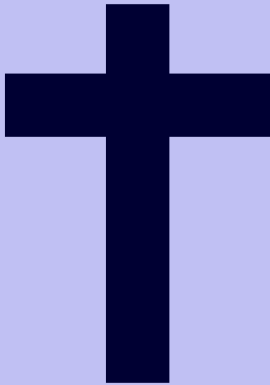


El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo
en el idioma piapoco



New Testament in Piapoco

El Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo en el idioma piapoco

New Testament in Piapoco

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Piapoco

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piapoco

pio

Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Piapoco

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

15b1335d-e064-57a2-9f7f-a5383125b741

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	117
SAN LUCAS	186
SAN JUAN	303
LOS HECHOS	387
ROMANOS	488
1 CORINTIOS	540
2 CORINTIOS	592
GÁLATAS	626
EFESIOS	646
FILIPENSES	664
COLOSENSES	676
1 TESALONICENSES	688
2 TESALONICENSES	698
1 TIMOTEO	704
2 TIMOTEO	718
TITO	728
FILEMÓN	735
HEBREOS	738
SANTIAGO	781
1 SAN PEDRO	794
2 SAN PEDRO	808
1 SAN JUAN	817
2 SAN JUAN	828
3 SAN JUAN	830
SAN JUDAS	832
EL APOCALIPSIS	836

SAN MATEO

Los antepasados de Jesucristo

¹ Yái cuyàluta icàlidaca Jesucristo yàawirináimi ípidená. Yái Jesucristoca yácata nataquerínámi, yái rey David, Abraham nacái.

² Abraham ìiri ípidenáté Isaac. Isaac ìiri ípidenáté Jacob. Jacob ìiri ípidenáté Judá. Judá, nía nacái yéenanái once namanùbaca, níacata israelitanái yàawirináimi.

³ Judá yéenibe asíanái náipidenáté Fares, Zara nacái. Náatúa uípidenáté Tamar. Fares ìiri ípidenáté Esrom. Esrom ìiri ípidenáté Aram.

⁴ Aram ìiri ípidenáté Aminadab. Aminadab ìiri ípidenáté Naasón. Naasón ìiri ípidenáté Salmón.

⁵ Salmón ìiri ípidenáté Booz. Booz yáatúa uípidenáté Rahab. Booz ìiri ípidenáté Obed. Obed yáatúa uípidenáté Rut. Obed ìiri ípidenáté Isaí.

⁶ Isaí ìiri ípidenáté rey David. Rey David ìiri ípidenáté Salomón. Salomón yáatúa, úacata Urías yàacawéetúami quéechatécáwa.

⁷ Salomón ìiri ípidenáté Roboam. Roboam ìiri ípidenáté Abías. Abías ìiri ípidenáté Asa.

⁸ Asa ìiri ípidenáté Josafat. Josafat ìiri ípidenáté Joram. Joram ìiri ípidenáté Uzías.

⁹ Uzías ìiri ípidenáté Jotam. Jotam ìiri ípidenáté Acaz. Acaz ìiri ípidenáté Ezequías.

¹⁰ Ezequías ìiri ípidenáté Manasés. Manasés ìiri ípidenáté Amón. Amón ìiri ípidenáté Josías.

¹¹ Abéeri néená Josías yéenibeca asíanái ípidenáté Jeconías, yaté camuí Babilonia yàasu cáli néeséyeyéi náibàacaalíté israelitanái natécaténá nía presoíri iyú Babilonia néré.

¹² Néeseté idècunitàacá israelitanái ìyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, Jeconías idè̀̀̀acaté ìiriwa ípidenéeri Salatiel. Salatiel ìiri ípidenáté Zorobabel.

¹³ Zorobabel ìiri ípidenáté Abiud. Abiud ìiri ípidenáté Eliaquim. Eliaquim ìiri ípidenáté Azor.

¹⁴ Azor ìiri ípidenáté Sadoc. Sadoc ìiri ípidenáté Aquim. Aquim ìiri ípidenáté Eliud.

¹⁵ Eliud ìiri ípidenáté Eleazar. Eleazar ìiri ípidenáté Matán. Matán ìiri ípidenáté Jacob.

¹⁶ Jacob ìiri ípidenáté José. Yái José yeedácaté iríwa María, úái Jesús yáatúaca. Wáimaca Jesús ìwali Mesíascani,

ímáanáca wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté walí, wía israeli-taca, icùacaténá wía.

17 Iná waputàaca catorce namanùbaca Abraham itaquénáinámi ìyéeyéicaté Abraham yàasu èeri idénáami, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta rey David imusúacatalétaté iicá èeri. Néese rey David idénáami, nàyacaté catorce namanùbaca David itaquénáinámi ìyéeyéicaté David yàasu èeri idénáami, idènièyéicaté nacái yéenibewa àta Babilonia yàasu cáli néeséyeyí natécatalétaté israelitanái presoíri iyú Babilonia néré. Néeseté idécanáamité israelitanái nàyaca presoíri iyú Babilonia yàasu cáli ínata, néese Mesías yàawirinámi catorce namanùbaca nàyacaté, nadèniacaté nacái néenibewa àta Mesías imusúacatalétaté iicá èeri, yái wacuèrinásàiri ípidenérica Jesucristo.

Nacimiento de Jesucristo

18 Siùcade nucàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali yái imusúanácaté iicá èeri: Yáatúa María idècunìtàacá ucùaca ucásàanápinátéwa José yáapicha, càmicáhuaca iimá yáapicha. Quéwa, udéericuca sùmài, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

19 Néese José, cayábéerica íiwitáise, càmitaté iwàwa íbàniadaca úa áibanái yàacuésemi. Iná ínáidacawa imàacáanápiná íchawa úa íbàacanéeri iyú càmicáiná líri yái udéericuírica. Càmitaté José iwàwa ícháawàaca uináwaná ìwali ùyacàle mìnánái írí ípíchanáté nanúaca úa.

20 Yá José ínáidacatéwa imàacáanápiná íchawa úa, quéwa abéeri ángel Dios néeséeri yàanàaca José yàatalé. Yá ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani írícúise. Yá ángel ímaca José írí: “José, rey David itaquérinámi, picá cáalu peedáca María piacawéetúapínáca úara, udéericucáiná sùmài Espíritu Santo íiwitáise iyú.

21 Sùmàiquéera yái imusuéripinácawa María ícha. Pimàni ípidená Jesús. Ípidenápiná càì yácáiná iwènúadapíná yàasu wenàiwicanái íiwitáisewa nabáyawaná íchawa, ípíchaná Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa”, ímaca yái ángelca.

22 Càité ángel icàlidaca José írini macáita íchàbàanápinátéwa càide iyúwaté profeta icàlidáanáté Dios itàacái wenàiwicanái írí.

23 Bàaluitécáiná Dios yàasu profeta ímacaté nalí Dios inùmalícúise:

“Abéechúa mànacàu càmicáhuacáwaca iimá asìali yáapicha, udéericupinácawa. Imusúapinácawa uícha abéeri sùmài, namàníiripíná ípidená Emanuel”, ímacaté yái profetaca. (Yái ípidená Emanuel ímáanáca: “Dioscata wáapicha”).

²⁴ Néeseté José icawàacawa, yá imànicaté càide iyúwa Dios yàasu ángel ichùullanáni. Yáté èerica yeedácaté úái Maríaca yàacawéetúapínacawa.

²⁵ Càmiritàacá quéwa José iimá úapicha àta uìri imusúacatalétaté iicá èeri yái idàbàanéerica uìrica. Yá José imànicaté ípidená Jesús.

2

La visita de los sabios de Oriente

¹ Jesús imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená irìcu, Judea yàasu cáli íinata, rey Herodes icuacaalíté yái cálica. Néenialíté abénaméeyéi asianái cáalíacáiyéi nàanàaca Jerusalén iyacàlená iriculé. Déecuíséeyéi nàanàaca, Oriente yàasu cáli néeséeyéi, yéewáidéeyéicawa nacái dùlupùta ìwali.

² Nasutáca néemìawa Jerusalén iyacàlená mìnánái:

—¿Alénásica judío icuèrinápiná siùquéerica tàacáwa imusúaca iicá èeri? Wáalíacawa idéca asáicani waicácáináté áiba dùlupùtaca íimáanáca idéca imusúaca iicá èeri, yái picuèrinápinácuéca, píacué judíoca. Iná wadéca wàanàaca wàacaténá icàaluíniná —námaca.

³ Yá rey Herodes yéemìaca cáalíacáiyéi iináwaná, íná máini cáaluca íináidacawa, càmicáiná iwàwa áiba yeedáca íicha yái cálica. Jerusalén iyacàlená mìnánái nacái cáaluca nía canánama, càmicáiná nawàwa Herodes yàasu úwinái namànica úwi náipunita ìwalíse yái nacuèrinápináca wàlisàica.

⁴ Néese rey Herodes ìwacáidaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Herodes imáidaca nía isutácaténá yéemìawa nía alénápinácaalíté Mesías imusúaca iicá èeri, yái judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

⁵ Yá námaca Herodes irí:

—Belén iyacàlená néenipínáca imusúaca iicá èeri, Judea yàasu cáli íinata, yácáináté Dios yàasu profeta itànàaca càiri tàacáisi Dios inùmalícuíse bàaluité. Dios íimacaté:

⁶ ‘Pía, Belén iyacàlenáca, Judea yàasu cáli íinatéeri iyaca, caináwanáca pía áiba yàcalé íicha canánama iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata, yácáiná Nacuèriná imusúapínacawa Belén iyacàlená irìcu icuèripíná nùasu wenàiwica, níái Israel itaquénáinámica’,

càité itànàaca tàacáisi yái profetaca Dios inùmalícuíse — námaca.

⁷ Néese Herodes imáidaca cáalíacáiyéi ibàacanéri iyú áibanái íicha. Imáida isutáca yéemìawa nía yáalíacaténáwa cayába càinácaalíté èeri idàbacaté naicáca úái dùlupùtaca uchanàacawa.

⁸ Néese Herodes idécanáami yéemìacani, yá íimaca nalí:

—Píacuéwa picutáca cayábani, yáara sùmàica; néese pídecánáamicué pìanàacani, yá picàlidacué nulí iináwaná,

yéwanápiná nùacawa néré nubàlùacawa nùulù ipùata iyúwa irí nùacaténá nacái icàaluíniná —meedáta càì íimaca nalí, ichìwáidacáita nía meedá Herodesca. Yá ibànùaca nía Belén iyacàlená nérépiná.

⁹ Idécanáami néemìaca Herodes itàacái, yá nàacawa íicha níái cáaliacáiyéica. Yá néese, dùlupùta yàacawa napíchalépináta, úái dùlupùta naiquéechúacaté nâyacaalíté nàasu cáli néesewa. Yá uchanàacawa yàcalé iwicáu yái sùmài iyacatáica.

¹⁰ Néese naicácáiná dùlupùta, yá casímáica nía manuísíwata.

¹¹ Yá nawàlùacatéwa capíi iriculé. Naicáca sùmài néré yáatúa María yáapichawa. Yá nabàlùacawa irí nàululù ipùata iyúwa nàacaténá sùmài icàaluíniná. Néese nàacùaca nàasuwa nàacaténá irí oro, incienso nacái, mirra nacái, níái cawèniyéi pumènica isàni.

¹² Néese Dios yàalàaca nía náamacani iricúisewa ipíchaná nèepùacawa Herodes yàatanabàa. Ináté nèepùacawa áiba àyapu iricubàata Herodes íicha nàasu cáli nérépináwa.

La huida a Egipto

¹³ Néese idécanáamité nàacawa níái cáaliacáiyéica, yá Dios ibànùaca ángel yàanápinátéwa José yàatalé. Yái ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani iricúise. Yá ángel íimaca irí: “Pimichàawa, pichùnla piasuwa pianáwa, pitéca yái sùmàica yáatúa yáapichawa, piacàatétawa Egipto yàasu cáli nérépiná. Píya néréwa àta numáidacataléta píawa, Herodescáiná icutápiná inúawa yái sùmàica”, íimaca yái ángelca.

¹⁴ Néese, José imichàacawa táiyápi, itécani yái sùmàica, yáatúa yáapichawa. Yá yàcàatécatawa náapicha Egipto yàasu cáli nérépiná.

¹⁵ Nâyacaté néré àta Herodes yéetacatalétatéwa. Ináté macáita ichàbacawa càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanáté tàacáisi Dios inùmaliçúise: “Numáidaca Nuìriwa yàacaténáwa Egipto yàasu cáli íicha”, íimacaté yái Diosca.

Herodes manda matar a los niños

¹⁶ Néeseté Herodes yáaliacawa naináwaná ìwali níái cáaliacáiyéica càmítaté neebáida itàacái, yá calúaca báawanamani yái Herodesca. Iná Herodes ibànùaca yàasu úwináwiwa nanúacaténá macái sùmanái aslanái Belén iyacàlená iricúiyéica, áiba yàcalé nacái iyéeyéica mawiénibàa Belén irí. Nanúacaté macái sùmanái aslanái idènièyéica àta pucháiba camuí, níacáinaté cáaliacáiyéica nacàlidacaté Herodes iríni nadàbacaté naicáca dùlupùta pucháiba camuí ipíchawáiseté nàanàaca Jerusalén iyacàlená néré.

¹⁷ Càité ichàbacawa càide iyúwaté profeta Jeremías itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliçúise. Jeremías íimacaté:

18 “Náicháanípiná cachàini manuísíwata níai Ramá ìyacàlená mìnanáica, Raquel itaquénáinámica. Náicháanípináca, máini achúmaca nawàwa néenibe ìinináwa. Canácata yáaliméeripiná isíimáidaca níawa, néenibemi yéetácáináwa náicha”,

íimacaté yái profetaca Jeremías.

19 Néese idécanáamité Herodes yéetácawa, Dios ibànùaca ángel yàacaténáwa José yàatalé Egipto yàasu cáli néré. Yá ángel imàacaca yáawawa José iicácani yáamacani irìcuíse. Yá ángel íimaca José irí:

20 “Pimichàawa, pité yái sùmàica yáatúa yáapichawa, pèepùawa Israel itaquénáinámi yàasu cáli nérépiná. Nadéca néetácawa níara iwàwéeyéicaté inúacani”, íimaca yái ángelca.

21 Yá néeseaca José imichàacatéwa, itécani yái sùmàica yáatúa yáapichawa Israel yàasu cáli nérépiná.

22 Quéwa, José yéemìaca Arquelao iináwaná ìwali icùaca judíonái yàasu cáli yáanirimi Herodes yáamiricubàamiwa, íná cáaluca José yàacawa néré. Yá nàacawa Galilea yàasu cáli néré ángel icàlidacáiná José iríni yáamacani irìcuíse nàanápináwa Galilea yàasu cáli néré.

23 Nàanàacaté Galilea yàasu cáli néré, yá nàacawa nàyacaténa Nazaret ìyacàlená irìcu. Nàyacaté néré càide iyúwaté profetanái íimáanaté Jesús ìwali. Profeta íimacaté náimáanápináté Jesús ìwali Nazaret ìyacàlená néeséericani.

3

Juan el Bautista en el desierto

1 Néeseté madécaná camuí idénáami, néenialíté Juan el Bautista idàbaca icàlidaca Dios itàacái alé manacúali yùucubàa càinàwàiri ìyéerica Judea yàasu cáli íinata.

2 Manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé, néemiacaténa itàacái. Yá íimaca nalí: “¡Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapiná macáita!” íimaca yái Juanca.

3 Yái Juan el Bautista, yácata yái asíalica profeta Isaías itànèericaté tàacáisi iináwaná ìwali Dios inùmaliçuíse. Isaías itànàacaté yái tàacásica:

“Abéeri asíali icàlidapiná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipiná íimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténaçué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténa idàbaca yéewáidacuéca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipiná íimaca”,

càité itànàaca tàacáisi yái profeta Isaíasca.

⁴ Yái Juan idèniacaté ibàlewa wáluma cáucuíri camello ichùna iwálumalená. Idacùacaté nacái ìwaliabàawa pìrái ímamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìlichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèrica manacúali yùucubàa càinàwàiri.

⁵ Néese manùbéeyéi Jerusalén ìyacàlená mìnanaí, madécaná nacái Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jordán inanába yàasu cáli néeséeyéi nacái nàacatéwa Juan el Bautista yàatalé néemìacaténá itàacái.

⁶ Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànírira, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁷ Quéwa Juan iicáca manùbéeyéi fariseo, saduceo nacái manùba nàanàaca yàatalé ibautizácaténá nía, yá Juan yáaliacawa càmitaté nawènúada náiwitáisewa báawéeri ícha báisíiri iyú, íná Juan yàalàaca nía cachàiníiri iyú. Iíma nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àapi iculále! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàapíná mesúnamáita, yùuwichàidacaténá wenàiwicaná. Piyúunáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa ícha, yái yùuwichàacáisica, píbautizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaná píwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú píbáyawaná íchacuéwa. ¡Càmítacué nucàlida píri càiri chìwái!

⁸ Iwàwacutácué pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú píwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios irípiná.

⁹ Picácué píima píriwa: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué càí píima. Péemiacué cayábani, éwita Dios imáalàida macáitacué pía píbáyawaná ìwalíisewatá, càicáaná Dios yáalimá iwènúadaca níai íbaca Abraham itaquénáinámpíná iyútá Dios yàasu wenàiwicapíná nía píamirìcubàamicuéwa.

¹⁰ Máiní mawiénica yái yùuwichàacáisi Dios imàaquéeripínaca yàanàaca báawéeyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yái Dios yàasu yùuwichàacáisica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeyéi irí iyacaná cayába weemácaténá nía quichái irìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapíná wenàiwica quichái irìcu cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Báisíta nubautizácué pía úni yáaculé, píasáidacaténácué pídeca píwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, quéwa mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàawa. Yátacué ibànùapíná Espíritu Santo abénaméeyéicué péená irí ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, yái yàanèripínaca. Aibanáicué péená quéwa càmíiyéica yeebáida itàacái,

ibautizápináca níawa quichái iyúwa, nàuwichàacaténáwa càiripináta. Máiní cachàiníiri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica cà míri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábérica nuíchani.

¹² Péemiacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica natécaalí nàasu palawa nacáapi irìcuwa masacàacaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacái trigo iwìralèmi, càita nacái yái yàanèeripináca núamirìcubàa yàanàaca iwàlisàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, iseríacaténá nacái nía náicha áibanái cà míiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuírí capíi iriculé ituínási yàaluca, càita nacái yái yàanèeripináca iwacáidapiná yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituínási iwìralèmi manuírí quichái irìcu, càita nacái yái yàanèeripináca yùuwichàidapiná macáita cà míiyéica yàasu wenàiwica quichái irìcu, cà míirica ichacàwa càiripinérita ìyaca”, íimaca yái Juanca.

Jesús es bautizado

¹³ Néeseté Jesús yàacatéwa Galilea yàasu cáli íicha yàanàacaténá Juan yàatalé Jordán inanába néré, yéewacaténá Juan ibautizácani, yái Jesúsca.

¹⁴ Néese quéechatécáwa càmita Juan iwàwa ibautizáca Jesús, báicáiná iicáca yáawawa Jesús iwéré. Yá Juan íimaca Jesús irí:

—Nuwàwacutáca pibànùaca nulí Espíritu Santo ibautizácaténá nuíwitáise. Càmita cayába nubautizá pía úni yáaculé meedá, máinicáiná cachànica nuícha pía —íimaca yái Juanca, yáalíacáinátéwa canáca Jesús ibáyawaná.

¹⁵ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Siúcade iwàwacutáca pibautizáca núa, cayábacáiná wamànica macáita càide iyúwa Dios ichùulianá, yéewanápiná macáita náalíacawa nuebáidaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

Inaté Juan ibautizácani.

¹⁶ Néeseté idécanáami Jesús ibautizáca, yá imichàacawa úni yáacuise. Yáta capíraléeri cáli yàacùacawa, yá Jesús iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali Dios yàatanáise càide iyúwa unùcu iricùanáwa.

¹⁷ Néese néemíaca Dios itàacái chènuníise. Dios íimaca: “Yácata Nuírí nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, íimaca yái Diosca.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri yéewacaténá Satanás yáalimáidaca Jesús

imàníinápiná ibáyawanáwa, quéwa Jesús càmita yeebá Satanás irí.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri, catá nacái. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa. Yá máapicani.

³ Néese Satanás yàacawa Jesús yàatalé yáalimáidacaténá Jesús imàníinápiná ibáyawanáwa. Yá íimaca Jesús irí:

—Dios íiricáiná pía, yá pichùlì níái íbaca nawènúanápináwa pan iyú piyáacaténáni —íimaca yái Satanásca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca irí:

—Càmírita. Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacàsi ìwali Dios íicha. Néese iwàwacutácué weebáidaca macáita iyúwa Dios íimáaná yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú’, íimaca yái Dios itàacáica —íimaca yái Jesúsca, càmicáinaté iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén iyacàlená néré, yái yàcalé cáininéerica Dios íicáca. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata íinatalé chènuníri náicha canánama.

⁶ Néese Satanás yáalimáidaca Jesús imàníinápiná ibáyawanáwa. Satanás íimaca Jesús irí:

—Dios íiricáiná pía, pipisíawa templo íicha cáli íinatalépiná, yácáiná Dios yàasu profeta itànàacaté Dios itàacái piináwaná ìwali. Profeta íimacaté:

‘Dios ichùulìapínáca yàasu ángelnáíwa nacùanápiná pía. Namichàidapíná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúa píawawa íba iwéré’,

càité profeta itànàaca Dios itàacái piináwaná ìwali —íimaca yái Satanásca.

⁷ Néese Jesús íimaca Satanás irí:

—¡Càmíiri! Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca nacái walí: ‘Picá píalimáida piicáwa Picuèriná Dioswa asáísí icùacaalí pía’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese àniwa Satanás itéca Jesús chènuníri dúli íinatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús íicá macái cáli èeri irìcuíyéi, nachàini yáapicha nacái, nàasu cawèníri nacái.

⁹ Néese Satanás íimaca Jesús irí:

—Nùapínáca piríwa macáitani pibàlùacaalíwa nulí piùlui ipùata iyúwa piacaténá nucàaluíniná —íimaca yái Satanásca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—¡Càmíiri! Píawa nuícha, Satanás. Càmita nù picàaluíniná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca walí: ‘Iwàwacutá píaca Picuèriná Dios icàaluínináwa. Iwàwacutá nacái píaca abéerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Inaté Satanás yàacawa Jesús íicha, yá abénaméeyéi ángelnáí yàanàaca néré nayúudàacaténá Jesús.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

12 Jesús yéemàcaté áibanái náucacaté Juan el Bautista pre-soiyéi ibànaliculé, íná Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

13 Quéwa càmita iyamáawa Nazaret iyacàlená irìcu, néese yàacatéwa iyacatená Capernaum iyacàlená irìcu, iyéerica Galilea icalìsaniná idùlepiré, Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinámi yàasu cáli nacái.

14 Jesús imànicaté càì yéewacatená macáita ichàbacawa càide iyúwa profeta Isaías itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali. Isaías íimacaté Dios inùmaliçúise:

15 “Píacué israelita iyéeyéica Zabulón itaquénáinámi yàasu cáli ínata, Neftalí itaquénáinámi yáapicha, yái cáli iyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha, Galilea icalìsaniná idùlepiré, alé càmiyéi israelita iyacataléca, Galilea yàasu cáli.

16 Píacué catéeyéica íiwitáise, càmiyéica yáalía Dios ìwali, áiba yàanàapinacué pìatalé amalácaténacué imànica píiwitáise. Yéewáidapinacué pía, pìyacatenacué Dios icamaláná irìcu, píacué canéeyéica icáuca càmiiri imáalàawa, iyéeyéica siùcade iyúwa yéetáními”,

íimacaté yái Isaíasca.

17 Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía. Íimaca nalí: “Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, mesúnamáicáináta Dios icùapiná macáita”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

18 Néeseté Jesús yèepunícawa Galilea icalìsaniná icàinalená ínatabàa. Yá íicáca pucháiba asianái. Ibèeri íipidená Simón, áibaalí íipidená Pedro nacái. Iméeréeri íipidená Andrés. Cubái inuérinánáica nía needácaténá nalíwa nàasu platawa. Náucaca nàacawa nàasu tarayawa nèepunícawa calísacubàa.

19 Jesús íimaca nalí:

—Aquialécué sísaara, pìacuéwa núapicha iyúwa nuéwáidacalénái. Pidécuéca píibaidaca píibàacatenacué cubái, quéwa siùcáise nùacuéca pírí wàlisài píibaidacalépiná pìwacáidáanápínacué nulí wenàiwica yéewacatená nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

20 Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa Jesús yáapicha.

21 Néese nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús íicáca áibanái asianái pucháiba: Ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri íipidená Juan. Zebedeo yéenibeca nía. Nachùniaca nàyaca nàasu chinchorrowa barca irìcu nàaniri yáapichawa. Yá Jesús imáidaca nía, nàanápínáwa yáapicha, iyúwa yéewáidacalénái.

22 Yá caquialéta namàacaca barca, nániri nacáíwa, yá nàacawa Jesùs yáapicha.

Jesús enseña a mucha gente

23 Jesùs ipáchiaca yèepunícawa macái Galilea yàasu cáli ínatabàa. Macái yàcalé irìcu nacái yéewáida yèepunícawa judionái yéewáidacàalu irìcu. Yá icàlidaca nali yái tàacáisi cayábéerica náaliacaténáwa cànácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Yúucaca náicha nacái macái uláicái íiwitáaná.

24 Macái Siria yàasu cáli néeséeyéi néemlàca Jesùs iináwaná, yá natéca néenánaiwa Jesùs yàatalé, macái yùuwichèeyécawa uláicái iyú, cáiwíiri iyú nacái. Natéca nacái wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise, naté nacái áibanái idènièyéica tètewacáimi nacái, máapinéeyéi nacái. Yá Jesùs ichùnìaca nía macáita.

25 Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesùs yáapicha: Galilea yàasu cáli néeséeyéi, áibanái nacái yàanèeyéica diez namanùbaca yàcalé néese Decápolis yàasu cáli íinatéeyéica ìyaca, áibanái nacái Jerusalén ìyacàlená mìnánai, Judea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áibanái nacái ìyéeyéica abéemàalé Jordán inanába íicha.

5

El sermón del monte

1 Néeseté Jesùs iicáca manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyaquèeyéiwa yàatalé néemlàcaténá itàacái, yá yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa néré. Yéewáidacalénai nàacawa yàatalé.

2 Yá idàbaca yéewáidaca nía. Imaca nali:

La verdadera dicha del hombre

3 “Cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica cachàini iicáca yáawawa, yáaliéyéi nacáíwa nawàwacutáaná Dios iyúudàaca nía, casímáica nía Dios icùacáiná nía.

4 “Cawinácaalí wenàiwica achúmèeyéica iwàwa ibáyawaná ìwaliwa siùcade, èeri mìnánai ibáyawaná ìwali nacái, casímáipináca nía yácáiná Dios isímáidapiná nía.

5 “Cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica cáimacái iicáca yáawawa, itàaníyéi nacái casalíníiri tàacáisi iyú éeréeri iyú nacái, casímáipináca nía, yácáiná Dios imàacapiná nacùaca yáapicha èeri irìcuíri macáita.

6 “Cawinácaalí wenàiwica máníiyéica iwàwa imànica abéerita cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, casímáica nía, yácáiná Dios imànipiná nali macáita yái cayábéerica nawàwéerica imànica nali.

7 “Cawinácaalí wenàiwica iiquèeyéica áibanái ipualé, casímáica nía, yácáiná Dios iicápiná napualé nacái.

8 “Cawinácaalí wenàiwica masaquèeyéica íiwitáise, casímáica nía, níacáiná iicápiná Dios natuí iyúwa.

9 “Cawinácaalí wenàiwica iwènúadéeyéica áibanái íiwitáise nalíwáaca nàyacaténá matuíbanáiri iyú náapichawáaca, casímáica nía, Dios yéenibecáiná nía.

10 “Cawinácaalí wenàiwica yùuwichèeyéicawa Dios irípiná neebáidacáiná itàacái, casímáica nía yácáiná Dios imàacapíná nacùaca yáapicha macáita.

11 “Píacué nuéwáidacalénáica, áibanái icuísacaalícué pía peebáidacáinácué nutàacái, yá namànicaalícué pirí báawéeri nùwalíise, yá nacháawàacaalícué piínawaná ìwali macái íiwitáaná nachìwa báawéeri iyúwa, peebáidacáinácué nutàacái, néese casímáipínácuéca píawa.

12 Casímáicué piwàwa, piyanídacué nacáíwa manuísíwata, yácáiná Dios imàacapínácué pirí cawèníiri manuísíwata pìanàapínácaalícué chènuniré. Casímáicué piwàwa, nàawirináimicáiná namànicaté báawéeri Dios yàasu wenàiwica profetanái irí, níái pipíchaléeyéimicuéca íibaidéeyéicaté Dios irípiná càide iyúwacué pìyáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Sal y luz del mundo

13 Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa iwíidùma cháí èeri irìcu. Yái iwíidùma puìwaca imànica yàacàsi, yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puìwa iwíidùmaca, yá càmita idé puìwaca àniwani, yái iwíidùmaca. Yá canápinéerica meedáni. Wáucacani bàacháwalé, néese wenàiwica nàipínáaníca ínatabàami. Càitacué nacái iwàwacutá piyaca machacàníiri iyú, pimànicué cayábéeri nacái, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíiri tàacáisica.

14 “Péemíacué áiba comparación: Càicuéca píade iyúwa camalási cháí èeri irìcu. Càide iyúwa camalási icànacaalí catéeri iriculé, càita nacáicué iwàwacutá picàlidaca yái báisíiri tàacáisica èeri mìnánái irí amalácaténá náiwitáise, níái catéeyéica íiwitáise, càimíyéica yáalía Dios ìwali. Iwàwacutácué piyaca càide iyúwa manuíri yàcalé iyéerica dúli ipùatalicu. Càide iyúwa macáita náalimácaalí naicáca manuíri yàcalé, càita nacái iwàwacutácué pimàacaca áibanái iicáca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

15 Péemíacué áiba comparación: Watùcuníacaalí lámpara, càmita wabàani yàalusi iriculé. Néese wamàacaca icànaca chènunibàa, yá icànaca nàwali macáita iyéeyéica capìi irìcu.

16 Càita nacái iwàwacutácué pimàacaca picamalá icànaca áibanái íiwitalicu: piyacué machacàníiri iyú macái wenàiwica iicápiná, náalíacaténáwa ìwali yái cayábéerica pimàníricuéca,

yéwanápiná nacái nàaca icàaluíná, Píaniri Diosca chènuníisérica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la ley

17 Jesús íimaca: “Picácué píináidawa nùanàaca numáalàidacaténá tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalícuíse, nía nacái profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Picácué càì píináidacawa nùwali. Càmita nùanàa numáalàidacaténá yái tàacáisica. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa íimáanáca yái tàacáisica icàlidéerica nuináwaná ìwali.

18 Péemíacué cayábani: Máiní cachàinírìcani yái Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmalícuíse. Macáita ichàbapínácawa càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná. Aiba èeriwa Dios imáalàidapíná capíraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Quéwa canácatáita yúucawa yái itàacái bàaluisàimica, ibatàa abéeri letra achúméerína piná, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapínáwa càiwade iyúwaté Dios itàacái íimáaná.

19 Máinícáiná cachàinírìca macái tàacáisi natànèericaté Dios inùmalícuíse, íná iwàwacutá wenàiwica neebáidaca macáitani. Canácata canéeri iwèni tàacáisi. Aibacaalí camíiri yeebáida abéeri tàacáisi natànèericaté, càmicaalí nacái yéewáida áibanái neebáidáanápíná yái tàacáisica, yá canáca yéewanáwa iwàlùacawa Dios ìyacàle irìculé icùacatalé macáita chènuniré. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica yái tàacáisi Moisés, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmalícuíse, yá yéewáidacaalí wenàiwica neebáidáanápínáni, yásí máinírìpiná cáimiétacanéeri yái wenàiwicaca Dios ìyacàle irìcu icùacataléca macáita chènuniré.

20 Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái fariseoca nacàlidaca naináwaná ìwaliwa namàinínása macáita machacànírì iyú càide iyúwa Dios ichùulianá namànica. Báisíta namànica madécaná. Quéwa núumacué pirí: Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná máiní cachàiníwanái náicha níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, náicha nacái fariseonáica. Càmicaalícué pimàni máiní cachàiníwanái náicha, yá càmitacué yéewa Dios yéenibeca pía, Dios icùacaténácué pía”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el enojo

21 Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca néewáidaca pía càide iyúwaté profeta Moisés íimáanáaté Dios inùmalícuíse. Íimacaté píawirináimi irí: ‘Picá pinúa wenàiwica. Pinúacaalí wenàiwica, yá iwàwacutá péetácawa píbáyawaná ìwalísewa’, íimacaté yái Moisésca.

22 Siúcade núumacué pirí àniwa áibacaalí calúa iicáca áiba wenàiwica, yásí yéetápinácawa íbáyawaná ìwalísewa. Aibacaalí

itàaní báawéeri iyú áiba wenàiwica irí, yásí Dios yùuwichàida báawanamani, càide iyúwa Junta Suprema israelita íiwacanánái nàuwichàidáaná cabáyawanéeri wenàiwica. Aibacaalí icuísá íichawa áiba wenàiwica báawéeri iyú, yásí Dios yùuwichàidacani infierno irícu, yái quichái càmirica ichacàwa càiripinéerita iyaca.

23-24 “Pìwàwacaalí pité ofrenda altar néré piàcaténá Dios icàaluíniná, yá cayábéeriquéi pimàníináca càì. Quéwa ipíchawáise piaca Dios icàaluíniná, píináidawa cayába asáisi cawàwanáta pimànicaalíté báawéeri áiba wenàiwica irí. Pimànicaalíté báawéeri áiba irí, yá piàcàatétawa yàatalé ipíchawáise piaca Dios icàaluíniná. Yá pisutá wenàiwica íicha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa íicha yái báawéerica pimàníricaté irí. Néese píalimá piaca Dios icàaluíniná matuíbanáiri iyú. Càmicaalí càì pimàni, yá caná iwèni Dios iicáca yái pianáca icàaluíniná.

25 “Pisutá píawawa Dios íicha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná íicha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yásí Dios iyaca pirí càide iyúwa piùwide. Péemìa comparación: Piùwide itécaalí pía icháawàcaténá piináwaná iwali nacuèrinánái irí, yá iwàwacutá pitàaníca yáapicha éeréta àyapulicubàa. Pisutá íicha wawàsi caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná íicha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá íicha càì, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi ibànaliculé, nacapèedáidacaténá píawa.

26 Péemìa cayábani: Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íichawa presoíyéi ibàna irícuíse àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abéeri centavo piná yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita píalimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càiripináta”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el adulterio

27 Jesús íimaca: “Pidécuéca péemìaca tàacáisi nacàlidéericaté: ‘Píca piimá áiba wenàiwica yáapicha càmicíhúaca píinusíwa, càmirica nacái pinìrisíwa’, càité náimaca.

28 Siùcade quéwa núumacué pirí áibacaalí iicáida inanái irí, yá capicùlecaalíni iwàwacáiná íimáca úapicha, yá idéca imànica íbáyawanáwa úapicha iwàwalicúisewa, íná cabáyawanáca Dios iicácani.

29 “Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí yéewápuwáiseechúa iyúwa, piicáanápíná wawàsi càmirica Dios iwàwa piicáca, néese piúca píichawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí íichawa ituíwa, ipíchaná imànica íbáyawanáwa

ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica.

³⁰ Càita nacái piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi yéewápuwáisechúa iyúwa, néese piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí íchawa icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmlíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica càmlírira ichacàwa càiripinéerita ìyaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

³¹ Jesús íimaca: “Pidécuéca péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté íiméerica: ‘Aibacaalí iwàwa imàacaca íchawa ínuwa, iwàwacutá yàaca ulí cuyàluta icàlidéerica áibanái irí imàacacaté uèpunícawa ícha’, càité náimaca.

³² Quéwa siúcade núumacué pirí càmicaalí uimá áiba asiali yáapicha càmlírira unìrisíwa, càmita yéewa unìri imàacaca íchawa úa. Quéwa yúucacaalí meedá úa, yá imàacaca umànica ubáyawanáwa idàbánéeri unìri iríwa, uedácaalí ulíwa áiba asiali unìripinácawa àniwa. Aiba asiali yeedácaalí ínupináwa abéechúa náuquéechúami, yá imànica ibáyawaná nacáíwa, íimácáiná áiba asiali ínu yáapicha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre los juramentos

³³ Jesús íimaca: “Pidécuéca nacái péemlaca tàacáisi nacàlidéericaté pìawirináimi irí íiméerica: ‘Pimàni macáita machacànlíri iyú càide iyúwa picàlidáaná báisi báisísíwata Dios yáliéricawa pimàninápinása’, càité náimaca.

³⁴ Quéwa núumacué pirí, picácué píima: ‘Báisi báisísíwata Dios yáliéricawa’. Picácué nacái cà píimaca capìraléeri cáli ípidená ìwali, Dios ìyacáiná chènuniré.

³⁵ Picácué nacái cà píimaca cáli ípidená ìwali, Dios ìyacáiná cháí èeri irícu nacái. Picácué nacái cà píimaca Jerusalén ìyacàlená ípidená ìwali, yácáiná Wacuèriná Dios cachàiníri yàasu yàcalécani.

³⁶ Picácué nacái cà píimaca píiwita ìwaliwa yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca píiwita íbáiná iwènúacawa cúulíri iyú, cabalèeri iyú áiba.

³⁷ Píimacaalícué ‘báisíta’, néese iwàwacutácué báisíca pitàacáica. Píimacaalícué ‘càmita’, néese iwàwacutácué báisíca pitàacáica. Báawéeriquéi píimáanacuéca ‘Báisi báisísíwata Dios yáliéricawa’ ”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre la venganza

38 Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi nacàlidéericaté pìawirináimi irí, íiméerica: ‘Cawinácaalí imusúadéerica áiba wenàiwica ituí, iwàwacutácué pimusúadaca ituí, yái imànírica báawéeri áiba irí, càita nacái cawinácaalí imalèeri áiba iyéi, iwàwacutácué pimalàaca iyéi nacái, yái imànírica báawéeri áiba irí’, càité náimaca.

39 Quéwa siùcade núumacué pirí: Picácué pipélicia íipunita cawinácaalícué imànírica pirí báawéeri. Aiba inúacaalí pinàni ìwali, yá pimàaca inúaca pinàni ìwali abéemàawáise àniwa.

40 Aibacaalí iwàwa icháawàaca piináwaná ìwali pimawèniacáinása íicha camisa, yá pimàaca iríni, yái camisaca. Yá pimàaca irí nacái pìasu ruanawa.

41 Uwinái nachùuliacaalí pitéca nàasu abéeri kilómetro idècuni, yá pité nàasu pucháiba kilómetro idècuni, nawàwacaalí càì pimànica.

42 Cawinácaalí isutéerica pícha wawàsi, pimàaca iríni. Picá piwènúawa íicha cawinácaalí isutéerica pianápiná ichàba wawàsi. Pìa ichàbani”, íimaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

43 Jesús íimaca: “Pidécuéca péemíaca tàacáisi áibanái icàlidéericaté pìawirináimi irí, íiméerica: ‘Cáininá piicáca pìacawéeyéináwa. Báawa nacái piicáca piùwidenáíwa’, càité náimaca.

44 Quéwa núumacué pirí: Cáininácué nacái piicáca piùwidenáíwa. Pisutácué nalí Dios imàníinápiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuèyéica pìwali chàwicùli. Pimànicué cayábéeri nalí cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía. Pisutácué nalí Dios mamáalàacata cawinácaalícué icháawèeyéica piináwaná ìwali báawanama nachíwa iyúwa, cawinácaalícué nacái imàníiyéica pirí báawéeri nùwalíise, peebáidacáinácué nutàacái.

45 Càipiná pimàacacué náalíacawa Wáaniri Dios chènuníiséeri yéenibecuéca pía. Iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Dios imàníiná: Dios imàacaca èeri icànaca báawéeyéi ìwali, cayábéeyéi ìwali nacái. Imàaca nacái unía yúuwàacawa nabànacale ìwali, níai imàníiyéica cayábéeri, nía nacái imàníiyéica ibáyawanáwa.

46 Cáininácaalícué piicáca níawamita wenàiwica cáininéyéicuéca iicáca pía, néese Dios càmita imàacacué pirí cawèníiri chènuniré, níacáiná macái èeri mìnánái namànica càì. Níai nacái báawéeyéica íiwitáise yeedéeyéica plata yéenanái íichawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná, cáinináca naicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéyéica iicáca nía. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

47 Pitàidacaalícué nacái cayábéeri iyú níawamita péenánaiwa, néese càmitacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái ícha, níacáiná macái èeri mìnanaí namàni càì. Nía nacái càmiyéica judío, càmiyéica yáalá Dios ìwali, nía nacái namànica càì. Iná càmitacué máini cayábéeyéi náicha pía.

48 Báisícaalícué Dios yéenibeca pía, néese iwàwacutácué cayábéeyéi píiwitáise náicha canánama èeri mìnanaí. Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa Wáaniri Dios chènuníseeri iyáaná, imànírica cayábéeri nalí canánama, níái cáininéeyéica iicáca Dios, nía nacái càmiyéica cáininá iicáca Dios”, ímaca yái Jesúsca.

6

Jesús enseña sobre las buenas obras

1 Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa, níái yéewáidacaléca: “Picácué píibaida Dios irípiná wenàiwica iicápiná meedá naináidacaténácué pìwali cayábanameeyéicuéca píiwitáise. Pimànicaalícué càì, néese Wáaniri Dios chènuníseeri càmita yàapiná pirícué plasu cawèníri chènuniré, canásiwa.

2 “Iná piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái irí ìwali yái pimànínáca. Aibanái pucháibéeyéi íiwitáise nacàlidaca naináwanáwa manùbéeyéi wenàiwica yàacuésemi, náimaca nadéca náyúudàaca catúulécanéeyéi. Aibanái nacái nabàlùacawa bàacháwalé, yá nàaca plata catúulécanéeyéi irí macái wenàiwica iicápiná, yéewacaténá wenàiwicanái icàlidaca naináwaná cayábéeri iyú. Péemiácué cayábani, cawinácaalí imàníyéica càì, èeri mìnanaí nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú, quéwa Dios càmita imàacapiná nalí báisíri cawènírica iyéerica chènuniré.

3 Néese píacué nuéwáidacaléca, piyúudàacué catúulécanéeyéi, quéwa picácué picàlida áibanái iríni, ibatàa irípiná yái píacawéerináca cayábéeri náicha canánama, picácué picàlida iríni.

4 Piyúudàacué catúulécanéeyéi ibàacanéeri iyú. Yásí Wáaniri Dios, yái iiquéerica càinácaalícué pimànínáca ibàacanéeri iyú, imàacapinácué pirí plasu cawèníri pìanàacaalípiná chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña a orar

5 Jesús ímaca: “Pisutácué píawawa Dios ícha, quéwa picácué pimàni càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise imàníná. Nawàwa wenàiwicanái iicáca nía meedá idècunitàacá nasutáca Dios ícha. Iná máini nawàwa nabàlùacawa manùbéeyéi yàacuésemi judionái yéewáidacàalu irícu, bàacháwalé nacái wenàiwicanái yàacuésemi nasutácaténáwa Dios ícha wenàiwicanái iicápiná meedá. Péemiácué cayába, cawinácaalí imàníyéica càì, èeri

mìnanái nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapiná nalí báisíri cawènírica ìyéerica chènuniré.

⁶ Néese pisutá píawawa Dios ícha, quéwa piwàlùawa picapèe imàdaaná iriculéwa, yá pibàlì inùma, néese pisutá píawawa Wáaniri Dios ícha ìyéerica píapicha néré. Néese Wáaniri Dios yái iiquéerica macáita pimànírica ibàacanéri iyú, yàapiná pirí pìasu cawèníri chènuniré.

⁷ “Pisutá Dios ícha, quéwa picá píma canéeri iwèni tàacáisi madécaná yàawiría càide iyúwa càmiyéi judío imànína càmiyéica yáalía Dios ìwali, nía nacái iyúunáidéeyéica Dios yéemiaca nalí nasutácáiná ícha déecuiri iyú.

⁸ Picácué píináidawa càì, Dios yáaliacáináwa pìwalicué càinácaalí pimáapuèrica ipíchawáise pisutácuéca íchani.

⁹ Iwàwacutácué pisutáca Dios càì:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuníiséeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíná.

¹⁰ Pimàaca péenáiwana yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipináta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnanaí namànica càide iyúwa piwàwáaná cháì èeri iricu càide iyúwa neebáidáaná pitàacái, níara ìyéeyéica chènuniré.

¹¹ Pìa wayáapiná wamáapuèrica siùcade.

¹² Pimàaca piwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamànírica càide iyúwa wamàacáaná wawàwawa nabáyawaná ícha cawinácaalí imàníyéica walí báawéeri.

¹³ Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás ícha. Píacáiná icuèripináca macáita, pía cachàinírira ìiwitáise náicha canánama, icànéerica mèlumèluiri iyú càiripináta. Báisíta, amén’,

càì pisutácué píawawa Dios ícha.

¹⁴ “Pimàacacaalícué piwàwawa nabáyawaná ícha cawinácaalícué imàníyéica pirí báawéeri, néese Wáaniri Dios chènuníiséeri imàacapinácué iwàwawa pibáyawaná íchawa.

¹⁵ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa áibanái ibáyawaná ícha, néese càmitacué nacái Wáaniri Dios imàacapiná iwàwawa pibáyawaná ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el ayuno

¹⁶ Jesús ímaca: “Pimàacacaalícué píichawa piyáacaléwa pisutácaténácué píawawa Dios ícha manuísíwata, picácué cáimiétaquéri iyú pimànica píawawa wenàiwica ìicápiná meedá càide iyúwa pucháibéeyéi ìiwitáise imàníná. Nawàwa áibanái wenàiwica naicáca nía cáimiétaquéri iyú, íná cáimiétaquéri iyú namànica níawawa wenàiwica ìicápiná meedá yéewacaténá macáita náaliacawa namàacaca náichawa

nayáacaléwa nasutácáténá níawawa Dios ícha. Péemìacué cayábani, cawinácaalí imàniíyéica càì, èeri mìnanaí nacàlidapiná naináwaná ìwali cayábéeri tàacáisi iyú quéwa Dios càmita imàacapiná nalí báisíiri cawènírica iyéerica chènuniré.

¹⁷ Quéwa pía pimàacacaalí píchawa piyáacaléwa pisutácáténá píawawa Dios ícha manuísíwata, yá pipia cayába píwita íbáináwa aceite iyú, píba nacái pinàniwa.

¹⁸ Càita pimàni, ipíchaná áibanáí náalíacawa pimàacaca píchawa piyáacaléwa pisutácáténá píawawa Dios ícha. Abéerita Wáaniri Dios, yái iyéerica píapicha, yáalíacawa pimàacaca píchawa piyáacaléwa, íná Dios yàapiná píri píasu cawèníri chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Riquezas en el cielo

¹⁹ Jesús ímaca: “Picácué píwacáida píriwa manùba cawèníri wawàsi cháì èeri irícu. Cuwée iyáaca meedá cawèníri bàlesi. Aiba wawàsi nacái namáalàacáitacué píchawa. Cayéedéeyéi nacái nawàlùacawa needácáténácué píchani.

²⁰ Cayába cachàini píricuéni pimànínácuéca càide iyúwa Dios iwàwáaná pidèniacáténácué píasu báisíiri cawèníriwa iyéerica chènuniré, aléera càmicatalé cuwée iyáacué píchani, càmicatalé nacái cawèníri imáalàawa, càmita nacái cayéedéeri iwàlùawa néré.

²¹ Pimàacacaalícué píwàwawa píasu ìwaliwa cháì èeri irícuíríca, yásí píináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata. Quéwa píicácaalícué iyúwa cawèníri yái cayábéeri wawàsica Dios yèeripínácuéca píriwa chènuniré áiba èeriwa, yásí píináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata. Iná pimànicué càide iyúwa Dios iwàwáaná peedácáténácué píriwani yái cawènírica iyéerica chènuniré. Càita píináidapínácuécawa ìwali mamáalàacata”, ímaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

²² Jesús ímaca: “Pitúí iyaca píri càide iyúwa lámpara pituícáiná imàacaca píicáca. Cayábacaalí pituí, yásí amalánamaca píicáca.

²³ Quéwa báawacaalí pituí, yásí catáca píicáidaca. Néese yái píináidéericawa píwàwalícuésewa iyaca càide iyúwa catuíri íiwitáise. Iná picúa cayába píwàwawa masaquèeri iyú, picá cáininá píicáca áiba wawàsi Dios ícha, ipíchaná catáca píiwitáise. Néese báawacaalí píiwitáise, yái píináidéericawa píwàwalícuésewa, yásí ímáiní catáca píiwitáise báawanama! Càmita píalápiná cayábéeri ìwali báawéeri íchaná”, ímaca yái Jesúsca.

Dios y el dinero

²⁴ Jesús ímaca: “Péemìacué comparación: Canácata wenàiwica yáaliméeri imànica machacàníri iyú càide iyúwa íiwacanánáí pucháiba ichùullaná imànica, báawacáiná íicáca

abéeri íiwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapiná íiwacali áiba icàaluínináwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmitacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios irípináwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué piicáca plata”, íimaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

25 Jesús íimaca: “Péemiacué cayábani: Picácué achúma píináidáanícawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, piyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca pibàlepináwa, píwalicaténácué pibàlewa. Máiníri cawènica wacáuca yàacàsi íicha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi íicha. Dios idéca yàaca wacáuca, wainá nacái cawèníri, íná wáaliacawa yàanápiná walí yái cà mírica máiní cawènica cháí èeri irícu, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

26 Piicáidacué nacái nalí, níai màsibèe yáaléeyécawa chènunibàa. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacalépiná nabànacale iyacanáwa. Quéwa Wáaniri Dios chènuniiséeri yàaca nayáacalépiná. Néeni, ¡máinícuéca cawèniyéica pía náicha níai màsibèeca! Iná iwàwacutácué píaliacawa Dios icúanácué pía nacái.

27 Néese, éwitacué píináidáanícaalíwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmitacué píalimá cáala pimànicuéca picáucawa pidènièrica piyacaténácué mamáalàacata cháí èeri irícu, ibatàa abéeri horápiná càmitacué píalimá cà. Càmicáinácué píalimá pimànica càiri achúmèeri wawàsi, ínácué canéeri iwèni meedá píináidáanínácawa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

28 “¿Cánácué píináidawa piwàwawa mamáalàacata ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca pibàlepináwa? Piicáidacué càinácaalí iyú íiwinási nadàwinàacawa manacúlibàa: càmita náibaida, càmita nacái needá sáawáli namàníripiná nabàlewa.

29 Quéwa núumacué píri nadèniaca náiwínáwa cayábèeri iicacánáwa rey Salomón ibàle íicha, éwitaté máinícaaníta càasuca Salomón.

30 Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábèeri iicacánáwa, éwita masicái nàyacáaníta maléená èeri meedá manacúlibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemàcani quichái iyú. Dios imànica cayábèeri irí yái masicái waiquéerica iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píaliacawa Dios icúanácué píawa nacái. ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa Dios ìwali icúanápinácué pía?

³¹ Iná picácué píináidawa piwàwawa mamáalàacata. Picácué càì pisutá péemìawa píawáaca: ‘¿Cawiná wayáa? ¿Cawiná wabàle wàwalíripiná?’ picácué píima.

³² Macái èeri mìnanaí càmíiyéica yáalía Dios ìwali, achúmaca náináidáanícawa nawàwawa nàwali macáita yái wawàsica. Quéwa pidèniacué Wáaniri Dios chènuníiséeri yáaliéricawa càirínácaalícué wawàsi pimáapuèrica.

³³ Iná píalimáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùulianá pimànica macái pichàini iyúwa, yásí Dios imàacacué pirí macáita yái pimáapuèrica.

³⁴ Siùca èeri, picácué achúma píináidáaniwa piwàwawa mamáalàacata pipíchaléwa, táwichacáiná pidèniacué áiba èeri píináidáanápínáwa táwichéeri wawàsi ìwali. Macái èeri idèniaca yàasu wawàsi càulenéeriwa”, ímaca yái Jesúsca.

7

No juzgar a otros

¹ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué máini picháawàa áibanái iináwaná ìwali mamáalàacata ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

² Piwàwacaalícué piùwichàidaca áibanái caquialéta manuísíwata, yásí Dios yùuwichàidacué píawa manuísíwata. Néese piicácaalícué áibanái ipualé, yásí Dios iicácué pipualé nacái.

³ Pía idènièrica ibáyawaná manuíríwa, picá píináidawa máini cayábaca pía áiba wenàiwica íicha idènièrica ibáyawanáwa achúméeri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuírí, càicanide iyúwa manuírí àicu idéca nacáicaalí yúuwàcawa pituí iriculé. Néese áiba achúméeriwanái ibáyawaná, càicanide iyúwa imuluísi achúméeri yúuwàacaalíwa ituí iriculé.

⁴ Càmicáiná píalíawa cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca piicáca píichawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúméeri meedá. Péemiacué comparación: Manuírí àicu yúuwàacaalíwa pituí iriculétá, yá càmíta pidé piicáca cayába pimusúadacaténá imuluísi áiba wenàiwica ituí iricúisetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásàiri, pimàaca nucàlidaca pirí pibáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píichawani’, picá càì píimaca irí.

⁵ Píacáiná pucháibaca píiwitáise pìyaca. ¡Pidéca piimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píichawa quéechacáwa yái pibáyawanáwa manuíríca. Yásí pidéca píalàaca áiba wenàiwica imàacáanápíná íichawa ibáyawaná achúméeriwa”, ímaca yái Jesúsca.

⁶ “Picácué picàlida mamáalàacata Dios itàacái mabáyawanéeri áibanái irí áuli nacáiyéi íiwitáise máiníyéica báawaca iicáca Dios. Péemiacué comparación: Wàacaalí cayábéeri wawàsi áulinái irí, yásí nawènúa naamíaca wía, namàdáida nacái wainá. Wáucacaalí nacái perla cawèníiri íba marranonái irí, yásí nabawàida meedáni nàabàli yáapiréwa. Càita nacái, picácué picàlida mamáalàacata mabáyawanéeri Dios itàacái áuli nacáiyéi íiwitáise irí, marrano nacáiyéi íiwitáise nacái, níara wenàiwica máiníyéica báawaca iicáca Dios, casaquèeyéica íiwitáise nacái, ipíchanácué máini calúaca nía píapicha, néese namànicuéca piri báawéeri”, íimaca yái Jesúsca.

Pedir, buscar y llamar a la puerta

⁷ Jesús íimaca: “Pisutácué píawawa mamáalàacata Dios íicha, yásí imànicuéca piriwani. Péemiacué comparación: Picutácué mamáalàacatani, yásí pìanàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capii inùma néeni, yásí yàcùacuéca piriwani.

⁸ Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàpinácani. Cawinácaalí imáidéerica mamáalàacata capii inùma néeni, nàacùaca irí capii inùma. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica isutéerica mamáalàacata Dios íicha, Dios imànipiná iríwa càide iyúwa isutáaná.

⁹ “Péemiacué comparación: Pidèniacaalícué pìiriwa, càmitacué pìa irí íba isutácaalí píicha pan iyáapináwa.

¹⁰ Càmitacué pìa iyáapiná àapi isutácaalí píicha cubái.

¹¹ Ewitacué báawéeyéicáníta íiwitáiseca pía, càicáníta cáininácuéca piicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmitasicué píalíawa cayábéeri íiwitáise yái Wáaniri Dios chènuníiséerica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios imàníinápinácué piri cayábéeri, pisutácaalícué íicha mamáalàacata!

¹² “Iná pimànicué áibanái irí cayábéeri càide iyúwa piwàwáaná namànica piriúcué cayábéeri. Pimànicaalícué càì, yásí pimànipinácué machacàniri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùulíaná pìawirinámi Dios inùmalícuíse, càide iyúwaté nacái profetanái natànàaná tàacáisi Dios inùmalícuíse”, íimaca yái Jesúsca.

La puerta angosta

¹³ Néeseté Jesús íimaca nalí: “Píalimáidacué macái pichàini iyúwa peebáidacaténá nulí yéewacaténá nùasu wenàiwicacuéca pía. Càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacaténáwa Dios ìyacàle irìculé, càide iyúwa càulenácaalí nawàlùacawa máucuíri capii inùma irìcubàa. Yácáiná èeri mìnaná íiwitáise báawéeri iyaca càide iyúwa cáucuíri capii inùma, cáucuíri àyapu nacái, màulenácatalé manùbéeyéi wenàiwica

nàacawa irìcubàa. Quéwa èeri mìnánái íiwitáise báawéeri itéca wenàiwica yéetácáisi irìculé, aléera infierno irìculé. Màulenáca nàyaca càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise iyáaná cháí èeri irìcu, íná yéewa manùbéeyéi nàyaca èeri mìnánái íiwitáise ìwali càide iyúwa manùbéeyéi nawàlùacaalíwa cáucuíri capíi inùma irìcubàa, cáucuíri àyapu nacái.

¹⁴ Quéwa càica núade iyúwa capíi inùma máucuíri. Nutàacái nacái càicanide iyúwa máucuíri àyapu, máinicáiná càulenáca neebáidaca nulí, càulenáca nacái nàyaca càide iyúwa núumáaná nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé. Iná càmita máini madécaná yàawa néré”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

¹⁵ Néseté Jesús íimaca nalí àniwa: “Picácué píichawa áibanái cachìwéeyéica. Náimaca nàwaliwa nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalicuise. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèesi lobo ìwalíyéica oveja íimamimi nachìwáidacaténá ovejanái nanúacaténá níái ovejaca. Níái cachìwéeyéica natàaníca càide iyúwacué pitàaníná nawàlùacaténácuéwa pèewiré, nawàwacáiná naméeràidacuéca pía Dios íicha, namáalàidacaténácué pía.

¹⁶ Píalimápinácué píalíacawa cachìwéeyéica nía piicácaalícué càinácaalí namànica. Péemíacué comparación: Wáalíacawa macái àicu ìwali waicácaalí iyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, néese báawéericani. Càmita weedá cayábéeri uva iyacaná áwa yúuba íicha. Càmita nacái weedá cayábéeri higuera iyacaná tuíri íicha.

¹⁷ Macái cayábéeri àicu idèniaca iyacanáwa cayábéeriwa, yá nacái macái báawéeri àicu idèniaca iyacanáwa báawéerita nacái.

¹⁸ Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idèniaca iyacanáwa báawéeri. Canáca nacái báawéeri àicu yáaliméeri idèniaca iyacanáwa cayábéeri. Càita nacái píalimácué píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácáinácué càinácaalí namànica.

¹⁹ Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeyéica irí iyacaná cayába, weemácaténá nía quichái irìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapíná nía quichái irìcu cawinácaalí wenàiwica càimíyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Càitacué píalimápiná píalíacawa báawaca náiwitáise, níara cachìwéeyéica, piicácáinácué càinácaalí namànica”, íimaca yái Jesúsca.

No todos entrarán en el reino de Dios

²¹ Jesús íimaca: “Madécaná wenàiwica náimaca nulí: ‘Wáiwacalí’, quéwa càmita macáita nawàlùapínáwa Dios iyacàle irìculé Dios icùacatalé macáita chènuniré. Cawinácaalí

wenàiwica imàníyéica càide iyúwa Núaniri Dios chènuníiséeri iwàwáaná níawamita yáalimápiná iwàlùacawa néré.

²² Imáalàacaalípináwa yái èeriquéi, yá madécaná náimapiná nulí: ‘Wáiwacali, wacàlidacaté nalí pitàacái. Wáucacaté demonio wenàiwica ícha píipidená ìwali. Wamànicaté nacái píipidená ìwali madécaná wawàsi cà míri wenàiwica idé imànica’, càipiná náimaca nulí.

²³ Quéwa núumapiná nalí: ‘Càmita núalíacué nuicáca pía. Píacuéwa nuícha, píacué imàníyéica ibáyawanáwa’, càipiná núumaca nalí”, ímaca yái Jesúsca.

Las dos bases

²⁴ Jesús ímaca: “Péemíacué comparación: Cawinácaalí wenàiwica yéemièrica nutàacái, imànicaalí nacái càide iyúwa núumáaná, yái wenàiwica iyaca càide iyúwa cáalíacáiri asíali imàníirica icapèewa. Quéechacáwa ícaca depuíwalé. Yá asíali yàanáca manuírí íba iyéerica depuíwalé cáli írìcu ibàlùadacaténá icapèewa íinata. Yá imànica icapèewa íba íinata.

²⁵ Néese unía yúuwàacawa àta inanába yéesacatalétawa. Yá yéesacái yàacawa cachàinírí iyú capíi ìwali, yá cachàinírí cáuli ipùaca ìwali yái capíica. Cà míri quéwa yúuwàawa yái capíica ibàlùacáináwa íba íinata. Càide iyúwa capíi ibàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacái cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nadènìapiná nacáuacawa cà míri imáalàawa.

²⁶ Néese cawinácaalí yéemièrica nutàacái, quéwa càmita imàni càide iyúwa núumáaná, yá càicanide iyúwa máiwitáiséeri wenàiwica imàníirica icapèewa càina íinata meedá.

²⁷ Yá unía yúuwàacawa. Néese inanába yéesacawa, yá yéesacái yàacawa cachàinírí iyú capíi ìwali, yá cachàinírí cáuli ipùaca ìwali yái capíica. Néese yúuwàacawa yái capíica, yá imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàacaalíwa, càita nacái cawinácaalí wenàiwica cà míiyéica yeebáida nutàacái, canáca nacáuca cà míri imáalàawa”, ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Idécanáamité Jesús imáalàidaca icàlidaca nalíni, yá macáita wenàiwica iyéeyéica néeni náináidacawa néemíaca itàcái manuísíwata yéewáidacáiná nía cáalíacáiri iyú.

²⁹ Jesús yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse. Càmita yéewáida nía càide iyúwa néewáidáaná, níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu Dios itàcái ìwali, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté.

8

Jesús sana a un leproso

¹ Jesús írìcùacatéwa dúli íinatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa yáapicha.

² Néese abéeri asìali cacháunéeri íimami lepra iyú yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécánáca Jesús íicàcani. Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca.

³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa cacháunéeri ìwali. Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa ícha.

⁴ Jesús íimaca irí:

—Péemà cayába. Picá picàlida áibanái iríni, nuchùnìaná pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá íicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulìericaté wenàiwica namàacáanápíná Dios irí nachùnìacaalíwa lepra ícha, yéewacaténá macái wenàiwica yáalíacawa cayábaca pía —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana al criado de un capitán romano

⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa Capernaum iyacàlená irìculé, yá abéeri romanonái yàasu úwi íiwacaliná yàacawa Jesús yàatalé ísutácaténá Jesús ícha wawàsi imàníinápiná irí cayábéeri.

⁶ Yá íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nùasu wenàiwica irìlawa nucapèe irìcu. Càmiiri yéewa imichàanicawa. Yùuwichàacawa manuísíwata cáiwíiri iyú —íimaca.

⁷ Jesús íimaca irí:

—Uwé, wàawa. Nuchùnìacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Quéwa úwi íiwacaliná íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canáca yéewanáwa nuedáca nùataléwa pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca núawawa piwéré. Pichùulíacáita ichùnìanápináwa pitàacái iyúwa, yáara nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnìacawa.

⁹ Núalíacawa píalimá pichùnìacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanáiná nachùulí nacái núa. Núa nacái nuchùulí nùasu úwináíwa. Nuchùulíacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàca. Nuchùulíacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imàníinápiná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa núalíacawa píalimá pichùnìaca nùasu wenàiwica nacái pitàacái iyúwa —íimaca.

¹⁰ Idécánáami Jesús yéemiacani, yá cayábaca íináidacawa yéemiaca úwi íiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènùacawa, yá íimaca nalí, níái wenàiwicaca yèeyécawa yáamiwáise:

—Péemiacué cayábani, canácata nùanèri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápináta, càmitàacá nùanàa càiri.

11 Núumacué nacái pirí, manùbaca áibanái wenàiwica íiwitáaná nàanàpiná áiba cáli néese. Nàwacáidáyacacawa nawàlùacaténáwa Dios ìyacàle irìculé icùacataléca macáita chènuniré. Néré nàypináca piawirináimicué yáapichawa, níai Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

12 Píatacué quéwa, Dios imáidéeyéicaté quéchatécáwa, càmitacué piyapiná Dios yáapicha chènuniré, éwitacué Abraham itaquénáinámicáanítacué pía, càmicáinacué peebáida nulí. Dios yúucacué íichawa píawa catácatalé. Néré pícháanípínacuéca, píamíapínacuéca piyéiwa piùwichàacái iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

13 Néese Jesús íimaca úwi íiwacaliná irí:

—Pèepùa picapèe néréwa, yácáiná idéca ichùnìacawa piasu wenàiwicaca iyúwa peebáidáaná nulí —íimaca yái Jesúsca. Yáta idéca cayábacani, yái úwi íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

Jesús sana a la suegra de Pedro

14 Néeseté Jesús yàacawa Pedro icapèe irìculé. Iicáca néré Pedro iyéeru iculuéchúawa mecuní iyú, irièchúawa yàalubái íinatawa.

15 Iná Jesús imàacaca icáapiwa ucáapi ìwali, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Yá umichàacawa, udàbaca ùaca nayáapiná.

Jesús sana a muchos enfermos

16 Néeseté catácaalí yàacawa, yáta yàcalé mìnanáí natéca néenánáíwa Jesús yàatalé, manùbéeyéi wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise. Jesús ichùullacáita demonionái abéeri palabra iyú nàanápináwa wenàiwica íicha. Càita Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha. Ichùnìaca nacái macáita níai cáuláiquéeyéica.

17 Iná Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Dios inùmalicúise. Isaías íimacaté Dios yàasu wenàiwica ìwali: “Ichùnìaca wía, wía machawàaquéeyéica, yeedáca wáicha uláicái”, íimacaté yái profeta Isaíasca.

Los que querían seguir a Jesús

18 Néeseté Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa itéese, ínà ichùullaca yéewáidacalénáíwa itéenápináni Galilea icalisaniná abéemàalé barca irìcu.

19 Ipíchawáiseté nawàlùacawa barca irìculé, abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénácaalí pìawa yéewacaténá péewáidacaléca núa —íimaca yái wenàiwicaca.

²⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisí píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nùyáaná. Péemìa comparación: Yálidunái idèniaca ibànwawa, cuipìranái nacái nadèniaca namùlubèwa, núacata quéwa, yái asiali Dios néeseérica, càmita nudèniaca nuimácatáipináwa — íimaca yái Jesúsca.

²¹ Néese áiba néená, níái Jesús yéewáidacaléca, íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pimàaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetacatalépinátawa, néese idécanáami nubàliacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

²² Néese Jesús íimaca irí:

—Píawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé. Pimàaca nabàliaca níawáacata, cawinácaalí iyéeyéica matuñbanáita Dios íicha càide iyúwa yéetáními —íimaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²³ Néeseté Jesús iwàlùacawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nadàbaca nàacawa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha.

²⁴ Jesús íimáca íichawa barca irìcu. Yáta manuíri cáuli idàbaca ipùaca calisa ìwali. Máiniíri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca iriculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca. Quéwa Jesús íimáca mamáalàacata.

²⁵ Iná yéewáidacalénái nacawàidacani, yái Jesúsca, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali, piyúudàa wía! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí.

²⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué máini cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca nalí. Idécanáami icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa, ichùullíaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁷ Néese níái yéewáidacaléca nánáidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá nasutáca néemíawa níawáaca. Náimaca:

—¿Cawináscica yái asialíca ichùullíerica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùullianá nía? —náimaca nalíwáaca.

Los endemoniados de Gadara

²⁸ Néeseté Jesús yàanàaca abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, Gadara yàasu cáli néré, yéewáidacalénái yáapichawa. Idécanáami yàanàaca néré, yá pucháiba asianái demonio idacuèyéi íiwitáise nàacawa yéetáními icàliculèená néese. Máiniyéi calúaca

nía iyúwa caluényéi cuwèesi, càmita nabatàa áiba wenàiwica ichàbacawa néenibàa àyapulicubàa. Yá nàacawa Jesús yàatalé.

²⁹ Yá demonionái nadàbaca néemíanícawa asìanái isàna iyú:

—¡Picá písàiwica walí wawàsi, Jesús, yái Dios írìca! ¿Pìanàasica piùwichàidacaténá wía ipíchawáise wéenáiwaná yàanàaca? —náimaca.

³⁰ Mawiénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa néenibàa.

³¹ Néese demonionái nasutáca Jesús ícha wawàsi. Náimaca:

—Piúcacaalí wía asìanái ícha, yá pimàaca wàacawa marranonái idèèrìculé —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Piacuéwa —íimaca yái Jesúsca. Yá demonionái yàacawa asìanái ícha, yá nawàlùacawa marranonái idèèrìculé. Yáta macáita marranonái nadàbaca napiacawa iyúwa máiwitáiséeyéi demonio íiwitáise iyú. Napiacawa nacaláacawa quíratàli íinatáise. Yá nacaláacawa calìsa yáaculé, nàisicùmáacawa macáita, níai pìráica càmiyéica Dios imàaca wadènlaca, wía judíoca, casacàacáiná walí marrano iiná.

³³ Néese níai icuèyèicaté marranonáimi napiacawa yàcalé nérépiná. Nàanàacaté néré, yá nadàbaca nacàlidaca yàcalé mìnánái írìni, macáita yái nàyáanàca, níai asìanái demonio idacuèyèicaté íiwitáise.

³⁴ Iná macáita yàcalé mìnánái namusúacawa yàcalé ícha, yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicácani, yá nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa nàasu cáli ícha.

9

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa, yá nachàbacawa abéemàalé Galilea icalìsaníná ícha. Yá nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré, yái Jesús ìyacàleca.

² Yá abénaméeyéi wenàiwica natéca cáuláiquéeri asìali Jesús yàatalé, abéeri máapinéeri iiná macáita, càmiríca yáalimá imichàanicawa, irièricawa yàalubái ínatàwa, íiméerica ínata. Néese Jesús yáalíacáiná náiwitáise manuíca nàináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanápínáni, íná Jesús íimaca cáuláiquéeri írì:

—Pía, nùacawéerinàca, picá achúma piwàwa. Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

³ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàyaca néré. Néemiaca Jesús itàaníca cáuláiquéeri írì, íná nadàbaca nàináidacawa Jesús ìwali càì: “Yái asìali Jesús itàaníca báawéeri iyú Dios ìwali, yácáiná abéerita Dios yáaliméeri imàacaca

iwàwawa wenàiwicanáí ibáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios”, náimaca náináidacawa nalíwa nawàwalicuísewa.

⁴ Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanácawa. Iná isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càí máiní báawéeri iyú?

⁵ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanáí yáalimá iicáca asáísí báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pìipìna’, áibanáí wenàiwica náalimácáiná naicáca asáísí wadécaalí wachùnìlacani watàacáí iyúwa, yáí máapinéerica.

⁶ Iná núa, asíali Dios néeseérica, nuchùnìlapiná yáí máapinéerica píalíacaténácuéwa Dios idéca ichùullaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanáí ibáyawaná ícha cháí èeri irícu cayábacaténá náapicha Dios —ímaca yáí Jesúsca. Néeseca Jesús ímaca máapinéeri irí:

—Pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèpùawa picapèè néréwa — ímaca yáí Jesúsca.

⁷ Néese yáí máapinéeri imichàacawa, yá yàacawa icapèè néréwa.

⁸ Níái wenàiwica ìyéeyéica néré, naicáca iyúwa ìyáaná, yá cáaluca nía. Nàaca Dios icàaluíniná imàacacáiná ichàiniwa abéeri wenàiwica irí ichùnìacaténá cáuláiqueeyéí.

Jesús llama a Mateo

⁹ Jesús yàacatéwa capíí ícha, yá iicáca núa, núa Mateoca, yáawinéericawa aléera nuedácatelécate plata nuénánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Néese Jesús ímaca nulí:

—Aquialé, píawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —ímaca nulí yáí Jesúsca. Yá numichàa nùacawa Jesús yáapicha.

¹⁰ Néese Jesús idècunitàacá iyáaca iyáacaléwa nucapèè irícu, yá madécaná wenàiwica nàanàaca néré, áibanáí yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná, áibanáí cabáyawanéeyéí nacáí. Yá náawinacawa Jesús yáapicha, wáapicha nacáí, wía Jesús yéewáidacaléca, nayáacaténá nayáacaléwa wáapicha.

¹¹ Néese fariseonáí naicáca nía, íná náimaca walí, wía Jesús yéewáidacaléca:

—Yáí yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níái yeedéeyéica wáicha plata romanonáí yàasu gobierno irípiná, nía nacáí cabáyawanéeyéica wenàiwicaca? —náimaca.

¹² Quéwa Jesús yéemíacani, yá ímaca fariseonáí irí:

—Péemíacué comparación: Máláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnìeripiná nía. Quéwa áibanáí

idènièyèica uláicái nawàwacutácani, yái ichùnièripináca nía. Càita nacái wenàiwica íináidéeyèica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri íicha.

13 Càmitacué péewáidawa cayába Dios itàacái iwali. Pìacué péewáidacawa càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profeta itànèricaté Dios inùmaliçuíse. Dios íimacaté: 'Ewítacué pinúacáanita madécaná pipirawa iyúwa sacrificio pìacaténacué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca culto pimàníricuèca càmicaalícáwa piicáca áibanái wenàiwica ípualé, piyúudàacaténacué nía', íimaca yái Diosca. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níái cabáyawanéeyèica, nuicácaténá napualé. Càmicáiná nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyèica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

14 Néeseté Juan el Bautista yéewáidacalénái nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemíawa Jesús. Náimaca irí:

—Wamàacaca wáichawa wayáacaléwa manùba yàawiría, fariseonái nacái, wasutácaténá wíawawa Dios íicha manuísíwata. ¿Cáná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, níái péewáidacaléca, nasutácaténá níawawa Dios íicha? —náimaca.

15 Néese Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué comparación: Asíali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa asíanái naicácaténá icásàacawa casíimáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, càmita yéewa achúmaca nawàwa. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. Quéwa áiba èeriwa, áibanái itéca náichawani. Néese namàacapiná náichawa nayáacaléwa, níái yàacawéeyéinámica achúmacáiná nawàwa néenialípiná. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

16 “Péemíacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wamànicaalí càì, yásì wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca icháuná.

17 Càita nacái càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, yásì uva ituní idàbaca isàacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, néese éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Yásì wacùaca nía cayába, yái uva ituníca, íimamisi nacái. Càita

nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisàì, càmita nàya càide iyúwa fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi íimáaná”, íimaca yái Jesúsca.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

18 Idècunitàacá Jesús itàanica nalí, yá abéeri judío íiwacaliná yàanàacaté Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténa Jesús icàaluíná. Néese judío íimaca Jesús irí:

—Nuídu idéca yéetácawa siùcasíwataácáwa. Quéwa piacaalíwa ùatalé pimàacacaténa picáapiwa ùwali, yásí cáuca úa àniwa — íimaca.

19 Jesús yàacawa yáapicha, wía nacái yéewáidacalénái wàacatéwa Jesús yáapicha.

20 Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáláicacaté úa doce camuí, úraná yàacawa uícha mamáalàcata. Uái inanáica ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí, manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali.

21 Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábaca núatá”, càì úumaca uínáidacáwa ulíwa uwàwalìcuísewa.

22 Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca ulí, yá íimaca ulí:

—Picá achúma piwàwa. Pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali — íimaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úa uláicái íicha.

23 Néeseté Jesús yàanàaca judío íiwacaliná icapèe néré, yá iicáca áibanái ipùlièyéi íwa. Nàwacáidáyacacatéwa nabàliacaténa yéetéchúamiwa. Aibanái nacái náicháanica uíwitáise, néemíanica nacáwa cachàinìiri iyú càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

24 Jesús yáalíacawa icáucàidáanápínaté úái yéetéchúamicawa, íná íimaca nalí:

—Pimusúacuéwa macáita, úacáiná sùmàuca càmicáhuata yéetáwa, uimácáicata ùyaca — íimaca yái Jesúsca, yáalíacáináwa icáucàidáanápínaté úa. Néese níái wenàiwicaca naicáanica Jesús iquíná, náalíacáináwa báisíiri iyúcani uetácatéwa.

25 Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capìi íicha. Néese iwàlùacawa sùmàumi iríacatalécawa. Yá íibàca ucáapi ìwali úái yéetéchúamicawa, yá umichàacawa, cáuca úa àniwa.

26 Néesetéacáwa macáita wenàiwica ìyeyéica mawiénita irí yái yàcaléca néemìacaté uínáwaná ìwali Jesús imichàidáanaté úa yéetácáisi íicha.

Jesús sana a dos ciegos

27 Jesús imusúacatéwa nacapèe íicha, yá pucháiba matuíyéi nàacawa yáamíse. Yá náimaca irí cachàinìiri iyú:

—¡Pía rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, wía judíoca, piicá wapualé! —náimaca irí.

²⁸ Jesús iwàlùacawa capìi irìculé, néese níai matuíyéica nàacawa yàatalé. Yá Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Peebáidasicué nùalimá catuíca numànicuéca pía? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Báisíta, Wáiwacali, weebáida càì —náimaca.

²⁹ Néese Jesús imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yá íimaca nalí:

—Pichùnìacuéwa càide iyúwa peebáidáanacué —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Yásí cayábaca natuí. Yá Jesús yàlàaca nía cachàiníri iyú. Íimaca nalí:

—Picácué pimàaca áibanái náaliacawa cawinácaalícué ichùnìaca pituí —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa namusúacanacáitawa capìi íicha, yáta nacàlidaca Jesús iináwaná ichùnìaca nía nalí níai nayaquewéeyécawa.

Jesús sana a un mudo

³² Néeseté idècunitàacá matuíyéimi namusúaca nàacawa capìi íicha, yá áibanái natéca matàacáiri asìali Jesús yàatalé. Demonio idacùaca matàacáiri íiwitáise, íná càmita yáalimá itàaníca.

³³ Yá Jesús yúucaca demonio asìali iwàwalicúise. Néese matàacáiri idàbaca itàaníca. Yá áibanái wenàiwica ìyéeyéica néeni náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canátaté waiquéricáwa càiri wawàsi cháì wàasu cáli Israel néenibàa! —náimaca.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi fariseo náimaca Jesús ìwali:

—Demonio íiwacalináquéi idacùaca íiwitáise yái asìalica Jesús. Íná yéewa yúucaca demonio wenàiwica íicha demonio íiwacaliná íiwitáise iyú —náimaca Jesús ìwali.

Jesús tiene compasión de la gente

³⁵ Jesús yàacaté ipáchiaca macái manuíri yàcalé irìculé, púbéeri yàcalé irìculé nacái. Yá yéewáidaca wenàiwicanái macái judíonái imanùbaca yéewáidacàalu irìcu. Yá icàlidaca nalí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Ichùnìaca nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica, cáiwíri íicha nacái, macái íiwitáaná.

³⁶ Catúulécanaca Jesús iicáca nía máinícáiná achúmaca nawàwa nàuwichàacáinatéwa madécaná yàawiría. Càica níade iyúwa ovejanái canéeyéica icuèriná, iméerèeyécawa meedá, canacáinaté abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali, níai wenàiwicaca.

³⁷ Íná Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemiacué comparación: Càica níade iyúwa bànacalé ituíná quíréeri yéenáwaná yàanàcaalí wenàiwica needácatáipiná

nabànacalewa. Quéwa máisibáanatacué pía, icàlidéeyéipiná nalí nutàacái.

³⁸ Iná pisutácué Dios ícha, yái càiride iyúwa bànacalé íiwacali, ibànùanápiná yàasu wenàiwicawa íbaidéeyéipiná irí, nacàlidacaténá wenàiwicanái irí nuínáwaná ìwali, yéewacaténá neebáidaca nulí. Yásí wàwacáidaca nía Dios yàasu wenàiwicanáipiná càide iyúwa wenàiwica needácaalí nabànacale ìyacanáwa —ímaca yái Jesúsca.

10

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹ Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía, wía docéeyéica imanùbaca yéewáidacaléca. Yá imàacaca walí íiwitáisewa wáucacaténá demonio wenàiwicanái ícha, wáucacaténá náicha nacái macái uláicái íiwitáaná, cáiwíiri nacái.

² Wía docéeyéica imanùbaca apóstolca ípidenéeyéica cà: quéecha Simón, ípidenéeri nacái Pedro; yá nacái iméeréeri ípidenéeri Andrés; nía nacái Zebedeo yéenibeca, ibèeri ípidenéeri Santiago, yá nacái iméeréeri ípidenéeri Juan;

³ yá nacái Felipe; Bartolomé nacái; Tomás nacái; núa nacái Mateo, núa yái yeedéericaté plata nuénánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná; yá nacái Santiago, yái Alfeo ìirica; Tadeo nacái;

⁴ yá nacái Simón, ípidenéeri nacái celote; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

⁵ Jesús ibànùacaté wía doce wamanùbaca wacàlidacaténá itàacái. Cà yàalàaca wía: “Picácué píawa cà míyéi judío yàasu cáli ínatalé, picácué nacái piwàlùawa yàcalé iriculé ìyéeyéica Samaria yàasu cáli ínata.

⁶ Pìacué nàatalé níawamita Israel itaquénáinámica ìyéeyéica càide iyúwa ovejanái iméerèeyéiwa, canéeyéica icuèriná, nawènúadacáiná náiwitáisewa Nacuèriná Dios íchawa, canáca nacái abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali.

⁷ Pìacué picàlidaca nalíni Dios icùanápiná macáita mesúnamáita.

⁸ Pichùnìacué cáuláiquéeyéi wenàiwica, pimichàidacué nacái yéetéyéimiwa yéetácáisi ícha, pichùnìacué nacái cacháunéeyéi íimami lepra iyú, piúcacué demonio wenàiwica ícha. Nudéca numàacacuéca pirí nuíwítáisewa mawèníri iyú, íná picácué picobra nía cawinácaalí wenàiwica pichùnìeyéica.

⁹ “Picácué píté iwèni píasu bolsa irícuwa, orocáaníta, plata nacái, cobre nacái.

¹⁰ Picácué píté saco, pucháiba bàlesi nacái; picácué peedá piríwa wàlisàì costiza nacáiri, àicu nacái. Cawinácaalí

wenàiwica piyúudèeyéipinácuéca iwàwacutá nàaca piyáapinácuéwa.

11 “Pìacuéwa yàcalé irìculé, picutácué abéeri cáimiétacanéri iwàwéerica yéemìaca picàlidáanácué nali nutàacái. Yá piyamáacuéwa icapèe irìcu àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuise.

12 Piwàlùacuéwa icapèe irìculé, yá pitàidacué wenàiwicanái iyéeyéica néré, pisutácué nali Dios imànínápiná nali cayábéeri.

13 Cayábacaalí náiwitáise níai capli irìcuíyéica, yásí Dios imànica nali cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná ícha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànipiná nali cayábéeri.

14 Quéwa, càmicaalícué nawàwa needáca nàataléwa pía, càmita nacái nawàwa néemìaca picàlidáanácué nali nutàacái, néese pimusúacuéwa capli irìcuise, yàcalé irìcuise nacái, yá pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íchawa naicápiná, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, píasáidacaténácué nali Dios yùuwichàidáanápiná nía.

15 Péemìacué cayábani, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí yùuwichàidapiná níawa càmiyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnanáimi ícha, Gomorra iyacàlená mìnanáimi nacái”, íimaca walí yái Jesúsca.

Persecuciones

16 Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “¡Péemìacué cayába! Nubànùacué pía nèewiré níara èeri mìnanáica cuwèesi lobo nacáiyéi íiwitáise, báawéeyéica iicáca Dios, báawéeyéi nacái iicáca Dios yàasu wenàiwica. Piyapinácuéca nèewibàa càide iyúwa oveja càmiyéi yáalimá ipéliaca caluéyéi cuwèesi lobo ípunita iwàwéeyéica iyáaca oveja. Iná iwàwacutácué cáalíacáica píiwitáise, piicácué píichawa piùwidenáicawa, càide iyúwa cáalíacáiri àapi iicáaná íchawa yùuwidenáíwa ipíchaná áibanái ichiwáidacuéca pía. Quéwa iwàwacutácué mabáyawanáca pía, càmitacué nacái pimàni áibanái irí báawéeri. Piyacué càide iyúwa unùcu càmiíchúu imàni áibanái irí báawéeri.

17 Picácué píichawa áibanáicáiná náibàapinácuéca píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali yàcalé íiwacanánái irí, nacapèedáidacaténácué nacái píawa judíonái yéewáidacáalu irìcu.

18 Yá natépinácuéca píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nacuèerinánái iríwa, náiwacanánái irí nacáíwa, níai icuèyéica cáli, peebáidacáinácué nutàacái. Càita píalimápinácué picàlidaca nali nuináwaná ìwali, níai èeri mìnanáí icuèerinánáica, nía nacái càmiyéica judío.

19 Náibàapinácué natéwa pía nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, quéwa picácué achúma piináidacawa piwàwawa ìwali yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí, càinácaalí iyú nacái yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa. Néesequé péenáiwana yàanàacaalíwa picàlidáanápiná piináwaná ìwaliwa, yásí Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú iwàwacutáaná picàlidaca nalíni.

20 Càmicáinácué pía yái càì icàlidéeripinácani, néese Espíritu Santo Wáaniri Dios ibànuèrica imàacapinácué pitàaníca Dios inùmalícuíse.

21 “Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái irí néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nasèenái nacái nacháawàapiná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

22 Macái èeri mìnanaí báawapinácué naicáca píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, Dios iwasaápiná níawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

23 Namànicaalícué pírí báawéeri abéeri yàcalé irícu, néese pipíacuéwa áiba yàcalé irículé. Péemíacué cayába, núa asíali Dios néeséerica nùanápiná ipíchawáise pimáalàidacué picàlidaca nuináwaná ìwali macái yàcalé irícu iyéeyéica Israel yàasu cáli íinata.

24 Péemíacué comparación: Abéeri yéewáidacalé càmita yéewa cachàinica ícha yái yéewáidéericani, càmita yéewa nacái áiba íbaidéeri cachàinica íiwacali íchawa. Càitacué nacái càmita yéewa cachàinica pía nuícha. Wenàiwica náináidacawa pìwalícué càide iyúwa náináidáanáwa nùwali.

25 Píacué nuéwáidacaléca, iwàwacutácué piwàwaca pìyaca càide iyúwa nùyáaná, yái yéewáidéericuéca pía, càide iyúwa yàasu wenàiwica iwàwáaná iyaca càide iyúwa íiwacali iyáaná. Aibanái càmiyeyí yeebáida nutàacái náimaca nùwali Beelzebúcasa núa, yái demonio íiwacalináca. Iná nùalàacuéca pía náicha, náimáanápinácué pìwali càiri báawéeri tàacáisi nacái, pìyacáinácué càide iyúwa nucapèe irícuíyéica, nuénánáisiwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

26 Jesús íimacaté walí: “Iná picácué cáalu pía èeri mìnanaí ícha, càmicáiná náalimá nabàaca nabáyawanáwa càiripináta. Aiba èeriwa macáita náalíacawa ìwali.

27 Càita nacái, picácué píbàaca náicha nutàacái. Yái nucàlidéericuéca pírí ibàacanéri iyú, iwàwacutácué picàlidaca nalíni amalánama. Yái nucàlidéericuéca pírí ìwali méetáuculé

áibanái ícha, píacué picàlidaca cachàiníri iyúni àta macái néemìacatalétani.

²⁸ Picácué cáalu pía èeri mìnánái ícha yáaliméeyéica inúacuéca pía quéwa càmitacué náalimá nanúacuéca piwàwa cáuri. Néese, iwàwacutácué cáaluca pía Dios ícha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacaténácué pía nacái infierno irìculé, yái quichái càmirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

²⁹ Péemìacué comparación: Aibanái nawéndaca pucháiba màsibèe púubéeyéi abéeri moneda ìwaliná càmicáiná cawèni màsibèe púubéeyéica. Quéwa éwita càmlíyécáanáta cawèni nía, càicáanáta Wáaniri Dios yáalíacawa nàwali, icùa nacái nía. Càmita yéewa abéeri màsibèe achúméri yéetácawa càmicaalícáwa Dios imàacaca yéetácawa.

³⁰ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Yáalíacuéca macáita pìwali, àta càisimalénacaalícué píiwita ibáiná, yáalía nacáiwa Dioscáiná idéca iputàaca nía abéerinamata; càita Dios yáalíacawa pìwalícué.

³¹ Iná picácué cáalu pía wenàiwicanái ícha, cawènicáiná Dios iicácuéca pía náicha níái màsibèe púubéeyéica manùbéeyéica”, ímaca walí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

³² Jesús ímacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái nucàlidapiná iináwaná ìwali nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri iríwa.

³³ Quéwa cawinácaalí càmirita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái nucàlidapiná iináwaná ìwali, càmita nùasu wenàiwicacani Núaniri Dios chènuníiséeri iríwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

Jesús, causa de división

³⁴ Jesús ímacaté walí nacái: “Picácué pínáidawa wenàiwicanái nàypiná matuíbanáita náapichawáaca nudécáanáta nùanàaca. ¡Càmírita! Néese, càmitapiná abédanama náiwitáise nùwali.

³⁵ Nudéca nùanàaca, íná aslanái nàuwideca namànipináca náaniriwa, inanái nacái nàuwideca namànipiná náatúawa, nayéeru nacáíwa.

³⁶ Càita macáita nàuwideca namànipiná néenánáisíwawa, níacáiná abénaméeyéi neebáidapiná nulí, quéwa áibanái càmita neebáida nulí.

³⁷ Cawinácaalí cáininéerica iicáca nuícha yáaniri, yáatúa nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani. Aibacaalí nacái cáininéerica iicáca nuícha ìiriwa, ídu nacáíwa nuícha, càmita yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁸ Iwàwacutá nùasu wenàiwica matuíbanáiri iyú imàaca áibanái nàuwichàidacani nùwalíse, naicáaní nacái iquíniná,

éwita nanúacaalíni cruz ìwali yeebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái imànica macáita càide iyúwa nuchùllaná. Cawinácaalí càmíríca imàni càì, càmíta yéewa nùasu wenàiwicacani.

³⁹ Aibacaalí càmíríca iwàwa yeebáida nutàacái ipíchaná yùuwichàacawa nulípiná, canáca irí icáuca càmírí imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata nutàacái, éwita nanúacaalíni, yácata idènièripiná icáuca càmírí imáalàawa”, íimaca walí yái Jesúsca.

Premios

⁴⁰ Néeseté Jesús íimaca walí àniwa: “Cawinácaalí yeebáidéericuéca pitàacái, yeebáidapiná nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáidapiná nacái itàacái, yái Dios ibànuèrica núa aléi.

⁴¹ Aibacaalí wenàiwicanái yeebáida Dios yàasu profeta itàacái, namànicaalí nacái profeta irí cayábéeri profeta icàlidacáiná nalí Dios itàacái, yásí Dios yàapiná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri yàasu profeta iríwa. Aibanái wenàiwica neebáidacaalí itàacái cayábéeri íiwitáise, namànicaalí nacái irí cayábéeri cayábacáiná íiwitáise, yásí Dios yàapiná nalí cawèníri càiride iyúwa Dios yàaná cawèníri cayábéeri íiwitáise irí.

⁴² Cawinácaalí imàníríca cayábéeri nuéwáidacalénái càmíiyéi cachàini irí, nùasunáicáiná nía, Dios yàapiná irí cawèníri iyúudàacáiná níai yeebáidéeyéica nutàacái. Ewita yáalimácáaníta yàaca nàiraca meedá casalíníri úni, càicáaníta Dios yàapiná irí cawèníri iyúudàacáiná nùasunái”, íimaca walí yái Jesúsca.

11

Los enviados de Juan el Bautista

¹ Néeseté Jesús idécanáamité yàalàaca wía docéeyéi yéewáidacaléca, yá yàacawa yéewáidacaténá wenàiwicanái áibanái iyacàle irícu, yáara cálica, icàlidaca nacái nalí yái cayábéeri tàacásíca.

² Néenialíté Juan el Bautista, iyéerica presoíyéi ibànalícu, yéemíaca ìwali yái Cristo imàníríca. Néese Juan ibànùaca yéewáidacalénáiwa abénaméeyéi nàacaténáwa Jesús yàatalé.

³ Juan iwàwacaté nasutáca néemíawa Jesús asáísí báisícaalí Dios néeséericani, yái wenàiwica Dios ibànuèripinácaté judío icuèrinápiná, néese càmícaalí yání, yá iwàwacutá nacùaca áibata yàanàaca.

⁴ Néese Jesús íimaca nalí: “Pèepùacuéwa Juan yàatalé. Picàlidacué Juan iríni pidéénacuéca piicáca numànica, pidéénacuéca nacái pèemíaca nucàlidaca wenàiwicanái irí.

⁵ Picàlidacué Juan iríni matuíyéimi idéca iicáidaca, éeruýyéimi yàabàli nacái nadéca nàipnàaníca, cacháunéeyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíiyéimi nacái nadéca néemiaca, yéetéeyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéeyéi nacái nadéca néemiaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalfacaténáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

⁶ ¡Casíimáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata!” íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná ìwali. Jesús íimaca wenàiwicanái irí: “Bàaluité pìacatécué pi-icáca wenàiwica yèepuníricawa chùiri cáli íinata, yáara Juanca. Càmirítatè machawàaca íiwitáise yái asìali piiquéericatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

⁸ ¿Càinásicué piicaté néré? Càmirítatè asìali cawèníiri ibàle yái piiquéericatécué. Píalíacuécawa cawinácaalí cawèniyéica ibàle ìyéeyéica nacái càasuíri iyú, nàyaca cayábéeri capíi irícu càide iyúwa reynái ìyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

⁹ Néese piacuécawa bàaluité manacúali yùuculé càinàwàiri piicacaténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalícuíse. Báisíta profetacani, yái Juanca, quéwa máiníiri cachàinica áibanái profeta íicha canánama.

¹⁰ Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté Iiri iríwa. Dios íimacaté:

‘Nuchùulìapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínacawa pipíchalé yàalàacaténá wenàiwica nachùnìanápíná náiwitáisewa yéewanápíná natàidaca pía cayába planàacaalíwa nàatalé’,

íimacaté yái Diosca.

¹¹ Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníiri Juan íicha nèewíise macái èeri mìnánái. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái siùcáise, yéewanápíná Dios icùaca nía, máiní cachàinipínáca nía Juan íicha, éwita càmicáaníta máiní cachàinica nía Dios iyacàle irícu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

¹² “Bàaluité Juan el Bautista idàbacaalíté icàlidaca Dios itàacái àta siùca nacáide, èeri mìnánái namànica báawéeri Dios yàasu wenàiwicanái irí, yá náalimáidaca namáalàidaca cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái, iwàwéeyéica Dios icùaca nía.

¹³ Macái tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalícuíse, áiba tàacáisi nacái Dios ichùulièricaté profeta Moisés itànàanápíná, macáita yái tàacásica icàlidacaté walíni càinácaalí

iyú Dios icùanápínaté yàasu wenàiwicawa. Càité nacàlidaca Dios itàacái àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté.

14 Cawàwanátacué píalimá peebáidaca yái tàacáisca: Juan el Bautista, yácata profeta Elías nacáiri, yái iwàwacutéericaté yàanàaca ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca.

15 Càuwíiyéicaalícué pía, péemiácué nutàacái.

16 “Nucàlidacué pirí cainá píiwitáise, píacué wenàiwicaca iyéeyéica siuca. Péemiácué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanái yáawinéyeyéicawa àyapulicubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi iríwa:

17 ‘Wadéca wapùliacuéca pirí íwa, quéwa càmítacué pil-abàa; néese wadéca wacántaacuéca pirí canción càide iyúwa nacántàaná yéetéyeyéimiwa ìwali, quéwa càmítacué pícháani’, càì nàimaca.

18 Càita nacái pidécuéca pimànica. Juan el Bautista yàanàacaté, yá imàacaca íchawa iyáacaléwa isutácaténá yáawawa Dios ícha manuísíwata, càmita nacái ìira uva ituní. Quéwa píimacatécué Juan ìwali demoniosa iyaca iwàwalícu.

19 Siúcade nudéca nùanàaca, núa asìali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuira nacái uva ituní. Néese píimacuéca nùwali camùnírírica núa, cáanáirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casímáicasa nacái nucàmaca, nùacawéeridáanása nacái cabáyawanéyeyéi wenàiwica, nía nacái yeedéyeyéica plata néenánái judío íchawa Roma iyacàlená yàasu gobierno irípiná. Càita píimacuéca nùwali càmíicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi, nutàacái nacái, náasáidaca Dios idéca imàacaca cáalíacáica nía báisíiri iyú”, íimaca yái Jesúsca.

Los pueblos desobedientes

20 Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái yàcalé mìnanáica aléera Jesús imànicatalécaté batéwa macáita yái càmíirica wenàiwica idé imànica. Yàalàaca nía cachàiníiri iyú càmíicáináté nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná. Yá Jesús íimaca nàwali:

21 “¡Máinicué piùwichàapínacawa, píacué israelitaca iyéeyéica Corazín iyacàlená irícu, Betsaida iyacàlená irícu nacái! Ewitacué piicácaánita numànica pèewibàa madécaná yái càmíirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa pibáyawaná íchawa. Piyúnáidacuéca máiniyeyéica cayábaca pía náicha níara càmíiyéica israelitami iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irícu, Sidón iyacàlená irícu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmítaté máini báawaca nía píichacué. Càmítaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numáníiná pèewibàa. Quéwa naicácaalíte càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios

irípinátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, yá nacái nàwalicaté nabàlesíamiwa báawéeri iicácanáwatá, napusúa nacái nàwalisewa catáli náasáidacaténáté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

²² Quéwa núumacué pirí, áiba èeriwa Dios yúuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapinácuécawa máini cachàiniwanái náicha, níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía.

²³ Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnanaíca, piyúnáidacuéca máinípiná cáimiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmírira! ¡Néese Dios yúucapinacué píawa irìculé yáara utàwi máiníri depuíwaca, máinícatalé depuíwaca náicha canánama! Ewitacué piicácáaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa pibáyawaná ìchacuéwa. Piyúnáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená irìcu. Quéwa càmitaté máini báawa nía píichacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàacué. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmitaté nacái Dios imáalàidaca níatá, yá nacái nàyacàlemi Sodoma iyacaté mamáalàacatatá àta siùca nacáide, càmicáináté máini báawéeyéi nía iyúwacué pía.

²⁴ Iná núumacué pirí, áiba èeriwa Dios yúuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapinácuécawa máini cachàiniwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Sodoma iyacàlená yàasu cáli ínata, máinicáinacué báawéeyéica náicha pía”, íimaca yái Jesúsca.

Vengan a mí y descansen

²⁵ Néenialíté Jesús íimaca Yáaniri Dios iríwa: “Pía, Núaniri Dios, nùaca pirí cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita níai iyéeyéica chènuniré, cháí èeri irìcuíyéica nacái. Nùaca pirí cayábéeri pimàacacáiná nalí píiwitáisewa, níai yeebáidéeyéica pitàacái càide iyúwa sùmanái púubéeyéi neebáidáaná, yéewanápiná áiba èeri mìnanaí iyúunáidéeyéi cáaliacáica càmita náalimá náaliacawa píiwitáise ìwali.

²⁶ Báisíta, Núaniri, pidéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca núaliacawa macáita. Abéerita Núaniri yáaliéri báisíri iyú nùwali, yái Iirica. Abéerita núa, yái Iirica, yáaliéri báisíri iyú Núaniri ìwali, abéerita nacái cawinácaalí wenàiwicanái numàaquéeyéica yáaliaca Núaniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái Iirica.

28 Aquialécué nùatalé, peebáidacué nutàacái, píacué macáita chamaléeyéica. Pidécuéca píibaidaca cachàiníri iyú pimànicaténácué macáita càide iyúwa áibanái ichùulianácué pimànica càulenéri wawàsi Dios irípiná. Píacué nacái achúméeyéica ínáidacawa iwàwawa ibáyawaná iwaliwa, aquialécué nùatalé, yá numàacacué piyamáidaca píawawa càulenéri wawàsi ícha, numàacacué nacái nuwàwawa pibáyawaná ícha.

29 Peebáidacué nutàacái, pimànicué nacái càide iyúwa nuchùulianácué pía. Pimàacacué nuéwáidaca pía, piyacaténácué càide iyúwa nùyáaná, núa càmirica caluéri íiwitáise, núa càmirica cáimacái iicá yáawawa. Nùacawéeridapínácué pía, wáibaida nacái wáapichawáaca. Càitacué píalimápiná piyamáidacawa pibáyawaná íchawa, ícha nacái yái càulenéri wawàsi áibanái ichùulièricuéca pimànica Dios irípiná.

30 Càmita máini càulenácué píicha peebáidáanápínácué nutàacái, pimànínápinácué nacái càide iyúwa nuchùulianácué pía, nùacawéeridacáinácué pía, numàacapínácué nacái casímáica pía”, ímaca yái Jesúsca.

12

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

1 Néenialité áiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèpunícawa àyapulicubàa bànacalé yèewibàa, wáapicha wía yéewáidacaléca. Yá máapica wía, íná weedáca achúmáanata trigo ituíná bànacalé ícha wayáapínáwa, judío íiwitáise imàacacáiná wenàiwica needáca nayáapínáwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yéená, máapicaalí nía.

2 Fariseonái naicátaté weedáca bànacalé iyacaná, yá naicáca yái wamànírica iyúwa íibaidacalési ínáté náimaca Jesús irí:

—Piicáca yái namànínáca. Péewáidacalénái náibaidaca siùca sábadu wayamáidacatáicawa. Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca irí.

3 Néese Jesús ímaca nalí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái iricúse wàawirimi rey David iwali, bàaluité máapicaalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi aslanáica.

4 David iwàlùacatéwa Dios yàasu manuíri capìima ímamisíiri iriculé, yái israelitanái isutácatáipiná Dios ícha. Yá iyáaca pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapíná. Ewita Dios imàacacáanáta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca, càicáanáta càmitaté yùuwichàida David, nía nacái aslanái yèepuníyéicatéwa yáapicha, máapicáináte nía, ínáté catúlécánaca Dios iicáca nía.

⁵ Pidécuéca piimáichaca nacái áiba tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmaliçuise. Moisés ímacaté sacerdotenái càmita namàni nabáyawanáwa éwita náibaidacáaníta templo irícu sábado wayamáidacatáicawa. Máiní iwàwacutáca náibaidaca Dios irípiná templo irícu namànicaténá macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cachàinica templo sábado ícha iwàwacutácáiná wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná èri imanùbaca, sábado nacái.

⁶ Quéwa núumacué pirí, núa iyéerica cháí pèewi, cachàiníríca núa templo ícha.

⁷ Càmitacué péemí cànínacaalí ímáaná áiba tàacáisi profeta Oseas itànèricaté Dios inùmaliçuise. Dios ímacaté: 'Ewítacué pinúacáaníta madécaná pipirawa iyúwa sacrificio pícaténacué nucàaluíniná, càicáaníta caná iwèni meedá nuicáca yái culto pimàníricucéca nulí càmicaalícáwa piicáca áibanái ipualé, piyúdàacaténá nía', ímaca yái Diosca. Báisícaalícué péemícaté cànínacaalí ímáaná yái tàacáiscatá, yá càmitacué picháawàa naináwaná ìwali báawéeri iyútá, níái nuéwáidacaléca càmiyéica imàni ibáyawanáwa.

⁸ Iná Dios idéca ichùuliaca núa, asíali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná, èri imanùbaca, yái sábado nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁹ Néeseté Jesús yàacawa, yá iwàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irículé, iyéerica néré.

¹⁰ Iyacaté néeni abéeri asíali icáapi ituwièricawa ícha. Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisi imànicaalípináté áiba wawàsi náaliméerica nacháawàaca iináwaná ìwali ìwalíise, fariseonái náimacáinaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnlanáca wenàiwicanái. Iná nasutáca néemíawani, náalimáidacaténá naicáwani. Yá náimaca Jesús irí:

—Wawàwa wáalíacawa cànínacaalí pínáidacawa. ¿Dios imàacásica wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica sábado irícu wayamáidacatáicawa? —náimaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

¹¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Péemíacué comparación: Pidèniacaalícué pipirawa oveja, néese yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa irículé namusúadacatáise úni, ¿càmítasicué pimúsúadacani caquialéta, éwita sábado irícucáaníta, yái èri wayamáidacatáicawa?

¹² Néeni, máinírí cawènica wenàiwica oveja ícha. Iná ¿cánacué càmita píalíawa Dios imàacaca wamànica cayábéeri áibanái irí siùca sábado irícu? —ímaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús ímaca irí yái asíali icáapi ituwièricawa ícha:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yái Jesúsca. Yá asíali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi càide iyúwa abémàa icáapi.

14 Quéwa fariseonái namusúacanáaitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nadàbacaté náináidacawa càinápínacaalíté iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Una profecía acerca de Jesús

15 Néseté Jesús yáalíacawa náiwitáise nawàwáanáté nanúacani, yá Jesús yàacawa náicha, manùba quéwa wenàiwica yàacawa yáamiwáise. Jesús ichùnìaca macáita cáuláiquéeyéi wenàiwica yàanèyèicaté yàatalé.

16 Yá yàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí ichùnìanáté nía.

17 Càité Jesús imànica càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali Dios inùmalìcuíse. Dios ímacaté:

18 “Yácata nùasu wenàiwica íbaidéerica nulípiná, nuedéerica íbaidáanápíná nulí. Yácata cáininéerica nuicáca, yácata casímáirica nuicáca. Yá numàcapiná irí Espíritu Santo icùacaténá íiwitáise. Yá icàlidapiná nutàacái càmíyéi israelita irí, náalíacaténáwa nuwàwaca nàyaca machacàníri iyú.

19 Càmita itàanípíná ùuléeri tàacáisi iyú, càmita nacái yéemíanicawa. Canáca nacái yéemièri itàacái imáidáidáaná cachàiníri iyú calle irìcubàa bamuchúami yàcalé.

20 Imànipíná cayábéeri machawàaquéeyéi irí, iicápiná nacái napualé, cawinácaalí iwàwéeyéica yéetácawa, àta imawèniadacataléta macáita báawéeri.

21 Càmíyéi israelita yeebáidapíná itàacái, yàasu wenàiwica nacái nía”,
íimaca yái Diosca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

22 Néseté natéca matuíri asìali Jesús yàatalé, abéeri matuíri, matàacáiri, demonio idacùacáiná íiwitáise. Yá Jesús yúucaca demonio asìali ícha, íná catuíca àniwani, itàaní nacái àniwa.

23 Néese macáita wenàiwica náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá nasutáca néemíawa níawáaca: “¿Yátasica rey David itaquérinámi, Dios ibànuerica wacuèrinápíná, wía judíoca?” náimaca nalíwáaca.

24 Néese fariseonái néemlàcáináni, yá náimaca nalí: “Yái asìali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalináca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

25 Jesús yáalíacawa náináidáanáwa. Iná íimaca fariseonái irí: “Péemíacué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí íipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. Càita nacái yàcalé

mìnanái, áibanái néenánái nacái napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá náyaca náapichawáaca.

²⁶ Càita nacái, canácatáita Satanás yúuca yàasu demonionáywa wenàiwica ícha. Satanás yúucacaalí demonio wenàiwica íchatá, yá ipéliaca meedá yáawatá. Yásí imáalàacawa nacái yái ichàinícatá, yái Satanásca. Iná ¿cánácué càmita píalíawa càmita núuca demonio wenàiwica ícha Satanás íwitáise iyú?

²⁷ Pidécuéca píimaca núucacasa demonio wenàiwica ícha Beelzebú íwitáise iyú. Picháawàacaalícué nuináwaná ìwali càì mamáalàacata, yásí iwàwacutácué picàlidaca nulíni cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénáicué náucaca demonio wenàiwicanái ícha. Píalíacuéwa càmita náuca demonio Beelzebú íwitáise iyú. Iná níata péewáidacalécuéca náasáidaca càmitacué picàlida nuináwaná ìwali báisiiri iyú.

²⁸ Núucaca demonio wenàiwica ícha Espíritu Santo íwitáise iyú, iná nudéca núsáidacuéca píri Dios icùaca abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa.

²⁹ “Núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwitáise iyúwa, cachàiníciná núa Satanás ícha. Péemíacué áiba comparación: Càide iyúwa cayéedéeri iyáaná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa írìculé áiba cachàiníiri asíali icapèeca iyéedùacaténá ícha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùa íchawa yái cachàiníiri asíalica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri imànica càì, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníiri asíali yàasu. Càita nacái nùalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá ícha wenàiwica. Pidécuéca pitàaníca báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

³⁰ “Píacué càmiyéica abédanamata íwitáise núapicha, piùwidecuéca pimànica núa; càmitacué piyúudàa nùwacáidaca wenàiwica Dios írìpiná, néese piyúudàacuéca Satanás iméeráidacaténá wenàiwica Dios ícha meedá.

³¹ “Iná péemíacué cayába. Dios imàacapíná iwàwawa íchéi macái íwitáaná báawéerica wenàiwica imàníríca, itàaníríca nacái Dios ìwali báawéeri iyú, nawènúadacaalí náíwitáisewa nabáyawaná íchawa. Quéwa wenàiwica itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha.

³² Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asíali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íwitáisewa Dios írìpiná àniwa, yásí Dios imàacaca iwàwawa íbáyawaná ícha. Quéwa itàanícaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, néese càmita quirínama Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha cháì èeri írìcu, càmita nacái wàlisàipíná èeri írìcu”, ímaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

³³ Jesús ímacaté fariseonái írì: “Péemíacué comparación: Cayábéeri àicu yàaca walí cayábéeri yàacàsi. Báawéeri àicu

idèniaca iyacanáwa báawéeri. Càita wáallíacawa macái àicu ìwali. Càita nacái píalimácué píalíacawa nùwali piicácáiná cànácaalí numànica.

³⁴ ¡Píacué càiyéide iyúwa àapi iculále! Càide iyúwa àapi imusúadáná iculálewa inùma irícuísewa, càita nacái càmítacué píalimá pitàanica cayábéeri wawàsi ìwali báawacáinácué píiwitáise. Iná yái báawéeri tàacáisi pitàanírícuéca, pidécuéca pimusúadacani piwàwalícuísewa, yácáinácué piwàwa idéca ipuníacawa báawéeri tàacáisi iyú.

³⁵ Cayábacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica nacái cayábéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise cayábéeri iyaca iwàwalícu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwitáise, yásí itàanica báawéeri wawàsi ìwali, yácáiná íiwitáise báawéeri iyaca iwàwalícu.

³⁶ Núumacué pírí, Dios yùuwichàidapíná báawéeyéi wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa, yá yùuwichàidapíná nía ìwalíse macái tàacáisi canéerica iwèni náiméericaté.

³⁷ Càide iyúwa pitàaníná, yásí Dios iicánáca pía, yácáiná pitàacái yáasáidaca cànácaalí píiwitáise. Pitàanicaalí cayábéeri wawàsi ìwali, yásí cayábaca Dios iicáca pía iyúwa mabáyawanéeri, cayábacáiná píiwitáise, yá càmíta Dios yùuwichàidapíná pía. Quéwa pitàanicaalí báawéeri wawàsi ìwali, yá báawaca Dios iicáca pía, cabáyawanéeri, báawacáiná píiwitáise, yá Dios yùuwichàidapíná pía”, íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

³⁸ Néeseté abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wawàwa waicáca pimànica wawàsi càmíríca wenàiwica idé imànica —náimaca.

³⁹ Jesús íimaca nalí:

—Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacái iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha, pidécuéca pisutáca nuícha numànínápiná piicá yái càmíríca wenàiwica idé imànica, quéwa càmíta numànicué pírí càiri wawàsi. Numàacacáita piicáca numànínápiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáté.

⁴⁰ Càide iyúwaté Jonás iyamáanátéwa manuírí cubái idèerícu máisiba èeri, càita nacái núa asíali Dios néeséerica nùyapíná cáli irícu máisiba èeri.

⁴¹ Níara càmíiyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená irícu namichàapínácawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica. Nabàlùupínáwa Dios íipunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, cànácaalí báawéeri namànírícaté. Píacué israelita iyéeyéica siúcade pimichàapínácué nacáíwa. Yásí Nínive iyacàlená mìnánáimi nacháawàacuéca piináwaná ìwali, bàalutécáiná Nínive mìnánái nawènúadaca náíiwitáisewa Dios irípiná

néemiacáináté profeta Jonás icàlidaca nalí tàacáisi Dios inùmalicúise. Néese, éwita nùyacáaníta pèewibàa siùcade, núa cachàinírira íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmitacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía.

42 Ua nacái Sur yàasu cáli íiwacalumi càmicíchúa israelita umichàapínácawa yéetácáisi íicha ucháawàacaténacué piináwaná ìwali, píacué israelitaca èeri imáalàacaalípináwa Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéimi. Bàaluitécáiná ùanàaca máini déecuise cháí wàasu cáli íinatalépiná uemíacaténáté rey Salomón itàacái máini cáalíacáica, ùalíacáinátéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáalíacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáanítacué pèewibàa, núa cachàinírira íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmitacué peebáida nulí. Iná cabáyawanácuéca Dios iicáca pía —íimaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

43 Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeràacawa chuèri cáli íinata, yá icutáca iyamáacatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipináwa, yásí íimaca íináidacawa iríwa:

44 ‘Nuèpùacawa àniwa nucapèe néréwa yáara wenàiwica nudécatáiseca nùacawa íicha’, íimaca iríwa. Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwitáiseeri càide iyúwa cayábèeri capíi máiseeri natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

45 Néese demonio yàaca ìwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiniyeyéi báawaca íicha. Yá macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé, nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica irí báawéeri máini íicha yái báawéerica idàbàanéeri demonio imànírícaté irí quéechacáwa. Càita nacái píacué wenàiwicaca báawéeyéica piùwìchàapínácuécawa máini cachàinírira íicha yái quéechéericaté piùwìchàanácuécawa”, íimaca yái Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

46 Idècunitàacá Jesús icàlidaca wenàiwicanái iríni, néese yáatúa yàanàaca néré, Jesús yéénánái yáapicha nacái, nawàwacáináté natàanica Jesús yáapicha. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capíi íicha.

47 Iná áiba íimaca Jesús irí:

—Píatúa, péenánái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwa natàanica píapicha —íimaca.

48 Quéwa Jesús íimaca irí yái asìali icàlidéerica irí naináwaná:

—Péemìa yái núumáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánái ìwali nacáwa —íimaca yái Jesúsca.

49 Néese Jesús iicáidaca walí wía yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha, yá imichàidaca icáapiwa wapualé. Yá íimaca:

—Níái wenàiwicaca nuicáca nía iyúwa núatúanáíwa, nuénánái nacáíwa.

50 Yácáiná cawinácaalí wenàiwica imàníríca càide iyúwa Núaniri Dios chènuníiséeri iwàwáaná, yácata nuiquéerica càide iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa — íimaca yái Jesúsca.

13

La parábola del sembrador

1 Néeseté yáta èericaté Jesús imusúacawa capíi íicha yàacaténáwa Galilea icalísaniná néré. Yá yáawinacawa càina íinata.

2 Yá máini manùbaca wenàiwicanái nàwacáidáyacacawa yàatalé, íná Jesús iwàlùacawa barca irìculé, yá yáawinacawa barca irìcu. Níái manùbéyeyéi wenàiwicaca nayamáacawa càina íinatata.

3 Néese Jesús yéewáidaca nía manùba comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asíali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yá yàaca ícasáaca yàacawa bànacalé.

4 Yàaca ícasáaca yàacawa, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, yá màsibèe yàanàaca néré, yá nayáaca íimi.

5 Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

6 Néese èeri imusúacawa, yá icànaca cachàini, yeemáca yái bànacalé, yá chuìcani canácáiná ipìchu cayába cáaléeri, íná yéetácawa.

7 Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha, quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

8 Quéwa áiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Idàwinàacanáamiwa, yá idènìaca iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná nadènìaca natuínáwa cien namanùbaca, áibanái yéetaná nadènìaca natuínáwa sesenta namanùbaca, áibanái nacái nadènìaca treinta namanùbaca ituíná.

9 Càuwíyéicaalícué pía, péemíacué nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

10 Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa Jesús yàatalé, yá wasutáca wéemiawani cáná yéewa icàlidaca wenàiwicanái iríni comparación iyú.

11 Jesús íimaca walí: “Dios imàacacué pialíacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáaliacawa, níai manùbéeyéi càmiyéica yeebáida itàacái.

12 Wenàiwica íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yéemíacaalí càinácaalí ímáaná, yásí Dios imàacaca yáaliacawa mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacái ìwali, yásí íimáicha nacái yái achúmérica yáaliéricatéwa ìwali.

13 Iná nuéwáidacáita nía comparación iyú, níacáiná éwita naicácáaníta numànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáaníta càmita nawàwa náaliacawa nùwali, cawinácaalí núa. Ewita néemíacáaníta nutàacái nàui iyúwa, càicáaníta càmita nawàwa néemíaca càinácaalí ímáaná yái nutàacáica.

14 Iná nàyaca càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáaná tàacáisi Dios inùmalcuíse. Dios íimacaté israelitanái irí:

‘Ewitacué péemíacáaníta mamáalàacata piùwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita pialíapínacuéwa càinácaalí ímáaná. Ewitacué piicácáaníta madécaná wawàsi pituí iyúwa, càicáanítacué canácatáita pialíapínáwa càinácaalí ímáaná yái piíquéricuéca’,

íimaca yái Diosca.

15 Néeseté Dios íimaca israelitanái ìwali:

‘Níai wenàiwicaca, Israel itaquénáinámi, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Màuwica nía, càmiyéi iwàwa yéemíaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyéi iwàwa yáaliacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha nuwasàacaténá nía nùasu yùuwichàacáisi íichawa’,

íimaca yái Diosca.

16 “Quéwa piacué nuéwáidacaléca, Dios imànicuéca piri cayábéeri manuísíwata pialíacáinácué piicáca yái piíquéricuéca pituí iyúwa, pidécué nacái péemíaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi péemièricuéca piùwi iyúwa.

17 Péemíacué cayába, madécaná profetanái, áibanái nacái cayábéeyéi íiwitáise nawàwacaté naicáca núa, yái piíquéricuéca, quéwa càmitaté naicá núa. Nawàwacaté nacái néemíaca yái nutàacái péemièricuéca, quéwa càmitaté néemíani”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

18 Jesús íimaca walí: “Péemíacué yái ímáanáca, yái comparación ibànéri ìwali.

19 Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, quéwa càmita neebáidani, càica níade iyúwa bànacalé yúuwèericawa àyapulicubàa. Yá Satanás yàanàaca, yá imàacaca naimáichaca Dios itàacái.

20 Yái ituínási yúuwèericawa cáli íinata íba yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani casímáiri iyú.

21 Néeseta quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái báisíiri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáida itàacái maléená èeri, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namàníinápiná nabáyawanáwa, yásí nayamáidaca neebáidaca Dios itàacái.

22 Yái bànacaléca yúuwèericawa tuíri yèewiré ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái ìwali, quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu ìwaliwa, cháí èeri irìcuírìca. Cáininá nacái naicáca nàasu cawèníriwa, nawàwacáiná càasuca nía. Macáita yái cháí èeri irìcuírìca ichìwáidaca nía, càmita íbatàa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canácatáita cayàcanáni, càita nacái níái wenàiwicaca. Neebáca Dios itàacái báawatata, càmíirita quéwa nawàwalicúsewa, íná càmita máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

23 Quéwa yái bànacaléca yúuwèericawa cayábacatái cáli ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemiacaalí Dios itàacái, yá neebáidacani tàí íméeri iyú. Yá namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí mamáalàacata ìyacanáwa cayábéeri. Abenaméeyéi namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí cien namanùbaca ìyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí sesenta namanùbaca ìyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí treinta namanùbaca ìyacanáwa, macái yéetaná imanùbaca”, ímaca yái Jesúsca.

La parábola de la mala hierba entre el trigo

24 Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Ímaca nalí: “Péemiacué càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Iyaca càide iyúwa asíali ibànacaalí yèepunicawa ibànacalewa. Ibànaca cayábanaméerita trigo ituíná.

25 Néese táiyápi, yái bànacalé íiwacali yúuwide yàanàaca trigo ibànacalená yúuculé, yá ibànaca manùba báawéeri masicái ími trigo nacáiri íicacánáwa, cayábéeri trigosíwa ínatabàa. Yá yèepùacawa íicha, yái yúuwideca.

26 Iná yéewa macáita nadàwinàacawa, néese nadèniacaalí nàyacanáwa, átata báawanaméeri masicái yáasáidaca ìyacanáwa báawéeri meedá.

27 Néese bànacalé íiwacali yàasu wenàiwica naicáca báawéeri masicái, yá nàacawa náiwacali yàataléwa nacàlidacaténá iríni yàasu bànacalé iináwaná ìwali. Náimaca irí: ‘Wáiwacali, pibànacaté cayábanaméerita ituínási. ¿Sísáaná yàanàa yái báawéeri bànacaléca imusuéricawa yèewibàa?’ náimaca.

28 Yá náiwacali íimaca nalí: ‘Nùuwidequéera còi ibànaca néenibàa báawanaméeri ituínási trigosíwa yèewibàa’, íimaca nalí. Néese yàasu wenàiwicanái íimaca irí: ‘¿Piwàwasica wàaca wacacàaca ícha yái báawéerica?’ náimaca irí.

29-30 Quéwa náiwacali íimaca nalí: ‘Càmíirita. Picácué picacàa yái báawanaméerica, ipíchanacué picacàaca yáapichata yái cayábéeri trigoca. Tàacá idàwinàacawa abédanamata trigo yáapicha àta weedácatalépináta yái bànacaléca trigoca. Néese yàasu èeri tàacáwa, nuchùulapíná nùasu wenàiwicawa yeedéeyéi bànacalé iyacaná needáanápíná yái báawéerica bànacaléca quéechacáwa, nadacùadánápíná ibàpi iyúnama nía, yéewanápíná weemáca nía. Néese nuchùulapínáca needáanápíná yái cayábéeri trigoca nùasu manuírì capìi irìculé, trigo ituíná yàalu’, íimaca yái bànacalé íiwacalica”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

31 Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwicanái áiba comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Péemìacué càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa: Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa, càicanide iyúwa mostaza íimi, asìali ibànéerica ibànacale yèewiwa.

32 Ewita achúméerínacáaníta yái mostaza íimica, càicáaníta idécanáami idàwinàacawa, yá manuícani macái bànacalé ícha, yá idàwinàacawa manuícani iyúwa àicusíwa. Iná yéewa màsibèe nàanàaca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana ínata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

33 Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicanáiwa càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewìadaca levadura másibèawiríacatái harina yèewi, àta macáita íbesi inísàacawa”, íimaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

34 Jesús yéewáidaca wenàiwicanái macái wawàsi ìwali comparación iyú. Yéewáidaca níái manùbéeyéi wenàiwicaca comparación yáawami iyúta.

35 Jesús yéewáidaca nía còi imànicaténá càide iyúwaté Dios yàasu profeta icàlidáanáté tàacáisi Jesús inùmalìcuíse. Yaté Jesús íimaca:

“Nucàlidapiná naliwani comparación iyúwa; nucàlidapiná nali manùba wawàsi ìwali, càmiyéicáwa wenàiwica yéemìa iináwaná ìwali, Dios idàbacatáiseté èriquéi àta siùca nacáide”,

íimaca.

Jesús explica la parábola de la mala hierba entre el trigo

³⁶ Néeseté Jesús isutáca náicha wawàsi nèepùanápínáwa nacapèe néréwa, níái manùbéeyéi wenàiwicaca. Yá Jesús iwàlùacawa capii iriculé wáapicha, wía yéewáidacaléca. Néese wàacawa Jesús yàatalé. Wasutáca wéemìawani càinácaalí ímáaná yái tàacáisi icàlidéerica walí báawéeri masicái ìwali.

³⁷ Yá Jesús íimaca walí: “Núa, asiali Dios néeséerica, núacata yái ibànéerica cayábéeri ituínási.

³⁸ Yái bànacalé yàalupináca ímáanáca càicanide iyúwa cháí èriquéi. Yái cayábéeri ituínásica ímáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu wenàiwica, yeebáidéeyéica itàacái. Yái báawéeri masicáica ímáanáca càicanide iyúwa báawéeri Satanás yàasu wenàiwica.

³⁹ Yái nùuwide ibànéerica báawéeri masicái, yácata Satanás. Yáta nacái èerica needácatáipínáca bànacalé iyacaná, yácata èeripiná imáalàacatáipínáca yái èriquéi. Níái yeedéeyéica bànacalé iyacaná, níacata Dios yàasu ángelnái.

⁴⁰ Càide iyúwa needácaalí báawéeri masicái, neemáanápiná nía quichái iricu, càipiná nacái iyaca imáalàacaalípináwa yái èriquéi.

⁴¹ Núa, asiali Dios néeséerica, nuchùlìapiná nùasu ángelnáiwa nàwacáidáanápíná nùasu wenàiwicanái nèewíise macáita ichiwáidéeyéica wenàiwica namànínapíná nabáyawanáwa, nía nacái imàniyéica ibáyawanáwa mamáalàacata.

⁴² Néese nùasu ángelnáiwa yúucapiná báawéeyéi wenàiwica manuiri quichái iriculéwa. Néré wenàiwica náicháanípíná, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa.

⁴³ Cawinácaalí imàniyéica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùulianá, nacànapínáwa mèlumèlúri iyú càide iyúwa èeri icamaláná Wáaniri Dios iyacàle iricuwa. Càuwíyéicaalícué píá, péemíacué cayába nutàacái”, íimaca walí yái Jesúsca.

La parábola del tesoro escondido

⁴⁴ Jesús yéewáidacaté wía àniwa comparación iyú. Yá íimaca walí: “Yái Dios icúanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa cawèníri wawàsi, áibanái wenàiwica ibèericaté cáli iriculé. Néese asiali yàanácani, yá ibàliaca àniwani. Néese, casímáiri iyú, yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, yá iwènlaca iríwa yái cáli bànacalé yàalupináca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la perla de mucho valor

45 Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Yá íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa ìyaca càide iyúwa cacharrerosàiri, icutéerica yàacawa perla púbéeyéi íba cayábanaméeyéi cawèníyéi.

46 Néese asìali yàanàca perla máini yáwanáichúa cawènica, yá yàaca iwéndaca macáita yàasumiwa, néese iwèniaca iríwa úái perla cawènichúa yáwanáica”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la red

47 Néeseté Jesús yéewáidaca wía àniwa comparación iyú. Íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa ìyaca càide iyúwa chinchorro náibèeri iyú cubái. Yá asianái yúucaca chinchorro manuiri úni yáaculé. Yá náibàaca macái cubái íiwitáaná.

48 Idécanáami ipuniacawa yái chinchorroca, yá asianái iwataidacani úni yáacuise càina ínatalépiná. Yá náawinacawa nacutáca nèewíise níái cayábanaméeyéi cubáica. Needáca cayábanaméeyéi cubái nàalu irìculéwa. Quéwa náucaca náichawa méetàuculé níái báawanaméeyéica cubáica.

49 Càita nacái èeri imáalàacaalípináwa, yásí ángelnái namusúacawa chènuníise naseríacaténá báawanaméeyéi wenàiwica cayábéeyéi wenàiwica íicha.

50 Yá náucapiná báawéeyéi wenàiwica manuiri quichái irìculé. Néré wenàiwica náicháanipináca, naamíapiná nacái nayéiwa nàuwichàacái iyúwa”, íimaca yái Jesúsca.

Tesoros nuevos y viejos

51 Néeseté Jesús isutáca yéemlawa wía:

—¿Péemiasicué càinácaalí íimáaná yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí? —íimaca walí yái Jesúsca. Néese wáimaca irí:

—Báisíta, Wáiwacali, wáalíacawa càinácaalí íimáaná —wáimaca irí.

52 Néese Jesús íimaca walí:

—Péemiacué comparación: Abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu, idécanáami yéewáidacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, càide iyúwa nucàlidáaná, yásí yáalimá yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái bàaluisàimi iyú, wàlisài iyú nacái, càide iyúwa capíi íiwacali ímusúadacaalí yàasu cawèníriwa icuèrica icapèe irìcuwa, yái cawèníri bàaluisàimica, yá nacái cawèníri wàlisàica —íimaca yái Jesúsca.

Jesús en Nazaret

53 Néeseté Jesús idécanáamité icàlidaca níái comparaciónca, yá yàacawa.

54 Yá yàanàca yàasu cáli néréwa, Nazaret ìyacàlenáca. Néese idàbaca yéewáidaca wenàiwicanái judíonái yéewáidacàalu irìcu, iyéerica Nazaret ìyacàlená irìcu. Níái wenàiwicaca nàinádacawa manuísiwata néemíaca icàlidáaná nalíni. Yá náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Càmita báisi imàni yái càmirica wenàiwica idé imànica.

⁵⁵ Yácata ìrimi meedá yámide yàalubáisi imànírinámica. María ìrica meedáni. Nabèrica meedáni, níai Santiago, José nacái, Simón nacái, Judas nacái.

⁵⁶ Yéenanái inanái nàyaca wèewibàa meedá. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawa cayába — náimaca.

⁵⁷ Inaté càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicuise. Níawamita yàasu cáli néeséeyéi, yéenanái nacái, icapèe irícuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe irícuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái — íimaca yái Jesúsca.

⁵⁸ Càmitaté Jesús imàni néré madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté neebáida itàacái.

14

La muerte de Juan el Bautista

¹ Néenialité rey Herodes, yái romanosàiri icuèricaté Galilea yàasu cáli, yéemíaca wenàiwicanái icàlidaca Jesús iináwaná ìwali.

² Yá Herodes íimaca yáapichéeyéi iríwa: “Yácata Juan el Bautistami, Juancáiná idéca imichàacawa yéetácáisi íicha. Iná yéewa yáalimá imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica”, íimaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani, yái Jesúsca.

³ Càica Herodes íimaca ichùullacáinaté yàasu úwináywa náibàanápínaté Juan nadacùacaténáni cadena iyú, yá natéca náucacani presoíyéi ibànaliculé. Herodes imànicaté cà isíimáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, caluéchúa iicáca Juan. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdcaté úa yéenasàiri íichawa.

⁴ Inaté Juan yàalàaca rey Herodes. Juan íimacaté: “Báawéeriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, íimaca yái Juanca.

⁵ Yá rey Herodes iwàwacaté inúaca Juan isíimáidacaténá yàacawéetúawa Herodías, quéwa cáaluca Herodes iicáca wenàiwicanái iiquéeyéicaté Juan iyúwa profeta itàanírira Dios inùmalicuise.

⁶ Quéwa áiba éerité rey Herodes imànica manuírí fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá Herodías íidu iwàlùacawa asianái iyáacàalu irículé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésesemi naicácaténá úa, níai asianái rey

Herodes imáidéeyéica fiesta néré. Herodes iicácáiná ulabàaca, yá usimáidaca Herodes iwàwa manuísíwata.

⁷ Iná Herodes ímaca ulí báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápinaté ulí càinácaalí wawàsi usutérica ícha.

⁸ Néese ùacawa utàaníca úatúa Herodías yáapichawa quéechacáwa. Néese úái mànacàuca uèpùacawa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Pia nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli irícu —úumaca, úacáiná úatúa Herodías uwàwacaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úaliacaténáwa báisíiri iyúcani idéca yéetácawa, yái Juanca.

⁹ Yá achúmaca rey Herodes iwàwa, quéwa iwàwacutacaté imànica càide iyúwa ímáanaté mànacàu irí, níacáiná yáapichéeyéi néemiacaté ímáaná ulí báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa. Yá Herodes ichùuliaca úwinái nanúanápinaté Juan nàacaténaté ulí íiwitami.

¹⁰ Herodes ichùuliacaté abéeri úwi yàaca iwichùaca Juan ícha íiwita presoíyéi ibànalícu. Càité Juan yéetácawa.

¹¹ Yá natéca Juan íiwitami quirápieli irícu. Yá nàaca ulíni úái mànacàuca. Néese utécani úatúa yàataléwa.

¹² Néese Juan yéewáidacalénáimi yàanàaca presoíyéi ibàna néré natécaténá Juan ichéecami. Yá nabàliacani. Néeseté nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹³ Idécanaamité Jesús yéemiaca Herodes iyúunáidaca Juan el Bautistamicani, yái Jesúsca, yá Jesús yàacawa barca irícu abémàalé Galilea icalisaniná ícha. Wía yéewáidacaléca wàacawa nacái yáapicha áibalé canácatalé wenàiwica. Quéwa madécaná wenàiwica yáaliacawa Jesús iináwaná iwali yàanáwa néré, íná nàacawa cáli ínatabàa nérépiná manùba yàcalé ícha.

¹⁴ Néese Jesús imichàacawa barca ícha, yá iicáca madécaná wenàiwica néré. Catúulécanáca iicáca nía, yá ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica natéeyéica yàatalé.

¹⁵ Catáca yàacawa wàwali íná wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé. Iná pichùulia nèepùanápináwa nawèniacaténá nayáapínáwa yàcalé irícu —wáimaca irí.

¹⁶ Jesús ímaca walí:

—Càmita iwàwacutá nèepùacawa. Píatacué yàa nayáapíná — ímaca walí.

¹⁷ Néese wáimaca irí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadèniaca cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná meedá —wáimaca irí.

¹⁸ Jesús ímaca walí:

—Pitécué nulí nía —ímaca walí.

19 Yá néese Jesús ichùullàca náawinacawa masicái ínata macáita níai wenàiwicaca manùbéeyéi. Néese yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Néese iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, yàaca walíni wía yéewáidacaléca, yái yàacàsica. Néese wawacùaca nalíni, níai wenàiwicaca.

20 Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá weedáca doce mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéricawa.

21 Níai iyéeyéicaté yái yàacàsica, cinco mil namanùbaca asianái. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa náapicha.

Jesús camina sobre el agua

22 Néeseté Jesús ichùullàca wawàlùanápínawa barca irìculé wía yéewáidacaléca, wachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaniná íicha. Iwàwacaté wàacawa ipíchalépiná idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùanápínawa íicha.

23 Néese idécanáamité ibànùaca íichawa nía, yá yàacawa dúli íinatalé abéerita isutácaténá yáawawa Dios íicha. Catácanáami ìwali, yá iyamáacawa abéerita néré.

24 Quéwa wía yéewáidacaléca wàyaca barca irìcu déeculé cáli íicha. Màladàca yàacawa wàasu barca iwéré cachàini, cáulicáiná ipùa wáipunita.

25 Néese táiyápiwanái, amalácaalí yàacawa wawicáu, Jesús yàacawa mawiénita walí, yèepuníriwa úni inànìacubàa.

26 Néese wía yéewáidacaléca waicáca yàacawa úni inànìacubàa, yá cáaluca wía báawanama, càmicáinaté wáalía waicácani, yá wéemíanícawa wacalùniwa:

—¡Iwàwanásimica! —wáimaca.

27 Yáta Jesús itàaníca walí. Íimaca walí:

—¡Cayábacani, núaquéi, picácué cáalu pía! —Íimaca yái Jesúsca.

28 Néese Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, báisícaalí píacani, yá pimáida núa nùacaténáwa píatalé úni inànìacubàa —Íimaca yái Pedroca.

29 Néese Jesús íimaca irí:

—Aquialé —Íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro imusúacawa barca irìcuíse, yá idàbaca yàacawa yèepunícawa úni inànìacubàa Jesús yàatalépiná.

30 Quéwa ipíchawáiseté Pedro yàanàaca Jesús yàatalé, yá iicáca cachàiníri cáuli ipùaca ìwali, íná cáaluca Pedro íináidacawa iwàwawa. Cáalucanacáitani, yá idàbaca isawíacawa. Iná yéemíanícawa icalùniwa Jesús irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —Íimaca yái Pedroca.

31 Yáta Jesús iducúa icáapiwa Pedro irí, yá íibàaca Pedro icáapi ìwali, imichàidacani úniacuíse. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Cáná càmita piíbàa piwàwawa nuwéré tàì íméri iyú? Pidàbacanacáitaté piínáidacawa piwàwawa càmínápinaté nuyúudàa pía, yáta pidàbacaté pisawíacawa —ímaca yái Jesúsca.

³² Nawàlùacanacáitawa barca irìculé, yáta wiúca cáuli canánama, Jesúscáiná iwàlùacatéwa wàatalé barca irìculé.

³³ Néese wía iyéeyéica barca irìcu, wabàlùacawa wàulù ipùata iyúwa Jesús irí, wàacaténá icàaluíniná. Wáimaca irí:

—¡Báisíta Dios Iirica pía! —wáimaca irí.

Jesús sana a los enfermos en Genesaret

³⁴ Wachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, yá wàanàaca Genesaret yàasu cáli néré.

³⁵ Genesaret yàasu cáli néeséeyéi nàalía naicáca Jesús, ínà nàaca nacàlidaca iináwaná iwali macái néenánái iríwa iyéeyéica macái yàcalé irìcu Genesaret yàasu cáli. Yá natéca macái cáuláiquéeyéi wenàiwica Jesús yàatalé.

³⁶ Yá nasutáca íicha wawàsi imàacáanápiná nadunùacáita ibàle ipùata iwali nachùnìacaténáwa. Yá macáita idunuèyéica ibàle iwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

15

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa fariseonái yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemlawani. Náimaca Jesús irí:

² —¿Cáná péewáidacalénái càmita namàni càide iyúwa wàawirináimi judío yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise íimáaná ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa ínà casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta càmita namàni yáara canéeri iwèni wawàsi càide iyúwaté piawirináimicué yéewáidáaná, càmíirica Dios ichùuliaca wamànica. Quéwa pimànicuéca áiba wawàsi báawéeri cachàiníwanái: Pidécuéca pimàacaca píchawa Dios itàacái pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

⁴ Bàaluitécáiná Dios íimaca: ‘Píà píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáywa’, càì íimaca yái Diosca. Yá nacái íimacaté: ‘Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri iwaliwa, càmicaalí nacái, yáatúa iwaliwata, yásí iwàwacutácué pinúacani’, càì íimaca yái Diosca.

⁵ Quéwa píacué fariseoca péewáidacuéca wenàiwica cayábacasa càì náimaca nàaniri iríwa, náatúa irí nacáywa: ‘Càmita nùalimá nuyúudàaca pía; nudéca nucùaca Dios irípináni, yái nuèripinámica pirí, ínà canáca nulí cayába nuyúudèeripiná iyú pía’, càì náimaca nasèenái iríwa.

⁶ Càita péewáidacuéca wenàiwica càmítasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáíwa idécanáami càì nàimaca nasèenái iríwa. Iná píacué fariseoca píasáidacuéca piúcaca píchawa Dios itàacái pímanícaténacué iyúwa píiwitáise ímáaná meedá.

⁷ ¡Píacué pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Profeta Isaías icàlidacatécué píwali machacàníri iyú Dios inùmallicúise. Dios íimacaté:

⁸ ‘Níái israelitaca nàimacáita meedá nàacasa nucàaluíniná, quéwa càmita cáininá naicáca núa nawàwallicúisewa.

⁹ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníríçasa nulí. Càmita néewáida wenàiwicanái nutàacái iyú, néese néewáidacáita nía náiwitáise iyúwa’,

càì íimaca yái Diosca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús imáidaca yàataléwa áibanái wenàiwicanái iyéeyéica néeni. Yá íimaca nalí:

—Péemíacué nutàacái, píacué macáita. Píalimáidacué píalíacawa péemíaca càinácaalí ímáaná yái núméesripinácuéca píri:

¹¹ Càinácaalí yàacási iwàluèricawa wenàiwica inùmalliculé, càmita yéewa casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Quéwa tàacáisi báawéeri imusuéricawa nanùmallicúise, yácata casaquèeri imànica náiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí.

—¿Càmítasica píalíawa máiní báawaca fariseonái néemíaca yái píimáanáca? —wáimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemíacué comparación: Càide iyúwa bànacalé íiwacali iwataacaalí báawéeri yéetaná imusuéricawa ibànacale yèewi, càita nacái Núaniri Dios chènuníiséeri yúucapiná íichawa cawinácaalí càmíiyéica itàaní Dios inùmallicúise báisíiri iyú, càmícáiná Dios ibànua nía. Dios imáalàidapiná nacái nàasu tàacáisi cachíwéeri.

¹⁴ Picácué píináidawa piwàwawa fariseonái itàacái iwali. Níacata matuíyéi íiwitáise meedá, càmíiyéi yáalíawa báisíiri tàacáisi, íná càmita náalimá néewáidaca wenàiwica machacàníri iyú Dios iwali. Néewáidacáita áibanái càmíiyéi yáalíawa, íná càica níade iyúwa matuíri itéerica áiba matuíri. Néese pucháibanama náuwàacawa utàwi iriculé. Càita nacái níara fariseoca naméeràidaca áibanái càmíiyéi yáalíawa —íimaca walí yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Picàlida walí càinácaalí ímáaná yái tàacásica picàlidéerica yàacási iwali —íimaca yái Pedroca.

¹⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalíla péemìaca cànínacaalí íimáaná?

¹⁷ ¿Càmitasicué píalíawa macáita yàacàsi iwàlùericawa wenàiwica inùma irìculé yàanàaca idèèrìculé, néese imusúacawa íicha?

¹⁸ Quéwa tàacáisi báawéeri imusuéricawa wenàiwica inùma irìcuise, imusúacawa iwàwa irìcuise. Yácata casaquèrica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha.

¹⁹ Yácáiná macáita báawéeri íiwitáisesi imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuise. Càita báawéeri íiwitáisesi: Nanúaca wenàiwica; naimáca áiba yáapicha càmíichúaca náinusíwa, càmíirica nanìrisíwa nacái; naimáca áibanái yáapicha ipíchawáise needáca nalíwa nía; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càmíiná Dios ibatàa wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanái yàasu; nachìwáidaca wenàiwica, nacàlida nacái nachìwawa; natàanica báawéeri iyú áibanái iwali.

²⁰ Yái báawéeri wawàsica wenàiwicanái imàníirica, yácata casaquèrica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha; néese, càmicaalí wamàni culto nacáiri wáibáaná wacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, càmita casacàa imànica wáiwitáise Dios íicha — íimaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²¹ Yá Jesús yàacatéwa náicha yàacaténáwa Tiro iyacàlená yàasu cáli néré, Sidón iyacàlená nacái.

²² Néese inanái yàanàaca néré, cananeasatúta, càmíichúaca israelita, iyéechúaca néré. Uacawa Jesús yàatalé. Yá umáidaca, úumaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, rey David itaquéerinámi, Dios ibànùerica israelita icuèrinápiná, piicá nupualé! ¡Uacáiná nuíduca ùuwichàacawa demonio iyacáiná uwàwalìcu! —úumaca.

²³ Jesús quéwa masànata uíchani. Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wàacawa yàatalé. Yá wáimaca irí:

—Pichùulìa úa wáicha meedá, uémíanicáiná ùacawa wáamiwáise —wáimaca.

²⁴ Jesús íimaca:

—Dios idéca ibànùaca núa nuyúudàacaténá níawamita Israel itaquénáinámi iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha càide iyúwa ovejanái naméeràacaalíwa náucacawa canácaalí nacuèriná. Nudéca nùanàaca numáidacaténá nía, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Quéwa úái inanáica ùacawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùulù ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíniná, yá úumaca irí:

—¡Nuíwacali, piyúudàa núa! —úumaca.

²⁶ Jesús íimaca ulí:

—Péemia comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapiná; càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca

quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca piácué càmiyéica israelita —ímaca ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asásí uebáidacaalí Dios imàninápiná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

²⁷ Néese úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái iyáacaalí yàacàsi yéenáimi yúuwèericawa náiwacali yàasu mesa yáapiré, càita nacái nuwàwa Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca ulí:

—¡Pía inanái, pidéca peebáidaca nulí manuísíwata! Yá nudéca numànica càide iyúwa pisutáaná nuícha —ímaca yái Jesúsca. Yáta cayábaca úái inanái íiduca, demoniocáiná yàacatéwa uícha.

Jesús sana a muchos enfermos

²⁹ Néeseté Jesús yàacawa náicha, yá yàanàaca Galilea icalìsaniná icàinalená néré. Néesecáwa yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa néré.

³⁰ Manùba wenàiwica yàanàaca yàatalé, natéca náapichawa wenàiwica éeruíyéi yàabàli, matuíyéi nacái, cacháunéeyéi nacái, matàacáiyéi nacái, áibanái cáuláiquéeyéi nacái manùbéeyéi. Yá natéca nía, namàacaca nía cáli íinata Jesús íipunita. Yá Jesús ichùnàca nía macáita.

³¹ Iná níái manùbéeyéi wenàiwicaca nàináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, imànicáinaté cayábéeri wawàsi íiwitáise iyúwa. Néemìaca matàacáiyéimi itànica cayába. Naicáca nacái cacháunéeyéimi iiná cayábaca nía; níái éeruíyéimi yàabàli nacái nàipìnánica cayába; nía nacái matuíyéimica naicáidaca cayába. Yá nadàbaca nàaca Dios irí cayábéeri, yái Dios Israel itaquénáinámi yèerica icàaluíniná.

Jesús da de comer a cuatro mil hombres

³² Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—Catúulécanáca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapicha máisiba èeri, idéca nacái imáalàacawa náicha nayáacalé. Càmita nuwàwa nubànùaca nía máapíiyéica nacapèe néréwa, ipíchaná nawàwachàbacawa àyapulicubàa namáapicawa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese wáimaca irí:

—Quéwa, càmita wáalimá weedáca yàacàsi cayába nayáapináwa, níái manùbéeyéica cháí, canácatáica yàcalé —wáimaca.

³⁴ Néese Jesús isutáca yéemìawa wía:

—¿Càisimalénácué pan ìya pirí? —ímaca walí. Néese wáimaca irí:

—Siete namanùbaca pan, máisibáanata cubái imìdecaná púbéeyéi nacái —wáimaca.

35 Néese Jesús ichùuliaca náawinacawa cáli ínata níai wenàiwicaca.

36 Néese yeedáca siete namanùbaca pan icáapi iriculéwa, cubái nacái. Yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi ìwali. Néese isubèriadacani, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca. Néese wawacùaca wenàiwicanái iríni.

37 Néese macáita nayáaca cadénamani, yá weedáca siete mapíiri imanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéricawa.

38 Níai iyéeyéicaté yái yàacàsica, cuatro mil namanùbaca asianáica. Càmita waputàa inanái, sùmanái nacái iyéeyéicaté iyáacaléwa asianái yáapicha.

39 Néeseté Jesús imàacaca wenàiwicanái nèepùacawa ícha. Yá iwàlùacawa wáapicha barca iriculé. Néese wàacawa Magadán yàasu cálré, iyéerica abéemàalé Galilea icalisaniná ícha.

16

Los fariseos y los saduceos piden una señal milagrosa

1 Néeseté abénaméyeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé saduceonái yáapicha. Yá nadàbaca natàaníca Jesús yáapicha, càmiíyeyéi yeebáida Dios néeséericani yái Jesúsca. Yá nawàwacaté náalimáidaca naicáwani imànicaténá áiba wawàsi náaliméerica nacháawàaca ìnàwaná ìwali ìwalise. Yá nasutáca ícha imàníinápíná naicá áiba wawàsi ichàini iyúwa, áiba wawàsi càmirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíiri iyúcani Dios néeséericatani.

2 Quéwa Jesús íimaca nalí: “Péemìacué comparación: Táicacaalícué píwali cháí Israel yàasu cáli ínata, yá píimacuéca: ‘Táwicha cayába èeri waicácáiná quíréeri acalèe siùca èeri’, càicué píimaca.

3 Néese áibaalícué amalácaalí piwicáu, yá píimacuéca: ‘Siùcata báawéeri èeri waicácáiná quíréeri acalèe cháí Israel yàasu cáli ínata’, càicué píimaca. ¡Píacué pucháibéyeyéica íiwitáise!, píalíacuécawa càinácaalí ímáaná yái capíraléeri cáli iicacánáwa. Iná iwàwacutácué píalíaca nacáíwa càinácaalí ímáaná yái numàníináca siùcade pèewibàa, quéwa picàlidacáitacué pichìwawa càmitasa píalíacuéwa cawinácaalí núa.

4 Píacué báawéeyéica íiwitáise, píacué nacái iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha, pídecuéca pisutáca nuícha numàníinápiná píicá yái càmirica wenàiwica idé imànica, quéwa càmita numànicué píri càiri wawàsi. Numàcapinácué píicá abéerita numàníiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanáte”, íimaca yái Jesúsca. Néese Jesús yèepùacawa náicha.

La levadura de los fariseos

5 Néeseté wía Jesús yéewáidacaléca, watéca wàacawa Jesús Galilea icalisaniná abéemàalé, quéwa waimáichacaté watéca pan wayáapínáwa.

⁶ Yá Jesús íimaca walí:

—Péemiacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, saduceonái yàasu levadura nacái —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese wía yéewáidacaléca càmita wéemla càinácaalí íimáaná yái comparación Jesús icàlidéerica walí íná wáimaca walíwáaca:

—¡Idéca càì íimaca walí càmicáiná waté pan wayáapínawa! —wáimaca.

⁸ Jesús yáaliacawa wáináidáanáwa, íná íimaca walí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàaní pan ìwali. ¡Cánácué càmita píibàa piwàwawa nuwéré!

⁹ ¿Cánácué càmita peebáida nulí nùalimáca nùacuéca piyáapíná càinácaalícué pimáapuèrica? Iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté wenàiwicanái irí pan nayáapíná. Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapíná níái cinco mil namanùbaca aslanáica, yácué pìwacáidacaté madécaná mapíiri yàcàsi yéenáimi imàaquéericawa.

¹⁰ Néese àniwa idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapíná níái báinúaca mil namanùbaca aslanáica, yá pìwacáidacatécué madécaná mapíiri yàcàsi yéenáimi imàaquéericawa. Iná ¿cánácué càmitaacáwa píalíawa nùalimáca nùaca piyáapíná?

¹¹ ¿Cánácué càmita píalíawa càmita nutàaní pan ìwali? Péemiacué comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, saduceonái yàasu levadura nacái, ipíchanácué báawaca namànica píiwitáise nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹² Inaté átata wáaliacawa Jesús càmita yàalàa wía pan yàasu levadura íichaná. Néese yàalàaca wía íichaná yái fariseonái yàasu tàacáisi cachìwéerica, saduceonái yéewáidáaná nacái. Yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica, càicanide iyúwa levadura. Càide iyúwa levadura imàníiná ibàacanéri iyú, imàacaca macáita íbesi inísàacawa, càita nacái fariseonái, saduceonái nacái néewáidaca wenàiwica nachìwa iyúwa, quéwa ibàacanéri iyúta. Wenàiwicanái càmita nàalíawa cachìwéerica nàasu tàacáisi. Càita fariseonái iméeràidaca madécaná wenàiwica Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹³ Jesús idécanáamité yàanáaca Cesarea de Filipo iyacàlená itéese, yá isutáca yéemlawa wía, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara áibanái wenàiwicaca? ¿Cawinása núa, núa asiali Dios néeséerica? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Yá wáimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca píwali Juan el Bautistamicasa píá, náimacáiná Juan idécasa icáuacacawa. Aibanái íimaca profeta

Elíascasa pía, yèpuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios ímèericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái ímaca profeta Jeremíascasa pía, imichèericasawa yéetácáisi íicha, càmicaalí nacái, náimaca áiba profetaca pía nacái, itàanírícaté Dios inùmalìcuíse bàaluité —wáimaca.

¹⁵ Néese Jesús ímaca walí:

—Néenicué pía, ¿càinacué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —ímaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Simón Pedro ímaca irí:

—Mesíasca pía, yái cáuri Dios íríca, yái icuèripínaca wía, Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca —ímaca yái Pedroca.

¹⁷ Néese Jesús ímaca Pedro irí:

—Dios idéca imànica pirí cayábéeri, Simón, Jonás íríca. Canácata wenàiwica yáaliméeri imàacaca píalíacawa nùwali cawínácaalí núa. Abéerita Núaniri Dios chènuníséeri idé imàacaca píalíacawa nùwali.

¹⁸ Siùcade núumaca pirí Pedrocata píipidenáca ímáanáca “achúméeri íba”. Quéwa péemia comparación: Yái tàacáisi siùquérica tàacáwa píimaca nùwali iyaca càide iyúwa cachàinírí íba manuírí nabàlùadéeripíná ínata manuírí capíi. Cawínácaalí yebáidéeyéica nutàacái nàypíná càide iyúwa manuírí capíi ibàlùacaalíwa, abédanamapínata náiwitáise neebáidaca iyúwa píimáaná nùwali Mesíasca núa, yái Dios íríca. Péemia comparación: Càide iyúwa canáaná yáaliméeri imáalàidaca manuírí capíi ibàlùèricawa cachàinírí íba ínata, càita nacái canácata yáaliméeri imawènàidaca càiripínata nùasu wenàiwica yebáidéeyéica nutàacái, éwita yéetácáisi piná, canácata yáaliméeri imáalàidaca nía, canásíwata.

¹⁹ Numàacapíná picàlidaca nutàacái wenàiwicanái irí, nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios írípíná, yéewanápiná nawàlùacawa Dios iyacàle írículé Dios icùacataléca macáita chènuniré. Píalàapíná nùasu wenàiwicanái namàninápiná cháí èeri írìcu càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái iyéerica chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús yàalàaca wía, wía yéewáidacaléca ipíchaná wacàlidaca áibanái irí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Néenialité Jesús idàbaca icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, iwàwacutáanaté yàacawa Jerusalén iyacàlená néré. Jesús ímaca israelita icuèrinánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nàuwichàidáanápínaté manuísíwatani, yá nanúanápínaténi yái Jesúsca. Quéwa Jesús ímaca imichàanápínatéwa yéetácáisi íicha máisiba èeri írìcu.

²² Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta wáicha, yá idàbaca yàalàaca Jesús cachàinìri iyú ipíchaná icàlidaca càiri. Yá Pedro ímaca irí:

—¡Nuíwacali, Dios càmita iwàwa picàlidaca càiri wawàsi! ¡Canàcatáita yéewa piùwichàacawa càì! —ímaca yái Pedroca.

²³ Quéwa Jesús iwènúacawa Pedro ícha. Yá ímaca Pedro irí:

—¡Píawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise, píalimáidacáiná núa, numàninápiná nubáyawanáwa! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnáná íiwitáise iyáaná —ímaca yái Jesúsca.

²⁴ Néesecháwa Jesús ímaca walí macáita, wía yéewáidacaléca:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, néese càmita yéewa pimànica yái piwàwéerica pimànica. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianá pía. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pimàaca áibaná yùuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái piquíná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái.

²⁵ Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéyéica nutàacái mamáalàacata, éwita áibaná inúacaalí nía, nadèniápiná nacáucawa càmiri imáalàawa.

²⁶ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháì èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa càmiri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa. Canáciná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmiri imáalàawa, idécanáami yúucaca íchawani.

²⁷ Núacáiná, asíali Dios néeséerica, nùanàpiná àniwa Núaniri Dios íiwitáise yáapichawa mèlumèluíri iyú, Dios yàasu ángelnáì yáapicha nacáwa. Yá nùapíná macái èeri mìnáná iwèni ìwalíse yái namànírica.

²⁸ Péemiácué cayábani, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháì siùcade, càmita néetápináwa ipíchawáise numàacaca núawawa naicáca núa càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri, núa asíali Dios néeséerica —ímaca yái Jesúsca.

17

La transfiguración de Jesús

¹ Néeseté seis èeri natàanícadénáami càì, yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái yái Santiago iméeréerica. Yá Jesús yàacawa wáicha dúli chènuníri ínatalépiná, itéca másíiba wéená.

² Néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Yá mèlumèluwaca inàni icànaca càide iyúwa èeri icànáaná, ibàle nacái iwènúacawa cabalèewaca càide iyúwa camalási.

³ Yáta níái máisiba wéenaca iyéeyéica néré naicáca profeta Moisés, profeta Elías nacái natàanica Jesús yáapicha.

⁴ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wáyáanáca chá! Piwàwacaalí, yási numànica máisiba capíi yáana wawàwalínápinácué pía, abéeri pirípiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná — íimaca yái Pedroca.

⁵ Néese idècunitàacá Pedro itàanica, yá mèlumèluíri acalèe ibàliaca nía catámèeri iyú. Yá néemiaca Dios itàacái acalèe yèewíise. Càì íimaca: “Yácata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemiacué itàacái”, íimaca yái Diosca.

⁶ Néemiacanacáitani níái yéewáidacaléca máisiba, yá náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús íipunita nàacaténá icàaluíniná. Yá cáaluca nía báawanama.

⁷ Néese Jesús yàacawa nàatalé. Yá imàacaca icáapiwa nàwali. Íimaca nalí:

—Pimichàacuéwa; picácué cáalu pía — íimaca nalí.

⁸ Naicáidaca néré, yá canácata naiquéeri áibanáica, abéerita Jesús naicá.

⁹ Néese idècunitàacá nalicùacawa dúli íinatáise, Jesús yàalàaca nía. Íimaca nalí:

—Picácué picàlida áibanái iríni yái péemièricuéca, piíquéericuéca nacái, yái yéenáiwánási nacáirica àta numichàacatalépinátawa yéetácáisi íicha, núa asíali Dios néeséerica — íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús yéewáidacalénái máisiba nasutáca néemiawani. Náimaca irí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu náimaca iwàwacutáanáca profeta Elías yèepùa yàanàaca quéechacáwa aléi èeri irículé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu? — náimaca.

¹¹ Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali:

—Báisíta, iwàwacutácaté profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechatécáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiuitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí.

¹² Quéwa núumacué pirí abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica, quéwa càmítaté nálía ìwali Elías nacáiricaténi. Yáté namànica irí báawéeri càide iyúwaté nawàwáaná. Càita nacái núa, asíali Dios néeséerica,

nùuwichàapinácawa namànicaalípiná nulí báawéeri —íimaca yái Jesúsca.

13 Néese Jesús yéewáidacalénái náalíacatéwa Jesús icàlidaca iyaca nalí Juan el Bautistami iináwaná ìwali.

Jesús sana a un muchacho que tenía un demonio

14 Nàanàacaté wenàiwicanái yàatalé, yá abéeri asìali yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá íimaca Jesús irí:

15 —Nuíwacali, piicácáwa nuiri ipualé, demoniocáiná idacùaca íiwitáise cachàiníri iyú, yá yùuwichàacawa báawanama, yái nuirica. Madécaná yàawiría yúuwàacawa quichái iriculé, úni yáaculé nacái.

16 Nudéca nutécani péewáidacalénái yàatalé nachùnìacaténáni, quéwa càmita nadé náucaca íicha demonio —íimaca.

17 Néese Jesús íimaca nalí:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios ìwali, báawéeyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinacué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinacué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pìanàidacué cháni, yái ùuculirica —íimaca yái Jesúsca.

18 Néese Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú. Yá yúucaca demonio ùuculiri íicha. Yáta cayábacá yái ùuculirica.

19 Néesetécáwa wía Jesús yéewáidacaléca watàanica Jesús yáapicha méetàucuta wenàiwicanái íicha. Yá wasutáca wéemìawani:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —wáimaca.

20 Néese Jesús íimaca walí:

—Càmíicáinácué peebáida Dios macái pichàini iyúwa. Péemiacué cayába, peebáidacaalícué Dios, éwita achúmacáaníta càide iyúwa achúmeerína mostaza íimi, yásí píalimácué pichùuliaca dúli isirùacawa méetàuculéta cà: ‘Pimichàawa, pìà pibàlùacawa áibacatalé’, yásí dúli yàacawa. Báisícaalícué peebáidaca Dios, yásí píalimácué pimànica macáita.

21 Quéwa máinícué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutá Dios quéechacáwa, pimàacacué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

22 Néeseté idècunitáca Jesús yèepunícawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Galilea yàasu cáli ínatabàa, yá icàlidaca walí yái tàacásica. Íimaca walí:

—Aiba wenàiwica presopináca namànica núa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica.

23 Yá nanúapináca núa. Quéwa máisiba èeri irìcu yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yái Jesúsca. Néese wéemlàcanáami yái tàacáisica, yá achúmaca wawàwa manuísíwata.

El pago del impuesto para el templo

24 Néeseté Jesús, wía nacái yéewáidacaléca wàanàaca Capernaum iyacàlená néré. Nàyaca néré abenaméeyéi ìwacáidéeyéica plata camuí imanùbaca nachùnìacaténá judiónái yàasu templo. Yá nàacawa natàaníca Pedro yáapicha. Yá nasutáca néemlàwani:

—Yáara yéewáidéerica pía, ¿càmìtasica ipáyaida ìchawa camuí imanùbaca nachùnìacaténá templo? —náimaca.

25 —Báisíta, ipáyaidéeri —íimaca yái Pedroca. Néese Pedro iwàlùacanacáitawa capìi irìculé, yáta Jesús càì íimaca irí quéechacáwa:

—Simón, ¿càinásica pínáidacawa? ¿Cawiná ìcha needá plata níara icuèyéica cáli cháì èeri irìcu? ¿Needásica plata néenibe ìchawa, áibanái ìchatasica? —íimaca yái Jesúsca.

26 Pedro íimaca irí:

—Aibanái ìcha —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Iná néenibe càmìta iwàwacutá napáyaidaca náichawa. Càita nacái càmìta iwàwacutá nupáyaidaca nachùnìacaténá Núaniri Dios icapèewa, yái temploca, ìiricáiná núa.

27 Quéwa càmìta wawàwa báawaca wamànica nawàwa. Pìawa Galilea icalisaniná néré. Piúca néré puíwi. Peedá yái idàbàanéerica pibaláca cubáica. Yásí pìanàaca moneda cubái inùmalìcu, abéechúa moneda cawènìchúa pipáyaidacaténá nalí nulípínáni, pirípíná nacáiwá. Pidécanaámi pìanàaca yái plataca, yá pitéca nàataléni pipáyaidacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

18

¿Quién es el más importante?

1 Néenialíté, wía Jesús yéewáidacaléca, wàacawa Jesús yàatalé. Yá wasutáca wéemlàwani:

—¿Cawínásica wéená máiní cachàinipiná náicha canánama icùacaténá macáita èeri mìnánái píapicha? —wáimaca.

2 Néese Jesús imáidaca yàataléwa abéeri sùmài ibàlùacaténáwa wèewi.

3 Yá Jesús íimaca walí:

—Càmìtacué pínáidawa machacànìiri iyú. Péemlàcué cayába, càmìcaalícué piwènúada píiwitáisewa àniwa pínáidacaténáwa càide iyúwa sùmài ìnàidáanáwa, càmìiri cáimacái ìicáca yáawawa, néese canácatáita yéewa Dios yéenibecuéca pía, Dios icùacaténácué pía.

4 Cawínácaalí wenàiwica iwènúadéerica ìiwitáisewa ìnàidacaténáwa càide iyúwa yái sùmài yána ìnàidáanáwa, càmìiri cáimacái ìicáca yáawawa, yácata máinìiripiná cachàini

náicha canánama áiba èeriwa Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

⁵ Pimànicaalícué cayábéeri nuípidená ìwali sùmài irí, càiride iyúwa yái sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimànírìca sùmài irí càide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri —ímaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁶ Jesús ímaca: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púubéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yùuwichàidapíná manuísíwatani. Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírì íba ícanápi ìwalíse, náucacaténáni manuírì úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí lìsicùmacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiniwanái yùuwichàapínacawa áibanái íicha infierno irìcu. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

⁷ ¡Máini nàuwichàapínacawa níái èeri mìnánáica, nàyacáiná madécaná wawàsi cháí èeri irìcu imàaquéerica wenàiwica ínàidacawa namàníinápíná nabáyawanáwa! Macái èeri imanùbaca iyaca càiri wawàsi, quéwa ¡máini Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí wenàiwica yáalimáidéerica áibanái namàníinápíná nabáyawanáwa!

⁸ “Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, piabàli iyú nacáíwa pìanápínáwa aléera càmicatalé Dios iwàwa piacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa, yàabàli nacáíwa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa, yàabàli iyú nacáíwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míiri imáalàawa, ipíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírì quicháica, cà míirica ichacàwa, càiripinéerita iyaca.

⁹ Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápíná wawàsi cà míirica Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa, ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacáí iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míiri imáalàawa, ipíchaná nacáí Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírì quicháica”, ímaca walí yái Jesúsca.

La parábola de la oveja perdida

10 Jesús íimaca walí: “Picácué piicá níái sùmanáica càiyéide iyúwa canéyeyi iwèni meedá, picácué nacái pimàni nali báawéeri. Núumacué piri Dios yùuwichàidapiná cawinácaalí càì imànírica, níacáiná Dios yàasu ángelnái icuèyéica níái sùmanáica náalimá nàacawa Núaniri Dios chènuníiséeri yàatalé chácátáinápinácaalí nawàwa naicácani, natàanicaténá Dios yáapicha.

11 Iwàwacutácué cawènica piicáca sùmanái, núacáiná, asiali Dios néeséerica, nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, níái iméerèyéicawa Dios íicha.

12 “¿Càinácué pínáidacawa ìwali yái comparaciónca? Asiali idèniacaalí cien namanùbaca ipira ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa íiwacali íichawa, yásí náiwacali imàacaca ipiranáíwa noventa y nueve namanùbaca dúli inàliméeri yèewiré, yásí yàaca icutáca yái yúuquéricawa íicha.

13 Yàanàacaalíni, yásí iyanídacawa ipira ìwaliwa manuísíwata íicha yái iyanídaanáca noventa y nueve namanùbaca ìwali, níái càimíyéica iméeràawa íicha.

14 Càitacué nacái Píaniri Dios chènuníiséeri cáinináca íicáca níái pùbéyéica. Càmita iwàwa áiba yúucacawa íicha, íbatàa abéeripináta”, íimaca yái Jesúsca.

Cómo se debe perdonar al hermano

15 Jesús íimaca walí àniwa: “Aibacaalí imàni piri báawéeri, pia pitàanica yáapicha abéerita. Picàlida iríni machacàníiri iyú, yái imànírica piri báawéeri. Yeebácaalí pitàacái, yásí abédanamata íiwitáise píapicha àniwa.

16 Quéwa yái imànírica piri báawéeri, càmicaalí yeebá piri, yá pimáida áiba wenàiwica, cawàwanáta pucháiba wenàiwica nacái, nàacaténáwa píapicha yàatalé náalíacaténáwa íbáyawaná ìwali.

17 Néese càmicaalí nacái yeebá nali, yái imànírica piri báawéeri, néese picàlida iináwaná nali níái íwacáidáyaquèyéicawa yéemièyéica Dios itàacái. Néese càmicaalí yeebá mamáalàacata, yá iwàwacutá piicácani càiride iyúwa wenàiwica càimíiri yeebáida Dios itàacái, càita nacái càiride iyúwa wenàiwica yeedéeri plata yéenanái judío íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Iná iwàwacutá càmita píwacáidáyacacawa yáapicha.

18 “Péemiácué cayábani, càinácaalí wawàsi càimíricuéca pimàaca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníiséeri càimíiri imàaca namànica. Càinácaalí wawàsi nacái pimàaquéricuéca namànica cháí èeri irícu, yáta nacái Dios chènuníiséeri imàaquéricuéca namànica.

19 “Núumacué piri pucháibacaalícué pía cháí èeri irícu abédanamacaalícué píiwitáise píapichawáaca pisutáanápínacué Dios ícha iyúudàanápíná píalàaca péenásàiriwa, yásí Núaniri Dios chènúníseeri imànicué piri càide iyúwa pisutáanacué Dios ícha.

20 Ata alénacaalí nàyaca pucháiba yeebáidéeyéica nutàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa nuípidená ìwali, áibaalí nacái máisiba nàwacáidáyacacawa nuípidená ìwali, yásí nùyaca néré náapicha, íná Núaniri Dios yéemíacué pisutáaná ícha”, íimaca yái Jesúsca.

21 Néese Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿càisimaléná yàawiría iwàwacutá numàacaca nuwàwawa ibáyawaná ícha càinácaalí báawéeri áiba wenàiwica imànírira nulí? ¿Numàacacica nuwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiríacica? —íimaca yái Pedroca.

22 Jesús íimaca irí:

—Càmita núuma piri píwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría. Néese núuma piri, píwàwawa ibáyawaná ícha siete yàawiría setenta imanùbaca ímáanaca cuatrocientos noventa imanùbaca yàawiría iwàwacutá píwàwawa ícha càinácaalí báawéerica imànírira piri —íimaca yái Jesúsca.

La parábola del funcionario que no quiso perdonar

23 Jesús íimaca walí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa ìyaca càide iyúwa abéeri nacuèrinásàiri imàníná. Yái nacuèriná iwàwacaté yàasu wenàiwicanái ipáyaidaca íchawa imawèniacálecawa.

24 Néese idàbáanéeri asìali needéerica nacuèriná yàataléwa, imawèniaca icuèriná íchawa manùba millones.

25 Néese càmicáiná yáalimá ipáyaidaca íchawani, íná nacuèriná ichùulíaca nawéndaca asìali áibanái irí, yàacawéetúa yáapichawa nacái, yéenibe yáapichawa nacái, macáita yàasumi nacái yéewanápiná nacuèriná yeedáca iríwa àniwa achúmáanata yéená yái platami yàasu wenàiwica imawènièrica ícha.

26 Néese yái íbaidéerica yéemíacaalíni, yá ibàlùacawa yùulù iyúwa yàacaténá icuèriná icàaluínináwa, yéewanápiná icuèriná iicáca ipualé. Yá isutáca icuèriná íchawa manuísíwata càì: ‘Nuíwacali, picùacáwa quiríta matuíbanáitacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchawa macáita’, íimaca.

27 Néese catúulécanáca icuèriná iicácani. Yá iwàsàcani, imàaca nacái iwàwawa asìali imawèniacále ícha, yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá ipáyaidaca íchawani. Néese icuèriná imàacaca asìali yàacawa matuíbanáita.

28 “Yái íbaidéerica idécanáami yàacawa icuèriná íchawa, yá yàanàaca inacáiriwa íbaidéeri imawènièrica ícha achúmáanata plata. Néese idàbáanéeri asìali íbàaca inacáiriwa icanápi ìwalíse

cachàinìiri iyú, batéwa inúacani. Yá íimaca inacáiri iríwa: ‘Pía nulí nùasu plata yái pimawènièrica nuícha’, íimaca irí.

²⁹ Néese yái inacáiri ibàlùacawa yùlulu ipùata iyúwa yàacaténa icàaluíná, yái idàbáanéeri asìalica, isutácáténá iicáanápíná ipualé. Yá íimaca: ‘Picùacáwa quiríta matuíbanáitàacáwa, nupáyaidapíná tàacáwa nuíchawa macáita’, íimaca irí.

³⁰ Quéwa yái idàbáanéeri íibaidéerica càmiríta iwàwa càì, yá yúucaca inacáiriwa presoíyéi ibànaliculé àta ipáyaidacataléta íichawa yái imawèniacálecawa.

³¹ Aibanái íibaidéeyéi naicácaté càinácaalí iyáaná, yá máiní achúmaca nawàwa ìwalíise. Yá nàaca nacàlidaca iináwaná ìwali nacuèriná iríwa.

³² Íná nacuèriná imáidacani yàataléwani yái idàbáanéerica yàasu wenàiwicaca. Yá nacuèriná íimaca irí: ‘Pía nùasu wenàiwica báawéeri íiwitáise meedá. Numàacacaté nuwàwawa íicha macáita yái pimawèniacálemica, pisutácáinaté nuícha manuísíwata.

³³ Nuicácaté pipualé, íná iwàwacutáca piicáca áibanái ipualé nacái, càide iyúwa nùyáaná’, íimaca yái nacuèrináca.

³⁴ Yá máiní calúaca yái nacuèrináca, yá yúucaca asìali presoíyéi ibànaliculé nàuwichàidacaténaní mamáalàacata ipáyaidacaténa íichawa càiripínáta yái imawèniacálemicawa”, íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Néese Jesús íimaca:

—Càita nacái Núaniri Dios chènuníséeri yùuwichàidapínacué pía canánama càmicaalícué pimàaca piwàwawa nabáyawaná íicha báisíiri iyú, càinácaalí báawéerica áibanái imàníricuéca pirí — íimaca walí yái Jesúsca.

19

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca nalíni, yá yàacawa Galilea yàasu cáli íicha wáapicha, wía yéewáidacaléca. Yá wàanàaca Judea yàasu cáli ínatalé, yái cáli iyéerica oriente iwéré èeri ímusúacatáisewa, abéemàalé Jordán ínanába íicha.

² Yá madécaná wenàiwica yàacawa yáamíise, nàwacáidáyacacawa yàatalé. Yá ichùnìlaca cáuláiqueéyeyí wenàiwica néré.

³ Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténa naicáwani itàanínápiná báawéeri iyú yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíise. Yá nasutáca néemìawani:

—¿Pimàacasica aslali imàacaca íichawa íinuwa àta càinácaalí wawàsi ìwalíise iwàwéerica imàacaca náa meedá? —námaca náalimáidaca naicáwa Jesús.

⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piléeca Dios itàacái profeta itànèericaté, quéwa càmitacué piwàwa peebáidacani. Profeta itànàacaté tàacáisi íimérica Dios idàbacaté wenàiwicanái quéechatécáwa. Dios 'idàbacaté idàbáanéeri asìali, idàbáanéechúa inanái nacái', cà itànàaca yái profetaca.

⁵ Dios íimaca nacái: 'Iná asìali yàacawa yáaniri íichawa, yáatúa íicha nacáiwa ìyacaténá abédanamata ínu yáapichawa, yásí nuicáca níai pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica', íimacaté yái Diosca.

⁶ Iná idécanáami asìali íimáca úapicha, yá càmita quirínama Dios iicáca níai iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca níai iyúwa abéeri wenàiwica. Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca níai, níai Dios imàaqueyéica ìyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese nasutáca néemlawa Jesús àniwa:

—Quéwa, Dios imàacaca asìali yúucaca íichawa íinuwa, yácáiná profeta Moisés ichùuliacaté asìali yàanápiná cuyàluta ínu iríwa, abéeri cuyàluta icàlidéerica áibanái irí idéca yúucaca úa, náalíacaténáwa manìrica úa. Yá idécanáami yàaca ulíni, yá yáalimá ibànùaca íichawa úa —náimaca.

⁸ Jesús íimaca nalí:

—Yái profeta Moisés càmitaté ichùulla náucáanápiná náichawa náinuwa, néese bàaluité imàacacué pibànùaca píichawa píinuwa máinícaalí báawaca piicáca úa, ipíchanácué pimànica ulí báawéeri cachàiniwanái mamáalàacata máinicáinácué báawaca píiwitáise píacué israelitaca. Quéwa quéechatécáwa Dios idàbacaalíté wenàiwica, càmitaté ibatàa namàacaca náichawa náinuwa, íná báawacuéca Dios iicáca yái piúcáanácuéca píinuwa siùcade.

⁹ Siùcade núumacué pirí, asìali imàacacaalí íichawa íinuwa càmiíchúacáwa íimá áiba asìali yáapicha càmiírca unìrisíwa, yá yeedácaalí áiba íinupináwa, imànica íbáyawanáwa idàbáanéechúa ínu iríwa. Aiba nacái yeedácaalí íinupináwa abéechúa náuquéechúami, imànica íbáyawaná nacáiwa, íimácáiná úapicha, úái áiba asìali íinuca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese wía Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Càmicaalí Dios ibatàa asìali yúucaca íichawa íinuwa, yá máini càulenáca náichani. Cayába cachàini nalítáni càmicaalí needá náinupináwa —wáimaca.

¹¹ Jesús íimaca walí:

—Báisita, quéwa càmita macái wenàiwica náalimá nàyaca abéerita, níawamita Dios imàaqueyéica ìyaca càì casímáiri iyú.

¹² Abénaméyéi càmita náalimá naduica, namusúacáináwa càì, íná càmita needá nalíwa. Aibanái nacái càmita náalimá naduica, áibanáicáiná náiriadacaté níai báawéeri iyú. Aibanái nacái nadéca náináidacawa nàyanápiná càiripináta càide

iyúwa wenàiwica càmlíyéi yáalimá iduìca yéewacaténá nàyaca matuíbanáiri iyú èeri ícha, náibaidáanápiná abéerita Dios irípiná. Cawinácaalí yáaliméeyéica ìyaca càì abéerita casímáiri iyú íbaidacaténá càiripináta Dios irípiná, yá cayábéeriquéi iyáanáca càì —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néeseté áibanái natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacaténá icáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios imàníinápiná nalí cayábéeri. Quéwa wía Jesús yéewáidacaléca, wadàbaca wacuísaca níai itéeyéica yéenibewa, wáimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁴ Néese Jesús íimaca walí:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanà nàanàca, Dios icùacáiná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nániri itàacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Yá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios. Néesecáwa yàacawa áibalé wáapicha wía yéewáidacaléca.

Un joven rico habla con Jesús

¹⁶ Néeseté abéeri ùuculíri yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Pía, cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càirínásica cayábéeri iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca.

¹⁷ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá pínáidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáinaté asíali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Piwàwacaalí pìyaca càiripináta Dios yáapicha, yá iwàwacutá pìyaca càide iyúwa profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi bàaluité Dios inùmalicuíse —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Néese yái ùuculíri íimaca Jesús irí:

—Moisés ichùullacaté namànica madécaná wawàsi. ¿Càiríná wawàsi pitàaní ìwali? —íimaca yái ùuculírira. Néese Jesús íimaca irí:

—Dios itàacái íimaca: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanái yáapicha càmlíchúaca pínusíwa, áiba asíali yáapicha nacái càmlírira pinrísíwa, picá piyéedù, picá picàlida pichìwawa, picá nacái pichìwáida áibanái.

¹⁹ Néese pía píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáíwa, cáininá pi-icáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa, pimànicaténá nalí cayábéeri’, càì íimaca Dios —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese ùuculiiri íimaca:

—Nudéca numànica macáita càiri wawàsi càide iyúwa Dios ichùulianá wía. ¿Càinásica áiba iwàwacutá numànica quiríta? — íimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca irí:

—Piwàwacaalí pìyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná, pìà piwénda macáita pìasuwa, pìacaténá iwènináami catúulécaneyéi irí. Càita pidènapiná pìasu cawèniiriwa chènuniré. Néese pèepùawa pìacaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca.

²² Yái ùuculiiri idécanáami yéemìacani, yá achúmaca iwàwa, càasucáináni, yá yàacawa Jesús íicha, càmicáináté iwàwa yàaca macáita yàasuwa áibanái irí.

²³ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Péemìacué cayábani, máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni.

²⁴ Núumacué piri àniwa, càide iyúwa camello càminá yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái máini càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios icùacaténáni, máinicáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Wía yéewáidacaléca idécanáami wéemìacani, yá wáináidacawa manuísíwata wéemìacani, càmicáiná wáalíawa càinácaalí íimáaná. Yá wasutáca wéemìawani:

—Néeni, ¿cawinápinásica yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha? —wáimaca.

²⁶ Néese Jesús iicáidaca walí, yá íimaca walí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha yéewacaténá péewáidacaléca wía. Néeni, ¿càinásica wadènapiná chènuniré? —íimaca.

²⁸ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemìacué cayábani, áiba èeriwa Dios iwàlisàidapiná macáita. Néese núa, asìali Dios néeséerica, núawinapináwa nùasu yàalubáisi mèlumèlúiri íinatawa, nucùacaténá macáita. Píacué nacái nuéwáidacaléca, píawinapínacuécawa doce namanùbaca yàalubáisi íinata picùacaténacué doce namanùbaca Israel itaquénáináni yàawiría.

²⁹ Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íichawa nacàlidacaténá áibanái irí nutàacái. Aibanái péenacué nacái nàapínáwa néenánái íichawa, càmicaalí nacái néenánái inanái íichawa, càmicaalí nacái nàaniri íichawa, càmicaalí nacái náatúa íichawa, càmicaalí nacái néenibe béeyéi íichawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íichawa nacàlidacaténá nutàacái.

Quéwa Dios yàapínacué pírí cien imanùbaca yàawiríapíná cayábéeri wawàsi. Pidèniàpinacué nacái picáucawa càmlíri imáalàawa.

³⁰ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi nacái wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máini cachàiniwanái cachàinica níawa áibanái ícha —ímaca yái Jesúsca.

20

La parábola de los trabajadores

¹ Néseté Jesús ímaca walí, wía yéewáidacaléca: “Dios imànipiná nalí cayábéeri, cawinácaalí íbaidéeyéica irípiná. Péemiacué yái tàacáisi comparaciónca: Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa bànacalé íiwacali imàníná. Yái íiwacalica yàacawa mapisáisiwata icutácaténá wenàiwica íbaidéeyéipiná yàasu uva ibànacalená yèewiré.

² Néese idécanáami itàanica abénaméeyéi wenàiwica yáapicha ipáyaidacaténá nía abé èeri iwènicatái, yá ibànùaca nía náibaidáanapíná yàasu uva ibànacalená yèewiré.

³ Néese a las nueveta mapisáita, yàacawa àniwa, yá iicáca áibanái ibàluèyéicawa bàacháwáise nacùaca nàyaca néré íbaidacalési.

⁴ Yá ímaca nalí: ‘Píacué píibaidaca nacái nùasu uva ibànacalená yèewiré, yásí nupáyaidacué pía cayába càide iyúwa píibaidáaná’, ímaca nalí. Iná nàacawa náibaidaca irí.

⁵ Néese machacànicaalí èeri, yá bànacalé íiwacali yàacawa àniwa. Yá itàanica áibanái yáapicha íbaidéeyéipiná irí. Yá nàacawa náibaidaca irí bànacalé yèewiré. Yá néese a las tresta táicalé, yá itàanica áibanái yáapicha àniwa náibaidacaténá irí bànacalé yèewiré nacái. Yá nàacawa néré.

⁶ Néese a las cincota táicalé àniwa, yá yèepùca iicáca áibanái icutéeyéica íbaidacalési. Yá ímaca nalí: ‘¿Cánacué pibàlùawa èeríapinama cháí canéeyéi meedá íbaidéeri?’ ímaca nalí.

⁷ Náimaca irí: ‘Wàya cháí canácáiná imáidéeri wía wáibaidacaténá’, náimaca irí. Néese ímaca nalí: ‘Píacué nacáiwa píibaidaca nulí nubànacale yèewiré’, ímaca nalí. Yá nàaca náibaidaca.

⁸ “Catácaalí nàwali, yái bànacalé íiwacali ímaca yàasu wenàiwica iríwa ipáyaidéerica wenàiwica: ‘Pimáida níara íbaidéeyéica, pipáyaidáaná níawa. Pipáyaida quéecha níái yàanèeyéica náamiwáise macáita, néese pipáyaida níái yàanèeyéicaté napíchalécáwa, àta níara idàbáanéeyéicaté yàanàaca’, ímaca yái íiwacalica.

⁹ Néese nàanàaca néré níái idàbéeyéicaté íbaidaca a las cincota táicalé, yá ipáyaidaca nía abé èeri iwènicatái.

10 Néese napáyaida nàacawa macáita àta nàanàacataléta néré níai idàbéeyéicaté íbaidaca mapisáisiwata, yá nayúunáidaca ipáyaidapiná nía manuí yáwanáita. Càita quéwa ipáyaidaca nía macáita abé èeri iwènicatáita.

11 Needácanáami yái plataca, yá nadàba natàanica báawéeri iyú bànacalé íiwacali ìwali.

12 Náimaca irí: ‘Níacata yàanèeyéicaté a las cinco táicalé, nadéca náibaidaca abéeri hora meedá. Yá pipáyaidaca nía abédanamata wáapicha, wía yùuwichèeyéicawa íbaidaca ùlúleri yáapiré èeríapinama’, náimaca irí.

13 Yá bànacalé íiwacali itàanica àniwa yáapicha abéeri néená íbaidéeyéicaté èeríapinama. Yá íimaca irí: ‘Pía, nùacawéerináca, càmita numàni piri báawéeri. Mapisáita bàwina nutàanicaté píapicha, yá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca nupáyaidacaténá pía abé èeri iwènicatái.

14 Peedá piasu platawa píacaténáwa matuíbanáita. Nuwàwa nùaca irí yái yàanèericaté a las cincota táicalé càitade iyúwa nupáyaidáaná pía.

15 Nùalimá numànica nùasu yáapichawa càide iyúwa nuwàwáaná. Picá báawa piicáca núa ìwalíise yái numànínáca cayábéeri áibanái irí mawèníri iyú’, íimaca yái bànacalé íiwacalica.

16 “Càita nacái, píacué idàbéeyéicaté íbaidaca nulí quéechatécáwa, áibanái nacái íbaidéeyéipiná nulí píamiwáise, numànipiná canánama irí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná numànica nalí cayábéeri”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

17 Jesús idéca idàbaca yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Iná itéca wía yéewáidacalécawa doce wamanùbaca méetàucuta áibanái íicha. Yá íimaca walí:

18 —Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa, núa asìali Dios néeséerica, natécaténá núa sacerdote íiwacanáiná yàatalé, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Yá nachùulíaca áibanái nanúanápiná núa.

19 Yá natépiná núa presoíri iyú càmiíyèi judío yàatalé naicáanicaténá nuquíná, yá nacapèedáidapiná núa, yá natàtàapiná núa cruz ìwali nuétácaténáwa. Quéwa máisiba èeri iricu, yá numichàapinácawa yéetácáisi íicha —íimaca walí yái Jesúsca.

Lo que pidió la madre de Santiago y Juan

20 Néeseté Zebedeo yéenibe yáatúa ùacawa Jesús yàatalé uénibe yáapichawa níai Santiago, Juan nacái. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí usutácaténá íicha wawàsi imànínápiná ulí cayábéeri.

21 Yá Jesús íimaca ulí:

—¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —Íimaca yái Jesúsca. Néese úumaca irí:

—Pimàaca nuénibe pucháiba náawinacawa píapicha nacùacaténá píapicha macái wenàiwica áiba èeriwa picùacaalípiná macáita píiwitáise cachàiníri iyúwa. Pimàaca náawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáullicuise pirí nacùacaténá píapicha macái èeri mìnanaí —úumaca.

22 Quéwa Jesús íimaca nalí níai Santiago, Juan nacái:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápinácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa yéewacaténácué cachàiníyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —Íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Báisíta, Wáiwacali, wáaliméeri wamànica —náimaca.

23 Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisítacué piùwichàapínácaawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué píawinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáullicuise nulí, picùacaténácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Núaniri Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios íináidéeyéicatéwa náawináanápínáwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —Íimaca yái Jesúsca.

24 Wía, Jesús yéewáidacaléca diez wamanùbaca, wéemìacaté yái nasutáanáca Jesús íicha wawàsi, yá calúaca wía náapicha, níai pucháiba Zebedeo yéenibeca.

25 Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa wía. Yá íimaca walí:

—Píalíacuécawa càinácaalí iyú càimíyéi judío imànica icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa; casímáica nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píalíacuéwa nacái casímáica náiwacanánái nachùullaca macái wenàiwica.

26 Quéwa iwàwacutácué càmita piya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita.

27 Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái íicha, iwàwacutá íibaidacuéca pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáaná íiwacali íríwa.

28 Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asiali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícaáníta núa, càicáaníta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica írípiná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu

yùuwichàacáisi íicha, yái yàanèripináca nàwali nabáyawaná ìwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a dos ciegos

²⁹ Néeseté wamusúacawa Jericó ìyacàlená íicha, yá manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamíse.

³⁰ Yá pucháiba matuíyéi náyaca néeni, yáawinéeyéicawa àyapu idùlepi isutéeyéica plata náicha níai wenàiwicaca ichàbéeyéicawa néenibàa. Matuíyéi isutáca náicha plata yéewanápiná nawèniaca nayáapináwa. Náalíacáináwa Jesús iináwaná ichàbáanáwa chábài, yá namáidaca Jesús irí:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànùericaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³¹ Manùbéeyéi wenàiwica nacuísaca níai matuíyéica masànáanápiná nía, quéwa namáida quéwanáta mamáalàacata cachàiníiri iyú. Náimaca:

—¡Wáiwacali, rey David itaquérinámi, Dios ibànùericaté walí wacuèrinápiná, piicá wapualé! —náimaca.

³² Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá imáidaca níai matuíyéica. Néese isutáca yéemìawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwa pimàaca catuíca wía —náimaca.

³⁴ Catúlécánaca Jesús iicáca nía, yá imàacaca icáapiwa natuí ìwali. Yáta matuíyéimi iicáidaca àniwa, yá nàacawa Jesús yáapicha.

21

Jesús entra en Jerusalén

¹ Wàanàacaté mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí; quééchatécáwa wàanàaca Betfagé ìyacàlená néré, ìyéerica dúli ìwali ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchalépináwa pucháiba wéená wía yéewáidacaléca.

² Ipíchawáise Jesús ibànùaca nía, yá íimaca nalí:

—Piacuéwa irìculé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Nérécué pìanàapináca burro nadacuèchúa néré, ibàluèchúawa uìri yáapichawa. Piwasàacué úa, pitécué nulí níawa.

³ Aibacaalícué isutá yéemìawa píawa càinácaalícué pimàni, picàlidacué iríwani nuwàwacutáca níai burroca, núa Píiwacalícuéca, nubànùnánápiná nacái wenàiwica natécaténá irí nía àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Càité Jesús imànica càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmalícuíse. Dios íimacaté:

⁵ “Picàlidacué nalíni níai ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irícu, áibaalí ípidenácatalé Sión: ‘Piicácué, Picuèriná yàanàaca piatalécué, càmíiri cáimacái iicáca yáawawa,

cáimiétacanéeri, matuúbanáiri iyú nacái, yáawinéeriwa burro wàlisài íinata, uìrica abéechúa pírái itéechúa yàasusi', càicué píimaca nalíwa",

íimacaté yái Diosca.

⁶ Níái pucháiba yéewáidacaléca nàacawa, yá namànicaté càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí.

⁷ Natéca úái burroca, uìri nacái. Yá waliadaca wàasu ruana nacáiriwa nawaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani. Yá Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata.

⁸ Manùbéeyéi wenàiwica iyaca néré wáapicha. Abénaméeyéi natéca nàasu ruana nacáiriwa náuquéeri nàwalisewa, yá naliadaca nía àyapulìcubàa Jesús ipíchalé, burro lìpìnacaténá íinatabàa càide iyúwaté judío íiwitáise nàaná nacuèriná icàaluínináwa. Aibanái nacái nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá naliadaca nía àyapulìcubàa Jesús ipíchalé, náasáidacaténá casímáica naicácani.

⁹ Níái yèeyéicawa Jesús ipíchalé, níái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidáidaca casímáicáiná nía. Náimaca:

—¡Wàacué irí cayábéeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Wàaca pírí cayábéeri, pí Dios chènuníiséerica! —náimaca.

¹⁰ Jesús iwàlùacawa Jerusalén iyacàlená irìculé, yá macáita wenàiwica namusúacawa nacapèe íichawa naicácaténáni. Manùbéeyéi nasutáca néemlawa wenàiwica yèeyéicawa Jesús yáapicha. Yá náimaca:

—¿Cawínásica yái wenàiwicaca? —náimaca.

¹¹ Néese níái wenàiwicaca yèeyéicawa Jesús yáapicha náimaca nalí:

—Yácata profeta Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséerica, yàanèerica Galilea yàasu cáli néese, itàanfírica Dios inùmalicúise —náimaca.

Jesús purifica el templo

¹² Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá imusúadaca wenàiwicanái templo ibàacháwalená irìcuíse, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica níái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica.

¹³ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca péemlaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: 'Yái nucapèeca nasutácaalupináca nuícha', íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái

temploca, piyéedùacáinacué plata wenàiwica ícha pichìwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

14 Néese abénaméeyéi matuíyéi, áibanái nacái éeruíyéi yàabàli nàacawa Jesús yàatalé templo irìcu. Yá ichùnìaca nía.

15 Quéwa sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu báawaca naicáca Jesús imànináca yái càmirica wenàiwica idé imànica, cayábacáiná wenàiwicanái iicáca náicha Jesús. Néemìaca nacái sùmanái isàna imáidéeyéica casímáiri iyú templo irìcu; sùmanái íimaca Jesús ìwali: “¡Wàacué irí cayábéeri, yái rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí Wacuèrinápiná!” náimaca níái sùmanáica. Iná calúaca sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, yácáiná yái tàacáisi sùmanái icàlidéerica ímáanáca Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí.

16 Néese sacerdotenái íimaca Jesús irí:

—Picá pimàaca nacàlidaca pìwali yái tàacásica. Pichùulia masànanápiná nía, ipíchaná áibanái nayúunáidaca Mesíasca pía —náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

—Casímáica nuémìaca yái náimáanáca. Pidécuéca piléeca tàacáisi Dios yàasu profeta itànèericaté nuináwaná ìwali, íiméerica sùmanái nacàlidáanápinaté nuináwaná cayábéeri iyú. Profeta íimacaté:

‘Pía Wacuèriná Dios, pidéca pimàacaca púubanaméeyéi sùmanái, quìrasiinái nacái nàaca pírì cayábéeri’,
cài íimacaté nùwali yái profetaca. ¿Cánacué càmita péemìa cànínacaalí ímáaná yái Dios itàacái piléericuéca? —íimaca yái Jesúsca.

17 Néeseté Jesús yàacawa náicha. Yá imusúacawa wáapicha Jerusalén iyacàlená ícha, wía yéewáidacaléca. Néese macáita wàacawa Betania iyacàlená néré, yá waimáca néré.

Jesús maldice la higuera sin fruto

18 Néeseté mapisáináami àniwa Jesús, wía nacái yéewáidacaléca, idécunitàacá wàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná àniwa, yá máapicani, yái Jesúsca.

19 Néese iicáca higuera yéetaná ibàluèricawa àyapu idùlepi. Yá Jesús yàacawa higuera yéetaná yàatalé icutácaténá iyacaná. Quéwa canáca iyacaná, iicá ibáiná meedá. Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¡Càmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacaténá walí Dios yùuwichàidáanápinaté israelitanái. Yáta ichuìdacawa macáita yái higuera yéetanámica, yá yéetácawa.

20 Néese wía, Jesús yéewáidacalénái waicácáináni, yá wáináidacawa manuísíwata waicáidaca higuera yéetanámi irí. Yá wasutáca wéemíawa Jesús:

—¿Càiná yéewaná ichuìdacawa abéericuìseta, chuìcani yái higuera yéetanámica? —wáimaca.

²¹ Néese Jesús íimaca walí:

—Iwàwacutácué peebáidaca tàì íiméeri iyú Dios imàníinápinácué pirí càinácaalícué cayábéeri pisutéerica íicha imàníinápinácué pirí. Péemíacué cayába, píibàacaalícué piwàwawa Dios iwéré tàì íiméeri iyú, yásí píalimácué pimànica càide iyúwa núumáaná higuera yéetanámi irí. Píalimápinácué nacái pimànica cachàiníwanái. Píimacaalícué yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuúri úni yáaculé’, càicaalícué píima, yásí yàacawa càide iyúwacué píimáaná irí, báisícaalícué peebáidaca Dios imàníinápinácué piríni.

²² Núumacué pirí nacái, macáita càinácaalí cayábéeri pisutéericuéca Dios íicha imàníinápinácué pirí, yá peebáidacaalícué tàì íiméeri iyú Dios imàníinápinácué piríni, yásí Dios imànicuéca piríwani —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²³ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo irículé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca néemíawani:

—¿Cawiná ibànua pía pimusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulla pía pimusúadánápiná níái? —náimaca Jesús irí.

²⁴⁻²⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawa pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùulièricaté Juan ibautizáanápiná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái piríwani cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca. Néese nadàbaca nataánica nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulièriquéera Juan, yásí isutáca yéemíawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmítaté peebáidani?’ càipiná íimaca walí.

²⁶ Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulièriquéera Juan, cáalucáiná wía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanícaté Dios inùmalícuíse”, càì náimaca nalíwáaca.

²⁷ Iná náimaca Jesús irí:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmítacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùullaca núa numusúadánápiná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los dos hijos

²⁸ Jesús isutáca yéemlawa judío íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái:

—¿Càinacué píináidacawa ìwali yái comparaciónca? Péemiacuéni. Abéeri asiali idèniacaté yéenibewa pucháiba asianái. Yá íimaca abéeri néená írí, yái idàbánéerica: ‘Nuìri, siùcade pìla píibaidaca nùasu uva ibànacalená yèewiré’, íimaca yái nánirica.

²⁹ Néese ìiri íimaca yáaniri íríwa: ‘Càmita nuwàwa nuíbaidaca’, íimaca. Néeseta quéwa iwènúadaca íiwitáisewa, yá yàaca íibaidaca néré.

³⁰ Néese nániri yàacawa imáidacaténá ìiri áibawa. Yá ichùuliaca íibaidaca uva ibànacalená yèewiré. Néese ìiri íimaca yáaniri íríwa: ‘Yá, pápa. Yáca nùacawéera’, íimaca. Quéwa càmita yàawa néré —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese Jesús isutáca yéemlawa judío íiwacanánái, nía nacái sacerdote íiwacanánáica. Yá íimaca nalí:

—¿Càiríná náicha níai asiali yéenibe pucháiba imànica càide iyúwa yáaniri iwàwáaná? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca írí:

—Yái idàbánéerica —náimaca. Néese, Jesús yèepùà íimaca nalí:

—Péemiacué cayába yái nutàacáica. Báisíta áibanái yeedéeyéicaté plata yéenánái íichawa romanonái yàasu gobierno írípiná, nía nacái inanái iiméeyéicaté asianái yáapicha plata ìwalinápiná, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Dios írípiná, yá idéca Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios icùacaténá nía. Quéwa, píatacué càmita Dios yàasunáica.

³² Yácáiná Juan el Bautistami yàanàcaté yéewáidacaténacué pía píyáanápínacué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càmitacué quéwa peebáida íríni. Néese áibanái yeedéeyéicaté plata yéenánái íichawa romanonái yàasu gobierno írípiná, nía nacái inanái iiméeyéicaté asianái yáapicha plata ìwalinápiná, níata yeebáidacaté Juan el Bautista itàacáimi. Yaté nawènúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Quéwa píacué, éwita píicácaánítacué neebáidaca, néese càmitacué quéwa piwènúada píiwitáisewa Dios írípiná peebáidacaténá càide iyúwaté Juan el Bautistami icàlidáaná Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

³³ Néeseté Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación iyú. Íimaca nalí: “Péemiacué comparación: Abéeri asiali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva yàalupiná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Ichùnìaca nacái utàwi nacáichúa uva iyacaná yàalupiná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànica chènuníiri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu. Yá imàacaca áibanái icuèyéipiná írí yái yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutácaté nabànùaca írí yàasu uva iyacaná yéenápiná, yàasu èerita needácatáipináté

iyacaná. Idécanáamité imànica náapicha càiri wawàsi, yá néese yàacawa náicha áibalépiná.

³⁴ Uva yàasu èeri yàanàacaté needácaténá iyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa néré nacutácaténá icuèyéi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva iyacaná yéénápiná.

³⁵ Quéwa níái icuèyéica bànacalé náibàaca nía; nacapèedáidaca abénaméeyéi, nanúaca áibanái, néese nanúaca abénaméeyéi wenàiwica íba iyú.

³⁶ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicanáíwa áibanái, manùba yáwanái idàbáanéeri yàawiría íicha. Quéwa càita nacái níái icuèyéica bànacalé namànica nalí báawéeri mamáalàacata.

³⁷ “Néese bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, íináidacáináwa íríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàaca nuìri ìimiétacanáwa’, íimaca íináidacawa íríwa.

³⁸ Quéwa níái icuèyéica bànacalé naicáca ìiri yàacawa napualé, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetácaalípináwa, yá yàaca bànacalé ìiri íríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca.

³⁹ Càita náibàacani, yá nawatàidacani bànacalé yèewíse, yá nanúacani.

⁴⁰ “Siúcade píimacué nulí: Yái uva ibànacalená íiwacalica, yàanàacaalípiná nàatalé, ¿càinásica imànipiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé?” íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese níái wenàiwica iyéeyéica templo írìcu náimaca Jesús írì:

—Inúapiná níái báawéeyéica, càmita nacái catúulécaná íicáca nía. Néese imàacapiná áibanái cayábéeyéi íiwitáise icuèyéipiná írì yái uva ibànacalenáca, ibànueyéipiná írì yàasu uva iyacaná yéénápiná needácaalí bànacalé iyacaná —náimaca.

⁴² Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta. Pidécuéca piléeca nacái comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inòmalicuise. ¿Cánacué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios ibànùanápínaté nacuerínápiná, níái israelitaca, quéwa báawáanápínaté naicácani. Càité profeta íimaca:

‘Níái imàníyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutácawa capíi írìpináni yái íba náuquéricaté. Càita Dios idéca imànica, íná wàaca Dios írì cayábéeri’,

càité profeta íimaca nùwali, núa càiride iyúwa íba, núa israelita icuèrinápináca.

⁴³ Iná núumacué pirí, càicuéca píade iyúwa báawéeyéi icuèyéica bànacalé. Càmitacué picúa cayába israelitanái càide iyúwa Dios iwàwáaná, càmitacué nacái péewáida nía, íná càmita namàni

cayábéeri. Siùcáisede Dios càmita quirínama ibatàacué picùaca yàasu wenàiwica, níái israelitaca. Yá Dios imàacapiná áibanái íbaidaca irípiná, yéewáidéeyéipiná nía cayába, namànicaténá cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴⁴ Iyaca nacái áiba comparación íba ìwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwèeyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica isubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —íimaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yúuwichàidáanápíná manuísíwata cawinácaalí càmiyéica yeebáida Jesús itàacái.

⁴⁵ Níái sacerdote íiwacanánáica, fariseonái nacái, idécanáami néemiaca comparación Jesús icàlidéerica, yá náalíacawa icàlidacaténi nàwali yái tàacáisica.

⁴⁶ Inaté nawàwaca náibàacani náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé. Quéwa cáaluca nía manùbéeyéi wenàiwicanái íicha, níacáiná manùbéeyéi wenàiwica neebáidaca Jesús itàaníca Dios inùmalicúise. Iná càmita nadé náibàaca Jesús.

22

La parábola de la fiesta de bodas

¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí:

² “Péemiàcué comparación: Yái Dios icùanáca wenàiwica càicanide iyúwa abéeri nacuèriná imàníná iwàwéerica imànica manuírí fiesta ìiri irípináwa, yàasu casamientopináwa, ìiri yeedácáiná iríwa yàacawéetúapínáwa.

³ Yá nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáiwa nàaca namáidacaténá wenàiwica nacuèriná icàlidéeyéicaté iríni quéecha. Quéwa càmita nawàwa nàwacáidáyacacawa néré.

⁴ Néese nacuèriná ibànùaca yàasu wenàiwicanáiwa áibanái. Ipíchawáise nàacawa, yá íimaca nalí: ‘Píacué picàlidaca nalíni, níara numáidéeyéica, nudéca nuchùnliaca yái nayáapínáca. Nùasu wenàiwica nadéca nanúaca nupíra pacá walíibèeyéi, áiba nacái nupíra walíibèeyéi. Macáicata idécawa canánama yái nayáapínáca. Pisutácué nàanápínáwa aléi fiesta casamiento nérépiná’, íimaca yái nacuèrináca.

⁵ Néese nacuèriná yàasu wenàiwica namáidaca nía àniwa quéwa caná iwèni wenàiwicanái iicáca nacuèriná itàacáiwa. Abéeri néená yàaca iicáca ibànacalewa. Aiba yàacawa yàcalé néré iwéndacaténá yàasuwa.

⁶ Yá áibanái náibàaca nacuèriná yàasu wenàiwicawa. Yá nacúisaca nía, namànica nalí báawéeri, àta nanúacataléta nía nacái.

7 Yá néese máini calúacani yái nacuèrináca. Yá ibànùaca néré yàasu úwináwa, yá úwinái nanúaca níai inuéyéicaté meedá nacuèriná yàasu wenàiwicawa, yá úwinái yeemáca nàyacàlemi.

8 Néese àniwa nacuèriná íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa: ‘Macáicata idéca ichùnàcanáca canánama fiesta casamien-topiná quéwa níara numáidéeyéicaté quéchatécáwa, canáca yéewaná nàanàaca, càmicáinaté neebá numáidáaná nía.

9 Iná piacué picutáca mamáalàacata wenàiwicanái bamuchúamibàa yàcalé, àyapulicubàa nacái pimáidacaténacué nía macáita pianèyéica’, íimaca yái nacuèrináca.

10 Néese níai yàasu wenàiwicanái nàacawa bamuchúamibàa yàcalé àyapulicubàa, yá nàwacáidaca macáita wenàiwica nàanèyéica néenibàa, cayábanaméeyéi, báawanaméeyéita nacái. Iná yéewa idéca capíi ipuníacawa madécaná wenàiwica iyú, yái manuírí capíi imàdáná casamiento yàaluca.

11 “Néeseta quéwa yái nacuèriná iwàlùacawa néré itàidacaténá wenàiwicanái yàanèyéica néré nayáacaténá nayáacaléwa, yá iicáca abéeri asiali nèewi ibàlesíami yáapichawa meedá. Càmitaté iwali ibàlewa wàlisàwa, yái bàlesi cayábéerica nacuèriná iwacuèricaté macái wenàiwica irí, fiesta casamiento ibàlenápiná.

12 Yá nacuèriná íimaca irí: ‘¿Néeni? ¿Cánásica yéewaná piwàlùacawa aléi, éwita càmicáaníta pìwali pibàlewa fiesta casamiento ibàlenápiná, yái bàlesica nuèrica nalí?’ íimaca yái nacuèrináca. Yá masànacani icalùniwa nacuèriná íicha, yái asàlica.

13 Néese nacuèriná íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa, níai iwacuèyéica yàacàsi wenàiwicanái irí: ‘Caquialéta, pidacùacué yái asàlica icáapi nacái, yàabàli nacái. Yá piúcacué wáichani aléera catéeri irículé. Wenàiwicanái náicháanípiná manuísíwata néré, yá naamíapiná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa’, íimaca yái nacuèrináca.

14 Dios imáidacáiná manùbéeyéi wenàiwica, quéwa càmita yeedá macáita yàasu wenàiwicapináwa nía”, íimaca yái Jesúsca.

El asunto de los impuestos

15 Néesetécáwa, abénaméeyéi fariseo nàwacáidáyacacawa natàaníca náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa náalimáidáanápiná naicáwa Jesús icàlidacaténá áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná iwali romanonái yàasu gobiernonái irí.

16 Iná nabànùaca abénaméeyéi néenáwa Jesús yàatalé náapicha nacái áibanái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Yá náimaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàaníca báisíiri iyú, péewáidaca nacái wenàiwica báisíiri iyú nàyacaténá

machacàniri iyú càide iyúwa Dios ichùulianá nàya. Wáalíacawa nacái piicáca macái wenàiwica abédanamata, ínà càmita pibatàa áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri ícha.

17 Iná picàlida walíni càinácaalí píináidacawa: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? — náimaca.

18 Quéwa Jesús yáalíaca náiwitáise báawéeri nawàwáaná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Yá ímaca nalí:

—Píacué pucháibéeyéica íiwitáise, ¿cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàcaténá nuináwaná ìwali nutàacái ìwalíse?

19 Néeni, píasáidacué nuicá moneda càichúaca nachùuliacuéca pipáyaidaca iyú nía —ímaca yái Jesúsca. Yá natéca irí denario, yái cawèniri monedaca abé èeri iwènicatáica.

20 Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawiná yéenáiwaná ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái ípidená ichanàawa ìwali? —ímaca yái Jesúsca.

21 Yá náimaca irí:

—Emperador ípidenáquéi ichanàawa ìwali, yéenáiwaná nacái ichanàawa ìwali, yáara romano íiwacalíná, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca. Iná Jesús ímaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùulianácué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —ímaca yái Jesúsca.

22 Yá náináidacawa manuísíwata néemíaca Jesús ímáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese namàacacani, yá nàacawa ícha.

La pregunta sobre la resurrección

23 Néese yáté èerica àniwa abénaméeyéi saduceo nàacawa Jesús yàatalé. Níái saduceo náimaca yéetéeyéimiwa càmítasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanái iicáánica Jesús iquíniná, ínà nasutáca néemíawa Jesús, nàalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

24 —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi íméerica Dios ichùulianácué wía judíoca wamànínápiná cà: Asìali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèníaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàya wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yàasu cáli.

25 Uwé, áibaalíté nàya wèewi siete namanùbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa ínupínáwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta. Méenibecáináni, ínà iméeréeri yeedáca úái ibèeri ínumicawa.

26 Càita nacái iméeréerimi yéetácawa uícha méenibeta. Néese iméeréeri yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

27 Néese úanama yéetácawa náami nacái.

28 Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa idé icáucàacawa áibaalípinátá, càide iyúwa áibanái ínáidáanáwa, néese ¿càinápínásica unìri náicha níara sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawatá macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáaníca Jesús iquíníná.

29 Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíiri tàacáisi íicha càmicáinácué pialíawa càinácaalí íimáaná Dios itàacái profetanái itànèericaté Dios inùmalícuíse. Càmitacué nacái pialíawa Dios íiwitáise cachàiníiri ìwali imichàidáanápiná wenàiwica yéetácáisi íicha.

30 Aiba èeriwa yéetéeyéimiwa nacáucàapínacawa, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái aslanáica, inanái nacái, nàypínacáiná càide iyúwa chènuníséeyéi ángel iyáaná càmiyéica icásàawa.

31 Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucàidapíná wenàiwica áiba èeriwa, quéwa pidécuéca piléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalícuíse, íná ¿cánácué càmita péemìà càinácaalí íimáaná?

32 Dios íimacaté: ‘Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, càité íimaca yái Diosca. ¿Dios càmita icùa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¿Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapicha siùcade, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa —íimaca yái Jesúsca.

33 Néese wenàiwicanái nadécanáami néemìacani, yá náináidacawa manuíswata néemìaca Jesús yéewáidáaná nía.

El mandamiento más importante

34 Néeseté fariseonái idécanáami néemìaca Jesús iináwaná imawèniadacaté saduceonái yàasu tàacáisi, yá fariseonái nàwacáidáyacacawa.

35 Néese abéeri fariseo yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu, ínáidacawa yáalimáidáanápiná iicáwa Jesús icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri nacháawàcaténá iináwaná ìwali ìwalíse. Yá íimaca Jesús irí:

36 —Pía yéewáidéerica wenàiwica, nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulíerica wamànínápináca. ¿Càiríná wawàsi máiníiri cachàiníca náicha canánama wamànínápiná? —íimaca.

37-38 Néese Jesús íimaca irí:

—Yái Dios ichùulíanáca máiníríca cachàiníca náicha canánama wamànínápiná càì íimaca: ‘Cáiníná piicáca Picuèriná

Dios macái piwàwalicúsewa, macái picáuca iyú nacáiwa, macái piíwitaíse iyú nacáiwa', còi íimaca.

³⁹ Iyaca walí áiba inacáiri nacái, yái pucháibáanáca. Yá íimaca: 'Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa', còi íimaca yái Diosca.

⁴⁰ Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níai pucháiba ichùuliacanáica. Macáita tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúse, profetanái nacái icàlidéericaté Dios inùmalicúse, macáita yái tàacáisica yéewáidaca wía cáinináanápiná waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái —íimaca yái Jesúsca.

¿De quién descende el Mesías?

⁴¹ Néese idècunitàacá fariseonái iyaca Jesús íipunita, yá Jesús isutáca yéemíawa nía.

⁴² Íimaca nalí:

—¿Càinácué píináidacawa Mesías ìwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pirí, píacué israelitaca? ¿Cawiná itaquérinámimi? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Rey David itaquérinámicani, yái Mesíasca —náimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisíta rey David itaquérinámicani yái Mesíasca. Quéwa rey Davidcaté íimaca áiba wawàsi nacái Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápináca. David icàlidacaté Espíritu Santo inùmalicúseni, yá David íimacaté Mesías ìwali 'Nuíwacali'. Càité David íimaca:

⁴⁴ 'Nucuèriná Dios íimacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, íimaca yái Diosca',

càité íimaca yái Davidca.

⁴⁵ Yái rey Davidca íimacaté Mesías ìwali 'Nuíwacali', íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí ìwaliwa, yái Mesíasca.

⁴⁶ Canácata néená yáaliéri áiba tàacáisi náaliméerica namawèniadaca iyú Jesús, ibatàa abéeri tàacáisi piná, càmita náalíawa, canásíwata. Íná cáaluca nasutáca néemíawa Jesús àniwa, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

23

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

¹ Néeseté Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, áibanái nacái wenàiwicanái ìyéeyéica néeni.

² Yá íimaca walí: "Níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseoca nacàlidacuéca pirí tàacáisi profeta

Moisés itànèricaté bàaluité Dios inùmaliçuise. Néewáidacuéca pía píalíacaténácuéwa cainácaalí íimáaná yái Dios itàacáica.

³ Iná néewáidacaalícué pía Dios itàacái iyú, néese peebáidacué yái nacàlidáanáca, pimànicué nacái macáita càide iyúwa nacàlidáaná Dios itàacái irícuise. Quéwacué picá pimàni càide iyúwa namàníná, nacàlidacáinácué pirí cayábéeri wawàsi, quéwa namànica áiba wawàsi méetàuculéeri, báawéeri meedá.

⁴ Nadèniaca nàasu tàacáisi nacáíwa, méetàuculéeri Dios itàacái íicha. Iná nachùullíaca wenàiwicanái namànica wawàsi máiníri càulenáca náicha, náimacáiná Dios iwàwacasa wenàiwicanái imànicani. Quéwa càmita wenàiwica yáalimá ìideniàcani, néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica càmita nawàwa nayúudàaca nía, càmita nacái namàni càide iyúwa nachùullíaná áibanái imànica.

⁵ Macáita yái namànírica, yá namànicanani wenàiwicanái iicápiná meedá, yéewacaténá wenàiwica nàaca náimiétacaná meedá. Nawàwacué piyúunáidaca cáinináca naicáca Dios itàacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Iná nadacùaca nàwaliwa Dios itàacái yéená napùdàlicuwa, nàanà ìwali nacáíwa, càide iyúwa Dios ichùullíaná wamànica, wía israelitaca, quéwa nadacùacani cáucúri iwaalíbapi iyú yéewacaténácué piicácani ráunamáita, íná piyúunáidacuéca cáinináca naicáca Dios itàacái, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Cálaca namànica nàasu chílanásiwa nasucuéri nabàle ipùata ìwaliwa yéewacaténácué piyúunáidaca nàaca Dios icàaluíniná macái nawàwalícuésewa.

⁶ Nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi íinata cáimiétacanéeyéi yáawinacatáicawa macái wenàiwicanái yàacuésemi nayáacaalí nayáacaléwa náapicha, namànicaalí culto nacái judíonái yéewáidacàalu irícu, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiníyéica cachàinica.

⁷ Nawàwa macái wenàiwica natàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi naicácaténá nía. Máini fariseonái iwàwacué pitàidaca nía càì: Píamisícawa yéewáidéerica wía”, íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Quéwa píacué nuéwáidacaléca, picácué piwàwa áibanái íimáaná pirí ‘pía, yéewáidéerica wía’, nuwàwacáinácué macáita piicáyacacawa càide iyúwa abémisana. Núacata yái abéericata yéewáidéericuéca pía.

⁹ Picácué píima áiba irí ‘Pía, Wáaniri, icuèrica wía’ cháì èri irícu pidèniacáinácué abéerita Píaniriwa Dios ìyéerica chènuniré.

¹⁰ Picácué piwàwa áibanái íimaca pirí ‘pía, Wáiwacali, yéewáidéerica wía’, abéericáináta núa Cristo Píiwacalícué.

¹¹ Cawinácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani iyúwa cachàinírica áibanái íicha, iwàwacutácué íibaidaca pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáaná íiwacali iríwa.

12 Níacáiná macáita cachàiniyéica iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná báica nía, càmiyéica nacái cachàini. Néese cawinácaalí càmiyéica cachàini iicáca yáawawa, níacata Dios imàaquéeyéipiná cachàinica nía”, íimaca walí yái Jesúsca.

13 Néese Jesús yàalàaca fariseonái cachàiníiri iyú, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Íimaca nalí: “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise meedá! Péemíacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica ibàlièyéica capíi inùma, néese càmita nawàlùawa capíi irìculé, càmita nacái namàaca áibanái iwàlùacawa. Càitacué pía, éwitacué píalíacáanitawa càinácaalí Dios itàacái íimáaná, càicáaníta càmitacué píwènúada píiwitáisewa peebáidáanápínáni, càmita nacái píimàaca áibanái yeebáidacani, ipíchaná Dios yàasu wenàiwicaca nía.

14 ¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píyèedùacáinacué náicha nacapèemi, nàasumi nacái, níái catúulécanéeyéi inanáica inírimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese, písutácuéca Dios déecuíri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidacuéca cayábaca píiwitáise. Dios yùuwichàidapínacué píawa cachàiníiri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica.

15 “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise!, píacáinacuéwa áiba cáli néré manuíri úni abéemàalé píwènúadacaténacué abéeri wenàiwica íiwitáise yeebáidacaténá càide iyúwa péewáidáaná nía. Néese pídecánáamicué píwènúadaca íiwitáise píasu tàacáisi iyúwa, yásí péewáidacuéca imànica ibáyawanáwa pucháiba yàawiriéricatái yáwanái íicha yái báawéerica pímaníiricuéca, píacué yèeyéipináwa infierno irìculé, yái quichái càmirica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

16 “¡Dios yùuwichàidapínacué píawa! Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyéica áiba wenàiwica, píimacáinacué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios ìwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios ìwali. ¡Cáanáica péewáidacuéca wenàiwica chìwái iyú nachìwáidacaténá áibanái! Píacué fariseoca, pídecuéca càì píimaca nalí: ‘Píimacaalí báisi báisísíwatasa templo ípidená ìwali pímanínápiná áiba wawàsi, néese càmicaalí píwàwa pímanicani machacàníiri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá pímanicani, càmicáiná máini cachàinírira yái templo ípidenáca; quéwa pícalidacaalíni templo yàasu oro ípidená ìwali, yásí iwàwacutá pímanica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios

yùuwichàidaca pía, máinicáiná cachàinírìca oro templo ícha', càì péewáidacuéca wenàiwica pichìwa iyúwa nachìwáidáanápíná áibanái.

17 ¡Píacué fariseoca, càmiyéica yáalíawa, matuíyéi nacái íiwitáise! ¿Càmitasicué píalíawa cachàinica templo oro ícha? Bàalutécáiná Dios ichùulíaca wàawirináimi namàníinápínaté irípiná yái temploca, íná yéewa cachàinica templo imànica oro. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

18 Càita nacái, píacué fariseoca, pidécuéca càì píimaca altar ìwali: 'Píimacaalí báisí báisísíwata altar ípidená ìwali pimàníinápíná áiba wawàsi, néese càmicaalí piwàwa pimànicani machacàníri iyú càide iyúwaté píimáaná, néese càmita iwàwacutá càì pimànicani, càmicáiná máini cachàinírìca altar ípidená; quéwa picàlidacaalíni ofrenda ípidená ìwali, yái pìrái nanuérìmica iyúwa sacrificio nàacaténá Dios icàaluíniná, yásí iwàwacutá pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca pía, máinicáiná cachàinica ofrenda altar ícha', càì péewáidacuéca wenàiwica pichìwa iyúwa nachìwáidáanápíná áibanái, píacué fariseoca.

19 ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! ¿Càmitasicué píalíawa cachàinica altar ofrenda ícha? Bàalutécáiná Dios ichùulíaca wàawirináimi namàníinápínaté irípiná yái altarca, íná yéewa cachàinica altar imànica ofrenda. Iná iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwaté píimáaná, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca pía.

20 Píacué fariseoca. Càmitacué péewáida wenàiwica báisíri tàacáisi iyú. Núumacué píri cawinácaalí ímérica 'báisí báisísíwata altar ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca náipidená ìwali cawinácaalí ofrenda iyéerica altar ínata. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa ímáanáté áibanái irí.

21 Yá nacái cawinácaalí ímérica 'báisí báisísíwata templo ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca Dios ípidená ìwali, Dios imàacáiná íiwitáise iyamáanápínáwa templo irìcu. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa ímáanáté áibanái irí.

22 Yá nacái cawinácaalí ímérica 'báisí báisísíwata capìraléeri cáli ípidená ìwali', yá idéca nacái càì ímaca Dios yàalubái ípidená ìwali iyéerica chènuniré, idéca nacái càì ímaca Dios ípidená ìwali, Dios iyacáiná chènuniré. Iná iwàwacutá yái wenàiwicaca imànica macáita càide iyúwa ímáanáté áibanái irí. Canáta yéewaná ichìwáidaca áibanái càide iyúwacué péewáidáaná nía pichìwa iyúwa, píacué fariseoca.

23 "¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué

pucháibéeyéica íiwitáise! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios irí, abéerinama néená níái diéyéica imanùbaca pibànacaleca púbéeyéica, níái menta, anís nacái, comino nacái, càide iyúwaté Dios ichùulànácué pimàacaca irí bànacalé ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná. Quéwa, càmitacué picùa wenàiwicanái machacàníri iyú, càmitacué nacái piicá áibanái ipualé, càmitacué nacái piaca Dios icàaluíná. Iwàwacutácué càì pimànica, quéwa picácué piyamáida pimàaca piasu cawèníriwa ofrenda iyú Dios irípiná.

²⁴ ¡Càicuéca píade iyúwa matuíyéi itéeyéica áiba wenàiwica, píacué fariseoca, píimacáinácué píwaliwa píalimáanása péewáidaca wenàiwica Dios ìwali, quéwa càmitacué báisi píalíacawa Dios ìwali! Péemlàcué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica ichàbáidéerica ìrapináwa úni wáluma yèewibàa imàacacaténáwa néeni awàsa, ipíchaná ìraca iríwa casaquèeri única, néese ráunamáita meedá iwetúaca manuúri camello casaquèeri. Càitacué pía, pimànicáinácué cáalíacáiri iyú púbéeri wawàsica iyúwa píawirináimi íiwitáise íimáaná, quéwa matuíbanáiri iyú meedá píimáichacuéca Dios itàcái máinírira iwàwacutáca weebáidaca.

²⁵ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pimànicuéca madécaná wawàsi cáalíacáiri iyú càide iyúwaté píawirináimi yéewáidáaná, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemlàcué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quírápieli nacái wáibéeyéica ínatabàawa. Quéwa máinícué báawaca píiwitáise píwàwalícu càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedáicáinácué píriwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica pimàníricuéca.

²⁶ ¡Píacué fariseo matuíyéica íiwitáise! Iwàwacutácué masacàaca pimànica píiwitáisewa píwàwalícuísewa quéechacáwa. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yási masacàaca Dios iicápiná macáita yái pimàníricuéca.

²⁷ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa, píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Péemlàcué comparación: Càicuéca píade iyúwa càlicullimi nabàdéerica ínatabàa cayábawa cabalèeri iyú. Cayábéeyéi iicácanáwa ínatabàawa càlicullimica, quéwa ipuníacawa yéetáními yáapi iyú, macái íiwitáaná casaquèeri iyú nacái.

²⁸ Càitacué pía nacái píacué fariseoca: Macái wenàiwica nayúunáida cayábacuéca píiwitáise, quéwa máinícué píiwitáise pucháibéeri idéca ipuníadacuéca píwàwa báawéeri iyú.

²⁹ “¡Píacué fariseoca, píacué nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, Dios yùuwichàidapínácué píawa,

píacué pucháibéeyéica íiwitáise! Pidécuéca pimànica cayábanaméeyéi capíi profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáulé piwàwalicáinásacué níai Dios yàasu profetamica, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Pidécuéca pichùnìaca cayábéeri iyú nacái nàasu càlicullimica áibanái cayábéeyémica íiwitáise.

³⁰ Néese pidécuéca càì píimaca: ‘Wàyacaalíté bàaluité wàawirináimi yàasu èerimíté, yá càmítaté wayúúdàa nanúaca Dios yàasu profetanáimicatá’, càicué pidéca píimaca.

³¹ Iná pidécuéca picàlidaca piináwanáwa píalíacawa píawirináimicuéca nía, níara inuéyéicaté Dios yàasu profetanáimica.

³² ¡Siùca nacáide mesúnamáita pimáalàidapínacué pimànica yái báawéerica píawirináimi idàbéericaté imànica!

³³ “¡Píacué àapi nacáiyéica íiwitáise! ¡Píacué caculáléeyéica íiwitáise! ¡Càmítacué píalimá pichúuliacawa íicha yái yùuwichàacáisi ìyéerica infierno írìcu!

³⁴ Iná nubànùapínacué píataléwa nùasu wenàiwicawa icàlidéeyéipíná tàacáisi nunùmalicúise, nùasunái profetanái, nùasunái cáalíacáiyéi nacái, nùasunái yéewáidéeyéi wenàiwica nacái. Quéwa, nùalíacawa pinúapínacuéca abénaméeyéi néená, pitàtàapínacué abénaméeyéi néená cruz ìwali, picapèedáidapínacué abénaméeyéi nacái judíonái yéewáidacàalu írìcu, pipíadáidapínacué nía yàcalé íicha áiba yàcalé nérépiná.

³⁵ Iná Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca, nàwalíise macáita cayábéeyémica íiwitáise píawirináimicué inuéyéicaté, nanúacatáiseté Abel, yái cayábéerimica íiwitáise, àta nanúacatalétaté nacái Dios yàasu profeta Zacarías, yái Berequías ìrimicaté, píawirináimicué inuéricaté templo ibàacháwalená írìcubàa, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái.

³⁶ Péemíacué cayábani, Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca ìyéeyéica siùcade ìwalíise macáita yái báawéerica pimànírìcuéca nalí, níai nùasu wenàiwicaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³⁷ Néese Jesús íimaca: “¡Píacué Jerusalén ìyacàlená mìnanáica, píacué inuéyéica Dios yàasu profetanái, pinúacuéca áibanái nacái íba iyú, níai wenàiwica Dios ibànüeyéica icàlidaca píricué tàacáisi inùmalicúise! ¡Manùba yàawiría nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca pía càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí ucùaca uénibewa ubáiná yáapiréwa! Quéwa càmítacué piwàwa nucùaca pía.

³⁸ Iná péemíacué cayába, máiséeyéipíná picapèemicuéca, idécanáami piùwidenái imànicuéca ùwicái píipunita.

39 Yá núumacué nacái pirí, siùcáisede càmitacué piicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèrica Wacuèriná Dios ípidená ìwali, Dios ibànuèrica walí!’ càipinácúé píimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca.

24

Jesús anuncia que el templo será destruido

1 Néeseté Jesús yàacawa templo ícha. Idècunitàacá yàacawa, wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha mawiénita irí. Yá wadàbaca watàaníca irí templo ìwali, nàwali nacái cayábanaméeyéi capíica ìyéeyéica templo itéese.

2 Quéwa Jesús íimaca walí:

—Péemìacué cayába yái núuméeyéicuéca pirí ìwali, níai capíica. Báisíta áiba èriwa canácata capíi yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba ínata. Macáita níai temploca itéeséeyéica namáalàapináta nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

3 Néese Jesús yàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlیمانáca. Yá Jesús yáawinacawa néré. Néese wía yéewáidacaléca wàacawa yàatalé watàanícaténá yáapicha méetàucuta áibanái ícha. Yá wáimaca irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí chácatáinácaalí ichàbapináwa yái picàlidéerica walí templo ìwali. ¿Càinásica iyú wadépiná wáalíacawa mawiénica péenáíwaná pìanàanápíná àniwa, èri nacái imáalàanápínácawa? —wáimaca.

4 Néese Jesús íimaca walí: “Piicácué píichawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapínácawa.

5 Manùbacáiná wenàiwica nàanàapíná icàlidéeyéipíná ichìwawa. Náimapíná núacasa níata. Yá nacàlidapíná nachìwawa. Càipíná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápínáca’, càipíná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapíná manùba wenàiwica.

6 Nacàlidapínácúé pirí madécaná ùwicái iináwaná ìwali, áibanái imànínása úwi mawiénita, déecubàata nacái. Quéwacué, picácué cáalu píawa iwàwacutácáiná càì namànica, quéwa càmitàacá imáalàapínáwa yái èeriquéi.

7 Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapíná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipínáca ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá manùbéeyéi wenàiwica néetápinácawa máapicái iyú, cáli nacái icusúapínácawa madécaná cáliwa.

8 Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbáanéerica yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa úasu èeri umusúadacaténá iicá èeri.

9 “Néese náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali náiwacanánái iríwa peebáidacáinácué nutàacái. Yá namànipinácué pírí báawéeri, yá nanúapinácué píawa. Macáì èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáinácué nutàacái.

10 Néenialípiná manùbéeyéi wenàiwica nawènúadapiná nuícha náiwitáisewa namànicaténá nabáyawanáwa. Yá báawapiná naicáyacacawa, nacháawàayacacawa.

11 Madécaná iwicùlidéeyéi cachìwéeyéi yàanàapináca icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná natàanínása nacái Dios inùmalicúise, yásí nachìwáidapiná madécaná wenàiwica.

12 Néenialípiná ìyaca madécaná báawéeriwa, íná batéwa macáita càmítapiná cáininá naicáyacacawa.

13 Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, nuwasàapiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

14 Yá nàapinácawa macáì cáli ínatalé nacàlidacaténá yái tàacáisi cayábéerica ímèerica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa yéewacaténá macáì èeri mìnánái néemiàcani; néese èeri imáalàapinácawa macáita.

15 “Bàaluité profeta Daniel itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise icàlidéerica walí áiba báawéeri casaquèeri wawàsi iináwaná ìwali abéeri wenàiwica imàníripináca templo irìcu, aléde càmícataléca Dios ibatàa wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacaténá imànica templo Dios ícha. Piicácaalípinácué yái báawéerica ìyéeripináca templo irìcu —píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemiàcué cayábani—íná piicácaalípinácué yái wenàiwica ìyaca néré, yásí iwàwacutácué pipiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

16 Yásí cawinácaalí ìyéeyéica cháì Judea yàasu cáli ínata, iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná.

17 Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa ìyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe iriculéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

18 Cawinácaalí ìyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

19 ¡Nàuwichàapínáwa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quìrasli ìira ìinisi, càmícaíná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa!

20 Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipiacawa unìabépi, máincáinácué càulenáca piacawa, càmita nacái sábadu

irìcu judíonái iyamáidacatáicawa, ipíchaná nabàllacuéca píicha yàcalé iwáiná inùma pimusúacatáisepináwa yàcalé ícha.

²¹ Néenialípiná wenàiwica yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siùca nacáide. Cà míripináta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeri ícha càiripinátawa cháí èeri irìcu.

²² Cà micaalí Dios imàaca maléenéeripináni yái yùuwichàacáiscatá, yásí macái èeri mìnaná yéetápinácawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinácani cáininácáiná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa.

²³ “Néese néenialípiná áibanái ímapiná piríwa: ‘Aqualécué piicáca, chácata ìyaca yái Mesíasca’, càipiná náimaca; áibanái nacái náimapínacué piríwa: ‘Piicácué Mesías ìyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa, picácué peebáida nalíwani.

²⁴ Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapíná, icàlidéeyéipíná ichìwawa Mesíasca nía, judío icuèrinápinása; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàaca icàlidéeyéipíná ichìwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmalcuíse. Yá namànipíná yái cà mírica wenàiwica idé imànica. Càita náasáidapíná nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnaná. Náalimáidapíná nachìwáidaca nacái Dios yàasu wenàiwica, níái Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Cà micaalí Dios yàasunái iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacái.

²⁵ Nudéca nùalàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínacawa.

²⁶ Iná náimacaalícué pirí: ‘Aqualécué piicáca Cristo ìyaca manacúali yùucubàa càináwàiri’, picácué plawa néré. Náimacaalícué nacái pirí: ‘Piicácué chácataníira Cristo ìyaca capíi imàdáná irìcu, ìbàacawa’, picácué peebáidani.

²⁷ Núacáiná nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnaná naicáca nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànaná macáita capíraléeri cáli ìwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càicata nacái nùapínacawa néese àniwa nuenáiwana yàanàacatáiwa, núa asiali Dios néeseérica. Càmita nùawa ìbàacanéeri iyúwa.

²⁸ Màulenéri iyú piicápinácué chábàanàcaalí nùacawa càide iyúwacué píalíanáwa alénacaalí yéetéerimiwa iríawa piicácaínácué manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa”, ímaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁹ Jesús ímaca walí: “Néenialípiná ichàbacanacáitawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri icamaláná, yá nacái quéeri

càmitapíná amalá icànaca. Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníise. Yásí cachàiniyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

³⁰ Néese macáí èeri mìnánái iicápiná abéeri wawàsi chènuníise imàaquéeripínáca nàaliacawa nùanàanápíná, núa asiali Dios néeseérica. Yá náicháanípíná nacalùniwa níai macáita èeri mìnánáica. Néese naicápiná núa, núa asiali Dios néeseérica, nùanàapíná acalèe yèewíise cachàiníiri nuíwitáise iyúwa, mèlumèluíri iyú nucùacaténá macáita.

³¹ Yá nubànùapíná nùasu ángelnáíwa napùllacaténá trompeta cachàiníiri iyú nàwacáidacaténá macáita wenàiwica nuedéeyéica nùasunápínáwa. Càipíná nùwacáidaca nulíwa núa àta alénacaalí nàyaca macáí cáli imanuíca cháí èeri irìcu, èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacatalécawa.

³² “Péemiacué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càisinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá píalíacuécawa mawiénica camuí.

³³ Càita nacái piicácaalípínácué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuécá pirí ìwali, yásí píalíacuécawa mawiénica núa, nùanápínáwa néese àniwa, núa asiali Dios néeseérica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capìi inùma irìcu, iwàlùanápínáwa capìi irìculé.

³⁴ Péemiacué cayábani, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécá pirí ìwali, macáita ichàbáanápínácawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínáca néenialíwa.

³⁵ Yái capiraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínácawa áibaalípíná, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidáaná piríni.

³⁶ “Quéwa canácata yáaliériwa chácátáinápínácaalí yái èerica, chènuníiséeyéi ángel nacái càmita nàaliáwa, núa nacái Dios Iirica, càmita nùaliáwa chácátáinápínácaalí èeri, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³⁷ “Mawiénicaalípíná nuénáíwaná nùanàacatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeseérica, yásí wenàiwicanái nàyapínáca càide iyúwaté èeri mìnánái iyáanáté Noé yàasu èerité.

³⁸ Bàaluité èeri ipíchawáiseté úni yéesacawa macáita cáliquéi, macáí èeri mìnánái nàyacaté matuíbanáita Dios ícha; nayáacaté nayáacaléwa, nàiracaté nacái nàiracaléwa. Needacaté nacái náinupínáwa. Càité namànica àta Noénái iwàlùacatalétatéwa arca irìculé.

³⁹ Càmitaté èeri mìnánái yeebáida mawiénicani yái yùuwichàacáisica. Néeseté yáta manuíri yéesacái yàanàaca, yá macáita néetácawa càmiyéicaté iwàlùawa arca irìculé Noénái yáapicha. Càita nacái yùuwichàacáisi yàanàapínáwa ráunamáita èeri mìnánái ìwali áiba èeriwa nùanàacatáipínáta àniwa, núa asiali Dios néeseérica.

40 Néenialípiná pucháiba asíanái yèepuníiyéipinácawa manacúlibàa. Angelnái itépiná abéeri asiali, abéeripiná nacái imàacawa néenita.

41 Yá pucháiba inanái namulúapináca nàyaca ituínási. Angelnái itépiná abéechúa, abéechúapiná nacái imàacawa néenita.

42 “Picùacáitacué nùanàaca, càmicáinácué píalíawa nuénáiwaná nùanàcatáipiná, núa Píiwacalícuéca, chácatáinápinácaalí nùanàaca àniwa.

43 Péemíacué cayába comparación: Capíi íiwacali yáalíacaalíwa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanàa táiyápitá, yá càmita capíi íiwacali iimácatá, càmita nacái íbatàa nawàlùacawa icapèe irículé nayéedùacaténá yàasutá. Càmita quéwa capíi íiwacali yáalíawa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanàa.

44 Càicata nacáicué pía. Pichùnìacué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese, núa asiali Dios néeséerica, nùacáináwa néese àniwa càmicatáipinátacué picùa nùanàa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

45 Néese Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca: “Péemíacué comparación: Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa capíi íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yái yàasu wenàiwicaca, yeebáidéerica nacái íiwacali itàacáíwa machacànìiri iyú. Iná yái capíi íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe íchawa, yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icùanápiná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapiná èeri imanùbaca.

46 Néesecáwa capíi íiwacali yèepùacaalípináwa néese àniwa, yá casímáica yàasu wenàiwica imànicaalícawa càide iyúwa íiwacali íimáanáté irí.

47 Péemíacué cayábani, capíi íiwacali imàacapiná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íibaidacaté cayába íiwacali irípináwa, idècunitàacá canáca yái íiwacalica.

48-50 Quéwa capíi íiwacali yàasu wenàiwica báawacaalí íiwitáise, yá iyúunáidacaalí íiwacali idècuníacawa càiripináta, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéíwa íibaidéeyéi, yá iyamáidaca íibaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, ìiraca nacái, icàmáanápiná nacái icàméeyéi yáapicha, yáta íiwacali yèepùapináca yàanàaca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàaca, abéeri hora nacái càníiri yáalíawa ìwali íiwacali yàanàanápiná.

51 Yásí capíi íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yái yàasu wenàiwica báawéerica. Yá yúuwichàacawa càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise nàuwichàanáwa infierno irícu. Yásí náicháanápiná báawanama, naamíapináca nayéíwa nàuwichàacái iyúwa”, íimaca walí Jesúsca.

25

La parábola de las diez muchachas

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca wía comparación iyú, yá íimaca walí: “Néenialpíná, ipíchawáise Dios icùaca macáita wenàiwicanái, yá abénaméeyéi nacùapíná nùacawa néese, quéwa áibanái càmita nacùa nùacawa néese. Càica níade iyúwa diez namanùbaca mànacanái. Péemlàcué comparación: Mànacanái needáca nàasu lámparawa nàacaténáwa fiesta casamiento néré. Yá nabàlùacawa bàacháwáise capli íicha, nacùaca abéeri asìali yàanàaca idécanáami yeedáca iriwa yàacawéetúawa, yéewanápiná nawàlùacawa náapicha fiesta iriculé.

² Cinco namanùbaca mànacanái máiwitáiséeyéi. Aibanái cinco namanùbaca cáalíacáiyéi nacái.

³ Níái máiwitáiséeyéica meedá natéca nàasu lámparawa, quéwa càmita naté lámpara ituní napuniadáanápiná àniwa nàasu lámparawa.

⁴ Níái cáalíacáiyéica natéca ituní yàalupíná nàasu lámpara yáapichawa.

⁵ Néese idècunìacatéwa yái asìali yeedéericaté yàacawéetúawa, íná iwàwacutá mànacanái icùaca nía máadáini. Yá cadapùleca macáita mànacanáica. Néese naimáca náichawa.

⁶ Néeseta quéwa catá bamuchúami yáta mànacanái yéemìaca áibanái imáidaca nalí cachàiníri iyú. Yá náimaca mànacanái irí: ‘Aca níara, piacué píipunitáidaca nía’, náimaca.

⁷ Yá nacawàacawa macáita níái mànacanáica. Yá nachùnìaca nàasu lámparawa.

⁸ Níái máiwitáiséeyéica meedá náimaca cáalíacáiyéi irí: ‘Piucùacué walí achúmáana ituní, wàasu lámparacáiná ichacàca yàacawa’, náimaca.

⁹ Quéwa cáalíacáiyéi íima nalí: ‘Càmíirita, canácáiná walí cayába wàasupíná, pirípinácué nacái. Piacué picutáca piríwa aléera nawéndacataléca’, náimaca nalí.

¹⁰ Néese idècunitàacá máiwitáiséeyéi nàacawa nawèlìacaténá nalíwa lámpara ituní, yá asìali yàanàaca yái yeedéericaté yàacawéetúawa. Néese níái cáalíacáiyéica mànacanáica ichùnìeyéicaté yàasuwa, nawàlùacawa náapicha fiesta casamiento néré. Yá nabàlìaca capli inùma.

¹¹ Néese níái máiwitáiséeyéica nàanàaca néré. Yá namáidaca capli inùma néeni. Náimaca: ‘Wáiwacali, piacùa walíni yái capli inùmaca’, náimaca irí.

¹² Néese quéwa íimaca nalí: ‘Péemlàcué cayábani, càmitacué nualía nuicáca pía’, íimaca nalí”, íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús íimaca walí iyéeyéica yáapicha: “Càita nacái iwàwacutácué picùaca nùanàaca néese àniwa. Picùacué cayába nùanàaca néese àniwa, núa, asìali Dios néeséerica, càmicáinácué

píalíawa chácataínápinácaalí èeri nùawa, càinácaalípiná hora irìcu nacái, càmitacué píalíawa”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del dinero

14 Néeseté Jesús yéewáidaca wía áiba comparación iyú. Yá íimaca walí: “Néenialípiná ipíchawáise Dios icùaca macáita, càicanide iyúwa càasuíri asiali idènièrica yàasu wenàiwicanáwa. Péemiacué comparación: Ipíchawáise càasuíri asiali yàacawa áiba cáli nérépiná, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáwa. Yá yàaca nachàba yàasu platawa nacùanápiná iríni.

15 Yá náiwacali yàaca abéeri ichàba cinco mil namanùbaca moneda máiníiyéi cawènica. Yàaca nacái áiba ichàba pucháiba mil namanùbaca. Yàaca nacái áiba ichàba abéeri mil namanùbaca. Yái náiwacali yàaca nachàba càide iyúwa náalimáaná náibaidaca, namànicaténá nàasu wawàsiwa náiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yàacawa náicha áiba cáli néré.

16 Yái asiali idènièrica cinco mil namanùbaca, yàacawa caquialéta imànicaténá yàasu wawàsiwa íiwacali yàasu plata iyúwa. Yá yeedáca áiba cinco mil namanùbaca moneda íiwacali irípináwa ipualé yái plata íiwacali yèericaté ichàba.

17 Càita nacái imànica yái áiba asialica idènièrica pucháiba mil namanùbaca imàníripiná iyú yàasu wawàsiwa. Yá yeedáca áiba pucháiba mil àniwa íiwacali irípináwa.

18 Quéwa yái asiali idènièrica abéeri mil meedá yàacawa, yá íicaca cáli yèewiré, yá ibàliaca plata cáli irìculé. Càita ibàcaca íiwacali yàasu platawa.

19 “Madécaná èeri idénáami, yá yèepùacawa néese àniwa yái náiwacalica. Néese imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáwa, níai yeedéyécate íicha plata, yáalícaténáwa náicha càisimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

20 Quéechacáwa yái asiali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái idènièricaté cinco mil namanùbaca moneda, yá yàaca diez mil namanùbaca moneda íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, píacaté nuchàba cinco mil namanùbaca. Siùcade pidèniaca áiba cinco mil namanùbaca àniwa nuedéerica pirípiná’, íimaca irí.

21 Néese íiwacali íimaca irí: ‘Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàníiri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàníiri iyú achúméeríina iyú, íná numàaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nàasu casíimáicaténá pía núapicha’, íiwacali íimaca irí.

22 Néese àniwa, yái asiali yàanàaca nacái íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba pucháiba mil namanùbaca moneda, yá yèepùadaca báinúaca mil namanùbaca íiwacali iríwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, píacaté nuchàba pucháiba

mil namanùbaca. Nudéca nuedáca pirípiná pucháiba mil namanùbaca àniwa', íimaca irí.

²³ Néese íiwacali íimaca irí: 'Cayábéericani. Pidéca píibaidaca nulí cayába, machacàníri iyú càide iyúwa nuwàwáaná. Pidéca píibaidaca nulí machacàníri iyú achúméerína iyú, íná numàacaca picùaca madécaná àniwa. Yá peedá piríwa nùasu casímáicaténá pía núapicha', íiwacali íimaca irí.

²⁴⁻²⁵ "Néese nacái yái asìali yàanàaca íiwacali yàataléwa, yái náiwacali yèericaté ichàba abéeri mil namanùbaca moneda. Yá íimaca íiwacali iríwa: 'Nuíwacali, núalíacawa píwali caluérica píiwitáise, peedáciná piríwa yàacàsi càmicataléca pibàna, pìwacáida nacái piríwa càmicataléca píibaida. Iná cáaluca núa, yá nùaca nubàliaca pìasu plata cáli irìculé. Siùcade nuèpùada pirí àniwa pìasu plataca', íimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese íiwacali íimaca irí: 'Báawéeri píiwitáise, càmita píibaida nulí cayába, ínuca pía nacái. Píináidacaalíwa nùwali nuedáaná yàacàsi càmicataléca nubàna, nùwacáidáaná nacái nulíwa càmicataléca nuíbaida, néese ¿cánáté càmita pimàaca nùasu plata caja néré, yéewanápiná inísàacawa nulípiná achúmáana quirítatá àniwa?' íiwacali íimaca irí.

²⁸ Néese náiwacali íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa: 'Peedácué íicha níai abéeri mil namanùbaca monedaca. Pìacué iríni yái idènièrica diez mil namanùbaca', íimaca yái náiwacalica.

²⁹ 'Níacáiná macáita íibaidéyeyéica cayába nulípiná, yá numàacáanápiná nacùaca madécaná mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càmiyeyéica íibaida cayába, càmita numàaca náibaidaca nulípiná quirínama.

³⁰ Pìacué piúcaca yái wenàiwica canéerica iwèni méetàuculé máiníri catácatalé. Wenàiwicanái náicháanípiná manuísíwata, yá naamíapíná nayéiwa nàuwichàacái iyúwa' ", íimaca yái Jesúsca.

El juicio de las naciones

³¹ Néeseté Jesús íimaca walí àniwa: "Núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná cachàiníri iyú, nucamalá irìcuwa, cáimiétaquéri iyú nacái, cachàiníri nuíwítáise nacái nucùacaténá macáita èeri mìnaná. Yá nùanàapíná macái ángelnái yáapichawa. Yá núawinacawa nùasu yàalubáisi mèlumèluíri ínatawa nucùacaténá macáita.

³² Nàwacáidapíná nùatalé macái èeri mìnaná. Yá nùwacáidapíná náichawáaca nía pucháiba yàalusipíná càide iyúwa píraí icuèriná íwacáidacaalí ipíra ovejanáwa cabranái íicha.

³³ Yá nùwacáidapíná nulípináwa nùasunái ovejaca nuéwápuwáise mawiénita nulí, quéwa nùwacáidaca cabranái nuíchawa apáuwáisepiná meedá.

34 Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapiná nalí ìyéeyéica núapicha nuéwápuwáise. Yá núumapiná nalí: 'Aqúalécué núapicha, píacué Núaniri Dios yàasunáica, Dios imàaquéeyéica casímáica. Peedácué piríwa yái cayábéeri yàcaléca wamàníricatécué pirípiná wadàbacaalíté èriquéi, yái yàcalé picùacatalépinácuéca macáita wenàiwica.

35 Bàaluitécáiná, máapicaalíté núa, piacatécué nuyáapiná. Macàlacaalíté nuwàwa, piacatécué nuìrapiná úni. Nùacaalítéwa déecuise nùasu cáli íichawa, peedácatécué pìataléwa núa.

36 Canácaalíté nubàle, pìatécué nubàlepiná. Cáláicacaalíté núa, picùacatécué núa. Náucacaalíté núa presoíyéi ibànalìculé, pìanàacatécué písímáidaca núa', càipiná núumaca nalí.

37 Néese níai cayábanaméeyéica íiwitáise náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínáté waicá máapica pía, yáté wàaca piyáapiná? ¿Càicaalínáté waicá macàlaca piwàwa, yáté wàaca pìiraca úni?

38 ¿Càicaalínáté waicá piacawa déecuise pìasu cáli íichawa, yáté weedáca wàataléwa pía? ¿Càicaalínáté waicá canáca pibàle, yáté wàaca pibàlepiná?

39 ¿Càicaalínáté nacái waicá cáláicaca pía, yáté wacùaca pía? ¿Càicaalínáté nacái piyaca presoíyéi ibànalìcu, yáté wàaca wasímáidaca pía?' càipiná náimaca nulí.

40 Néese núa, yái icuèrica macáita, núumapiná nalí: 'Péemàcué cayába. Pimànicáinatécué cayábéeri nuénánái irí, éwita nalípiná níai càimíiyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái pimàníricuécá nalí càide iyúwacué pidéca nacáicaalí pimànica nulíni', càipiná núumaca nalí.

41 "Néese núumapiná nalí níai ìyéeyéica apáuwáise nuícha: 'Píacuéwa nuícha, píacué báawéeyéica Dios íicáca íiwitáise. Píacuéwa quichái irìculé càimírìca íchacàwa càirìpinéerita ìyaca Dios imàníricica nalípiná, yái Satanásca, níai nacái Satanás yàasu àngelnáica.

42 Bàaluitécáiná máapicaalíté núa, càmitatécué pía nuyáapiná. Macàlacaalíté nuwàwa, càmitatécué pía nuìra úni.

43 Nùacaalíté déecuise nùasu cáli íichawa, càmitatécué peedá pìataléwa núa. Canácaalíté nubàle, càmitatécué pía nubàlepiná. Cáláicacaalíté núa, càmitatécué picùa núa. Náucacaalíté núa presoíyéi ibànalìculé, càmitatécué pía písímáidaca núa', càipiná núumaca nalí.

44 Néese náimapiná nulí: 'Wáiwacali, ¿càicaalínáté waicá máapicaté pía, macàlacaalíté piwàwa nacái, cáláicacaalíté pía nacái? ¿Càicaalínáté waicá piacawa déecuise pìasu cáli íichawa? ¿Càicaalínáté waicá piyaca presoíyéi ibànalìcu nacái? ¿Càicaalínáté waicá canáca pibàle? ¿Càicaalínáté càmita wayúudàa pía?' càipiná náimaca nulí.

45 Néese númapiná nali: 'Péemìacué cayába, càmicáináte pimàni cayábéeri nuénánái irí, éwita nalípiná níái càmiyéica cachàini náicha canánama, ínáté nuicáca yái càminácuéca pimànica nalí cayábéeri càide iyúwacué càmicaalí nacái pimàni nulítani', càipiná núumaca nali.

46 Néese níái báawéeyéica íiwitáise nàapinácawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iriculé, yái yùuwichàacáisi càmirica imáalàawa. Níata quéwa cayábanaméeyéica íiwitáise nawàlùapinácawa yàcalé iriculé nadèniacataléca nacáucawa càmiri imáalàawa", íimaca yái Jesúsca.

26

Conspiración para arrestar a Jesús

1 Idécanaamité Jesús icàlidaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá íimaca walí:

2 —Píalíacuécawa ìyaca wapíchalé pucháiba èeri ipíchawáise namànica Pascua yàasuná culto. Yánica abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacatená áibanái natàtàaca núa cruz ìwali, núa asíali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

3 Néenialité sacerdote íiwacanánái nàwacáidáyacacawa judío íiwacanánái yáapicha Caifás icapèe manuíri iriculé, yái sacerdote íiwacaliná íipidenéericaté Caifás.

4 Yá náináidacawa, natàaníca nacái, namànica wawàsi náapichawáaca náibàanápínaté Jesús ibàacanéeri iyú nanúacatenáni.

5 Quéwa macáita náimaca nalíwáaca:

—Íwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irícu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

6 Néeseté Jesús ìyaca Betania ìyacàlená irícu, Simón icapèe irícu, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra ícha.

7 Néese abéechúa inanái ùcawa Jesús yàatalé. Udèniaca achúméechúa catúa cawèníri íba alabastro icatùalená, ipuniéechúawa séenási pumèníri iyú, máiníri cawènica. Idècunitàcá Jesús iyáaca iyáacaléwa, yá ùcùaca yái séenási pumènírica Jesús íiwita ìwali.

8 Néese wía, Jesús yéewáidacaléca, waicácáiná yái umànírira, yá calúaca wía. Yá wadàbaca wáimaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá canéeri iwèni iyú yái pumènírica isàni cawènírimica.

9 ¿Cánaté càmita uwéndani, manùba platapínacáinatani, uyúudàanápíná catúulécanéeyéi wenàiwicatá? —wáimaca.

10 Jesús yéemíaca yái wáimáanáca, yá íimaca walí:

—Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Yái umànírica nulí máiniri cayábacani.

¹¹ Catúulécanéeyéi wenàiwica nàypinácué piápicha mamáalàcata càiripináta íná yéewacué píalimá piyúudàaca nía piwàwacatáicacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmirita iyapiná piápichacué càiripináta cháí èeri irícu.

¹² Udéca ùucùaca perfume nùwali, nusànipiná nabàliacaténá nuinámi, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

¹³ Péemiacué cayábani, àta alénacaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri irícu íimérica nuwàwaca nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá nacàlidapiná uináwaná ìwali úái inanáica, umànicáiná nulí cayábéeri, yá nawàwalipiná úa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁴ Néeseté abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca docenacaté wamanùbaca, ípidenéerica Judas Iscariote, yàaca itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha.

¹⁵ Judas íimaca nalí:

—¿Càinácué imanùbaca pía nulí nutécaalícué pía Jesús yàatalé píibàacaténácuéni? —íimaca yái Judas Iscarioteca. Néese nacàlidaca iríni nàanápínaté irí treinta namanùbaca moneda, níai plata cawèníyéica, báinúaca quéri iwènicatái.

¹⁶ Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càinácatáinápiná yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹⁷ Idàbáanéeri èeri yàanàacaté judiónái yàasu culto Pascua yaalí, nayáacatáica pan càmiiri idènia levadura. Yáté èerica, wía Jesús yéewáidacaléca wasutáca wéemíawa Jesús. Yá wáimaca irí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapiná nacáywa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténá wáapichani? —wáimaca.

¹⁸ Yá íimaca walí:

—Píacuéwa Jerusalén iyacàlená irìculé, abéeri asìali icapèe néré, càide iyúwacué núumáanaté pirí. Píimacué irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía íima pirí: Mawiénica nùasu èeri nuétáanápínáwa. Yá nùacawa picapèe néré nuyáacaténá yàacàsi Pascua pinéerica nuéwáidacalénái yáapichawa, càì íimaca pirí’, càicué píimaca iríwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese abénaméeyéi wéená wía yéewáidacaléca nàacawa néré, yá namànica càide iyúwa Jesús ichùullianaté nía. Yá nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

²⁰ Néese catáca wàwali, yá Jesús iyaca mesa iwéré wáapicha wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca.

²¹ Idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, yá íimaca walí:

—Péemìacué cayábani, abéeri péenácué itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

22 Yá idàbaca achúmaca wawàwa manuísíwata, yá wadàbaca wasutáca wéemìawani abéerinamata:

—Nuíwacali, ¿núasica? —wáimaca.

23 Jesús íimaca walí:

—Yái yáapúadéerica núapicha pan quírápieli irìculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

24 Iwàwacutá nuétácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalìcuíse, núa asiali Dios néeseérica; quéwa, ¡máiniripiná yùuwichàacawa yái asialica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayábatésica irítáni càmicaalíté imusúa iicá èeritá —íimaca yái Jesúsca.

25 Néese Judas yái ínáidéericatéwa itéenápiná Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yá isutáca yéemìawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿núasica? —íimaca yái Judasca. Néese Jesús íimaca irí:

—Báisíta, píacatani —íimaca yái Jesúsca.

26 Néese idècunitàacá wayáaca wayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca walíni. Íimaca walí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca walí.

27 Néese yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáidaca walíni, yá íimaca walí:

—Macáitacué pìiracuéni.

28 Yácáiná yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéerica nacái báisìiricani yái wàlisài wawàsi Dios imàníirica wenàiwicanái yáapicha iwasàanápiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nuétácawa yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha.

29 Quéwa núumacué pírí càmita nuèpua nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisài uva ituní píapichacué yàcalé irìcu Núaniri Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

30 Néese idècanáamité wacántàaca máisibáwanáita salmos, yá wàacawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca.

31 Jesús íimaca walí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa yáta catáquéi, néese pimàacapinácué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios íiméericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupira ovejanáwa,

néese nupira ovejanái napìapinácawa nacàlìlacawa', ímacaté yái Diosca.

³² Quéwa nudécanáami numichàacawa yéetácáisi ícha, yá nùapinácucawa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yási nuípunitáidacuéca pía néréwa —ímaca yái Jesúsca.

³³ Néese Pedro ímaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí pícha íiwitáisewa, càicáaníta càmita càì numànica —ímaca yái Pedroca.

³⁴ Jesús ímaca irí:

—Péemìa cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría càmínáca pialíawa nùwali, ipíchaná nanúaca pía núapicha —ímaca yái Jesúsca.

³⁵ Quéwa Pedro ímaca:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmitanica nucàlida nuchìwawa càmínáca núalíawa píwali —ímaca yái Pedroca. Yá macáita wía Jesús yéewáidacaléca càì wáimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

³⁶ Néese Jesús yàanàaca wáapicha wía yéewáidacaléca bànacalé inàlìmaná néré ípidenácatalé Getsemaní. Yá ímaca walí:

—Píawinacuéwa cháì idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios ícha —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Jesús itéca yáapichawa Pedro, nía nacái Zebedeo yéenibeca pucháiba ípidenéeyéica Santiago, Juan nacái. Yá Jesús yùuwichàacawa manuísíwata achúmáciná iwàwa, cáalucáiná ínáidacawa, yái Jesúsca.

³⁸ Néese ímaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúsewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá pìyaca. Nuwàwacué pìacawéeridaca núa —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yàacawa napíchalé achúmáanata. Yá Jesús yúuwàa iríacawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá ímaca Dios irí: “Núaniri, cayábacaalí piwasàanáca núa ícha yái manuírì nùuwichàanápínácawa, yá piwasàaca núa. Quéwa càmicaalí cayába piwasàaná núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, ímaca isutáca yáawawa Dios ícha yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese cáwa Jesús yèepùacawa àniwa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía íiméyécáita. Yá Jesús ímaca Pedro irí:

—¿Cánácué càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná pìacawéeridacaténácué núa?

⁴¹ Picácué piimá pìyaca. Pisutácué píawawa Dios ícha ipíchaná Satanás yáalímáidacuéca pía pimànínapínácué píbáyawanáwa.

Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué piiná meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Néese àniwa Jesús yàacawa náicha pucháibáaná yàawiríapíná. Yá isutáca yáawawa Dios íicha. Íimaca: “Núaniri, càmicaalí cayába piwasàaná núa íicha yái yùuwichàacáisica, yásí pimàni nulí càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús yèepùa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yá iicáca nía iiméeyéica àniwa máinicáiná cadapùleca nía báawanama.

⁴⁴ Yásí Jesús imàacaca nía càita, yá yàacawa náicha àniwa isutácaténá yáawawa Dios íicha máisiba yàawiríapíná àniwa càide iyúwa idéénaté isutácáwaca.

⁴⁵ Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa. Yá Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánácué piimá piyaca mamáalàacata? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa? Idéca nùasu èeri yàanàaca, núa asìali Dios néeséerica, presocatáipíná namànica núa namàacacaténá cabáyawanéyèi inúaca núa.

⁴⁶ Pimichàacuéwa wàanácuéwa. Aca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica, yá Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica wía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Naté espada machete nacáiri, àicu nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèeyéipínáca Jesús.

⁴⁸ Judas, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalí quéecha càinápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìali nutáidéeripínáca nusùsueripínáca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Yá píibàacuéni”, càité íimaca nalí yái Judasca.

⁴⁹ Iná Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá Judas íimaca Jesús irí:

—¡Catámiquéera, Nuiwacali! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa wáiwitáise iyáaná watáidáaná wenàiwica cáininéerica waicáca, wía judíoca.

⁵⁰ Jesús íimaca irí:

—Pía nùacawéerináca, pimàni caquialéta yái piwàwéerica pianàaca pimànica —íimaca yái Jesúsca. Néese níai yèeyéicawa Judas yáapicha nàacawa Jesús yàatalé, yá náibàacani. Yá nacùacani presoíri iyú.

⁵¹ Néese abéeri wééná wía Jesús yáapichéeyéica iwatàaca yàasu espadawa machete nacáiri. Yá yáalimáidaca ipélicatató, yá inúacatátani espada iyú abéeri sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita yùuwi abéemàa.

52 Néese Jesús íimaca yéewáidacalé iríwa:

—Píiyàa pìasu espadawa yàalu iriculéwa. Càmita cayába càì pimànináca, níacáiná macáita wenàiwica ipéliyéyéica espada machete nacáiri iyú néetápiná nacáíwa espada iyúwa.

53 ¿Càmita píalíawa nuwàwacaalí nusutáca Núaniri Dios íchawa iyúudàanápiná núatá, yásí ibànùaca nulí sesenta mil ichàbaníiseta ángelnáicatá iyúudèyèyipiná núatá?

54 Quéwa nupéliacaalí, nusutácaalí nacái Dios ícha yàasu ángelnái, yá càmita núalimá nùuwichàcawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalìcuíse —íimaca yái Jesúsca.

55 Néese Jesús isutáca yéemíawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada, àicu nacái píibàcaténá núa presoíri iyúpiná càide iyúwa píicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinácué nupéliapiná píipunita. Macái èeri imanùbaca nudéca nùyaca templo irícu, nuéwáidacaalíté wenàiwica, yáté càmitacué píibàa núa néeni.

56 Quéwa píalimácué píibàaca núa siúcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios inùmalìcuíse —íimaca yái Jesúsca. Néese macáita wía Jesús yéewáidacaléca wamàacaca Jesús abéerita. Yá wapiacawa náicha.

Jesús ante la Junta Suprema

57 Níái íibèeyéicaté Jesús natécani Caifás icapèe néré, yái sacerdote íiwacalináca. Nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacatéwa Caifás icapèe iriculé.

58 Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa iriculé yái sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro iyamáacawa néré íicácaténá càinácaalí ichàbacawa yái Jesús.

59 Sacerdote íiwacanánái, nía nacái Junta Supremanái israelita íiwacanánáica nacutáca cachìwéeri wawàsi Jesús ìwali, namàacáanápiná úwinái nanúaca Jesús.

60 Quéwa canáta nàanèeri ìwali wawàsi nanúanápiná Jesús éwita madécaná nacàlidacáaníta nachìwawa nacháawàcaténá Jesús iináwaná ìwali. Atata nàanàaca pucháiba wenàiwica icàlidéeyéipináté ichìwawa.

61 Náimaca:

—Yái asiali íimacaté: ‘Núalimá numáalàidaca Dios yàasu templo, yásí nubàlùadapináni àniwa máisiba èeri irícu’, càì íimaca — náimaca.

62 Néese yái sacerdote íiwacaliná imichàa ibàlùacawa. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita pitàaní? ¿Càiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica pìwali nacháawàanáca piínáwaná ìwali? —íimaca.

63 Quéwa, éwita càmicáanáta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáanáta masànata náichani mamáalàacata, canáca icàlidáaná íináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná íimaca irí àniwa:

—Nuchùulla pía cáuri Dios íipidená ìwali picàlidáanápiná walí báisiiri iyúni. Picàlida walíni, ¿píatasica yái Mesíasca, judío icuèrinápináca, yái Dios Íirica? —íimaca.

64 Jesús íimaca irí:

—Yáca núa yái càide iyúwa píimáaná. Núumacué nacái piri áibaalípiná piicápinácuéca núa, núa asiali Dios néeséerica. Piicápinácuéca núa yáawinéericawa Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàiníirica náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácuéca nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewáise chènuníise —íimaca yái Jesúsca.

65 Néese yái sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemíaca yái Jesús íimáanáca Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—¡Yái asiali itàanáca báawéeri iyú Dios ìwali! ¡Càmita iwàwacutá wéemíaca áibanái icàlidáaná íináwaná ìwali! Pidécuéca péemíaca itàanáca báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Íiricasani.

66 ¿Càinásiué wamànica irí? —íimaca. Néese náimaca:

—Cabáyawanácani. Iwàwacutá yéetácawa —náimaca.

67 Néese abénaméeyéi nàapìsáidaca Jesús inàni. Nacapèedáidacani nacái. Aibanái nanúadáidaca nacái inàni ìwali.

68 Nabàlìa nacái ituí, yá náimaca irí:

—Píasa Mesíasca, yái wacuèrinása Dios ibànuèrisa walí, ¡pi-wicùlida, picàlida walíni cawinácaalí níái inúadáidéeyéica pía! —náimaca naicáanáca íquíniná.

Pedro niega conocer a Jesús

69 Pedro yáawinacawa ìyaca bàacháwáise, yá inanái íibaidéechúa néré ùacawa Pedro yàatalé. Yá úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníiritéwa Jesús yáapicha, yái Galilea néeséerica —úumaca.

70 Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa nèewi macáita níái wenàiwicaca. Yá íimaca:

—Càmita núalíawa ìwali yái pitàaníirica nulí ìwali —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná nanúacani Jesús yáapicha.

71 Néesecáwa Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeséerica. Yá áiba uicáca néréni, yá úumaca áibanái irí níái iyéeyéica néré:

—Yái asialiquéi yèepunitéwa Jesús yáapicha, yái Nazaret néeséerica —úmaca nalí.

⁷² Yá Pedro icàlidaca ichiwawa àniwa báisi báisícata càmínása yáalía iicáca Jesús. Íimaca:

—¡Càmita nùalía nuicácani yái asialica! —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁷³ Achúmáana tàacáwa àniwa, áibanái iyéeyéica néré nàacawa Pedro yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báisíta píaca néená níai Jesús yéewáidacaléca pitàanicáiná càide iyúwa Galilea yàasu cáli néeséeyéi —náimaca irí.

⁷⁴ Néese Pedro idàbaca icàlidaca ichiwawa báawéeri tàacáisi iyú báawanama báisi báisísíwata Dios yáaliériwa. Pedro íimaca:

—¡Càmita nùalía nuicácani yái asialica! —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni. Yáta cawámai itàaca.

⁷⁵ Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íiméericaté irí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipiná pichiwawa máisiba yáawiría càmínáca píalíawa nùwali’, càité íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro yàacawa náicha. Yá íicháaníca cachàiníiri iyú.

27

Jesús es entregado a Pilato

¹ Amalácaalíte nawicáu, yá macáita sacerdote íiwacanánái abédanamata náiwitáise náapicha níai judío íiwacanánái béeyéica nanúanápiná Jesús.

² Yá nadacùaca náichawa Jesús. Néese natécani Pilato yàatalé, yái gobernador romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

La muerte de Judas

³ Néeseté Judas, yái itéericaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Judas iicáca natéca Jesús nadacuèrimi, gobernador romanosàiri yàatalé nasutácaténá gobernador ichùulánápiná úwinái inúaca Jesús. Iná Judas, iicácáiná nanúanápinaté Jesús, yá achúmaca Judas íináidacawa iwàwawa, báawaca iicáca yái imàníinacaté. Yá Judas iwàlùacawa nàatalé níai sacerdote íiwacanánáica, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica. Yá Judas iwàwacaté yèepùadaca nalí yái plataca nèericaté irí itéenacaté nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, níai treinta namanùbaca moneda plata cawèníiyéi báinúaca quéeri iwènicatáica.

⁴ Judas íimaca nalí:

—Nuèpùadacué pirí yái plataca ipíchaná cabáyawanáca núa íwalíise. Nudéca numànica nubáyawanáwa nutéenacué pía yàatalé píibàacaténáni pinúanápinácuéni, yáara asiali mabayawanéerica —íimaca yái Judasca. Quéwa náimaca Judas irí:

—¡Canápináta walíni cabáyawanáanáca pía! ¡Piasu wawàsicatéera! —náimaca.

⁵ Iná Judas yúucaca íchawa níái monedaca templo iriculé. Néese yàacawa. Yá idacùaca icanápi ìwalisewa yéénúlusi iyú idacuèricaté chènuníse. Yá ipisiacawa chènuníse, yéewacaténa yéénúlusi isidùaca icanápi, yá yéetácawa.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái ìwacáidaca níái monedaca Judasmi yúuquéricaté íchawa templo iriculé. Yá náimaca:

—Idéca yeedáca iríwa yái plata imàacacaténa nanúaca asiali, iná casacáaca Dios íicáca yái plataca. Canátacué yéewaná wamàacaca Dios iríni ofrenda iyú —náimaca.

⁷ Iná náináidacawa nawèñanápiná cáli Judasmi yàasu plata iyú, abéeri cáli ípidenéri Campo del Alfarero (ímáanáca “yàasu cáli, asiali imànírica mapuwáa”). Néese nadécanáami nawèñacani, yá namàacaca yái cáli nabàliacatalépiná yéetéeyéimiwa càmíiyéica judío.

⁸ Iná Jerusalén iyacàlená mìnanáí néemiácáináté cainácaalíté namànica Judas yàasu platami iyú, yá nàaca ípidená yái cálica Campo de Sangre (ímáanáca “Íraí yàalu”) Judasmi yeedácáináté iríwa yái plataca imàacacaténaté nanúaca asiali. Mamáalàacata càì náimaca ìwali yái cálica, àta siùca nacáide.

⁹ Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalìcuíse, abéeri néená níái profeta iyéeyéicaté profeta Jeremías yéetácadénáamitéwa. Yái profeta íimacaté: “Needáca treinta namanùbaca moneda plata cawèniyéi, yái asiali iwènináami càide iyúwa israelita íiwacanánái ipáyaidáaná nawèñacaténa asiali nàasu wenàiwicapinácawa.

¹⁰ Yá nawèñaca cáli platami iyú, yàasu cáli yái asiali imànírica mapuwáa, càide iyúwa Wacuèriná Dios ichùulianá núa”, càì íimacaté yái profetaca Dios inùmalìcuíse.

Jesús ante Pilato

¹¹ Néeseté natéca Jesús gobernador romanosàiri yàatalé, yá gobernador isutáca yéemiawa Jesús. Gobernador íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —íimaca. Néese Jesús íimaca:

—Báisíta, núacani, pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese sacerdote íiwacanánáica, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica idècunitàacá nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata, yá masànacata náicha Jesús, éwita càmicáanítaté imàni ibáyawanáwa iyúwa nacháawàaná iináwaná ìwali.

¹³ Iná yái Pilato gobernadorca isutáca yéemiawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa? Péemìa nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwalíse —íimaca yái Pilatoca.

14 Masànata quéwa yái Jesúsca, càmita icàlida iináwanáwa gobernador irí, ibatàa abéeri tàacáisi pináta. Iná yái Pilato gobernadorca íináidacawa manuísíwata ìicáidaca Jesús irí.

Jesús es sentenciado a muerte

15 Camuí imanùbaca judiónái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yáté gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judiónái irípiná càirínácaalí presoíri nawàwéeri.

16 Néenialíté ìyaca caináwanéeri presoíri ìpidenéericaté Jesús Barrabás.

17 Néese idécanáami judiónái nàwacáidáyacacawa Pilato yàatalé, yá Pilato isutáca yéemìlawa nía:

—¿Càirínácaalícué náicha piwàwa nuwasàaca pirí, Barrabástasica, càmicaalí nacái, Jesús áibatásica, yái náiméerica ìwali Mesíascani, yái nacuèrinásàirica Dios ibànùerica nalí? —cài ìimaca yái Pilatoca.

18 Pilato icàlidaca nalíni, yáalíacáinátéwa báawaca judío ìiwacanánái ìicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca Jesús, iná judío ìiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacatená iináwaná ìwali gobernador irí.

19 Néese idècunitàacá Pilato yáawinacawa ìyaca néré yàasu manuíri yàalubáisi íinatawa, yá Pilato yàacawéetúa ibànùaca irí tàacáisi. Yá úumaca irí: “Pìwasàa caquialéta yáara asìali mabáyawanéerica, núamacanicáiná táiyápi bàwina. Yá núamacani irícuise máini cáaluca núa manuísíwata Jesús ìwalíise, ipíchaná pimànica irí báawéeri”, càì ubànùaca tàacáisi ùacawéeri Pilato iríwa.

20 Quéwa sacerdote ìiwacanánái, nía nacái judío ìiwacanánáica nawènúadaca manùbéeyéi wenàiwicanái ìiwitáise nasutáanápiná Pilato íicha iwasàacatená nalípiná Barrabás, ichùullaca nacái yàasu úwináíwa nanúanápiná Jesús.

21 Néese gobernador Pilato isutáca yéemìlawa nía àniwa:

—¿Càiríná asìali pucháibéeyéica íicha piwàwacué numàaca yèepunicawa pirícué? —ìimaca. Néese náimaca:

—¡Pìwasàa walí Barrabás! —náimaca.

22 Pilato isutáca yéemìlawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásícué piwàwa numànica Jesús irí, yái píméericuécaca ìwali, Mesíascani, yái picuèrinápináca? —ìimaca. Néese macáita náimaca:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

23 Néese Pilato isutáca yéemìlawa nía:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri idé imànica? —ìimaca yái Pilatoca. Quéwa nèepùà néemíanícaawa:

—¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

24 Atata Pilato yáalíacawa càmita yáalimá iwènúadaca náiwitáise, ìicáca nacái máini calúaca nía cachàiníwanái

mamáalàacata nawàwáanápínaté namànica ùwicái gobierno ìpunita yàcalé irìcu. Iná Pilato ichùuliaca yàasu wenàiwicawa itéenápiná irí úni. Yá Pilato íbaca icáapiwa manùbéeyéi wenàiwica naicápiná yáasáidacaténá nali yáawawa càide iyúwa canáca nacáiri íbáyawaná Jesús ìwalíse, quéwa cabáyawanéeri mamáalàacatani yái Pilatoca. Yá Pilato ímaca nali:

—Canáca nubáyawaná pinúanácué yái asialica. Piasu wawàsítacué pinúani —ímaca yái Pilatoca.

²⁵ Macáita wenàiwicanái náimaca irí:

—¡Wía cabáyawanéeyéica ìwalíse, wéenibe nacái! —náimaca.

²⁶ Iná Pilato iwasàaca nali Barrabás. Néese ichùuliaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Nadécánáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèpùadacani úwináí irí natàtàanápínáni cruz ìwali.

²⁷ Néese gobernador yàasu úwináí natéca Jesús Pilato icapèè manuírí néré, bàacháwa irìculé. Yá namáidaca macáita néenánáíwa úwináíca nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

²⁸ Needáca Jesús ibàle. Yá náucaca ìwalíse cáaléeri ruana nacáiri quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèriná naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

²⁹ Néese namànica tuírí culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali. Namàacaca sitùa Jesús icáapi yéewápuwáiséeri irìculé càide iyúwaté romano icuèriná idèñianá yàasu àicu oroíriwa. Néese nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná quéwa naicáanicáita meedá iquíniná. Càmita báisiiri iyú nàa icàaluíniná. Yá náimaca irí:

—¡Casíimái piwàwa, piyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

³⁰ Nàapìsáidacani, yá needáca sitùa icáapi ícha, yá nanúadáidaca íiwita ìwali sitùa iyú.

³¹ Idécánáami càì naicáaníca Jesús iquíniná, yá needáca ícha yái ruana nacáiri quíiréerica. Néese náiyàaca ìwali ibàle, yá natéca natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

³² Nàacanáamiwa capìi ícha, càmita yéewa Jesús iwáacutaca yàasu cruz, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná icapèedáidacani báawanama. Iná úwináí íbàaca asialí ìpidenéerica Simón, Cirene ìyacàlená néeséeri. Yá nachùuliaca Simón iwáacutaca cruz Jesús irípiná.

³³ Natéca Jesús méetàuculé Jerusalén ìyacàlená ícha. Nàanàacaté Gólgota néré (ímáanáca “Iiwitasi yáapimi ìyacatalé”).

34 Yá nawàwacaté nàaca Jesús ìira uva ituní ipuúri, nèewìadéerica dabé yèewi ìipidenéeri hiel wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máini yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa, idécánáami yáalimáidaca achúmáanata, yá càmíirita ìira náichani.

35 Idécánáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá náibàaca ibàlemi, náucaca náichawa suerte naseríacaténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

36 Néese úwinái iyamáa yáawinacawa néré nacùacaténáni ipíchaná áibanái yàanàaca yàatalé.

37 Nachanàidaca tàacáisi cruz ìwali Jesús ìiwita iwicáubàa. Yái tàacáisi icàlidacaté cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi íimaca: “Yácata Jesús, yái judío icuèrináca”, íimacaté yái tàacáisica.

38 Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi cruz ìwali mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáuwáise Jesús irí.

39 Níái ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulìcubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanicaténá iquíniná.

40 Yá náimaca irí:

—¡Píata imáalàidéeripinása templo, imichàidéeripinása nacái àniwani máisiba èeri irìcu, pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná péetácawa! ¡Báisícaalí Dios ìirica pía, yá piricùawa cruz íicha! —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

41 Càita nacái naicáaníca Jesús iquíniná níái sacerdote ìiwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái judío ìiwacanánái béeyéica. Náimaca nalíwáaca:

42 —Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa càmita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi íicha. Báisícaalí Israel itaquénáinámi icuèrinácatáni, ¡yásí yáalimá iricùacawa cruz íichatá, weebáidacaténá itàacái!

43 Íimacaté manuícasa íináidacawa iwàwawa Dios ìwali, íibàacaténása nacái iwàwawa Dios iwéré Dios icùanápínaténi báawéeri íicha. Quéwa báisícaalí cáinináca Dios iicácatáni, ¡yá Dios ichàiniadacatáni yéetácáisi íicha ipíchaná yéetácawa! ¡Iná càmita yéewa Dios ìiricani càide iyúwaté icàlidáaná ichìwawa! —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

44 Nía nacái cayéedéeyéica natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàaníca nacái ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

45 Néeseté machacànicaalíté èeri, yá catáca macáita cháí èeri irìcu máisiba horapiná catáca, àta las tresta táicalé.

46 Yásí horaquéi a las tres Jesús imáidaca cachàiniíri iyú itàacái iyúwa. Yá íimaca Dios irí: “Elí, Elí, ¿lema sabactani?”, íimaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi íimáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càì íimáanáca.)

47 Abénaméeyéi néená níái ibàluèyécawa néré néemìacáináni, yá náimaca nalíwáaca:

—Yái asìali imáidaca ìyaca profeta Elías —náimaca.

48 Yá abéeri náicha yàaca yeedáca esponja wáluma nacáiri ìisapiadacaténáni uva ituní iyú càméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja isàbéerica sitùa ipùatalicu. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani.

49 Aibanáita quéwa yáapichéyeyéi náimaca irí:

—Tàacáwa, wacùacuécani waicáwa Elías yàanàacaalí yeedácani cruz íicha —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

50 Néese àniwa Jesús imáidaca cachàiníiri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

51 Jesús yéetácanacáitawa, yáta manuíri yáawàanáca templo irìcuírìca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, yái yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios ìyacatáica wenàiwicanái ituí íicha. Yá icacanácawa chènuníise cáli iwérénama, yái yáawàanáca. Cáli icusúaca nacáíwa. Yá íba manuínáméeyéi nacái nasubèriacawa cáli icusúacái iyú.

52 Yáta madécaná càliculì inùma nàacùacatéwa, yá nacáucàacawa madécaná yeebáidéeyéicaté Dios itàcái, níái yéetéeyéimicatéwa.

53 Néesetécáwa namušúacawa càliculì irìcuíse idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha. Yá nawàluacatéwa Dios yàasu yàcalé irìculé, yái Jerusalén ìyacàlenáca, yaté madécaná wenàiwica naicáca níá néré.

54 Néese úwi íiwacalíná, níá nacái yáapichéeyéica icuèyéicaté Jesús, naicácaná cáli icusúacawa, yái áiba wawàsi ichàbáaná nacáíwa, yá cáaluca níá báawanama. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Báisícata yái asíalica Dios lírica! —náimaca.

55 Nàyaca nacái néré manùba inanái iicáidéeyéica ìyaca Jesús irí déecuìseta quéwa. Níái inanáica nayúudàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli íicha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

56 Uyaca nèewi María Magdalenaca. Aiba María nacái ìya néré úái náatúaca, níái Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ìya néré úái Zebedeo yéenibe yáatúaca.

Jesús es sepultado

57 Néeseté catáca yàacawa, yá abéeri càasuíri yàanàaca ìipidenéerica José, Arimatea ìyacàlená mìnali. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàcái.

58 Yá José yàaca iicáca Pilato gobernador yàatalé. Yá isutáca Jesús iinámi Pilato íicha. Néese Pilato ichùuliaca namàacaca José itéca Jesús iinámi.

59 Inaté José yàacawa cruz néré, yeedáca Jesús iinámi, yá yéepùacani masaquèeri wáluma linoíri iyú, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca.

60 Yáí José idèniaca yàasu càliculli wàlisàwi. Yá irìadaca Jesús iinámi càliculli iriculé. Yáí càlicullica áibanáí íiquéericaté dúli ibàlàì irìcu, yéewacaténá càlicullicani, càide iyúwa capìi imàdáaná. José, áibanáí nacáí idécanáami nabàliaca càliculli inùma manuírì íba iyú, yá nàacawa ícha.

61 Quéwa María Magdalena, áiba María nacáí nayamáacawa néré, náawinacáwacawa abéemàawáise càliculli ícha.

La guardia ante el sepulcro de Jesús

62 Néeseté mapisáita àniwa, yáí sábadò judiónáí iyamáidacatáicawa, sacerdote íiwacanánáí, fariseonáí nacáí nàacawa Pilato gobernador yàatalé, yáí romanosàiri icuèericaté nàasu cáli.

63 Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, pía icuèrica wía, wadéca wawàwalica yáí íimáanácaté yáara cachìwéerica idécunitàacá cáucani. Iimacaté imichàanápínacatéwa yéetácáisi ícha máisiba èeri irìcu.

64 Iná pichùulia úwináí nacùaca cayábani yáí càlicullica àta imáalàacatáitawéi máisiba èeri ipíchaná yéewáidacalénáí yàanàaca táiyápi yá nayéedùaca iinámi càliculli irìcuíse, ipíchaná nacáí nacàlidaca nachìwawa wenàiwicanáí irí idéénaca imichàacawa yéetácáisi ícha. Níacáiná yéewáidacalénáí nacàlidacaalí iináwaná idéca imichàacawa yéetácáisi ícha, yásí máiní yáawanáica báawaca íchani yáí quéechéeri chìwáica yáí nacàlidáanácaté nachìwawa iwali Mesíascasani, yáí judío icuèerinápináca —náimaca.

65 Néese Pilato íimaca nalí:

—Pidèniacuéca úwináí pichùulièyéipíná icùaca càliculli. Pìacué pibàliacani picùacué píalimáanáta cayábani, yáí càlicullica, ipíchaná áibanáí yàanàaca néré —íimaca yáí Pilatoca.

66 Néese nàacawa càliculli néré. Yá nachanàidaca sello íyanáisi nacáiri íba iwali, yáí manuírì íba nabàlièrica iyú càliculli inùma. Canáca yéewaná wenàiwica iwàlùacawa càliculli iriculé càmicaalícáwa imàdáida sello quéechacáwa, yáí sello íyanáisi nacáiri nachanàidéerica càliculli inùma iwali. Yá namàacaca néré nacáí úwináí icuèyéipínáca càliculli ipíchaná áiba wenàiwica iwàlùacawa néré.

28

La resurrección de Jesús

1 Néese sábadò ichàbacatéwa judiónáí iyamáidacatáicawa. Yáté amaláca yàacawa domingo, yá María Magdalena, áiba María úapicha nacáí nàaca naicáca càliculli nérépiná.

² Yáta cáli icusúacawa cachàiniiri iyú, ángel Wáiwacali néeséeri yàanàacáiná chènuniise. Yàanàaca càliculli néré, yá yeedáca manuíri íba càliculli inùma ícha, yá yáawinacawa íba ínata.

³ Yái ángel icànaca càide iyúwa énu icamaláná icànáná. Idèniaca nacái ibàlewa cabalèeri, mèlumèluíri càide iyúwa nieve.

⁴ Uwinái naicácani, yá natatácawa nacalùniwa, yá náuwàa naliacawa cáli ínatale càide iyúwa yéetéeyéimiwa.

⁵ Néese ángel ímaca inanái irí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núaliacawa picutácuéca piacawa Jesús iinámi, yái natàtèericaté cruz iwali.

⁶ Canáca chání, idéca imichàacawa yéetácáisi ícha càide iyúwaté ímáaná. Aquialécué piacuéwa piicáca aléi càliculli iriculé naliadacatáimicani.

⁷ Néese piacàatétacuéwa picàlidaca yéewáidacalénái iríni. Càicué píimaca nalí: “Wáiwacali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha. Siùcade yàacawa pipíchalécué Galilea yàasu cáli néré. Nérépinácué piicáni”, càicué píimaca yéewáidacalénái iríwa. Yácata tàacáisi iwàwacutéericuécá nucàlidaca piri —ímaca yái ángelca.

⁸ Néese níai inanáica napiacawa càliculli ícha, yá cáaluca nía quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Yá napiacawa nàacaténá nacàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca.

⁹ Yáta Jesús imàacaca yáawawa naicácani, yá itàidaca nía. Yá nàacawa Jesús yàatalé, náuwàa naliacawa nanùmáawawa cáli iwéré Jesús ípunita, náibàaca yàabàli iwali nàacaténá icàaluíniná, càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca.

¹⁰ Yá Jesús ímaca nalí:

—Picácué cáalu pía. Piacué picàlidaca nuénánái iríni nàacaténáwa Galilea yàasu cáli néré, yásí néréca naicápiná núawa —ímaca yái Jesúsca.

Lo que contaron los soldados

¹¹ Néeseté níai inanáica idècunitàacá nèepùaca nàacawa càliculli ícha, yá abénaméeyéi néená níai úwináica icuèyécate càliculli nèepùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nacàlidaca sacerdote íwacanánái iríni macáita yái ichàbàanacatéwa.

¹² Néese sacerdote íwacanánái nàaca natàníca judío íwacanánái béeyéi yáapicha. Yáté abédanamacata náiwitáise. Néese nàaca madécaná plata úwinái irí masànacaténá níai úwináica.

¹³ Yáté náimaca úwinái irí:

—Picàlidacué áibanái iríni, táiyápi bàwina idècunitàacá píimácuéca piyaca, yásasí níai Jesús yéewáidacalénáimica nàanàacaté needáca ichéecami, càicué píimaca wenàiwicanái iríwa.

14 Néese gobernador yéemìacaalícué piináwaná ìwali camínácué picù cayába yái càlicullimica, yásí watàanicuéca yáapicha piwicáu ipíchanácué inúaca pía —náimaca nachùulàca úwinái nacàlidáanápíná nachìwawa.

15 Néeseté úwinái needáca nalíwa yái plataca, yá nàacawa nacàlidaca nachìwawa càide iyúwa sacerdotenái ichùullanáté nía. Càita nacái madécaná judíonái nacàlidaca càiri cachìwéeri tàacáisi Jesús ìwali àta siùca nacáide.

El encargo de Jesús a los discípulos

16 Ináté wía Jesús yéewáidacaléca once wamanùbaca, wàacatéwa Galilea yàasu cáli néré, áiba dúli néré Jesús càlidéericaté walí ìwali, wàwacáidáyacacatáipínáca.

17 Waicácaté Jesús, yá wàaca icàaluíniná, quéwa abénaméeyéi wééná camitatécáwa neebáida báisíca Jesús yái naiquéerica.

18 Néese Jesús yàacawa wàatalé. Yá ímaca walí:

—Dios idéca imàacaca nulí íiwitáisewa nucùanápíná macáita iyéerica chènuniré, cháí èeri írìcu nacái.

19 Pìacuéwa macái cáli ínatalé, péewáidacué macái wenàiwicanái neebáidáanápíná nutàacái. Pibautizácué nacái cawinácaalí yeebáidéeyéica Wáaniri Dios, núa nacái yái Dios Írica, Espíritu Santo nacái.

20 Péewáidacué wenàiwica namànicaténá macáita càide iyúwa nuchùullanácué pía. Núatacué nacái píapicha, nùacawéeridapínácué píawa càiripínáta àta yái èeriquéi imáalàacatalépinátawa, nùanàapínácaalí àniwa —ímaca yái Jesúsca.

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

¹ Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesucristo ìwali, yái Dios Iirica. Yái tàacáisica idàba còi:

² Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméricaté Iiri iríwa. Dios ímacaté:

“Péemìa cayába, nubànùapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínácawa pipíchaléwa yàalàacaténa wenàiwica nachùnìanápíná náiwitáisewa yéewanápíná natàidaca pía cayábéeri iyú pìanàacaalípíná nàataléwa.

³ Icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa cànáwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, caitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténa cué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténa idàbaca yéewáidacuéca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yái nùasu wenàiwicaca”,

ímacaté yái Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Juan el Bautista yànàacaté manacúali yùuculé cànáwàiri, yá ibautizáca yàacawa wenàiwicanái néenibàa. Yàalàaca nía nawènúadánápíná náiwitáisewa Dios irípiná, nabautizáanápíná nacáíwa, náasáidacaténa namàacacaté náichawa yái báawéerica namànírira, yéewacaténa Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná lícha.

⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemiacaténa itàacái, madécaná Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jerusalén iyacàlená mìnanaí nacái. Néese nacàlidaca náichawa yái báawéerica namànírira, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶ Yái Juan idèniaca ibàlewa cáucuíri wáluma camello ichùna iwálumalena. Idèniaca nacái ìwallabàawa pìrái ímamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wirìchu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yànèerica manacúali yùucubàa cànáwàiri.

⁷ Càité Juan icàlidaca yèepunícawa nalíni: “Mesúnamáita áiba yànàaca núamirìcubàa, máiníiri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yànèeripínáca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmíiri cachàini náicha canánama máinícáiná cayábéerica nuíchani.

⁸ Nudéca nubautizácuéca pía úni yáaculé, yáta quéwa ibànuèripinácué piri Espíritu Santo ibautizácaténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, ímaca nalí yái Juanca.

Jesús es bautizado

⁹ Néenialité Jesús yàanàaca Nazaret iyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli ínata. Jesús yàanàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé.

¹⁰ Idécanáami Jesús imichàacawa úni yáacuise, yáta iicáca capíraléeri cáli yàacùacawa. Yá iicáca Espíritu Santo iricùacawa ìwali càiride iyúwa unùcu iricùanáwa.

¹¹ Yá néemiaca Dios itàacái chènuniise. Dios ímaca Jesús irí: “Píacata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía”, ímaca yái Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹² Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri.

¹³ Jesús iyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yáalimáida Jesús imàniinápiná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús iyaca cuwèesiná yèewibàa. Angelnáí nacái yàacawéeridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté áibanái wenàiwica náucaca Juan el Bautista pre-soiyéi ibànaliculé. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèepunicawa yái tàacáisi cayábéerica Dios inùmalicúise.

¹⁵ Jesús ímaca: “Idéca yàanàaca yéenáiwaná Dios icùacaténá canánama mesúnamáita. Iná piwènúadacué píiwitáisewa píbayawaná íchawa, peebáidacué nacái yái tàacáisi cayábéerica”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶ Néese Jesús yèepunicawa Galilea icalisaniná icàinalená ínatabàa. Yá iicáca pucháiba aslanái. Ibèeri ípidená Simón, iméeréeri ípidená Andrés. Yúuquéeyéi yàasu tarayawa yèepunicawa calisáacubàa, náibàacáiná cubái needácaténá nalíwa nàasu platawa.

¹⁷ Yá Jesús ímaca nalí:

—Aquialécué síisaara, pìacuéwa núapicha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pidécuéca píibàaca cubái píwacáidacaténácué nía, quéwa siùcáisede nuéwáidapinácué píawa píwacáidáanápíná nulí wenàiwica yéewanápiná nuéwáidacaléca nía —ímaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

19 Néese nèepunícawa nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús iicá nacái Zebedeo yéenibe pucháiba aslanái, ípidenéeyéi Santiago, Juan nacái, ichùnièyéi yàasu chinchorowa, nàasu barca irìcuwa.

20 Jesús iicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caquialéta namàacaca nániriwa barca irìcu, yàasu wenàiwicanái yáapichawa íbaidéeyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

21 Yá nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré. Néese áiba sábadò judiónái iyamáidacatácawa, yá Jesús iwàlùacawa judiónái yéewáidacàlu irìculé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica.

22 Yá nánáidacawa néemìaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmaliçuse. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judiónái yéewáidáaná wenàiwica, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

23 Néese ìyaca nàasu néewáidacàlu irìcu abéeri asiali idènièrica demonio iwàwalìcuwa, abéeri demonio casaquèeri íiwitáise. Yái demonio idacùaca asiali íiwitáise.

24 Yáta demonio idàbaca yéemíanícawa asiali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica? ¿Planàasica pimáalàidacaténá wía? Núalíacawa nuicáca pía, núalíacawa pìwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca.

25 Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—¡Masànata pía! ¡Pimusúawa íicha yái asìalica! —íimaca yái Jesúsca.

26 Néese demonio casaquèeri íiwitáise itatáidaca asiali cachàiníiri iyú, yá demonio yàacawa asiali íicha, yá demonio íicháánica yàacawa cachàiníiri iyú.

27 Néese macáita ìyéeyéica néré nacalùadacawa manuísíwata, íná nasutáca néemìawa níawáaca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùullíaca demonio nacái íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Ichùullíaca demonio casaquèeyéica íiwitáise, yá namànica càide iyúwa ichùullíaná nía —náimaca nalíwáaca.

28 Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeséeyéi náalíacawa Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹ Idécanáamité namusúacawa judiónái yéewáidacàalu irìcuíse, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe irìculé, Andrés iyacatalé ibèeri Simón yáapichawa.

³⁰ Néenialité Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadénáamiwa nacapèe irìculé, yáta nacàlidaca irí uculúanáwa.

³¹ Néese Jesús yàacawa ùatalé, íbàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapiná.

Jesús sana a muchos enfermos

³² Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé mìnánái natéca macái néenánámiwa cáuláiquéeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyéi íiwitáise.

³³ Yá macáita nàwacáidáyacacawa capíi inùma néeni Jesús iyacatái.

³⁴ Jesús ichùnìacaté madécaná cáuláiquéeyéi macái uláicái íiwitáná ícha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái ícha, càmita quéwa íbatàa demonionái icàlidaca iináwaná ìwali, náalíacáiná naicácani, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵ Néese táiyápicáwa, cáala èeri ipíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé irìcuíse yàacaténáwa canáatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios ícha.

³⁶ Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús.

³⁷ Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús irí:

—Macáita nacutáca nàyaca pía —náimaca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái iyacàle néré iyéeyéica mawiénibàa nucàlidacaténá nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nàanàaca nucàlidacaténá nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Iná Jesús yàacawa macái yàcalé iyéeyéica Galilea yàasu cáli íinata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca irìcu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái ícha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰ Néeseté áiba asìali, cacháunéeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùuluì ipùata iyúwa Jesús irí, yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá íimaca Jesús irí:

—Núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca.

⁴¹ Yá catúulécanáca Jesús iicáca cáuláiquéeri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —Íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta icháuná lepra ichàbacawa asìali ícha. Yáta cayábaquéi asìalica.

⁴³ Quéwa Jesús ichùliaca asìali yèèpùanápináwa ícha caquialéta. Yá nacái yàalàaca asìali cachàiníri iyú.

⁴⁴ Jesús íimaca asìali irí:

—Péemà cayába. Picá picàlida áibanái iríni nuchùnìaná pía. Néese, píawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íchawa. Pimàaca nacái ofrenda Dios irí càide iyúwaté profeta Moisés ichùlianá, cayábacáiná pía, yéewanápiná macái wenàiwica yáaliacawa pídeca pichùnìacawa —íimaca Jesús.

⁴⁵ Quéwa yái asìalica idàbaca icàlidaca macái wenàiwica irí Jesús iináwaná ichùnìanáni. Iná càmita quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwaca áiba yàcalé iriculé madécanácáiná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèepunícawa náicha manacúali yùcubàa càináwàiri canácatalé wenàiwicanái. Quéwa macái yàcalé mìnaná nàacawa yàatalé naicácaténáni.

2

Jesús sana a un paralítico

¹ Néeseté cawàwanáta máisiba èeri idénáami, yá Jesús yèèpùa iwàlùacawa Capernaum iyacaléná iriculé. Quéwa manùbéeyéi yáaliaca iináwaná iyaca capìirìcu.

² Yá madécaná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé iná napuniadaca capìi, inùma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái.

³ Néese báinúaca aslanái yàanàaca itéeyéica asìali máapinéeri iiná macáita, càmirica yáalimá imichàanicawa, irièricawa yàalubái ínatawa, iiméeri irìcu.

⁴ Càmita náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máini wenàiwicanái néré, iná náiriacawa escalera iwàlibàa capìi ínatalé, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capìi ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicuadaca néenibàani, yéénulusi iwàli, yái máapinéerica iiná yàalubái ínatawa.

⁵ Néese Jesús yáaliacawa náiwitáise manuica náináidacawa nawàwawa Jesús iwàli ichùnìanápináni, yá Jesús íimaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa píbayawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁻⁷ Yá abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá náináidacawa: “¿Cáná itàaní càì yái asìali Jesúsca? Itàanica iyaca Dios iwàli báawéeri iyú, canácáiná asìali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái

ibáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, náimaca náináidacawa nalíwa nawàwalicuísewa.

⁸ Yáta Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué yéewa pínáidacawa càì?

⁹ Máini màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asáisi báisicaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máini càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pìipina’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asáisi wadécaalí wachùnìacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

¹⁰ Iná núa, asíali Dios néeséerica, nuchùnìapiná yái máapinéerica, píaliacaténácuéwa Dios idéca ichùulìaca numàacáanápiná nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháì èeri irícu, cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yái Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri irí:

¹¹ —Pía asíalica, pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese yái cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca irí. Iná macáita náináidacawa naicáidaca manuíswata Jesús irí. Nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Canácataté waiquéeri càiri wawàsica! —náimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³ Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá wenàiwicanái nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca nía.

¹⁴ Néesecáwa idècunitàacá yèepunícawa àniwa, yá iicáca Leví, yái Alfeo ìirica. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatalécate plata yéenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná. Yá Jesús íimaca irí:

—Aquialé. Píawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca. Yá Leví imichàa yàacawa Jesús yáapicha.

¹⁵ Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví icapèe irícu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manùbéeyéi wenàiwica yeedéeyéica plata néenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, manùbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenàiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanácáiná wenàiwica nèepunícawa Jesús yáapicha.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níai macáita cabáyawanéeyéica wenàiwicaca. Néese náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níai cabáyawanéeyéica wenàiwicaca, náapicha nacái níai

yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús yéemiàcani, yá íimaca fariseonái irí:

—Péemiàcué comparación: Máuilaicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiqueeyéi nawàwacutácani, yái ichùnièripináca nía. Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacatená wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacatená wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níai cabáyawanéeyéica nuwènúadacatená náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸ Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise iyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata. Néese wenàiwicanái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios ícha manuísíwata, càita nacái fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios ícha? —náimaca.

¹⁹ Jesús íimaca nalí:

—Péemiàcué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa aslanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casímáica nía, íná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa.

²⁰ Quéwa áibaalípiná, áibanái itéca náichawani. Idécanáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmacáiná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹ “Péemiàcué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanàidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta manuíca icháuná.

²² Péemiàcué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isàacawa dàchidàchiwaca inàniacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa

yàacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucùaca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali —íimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³ Aiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapullicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituíná nayáapináwa, yácáiná judío íiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapináwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yéena, máapicaalí nía.

²⁴ Néese abénaméeyéi fariseo naicácani iyúwa íibaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imànírica, íná fariseonái íimaca Jesús irí:
—Péemìa, ¿cáná péewáidacalénái íibaida siùca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca fariseonái irí:

—Pidécuéca píimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái iricúise wàawirimi rey David ìwali. Bàaluté David iwàwacutáca yàacàsi, máapicáináni, áibanái nacái aslanái iyéeyéica yáapicha.

²⁶ Abiatar yàasu èerité, yái sacerdote íiwacalináca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manúiri caplíma íimamisíiri mabáyawanéeri irìculé, israelitanái isutácatáipiná Dios íicha. Yá David iyáaca pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàaca nacái yáapichéeyéi iríwa nayáacaténá nacái. Dios càmita yùuwichàida nía, máapicáiná nía, íná catúulécanáca Dios iicáca nía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Jesús íimaca fariseonái irí nacái:

—Dios idéca imàacaca walí yái èeri sábadu wayamáidacatáicawa iyúudàacaténá wenàiwicanái, catúulécanácáiná Dios iicáca wenàiwica. Dios càmíiritaté idàba wenàiwica sábadu irípiná.

²⁸ Iná Dios idéca ichùullaca núa, asìali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yái èeri sábadu nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —íimaca yái Jesúsca.

3

El hombre de la mano tullida

¹ Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judiónái yàasu yéewáidacàalu irìculé. Iyaca néeni abéeri asìali icáapi ituwièricawa íicha.

² Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisi Jesús ichùnìacaalípináté asiali sábadò irícu nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, ìwalise yái imàníináca sábadò irícu Dios ichùulìacáináté judiónái iyamáidacawa macái sábadò imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté ìbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

³ Néese Jesús íimaca irí yái asialica icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuésemi —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Idécanáami asiali ibàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemìlawa fariseonái:

—Siúcata nusutácué nuémìlawa pía: ¿Càinásica Dios imàaca wamànica siúca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucàidaca wenàiwica, wamàacasica néetácawa? —íimaca yái Jesúsca. Quéwa masànata nía Jesús ícha.

⁵ Iná Jesús iicáidaca nalí, níai ìyéeyéica itéesebàa. Máini maséeca íináidacawa iwàwawa, yái Jesúsca, báawacáiná iicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmicáiná fariseonái iwàwa yeebáidaca itàacái. Yá Jesús íimaca asiali irí:

—Piducúa picáapiwa —íimaca yái Jesúsca. Yá asiali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi.

⁶ Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judiónái yéewáidacàalu ícha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi iicáca rey Herodes, yái romanosàiri icuèrica Galilea yàasu cáli. Yá natàaníca náapicha càinápínacaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷ Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeseéeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise.

⁸ Aibanái néemiacáiná iináwaná imàníiná madécaná yái càníirica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicácaténáni. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeseéeyéi yàacawa, Jerusalén ìyacàlená néeseéeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeseéeyéi nacái, áiba cáli néeseéeyéi nacái ìyéerica abéemàise Jordán inanába ícha, Tiro ìyacàlená néeseéeyéi nacái, Sidón ìyacàlená néeseéeyéi nacái, nía nacái yàcalé ìyéeyéica natéesebàa.

⁹ Manùbacáiná wenàiwica néré, iná Jesús ichùulìaca yéewáidacalénáiwa icùanápiná barca yàacaténáwa úni yáacubàa wenàiwicanái ícha déecuísetatá calisa icàinalená ícha, ipíchaná wenàiwicanái iwesíaca iwéré.

¹⁰ Iwàwacutá càì imànica ichùnìacáináté manùba wenàiwica, iná madécaná cáuláiqueéeyéi nawesíaca Jesús iwéré, namàacacaténá nacáapiwa ìwali, yéewacaténá nachùnìacawa.

11 Demonionái naicácaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyèica íiwitáise nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa Jesús irí nàacaténá icàaluíná. Yá demonionái náimaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—¡Píacata yái Dios Íirica! —náimaca irí.

12 Quéwa Jesús yàalàaca demonionái cachàiníri iyú, ipíchaná nacàlidaca cawinácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

13 Néeseté Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáwa cayábéyèi Jesús íicáca íiwitáise. Néese nàanàaca yàatalé.

14 Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàacaténáwa yáapicha, yéewacaténá nacái ibànùaca nía nacàlidáanápíná Dios itàacái. Yàaca náipidenápíná apóstolnái.

15 Imàaca nacái nalí íiwitáisewa náucacaténá demonio wenàiwicanái íicha.

16 Níái docéyèyèica imanùbaca íipidenéyèyèica cà: Simón, yái asìali Jesús yàaca íipidenápíná wàlisài, Pedro.

17 Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri nacái íipidená Juan. Jesús yàaca wàlisài náipidenápíná Boanerges (ímáanáca “Caluèyèi íiwitáise càide iyúwa énu isàna”, càì íimáanáca).

18-19 Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo írìca, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri nacái celote, yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

20 Néese Jesús iwàlùacawa capíi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capíi irìcu, íná càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca.

21 Néese Jesús yéenanái yéemìaca íináwaná ìwali, yá nàacawa Jesús yàatalé needácaténá náichani, náimacáiná ìwali máiwitáiseccasani, yái Jesúsca.

22 Nàyaca néré nacái abénaméyèyèi yéewáidéyèyèica wenàiwica templo irìcu, yàanèyèyèicaté Jerusalén iyacàlená néese. Yá náimaca Jesús ìwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalináca, yáquéi idacùaca íiwitáise yái asìalica Jesús. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

23 Iná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca yàasu demonionáwa wenàiwica íicha.

24 Càide iyúwa wenàiwicanáí iyáaná, napéliacaalí náipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa.

25 Néese àniwa áibanáí néenánáí napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca abéeri capìi irìcu.

26 Càita nacáí, Satanás yàasu demonionáí napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa ichàinicatá. Iná iwàwacutácué pialíacawa càmita núuca demonio wenàiwica ícha Satanás íiwitáise iyú.

27 “Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwitáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás ícha. Péemiácué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa irìculé áiba cachàiníiri asiali icapèca iyéedùacaténá ícha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùaca íchawa yái cachàiníiri asialica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníiri asiali yàasu. Càita nacáí núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás ícha. Pidécuéca pitàanáca báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

28 “Péemiácué cayába, Dios imàacapiná iwàwawa íchéi macáí íiwitáaná báawéerica wenàiwica imàníirica, itàaníirica nacáí Dios ìwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íchawa.

29 Quéwa wenàiwica itàanácaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa íbáyawaná ícha, néese cabáyawanáca càiripínátani èeri càmlíri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

30 Càita Jesús íimaca nalí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, náimacáináaté Jesús ìwali demoniosa idacùaca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

31 Néeseté Jesús yáatúa yàanàaca yàatalé, yéenánáí nacáí. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capìi ícha. Yá nachùullaca áiba imáidacaténá Jesús.

32 Néese áibanáí yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús irí náimaca irí:

—Píatúa, péenánáí nacáí, péenánáí inanáí nacáí nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía —náimaca.

33 Néese Jesús íimaca nalí iyéeyéica itéesebàa:

—Péemiácué yái núumáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánáí ìwali nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

34 Néese Jesús iicáidaca nalí níái yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá íimaca:

—Piicácué, níái wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáíwa, nuénánáí nacáíwa.

35 Cawinácaalí wenàiwica imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuiquéeri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

4

La parábola del sembrador

¹ Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalisaniná idùlepiré. Idècunitàacá yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca iriculé iyéechúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacaténá wenàiwica iyaméeyécawa calisa icàinalená ínata.

² Néese idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. Icàlidaca nalí comparaciòn yéewáidacaténá nía. Imaca nalí:

³ “Péemiacué comparaciòn: Abéeri asiali ibànacaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé.

⁴ Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abenaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulcubàa, yá màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca bànacalé ími.

⁵ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli ínata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé ími ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli.

⁶ Néese quéwa èeri yàacáináwa chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca púbéeyéi bànacalé, néese chuìca nía, canáciná napìchu cayába cáaléeri, íná néetácawa.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Néese tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, íná yái bànacaléca càmita idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé iyacaná.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli ínata. Yá idàwinàacawa cayába, idèniaca nacái iyacanáwa manùba. Abenaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa treinta namanùbaca. Abenaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa sesenta namanùbaca. Abenaméeyéi yéetaná idèniaca cien namanùbaca iyacaná”, ímaca yái Jesúsca.

⁹ Jesús ímaca nacái: “Càuwíiyéicaalícué pía, péemiacué nutàacái”, ímaca yái Jesúsca.

El porqué de la parábolas

¹⁰ Néesetécáwa Jesús iyaca abéerita, yá níai yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemìawani càinácaalí ímáaná yái comparaciònca.

¹¹ Yá Jesús ímaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa. Néese áibanái càmiyéica yeebáida Dios itàacái,

nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná nálíia néemiaca càinácaalí íimáaná.

¹² Iná éwita naicácáaníta yái numànírica, càicáaníta càmita nálíiawa ìwali càinácaalí íimáaná. Ewita néemiacaaníta nutàacái, càicáaníta càmita nálíiawa néemiaca càinácaalí íimáaná. Iná càmita nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³ Jesús íimacaté nalí: “¿Cánásicué càmita pílíia péemiaca càinácaalí íimáaná yái comparaciónca? Càmicaalíicué pílíiawa péemiacani, yásí càulenápinácuéca píchawa macáita comparación nucàlidéeripinácué piríwa.

¹⁴ Yá íimáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái irí.

¹⁵ Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulicubàa: Néemiaca Dios itàacái, quéwa idécanáami néemiacani, yá Satanás yàanàacàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái ibànacanérimica nawàwalliculé.

¹⁶ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa íba yèewiré: Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni.

¹⁷ Néese quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái tàì íiméeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipìchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléená èeri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetácaalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yùuwichàidaca nía Dios ìwalíise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínápíná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái.

¹⁸ Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanérimica tuíri yèewiré; néemiaca Dios itàacái.

¹⁹ Quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu cawèníri ìwaliwa, yái èeri irícuírca wawàsi meedá. Cáinináca naicáca cawèníri, yái ichìwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníri nàasupináwa. Iná náináidacáináwa ìwali macáita yái cawènírica, yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí ibatàa bànacalé idèniaca ìyacanáwa, càita nacái níái wenàiwicaca. Náináidacawa nawàwawa báawanama nàasu cawèníri ìwaliwa, íná càmita namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²⁰ Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanérimica cayábéeri cáli irículé. Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábéeri manuíswata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa manùba. Abénaméeyéi namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí ìyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica

cayábéeri manuísíwata náicha càide iyúwa bànacalé idènìacaalí ìyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábéeri náicha mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idènìacaalí ìyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, ìimaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

²¹ Jesús ìimacaté nalí nacái: “Péemiacué comparación: Càmita watùcunì lámpara watécáténáni capìi irìculé wabàacaténáni yàalusi irìculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa yái waiméerica ìinata. Càmita càì wamàni. Néese watéca lámpara capìi irìculé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capìi irìcuíyéi ìwali.

²² Yái lámparaca ìimáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéri píaliéricuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicáténá cayába. Dios iwàwa náaliacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmiricáwa náaliáwa ìwali.

²³ Càuwíiyéicaalícué pía, yá péemiacué nutàacái”, ìimaca yái Jesúsca.

²⁴ Jesús ìimaca nalí nacái: “Píináidacuéwa cayába ìwali yái nucàlidéericuécaca pirí. Cayábacaalícué píináidawa nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píaliacawa cayába ìwali, yái núméricuécaca pirí. Yá imàacapinácué píaliacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata.

²⁵ Wenàiwicacáiná ìináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yáaliacaalí yéemíaca càinácaalí ìimáaná, yásí Dios imàacaca yáaliacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita ìináidawa cayába nutàacái ìwali, yá iimáichapiná nacái càinácaalí achúméri wawàsi yáaliéricatéwa ìwali”, ìimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Ìimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa asìali ibànacaalí ituínási cáli yèewiré.

²⁷ Idécanáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa iimácaténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca iimáca. Canácata imàníiri ituínási irí, quéwa yái ituínási ibacácawa, néese bànacalé idàwinàacawa cayába, éwita asìali càmicáaníta yáaliáwa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa.

²⁸ Càita cáli imànica yàasu wawàsitawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinàceni yái bànacaléca, néese capùutunàceni, néese càyacanàceni.

²⁹ Néese quéwa mísicaalíni, yá asìali yeedáca ìyacaná, yácáiná ibànacale ìyacaná yàasu èeri idéca yàanáca”, ìimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰ Jesús ímacaté nalí nacái: “Siücade nucàlidacué piri càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

³¹ Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa mostaza ími wenàiwica ibànéerica cáli yèewiré. Yái mostaza ímica máini achúméeriinacani.

³² Ewita achúméeriinacáanítani yái mostaza ímica, càicáaníta idécanaami nabànacani, yásí idàwinàacawa manuíripiná náicha canánama bñacaléca. Idèniaca yàanawa manuínaméeyéi, yásí màsibèe náalimá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, ímaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³ Càité Jesús yéewáidaca wenàiwica Dios ìwali manùba comparación iyú càide iyúwa yái tàacáisica. Yéewáidaca wenàiwica càide iyúwa náalimáaná néemìaca.

³⁴ Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación yáawami iyúta. Néeseta idécunitàacá iyaca abéerita yéewáidacalénái yáapichawa, yá icàlidaca nalí macáita càinácaalí náimáaná níái comparaciónca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵ Yáté èerica catácáiná yàacawa, íná Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha —ímaca nalí.

³⁶ Néese yéewáidacalénái nàacawa manùbéeyéi wenàiwica ícha. Nawàlùacawa barca irìculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca irìcu. Aibanái wenàiwica nàacawa náamiwáise barca irìcu, másibáwanáita quéwa barcaca. Néesecáwa Jesús ímáca íchawa.

³⁷ Néese manuíri cáuli ipùaca nàwali. Máiniiri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca irìculé, yá úni ipuniádacawa yàacawa barca.

³⁸ Jesús iimácáita quéwanáta. Abéeri ímamisi iriàcawa barca yáapùa néese, Jesús irièri yàacawa íinata. Néese nacawáidacani, náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¿Cáná pimàaca wasawíacawa? —náimaca Jesús irí.

³⁹ Yá Jesús imichàacawa, yàalàaca cáuli cachàiniíri iyú, yá ímaca nacái màladàca irí:

—¡Wiú pía! —ímaca yái Jesúsca. Yáta wiúca yái cáulica, màladàca nacái.

⁴⁰ Néese Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánácué máini cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —ímaca yái Jesúsca.

⁴¹ Máini cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawinásica yái asìalica ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —náimaca nalíwáaca.

5

El endemoniado de Gerasa

¹ Néeseté nàanàaca abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, Gerasa yàasu cáli néré.

² Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca iricúise cáli ínatalépiná, yáta asìali yàanàaca Jesús yàatalé, abéeri asìali demonio idacuèri íwitáise. Yái asìali yàacawa yéetáními icàliculèená néese.

³ Yái asìali iyacaté yéetáními icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacùacani, íbatàa cadena iyú piná, càmita náalimá.

⁴ Ewitaté yàcalé mìnaná nadacùacáanítani madécaná yàawiría, yàabàli, icáapi nacái cadena iyú, càicáaníta macái èerita imàdáidacaté íchawa cadena, yá nacái iwaaléminamata imànica cadena. Iná canácata yáaliméeri idacùacani, canásíwata.

⁵ Yái asìali yèepunícawa yéemíanícawa táiyápinama, èeríapinama nacái yéetáními icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacái. Yá inúadáidaca yáawawa íba iyú.

⁶ Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipiàcawa Jesús yàatalé. Ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná.

⁷ Yá demonio yéemíanícawa asìali isàna iyú. Ímaca Jesús irí:
—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, Jesús Dios Íirica yái Dios chènuníiséeri náicha canánama. Nusutáca pícha wawàsi Dios ípidená ìwali picá piùwichàida núa! —ímaca yái demonioca.

⁸ Càì demonio ímaca, Jesús ímacáináaté irí:
—Pía, demonio casaquèeri íwitáiseca, pìawa asìali ícha —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús ímaca demonio irí:
—¿Cawiná pípidená? —ímaca yái Jesúsca. Yá demonio ímaca Jesús irí:

—Nuípidená Legión, ímáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinícáiná madécanáca wía —ímaca yái demonioca.

¹⁰ Néese demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná ibànùaca nía méetàuculé ícha yái cálica.

¹¹ Mawiénita nalí dúli ìwali madécaná marranonái yèepuníwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa.

¹² Iná demonionái nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:
—Pichùuliacaténá wàanápináwa marranonái yàatalé, yá pimàaca wawàlùacawa marranonái idèèiculé —náimaca.

¹³ Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asìali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèèiculé. Níái

marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta. Napiacawa máiwitáisewaca demonio íiwitáise iyú, àta nacaláacatalétawa quìratàli íinatáise calisa yáaculé, yá nàisicùmawaca macáita, níái piráica càmiyéica Dios imàaca judiónái idèniaca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

¹⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi napiacawa, yá nàaca nacàlidaca marrano iináwanámi manuiri yàcalé irìcu, yàcalé púbéeyéi irìcu nacái iyéyéica mawiénibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicácaténá càinácaalí iyáaná.

¹⁵ Néese nàanàaca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asiali madécanéeyéi demonio idacuèricaté íiwitáise. Yáawinéericawa iyaca, ibàle yáapichawa mawiénita Jesús irí, cáiwitáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwicaca.

¹⁶ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi, iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnanáí iríni, càinácaalíté iyú Jesús ichùnìlacani, yái asialica demonio idacuèricaté íiwitáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi iináwaná ìwali.

¹⁷ Iná nadàbaca nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata yèpùanápínáwa nàasu cáli íicha.

¹⁸ Yá Jesús yèpùacawa barca yàatalé, néese yái asiali demonionái idacuèricaté íiwitáise isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha.

¹⁹ Quéwa Jesús càmita imàaca asiali yàacawa yáapicha. Néese Jesús íimaca asiali irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíni macáita yái cayábéerica Wacuèriná Dios imànírira pirí, iicá nacái pipualé manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese yái asiali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé irìcu iyéyéica Decápolis yàasu cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté irí cayábéeri, yá macáita néemiacaalíténi, yá náináidacawa manuísíwata néemiacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹ Néeseté idécanámi Jesús ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha barca irìcu yéewáidacalénái yáapichawa, yá manùba wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa calisa icàinalená íinata.

²² Néese áiba asiali yàanàaca, abéeri néená níái judiónái yéewáidacàalu íiwacanánái, íipidenéerica Jairo. Yá Jairo iicáca Jesús. Yá yúuwàa irìlacawa inùmáawawa Jesús irí, yàacaténá Jesús icàaluíniná, yéewanápíná Jesús iicáca ipualé.

²³ Yá isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Jairo íimaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uétácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimàaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uétácawa —íimaca.

24 Néese Jesús yàacawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

25 Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cúláicacaté úa doce camuí, uíraná imusúacawa uícha mamáalàacata.

26 Uuwichàacatéwa báawanama idècunitàacá manùba cadèpiacáiyéi idèpiaca úa. Ewitaté úucacáaníta ùasu platawa macáita upáyaidacaténá cadèpiacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cúláicaca yáwanái úa.

27 Uémìacaté Jesús iináwaná ichùnìaná wenàiwica, íná ùaca nacáwa manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita írí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunùaca Jesús ibàle ìwali.

28 Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayábapínaca núawa”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalicúsewa.

29 Udécanacáita udunùaca ibàle ìwali, yáta uíraná iyamáacawa uícha, yá úalíacawa uwàwalicúsewa udéca uchùnìacawa uláicái ícha.

30 Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalicúsewa ichùnìacaté áiba wenàiwica íiwitáise iyúwa. Iná iwènúacawa iicáidacaténá manùbéeyéi wenàiwica írí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Íimaca nalí:

—¿Cawiná idunùa nubàle ìwali? —Íimaca yái Jesúsca.

31 Néese yéewáidacalénái íimaca írí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunùa pìwali? —náimaca Jesús írí.

32 Quéwa Jesús iicáida itéeseewa mamáalàacata iicácaténá yái wenàiwica idunuèricaté ìwali.

33 Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yèewíise. Yá ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnìacatéwa. Yá ubàlùacawa ùului ipùata iyúwa Jesús írí ùacaténá icàaluíniná. Yá ucàlidaca írí macáita uináwanáwa báisíiri iyú.

34 Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, íná yéewa pidéca pichùnìacawa. Píawa matuíbanáita. Pidéca pimusúacawa càiripináta ícha yái uláicáica —íimaca yái Jesúsca.

35 Idècunitàacá Jesús icàlidaca ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo írí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama írí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca.

³⁶ Jesús yéemiaca natàaníná, quéwa càmita itàani náapicha. Jesús itàanicáita abéerita Jairo yáapicha, yái judiónái yéewáidacàalu íiwacalica. Jesús íimaca irí:

—Píca cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméeréeri nacái, íipidenéeri Juan.

³⁸ Yá néese nàanàaca judiónái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníyéi isàna, íicháaníyéica báawanama, nacántaa canción cachàiníiri iyú yéetáními ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná.

³⁹ Jesús yáaliacawa icáucàidáanápíná úa yéetéchúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe iriculé, íimaca nalí:

—¿Cánacué pimàni písanawa báawanama, píicháanícué nacái máini? Uara sùmàuca càmicáicáita yéetáwa, uimácáicata ùyaca —íimaca yái Jesúsca, yáaliacáináwa icáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰ Néese naicáanica Jesús iquíniná, náaliacáináwa báisíiri iyúcani uétacatéwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capli íicha. Néese itéca yáapichawa yéetéchúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca ìyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi iriacatalécawa.

⁴¹ Néese íibàaca ucáapi ìwali, úái yéetéchúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (íimáanáca judiónái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núuma pirí, pimichàawa”, càì íimáanáca) —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uìpina nacái. Yá náináidacawa manuísíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca ìyéeyéica néré.

⁴³ Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, icáucàidáanáté úa. Néese ichùulàca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

6

Jesús en Nazaret

¹ Néeseté Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená yàasu cáli íicha, yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret ìyacàlenáca. Yéewáidacalénái nàaca nacáiwa yáapicha.

² Yá sábadu irícu judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacàalu irícu. Manùbéeyéi wenàiwica yéemiacáináni, yá báawaca náináidacawa nawàwalicúsewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáaliáwa cayába. Càmita báisi imàni yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³ Yácata ìirimi meedá yámide yàalubáisi imànírinámica. María ìirica meedáni. Nabèrica meedáni, níái Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéénánái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —námica nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái.

⁴ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise. Quéwa yàasu cáli néeséeyéi, yéénánái nacái, icapèe iricuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeséeyéi, nuénánái nacái, nucapèe iricuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Càmita Jesús imàni néré yái càmírica wenàiwica idé imànica, càmícáiná neebáida itàacái. Quéwa imàacaca icáapiwa abénaméeyéi cáuláiquéeyéi ìwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùniaca nía.

⁶ Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmícáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néseté Jesús yèepúnica yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé iricubàa iyéeyéica mawiénita Nazaret iyacàlená irí.

⁷ Jesús imáida yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Néese idàbaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténáwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía náucáanápíná demonio wenàiwicanái íicha.

⁸ Càmita imàaca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàacaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripíná àyapulicubàa. Càmita imàaca natéca saco, yàacàsi nacái, plata nacái.

⁹ Imàacaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli ìwaliwa, quéwa càmita imàaca nadèniaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pìwàlùacuéwa abéeri capíi iriculé, yá piimácué néréta àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé iricúise.

¹¹ Aibalé càmicaalícué namàaca piwàlùacawa, càmicaalí nacái nawàwa néemiaca picàlidacuéca nalí nutàacái, yá iwàwacutácué piacawa náicha. Pichùpiacué cáli ichùmalé piabàli íichawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápíná níawa —íimaca yéewáidacalénái iríwa, yái Jesúsca.

¹² Iná yéewáidacalénái nàacawa nàalàacaténá wenàiwica nawènúadáanápíná náiwitáisewa Dios irípiná.

¹³ Yá náucaca nacái madécaná demonio wenàiwicanái íicha. Nàucàaca olivo iséená manùbéeyéi cáuláiquéeyéica ìwali, yá nachùniaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

14 Néeseté rey Herodes yéemìaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yái Jesús imànínáca, càinácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacái. Yá Herodes ímaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucàacawa, íná yéewa yáalimá imànica yái càníirica wenàiwica idé imànica —ímaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamiani yái Jesúsca.

15 Aibanái ímaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yàanèerica àniwa —náimaca. Aibanái íima:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —náimaca.

16 Quéwa rey Herodes yéemìacaalíté nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes ímaca:

—Yácata Juanmi, yái nuchùulièricaté nawichùaca íicha íiwita. Idéca icáucàacawa —ímaca yái rey Herodesca.

17 Càica Herodes ímaca ichùuliacáináaté yàasu úwináíwa náibàanápinaté Juan calúacáiná Herodes yàacawéetúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawéetúa íipidenéechúaca Herodías. Yá úwinái nadacùacaté Juan cadena iyú presoíyéi ibànalicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri ííchawa.

18 Iná Juan íimacaté rey Herodes irí: “Báawéeriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, íimacaté yái Juanmica.

19-20 Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita úalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes iicáca Juan, yáalíacáináwa cayábéericani, yái Juanca, mabáyawanéeri nacái. Iná Herodes icùaca Juan ipíchaná Herodes yàacawéetúa Herodías inúacani. Ewita rey Herodes càmicáanáta yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná imànica macái èerita idécanáamité yéemìaca Juan icàlidaca irí Dios itàacái, càicáanáta casímáica rey Herodes yéemìaca Juan itàacái.

21 Quéwa áiba èerité Herodías úalimáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuíri fiesta iwàwalicatená yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudèeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi íiwacanánaica, nía nacái yàacawéeyéináca aslanáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeséeyéica, nayáacatená nayáacaléwa yáapicha, namànicatená yáapicha nacái manuíri fiesta.

22 Yá Herodías uidu iwàlùacawa aslanái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata aslanái yàacuésemi naicácaténá úa. Naicáciná ulabàaca, íná usímáidaca nawàwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes ímaca mánacàu irí:

—Pisutá nuícha càinácaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piriwani — íimaca ulí.

²³ Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiríata báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápinaté ulí càinácaalí wawàsi uwàwéerica íicha, éwitasa uwàwacaalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yásí yàanápinása ulítáni báisíta, íimaca.

²⁴ Yá ùacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càirínásica wawàsi nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáinaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úalíacaténáwa báisíri iyúcani Juan yéetácawa.

²⁵ Néese úái mànacàuca uèpùu uwàlùacàatétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siúcata nuwàwa pìaca nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli irìcu —úumaca irí.

²⁶ Néese, éwita achúmacáaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yéemlàcáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisanlàca uíchani, íimacáinaté ulí nàacuésemi níái wenàiwicaca yàanápinása ulí càinácaalí wawàsi usutéerica íicha.

²⁷ Yá rey Herodes ichùuliaca úwisàiri iwichùanápiná Juan íicha íiwita, itécáténáni rey Herodes irí.

²⁸ Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quirápieli irìcu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíri iyúcani Juan yéetacatéwa.

²⁹ Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemìaca iináwanámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàllawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰ Néeseté apóstolnái yèepùu iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanáami nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese nacàlidaca Jesús irí macáita namàníricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái.

³¹ Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanácuéwa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápiná wayamáidacawa achúmáanacáwa —íimaca nalí, madécanácáiná wenàiwica yàanáca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepùacawa yàacawa náicha, íná càmita yéewa nayamáidacawa, ibatàa nayáanápiná nayáacaléwa, càmita nàalimá.

³² Iná Jesús yàacawa barca irìcu yàasu apóstolnái yáapichawa abémàalé Galilea icalisaniná íicha, canácataléca wenàiwica.

³³ Quéwa madécaná wenàiwica iicáca nàanáwa, náalía nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé ícha, yá napíacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanáca napíchalé néré.

³⁴ Néese Jesús imichàacawa barca irìcuíse néré, yá iicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali, íná catúulécanáca Jesús iicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali.

³⁵ Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá nàimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé.

³⁶ Pichùulla nèepùanápináwa nàacawa bànacalé yèewiré, yàcalé irìculé nacái iyéeyéica mawiénita nawèniacaténá nayáapináwa —nàimaca.

³⁷ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapiná —íimaca nalí. Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita píalíawa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéeri iwènicatái? Ewita wadèniacaalí yàara platatá, càicáaníta càmita wáalimá wawèniaca cayába pan wèeripináca nayáapinatá, níai manùbéeyéi wenàiwicaca —nàimaca.

³⁸ Jesús íimaca nalí:

—¿Càisimalénacué pan pidèniá? Picutácuécáwani —íimaca nalí. Néese idécanáami náalíacawa, yá nàimaca irí:

—Cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imìdecaná nacái —nàimaca.

³⁹ Néese ichùullaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawinánápináwa nàwacacawa ipuléeri masicái íinata.

⁴⁰ Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipiná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái.

⁴¹ Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi irìculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imìdecaná nacái yéewáidacalénái iríwa macáita.

⁴² Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani.

⁴³ Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíiri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéricawa.

⁴⁴ Níai wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca aslanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

45 Yáta Jesús ichùuliaca yéewáidacalénáíwa nawàlùanápínáwa caquialéta barca iriculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaniná íicha nàanàacaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa nàacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanáí yèepùacawa íicha.

46 Néeseté idécanáami ibànùaca wenàiwicanáí yèepùanápínáwa íicha canánama, yá Jesús yàacawa dúli íinatalé isutácaténá yáawawa Dios íicha.

47 Néese idécanáami catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénáí nàyaca barca iricu bamuchúami calisa. Yá Jesús iyaca abéerita cáli íinatáisecáwa.

48 Néese iicáca máadáini natenáca cachàiníiri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, íná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníiriwa úni inàniacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacàníiri iyú.

49 Quéwa naicáca ìpìnáníca úni inàniacubàa, yá nayúunáidaca wenàiwica iwàwanámícani.

50 Yá néemíaníca maccáicáiná naicácani. Cáaluca nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús íimaca nalí:

—¡Matuíbanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca yái Jesúsca.

51 Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca iriculé. Yáta wiúca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca iriculé. Yá náníidacawa manuísíwata naicáidaca irí.

52 Càmitàacáwa nadé náalíacawa cayába Jesús íiwitáise ìwali, éwitaté naicácaníta imàníná pan iyú yái càmíirica wenàiwica idé imànica, càulenácáiná náicha náalíanápínáwa néemíaca càinácaalí íimáaná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

53 Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha, yá nàanàaca Genesaret yàasu cáli néré. Yá nadacùaca barca calisa idùlepiré.

54 Namichàacanacáitawa barca iricúise, yá wenàiwicanáí náalía naicáca Jesús.

55 Yá wenàiwicanáí napíacawa macái yàcalé iriculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanàaca. Néese manùbéeyéi wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiquéeyéi wenàiwica yàalubái íinatawa náalíacataléca Jesús iyaca.

56 Néese àta alénácaalí Jesús yàawa achúméri yàcalé iriculé, manuíri yàcalé iriculé nacái, manacúaliré nacái, yá natéca naliadaca cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàapínáwa. Yá cáuláiquéeyéi nasutáca Jesús íicha imàacáanápíná nadunùaca ìwali, càmicáalí nacái, ibàle ipùata

ìwalita. Yá macáita idunuèyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

7

Lo que hace impuro al hombre

¹ Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo iricu nàanàacaté Jerusalén iyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénaméeyéi fariseo yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé.

² Naicácaté abénaméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa càmiyécáwa íiba icáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imàníiná. Iná fariseonái itàaníca Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàcasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái.

³ (Níái fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imàníiná. Càmicaalícáwa náiba nacáapiwa éeréeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa nayáacaléwa, canásíwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná.)

⁴ Idécánáami nacái nawènìaca yàacàsi yàcalérìcu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapìdàanápíná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madécaná càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, iná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catùu nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.)

⁵ Iná fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmita namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùullianáté wía wamàníinápiná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, iná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca.

⁶ Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacàníri iyú pìwalicué, píacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piínáwaná ìwalicué Dios inùmalicuise. Dios íimacaté:

‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíniná, quéwa càmita cáininá naicáca núa báisíiri iyú nawàwalicuisewa.

⁷ Caná iwèni nuicáca nàasu culto namànírjcasa nulí. Càmita néewáida wenàiwica nutàacái iyú, néese néewáidacáita wenàiwica náiwitáise iyúwa’,

càica íimaca yái Diosca.

⁸ Pidécuéca meedá pimàacaca píchawa Dios itàacái, peebáidacaténácué wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máini báawéeri wawàsi, pimàacacáinácué píchawa Dios itàacái, pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise íimáaná.

¹⁰ Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalicúise: ‘Pìa píaniri íimiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, íimaca yái Diosca. Yáté íimaca nalí àniwa: ‘Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càita nacái itàanícaalí báawéeri iyú yátúa ìwaliwa, yá iwàwacutácué pinúacani’, íimacaté yái Diosca.

¹¹ Quéwa piácué fariseoca, pidécuéca péewáidaca wenàiwicanái cayábacasa càì náimaca nániri iríwa, náatúa irí nacáíwa: ‘Càmita núalimá nuyúudàaca pía. Nudéca nucùaca Dios irípiná yái plataca, yái nuèripinámica pirí, íná canáca nulí cayába nuyúudèripiná iyú pía’, càì náimaca nasèenái iríwa.

¹² Càita pidécuéca péewáidaca wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáíwa, náimacaalí càì nasèenái iríwa.

¹³ Iná pidécuéca píasáidaca piúcaca píchawa Dios itàacái, peebáidacáinácué plawirináimi íiwitáisewa, yái péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái íicha. Pimànicuéca mamáalàacata madécaná càiyéi wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa níai wenàiwicaca ibàluèyéicawa mawiénita irí. Yá íimaca nalí:

—Péemiácué nutàacái piácué macáita. Píalimáidacué píalíaca péemiaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi nucàlidéeripinácuéca piríwa.

¹⁵⁻¹⁶ Macái yàacàsi iwàluèriwa wenàiwica idèericulé, canáca yéewaná casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Abéerita wenàiwica ibáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa iwàwalicúise, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái íicha, yá iwàlùacawa capíi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca néemiawani càinácaalí íimáaná yái tàacáisica Jesús icàlidéerica yàacàsi ìwali.

¹⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái píalía péemiacani yái nucàlidéerica? ¿Càmítacué píalíawa canácata yàacàsi yáaliméeri casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha?

¹⁹ Yái yàacàsi càmita iwàlùawa wenàiwica iwàwa irìculé. Iwàlùacáitawa idèericulé. Néese yàacawa íicha meedá —íimaca

nalí yái Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacàsi ìwali, Dios imàacaca wenàiwica iyáaca macái íiwitáaná yàacàsica, masacàacáiná macáita nía.

²⁰ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Yái nabáyawaná namànírica, yá nacái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wenàiwica iwàwa irìcuíse, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha.

²¹ Macáita íiwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Càita báawéeri íiwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa càminá Dios imàaca wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanái yàasu; nanúaca wenàiwica;

²² naimáca áiba wenàiwica yáapicha cà míichúaca náinusíwa, cà míirica nacái nanìrisíwa; máini nawàwa needáca nalíwa manùba wawàsi; namànica áibanái irí báawéeri; nachìwáidaca áibanái wenàiwica; mabáiniíri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa máaléquéeri iyú áibanái wenàiwica yàacuésemi; báawaca naicáca áibanái wenàiwica ìwalíise yái cawènírica áibanái idènièrica; natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali; máini cachàinica naicáca níawawa; càmita náalía cayábéeri ìwali báawéeri íichaná.

²³ Macáita yái íiwitáaná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴ Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli íicha yàanàcaténá Tiro iyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlùacawa capíi irìculé. Idècunitàcá iyaca néré, càmita iwàwa yàcalé mìnánái náaliacawa alénácaalí iyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa.

²⁵ Ráunamáita abéechúa inanái uémìaca iináwaná ìwali iyaca capíi irìcu. Udènià uíduwa demonio idacuèchúa íiwitáise. Uái inanáica ùacàatécatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùlulú ipùata iyúwa Jesús íipunita, usutácaténá iicáanápíná upualé.

²⁶ Cà míichúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeséechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús íicha wawàsi yúucáanápíná demonio uídu íicha.

²⁷ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Péemìla comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapíná, càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níai israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca píacué cà míiyéica israelita —íima ulí, yáalimáidacaténá iicáwa úa, asásí uebáidacaalí Dios imànínápíná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa.

²⁸ Yá úumaca irí:

—Báisita, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái yáawinacaalíwa mesa yáapíise, sùmanái yúucacaténá nayáapíná yàacàsi

yéenáimi, càita nacái nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úmaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacái iyúwa peebáidaca nulí, ínà càmita iwàwacutá pisutáca nuícha quirínama nuyúudàanápíná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoniocáiná idéca yàacawa píidu íicha —íimaca ulí yái Jesúsca.

³⁰ Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuíbanáita uimácataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹ Néeseté Jesús yèepùa yàacawa Tiro ìyacàlená yàasu cáli íicha. Yá ichàbacawa Sidón ìyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacái diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli íinatéeyéica ìyaca. Yá yàanàaca Galilea icalìsaniná néré.

³² Néese áibanái natéca asìali Jesús yàatalé, abéeri asìali màuwíri, cà míiri yáalimá itàaníca machacàníri iyú. Yá nasutáca Jesús íicha wawási imàacáanápíná icáapiwa màuwíri ìwali ichùnlacaténáni.

³³ Jesús itéca màuwíri méetàucuta wenàiwicanái íicha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asìali yúuwíapuná iriculé pucháibanama. Néese Jesús yàapisaca icáapi ipùata ìwaliwa, yá idunùaca asìali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa.

³⁴ Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá íimaca asìali irí: “¡Efata!” (íimáanáca hebreo itàacái iyú: “¡Yàacùacawéi piùwical!” íimáanáca.)

³⁵ Yá yáalimá yéemìaca cayába yái asìalica, yá cayábaca nacái inène, yáalimá itàaníca machacàníri iyú.

³⁶ Néese Jesús yàalàaca níai wenàiwicaca ipíchaná nacàlidaca áibanái irí iináwaná ichùnlanáni, quéwa éwita ichùullacáaníta nía manùba yàawiría, càicáaníta nacàlidaca iináwaná mamáalàacata.

³⁷ Macái wenàiwica yéemièyéica Jesús iináwaná ìwali náináidacawa manuísíwata néemìacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. ¡Imàacaca màuwíiyéi yéemìacal! ¡Imàacaca nacái matàacáiyéi itàaníca!” náimaca Jesús ìwali.

8

Jesús da de comer a cuatro mil personas

¹ Aiba èerité madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripíná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénaiwa. Yá íimaca nalí:

² —Catúulécana ca nuicáca níai wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núapícha máisiba èeri. Siúcade canáca nalí nayáapíná.

³ Nubànùacaalí nía máapíiyéica nacapèè nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapulicubàa namáapicawa, abénaméeyéi nàanàacáiná déecuise —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese yéewáidacalénái náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapíná cháí, canácataíca wenàiwicanái ibànacale —náimaca.

⁵ Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càisimalénácué pan ìya pírí? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Iyaca walí siete namanùbaca pan —náimaca.

⁶ Néese Jesús ichùullaca wenàiwicanái yáawinacawa cáli íinata. Yá yeedáca níai siete namanùbaca panca icáapi irìculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsica. Yá isubèriadacani, yàaca yéewáidacalénái iríwani. Néese, yéewáidacalénái iwacùaca pan wenàiwicanái irí.

⁷ Iyaca nacái nalí cawàwanáta máisiba cubái imìdecaná púbéeyéi. Jesús yàaca Dios irí cayábéeri ìwali, yái cubáica. Yá ichùullaca nacái yéewáidacalénáiwa iwacùanápínái wenàiwicanái irí. Yá nawacùaca nalíni.

⁸ Yá macáita nayáaca cadénamani, yái yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíiri namanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa.

⁹ Batéwa báinúaca mil namanùbaca asíanái iyáacaté yái yàacàsica. Càmita napatàa inanáiná, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa íicha, níai manùbéeyéi wenàiwicaca.

¹⁰ Yá Jesús iwàlùacàatétawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abémàalé Galilea icalisaniná íicha, yá nàanàaca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

¹¹ Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nadàbaca natàaníca cachàiníiri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa náalimáidacani imànínápiná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca íicha imànínápiná naicáca wawàsi íiwitáise iyúwa cànírica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíta Dios néeséericatani.

¹² Yá Jesús yeedáca icalésawa cachàiníiri iyú máinícáiná báawaca íináidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué pisutá numànínápiná càì? Pidécuéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemiácué cayába, càmitacué núasáida piicáca càiri wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús yèepùacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abémàalé Galilea icalisaniná íicha.

La levadura de los fariseos

14 Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapináwa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca irícu.

15 Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íiwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. Íimaca nalí:

—Péemíacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yái Jesúsca.

16 Yá yéewáidacalénái càmita náalíawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacáisi íicha, rey Herodes íiwitáise íicha nacái. Iná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Idéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca.

17 Jesús yáalíacawa náináidáanáwa, íná íimaca nalí:

—¿Cánácué píima canácasa pirí pan? Càmita nutàaní pan ìwali. ¿Cánácué càmita peebáida nulí núalimáca nùacuéca piyáapiná càinácaalícué pimáapuèrica? ¿Néenicué, máinísica càulenáca píichani?

18 Pidèniatacué pituíwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemíaca ìwali yái píiquéerica? Pidèniatacué nacái piùwiwatatá. ¿Cánácué càmita píalía péemíaca càinácaalí íimáaná yái núuméericuéca pirí? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái irí nayáapiná.

19 Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapiná, níái cinco mil namanùbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáatéwa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Doceca mapíiri imanùbaca iyamáacatéwa —náimaca.

20 Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapiná, níái cuatro mil namanùbaca aslanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáawa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí:

—Sietecaté mapíiri imanùbaca yái imàaquéericawa —náimaca.

21 Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánácué càmitàacáwa píalíawa núalimá nùaca piyáapiná? —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

22 Néeseté nàanàaca Betsaida iyacàlená néré. Yá Betsaida mìnanáí natéca matuíri asíali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ichùniánápináni.

23 Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá imusúadacani yàcalé irícuise. Jesús yàapísáidaca icáapi irículéwa, néese ipusúa yáawiruníwa matuíri ituí íimami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa

matuíri ìwali. Yá isutáca yéemìawa matuíri asáisí yáalimácaalí iicáidaca.

²⁴ Néese yái matuírica idàbaca iicáidaca, yá íimaca Jesús irí:

—Nuiquéeyéitatá wenàiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìpìnáníyeyí quéwa —íimaca.

²⁵ Néese Jesús imàacaca icáapiwa àniwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yái asialica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa.

²⁶ Néese Jesús ichùuliaca asiali yèepùanápínáwa icapèè néréwa. Yá íimaca asiali irí:

—Píca piwàlùawa yàcalé iriculé —íimaca yái Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷ Néeseté Jesús yàacawa Betsaida ìyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa nachàbacadéná naicáca yàcalé ìyeyéica mawiénita Cesarea de Filipo ìyacàlená irí. Ipíchawáise nàanàca néré, idècunitàacá nèepunícawa àyapulcubàa, yá Jesús isutáca yéemìawa yéewáidacalénáiwa. Iimaca nalí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara wenàiwicaca? ¿Cawinása núa? —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yá náimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idéca icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèpuèricasa yàanàca àniwa, yái profeta Dios íiméericaté ìwali ibànùnánínáté àniwani. Aibanái àniwa náimaca pìwali áiba profetanái yéénacasa pía, níái icàlidéeyéicaté tàacáisi bàaluté Dios inùmaliçúise —náimaca.

²⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanái irí, Dios ibànùnánínáté walí wacuèrinápiná —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Quéwa Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹ Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca yéewáidacalénáiwa náalícaténátéwa iwàwacutáanáté yùuwichàacawa manuísíwata, yái Jesúsca, yái asiali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacái yùuwidenái iicácani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacái neebáida itàacái, níái israelita icuèrinánáica, nía nacái sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénái iríwani náalícaténátéwa iwàwacutáanánínáté yùuwidenái inúacani, quéwa máisiba èeri irícu, yá icáucàanánínátéwa.

³² Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníri iyú, ipíchaná icàlidaca càiri wawàsi.

³³ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníri iyú. Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Píawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáaná. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnaná íiwitáise iyáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenàiwica yèepuníyécawa náapicha. Yá íimaca nalí:

—Abéericaalí péenacué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa pímanica yái piwàwéerica pímanica. Iwàwacutá matuíbanáiri iyú pímaca áibanái yúuwicháidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz íwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pímanica mamáalàacata càide iyúwa nuchùllaná pía.

³⁵ Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, nacàlida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadènlápiná nacáucawa càmiiri imáalàawa.

³⁶ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa càmiiri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa.

³⁷ Canácáiná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmiiri imáalàawa, idécanáami yúucaca íchawani.

³⁸ Cawinácaalí wenàiwica báiyéica icàlidaca cayábéeri nùwali, nutàacái íwali nacái èeri mìnaná irí, níái èeri mìnaná iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmita núumapiná nàwaliwa nùasunáica nía, núa aslali Dios néeséerica, nùanàpinácaalí Núaniri Dios íiwitáise iyúwa icamaláná mèlumèluíri irícu, mabáyawanéeyéi ángel yáapicha nacáiwa, nucùacaténá macáita —íimaca yái Jesúsca.

9

¹ Jesús íimacaté nalí nacái:

—Péemlacué cayába, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siuca, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalípiná iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa íiwitáise iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁻³ Néesetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénáami nalíni, yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá

yàacawa náapicha dúli chènuníri ínatalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máiní ícha cháí èeriquéi caná idéeri íbaca càì.

⁴ Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéyéicaté bàaluité, yái Elías, Moisés nacái, itàaníyéica iyaca Jesús yáapicha.

⁵ Néese Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡máiní cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siùcade wamànica máisiba capìi yána wawàwalínápinácué pía, abéeri pìasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná — ímaca yái Pedroca.

⁶ Càica Pedro ímaca máinícáiná cáaluca níái yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná ímaca Jesús irí.

⁷ Yáta acalèe iricùacawa, yá ibàliaca nía catámèeri iyú. Néese néemíaca Dios itàacái acalèe yèewíise. Ímaca nalí: “Yácata Nuìri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca: Péemíacué itàacái”, ímaca yái Diosca.

⁸ Yáta naicáidaca natéesewa, níái yéewáidacaléca. Yá canácata naiquéri áibanáica. Naicá abéerita Jesús ibàluèericawa néeni.

⁹ Néesetécáwa idècunitàacá nalicùacawa dúli ínatáise, Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, yái naiquéricaté dúli ínatalé, àta Jesús imichàacatalétawa yéetácáisi ícha, yái asìali Dios néeséerica.

¹⁰ Iná càmita nacàlida áibanái iríni, quéwa nasutáca néemíawa níawáaca ìwali càinácaalí ímáaná yái tàacáisi íméerica icáucàanápinásawa.

¹¹ Néese nasutáca néemíawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepùa yàanàaca quéechacáwa aléi èeri irìculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cána yéewa càì náimaca, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu? — náimaca.

¹² Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami ìwali:

—Báisíta, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechacáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemíaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná ìwali, iwàwacutácué píináidacawa ìwali yái tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná ìwali, núa asìali Dios néeséerica. Natànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali píalíacaténácuéwa iwàwacutáanápiná nùuwichàacawa manuísíwata, israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápiná núa, báawápiná nacái naicáca núa.

¹³ Quéwa núumacué pirí, abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica. Yá namànicaté

irí báawéeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi iináwaná ìwali càinácaalíté iyáanápiná — íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴ Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Nàyaca nacái néré abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Níái yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàaníca náyaca nalíwáaca ùuléri wawàsi iyú.

¹⁵ Néese wenàiwicanái iicáca Jesús, yá macáita naplacawa ìpunita natàidacaténáni, máiníyéi íináidacawa iicáidaca Jesús irí.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemìawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càinácué ìwali pitàani piríwáaca chàinisíri iyú, píacué nacái nía nacáide? —íimaca nalí.

¹⁷ Yá abéeri néená níái wenàiwica iyéeyéica néré íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nudéca nutéca pìatalé nuìriwa demonio idacuèri ìiwitáise. Yái demonioca masànaça imànica nuìri.

¹⁸ Ata alénácaalí nuìri iyaca, yá demonio yàaca irí tètewacáimi, yá yúucaca nuìri cachàiniiri iyú cáli ínatalé, yá cacàlica inùmaliçuíse yái nuìrica, yá nacái yaamíadaca iyéiwa, yá pumùluca iiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái íicha wawàsi náucáanápiná demonio nuìri íicha, quéwa càmita náalimá náucaca íichani —íimaca yái yáanirica.

¹⁹ Néese Jesús íimaca:

—¡Píacué càmiíyéica yeebáida Dios! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pianàidacué nùataléni yái ùucullirica —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Yá natéca ùuculliri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicácanáami Jesús, yá demonio yàaca tètewacáimi ùuculliri irí. Yá ùuculliri yúuwàacawa cáli ínatalé. Yá itálíanicawa, cacàlica inùmaliçuíse.

²¹ Néese Jesús isutáca yéemìawa ùuculliri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idèniacani íisacadénáamini? —íimaca yái Jesúsca. Néese yáaniri íimaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítàacáwani idàbaca íisacani bàaluité.

²² Manùba yàawiría nacái demonio yúucacani quichái irìculé, úni yáaculé nacái inúacaténáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìacani, néese piicá watúulécaná, yá piyúudàaca wía —íimaca yái yáanirica.

²³ Jesús íimaca irí:

—¡Picá càì píimaca 'pidécaalísica'! Iwàwacutá manuica píináidacawa píwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànìpiná irí macái ìiwitáaná cayábéerica —íimaca yái Jesúsca.

24 Yá ùuculliri yáaniri íimaca cachàiníiri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca pirí. ¡Piyúudàa nuebáidacaténá pirí cachàiníiri iyú mamáalàacata! —íimaca yái yáanirica.

25 Néese Jesús iicácáiná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caquialéta, íná yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Jesús íimaca demonio irí:

—Pía demonio, matàacáirica màuwírira nacái imànica wenàiwica, piàwa íicha yái ùucullirica. Picá pèepùa piwàlùacawa àniwa iwàwaliculé —íimaca yái Jesúsca.

26 Yá demonio yéemánicawa, yàaca tèwacáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàacaca ùuculliri itatácawa cachàiníiri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri íicha, yá ùuculliri iriacáitawa cáli ínatale càide iyúwa yéetéerimiwa. Iná madécaná náimaca ùuculliri yéetácasawa.

27 Quéwa Jesús íibàaca icáapi ìwali imichàidacaténáni. Yá ibàlùacawa yái ùucullirica.

28 Néesetécáwa Jesús iwàlùacawa capíi irìculé yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta áibanái íicha. Yá nasutáca néemíawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —náimaca.

29 Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinicué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca píawawa Dios íicha quéechácáwa, pimàacacué píchawa nacái piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

30 Néese Jesús yàacatéwa náicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nèepunícawa Galilea yàasu cáli ínatabàa. Jesús càmita iwàwa áibanái yáalíacawa alénácaalíni.

31 Jesús yéewáidacáiná yàacawa yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacaténá áibanái asianái inúaca núa, núa asiali Dios néeséerica. Yá nanúapiná núawa. Quéwa másiba èeri irícu, yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

32 Quéwa níái yéewáidacaléca càmita náalía néemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemíawani ìwali.

¿Quién es el más importante?

33 Néeseté nàanáca Capernaum iyacàlená néré. Yá nawàlùacanáamiwa capíi irìculé, yá Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càiná wawàsi ìwalicué pitàaní siùcatàacáwa idècunitàacá pèepunícawa àyapulicubàa? —íimaca nalí.

³⁴ Masànata quéwa nía Jesús ícha báicáiná nía náiwitáise báawéeri ìwalísewa, natàanicáinaté chánacaalí néená máiníri cachàinica áibanái ícha canánama.

³⁵ Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicácani iyúwa cachàiníríca áibanái ícha canánama, iwàwacutá yái wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa cà míri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanaliculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

³⁷ —Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài irí nuípídená ìwali, càiride iyúwa yái sùmàica, yásí nuicáca yái cayábéerica imàníríca sùmài irí càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmita imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸ Néese tē Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéri demonio wenàiwica ícha pípidená ìwali íimacáiná pímacasaca cà imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapícha, ínà wadéca wàalàacani cachàinírí iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ícha —íimaca yái Juanca.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué píalàa wenàiwica cà míninápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itàanica báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuípídená ìwali yái cà mírica wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái iináwanáwa imàninása cà nuíwítáise iyú.

⁴⁰ Macáicáiná cà míyèita yúuwidaca imànica wía, nayúudàaca wía.

⁴¹ Péemíacué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca píiraca úni yáawami, càicáníta Dios imànipiná irí cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴² Jesús íimacaté: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níai púubéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yúuwichàidapínáca manuísíwatani. Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírí íba ícanápi ìwalíse náucacaténáni manuírí úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí ìsicùmácaawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irícu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yúuwichàapínácaawa áibanái ícha infierno irícu, yái manuírí

quicháica. Iná cayába cachàini irítàni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

43 Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míri imáalàawa, ipíchaná nacái piacawa infierno iriculé, yái manuíri quicháica cà mírica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

44 Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

45 Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa piabàli iyúwa, pianápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa piacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica cà mírica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

46 Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

47 Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicánápiná wawàsi cà mírica Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa cà míri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno iriculé, yái manuíri quicháica cà mírica ichacàwa càiripinéerita ìyaca.

48 Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níai cáwi iyéeyéica nainá yáséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

49 “Dios icasáapiná quichái nàwali macáita.

50 Péemiacué comparación: Cayábéeri iwidùma piyáacalé yáapichacué, quéwa càmicaalí quirínama puíwa yái iwidùmaca, yá càmitacué píalimá cayábéerica pimànica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa, càide iyúwa cayábéeri iwidùma puíwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué piicáyacawa yéewanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú píapichawáaca”, íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús enseña sobre el divorcio

¹ Néseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená ícha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yàasu cáli néré, áiba cáli néré nacái iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemàalé Jordán inanába ícha. Néré manùbéeyéi wenàiwica iwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca nía àniwa càide iyúwaté íiwitáise iyáaná.

² Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé nàalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápíná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca iináwaná iwali itàcái ìwalísewa. Yá nasutáca néemìawani asáisi cayábacaalí asìali imàaca íchawa ínuwa.

³ Jesús ímaca nalí:

—Picàlidacué nulí càinácaalíté profeta Moisés ichùullaca piàwirináimi imàníinápiná bàaluité —ímaca yái Jesúsca.

⁴ Néese nàimaca irí:

—Profeta Moisés imàacacaté asìali yúucaca íchawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asìali itànàaca cuyàluta irícu cáná yéewaná iwàwa yúucaca íchawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, nàaliacaténáwa manìrica úa. Yá ichùullaca ùanápináwa ícha —nàimaca irí.

⁵ Néese Jesús ímaca nalí:

—Bàaluité profeta Moisés imàacacué pimànica càì mánicáinácué báawaca píiwitáise, píacué israelitaca, càmiyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullianácué pía. Imàacacatécué pibànùaca píichawa pínuwa báawacaalícué piicáca úa, ipíchanácué piùwichàidaca úa cachàiníwanái mamáalàacata.

⁶ Quéwa bàaluité Dios càmitaté ibatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúcáanácuéca pínuwa siùcade. Profeta Moisés itànàacaté càinácaalíté iyáaná bàaluité Dios idàbaacalíté wenàiwica. Moisés itànàacaté: ‘Dios idàbacaté idàbáanéeri asìali, idàbáanéechúa inanái nacái.

⁷ Iná siùcade, asìali iwàwacaalí icásàacawa, yásí yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa ícha nacáíwa, iyacaténá abédanamata ínu yáapichawa.

⁸ Iná idécanáami asìali iimáca úapicha, càmita quirínama Dios iicáca nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica’, càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmita quirínama pucháibaca nía, néese abéericata nía.

⁹ Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaqueeyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica — ímaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰ Néeseté nàyaca capìi irìcu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemìawani ìwali àniwa yái tàacáisica.

¹¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Asìali imàacacaalí íichawa íinuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa íinupináwa áibata, yásí imànica íbáyawanáwa ulí, úái idàbáanéechúaca íinucawa, íimácáiná áiba inanái yáapicha càmfíchúaca íinusíwa.

¹² Càita nacái inanái umàacacaalí uíchawa unìriwa, yá uedácaalí unìripináwa áibata, yásí umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbáanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asìali yáapicha càmfírìca unìrisíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³ Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacatená icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadábaca nacúisaca wenàiwica itéeyéica sùmanái, yéewáidacalénái íimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁴ Jesús íicáca yái yéewáidacalénái imànínáca, íná báawaca íicáca náiwitáise. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanà nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa.

¹⁵ Péemiacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa pùbúeyéi sùmanái yeebáidáaná nàaniri itàacáíwa. Càmicaalí càì wenàiwica neebáida, yá canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca níái sùmanáica yàanaliculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá isutáca nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷ Jesús idàbacaté yèepunícawa àniwa, yá abéeri asìali yàanàaca ipiacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùlulu ipùata iyúwa Jesús irí yàacatená Jesús icàaluíniná. Yá isutáca yéemìawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacatená càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca,

¹⁸ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáiná asìali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

¹⁹ —Píalíacawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise. Càité ichùuliaca nía: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá píimá áiba inanái yáapicha càmfíchúaca píinusíwa, áiba

asìali yáapicha nacái càmírica pinìrisíwa, picá piyéedù, picá picàlida pichìwawa, picá nacái pichìwáida áibanái, néese pìà píaniri ímíétacanáwa, píatúa nacáíwa', càì itànàcaté yái Moisésca —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese asìali íimaca Jesús irí:

—Píà yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios ichùllianá wamànica sùmàicatáiseté núa àta siùca nacáide —íimaca.

²¹ Yá Jesús iicáidaca irí, cáinináca nacái Jesús iicácani, yá Jesús íimaca irí:

—Iyaca abéeri wawàsi iwàwacutéericáwaca pimànica: Píà piwéndaca macáita pìasuwa. Néese pìà iwènináami catúulécanéyéí irí. Càita pidèniapíná pìasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa piacaténáwa nùapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca.

²² Yái asialica, idécanáami yéemíacani, yá máiní achúmaca iwàwa, íná yàacawa Jesús ícha, máinícáiná càasucani, càmicáináté nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

²³ Néese Jesús iicáidaca wenàiwica irí ibàluèyéicawa itéese, néese íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Máiní càulenáca càasuíyéí yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía! —íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Yá yéewáidacalénái máiní náináidacawa néemíaca Jesús itàacái, càmicáinátécáwa néemíà càiri tàacáisi, quéwa Jesús íimaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáica, ¡máiní càulenáca neebáidaca Dios itàacái Dios yéenibecaténá nía, cawínácaalí imàaquéyéica iwàwawa yàasu cawèníri iwaliwa!

²⁵ Càide iyúwa camello càmíiná yáalimá iwàlùacawa siduwíapi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios isùmàirecaténáni, máinícáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios ícha —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Idécanáami yéewáidacalénái yéemíacani, yá máiní cachàiníwanái náináidacawa Jesús itàacái iwali, yá nasutáca néemíawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawínápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha? —náimaca nalíwáaca.

²⁷ Néese Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca nalí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha iyúwa péewáidacalénái —íimaca yái Pedroca.

²⁹⁻³⁰ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íchawa nacàlidacaténá yái cayábéeri tàacáisica èeri mìnánái irí. Aibanái péenacué nacái nàapínácawa néenánái íchawa, càmicaalí nacái náatúa íchawa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íchawa, càmicaalí nacái nániri íchawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íchawa, neebáidacáiná nutàacái, nacàlidacaténá nacái yái tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapínacué pirí cháí èeri írìcu cien imanùbaca yàawiríapíná àniwa picapèepínacué, manùbéeyéi nacái wenàiwica iyéeyéipínacué pirí càide iyúwa péenánái, píatúanái nacái, péenibe nacái, pidènapínacué nacái pibànacale yàaluná nacái. Ewita áibanái yùuwichàidacalícué píawa cháí èeri írìcu, peebáidacáinácué nutàacái, càicáaníta áiba èeriwa pìyapínacué càiripínáta èeri imáalàacanáamiwa.

³¹ Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siùcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi wenàiwica nacái áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siùcade, áiba èeriwa yásí máini cachàiniwanái cachàinica níawa áibanái ícha —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³² Néeseté nadàbaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacalénái ipíchaléwa. Jesús yéewáidacalénái icalùadacawa manuísíwata, yá nacái áibanái wenàiwica yèeyéicawa náamiwáise, cáaluca nánáidacawa ìwali yái yùuwichàacáisica yàanèeripínacatéwa nàwali Jerusalén iyacàlená írìcu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa níái yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetàucuta áibanái wenàiwica ícha. Yá idàbaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yùuwidenái imánínápináté irí Jerusalén iyacàlená írìcu. Yá ímaca nalí:

³³ “Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa natécaténá núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, nàatalé nacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, núa asìali Dios néeséerica. Yá nachùullapíná càmiyéi judío nanúanápíná núa.

³⁴ Néese naicáanípiná nuquínáwa, yá nacái nàapisáidapíná núawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúapínáca núa. Quéwa máisiba èeri írìcu, yá numichàapínácawa yéetácáisi ícha”, ímaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵ Néeseté Zebedeo yéenibe ípidenéeyéi Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápíná píchawa wawàsi siùcade —náimaca.

36 Néese Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànicuéca pirí? —Íimaca.

37 Náimaca irí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapicha wacùacaténá macái wenàiwica píapicha áiba èeriwa picùacaalípiná macáita píiwitáise cachàiníri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáullicuise pirí wacùacaténá píapicha macái èeri mìnanáí —náimaca.

38 Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuéca nuícha, picùanápinácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, iyúwa nacái nuétáanápínáwa yéewacaténácué cachàiníiyéica pía càide iyúwacué pisutáaná nuícha? —Íimaca yái Jesúsca.

39 Yá náimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisítacué piùwichàapínáacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwa.

40 Quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué píawinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáullicuise nulí, picùacaténápinácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios ínáidéeyéicatéwa náawináanápínáwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —Íimaca yái Jesúsca.

41 Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemíacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús íicha wawàsi, yá calúaca nía pucháiba asíanái yáapicha, níai Santiago, Juan nacái.

42 Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa nía macáita. Yá íimaca nalí:

—Píalíacuécawa naináwaná ìwali, níai càmiyyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casíimái nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píalíacué nacáwa casímíica náiwacanánái nachùullíaca áibanái wenàiwica.

43 Quéwa iwàwacutácué càmita piya càide iyúwa nàyáaná. Néese cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca íiwitáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita.

44 Cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios íicácani càiride iyúwa cachàiníríca áibanái íicha, iwàwacutá íibaidacuéca pirí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íibaidáaná íiwacali iríwa.

45 Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asìali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícáaníta núa, càicáaníta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca nuíbaidacaténá áibanái wenàiwica irípiná, numàacacaténá nacái núcáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha yàanèeripinácawa nàwali nabáyawaná ìwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

46 Nàanàacaté Jericó iyacàlená néré. Néesetécáwa Jesús yàacawa yàcalé iricuise, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamiwáise, manùbéeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapicha. Matuíri asìali iyaca néeni, ípidenéeri Bartimeo, ímáanáca Timeo ìiri, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha ichàbéeyéicawa néenibàa, yéewanápiná iwèniaca iyáapináwa.

47 Bartimeo yéemlaca náimaca Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica yái càì ichàbacawa chábài, yá matuíri idàbaca imáidaca Jesús irí:

—Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

48 Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuírica masàanápináni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

49 Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá íimaca wenàiwicanái irí:

—Pimáidacué nùataléni —íimaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuíri, yá náimaca irí:

—Picá achúma piwàwa, pimichàawa, pìanáwa yàatalé; imáidaca iyaca pía —náimaca.

50 Yáta matuíri yúucaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri ìwalísewa, yéewacaténá ipiacawa, yá ipisìaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé.

51 Jesús isutáca yéemlawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —íimaca.

52 Jesús íimaca irí:

—Pìawa matuíbanáita, Dios idéca ichùnìaca pía peebáidacáiná nuchùnìanápiná pía —íimaca yái Jesúsca. Yáta matuírimi iicáidaca àniwa, yá yàacawa Jesús yáapicha àyapulìcubàa.

11

Jesús entra en Jerusalén

1 Jesús yàanàacaté néré yéewáidacalénái yáapichawa mawiénita Jerusalén iyacàlená irí. Nàyacaté bamuchúamibàa

náicha pucháiba yàcalé ìpidenéeyéica Betfagé, Betania nacái, ìyéeyéica mawiénita dúli irí ìpidenéchúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa, idécanáami càì ìimaca nalí:

² —Piacuéwa iriculé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pìanàapínacué burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa ìinata. Piwasàacuéni, pitécué nulíwani.

³ Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa cánacué yéewa piwasàacani, picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápíná nacái wenàiwica natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —ìimaca yái Jesúsca.

⁴ Néese níái yéewáidacaléca pucháiba nàacawa yàcalé iriculé, yá nàanàaca burro nadacuèrica ibàlùacawa bàacháwalé calle irìcubàa, mawiénita capìi inùma irí. Yá nawasàacani.

⁵ Abénaméeyéi wenàiwica ìyéeyéica néeni nasutáca néemíawa nía:

—¿Càinacué pimàni cháí? ¿Cánacué piwasàa burro? — náimaca.

⁶ Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús ìmáanáté nalí, ìná wenàiwica imàacaca natéca burro.

⁷ Nalíada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalírìcubàa, yéewanápíná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro ìinata.

⁸ Idécunitàacá Jesús yàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépíná, yá manùbéeyéi wenàiwica nalíada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulìcubàa nàacaténá Jesús icàaluíniná. Aibanái nacái irìada wisìri nacáiri ibáiná àyapulìcubàa, yái báinási nawichuèrica manacúalibàa, burrocaténá ìpìna ìinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacuèriná icàaluínináwa.

⁹ Yá macáita wenàiwica yèeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidaca casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànùerica walí, icùacaténá wía!

¹⁰ ¡Dios imànica irí cayábéeri yái yàanèerica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icúanáté wàasu cáli! ¡Wàacué irí cayábéeri, yái Dios chènuníiséerica! —náimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹ Jesús iwàlùacawa Jerusalén ìyacàlená iriculé, yá yàacawa templo néré. Iicáca macáita yái namànínáca templo irìcu. Néese yàacawa Betania ìyacàlená néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹² Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania ìyacàlená ìicha yéewáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca.

13 Yá iicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica ibáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácáténá iyacaalí higuera iyacaná nacái. Quéwa canáca iyacaná, idèniécáita ibáiná meedáwa, càmicáiná higuera yàasu èeri càyacanáanápínátáni.

14 Néese Jesús íimaca àicu irí:

—¡Càmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yáasáidacáténá yéewáidacalénái iríwa Dios yúuwichàidáanápínaté israelitanái. Yá yéewáidacalénái yéemíaca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu irí.

Jesús purifica el templo

15 Nàanàcaté Jerusalén iyacàlená irìculé, yá Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyéica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácáténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyéica unùcu sacrificio pinéerica.

16 Càmita nacái ibatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená irìcubàa.

17 Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Íimaca nalí:

—Píalíacuécawa tàacáisi ìwali profeta itànèericaté Dios inùmalícuise. Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácaalupináca nuícha, macái èeri mìnanáica’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadaca cayéedéeyéi icapèe iyúni, yái temploca, piyéedùacáinácué plata wenàiwica íicha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

18 Néese sacerdote íiwacanáiná, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu néemiácáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawàwa nanúacani. Yáté nadàbaca náináidacawa cainápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús, cáalucáiná naicácani, máinícáiná cayába macái wenàiwica yéemíaca Jesús yéewáidáanáca nía íiwitáise cachàiníri iyúwa.

19 Quéwa catácáinaté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé irìcuise yéewáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

20 Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawiénita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuìcani báawanama macáita, ipìchumi nacái.

21 Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetaná irí, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwìchàidéerimica. Idéca chuìcani —íimaca yái Pedroca.

22 Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imànínapínacué pírí cainácaalícué cayábéeri pisutéericuéca ícha.

²³ Péemíacué cayába, cawinácaalí còi ímaca yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuiri úni yáaculé’, ímacaalí, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápínáwa càide iyúwa isutáaná Dios ícha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani.

²⁴ Iná núumacué pírí cainácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca Dios ícha imànínapínacué pírí, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca pírini, yásí Dios imànicuéca píríwani.

²⁵ Pisutácaalícué piacawa Dios ícha, yá áiba wenàiwica imànicaalíté pírí báawéeri, pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica imàniricaté pírí, yéewanápínacué Píaniri Dios chènuníiséeri imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacuéwa.

²⁶ Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha yái báawéerica áibanái imàniricuéca pírí, càmítacué nacái Wáaniri Dios chènuníiséeri imàaca iwàwawa pibáyawaná íchawa —ímaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷ Néseté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré. Yá idècunitàacá Jesús ìpináanica templo irícu, yá sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemíawa Jesús.

²⁸ Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànua pía pimusúadánápíná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia pía pimusúadánápíná nía? —náimaca.

²⁹⁻³⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawa pía: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápínáté wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáísica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùuliaté Juan ibautizáanápíná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái píríwani cawinácaalí ichùulíaca núa numusúadánápíná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi — ímaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadàbaca natàanica nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulìeriquéera Juan, yásí isutáca yéemíawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánacué càmíta peebáidani?’ càipíná ímaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulìeriquéera Juan”, còi náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenàiwicanái ícha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanícáté báisíri iyú Dios inùmalícuíse.

33 Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmítacué nucàlida piríni cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadáanápíná wenàiwica templo ibàacháwalená irícuíse níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

12

La parábola de los labradores malvados

1 Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asìali idènìacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacalená yàalupíná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Yá íicaca íba irículé imànicaténá utàwi nacáichúa uva ìyacaná yàalupíná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníri capli naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu, ipíchaná cayéedéeri iwàlùacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipíná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva ìyacaná yéénápíná yàasu èerita, needácatáipínaté ìyacaná. Idécánáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa náicha áibalépiná.

2 Néeseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyéi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva ìyacaná yéénápíná.

3 Quéwa níái icuèyéica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèédáidacani, yá nachùuliaca yàacawa náicha, càmita nabànùa yáapicha uva ìyacanáca.

4 Yá bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita íwali. Yá namànica irí báawéeri manuísiwata.

5 Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanúacani. Néesecáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyéica uva ibànacalená nacapèédáidaca abénaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

6 “Néeseté yái bànacalé íiwacalica idènìacaté ìiriwa abéerita, yáta máini cáininéerica yáaniri íicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, íimacáiná íináidacawa iríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báisíta nàapínáca nuíri íimiétacanáwa’, íimaca íináidacawa iríwa.

7 Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yásí yàaca uva ibànacalená ìiri iríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca.

8 Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèewíise.

9 “Siùca nucàlidacué pirí càinácaalí bànacalé íiwacali imànínapiná nali, níai icuèyecaté bànacalé. Yàanàapiná nàataléwa, yá inúapiná níawa. Néese imàacapiná áibanái icùaca irí uva ibànacalená.

10 “Pidécuéca piléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèricaté Dios inùmalicúise. ¿Cánacué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté Dios ibànùanápínaté israelita icuèrinápíná, quéwa íimaca báawáanápínaté naicácani. Càité profeta itànàaca: ‘Níai imàníyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníri iwàwacutácawa capli iripíná yái íba náuquéricaté.

11 Dios imànicáiná càì, íná wàaca Dios irí cayábéeri’, càité profeta íimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nali iináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápínáca.

12 Néeseté abénaméeyéi néená níai judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoíyéi ibànaliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càmlírita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níai manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyéica iicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús ícha.

El asunto de los impuestos

13 Néeseté judío íiwacanánái ibànùaca abénaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi iicáca rey Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemiawa Jesús càulenéri wawàsi ìwali, náalimáidacaténá naicáwani icàlidáanápíná báawéeri iyúni yéewanápíná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái irí.

14 Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí cáimiétaquéri iyúta:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàníca báisíri iyú, càmita nacái cáalu pía wenàiwica ícha càmicáiná pimàaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri ícha, néese péewáidaca wenàiwica báisíri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùulianá nàyaca. Iná picàlida walíni báisíri iyú ìwali yái wasutéripínáca wéemiawa píawa: ¿Cayábasica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobierno íiwacanánái icuèyéica wàasu cáli, càmicaalí nacái báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

15 Quéwa Jesús yáalíacawa càmita báisí nawàwa náalíacawa, nawàwacáita nacháawàaca iináwaná ìwali meedá itàacái ìwalíise. Iná íimaca nali:

—¿Cánacué píalimáida piicáwa núa picháawàcaténá nuináwaná ìwali ìwalíise yái númérica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

16 Yá natéca iríni. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwaná ichanàawa, cawiná nacái íipidená ichanàawa moneda ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi ichanàawa, yéenáiwaná nacái ichanàawa ìwali, yái romano íiwacalínaca, icuèrica macái èeri mìnánái —náimaca.

17 Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùulianácué pipáyaidaca. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca. Yá máini náináidacawa néemiaca manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca íináwaná ìwali itàacái ìwalíise.

La pregunta sobre la resurrección

18 Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái iicánica Jesús íquíniná, íná nasutáca néemiawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

19 —Pía yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuíse íiméerica wíacué judíoca iwàwacutáca càì wamànica: Asìali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri íinumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipíná yéetéerimiwa yàasu cáli.

20 Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Yá nabèeri yeedáca íinupínáwa. Yá yéetáca uícha méenibeta.

21 Yá iméeréerimi yeedáca úa íinupínáwa. Yá yéetáca uícha méenibeta. Càita nacái iméeréerimi àniwa yeedáca iríwa úa, yá yéetáca uícha méenibeta.

22 Càité níái sietéeyéica imanùbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetáca uícha macáita. Néese uetácawa átata náami.

23 Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿cáinápinásica unìri náicha níái sietéeyéimica? Càmita náalimápiná náalíacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicáanica Jesús íquíniná.

24 Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca piméeràacawa báisíiri tàacáisi íicha càmicáinácué píalíawa càinácaalí íimáaná Dios itàacái profetanái itànèericaté Dios inùmalícuíse. Càmitacué nacái píalíawa Dios íiwitáise ìwali, yái yáaliméerica imichàidaca wenàiwica yéetácaisi íicha.

25 Aibaalípiná yéetéeyéimiwa nacáucàapínáca, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái asianáica, ínanái nacái, nàyapínacáiná cáiwade iyúwa chènuníiseeyéi ángel iyáaná càmiyéica icásàawa.

26 Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucaídapíná wenàiwica áibaalípiná, quéwa pidécuéca piléeca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise, íná ¿cánacué càmita pialía péemìaca càinácaalí ímáaná? Moisés ibàlùacatéwa Dios ípunita mawiénita maléenéeri àicu irí yeeméericawa quichái iyú, yá Dios ímacaté Moisés irí: 'Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', càite ímaca yái Diosca.

27 ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácánitatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáaliacawa Dios icáucaídáanápíná yéetéeyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeràacawa máiní déeculé báisíri tàacáisi ícha —ímaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

28 Abéeri néená níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu yéemiacaté saduceonái isutáaná yéemíawa Jesús, yá nacái yáaliacawa Jesús icàlidacaté nalíni cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulièrica wamàníinápínáca. ¿Càiríná náicha máiníri cachàinica náicha canánama wamàníinápíná? —ímaca.

29 Néese Jesús ímaca irí:

—Yái Dios ichùullanáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamàníinápíná càì ímaca: 'Péemìacué, piacué israelitaca. Iyaca abéerita Wacuèrinàsàiri, yái Wacuèriná Dios.

30 Cáininá piicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalicúsewa, macái picáuca iyú nacáiwa, macái píiwitáise iyú nacáiwa, macái pichàini iyú nacáiwa', càì ímaca yái Dios ichùullanáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamàníinápínáca.

31 Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùullanáca máiníri cachàinica náicha canánama wamàníinápíná càì íma: 'Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa', càì ímaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níái pucháiba tàacáisica —ímaca yái Jesúsca.

32 Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu ímaca Jesús irí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, pía yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca walí báisíri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata ícha áiba.

33 Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalicúsewa, macái wáiwitáise iyú nacáiwa, macái wachàini iyú nacáiwa, yá nacái cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máiní cawènica Dios iicácani

náicha macái pìrái íiwitáaná wanuéyéica Dios irí iyúwa sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamàaquéerica Dios irí neemácaténá sacrificio altar ínata —ímaca yái yéewáidéerica wenàiwica templo irìcu.

³⁴ Cayábaca Jesús yéemìaca icàlidáanàcani, yái yéewáidéerica wenàiwica icàlidacáináténi cáalíacáiri iyú, íná Jesús ímaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icùaca pía —ímaca yái Jesúsca. Néese cáaluca macáita níái Jesús yùuwidaca. Càmita nawàwa nasutáca néemìawa quirínamani, yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàcái ìwalísewa. Cáaluca nasutáca néemìawani, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irìcu, yá ímaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu càmita néewáida nía macái tàacáisi iyú Dios itàcái icàlidéerica Mesías ìwali, yái Picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pìrí, píacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicani. Quéwa rey David ímacaté áiba wawàsi nacái Mesías ìwali.

³⁶ Espíritu Santo imàacacaté David itànàaca yái tàacáisica: ‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita, idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenáiwa, ímaca yái Diosca’,
càité ímaca yái Davidca.

³⁷ Yái rey David ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸ Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá ímacaté nalí: ‘Piicácué píichawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué piyaca càide iyúwa nàyáaná. Casímáica nèepunícawa nanáawani cáaléri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casímáica Dios iicáca nía. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimiétaquéri iyú bamuchúambàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía.

³⁹ Máini nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi ínata cáimiétacanéeyéi wenàiwica yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cáimiétacanéri yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa

náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁰ Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nayéedùaca nacái nacapèemi, nàasumi nacái, náicha níái catúulécanéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese nasutáca Dios íicha déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yùuwichàidéeyéipiná cachàiníiri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹ Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo irìcu, abéemàalé ofrenda yàalu íicha wenàiwica iwàlùadacataléca plata namàaquéerica Dios irí. Yá iicáca wenàiwicanái iriadaca yàasu platawa ofrenda yàalu iriculé namàacacaténáni Dios irí. Yá iicáca madécaná càasuýéi naliadaca néré manùba plata.

⁴² Néese inanái yàanàaca néré, catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicawa íicha. Yá ulladaca moneda ofrenda yàalu iriculé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, càmiyéica máini cawènica.

⁴³ Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá íimaca nalí:

—Péemlàcué cayába, úái manìríchúami catúulécanéechúaca udéca umàacaca ùasu ofrendawa Dios iiquéeri iyúwa manuiri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu iriculé.

⁴⁴ Macáita níái áibanái nàacaté ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníiri íichawa, quéwa úái catúulécanéechúaca, udéca umàacaca ofrenda Dios irí macáita yái udènièrimica uwèniánápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

13

Jesús anuncia que el templo será destruido

¹ Jesús imusúacatéwa templo íicha, yá abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, ¡piicácáwa níái templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capíi manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicacánáwa templo itéeséeyéica! —íimaca.

² Quéwa Jesús íimaca irí:

—Péemlà cayába yái núuméeyéica pirí iwali, níái capíi manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capíi yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba íinata. Macáita níái capíi templo itéeséeyéica namáalàapínáta nacáiwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³ Néeseté Jesús yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná. Uái dúli

iyéechúaca abéemàise templo íicha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái íicha.

4 Nasutáca néemìawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nalí templo ìwali, càinácaalí iyú nacái nadépinaté náalíacawa templo imáalàanápinácatéwa mesúnamáita.

5 Néese Jesús íimaca nalí: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàapinácawa.

6 Manùbacáiná wenàiwica nàanàapiná icàlidéeyéipiná ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapiná manùba wenàiwica.

7 “Picácué cáalu piwàwa péemìapinácaalícué áibanái itàanica ùwicái iináwaná ìwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi.

8 Manùbacáiná áiba cáli néeseéeyéi ipéliapiná áiba cáli néeseéeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama cáli icusúapinácawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbáanéeri yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùasu èeri umusúadacaténá iicá èeri.

9 “Piicácué píchawa áibanáicáiná judíonái náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nàyacàle icuèrinánái iríwa. Aibanái icapèedáidapinácué píawa judíonái yéewáidacàalu irícu. Yá áibanái náibàapinácué píawa nacháawàacaténá piináwaná ìwali càmiyéi judío icuèrinánái irí, reynái irí nacáiwa peebáidacáinácué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica píri, yéewanápiná picàlidaca nalí nutàacái.

10 Ipíchawáise imáalàapinácawa yái èeriquéi, yá iwàwacutápiná macái èeri mìnánái yéemìaca nutàacái cayábéeri.

11 Néenialípiná náibàapinácué píawa nacháawàacaténácué pía náiwacanánái iríwa, quéwa picácué achúma piináidacawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nalí nutàacái. Pibàlùapinácué náipunita, yá picàlidacué nalí càinácaalí tàacáisi Dios ichùulìeripinácuéca picàlidaca nalí, càmicáinácué picàlidapiná nalí píasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinácué nalí nutàacái Espíritu Santo imàaquéeripinácuéca píalíacawa.

12 Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái irí, néenánái néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàapiná néenibewa néetáanápináwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái

nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa.

¹³ Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetácatalétawa, níacata nuwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹⁴ “Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo irìcu, aléde càmicataléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàcaténá imànica templo Dios ícha —piacué iléeyéica yái tàacáisica, péemiacué cayábani —íná piicápinácaalícué yái wenàiwica ìyaca néré, yásí macáita wenàiwica ìyeyéica cháí Judea yàasu cáli iwàwacutá naplacawa dúli inàliméeri nérépiná.

¹⁵ Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa ìyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe iriculéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise naplacawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

¹⁶ Cawinácaalí ìyeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápiná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise naplacawa Jerusalén ìyacàlená ícha.

¹⁷ ¡Nàuwichàapínacawa manuísíwata cawinácaalí inanái idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quìrasì ìira ìinisì!, càmicáiná náalimá naplacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa.

¹⁸ Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá piplacawa unìabépi, máinicáinácué càulenáca placawa.

¹⁹ Néenialípiná wenàiwicanái yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siuca nacáide. Càmiripináta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha càiripináta cháí èeri irìcu.

²⁰ Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripinátáni yái yùuwichàacáisica, yásí macái èeri mìnánái yéetápinácatáta. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripinácani cáininácainá iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa.

²¹ “Néese néenialípiná áibanái ímapinácué piríwa: ‘Aquialécué, piicáca chácata ìyaca yái Mesíasca’, càipiná náimaca; áibanái nacái náimapinácué piríwa: ‘Piicácué Mesías ìyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipiná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

²² Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapínaca, icàlidéeyéipiná ichìwawa, náimapiná Mesíasca nía, judío icuèrinápiná; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàapíná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná natàanínása Dios inùmalicúise. Namànipiná yái

càmíríca wenàiwíca idé imànica. Càipíná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnanaí. Náalímáidapíná nachìwáidaca Dios yàasu wenàiwíca, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càmicaalí Dios yàasunáí iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalímá nachìwáidaca nía nacái.

²³ Iná ìpicácué pìichawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca pìrìni, macáita yái iwàwacutéericuéca pialíacawa ipíchanácué nachìwáidaca pía. Nudéca nùlàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínácawa”, íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴ Jesús íimacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanáami ichàbacawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri, quèeri nacáíwa càmita amalá icànaca.

²⁵ Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníise. Yásí cachàiniyeyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa.

²⁶ Néese macái èeri mìnanaí iicápiná núa, núa asìali Dios néeséerica, nùanàapíná acalèe yèewíise cachàiníiri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irícuwa nucùacaténá macáita.

²⁷ Nubànùapíná nùasu ángelnáíwa, yá nàwacáidapíná nulí nùasunáí nuedéeyéica èeri mìnanaí yèewíise àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanùbaca cháí èeri irícu.

²⁸ “Péemíacué cayába comparación higuera yéetaná ìwali: Càisinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá pialíacuécawa mawiénica camuí.

²⁹ Càita nacái piicápinácaalícué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuéca pìrì ìwali, yásí pialíacuécawa mawiénica núa, nùanápináwa néese àniwa, núa asìali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwíca ibàlùacaalíwa capli inùma irícu, iwàlùanápináwa capli irículé.

³⁰ Péemíacué cayábani, macáita yái siùquérica tàacáwa nucàlidacuéca pìrì ìwali, macáita ichàbàanápinácawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwíca iyéeyéipínáca néenialíwa.

³¹ Yái capirálèeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínácawa áiba èeriwa, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidáanácué pìrìni.

³² “Quéwa canácata yáaliériwa chácatáinápinácaalí yái èerica, chènuníiséeyéi ángelnáí nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios írìca, càmita nùalíawa chácatáinápinácaalí yái èerica, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³³ “Iná picùacué pìyacani, yái èeripínáca, pisutácué nacái Dios íicha, càmicáinácué pialíawa chácatáinápinácaalí nuénáíwaná yàanàaca.

³⁴ Péemíacué comparación: Nuénáíwanápiná ìyaca càide iyúwa asìali yàacaalíwa ipáchiacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa icapèe íchawa, yá imáidaca yàasu wenàiwícanáíwa.

Yá ichùullaca nacùanápíná icapèe, yàasu nacái. Macái icàlida nalí náibaidéeripínáca. Yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icuèripíná capli inùma ipíchaná iimáca, ituíyàanápíná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa.

³⁵ Iná núumacué pirí, picùacué cayába nùanàaca àniwa, càmicáinacué píalíawa nuénáiwaná, núa iyéerica càide iyúwa capli íiwacali, chátáinápínácaalí nùanàaca àniwa, nùanàapínácaalí táicalé, càmicaalí nacái catá bamuchúami, càmicaalí nacái cawámai itàacaalí, càmicaalí nacái mapisáita.

³⁶ Picùacué cayába nùanàaca ipíchanacué nuèpùapínácaalí nùanàaca àniwa, yáta nùanàacuéca píá meedá càmiyéica líbaida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá.

³⁷ Yái núuméericuéca pirí, núuma nacái macáita nùasu wenàiwica iríwa: Picùacué cayába nùanàaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

14

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Iwàwacutácáté pucháiba èeri ipíchawáise judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua, nayáacaalíté pan càmiri idènia levadura. Sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nacutáca càinápínácaalí iyú yéewanápíná náibàaca Jesús ibàacanéeri iyú nanúanápínáni.

² Abénaméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níai manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé irícu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³ Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe irículé, yái Simón ichùnièricatéwa cháunási lepra íicha. Néese idècunitàacá Jesús iyaca mesa idaní iyáacaténa iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanàaca itéechúaca catúa ucáapi irícuwa, abéechúa catúa cawèníri íba alabastro icatùaléná, ipuniéechúawa séenási pumèníri isàni iyú, ípidenéeri nardo, máiníri cawènica. Yá ubacáca catúa inùma, yá ùcùaca séenási Jesús íiwita ìwali, yái séenási pumènírica isàni.

⁴ Néese abénaméeyéi néená níai iyéeyéica néeni, yá calúaca nía ìwalíise yái umànínáca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá yái pumènírica isàni cawènírimica.

⁵ Yái pumènírica isàni iwèníri trescientos ichàbaníseta denario, cawèníyéi plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùacaténa iwènináami catúulécaneeyéi irí? —náimaca nalíwáaca. Yá nacúisaca náichawa úái inanáica.

⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri.

⁷ Catúulécaneéeyéi wenàiwica nàyacuéca pèewi càiripináta, ínà yéewa píalimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicacacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càimírira iyapiná piápichacué càiripináta cháí èeri írìcu.

⁸ Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùucùaca nùwali perfume nusànipiná ipíchawáise nuétácawa, yéewanápiná nabàliaca núa, càide iyúwa judiónái imàníiná yéetéeyéimiwa írì.

⁹ Péemìacué cayába, àta alénacaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri írìcu, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yásí nacái nacàlidaca uináwaná íwali càinácaalí iyú úái inanáica umànínaté nulí cayábéeri. Càipiná nawàwalica úawa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰ Néseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yàaca itàanica sacerdote íiwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

¹¹ Níái sacerdote íiwacanánáica néemìacaalíni, yá máini casímáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas írì nàanápinaté írì plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹² Idàbáanéeri èeri yàanàacaté judiónái yàasu culto yaali íipidenéerica Pascua nayáacaalíté pan càimíri idènia levadura. Yaté èerica nanúacaté oveja wàlisài iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise iyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yaté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemìawani. Náimaca írì:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapiná nacáíwa yàacási Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca írì.

¹³ Iná Jesús imáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá íimaca nalí:

—Piacuéwa Jerusalén iyacàlená írìculé. Abéeri asiali íipunitáidapinácué píawa, itéerica úni catùalìcu. Piacuéwa yáamiwáise,

¹⁴ àta iwàlùacatalétawa capìrìculé, néese píimacué capii íiwacali írì: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemìawa pía alénacaalí capii imàdàaná ìya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué írì.

15 Néese yáasáidapinácué piríwani, capíi imàdáná manuírí iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha, nachùnìerica cayába. Pichùnìacué walíni néré wayáapiná Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

16 Néese nàacawa Jesús íicha níai yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén iyacàlená iriculé. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica.

17 Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanàaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa.

18 Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, abéeri péenácué, iyéerica iyáacaléwa núapicha siùcade, itépiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca nalí.

19 Yá idàbaca achúmaca nawàwa, íná nadàbaca nasutáca néemiawani abéerinamata. Náimaca Jesús írí:

—¿Núasica? —náimaca.

20 Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenácué docenácué pimanùbaca pía, yái yáapúadéerica pan núapicha quirápieli iriculé, yácata itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa.

21 Báisíta núa, asiali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nùwali Dios inùmalìcuise; quéwa imáiníripiná yùuwichàacawa yái asialica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! Cayába cachàinitésica irítáni càmicaalíté imusúa iicáca èeritá —íimaca yái Jesúsca.

22 Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios írí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca nalíni. Íimaca nalí:

—Peedácué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca nalí.

23 Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idèniéchúa irìcuwa uva ituní. Yá yàaca Dios írí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáida nalíni, yá macáita nàiracani.

24 Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripináca nua nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéeri nacái báisíricani yái wàlisài wawàsi Dios imànírira wenàiwicanái yáapicha iwasàacaténá níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

25 Péemiacué cayába, càmita nuèpua nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracaléta wàlisài uva ituní yàcalé irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶ Néeseté idécanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná.

²⁷ Jesús ímaca nalí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapínacué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios icàlidéericaté nùwali. Dios ímacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupira ovejanáíwa, néese nupira ovejanáí napiapiná nacàlaliacawa’, ímacaté yái Diosca.

²⁸ Quéwa idécanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá nuípunitáidapínacué pía néréwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese Pedro ímaca irí:

—Ewita macáita áibanáí iwènúadacaalí píicha íiwitáisewa, càicáanáita càmita numànipiná càì —ímaca yái Pedroca.

³⁰ Jesús ímaca irí:

—Péemìa cayába, yáta catáquéi, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiriapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali, ipíchaná nanúaca pía núapicha —ímaca yái Jesúsca.

³¹ Quéwa Pedro ímaca irí cachàiníiri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáanáita càmita nucàlida nuchìwawa càmínása nùalía píwali —ímaca yái Pedroca. Yá macáita níái áibanáí càì náimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

³² Néeseté nàanàaca bànacalé inàlima néré ípidenácataléca Getsemaní. Yá Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Píawinacuéwa cháí idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios íicha —ímaca yái Jesúsca.

³³ Yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalùadacawa báawanama, máiní achúmaca iwàwa íináidacawa icalùniwa.

³⁴ Yá ímaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicuísewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá pìyaca —ímaca nalí.

³⁵ Néese Jesús isirùacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa iriàcawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios íicha wawàsi asásí cayábacaalí iwasàanápíná Jesús yúuwichàacáisi íicha, yái yúuwichàacáisica yàanèeripinácatéwa ìwali mesúnamáitaté.

³⁶ Càité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha: “Núaniri, píacata yáaliméerica imànica macái wawàsi. Iná piwasàaca núa íicha yái nùuwichàanápínacawa yàanèeripinácawa nùwali siúcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái piwasàanáca núa, yá picá pimàni càide

iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, ímaca isutáca Dios ícha yái Jesúsca.

³⁷ Néese yèpùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía íiméeyéicáita. Néese ímaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná piimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapíná?

³⁸ Picácué piimá pìyaca, pisutácué nacái píawawa Dios ícha yéewacaténácué pimawèndadaca píichawa báawéeri, Satanáscáiná yáalímáidapínácué pía pimàníinápiná pibáyawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué piiná meedá —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Néese Jesús yèpùa yàacawa náicha àniwa. Yá yèpùa isutáca Dios ícha càide iyúwa idéénaté isutácáwaca.

⁴⁰ Néese yèpùacawa yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàaca nía íiméeyéicáita àniwa, máinicáiná cadapùleca nía báawanama. Idécánáami icawàidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré.

⁴¹ Yá Jesús yèpùa iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios ícha àniwa. Néese yèpùa yàacawa nàatalé àniwa máisiba yàawíríanápiná. Yá Jesús ímaca nalí:

—¿Cánácué piimá pìyaca? ¿Cánácué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwánácáiná idéca yàanàaca presocatáipínáca namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica.

⁴² Pimichàacuéwa, wàanácuéwa; áca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacaténá núa —ímaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³ Idècunitàacá Jesús itàaníca, yáté Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèeyéipínáca Jesús.

⁴⁴ Judasca, yái itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalíni quéechacáwa càinápinácaalí iyú yáasáida Jesús. Càité Judas ímaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìali nutàidéeripínáca, nusùsuèripínáca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Iná píibàacuéni, pitécué piacawa cachàiníiri iyúni”, càité ímaca nalí yái Judasca.

⁴⁵ Inaté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá ímaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali! —ímaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca.

46 Néese níái manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jesús, nacùacani presoíri iyú.

47 Quéwa abéerita néená níái yéewáidacaléca iyéeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatató, yá inúacatató abéeri asìali iwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yùuwi abémèa, yái sacerdote ìiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

48 Néese Jesús isutáca yéemìawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pìanàa nùatalé cacáapisàiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacái píibàacaténacué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica, càmicáinacué nupéliapiná píipunita.

49 Macái èeri imanùbaca, nùyacatécué pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo irìcu, yá càmitatécué píibàa núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siùcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná iwali Dios inùmalicuíse —ímaca yái Jesúsca.

50 Néese macáita Jesús yéewáidacalénái namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napiacawa.

51 Núa Marcos quéwa, ùuculliricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudèniacaté nùwaliwa manuíri wáluma meedá, núuquéricaté nùwalísewa. Néese níái wenàiwica náibàaca núa.

52 Quéwa numusúacàatécatawa nùasu wálumami íchawa, yá nupiacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

53 Néeseté natéca Jesús sacerdote ìiwacaliná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote ìiwacanánái, judío ìiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu.

54 Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa irìculé, yái sacerdote ìiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quichái irí yàanabàcaténá néeni.

55 Néese sacerdote ìiwacanánái, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita ìiwacanánái nacutáca wawàsi Jesús iwali namàacáanápiná úwinái inúacani. Quéwa càmitaté náalimá nàanàaca báisíiri wawàsi iwali.

56 Yácáiná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús iwali, càicáaníta càmita abédanama natàaníca.

57 Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá náimaca:

58 —Wadéca wéemìaca càì íimaca: ‘Numáalàidapíná yáì tem-ploca asìanái imànírica, néese máisiba èeri irìcu, yá nu-michàidapíná áiba templo càimírìta asìanái imàni’, càì íimaca —náimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

59 Quéwa éwita nacàlidacáaníta càiri chìwái, càicáaníta càmita abédanama natàanica àniwa.

60 Néese sacerdote íiwacaliná imichàacawa ibàlùacawa nàacuésemi. Yá isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlida piináwanáwa? ¿Càiná píimaca ìwali yáì nacàlidéerica piwali nacháawàanáca piináwaná ìwali? —íimaca Jesús irí.

61 Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yáì Jesúsca, càicáaníta masànata náicha mamáalàacatani, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná isutáca yéemìawa àniwani. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica yáì Mesíasca, yáì judío icuèrinápináca, yáì cayábéeri Dios íirica? —íimaca.

62 Jesús íimaca irí:

—Báisíta, yáca núa yáì. Yá áibaalípiná piicápinácué núawa, asìali Dios néeséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yáì Dios cachàinírìca náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácué nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíise chènuníise —íimaca yáì Jesúsca.

63 Néese sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiuitáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemìaca yáì tàacáisi Jesús íiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—¿Càmita iwàwacutá wéemìaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali!

64 Pidécuéca péemìaca itàanica báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios íiricasani. ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Yá abédanamata náiwitáise macáita cabáyawanáca naicácani, iwàwacutáanása nacái yéetácawa, náimaca.

65 Néese abénaméeyéi néená nadàbaca nàapísáidaca Jesús inàni, nabàlìia nacái ituí, yá nacapèedáidacani, náimaca irí:

—¿Piwicùlida, picàlida walíni cawinácaalí yáì inúadáida píal! —náimaca irí, naicáanica iquíniná. Yá nacái úwinái icuèyèica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

66 Pedro ìyacaté capìi yàapumàallicubàa, bàacháwáise. Néese inanái yàanàaca néré, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca.

67 Uicáca Pedro yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníiritéwa Jesús yáapicha, yáì Nazaret ìyacàlená néeséerica —úumaca.

⁶⁸ Pedro quéwa imànica ichìwawa, ímaca càmítasa yáalía Jesús ìwali. Yá ímaca ulí:

—Càmírita nùalía ìwali. Càmíta nacái nùalía càinácaalí ìwali pitàanica piyaca —ímaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, cáalucáinani. Yá Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itéeséerica. Néese cawámai itàaca.

⁶⁹ Néese úai íibaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlidaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanái irí iyéeyéica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asialiquéi abéeri néená níai Jesús yáapichéeyéica —úumaca.

⁷⁰ Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa càmíinása yáalía Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacái, yái Pedroca. Néese achúma yáwanáitàacáwa àniwa áibanái iyéeyéica néeni náimaca Pedro irí àniwa:

—Báisíta piaca abéeri néená níai Jesús yáapichéeyéica, Galilea yàasu cáli nééséericáiná nacái pía —náimaca.

⁷¹ Néese Pedro idàbaça icàlidaca ichìwawa cachàiníri tàacáisi iyú, báawéeri nacái báawanama báisí báisísíwata Dios yáaliéricawa. Yá ímaca nalí:

—¡Càmíta nùalía ìwalíira asìali pitàaníricuéca ìwali! —ímaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, ipíchaná náibàacani, cáalucáinani, yái Pedroca.

⁷² Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapiná. Néese Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméericaté irí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmítasa píalía nùwali’, càité idéca ímaca yái Jesúsca. Yá Pedro ícháanica cachàiníri iyú.

15

Jesús ante Pilato

¹ Néeseté amalácaalí nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níai sacerdote íiwacanánáica, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía macáita Junta Supremanái, israelita íiwacanánáica, náináidacaténáwa càinácaalí namànlínápinaté Jesús irí. Yá nadacùaca náichawa Jesús. Yá natécani presoíri iyú Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemíaca Jesús iináwaná ìwali, ichùulianápiná úwinái inúaca Jesús.

² Néese Pilato isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Báisísica judío icuèrinásàirica pía? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Báisíta, núacani. Pidéca càì píimaca —ímaca yái Jesúsca.

³ Néese sacerdote íiwacanánái nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali. Náimaca Jesús imànicasa madécaná wawàsi báawéeri.

4 Iná Pilato isutáca yéemìawa Jesús àniwa. Yá íimaca Jesús irí:
—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinácaalí pidééná pimànica? Péemìà nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwali —íimaca yái Pilatoca.

5 Canácata quéwa Jesús íimáaná irí, íná Pilato ínáidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí, càmita Pilato yáalíawa ínáidéeripináwa Jesús ìwali.

Jesús es sentenciado a muerte

6 Camuí imanùbaca judíonái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judíonái irípiná, càirínácaalí presoíri nawàwéerica.

7 Néenialíté ìyaca asìali ípidenéerica Barrabás presoíyéi ibànalicu, náapicha áibanái wenàiwica inuyéycaté wenàiwica ùwicái irìcuná, namànicaalíté ùwicái romanonái yàasu gobierno ípunita.

8 Iná áibanái wenàiwica yàanàaca, yá nadàbaca nasutáca Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise ìyáaná.

9 Yá Pilato íimaca nalí:

—¿Piwàwasicué nuwasàaca pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —íimaca yái Pilatoca Jesús ìwali.

10 Càica Pilato isutáca yéemìawa nía, Pilato yáalíacáinátéwa báawaca sacerdote íiwacanánái iicáca Jesús, máinícáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca náicha Jesús, íná sacerdote íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali Pilato irí.

11 Quéwa sacerdote íiwacanánái nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Jesús ícha nasutácaténá Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí Barrabás.

12 Pilato isutáca yéemìawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméericuéca ìwali judío icuèrinásàirica? —íimaca yái Pilatoca.

13 Yá náimaca Pilato irí néemíanícawa:

—¿Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca madécaná yàawiría.

14 Pilato íimaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri imàni? —íimaca yái Pilatoca. Quéwanáta néemíanícawa àniwa:

—¿Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

15 Iná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapicha, níái judíoca, íná iwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa icapèedáidáanápíná Jesús mabàleta cachàiniíri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèepùadacani úwinái irí natààacaténáni cruz ìwali.

16 Néese úwinái natéca Jesús bàacháwáise capìi íicha, yái Pilato icapèe manuírca. Yá namáidaca macáita néenánaiwa úwinái nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese.

17 Néese náucaca ruana Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle. Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íiwita ìwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná.

18 Yá nadàbaca néemíanicawa irí. Náimaca:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

19 Néese nanúadáidaca Jesús íiwita ìwali àicu iyú. Yá nàpìsáidacani. Néese nabàlùacawa nàululí iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluíniná, quéwa naicáanicáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná.

20 Idécanáami càì naicáanica Jesús iquíniná, yá nawatàaca íicha ruana nacáiri cáaléeri quíiréerica. Néese nàwalica Jesús ìwali ibàle àniwa. Yá natécani yàcalé íicha, natàtàacaténáni cruz ìwali.

Jesús es crucificado

21 Néeseté abéeri aslali Cirene ìyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, ípidenéerica Simón, yái nàanirica níai Alejandro, Rufo nacái. Yàacawa àyapulicubàa yái Simónca, néese úwinái íbàacani, nachùullaca iwáacutaca cruz Jesús irípiná, càmicáinaté Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

22 Natéca Jesús Gólgota néré méetàuculé Jerusalén ìyacàlená íicha. (Yái ípidená Gólgota íimáanáca: “Iwítasi yáapimi ìyacatalé”.)

23 Yá nawàwa nàaca Jesús ìira uva ituní ipuúri, nèewlàdéerica dabé yèewi ípidenéeri mirra wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máini yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càimírita ìira náichani.

24 Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwinái ibàlùadaca cruz utàwi irìculé. Yá úwinái náucaca náichawa suerte náalíacaténá chánácaalí néená yeedápiná iríwa Jesús ibàle yéenamica, càiyéinácaalí néená úwinái namanùbaca nawàwacani, yái ibàlemica.

25 Mapisái yáwanái tàacáwa a las nueveta mapisáita, yaté natàtàaca Jesús cruz ìwali.

26 Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlidéerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi íimaca: “Judío icuèriná”, íimaca yái tàacáisica.

27 Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáulicuise Jesús irí.

28 Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmálicuise Jesús yéetáanápínátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapínàcani báawéeyéi yáapicha”, ìmacaté yái profetaca.

29-30 Aibanái wenàiwica ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulicubàa natàaníca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícáténá iquíniná. Yá náimaca irí:

—¿Néeni?, píata imáalàidéeripínása templo, pimichàidéeripínása nacái àniwani máisiba èeri irìcu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa, yá pìricùawa cruz ícha? —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

31 Càita nacái naicáaníca iquíniná níai sacerdote ìiwacanánáica, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùnìacaté áibanái ipíchanaté néetácawa, quéwa cà mírita yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi ícha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná.

32 Náimaca nacái Jesús irí:

—¡Pìricùawa cruz ícha, píasa Mesíasca, yái Israel itaquénáinámi icuèrináca, yéewacáténá waicáca, yásí weebáidaca pitàacái! —náimaca naicáaníca iquíniná. Nía nacái pucháiba asíanái natàtèeyéica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàaníca ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

33 Machacànicaalíté èeri, yáté catáca macáita cháí èeri irìcu máisiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé.

34 Yá horaquéi a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá ìimaca Dios irí: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ìimaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi ìimáanáca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càì ìimáanáca.)

35 Abénaméeyéi ibàlùeyéiwa néré néemìaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáaníca Jesús iquíniná:

—Péemìacué, imáidaca ìyaca profeta Elías —náimaca naicáaníca iquíniná.

36 Iná abéerita néená ipìaca ìisapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja sitùa ipùatalicu, yái wáluma nacáiri isàbéerica. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacáténá Jesús ibèrùacani. Néese yái asìalica ìimaca yáapichéeyéi iríwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàacaalí yeedácaténáni cruz ícha —ìimaca, ìicáaníca Jesús iquíniná.

³⁷ Quéwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa. Càité yéetácawa.

³⁸ Yáta manuíri yáawàanáca templo irìcuírca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yái yáawàanáca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yáta icacanácawa chènuníse cáli iwérénama, yái yáawàanáca.

³⁹ Néese úwi íiwacaliná romanosàiri ibàluèricawa Jesús yàasu cruz ípunita iicácáinaté càinácaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ínáté ímaca:

—Báisiiricata Dios Iiricaténi yái asialica —ímaca yái úwi íiwacalináca.

⁴⁰ Nàya nacái néré abénaméeyéi inanái, iicáidéeyéica iyaca Jesús irí déecuíseta quéwa. Nàyaca nèewi níai ípidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacái, úai náatúaca ùculliri Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ubàlùacawa néeni, ípidenéechúaca Salomé.

⁴¹ Níai inanáica, Jesús yéewáidacaléca nacái nía, nayúudàcaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli ínata. Nàyaca náapicha néré nacái manùba inanái yàanèeyéicaté Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴² Catáca yàacawa yáté èerica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judiónái yàasu sábadò idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàllaca yéetéeyéimiwa sábadò ipíchawáise.

⁴³ Aiba asiali yàanàaca ípidenéerica José, Arimatea iyacàlená minali. Yái Joséca, abéeri néená nacáicani, níai Junta Supremaca, israelita íiwacanánáica. Máini cáimiétaquéri iyú wenàiwica iicáca yái Joséca, iwàwéerica nacái Dios icùaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínináta Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato ícha Jesús iinámi.

⁴⁴ Yá Pilato yéemlàcáiná Jesús yéetácatéwa, íná Pilato imáidaca úwi íiwacaliná isutácaténá yéemlàwani, asáisi báisícaalíté Jesús yéetáwa.

⁴⁵ Yá úwi íiwacaliná icàlidaca iríni báisícani Jesús yéetácatéwa, ínáté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi cruz ícha.

⁴⁶ Néese José iwènìlaca manuíri wáluma lino yáawamíirica. Yá yeedáca Jesús iinámi cruz ícha. Yá yéepùacani wáluma linoíri iyú, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná. Néese irìadaca Jesús iinámi càliculli irìculé. Yái càlicullica áibanái íicacaténi dúli íbéeri ibàlài iricu, yéewacaténá càlicullicani càide iyúwa capíi imàdàaná. Yá José ibàllaca càliculli inùma manuíri íba iyú.

⁴⁷ María Magdalena, áiba María nacái, úai José yáatúaca, naicácaté alénácaalí naliada Jesús iinámi.

16

La resurrección de Jesús

¹ Néeseté sábadó idénáami, judíónái iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yáté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacái, úái Santiago yátúaca, áiba inanái nacái ípidenéechúaca Salomé, nawèniaca pumèniiri isàni nacàlilàcaténani Jesús iinámi ìwalíse, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná.

² Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculli nérépiná mapisáisiwata idécanáamité èeri imusúacawa.

³ Yá náimaca nalíwáaca idècunitàacá nàacawa àyapulicubàa:
—¿Cawínásica iyúudàapiná wía weedácatená manuíri íba càliculli inùma íicha? —náimaca nalíwáaca.

⁴ Quéwa nàanàaca néré, yá naicáca manuíri íba càmiiri íbàlùawa inùma irìcu. Náináidacawa manuísíwata naicáidaca íba írí máinicáiná manuírìcani yái íbaca.

⁵ Yá nawàlùacawa naicáwa càliculli irìculé. Naicáca néré ùuculiiri yáawinéericawa nèewápuwáise cabalèeri ináawani cáalèeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica.

⁶ Quéwa íimaca nalí:
—Picácué cáalu pía nuícha. Núalíacawa picutácuéca píacawa Jesús, Nazaret ìyacàlená néeseéricaté, yái natàtèericaté cruz ìwali. Yáta idéca ícáucàacawa. Canáca chání. Piicácuéca cháí nalladacatáimicani.

⁷ Piacué picàlidaca yéewáidacalénái iríni, Pedro írí nacái. Càicué píimaca nalí: 'Jesús yàapínácuéwa pípíchalé Galilea yàasu cáli néré. Yá piicápinácué néréni càide iyúwaté icàlidáanácué píiríni', càicué píimaca nalí —íimaca yái ángelca.

⁸ Néese níái inanáica namusúacawa napíacawa càliculli íicha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái iríni, cáalucáinaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹ Jesús imichàacatéwa yéetácáisi íicha domingo irìcu amalácaalíté yàacawa. Yáté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanái Jesús yúuquéechúacaté íicha siete namanùbaca demonio idacuèyéicaté úíwitáise.

¹⁰ Néese uicácanáamité Jesús, yá ùacawa ucàlidaca nalíni níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapícha, achúmèeyéica iwàwa, ícháaníiyéica ìyaca nacái.

¹¹ Néemíaca ucàlidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹² Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica

yèpuníyíecatéwa ìyaca àyapulìcubàa Jerusalén ìyacàlená ícha, manacúalibàa.

¹³ Nadécadénáami naicácani, yá nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená iriculé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái iríni. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴ Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níai once namanùbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàalàaca nía cachàiníri iyú càmícináté neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmícináté nacái nawàwa néewáidacawa, càmícináté nacái neebáida néenánái itàacáíwa, níai iiquéeyícaté Jesús idécanáamité icáucàacawa.

¹⁵ Néese Jesús ímaca nalí: “Pìacuéwa macái cáli ínatalé. Picàlidacué tàacáisi macái wenàiwica irí, yái tàacáisi ímérica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, ibautizéeyéica nacáíwa, níacata nuwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Aibanái càmíyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yùuwichàidapiná níawa nabáyawaná ìwalíisewa.

¹⁷ Níai yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái càmíríca wenàiwica idé imànica, náasáidacaténá báisírícani, yái tàacásica nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwitáise iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íchawa nuípidená ìwali; natàanípiná áiba tàacáisi iyú, càmíyécáwa náalíawa ìwali.

¹⁸ Yá namàacacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenái nàacaalí nàiraca iculále, càmita néetáwa iyú. Namàacapiná nacái nacáapiwa cáuláiquéeyéi ìwali nasutácáténá nalí Dios ícha, yá nachùnìapiná cáuláiquéeyéi, nuípidená ìwali”, ímaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹ Néeseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yái tàacásica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapícha macáita.

²⁰ Néesetécáwa Jesús yéewáidacalénái nàacatéwa Jerusalén ìyacàlená ícha, nacàlidacaténáté Jesús itàacái macái cáli ínata. Yá Wáiwacali iyúudàaca nía, imàacaca namànica yái càmíríca wenàiwica idé imànica, náasáidacaténáté áibanái irí báisírícani yái Dios itàacáica.

SAN LUCAS

Prólogo

¹ Manùbéeyéi wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi nacàlidacaténá cànácaalíté Jesucristo iyáaná wèewi yèpunícaalítéwa cháì èeri irìcu.

² Jesús yáapichéeyéi naicácaté natuí iyúwani macáita yái Jesucristo imàníríca. Néese Dios ichùulìacaté nía nacàlidáanápíná áibanái iríni yái báisíri tàacásica Jesucristo ìwali iyúwaté naicáaná macáita. Néeseté néewáidaca wía. Iná madécaná wenàiwica nadéca natànàaca tàacáisi càide iyúwaté Jesús yáapichéeyéi yéewáidáanáté nía.

³ Núa, Lucas, nubànù pírí cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máini cáimiétacanéeri. Nudéca nuéwáidacawa Jesucristo iináwaná ìwali macáita cayábéeri iyú. Yá nuínáidacawa cawàwanáta cayábaca nutànàacaalí pírí tàacáisi Jesucristo iináwaná ìwali machàcaníri iyú.

⁴ Iná nutànàaca pírí yái cuyàlutaca yéewanápiná píalíacawa cayába yái báisíri tàacásica Jesucristo ìwali càide iyúwaté áibanái yéewáidáaná pía.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ Bàaluité rey Herodes icùacaalíté Judea yàasu cáli, néenialí iyacaté sacerdote ípidenéeri Zacarías, abéeri Abías itaquénáinámi yéená, Aarón itaquérinámi nacái. Sacerdotenáica níai Abías itaquénáinámica íbaidéeyéicaté Dios irípiná templo irìcu. Zacarías yàacawéetúa úpidená Elisabet, abéechúa Aarón itaquétúanámica nacái úa.

⁶ Zacarías, Elisabet nacái nàyacaté machàcaníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, namàni nacái macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá israelitanái imànica, iná canácata yáaliméeri icháawàaca naináwaná ìwali.

⁷ Quéwa méenibeca nía càmícáiná yéewa quéenibeca Elisabet. Máini nacái béeyéica nía.

⁸ Yái sacerdote Zacaríasca íbaidacaté Dios irípiná imanùbaca yáapichawa templo irìcu. Aiba èerité iwàwacutá namànica culto Dios irípiná templo irìcu nàacaténá Dios icàaluíniná.

⁹ Càide iyúwaté sacerdote íiwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte náalíacaténátéwa chánácaalí néená iwàlùèripináwa templo irìculé. Yá needáca Zacarías iwàlùanápínáwa yeemácaténá pumèníri isàni Dios yàasu templo irìcu.

¹⁰ Iná Zacarías iwàlùacawa templo irìculé. Idècunitàacá yeemáca pumèníri isàni, manùba wenàiwica nasutáca Dios ícha templo ibàacháwalená irìcu.

11 Néese abéeri ángel Dios ibànuèri chènuníise imàacaca yáawawa Zacarías iicácani. Yái ángel ibàlùacawa altar yéewápuwáise, yái altar neemácatáica ínata pumèníiri isàni.

12 Iicácaíná ángel, yá Zacarías ínáidacawa iicáidaca iri manuísiwata, máini cáalu nacáicani, yái Zacaríasca.

13 Quéwa ángel íimaca irí:

—Picá cáalu pía nuícha, Zacarías, Dioscaíná idéca yéemiaca pisutáaná íicha. Píacawéetúa Elisabet quéenibéechúapíná píriwa abéeri sùmáiwá; pímaní íipidená Juan.

14-15 Imusúacaalípiná iicá èeriwa, yá máini casímáica piwàwa, cayábasíwata piicácani. Casímáipíná nacái nawàwa áibanáica madécaná, máinicáiná cachàiníríca pìiri íiwitáise Dios ìwali. Càmiripínáta ìira ipuúri, uva ituní nacái, canásíwata. Espíritu Santo icùapíná íiwitáise càiripínáta, icùapíná íiwitáise nacái ipíchawáise imusúaca iicá èeri.

16 Néese iwènúadapíná náiwitáise àniwa Nacuèriná Dios irípináwa, níái manùbéeyéi Israel itaquénáinámica, neebáidacaténá àniwa Nacuèriná Dios itàacáíwa.

17 Yái píirica Juanca icàlidapíná nalíwa Wáiwacali iináwaná ìwali ipíchawáise Wáiwacali yàanàaca. Máini cachàinírí íiwitáise yái píirica, càide iyúwaté profeta Elías bàaluité. Iwènúadapíná nasèenái íiwitáise cáininácaténá naicáca néenibewa. Iwènúadapíná nacái náiwitáise, níái càmiyéica yeebáida Dios itàacái, náalícaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita pìiri iwènúadapíná wenàiwicanái íiwitáise yéewacaténá neebáidaca Wáiwacali itàacái yàanàacaalípiná nàatalé —íimaca yái ángelca.

18 Néese Zacarías isutáca yéemiawa ángel:

—¿Càinásica yéewaná núalíacawa asáisi báisícaalí yái tàacáisi picàlidéerica nulí? Máinícata béerica núa, càita nacái nùacawéetúa béeruta nacái úa —íimaca yái Zacaríasca.

19 Yá ángel íimaca irí:

—Núacata Gabriel, nuíbaida nacái Dios irípiná. Dios idéca ibànùaca núa nutàanícaténá píapícha nucàlidacaténá píri yái tàacáisi cayábéerica.

20 Quéwa siùcade càmita yéewa pitàaníca àta pìiri imusúacatalétawa, yásí yéewa pitàaníca àniwa, càmicáiná peebáida yái núumáanáca píri. Néese, yái núumáanáca pìiri ìwali píiquéeripínáca yéenáíwaná yàanàacaalíwa —íimaca yái ángelca. Néese ángel yàacawa Zacarías íicha.

21 Idècunitàacá Zacarías itàaníca ángel yáapícha, áibanái wenàiwica bàacháwáiséeyéica nacùaca Zacarías imusúacawa. Náináidacawa manuísiwata cáná yéewa càmita imusúacàatétawa templo irícuíse.

22 Atata Zacarías imusúacawa, yáté càmita yéewa itàanica náapicha, íná náaliacawa iicácaté yéenaiwanási nacáiri Dios néeséeri templo irícu, itàanicáiná náapicha icáapi iyúwa, càmicáiná yéewa itàanica. Yá matàacáica mamáalàacatani.

23 Idécanáamité imáalàidaca imànica íbaidacaléwa Dios irípiná templo irícu, yá Zacarías yèepùacawa icapèe néréwa.

24 Néesezáwa yàacawéetúa Elisabet udéericuca sùmài. Yá cinco quéri càmicáicáata imusúawa icapèe irícuísewa. Uumaca uínáidacawa ulíwa:

25 “Dios idéca iicáca nupualé yéewanápiná càmita quirínama wenàiwicanái iicáanica nuquíniná méenibéenaca núa”, úumaca.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

26 Elisabet udèniacaté seis quéri udéericúuná, yáté Dios ibànùaca ángel ípidenéeri Gabriel yàanápináwa Nazaret ìyacàlená néré, ìyéerica Galilea yàasu cáli ínata.

27 Dios ibànùacaté Gabriel icàlidacaténá tàacáisi abéechúa mànacàu irí, ípidenéechúa María, càmicáicáawa iimá asìali yáapicha, quéwa imàníchúacaté matrimonio ùyacàle mìnanaí yàacuésemi. Uacawéeripiná ípidená José, abéeri rey David itaquérinámi.

28 Yái ángel yàanàaca María yàatalé, yá ímaca ulí:

—Péemìa cayába, Dios imànipiná pirí cayábéeri manuí. Dios ìyaca píapicha. Dios iyúudàapiná píawa manuísíwata áibanái inanái ícha canánama —ímaca yái ángelca.

29 María iicácaalí ángel, yá ucalùadacawa manuísíwata uémíaca ímáaná ulí. Yá uínáidacawa càinácaalísica ímáaná yái tàacáisi ángel itàidéerica iyú úa.

30 Néese ángel ímaca ulí àniwa:

—María, picá cáalu pía nuícha, cayábacáiná Dios iicáca píiwitáise.

31 Iná péemìa cayábani, mesúnamáita pidéericuca. Pidèniapiná píiriwa. Pimàni ípidená Jesús.

32 Nacuèrinápinácani, cachàiníiri íiwitáise, icùapiná níawa. Náimapiná ìwali Dios chènuníséeri iiricani. Wacuèriná Dios imàacapiná píiri icùaca Israel itaquénáinámi càide iyúwaté yàawirimi rey David icùanáté nía.

33 Icùapiná nía càiripináta, níai Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iyamáida icùaca nía —ímaca yái ángelca.

34 María ímaca ángel irí:

—¿Càinástica yéewaná quéenibeca núa càmicáicáawa ìya asìali yáapicha? —úumaca úai Maríaca.

35 Yái ángel ímaca ulí:

—Espíritu Santo yàanàapiná píataléwa. Dios chènuníséeri íiwitáise iyamáapinácawa píwicáulé iyúwa acalèe. Iná yéewa

yái sùmài pimusúadéeripiná iicá èeri ípidená Mabáyawanéeri. ípidená nacái Dios íiri.

³⁶ Ua nacái péenasàatúaná ípidenéechúaca Elisabet udè̀napiná uìriwa, éwita máinicáaníta béeruca úa. Uái nacàlidéechúacaté ìwali càmicíchúasa yáalimá quéenibeca, úata udéca udéerìcuca sùmài seis quéeri siùcade udécadénáami udéerìcuca.

³⁷ Dios yáalimácáiná imànica macáita, íná canácata máiníiri càulenáca Dios íicha —ímaca yái ángelca.

³⁸ Iná María íimaca:

—Núacata yái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwicaca. Yá numàacaca Dios imànica nulí càide iyúwa píimáaná nulí —úumaca úái Maríaca. Néese, ángel yèepùacawa uícha.

María visita a Isabel

³⁹ Néenialíté María ùcàatécatawa áiba yàcalé néré iyéerica Judea yàasu cáli dúlinaméeri íinata. Zacarías, Elisabet nacái nàyacaté néré.

⁴⁰ Yá María uwàlùacawa nacapèe irìculé, níai Zacaríasnáica. Yá utàidaca Elisabet.

⁴¹ Elisabet uémìacacanacáita María itàidaca úa, yá mùlimùlicani yái sùmài achúméerínaca Elisabet idéerìcuírica. Yá Espíritu Santo icùaca Elisabet íiwitáise.

⁴² Néese Elisabet úumaca cachàiníiri iyú María irí Espíritu Santo inùmaliçuise:

—¡Dios idéca imànica píri cayábéeri áibanái inanái íicha canánama! ¡Idéca nacái imànica cayábéeri píiri irí!

⁴³ Càmita núalíawa cáná yéewa Dios imànica nulí yái cayábéerica imàacáaná Nuíwacali yáatúa ùanáca nùatalé upáchiaca núa.

⁴⁴ Nuémìacacanacáita pitàidaca núa, yáta nuìri imùlimùliacawa nudèerìcu casíimáicáináni.

⁴⁵ ¡Dios imàacaca casíimáica piwàwa peebáidacáinaté imànínápiná píri cayábéeri càide iyúwa íimáaná píri! —úumaca úái Elisabetca.

⁴⁶ Néese María íimaca:

“Nucàlidaca manuísíwata Wacuèriná Dios iináwaná ìwali, máiní cayábéericani;

⁴⁷ Casíimáica nuwàwa Dios yáapicha, yái iwasèerica núa yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

⁴⁸ Casíimáica nuwàwa Dios yáapicha, Dioscáiná idéca iicáca nupualé, núa yàasu wenàiwica càmicíchúa máiní cachàini. Yá siùcáisede macái wenàiwica nacàlidapiná nuináwaná ìwali Dios idéca imàacaca casíimáica núa.

⁴⁹ Casíimáica núa, yácáiná yái Dios Cachàiníirica náicha canánama idéca iyúudàaca núa manuísíwata. ¡Yácata yái Mabáyawanéerica, yái Diosca!

- 50 Dios iicáca napualé càiripináta cawinácaalí wenàiwica yèeyéica icàaluíniná.
- 51 Dios imànipiná madécaná ichàini manuíri iyúwa. Imawèniadapiná wenàiwica cachàiniyéica iicáca yáawawa.
- 52 Níái icuèyéica èeri mìnaná, Dios yúucapiná níawa nàalubái íinatáisewa, yá càmita ibatàa nacùaca wenàiwicanái quirínama. Yá Dios imichàidapiná áibanái càmiyéi máini cachàini icuèyéipináca wenàiwica náamirìcubàami.
- 53 Dios yàapiná madécaná cayábanaméeri wawàsi máapiyéi wenàiwica irí. Ichùullapiná càasuíyéi wenàiwica nèepùanápínáwa íicha. Yásí nèepùacawa íicha canéeyéi irí wawàsi icáapi irìcuwa.
- 54 Dios iyúudàapináca wíawa, wía yàasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica. Càmiripináta iimáicha iicáca wapualé icùacaalípiná wía.
- 55 Dios icàlidacaté càiri tàacáisi wàawirináimi irí, yá imànipiná càiripináta càide iyúwaté íimáaná nalí, yái Abrahamca, wía nacái itaquénáinámica”,

úumaca úái Mariáca.

56 Mariá iyamáacawa Elisabet yáapicha máisiba quéri, néese máisiba quéri idénáami, yá Mariá uèpùacawa ucapèe néréwa.

Nacimiento de Juan el Bautista

57 Néeseté yàanàaca Elisabet yéenáiwaná umusúadánápiná iicá èeri, yá umusúadaca uiriwa.

58 Néese uyaquewéeyéi, uénánái nacái néemìaca uináwaná ìwali Dios iicácaté upualé manuísíwata. Iná nàaca napáchiaca úa, nàacawéeridacaténá úa casímáiri iyú.

59 Néeseté yái sùmàica idèniacanámíté ocho èeri, yá natécani namànicaténáté irí circuncisión. Yá néese nawàwa namànica ípidená Zacarías càide iyúwa yáaniri ípidená.

60 Quéwa yáatúa íimaca nalí:

—Càmírita, néese ípidenápiná Juan —úumaca nalí.

61 Yá náimaca ulí:

—¿Cáná? Canámíta péenánái càiri ípidená —náimaca.

62 Néese natàanica nacáapi iyúwa sùmài yáaniri irí nasutácaténá néemìawani càinácaalí iwàwáaná yàaca ípidená.

63 Yá yáaniri isutáca náicha achúmèeri tablero itànàacatáipiná sùmài ípidená. Yá itànàacani: “Ípidenápiná Juan”, íimaca itànàaca. Yá macáita nánáidacawa naicáidaca manuísíwata Zacarías irí.

64 Yáta yéewa itàanica yái Zacaríasca. Yá idàbaca yàaca Dios irí cayábèeri.

65 Néese cáaluca nánáidacawa macáita níái nayaquewéeyéica. Yá macái wenàiwica iyéeyéicaté Judea yàasu cáli dúlinamèeri

íinata nacàlidaca nalíwáaca càinácaalíté Zacaríasnáí ichàbáanáwa.

⁶⁶ Yá macáita yémièyéica naináwaná ìwali náináidacawa nawàwalicuísewa manuísíwata, náimaca nalíwa: “¿Càinástica imànipiná béericaalíni, yáí sùmàica?” càì náináidacawa. Báisícáináta mamáalàacata Dios iyúudàacani manuísíwata íiwitáise cachàiníri iyúwa.

El canto de Zacarías

⁶⁷ Néeseté Espíritu Santo icùaca Zacarías íiwitáise, yáí sùmàì yáanírca. Yá Zacarías icàlidaca tàacáisi Dios inùmálicuise. Yá íimaca:

⁶⁸ “¹Wàacué irí cayábéeri, yáí Wacuèriná Dios, yáí icuèrica wía, wía Israel itaquénáinámica, yàanàapínacáiná wàatalé iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, wía yàasu wenàiwicaca!

⁶⁹ Dios ibànùapíná walí abéeri cachàiníri íiwitáise iwasèeripíná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yáí yàanèeripínaca wàatalé, yácata rey David itaquérinámica, yáí David Dios yàasu wenàiwicaca bàaluité.

⁷⁰ Dios idéca imànica walí càide iyúwaté yàasu profetanáí icàlidáaná tàacáisi Dios inùmálicuise.

⁷¹ Nacàlidacaté Dios iwasàanapínaté wía wàuwidenáí íichawa, náicha nacáí macáita wenàiwica báawéyéica íicáca wía.

⁷² Profetanáí icàlidacaté nacáí Dios íicáanapínaté wàawirináimi itúulécaná, yá nacáí càmita íimáicha wawàsi mabáyawanéerica imànírícáté wàawirináimi yáapicha.

⁷³ Yácata tàacáisi Dios icàlidéericaté máiní cáimiétacanéeri iyú wàawirimi Abraham irí:

⁷⁴ Iwasàapíná wíawa wàuwidenáí íichawa wáibaidacaténá irípiná macàaluínináta,

⁷⁵ wàyacaténá nacáí Dios íicápiná machacàníri iyú, mabáyawanéeri iyú nacáí macáí èeri idècunitàacá wàyaca cháí èeri írìcu.

⁷⁶ Néese pía, nuírca, béericaalípiná pía, yásí Dios chènuníiséeri, cachàiníri náicha canánama, íimapíná pìwali yàasu profetaca pía, picàlidacáiná wenàiwicanáí irí Wáiwacali íináwaná ìwali ípíchawáise yàanàaca, pimichàidacaténá irípiná wenàiwicanáí íiwitáise, nacùanapíná Wáiwacali yàanàaca nàatalé, neebáidáanapíná Wáiwacali itàacái.

⁷⁷ Péewáidapíná Wáiwacali yàasu wenàiwica náalíacaténáwa Dios imàacáanapíná iwàwawa nabáyawaná íicha, iwasàanapíná nía nacáí yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

⁷⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios íicáca wapualé manuísíwata, yá nacáí ibànùapíná walíni chènuníise yáí ichàiniadéeripínaca wawàwa càide iyúwa èeri icamaláná isíimáidacaalí wawàwa èeri imusúacanáamiwa amalácaténá wawicáu àniwa.

79 Yácata yàanèripiná amalácaténá imànica wáiwitáise wía catéeyéica íiwitáise, cáaluýéica iicáca yéetácáisi. Yàanàaca yéewáidacaténá wía wàyacaténá machacànìiri iyú yéewanápiná matuìbanáica wía”,

íimaca yái Zacaríasca.

80 Néese yái sùmàica idàwinàacawa, cachàinica nacái íiwitáise Dios ìwali. Néese béericanáami yái Juanca, yáté iyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwica, àta Dios ichùuliacataléta icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuíse israelitanái irí.

2

Nacimiento de Jesús

1-2 Néenialíté, Cirenio icùacaalíté Siria yàasu cáli, néese emperador Augusto idàbacaté ichùuliaca natànàaca náipidenáwa, macái èeri mìnanáí imanùbaca, yéewacaténá romanonái iputàaca nía.

3 Iwàwacutá macáita nèpùacawa nàawirináimi iyacàle néréwa àniwa natànàacaténá náipidenáwa néenibàata.

4 Ináté José yàaca nacáiwá Nazaret iyacàlená íicha, Galilea yàasu cáli néese, yàacaténáwa Judea yàasu cáli néré, Belén iyacàlená iriculé, rey David imusúacatáicaté iicá èeri. Rey David itaquérinámica yái Joséca, ínáté yèepùacawa néré àniwa.

5 Yá yàacawa Belén iyacàlená néré yái Joséca itànàacaténá íipidenáwa María yáapicha úái yàacawéetúapináca. Idéericúichúacáwa úái Mariáca.

6 Néese idécunitàacá nàyaca Belén iyacàlená néré, yáté yàanàaca María yéenáiwaná umusúadánápiná iicá èeri.

7 Canáca nalí naimácatáipiná, manùbacáiná wenàiwica yàanàacaté Belén iyacàlená iriculé. Atata nàanàaca pìrái yàalu, naimácatáipiná. Yá umusúadaca iicá èeri yái idàbánéerica uìrica. Yá uèpùacani wáluma iyú. Néese ulladaca uìriwa pìrái iyáacàalu iriculé, canácáiná áiba naimácatáipiná.

Los ángeles y los pastores

8 Mawiénita Belén iyacàlená irí nàyacaté abenaméeyéi asianái icuèyéicaté ipìranáiwá oveja. Nàyaca manacúalibàa táiyápinama, nacùacaténá napìranái ovejawa.

9 Yáta Dios yàasu ángel imàacaca yáawawa naicácani. Yá Dios icamaláná icànaca natéese, yá máini cáaluca nía.

10 Quéwa ángel íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha, nutécáinácué pìrí cayábéeri tàacáisi, isíimáidéeripiná manuísíwata macái wenàiwica:

11 Siuca èeri idéca imusúaca iicá èeri, yái iwasèeripinácuéca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Belén iyacàlená irícu rey

David imusúacatáicaté iicá èeri, idéca asáica yáí Wáiwacalica, yáí Mesíasca, judío icuèrinápináca.

12 Pìanèeripinácué néepuèri wáluma iyú, irìacawa pìrái iyáacàalu irìcu, píalíacaténácuéwa càirínácaalíni yáara quìrasìca —íimaca nalí yáí ángelca.

13 Yáta madécaná ángelnái namàacaca níawawa chènuniise asianái iicáténá nía ángel yáapicha, yèeyéica Dios irí cayábèeri. Náimaca:

14 “¡Pìacué Dios chènuníiséeri irí cayábèeri! ¡Máini matuìbanáiri iyú nàyaca cawinácaalí èeri mìnaná casímáiyéica Dios iicáca íiwitáise!”

náimaca ángelnáica.

15 Idécanáamité ángelnái nèepùacawa náicha chènuniré, néese níai icuèyéica ovejanái náimaca nalíwáaca:

—Wàacuéwa Belén iyacàlená néré waicácaténá càinácaalí iyáaná, Wacuèriná Dios icàlidéerica walí iináwaná ìwali — náimaca nalíwáaca níai icuèyéica ovejanái.

16 Yáté nàacàatécatawa néré. Yá nàanàaca María, José nacái, quìrasì nacái irièriwa pìrái iyáacàalu irìcu.

17 Néese naicácáináni, íná nacàlidaca áibanái iríni yáí tàacáisi ángel icàlidéericaté nalí quìrasì ìwali.

18 Yá macáita wenàiwica yéemièyéica quìrasì iináwaná, náináidacawa manuísíwata càinácaalí ímáaná yáí tàacáisi nacàlidéerica quìrasì ìwali, níai icuèyéica ovejanái.

19 Maríata quéwa, canácatáita uimáicha quirínama càinácaalíté náimáaná uìri ìwali, únáidacawa mamáalàacata nàasu tàacáisi ìwali.

20 Néese níai icuèyéica ovejanái nèepùacawa náicha napìranái yáatalépináwa. Casímáiri iyú nacàlidaca Dios iináwaná ìwali cayábéericani, nàaca nacái Dios irí cayábèeri ìwali macáita yáí naiquérica, néemìlaca nacái, macácáináta ichàbacatéwa càide iyúwaté ángel ímáaná nalí.

El niño Jesús es presentado en el templo

21 Ocho èeri imusúacadénáamiwa yáí sùmàica, yáté namànica irí circuncisión. Yá nàaca ípidená Jesús, càide iyúwaté ángel icàlidáanáté María irí ípidenápiná, ipíchawáiseté udéerìcuca sùmài.

22 Néese cuarenta èeri imusúacadénáamiwa, yáté iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianáté israelitanái imànica Dios inùmalícuíse, masacàcaténá Dios iicáca nía àniwa, nasutáanápiná Dios íicha àniwa templo irìcu. Iná natéca sùmài Jerusalén iyacàlená néré, yáasáidacaténáni Dios irí.

23 Càité namànica yácáiná profeta Moisés itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmalícuíse: “Asìalicaalí idàbáanéerica uìrica, yásì Dios yáasu wenàiwicapinácani yáí sùmàica”, càì itànàacaté profeta Moisés.

24 Ináté nàacawa namànicaténá sacrificio Dios irípiná, nanúanápiná pucháiba unùcu, càide iyúwaté Dios ichùulianá judíonái imànica catúulécanácaalí nía. Iwàwacutá nàaca pucháiba unùcu púubéeyéi, càmicaalí nacái, nàaca pucháiba unùcu manuínaméeyéi yéenibe. Ináté José, María nacái namàacaca pucháiba unùcu Dios irípiná ofrenda iyú catúulécanácaíná nía.

25 Néenialíté iyaca asiali Jerusalén iyacàlená mìnali ípidenéri Simeón. Yái asiali máiníiri cayábaca íiwitáise, iyéerica machacàníiri iyú, yèeri nacái Dios icàaluíniná, icùa nacái Dios iwasàaca Israel itaquénáinámi nàuwichàacái íichawa. Espíritu Santo nacái yàacawéeridaca Simeón.

26 Espíritu Santo imàacacaté Simeón yáaliacawa càminápináté yéetáwa àta idécataléta iicáca Mesías, yái asiali Dios ibànueripinacaté israelita icuèrinápináca.

27 Néese Espíritu Santo ichùuliaca Simeón yàanápináwa templo néré. Yáté Simeón iyaca templo irícu nàanàacaalíté néré níai sùmài isèenáica, yái sùmàica ípidenéerica Jesús. Natécaté Jesús templo néré namànicaténá càide iyúwaté profeta Moisés itànàaná Dios itàacái israelitanái imàinápiná néenibe asianái iríwa.

28 Simeón yeedáca Jesús yàanaliculéwa, yá Simeón yàaca Dios irí cayábéeri. Néese Simeón íimaca:

29 “Pía, Nucuèriná Dios, siùca pidéca pimànica càide iyúwa píimáanáté nulí; yásí cayábaca pimàacaca nuétácawa matuíbanáiri iyú, núa plasu wenàiwicaca.

30 Nudéca nuicácani nutuí iyúwa, yái iwasèeripináca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha,

31 càide iyúwa pichùulianá imànica macái èeri mìnaná yàacuésémi.

32 Amaláca imànipiná náiwitáise, níara càmiyéica israelitaca, náaliacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá càide iyúwa píwàwáaná. Càimiétacanápiná nacái imànica wíawa, wía plasu wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica”,

íimaca yái Simeónca.

33 Néese José, úa nacái Jesús yáatúaca náináidacawa néemíaca manuísíwata yái tàacáisica Simeón icàlidéerica sùmài ìwali.

34-35 Néese Simeón isutáca nalí Dios íicha imàinápiná nalí cayábéeri. Yá íimaca María irí àniwa úai Jesús yáatúaca:

—Péemíaca cayábani Dios idéca ibànùaca yái sùmàica yéewanápiná Israel itaquénáinámi néemíacani. Quéwa néemíacaalípináni, yá manùbéeyéi nacaláapinácawa Dios íicha càmicáiná neebáida itàacái, yái sùmàica. Quéwa áibanái manùbéeyéi nawènúadapiná náiwitáisewa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, yái píirica. Dios idéca

ibànùacani yáasáidacaténá nalí càinácaalí Dios iwàwáaná nàyaca íná manùbéeyéi wenàiwica nàuwideca namànipinàcani. Càita yáasáidapiná càinácaalí ìwali manùbéeyéi wenàiwica nàináidacawa nawàwalìcuísewa. Quéwa pía, píicápiná iyúwa macáita ichàbáanáwa, yásí achúmaca píwàwa manuísíwata càide iyúwa espada machete nacáiri idéca nacáicaalí isutàaca pía —ímaca yái Simeónca.

³⁶ Uyaca nacái inanái templo irìcu icàlidéechúa tàacáisi Dios inùmalìcuíse ípidenéechúa Ana. Uanirimi ípidenáté Fanuel, abéeri Aser itaquérinámi. Máini béeruca úái Anaca. Ucáasàacatéwa mànacàucaalíté úa. Yáté ùyaca siete camuí ùacawéerimi yáapichawa.

³⁷ Néeseté yéetácawa uícha ùacawéerimica, yáté ùyaca templo irìcu ochenta y cuatro camuí idécanáamité ùacawéerimi yéetácawa uícha. Càmita umusúawa templo ícha, uíbaida quéwanáta èeríapinama, táiyápinama nacái Dios irípiná. Umàacaca uíchawa uyáacaléwa, usutá nacái úawawa Dios ícha, ùacaténá icàaluíniná.

³⁸ Yáté Ana yàanáca néré. Uicácanacáita yái sùmài Jesúsca, yá udàbaca ùaca Dios irí cayábéeri ìwali. Yá ucàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná ìwali, cawinácaalí wenàiwica icuèyécate Dios iwasaanápiná Jerusalén ìyacàlená mìnánái nàuwichàcái íchawa.

El regreso a Nazaret

³⁹ Néese isèenái namáalàidacaté namànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá israelitanái imànica, yá nèepùacawa Galilea yàasu cáli néré, nàyacàle nérépináwa, ípidenácatalé Nazaret.

⁴⁰ Néese yái sùmài idàwinàacawa cachàiníripiná, cáalíacáiri yáwanái nacái. Dios nacái imànica irí cayábéeri.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Càide iyúwaté Jesús isèenái íiwitáise ìyáaná, nàacawa napáchiaca camuí imanùbaca Jerusalén ìyacàlená néré naicácaténá néré náapicha judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua.

⁴² Jesús idèniacáinaté doce camuí, yá nàacawa macáita Jerusalén ìyacàlená néré càide iyúwaté náiwitáise ìyáaná Pascua yàasuná culto ìwali.

⁴³ Néese Pascua yàasuná culto idénáami nèepùacawa nàyacàle nérépináwa. Yái sùmài Jesús iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená irìcuta. Isèenái quéwa càmita náalíawa iyamáanátéwa náicha.

⁴⁴ Nayúunáidaca Jesús yàacawa imanùbaca yáapichawa, íná nàacawa èeríapinama. Néese nacutáca Jesús namanùbacaaná yèewibàawa, néenánái yèewibàa nacáiwa.

45 Néese, càmicáiná té nàanà Jesú, yá nèepùaca nàacaténa nacutácani Jerusalén ìyacàlená néré.

46 Néese máisiba èri ìricu, yá nàanàca Jesú átata templo ìricu. Yá Jesú yáawinéeriwa nèewi níái yéewáidéeyéicaté wenàiwica Dios itàacái iyú templo ìricu. Yéemìaca ìyaca néewáidáaná wenàiwica. Isutáca yéemìawa nía nacái.

47 Néese macáita yéemièyéica Jesú ímáaná, yá náináidacawa néemìacani manuísíwata, máinicáiná cáalíacáicani, yáalíacáiná nacái icàlidaca nalíni cáalíacáiri iyú, nasutácaalí néemìawani Dios itàacái ìwali.

48 Néese, isèenái nàanàacani, yá náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí. Yá María ímaca Jesú irí:

—Nuìri, ¿cáná pidé càì pimànica walí? Píaniri, núa nacái wadéca wacutáca pía máadáini, máini nacái achúmaca wawàwawa wáináidacawa pìwali —úumaca.

49 Jesú ímaca nalí:

—¿Cánásicué picutá núa áibalé? ¿Càmitasicué píalíawa iwàwacutáaná nuíbaidaca Núaniri irípináwa icapèe ìricu? — ímaca yái Jesúca.

50 Càmita quéwa náalía néemìaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Jesú icàlidéerica nalí.

51 Néese, Jesú yèepùacawa náapicha Nazaret ìyacàlená néré. Yá imànica macáita càide iyúwa nachùullánani. Quéwa yáatúa íináidacawa mamáalàacata uwàwalícuísewa ìwali, yái wawàsica.

52 Jesú idàwinàacawa yàacawa, cáalíacáica yáwanái nacáicani. Casímái nacái Dios iicáca íiwitáise. Yá macáita wenàiwica cayábaca nacáca Jesú.

3

Juan el Bautista en el desierto

1 Idécanáamité emperador Tiberio icùaca macái cáli catorce camuí, néese yàasu quincéená camuí ìricu, yá gobernador Poncio Pilato icùaca ìyaca Judea yàasu cáli. Herodes icùaca ìyaca Galilea yàasu cáli. Herodes yéenasàiri íipidenéri Felipe icùaca ìyaca Iturea yàasu cáli, Traconite yàasu cáli nacái. Gobernador Lisantias icùaca ìyaca Abilinia yàasu cáli.

2 Sacerdote Anás, sacerdote Caifás nacái, níacata sacerdote íiwacanánáica. Néenialíté Dios ichùullíaca Juan el Bautista icàlidáanápiná itàacái wenàiwicanái irí. Iyacaté manacúali yùucubàa càináwàiri yái Juanca, Zacarías ìirimica.

3 Inaté Juan yèepunícawa yàacawa mawiénibàa Jordán inanába irí. Yá icàlidaca wenàiwicanái irí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, namàacáanápiná náichawa yái báawéerica namànírica, nabautizáca nacáiwa neebáidacaténa Dios itàacái, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica namàníricaté.

⁴ Bàaluité profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise Juan el Bautista ìwali. Càité Isaías itànàaca:

“Abéeri asìali icàlidapiná naliwani cachàinìiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipiná íimaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá yéewáidacuéca piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pichùnìacué píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná càide iyúwa wenàiwica nachùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa yéewacaténá yàanàaca nàatalé. Napuníadaca macái manuínaméyéi utàwi cáli iyú. Náicaca macái dúli, sàabadacaténá nía. Machacànica namànica macái éeruiri àyapu. Cayábaca namànica báawéeri àyapu.

⁶ Yá macái èeri mìnánái naicápiná yái wenàiwica Dios ibànuerica aléi èeri irìculé iwasàacaténá èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha’, càipiná íimaca”,

íimacaté yái profeta Isaíasca.

⁷ Manùbéyéi wenàiwica namusúacawa nàyacàle imanùbaca néesewa, yá nasutáca Juan íicha ibautizáanápiná nía. Quéwa Juan yáaliacawa abénaméyéi càmita nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íichawa báisíiri iyú, ínáté Juan yàalàaca nía cachàinìiri iyú. Íimaca nalí: “¡Píacué, càiyéide iyúwa àpi iculále! Manuíri yùuwichàacáisi yàanàaca mesúnamáita yùuwichàidacaténá wenàiwicanái. Piyúunáidacuéca píalimáaná pichúuliacawa íicha, yái yùuwichàacásica, píbautizácaalícáitawa, éwitacué càmicáaníta píwènúada píiwitáisewa báisíiri iyú píbáyawaná íichacuéwa. ¡Càmita nucàlidacué píri càiri chìwái!

⁸ Iwàwacutácué piyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná macái wenàiwica naicáca amaléeri iyú píwènúadacuéca píiwitáisewa báisíiri iyú Dios irípiná. Picácué càì píima píriwáaca: ‘Canácatáita Dios yùuwichàida wíawa, ¡Abraham itaquénáinámicáiná wía!’ picácué píima. Péemiacué cayába, éwita Dios imáalàida macáitacué pía píbáyawaná ìwalísewatá, càicáaníta Dios yáalimá iwènúadaca níái íbaca Abraham itaquénáinámipiná iyútá, Dios yàasu wenàiwicapiná nía píamirìcubàacué.

⁹ Máiní mawiénica yái yùuwichàacásica Dios imàaquéripiná yàanàaca báawéyéi ìwali, càide iyúwa mawiénicaalí wenàiwica iwichùaca àicu ìwali chipàali iyú, càita nacái mawiénica yái Dios yàasu yùuwichàacásica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wàucacaalí macái àicu canéeri iyacaná cayába weemácaténá nía quichái irìcu, càita nacái Dios yùuwichàidapiná wenàiwica

quichái irìcu, cawinácaalí wenàiwica càmíiyéica imàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yái Juanca.

¹⁰ Ináté manùbéeyéi wenàiwica yàanèyécáté Juan el Bautista yàatalé, nasutáca néemlawa Juan. Náimaca irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca irí.

¹¹ Juan íimaca nalí:

—Pidèniacaalícué pucháiba bàlesi, piacué abéeri bàlesi áiba wenàiwica irí canéerica ibàle. Pidèniacaalícué yàacàsi, piacué nayáapíná, canéeyéica irí yàacàsi —íimaca yái Juanca.

¹² Nàyaca néeni abénaméeyéi yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Nàacatéwa néré nabautizácaténáwa. Nasutáca néemlawa Juan:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca.

¹³ Juan íimaca nalí:

—Picácué picobra nía ichàbanamawa. Peedácué náicha càitade iyúwa romanonái ichùullaná peedáca —íimaca yái Juanca.

¹⁴ Abénaméeyéi úwinái nacái nasutáca néemlawa Juan:

—Wía nacái, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? —náimaca. Juan íimaca nalí:

—Picácué pibáulia pinúaca wenàiwica piyéedùacaténá nàasu. Picácué picháawàa naináwaná ìwali pichìwa iyúwa, peedácaténá piriwa nàasu. Casímáicué nacái piicáca piwèniwa romanonái yàasu gobierno yèericuéca piri —íimaca yái Juanca.

¹⁵ Níái wenàiwicaca naináidacawa cawàwanáta Dios imàníinápináté naicá áiba wawási máiníri cachàinica. Naináida nacáwa nawàwalícuísewa Juan ìwali cawàwanáta Mesíascani, yái judío icuèrinápináca, Dios ibànuèrica nalí.

¹⁶ Quéwa Juan íimaca macái wenàiwicanái irí: “Báisíta nuba-utizácuéca pía úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita áiba yàanàaca. Yáta ibànùapíná Espíritu Santo abénaméeyéi péenácué irí iba-utizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, yái yàanèripináca. Quéwa áibanái péenácué càmíiyéica yeebáida itàacái, ibautizápiná níawa quichái iyú nàuwichàacaténáwa càiripináta. Máiní cachàinírica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèripináca; nuicáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càmíirica cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani.

¹⁷ Càide iyúwa wenàiwicanái itécaalí yàasu palawa nacáapi irìcuwa, masacàacaténá namànica nàasu trigo ituínáwa, náaláidacaténá nacái trigo iwìralèmi, càita nacái yái yàanèripináca núamirìcubàa yàanàaca iwàlisàidacaténá yàasu wenàiwica íiwitáisewa, iseríacaténá nacái nía náicha áibanái càmíiyéica yàasu. Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí ibànacale trigo ituínáwa manuíri capíi irìculé, ituínási yàaluca, càita nacái yái yàanèripináca ìwacáidapíná yàataléwa

yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa wenàiwica yeemácaalí ituíná iwíralèmi manuíri quichái irìcu, càita nacái yái yàanèripináca yùuwichàidapiná nía quichái irìcu, càmiyéica yàasu wenàiwica; yùuwichàidapiná nía quichái irìcu cànírica ichacàwa càiripinéerita òyaca”, ímaca yái Juanca.

¹⁸ Càité Juan icàlidaca nalíni. Yàalàaca nía déecuíri iyú icàlidacaténá wenàiwicanái irí cayábéeri tàacáisi Dios ichùulièrica icàlidaca nalí.

¹⁹ Juan yàalàaca gobernador rey Herodes nacái cachàiníri iyú, Herodes imelùdacáinaté yéenasàiri Felipe ínuwa, ípidenéehúa Herodías, Herodes imànicáinaté nacái manùba báawéeri.

²⁰ Herodes quéwa imànica áiba wawàsi máiníri báawaca náicha canánama: Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànalìculé.

Jesús es bautizado

²¹ Quéwa ipíchawáiseté Herodes yúucaca Juan presoíyéi ibànalìculé, Juan ibautizácaté manùbéeyéi wenàiwica. Juan ibautizá nacái Jesús. Yái Jesúsca, idècunitàacá isutáca yáawawa Dios ícha, yáta capíraléeri cáli yàacùacawa.

²² Yá Espíritu Santo iricùacawa Jesús ìwali càiride iyúwa waicáaná unùcu iricùanáwa. Néese néemìaca Dios itàacái chènuníise. Dios ímaca Jesús irí:

—Píacata Nuíri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía —ímaca yái Diosca.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesús idènìacaté cawàwanáta treinta camuí idàbacaalíté yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi wenàiwica nayúunáidaca José ìrimicaténi, yái Jesúsca. José yàacawéetúa yáaniri ípidenáté Elí.

²⁴ Elí yáaniri ípidenáté Matat. Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Jana. Jana yáaniri ípidenáté José.

²⁵ José yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Amós. Amós yáaniri ípidenáté Nahúm. Nahúm yáaniri ípidenáté Esli. Esli yáaniri ípidenáté Nagai.

²⁶ Nagai yáaniri ípidenáté Maat. Maat yáaniri ípidenáté Matatías. Matatías yáaniri ípidenáté Semei. Semei yáaniri ípidenáté Josec. Josec yáaniri ípidenáté Judá.

²⁷ Judá yáaniri ípidenáté Joanán. Joanán yáaniri ípidenáté Resa. Resa yáaniri ípidenáté Zorobabel. Zorobabel yáaniri ípidenáté Salatiel. Salatiel yáaniri ípidenáté Neri.

²⁸ Neri yáaniri ípidenáté Melqui. Melqui yáaniri ípidenáté Adi. Adi yáaniri ípidenáté Cosam. Cosam yáaniri ípidenáté Elmadam. Elmadam yáaniri ípidenáté Er.

²⁹ Er yáaniri ípidenáté Josué. Josué yáaniri ípidenáté Eliezer. Eliezer yáaniri ípidenáté Jorim. Jorim yáaniri ípidenáté Matat.

³⁰ Matat yáaniri ípidenáté Leví. Leví yáaniri ípidenáté Simeón. Simeón yáaniri ípidenáté Judá. Judá yáaniri ípidenáté José. José yáaniri ípidenáté Jonam. Jonam yáaniri ípidenáté Eliaquim.

³¹ Eliaquim yáaniri ípidenáté Melea. Melea yáaniri ípidenáté Mena. Mena yáaniri ípidenáté Matata. Matata yáaniri ípidenáté Natán.

³² Natán yáaniri ípidenáté rey David. Rey David yáaniri ípidenáté Isai. Isai yáaniri ípidenáté Obed. Obed yáaniri ípidenáté Booz. Booz yáaniri ípidenáté Sala. Sala yáaniri ípidenáté Naasón.

³³ Naasón yáaniri ípidenáté Aminadab. Aminadab yáaniri ípidenáté Admin. Admin yáaniri ípidenáté Arni. Arni yáaniri ípidenáté Esrom. Esrom yáaniri ípidenáté Fares. Fares yáaniri ípidenáté Judá.

³⁴ Judá yáaniri ípidenáté Jacob. Jacob yáaniri ípidenáté Isaac. Isaac yáaniri ípidenáté Abraham. Abraham yáaniri ípidenáté Taré. Taré yáaniri ípidenáté Nacor.

³⁵ Nacor yáaniri ípidenáté Serug. Serug yáaniri ípidenáté Ragau. Ragau yáaniri ípidenáté Peleg. Peleg yáaniri ípidenáté Heber. Heber yáaniri ípidenáté Sala.

³⁶ Sala yáaniri ípidenáté Cainán. Cainán yáaniri ípidenáté Arfaxad. Arfaxad yáaniri ípidenáté Sem. Sem yáaniri ípidenáté Noé. Noé yáaniri ípidenáté Lamec.

³⁷ Lamec yáaniri ípidenáté Matusalén. Matusalén yáaniri ípidenáté Enoc. Enoc yáaniri ípidenáté Jared. Jared yáaniri ípidenáté Mahalaleel. Mahalaleel yáaniri ípidenáté Cainán.

³⁸ Cainán yáaniri ípidenáté Enós. Enós yáaniri ípidenáté Set. Set yáaniri ípidenáté Adán, yái asiali Dios idàbéericaté.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Néeseté Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Jesús yèepùacawa Jordán inanába íicha, yá Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinawàiri.

² Jesús iyacaté néré cuarenta èeri. Satanás yáalimáidaca Jesús imàníinápiná íbáyawanáwa quéwa càmita Jesús imàni càì. Canácata Jesús iyéeri iyáacaléwa cuarenta èeri, yáté máapicani.

³ Néese, Satanás íimaca Jesús irí:

—Dios Iiricáiná pía, piwènúada yái íbaca pan iyú piyáacaténáni —íimaca yái Satanásca.

⁴ Jesús íimaca irí:

—Càmírita. Dios itàacái profeta itànèricaté íimaca walí: ‘Picácué wáináidawa yàacàsi ìwali Dios íicha. Néese iwàwacutá weebáidaca macáita iyúwa Dios íimáaná yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú’, íimaca yái Dios itàacáica —íimaca yái Jesúsca, càmicáiná iwàwa imànica wawàsi meedá irípináwa Dios íiwitáise iyú.

⁵ Néese, Satanás itéca Jesús chènuníri dúli íinatalé. Yá Satanás yáasáidaca Jesús iicá aquialénamata macái cáli èeri irìcuírca.

⁶ Yá Satanás íimaca Jesús irí:

—Nùapiná piríwa macáita ìyéerica cháí èeri irìcu cawènírica, yá picùapiná macái cáliwa; núacata yèeri canánama nuwàwéeyéi iríwa núacáináta icuèrica macáitani.

⁷ Iná pibàlùacaalíwa nulí piùlù ipùata iyúwa piàcaténá nucàaluíná, yásí piàsupiná macáitani —íimaca yái Satanásca.

⁸ Jesús íimaca irí:

—Núa, cà mírita yà picàaluíná, yácáiná Dios itàacái profeta itànèricaté íimaca: ‘Iwàwacutá piaca Picuèriná Dios icàaluínáwa. Iwàwacutá nacái piaca abéerita Dios iyéininá’, càité itànàaca yái profetaca —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Satanás itéca Jesús Jerusalén ìyacàlená néré. Yá Satanás imichàidaca Jesús templo ipùata íinatalé chènuníri náicha canánama. Néese Satanás íimaca Jesús irí:

—Dios íiricáiná pía, pipisiawa templo íicha cáli íinatalépiná.

¹⁰ Yácáiná Dios itàacái profeta itànèricaté càí íimaca piwali: ‘Dios ichùulápiná yàasu ángelnáíwa nacùanápiná pía.

¹¹ Namichàidapiná nacái píawa nacáapi iyúwa ipíchaná pinúaca píawawa íba iwéré’,

càité profeta itànàaca Dios itàacái piínáwaná ìwali —íimaca yái Satanásca.

¹² Quéwa Jesús íimaca Satanás irí:

—¡Càmíri! Dios itàacái profeta itànèricaté càí íimaca walí: ‘Picá píalimáida piicáwa Picuèriná Dios asásí icùacaalípiná pía’, càité profeta itànàaca Dios itàacái —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Inaté idécánáami Satanás yáalimáidaca Jesús imànínápiná macái íiwitáaná báawéeri, yaté Satanás yàacawa Jesús íicha àta áiba èeripináta àniwa.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴ Néeseté Jesús yèepùacawa Galilea yàasu cáli néré. Espíritu Santo icùaca Jesús íiwitáise. Néese macáita Galilea yàasu cáli néeséeyéi néemlaca Jesús iínáwaná ìwali.

¹⁵ Jesús yèepunícátewa yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacàalu irìcubàa yàcalé imanùbaca. Macáita wenàiwica nacàlidaca Jesús iínáwaná ìwali cayábéerica íiwitáise.

Jesús en Nazaret

16 Jesús yàacatéwa Nazaret iyacàlená néré, yái yàcalé isèenái idàwinàacatáicaténi. Yá sábadò irícu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irículé càide iyúwaté íiwitáise iyáaná. Néese ibàlùacawa wenàiwicanái yàacuésemi iléecaténá nalí Dios itàacái.

17 Nàaca irí cuyàluta yéewacaténá iléeca nalíni, yái cuyàluta idènièricaté itànàawa profeta Isaías yàasu tàacáisi itànèricaté Dios inùmalicuise. Jesús yàacùaca cuyàluta iwawanèricawa, yá yàanàaca tàacáisi Jesús ímáanápínacaté ìwaliwa, yái Dios yàasu wenàiwicaca. Càita ímaca ìwaliwa:

18 “Espíritu Santo, Dios ibànuèrica nulí, yàacawéeridaca núa siùca, ichùullacáiná nucàlidáanápíná cayábéeri tàacáisi catúulécanéeyéi irí. Idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái iríni Dios iwàwaca iwasàaca nía nabáyawaná íchawa. Ibànùaca núa catuícáténá numànica matuíyéi, nuwasàacaténá wenàiwica nàuwichàacái íchawa nacái,

19 nucàlidacaténá nacái nalíni Dios iwàwaca iyúudàaca nía siùcade”,

càitè profeta Isaías itànàaca tàacáisi Jesús ìwali.

20 Néese idécanáamité Jesús iléeca nalíni, yá iwawanàacani yái cuyàlutaca, yá yèepùadaca cuyàluta asìali irí icuèrica cuyàluta. Néese Jesús yáawinacawa nèewi yéewáidacaténá nía. Macáita iyéeyéica néré naicáidaca irí mamáalàacata.

21 Néese Jesús ímaca nalí:

—Siùca idéca yàanàaca pèewiré yái wenàiwicaca Dios itàacái icàlidéericaté iináwaná ìwali profeta Isaías yàasu cuyàluta irícu —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca iináwaná ìwaliwa.

22 Macáita níai wenàiwicaca natàanica cayábéeri iyú ìwali. Nàináidacawa manuísíwata néemìaca icàlidaca nalíni máini cáalíacáiri iyú. Náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewaná càì icàlidacani? José ìirimi meedá yái —nàimaca.

23 Ináté Jesús ímaca nalí:

—Báisíta piwàwacué picàlidaca nulí yái tàacáisica: ‘Báisícaalí píalimá pichùnìaca cáuláiquéeyéi, néese pichùnìaca píawawa waicápiná, yásí weebáidaca pitàacái’, càì piwàwacué píimaca nulí, piwàwacáinácué piicáca numànica yái càimírìaca wenàiwica idé imànica. Piwàwacué nacái píimaca nulí: ‘Báisícaalí pimànicaté yái càimírìaca wenàiwica idé imànica Capernaum iyacàlená néenibàa càide iyúwa wéemianá nacàlidaca piináwaná ìwali, néese pimàni nacái càiri wawàsi cháì, píasu cáli ínatawa, yásí weebáidaca pitàacái’, càì piwàwacué píimaca nulí, càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái báisíiri iyú —ímaca nalí yái Jesúsca.

24 Néese Jesús ímaca nalí àniwa:

—Báisíta, núalíacawa càminápinácué peebáida nutàacái, càmicáiná wenàiwica nawàwa néemìaca profeta itàacái nàasu cáli néeséericaalíni.

²⁵⁻²⁶ Quéwa, péemìacué cayába, Dios imànipiná cayábéeri áibanái wenàiwica irí báawéeyéicuéca piicáca, níara càmiyéica judío, neebáidapinácáiná nutàacái, càide iyúwaté Dios imàníná nalí cayábéeri bàaluté profeta Elías yàasu èerité. Càmitaté unía yúuwàawa máisiba camuí y mediopináté, iyacaté nacái manuiri máapicái cháí Israel yàasu cáli imanúica. Ewitaté nàyacáaníta manùbéeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa ícha cháí Israel yàasu cáli ínata, càicáaníta Dios càmitaté ibànù profeta Elías iyúudàacaténá nía. Néese, Dios ibànùacaté Elías iyúudàacaténá abéechúa inanái inìrimi yéetéechúamiwa ícha, càmlíchúa israelita, Sarepta iyacàlená minalu, iyéechúacaté mawiénita Sidón iyacàlená irí, méetàuculé Israel yàasu cáli ícha.

²⁷ Càita nacái profeta Eliseo yàasu èerité nàyacaté nacái manùbéeyéi cacháunéeyéi ímami lepra iyú cháí Israel yàasu cáli ínata, quéwa Dios càmitaté ichùnìa nía, ibatàa abéeri pináta, càmitaté ichùnìa nía. Néese ichùnìacaté áiba càníri israelita, ípidenéeri Naamán, Siria yàasu cáli néeséeri. Càita nacái Dios imànipiná cayábéeri nalíwa áibanái wenàiwica báawéeyéicuéca piicáca, càmiyéica judío, neebáidapinácáiná nutàacái —ímaca yái Jesúsca.

²⁸ Níái israelitaca, néemìaca Jesús ímáaná càmiyéi israelita ìwali, yá calúaca nía báawanama canánama, níái iyéeyéica judionái yéewáidacàalu irícu, báawacáinaté naicáca càmiyéi israelita.

²⁹ Yá namichàacawa náibàaca Jesús, natécani cachàiníri iyú yàcalé ícha. Nawatàidaca Jesús quìratàli ipùata nérépiná, yái quìratàli nàyacàle iyéerica ínata, nawàwacáiná náucaca Jesús chènuníri quìratàli ínatáise, yéetácaténáwa.

³⁰ Quéwa Jesús iwatàa yáawawa náicha, yá ichàbacawa nèewibàa, yá yàacawa náicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

³¹ Néeseté, Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré iyéerica Galilea yàasu cáli ínata. Aiba sábadu judionái iyamáidacatáicawa, yá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái judionái yéewáidacàalu irícu.

³² Yá naináidacawa manuísíwata néemìaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía iyúwa abéeri cachàiníri íiwitáise, Dios ibànùerica yéewáidacaténá wenàiwicanái.

³³ Iyacaté áiba asìali néewáidacàalu irícu. Yái asìali demonio idacuèrica íiwitáise. Yá demonio yéemianícawa asìali isàna iyú. Yá ímaca cachàiníri iyú Jesús irí:

34 —¡Pèèpùà píichawa! ¡Picá pisàiwica walí wawàsi, píà Jesúsca, Nazaret iyacàlená nééséeri! ¿Pìanàsica pimáalàidacaténá wía? Núalía nuicáca píà, núalíacawa pìwali, Dios nééséeri mabáyawanéerica píà —íimaca.

35 Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá Jesús íimaca demonio irí:

—¡Masànata píà! ¡Pimusúawa íicha yái asìalica! —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio yúucaca asìali cáli íinatalé macái wenàiwicanái yàacuésemi, néese yàacawa asìali íicha. Canáta demonio imàníná asìali irí.

36 Macáita wenàiwica iyéyéica néeni, náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinàsica yái yéewáidáanáca? ¡Yái asìali Jesús yàalàaca demonionái cachàiníiri iyú íiwitáise cachàiníiri iyúwa, yá ichùuliacaalí nía nàanápínáwa wenàiwica íicha, yáta nàacawa! — náimaca nalíwáaca.

37 Yá macáita Galilea yàasu cáli nééséeyéi nacàlidaca Jesús íináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

38 Néeseté Jesús imusúacawa néewáidacàalu irìcuíse, yá yàaca iwàlùacawa Simón icapèe irìculé. Yá Simón iyéeru iculuéchúawa cáiwíiri mecuní iyú. Yá nasutáca ulí Jesús íicha ichùnlanápiná úa.

39 Néese Jesús yàacawa ùatalé, yá yáawiaca iicáidaca ulí. Jesús yàalàaca mecuní cachàiníiri iyú. Yá mecuní ichàbacawa uícha. Yáta umichàacawa, yá udàbaca umànica nayáapíná.

Jesús sana a muchos enfermos

40 Néese idècunitàacá èri iwàlùacawa, yá macáita idènièyéica cáuláiquéeyéi néenánáíwa natéca nía Jesús yàatalé. Natéca néenánáíwa idènièyéica macái uláicái íiwitáaná. Jesús imàacaca icáapiwa nàwali macáita, yá ichùnìaca nía.

41 Demonionái nàacawa nacái manùbéeyéi cáuláiquéeyéi íicha. Yá demonionái náimaca néemíaníicawa cachàini:

—¡Píacata yái Dios íirica! —náimaca. Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú, níái demonioca, càmita ibatàa natàaníca, náalíacáináwa ìwali Mesíascani, yái judío icuèrinápiná Dios ibànùerica nalí.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

42 Amalácaalíté nawicáu àniwa, Jesús imusúacatéwa yàcalé irìcuíse, yá yàacawa canácatalé wenàiwica. Néese madécaná wenàiwica icutácani. Yá nàanàaca yàatalé. Càmita nawàwa namàacaca yàacawa náicha.

43 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nucàlidaca nalí cayábéeri tàacáisi áibanái iyacàle néenibàa nacái, yái tàacáisi íiméerica càinácaalí iyú Dios icùaca

yàasu wenàiwicanáíwa, Dioscáiná ibànùaca núa numànicaténá còi —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Càité Jesús yàaca icàlidaca yái tàacáisica judíonái yéewáidacàalu irìcubàa, ìyéeyéica Judea yàasu cáli íinata.

5

La pesca milagrosa

¹ Aiba èerité Jesús ibàlùacawa Genesaret icalìsaniná yàasu càina ínatalé, áibaalí ípidenéeri Galilea icalìsaniná. Madécaná wenàiwica nàyaca néré nawàwacáiná néemàca Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái. Máini manùbaca wenàiwica, yá nacàbadàayacacawa Jesús iwéré.

² Néese Jesús iicáca pucháiba barca mawiénita iríwa càina ínatalé. Canáca wenàiwica barca irìcu namusúacáiná téwa barca irìcuise níai aslanái íbèeyéica cubái, náibacaténá nàasu chinchorrowa.

³ Jesús iwàlùacawa barca irìculé, Simón yàasu barcaca. Néese isutáca Simón ícha wawàsi iwesíanápiná barca àanama ícha. Néese Jesús yáawinacawa barca irìcu, yá yéewáidaca wenàiwica barca irìcuise.

⁴ Néese idécanáamité yéewáidaca nía, yá Jesús íimaca Simón irí: —Piwesía barca depuìwacatalé calìsa. Piúcacué pìasu chinchorrowa píibàcaténá cubái —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Simón íimaca Jesús irí:

—Nuìwacali, wadéca wacamáaca táiyápinama, canácata weedéeri, quéwa pialàacáiná núa, íná nuchùulìaca náucaca chinchorro àniwa —íimaca yái Simónca.

⁶ Néese idécanáami namànica càide iyúwa Jesús íimáaná nalí, yá náibàaca madécaná cubái. Nàasu chinchorro icacanácawa yàacawa.

⁷ Iná náucaca nacáapiwa namáidacaténá nàacawéeyéináwa ìyéeyéica áiba barca irìcu nàacaténá nayúudàaca nía. Néese nàanàca Simónnái yàatalé, yá napuniádaca pucháibanama nàasu barcawa cubái iyú àta nawàwacataléta napulùnacawa cubái iyú, níai barcaca.

⁸ Quéwa Simón Pedro iicácáiná madécaná cubái, yá cáaluca íináidacawa ibáyawaná ìwalìsewa, yá ibàlùacawa yùuluì iyúwa yàacaténá Jesús icàaluíná. Yá íimaca Jesús irí:

—¡Iwàwacutá pìacawa nuícha, Nuìwacali, cabáyawanácáiná núa! —íimaca yái Simón Pedroca.

⁹ Càica Simón íimaca Jesús irí cáalucáiná Simón ibáyawaná ìwalìsewa, yáalíacáináwa Jesús idènìaca Dios íwitáise. Cáaluca nacái níai Simón Pedro yáapichéeyéica, naicácáiná madécaná cubái needéeyéica.

¹⁰ Cáaluca nacái Simón imanùbacanáica nabáyawaná ìwalìsewa níai ípidenéeyéica Santiago, Juan nacái, níai Zebedeo

yéenibeca, náalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise. Quéwa Jesús íimaca Simón irí:

—Píca cáalu pía nuícha. Pidéca peedáca cubái. Siúcáisede quéwa píwacáidapíná nulíwa wenàiwicanái yéewacaténá nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Iná natéca nàasu barcawa cáli iwéré. Yá namàacaca macáita nàasuwa, yá nàacawa Jesús yáapicha, yéewacaténá yéewáidacaléca nía.

Jesús sana a un leproso

¹² Aiba èrité, Jesús iyacaté áiba yàcalé irícu, néese asiali yàanàaca néré cacháunéeri íimami lepra iyú. Iicáca Jesús, yá yúuwàa iriacawa inùmáawawa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíná, yéewacaténá catúulécanáca Jesús iicácani. Yá isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata:

—Nuíwacali, núalíacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca yái asialica.

¹³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa ìwali. Yá Jesús íimaca irí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca. Yáta icháuná lepra yáawacawa íicha.

¹⁴ Néese Jesús ichùuliacani. Iimaca irí:

—Píca picàlida áibanái iríni nuchùnìaná pía. Néese píawa caquialéta sacerdote yàatalé píasáidacaténá iicá píimamiwa, yáalíacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pité nacái ofrenda profeta Moisés ichùulìericaté wenàiwica namàacáanápíná Dios irí ofrenda iyú nachùnìacaalíwa lepra íicha, yéewacaténá macái wenàiwica yáalíacawa cayábaca pía —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Quéwa éwita Jesús ichùulìacáanítani càì, càicáaníta manùbéeyéi wenàiwica nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata macái wenàiwica irí. Yá madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néemìacaténá Jesús itàacái, ichùnìacaténá nía nacái.

¹⁶ Quéwa áibaalíté Jesús yàacawa méetàuculé wenàiwicanái íicha isutácaténá yáawawa Dios íicha.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Aiba èrité Jesús yéewáidaca wenàiwicanái. Abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàanàacaté néré, madécaná yàcalé mìnaná nacái ìyéeyéicaté Galilea yàasu cáli íinata, Judea yàasu cáli íinata nacái. Aibanái nàanàaca Jerusalén iyacàlená néese nacái. Náawinacatéwa néré Jesús yéewáidacatalé wenàiwicanái. Yá Jesús ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica Dios íiwitáise cachàiníri iyú.

¹⁸ Néese áibanái asianái nàanàaca néré itéeyéica máapinéeri asiali irièricawa yàalubái íinatawa iiméerica íinata. Nawàwa

natéca asiali capii iriculé, naliadacatenáni Jesús ípunita, Jesús ichùnìacatenáni.

¹⁹ Càmita quéwa náalimá nawàlùacawa Jesús yàatalépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanái néré. Iná náiríacawa escalera ìwalibàa capii ínatalé, sàabadéeri, canéeri ipùata chènuniré. Néese nawatàaca capii íbáiná Jesús iwicáu. Yá nalicuadaca cáuláiquéeri asiali yàalubái ínatawa yéénulusi ìwali Jesús yàatalé, nàacuésemi macáita wenàiwica iyéeyéica néeni.

²⁰ Jesús yáalíacawa náiwitáise manuíca náináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanápínáni, yá Jesús ímaca cáuláiquéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

²¹ Néese níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nía nacái fariseonái nadàbaca náináidacawa. Náimaca náináidacawa naliwa nawàwalcuísewa: “¿Cáná yéewa itàani càì yái asiali Jesúsca? Itàaníca iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáináta asiali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéerita Dios yáaliméeri imànica càì”, càì náimaca náináidacawa naliwa.

²² Quéwa Jesús yáalíacawa náináidáanácawa. Yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánacué píináidawa càì?

²³ Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asáísí báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, pìipina’, áibanái wenàiwica náalimácáiná naicáca asáísí wadécaalí wachùnìacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica.

²⁴ Iná núa, asiali Dios néeséerica, nuchùnìlapiná yái máapinéerica píalíacaténacuéwa Dios idéca ichùullaca núa numàacáanápíná nuwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha cháì èeri irícu cayábacaténá náapicha Dios —ímaca nalí yái Jesúsca. Néeseca Jesús ímaca máapinéeri irí:

—Pía, nùacawéerináca, núuma pirí, pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèè néréwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁵ Yáta yái asialica imichàacawa nàacuésemi, yá yeedáca yàalubáíwa irièricatéwa ínata, néese yàacawa icapèè nérépináwa, casímáiri iyú, yàaca Dios irí cayábéeri idècunitàacá yèepunícawa.

²⁶ Macáita iyéeyéica néré náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí, nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Cáaluca nacái náináidacawa, yá náimaca:

—Siùca èeri wadéca waicáca cayábéeri wawàsi Dios imàníríca cà míricáwaca waicá quéechacáwa —náimaca.

Jesús llama a Levi

²⁷ Néesetécáwa Jesús imusúacawa capíi irícuise. Yá iicáca asiali ípidenéeri Leví, yeedéericaté plata yéenanái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatalécaté plata wenàiwica ícha. Néese Jesús íimaca irí:

—Aquialé, píawa núapicha yéewacaténá nuéwáidacaléca pía — íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yái Leví imàacaca yàasuwa macáita, yá imichàacawa, yàacawa Jesús yáapicha.

²⁹ Néese Leví ichùullaca yàasu wenàiwicanáwi nachanàcaténá manùba yàacàsi icapèe irícu. Imáidaca yàataléwa Jesús iyáacaténá iyáacaléwa Leví yáapicha, Leví iwàwacáiná yàaca Jesús íimíétacaná. Leví imáida nacái manùbéeyéi yeedéeyéi plata yéenanái judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná. Aibanái nacái nayáaca nayáacaléwa náapicha néré.

³⁰ Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irícu natàaníca báawéeri iyú Jesús yéewáidacalénái ìwali. Yá náimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué piyáa piyáacaléwa náapicha, níai cabáyawanéyéica, náapicha nacái níai yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca.

³¹ Quéwa Jesús íimaca fariseonái irí:

—Péemíacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái idènièyéica uláicái nawàwacutáca abéeri ichùnièripiná nía.

³² Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íchawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliéyéiwa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri ícha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliéyéicawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. Iná yéewa cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níai cabáyawanéyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

³³ Néese fariseonái nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái wéewáidacaléca, wía fariseoca, namàacaca náichawa nayáacaléwa manùba yàawiría nasutácaténá Dios ícha manuísíwata. ¿Cáná

càmita péewáidacalénái namàni càì? Nayáaca nayáacaléwa mamáalàacata —námaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyénáwa asìanái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Càmita nawàwa namàacaca náichawa nayáacaléwa idècunitàacá ìyaca náapicha, yái nàacawéeriná imàníríca matrimonio, casímáicáiná nawàwa.

³⁵ Quéwa áiba èeriwa, áibanái itépiná náichawani. Néenialípiná namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmáciná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénái, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Jesús icàlidaca nalí nacái áiba comparación yéewáidacaténá nía:

—Càmita wadalúa wáluma yéemami wàlisài bàlesi íicha wachanàidacaténá iyú éwisàimi bàlesita. Wamànicaalí càì, yásí báawaca wamànica wàlisài bàlesimi. Yá nacái wàlisài yéemami càmita abédanama éwisàimi bàlesi yáapichani.

³⁷ Péemìacué áiba comparación: Càmita wàucùca wàlisài uva ituní éwisàimi íimamisi irìculé yácáiná wàlisài uva ituní idàbaca isáacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi íimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Wamànicaalí càì, yá yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, íimamisi nacái.

³⁸ Iná iwàwacutá wàucùca wàlisài uva ituní wàlisài íimamisi irìculé. Càita nacái níái nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái wàlisài, càmita nàya plasu bàaluisàimi tàacáisi ìwali, píacué fariseoca.

³⁹ Aiba wawàsi nacái, péemìacué comparación: Idécanáami wenàiwica ìiraca éwisàimi uva ituní ipuúri, yá càmita iwàwa ìiraca wàlisài uva ituní càmíríca ipuú íimacáiná: ‘Cayábéeri yáwanái yái ipuúrica’, càì íimaca. Càita nacái píacué: Pìyacáinácué éwisàimi tàacáisi ìwali, iná piyúunáidacuéca cayábéericani wàlisài tàacáisi íicha. Iná càmitacué piwàwa peebáidaca yái nutàacái wàlisàica —íimaca yái Jesúsca.

6

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Néeseté áiba sábadu judíonái nayamáidacatáicawa, Jesús yèepunícawa àyapullicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Yá yéewáidacalénái needáca achúmanamata trigo ituíná nayéeripiná. Yá naquiría trigo ituíná nacáapi irìcuwa needácaténá íicha íimi nayáacaténáni, yácáiná judío ííwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapínawani achúmanamata ìyacaná áibanái ibànacale yéená máapicaalí nía.

² Abénaméeyéi fariseo iicáca Jesús yéewáidacalénái imàníná, yá fariseonái iicácani iyúwa íbaidacalési. Iná fariseonái ímaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—¿Cánacué píibaida siùca sábedo wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —námaca.

³ Néese Jesús ímaca nali:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái iricúse wàawirimi rey David íwali, bàaluité máapicaalíténi, áibanái nacái yáapichéeyéi aslanáica.

⁴ David iwàlùacatéwa Dios yàasu ímamisíri capíima mabáyawanéeri iriculé, yái israelitanái isutácatáipiná Dios íicha. Yá David yeedácaté pan namàníricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapínáwa. David iyáaca pan, néese yàaca yáapichéeyéi iyáapínáwa nacái, éwita Dios imàacacáaníta níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Dios càmitaté yùuwichàida Davidnái, máapicáiná nía, ínáté catúulécanáca Dios iicáca nía —ímaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Jesús ímaca fariseonái irí àniwa:

—Dios idéca ichùulíaca núa, núa asíali Dios néeséerica, numàacáanápiná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, siùca èeri sábedo nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ímaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

⁶ Aiba sábedo judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús iwàlùacatéwa néewáidacàalu iriculé, yá idàbaca yéewáidaca nía néré. Iyaca néeni abéeri asíali icáapi yéewápuwáiséeri ituwièricawa íicha.

⁷ Nàyaca nacái néeni abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, áibanái nacái fariseonái. Naicáidaca Jesús irí mamáalàacata naicácaténá asáisi ichùnìacaalípiná asíali, sábedo iricu, nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná íwali, fariseonáicáiná námamacaté íbaidacalésicani yái Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái.

⁸ Quéwa Jesús yáaliacawa nánáidáanáwa. Yá Jesús ímaca asíali irí icáapi ituwièricawa íicha:

—Pimichàawa, píbàlùawa nàacuésemi —ímaca yái Jesúsca. Yá asíali imichàa íbàlùacawa.

⁹ Néese Jesús ímaca fariseonái irí:

—Siúcata nusutacué nuémìlawa pía: ¿Càinásica Dios ibatàa wamànica siùca èeri sábedo wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái, báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucàidaca wenàiwica, càmicaalí wéetáidasica wenàiwica? —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese iicáidaca nali macáita iyéeyéica itéese. Yá néeseaca iwènúacawa asíali irí àniwa, yái báawéerica icáapi. Yá Jesús ímaca irí:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yái Jesúsca. Yá asìali imànica iyúwa Jesús ímáaná írí. Yáta cayábaca icáapi.

¹¹ Quéwa fariseonái máini calúaca nía. Nadábaca nasutáca néemiawa níawáaca càinácaalí náalimáanápináté namànica Jesús írí.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹² Néenialité Jesús yàacawa dúli ínatalé. Iyamáacawa néenibàa isutácaténá Dios ícha táiyápinama abéeri catá.

¹³ Amalácanáami yàacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa canánama. Yeedáca nèewíse doce namanúbaca Jesús yèeyéica ípidenápiná apóstolnái.

¹⁴ Níái docéeyéica náipidená cà: Simón, yái asìali Jesús yèerica ípidenápiná nacái Pedro; yá nacái Andrés, yái Simón iméerérica; Santiago nacái; Juan nacái; Felipe nacái; Bartolomé nacái.

¹⁵ Yá nacái Mateo; Tomás nacái; Santiago nacái, yái Alfeo ìirimica; yá nacái Simón, áibaalí ípidenéeri celote;

¹⁶ Yá nacái Judas, yái Santiago yéenasàirica; yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, nanúawani.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ Néeseté Jesús iricùacawa dúli ínatáise yéewáidacalénái yáapichawa. Yá iyamáaca ibàlùacawa néeni manacúalibàa. Idéca nàwacáidáyacacawa néré madécaná Jesús yéewáidacaléca áibanái, madécaná nacái wenàiwica yàanèeyéica macái Judea yàasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená néeséeyéi nacái, Tiro iyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón iyacàlená néeséeyéi nacái, níái yàcalé iyéeyéica manuiri úni idùlepi. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca nàanàacaté néré néemiácaténá Jesús itàacái, yúucacaténá náicha nacái uláicái. Yáté ichùnìaca nía.

¹⁸ Aibanái nacái yùuwichèeyéicawa demonio idacùacáiná náiwitáise, Jesús ichùnìaca nía nacái.

¹⁹ Iná macáita wenàiwica nawàwaca namàacaca nacáapiwa Jesús ìwali ichùnìacáiná nía canánama íiwitáise iyúwa, níái cáuláiqueeyéica.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Néese Jesús iicáidaca yéewáidacalénái íríwa. Yá ímaca nalí:

“Casímáipinácuéca píwàwa, píacué catúulécanéeyéica, pimàacacáinácué Dios icùaca pía siùcáisede.

²¹ “Casímáipinácuéca nacái píawa, píacué máapíiyéica siùca, Dioscáiná yàapinácué piyáapiná cadénama.

“Casímáipinácuéca nacái píawa, píacué achúméeyéica iwàwa siùca, Dioscáiná imàacapinácué casímáica píawa.

22 “Casímáipinácuéca nacái píawa, báawacaalícué wenàiwica iicáca pía, náucacaalícué nacái pía náichawa, nacúisacaalícué pía nacái, natàanícaalícué báawéeri iyú pìwali, peebáidacáinácué nutàacái, núa asàli Dios néeséerica.

23 Casímáicué piwàwa manuísíwata, piyanídacuéwa casímáiri iyú namànicaalícué pirí càì, yácáiná Dios imàacapinácué pirí manuísíwéeri cawèníri pìanàacaalípinácué chènuniré, bàaluitécáiná níái wenàiwica yàawirinámica namànicaté báawéeri nacái profetanái irí, níái Dios yàasu wenàiwica profetanái íibaidéeyéicaté Dios iripiná càide iyúwacué pìyáaná”, íimaca yái Jesúsca yéewáidacalénái iríwa.

24 Néese Jesús íimaca áibanái wenàiwica irí: “Quéwa, ñmáinícué piùwichàapinácawa, píacué càasuíyéica! Yácáiná Dios yùuwichàidapinácué píawa, néese càmitacué quirínama casímái piwàwa pìasu cawènírimi ìwaliwa, yái pidènièricuécá siùca.

25 “¡Máinícué piùwichàapinácawa, píacué iyéeyéica iyáacaléwa cadénama, mesúnamáicáináta piùwichàapinácué máapicái!

“¡Máinícué piùwichàapinácawa píacué iicáaníyéica siùca. Aiba èeriwa pícháanípinácuéca achúmacáiná piwàwa!

26 “¡Máinícué piùwichàapinácawa pitàanícáinácué méetàuculéeri tàacáisi ìwali, càníri Dios itàacái, íná yéewa macái èeri mìnanáì càníyéica iwàwa Dios natàanícuéca pìwali cayábéeri iyú. Càité nacái pìawirináimicué itàanícaté cayábéeri iyú áibanái cachìwéeyéi iwicùlidéeyéi ìwali itàaníyéicasa Dios inùmalícuése, quéwa nachìwáidacaté wenàiwica meedá!”, íimaca yái Jesúsca.

El amor a los enemigos

27 Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Quéwa núumacué nacái pirí píacué yéemièyéica nulí: Iwàwacutácué cáinináca píicáca piùwidenáíwa. Pimàni nacái nalí cayábéeri cawinácaalícué báawéeyéica iicáca pía.

28 Pisutácué nalí Dios íicha imànínapiná nalí cayábéeri, cawinácaalícué ibànuèyéica pìwali chàwicùli. Pisutácué nalí Dios íicha cawinácaalícué icuíséeyéica pía.

29 Aiba inúacaalí pinàni ìwali, pimàaca inúaca pinàni ìwali abémàawáise àniwa. Aiba yeedácaalí píicha pìasu ruana nacáiri, pimàaca yeedáca picamisani nacái.

30 Aiba isutácaalí píicha wawàsi, pimàaca iríni; imelùdacaalí píicha pìasu, picá pisutá yèepùadánápiná piríni.

31 Pimànicué áibanái irí cayábéeri, càide iyúwacué piwàwáaná namànica pirí cayábéeri.

32 “Cáininácaalícué píicáca níawamita cáininéeyéicuéca iicáca pía, càmitacué pimàni piyaca cayábéeri wawàsica áibanái íicha, macái èeri mìnanáì namànicáiná càì, níá nacái báawéeyéica

íiwitáise namànica càì. Iná càmítacué máíní cayábéeyéi náicha pía.

³³ Càita nacái pimànicaalícué cayábéeri nali níawamita imàníyéicuéca pirí cayábéeri, càmítacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái íicha, macái èeri mìnanaí namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise namàni càì. Iná càmítacué máíní cayábéeyéi náicha pía.

³⁴ Pìacaalícué nacái áibanái ichàba pìasuwa níawamita pìináidéeyéicuéca nèepùadánápiná pirí cawèníiri àniwa, càmítacué pimàni pìyaca cayábéeri wawàsica áibanái íicha macái èeri mìnanaí namànicáiná càì, nía nacái báawéeyéica íiwitáise nàaca áibanái báawéeyéi ichàba wawàsi needácatená náicha cawèníiri àniwa. Iná càmítacué máíní cayábéeyéi náicha pía.

³⁵ Iwàwacutácué cáinináca piicáca piùwidenáíwa, pimànicué nacái nali cayábéeri, piacué nacái nachàba pìasuwa, éwita càmicaalí nèepùada pirícuéni. Yásí Dios imàacapínacué pirí cawèníiri manuísíwata chènuniré, yá nacái Wáaniri Dios yéenibepínacuéca píawa, yái Wáaniri Dios chènuníséerica, imàníirica cayábéeri èeri mìnanaí irí, éwita càmicaáníta nàaca irí cayábéeri, níái báawéeyéica íiwitáise.

³⁶ Iwàwacutácué catúulécanáca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwacué Wáaniri Dios catúulécanána íicáca pía”, íimaca yái Jesúsca.

No juzgar a otros

³⁷ Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué máíní picháawàaca áibanái iináwaná ìwali mamáalàacata, néese Dios càmítacué yùuwichàida píawa. Picácué pínáidawa piùwichàidánápiná áibanái imàníyéica pirí báawéeri, néese Dios càmítacué yùuwichàida píawa. Pimàacacué piwàwawa nabáyawaná íicha, yásí Dios imàacacué iwàwawa pibáyawaná íicha.

³⁸ Pìacué áibanái irí càinácaalí wawàsi namáapuèrica píicha, yásí Dios yàacuéca piríwa càinácaalí wawàsi pimáapuèrica. Péemiacué comparación: Càide iyúwa wenàiwica cayábéeri íiwitáise ipuníadacaalícué cayába pìasu saco ituínási iyú, icusúa nacáicani, icàbadàa nacái néréni yéewanápiná ipuníadaca saco àta ituínási itúadacatalétawa saco inùma irícuise, càita nacái Dios imànicuéca piríwa cayábéeri manuísíwata. Pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri manuísíwata, yásí Dios imànicuéca piríwa cayábéeri àniwa manuísíwata. Quéwa pimànicaalícué áibanái irí cayábéeri achúméeri meedá, néese Dios imànicuéca nacái pirí cayábéeri achúmáana meedá”, íimaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús yéewáidaca nía áiba comparación iyú. Yá íimaca nali: “Matuíri wenàiwica càmita idé itéca áiba matuíri àyapulicubàa, ipíchaná pucháibanama náuwàcawa utàwi irículé. Càita

nacái càmitacué yéewa matuíyéica piiwítáise, iwàwacutácáiná péewáidaca wenàiwica matuíyéi íiwítáise náalíacaténá cànácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníri iyú.

40 Cawinácaalícué wenàiwica péewáidéeyéica, càmitacué yéewa cáalíacáica píicha nía, néese idécanáamicué péewáidaca nía, yásí náalíacawa abéerita yái píalíericuécawa. Iná iwàwacutácué máini cáalíacáica pía yéewacaténá piyúudàaca nía cayába.

41 “Pía, idènièrica ibáyawaná manuíríwa, picá píináidawa máini cayábaca pía áiba wenàiwica íicha idènièrica ibáyawanáwa achúméri meedá. Péemiacué comparación: Pibáyawaná manuírí càicanide iyúwa manuírí àicu idéca nacáicaalí yúuwàcawa pituí iriculé. Néese áiba achúmériwaná ibáyawaná càicanide iyúwa achúméri imuluísi yúuwàacaalíwa ituí iriculé.

42 Máinicáiná cabáyawanáca pía manuísíwata, íná canáca yéewaná báawaca piicáca píichawa áiba wenàiwica idènièrica ibáyawanáwa achúméri meedá. Péemiacué comparación: Manuírí àicu yúuwàacaalíwa pituí iriculétá, yá càmita pidé piicáca cayába pimusúadacaténá imuluísi áiba wenàiwica ituí iricúsetá. Càita nacái cabáyawanácaalí pía, picá càì píima áiba wenàiwica irí: ‘Nuénásàiri, pimàaca nucàlidaca pirí pibáyawaná ìwali, nuyúudàacaténá pimàacaca píichawani’, picá càì píimaca irí; pucháibaca píiwítáise piyaca. ¡Pidéca píimáichaca meedá pibáyawanáwa! Iwàwacutá pimàacaca píichawa quéechacáwa yái báawéri manuíríca pimánírica. Yásí pidéca píalàaca áiba wenàiwica imàacáanápíná íichawa achúméri báawéri imánírica”, íimaca yái Jesúsca.

El árbol se conoce por su fruto

43 Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Íimaca nalí: “Canáca cayábéeri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa báawéri. Canáca nacái báawéri àicu yáaliméeri idèniaca ìyacanáwa cayábéeri.

44 Càita wáalíacawa macái àicu ìwali, waicácaalí ìyacaná, cayábéericaalíni, càmicaalí nacái, yá báawéericaní. Càmita weedá cayábéeri higuera ìyacaná tuírí íicha. Càmita nacái weedá cayábéeri uva ìyacaná áwa yúuba íicha.

45 Càita nacái wáalimá wáalíacawa wenàiwicanáí íiwítáise ìwali nacái: Cayábacaalí wenàiwica íiwítáise, yásí itàaníca cayábéeri tàacáisi iyú, yácáiná íiwítáise cayábéeri iyaca iwàwalícu. Càita nacái báawacaalí wenàiwica íiwítáise, yásí itàaníca báawéri tàacáisi iyú, yácáiná íiwítáise báawéri iyaca iwàwalícu. Wáalimá wáalíacawa wenàiwicanáí íiwítáise ìwali wéemíacaalí cànácaalí wawási natàaníca ìwali yácáiná nawàwa idéca ipuníacawa iyú, yái cayábéerica, càmicaalí nacái, yá báawéerica meedáni. Iná iwàwacutácué cayábéeri píiwítáise píwàwalícuísewa,

yéwanápinácué péewáidaca wenàiwicanáí báisíiri tàacáisi iyú”, íimaca yáí Jesúsca.

Las dos bases

⁴⁶ Jesús íimaca: “Canéeri iwèni meedá píimáanácuéca nùwali ‘Wáiwacali’, càmicacálicáwa pimànicué càide iyúwa núumáaná píri.

⁴⁷ Siúcade nucàlidacué píri comparación píalíacaténáwa càinácaalí wenàiwica iyaca yeebáidéerica nulí, yéemièrica nacáí nutàacáí, imàníirica nacáí càide iyúwa nuchùulianáni.

⁴⁸ Yáí wenàiwicaca càicanide iyúwa asìali imàníirica capíi. Quéechacáwa íicaca depuíwalé. Yá asìali yàanàaca manuírí íba iyéerica depuíwalé cáli írìcu, ibàlùadacaténá icapèewa íinata. Idécanáami imànica icapèewa íba íinata, yá inanába yéesacawa. Yáí yéesacáí yàacawa cachàiníiri iyú asìali icapèe ìwali. Càmita idé quéwa yéesacáí icusúadaca capíi, asìali imànicáináté dàalawaca icapèewa. Càide iyúwa capíi ibàlùacaalíwa mamáalàacata, càita nacáí cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacáí nadèniapíná nacáucawa cà míiri imáalàawa.

⁴⁹ Aiba wenàiwica quéwa yémìacaalí nutàacáí, néese càmita imàni càide iyúwa núumáaná írí. Yáí wenàiwicaca càicanide iyúwa wenàiwica imàníirica icapèewa cáli íinata, canéeri írì íba ibàlùèripínáwa íinata, yáí capíica. Inanába yéesacawa, yá yéesacáí yàacawa cachàiníiri iyú capíi ìwali. Yá caquialéta capíi yúuwàacawa, imáalàacawa macáita. Càide iyúwa capíi imáalàanáwa, càita nacáí cawinácaalí wenàiwica cà míiyéica yeebáida nutàacáí, canáca nacáuca cà míiri imáalàawa”, íimaca yáí Jesúsca.

7

Jesús sana al criado de un oficial romano

¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca wenàiwicanáí írìni, yáté yàacawa Capernaum ìyacàlená néré.

² Iyaca néré abéeri romanonáí yàasu úwi íiwacaliná, idènièrica yàasu wenàiwicawa cáininéerica íicáca. Cúláicaca úwi íiwacaliná yàasu wenàiwica, iwàwéeri yéetácawa íiwacali íichawa.

³ Néese úwi íiwacaliná yéemìaca Jesús iináwaná ìwali ichùnìaná wenàiwica, yá ibànùaca abénaméeyéi judío íiwacanánáí nasutácaténá Jesús íicha wawàsi manuísíwata yàanàanápíná ichùnìaca yàasu wenàiwica.

⁴⁻⁵ Néese judío íiwacanánáí nàacawa Jesús yàatalé. Yá nasutáca íicha wawàsi manuísíwata, náimaca Jesús írì:

—Cayábaca piyúudàacani, yáara úwi íiwacalináca, cáininácáiná íicáca wía judíoca. Ipáyaidacáináténi namànicaténá walí wàasu wéewáidacàalu —náimaca.

⁶ Néese Jesús yàacawa náapicha, quéwa mawiénicaalíté Jesús ìyaca úwi ìiwacaliná icapèe irí, yá úwi ìiwacaliná ibànùaca yàacawéeyéináwa náimacaténá Jesús irí: “Nuíwacali, càmita nuwàwa nusàiwicaca pirí wawàsi, canácáiná yéewaná nuedáca pía nùataléwa máinicáiná cayábéerica nuícha pía, íná báica nuicáca núawawa piwéré.

⁷ Báica nuicáca núawawa piwéré, íná càmitaté nùa nu-cutáca pía, máinicáiná cayábéerica nuícha pía. Pichùuliacáita ichùnìanápínáwa yái nùasu wenàiwicaca, yásí ichùnìacawa.

⁸ Nùaliacawa píalimá pichùnìacani pitàacái iyúwa, níacáiná nuíwacanáiná nachùulla nacái núa. Núa nacái nuchùulla nùasu úwináíwa. Nuchùuliacaalí abéeri yèepùacawa, yáta yèepùacawa. Numáidacaalí abéeri, yáta yàanàaca. Nuchùuliacaalí àniwa nùasu wenàiwicawa imànínápíná áiba wawàsi, yáta imànicani. Iná yéewa nùaliacawa píalimá pichùnìacani nacái pitàacái iyúwa yái nùasu wenàiwicaca”, ímaca yái úwi ìiwacalináca.

⁹ Yá cayábaca Jesús ínáidacawa yémìaca úwi ìiwacaliná itàacái. Néese Jesús iwènúacawa, yá ímaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyéicawa yáamíse.

—Péemìacué cayába, canácata nùanèeri càirica yeebáidéeri nulí manuísíwata, ibatàa Israel itaquénáinámi yéenápínáta, càmitàacá nùanàa càiri —ímaca yái Jesúsca.

¹⁰ Néese níái wenàiwicaca úwi ìiwacaliná ibànùeyéicaté nèepùacawa úwi ìiwacaliná icapèe néré, yá nàanàaca yàasu wenàiwica idééná cayábacani.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ Néeseté àniwa, Jesús yàacawa Naín ìyacàlená nérépiná. Yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa, madécaná nacái áibanái wenàiwica yáapicha.

¹² Jesús iyacaalíté mawiénita yàcalé irí, yá iicáca manùba wenàiwica namusúacawa ípunita yàcalé irícuíse. Nawáacutáida nàacawa yéetéerimiwa. Nàacawa nabàliacaténáni. Yácata abéerita uírca úái yáatúaca inírmi yéetéechúamicawa íicha. Madécaná wenàiwica namusúacawa yàcalé irícuíse nacái nàacawéeridacaténá úa.

¹³ Yá Wáiwacali iicáca uícháaníca, yá catúulécanáca iicáca úa. Yá ímaca ulí:

—Picá píicháaní —ímaca ulí yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús yàacawa nàatalé, níái itéeyéica yéetéerimiwa. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yàalubái ìwali, chéecáisi irièriwa ínata. Yá wenàiwicanái nayamáa nabàlùacawa. Yá néese Jesús ímaca yéetéerimi iríwa:

—Pía ùuculírca, núuma pirí: ¡Pimichàawa! —ímaca yái Jesúsca.

15 Néese yáí ùucullirica imichàa yáawinacawa, cáuca àniwani. Yá idàbaca itàanica àniwa. Néese Jesús itéca ùuculliri yáatúa yàataléwa yèepùadacaténá ulí àniwani.

16 Macáita naicáca cáucani, yá cáaluca nía, náalíacáináwa Jesús idèniaca Dios íiwitáise cachàiníri. Yá nàaca Dios irí cayábéeri. Náimaca nalíwáaca:

—Idéca yàanàaca wàatalé cachàiníri profeta icàlidéerica Dios itàacái —náimaca Jesús iwali. Yá náimaca nacái:

—Dios idéca yàanàaca yàacawéeridacaténá wía —náimaca.

17 Néese macáita iyéeyéica Judea yàasu cáli ínata, nía nacái iyéeyéica áiba yàcalé irícu mawiéniyéica néemíaca Jesús iináwaná iwali, icáucàidacaté yéetéerimiwa.

Los enviados de Juan el Bautista

18 Juan el Bautista iyacaté mamáalàacata presoíyéi ibànalícu. Néese yéewáidacalénái nacàlidaca irí macáita yáí Jesús imàníirica. Yáté Juan imáidaca pucháiba yéewáidacaléwa.

19 Juan ibànùaca nía Jesús yàatalépiná nasutácaténá néemíawa Jesús asásí báisícaalí Dios néeséericani, yáí wenàiwica Dios ibànùèripinacaté judío icuèrinápiná, néese càmicaalí yání, yá iwàwacutá nacùaca áiba yàanàaca.

20 Níái Juan ibànùeyéica nàacatéwa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan el Bautista ibànùaca wía wasutácaténá wéemíawa pía, asásí Dios néeséericaalí pía, yáí iwàwacutéericaté yàanàapínaca, quéwa càmicaalí píani, ¿iwàwacutásica wacùaca áiba yàanàaca? —náimaca.

21 Idécanáamité Jesús yéemíaca natàacái, yáta èerica Jesús ichùnìaca madécaná cáuláiquéeyéi nàuwichàacái íichawa, idècunitàacá Juan yéewáidacalénái iyaca néré. Jesús yúucaca demonio abénaméeyéi wenàiwica íicha. Imàaca nacái manùbéeyéi matuíyéi iicáidaca nacái.

22 Néese Jesús íimaca nalí níái Juan ibànùeyéica:

—Pèepùacué picàlidaca Juan iríni pidéénacuéca piicáca, péemíaca nacái. Picàlidacué iríni matuíyéimi idéca iicáidaca, éeruífyéimi yàabàli nacái nadéca nàipínáníca, cacháunéeyéimi íimami lepra iyú nacái, idéca cayábaca nía uláicái íicha, màuwíiyéimi nacái nadéca néemíaca, yéetéeyéimiwa nacái nadéca namichàacawa yéetácáisi íicha, catúulécanéeyéi nacái nadéca néemíaca nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Picàlidacué Juan iríni yáalíacaténáwa idéca nùanàaca, núa Dios néeséerica.

23 ¡Casímáica cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nulí mamáalàacata! —íimaca yáí Jesúsca.

24 Néese idécanáamité Juan yéewáidacalénái yèepùacawa Jesús íicha, yá Jesús idàbaca icàlidaca Juan el Bautista iináwaná iwali.

Jesús íimaca: “Bàaluité pìacatécué piicáca wenàiwica iyéericaté manacúali yùucubàa càinàwàiri, yáara Juanca. Càmiritaté machawàaca íiwitáise yái asiali piiquéericatécué, càide iyúwa masicái cáuli yáawiadáidéerica meedá.

25 ¿Càinásicué piicá néré bàaluité? Càmiritaté asiali cawèníiri ibàle yái piiquéericatécué. Píalíacuéwa cawinácaalí cawèniyéica ibàle, iyéeyéica nacái càasuíri iyú, nàyaca cayábéeri capíi irícu càide iyúwa reynái iyáaná, icuèyéica manùbéeyéi wenàiwica.

26 Bàaluité piacuécawa manacúali yùuculé càinàwàiri piicacáténaté profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Báisíta profetacani, yái Juanca, quéwa máiníri cachànica áibanái profeta íicha canánama.

27 Yái Juanca, yácata yáara nacàlidéericaté ìwali tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios íiméericaté líri íríwa. Dios íimacaté:

‘Nuchùllapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáíwa. Yá yàapínacawa pipíchalé yàalàacáténá wenàiwica nachùnlanápiná náiwitáisewa yéewanápiná natáidaca pía cayába pìanàacaalíwa nàatalé’,

íimacaté yái Diosca.

28 Péemiacué cayába, canácata áiba wenàiwica cachàiníiri Juan íicha nèewíise macái wenàiwica imusuyéicawa inanái íicha. Quéwa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái siúcáise, yéewanápiná Dios icùaca nía, máiní cachàinipiná nía Juan íicha, éwita càmicáaníta máiní cachànica nía Dios iyacàle irícu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

29 “Manùbéeyéi wenàiwica yéemièyéicaté Juan itàacái, abénaméeyéi nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íichawa Roma iyacàlená yáasu gobierno írípíná, nawènúadacaté náiwitáisewa nabáyawaná íichawa, yá namàacaca Juan ibautizáca nía. Càité náasáidaca náalíacawa Dios icùaca wenàiwica machacàníiri iyú.

30 Quéwa fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, càmitaté namàaca Juan ibautizáca nía, càmicáinaté nawènúada náiwitáisewa Dios írípíná. Càité caná iwèni meedá naicáca yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica nalí.

31 “Nucàlidacué pirí càiná píiwitáise, píacué wenàiwicaca iyéeyéica siùca.

32 Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa sùmanái yáawinéeyéicawa àyapullcubàa bamuchúamibàa yàcalé. Néese namáidaca nanacáiyéi íríwa, ‘Wadéca wapùllacuéca pirí íwa, quéwa càmitacué pilabàa; néese wadéca wacántàaca pirícué canción càide iyúwa nacántàaná yéetéeyéimiwa ìwali, quéwa càmitacué pícháaní’, càì námaca.

³³ Càita nacái pimànicuéca. Juan el Bautista yàanàcaté, yá imàacaté íchawa iyáacaléwa isutácaténá Dios ícha manuísiwata, càmita nacái ìira uva ituní. Quéwa pímacuéca Juan ìwali demoniosa ìyaca iwàwalìcu.

³⁴ Siùca nudéca nùanàca, núa asìali Dios néeséerica. Nuyáaca nuyáacaléwa, nuìra nacái uva ituní. Néese pímacuéca nùwali camùnìricasa núa, cáanàirisa iyáaca iyáacaléwa núa, casímáicasa nacái nucàmaca, nùacawéeridáanása nacái cabáyawanéyèi wenàiwica, nía nacái yeedéeyéica plata néenánái judío íchawa Roma ìyacaléná yàasu gobierno ìripiná. Càita pímacuéca nùwali càmicáinacué piwàwa pebáidaca nutàacái.

³⁵ Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica Juan yàasu tàacáisi nutàacái nacái, náasáidaca Dios imàacaca cáaliacáica nía báisìiri iyú”, ìimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Abéeri fariseo ìpidenéeri Simón imáidaca yàataléwa Jesús iyáanápíná iyáacaléwa yáapicha, íná Jesús yàacawa fariseo icapèe ìriculé, yá yáawinacawa iyáacaténá iyáacaléwa.

³⁷ Néese inanái ùanàca néré, iyéechúa yàcalé ìricu, iiméechúacaté nacái asianái yáapicha plata ìwalinápíná. Uémìacaté Jesús iináwaná ìwali iwàlùanáwa fariseo icapèe ìriculé iyáacaténá iyáacaléwa. Iná ùanàca néré utéca catùa ucáapi ìricuwa, abéechúa catùa cawènìchúa alabastro icatùaléná, ipuniéechúawa perfume pumèníiri isàni iyú.

³⁸ Uícháanica ùacawa ubáyawaná ìwaliwa, yá ùacawa Jesús yàatalé. Uawinacawa mawiénita yàabàli ìrì. Néese udábaca uíbaca Jesús yàabàli utuíyáa iyúwa. Néese uchuídaca yàabàli uíwita ìbáiná iyúwa, usùsùaca nacái Jesús yàabàli càide iyúwaté judío ìiwitáise nàanáté náiwacali icàaluínináwa. Néese ùcùaca perfume pumèníirica isàni yàabàli ìwali.

³⁹ Néese yái fariseo imáidéerica yàataléwa Jesús, iicácáiná inanái imànìirica Jesús ìrì, íná fariseo ìimaca ìnáidacawa ìrìwa iwàwalìcuésewa: “Báisìcaalí profetasíwa yái asìalitá, yá yáaliacawa càinácaalí uíwitáisetá úái imàaquéechúaca icáapiwa ìwali, úái imànìchúaca ìbáyawanáwa”, ìimaca ìnáidacawa ìrìwa yái fariseo Simónca. Quéwa Jesús yáaliacawa Simón ìnáidáanáwa iwàwalìcuésewa.

⁴⁰ Iná Jesús ìimaca fariseo ìrì:

—Simón, nuwàwaca nucàlidaca pìrì wawàsi —ìimaca yái Jesúsca. Néese fariseo ìimaca:

—Picàlida nulíni, pía yéewáidéerica wenàiwica —ìimaca yái fariseoca.

⁴¹⁻⁴² Néese Jesús ìimaca fariseo ìrì:

—Péemia comparación. Iyacaté asìali yèerica plata áibanái ìchàba maléená èeripiná. Néesetécáwa iwàwacutá nèepùadaca

irí àniwani. Nàyacaté pucháiba asianái imawènièyéica ícha plata. Abéeri imawèniaca ícha quinientos namanùbaca denario. Aiba imawèniaca ícha cincuenta namanùbaca denario. Càmicáiná náalimá napáyaidaca náichawa yái namawèniacálecawa, íná catúulécanáca iicáca nía, yá imàacaca iwàwawa namawèniacále ícha, yéewacaténa càmita iwàwacutá napáyaidaca náichawani. Picàlida nulíni, Simón, ¿cawiná náicha cáininéeripiná yáwanái iicáca asiali yèerica wenàiwica ichàba plata? —Ímaca yái Jesúsca.

43 Néese Simón ímaca Jesús irí:

—Cawàwanáta yáara asiali imawènièricaté ícha manùba plata ícha áiba asiali imawènièricaté. Yácata cáininéerica yáwanái iicácani, cawàwanáta —ímaca yái Simónca. Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani —ímaca yái Jesúsca.

44 Néese Jesús iwènúacawa, iicáca upualé, úái inanáica, yá ímaca Simón irí:

—¿Piicásica úái inanáica? Nudéca nùanàaca pìatalé picapèe iriculé, quéwa càmita pité nulí úni nuíbacaténa nùabàliwa, néese úái inanáica udéca uíbaca nùabàli utuíyáa iyúwa, yá uchuìdacani uíwita ibáiná iyúwa.

45 Càmita písùsùa nunàni ìwali pitàidacaténa cayába núa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca; quéwa úái inanáica, nudécanáami nuwàlùacawa capii iriculé, càmita uyamáida usùsùaca nùabàli ùacaténa nucàaluíniná, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

46 Càmita piùcùa mawèníiri olivo iséena nuíwita ìwali píasáidacaténa casímáica piicáca núa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná; quéwa úái inanáica udéca ùucùaca cawèníiri perfume pumèníiri isàni nùabàli ìwali.

47 Iná núuma pírí nudéca numàacaca nuwàwawa ubáyawaná ícha, yái ubáyawanáca manuírca, máinicáiná cáinináca uicáca núa; quéwa pía iyúunáidéerica càmita máiní cabáyawanáca càmita máiní cáinináca piicáca núa —ímaca yái Jesúsca.

48 Néese Jesús ímaca ulí úái inanáica:

—Nudéca numàacaca nuwàwawa píbayawaná ícha cayábacaténa píapicha Dios —ímaca yái Jesúsca.

49 Néese áibanái wenàiwica fariseo imáidéeyéica néré, nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—Càmíirita Dios yái, íná canéerica iwèni meedá imàacáanácasa iwàwawa ubáyawaná ícha —náimaca náináidacawa nalíwa.

50 Quéwa Jesús ímaca ulí, úái inanáica:

—Nudéca nuwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, peebáidacáiná nulí. Piawa matuíbanáita —ímaca yái Jesúsca.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ Néeseté Jesús yàaca ipáchiaca yèpunícawa yàcalé manùbéeri irìculé, manuiri yàcalé, púubéeri nacái. Yá icàlidaca nalí Dios itàacái cayábéeri náalíacaténátéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Níái doce namanùbaca apóstolca nàacawa Jesús yáapicha.

² Abénaméeyéi inanái nàacawa náapicha nacái, Jesús yúuquéeyéica íicha demonio, uláicái nacái. Abéechúa néená ípidenéechúa María Magdalena, úái Jesús yúuquéechúacaté íicha siete namanùbaca demonio.

³ Uacawa náapicha nacái Cuza yàacawéetúa ípidenéechúa Juana. Uacawéeri Cuza ichùulíaca rey Herodes yàasu wenàiwica íbaidéeyéica Herodes icapèèricu; áiba inanái ípidenéechúa Susana ùacawéeridaca nía nacái; áibanái nacái manùbéeyéi inanái nàacawa náapicha nayúudàacaténá nía nàasu iyúwa.

La parábola del sembrador

⁴ Néeseté manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa naicácaténá Jesús. Namusúacawa mamáalàacata manùba yàcalé néese, yá nàanàaca Jesús yàatalé. Yá Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá íimaca nalí:

⁵ “Péemíacué comparación: Abéeri asìali ibàna yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. Abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, néese áibanái wenàiwica nabawàidaca ituínási. Néese màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca íimi.

⁶ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré. Néese ituínási ibacácaalíwa, yá yéetáacawa chuicáiná cáli.

⁷ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Yá idàwinàacawa tuíri yáapicha. Quéwa tuíri idàwinàacawa dàalawaca bànacalé yèewibàa, càmita ibatàa bànacalé idàwinàacawa cayába.

⁸ Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Idàwinàacanáamiwa, yá idèniaca iyacanáwa manùba. Madécaná yéetaná nadèniaca natuínáwa cien namanùbaca”, càité Jesús yéewáidaca nía. Néese Jesús íimaca nalí cachàiníri iyú: “¡Càuwíiyéicaalícué pía, péemíacué nutàacái!” íimaca yái Jesúsca.

El porqué de las parábolas

⁹ Néese Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemíawani càinácaalí íimáná yái comparaciónca.

¹⁰ Yá Jesús íimaca nalí: “Dios imàacacué píalíacawa càinácaalí iyú icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa.

Nucàlida quéwa áibanái iríni comparación iyú, yéewanápiná càmíta náalimá náalía néemìacani càinácaalí íimáaná. Ewita naicácáaníta yái numànírica, càicáaníta càmíta náalía iwali càinácaalí íimáaná. Ewita néemìacáaníta nutàacái, càicáaníta càmíta náalíawa néemìaca càinácaalí íimáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

11-12 Jesús íimaca nalí: “Yácata íimáanáca yái comparaciónca. Yái ituínásica íimáanáca càicanide iyúwa Dios itàacái. Yá ituínásica yúuwèericawa àyapulicubàa íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yéemìacaalí Dios itàacái, quéwa Satanás yàanàaca imàacaca naimáichaca Dios itàacái ipíchaná neebáidacani, ipíchaná nacái namusúacawa Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

13 Yái ituínásica yúuwèericawa íba yèewiré íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemìacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca casímáiri iyúni, quéwa neebáidaca maléená èeri meedáni. Càide iyúwa ituínási íbacácaalíwa, yá idàwinàacawa maléená èeri, néese yéetácawa canácáiná ipìchu cayába cáaléeri, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái. Neebáidaca Dios itàacái maléená èeri. Néese nadàbacaalí nàuwichàacawa Dios irípiná, neebáidacáiná itàacái, càmicaalí nacái, Satanás yáalimáidacaalí nía namàínápiná nabáyawanáwa, yási nacaláacawa Dios itàacái íicha, yá nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha.

14 Yái ituínásica yúuwèericawa tuíri yèewiré, yácata íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica néemìacaalí Dios itàacái, náináidacawa nacái iwali, quéwa càmíta máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa càmicaalí bànacalé idàwinàacawa cayába dàalacáiná tuíri ìyaca itéesebàa, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Náináidacawa nawàwawa nàasu iwaliwa, yái èeri irícuírca. Náináidacawa nacái plata iwali meedá càasucaténá nía. Náináidacawa nacái nàwali macái wawàsi isíimáidéeripináca níawa cháí èeri irícu. Càide iyúwa bànacalé idàwinàacaalíwa báawata, quéwa canácatáita càyacanáni, càita nacái abénaméeyéi wenàiwica. Neebáca Dios itàacái báawatata, càimírita quéwa nawàwalicúisewa, íná càmíta máini namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

15 Néese yái ituínásica yúuwèericawa cayábéeri cáli íinata íimáanáca càicanide iyúwa wenàiwica cayábéeri íiwitáise néemìacaalí Dios itàacái, yá neebáidaca Dios itàacái tàí íiméeri iyú náiwitáise cayábéeri yáapichawa machíwéeri nacái. Néese namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idènìacaalí mamáalàacata cayábéeri ìyacanáwa manùba”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

¹⁶ Néese Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú: “Càmita watùcunì lámpara wabàacaténani yàalusì irìculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa, yái waiméerica ínata. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa yéewacaténá icànaca wenàiwica ìwali ìwàluèyécawa capìi irìculé.

¹⁷ Yái lámpara ímáanáca càicanide iyúwacué piyáaná, piacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéri píaliéricuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicácaténá cayába. Dios iwàwaca náaliácawa ìwali macáita yái tàacáisi càmiricáwaca náaliáwa ìwali.

¹⁸ “Iná péemiacué cayába nutàacái. Píináidacuéwa cayába ìwali yái péemièricuécawa nucàlidaca pirí. Píináidacaalícuéwa cayábéeri iyú nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píaliácawa mamáalàacata. Quéwa càmicaalícué píináidawa cayába nutàacái ìwali, yásí píimáichacuéca nacái àta càinácaalí wawàsi piyúunáidéericuécawa píaliácawa ìwali”, ímaca yái Jesúsca.

La madre y los hermanos de Jesús

¹⁹ Néeseté Jesús yáatúa yàanàca yàatalé, Jesús yéenanái yáapicha. Càmita quéwa náalimá nawàlucawa capìi irìculé manùbacáiná wenàiwica néré.

²⁰ Aiba wenàiwica icàlidaca Jesús iríni. Yá ímaca Jesús irí:

—Píatúaca úara ibàlùawa bàacháwáise péenanái yáapicha. Nawàwa naicáca pía —ímaca.

²¹ Quéwa Jesús ímaca:

—Cawinácaalí wenàiwica yéemièyéica Dios itàacái, imàníiyéica nacái càide iyúwa Dios ímáaná, nuicáca nía càide iyúwa núatúanáíwa, nuénánái nacáíwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús calma el viento y las olas

²² Aiba èerité Jesús iwàlucawa barca irìculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá ímaca nalí:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha —ímaca. Iná nàacawa.

²³ Idècunitàacá nachàbacawa calisa ìwaliabàa, yá Jesús iimáca íichawa. Yáta manúiri cáuli idàbaca ipùaca nàwali. Yá màladàca idàbaca ipuniádaca barca úni iyú, yá nasawíaca nàacawa.

²⁴ Iná nacawáidaca Jesús, yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali! ¡Wasawíaca wàacawa! —náimaca Jesús irí. Néese Jesús imichàaca ibàlùacawa, yá ichùuliaca cáuli, màladàca nacái wiúnápináni. Yá wiúca macáita màladàca.

²⁵ Néesecáwa Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? — ímaca. Quéwa cáaluca nía, nánáidacawa manuísiwata naicáidaca Jesús irí nacái. Yá nasutáca néemiawa níawáaca:

—¿Cawinásica yái asàlica, ichùulièrica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulianá nía? —námaca nalíwáaca.

El endemoniado de Gerasa

²⁶ Atata nàanàacaté abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha, aléera Gerasa yàasu cáli néré, iyéerica abéemàise Galilea yàasu cáli ícha.

²⁷ Jesús iricùacawa barca iricúise cáli ínatalé, yá asiali imusúacawa yàcalé ícha, demonio idacuèrica íiwitáise, yá yàacawa Jesús yàatalé. Madécaná camuí yèepunícawa mabàleta yái asàlica. Càmita ìya capìricu. Néese ìyaca yéetánimi icàliculèená yèewibàa.

²⁸ Néese asiali iicáca Jesús, yá ibàlùacawa yùuluì ipùata iyúwa Jesús irí, yá demonio yéemíanicawa asiali isàna iyú:

—¡Picá pisàiwica nulí wawàsi, pía Jesús, yái Dios chènuníséeri írica! Nusutáca pícha wawàsi, picá piùwichàida núa —ímaca.

²⁹ Isutáca Jesús ícha càì, yácáiná Jesús ichùuliaca ìyaca demonio yàanápínawa asiali ícha. Demonio idacùacaté asiali íiwitáise manùba yàawiría. Yá éwita áibanái idacùacáaníta asiali cadena iyú, icáapi, yàabàli nacái ipíchaná imusúacawa, càicáaníta imàdáidacaté íchawani yái cadenaca. Yá demonio ipiadáidaca asiali manacúali yùuculépiná càinàwàiri canácatalé wenàiwica.

³⁰ Néese, Jesús isutáca yéemiawa demonio:

—¿Càiná pípidená? —ímaca yái Jesúsca. Néese demonio ímaca:

—Nuípidená Legión, ímáanáca “cawàwanáta cinco mil namanùbaca” —ímaca yái demonioca. Càité ímaca madécanácáiná demonio nawàlùacatéwa iwàwaliculé, yái asàlica.

³¹ Néese, demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná ichùuliaca nàacawa depuúwéeri utàwi iriculé nàuwichàacatalépinácawa.

³² Mawiénita nalí manùbéeyéi marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa dúli ìwali. Iná demonionái isutáca Jesús ícha wawàsi imàacáanápíná nawàlùacawa marranonái idèericulé. Yá Jesús imàacaca nàacawa.

³³ Iná demonionái yàacawa asiali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèericulé. Néese macáita marranonái napiacawa iyúwa máiwitáiseeyéi demonio íiwitáise iyú, nacaláacawa quìratàli ínatáise calisa yáaculé. Yá macáita nàisicùmacawa, níái pìráica càmiyéica Dios imàaca judiónái idèniaca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

³⁴ Néese níái icuèyéicaté marranonáimi naicácaalíté marranonái yéetáanáwa, yá napiacawa, nacàlidaca nalíni yàcalé iricu, nalí nacái áibanái wenàiwica iyéeyéica yàcalé itéese.

35 Néese wenàiwicanái namusúacawa yàcalé ícha naicácaténá nàyáaná. Yá nàacawa Jesús yàatalé. Naicáca asìali demonio yèericatéwa ícha. Yáawinéeriwa Jesús yàabàli néenibàa, cabàleta, cáiwitáisewaca. Yá cáaluca níái yàcalé mìnánáica.

36 Néese níái icuèyèicaté marranonáimi iiquéeyéicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái irí Jesús ichùnìacaté asìali demonionái iyéericaté iwàwalicu.

37 Néese macáita Gerasa yàasu cáli néeséeyéi nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa náicha, máinicáiná cáaluca naicácani. Iná Jesús iwàlùacawa barca iriculé, yèepùacatéwáwa náicha, yéewáidacalénái yáapichawa.

38 Yái asìali demonio yèericatéwa ícha isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha. Quéwa Jesús ichùullacani iyamáanápínáwa. Yá Jesús ímaca irí:

39 —Pèepùawa picapèe néréwa, picàlida péenánái iríwa ìwali yái cayábéerica Dios imànírica pirí —ímaca yái Jesúsca. Néese, yái asìali yàaca icàlidaca macáita iyacàle mìnánái iríwani, Jesús imàníináté irí cayábéeri manuísíwata.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

40 Néese Jesús idécanáamité ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha barca irícu, yá madécaná wenàiwica itàidacani casímáiri iyú, nacùacáináté Jesús yàanàaca néré.

41 Néese áiba asìali yàanàaca Jesús yàatalé, ípidenéeri Jairo. Judiónái yéewáidacàalu íiwacalìcani, yái Jairoca. Yá yúuwàa iriacawa inùmáawawa Jesús irí yàacatéwá Jesús icàaluíniná, yéewanápíná Jesús iicáca ipualé. Yá isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yàanápínáwa icapèe néré.

42 Jairo idèniacáiná abéechúata íiduwa, idènièchúa doce camuí, iculuéchúawa, iwàwéechúa yéetácawa Jairo ícha. Yá Jesús yàacawa Jironái yáapicha madécaná wenàiwica yèewi. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré.

43 Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cálúaicaca úa doce camuí, uíraná yàacawa uícha mamáalàacata. Uucacaté macáita ùasu platawa upáyaidacatéwá cadèplacáiyéi quéwa canácata yáaliméerité ichùnìaca úa.

44 Uái inanáica ùacawa Jesús yáamíise mawiénita irí. Yá udunùaca ibàle ipùata ìwali. Yáta uíraná iyamáacawa uícha.

45 Néese Jesús isutáca yéemìawa níái wenàiwicaca:

—¿Cawiná idunùa nùwali? —ímaca nalí. Yá macáita náimaca camítasa nadunùa ìwali. Iná Pedronái ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, dàalaca wenàiwica yèeyéicawa wáapicha, nawesíaca nàacawa pía macái píwallíseta. ¿Cáná písutáca péemìawa càì? —ímaca yái Pedroca.

46 Quéwanáta Jesús ímaca mamáalàacata:

—Aibanáica níara idunùa nùwali. Nùaliácawa nuchùnìaná wenàiwica nuíwitàise iyúwa cawinácaalí idunuèrica nùwali — ímaca yái Jesúsca.

47 Néese úái inanáica uémìacani, yá úaliácawa càmita udé ubàacawa uináwanáwa Jesús ícha. Néese ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, yá ubàlùacawa ùulu ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténá icàaluíná. Yá ucàlidacani nàacuésemi macái níái iyéeyéica néeni cáná yéewa udunùaca Jesús ìwali. Yá ucàlidaca nacái uchùnìanáwa udécanacáita udunùaca ibàle ìwali.

48 Néese Jesús ímaca ulí:

—Pía inanáica, pidéca pichùnìacawa pimàacacáiná piwàwawa nùwali. Piawa matuíbanáita —ímaca yái Jesúsca.

49 Idécunitàacáwa Jesús icàlidaca inanái iríni, yá áiba wenàiwica yàanàaca nàatalé, itéerica tàacáisi Jairo irí, yái judiónái yéewáidacàalu íiwacalica. Yá asìali ímaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —ímaca.

50 Quéwa, Jesús yémìacani, yá ímaca Jairo irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata, yásí cayábaca pídu àniwa —ímaca yái Jesúsca.

51 Néese nàanàacaté Jairo icapèe néré, yá canácata Jesús imàaquéeri iwàlùacawa yáapicha. Níawamicata iwàlùacawa Jesús yáapicha, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, úanirimi nacái, úatúami nacái, úái sùmàu yéetéechúamicawa.

52 Nàyaca capli irícu madécaná wenàiwica ícháaníiyéica báawanama yéetéechúamiwa íiwitáise, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Quéwa Jesús yáaliácawa icáucàidáanápínaté úa, íná Jesús ímaca nalí:

—Càmita iwàwacutácué pícháánica. Uái mànacàuca, càmiíchúata yéetáwa. Uimácáita ùyaca —ímaca yái Jesúsca.

53 Néese naicáánica Jesús iquíniná, nàaliácáináwa báisícata uétácatéwa.

54 Néese Jesús íbàaca ucáapi ìwali úái yéetéechúamicawa. Yá ímaca ulí:

—¡Pía, mànacàuca, pimichàawa! —ímaca ulí.

55 Yáta uwàwa cáuri yèepùacawa uiná irículé àniwa. Yáta upisàaca ubàlùacawa. Néese Jesús ichùuliaca nàaca uyápiná.

56 Néese usèenái nàináidacawa naicáidaca ulí manuísíwata naicáiná cáuca úa, quéwa casímáica nawàwa manuísíwata. Jesúsca quéwa yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái irí icáucàidacaté úa.

9

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

1 Néeseté Jesús imáidaca yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Yá imàaca nalí ichàiniwa náucacaténá

macái demonio íiwitáaná wenàiwicanái íicha, náucacaténá nacái nájcha macái uláicái.

² Jesús ibànùaca nía nacàlidacaténá wenàiwicanái irí cànácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, nachùnìacaténá nacái cáuláiquéeyéi.

³ Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Picácué peedá piríwa wàlisài àicu, saco nacái, yàcàsi nacái, iwèni nacái. Picácué pité pucháiba bàlesi.

⁴ Pìacuéwa yàcalé irìculé, néese càirínácaalícué capì piwàlùawa irìculé, piimácué néenibàata, àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irìcuise.

⁵ Aibalé càmicaalícué nabatàa piwàlùacawa yàcalé irìculé, néese pìacuéwa íicha. Pichùpiacué cáli ichùmále piabàli íichawa naicápiná càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, píasáidacaténácué nalí Dios yùuwichàidáanápíná nía —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese nàacawa Jesús íicha. Yá nàacawa macái yàcalé. Nacàlidaca nàacawa yái tàacáisica íiméerica Jesús iwàwaca iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Nachùnìaca nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica nacái.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Néeseté rey Herodes yéemìaca abénaméeyéi wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná iwali, macáita nacái Jesús imàníríca. Iná càmita Herodes yáalíawa íináidéeripínáwa, máini càulenáca íichani; abénaméeyéi wenàiwica náimacáiná Jesús iwali Juan el Bautistamicani, nánáidacawa Juanmi icáucàacatéwa.

⁸ Aibanái nacái náimaca Jesús iwali profeta Elíascani, yèpuèricasa yàanàaca àniwa; áibanái nacái náimaca Jesús iwali bàaluisàimi profetanáimi yéénacani, imichèericasawa yéetácáisi íicha.

⁹ Quéwa Herodes íimaca:

—Nuchùnìacaté nùasu úwináíwa nawichùnánápíná Juan íicha íiwita yéetácáténátéwa. ¿Cawínásica yáara asialica nuémíerica nacàlidaca iwali madécaná? —íimaca yái Herodesca. Ináté Herodes iwàwa iicáca Jesús.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Néeseté apóstolnái nèepùacawa Jesús yàatalé àniwa, yá nacàlidaca Jesús irí iwali yái namànírícaté. Néese Jesús itéca nía méetàuculé áibanái wenàiwica íicha, Betsaida iyacàlená néré.

¹¹ Quéwa madécaná wenàiwica yáalíacawa Jesús yàanàaná néré, yá nàacawa yàatalé. Jesús itàidaca nía cayába. Icàlidaca nalí cànácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa. Ichùnìà nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica.

¹² Néese táicaca yàacawa, íná yéewáidacalénái doce namanùbaca nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Pichùullà wenàiwicanái nèepùanápínáwa nacutácaténá naimácatáipíná, nayáacatáipíná nacái yàcalé iriculé, bànacalé ìyacatalé nacái ìyéeyéica mawiénita. Wàyacáiná cháí canácatái wenàiwicanái iyáapíná —náimaca.

¹³ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapíná —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Canáca walí nayáapíná. Wadènià cinco namanùbaca pan meedá, pucháiba cubái imìdecaná nacái. ¡Càmita wáalimá wàaca wawèniaca nayáapíná, níái madécanéeyéi wenàiwicaca! —náimaca.

¹⁴ Nàyacáiná néeni cawàwanáta cinco mil namanùbaca asianái. Càmita naputàa inanái, sùmanái nacái. Quéwa Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pichùulliacué náawinacawa cincuantanama nàwacaca náawinacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese nachùullaca càì nía, yá macáita náawinacawa.

¹⁶ Néese Jesús yeedáca cinco namanùbaca pan icáapi iriculéwa, pucháiba cubái imìdecaná nacái. Yá iicáidaca chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri yàacàsi ìwali. Néese isubèriadaca nía, yàaca yéewáidacalénái iríwani, yéewacaténá nawacùaca yàacàsi wenàiwicanái irí.

¹⁷ Néese macáita nayáaca cadénamani. Yá needáca doce namanùbaca mapíri yàacàsi yéenáimi imàaquéricawa.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Aiba èerité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha méetàuculé wenàiwicanái íicha. Yéewáidacalénái nàyaca yáapicha. Yá isutáca yéemìawa nía:

—¿Càiná náimaca nùwali níara áibanái wenàiwicaca? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idéCasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèpuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íiméericaté ìwali ibànùanápínaté àniwani. Aibanái íimaca nacái pìwali bàaluisàimi profetanái yéenácasa pía, imichèericasawa yéetácáisi íicha, níái profetami itàaniyéicaté Dios inùmaliçúise —náimaca.

²⁰ Néese Jesús isutáca yéemìawa nía:

—Néenicué pía, ¿càinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá Pedro íimaca irí:

—Píacata yái Mesíasca, yái wacuèrinápíná Dios icàlidéericaté iináwaná ìwali wàawirináimi israelitanái irí, ibànùanápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yái Pedroca.

²¹ Quéwa Jesús yàlààca nía cachàinìiri iyú ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

²² Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata, núa asiali Dios néeséerica. Yá wenàiwica íiwacanánái, sacerdote íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, náucapíná náichawa núa iyúwa canéeri iwèni. Yá nanúapíná núawa, quéwa máisiba èeri irìcu núcáucàapínáwa —íimaca yái Jesúsca.

²³ Néese Jesús íimaca nalí macáita wenàiwica ìyéeyéica néré:

—Abéericaalí péenácué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, càmita yéewa pimànica abéerita yái piwàwéerica pimànica. Macái èeri imanùbaca iwàwacutá matuíbanáiri iyú pimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz ìwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulíaná pía.

²⁴ Níacáiná cawinácaalí cà míiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchaná nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca cà míiri imáalàawa. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniapíná nacáucawa cà míiri imáalàawa.

²⁵ Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íchawa icáucawa cà míiri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa.

²⁶ Aibacaalí wenàiwica báica icàlidaca cayábéeri nùwali áibanái irí, nutàacái ìwali nacái, càmita núumapíná ìwali nùasu wenàiwicacani, núa asiali Dios néeséerica, nùanàacaalípiná áiba èeriwa cachàinìiri iyú nacamalá irìcu, yái Núaniri Dios, nía nacái mabáyawanéeyéi ángel, núcùacaténá macáita èeri mìnánái.

²⁷ Péemiácué cayába, abénaméeyéi péenácué ìyéeyéica cháí siùca èeri, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

²⁸ Néeseté abéeri semana natàanícadénáami càì, yáté Jesús yàacawa dúli ínatalé isutácaténá yáawawa Dios ícha. Máisiba aslanái nàacawéeridaca Jesús, yái Pedro, Santiago nacái, Juan nacái.

²⁹ Idècunitàacá Jesús isutáca Dios ícha, yá mèlumèluwaca inàni icànaca áibata iicácanáwa. Ibàle nacái cabalèeri icànaca, icànéeri mèlumèluwaca.

30 Yá pucháiba asianáí namàacaca níawawa apóstolnái iicáténá nía. Pucháiba nabàlùà natàaníca Jesús yáapicha, níacata profeta Moisés, profeta Elías nacái.

31 Níái pucháiba asianáica cacamalánáca nía chènuníiséeri camalási iyú. Natàaníca nalíwáaca Jesús yáapicha càinácaalí iyú Jesús yùuwichàanápínátéwa, yéetàanápínaté nacáíwa Jerusalén iyacàlená néeni.

32 Ewita cadapùlecáaníta Pedro, nía nacái yàacawéeyéináca, càmitàacá máini naimásíwaca, yá naicáca Jesús icamaláná chènuníiséerica. Naicá nacái níái pucháiba asianáica ibàluèyéicawa yáapicha.

33 Néese idécanáamité nàacawa Jesús ícha níái pucháiba asianáica, yá Pedro ímaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¡cayábéeriquéi wàyáanáca cháí! Siúcata wamànica máisiba capli yána wawàwalínápínacué pía, abéeri píasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —ímaca yái Pedroca. Quéwa Pedro càmita ínáidawa cayába ipíchawáise itàaníca.

34 Yá idècunitàacá Pedro itàaníca, yáta acalèe yàanàca nàatalé. Yá acalèe ibàliaca nía. Cáaluca nía manuísíwata acalèe yèewi, níái Pedronáica.

35 Néese néemíaca Dios itàacái acalèe yèewíise, yá ímaca nalí: “Yácata Nuìri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani. Péemíacué itàacái”, ímaca yái Diosca.

36 Idécanáami néemíaca yái tàacáisica, yá naicáca Jesús ibàluèricawa néenibàa abéerita. Néese masànaçata níái Pedronáica. Néenialité càmiyéi icàlida áibanái iríni, yái naiquéericaté.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

37 Néeseté mapisáináami àniwa idécanáami nalicùacawa dúli íinatáise, yá madécaná wenàiwica yàacawa náipunitáidacáténá Jesús.

38 Yá áiba asiali iyaca manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Ímaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pimàni nulí cayábéeri, pía piicá nuìri, yácáináta abéerita nuìricani.

39 Demonio idacùaca nuìri íiwitáise, yàaca irí tèwacáimi, yá imàaca yéemíaníca, yá itatáidacani àta cacàlicataléta inùmalicúise. Imàaca nacái nuìri inúadáidaca yáawawa cachàiníri iyú, càmiiri iwàwa iwasaaca nuìri.

40 Nudéca nusutáca péewáidacalénái ícha wawàsi náucáanápíná demonio nuìri ícha, quéwa càmita náalimá nachùnìacani —ímaca.

41 Yá Jesús ímaca:

—¡Píacué càmiyéica yeebáida Dios ìwali, báawéeyéi nacái íiwitáise meedá! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pírí quiríta? — íimaca yái Jesúsca. Yá Jesús íimaca asìali irí:

—Pìanàida cháni, yái píirica —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yái ùuculliri yàacawa Jesús yàatalé, yá demonio yúucaca ùuculliri cáli íinatalé itatáidacani. Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníri iyú, ichùullaca demonio yàacawa ùuculliri íicha. Càita Jesús ichùnìaca yái ùucullirica, yèpùadacani yáaniri iríwa nacái.

⁴³ Yá macáita iyéeyéica néeni náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí idèniacáiná Dios íiwitáise manuírí.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Macáita iyéeyéica néré náináidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús irí mamáalàacata, natàanica nàyaca náapichawáaca ìwali yái Jesús imàníríca, quéwa Jesús itàanicaté yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta wenàiwicanái íicha. Iimaca nalí:

⁴⁴ —Péemìacué cayábani, picácué piimáichani: Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacatená áibanái aslanái inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Càmita quéwa náalía néemìaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisica Jesús icàlidéerica nalí càmicáiná Dios imàaca náalíaca néemìaca càinácaalí íimáaná. Yá cáaluca nasutáca Jesús íicha wawàsi icàlidáanápíná nalíni càinácaalí íimáaná.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Néenialíté Jesús yéewáidacalénái nadàbaca natàanica náapichawáaca ùuléeri wawàsi iyú, chánacaalí néená máiníri cachàini áibanái íicha canánama.

⁴⁷ Quéwa Jesús yáaliacawa náináidáanáwa. Yá yeedáca sùmài, yá ibàlùadaca sùmài mawiénita iríwa.

⁴⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pimànicaalí cayábéeri nuípidená ìwali sùmài irí, càiride iyúwa yái sùmàica peebáidacáiná nutàacái, yásí nuicáca yái cayábéerica pimàníríca sùmài irí càide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulí cayábéeri. Càmita pimàni abéerita nulí cayábéeri, néese pimànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànuèrica núa. Yái péená piiquéericuéca càiride iyúwa càmiíri cachàini náicha canánama càide iyúwa yái sùmàica, yácata Dios iiquéerica càiride iyúwa máiníri cachàinica náicha canánama níái péenáca. Iná yéewa yái cayábéerica pimànírícuéca sùmài irí càmiíri cachàini náicha canánama, yá nuicápiná càinide iyúwa pidéca nacáicaalí pimànica nulíni, yái cayábéerica —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ Néese Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba asìali yúuquéri demonio wenàiwica ícha píipidená ìwali ímacáiná pimàacasa càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiníri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica ícha — ímaca yái Juanca.

⁵⁰ Néese Jesús ímaca nalí:

—Picácué pichùulìà cà míinápíná imàni cayábéeri, macáicáiná cà míiyéica yùuwide imànica wía, nayúudàaca wía — ímaca yái Jesúsca.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

⁵¹ Mawiénicaté Jesús yéenáiwana yàanàaca imichàacatáipinatéwa chènuniré, ínaté Jesús íináidacawa iwàwalìcuísewa yàanápínáwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵² Yá ibànùaca ipíchaléwa tàacáisi asianái yáapicha. Yá nawàlùacawa yàcalé irìculé Samaria yàasu cáli íinata nacutácaténá irí naimácatáipíná.

⁵³ Quéwa, báawaca samaritanonái iicáca judíonái íná níai samaritanoca càmita nabatàa Jesús iwàlùacawa nàyacàle irìculé náalíacáináwa Jesús yàanápínatéwa Jerusalén iyacàlená nérépiná.

⁵⁴ Néese Jesús yéewáidacalénái Santiago, Juan nacái néemiacani, yá náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿piwàwasica wachùuliaca quichái yúuwàanápínáwa chènuníse nàwali imáalàidacaténá nía càide iyúwaté profeta Elías imáidáanaté quichái yúuwàanápínáwa chènuníse imáalàidacaténaté báawéeyéi wenàiwica? —námaca.

⁵⁵ Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca nalí, yá yàalàaca nía cachàiníri iyú. Yá ímaca nalí:

—Càmitacué píináidawa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵⁶ Càmita nuwàwa nùuwichàidaca nía, núa asìali Dios néeseérica, càmicáiná nùanàa numáalàidacaténá wenàiwicanái, néese nùanàaca nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha — ímaca yái Jesúsca. Néese nàacawa áiba yàcalé irìculé.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Idècunitàcá nèepunícawa àyapulicubàa, áiba asìali ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha àta alénácaalí píawa yéewacaténá péewáidacaléca núa — ímaca.

⁵⁸ Jesús ímaca irí:

—Píináidawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalí nuéwáidacaléca pía, càulenácáiná wenàiwica nàyaca càide iyúwa nuyáaná. Péemia comparación: Yálidunái idèniaca ibànawa, cuipiranáí nacái nadèniaca namùlubèwa, núacata quéwa, yái

asìali Dios néeseérica, càmita nudènià nuimácatáipináwa — íimaca yái Jesúsca.

⁵⁹ Néese Jesús íimaca áiba irí:

—Piawa núapicha, iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca. Quéwa yái asìali íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, pimàaca nùyaca nuénánái yáapichawa àta núaniri yéetácatalépinátawa, néese idécanáami nubàliacani, yásí nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé —íimaca irí.

⁶⁰ Néese Jesús íimaca irí:

—Pimàaca nabàliaca níawácata, cawinácaalí iyéeyéica matuíbanáita Dios íicha. Píata quéwa, pía picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí náaliácaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

⁶¹ Néese áiba íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, nuwàwa nùacawa píapicha iyúwa péewáidacalé. Quéwa pimàni nulí cayábéeri, pimàacaca nuèpùacawa quéechacáwa nucapèe néréwa, nucàlidacaténá nùanáwa nuénánái iríwa. Yásí nùacawa néese nùacaténáwa píapicha — íimaca irí.

⁶² Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa comparación: Aibacaalí idàbaca íbaidaca ibànacale yàalunápináwa, néese ínáidacaalíwa imàníinápiná áiba wawàsi, yá iwènúacawa íbaidacalé íchawa, yásí canéerica iwèni meedáni yái wenàiwicaca, càmita íbaida machacàníiri iyú. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica iwènuéyéicawa nuícha idécanáami nadàbaca náibaidaca nulípiná, canáca yéewanáwa Dios yéenibeca nía, Dios icùacaténá nía —íimaca yái Jesúsca.

10

Jesús envía a los setenta y dos

¹ Néeseté Wáiwacali yeedáca yéewáidacalénáiwa áibanái setenta y dos namanùbaca. Yá ibànùaca nía ipíchaléwa pucháibanamata. Yá ibànùaca nía nàacaténáwa macái yàcalé irìculé, wenàiwicanái iyacatái nacái, níai yàcaléca iwàwacutácataléca Jesús ipáchiaca.

² Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Báisíta, madécaná wenàiwica nawàwa neebáidaca nutàacái. Péemiacué comparación. Càica níade iyúwa bànacalé ituíná yàasu èeri yàanàacaalí wenàiwica needácatáipiná nabànacale iyacanáwa, quéwa máisibáanatacué pía, icàlidéeyéipiná nalí nutàacái. Iná pisutácué Dios íicha, yái càiride iyúwa bànacalé íiwacali, ibànùanápiná yàasu wenàiwicawa íbaidéeyéipiná irí, nacàlidacaténá nalí nuínáwaná ìwali, yéewacaténá neebáidaca nutàacái, yásí wàwacáidaca nía Dios yàasunáipiná, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni.

3 Pìacuéwa. Péemiacué cayába áiba comparación: Nubànùacué pía èeri mìnánái yèewiré cuwèesi lobo nacáiyéi íiwitáise, báawéeyéica íicáca Dios. Càicuéca píade nèewi iyúwa ovejanái yéenibe, càmiyéica yáalimá ipéliaca caluéyéi cuwèesi lobo íipunita iwàwéeyéica iyáaca oveja yéenibe.

4 Picácué pité saco, moneda yàalu nacái, áiba piasu costizapiná nacáiwa. Piacàatétacuéwa, picácué piyamáa pibàlùacawa déecuiri iyú àyapulcubàa pitàanícáténá áibanái yáapicha.

5 Piwàlùacuéwa nacapèe iriculé, yá pitàidacué nía quéechacáwa. Càicué píimaca nalíwa: ‘¡Nusutáca Dios íicha imàníinápinácué pirí cayábéeri, píacué iyéeyéica capíi iricu!’ càicué pitàidaca níawa.

6 Cayábacaalí náiwitáise níai capíi iricuíyéica, yásí Dios imànica nalíwa cayábéeri càide iyúwacué pisutáaná íicha. Quéwa, càmicaalí cayába náiwitáise, néese Dios càmita imànipiná nalí cayábéeri.

7 Piimácué nacapèe iricu. Piyáacué nacái piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalí yàacàsi nadènièrica nawacùacáténácué piasu, yácáiná cawinácaalí wenàiwica íibaidéerica, iwàwacutá namàacaca yeedáca iríwa íibaidacalé iwèniwa. Picácué pichàbawa áibanái icapèe iriculé, picutácaténácué cayábéeri yáwanái yàacàsi, piyacatáipiná nacái.

8 Pìacuéwa áiba yàcalé iriculé, needácatalécué nàataléwa pía, yá piyáacué piyáacaléwa náapicha àta càirínácaalícué yàacàsi nèerica piyáapiná.

9 Pichùnìacué nacái cáuláiquéeyéi wenàiwica iyéeyéica néenibàa. Càicué píimaca nalíwa: ‘Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica mawiénita pirícué’, càicué píimaca nalíwa.

10 Quéwa, pianàacaalícué áiba yàcalé iriculé, néese càmita nawàwa néemíaca pitàacái, pimusúacuéwa capíi iricuise calle iriculé.

11 Yá píimacué nalí: ‘¡Càmita wawàwa wàyaca píapichacué, ipíchaná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca wàwali nacái! ¡Iná wàacuécawa píicha, wachùplaca cáli ichùmalé wàabàli íichawa, yái piyacàle yàasu calle ichùmaléca, càide iyúwacué wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, wáasáidacáténácué pirí Dios yùuwichàidáanápinácué píawa! Quéwa péemiacué cayába quiríta, Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica mawiénita pirícué’, càicué píimaca nalíwa.

12 Núumacué pirí, èeri imáalàacaalípináwa, Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí yùuwichàidapiná níawa càmiyéicué yeedáca yàataléwa pía máini yáwanái Sodoma iyacàlená mìnánáimi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

13 Jesús íimaca: “¡Máinicué piùwichàapinácawa, píacué israelitaca iyéeyéica Corazín iyacàlená irìcu, Betsaida iyacàlená irìcu nacái! Ewitacué piicácáaníta numànica pèewibàa madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica, càicáanítacué càmita piwènúada píiwitáisewa pibáyawaná íchacuéwa. Piyúunáidacuéca máiniyéica cayábaca pía náicha níara càmiyéica israelitami iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, iyéeyéica méetàuculé Israel yàasu cáli ícha. Quéwa càmitaté máini báawaca nía píchacué. Càmitaté naicá áiba imànica nèewibàa càide iyúwa numàníná pèewibàa. Quéwa naicácaalíté càiritá, yá nawènúadacaté náiwitáisewatá caquialéta Dios irípinátá, càmicáináté máini báawéeyéica nía iyúwacué pía, càita nacái nàwalica nabàlesíamiwa báawéeri iicácanáwatá, náawinaca nacáiwa catáli yèewirétá náasáidacatenáté achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwatá.

14 Quéwa áiba èeriwa Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí piùwichàapinácuéwa máini cachàiniwanái náicha níara càmiyéica israelita iyéeyéicaté Tiro iyacàlená irìcu, Sidón iyacàlená irìcu nacái, máinicáinácué báawéeyéica náicha pía.

15 Píacué nacái Capernaum iyacàlená mìnanaica, piyúunáidacuéca máinipiná cáimiétacanáca pía, càide iyúwa Dios iyáaná chènuniré. ¡Càmírita! ¡Néese Dios yúucapinácué píawa irìculé yáara utàwi máiníri depuìwaca, máinícatalé depuìwaca náicha canánama!” càì yàlàaca nía cachàiníri iyú yái Jesúsca, càmicáináté neebáida itàacái.

16 Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Cawinácaalí yeebéeyéicuéca pitàacái, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí neebáidaca nutàacái. Quéwa cawinácaalí iiquéeyéicuéca pía iyúwa canéeri iwèni, nuicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni nacái. Cawinácaalí iiquéeyéica núa càiride iyúwa canéeri iwèni, Dios iicápiná níawa càide iyúwa nadéca nacáicaalí caná iwèni naicáca Dios, yái Dios ibànuèrica núa”, íimaca yái Jesúsca. Néese níái setenta y dos namanùbaca nàaca nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanái irí.

Regreso de los setenta y dos

17 Néeseté idécanáami nacàlidaca wenàiwicanái iríni, yáté Jesús yéewáidacalénái setenta y dos namanùbaca nèepùacawa Jesús yàatalé, casímáica nawàwa manuísíwata. Yá náimaca irí:

—¡Wáiwacali, Dios idéca iyúudàaca wía manuísíwata, imàacacaté nacái demonio yàacawa wenàiwicanái ícha, wachùuliacáináté demonio píipidená ìwali nàanápínawa wenàiwica ícha! —námimaca.

18 Jesús íimaca nalí:

—Núalíacatéwa pimawèniadáanápínacué Satanás, piúccaténacué yàasu demonionái wenàiwica ícha, bàaluitécáiná nuicáca Satanás icaláacawa chènuníse càide iyúwa énu icamaláná icaláanáwa Dios yúucacáinaté Satanás chènuníse.

¹⁹ Nudéca nuchàiniadacuéca pía, píalimáanápínacué piipínaca àapi ínatabàa, chália ínatabàa nacái, canátacué picháuná. Nudéca nuchàiniadacuéca pía pimawèniadáanápíná macáita wàuwidesàiri Satanás ichàini macháunéeri iyú.

²⁰ Quéwa, picacué piyanídawa ìwali yái píalimáanáca piúcaca demonio wenàiwica ícha. Néese, piyanídacuéwa Dios itànàacáinaté píipidená yàasu cuyàluta irícuwa yái cuyàluta iyéerica chènuniré —ímaca yái Jesúsca.

Jesús se alegra

²¹ Yáté Espíritu Santo imàacaca casímáica Jesús iwàwa manuísíwata. Jesús ímaca Dios irí: “Pía, Núaniri Dios, nùaca pírí cayábéeri, pía Nacuèrinásàirica macáita iyéeyéica chènuniré, cháí èeri irícuíyéica nacái. Nùaca pírí cayábéeri pimàacacáiná nalí píiwitáisewa, níái yeebáidéeyéica pitàacái càide iyúwa púbéeyéi sùmanái neebáidáaná, yéewanápiná áibanái èeri mìnánái iyúunáidéeyéi cáaliacáica, càmita náalimá náaliacawa píiwitáise ìwali. Báisíta, Núaniri, pídéca pimànica càide iyúwaté piwàwáaná pimànica”, ímaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ímaca wenàiwicanái irí: “Núaniri Dios idéca imàacaca núalíacawa macáita. Abéerita Núaniri yáaliéri báisíiri iyú nùwali, yái Iirica. Abéerita núa, yái Iirica, yáaliéri báisíiri iyú Núaniri ìwali, níawamita nacái cawinácaalí wenàiwicanái numàaquéeyéica yáalíaca Núaniri ìwali, càide iyúwa nuwàwáaná, yái Iirica”, ímaca yái Jesúsca.

²³ Néesezáwa Jesús iwènúacawa, icàlidaca yéewáidacalénái iríwani, méetàucuta áibanái ícha. Jesús ímaca nalí: “Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri manuísíwata, imàacacáinácué piicáca yái numàníirica.

²⁴ Péemiàcué cayába, bàaluité madécaná profetanái, madécaná nacái nacuèrinánái nawàwacaté naicáca yái piiquerícuéca, quéwa càmítaté naicáni. Nawàwacaté néemíaca yái péemièricuéca, quéwa càmítaté néemíani”, ímaca yái Jesúsca.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Néese iyacaté abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irícu. Yá yàacawa Jesús yàatalé itàanícáténá yáapicha, yáalimáidacáténá iicáwa Jesús. Yá ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacáténá càiripínáta Dios yáapicha chènuniré? —ímaca.

²⁶ Néese Jesús ímaca irí:

—Pidéca piléeca Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise. Picàlidaca nulí cànínacaalí íimaca yáara —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Yái yéewáidéerica wenàiwica templo irìcu íimaca:

—Yái tàacáisi Moisés itànèricaté, còi íimaca: “Iwàwacutá cáinináca piicáca Picuèriná Dios macái piwàwallicúsewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa, macáita píiwitáise iyú nacáíwa. Iwàwacutá nacái cáinináca piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, íimaca yái tàacáisi Moisés itànèricaté —íimaca yái yéewáidéerica wenàiwica.

²⁸ Néese Jesús íimaca irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani. Pimànicaalí mamáalàacata càide iyúwa yái tàacáisica íimáaná, yá pidèniàpiná picáucawa càmliri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁹ Néese quéwa yái yéewáidéerica wenàiwica templo irìcu iwàwacaté cayábaca áibanái iicácani, níái áibanái wenàiwicaca ìyéeyéica néeni. Iná isutáca yéemìlawa Jesús:

—¿Néeni, cawinásica níara áibanái wenàiwicaca iwàwacutéeyéicasa cáinináca nuicáca? —íimaca.

³⁰ Iná Jesús icàlidaca iríni comparación iyú. Jesús íimaca irí: “Abéeri asiali judío yàacatéwa àyapulicubàa Jerusalén ìyacàlená íicha yàanàcaténá Jericó ìyacàlená néréwa. Néese quéwa abénaméeyéi cayéedéeyéi náibàacani. Yá namelùdaca íicha yàasu macáita, ibàle nacái macáita. Yá nacapèedáidacani báawanama. Yá nàacawa íicha, namàacaca batéwéeri yéetácawa, yái judíoca.

³¹ Néese cáwa àniwa áiba judíosàiri sacerdote yàanàaca irìcu yái àyapuca àniwa. Quéwa idécanacáita iicáca inacáiriwa judíoca, yái asàlica máinírira, yá sacerdote ichàbaca yàacawa íicha déecubàata abéemàbàa àyapu íicha.

³² Càita nacái áiba judíosàiri levita íibaidéerica templo irìcu yàanàaca néré, yá iicácani, yái inacáiricawa judíoca máinírira, néese levita ichàbaca yàacawa abéemàbàa àyapu íicha.

³³ Néese áiba asiali Samaria yàasu cáli néeséeri, abéeri néená níái wenàiwicaca judiónái iiquéeyéi iyúwa báawéeyéi, yácata càmliri judío yàacawa nacái irìcubàa yái àyapuca. Yái asàlica samaritanosàiri iicáca judío máinírira, yá catúulécanáca iicácani.

³⁴ Yá yàacawa máinírira yàatalé. Yá idèpìaca íicha icháuná olivo iséená iyú, uva ituní iyú nacái, dabé nacáirica. Yá ibàlìaca icháuná wáluma iyú. Néese samaritanosàiri imichàidacani ipìra íinataléwa. Yá itécani áiba capìi néré, naimácatáipiná. Yá icùacani táiyápinama.

³⁵ Néese mapisáináami àniwa, yái Samaria yàasu cáli néeséerica ipáyaidaca capìi íiwacali pucháiba moneda dracma iyú, cawèníyeyéi yáawami plata quíramenírira, pucháiba èeri

iwènicatáica. Yá samaritanosàiri íimaca capìi íiwacali irí: ‘Picùa cayába yái máiníríca. Piúcacaalí plata mamáalàacata íicha yái nuèrica pírí picùanápinátani, yásí nupáyaidaca pía àniwa yái piúquérica nùanàcatáipináta àniwa’, íimaca yái Samaria yàasu cáli néeséerica”, íimaca yái Jesúsca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí yái yéewáidéerica wenàiwica:

—Máisiba asianái iicáca yái máiníríca asialica àyapulicubàa. ¿Chánacaalí néená cáinináca iicáca áiba wenàiwica, yái asiali cayéedéeyéi imànírica irí báawéeri? —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese yái yéewáidéerica wenàiwica íimaca Jesús irí:

—Yáara asialica iiquéericaté ipualé —íimaca. Néese Jesús íimaca irí:

—Píawa, pimàni mamáalàacata càita, áibanái irí nacái camíiyéica péenánái —íimaca yái Jesúsca.

Jesús en casa de Marta y María

³⁸ Néeseté Jesús yèepùa yèepunícawa àniwa yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàanàaca áiba yàcalé iriculé. Inanáí ùyacaté néré ípidenéehúa Marta. Uedáca nía ucapèe iriculéwa, ùcaténá nayáapiná uénánái yáapichawa.

³⁹ Marta idèniaca yùuchawa ípidenéehúa María. Uái Maríaca úawinacawa mawiénita Jesús yàabàli irí uémìacaténá yéewáidáaná yéewáidacalénáiwa.

⁴⁰ Martata quéwa máiní càulenáca úa, uíbaidacáiná nayáacalé. Máadáiní uíbaidaca nayáapiná. Néese ùacawa Jesús yàatalé. Yá úumaca irí:

—Nuíwacali, ¿cáná pibatàa nùucha umàaca nuíbaidaca nulínáamitawa macáita wayáapiná? Pichùulia uyúudàanápiná núa —úumaca úái Martaca.

⁴¹ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Marta, péemìa cayába, ¿cáná máiní maséeca píináidacawa piwàwawa, achúma nacái piwàwa manùba wawàsi ìwalíise?

⁴² Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeríwa wenàiwicanái irí, yái nutàacáica. Piùcha María udéca uínáidacawa uémianápiná yái nutàacáica, cayábéeri áiba wawàsi íicha canánama. Canácata yáaliméeri yeedáca úichani —íimaca yái Jesúsca.

11

Jesús y la oración

¹ Aiba èerité Jesús iyaca áibalé, yá isutáca yáawawa Dios íicha. Idécanáami isutáca Dios íicha, néese abéeri yéewáidacalé íimaca irí:

—Wáiwacali, péewáida wía wasutáanápiná Dios íicha càide iyúwaté Juan el Bautista yéewáidáanáté yéewáidacalénáiwa nasutáanápínaté Dios.

² Jesús íimaca nalí:

—Pisutácué Dios ícha, yá càicué píimaca pisutácawa:

‘Pía, Wáaniri Dios chènuníiséeri, pimàaca macái wenàiwica yàaca picàaluíniná. Pimàaca péenáiwaná yàanàaca caquialéta yái èerica pidàbacatáipináta picùaca macáita. Pimàaca èeri mìnánái namànica càide iyúwa piwàwáaná cháí èeri irícu càide iyúwa neebáidáaná pitàacái, níara iyéeyéica chènuniré.

³ Pía wayáapíná wamáapuèrica èeri imanùbaca.

⁴ Pimàaca piwàwawa wabáyawaná ícha, wíacáiná nacái wamàacaca wawàwawa nabáyawaná ícha cawinácaalí imàníiyéica walí báawéeri. Picá pimàaca áibanái yáalimáidaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, néese piwasàa wía báawéeri Satanás ícha’,

càicué píimaca Dios iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Jesús íima nacái yéewáidacalénái iríwa:

—Péemiácué comparación: Aiba asiali idèniaca yàacawéerináwa, yá yàanàaca icapèe néré catá bamuchúami. Yá isutáca ícha mamáalàacata: ‘Pía nùacawéeriná, pía nuchàba máisiba pan yácáiná áiba nùacawéeriná idéca yàanàaca nucapèe néré, idéca yàacawa déecuise. Canáca nulí nuèripiná iyáapíná’, íimaca irí.

⁷ Néese yái iyéerica capíi irícu càmita íima irí: ‘Picá pisàiwica nulí wawási. Nudéca nubàliaca capíi inùma. Nuénibe nadéca nacùacawa, waimácaténá íná càmita núalimá numichàacawa nùacaténá pirí quirínamatani’, càmita càì íima irí.

⁸ Néese núumacué pirí, éwita càmicáaníta imichàawa yàacaténá iríni yàacawéerinácáanítani, càicáaníta yàaca irí macáita yái imáapuèrica, isutácáiná ícha mamáalàacata cachàiníri iyú.

⁹ Càita nacái núumacué pirí: Pisutácué mamáalàacata Dios ícha, yásí imànicuéca piríwani. Càide iyúwa comparación ímáaná, picutácué mamáalàacatani, yásí pianàacuécani. Pimáidacué mamáalàacata capíi inùma néeni, yásí yàacùacuéca piríwani.

¹⁰ Yácáiná cawinácaalí isutéerica mamáalàacata, yeedápináca iríwani. Cawinácaalí icutéerica mamáalàacatani, yàanàapínácani. Cawinácaalí imáidéerica mamáalàacata capíi inùma néeni, nàacùaca iríni. Càita nacái cawinácaalí isutéerica mamáalàacata Dios ícha, Dios imànica iríwa càide iyúwa isutáaná.

¹¹ “Péemiácué comparación: Pidèniacaalícué pìriwa, càmitacué pía irí íba isutácaalí pícha pan iyáapínáwa. Càmitacué pía iyáapíná àapi isutácaalí pícha cubái.

¹² Càmitacué pía iyáapíná chália isutácaalí pícha cawámai yéewé.

¹³ Ewitacué báawéeyéicáaníta íiwitáiseca pía, càicáaníta cáininácuéca piicáca péenibewa, píalimácué nacái píaca nalí

cayábéeri wawàsi. Néeni, ¿càmitasicué píalíawa cayábáaná íiwitáise yái Wáaniri Dios chènuníisérica? ¡Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios ibànùanápíná nalí Espíritu Santo, cawinácaalí ísutéeyéica Dios íchani! —Ímaca yái Jesúsca.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

¹⁴ Aiba èerité Jesús yúucaca demonio asìali ícha. Yái demonio matàacáica imànicaté asìali. Néese demonio yàacadénáamiwa asìali ícha, yáta asìali yáalimá itàaníca àniwa. Níái wenàiwica iyéeyéica néeni nánáidacawa manuísíwata naicáidaca Jesús íri íwalíise yái imàníníca.

¹⁵ Quéwa abénaméeyéi náimaca: “Yái asìali Jesúsca idèniaca Beelzebú íiwitáise, yái demonio íiwacalínáca. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

¹⁶ Aibanái nawàwa náalimáidaca naicáwa Jesús asáisi idèniacaalí Dios íiwitáise, iná nasutáca ícha imànínápíná yái càmíiríca wenàiwica idé imànica.

¹⁷ Yá Jesús yáalíacawa nánáidáanáwa nawàwáaná náalimáidaca naicáwani. Yá ímaca nalí:

“Péemíacué comparación: Wenàiwicanái ipéliacaalí ípunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. Néese àniwa áibanái néenánái napéliacaalí náipunitawáaca, càmita náalimá nàyaca abéeri capíi írìcu.

¹⁸ Càita nacái Satanás yàasu demonionái napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini Satanás quirínamatá. Càicuéca núumaca pirí píimacáinácué nùwali núucáanása demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú, yái demonio íiwacalínáca.

¹⁹ Quéwa picháawàacaalícué nuináwaná ìwali mamáalàacata núucáanása demonio wenàiwica ícha Beelzebú íiwitáise iyú, néese iwàwacutácué picàlidaca nulí cawinácaalí ichàini iyú péewáidacalénáicué yúucaca demonio wenàiwica ícha. Píalíacawa càmita náuca demonio Beelzebú íiwitáise iyú. Iná péewáidacalénái nadéca náasáidaca càmítacué picàlida nuináwaná ìwali báisíiri iyú.

²⁰ Nudéca núucaca demonio wenàiwica ícha Dios íiwitáise iyú. Iná nudéca núasáidacuéca pirí Dios icùaná abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa.

²¹⁻²² “Núucaca demonio wenàiwica ícha nuíwítáise iyúwa, cachàinícáiná núa Satanás ícha. Péemíacué comparación: Cachàinicaalí asìali, idèniacaalí cayába icáapisàíwa, yásí icùaca icapèewa cachàiníiri iyú, yàasu nacáíwa iyéerica icapèe írìcu, ipíchaná cayéedéeri yàanàaca imelùdacaténá íchani. Quéwa cawàwanáta áiba asìali yàanàaca cachàiníríca capíi íiwacali ícha, néese imawèniadaca íchawa capíi íiwacali, yásí imelùdaca ícha

icáapisàimi, yàasumi nacái yàacaténá yáapichéeyéi iríwani. Càita nacái Satanás idacùaca wenàiwica íiwitáise, cachàiníri iyú ipíchaná namusúacawa íicha. Quéwa núata iwasàaca wenàiwica Satanás íicha cachàinicáiná núa Satanás íicha.

²³ “Píacué càmíiyéica abédanama íiwitáise núapicha, piùwideducéca pimànica núa; càmítacué piyúudàa nùwacáidaca wenàiwica Dios irípiná, néese piyúudàacuéca Satanás iméeràidacaténá wenàiwica Dios íicha meedá”, íimaca yái Jesúsca.

El espíritu impuro que regresa

²⁴ Jesús íimaca nalí: “Demonio yàacaalíwa wenàiwica íicha, yásí demonio iméeràacawa chuiri cáli ínata, yá icutáca iyamáacatáipináwa. Càmicaalí demonio yàanàa iyamáacatáipináwa, néese íimaca ínáidacawa iríwa: ‘Nuèpùacawa àniwa nucapèe néréwa yáara wenàiwicaca nùacatáisecatéwa íicha’, íimaca iríwa yái demonioca.

²⁵ Néese demonio yèepùacawa àniwa, yásí demonio yàanàaca wenàiwica cáiwitáiseeri càide iyúwa cayábéeri capli natunuérica, nachùnièrica nacái cayába.

²⁶ Néese demonio yàaca iwacáidaca yáapichawa siete namanùbaca demonio máiniyéi báawaca íicha. Néese macáita nawàlùacawa wenàiwica iwàwaliculé nadacùacaténá íiwitáise. Yásí namànica wenàiwica irí báawéeri máini íicha yái idàbàanéerica demonio imàníricaté irí quéechacáwa”, íimaca yái Jesúsca.

La felicidad verdadera

²⁷ Idècunitàacá Jesús icàlidaca nalíni, yá abéechúa inanái úumaca cachàiníri iyú:

—¡Casíimáica píwali úara inanáica imàaquéechúacaté pimusúaca piicá èeri, úara idàwinèechúacaté pía! —úumaca.

²⁸ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Báisíta, quéwa cachàini yáwanái casíimáica uícha nía, caw-ínacaalí wenàiwica yeebáidéyéica Dios itàacái, namànica nacái càide iyúwa íimáaná! —íimaca yái Jesúsca.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Néeseté manùba wenàiwica nàwacáidáyacacawa mamáalàacata Jesús itéese. Yá Jesús idàbaca icàlidaca nalíni: “Báawaca náiwitáise níai wenàiwicaca iyéyéica siùcade; nasutáca nuícha numàníinápíná naicá yái càmíríca wenàiwica idé imànica. Càmita quéwa numànipíná nalí càiri wawàsi. Numàacacáita naicáca numàníinápíná càide iyúwaté profeta Jonás iyáaná.

³⁰ Càide iyúwaté Nínive iyacàlená mìnanáimi náalíanáwa Dios ibànùacaté nàatalé profeta Jonás, càita nacái numàacapíná

wenàiwica náallacawa nùwali, núa asiali Dios néeséerica, numànipinácáiná càide iyúwaté profeta Jonás iyáanaté.

³¹ Aiba èeriwa, Dios yùuwichàidapiná báawéeyéi wenàiwica, yásí níái wenàiwicaca iyéeyéica siùcade nabàlùapináwa Dios ípunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, càinácaalí báawéeri namàniiricaté. Néese Sur yàasu cáli icuèchúami càmiíchúa israelita umichàapinácawa ucháawàcaténá naináwaná ìwali níái israelitaca iyéeyéica siùca. Bàaluitécáiná ùanàaca máini déecuise wàasu cáli ínatalépiná uemiàcaténaté rey Salomón itàacái máini cáaliacáica, úaliacáinatéwa Dios imàacacaté Salomón icàlidaca tàacáisi cáaliacáiri iyú. Quéwa éwita nùyacáaníta nèewibàa, níái israelitaca, núa cachàiniirica íiwitáise rey Salomón ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná cabáyawanáca Dios iicáca nía.

³² Nía nacái càmiyyéica israelita iyéeyéicaté Nínive iyacàlená iricu namichàapinácawa èeri imáalàacaalíwa Dios yùuwichàidapinácaalí báawéeyéi wenàiwica. Néese níái israelitaca iyéeyéica siùca nabàlùapináwa Dios ípunita yéewacaténá Dios icàlidaca naináwaná ìwali, càinácaalí báawéeri namàniiricaté. Yásí Nínive iyacàlená mìnanáimi nacháawàapiná israelitanái iináwaná ìwali, bàaluitécáiná Nínive iyacàlená mìnanáimi nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná néemiàcáinaté profeta Jonás icàlidaca nalíni Dios inùmalicúise. Néese, éwita nùyacáaníta nèewibàa siùcade, níái israelitaca, núa cachàiniirica íiwitáise profeta Jonás ichàini íicha, càicáaníta càmita neebáida nutàacái. Iná máini cabáyawanáca Dios iicáca nía”, íimaca yái Jesúsca.

La lámpara del cuerpo

³³ Jesús íimaca nalí: “Péemiàcué comparación: Watùcuniacaalí lámpara, càmita wabàani catácatalé, càmita nacái yàalusi iriculé. Néese wamàacaca lámpara icànaca chènunibàa amalácaténá wenàiwicanái irí iwàluèyécawa néré.

³⁴ Pituí nacái iyaca pirí càide iyúwa lámpara pituicáiná imàacaca piicáca. Cayábacaalí pituú, yásí amalánamaca piicáca. Quéwa, báawacaalí pituú, néese catáca piicáidaca.

³⁵ Néese, yái píináidéericawa piwàwalicúisewa iyaca càide iyúwa catuíri íiwitáise. Iná picúa cayába piwàwawa, masaquèeri iyú, picá cáininá piicáca áiba wawàsi Dios íicha, ipíchaná catáca píiwitáise.

³⁶ Amalácaalí píiwitáise, canásiwacaalí catá píiwitáise, yásí píalíaca piicáca cayábéeri báawéeri íichaná, càide iyúwa lámpara icànacaalí píwali”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

37 Idécanaámíté Jesús icàlidacani wenàiwicanái irí, yá abéeri fariseo imáidaca Jesús iyáacaténá iyáacaléwa. Inaté Jesús iwàlùacawa fariseo icapèe irìculé, yá yáawinacawa mesa iwéré.

38 Yái fariseo ínáidacawa manuísíwata iicáidaca Jesús irí iicácáiná Jesús càmita imàni culto nacáiri íbacaténá icáapiwa éeréeri iyú, iyúwa fariseonái íiwitáise iyáaná ipíchawáise iyáaca iyáacaléwa.

39 Quéwa Wáiwacali íimaca irí:

—Píacué fariseoca, pimànicuéca madécana wawàsi éeréeri iyú càide iyúwaté pìawirináimi yéewáidáanacué pía, yá macái wenàiwica nayúunáidaca masacàacuéca píiwitáise. Péemìacué comparación: Càicuéca píade iyúwa bacàa, quirápieli nacái wáibéeyéca ínatabàa. Quéwa máini báawaca píiwitáise piwàwallicúsewa càide iyúwa bacàa ipuniéchúacawa casaquèeri iyú, peedácáinácué piriwa manùba wawàsi piyéede iyúwa, iyú nacái yái báawéerica pimàníricuéca.

40 ¡Píacué càmiyéca yáalíawa! ¿Càmitacué píalíawa Dios yáalimá iicáca piwàwalliculéwa càide iyúwa iicáaná nacái macái wawàsi wenàiwica yáaliméerica iicáca ituí iyúwa?

41 Quéwa, iwàwacutácué masacàaca pimànica píiwitáisewa piwàwallicúsewa quéechacáwa yéewanápinácué píaca catúulécanéyéi irí cayábéeri ofrenda Dios irípiná. Masacàacaalícué pimànica píiwitáisewa, yásí masacàaca Dios iicácué macáita yái pimàníricuéca.

42 “¡Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué fariseoca! Pimàacacuéca bànacalé ofrenda iyú Dios irí abéerinama néená níai diéyéca imanùbaca pibànacaleca púubéeyéca, níai menta íbáiná, ruda íbáiná nacái, macái bànacalé íiwitáaná nacái, càide iyúwaté Dios ichùllianácué pimàacaca irí nía ofrenda iyú sacerdotenái iyáapiná. Quéwa, càmitacué picúa wenàiwicanái machacàníiri iyú, càmitacué nacái cáininá piicáca Dios. Máinicué iwàwacutá càì pimànica, quéwa picácué piyamáida pimàaca píasu cawèníiriwa Dios irípiná ofrenda iyú.

43 “¡Dios yùuwichàidapinácué píawa, píacué fariseoca!, iwàwéeyéca máini yáawinacawa macái wenàiwica yàacuésemi chènunibèeri yàalubáisi ínata néewáidacàalu irícu pimànicaténácué culto, yéewacaténácué naicáca pía iyúwa máiniyéca cachàinica. Casímáicuéca piwàwa nacái nataidacáinácué pía máini cáimiétaquèeri iyú bamuchúamibàa yàcalé áibanái wenàiwica naicácaténácué nataidaca pía.

44 “¡Dios yùuwichàidapinácué píawa! Péemìacué comparación: Càicuéca píade iyúwa càliculíi càmiyéi wenàiwica yáalíawa alénácaalí càliculíi iyaca, néese wenàiwica nàipínaca càliculíi ínatabàa, quéwa càmita náalíawa nàipínaca casaquèeri ínatabàa.

Càita nacái áibanái néemìaca péewáidáanácué nía quéwa càmita náaliawa casacàacuéca píiwitáise”, ímaca yái Jesúsca.

45 Iná abéeri yéewáidéeri wenàiwica templo irìcu ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, picàlidacáiná càiri tàacáisi fariseonái irí, íná pitàanica piyaca wàwali nacái báawéeri iyú, wía yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu —ímaca.

46 Quéwa Jesús ímaca:

—¡Dios yùuwichàidapínacué pía nacái, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu! Péemìacué comparación: Càicuéca píade iyúwa náiwacanánái ichùulièyéica wenàiwica iwáacutáidaca máini imiéri wawàsi, néese càmita nayúudàa iwáacutáidacani, ibatàa nacáapi ipùata achúméerína iyúpináta, càmita nayúudàa iwáacutáidacani. Càita nacái pichùuliacuéca wenàiwica namànínapíná madécaná càulenéeri wawàsi píimacáinácué Dios iwàwacasa càì namànica, néese càmitacué pimàni càide iyúwa pichùulianá áibanái imànica.

47 “¡Dios yùuwichàidapínacué píawa!, píacué imàniyéica cayábanaméeyéi icácanáwa capli profetanáimi yàasu càlicullimi iwicáubàa, piwàwacáináscué piwàwalica nía, Dios yàasu wenàiwica profetanáimica plawirináimi inuéyéicaté.

48 Iná píasáidacuéca abédanama píiwitáise plawirináimi yáapichawa, cayábaca piicácuéca yái namàníricaté; nanúacáinaté profetanái, néese cayábacuéca pimànica profetanáimi yàasu càlicullimi.

49 “Iná Dios ímaca cáaliacáiri iyú: ‘Nubànùapíná profetanái, apóstolnái nacái nacàlidacaténá nutàacái israelitanái irí. Néese israelitanái namànipíná báawéeri abénaméeyéi irí, nanúapíná nacái áibanái néená’, càité ímaca yái Diosca.

50 Yácáiná Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíise yái plawirináimicué inúanacaté Dios yàasu wenàiwica profetanái, Dios idàbacatáiscaté èeriquéi àta siùca nacáide.

51 Yáara idàbáanéerica nanúacaté ípidenéricaté Abel. Néese nanúacaté áibanái manùbéeyéi. Yáara nanuéricaté namáaláidáaná canánama ípidenaté Zacarías, yái profeta nanuéricaté templo ibàacháwalená irìcu, bamuchúamibàa náicha altar, templo nacái. Iná núumacué pirí, Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué israelitaca iyéeyéica siùca ìwalíise yái plawirináimicué inúanacaté profetanái, icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise.

52 “¡Dios yùuwichàidapínacué píawa, píacué yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu! Péemìacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica iyéeduèyéica capli yàasu llave, néese càmita nawàlùawa capli irìculé, càmita nacái nabatàa áibanái

iwàlùacawa. Càita nacái píacué: Ewítacué píalíacáanítawa cainácaalí Dios itàacái ímáaná, càicáaníta càmítacué píwènúada píiwítáisewa peebáidacaténáni, càmíta nacái píbatàa áibanái yeebáidacani”, ímaca yái Jesúsca.

⁵³ Idécanáami còi Jesús ímaca nalí, yá calúaca nía báawanama, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái fariseoca. Néese nadàbaca nasutáca néemíawa Jesús manùba wawàsi ìwali nasàiwicacaténá irí wawàsi.

⁵⁴ Náalimáidaca naicáwani ímáanápiná áiba wawàsi báawéeri yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Néenialíté madécaná mil namanùbaca wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús yàatalé naicácaténáni. Máinicáiná dàalaca néré wenàiwica, íná nabawáidáyacacawa. Yá Jesús idàbaca icàlidaca quéechacáwa yéewáidacalénái iríwani. Yá ímaca nalí: “Píacué píchawa fariseonái yàasu levadura. Yái levadura ímáanáca càicanide iyúwa náiwítáise pucháibéeri, ipíchanácué nacái pucháibacuéca píiwítáise.

² Càmítacué píalimá píbàaca píbáyawanáwa càiripináta. Aibaalípiná macáita náalíacawa ìwali.

³ Iná macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali catéeri irìcu, áibaalípiná macáita néemíapínáca amalánama ìwali. Macáita wawàsi pitàanírícuéca ìwali ibàacanéeri iyú áibanái ícha, pícapèe imàdáná irìcuwa, yásí áiba èeriwa náiríacawa capíi ipùatalículé, yá nacàlidapínácani cachàiníríi iyú macái yàcalé mìnánái irí”, ímaca yái Jesúsca.

A quién se debe tener miedo

⁴ Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Píacué nùacawéeyéiná, núumacuéca pírí, càmíta iwàwacutá cáalucuéca pía náicha èeri mìnánái yáaliméeyéica inúacuéca pía, quéwa idécanáamicué nanúaca pía, néese càmíta quirínama náalimá namànica pírí báawéeri.

⁵ Quéwa nucàlidacuéca pírí ìwali cawinácaalí iwàwacutá cáalucuéca pía ícha: Iwàwacutácué cáaluca pía Dios ícha, yái yáaliméerica yeedácuéca picáuca, yúucacaténácué pía infierno irículé. Báisíta, iwàwacutácué cáaluca pía ícha manuíswata, ipíchanácué pímaníca píbáyawanáwa, píacaténácué nacái icàaluíná.

⁶ “Péemíacué comparación: Nawénda cinco namanùbaca púbéeyéi màsibèe pucháiba moneda ìwalínápiná càmicáiná máiní cawènica màsibèe. Quéwa Dios càmíta iimáicha nía ibatàa abéeripiná, càmíta Dios iimáichani, yái màsibèeca.

⁷ Càita nacái Dios icùacuéca pía. Dios yáaliacuécawa macáita piwali, àta càisimalénacaalícué píiwita ibáiná, yáalia nacáiwá Dioscáiná idéca iputàaca nía abénamata. Iná picácué cáalu píináidacawa piwàwawa, Dioscáiná iicácuéca pía iyúwa cawèníri yáwanái náicha macái púbéyeyéi màsibèe manùbéyeyéi”, ímaca nalí yái Jesúsca.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸ Jesús ímaca nalí: “Núumacué pírí, cawinácaalí wenàiwica icàlidéerica iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, yásí núa nacái, asìali Dios néeséerica, nucàlidapiná iináwaná ìwali nùasu wenàiwicacani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

⁹ Aibacaalí quéwa càmita icàlida iináwanáwa yeebáidaca nutàacái wenàiwicanái yàacuésemi, néese nucàlidapiná iináwaná ìwali, càmita nùasu wenàiwicani Dios yàasu ángelnái yàacuésemi.

¹⁰ “Aibacaalí itàaní báawéeri iyú nùwali, núa asìali Dios néeséerica, néese iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, yásí Dios imàacapiná iwàwawa ibáyawaná íicha. Quéwa áibacaalí itàaní báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, néese càmita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná íicha.

¹¹ “Náibàapínacué píawa nacháawàacaténacué piináwaná ìwali judiónái yéewáidacàalu irícu, jueznái yàatalé nacái, yàcalé íiwacanáiná yàatalé nacái, quéwa picácué achúma píináidawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú yéewanápiná picàlidaca piináwaná ìwaliwa, ìwali nacái yái tàacáisi iwàwacutéericuéca picàlidaca nalí.

¹² Iwàwacutácaalípiná picàlidaca piináwanáwa, yásí Espíritu Santo yéewáidacué píawa, càinácaalícué iwàwacutáanápiná picàlidaca nalí”, ímaca yái Jesúsca.

El peligro de las riquezas

¹³ Néeseté áiba asìali ibàluèricawa wenàiwicanái yèewi ímaca Jesús irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, pichùulla nuénàsàiri yàaca nulí nùasupiná wáaniri yàasumi yéená —ímaca.

¹⁴ Jesús ímaca irí:

—Pía, nùacawéerináca, càmita nùanà càide iyúwa juez imàníiná nuémìacaténá wenàiwicanái nacháawàaca áibanái iináwaná ìwali, càmita nacái nùanà nuseríacaténá nániri yàasumi yèewi —ímaca yái Jesúsca.

¹⁵ Néese Jesús ímaca nacái:

—Piicácué píchawa cayába. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàcata cawèníri wawàsi. Wáalímaca wàyaca casímáiri iyú éwita canácaalí walí manùba cawèníri. Ewita wenàiwica idèniacaalí yàasuwa madécaná cawèníri, càicáaníta càmita yáalímá yáaliacawa asáisi iyacaalípiná madécaná camuí —ímaca yái Jesúsca.

16 Néese Jesús yéewáidaca nía. Yá íimaca nalí: “Péemíacué comparación: Iyacaté càasuíri asìali, idènièricaté madécaná ibànacalewa. Néese áiba camuíté càasuíri yeedáca manùba ìyacanási ibànacale íchawa.

17 Néese càasuíri íináidacawa, yá íimaca iríwa: ‘¿Càinásica iwàwacutá numànica? Canáca nulí cayába capii imanùbaca nùwacáidacatalépiná yàacàsi yái nuedéerica nubànacale íchawa’, íimaca iríwa.

18-19 Néese íimaca iríwa àniwa: ‘Siùca nùalíacawa càinácaalí numànínápiná. Nucàlàllapiná nucapèewa nuchùnìacaténá àniwa manuínáméeyéi iyú nabàlùacawa yéewanápiná nucùaca nalícu macáita yái nubànacaleca nuedéerica, macáita nùasu nacáíwa. Néeseçáwa, yásí nùumaca nulíwa: Pía, nùacawéerináca, siùcade pidèniaca manùba cawèníri picuèrica pirípináwa pìyacaténá iyú madécaná camuúpiná. Iná piyamáida píawawa, piyáa piyáacaléwa, pìira nacái, casímái nacái piwàwa’, íimaca iríwa yái càasuíríca.

20 Quéwa Dios íimaca irí: ‘Pía asìali máiwitáiséerica. Yáta catáquéi péetáwa. Néese macáita yái pìwacáidéerica pirípináwa, áibanái needápiná nalíwani macáita, áibanái wenàiwica cà míiyéica píalía ìwali’, íimaca yái Diosca.

21 Càita ìyaca cawinácaalí wenàiwica ìwacáidéericáita iríwa meedá cawèníri yàasupináwa, cà míiri quéwa imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná”, íimaca yái Jesúsca.

Dios cuida de sus hijos

22 Néeseté Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa: “Péemíacué cayába: Picácué achúma píináidáanícawa piwàwawa ìwali càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa, pìyacaténácué, càinácaalícué iyú yéewanápiná nacái peedáca pibàlepináwa, pìwalicaténácué pibàlewa.

23 Máiníri cawènica wacáuca yàacàsi íicha. Wainá nacái máiníri cawènica bàlesi íicha. Dios idéca yàaca wacáuca cháí èeri irícu, wainá nacái cawèníri íná yéewa wáalíacawa yàanápiná walí wawàsi cà míirica máini cawènica, yái yàacàsica, yái bàlesica nacái.

24 Piicáidacué nalí níai cuipìraca. Càmita nabàna nabànacalewa. Càmita nacái needá nabànacalewa. Canáca nacái nacapèe nadèniacatalépiná nabànacale ìyacanáwa. Quéwa Diosta yàaca nayáapiná. Néeni, ¡máinícuéca cáinináca Dios iicáca pía náicha níai màsibèeca! Iná iwàwacutácué píalíacawa Dios icùanácué pía nacái.

25 Néese, éwitacué píináidáanícaalíwa piwàwawa báawanama, càicáaníta càmitacué píalimá cáala pímanícuéca picáuca, ibatàa abéeri hora piná, càmitacué píalimá càì.

²⁶ Càmícaínácué píalímá pimànica càiri achúméeri wawàsi, íná canéeri iwèni meedá píináidacaalícuéwa piwàwawa báawanama yàacàsi ìwali, bàlesi nacái.

²⁷ “Píicáidacué càinácaalí íiwinási nadàwinàacawa: Càmita náibaida. Càmita nacái needá sáawáli namàníripiná nabàlewa. Quéwa núumacué pírí nadèniaca náiwínáwa cayábéeri iicácanáwa rey Salomón ibàle ícha, éwitaté máinicáaníta cásuca Salomónca.

²⁸ Dios idéca imàacaca masicái ibàlepiná cayábéeri iicácanáwa, éwita masicái nàyacáaníta maléena èeri meedá manacúlibàa, néese táwicha, yá wenàiwica neemácani quichái iyú. Dios imànica cayábéeri masicái irí waiquérica càiride iyúwa canéeri iwèni, íná iwàwacutácué píalíacawa Dios yàanápinácué pibàlepiná nacái. ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa Dios ìwali icùanápinácué píá?

²⁹ Picácué píináidáaniwa mamáalàacata càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca piyáacaléwa. Picácué máini achúmaca píináidacawa piwàwawa ìwali mamáalàacata.

³⁰ Níacáiná macái èeri mìnanaí càmiyéica Dios yéenibeca náináidáanicawa nawàwawa ìwali, yái wawàsica. Quéwa ìyacué pírí Wáaniri Dios yáaliéricawa càirínácaalí wawàsi píamápuèricuéca.

³¹ Píalimáidacué pimànica càide iyúwacué Dios ichùulianá pimànica, macái pichàini iyúwa, yásí Dios yàacué pírí nacái macáita càinácaalícué píamápuèrica”, ímaca yái Jesúsca.

Riqueza en el cielo

³² Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Picácué cáalu píá, píacué nùasu ovejanáica; máisibáwanáitacué píá, quéwa Wáaniri Dios idéca yeedácuéca píá imàacáanápinácué yàasunáica píá, icùacaténácué píá.

³³ Píwéndacué píasuwa. Píacué iwènináami catúulécaneeyéi irí. Yásí pidènipínácué cawènisíwéeri càmirica imáalàawa Dios yèeripínácué pírí chènuniré, aléera càmicataléca éwisàimipínácué píichani, càmicatalé cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa, càmita nacái cuwée imáalàidacuéca píichani.

³⁴ Yásí píasucué cawènírisíwa iyapíná chènuniré, íná piwàwapínácué píyaca chènuniré”, ímaca yái Jesúsca.

Hay que estar preparados

³⁵ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Pichùnìacué píiwitáisewa pícuacaténácué nùacawa néese. Péemìacué comparación: Píyacué càide iyúwa wenàiwica idécanáami ìwalica ibàlewa, ipucúadaca nacái yàasu lámparawa.

³⁶ Picúacué nùacawa néese càide iyúwa áibanái íbaidéeyéica nacùacaalí náiwacaliwa yèepùacawa casamiento néese, áibanái imànicatalé fiesta nacásàacadénáamiwa. Nacùaca

náiwacaliwa yàacawa néese àta yàanàacataléta casamiento néese, yéewanápiná nàacùaca irí capìi inùma ráunamáita yàanàacaalípiná ímáidaca.

³⁷ Yáí náiwacali yàanàacaalípiná, yá yàanàacaalí nía càmiyéica iimá, yásí casímáica yàasu wenàiwicanái. Péemiacué cayába, yáí náiwacali ichùnìapínáca yàasuwa iwacùacaténá nali nayáapíná.

³⁸ Casímáica níawa, náiwacali yàanàacaalí nía càmiyéi iimá, éwita yàanàacaalí néré catá bamuchúami, càmicaalí nacái, cacámalaléwa nacái.

³⁹ Péemiacué comparación: Capìi íiwacali yáalíacaalítéwa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanàacatá, néese càmita íbatáa nàacùaca capìiinùma nayéedùanápiná ícha yàasutá. Càmita quéwa capìi íiwacali yáalíawa càinácaalípiná hora irícu cayéedéeri yàanàa.

⁴⁰ Càita nacáicué pía. Pichùnìacué píiwitáisewa picùacaténácué nùacawa néese, núa asìali Dios néeséerica, nùacáináwa néese càmicatáipínátacué picùa nùanàa”, ímaca yáí Jesúsca.

El criado fiel y el criado infiel

⁴¹ Néeseté Pedro isutáca yéemiawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿picàlidasica yáí comparaciónca péewáidacaténá wíawamita wía péewáidacaléca, càmicaalí nacái, péewáidasica canánama wenàiwica? —Ímaca yáí Pedroca.

⁴² Néese Wáiwacali ímaca: “Péemiacué comparación: Iwàwacutácué pìyaca càide iyúwa capìi íiwacali yàasu wenàiwica. Cáibaidacáiricani, yáí yàasu wenàiwicaca, yeebáidéeri nacái íiwacali itàacáíwa machacànìiri iyú. Iná yáí capìi íiwacalica, ipíchawáise yàacawa icapèe íchawa, yá ichùullaca yàasu wenàiwicawa icùanápiná yàasu wenàiwica áibanái, yàacaténá nacái nayáapíná éeri imanùbaca.

⁴³ Néesecáwa íiwacali yàanàacaalípiná àniwa, yá casímáica yàasu wenàiwica imànicaalícawa iyaca càide iyúwa íiwacali íimáanáté irí.

⁴⁴ Péemiacué cayába, yáí íiwacali imàacapíná yàasu wenàiwicawa icùaca macáita yàasu, yácáiná yàasu wenàiwica íbaidaca cayába íiwacali iríwa, idècunitàacá canáca yáí íiwacalica.

⁴⁵⁻⁴⁶ Quéwa yáí íiwacali yàasu wenàiwicaca iyúunáidacaalí íiwacali idècuniacawa mamáalàacata, yá nacái idàbacaalí icapèedáidaca inacáiyéiwa íbaidéyéica, yá iyamáidaca íbaidaca iyáacaténá manuí iyáacaléwa, ìiraca nacái, icámáanápiná nacái, yáta íiwacali yàanàapínáca yáta èerica yàasu wenàiwica càmicatáita icùa yàanàaca, áiba hora nacái càmiiri yáalíawa ìwali íiwacali yàanàanápiná. Yásí íiwacali idalúaca yèewi pucháibawaca, yáí yàasu wenàiwica báawéerica, càide iyúwa yúuwicháidáaná wenàiwica càmiyéica yeebáida itàacái.

47 “Cawinácaalí yàasu wenàiwicanáí yáaliéyéicawa càinácaalí náiwacali iwàwáaná namànica, quéwa càmiyéica icùa íiwacali yàanàaca, càmiyéica yeebáida nacáí íiwacali itàacáíwa, yá náiwacali icapèedáidapiná níawa manùba yàawiría cachàiníiri cabèesi iyú.

48 Néseta quéwa cawinácaalí yàasu wenàiwica càmírira yáaliáwa cayába càinácaalí íiwacali iwàwáaná yàasu wenàiwica imànica, néese imànicaalí ibáyawanáwa, yásí íiwacali icapèedáidaca báawatatàani. Cawinácaalí yáaliéyéicawa cayába, iwàwacutá namànica máini machacàníiri iyú. Cawinácaalí yàasu wenàiwica íiwacali imàaquéyéica icùaca manùba, iwàwacutá nacùaca nía máini cayábéeri iyú náicha áibanáí càmiyéica icùa manùba”, íimaca yáí Jesúsca.

Jesús es causa de división

49 Néseté Jesús íimaca yéewáidacalénáí iríwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé, íná càulenéeri wawàsi yàanàapiná macáí èeri mìnánáí ìwali càide iyúwa quicháí yeemácaalí wenàiwica; yá ¡máini nuwàwa quicháí idàbaca ipucúacawa ráunamáita!

50 ¡Iwàwacutápiná nùuwichàacawa cáiwíiri yùuwichàacáisi iyú, yá máini báawaca nuínáidacawa nuwàwawa siùcade àta numáalàidacatalépináta nùuwichàacawa!

51 Picácué píináidawa wenàiwicanáí nàypiná matuíbanáita náapichawáaca nùanàacáaníta aléi èeri iriculé. ¡Càmírira! Néese, càmita abédanama náiwitáise nùwali.

52 Siúcáise nàyacaalí cinco namanùbaca néenánáí, yásí máisiba càmita abédanama náiwitáise pucháiba yáapicha, càita nacáí, càmita abédanama pucháiba íiwitáise máisiba yáapicha.

53 Asìlali yùuwideca imànipináca ìiriwa. Iiri nacáí yùuwideca imànipiná yániriwa. Inanáí ùuwideca umànipináca uíduwa. Uídu nacáí ùuwideca umànipiná úatúawa. Ua nacáí ucuíruca ùuwideca umànipiná uinìruwa. Uinìru nacáí ùuwideca umànipiná ucuíruwa, níacáiná abénameyéi néená neebáidapiná nutàacáí, quéwa áibanáí càmita neebáidapiná nutàacáí”, íimaca yáí Jesúsca.

Las señales de los tiempos

54 Yá Jesús íimaca wenàiwicanáí irí: “Péemiacué comparación: Cháí Israel yàasu cáli íinata, piicácalícué manùba acalèe namichàacawa èeri iwàlùacatáisewa, yásí píimacuéca piríwáaca: ‘Aca uníara wàatalé’. Yásí yúuwàacawa.

55 Néese cáuli ipùacaalí sur néese, yásí píimacuéca ùuleca cáminá walíwa. Yásí ùulecani.

56 ¡Píacué pucháibéyéica íiwitáise! Píalíacuécawa càinácaalí íimáaná yáí acalèe iicacánáwa, cháí cáli nacáí. Iná píalíacuéca nacáíwa càinácaalí íimáaná yáí Dios imànírira siùca, quéwa

picàlidacáitacué pichìwawa càmitasacué pialíawa cawinácaalí núa”, ímaca yái Jesúsca.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ Jesús ímaca nalí: “¿Cánacué càmita pínáidawa machacàníiri iyú pimàníinápínacué cayábéeri?

⁵⁸ Pisutá Dios ícha caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha, ipíchaná yùuwichàidaca pía. Càmicaalí càì pimàni, yásí Dios iyaca pirí càiride iyúwa piùwide. Péemìa comparación: Piùwide itécaalí pía icháawàcaténá piináwaná iwali nacuerínánái irí, yá iwàwacutá pitàanica yáapicha éeréta àyapulicubàa. Pisutá ícha wawàsi caquialéta imàacáanápíná iwàwawa pibáyawaná ícha ipíchaná itéca pía juez yàatalé; càmicaalí pisutá ícha càì, yásí juez imàacaca úwinái náibàaca pía, yá úwinái náucapíná píawa presoíyéi ibànalìculé, nacapèèdáidacaténá píawa.

⁵⁹ Péemìa cayába. Canácatáita namusúawa nàuwichàacái íchawa presoíyéi ibàna irìcuise àta napáyaidacataléta náichawa namawèniacálewa macáita, àta abéeri centavo piná, yái centavo namáalàidáaná canánama. Càita nacái càmita pialimá pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripináta”, ímaca yái Jesúsca.

13

Importancia de la conversión

¹ Néenialité abénaméeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yàatalé, yá nacàlidaca Jesús iríni, Pilato gobernador imàacacaté yàasu úwináíwa inúaca wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi. Yaté Galilea néeséeyéi íiranámi yèewìacawa napìra íiranámi yèewiwa, níái piráimica nanuéyéicaté sacrificio piná nàacaténá Dios icàaluíniná. Uwinái inúacáiná nía mawiénita irí yáni nanúacatái napìrawa, íná yéewa náiranámi yèewìacawa napìra íiranámi yèewiwa.

² Néese Jesús ímaca nalí: “Níara Galilea yàasu cáli néeséeyéica néetácatéwa máini báawéeri iyú. Iná cawàwanátacué piyúunáidaca cabáyawanácaté nía náicha canánama iyéeyéica nàasu cáli ínata.

³ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanái ícha. Néese càmicaalícué piwènúada piwítáisewa Dios irípiná, yásí péetápinácué nacáíwa méetàuculé Dios ícha.

⁴ Péemìacatécué nacái naináwaná iwali áibanái dieciocho namanúbaca yéteeyéicatéwa Siloé néré chènuníiri capìi yúuwàcáinátéwa náinatabàa. Picácué pínáidawa cabáyawanéeyéica nía náicha macáita Jerusalén iyacàlená minanáica.

⁵ Núumacué pirí, càmitaté cabáyawaná nía áibanái ícha. Néese càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa Dios irípiná, yásí macáita péeotápinácué nacáíwa méetàuculé Dios ícha”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa, náalíacaténáwa mesúnamáita Dios yúuwichàidáanápinaté israelitanái. Yá íimaca nalí: “Aiba asiali idèniacaté higuera yéetaná yàasu uva ibànacalená yèewiréwa. Yàaca iicácaténá idèniéricaalí iyacanáwa yái àicuca, quéwa canáca yàanèri iyacanáca.

⁷ Iná bànacalé íiwacali íimaca yàasu wenàiwica iríwa icuèrica uva ibànacalená: ‘Piicá yái àicuca. Nudéca nucutáca iyacaná máisiba camuí imanùbaca. Yá canáca iyacaná. Iná piùcani. Canápináta meedá wamàaca ibàlùacawa cháí màyacanéeri’, íimaca.

⁸ Quéwa yái icuèrica bànacalé íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, pimàaca ibàlùacawa cháí quirítàacáwa abéeri camuípiná. Yá nubàsabàsáidaca itéesebàa cáli, nùwacáidapiná nacáí piráí iyami cayábacaténá irí cáli.

⁹ Yá cawàwanáta càyacanácani. Néese quéwa màyacanácaalí mamáalàacatani, yásí piùcapani’, íimaca íiwacali iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana en el día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰ Aiba sábado judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús yéewáidacaté nía néewáidacàalu irícu.

¹¹ Uyaca néeni cáuláiquéechúa inanái. Demonio yúuwichàidacaté úa dieciocho camuí. Càmita demonio ibatàa ubàlùacawa machacànita, canásíwa, cawaalíca úa mamáalàacata.

¹² Néese Jesús iicáca úa, yá imáidaca yàataléwa úa. Íimaca ulí: —Pía inanái, nuwasàaca pía uláicái ícha —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese Jesús imàacaca icáapiwa ùwali úái inanáica. Yáta cayábaca úa. Yá úalimáca ubàlùacawa machacànita. Yá udàbaca ùaca Dios irí cayábéeri.

¹⁴ Quéwa yái néewáidacàalu íiwacali iicáca Jesús ichùnìaná úa càide iyúwa íibaidacalési, íná calúacani Jesús yáapicha Jesús ichùnìacáiná úa sábado irícu nayamáidacatáicawa. Yá néewáidacàalu íiwacali íimaca wenàiwicanái irí:

—Iyaca walí seis èerita wáibaidacatáipiná. Iwàwacutácué pianàaca quéechacáwatá ichùnìacaténácué píatá, càmita siùca èeri sábado wayamáidacatáicawa —íimaca.

¹⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Píacué pucháibéeyéica íiwitáise, péemiácué comparación: Macáitacué piwasàaca pipìranáíwa pacá itéeyéica yàasusi, burro nacáí pitécaténácué nàiraca úni siùca èeri wayamáidacatáicawa.

16 Néeni, ¿cánacué càmita pibatàa uèpunícawa cayába siùca èeri wayamáidacatáicawa úái Abraham itaquétúanámica, úái inanái Satanás idacuéchúa uláicái iyú dieciocho camuí? — íimaca yái Jesúsca.

17 Idécánáami Jesús icàlidaca nalíni, yá báica yùuwidenái wenàiwicanái yàacuésemi. Quéwa macáita wenàiwica casímáica nawàwa naicácáináté yái Jesús imàníríca íiwitáise cachàinírí iyúwa, yái càmiríca áibanái wenàiwica idé imànica.

La parábola de la semilla de mostaza

18 Jesús íimaca nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué pirí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú.

19 Yái Dios icùaná yàasu wenàiwicawa iyaca càide iyúwa achúméeríina mostaza íimi, asíali ibànéerica ibànacale yèewiwa. Máiní achúméeríinaca yái íimica, quéwa idàwinàacawa manuírípiná mamáalàacata càiride iyúwa àicusíwa. Máinírí manuícani, íná yéewa màsibèe nàanàaca namànica namùlubèwa mostaza yéetaná yàana íinata”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la levadura

20 Jesús íimaca nalí nacái: “Siùcade nuéwáidacué pía comparación iyú píalíacaténácuéwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

21 Càicanide iyúwa levadura iyáaná. Inaná yèewìadaca levadura máisibàawíríacatái harina yèewi, yéewanápiná macáita íbesi inísàacawa”, íimaca yái Jesúsca.

La puerta angosta

22 Néeseté idècunitàacáwa Jesús yèepunícawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá ichàbacawa áibanái iyacàle irìcubàa imanùbaca, manuínaméeri, pùbéeri nacái yàcaléca. Yá yéewáidaca wenàiwicanái néenibàa nacái.

23 Aiba wenàiwica isutáca yéemàwa Jesús:

—Wáiwacali, ¿máisibáwanáitasica wenàiwica níara Dios iwàsèeyéipináca yàasu yùuwichàacáisi íichawa? —íimaca.

24 Jesús íimaca irí:

—Píalimáidacué macái pichàini iyúwa peebáidacaténá nutàacái. Máiní càulenáca wenàiwica neebáidaca nutàacái, nawàlùacaténáwa Dios iyacàle irìculé, càide iyúwacué càulenáaná wawàlùacawa máucúri capíi inùma irìcubàa. Núumacué pirí madécaná wenàiwica nawàwapiná nawàlùacawa Dios iyacàle irìculé iyéerica chènuniré Dios icùacataléca macáita, quéwa càmita náalimápiná, càmicáináté neebáida nutàacái báisírí iyú.

25 Numànípiná càide iyúwa capíi íiwacali imàníná. Nudécánáami nubàllaca capíi inùma chènuniré, yásí píacué

iyéyéica méetàuculé capìi íicha, pìanàapínácuéca inùma néré, yá pimáidapínácuéca nulíwa: ‘Wáiwacali, pìacùa walíni’, càipínácué píimaca nulí. Quéwa núumacuéca píríwa: ‘Càmitacué nualía nuicáca pía síisáanéyeyéicaalícué pía’, càì núumacuéca pírí.

²⁶ Néese píimapínácuéca nulí: ‘Wayáacaté wayáacaléwa píapícha. Péewáidacaté wía wàyacàle yàasu calle iricubàawa’, càipínácué píimaca nulí.

²⁷ Quéwa núumapínácué pírí àniwa: ‘Nudéca núumacuéca pírí, càmitacué nualía nuicáca pía síisáanéyeyéicaalícué pía. Pìacuéwa nuícha macáita píacué imàniyeyéica ibáyawanáwa’, càipínácué núumaca pírí.

²⁸ Yá píicháanípínácuéca néenibàawa, píamíadapínácuéca piyéiwa píuwichàacái iyúwa, píicácáinácué píawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái, macái profetanái nacái náyaca Dios iyacàle írìcu, icùacataléca macáita chènuniré, píacué quéwa píucapínácuéca méetàuculé.

²⁹ Madécanácáiná wenàiwica nàanàapíná néréwa, macái cáli néeséeyéica, norte néeséeyéi, sur néeséeyéi nacái, este néeséeyéi nacái, oeste néeséeyéi nacái, nayáacaténá nayáacaléwa Dios iyacàle írìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré.

³⁰ Néese abénaméeyéi càmiyeyéica máini cachàini siùcade cháì èeri írìcu áiba èeriwa máini cachàinica níata áibanái íicha. Aibanái nacái cachàiniyeyéica siùcade, áiba èeriwa càmita máiniyeyéi cachàinica níata èeri imáalàacaalípínáwa —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llora por Jerusalén

³¹ Yátè èerica abénaméeyéi fariseonái nàanàaca Jesús yàatalé. Yá náimaca Jesús írì:

—Ara, píacàatétawa, rey Herodes iwàwacáiná inúaca pía — náimaca.

³² Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píacuéwa rey Herodes yàatalé, yáara cachìwéerica. Píimacué írì càì: ‘Péemìa cayába, maléená èeri quirítàacáwa núuca demonio wenàiwicanái íicha, nuchùnìa nacái cáuláiquéeyéi. Néese mesúnamáita numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa’, càì píimacué íríwa.

³³ Quéwa iwàwacutá nuèpunícawa maléená èeri quirítàacáwa àta nùanàacataléta Jerusalén iyacàlená írìculé, níacáiná israelitanái nanúacaté batéwa macáita Dios yàasu profetanái Jerusalén iyacàlená írìcu. Iná iwàwacutá núa nacái nuétácawa néenibàa.

³⁴ “¡Píacué Jerusalén iyacàlená mìnánica, píacué inuéyeyéica Dios yàasu profetanái, inuéyeyéica nacái wenàiwica íba iyú, níái wenàiwica Dios ibànuéyeyéica icàlidacaténácué pírí tàacáisi

inùmalìcuìse! ¡Manùba yàawiría nuwàwacaté nùwacáidacuéca nucùaca pía càide iyúwa cawámai ùwacáidacaalí uénibewa ubáiná yáapíisewa! Quéwa càmitacué piwàwa nucùaca pía.

³⁵ Iná péemìacué cayába, máiséeyéipiná picapèemicuéca idécanáami piùwidenái imànicuéca píipunita ùwicái; núumacué nacái pirí, càmitacué piicá núa quirínama àta píimacatalépinátacué nùwali: ‘¡Cayábéericani yái yàanèrica Wacuèriná Dios ípidená ìwali, Dios ibànuèrica walí!’ càipínacué píimaca nùwali —íimaca yái Jesúsca.

14

Jesús sana a un enfermo de hidropesía

¹ Aiba sábado judiónái iyamáidacatáicawa, Jesús yàacawa iyáacaténá iyáacaléwa abéeri fariseo íiwacaliná icapèe irìcu. Nàyaca néenibàa áibanái fariseo nacái iicáidéeyéica ìyaca Jesús irí, naicácaténá asásí imànicaalí áiba wawàsi nacháawèeripiná iináwaná ìwali ìwalìse.

² Iyaca abéeri cáuláiquéeri nacái Jesús íipunita. Yái cáuláiquéerica yéenéeriwa macáita ìwalìsewa.

³ Néese Jesús isutáca yéemìawa níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái fariseonái. Yá íimaca nalí:

—¿Càinacué pínáidacawa? ¿Dios imàacastica wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica siùca èeri sábado wayamáidacatáicawa? —íimaca yái Jesúsca.

⁴ Quéwa masànata íicha nía meedá. Néese Jesús imàacaca icáapiwa ìwali yái cáuláiquéerica, yá ichùnìacani. Yá Jesús imàacaca asìali yèepùacawa náicha matuíbanáiri iyú.

⁵ Néese Jesús íimaca fariseonái irí:

—Nucàlidacué pirí comparación: Abéericaalícué pìiri, càmicaalí nacái, pípira pacá, yúuwàacaalíwa utàwi nacáichúa iriculé namusúadacatáise úni, ¿càmitasicué pimusúada caquialétani, éwita sábadocáaníta, yái èeri wayamáidacatáicawa? Iná ¿cánacué càmita píalíawa Dios imàacaca wachùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica macái èeri imanùbaca, sábado nacái? —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese báica nía, càmita náalimá nacàlidaca iríni, Jesús imawènìadacáinaté nía.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷ Níai asianái fariseo imáidéeyéicaté néré nacutáca náawinacatáipináwa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata, cáimacáicáiná naicáca níawawa, nawàwacáiná nacái áibanái naicáca nía cáimiétaquéeri iyú. Jesús iicáicáiná namàníná, íná yàalàaca nía comparación iyú. Íimaca nalí:

⁸ —Aiba imáidacaalí pía fiesta casamiento nérépiná, picá píawinawa cáimiétacanéeyéi yàasu yàalubáisi íinata yácáiná

cawàwanáta áiba wenàiwica yàanàaca, capli íiwacali imáidéerica néré, cachàinírira pícha.

⁹ Néese capli íiwacali, yái imáidéericuéca pía pucháiba, yàanàapiná pìatalé, yá íimapináca piríwa: ‘Pimáaca áiba yáawinacawa pìatalé’, càipiná íimaca pirí. Néese báica pía meedá naicácáiná piwàwacutáaná piaca piáwinacawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, déeculé capli íiwacali íicha.

¹⁰ Iwàwacutá càì pimànica: Namáidacaalí pía, yá piáwinawa yàalubáisi íinata namáalàidáaná canánama, càmiyéi cáimiétacaná yáawinacatáíwa, yéewanápiná capli íiwacali yàanàaca néré, yásí íimaca pirí: ‘Nùacawéeriná, pichàbawa áibacatalé cáimiétacanéyéi yáawinacatáicawa’, càipiná íimaca pirí. Càita áibanái yáawinéyéicawa píapicha mesa iwéré naicápiná capli íiwacali íicáca pía cáimiétaquéeri iyú.

¹¹ Cawinácaalí wenàiwica cáimacáiyéica íicáca yáawawa, Dios imàacapiná báica nía, càmiyéi nacái cachàini. Néese cawinácaalí wenàiwica càmiyéica cáimacái íicáca yáawawa, Dios imàacapiná cáimiétacanáca nía, cachàini nacái —íimaca yái Jesúsca.

¹² Néese Jesús íimaca capli íiwacali irí imáidéericaté Jesús néré:

—Pimáidacaalí áibanái nayáacaténá nayáacaléwa píapicha, picá pimáida piacawéeyéináwa, nía nacái péenánáíwa, nía nacái piawiría yéénaca, nía nacái càsuíyéica iyéeyéica mawiénita pirí; níacáiná áibaalípiná náalíacawa iwàwacutáaná namáidaca nàataléwa pía nacái piyáacaténá piyáacaléwa náapicha. Càita napáyaidaca pía yàacási íwaliná pièricaté nalí. Quéwa càmita cayába càì pimànica.

¹³ Néese pichùnìlacaalí manùba yàacási áibanái iyáapiná, yá pimáida catulécaneéyéi wenàiwica, báawéyéi iiná nacái, éeruíyéi yàabàli nacái, matuíyéi nacái.

¹⁴ Yásí casíimáipináca piwàwa càmicáiná náalimá napáyaidaca pía àniwa. Yásí Dios imàaca piríwa cayábasíwéeri cawèníri chènuníiséerica áiba èeriwa namichàacaalípináwa yéetácáisi íicha macáita wenàiwicanáimi cayábéyéica íiwitáise —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca nalíni, yá áiba yáawinéericawa néenibàa iyáacaténá iyáacaléwa náapicha íimaca Jesús irí:

—¡Casíimáipinácani cawinácaalí wenàiwica iyéeripináca iyáacaléwa manùbéyéi yáapicha Dios iyacàle irícu Dios icúacataléca macáita chènuniré! —íimaca.

¹⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemìa comparación: Càasuíri asìali ichùnìacaté madécaná yàacàsì icapèe irìcuwa iwacùacaténá manùbéeyéi wenàiwica yèewi nayáapináni. Yá imáidaca néré manùba wenàiwica.

17 Néese yéenáiwana yàanàaca nayáanápina nayáacaléwa, yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa icàlidacaténá nalíni níai wenàiwicaca càasuíri asìali imáidéeyéicaté. Yá íimaca nalí: ‘Aquiálécué macái, nudéca nuchùnìaca macáita’, íimaca nalí.

18 Néeseta quéwa macáita nacàlidaca càmitasa náalimá nàacawa néré. Yái idàbáanéerica íimaca: ‘Nudéca nuwèniaca cáli bànacalé yàalupiná. Iwàwacutá nùacawa néré nuicácaténá néréni. Pimàni nulí cayábéeri picàlidaca píiwacali iríwani càmita nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

19 Aiba íimaca irí nacái: ‘Nudéca nuwèniaca diez namanùbaca pacá íibaidéeyéipiná. Iwàwacutá nùacawa néré nùalimáidacaténá nía asásí náibaidacaalí cayába. Pimàni nulí cayábéeri, picàlidaca píiwacali iríwani càmita nùalimá nùacawa icapèe néré’, íimaca irí.

20 Aiba íimaca irí àniwa: ‘Nudéca nuedáca nùacawétúapináwa, ína càmita nùalimá nùacawa néré’, íimaca irí.

21 Néese yái yàasu wenàiwicaca yèepùacawa íiwacali yàataléwa. Yá icàlidaca irí naináwaná. Néese calúaca yái íiwacalica. Yá íimaca yàasu wenàiwica iríwa: ‘Pìacàatétawa yàcalé néré. Picutáca wenàiwica carretera manuínaméeyéi irìcubàa, àyapu pùubanaméeyéi irìcubàa nacái. Pimáida catúulécanéeyéi yàanàacaténá nucapèe néré, nía nacái éeruíyéi yàabàli, nía nacái yàana ituwièyécawa íicha, nía nacái macàwéeyéica’, íimaca yái íiwacalica.

22 Néese yàasu wenàiwica imáidaca nía. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica càide iyúwa píimáaná nulí, quéwa càmitàacá ipuníawa yái picapèca’, íimaca irí.

23 Néese íiwacali íimaca irí: ‘Pìawa macái àyapu imanùbaca chuítaliré yàcalé íicha, ànalìmalé nacái àta alénacaalí nàyaca wenàiwica. Pité néese wenàiwica nawàlùanápina, yéewanápina ipuníacawa yái nucapèca’, íimaca yái íiwacalica.

24 Níacáiná idàbáanéeyéica wenàiwicaca numáidéeyéicaté quéecha, núumacuéca pirí, canácata néená iyáapiná iyáacaléwa nuchùnìerica nucapèe irìcuwa”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que cuesta seguir a Cristo

25 Madécaná wenàiwica yèepunícatéwa Jesús yáapicha, yéewáidacalécaténá nía. Yá Jesús iwènúa iicáidaca nalí. Íimaca nalí:

26 ‘Pìwàwacaalícué nuéwáidacaléca pía, néese iwàwacutácué cáinináca píicáca núa íicha yái cáinináanáca píicáca píaniricuéwa, píatúa nacáíwa, píacawétúa nacáíwa, péenibe nacáíwa, péenánái nacáíwa, íichacué nacái yái cáinináanáca píicáca píicáucawa.

Càmicaalícué cáininá piicáca núa ícha yái cáinináanáca piicáca nía, néese càmitacué yéewa nuéwáidacalécuéca pía.

27 Piwàwacaalícué pìacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, iwàwacutácué matuíbanáiri iyú pimàacaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanícaalícué piquíniná, éwita nanúacaalícué píawa peebáidacáiná nutaacái, càide iyúwa iwàwacutácaalí nawáacutáidaca nàasu cruzwa cawinácaalí yéetéeyéipinácawa cruz iwali. Iwàwacutácué nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianácué pía. Càmicaalícué càì pimànica, néese càmitacué píalimá nuéwáidacalécuéca pía. Iná iwàwacutácué pínáidacawa cayába quéechacáwa asáisi píalimácaalícué nuéwáidacaléca pía.

28 Péemíacué comparación: Abéericaalí péenácué iwàwa imànica chènuníiri capíi, quéechacáwa yáawinacawa iputáaca cayába capíi iwènipiná yáalíacaténáwa asáisi idènìacaalí iwènipiná imáalàidacaténá imànica capíi.

29 Néese, càmicaalí càì imàni, néese idècanáami dàalaca imànica cáli ibàlùadacaténá capíi íba ínata, càmita yáalimá imáalàidaca imànica capíi. Yásí macáita wenàiwica iiquéeyéica capíi yéénami, nadàbapiná naicáaníca asìali iquíniná.

30 Yá náimapináca iwali: 'Yái asìali idàbacaté imànica chènuníiri capíi, néese càmita yáalimá imáalàidaca imànicani', càipiná náimaca, naicáaníca iquíniná.

31 Péemíacué áiba comparación: Aiba nacuèrinásàiri iwàwacutácaalí imànica ùwicái áiba cáli íipunita, quéechacáwa yáawinacawa ínáidacaténáwa cayába asáisi yàasu úwinái diez mil namanùbaca náalimácaalí namawèniadaca náichawa áiba cáli icuèriná yàasu úwinái veinte mil namanùbaca.

32 Néese càmicaalí yáalimá imawèniadaca íchawa nía, yásí ibànùaca yàasu wenàiwicanáíwa áiba cáli icuèriná yàatalé, ipíchawáise yàanàaca mawiénita, nasutácaténá néemíawani càisimalénácaalí iyú iwàwacutá ipáyaidaca íchawani, yéewanápiná imàacaca nàyaca matuíbanáita.

33 Càita nacái iwàwacutácué pínáidacawa cáalíacáiri iyú asáisi píalimácaalícué pimànica càide iyúwa nuchùulianá pía, yácáiná, càmicaalícué pimàaca piwàwawa ícha macáita píasumica, néese cué canáca yéewanáwa nuéwáidacaléca pía", íimaca nalí yái Jesúsca.

Cuando la sal deja de estar salada

34 Jesús íimaca nalí: "Péemíacué comparación: Nuéwáidacalénái nàyaca machacàníiri iyú, namàni nacái cayábéeri. Càica níade iyúwa cayábéeri iwíidùma, puìwéerica imànica yàacási yéewanápiná caséeca wenàiwica nayáacani. Néese càmicaalí quirínama puíwa iwíidùmaca, yá càmita yáalimá puìwaca àniwani.

³⁵ Canéeri iwèni meedáni yái iwidùmaca. Càmita cayába cáli iríni. Càmita cayába irí nacái yáníi nàwacáidacataléca pírái ìyami. Wáuca meedáni, yái iwidùmamica. Càita nacái iwàwacutácué pìyaca machacàníiri iyú, pimànicué cayábéeri nacái, piácué nuéwáidacaléca, yéewanápiná wenàiwica nawàwa neebáidaca yái báisíiri tàacásica. Càuwíiyéicaalícué pía, péemiácué nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

15

La parábola del pastor que encuentra su oveja

¹ Néenialité madécaná yeedéeyéicaté plata néenánái judío íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná, áibanái nacái báawéeyéi íiwitáise, nàacawa Jesús yàatalé, néemiácaténá itàacái.

² Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali. Náimaca Jesús ìwali:

—Yái asalica itàidaca cayába báawéeyéi íiwitáise, yá iyáaca iyáacaléwa náapicha —náimaca.

³ Iná Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí:

⁴ “Péemiácué comparación: Abéeri péenácué idèniacaalí cien namanùbaca ipìra ovejanáíwa, yá abéeri oveja iméeràacaalíwa, yásí náiwacali imàacaca ipìranáíwa noventa y nueve namanùbaca manacúalibàa yàacaténá icutáca oveja yúuquéricawa íicha àta yàanàacatalétani.

⁵ Néese yàanàacaalíni, yásí casímáiri iyú imichàidaca oveja iwáacutaléwa.

⁶ Néese yàanàaca icapèe néréwa, yá ìwacáidaca yàacawéeyéináwa, áibanái nacái iyaquewéeyéicawa. Yá íimaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca yái nupira ovejawa yúuquéricatéwa nuícha’, càipiná íimaca yái oveja íiwacalináca”, íimaca yái Jesúsca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí: “Péemiácué cayába. Càita nacái abéeri wenàiwica iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, yásí ángelnái ìyéeyéica chènuniré nayanídacawa abéeri wenàiwica ìwali manuísíwata íicha yái nayanídáanácawa noventa y nueve namanùbaca ìwali íináidéeyéicawa mabáyawanáca, íináidéeyéica nacáíwa càmita iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha càide iyúwacué píináidáanáwa pìwaliwa. Iná yéewa cayábacata nàwacáidáyacacawa nùatalé níái yáliyéeyéicawa cabáyawanáca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íichawa”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Inanáí idèniacaalí diez namanùbaca moneda máiniyéi cawènica yáawamíyéi plata quírameníiri, néese

abéechúa monedacaalí yúucawa uícha, yásí upucúadaca lámpara ucutácaténá moneda yúuquéechúacawa uícha. Yá utunúaca ucapèe irìcubàawa éeréeri iyú àta ùanàacataléta moneda cawènichúa.

⁹ Néese ùanàacanáami úa, yá ùwacáidaca uyaquewéeyéiwa inanái, áibanái nacái ùacawéeyéináca inanáica. Yá úumaca nalí: ‘Casímáicué piwàwa núapicha, nudéca nùanàaca cawènichúa moneda yúuquéechúacatéwa nuícha’, úumaca nalí.

¹⁰ Núumacué pirí, càita nacái casímáica Dios yàasu ángelnái abéeri wenàiwica ìwali, cawinácaalí báawéericaté íiwitáise iwènúadéerica íiwitáisewa báawéeri íicha Dios irípiná”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Càasuíri asiali idèñacaté yéenibewa pucháiba aslanái.

¹² Néese iméeréeri íimaca yáaniri iríwa: ‘Pápa, pìà nùasu yéená yái piasucawa pièripináca nulí pèetácaalípináwa’, íimaca yáaniri iríwa. Yá néese nániri iwacúaca macáita yàasu yèewiwa nalí.

¹³ Néesecáwa cawàwanáta máisiba èeri idénáami, iméeréeri iwéndaca íichawa yáaniri yàasuwa, yá itéca iwènináami, néese yàacawa déeculé áiba cáli néré. Yá yúucaca macáita yàasu platawa iyacaténá máini máiwitáiseeri iyú.

¹⁴ Néese idécanáami yúucaca macáita, yá idàbaca canáca nayáacalé cachàiníiri iyú néenibàa. Yá iméeréeri idàbaca màapicani.

¹⁵ Yá icutáca íibaidacalépináwa áiba asiali yáapicha yái cáli néeséeri. Yái asiali ichùuliaca iméeréeri yàacawa yàasu manacúaliré yàacaténá ipìra marranonái iyáapiná.

¹⁶ Máini iméeréeri iwàwaca iyáaca marranonái iyáacalé yéenáca anáica, quéwa càmita wenàiwica ibatàa iyáaca nía, ibatàa abéeri pináta, càmita nàa iyáapiná.

¹⁷ Atata ùuculiiri idàbaca íináidacawa cáalíacáiri iyú àniwa. Yá íimaca iríwa: ‘Núaniri idèñaca yàasu wenàiwicawa manùbéeyéi. Nadèña nayáacaléwa cayábata, imàacaca nacáywa nalí manuí. Quéwa, núa cháí nuétácawa màapicái iyú.

¹⁸⁻¹⁹ Siùcade nuèpùacawa núaniri icapèe néréwa àniwa. Yá núumapiná iríwa: Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, pirí nacái. Siùcade càmita quirínama cayábaca nuíwitáise, íná canáca yéewaná quirínama núumáanapiná pirí núanirica píata. Pimàaca nùyaca càide iyúwa piasu wenàiwica, yásí nuíbidaca pirí, càipiná núumaca núaniri iríwa’, íimaca íináidacawa iríwa yái iméeréerica.

²⁰ Iná yàacawa, yèepùacawa yáaniri icapèe néréwa.

“Quéwa déecuisecaalí tàacáwani, yá yáaniri iicácani. Yá catúulécanáca iicáca ìriwa. Yá yáaniri ipìacawa ípunitáidaca

ìiriwa. Yá yàanalicuca ìiriwa itàidaca cayábani. Isùsùaca ìiri inàni ìwaliwa càide iyúwa náiwitáise natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca.

²¹ Néese yái ìiri iméeréeri íimaca yáaniri iríwa: ‘Pápa, nudéca numànica Dios irí báawéeri, piri nacái. Siùcade càmita quirínama cayába nuíwítáise, íná canáca yéewaná quirínama núumáanápíná piri núanirica píata’, íimaca.

²² Yáanirita quéwa íimaca yàasu wenàiwicanái iríwa: ‘Caquialétacué, peedácué ibàlepiná cayábanaméeri áiba bàlesi íicha. Piwalicué ìwalini. Piwalicué anillo icáapi íiduná ìwali. Piwalicué nacái izapatonipíná yàabàli ìwali.

²³ Peedácué nacái pacá íidu walíibèechúaca. Pinúacué wayáapínáni. Siùcade wamànicué fiesta.

²⁴ Yácáiná nuírca, nuyúunáidéericaté yéetácatéwa nuícha, siùca quéwade idéca yèepùacawa nùatalé àniwa. Yúucacatéwa nuícha, quéwa siùca nudéca nùanàaca àniwani’, íimaca nalí yái yáanirica. Néese nadàbaca namànica fiesta.

²⁵ “Idècunitàacá namànica fiesta, yá ìiri béeri íibaidaca yèepunicawa yáaniri yàasu manacúali néenibàawa. Yá yèepùaca yàacawa capíi nérépiná, yásí yéemìaca namànica música, abénaméeyéi nacái nalabàaca casímáiri iyú.

²⁶ Yái ìiri béerica imáidaca yàataléwa abéeri íibaidéeri. Yá isutáca yéemìawa càinácaalí namàníná capíi irìcu.

²⁷ Yá íibaidéeri íimaca irí: ‘Idéca yèepùacawa néese àniwa piméeréerica, íná píaniri idéca ichùuliaca nanúanápíná wayáapíná pacá íidu walíibèechúa yáwanái, yácáiná piméeréeri idéca yàanàaca cayábata’, íimaca irí.

²⁸ Néese calúacani, yái ìiri béerica. Càmita iwàwa iwàlùacawa capíi irìculé, íná iwàwacutá yáaniri imusúacawa isutácaténá íicha iwàlùanápínáwa néré náapicha.

²⁹ Quéwa ìiri béeri càmita yeebá, yá íimaca yáaniri iríwa: ‘Nudéca nuíbaidaca piri madécaná camuí. Nudéca numànica mamáalàacata càide iyúwa pichùulianá numànica. Canácatáita pìla nulí ibatàa abéeri cabra achúméeríinapínáta, numànicaténá fiesta nùacawéeyéiná yáapichawa.

³⁰ Siùca idéca yàanàaca yái pìirica, yúuquéericaté macáita pìasu platami máaléquéeri iyú nalípiná inanáica íiméeyéica asíanái yáapicha plata ìwalínápíná, yá pidéca pinúaca irí iyáapíná pacá íidu walíibèechúa’, íimaca yái ìiri béerica.

³¹ “Néese yáaniri íimaca irí: ‘Nuìri. Pidéca piyamáacawa núapicha càiripínáta. Pìasucata macáita yái nudènièrica.

³² Siùcade quéwa máiní cayábaca wamànínáca fiesta, casímáica nacái wía. Piméeréericáiná idéca yàanàaca, yái iyéericaté càide iyúwa yéetéerimiwa, quéwa idéca yèepùacawa wàatalé càide iyúwa idéca nacáicaalí yèepùacawa cáuca àniwani;

yúucacatéwa nuícha, yá wadéca wàanàaca àniwani', íimaca yái yáanirica. Càita nacái Dios itàidaca cayába cawinácaalí wenàiwica iwènúadéerica íiwitáisewa íbáyawaná íchawa", íimaca yái Jesúsca.

16

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

¹ Néeseté Jesús yéewáidaca yéewáidacalénáíwa comparación iyú. Íimaca nalí: "Iyacaté abéeri náiwacali càasuíri. Idèniaca yàasu wenàiwicawa icuèrica càasuíri yàasu cawèníri. Yá áibanái nàanàaca nacháawàaca yàasu wenàiwica iináwaná ìwali yái wenàiwicaca icuèrica íiwacali yàasuwa. Náimaca yúucáanása meedá íiwacali yàasu platawa máiwitáiséeri iyú.

² Néese íiwacali imáidaca yàataléwani. Yá íiwacali íimaca irí: 'Nudéca nuémíaca piináwaná piúcaca nùasu plata. Siúcade pichùnà nùasuwa picàlidacaténá nulí macáita píibaidacalé ìwaliwa càmicáiná nubatàa picùaca nùasu quirínama', íimaca yái íiwacalica.

³ Néese yái asíali yàacawa íiwacali íchawa. Yá íimaca iríwa: '¿Càinásica numàni siúcade nuíwacali iwàwacáiná yúucaca núa? Canáca nuchàini nubànacaténá nubànacalewa. Báica nacái nusutáca plata áibanái íicha nuwènièripiná iyú nuyáapináwa.

⁴ Uwé, siúca núalíacawa càinácaalí numàniinápiná àniwa yéewanápiná áibanái yeedáca yàataléwa núa, idécanáami nuíwacali yúucaca núa', íimaca iríwa.

⁵ Néese yái asíali imáidaca wenàiwica imawènièyéica íiwacali íicha plata nàanàanápiná abéerinamata namanùbaca iyúwa. Yá íimaca idàbáanéeri irí: '¿Càisimaléná pimawènià nuíwacali íicha?' íimaca.

⁶ Néese idàbáanéeri wenàiwica íimaca: 'Numawènià píiwacali íicha cien namanùbaca yàalu olivo iséená', íimaca. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: 'Cháta ìyaca pimawèniàcáleca cuyàluta íbáiná irícu. Piúca meedáni. Ara, píawinacàatétawa pitànàa àniwa áiba cuyàluta íbáiná irícu cincuenta namanùbaca pimawèniánápiná nuíwacali íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí cincuenta namanùbaca meedá', íimaca irí.

⁷ Néese yái íiwacali yàasu wenàiwicaca íimaca áiba irí: '¿Néeni píá? ¿Càisimaléná pimawènià?' íimaca irí. Yái áiba asíali íimaca irí: 'Cien namanùbaca yàalu trigo ituíná', íimaca irí. Néese íiwacali yàasu wenàiwica íimaca irí: 'Cháta ìyaca pimawèniàcáleca cuyàluta íbáiná irícu. Piúca meedáni. Pitànàa áiba cuyàluta íbáiná irícu àniwa ochenta namanùbaca pimawèniánápiná íicha meedá. Yásí iwàwacutá pèepùadaca irí ochenta namanùbaca meedá', íimaca irí. Càita imànica náapicha macáita wenàiwica imawènièyéica íiwacali íicha yàasusi.

8 Néese yái íiwacali yáallácawa bàsabàsaca yàasu wenàiwica íiwita, yái báawéerica íiwitáise icuèricaté íiwacali yàasuwa, iwènúadacáiná namawènìacále. Nudéca nucàlidacuéca pírí yái comparaciónca pialíacaténáwa máiníyeyí cáallácáica èeri mìnánáica càmiyéica yeebáida Dios itàacái namànicaalí wawàsi nanacáiyeyí yáapichawa, cáallácáica nía píchacué, piacué yeebáidéyeyéica Dios itàacái.

9 “Iná nùalàacuéca pía pimàníinápínacué cayábéeri áibanái irí piasu plata iyúwa, yéewanápinacué cáinináca naicáca píawa. Néesezáwa, plata imáalàacaalípináwa píchacué, yásí needácué nàataléwa pía aléera chènuniré nàyacatalé càmirica imáalàawa.

10 “Aiba wenàiwica icùacaalí achúméeri wawàsi machacàníiri iyú, yá icùapínaca cayába nacái manúba wawàsi. Quéwa imànicaalí íbáyawanáwa idèniacaalí achúmanamata, yá imànipínaca íbáyawanáwa nacái idèniacaalí manúba.

11 Iná càmicaalícué pimàni cayábéeri piasu plata iyúwa cháí báawéeri èeri írìcu, néese càmitacué namàacapíná picùaca báisíiri cawèníirica iyéerica chènuniré.

12 Néese àniwa càmicaalícué picùa áibanái yàasu machacàníiri iyú, néese càmita nàacué pírí piasusíwapínáwa.

13 “Péemiacué comparación: Canácata yàasu wenàiwica yáaliméeri imànica machacàníiri iyú càide iyúwa íiwacanánái pucháiba ichùulláná imànica, báawacáiná iicáca abéeri íiwacaliwa, cáinináta quéwa iicáca íiwacaliwa áiba. Càmicaalí nacái, néese yàapíná íiwacali áiba icàaluínínáwa, quéwa caná iwèni meedá iicápiná íiwacali áibawa. Càita nacái càmitacué pidé píibaidaca cayába Píiwacali Dios irípináwa càide iyúwa iwàwáaná cáininácaalícué piicáca plata”, íimaca yái Jesúsca.

14 Néese abénaméeyeyí fariseo cáininéeyéica iicáca plata, néemiacáiná macáita Jesús íimáaná plata iwali, íná naicáánica Jesús iquíniná.

15 Quéwa Jesús íimaca nalí: “Pidécuéca picàlidaca piináwaná iwaliwa wenàiwicanái irí cayábáanása píiwitáise. Neebáidacué nacái pichíwa. Quéwa Dios yáallácuécawa píiwitáise iwali, càinácaalí iyáaná. Casímáica èeri mìnánái iicácuéca píiwitáise báawéeri, quéwa Dios iicácuéca píiwitáise iyúwa yáaséerimi isàni meedá”, íimaca yái Jesúsca.

La ley y el reino de Dios

16 Jesús íimaca: “Bàaluité iwàwacutá wenàiwica neebáidaca iyúwa profeta Moisés itànàanáté tàacáisi Dios inùmalícuíse, iyúwa nacái profetanái itànàanáté Dios itàacái. Càité iyaca àta Juan el Bautista yàanàacatalétaté. Néese Juan, núa nacái wadéca wacàlidaca wenàiwicanái írìni yái cayábéeri tàacáisica náalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

Siùca madécaná wenàiwica nawàwa nàuwichàidaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica yáí tàacáisica.

17 “Quéwa máiníri cayábacani yáí Dios itàacái bàaluisàimica profeta Moisés, áibanái profeta nacái natànèericaté Dios inùmalìcuise. Macáita ichàbapinácawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná. Aibaalípiná Dios imáalàidapiná capìraléeri cáli, yá nacái èeriquéi. Néese càmiripináta itàacái bàaluisàimi imáalàapináwa, ibatàa abéeri letra achúméerína pináta, canácatáita imáalàawa. Macáita ichàbapinácawa càiwade iyúwaté Dios itàacái ímáaná”, ímaca yáí Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

18 Jesús ímaca: “Asiali imàacacaalí íchawa ínuwa, néese yeedácaalí iríwa áiba, imànica ibáyawanáwa, iimácáiná áiba inanái yáapicha cà míchúaca ínusíwa. Aiba asiali yeedácaalí ínupináwa abéechúa namàaqueechúami, imànica ibáyawaná nacáíwa, iimácáiná úapicha, úara áiba asiali ínuca”, ímaca yáí Jesúsca.

El rico y Lázaro

19 Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa. Yá ímaca nalí: “Iyacaté càasuíri asiali. Cayábanaméeri ibàle iicácanáwa cawèníri nacái. Macái èeri imanùbaca imànica fiesta máiníri cawènica.

20 Iyacaté nacái catúulécanéeri asiali cacháunéeri ìwalíse ípidenéeri Lázaro. Yáí Lázaro yáawinacawa càasuíri icapèe inùmalìcu.

21 Yáí catúulécanéerica iwàwacaté iyáaca àta càinácaalí yàacàsi ituériwa càasuíri yàasu mesa ínatáise. Aulinái nacái nàanàaca Lázaro yàatalé nabèrùacaténá icháuná ituí yáí catúulécanéerica.

22 Aiba èerité, catúulécanéeri yéetácawa. Yá ángelnái itécani ìyacaténá paraíso irìcu, aléera Abraham yàatalé Dios yáapicha. Yá nacái càasuíri yéetácawa. Yá nabàlàcani, yáí càasuírìmica.

23 “Yáí càasuírìmica yùuwichàacawa mamáalàacata néenibàa báawéeyéimi nàacatalépinácawa néetácaalíwa, ípidenácatalé in-fierno. Càasuírìmi iicáidaca déeculé, yá iicáca Abraham, Lázaro nacái, ìyeyéica Dios yáapicha paraíso irìcu.

24 Iná yáí càasuírìmica imáidaca cachàiníri iyú Abraham irí. Yá ímaca Abraham irí: ‘ìNùawiri, Abraham, piicá nupualé! Pibànùu síisa Lázaro nùatalé idupíadacaténá únì nunène ìwali icáapi iyúwa, nùuwichàacáináwa báawanama cháí quichái irìcu’, ímaca.

25 Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Pía nutaquérinámica, iwàwacutá piwàwalica piyáanaté máiní cayábéeri iyú idècunitàacá cáuca pía, quéwa yáí Lázaro ìyacaté máiní catúulécanéeri iyú, idècunitàacá cáucani. Siùca Lázaro ìyaca cayába cháí, píata quéwa yùuwichèeriwa ìyaca néenibàa.

²⁶ Càmita nùalimá nubànùaca pìatalé Lázaro, ìyacáiná manuíri yàawa nacáiri depuúwéeri béecaná cháí bamuchúamicué wáicha, pía, wía nacái. Iná canáta yéewaná náalimá nachàbacawa aléera. Píacué nacái sísaara, càmítacué píalimá píacawa sísa nacáira', ímaca yái Abrahamca.

²⁷⁻²⁸ “Néese càasuírimi ímaca àniwa: ‘Uwé, néese pimàni nulí cayábéeri, pía nùawiri Abraham, pimàaca Lázaro imichàacawa yéetácáisi íicha, yá pibànùa Lázaro nùaniri icapèe nérépiná. Nàyaca néeni cinco namanùbaca nuénánái. Pichùulla Lázaro yàalàanápíná nuénánái ipíchaná nàacawa aléi yùuwichàacáisi irìculé’, ímaca yái càasuírimica.

²⁹ Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Péenanái nadèniaca Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté bàaluité, profetanái itànèricaté nacái Dios inùmalicuíse. Iwàwacutá péenanái yeebáidaca natàacái’, ímaca yái Abrahamca.

³⁰ Néese yái càasuírimica ímaca: ‘Báisíta, quéwa iwàwacutácawa nalí áiba wawàsi quiríta. Lázaro imichàacaalíwa yéetácáisi íicha imàacacaténá yáawawa naicácani, yásí nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri íicha’, ímaca yái càasuírimica.

³¹ Quéwa Abraham ímaca irí: ‘Càmicaalí neebáida Dios itàacái càide iyúwa Moisés, profetanái nacái natànàanáté, néese càmita nacái neebáidapíná Dios itàacái, éwita yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi íicha yàalàacaténá nía’, ímaca yái Abrahamca”, ímaca yái Jesúsca.

17

El peligro de caer en pecado

¹ Néeseté Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa: “Macái èeri imanùbaca ìyaca madécaná wawàsi imàaquéerica wenàiwica nawàwaca namànica nabáyawanáwa. Quéwa, ¡máini Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí wenàiwica yéewáidéerica áibanái namànicaténá nabáyawanáwa!

² Aibacaalí wenàiwica iméeràidaca áibanái namànicaténá nabáyawanáwa, yásí Dios yùuwichàidapíná manuísíwatani. Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca wenàiwica. Aibanái idacùacaalí manuíri íba icanápi ìwalíise, náucacaténáni manuíri úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí ìsicùmacawa. Quéwa ìyacaalí mamáalàacata cháí èeri irícu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiníwanái yùuwichàapínácawa áibanái íicha infierno irícu. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púubéeyéi.

³ ¡Piicacué píichawa cayába piméeràidacáichacué púubéeyéi Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa!

“Aibacaalí imàni pírí báawéeri, pitàaní yáapicha iwali. Néese iwènúadacaalí íiwitáisewa báawéeri íicha, pimàaca piwàwawa íicha yái báawéerica imànírica pírí.

⁴ Ewita imànicaalí pírí báawéeri siete imanùbaca yàawiría abé èeri irìcu, yá yàanàacaalí pìatalé siete imanùbaca yàawiría nacái, yá íimacaalí pírí: ‘Càmita quirínama numàni pírí báawéeri àniwa’, càicaalí íima pírí, iwàwacutá pimàacaca piwàwawa íicha yái báawéerica imànírica pírí”, íimaca yái Jesúsca.

El poder de la fe

⁵ Néese apóstolnái nasutáca Wáiwacali íicha wawàsi. Náimaca irí:

—Piyúudàa wía manuícáténá wáináidacawa wawàwawa pìwali cachàiniiri iyú mamáalàacata —náimaca.

⁶ Néese Wáiwacali íimaca nalí:

—Càmitàacáwacué manuí pínáidacawa piwàwawa nùwali, ibatàa achúméeríina iyúpináta. Manuícacálicué pínáidacawa nùwali achúméeríina iyútá, càide iyúwa mostaza íimínaca achúméeríina iyáaná, yásí yéewanápinacué càì píimaca irí yái manuírí morera yéetanácátá: ‘Píwatàa píawawa cáli íicha, néese pibàna píawawa manuírí úni yáaculé’, yásí àicu imànica càide iyúwacué píimáaná irítá —íimaca yái Jesúsca.

El deber del que sirve

⁷ Néeseté Jesús yéewáidaca nía àniwa comparación iyú, yá íimaca nalí: “Abéeri náiwacali idèniacaalí yàasu wenàiwicawa ichùnièrica bànacalé yáapíise, cawàwanáta nacái icùaca íiwacali ipirawa, néese idécanáami íibaidaca, yá yèepùacawa bànacalé néese, yá iwàlùacawa íiwacali icapèe irìculéwa. Néese, íiwacali càmita íima yàasu wenàiwica iríwa: ‘Caquialéta, píawinawa, piyáa piyáacaléwa’, càmita càì íima.

⁸ Néese íiwacali íimapiná irí meedá: ‘Pichùnà nuyáapiná. Pìwali cayába pibàlewa pitécaténá nulí nuyáapiná, idècunitàacá nuyáaca nuyáacaléwa. Néesecáwa idécanáami nuyáaca nuyáacaléwa, yásí numàaca piyáaca piyáacaléwa’, càipiná íimaca yái íiwacalica yàasu wenàiwica iríwa.

⁹ Càmita nacái íiwacali yàaca cayábéeri tàacáisi yàasu wenàiwica iríwa idécanáami imànica càide iyúwa íiwacali ichùulianáni, yàasu wenàiwicacáiná meedáni, íná iwàwacutá íibaidaca íiwacali iríwa càide iyúwa ichùulianá imànica.

¹⁰ Càita nacái idécanáamicué pimànica macáita càide iyúwa Dios ichùulianacué pía, picacué cáimacái piicáca píawawa iwálíise, néese píimacué Dios irí: ‘Wíacata píasu wenàiwicanái canéeyéica iwèni meedá. Wadéca wamànica càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica, càide iyúwa pichùulianá wamànica’, càicué píima Dios iríwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ Néseté Jesús idècunitàacá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá yèepunicawa bamuchúamibàa náicha Samaria yàasu cáli, Galilea yàasu cáli nacái.

¹² Jesús yàanàacaté mawiénita áiba yàcalé irí, yá diez namanùbaca asianái cacháunéeyéi íimami lepra iyú nàanàaca Jesús íipunita. Déecuíseta quéwa nabàlùacawa Jesús íicha, càmicáiná judiónái ibatàa nàanàaca mawiénita áibanái irí.

¹³ Yá namáidaca cachàiníri iyú Jesús irí:

—¡Pía Jesús, Wáiwacali, catúulécaná piicáca wía! —náimaca Jesús irí.

¹⁴ Jesús iicáca nía, yá íimaca nalí:

—Piacué pimàacaca sacerdotenái iicáca píimami náalíacaténáwa pidécuéca pichùnìacawa —íimaca nalí. Yá idècunitàacá nàacawa, yá ichàbacawa náicha yái uláicáca.

¹⁵ Yá abéeri néená níaí cacháunéeyéimica iicácainá masacàaca íimami lepra íicha, íná yèepùacawa Jesús yàatalé. Idècunitàacá yèepùacawa, yàaca cayábéeri Dios irí cachàiníri iyú.

¹⁶ Yàanàaca Jesús yàatalé, yá ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús irí. Yáawiada inàniwa cáliaculé yàacaténá Jesús icàaluíná, yàacaténá nacái irí cayábéeri. Yái asiali Samaria yàasu cáli néeséerica, càmírìca judío.

¹⁷ Yá néeseca Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwani:

—Nudéca nuchùnìacáwa diez namanùbaca cacháunéeyéi. Níara nueve namanùbacaca càmita nèepùawa, éwita israelitacáaníta nía, nàacaténá cayábéeri Dios irí.

¹⁸ Abéerita yái càmírìca judío yèepùacawa nùatalé yàacaténá cayábéeri Dios irí —íimaca yái Jesúsca.

¹⁹ Néese Jesús íimaca Samaria yàasu cáli néeséeri irí:

—Pimichàawa. Píawa. Uláicái idéca ichàbacawa píicha, peebáidacáiná nulí —íimaca yái Jesúsca.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Fariseonái nasutáca néemlawa Jesús càicaalínápinácaalí Dios icùa macáita wenàiwicanái. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué píalimá piicáca càinácaalí iyú Dios icùaca wenàiwicanái.

²¹ Càmita náimapiná: ‘Piicácué, Dios icùaca wenàiwica cháí cáli’; càmita nacái náimapiná: ‘Áiba cáli íinata nacái Dios icùaca wenàiwica’, càmita náimapiná càmicáiná náalimá naicáca natuí iyúwani càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáiwa, icùacáiná náiwitáise, icùa nacái abéechúanaméeyéi wenàiwica pèewibàa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese Jesús icàlidacaté yéewáidacalénái iríwani:

—Máadáinícuéca piwàwa piicáca núa áiba èeriwa, éwitasica píalimácaalí piicáca núa abé èeri piná meedátá, piwàwapinácuéca piicáca núa, núa asiali Dios néeséerica. Máinícué piwàwapiná piicáca nùanàaca nucùacaténá macáita, quéwacué càmitàacá piicápiná núa.

23 Aibanái nacàlidapiná nachìwawa, náimapiná nudéCasa nùanàaca. Náimapináca: ‘Mesías idéca yàanàaca cháí’; áibanái náimapinácué piri: ‘Mesías idéca yàanàaca néré’. Quéwa picácué pìawa néré, picácué nacái pìawa náapicha.

24 Péemíacué, nùacaalípináwa néese àniwa, yásí macái èeri mìnánái naicápiná nucànacawa amaláwaca, càide iyúwa énu icànáná macáita capìraléeri cáli iwali chènuniré èeri imusúacatáisewa àta èeri iwàlùacataléwa. Càipiná nacái nùacawa néese àniwa nuénáiwana yàanàacatáwa, núa asiali Dios néeséerica. Càmita nùawa ibàacanéeri iyúwa.

25 Quéwa iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata quéechacáwa, yá iwàwacutá èeri mìnánái iyéeyéica siùca báawaca naicáca núa càiride iyúwa canéeri iwèni meedá.

26 Mawiénicaalípiná nuénáiwana nùanàacatáipiná àniwa, núa asiali Dios néeséerica, yásí wenàiwicanái nàypiná càide iyúwaté èeri mìnánái iyáaná Noé yàasu èerité.

27 Matuíbanáicaté nàyaca Dios ícha bàaluité. Nayáacaté nayáacaléwa, néese nàiraca nacái, needácaté náinupináwa, àta Noénái iwàlùacatalétawa arca iriculé. Yáté manuíri yéesacái yàanàaca, yá néetácatéwa macáita wenàiwica càmiyéicaté iwàlùawa Noénái yáapicha arca iriculé.

28 Càité nacái Lot yáapichéeyéimi Sodoma iyacàlená mìnánái nàyacaté matuíbanáita Dios ícha. Nayáacaté nayáacaléwa, nàiraca nacái nàiracaléwa. Nawènia nacái nàasupináwa. Nabànacaté nabànacalewa, nawénda nacái nàasuwa. Namànicaté nacái nacapèewa.

29 Quéwa idécanáamité Lotnáí namusúacawa Sodoma iyacàlená ícha, yáté quichái yèewièricawa azufre yèewi yúuwàacatéwa chènuníse Sodoma mìnánái iwali. Yáté néetácawa macáita.

30 Càita nacái yùuwichàacáisi yàanàapináwa ráunamáita èeri mìnánái iwali áibaalípiná numàacacaalípiná núawawa naicáca núa, núa asiali Dios néeséerica.

31 “Néeniaalípiná áibacaalí iyamáidapináwa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatàbàawa, idèniacaalí nacái yàasuwa capìi irìcu, iwàwacutá càmita yèepùa iwàlùacawa icapèe iriculéwa yeedácaténá yàasuwa ipíchawáise ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Aibacaalí nacái yèepunípináwa manacúalibàa, iwàwacutá càmita yèepùawa icapèe néréwa ipíchawáise ipìacawa Jerusalén iyacàlená ícha.

32 Piwàwalicué càinácaalíté Lot ínumi yéetácawa, cáininéechúacaté iicáca yàasumiwa èeri irìcuíríca, úái yéetéechúamicatéwa càmicáináaté uplacawa yàcalé ícha càide iyúwaté Dios yàalàaná úa.

33 Cawinácaalí cà mírica yeebáida nutàacái iwàwacáiná icùaca icáucawa cháí èeri irícu, yúucapíná icáucawa cà míri imáalàawa, quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata éwita áibanái inúacaalíni, idèniápiná icáucawa cà míri imáalàawa.

34 “Néese núumacué pirí nùanàacaalí táiyápi, yá pucháiba wenàiwica naimápiná nàyaca cama irícu. Angelnáí itépiná abéeri wenàiwica, áibapíná nacái imàacawa néenita.

35 Yá pucháiba inanái namulúapínáca nàyaca ituínási. Angelnáí itépiná abéechúa inanái, abéechúapíná nacái imàacawa néenita.

36 Pucháiba aslanái yèepuníyéipínácawa manacúalibàa. Angelnáí itépiná abéeri asíali, abéeripíná nacái imàacawa néenita —íimaca yái Jesúsca.

37 Néese yéewáidacalénái nasutáca néemíawa Jesús:

—Wáiwacali, ¿chábàanásica nàanàa needácaténá nía? — náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Màulenéri iyú piicápinácué chábàanácaalí nàacawa càide iyúwacué píalíanáwa chábàanácaalí yéetéerimiwa iríawa piicácaalí manùbéeyéi wáchuli nàwacáidáyacacawa —íimaca yái Jesúsca.

18

La parábola de la viuda y el juez

1 Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú náalíacaténáwa iwàwacutáaná nasutáca Dios ícha mamáalàacata, yàalàacaténá nía nacái ipíchaná naméyáacawa nasutáca Dios ícha.

2 Yá Jesús íimaca nalí: “Iyacaté juez áiba yàcalé irícu. Càmita yàa Dios icàaluíná. Càmita nacái yàa wenàiwica íimiétacaná.

3 Uyacaté nacái yàcalé irícu abéechúa inanái inìrimi yéetéechúamicatéwa ícha. Aiba wenàiwica iwàwacaté yeedáca uícha ùacawéeri yàasumi. Iná usutáca juez ícha wawàsi manùba yàawiría iyúudàanápiná úa. Yá úumaca juez irí: ‘Piyúudàa núa. Pichùulia nàuwichàidáanápiná nuícha nùuwidaca yeedéerica nuícha nùacawéeri yàasumi’, úumaca juez irí.

4-5 Manùba èeri càmita juez yeebá usutáaná ícha. Néese maséeca iwàwa idècuni yéemíaca usàna. Yá íimaca iríwa: ‘Éwita càmicáaná núa Dios icàaluíná, éwita nacái càmicáaná núa wenàiwicanái íimiétacaná, càicáaná siùcade nuyúudàaca úara inanáica, nùuwichàidaca uícha ùuwide, máinícáiná usàiwicaca nulí wawàsi, ipíchaná ùanàaca mamáalàacata, yá usàiwica

nulí wawàsita àta nuétacatalétawa', càica íimaca iríwa yái juez báawéerica íiwitáise", íimaca nalí yái Jesúsa.

6 Yá Wáiwacali íimaca nalí àniwa: "Pidécuéca péemiaca itàacái yái juez báawéerica íiwitáiseca. Ewita báawéericánita íiwitáiseni, càicánita átata iyúudàaca maniríichúami.

7 Néeni, ¿càmitasicué pialíawaca cayábéeri Dios íiwitáise? Iná iwàwacutácué pialíacawa Dios iyúudàapiná cawinácaalí wenàiwica Dios yeedéeyéica yàsunáipináwa, cawinácaalí isutéeyéica yáawawa íicha manuísíwata mamáalàacata èeríapinama, táiyápinama nacái. Yá Dios imawènìadapiná náicha nacái nàuwidenái. Càmita Dios idècunìapináwa déecuíri iyú iyúudàanápiná nía.

8 Númacué pirí, Dios iyúudàapiná níawa caquialéta, imawènìadapiná náicha nàuwidenái. Núa asìali Dios néeséerica, nùanàapiná àniwa aléi èeri irìculé, quéwa càmita nùanàapiná manùbéeyéi yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata", íimaca yái Jesúsa.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

9 Néeseté Jesús yéewáidaca abénaméeyéi wenàiwica comparación iyú, níara cachàiníiyéica iicáca yáawawa nayúunáidacáiná mabayawanéeyéica nía, iná báawaca naicáca náichawa áibanái wenàiwica. Jesús íimaca nalí:

10 "Pucháiba asianái nàacatéwa templo irìculé nasutácaténá níawawa Dios íicha. Abéeri fariseo, áiba asìali nacái yeedéeri plata yéenanái judío íichawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno irípiná.

11-12 Yái fariseo ibàlùacawa abéerita méetàucuta áibanái íicha, isutáca yáawawa Dios íicha. Càì íimaca: 'Pía Dios, nùaca pirí cayábéeri núacáiná càmirica iyúwa áibanái wenàiwica canánama. Núa nacái càmita nuyéedù. Càmita báawa nuíwitáise nacái. Càmita nuimá áiba inanái yáapicha càmiríichúaca nuínusíwa. Càmita numàni nubáyawanáwa càide iyúwa imàníiná yái asìali yeedéerica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná. Núa nacái numàaca nuíchawa nuyáacaléwa pucháiba èeri semana ìwali nusutácaténá Dios íicha. Macái néená níái diéyéica wawàsi nuedéerica nulíwa, numàaca abéeri néená Dios irípiná ofrenda iyú', càì íimaca ìwaliwa yái fariseoca.

13 Néeseta quéwa yái asìalica yeedéerica plata yéenanái judío íichawa romanonái yàasu gobierno irípiná, yáta ibàlùacawa déecuíseta fariseo íicha. Máinicáiná báica iicáca yáawawa Dios iwéré ibáyawaná ìwalísewa, iná càmita iicáida chènuniré. Néese, ibàbàida yùucutawa mamáalàacata icáapi iyúwa máinicáiná achúmaca iwàwa ibáyawaná ìwaliwa. Yá íimaca mamáalàacata

Dios irí: ‘Pía Dios, piicá nupualé, cabáyawanéerica núaquéi’, càì íimaca isutáca Dios íicha”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁴ Néese Jesús íimaca nalí àniwa: “Núumacué pírí, Dios imàacacaté iwàwawa ibáyawaná íicha, yái asìali yeedéerica plata yéenanái íichawa romanonái yàasu gobierno irípiná, néese asìali yèepùacawa matuíbanáita icapèè néréwa. Quéwa yái fariseoca, càmita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná íicha, níacáiná cawinácaalí wenàiwica icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa máiníinása cayábaca nía áibanái íicha, Dios imàacapiná báica nía. Cawinácaalí quéwa icàlidéeyéica íichawa ibáyawanáwa, Dios imànìpiná irí cayábéeriwa”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹⁵ Néeseté àniwa áibanái natéca néenibewa púubéeyéi Jesús yàatalé yéewacaténá Jesús imàacaca icáapiwa nàwali, isutácaténá nalí Dios íicha imànìinápiná nalí cayábéeri. Quéwa, Jesús yéewáidacalénái naicáca nía, yá nadàbaca nacúisaca náichawa wenàiwica itéeyéica yéenibewa Jesús yàatalé, yéewáidacalénái náimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi.

¹⁶ Quéwa Jesús imáidaca sùmanái nàanápínáwa yàatalé. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé, picácué pimáisanà nàanàaca, Dioscáiná icùaca wenàiwica yeebáidéeyéica itàcái càide iyúwa sùmanái yeebáidáná nàaniri itàcáiwa.

¹⁷ Péemìacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàcái càide iyúwa púubéeyéi sùmanái yeebáidáná nàaniri itàcáiwa. Càmicaalí wenàiwica neebáida càì, néese canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁸ Néeseté abéeri judío íiwacaliná isutáca yéemíawa Jesús. Yá íimaca Jesús irí:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacaténá càiripínáta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca.

¹⁹ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisica íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca yái Jesúsca, iwàwacáiná asìali yeebáidaca Dioscani yái Jesúsca.

²⁰ Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Píalíacawa Dios itàcái ichùulianá wía: ‘Picá piimá áiba inanái yáapicha cà míchúaca píinusíwa, áiba asìali yáapicha nacái cà mírica píinirisíwa; picá pinúa wenàiwica; picá piyéedua; picá nacái pichíwáida áibanái; pía náimiétacaná píaniri, píatúa nacái’ —íimaca yái Jesúsca.

²¹ Néese asìali íimaca irí:

—Nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios íimáaná sùmàicatáiseté núa àta siúca nacáide —íimaca.

²² Jesús yéemiàcani, yá íimaca irí:

—Iyaca abéeri wawàsi iwàwacutéeri pimànica quiríta: Pìa piwéndaca macáita pìasuwa, pìa nacái iwènináami catúulécanéeyéi irí. Càipiná pidèniaca pìasu cawèniiriwa chènuniré. Néese pèepùawa pìacatenáwa núapicha nuéwáidacalécatená pía —íimaca yái Jesúsca.

²³ Yái asìali quéwa, yéemiàcanáami, yá máini achúmaca iwàwa máinicáiná càasucani, càmicáiná nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa.

²⁴ Jesús yáaliacáináwa achúmaca iwàwa yái asìalica, íná Jesús íimaca yáapichéeyéi iríwa:

—¡Máini càulenápináca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecatená nía!

²⁵ Càide iyúwa camello càminá yéewa iwàlùacawa siduwápi ituí yáapuí irìcubàa, càita nacái càulenáca càasuíri wenàiwica yeebáidaca Dios itàacái Dios icùacatenáni —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Níái yéemièyéica Jesús íimáaná, náimaca Jesús irí:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha? —náimaca.

²⁷ Jesús íimaca nalí:

—Canáca yéewaná wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwasàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca wamàacaca wàasuwa macáita wàacatenáwa píapicha yéewacatená péewáidacaléca wía —íimaca.

²⁹ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pémìacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápináwa nacapèe íichawa namànicatená càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aibanái péenacué nacái nàapínáwa maléená èeri nàacawéeri íichawa, càmicaalí nacái néenánái íicha nacáíwa, càmicaalí nacái nasèenái íicha nacáíwa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íicha nacáíwa, namànicatená càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁰ Yásí Dios yàapínacué pirí madécaná wenàiwica piiquéeyéipiná càiyéide iyúwa péenánáiwa cháí èeri irìcu. Néese, èeri imáalàacaalípináwa, yásí Dios yàacué picáuca càmliri imáalàawa chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Yáté Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa doce namanùbaca méetàucuta áibanái íicha. Yá íimaca nalí:

—Siùcade wàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Namànipiná nulí macáita càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali, núa asìali Dios néeséerica.

³² Yá presopináca namànica núawa namàacacaténá càmíiyéi judío inúaca núa, yá naicáanípiná nuquíniná, yá natàanípiná báawéeri iyú nùwali, yá nàapisáidaca núawa.

³³ Nanúadáidapiná nacái núawa, yásí nanúaca núa. Quéwa máisiba èeri irícu nucáucàapináwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Quéwa, Jesús yéewáidacalénái càmita náalíá néemíaca cainácaalí íimáaná yái tàacásica, càmita nacái náalimá náalíacawa ìwali.

Jesús sana a un ciego de Jericó

³⁵ Néeseté, Jesús iyaca mawiénita Jericó ìyacàlená irí, yá matuíri asìali iyaca néeni, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái íicha ichàbéeyéicawa néenibàa. Isutáca náicha plata yéewanápiná iwèniaca iyáapináwa.

³⁶ Yái matuírica yéemíaca manùbéeyéi isàna nachàbàanáwa, yá isutáca yéemíawa nía, cawinácaalí yàawa náapicha néeni.

³⁷ Nacàlidaca iríni Jesús Nazaret ìyacàlená néeséericani yái càì ichàbacawa chábàì.

³⁸ Iná yái matuírica imáidaca:

—¡Jesús, rey David itaquérinámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

³⁹ Néese áibanái yèeyéicawa Jesús ipíchalé nacuíscaca náichawani, yái matuírica, masànanápináni. Imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—¡Pía, rey David itaquérinámica, Wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca.

⁴⁰ Néese Jesús iyamáaca ibàlùacawa. Yá Jesús ichùulíaca natéénápiná matuíri Jesús yàatalé. Néese matuíri yàacawa néré, yá Jesús íimaca irí:

⁴¹ —¿Càinásica piwàwa numànica pirí? —íimaca yái Jesúsca. Néese matuíri íimaca:

—Nuíwacali, pimàaca catuíca núa —íimaca.

⁴² Jesús íimaca irí:

—Catuíca píawa, peebáidacáiná nuchùníanápiná pía. Iná yéewa cayábaca píawa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta matuírimi iicáidaca àniwa. Yá yàacawa Jesús yáapicha. Yàaca nacái Dios irí cayábéeri. Néese áibanái iiquéeyéicani, nàaca nacái Dios irí cayábéeri.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Néeseté, Jesús iwàlùacawa Jericó ìyacàlená irículé. Ichàbacáitawa néenibàa.

² Abéeri asìali càasuíri ìyaca néeni, abéeri Jericó mìnali, ìpídenéeri Zaqueo. Yáí Zaqueo, náiwacalicaní, níái yeedéeyéica plata yéenanáí judío íchawa Roma ìyacàlená yàasu gobierno ìrípíná.

³ Yáí Zaqueo iwàwa iicáca Jesústàatá, yáalícaténá iicáca Jesús. Quéwa, càmita yáalimá iicácani, manùbacáiná wenàiwica Jesús itéesebàa. Maléenéeri nacáí yáí Zaqueoca, íná càmita yáalimá iicáca Jesús.

⁴ Iná yáí Zaqueo ipìacawa Jesús ipíchalépiná. Yá írìacawa sicómoro yéetaná yàana ìwalibàa yéewanápiná idéca iicáca Jesús. Yáí àicu ibàluèricawa àyapu idùlepita, Jesús ichàbacatabàapínácawa.

⁵ Quéwa, Jesús ichàbaca yàacawa sicómoro yéetaná yáwibabàa, yá iicáidaca chènuniré. Iicáca Zaqueo yáawinéeriwa àicu yàanalícu. Néese Jesús ímaca Zaqueo irí:

—Zaqueo, piricùawa caquialéta, siùcacáináta iwàwacutá nuyamáacawa picapèe néré —ímaca yáí Jesúsca.

⁶ Yá Zaqueo iricùacàatétawa néese. Yá casímáiri iyú yeedáca Jesús yàataléwa.

⁷ Néese áibanáí, naicácáiná Jesús iwàlùacawa néré, yá natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali. Yá náimaca nalíwáaca Jesús iwàlùacasawa icapèericulé asialiquéi báawéerica, cáanáiricasa ibáyawaná, yáí Zaqueoca.

⁸ Néesezáwa Zaqueo imichàa ibàlùacawa nàacuéssemi. Yá Zaqueo ímaca Jesús irí:

—Péemiacáwa, Nuíwacali, macáita yáí nudènièrica, nùapínáca yéema catúulécanéyeyí iríwa. Níara wenàiwica nucobréeyéica ichàbanamawa nuchíwa iyúwa, nuèpùadapíná nalíwani báinúaca yàawiríricatái yáwanáí ícha yáí platamí nuedéericaté náicha ichàbanamawa —ímaca.

⁹ Yá Jesús ímaca irí:

—Siùca èeri Dios idéca iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa —ímaca yáí Jesúsca. Néese, Jesús iwènúacawa ímaca áibanáí irí:

—Yácáiná asialica, Abraham itaquérinámiquéi nacáí, éwitaté iméeràacáanítawa Dios ícha.

¹⁰ Núacáiná, núa asìali Dios néeseéerica, nudéca nùanàaca nucutácaténá níái cabáyawanéeyéica, nuwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha —ímaca yáí Jesúsca.

La parábola del dinero

¹¹ Néeseté idécanáami wenàiwicanáí yéemíaca Jesús ímáaná, yá Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Icàlidaca nalíni yáí comparaciónca Jesús ìyacáináaté mawíénita Jerusalén ìyacàlená írì ínaté nayúunáidaca Jesús icuèyèipínaté israelitanáí caquialétatá.

12 Yá íimaca nalí: “Péemìacué comparación: Iyacaté abéeri náiwacali, yèeripinácátéwa áiba cáli néré déeculé, yéewanápiná icuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yási yèepùanápinátéwa néese icùacaténá nía.

13 Ipíchawáise náiwacali yàacawa, yá imáidaca yàataléwa diez namanùbaca yàasu wenàiwicawa. Yá yàaca nachàba manùba plata náalimáwanama. Yá íimaca nalí: ‘Pìacué pimànicaténá pìasu wawàsiwa iyú yái plataca àta nùanàacataléta àniwa’, íimaca nalí. Néese yàacawa náicha.

14 Aibanáita quéwa náiwacali yàasu cáli néeséeyéi máini báawaca naicácani. Yá nabànùaca áibanái wenàiwica náiwacali yáamiwa néré nacálidacaténá nacuèriná iríwani. Náimaca: ‘Càmita wawàwa wacuèrinápiná yái asàlica’, náimaca.

15 “Quéwa, idéca nacuèriná imàacaca náiwacali icùaca yàasu cáli néeséeyéiwa, yá náiwacali yàanàaca néese àniwa. Yá imáidaca yàataléwa yàasu wenàiwicanáíwa, níai yeedéeyéicaté íicha plata, yáaliacaténáwa náicha càsimalénácaalí needá náiwacali irípináwa.

16 Yái yàasu wenàiwicaca idàbánéerica yàanàaca íiwacali yàataléwa. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yái pìasu plataca. Nuedácaté pirípiná diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

17 Néese náiwacali íimaca irí: ‘Cayábacáani. Cayábéeri nùasu wenàiwicaca pía. Pimànicáiná machacàníri iyú achúméerína iyú càide iyúwa nuwàwáaná, íná yéewa siùcade numàaca picùaca diez namanùbaca yàcalé mìnánái’, íimaca yái náiwacalica.

18 Néese yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, nudéca numànica nùasu wawàsiwa iyú yái pìasu plataca. Nuedácaté pirípiná cinco namanùbaca yàawiría ipualé yái plata pièricaté nuchàba’, íimaca.

19 Néese náiwacali íimaca irí nacái: ‘Numàaca picùaca cinco namanùbaca yàcalé mìnánái’, íimaca yái náiwacalica.

20-21 “Néeseta quéwa náiwacali yàasu wenàiwica áiba yàanàaca yàatalé. Yá íimaca íiwacali iríwa: ‘Nuíwacali, yáca pìasu platéi. Nuépùacaténi wáluma iyú nucáapica cayábani, cáalucáiná nuicáca pía, máinicáiná caluéri píiwitáise, peedáca yái càníricaté píibaida piríwa. Peedáca piríwa nacái áibanái ibànacale, càníricaté píbàna piríwa’, íimaca.

22-23 Iná náiwacali íimaca irí: ‘Pía, nùasu wenàiwica báawéerica íiwitáise, pitàacái iyúwa nucháawàaca piínáwaná ìwali nùuwichàidacaténá píawa. Píalíacaalítéwa caluérisa nuíwitáise, píalíacaalíté nacáiwa nuedáaná nulíwa yái càníricaté nuíbaida nulíwa, nuedáaná nacái áibanái íicha nabànacale càníricaté nubànacaleta, néese, ¿cáná càmita pimàaca nùasu plata caja

néré inísàacaténátéwa nulípiná quirítatá àta nùanàacatalétaté àniwa? Íimaca yái náiwacalica.

²⁴ Néese náiwacali íimaca áibanái irí ìyéyéica néeni: ‘Peedácué íicha yái plataca. Piacué iríni yái asialica idènièrica diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plataca’, íimaca nalí yái náiwacalica.

²⁵ Yá náimaca náiwacali iríwa: ‘Wáiwacali, ¿cánásica càì pimàni? Yái asìali idéca idèniàca diez namanùbaca yàawiría ipualé yái plataca’, náimaca.

²⁶⁻²⁷ Néese náiwacali íimaca nalí: ‘Péemiacué cayába. Cawinácaalí íibaidéeyéica nulí cayába, numàacáanápíná náibaidaca nulí mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí càmíiyéica íibaida cayába, nuedápiná náicha náibaidacalémica. Níata quéwa, nùuwidenáica càmíiyéicaté iwàwa núa nacuèrinápináwa, piacué píibàaca nía. Peedácué nía nùatalé cháta, yá pinúacué nía’, íimaca nalí yái nacuèrináca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Idécanáamité càì Jesús íimaca nalí, yá yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yéewáidacalénái yáapichawa.

²⁹ Yá batéwata nàanàaca iyacatái pucháiba yàcaléca. Abéeri yàcalé íipidenéeri Betfagé, áiba nacái íipidená Betania. Iyaca nacái néeni abéechúa dúli íipidenéechúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yá Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa idécanáami càì íimaca nalí:

³⁰ —Piacuéwa irìculé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pìanàapínacué burro nadacuèrica néeni, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa íinata. Piwasàacuéni, pitécué nulíwani.

³¹ Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa cánácué yéewa piwasàacani, néese picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca —íimaca nalí yái Jesúsca.

³² Néese níai pucháiba yéewáidacaléca nàacawa íicha. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí.

³³ Idàbaca nawasàaca burro, yá burro íiwacanánái isutáca yéemíawa nía:

—¿Cánácué piwasàa wapìra? —náimaca.

³⁴ Náimaca nalí:

—Wáiwacalica iwàwacutáni —náimaca.

³⁵ Néese yéewáidacalénái iriadaca yàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubàa, yéewanápiná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata.

³⁶ Idècunitàacá Jesús yàacawa burro íinata Jerusalén iyacàlená nérépiná, manùbéeyéi naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulicubàa burrocaténá íipina íinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápiná nacuèrinásàiri icàaluínináwa.

³⁷ Yàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná Olivos yàasu dúli yàasu yàawa irìculé, yá canánama nía Jesús yéewáidacaléca, níai nacái yèepuniyécawa yáapicha, macáita nadábaca namáidaca casímáiri iyú. Nàaca nacái Dios iri cayábéeri naicácáináté Jesús imànica madécaná íiwitáise iyúwa yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³⁸ Nacàlidaca nèepunícawa:

—¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, Dios ibànuèrica wali icùacaténacué wía! ¡Píacué canánama iyéeyéica chènuniré, casímáicué piwàwa! ¡Wàaca pirí cayábéeri, pía Dios chènuníiséerica! —náimaca.

³⁹ Néese abénaméeyéi fariseo yèepuniyécawa náapicha wenàiwicanái yèewi náimaca Jesús iri:

—Píá, yéewáidéerica wenàiwica, pìalàa nía cachàiníiri iyú níai péewáidacalécawa, masànanápiná nía, nacàlidacáiná piináwaná ìwali Dios inacáiricasa pía —náimaca.

⁴⁰ Yá Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué cayába, masànacaalí níai nuéwáidacalécata, yáta níai íbaca nacàlidaca nuináwaná ìwali Diosca núatá —íimaca nalí yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús iyamáa ibàlùacawa mawiénita Jerusalén iyacàlená iri, yá íicáca Jerusalén, néese íicháanica manuísíwata ìwali yái yàcaléca, catúulécanácáiná íicáca yàcalé mìnanaí, yácáiná Jesús yáalíacatéwa manuíri yúuwichàacáisi yàanàanápínaté nàwali.

⁴² Yá íimaca: “¡Máini nuwàwa píalíacuécawa siùca èeri càinácaalícué iwàwacutáaná pimànica cayábacaténacué píapicha Dios! Cayábacaalícué píapicha Diostá, néese càmitacué yàanàa píwali yàasu yúuwichàacáisitá. Quéwa càmitacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáaná pimànica.

⁴³ Yàanàapínacué pirí báawéeri èeri. Píuwidenáicué namànipínacué iwáiná pìyacàle itéesebàa macáita, ipíchanácué pimusúacawa yàcalé íicha. Macáitacué náawapínacuéca píawa. Yá namànipíná ùwicái píipunitacué pitéesebàa macáita.

⁴⁴ Yásí namáalàidacué pìyacàle macái, nanúapíná macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irìcu. Nacàlàlìapínacué picapèe. Càmita namàacapíná capìi yàasu íba yáawinacawa áiba íba ínata, yá nacàlàlìacuéca macáita yái pìyacàlecuécawa. Píicácáinácué càiride iyúwa canéeri iwèni pirí yái nuénáiwánaca siùca èeri Dios ibànùacatáita núa píatalécué, nuwasàacaténacué pía yàasu yúuwichàacáisi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Néeseté Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá idábaca imusúadaca macáita wenàiwica iwéndéeyéicaté yàasusi templo ibàacháwalená irìcu.

46 Yá ímaca nalí:

—Pidécuéca péemìaca tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalicúise; Dios ímacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèeca nasutácaalupináca nuícha’, ímacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadacani cayéedéeyéi icapèe iyú, yái temploca, piyéedùacáinacué plata wenàiwica ícha pichìwa iyúwa —ímaca yái Jesúsca.

47 Néese èeri imanùbaca Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irìcu. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, judío íiwacanánái nacái, náináidacawa nàyaca càinápínacaalí iyú náalimá nanúaca Jesús.

48 Càmitàacá quéwa náalimá náibàacani, níacáiná canánama wenàiwica cayábaca néemìaca Jesús itàacái.

20

La autoridad de Jesús

1 Aiba èerité Jesús ìyaca templo irìcu. Yá yéewáidaca ìyaca wenàiwicanái, icàlidaca nalí nacái Dios itàacái cayábéerica, yái tàacáisi íméerica Jesús iwàwa iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yá sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé.

2 Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànùa pía pimusúadánápiná nía templo ibàacháwalená irìcuíse, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia pía pimusúadánápiná nía? —náimaca.

3 Néese Jesús ímaca nalí:

—Nuwàwa nusutácuéca nuémìawa pía nacái. Picàlidacué nulíni:

4 ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica; Diossica, wenàiwicanáisica? Píimacué nulí càirínacaalí náicha ichùuliaca Juan ibautizáanápinaté wenàiwica —ímaca yái Jesúsca.

5 Nadàbaca natàaníca nalíwáaca. Yá náimaca nalíwáaca: “¿Càinásica wáimaca? Wáimacaalí irí, ‘Dioscaté ichùuliacani’, yásí isutáca yémìawa wía, ‘¿Cánacué càmita peebáidani?’ càipiná ímaca walí.

6 Néese wáimacaalí irí, ‘Wenàiwicacaté ichùuliaca meedáni’, yásí wenàiwica macáita nanúaca wía íba iyú, níacáiná macáita neebáidaca tàí íméeri iyú Juan itàanicaté Dios inùmalicúise”, càí natàaníca nalíwáaca.

7 Néese nacàlidaca Jesús iríni càmitasa náalíawa cawinácaalí ichùuliaté Juan ibautizáanápinaté wenàiwica.

8 Néese Jesús ímaca nalí:

—Càita nacái càmita nucàlidacué piríwani cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadaánápiná nía templo ibàacháwalená irìcuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

⁹ Néseté Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwicanái comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asiali ibànacaté uva ibànacaléná. Yá imàacaca áibanái icuèyèipiná irí yàasu uva ibànacaléná, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva ìyacaná yéénápiná, yàasu èripiná needácatáita ìyacaná. Idécanáamité imànica náapicha càiri wawàsi, yá yàacawa náicha áibalé madécaná èeri.

¹⁰ Uva yàasu èeri yàanàacaté needácaténá ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré icutácaténá náiwacali yàasu uva ìyacaná yéénápináwa icuèyéi íicha. Quéwa níái icuèyéica bànacalé nacapèedáidacani, yái náiwacali yàasu wenàiwicaca. Yá nachùuliaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva ìyacanáca.

¹¹ Néese bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé yàasu wenàiwicawa áibata. Quéwa àniwa nataánica irí báawéeri iyú, nacapèedáidacani. Yá nachùuliaca yàacawa náicha, càmita nabànù yáapicha uva ìyacanáca.

¹² Néese bànacalé íiwacali yèepùà ibànùaca áibata àniwa. Yá àniwa níái icuèyéica uva ibànacaléná cacháunáca namànicani. Yá náucacani méetàuculé bànacalé yàaluná íicha.

¹³ “Néese yái uva ibànacaléná íiwacali íimaca íináidacawa iríwa: ‘¿Càinásica numàni? Siùcade nubànù nuñriwa, yái cáininéerica nuicáca. Cawàwanáta nàaca íimiétacaná’, íimaca íináidacawa iríwa.

¹⁴ Quéwa níái icuèyéica uva ibànacaléná naicácani, yá náimaca nalíwáaca: ‘Yácata yái yeedéeripiná iríwa uva ibànacaléná yáaniri yéetácaalípináwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni weedácaténá walíwa yàasu bànacalé’, náimaca nalíwáaca.

¹⁵ Iná náibàacani, yá nawatàida náucacani méetàucuta bànacalé yàaluná íicha. Yá nanúacani”, íimaca nalí yái Jesúsca.

Néese Jesús íimaca nalí níái wenàiwicaca: “¿Càinásicué píináidacawa? ¿Càinásica uva ibànacaléná íiwacali imànipiná nalí níái icuèyéicaté irípiná bànacalé?

¹⁶ Siùcade nucàlidacué piríni: Yàanàpiná nàatalé, yá inúapiná níawa. Yásí imàaca áibanái icùaca irípiná yàasu uva ibànacaléná —íimaca yái Jesúsca. Néese wenàiwicanái idécanáami néemàcani, yá náimaca Jesús irí:

—¿Càmíirita, canácatáita Dios imànipiná walí càì! —náimaca.

¹⁷ Quéwa Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca:

—Néeni, càmicaalícué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca píá, néese iwàwacutácué píináidacawa cayába càinácaalí íimáaná yái

tàacáisi profeta itànèericaté Dios inùmalìcuise. Icàlidacaté Dios ibànùanápínaté israelitanái irí nacuerínápiná, quéwa báawáanápínaté naicácani. Càité íimaca:

‘Níai imàniyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa siúcade máiníri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéricaté’,

cài itànàacaté profetaca”, íimaca nalí yái Jesúsca, yéewacaténá náalíacawa yái íba ímáanáca càicanide iyúwa Jesús, yái nacuerínápiná Dios ibànùérica judíonái irí.

18 Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Péemìacué áiba comparación íba ìwali: Cawinácaalí wenàiwica yúuwèyéicawa iwéré yái íbaca, yásí wenàiwica isubèriacawa. Néese íba yúuwàacaalíwa áibanái ínatabàa, yásí náalacawa ichùmalési iyú —íimaca yái Jesúsca, náalíacaténáwa Dios yúuwichàidáanápínaté manuísíwata cawinácaalí càmiyéica yebáida Jesús itàacái.

19 Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, nawàwaca náibàaca Jesús yáté èerica náucacaténáni presoíyéi ibànalìculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càníri nadé náibàaca quéwani cáalucáiná naicáca wenàiwicanái, manùbacáiná níai yéemiyéica Jesús itàacái casíimáiri iyú.

El asunto de los impuestos

20 Néeseté sacerdote íiwacanánái nachùullíaca áibanái aslanái nàacawa Jesús yàatalé, natàanicaténá cáimiétaquéri iyú Jesús yáapicha, iyúwa cayábéeyéi íiwitáise iwàwéeyéica yéemíadaca Dios itàacái. Quéwa cachìwéeyéica nía meedá, nàacawa néré náalimáidacaténá Jesús itàanínápiná báawéeri iyú romanonái yàasu gobierno ìwali yéewanápínáta meedá náibàacani nacháawàacaténá iináwaná ìwali gobernador romanosàiri irí.

21 Iná nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wenàiwica, wáalíacawa pitàaníca báisíiri iyú, péewáidaca wenàiwica nacái báisíiri tàacáisi iyú càiripináta. Wáalíaca nacáíwa piicáca macái wenàiwica abédanamata, péewáida nacái wenàiwica nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùullíaná nàyaca.

22 Siúcade picàlida walíni: ¿Cayábasica wapáyaidacaalí wáichawa plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobiernonái icuèyéica wàasu cáli? —náimaca.

23 Quéwa Jesús yáalíaca náiwitáise báawéeri nawàwáaná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíise. Yá íimaca nalí:

24—Píasáidacué nuicá abéechúa moneda. ¿Cawiná yéenáíwaná ichanàawa moneda ìwali? ¿Cawiná nacái ípidená ichanàawa ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús irí:

—Emperador ípidenáquéi ichanáawa ìwali, yéenáiwana nacái ichanáawa ìwali, yáara romano ìwacaliná, icuèrica macái èri mìnanaí —náimaca.

²⁵ Yá Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùullanacué pipáyaidacani. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanacué pimànica —íimaca yái Jesúsca.

²⁶ Iná canácata báawéeri tàacáisi Jesús íiméerica wenàiwicanaí yàacuésemi yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali. Néese náináidacawa néemìaca manuísíwata Jesús íimáaná, yá masànacáicata nía íicha.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca càmitasa yéetéyéimiwa nacáucàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwaca wenàiwicanaí iicánica Jesús iquíniná, íná nasutáca néemìawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

²⁸ —Pía, yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi íiméerica Dios ichùullanacué wía judíoca wamànínápíná cà: Asiali yéetácaalíwa méenibeta, néese iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipíná càiyéide iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi, yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipíná yéetéerimiwa yàasu cáli.

²⁹ Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Nabèeri yeedáca abéechúa íinupínáwa, quéwa yéetácawa uícha méenibeta.

³⁰ Inaté iméeréerimi yeedáca ibèeri ínumicawa. Néese yéetácawa uícha méenibeta.

³¹ Néese iméeréerimi àniwa yeedáca úa, càita nacái yéetácawa uícha méenibeta. Càité níái sietéyeyéicaté imanùbaca needáca úa. Yá néetácawa uícha macáita méenibeta.

³² Néese úanama yéetáwa náami nacái.

³³ Uwé, báisícaalí yéetéyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, ¿càinápinásica unìri náicha níara sietéyeyémica? Càmita náalimápiná náalíacawatá, macáicáináta náinuca úa —náimaca, naicáanica Jesús iquíniná.

³⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Chái èri irícu, aslanái, inanái nacái nacásàacawa.

³⁵ Quéwa cawinácaalí wenàiwicanaí Dios imàaquéeyéipínáca icáucàacawa áiba èriwa nàacaténáwa chènuniré, aslanái, inanái nacái, càmita nacásàapínáwa.

³⁶ Càmita nacásàapínáwa càmicáiná náalimá néetácawa quirínama, nàyapínacáiná càide iyúwa ángelnái iyáaná. Níacáiná Dios yéenibepínáca nía, Dios imichàidacáiná nía yéetácáisi íicha.

37 Profeta Moisés nacái yáasáidacaté walí yéetéeyéimiwa nacáucàanápínacawa áiba èeriwa. Moisés itànàacaté tàacáisi wáaliacaténáwa maléenéeri àicu ìwali yeeméericatéwa ìyaca quichái iyú, Dios ìyacáinaté néré, yáté Moisés yéemìaca tàacáisi ìmérica: Yái Wacuèriná Dios, yácata Nacuèrináca, níái wàawirináimica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái.

38 ¡Dios càmita icùa yéetéeyéimi ichéeca meedá! ¡Néese Dios icùaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué pialíacawa cáuca nía Dios yáapicha siùca, níara Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácaánítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés ìyaca, cáucáiná macáita wenàiwica Dios icuèyéica. Iná yéewa wáaliacawa Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èeriwa — ìimaca yái Jesúsca.

39 Néese áibanái yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu náimaca Jesús irí:

—Pidéca picàlidaca cayábani, pía yéewáidéerica wenàiwica — náimaca.

40 Yá cáaluca níái Jesús yùuwidenáica. Càmita nawàwa nasutáca néemìawani quirínama, ipíchaná báica nía wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién desciende el Mesías?

41 Jesús ìimaca nalí:

—Càmitacué pialíawa cayába Mesías ìwali, yái picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pirí, piácué judíoca. Píimacáitacué rey David itaquérinámica meedáni. Quéwa rey David ìimacaté nacái áiba wawàsi Mesías ìwali.

42 David itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise, yái tàacáisi waléerica cuyàluta Salmos irìcuise. Càité David ìimaca:

‘Nucuèriná Dios ìimacaté Nuíwacali irí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacaténá núapicha macáita,

43 idècunitàacá numawèniadaca píicha macái piùwidenáíwa, ìimaca yái Diosca’,
càité ìimaca yái Davidca.

44 Yái rey Davidca ìimacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicáanítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani — ìimaca nalí yái Jesúsca, icàlidaca nalí ìwaliwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

45 Macái wenàiwicanái ìyéeyéica néeni néemìaca nàyaca Jesús itàacái, yá Jesús ìimaca yéewáidacalénái iríwa:

46 “Piicácué píchawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué piyaca càide iyúwa nàyáaná. Casímáica nèepunícawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacaténá nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná nasíimáidaca Dios. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía

cáimiétaquéri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácaténá nía. Máini nawàwa náawinacawa yàalubáisi ínata náawinacatáicawa níara cáimiétacanéeyéica wenàiwicaca judiónái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái yàalubáisi cayábanaméeyéi macái wenàiwica yàacuésemi nayáacaténá nayáacaléwa náapicha, yéewacaténá áibanái naicáca nía càiyéide iyúwa máiniyéica cachàinica.

⁴⁷ Nayéedùa nacái náicha nacapèemi, nàasumi nacái níai catúulécanéeyéi inanáica manìríiyéimica. Néese nasutáca Dios déecuiri iyú, yéewacaténá áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yúuwichàidéeyéipiná cachàiníiri iyú yáwanái náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, íimaca nalí yái Jesúsca.

21

La ofrenda de la viuda pobre

¹ Jesús iyacaté templo irìcu, yá iicáidaca wenàiwica irí iriádeyéica yàasu platawa ofrenda yàalu irìculé namàacacaténá Dios iríni. Yá iicáca càasuíyéi naliadaca plata.

² Néese Jesús iicáca inanái yàanàaca néré, máini catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicatéwa íicha. Yá uliáadaca ùasu ofrendawa ofrenda yàalu irìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, càmiyéica máini cawènica.

³ Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Péemiacué cayába, úai catúulécanéechúa manìríchúamica udéca umàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú Dios iiquéri càiride iyúwa manuiri iwèni náicha canánama, níai yúuquéyeyéica plata ofrenda yàalu irìculé.

⁴ Macáita níai áibanái nàaca ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèníiri íichawa; úata quéwa éwita catúulécanácánita úa, càicánita ùaca macáita yái udènièrimica uwènianápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Aibanái natàanica nàacawa templo ìwali cayábéeri iicacánawani, yàasu cawèníyéi íba ìwali nacái, áiba cawèníiri wawàsi nacái wenàiwica imàaquéerica Dios irípiná ofrenda iyú. Néese Jesús íimaca nalí:

⁶ —Aibaalípiná imáalàacawa macáitacué piquéerica yái temploc. Yásí canácata capli yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba ínata. Namáalàidapiná macáita —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin del mundo

⁷ Néese nasutáca néemíawa Jesús. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, ¿chácaalínásica ichàbapináwa yái picàlidéerica walí templo ìwali? ¿Càinásica iyú wadépiná wáalíacawa

mawiénica yéenáiwana, yáí templo imáalàacatáipinácawa? — náimaca.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí: “Piicácué píchawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchawáise èeri imáalàacawa. Manùbacáiná wenàiwica nàanàapiná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yáí Mesíasca, ípidenéeri Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Aibanái nacái náimapiná: ‘Idéca Jesucristo yàanàaca icùacaténá macáita’, càipiná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani.

⁹ Nacàlidapinácué pirí ùwicái iináwaná ìwali, náimapiná nacái namànínása ùwicái nacuèrinánái ípunitawa, quéwa picácué cáalu píawa. Càita iwàwacutápiná namànica quéechacáwa, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yáí èeriquéi”, íimaca yáí Jesúsca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca nalí àniwa: “Aiba cáli néeséeyéi napéliapiná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa. Aibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa.

¹¹ Yá cáli icusúapináwa cachàiníri iyú madécaná yàcalé. Manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú, uláicái iyú nacái, madécaná cáli néeséeyéi. Capiráléeri cáli írìcuwa naicáwa wawàsi icalùadéeripiná naicáca, áiba wawàsi nacái manuínaméeyéi yáasáidéeyéipináca èeri mìnánái irí mawiénica yáí èeriquéi imáalàanápínacawa.

¹² “Quéwa ipíchawáise naicáca càiri wawàsi, yá áibanái náibàapinácué píawa, namànipinácué pirí báawéeri peebáidacáinácué nutàacái. Nawatàidapinácué píawa judiónái yéewáidacàalu néréwa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali. Yá náucapinácué píawa presoíyéi ibànaliculé. Natépinácué píawa nacháawàacaténácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa, náiwacanánái irí nacáíwa peebáidacáinácué nulí.

¹³ Càita Dios imàacapinácué picàlidaca nalí nuináwaná ìwali, peebáidacuéca nutàacái.

¹⁴ Ipíchawáise náibàacuéca pía, picácué péewáidawa càinácaalípinácué picàlidáaná nalí piináwanáwa.

¹⁵ Néenialícáiná numàacapinácué pitànica máini cáaliacáiri iyú, yéewanápiná càmitacué piùwidenái nadé namawèniadacuéca piasu tàacáisi.

¹⁶ Quéwa, pisèenáicué, péenánáisiwacué nacái, píawiría yéenánái nacái, píacawéeyéiná nacái, nacháawàapinácué piináwaná ìwali nacuèrinánái iríwa. Nanúapinácué abénaméeyéi péenáwa.

¹⁷ Yásí macái èeri mìnánái báawacuéca naicáca píawa peebáidacáinácué nutàacái.

¹⁸ Quéwa càmitacué yúucapináwa nuícha abéeri péená, ibatàa achúméerína pináta, càmita yúucapináwa nuícha.

19 ¡Peebáidacué mamáalàacata tàì íiméeri iyú, pìidenìacué piùwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú, yéewacaténacué peedáca piriwa picáucawa cà míri imáalàawa!

20 “Piicácaalípinacué úwinái ibàlùacawa Jerusalén ìyacàlená itéese, yásí píalíacuécawa mesúnamáita namáalàidáanápíná yái Jerusalénca.

21 Iná iwàwacutápiná cawinácaalí wenàiwica ìyéeyéica cháì Judea yàasu cáli íinata napiacawa dúli inàliméeri nérépiná. Cawinácaalí ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu iwàwacutápiná napiacawa yàcalé irìcuise. Cawinácaalí nacái ìyéeyéica manacúalibàa, iwàwacutápiná càmita nèepùawa Jerusalén ìyacàlená irìculé.

22 Néenialícáiná Dios yàasu manuíri yùuwichàacáisi yàanàapíná israelitanái ìwali. Macáita ichàbapínacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmalícuise.

23 ¡Néenialípiná inanái nàuwichàapínáwa manuísíwata, cawinácaalí idéerìcuíyéica, nía nacái inanáica yéeyéica quìrasìi ìiraca ìinisì!, càmicáiná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa. Yá nàuwichàapínacawa báawanama níái Israel yàasu cáli néeséeyéica, yácáiná Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàapíná nàwali.

24 Abénaméeyéi néetápináwa espada machete nacáiri iyú. Uwinái íbàapíná áibanái, yá natépiná níawa macái cáli imanùbaca ínatalépiná. Néese càmiíyéi judío namáalàidapíná Jerusalén ìyacàlená, yá nacùapínacani àta imáalàacatalépinátawa nàasu èeri Dios imàaquéeripíná nalí nacùanápínáni, ipíchawáise yèepùadacani judíonái irí àniwa, yái Jerusalénca”, íimaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

25 Jesús íimaca nalí: “Néese wenàiwica naicápiná wawàsi capìraléeri cáli irìcuwa, manuínaméeyéi wawàsi nacalùadéeripíná naicáca, èeri ituíricu, quéeri nacáíwa, dùlupùta nacáíwa náalíacaténáwa mawiénica yái èeriquéi imáalàanápínacawa. Cháì èeri irìcu nacái, èeri mìnánái máiní cáaluca náináidapínáwa, càmita náalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná namànica, manuíri únicáiná imànipíná isànawa cachàini, manuínaméeyéi màladàca nacái ipìapínacawa cachàiníri iyú.

26 Néenialípiná achúma wenàiwica néetápináwa nacalùniwa, cáalucáiná náináidapínacawa idècunitàacá nacùaca yàanàaca yái manuíri yùuwichàacáisi yàanèeripínacawa èeri mìnánái ìwali. Níacáiná cachàiníyéi wawàsi ìyéeyéica chènuniré, nacusúacawa macáíwa.

27 Néese macái èeri mìnanaí iicápiná núa, núa asiali Dios néeseérica, nùanàpiná acalèe yèewiise cachàiniiri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri irìcuwa nucùacaténá macáita.

28 Idàbacaalípiná ichàbacawa macáita yái wawàsica, yásí pichàiniadacué piwàwawa, pimichàidacué píiwitáisewa nuípunita, piicáidacué chènuniré, caquialécáináta nùanàpináca nuwasàacuéca píá”, íimaca yái Jesúsca.

29 Néese Jesús icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Yá íimaca nalí: “Piicácué higuera yéetaná, áibanái àicu íiwitáaná nacái iyéeyéica cháí Israel yàasu cáli íinata.

30 Piicácaalícué àicu imusúadaca ibáináwa, yásí píalíacuécawa mawiénica camuí.

31 Càita nacáicué piicácaalípiná ichàbacawa yái nucàlidéericuécá pirí ìwali, yásí píalíacuécawa mawiénica Dios yàasu èeri icùacaténá macáita.

32 “Péemiácué cayába, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécá pirí ìwali, macáita ichàbáanápínáwa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéica néenialíwa.

33 Yái capìraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínáwa áibaalípiná, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càide iyúwa nucàlidáanácué píriini.

34 “Piicácué píchawa cayába ipíchaná piwènúadacuécá nuícha píiwitáisewa pímanínápínácué píbáyawanáwa, pícamáanápíná nacái, píináidáanápíná nacáiwa mamáalàacata èeri irìcuíri wawási ìwali. Picácué càì pímaníca, néese pícuacué nùanàaca àniwa.

35 Yácáiná yùuwichàacáisi yàanàapíná ráunamáita macái èeri mìnanaí ìwali càide iyúwa trampa íbàaná cuwèesi isicúasiwata.

36 Pichùnìacué cayába píiwitáisewa. Pisutácué Dios íicha mamáalàacata cachàinícaténácué píiwitáise píideníanápínácué macáita yái ichàbáanápínácawa, yéewacaténácué píanàaca píbàlùacawa nuípunita, núa asiali Dios néeseérica”, íimaca yái Jesúsca.

37 Néenialíté Jesús yéewáidaca wenàiwica èeríapinama templo irìcu. Néese catá imanùbaca yàaca iyamáacawa dúli néré ípidenácatalé Olivos, yái olivo inàlìmanáca.

38 Yá èeri imanùbaca macáita wenàiwica nàanàaca templo irìculé mapisáisiwata néemiàcaténá Jesús itàacái.

22

Conspiración para arrestar a Jesús

1 Mawiénicaté judiónái yàasu culto ípidenéeri Pascua nayáacaalíté pan càmíiri idènia levadura.

2 Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nacutáca càinápinácaalí iyú yéewanápíná nanúaca

Jesús, ibàacanéeri iyúta quéwa cáalucáiná nía wenàiwicanái íicha.

³ Néese Satanás iwàlùacawa Judas iwàwalìculé, ichùulìaca Judas imànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná, yái ípidenéerica Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacaléca docenácaté nía.

⁴ Néese Judas yàacawa itàaníca sacerdote íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái úwi íiwacanánái templo néeniyéica. Yá Judas itàaníca náapicha Jesús ìwali yéewanápiná itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁵ Yá casímáica nawàwa, náimaca irí nàanápinaté irí plata itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

⁶ Cayábaca Judas yéemìaca náimáaná irí. Yá Judas idábaca icutáca wawàsi càinácaalícatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni, càmicataléta máini manùba wenàiwica iyaca Jesús yáapicha.

La Cena del Señor

⁷ Néeseté yéenáiwana yàanàaca judiónái imànicatáica yàasu cultowa ípidenéeri Pascua, nayáacatáita pan càmiiri idèna levadura. Yaté èerica iwàwacutá nanúaca oveja wàlisài nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Càita judiónái iwàwalica càinácaalíté iyú Dios iwasàaca nàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha.

⁸ Néese, Jesús ichùulìaca Pedro, Juan nacái, yá íimaca nalí:

—Piacué pichùnià walípiná yàacàsi Pascua pinéerica wayáacaténáni —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá nasutáca néemìawani:

—¿Alénásica piwàwa wachùniàcani? —náimaca.

¹⁰ Jesús íimaca nalí:

—Piwàlùacuéwa Jerusalén iyacàlená irìculé, yá pìanàapínacuéca asìali iwàacutéeri úni catùalìcu. Piacuéwa asìali yáamìise aléera iwàlùacatalécawa.

¹¹ Píimacué capìi íiwacali irí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemìawa pía, alénacaalí capìi imàdàaná iya iyáacatáipiná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué irí.

¹² Néese yáasáidapínacué piríwani, manuírì capìi imàdàaná iyéerica chènunibàa cáli inàni íicha, nachùnièerica cayába. Pichùniacué walí wayáapíná néeni Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná nàacawa, yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús íimáanaté nalí. Néese nachùniàca yàacàsi Pascua pinéerica.

¹⁴ Néesecáwa catácanáami nàwali, iwàwacutácaalíté nayáaca, yá Jesús yàanàaca yáawinacawa mesa iwéré apóstolnái yáapicha.

¹⁵ Néese, Jesús íimaca nalí:

—¡Máadáiní nuwàwacatécué nuyáaca píapicha yái yàacàsi Pascua pinéerica ipíchawáise nuétácawa!

16 Càmicáiná nuyáapiná quirínamani àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Pascua ímáaná, yásí nuyáapiná àniwani píapichacué, Dios iyacàle irìcu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

17 Néese Jesús yeedáca abéechúa copa icáapi irìculéwa, idènièchúa irìcuwa uva ituní. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá íimaca nalí:

—Peedácuéni, píiracuéni, piwacùacué pìwaliwáacawani;

18 càmicáiná nuìrapiná quirínamani yái uva ituníca àta Dios idàbacatalépináta icùaca macáita —íimaca yái Jesúsca.

19 Néese Jesús yeedáca pan icáapi irìculéwa. Idécanáami yàaca Dios irí cayábéeri, yá isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni. Néese íimaca nalí:

—Yácata nuiná yái, yéetèeripinácuécawa píchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía píbáyawaná ìwalísewa. Piyáacué yái panca piwàwalicaténácué nuétáanácuéwa píchawalíná —íimaca yái Jesúsca.

20 Néesecháwa idécanáami nayáaca yái yàacàsi Pascuaca, Jesús yeedáca copa icáapi irìculéwa, abéechúa copa idènièchúa irìcuwa uva ituní. Yá íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali píripinácuéwa, ipíchanácué Dios yùuwichàidacuéca pía píbáyawaná ìwalísewa. Yái uva ituníca yáasáidacuéca píri báisíiricani yái wàlisài wawàsi Dios imànírica wenàiwicanái yáapicha nuwasàanápiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, nuíranácáiná imusúapinácawa nuíchawa nalípináwa.

21 Quéwa, siúcata yái asíalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa, yácata yái yáawinéericáwacawa iyáaca iyáacaléwa núapicha.

22 Núacáiná, núa asíali Dios néeseérica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali. ¡Quéwa máiní yùuwichàapinácawa yái asíalica itéeripináca nùuwidenái náibàacaténá núa! —íimaca yái Jesúsca.

23 Néese Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nasutáca néemiawa níawáaca chánacaalísica néená yái càì itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, càmicáinatécáwa náaliawa càinácaalí Judas imànínapináté.

Quién es el más importante

24 Néese níái yéewáidacaléca natàaníca nalíwáaca ùuléri wawàsi iyú chánacaalí néená wenàiwicanái iiquéeripináté càiride iyúwa máiníri cachàini áibanái íicha canánama.

25 Quéwa Jesús íimaca nalí: “Chái èeri irìcu, càmiyéi judío icuèrinánái nacùaca nàasu cáli néeseyéiwa cachàiníri iyú,

nachùullà nacái nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná nàwali: ‘Cayábéeriquéi wacuèrinásàirica, imànírìca walí cayábéeri’, càì nachùullàca nàasu wenàiwicawa nacàlidáanápíná.

²⁶ Quéwa, iwàwacutácué càmita pìya càide iyúwa nàyaaná. Cawínácaalícué péená iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírìca náicha canánama, néese iwàwacutá iicáca yáawawa càiride iyúwa máinírì càmita cachàini náicha canánama, iyúwa piméeréericué, íbaidáanápíná áibanái irí canánama. Cawínácaalícué péená nacái iwàwéerica Dios imàacaca ichùullàca áibanái wenàiwica, iwàwacutá íbaidacuéca pírì canánama càide iyúwacué pìasu wenàiwica imàníná.

²⁷ Chái èeri irìcu níara máiníyèica cachàini áibanái íicha náawinacawa mesa iwéré nayáacaténa nayáacaléwa, néese áibanái cà míyèi cachàini náibaidaca nalí, natéca nalí nayáapínáwa. Quéwa càmitacué nuwàwa pimànica càide iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái imàníná. Nudéca núsáidacuéca pírì càinácaalí iwàwacutáanácué pìyaca. Núa, Píiwacalícuéca, nudéca nùyaca pèewibàa càide iyúwa cà mírì cachàini, iyúwa wenàiwica íbaidéerica áibanái irí canánama.

²⁸ “Pídécuéca pìyaca núapicha mamáalàacata, pìidenìacuéca nacái núapicha nùuwichàacái.

²⁹ Iná numàacapínácué picùaca núapicha wenàiwicanái càide iyúwa Núanirì Dios imàacáanáté nucùanápíná wenàiwicanái.

³⁰ Yá pìyáapínácuéca pìyáacaléwa núapicha Dios iyacàle irìcu nucùacatalépináca macáita. Néenialípiná píawinacuécawa pìasu yàalubáisi íinatawa picùacaténa cué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiríaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Néese àniwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, péemìa cayábani. Satanás idéca isutáca Dios íicha wawàsi imàacáanápíná Satanás yáalimáidacuéca iicáwa pía cachàinírì iyú.

³² Quéwa, nudéca nusutáca pírì Dios íicha, imàacáanápíná peebáidaca nulí mamáalàacata. Néese idécanáami píwènúadaca píiwitáisewa nulípiná àniwa, yá pichàiniada nawàwa, níái péenánáicawa neebáidacaténa nulí tàì íiméeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

³³ Néese Simón íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, abédanama nuíwitáise píapicha nùanápíná pre-soíyèi ibànalículé píapicha, éwita iwàwacutácaalí nuétácawa nacái píapichawa —íimaca yái Simón Pedroca.

³⁴ Jesús íimaca Pedro irí:

—Pedro, péemìa cayába, ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pimànìpiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapíná

càmitasa pialía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapicha — íimaca yái Jesúsca.

Se acerca la hora de la prueba

³⁵ Néese Jesús isutáca yéemla nía:

— Bàaluité nubànùacué pía picàlidacaténá nalí nutàacái, yáté càmitacué nubatàa pitéca saco, plata yàalu nacái, áiba costiza nacáiripiná nacái. Néeni, ¿iwàwacutéerisícuéwa pirí quirítani néenialíté? — íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

— Cà míiri — náimaca irí.

³⁶ Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

— Quéwa, siùca péemiacué comparación: Siùcade cawinácaalí idènièrica saco, iwàwacutá itéca yáapichawani, itéca nacái plata yàalu. Cawinácaalí canéerica irí espada machete nacáiri, iwàwacutá iwéndaca yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa, iwèniacaténá iríwa espada.

³⁷ Nudéca nucàlidacuéca pirí yái comparaciónca pialíacaténácuéwa càulenápináca pícha yái ichàbàanápinácawa mesúnamáita iwàwacutácáiná namànica nulí macáita iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Abéeri profeta íimacaté nùwali: ‘Yá nàuwichàidapínacani báawéeyéi yáapicha’, càité itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali. Macáita tàacáisi natànèericaté nùwali Dios inùmaliçuise, iwàwacutá ichàbacawa càitade iyúwaté natànàaná — íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese náimaca Jesús irí:

— Wáiwacali, ìyaca walí pucháiba espada machete nacáiri — náimaca. Yá Jesús íimaca nalí:

— Yácata, wadéca watàaníca — íimaca yái Jesúsca, càmicáinaté náalía néemiaca càinácaalíté íimáaná yái comparación Jesús icàlidéerica nalí.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Néesetécáwa Jesús imusúacawa Jerusalén ìyacàlená iríçuise. Càide iyúwaté íiuitáise ìyáaná néenialíté, yàacawa táiyápi dúli néré, ípidenéchúa Olivos, yái olivo inàlimanáca. Yéewáidacalénái nàacawa yáamiwáise.

⁴⁰ Jesús yàanàaca néré, yá íimaca nalí:

— Pisutácué píawawa Dios íicha, cà míinápiná imàaca Satanás yáalimáidacuéca pía ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa — íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese Jesús yàacawa náicha càita meedá idècuni iyúwa asiali yúucacatalé íba. Yá ibàlùacawa yùulúi ipùata iyúwa néeni isutácaténá Dios íicha.

⁴² Yá Jesús íimaca Dios irí: “Núaniri, piwàwacaalí, yá piwasàaca núa íicha yái nùuwichàanápinácawa. Quéwa, càmicaalí piwàwa piwasàaca núa, yá picá pimàni càide iyúwa

nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáanáwa”, ímaca yái Jesúsca.

⁴³ Yáta abéeri ángel chènuníséeri imàacaca yáawawa Jesús iicàcani. Yá ángel ichàniadaca Jesús iwàwa.

⁴⁴ Máini Jesús yùuwichàacawa manuísíwata idècunitàacá isutáca Dios ícha manuísíwata. Yá islabèdeca imusúacawa ícha iyúwa irái idupíacaaliwa cáli iwéré.

⁴⁵ Idécánáami Jesús isutáca Dios ícha, yá imichàa ibàlùacawa, yàacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàca nía íiméeyéicáita máinicáiná achúmaca nawàwa, ínáté naimáca nàyaca.

⁴⁶ Néese Jesús ímaca nalí:

—¿Cánacué piimá pìyaca? Pimichàacuéwa pidapùle íchawa. Pisutácué píawawa Dios ícha, càminápiná imàaca Satanás yáalimáidaca pí ipíchanacué pimànica pibáyawanáwa —ímaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Idècunitàacá Jesús itàanica nalí, yá madécaná wenàiwica yàanàca nàatalé. Judas yàacawa náiwitápu, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Néese Judas yàacawa Jesús yàatalé isùsùacaténá Jesús inàni ìwali càide iyúwaté náiwitáise iyáaná natàidáanáté wenàiwica cáininéerica naicáca. Càica Judas imànica yáasáidacaténá nalí cawinácaalíni, yái Jesúsca.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Judas, ¿cáná picháawàa núa nùuwidenái iríwa iyú yái pisùsùanáca nunàni ìwali, càide iyúwa cáinináca nacáicaalí piicá núa, núa asiali Dios néeséerica? —ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Níái yéewáidacaléca iyéeyéica Jesús yáapicha naicácáiná cáinácaalí Judas imànínápináté, ínáté náimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿piwàwasica wanúaca nía espada iyú? —náimaca.

⁵⁰ Néese abéeri néená níái yéewáidacaléca iwataàca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatátá, yá inúacatàatáni espada iyú sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwica. Quéwa isasàacáita asiali yùuwi yéewápuwáiséechúa.

⁵¹ Quéwa Jesús ímaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacuéni, picácué pipélicia —ímaca yái Jesúsca. Yá Jesús imàacaca icáapiwa yùuwi ìwali yái asialica, yá ichùnìacani.

⁵² Néese Jesús isutáca yéemíawawa sacerdote íiwacanánái, nía nacái úwinái icuèyéica templo, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica yàanèeyéicaté náibàacaténáni. Jesús ímaca nalí:

—¿Cánacué pianàa nùatalé cacáapisàiwaca, espada, wacàba nacái, càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica càmicáinácué nupéliapíná píipunita.

⁵³ Macái èeri imanùbaca nùyacatécué píapicha templo irícu, quéwa càmitatécué píibàa núa, ibatàa pidunàanápinacué

nùwalita, càmitacué píibàa núa. Quéwa, siùcade Dios imàacacué píibàaca núa, yácata nacái Satanás yàasu èeri ichùullacatáicuéca píiwitáise catéeri —íimaca yái Jesúsca.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Néese náibàaca Jesús. Yá natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Pedro yàacawa náamiwáise déecuíseta.

⁵⁵ Ipíchawáiseté nàanàaca néré áibanái napucúadacaté quichái bamuchúami bàacháwalìcu. Níái úwinái náawinaca nàanabàca quichái. Néese Pedro yàanàaca néré yáawinaca nacáiwa yàanabàca náapicha.

⁵⁶ Néese inanái íbaidéechúa néeni uicáca Pedro yáawinacawa iyaca yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca nalí:

—Yá asialiquéi Jesús yáapichéeri —úumaca nalí.

⁵⁷ Quéwa, Pedro icàlidaca ichìwawa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali. Yá Pedro íimaca ulí:

—Pía, inanái, càmita núalía ìwali —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni.

⁵⁸ Néese áiba iicácani, yá íimaca Pedro irí:

—Pía nacái néená, níara yáapichéeyéica —íimaca. Quéwa Pedro íimaca irí:
—Càmíirita, asìali, cà míirica néená núaquéi —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

⁵⁹ Néese batéwa abéeri hora idenáami àniwa áiba íimaca nalí àniwa cachàiníri iyú:

—Báisíta, yáapichéerimicani yái asìalica, yácáiná Galilea yàasu cáli neeséeri nacáicani —íimaca nalí Pedro ìwali.

⁶⁰ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Pía, asìali, càmita núalíawa càinácaalí íimáanáca yái píiméerica —íimaca yái Pedroca. Idècunitàacá Pedro itàanica nalí, yáta cawámai itàaca.

⁶¹ Néese Jesús iwènúa iicáidaca Pedro irí, yáta Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté irí: “Ipíchawáise cawámai itàaca yáta catáquéi, yá pimànipiná pichìwawa máisibàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali”, càité Jesús íimaca Pedro irí.

⁶² Yá Pedro imusúacawa náicha, yá íicháanáca cachàiníri iyú.

Se burlan de Jesús

⁶³ Néese níái úwica icuèyéica Jesús, naicáanica iquíniná, nanúadáidaca nacái Jesús.

⁶⁴ Nabàliaca Jesús ituí, yá nanúadáidaca inàni ìwali. Néese náimaca Jesús irí:

—Píwicùlida, picàlida walíni, ¿cawináica níara inúadáidéeyéica pía? —náimaca, naicáanica iquíniná.

⁶⁵ Yá natàanica ìwali madécaná báawéeri iyú, mamáalàacata naicáanica Jesús iquíniná, nabáiniadacaténáni.

Jesús ante la Junta Suprema

66 Néeseté amaláca yàacawa nawicáu, yá úwinái natéca Jesús Junta Suprema yàatalé ìwacáidáyaquéeyéicawa, judío ìwacanánái, sacerdote ìwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Yá nasutáca néemìawa Jesús:

67 —Picàlida walíni, ¿píatasica yái Mesíasca, judío icuèrináca Dios ibànuèripinácate walí? —náimaca. Néese Jesús ímaca:

—Nucàlidacaalícué pirí núacatáni, néese càmitacué peebáida nulítáni.

68 Nusutácaalícué nuémìawa píatá, càmitacué picàlida nulítáni.

69 Mesúnamáita quéwa núa, asiali Dios néeséerica, núawinapináwa yéewápuwáise yái Dios cachàinírira náicha canánama, nucùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré — ímaca yái Jesúsca.

70 Yá macáita nasutáca néemìawani:

—Néeni, ¿Dios írisica píá? —náimaca. Néese Jesús ímaca nalí:

—Yáca núa yái càide iyúwacué píimáaná —ímaca yái Jesúsca.

71 Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Canácata ìwàwacutáaná wéemìaca áiba icháawèeri iináwaná ìwali quirínama! ¡Wadéca wéemìaca itàacái báawéeri, icàlidaca ìwaliwa Dios íricasani! —náimaca nalíwáaca.

23

Jesús ante Pilato

1 Néese macáita namichàacawa natéca Jesús Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli.

2 Néese nadàbaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali Pilato irí, yá náimaca Pilato irí:

—Wadéca wàanàaca yái asialica báawéerica imànica wàasu cáli néeséeyéi íiwitáise namàinínápiná ùwicái gobierno ípunita. Ímaca càmitasa cayába wapáyaidaca wáichawa emperador plata iyú, yái romano icuèrinásàirica. Íméerica ìwaliwa nacái Mesíascani, yái judío icuèrinácasa —náimaca.

3 Néese Pilato ímaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinásàirica? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Báisíta, núacani, càide iyúwa píimáaná —ímaca yái Jesúsca.

4 Néese Pilato ímaca sacerdote ìwacanánái irí, áibanái nacái ìyéeyéica néeni:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná, yái asialica —ímaca yái Pilato.

5 Náimaca quéwa cachàiníri iyú mamáalàacata:

—Báawaca imànica macái wenàiwica íiwitáise náináidáanápíná namànica ùwicái gobierno ípunita. Idéca yéewáidaca macáita Judea yàasu cáli néeséeyéi. Idàbacaté yéewáidaca wenàiwica

Galilea yàasu cáli néré. Siùcade iwàwa yéewáidaca wenàiwica cháí Jerusalén ìyacàlená irìcu —náimaca.

Jesús ante Herodes

⁶ Néese Pilato yéemìaca nalíni, íná isutáca yéemìawa nía asáisi Galilea yàasu cáli néeséericaalíni, yáí Jesúsca.

⁷ Néese idécanáami Pilato yáaliacawa Galilea néeséericani, yá Pilato ichùullaca natéca Jesús rey Herodes yàatalépiná, Herodes icùacáináté Galilea yàasu cáli. Néenialité Herodes ìyaca Jerusalén ìyacàlená irìcu iicácaténá náapicha Pascua yàasuná culto. Iná natéca Jesús Herodes yàatalé.

⁸ Néese Herodes iicácaíná Jesús, yá casíimáica Herodes iwàwa, madécaná èericáináté Herodes iwàwaca iicáca Jesús. Herodes yéemiacáináté Jesús iináwaná ìwali, ínaté iwàwa iicáca Jesús imànica áiba wawási íiwitáise iyúwa, càmíirica wenàiwica idé imànica.

⁹ Néese Herodes isutáca yéemìawa Jesús madécaná yàawiría. Quéwa Jesús càmíirita itàani.

¹⁰ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu ìyéeyéica néeni, nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali mamáalàacata cachàiníri iyú.

¹¹ Néese Herodes, nía nacái yàasu úwinái yáapichéeyéica namànica Jesús irí báawéeri nabáiniadacaténáni, natàanica nacái ìwali báawéeri iyú. Néese náucaca cayábéeri bàlesi Jesús ìwalíse, cawèníri nacái càide iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, yáí Jesúsca. Càité úwinái imànica naicáanícaténá Jesús iquíniná. Néese Herodes ichùullaca natéca Jesús àniwa Pilato yàatalépiná.

¹² Quéechatécáwa Pilato, Herodes nacái nàuwidaca namàniyéicacawa. Yáté èerica Pilato, Herodes imànica yàacawéeriná iyúwani.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Néeseté Pilato ìwacáidaca sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, madécanáca áibanái wenàiwica náapicha néeni.

¹⁴ Yá Pilato íimaca nalí:

—Pidécuéca pitéca nùatalé yáí asíalica. Pidécuéca picàlidaca nulí iináwaná. Pidécuéca picháawàaca iináwaná ìwali píimacáinacué yéewáidacasa wenàiwica namàniínápiná ùwicái gobierno ípunita. Quéwa, nudécata nusutáca nuémìawani piacuésemicué, yá canácata nuiquéeri ìwali ibáyawanáca càide iyúwacué picháawàaná iináwaná ìwali.

¹⁵ Herodes nacái canácata iiquéeri ìwali ibáyawaná, íná Herodes idéca ibànùacani néese àniwa wàataléta. Pidécuéca piicáca canácata ìwali ibáyawaná wanúanápinátáni.

16 Iná siùcata nuchùuliaca nacapèedáidáanápínáni. Idécanáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yèepunícawa — íimaca yái Pilatoca.

17 Càide iyúwaté náiwitáise Pascua yàasuná culto imanùbacata, iwàwacutá Pilato iwasàaca nalí abéeri presoíri yèepunícáténáwa casímáicaténá judiónái. Ináté Pilato iwàwaca imàacaca Jesús yàacawa.

18 Quéwa, macáita néemíanícawa macáita namanùbaca iyúwa: —¡Pinúacuéni! Pimàacacué Barrabás yèepunícawa —náimaca.

19 Iyacáináté presoíri ípidenéerité Barrabás imàníricaté ùwicái yàcalé írìcu gobierno ípunita, íná náibàacaténi, inúacáináté nacái wenàiwica.

20 Néese Pilato itàaníca judiónái yáapicha àniwa iwàwacáiná imàacaca Jesús yèepunícawa.

21 Néemíanícawa quéwanáta máini cachàiníri nasàna iyúwa. Càica náimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca.

22 Néese Pilato itàaníca náapicha máisiba yàawiríanápiná itàaníca náapicha. Íimaca nalí:

—Néeni, ¿càinásica ibáyawanácué pirí? Canácata nuiquéeri ibáyawanáca numàacáanápíná nanúacatáni. Siùcata nuchùulia nacapèedáidacani. Idécanáami nacapèedáidacani, yásí numàaca yèepunícawa —íimaca yái Pilatoca.

23 Néemíanícawa àniwa lúasi iyú, nasutáca Pilato ícha ichùullianápiná úwinái inúanápiná Jesús. Máinícáiná néemíanícawa mamáalàacata, íná Pilato imàacaca nalíni átata, càide iyúwa nasutáaná íchani.

24 Càité Pilato iwènúadaca íiwitáisewa imàacáanápíná nanúaca Jesús càide iyúwa nasutáaná íchani.

25 Iná Pilato imàacaca Barrabás yèepunícawa, yái presoíri nasutéerica Pilato ícha, ìyéericaté presoíyéi ibànalicu imànicáináté ùwicái yàcalé írìcu, inúacáináté nacái wenàiwica. Quéwa, Pilato yèepùadaca nalí Jesús namànicaténá írì càide iyúwa nawàwáaná.

Jesús es crucificado

26 Néese, idècunitàacá úwinái itéca Jesús nanúacaténáni, yá náibàaca asiali Cirene ìyacàlená néeséerica, ípidenéerica Simón, yèeriwa manacúali néese. Nachùullíca Simón iwáacutaca Jesús yàasu cruz yàacaténáwa Jesús yáamiwáise, canácáiná quirínama Jesús ichàini, úwinái icapèedáidacáináté báawanamani.

27 Madécaná wenàiwica, inanái nacái manùbéeyéi, nàacawa Jesús yáamiwáise. Níái inanái náicháaníca manuísíwata Jesús ìwali, máinícáiná achúmaca nawàwa.

28 Néese, Jesús iwènúa íicáidaca nalí, níái inanáica. Yá íimaca nalí:

—Píacué inanái Jerusalén iyacàlená mìnanaí. Picácué pícháani nùwali. Néese pícháanicué pìwaliwata, péenibe ìwali nacáíwa.

²⁹ Aibaalípiná piùwichàacuéwa báawanama. Yá píimapinácué piríwáaca: ‘Casímáica cawinácaalí inanái càmíiyéica yáalimá quéenibeca. Casímáica nacái cawinácaalí càmíiyéicaté idéerìcuca. Casímáica nacái cawinácaalí càmíiyéicaté yàaca quìrasì lira ìnisi’, càipiná píimacuéca piríwáaca, níacáiná inanái quéenibéeyéica náicháanípínáca néenibemi ìwaliwa.

³⁰ Néese áibanái péenácué náimapiná manuínaméeyéi dúli irí: ‘¡Picaláawa wáinatabàa, yéewacaténá wéetácawa ráunamáita!’, càipiná náimaca. Néese àniwa náimaca áiba dúli irí: ‘¡Pibàlìacué wía!’ càipiná náimaca.

³¹ Nanúaca núa mabáyawanéerica siùca èeri càmíicatái namàni úwi. ¡Cáanáica nàuwichàidapínácué píawa namànicaalípiná úwicái píipunitacué! —ímaca yái Jesúsca.

³² Níái úwinái natéca pucháiba cabáyawanéeyéi nanúacaténá nía Jesús yáapicha.

³³ Néese nàanàaca aléera ípidenácataléca La Calavera, íimáanáca “Íiwitasi yáapimi ìyacatalé”. Yá natàtàaca Jesús cruz ìwali. Natàtàaca nacái pucháiba báawéeyéi íiwitáise. Néese úwinái nabàlùadaca máisiba cruz nàasu utàwi irìculéwa. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise. Aiba cruz nacái ibàlùacawa apáulicúise Jesús irí.

³⁴ Idècunitàacá úwinái natàtàaca Jesús, yá Jesús íimaca Dios irí:

—Núaniri, píàaca piwàwawa nabáyawaná íicha càmíicáiná náalíawa cawinácaalí núa yái nanuérica —ímaca yái Jesúsca.

Néese úwinái náucaca náichawa suerte naseríacaténá nalíwáaca Jesús ibàlemi.

³⁵ Madécaná wenàiwica nabàlùa naicáidaca Jesús irí. Níata nacái judío íiwacanánái íicáánica Jesús iquíniná. Yá náimaca nalíwáaca:

—Ichàiniadacaté áibanái yéetácáisi íicha ipíchanáté néetácawa. Báisícaalí Mesíascani, yái wacuèrinápináca Dios ibànuérica walí, néese ¿cáná càmíta ichàiniada yáawawa ipíchaná yéetácawa? — náimaca nalíwáaca, naicáánica Jesús iquíniná.

³⁶ Nía nacái úwináica naicáaní nacái iquíniná, nabáiniadacaténáni. Nàa nabàlùacawa mawiénita irí, namichàidaca mawèníri uva ituní càméeri líracaná mawiénita inuma irí náimacáiná nàacasa icàaluíniná iyúwa nacuèriná nacáiricasani. Càita namànica naicáanicaténá Jesús iquíniná meedá, bàaluitécáiná romanonái yàaca icuèrináwa lírapiná uva ituní.

³⁷ Náimaca Jesús irí:

—¡Báisícaalí judío icuèrináca pía, yá pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha ipíchaná péetácawa! —náimaca Jesús irí, naicáaníca iquíniná.

³⁸ Nachanàidaca tàacáisi Jesús íiwita iwicáubàa. Másíiba tàacáisi íiwitáaná ichanàawa néeni, griego itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, hebreo itàacái iyú nacái. Yái tàacáisi íimáanáca: “Yái ibàluèricawa cháí, yácata judío icuèrináca”, íimáanáca yái tàacáisica.

³⁹ Néese abéeri báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàasu cruz ìwaliwa, mawiénita Jesús yàasu cruz irí, itàaníca báawéeri iyú Jesús irí. Íimaca Jesús irí:

—Báisícaalí Mesíasca pía, yái judío icuèrinápináca, néese pichàiniada píawawa yéetácáisi íicha. Pichàiniada nacái wía yéetácáisi íicha ipíchaná wéetácawa —íimaca.

⁴⁰ Néese áiba báawéeri íiwitáise natàtèerica nacái yàalàaca yáapichéeriwa cachàiníri iyú. Íimaca:

—¿Cáná càmita cáalu piicá Dios?, pía nàuwichàidéerica càide iyúwa nàuwichàidáaná yái asíalica.

⁴¹ Wàuwichàacawa wàyaca wabáyawaná ichùuliacawa wamànicáinaté wabáyawanáwa. Quéwa, yái asíaliquéi, mabáyawanéerita —íimaca.

⁴² Néese isutáca Jesús íicha wawàsi:

—Jesús, piwàwali núa nùyacaténá píapicha pidàbacaalípiná picùaca canánama wenàiwica —íimaca.

⁴³ Néese Jesús íimaca irí:

—Péemà cayába, siùca èeri pìyapínáca núapicha paraíso irícuwa —íimaca yái Jesúsca.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Néese machacànicaalíté èerica, yá catáca báawanama èeri icamaláná macái cháí èeri irícu. Másíiba horaca catáca, àta las tresta táicalé.

⁴⁵ Yái èeri icamalánáca càmita icàna. Yá nacái manuíri yáawàanáca templo irícuírca icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yái yáawàanáca ibàlièerica mabáyawanéeri Dios ìyacatáica wenàiwica ituí íicha. Yá icacanácawa chènuniise cáli iwérénama yái manuíri yáawàanáca.

⁴⁶ Néese Jesús íimaca cachàiníri iyú Dios irí:

—¡Núaniri, nubànua nucáucawa pirí aléera picáapi irículé! —íimaca yái Jesúsca. Idécánáami càì íimaca, yá imàacaca icáucawa yàacawa, yá yéetácawa.

⁴⁷ Yái úwi íiwacalínáca romanosàiri iicácáinaté càinácaalí ichàbáanáwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese íimaca:

—Báisícata mabáyawanéerica yái asíalimica —íimaca.

48 Macáita wenàiwica ìyéeyéica néeni idécanáami naicáca yéetácawa, yá nèepùacawa néese, máini achúmaca nawàwa, cáaluca nía nacái.

49 Macáita quéwa níai yáaliyéica Jesús ìwali, nía nacái inanáica yèeyéicatéwa yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nabàlùaca naicáidaca irí déecuìseta naicácaténá càinácaalí ichàbàanàpinátéwa.

Jesús es sepultado

50-51 Iyacaté áiba asiali cayábéeri íiwitáise, yeebáidéerica Dios itàacái, ípidenéeri José, Arimatea ìyacàlená mìnali, yái yàcalé ìyéerica Judea yàasu cáli ínata. Yái José abéeri néenáca, níai judío íiwacanánáica, Junta Supremanáica. José iwàwacaté Dios icùaca macáita. Inaté càmita yéewa abédanama José íiwitáise judío íiwacanánái yáapicha iwàwéeyéicaté inúaca Jesús.

52 Iná José yàacawa Pilato gobernador yàatalé. Isutáca Pilato íicha wawàsi yàanàpiná irí Jesús iinámi. Yá Pilato imàacaca José iríni.

53 Néese José yàacawa cruz yàatalé. Yá iricùadaca Jesús iinámi cruz ìwalíse, yá yéepùacani linoíri wáluma iyú, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. Néese iwàlùadaca Jesús iinámi càlicullí iriculé. Yái càlicullí áibanái naicácaténi dúli ibàlàiricu yéewanápiná càlicullìciani, iyúwa capli imàdàaná. Yái càlicullí wàlisàicatàacáwa, canácatái nabàlièricáwa.

54 Yaté èerica viernesca nachùnìacatáipiná yàacàsi sábadò piná, ipíchawáise sábadò judíonái iyamáidacatáicawa. Catácalìcubàa yàacawa, yá idàba sábadò nayamáidacatáipináwa. Inaté iwàwacutá nawàlùadaca Jesús iinámi caquialéta càlicullí iriculé.

55 Abénaméeyéi inanái yèeyéicatéwa Jesús yáapicha Galilea yàasu cáli néese, nàaca naicáca càlicullí, yá naicáca càinácaalí iyú nawàlùadaca Jesús iinámi càlicullí iriculé.

56 Néese nèepùacawa nacapèe néréwa, yá nachùnìaca pumèníri isàni, pomada nacáiri nacái napusúadacaténáni Jesús iinámi ìwali, càide iyúwa judíonái imàníiná yéetéerimiwa irí. Néese nayamáidacawa sábadò irìcu càide iyúwaté Dios ichùullaná judíonái.

24

La resurrección de Jesús

1 Néeseté, domingo irìcu, níai inanáica nàacatéwa càlicullí nérépiná mapisáisiwata. Natéca pumèníri isàni nachùnìèricaté. Aibanái inanái nacái nàacawa náapicha.

2 Nàanàaca càlicullí néré, yá naicáca íba ibàlùericawa méetàucuta càlicullí inùma íicha, nabàllanáca càlicullí inùma.

3 Yá nawàlùacawa néré, yá canáta naiquéeri néeni Wáiwacali Jesús iinámica.

⁴ Cáaluca nía, càmita náalíawa càinácaalí íimáaná. Yáta naicáca pucháiba asianái mèlumèluyéi ibàle ibàluèyécawa mawiénita nalí.

⁵ Máini cáaluca níai inanáica, yá naicáidaca cáliaculé. Quéwa níai asianáica náimaca nalí:

—¿Cánacué picutá yáara cáuri wenàiwicaca cháí yéetánimi yèewiré?

⁶ Canáca chání. Idéca icáucàacawa. Piwàwalicué yái tàacáisi icàlidéericatécué pirí idècunitàacá ìyaca Galilea yàasu cáli néese.

⁷ Iimacatécué pirí iwàwacutáanápinaté presoca namànicani namàacacaténaté cabáyawanéeyéi wenàiwica natàtàacani cruz ìwali yéetacaténatéwa, yái asíali Dios néeséerica. Iimacatécué pirí nacái icáucàanápinatéwa máisiba èeri irìcu —náimaca.

⁸ Yá inanái nawàwalica yái tàacáisica Jesús icàlidéericaté nalí.

⁹ Néese nèepùacawa càliculli íicha. Nacàlidaca nalíni níai oncéeyéica imanùbaca apóstolca, áibanái irí nacái náapichéeyéica.

¹⁰ Níai inanái icàlidéeyéica tàacáisi Jesús yéewáidacalénái irí náipidená María Magdalena, Juana nacái, Santiago yáatúa nacái, íipidenéchúa María, áibanái inanái náapichéeyéi nacái.

¹¹ Quéwa, apóstolnái càmita neebáida nalíni, nayúunáidacáita canéeri iwèni tàacáisica meedáni.

¹² Quéwa Pedro ipiàcawa càliculli néré. Néese yáawiaca iicáidaca càliculli imàdáná irìculé, yá iicáca níawamita ibàlemi nèepùanáaté Jesús iinámi. Néese Pedro yèepùacawa icapèe néréwa. Iináidacawa iwàwalicúsewa càinácaalísica ichàbáanáatéwa.

En el camino a Emaús

¹³ Yáté èericaté pucháiba Jesús yéewáidacalénái nèepùacawa nàyacàle nérépináwa, íipidenácatelé Emaús. Once namanùbaca kilómetro idècuni ìyaca Jerusalén ìyacàlená íicha.

¹⁴ Natàaní nàacawa nalíwáaca ìwali yái Jesús yéetáanáacawa.

¹⁵ Idècunitàacá natàaníca nàacawa nalíwáaca Jesús iináwaná ìwali, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí àyapulcubàa. Yá yàacawa náapicha.

¹⁶ Ewita naicácaánítani, càicáaníta càmita náalía Jesúsكاني.

¹⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càiná ìwalicué pitàaní piàcawa àyapulcubàa? —Íimaca yái Jesúsca.

¹⁸ Yá nayamáa nabàlùacawa, achúmaca nawàwa. Abéeri néená íipidenéeri Cleofas íimaca Jesús irí:

—Macáita Jerusalén ìyacàlená mìnánái náalíacawa ìwali yái namàníricaté Jerusalén ìyacàlená irìcu áténama, siùca nacáide. ¿Abéeritasica pía cànírita yáalíawa nèewíse macáita ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená néeni? —Íimaca.

¹⁹ Jesús isutáca yéemíawa nía:

—¿Càináté ìyaca néeni? —Íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca Jesús irí:

—Wadéca watàaníca walíwáaca Jesús iináwaná ìwali yái Nazaret iyacàlená néeséerica, abéeri profeta icàlidéerica Dios itàacái cáimiétacawaca macái wenàiwica irí, imàníríca nacái nalí yái càmiríca wenàiwica idé imànica.

²⁰ Watàaníca nacái sacerdote ìiwacanánái ìwali, judío ìiwacanánái ìwali nacái, yái presonáca namànicani namàacacaténá romanonái inúacani, yéewanápiná nanúacani cruz ìwali.

²¹ Quéwa, wíacaté nacái watuíyàacaté Jesús iwasàanápináté wía, wía Israel itaquénáinámica, wàuwidenái íchawa. Siùca èeri idéca idènlaca máisiba èeri nanúacadénámini.

²² Quéwa abénaméeyéi inanái ìyéeyéica wèewi siùca èeri nacalùadaca wía bàwinacáiná mapisáisiwata nàaca naicácaténá càliculli néré.

²³ Canáta quéwa nàanèeri Jesús iinámica néeni. Yá nèepùacawa nacapèe néréwa. Néese nacàlidacaté walíni naicácasa ángelnái yéenáiwánási nacáiri irícuíse. Angelnái náimaca inanái irí cáucasa Jesús.

²⁴ Néese áibanái asíanái wáapichéeyéi nàacawa càliculli néré, yá nàanàaca néeni càide iyúwa inanái icàlidáanáté walíni, càmirítàacá quéwa naicá Jesús —náimaca Jesús irí.

²⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Càmíiyéicué yáalíawa pía, máinicué càulenáca píichani, peebáidáanápinácué macáita tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalícuíse!

²⁶ Nacàlidacatécué piríni machacànírí iyú iwàwacutáanápináté Mesías yùuwichàacawa ipíchawáiseté wenàiwica nàaca icàaluíniná, yái judío icuèrinápináca —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús idàbaca icàlidaca nalíni macáita iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Dios inùmalícuíse. Quéechacáwa icàlidaca nalí tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Jesús ìwali, áibanái profeta nacái icàlidéeyéicaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalícuíse. Yéewáidaca nía náalíacaténá néemìaca càinácaalí íimáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Mesías ìwali, yái judío icuèrinápináca.

²⁸ Néeseté nàanàaca nàyacàle néréwa. Quéwa Jesús iwàwacaté yàacawa áibaléta.

²⁹ Yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápináwa náapicha nacapèe irículé. Yá náimaca irí:

—Piyamáawa wáapicha máinicáiná catáca yàacawa —náimaca. Yá Jesús iwàlùacawa nacapèe irículé náapicha iyamáacaténáwa.

³⁰ Néese náawinacawa mesa iwéré nayáacaténa nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri, néese isubèriadacani, yá iwacùaca nalíni, yái panca.

³¹ Yáta náaliaca naicácani, yá náaliacawa Jesúsca. Yáta ichaliacawa natuí ícha.

³² Yá náimaca nalíwáaca:

—Báisícata Jesúsca. Yácata Jesús yái càì icàlidéerica walíni cainácaalí íimáaná Dios itàacái àyapulicubàa, íná yéewa wawàwa yáalanícatéwa ìyaca —náimaca nalíwáaca.

³³ Yá càmita nayamáawa nacapèe iricuwa, néese nèepùacàtécatawa Jerusalén ìyacàlená néré àniwa. Nàacawa once namanùbaca apóstolnái yàatalé iwacáidáyaquéeyéicawa, áibanái yáapicha.

³⁴ Néese apóstolnái náimaca nalí, níái pucháiba yàanèeyéica nàatalé:

—Báisíta, Wáiwacali idéca icáucàacawa. Simón Pedro idéca iicácani —náimaca nalí.

³⁵ Néese níái pucháiba Emaús ìyacàlená néeséeyéica nacàlidaca nalí cainácaalíté ichàbáanáwa àyapulicubàa. Nacàlidaca nacái nalíni náaliacatéwa Jesúsca isubèriadacaalíté pan.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ Idècunitàacá natàaníca, yáta Jesús yàanàaca ìyaca nèewi. Yá íimaca nalí:

—¿Néenicué? Matuìbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Cáaluca nía manuísíwata nayúunáidacáiná iwàwanásicani yái càì naicáca.

³⁸ Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánácué cáalu pía? ¿Cánácué càmita peebáida núacani?

³⁹ Piicácué yái nucáapica, nùabàli nacái, útuwi yáami, núacata yái. Pimàacacué picáapiwa nùwali piicáwa. Canáca wenàiwica icáucami iiná, yáapi nacái, quéwa núa, cáapica núa, caináca nacái núa, ínácué yéewa píalimá píaliacawa cáuca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Idécanáami icàlidaca nalíni, yá yásáidaca naicá icáapiwa, yàabàli nacáiwa, útuwi yáami.

⁴¹ Càmitàacá neebáida Jesúsca máinicáiná nayanídacawa casímáicáiná nía. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Pidèníasicué yàacàsi? —íimaca yái Jesúsca.

⁴² Yá nàaca irí cubái imìdecaná yééná, mába ituní nacái nàaca irí.

⁴³ Yá yeedáca yàacàsica, yá naicáca iyáacani.

⁴⁴ Néese Jesús íimaca nalí:

—Idècunitàacá nùyaca píapichacué, nucàlidacatécué píri macáitani cainácaalíté nuchàbáanápínátéwa. Iwàwacutáté numànica càitade iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi

nuináwaná ìwali. Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nùwali càide iyúwa Dios ichùulianaté itànàaca. Profetanái nacái, áibanái nacái itànèyécaté Salmos nacàlidacaté tàacáisi nuináwaná ìwali. Yá macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté natànàanà —ìimaca yái Jesúsca.

⁴⁵ Néese Jesús imàacaca náaliacawa cayába cànínacaalí ìimáaná yái Dios itàacáica.

⁴⁶ Yá ìimaca nalí àniwa;

—Natànàacaté tàacáisi ìiméerica iwàwacutáanápínaté nuétácawa, núa Mesíasca, judío icuèrinápínaca. Quéwa, náimacaté numichàanápínatéwa yéetácáisi ícha máisiba èri irìcu. Bàaluté profetanái itànàacaté nacái tàacáisi ìiméerica iwàwacutáanápínacué picàlidaca nuináwaná ìwali canánama èri mìnánái irí.

⁴⁷ Quéechacáwa iwàwacutácué picàlidaca nalíni cháí Jerusalén ìyacàlená irìcu. Picàlidacué nacái macáita wenàiwicanái iríni neebáidacaténá nutàacái, namàacacaténá náichawa nacái yái báawéerica namànírica yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha.

⁴⁸ Píacué nuéwáidacaléca, pidécuéca piicáca macáita yái numànírica.

⁴⁹ Aibaalípiná nubànùacuéca Espíritu Santo piwàwa irìculé càide iyúwa Núaniri Dios ìimáanátécué pírí, pimànicaténacué càide iyúwa Dios iwàwáaná. Piyamáacuéwa cháta Jerusalén ìyacàlená irìcu. Picácué pimusúawa ícha àta Espíritu Santo yàanàacatalépináta iwàlùacawa piwàwalìculécué, yèeripínacué pichàini chènuníiséerica —ìimaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Néesetécáwa Jesús itéca nía méetàuculé Jerusalén ìyacàlená ícha. Yá nàanàaca Betania ìyacàlená néré. Yá imichàidaca icáapiwa napualé. Yá isutáca nalí Dios ícha imànínápíná nalí cayábéeri.

⁵¹ Idècunitàacá isutáca nalí Dios ícha, yá yàacawa náicha, imichàacawa náicha chènuniré.

⁵² Nàaca icàaluíná, néese nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé casímáiri iyú.

⁵³ Yá nàyaca èri imanùbaca templo irìcu, yèeyéica Dios irí cayábéeri.

SAN JUAN

La Palabra de Dios hecha hombre

¹ Jesucristo iyacaté bàaluité ipíchawáise idàbacawa yái èeriquéi. Yái Jesucristoca, yácata Tàacáisi imàaquéerica wáaliácawa Dios ìwali. Iyacaté abédanaméeri íiwitáise Dios yáapicha, yái Dios yáapichéerica Jesucristo. Yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, bàaluité èeri, siùca nacáide.

² Yái Jesucristoca, yáté iyaca Dios yáapicha èeri ipíchawáise.

³ Dios imàacacaté Jesucristo idàbaca macái wawàsi. Canácata wawàsi iyéerica càmíirité Jesucristo idàba, canásíwa. Yácata imàníricaté macáita.

⁴ Yái Jesucristoca, yácata yèerica nacáuca, macáita yái iyéerica. Yái Jesucristo yèerica macái wawàsi icáuca, yácata nacái imàaquéerica wenàiwica náaliácawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú báisíiri tàacáisi ìwali càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca amaláwaca.

⁵ Yái Jesucristoca imàacaca wáaliácawa iyaca càide iyúwa camalási icànéeri catéeri irìculé. Yàanàcaté aléi èeri irìculé amalácaténá imànica wenàiwicanái íiwitáise yéewanápiná càmita quirínama namàni càide iyúwa catéeri íiwitáise Satanás ichùulianá nía. Satanás càmítaté idé imawèniadaca íichawa Jesucristo.

⁶ Néeseté idècunitàacá Jesucristo iyaca cháí èeri irìcu, néenialíté iyaca asiali Dios ibànùericaté íipidenéeri Juan el Bautista.

⁷ Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuise, icàlidacaténá nacái wenàiwicanái irí Jesucristo yàanàcaté, yái amaléerica imànica wenàiwicanái íiwitáise náaliacaténáwa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú. Dios ibànùacaté Juan, yéewacaténá wenàiwicanái neebáidaca Jesucristo itàacái idécanáamité néemìaca Juan icàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali.

⁸ Yái Juanca càmítaté amalá imànica wenàiwica íiwitáise. Quéwa Dios ibànùacaté Juan icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali, yái imàaquéerica wenàiwica náaliácawa càinácaalí iyú náalimá nàyaca machacàníiri iyú.

⁹ Yái Jesucristoca, yácata abéerita amaléerica imànica macái wenàiwica íiwitáise yeebáidéeyéica itàacái náaliacaténáwa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú; yácata yàanèericaté aléi èeri irìculé.

¹⁰ Yái báisíiri Tàacásica íipidenéerica Jesucristo yèepunicatéwa cháí èeri irìcu. Ewita Dios imàacacáanítaté Jesucristo idàbaca

canánama cháí èeri irìcuírìca, càicáaníta èeri mìnánái càmitaté nàalíawa cawinácaalíni, càmita nacái cayába naicácani.

¹¹ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri irìculé idàbéericaté irípináwa, néese níai wenàiwica Jesucristo imàniyéicaté càmitaté natàida cayábani.

¹² Quéwa cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica Jesucristo, yebáidéeyéi nacái itàacái, yá Jesucristo imàacaca Dios yéenibeca nía.

¹³ Dios yéenibeca nía, quéwa càmita càide iyúwa wenàiwica imàníiná yéenibewa, càmita nacái iyúwa wenàiwica iwàwáaná imànica iiná iyúwa. Dios cà míri imàni càide iyúwa wenàiwica imàníiná. Dios yeedácaíta nía yéenibepináwa iyúwata iwàwáaná imànica.

¹⁴ Yái báisíri Tàacáisica ípidenéerica Jesucristo, yàanàacaté aléi èeri irìculé, yá yèepunicatéwa iyúwa asìali. Yá yèepunicatéwa wáapicha achúma èerínata, idènièri abéerita cayábéeri íiwitáisewa, icàlidéeri nacái abéerita yái báisíri tàacáisica. Wadéca waicáca máiníri cachàinica íiwitáise, icànéeri icamaláná chènuníiséeri iyúwa, yácáináta abéerita Dios lírica, yái Jesucristoca.

¹⁵ Juan el Bautista icàlidacaté cachàiníri iyúni Jesucristo iináwaná ìwali. Juan ímaca: “Yácata nucàlidéericatécué pirí ìwali núumacaalíté áiba máiníri cachàinica nuícha yàanàanápínaté núamirìcubàa. Cachàinírica nuíchani, ìyacáináaté bàaluitésíwa nupíchawáise, ipíchawáiseté numusúca nuicá èeri”, ímaca yái Juanca.

¹⁶ Máiní cayábéeri íiwitáise, yái Jesucristoca, yá imànica walí madécaná cayábéeri quéwanáta mamáalàacata, macáita wía yebáidéeyéica itàacái.

¹⁷ Dios imàacacaté profeta Moisés yéewáidaca wàawirináimi israelitanái namànicaténaté càide iyúwa Dios ichùulianá nía quéwa Jesucristo idéca yáasáidaca walí cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Jesucristo yéewáida wía nacái macái Dios itàacái báisíri iyú.

¹⁸ Canácatàacá áiba Jesucristo ícha iiquéeri Dios, quéwa Jesucristo, yái Dios líri abéerita, yácata Wacuèriná Dioscani, yái Jesucristoca, cáininéerica Dios iicáca; yái Jesucristo yácata abéerita imàaquéerica wáalíca Wáaniri Dios ìwaliwa, càinácaalí Dios íiwitáise iyaca.

Juan el Bautista da testimonio de Jesucristo

¹⁹ Bàaluité Juan el Bautista icàlidacaté Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese judío íiwacanánái ìyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu nabànùaca wenàiwica Juan yàatalé, abénaméeyéi sacerdote, levita nacái íibaidéeyéica templo irìcu. Nabànùaca nía nasutácaténá néemíawa Juan cawinácaalíni.

20 Yá Juan icàlidaca nalí iináwanáwa machacànita báisíri iyú. Ímaca nalí:

—Càmita Mesías núaquéi, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripiná walí, wía israelitaca —ímaca yái Juanca.

21 Néese nasutáca néemìawa àniwani:

—Néeni, ¿cawiná pía? ¿Profeta Elíassica pía yàanèerica àniwa càide iyúwaté áiba profeta ímáaná? —náimaca. Néese Juan ímaca nalí:

—Càmita nú yái —ímaca yái Juanca. Néese náima irí mamáalàacata:

—Néese, ¿píasica profeta Dios ibànuèripináca walí càide iyúwaté profetanái ímáaná wàawirináimi irí? —náimaca. Néese Juan ímaca:

—Càmíiri —ímaca yái Juanca.

22 Néese náimaca irí:

—Néeni, ¿cawiná pía? Iwàwacutá wáaliacawa machacàníiri iyú wacàlidacaténá nalíni, níái ibànuèyéica wía. ¿Càiná píimaca pìwaliwa? —náimaca irí.

23 Néese Juan ímaca nalí:

—Núaca yái asiali icàlidéerica nalí cachàiníiri iyúni, manacúali yùucubàa càinàwàiri, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná tàacáisi Dios inùmaliçuise. Yá núumaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí machacàníiri àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni’, càí núumaca nalí —ímaca yái Juanca.

24 Níái wenàiwica yèeyéicatéwa Juan yàatalé, fariseonái ibànùacaté nía.

25 Yá nasutáca néemìawa Juan:

—Néeni, càmicaalí Mesías pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripináca walí, wía israelitaca, càmicaalí nacái profeta Elías pía, yàanèerica àniwa, càmicaalí nacái profeta pía Dios ibànuèripinácaté walí càide iyúwaté profeta Moisés ímáaná wàawirináimi irí, néese, ¿cáná pibautizá wenàiwica? —náimaca.

26 Juan ímaca nalí:

—Nubautizá wenàiwica úni yáaculé, quéwa ìyaca pèewi áiba càimírìcuéca píalía ìwali.

27 Yàanàaca núamirìcubàawa. Máini cachàiníiri íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèeripináca; nuícáca núawawa càiride iyúwa yàasu wenàiwica càimíiri cachàini náicha canánama, máinicáiná cayábéerica nuíchani —ímaca yái Juanca.

28 Càité Juan icàlidaca nalíni aláera ípidenácataléca Betania, ìyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha, Juan ibautizácatalé wenàiwica.

Jesús, el Cordero de Dios

29 Néseté mapisáináami àniwa Juan iicáca Jesús yàacawa ipualé. Juan íimaca Jesús ìwali: “¡Piicácué Dios yàasu Cordero, yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa. Yácata yùuwichèeripináca Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnáná ìbáyawaná ìwalíse!

30 Nudéca nucàlidacuéca pírí iináwaná ìwali núumacaalítécué pírí: ‘Aiba yàanàapináca nùamirìcubàawa, yácata cachàiníri nuícha, iyacáinaté bàaluité nupíchawáise ipíchawáiseté numusúaca nuicá èeri’, càité núumacué pírí.

31 Núa nacái càmitaté núalía càirínacaalíni, yái Dios ibànuèripinácaté walí, quéwa nudéca nùanàca nubautizácaténá wenàiwica úni yáaculé yéewanápiná Israel itaquénáinámi náalía naicácani”, íimaca yái Juanca.

32 Néese Juan el Bautista íimaca àniwa: “Nudéca nuicáca Espíritu Santo iricùacawa chènuníse càiride iyúwa unùcu iicácanáwa, yá Espíritu Santo iyamáacawa ìwali.

33 Néese càmitàacáwa núalíawa mamálàacata cawinácaalíni, quéwa Dios, yái ibànuèrica núa nubautizáanápiná wenàiwica úni yáaculé íimaca nulí: ‘Piicápiná Espíritu Santo iricùacawa iyamáacawa abéeri asíali ìwali, yásí píalíacawa yácata yái ibànuèripináca Espíritu Santo wenàiwicanái irí, yái Espíritu yàacawéeridéeripináca níawa, ibautizácaténá náiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú’, càì íimaca nulí yái Diosca.

34 Nudéca nuicáca càide iyúwa Dios íimáanaté nulí ìwali, íná nucàlidacué píríni, Dios íiricani”, íimaca yái Juanca.

Los primeros discípulos de Jesús

35 Néseté mapisáináami àniwa, Juan el Bautista iyaca néeni àniwa pucháiba yéewáidacalé yáapichawa.

36 Juan iicáca Jesús yèepunícawa néenibàa, yá Juan íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¡Piicácué Dios yàasu Cordero yéetéeripináwa càide iyúwa nanúacaalí oveja wàlisài iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa! —íimaca yái Juanca.

37 Néese níái pucháiba Juan yéewáidacaléca idécanáami néemíaca Juan íimáaná nalí, yá nàacawa Jesús yáamísewa.

38 Néese Jesús iwènúa iicáidaca nalí, nàacawa yáamísewa, yá íimaca nalí:

—¿Càinásicué piwàwa? —íimaca nalí. Néese náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, ¿alénásica picapèe? —náimaca irí.

39 Néese Jesús íimaca nalí:

—Wàacué waicáca —íimaca nalí. Iná nàacawa yáapicha, yá naicáca alénacaalí iya. Yá nayamáacawa yáapicha yáté èerica déecucáiná èeri a las cuatrota táica nàanàacaalíté néré.

40 Abéeri néená ípídená Andrés, níái pucháiba yéemièyéica Juan el Bautista ímáaná néese nàacawa Jesús yáamísewa. Yái Andrésca, yácata Simón Pedro iméeréerica.

41 Néese Andrés yàacawa caquialéta icutáca ibèeriwa Simón. Yá Andrés ímaca Simón irí:

—Wadéca wàanàaca yái Mesíasca (ímáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, wía israelítaca —ímaca yái Andrésca.

42 Néese Andrés itéca Simón Jesús yàatalé. Yá Jesús iicáidaca Simón irí, yá ímaca irí:

—Píacata Simón, Juan ìiri. Quéwa siúcade numàaca píipídená Cefas (ímáanáca Pedro griego itàacái iyú) —ímaca yái Jesúsca.

Jesús llama a Felipe y a Natanael

43 Néeseté mapisáináami àniwa Jesús iwàwa yàacawa Galilea yàasu cáli néré, yá Jesús yàanàaca Felipe. Yá ímaca Felipe irí:

—Aquialé, pìawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —ímaca yái Jesúsca.

44 Yái Felipe Betsaida iyacàlená néeséeri alé nacáide Andrés, Pedronái iyacataléca.

45 Néese Felipe yàaca icutáca Natanael, yá Felipe ímaca Natanael irí:

—Wadéca wàanàaca yái asiali profeta Moisés itànèericaté iináwaná ìwali. Yácata Jesús, yái Nazaret iyacàlená néeséerica náiméerica ìwali José ìirimica —ímaca.

46 Néese Natanael ímaca:

—Canáca cayábéeri wenàiwica Nazaret iyacàlená irìcu —ímaca yái Natanaelca. Quéwa Felipe ímaca irí:

—Aquialé, pìaca piicácani —ímaca.

47 Néese Jesús iicáca Natanael yàacawa ipualé, yá Jesús ímaca Natanael ìwali:

—Aca néese israelitasíwa, iyéerica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, canácatáita ichìwáida áibanái —ímaca yái Jesúsca.

48 Néese Natanael ímaca Jesús irí:

—¿Càinásica pidéená pialía nùwali? —ímaca. Néese Jesús ímaca irí:

—Nuicácaté pía ipíchawáise Felipe imáidaca pía pìyacaalíté higuera yéetaná yáamibàa —ímaca yái Jesúsca.

49 Néese Natanael ímaca irí:

—Nuíwacali, ¡Dios ìirica pía! ¡Píacata yái icuèripináca wía, wía Israel itaquénáinámica! —ímaca.

50 Jesús ímaca irí:

—¿Peebáidasica nutàacái núumacáinácaíta pirí nuicácaté pía higuera yéetaná yáamibàa? Mesúnamáita piicápiná áiba wawàsi cachàiníwanái —ímaca yái Jesúsca.

51 Jesús ímaca nacái:

—Péemìacué cayába, áibaalípiná piicápiná capìraléeri cáli yàacùacawa, yásí Dios yàasu àngelnáí namichàacawa nuícha, nalicùacawa àniwa nùwali, núa asìali Dios néeséerica —íimaca yái Jesúsca.

2

Una boda en Caná de Galilea

¹ Néesetécáwa máisibáaná èeri irìcu, abéeri asìali icàsàacawa áiba yàcalé irìcu ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli íinata. Yá namànica irí fiesta. Jesús yáatúa ìyaca fiesta néré.

² Néese Jesús ìyaca nacái néeni wáapicha, wía yéewáidacaléca, namáidacáiná wía wàacaténá waicáca náapicha fiesta.

³ Néese uva ituní imáalàacawa náicha, yá Jesús yáatúa úumaca irí:

—Idéca imáalàacawa náicha uva ituníca —úumaca.

⁴ Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Núatúa, ¿cánásica càì píimaca nulí? Càmitàacá nuénáiwaná yàanà —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Quéwa Jesús yáatúa íimaca nalí níái iwacuèyéica nalí yàacàsi:

—Pimànicué macáita iyúwata ichùulianácué pía —úumaca.

⁶ Nàyacaté néré seis namanùbaca catùa manuínaméeyéi íba icatùalená, nàucùacaténá naliculé úni, càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, iwàwacutácáiná judiónái imànica culto nacáiri náibacaténá nàasuwa, nacáapi nacáíwa ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa masacàacaténá Dios iicáca nía. Abénaméeyéi catùa manuínaméeyéi náalimá napuníacawa cincuenta litro imanùbaca úni iyú, áibanái setenta litro imanùbaca iyú náalimá nacái napuníacawa.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí níái íibaidéeyéica néré:

—Pipuníadacué níái catùa úni iyú —íimaca yái Jesúsca. Yá napuníadaca nía macáita, àta catùa inùma nérénama.

⁸ Néese Jesús íimaca nalí:

—Siùca peedácué achúmanamata catùa irìcuíse, yá pitécuéni fiesta íiwacali irí, yáalimáidacaténáni —íimaca yái Jesúsca. Yá namànica iyúwata Jesús íimáaná.

⁹ Yá fiesta íiwacali yáalimáidaca úni iwènuéricatéwa uva ituní iyú, quéwa càmita yáalíawa síisáanácaalíté needá yái uva ituníca. Níawamita íibaidéeyéica néré náalíacawa ìwali napuníadacáinaté catùa yáawami úni iyú. Néese fiesta íiwacali imáidaca yàataléwa yái asìali wàlisàiri cánuca imàníricaté matrimonio.

¹⁰ Yá fiesta íiwacali íimaca irí:

—Aibanái namànicaalí fiesta, yá nàaca nàirapíná quéechacáwa cayábéeri yáwanái uva ituní, néese idécanáami nàiraca madécaná, yá yàaca nàirapíná áiba báawatéerita. Quéwa pidéca pidèniaca yái cayábéeri yáwanái àta siùca nacáide —íimaca.

11 Yái cayábéeri wawàsi Jesús imàníirica nalí Caná iyacàlená néré Galilea yàasu cáli íinata, yácata idàbáanéeri cayábéeri imàníirica càníirica wenàiwica idé imànica. Càita yáasáidaca nalí íiwitáise chènuníiséeriwa. Ináté wía yéewáidacaléca weebáidaca itàacái cachàiniwanái.

12 Néese cáwa Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená néré. Jesús yáatúa ùacawa yáapicha, yéenanái nacái, wía nacái yéewáidacaléca wàacawa yáapicha. Yá wàyaca néeni máisiba éeritasica.

Jesús purifica el templo

13 Néenialité mawiénica judiónái yàasu culto íipidenéeri Pascua wawàwalicaténá càináaalité iyú Dios íwasàaca wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Wàacawa Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

14 Néese Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé, yá iicáca wenàiwicanái iwéndéeyéica pacá, oveja nacái, unùcu nacái. Nawéndaca pìrái wenàiwica irí iwàwéeyéica imànica sacrificio Dios irí nabáyawaná ìwalísewa, ofrenda piná nacái. Nàyaca nacái áibanái icambiéyéica plata wenàiwica íicha. Yáawinéeyéicawa yàasu mesa iwérewa nacambiacaténá náicha plata.

15 Néese Jesús iwacáidaca íyanási, yá imànica cabèesi nacáiri, yá icalùadaca namusúawa macáita wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuise, nàasu pìrái yáapichawa, ovejanái, pacá nacái. Néese níái icambiéyéica plata wenàiwica íicha needácaténá nalíwa plata, yá Jesús yúucaca nàasu moneda canánama cáli íinatalé, yá nacái itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama.

16 Néese Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú níái iwéndéeyéica unùcu:

—¡Pitécué yái yàasusi templo íicha! ¡Picácué pimàni Núaniri Dios icapèe iyúwa nawéndacàalu! —íimaca yái Jesúsca.

17 Néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté tàacáisi rey David itànèericaté Dios Iiri inùmalícuise cuyàluta Salmos irìcu. Íimacaté: “Máiní báawa nuicáca yái namàníináca báawéeri wawàsi piasu templo irìcu, pía Nucuèriná Dios; namànipiná nulí báawéeri máinícáiná cáinináca nuicáca picapèe”, íimacaté yái Dios Iirica.

18 Néese abénaméeyéi judío íiwacanánái ibàluèyéicawa néeni náimaca Jesús irí:

—¡Canáca yéewaná pimusúadaca nía templo ibàacháwalená íicha! Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca, néese pimàni waicá áiba wawàsi càníirica wenàiwica idé imànica píasáidacaténá pidèniaca Dios íiwitáise —náimaca.

19 Jesús íimaca nalí:

—Ewitanica pimáalàidacáanítacué yái temploca, càicáaníta numichàidapiná ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcuwa —íimaca yái Jesúsca.

20 Néese níái judío íiwacanánái náimaca irí:

—Nadéca náibaidaca cuarenta y seis camuí namànicaténá yái temploca. Càmita pidé pimichàidaca ibàlùawa àniwani máisiba èeri irìcu —náimaca irí.

21 Quéwa Jesús itàanícateé ìyaca ìwaliwata iyúwa templo.

22 Iná idécanaámiteé Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, néese wía yéewáidacaléca wawàwalicaté yái tàacáisi Jesús icàlidéericaté nalí, ínáté weebáidaca manuísíwata Dios itàacái profetanái itànèericaté Jesús ìwali. Weebáidacaté nacái Jesús itàacái.

Jesús conoce a todos

23 Idècunitàacá Jesús ìyaca Jerusalén ìyacàlená néeni iicácaténá náapicha judíonái yàasu culto Pascua, yáté madécaná neebáidaca Mesíascani, yái Jesúsca, israelita icuèrinápiná Dios ibànuèrica nalí, naicácáinaté Jesús imànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica.

24 Quéwa Jesús yáalíacawa càmita neebáida itàacái báisíiri iyú yáalíacáiná macáita náiwitáise.

25 Càmitaté iwàwacutá áibanái icàlidaca Jesús irí nàwali níái wenàiwicaca, yácáiná Jesús yáalíacawa macáita wenàiwica íiwitáise.

3

Jesús y Nicodemo

1 Iyacaté fariseo ípidenéeri Nicodemo, abéeri judío íiwacanánái yéená máiníiri cáimiétacanáca.

2 Yái Nicodemo yàacawa ipáchiaca Jesús yàatalé táiyápi itàanícateé yáapicha. Nicodemo yàacawa néré táiyápicáwa ipíchaná yàacawéeyéiná fariseo náalíacawa ìwali ipáchianá Jesús. Yá Nicodemo íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, wáalíacawa pìwali Dios idéca ibànùaca pía péewáidáanápiná wía. Càì wáalíacawa càmicáiná yáalimá áiba imànica yái cà mírica wenàiwica idé imànica, càide iyúwa pimàníná, càmicaalí Dios yàacawéerida nía —íimaca yái Nicodemoca.

3 Néese Jesús íimaca irí:

—Péemà cayábani, càmicaalí Dios imàaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú, néese càmita yéewa yáalíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa —íimaca yái Jesúsca.

4 Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Càinásica béeri asìali yáalimá imusúacawa wàlisài iyú àniwa? ¿Yáalimásica iwàlùacawa yáatúa idèericuléwa imusúacaténá iicá èeri wàlisài iyú àniwa? —íimaca yái Nicodemoca.

⁵ Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayábani, macái wenàiwica namusúaca naicá èeri idàbáanéeri yàawiría úni nacáiri yèewi. Néseta quéwa iwàwacutá Espíritu Santo imàacaca wàlisài náiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí. Càita yéewa Dios yàasunáica nía, Dios icùanápíná nía.

⁶ Cawinácaalí wenàiwica imusuéricawa inanái íicha, idèniaca iináwa cháí èeri irìcuíríca, quéwa cawinácaalí wenàiwica Espíritu Santo imàaquéerica wàlisài íiwitáise, idèniaca Espíritu Santo.

⁷ Píalimáida péemíaca cainácaalí íimáaná yái tàacáisi númérica pirí: ‘Iwàwacutá Dios imàacaca wenàiwica imusúaca iicá èeri àniwa wàlisài iyú’, còi númaca pirí.

⁸ Péemìa comparación: Cáuli ipùaca àta alénácaalí Dios imàacaca cáuli yàacawa. Yá péemíaca cáuli isàna quéwa càmita píalíawa síisáanácaalí yàawa yái cáulica. Càmita nacái píalía ìwali alénácaalí yàawa. Càita nacái càmita píalimá píalíacawa cainácaalí iyú Espíritu Santo wàlisài imànica wenàiwica íiwitáise, nadèniacaténá nacáucawa chènuníiséeri Espíritu Santo yèerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Néese Nicodemo isutáca yéemíawa Jesús àniwa:

—Néeni, ¿càinásica yéewaná càicani? —íimaca.

¹⁰ Jesús íimaca irí:

—Píacata caináwanéeri yéewáidéerica Israel itaquénáinami, ¿cáná càmita píalíawa ìwali yái númáanáca?

¹¹ Péemìa cayábani, watàanica ìwali yái wáaliérica ìwali, wacàlidacué nacái piríni, yái waiquéerica, quéwa càmitacué peebáida watàacái.

¹² Càmicaalícué peebáida nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca cháí èeri irìcu, néese, ¿càinásícué píalimá peebáidaca nucàlidacaalícué pirí ìwali yái Dios imàníríca chènuniré?

¹³ “Canáca áiba nuícha cháí èeri irìcu ìyéericaté chènuniré icàlidacaténá cainácaalí iyáaná néré, abéerita núa yái iricuèricatéwa chènuníise, núa asìali Dios néeséerica, núa chènuníiséerica.

¹⁴ Péemíacáwa comparación: Bàaluité madécaná wàawirináimi iwàwacaté yéetácawa àapi iyú àpinái yaamíacáinaté nía manacúali yùcubàa caináwàiri. Néese profeta Moisés imànicaté àapi yéenáiwaná bronce imànicaná. Néeseté Moisés imichàidaca àapi yéenáiwaná àicu cáaléeri ìwali yéewanápínaté macáita wenàiwica naicáidaca irí, níái àapi yaamiyéycaté. Naicáidacaalíte yéenáiwánasi irí, yáté

cáuca nía iculále íicha. Càita nacái iwàwacutá wenàiwicanái imichàidaca núa chènuniré cruz ìwali, núa asiali Dios néeseérica, yéewanápiná macái wenàiwica naicáidaca nulí.

15 Càita Dios imàacapiná namànica nulí yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái càmita náucawa Dios íicha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmíiri imáalàawa Dios yáapicha —ímaca yái Jesúsca.

El amor de Dios para el mundo

16 “Máini cáinináca Dios iicáca macái èeri mìnanaí íná càì imànica nalí: ibànùaca nalí Iiriwa abéerita yéewanápiná macáita cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái càmita náucawa Dios íicha càiripináta, néese nadèniaca nacáucawa càmíiri imáalàawa Dios yáapicha.

17 Càmicáináté, Dios ibànùaca Iiriwa aléi èeri irìculé yùuwichàidacaténá èeri mìnanaí nabáyawaná ìwallise. Néese Dios ibànùacaté Iiriwa iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

18 “Càmita Dios yùuwichàidapiná càiripináta cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái. Quéwa Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná càiripináta cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái, yái Dios Iirica abéerita, càmicáiná neebáidani.

19 Dios idéca íináidacawa yùuwichàidáanápiná nía, cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái. Péemìa comparación: Yái Dios Iiri ìyaca càide iyúwa camalási cháì èeri irìcu, imàaquéri waicáca cayába yácáiná Dios Iiri yásáidaca wenàiwicanái irí cabáyawanáca nía. Quéwa níái èeri mìnanaíca càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái casímáica namànica nabáyawanáwa catácáiná náiwitáise, íná càmita cayába naicá Dios Iiri yásáidéérica cabáyawanáca nía.

20 Péemìa comparación: Cawinácaalí wenàiwica imàníiyéica ibáyawanáwa càmita nàawa camalási yàatalé ipíchaná áibanái naicáca yái báawéérica namàníirica, càita nacái cawinácaalí càmíiyéica yeebáida Dios Iiri itàacái báawaca naicáca Dios Iiri manúsíwata, náuca nacái náichawani, ipíchaná yásáidaca áibanái iicá nabáyawaná.

21 Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica báisíiri tàacáisi càmita càì namàni. Néese, namàacaca áibanái iicáca macáita namàníirica yéewacaténá áibanái náaliacawa namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná”, ímaca yái Jesúsca.

Juan el Bautista vuelve a hablar de Jesús

22 Néeseté Jesús yàacawa wáapicha, wía yéewáidacaléca Judea yàasu cáli ínatalé. Yá wàyaca néeni máisibáwanái èeri. Yá Jesús imàacaca wabautizáca wenàiwicanái, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná.

23 Juan el Bautista ibautizácaté yàacawa wenàiwica nacái Enón iyacàlená néré mawiénita Salim iyacàlená irí iyacáiná néeni manùba úni. Ináté wenàiwica yàanàaca néré. Yá Juan ibautizáca nía.

24 Càité imànica ipíchawáiseté romanonái icuèyèicaté wàasu cáli náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànaliculé.

25 Néese abénaméeyéi néená Juan yéewáidacalénái, abéeri judío nacái nadàbaca natàanica naliwáaca uuléeri wawàsi iyú, ìwali càirínácaalí ibautizá cayábáwanái, Juan el Bautistasica, càmicaalí nacái Jesús yéewáidacalénáisica.

26 Iná Juan yéewáidacalénái yàacawa Juan yàatalé. Yá náimaca irí:

—Pía yéewáidéerica wía, yáara asiali iyéericaté píapicha abémàalé Jordán inanába ícha, yái picàlidéericaté walí ìwali, siùca macáita nàacawa yàatalé nabautizácaténáwa, yá nàacawa yáapicha, yéewáidacalécáténá nía —náimaca.

27 Néese Juan ímaca nalí:

—Dios imàacaca walí íbaidacalési iyúwata iwàwáaná imàacaca wáibaidacalépiná, iná yéewa wáaliacawa Dios idéca imàacaca cachàinírira nuíchani, yái Jesúsca.

28 Bàaluité péemiacuèca nucàlidáanáté nalí machacàníri iyúni càmlírira Mesías núa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèrica walí, wía israelitaca. Néese, núumacatécué pirí núata yái wenàiwica Dios ibànuèrica Mesías ipíchalé.

29 Péemiacuè comparación: Asiali yeedácaalí yàacawéetúapináwa, yá natéca úa ùacawéeri yàataléwa, yá casímáica iwàwa, itàanica casímáiri iyú náapicha. Néese yái asiali yàacawéeriná ibàluèricawa néeni, máini casímáica yéemíaca yàacawéeriná itàacáwa. Yá casímáica ínáidacawa yàacawéeriná ìwaliwa mànacàu yàanàacáiná ùyacaténá ùacawéeri yáapichawa. Càita nacái núa. Casímáica nuínáidacawa wenàiwica nàacáináwa Jesús yàatalé, yàasunáicaténá nía.

30 Iwàwacutá macáita nuéwáidacalé manùbéeyéi nàacawa nuícha nàacaténá Jesús icàaluíniná cachàinicáiná nuícha càiripinátani —ímaca yái Juanca.

El que viene de arriba

31 Juan el Bautista ímaté nacái: “Yái Dios Iri yàanèrica chènuníse, yácata cachàinírira náicha canánama. Quéwa núa, imusúericaté iicá èeri càide iyúwa macái wenàiwica iyáaná, nùyaca cháí èeri írìcu càide iyúwa asiali iyáaná meedá, nucàlida nacái ìwali yái wawàsi Dios imàaquèerica núaliacawa ìwali cháí èeri írìcu. Quéwa yái Dios Iri yàanèrica chènuníse, yácata cachàinírira náicha canánama.

32 Icàlida nacái ìwali yái iiquèerica chènuniré, yá nacái yéemièrica quéwa máisibáwanáita nía càì yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yái wenàiwicaca yáasáidaca yeebáidaca Dios itàanica báisíiri iyú.

³⁴ Yái Jesús Dios ibànuèrica itàanica Dios inùmallicúise, Dioscáiná idéca yàaca irí Espíritu Santo manuísíwata, càmita Dios imáisanà Espíritu Santo Jesús íicha.

³⁵ Cáinináca Wáaniri Dios iicáca Iiriwa, idéca nacái Dios imàacaca Iiri icùanápíná macáita.

³⁶ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, idènìaca icáucawa càmlíiri imáalàawa Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí càmlíirica iwàwa yeebáidaca Dios Iiri itàacái, canáca icáuca càmlíiri imáalàawa, néese yùuwichàapínacawa manuísíwata Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú”, íimaca yái Juanca.

4

Jesús y la mujer de Samaria

¹⁻² Néeseté fariseonái náalíacawa Jesús idènìaca yéewáidacalénáywa manùbéeyéi Juan el Bautista íicha: Náalíacaté nacáywa Jesús imàacaca wabautizáca manùbéeyéi wenàiwica Juan el Bautista íicha. Jesús càmitaté ibautizá wenàiwica, néese imàacaca wabautizáca nía.

³ Jesús yáalíacawa fariseonái ínáidacawa caluéri iyú iwali, íná Jesús yàacawa Judea yàasu cáli íicha. Yá yèepùacawa yàacawa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴ Jesús iwàwacutácaté ichàbacawa Samaria yàasu cáli ínatalé.

⁵ Iná yàanàaca wáapicha, wía yéewáidacaléca, Sicar ìyacàlená néré Samaria yàasu cáli ínata. Yái yàcaléca ìyaca mawiénita Jacob yàasu cáli irí, yái cálica Jacob yèericaté ìiri iríwa ìpidenéericaté José.

⁶ Iyaca néeni utàwi nacáiri nàisèeri irìcúise úni ìpidenéeri Jacob yàasumi. Jesús yàanàaca néré chamaléeri yàacawa àyapu iyú, yá yáawinacawa mawiénita utàwi nacáiri irí, yái nàisèerica irìcúise úni. Wàanàacaté néré batéwacaalíté machacànica èeri.

⁷⁻⁸ Néese wàacawa yàcalé irìculé, wía Jesús yéewáidacaléca, wawèniacaténá wayáapínáwa. Néese inanái Samaria yàasu cáli néeséechúa ùanàaca uisàacaténá úni. Yá Jesús íimaca ulí:

—Pìa nuìra úni —íimaca ulí.

⁹ Quéwa càmita cayába judíonái, samaritanonái nacái naicáyacacawa. Càmita nacái nàira náapichawáaca bacàa irìcúise úni. Iná úái Samaria yàasu cáli néeséechúaca úumaca Jesús irí:

—Píacata judíosàiri, ¿cáná pisutá nuícha úni, núa Samaria yàasu cáli néeséechúaca? —úumaca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca ulí:

—Càmìta píalíawa ìwali yái cayábéerica Dios iwàwéerica imànica pírí. Càmita nacái píalíawa cawinácaalí núa, núa

isutéerica píicha úni. Píalíacaalí cawinácaalí núatá, yásí pisutáca nuícha únitá, yá nùaca pírí cáuri únitá —íimaca yái Jesúsca.

11 Néese úumaca irí:

—Néeni, canáca pírí úni yàalu peedácaténá úni, máini depuíwalécani yái única. ¿Sísáaná peedápiná cáuri úni?

12 Wàawirimi Jacob imàacacaté walí yái utàwica wàisèeripiná irìcuíse úni. Yeedácatáicaté ìrapináwa úni. Càita nacái Jacob yéenibe, ipìranái nacái nàiracaté úni cháí. ¿Píasica cachàiníri wàawirimi Jacob íicha? —úumaca.

13 Néese Jesús íimaca ulí:

—Cawinácaalí wenàiwica ìrèeyéica yái única ìyéerica cháí, mamáalàacata nèepùaca macàlaca nawàwa àniwa.

14 Quéwa cawinácaalí ìrèerica úni nuèrica irí càmita quirínama yèepùaca macàlaca iwàwa àniwa. Néese úni nuèrica irí, imichàapínacawa mamáalàacata iwàwalìcu yàacaténá irí icáuca càmíri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

15 Uái inanáica úumaca Jesús irí:

—Uwé, pía nulí única yéewanápiná càmita nuèpùawa macàlaca nuwàwa àniwa, càmita nacái iwàwacutá nuèpùaca nuìsàaca úni àniwa —úumaca.

16 Jesús íimaca ulí:

—Pía pimáidaca piacawéeriwa. Pité néeseni —íimaca yái Jesúsca.

17 Néese úumaca irí:

—Canácata nunìri —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca picàlidaca nulí báisíri iyúni canáca pinìri.

18 Pidéca pidèlaca cinco namanùbaca pinìrináíwa, yá pidéca piúcaca píchawa macáita nía. Asìali piyéerica yáapicha càmírita pinìri. Iná pidéca picàlidaca nulí báisíri iyúni —íimaca yái Jesúsca.

19 Néese uái inanáica idécanáami uémìacani, yá úumaca irí:

—Siùca nuínáidacawa cawàwanáta profetaca pía, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuíse.

20 Wàawirináimi samaritano nàacaté Dios icàaluíniná cháí manuíri dúli íinata, quéwa piacué judíoca, píimacuéca iwàwacutáanása macái wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná Jerusalén ìyacàlená néenibàata —úumaca.

21 Néese Jesús íimaca ulí:

—Péemla nulí cayába, peebáida nutàacái. Mesúnamáitacué piápiná Wáaniri Dios icàaluíniná, quéwa càmitacué iwàwacutápiná pianàaca aléi dúli íinalé, càmitacué nacái iwàwacutá piacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé.

22 Píacué samaritanoca càmitacué píalía Dios ìwali pièricuéca icàaluíniná. Quéwa wía judíoca wáalíaca Dios ìwali yái wèerica icàaluíniná, yácáiná judíosàiricani yái ìwasèeripináca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

23 Quéwa máini mesúnamáita, siùca èeri nacái, cawinácaalí báisiyéica iwàwa yàaca Wáaniri Dios icàaluíniná nàapíná icàaluíniná báisiiri iyú manuísíwata macái nawàwalicuísewa càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Wáaniri Dios iwàwa càì wenàiwica yàaca icàaluíniná.

24 Canáca Dios iiná càide iyúwa wenàiwica iiná èeri irìcuírca íná càmita idé wenàiwica iicáca Dios. Càita nacái càmita wáalimá waicáca watuí iyúwa càinácaalí iyú wenàiwica yàaca Dios icàaluíniná, nàacáiná icàaluíniná nawàwalicuísewa. Iwàwacutá wenàiwica nàaca Dios icàaluíniná báisiiri iyú macái nawàwalicuísewa, càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná —ímaca yái Jesúsca.

25 Néese úái inanáica úumaca:

—Núalíacawa Mesías yàanàanápíná (íimáanáca “Cristo” griego itàacái iyú), yái wacuèrinápínáca Dios ibànuèripíná walí. Mesías yàanàacaalípiná, yásí icàlidaca walíwa macáita, wáalícaténá wéemíaca cayába —úumaca.

26 Jesús ímaca ulí:

—Núacata yái, itàanírica píapicha —ímaca yái Jesúsca.

27 Idécanacáita càì Jesús ímaca, wíacata Jesús yéewáidacaléca wàanàaca néré, yá wáináidacawa waicáidaca Jesús irí itàanícáiná inanái yáapicha. Quéwa cáaluca wasutáca wéemíawani íná canáca wéená isutéeri yéemíawa Jesús cáná yéewaná itàani úapicha.

28 Néese úái inanáica umàacaca ùasu úni yàaluwa, yá uèpùacàatécatawa yàcalé irìculé. Yá úumaca wenàiwicanái irí:

29 —Aqualécué, piicá abéeri asìaliquéi icàlidéerica nulí macáita nudéená numànica. ¿Píináidasicué cawàwanáta Mesíascani, yái wacuèrinápíná Dios ibànuèrica walí? —úumaca.

30 Néese namusúacawa yàcalé irìcuíse, yá nàacawa Jesús yàatalépiná.

31 Quéwa ipíchawáiseté yàcalé mìnánái nàanàaca Jesús yàatalé, yá wía, yéewáidacaléca wasutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Yá wáimaca irí:

—Wáiwacali, piyáa piyáacaléwa —wáimaca.

32 Quéwa Jesús ímaca walí:

—Nudènià nuyáapínáwa áibata càmíricuécá píalíawa ìwali —ímaca yái Jesúsca.

33 Néese wía yéewáidacaléca wáimaca walíwáaca:

—¿Cawàwanáta áibanái idéca yàaca iyáapíná? —wáimaca.

34 Quéwa Jesús ímaca walí:

—Casíimáipínáca núa idécanáami numànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa, idécanáami numáaláidaca numànica yái íbaidacalésica Dios ichùulièricaté numànica, càide iyúwacué casíimáiná pía pidécanáamicué piyáaca piyáacaléwa.

35 Péemiàcué comparación: Picácué píima piríwáaca: 'Iwàwacutéeri báinúaca quéeri àta needáataléta bànacalé iyacaná', picácué píima. Núumacué piri, piicácué macáita níai wenàiwicaca yàanèyèica wàatalépiná. Càica níade iyúwa bànacalé iyacaná quíiréeri, mesúnamáicáinata neebáidapiná nutàacái, yásí wàwacáidaca nía nulípiná nùasunáicaténá nía, càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná.

36 Cawinácaalí iwacáidéerica nulí wenàiwica nùasunáipiná, càipiná nùaca iwèniwa: Numàacaca casímáicani iicácáiná wenàiwica neebáidaca nutàacái. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyèica nutàacái needápiná naliwa nacáucawa camíiri imáalàawa. Péemiàcué comparación: Bànacalé íiwacali ichùulíaca yàasu wenàiwicanáíwa náibaidáanápiná bànacalé yùucubàa. Abéeri wenàiwica ibànacaalí ituíná, yásí casímáipinácani áiba íibaidéeri yáapicha yeedéeripiná iyacanási quíiracaalíni. Càita nacái cawinácaalí icàlidéerica nutàacái idàbáanéeri yàawiría wenàiwicanái irí, yá nacái áiba wenàiwica iwènúadéerica nulípiná náiwitáise, yá casímáica nawàwa abédanamata, níai pucháibaca íibaidéeyèica nulí.

37 Báisíta iyaca càide iyúwa comparación íimáná wataacái iyú: 'Abéeri náiwacali yàasu wenàiwica ibàna ituíná, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needáca bànacalé iyacaná quíiracaalíni', íimaca yái comparaciónca.

38 Càita nacái nudéca nubànùacuéca pía piwènúadáanápiná nulí wenàiwica íiwitáise nùasunáicaténá nía, càide iyúwa náiwacali yàasu wenàiwicanái yeedácaalí bànacalé iyacaná aléera náiwacali yàasu wenàiwica áibanái ibànacatalécaté. Càide iyúwa comparación íimáná: Náiwacali yàasu wenàiwica idéca ibànaca ituínási, néese náiwacali yàasu wenàiwicanái áibanái needápiná bànacalé iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái píacué: Uái inanáica udéca ucàlidaca yàcalé mìnánái irí nuináwaná ìwali, càide iyúwa udéca nacáicaalí ubànaca ituínási, néese cué piwènúadapiná nulíwa náiwitáise, níai yàcalé mìnánáica. Yásí píwacáidacué nulí níawa nùasunáipiná càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí bànacalé iyacaná quíiracaalíni —íimaca yái Jesúsca.

39 Uái inanáica ucàlidacaté Jesús iináwaná ìwali nalí níai iyéeyèica yàcalé irícu iyéerica Samaria yàasu cáli ínata. Uumaca nali: "Idéca icàlidaca nulí macáita nudéena numànica", úumaca. Iná yéewa madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái Mesíascani, yái nacuèrinápiná Dios ibànùèripinácaté nalí.

40 Inaté níai samaritanoca idécanáami nàanàaca Jesús yàatalé, yá nasutáca íicha wawàsi iyamáanápínáwa náapicha. Jesús iyacaté náapicha pucháiba èeri.

41 Yá madécaná áibanái yeebáidaca Jesús itàacái néemiàcáiná icàlidáaná nalíni.

42 Yá náimaca ulí uái inanáica:

—Siùca weebáidaca Jesús itàacái càmirita abé pitàacái ìwalíise, néese wadéca wéemìaca itàacái. Yá wáallacawa báisìiri iyú Jesús ìwali Mesíascani, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, yái iwàsèripináca èeri mìnánái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha — náimaca.

Jesús sana al hijo de un oficial del rey

⁴³ Néeseté idécanáami Jesús ìyaca náapicha pucháiba èeri, yá yàacawa Samaria yàasu cáli ícha, yá idàbaca yàacawa àniwa Galilea yàasu cáli nérépiná.

⁴⁴ Jesús ímacáiná: Profeta yàasu cáli néeséeyéi càmita neebáida profeta itàacái, yái itàanírira Dios inùmalìcuíse, càmita nacái naicácani cáimiétaquéri iyú.

⁴⁵ Jesús yàanàcaté Galilea yàasu cáli néré, yá níái ìyéeyéica néeni nataidaca Jesús cayábéeri iyú nàyacáinaté Jerusalén ìyacàlená néeni naicácaténá Pascua yàasuná culto, íná yéewa naicácaté macáita yái Jesús imàníriraté néenibàa, yái càmirica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁶ Néese Jesús yàanàaca áiba yàcalé néré ípidenácatalé Caná, Galilea yàasu cáli ínatalé imàacacataléca úni iwènúacawa uva ituní iyú. Aiba yàcalé ípidenácatalé Capernaum ìyaca mawiénita Caná ìyacàlená irí. Iyacaté Capernaum ìyacàlená mìnali, gobierno yàasu wenàiwica máiníri cachàinica íbaidéerica rey irí, yái reyca icuèricaté nàasu cáli. Yá cáuláicaca gobierno yàasu wenàiwica ìiri.

⁴⁷ Yái gobierno yàasu wenàiwica yéemìacanacáita Jesús iináwaná ìwali yàanàanáté Galilea yàasu cáli néré Judea yàasu cáli ícha, yá yàaca iicáca Jesús. Isutáca Jesús ícha wawàsi yàanápináwa icapèe néré ichùnìacaténá ìiri iwàwéeri yéetácawa.

⁴⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái éwita càmicáaníta picá numànica yái càmirica wenàiwica idé imànica. Quéwa, càmitacué piwàwa peebáidaca nulí àta piicácaalítacué numànica áiba wawàsi imàaquéericuéca píináidacawa piicáidaca nulí — ímaca yái Jesúsca.

⁴⁹ Quéwa gobierno yàasu wenàiwica ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piàcàatétawa nucapèe néré ipíchaná nuìri yéetácawa —ímaca.

⁵⁰ Néese Jesús ímaca irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa. Cáuca pìirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha —ímaca yái Jesúsca. Yá asiali yeebáidaca Jesús itàacái, íná yèepùacawa icapèe nérépináwa.

⁵¹ Néese mawiénicaalíténi icapèe iríwa, yá yàasu wenàiwicanái namusúacawa icapèe irìcuíse nàipunitáidacani. Yá náimaca irí:

—¡Cayábaca pìirica! ¡Cáucáani! —náimaca.

⁵² Néese isutáca yéemìawa nía càinácaalíté hora irícu idé mecuní ichàbacawa ícha. Yá náimaca irí:

—Táquicha a la unata táicalé mecuní ichàbacawa ícha — náimaca.

⁵³ Néese yáaniri yáaliacawa hora ìwali, yáta horaca Jesús ímacatáicata irí: “Cáuca piirica. Idéca mecuní ichàbacawa ícha”, càité ímaca yái Jesúsca. Yá yeebáidaca Jesús itàacái, macái yéenanái yáapichawa.

⁵⁴ Yácata pucháibáaná wawàsi Jesús imànírica, yái cànírica wenàiwica idé imànica idécanáamité yèepùacawa Judea yàasu cáli ícha Galilea yàasu cáli néré.

5

Jesús sana al paralítico de Betzata

¹ Néeseté àniwa judiónái namànica áiba culto Jerusalén iyacàlená irícu, íná Jesús yàacawa néré àniwa.

² Jerusalén iyacàlená néeni iyacaté abéeri úni yàalu manuírí náiquéericaté cáli yèewiré mawiénita Jerusalén iwáiná inùma irí, abéeri inùma ípidenéeri Ovejanái yàasu. Yái úni yàalu manuíríca ípidenéeri Betzata hebreo itàacái iyú idènièri itéesewa cinco namanùbaca capìima nacáiyéi manuínaméeyéi.

³ Madécaná cáuláiquéeyéi wenàiwica nàyaca macái capìima irícu mawiénita úni yàalu manuírí irí. Nàyaca néeni matuíyéi, éeruúyéi yàabàli nacái, máapinéeyéi nacái. Yá nalíacawa cáli ínata natuíyàacaténá úni icusúanicawa.

⁴ Yácáiná áibaalíté ángel iricùacawa chènuníise yèewìadacaténá úni. Néese cawinácaalí idàbáanéeri cáuláiquéeri iricùacawa úni yáaculé, yásí cayábacani, yá uláicái ichàbacawa ícha càinácaalí uláicái wenàiwica idènièrica.

⁵ Néese iyaca cáuláiquéeri asìali cáuláiquéeyéi yèewi. Cáláicacatèni treinta y ocho camuí.

⁶ Néeseté Jesús yàanàaca néré, yá iicáca yái cáuláiquéeri irièricawa néenibàa. Jesús yáaliacáinátéwa iináwaná ìwali yái cáuláiquéerica yùuwichàacatéwa madécaná camuí, íná Jesús ímaca irí:

—¿Piwàwasica cayábaca pía àniwa? —Ímaca yái Jesúsca.

⁷ Yái cáuláiquéerica ímaca irí:

—Néeni, canáca nulí áibanái itéenápíná núa úni yáaculé icusúacaalíwa yái única. Macái yàawiríata nuwàwacaalí nulicùacawa néré, yá áiba iricùacawa nupíchalé —ímaca.

⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—Pimichàawa. Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Yáta cayábaca yái asialica. Néese yeedáca yàalubáíwa, yá idàbaca yèepunícawa. Quéwa Jesús ichùnìacani sábado irícu judiónái iyamáidacatáicawa.

10 Iná abénaméeyéi judío íiwacanánái náimaca irí yái cáuláiquéerimica:

—Siùca sábadò wayamáidacatáicawa, íná càmìta wàawirináimi íiwitáise imàaca pèepunídaca pìalubáíwa —náimaca.

11 Néese yái asìali íimaca nalí:

—Yáara ichùnièrica núa íimaca nulí: ‘Pichùnìa pìalubáíwa, pìanáwa’, íimaca nulí —íimaca yái cáuláiquéerimica.

12 Néese nasutáca néemìawani:

—¿Cawiná ichùulìa pichùnìaca pìalubáíwa, pìanápináwa? ¿Cawiná càì íimaca pirí? —náimaca.

13 Quéwa yái asìali càmìta yáalíawa cawinácaalíni yái ichùnièricatèni madécanácáiná wenàiwica iyaca néeni, Jesús nacái yàacatéwa íicha.

14 Néesezáwa Jesús yàanàaca yái asìalica templo irìcu. Yá Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába. Idéca cayábaca pía uláicái íicha. Picá pimàni pibáyawanáwa quirínama ipíchaná áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái yàanàaca pìwali —íimaca yái Jesúsca.

15 Néese yái asìali yàacawa icàlidaca judío íiwacanánái irí Jesús iináwaná ìwali ichùnìacatèni.

16 Iná níai judío íiwacanánáica nàuwìdeca namànica Jesús, nasàiwicaca irí wawàsi nacái mamáalàacata ichùnìacáinaté wenàiwica sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa.

17 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Núaniri Dios íibaidaca mamáalàacata, càita nacái nuíbaidaca —íimaca yái Jesúsca.

18 Iná níai judío íiwacanánáica máiní cachàiníwanái nawàwaca nanúacani. Yá báawaca naicàcani ichùnìacáiná wenàiwica sábadò irìcu judíonái iyamáidacatáicawa. Icàlidaca nacái iináwaná ìwaliwa càide iyúwa abéeri Dios inacáiri, íimacáiná Dios ìwali yáaniricani.

La autoridad del Hijo de Dios

19 Néeseté Jesús íimaca judío íiwacanánái irí: “Péemìacuè cayábani, núaquéi Dios Iiri càmìta yéewa numàni wawàsi nulínáamitawa. Numànica abéerita yái nuiquéerica Núaniri Dios imànica. Macáita yái Núaniri Dios imànírìca, càita nacái numànica, núa Dios íirica.

20 Cáininácáiná Núaniri Dios iicáca núa, íná yáasáidaca nulí macáita yái imànírìca. Yáasáidapíná nacái nuicá wawàsi cachàiníwanái, imàaquéeripínacuè píináidacawa piicáidaca nulí.

21 Càide iyúwa Núaniri Dios imichàidáaná wenàiwica yéetácáisi íicha yàacaténá nacáuca àniwa, càita nacái numànica, núa Dios íirica: Nùaca nacáuca cawinácaalí nuwàwéeyéica idènlaca icáuca.

22 Canácatáita Núaniri icàlida wenàiwica iináwaná ìwali yùuwichàidáanápiná nía nabáyawaná ìwalísewa, Dioscáiná idéca

imàacaca nucàlidáanápíná naináwaná ìwali macáita wenàiwica báawéeyéica, nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica.

²³ Idé càì Núaniri Dios imànica yéewacaténá macái wenàiwica nàaca nucàaluíná, núa Dios Iirica, càide iyúwa nàaná Núaniri Dios icàaluíná. Cawinácaalí wenàiwica càmlirica yàa nucàaluíná, càmita nacái nàaca Núaniri Dios icàaluíná, yái ibànuèrica núa.

²⁴ “Péemiacué cayábani, cawinácaalí yéemièrica nutàacái cayábèeri iyú, yebáida nacái Dios itàacái, yái ibànuèrica núa, yái wenàiwicaca idènìaca siùcáise de icáucawa càmliri imáalàawa, yá iyapíná càiripínáta Dios yáapicha. Iná càmita iwàwacutápiná nuémìaca áibanái icháawàanáca iináwaná ìwali càinácaalíté imàni ibáyawanáwa, ìyacáiná càide iyúwa wenàiwica imichèericawa yéetácáisi íicha, idènìacáiná siùcáise de icáucawa càmliri imáalàawa.

²⁵ Péemiacué cayábani, máini mesúnamáita wenàiwicanái canéyeyí icáuca càmliri imáalàawa néemìanápíná nutàacái. Yá néemìaca nàyaca nutàacái siùca, núa Dios Iirica. Cawinácaalí yebáidéeyéica nutàacái, nadènìapíná nacáucawa càmliri imáalàawa Dios yáapichawa.

²⁶ Càide iyúwa Núaniri Dios idènìaná ichàiniwa yàacaténá nacáuca càmliri imáalàawa, càita nacái idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa, núa Iirica, nùacaténá nacáuca càmliri imáalàawa.

²⁷ Núaniri Dios idéca ichùullaca nucàlidaca èeri mìnánái iináwaná nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa, núa Dios Iirica, wenàiwicacáiná nacái núa, núa asìali Dios néeséerica.

²⁸ Picácué pínáidawa máini càulenéericani yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí, yacáiná áiba èeriwa macáita yéetéyèimiwa néemìapíná nutàacái, núa Dios Iirica, numáidacaalípiná níawa.

²⁹ Néemìacaalípiná numáidáaná nía, yásí namichàacawa càliculli iricuise. Cawinácaalí imàniyéicaté cayábèeri, namichàapínacawa nàyacaténá càiripínáta Dios yáapicha, quéwa cawinácaalí imàniyéicaté ibáyawanáwa, namichàapínacawa nàuwichàacaténáwa càiripínáta”, íimaca yái Jesúsca.

Pruebas de la autoridad de Jesús

³⁰ Jesús íimacaté judío íiwacanánái irí: “Càmita yéewa numànica wawàsi nulínáamitawa. Nucàlidapíná wenàiwicanái iináwaná ìwali nùuwichàidáanápíná nía nabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Núaniri Dios ichùullaná. Nucàlidapíná nacái naináwaná ìwali machacàniiri iyú nùuwichàidáanápíná níawa, càmicáiná numàni càide iyúwa nuwàwáaná. Néese numànica

càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná yái ibànuèrica núa aléi èeri irìculé.

³¹ Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa máiníná cachàinica núatá, yásí yéewaná piyúunáidacuéca canéerica iwèni meedátáni, yái nutàacáica.

³² Quéwa ìyacaté áiba icàlidéericaté nuináwaná ìwali caw-inácaalí núa, yácata Juan el Bautistami. Yá nualíacawa icàlidacaté nùwali báisíri iyú.

³³ Pibànùacatécué wenàiwica nasutácaténáté néemíawa Juan el Bautista càinácaalíté ímaca nùwali. Yáté icàlidaca nuináwaná ìwali báisíri iyú.

³⁴ Quéwa càníri máiní iwàwacutéeriwa nulí wenàiwicanái itàacái. Nucàlidacáitacué pirí ìwali yái tàacáisi Juan icàlidéericaté nùwali yéewanápinácué peebáidaca nutàacái nuwasàcaténácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

³⁵ Péemíacué comparación: Juan ìyacaté càide iyúwa lámpara ipucuéricawa, icànéeri wenàiwicanái ìwali. Càita Juan yéewáidacatécué pía amalácaténácué píiwitáise piyáanápinácué machacàníri iyú. Yáté achúma èerita casíimáicatécué piwàwa péemiaca Juan itàacái.

³⁶ Quéwa ìyaca áiba wawàsi cawèníri Juan itàacái íicha. Yái numànírica cànírica áiba wenàiwica idé imànica, càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá numànica, yácata yáasáidaca báisíri iyúcani Dios idéca ibànùaca núa.

³⁷ Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa, yácata nacái imàaquéericaté profetanái itànàaca tàacáisi nuináwaná ìwali bàaluité Dios imàacacáinaté natànàaca itàacái, éwitacué càmicáaníta píalimá péemiaca Núaniri Dios itàanica, càmitacué nacái píalimá piicácani.

³⁸ Quéwa càmitacué piwàwa peebáidaca Dios itàacái Dios ibànuèricatécué pirí, càmicáinácué piwàwa peebáidaca nutàacái, núa asíali Dios ibànuèrica.

³⁹ Pidécuéca péewáidacawa cayábéeri iyú Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise piyúunáidacáinácué piyapináca càiripináta ìwalíse yái péewáidáanácuéca meedá Dios itàacái ìwali, quéwa Dios itàacái icàlidaca nuináwaná ìwali.

⁴⁰ Quéwa éwita Dios itàacái icàlidacáaníta nùwali, càicáanítacué càmita piwàwa peebáidaca nulí pidèniacaténácué picáucawa càníri imáalàawa Dios yáapícha.

⁴¹ “Càmita nucutá mamáalàacata wenàiwicanái naicáanápiná núa càiride iyúwa máinírira cachàinica cháí èeri irícu.

⁴² Nualíacuéca nuicá píiwitáise. Yá nualíacawa càmitacué cáininá piicáca Dios.

⁴³ Núaniri Dios idéca ibànùacuéca nua píatalé, quéwa càmitacué pitáida nua cayába, càmitacué nacái peebáida

nutàacái. Quéwa áibacaalí péenácué yàanàa icàlidéeri yàasu tàacáisiwa meedá, yásí peebáidacuéca itàacái nutàacái ícha.

⁴⁴ Càmitacué píalimá peebáidaca nutàacái, piwàwacáinácué meedá pimànica iyúwa pinacáiyéi iwàwáaná cayábacaténácué naicáca pía. Càmitacué piwàwa pimànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái abéerita Diosca, yéewacaténácué casímáica iicáca pía.

⁴⁵ Picácué píináidawa nucháawàanápínácué piináwaná ìwali Núaniri Dios iríwa. Càmita iwàwacutá nucháawàacuéca piináwaná ìwali, iyacáiná áiba icháawèericuéca piináwaná ìwali, yái profeta Moisés itànèericaté tàacáisi píbayawaná ìwalicué, éwitacué piyúunáidacáaníta Moisés yàasu tàacáisi iwasàanápínácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁴⁶ Profeta Moisés itànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalicúise. Quéwa càmitacué peebáida Moisés yàasu tàacáisi báisiiri iyú. Báisícaalicué peebáidaca Moisés yàasu tàacáisitá, yá peebáidacuéca nutàacái nacáitá Moiséscainá itànàacaté nuináwaná ìwali.

⁴⁷ Quéwa càmitacué peebáida tàacáisi profeta Moisés itànèericaté nuináwaná ìwali, íná càmita nacáicué peebáidapíná yái tàacáisi nucàlidéeripínácuéca piri”, ímaca yái Jesúsca.

6

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹ Néesetécáwa, Jesús yàacawa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha, áibaalí ípidenéeri Tiberias. Wía yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

² Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa Jesús yáamiwáise àta alénacaalí yàawa, naicácaínaté imànica madécaná yái càmirica wenàiwica idé imànica ichùnìacaténá cáuláiquéeyéi.

³ Néese Jesús yàacawa dúli ínatalé, yá yáawinacawa wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁴ Mawiénicaté Pascua yàasu èeri judiónái imànicatáicaté yàasu cultowa máiníiri iwàwacutácawa nalí ípidenéeri Pascua.

⁵ Néese Jesús iicáidaca nalí níái manùbéeyéi wenàiwicaca yèeyécawa yàatalépiná. Iná Jesús ímaca Felipe irí:

—¿Alénásica yéewa wawèniaca nayáapíná níái manùbéeyéi wenàiwicaca? —Ímaca yái Jesúsca.

⁶ Jesús isutáca yéemìawani yáalimáidacaténá iicáwa Felipe, yáalíacaténáwa càinácaalí Felipe íináidáanáwa, Jesúscainá yáalíacatéwa càinácaalí imàníinápinaté wàacaténá wenàiwica iyáapíná.

⁷ Néese Felipe ímaca:

—Càmita wáalimá wàaca nayáapíná. Ewita wadèniacaalí doscientos denario imanùbacatá, yái doscientos èeri

iwènicatái, càicáaníta caná yéewanáwa wawèniaca pan cayába yáaliméeripiná wàaca nayáatá, ibatàa púubanamáanápínátá —íimaca.

⁸ Néese abéeri wéená, wía yéewáidacaléca, ípidenéeri Andrés, yái Simón Pedro iméeréerica, íimaca Jesús irí:

⁹ —Iyaca cháí abéeri sùmài idènièri cinco namanùbaca cebadéeri panca, pucháiba cubái imìdecaná nacái, quéwa càmita náalimá níái manùbéeyéi wenàiwicaca —íimaca yái Andrésca.

¹⁰ Néese Jesús íimaca walí:

—Pichùuliacué náawinacawa canánama —íimaca yái Jesúsca. Iyacatái madécaná masicái, yá náawinacawa. Nâyaca cawàwanáta cinco mil namanùbaca asíanái. Càmita waputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

¹¹ Néese Jesús yeedáca níái panca icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri. Néese isubèriadaca nía, yàaca walíni, wía yéewáidacaléca, yéewacaténá wawacùaca wenàiwicanái iríni, níái yáawinéeyéicawa néeni. Càita nacái Jesús imànica cubái imìdecaná yáapicha, yá wawacùaca nalíni, càinácaalíté imanuíca nawàwa nayáaca.

¹² Idécanáami nayáaca cadénama, yá Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Piacué peedá yéenáimi imàaquéericawa, ipíchaná yúucacawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Iná wàaca weedáca pan yéenáimi imàaquéericawa, yá wapuniadaca doce namanùbaca mapíiri pan yéenáimi iyú, yái imàaquéericawa cinco namanùbaca cebadéeri pan íicha.

¹⁴ Níái wenàiwicaca naicácáiná Jesús imànica yái cànírica áiba wenàiwica idé imànica, iná náimaca nalíwáaca:

—Báisíta yácata yái profeta icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúise, yái wacuèrinápiná càide iyúwaté profeta Moisés itànàanáté tàacáisi iwali yàanèeripináté aléi èeri iriculé —náimaca.

¹⁵ Quéwa Jesús yáalíacawa nawàwáaná náibàacani cachàiníiri iyú namàacacaténá Jesús iyúwa nàasu rey icùanápiná nía, iná Jesús yàacawa náicha dúli íinatalé iyacaténá abéerita.

Jesús camina sobre el agua

¹⁶ Táicacaalíté yàacawa, néese wía yéewáidacaléca walicùaca wàacawa Galilea icalisaniná néré.

¹⁷ Néese wawàlucacawa barca iriculé, yá wadàbaca wachàbaca wàacawa abéemàalé calisa íicha wàanàacaténá Capernaum iyacàlená nérépiná. Idé catáca wàwali quéwa Jesús càníiritàacá yàanàa wàatalé.

¹⁸ Néese manuíri màladàca imichàacawa cáulicáiná ipùa wía cachàini.

¹⁹ Néese máadáini watenácaté cawàwanáta cinco kilómetro, seis kilómetro idécuni cawàwanáta, yá waicáca Jesús

yèpuníriwa úni inànìacubàa, mawiénita yàacawa wàasu barca irí. Yá cáaluca wía báawanama, càmicáiná wáalía waicácani.

²⁰ Quéwa Jesús íimaca walí:

—¡Núaquéi, picácué cáalu pía! —íimaca walí.

²¹ Néese casímáiri iyú weedáca Jesús barca iriculé, yáta barca yàanàaca wawàwacataléca wàacawa.

La gente busca a Jesús

²² Mapisáita àniwa níai manùbéeyéi wenàiwicaca wamàaquéeyéicaté abéemàalé Galilea icalisaniná íicha nawàwacaté nacutáca Jesús. Náalíacawa càmitaté Jesús yàawa wáapicha, wía yéewáidacaléca táicalémi watécaalíté yái abéeri barcaca iyéericaté néeni.

²³ Quéwa abénaméeyéi wenàiwica Tiberias iyacàlená néeséeyéi nàanàaca barca irícu mawiénita cáli irí yái cálica wenàiwica iyáacatáicaté pan idécanáamité Wáiwacali yàaca Dios irí cayábéeri.

²⁴ Néese wenàiwicanái càmicáinaté nàanàa Jesús, càmicáiná nacái nàanàa wía, wía Jesús yéewáidacaléca, ínáté nawàlùacawa madécaná barca iriculé nachàbacaténá calisa nàanàanápíná Capernaum iyacàlená néré nacutácaténáni, yái Jesúsca. Yá nachàbaca calisa.

Jesús, el pan de la vida

²⁵ Idécanáamité nàanàaca abéemàalé calisa íicha, yá nàanàaca Jesús. Náimaca irí:

—Pía, yéewáidéerica wía, ¿càicaalínáté pìanàa aléi? —náimaca.

²⁶ Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Péemìacué cayába, càmitàacáwa pialía péemìaca càinàcaalí íimáaná yái numàníirica càmírira áiba wenàiwica idé imànica. Píalíacáitacuéwa piyáacaté piyáacaléwa cadénama meedá, íná picutácuéca núa yàacàsi ìwalinápíná meedá.

²⁷ Picácué máini cáinináca piicáca piyáacaléwa cháí èeri irícu imáalàapinácáináwa meedá caquialéta yái yàacàsica. Néese, iwàwacutácué cawèníirica piicáca yái yàacàsica yèerica picáuca càníiri imáalàawa, yái Dios yúuleca nuèripinácuéca pirí, núa asìali Dios néeséerica. Yácáiná Núaniri Dios idéca imàacaca nudèniaca nuchàiniwa nùacaténácué picáuca càníiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Càinásica iwàwacutá wamànica wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná? —náimaca.

²⁹ Jesús íimaca nalí:

—Dios iwàwacué peebáidaca nutàacái, núa wenàiwica Dios ibànuerica —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Néese nasutáca néemìawani:

—¿Càiríná wawàsi áiba wenàiwica càmíri idé imànica pimàniripiná waicá yéewanápiná weebáidaca pitàacái? ¿Càinásica píalimá pimànica?

³¹ Wàawirináimi nayáacaté pan nacáiri èeri imanùbaca ípidenéericaté maná nèepunícaalítéwa manacúali yùucubàa càinawàiri, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Salmos iricu: ‘Imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuníse èeri imanùbaca nayáapiná’, càì profeta itànàacaté Moisés iináwaná ìwali —náimaca.

³² Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, Moisés càmítaté yàa nayáapiná pan chènuníseeri. Yácata Núaniri Dios yèericaté nalíni, èeri imanùbaca, quéwa siúcáisede yàacué pirí yái báisíri yàacàsi chènuníseerica.

³³ Núacata yái Dios yúule cáurica Dios yèericuéca pirí, núa iricuèricawa chènuníse, yá nùaca nacáuca càmíri imáalàawa níái èeri mìnanáica —íimaca yái Jesúsca.

³⁴ Néese nasutácani:

—Uwé, píà wayáa yái yàacàsica mamáalàacata —náimaca.

³⁵ Jesús íimaca nalí:

—Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwicanái icáuca càmíri imáalàawa. Ewita piyáacáanítacué piyáacaléwa èeri iricuíri yàacàsi, càicáaníta máapitacué pía àniwa, macàlacué nacái piwàwa àniwa. Quéwacué peebáidacaalí nulí, pimànicaalícué nacái càide iyúwa nuwàwáaná, yásí matuìbanáicuéca piwàwa Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa casímáiná wenàiwica càmíiyéica máapi, càmíiyéi nacái macàla iwàwa.

³⁶ Quéwa nudéca nucàlidacuéca piríni, éwitacué piicácaníta yái numànírica, càicáanítacué càmita peebáida nutàacái mamáalàacata.

³⁷ Cawinácaalí Núaniri Dios imàaquéyeyéica nùasunáipiná, níata yeebáidapiná nutàacái. Néese macáita yeebáidéyeyéica nutàacái, canácatáita núuca nuíchawa nía.

³⁸ Càmita nùanàa chènuníse numànicaténá meedá iyúwa nuwàwáaná. Néese nudéca nùanàaca numànicaténá càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa.

³⁹ Núaniri Dios yái ibànuèrica núa càmita iwàwa yúucacawa nuícha abéeri nùasu wenàiwicanái yéená, Dios imàaquéyeyéica yeebáidaca nutàacái. Néese Dios iwàwa numicháidaca nía yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

⁴⁰ Yácáiná Núaniri Dios iwàwa nadèniaca nacáuca càmíri imáalàawa Dios yáapicha macáita wenàiwica yeebáidéyeyéica Dios Iríca núa, yeebáidéyeyéi nacái nutàacái. Néese numicháidapiná níawa yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa —íimaca yái Jesúsca.

41 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca báawéeri iyú Jesús ìwali íimacáinaté: “Núacata yái Dios yúuleca chènuníiséeri Dios yèericuéca pírí, nùacaténacué picáuca cà míri imáalàawa”, íimaca.

42 Yá náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús meedá, yái José ìirimica! Wáalíca waicáca isèenáí, yáanirimi, yáatúa nacái. ¡Ihìwaca meedá yái icàlidacáiná iricùacasawa chènuníise! —náimaca.

43 Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué càì pitàaní píríwáaca.

44 Abéerita Núaniri Dios imàaquéeri wenàiwica neebáidaca nutàacái, yéewanápiná nùasu wenàiwicaca nía. Yá numicháidapiná níawa yéetácáisi fícha èeri imáalàacaalípináwa.

45 Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Càitè íimaca: ‘Dios yéewáidapiná macái wenàiwica’, càì itànàaca. Iná yéewa macáita yéemiéyéica Núaniri Dios itàacái, yéewáidéeyéi nacáíwa ìwali, neebáidapiná nutàacáiwa.

46 “Canácatàacá áiba nuícha iiquéeri Núaniri Dios. Abéerita núa, yái Dios ibànuèrica chènuníise, nudéca nuicácani.

47 Péemíacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái idèniaca siùcáisede icáucawa cà míri imáalàawa.

48 Núacata yái yàacàsica yèerica wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa.

49 Píawirináimicué nayáacaté nayáacaléwa èeri imanùbaca, yái pan nacáirica ípidenéericaté maná Dios ibànuèricaté nalí chènuníise idècunitàacá nèepunícawa manacúali yùucubàa càinàwàiri. Nayáacaté maná èeri imanùbaca, quéwa béeyéicalíté nía, yáté néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetánáwa.

50 Quéwa nucàlidacué pírí nùwaliwa, núacata yái yàacàsica iricuéricawa chènuníise: Cawinácaalí wenàiwica iyéerica yái yàacàsica, iyapiná càiripináta Dios yáapícha.

51 Núacata yái yàacàsi cáurica iricuéricawa chènuníise: Cawinácaalí iyéerica yái yàacàsi cáurica, idèniapiná icáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapícha. Yái yàacàsi nuèripináca nalí, yácata nuiná yái. Yá numàacapiná nuináwa nuétácáténáwa yéewanápiná èeri mìnánái nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa Dios yáapícha —íimaca yái Jesúsca yéewáidacaténá nía imàacáanápínaté icáucawa.

52 Néese níái judío íiwacanánáica nadàbaca natàaníca nalíwáaca chàinisíiri iyú. Yá néemánícawa, náimaca nalíwáaca:

—¡Canáca yéewaná yàaca wayáa iináwa yái asíalica! —náimaca.

53 Jesús íimaca nalí:

—Péemíacué cayábani, càmicáalícué piyáa nuiná, núa asíali Dios néeséerica, càmicáalícué nacái píira nuíraná, càmitacué pidèniapiná picáucawa cà míri imáalàawa.

54 Cawinácaalí iyéerica nuiná, ìréri nacái nuíraná, idèniaca siúcáisede icáucawa cà míri imáalàawa; néese numichàidapinácani yéetácáisi íicha èeri imáalàacaalípináwa.

55 Cayábéeri yàacàsi yái nuináca. Cayábéeri nacái nuíraná wenàiwica ìrapiná.

56 Cawinácaalí iyéeri nuiná, ìréri nacái nuíraná, iyaca abédanamata núapicha, núa nacái nùyaca abédanamata yáapicha.

57 Núaniri Dios yái ibànuèrica núa iyaca càiripináta. Núa nacái nùyaca càiripináta Núaniricáiná yàaca nucáuca. Càita nacái cawinácaalí iyéerica nuiná, yá nùaca nacái icáuca cà míri imáalàawa.

58 Nucàlidacué pírí nùwaliwa yái yàacàsica iricuèricawa chènuníise. Yái yàacàsica cà míricata càide iyúwa maná yái pan nacáirica plawirináimi iyéericatécué, quéwaté béeyéicaalí nía, yá néetácátéwa càmicáiná yéewa maná yàaca nacáuca cà míri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí iyéerica yái yàacàsica nuèripináca irí, idèniapiná icáucawa cà míri imáalàawa — càì Jesús icàlidaca nalí comparación, yéewáidacaténá nía iwàwacutáanápínaté imàacaca icáucawa yéewacaténá yàasu wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míri imáalàawa.

59 Càité Jesús yéewáidaca judíonái nàwacáidáyacacaalítéwa néewáidacàalu irícuwa Capernaum iyacàlená néeni.

Palabras de vida eterna

60 Néeseté manùbéeyéi néená níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapicha quéechatécáwa, idécanáamité néemiaca Jesús itàacái yéewáidéerica iyú nía, yá náimaca nalíwáaca:

—Máiní càulenáca weebáidaca yái tàacáisi icàlidéerica walí. ¡Càmita wawàwa weebáidaca itàacái! —náimaca.

61 Quéwa Jesús yáalíacawa natàaníca báawéeri iyú itàacái ìwali. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué báawa péemiacani, yái nucàlidéericuéca pírí?

62 Néese, ¿càinásicué pínáidacawa piicácaalícué núa, asìali Dios néeséerica, numichàacawa chènuniré àniwa, aléera nùyacataléca bàaluité?

63 Abéerita Espíritu Santo yèeri wenàiwica icáuca cà míri imáalàawa. Canácaalí Espíritu Santotá, yásí canéerica iwèni meedá yái nuínacatá. Yái comparación nucàlidéericuéca pírí yàacàsi ìwali íimáanáca Espíritu Santo yàacuéca picáuca cà míri imáalàawa peebáidacaalícué nutàacái báisíri iyú. Càmita íimáaná iwàwacutácué piyáaca nuínásíwa.

64 Quéwa náyaca abénaméeyéi pèewi cà míiyéipiná idèniaca icáucawa cà míri imáalàawa càmicáiná neebáida nutàacái — íimaca yái Jesúsca. Càì Jesús íimaca yácáiná idàbacatáiseté imáidaca yéewáidacalénáíwa quéechatécáwa, yáté yáalíacawa cawinácaalí nía cà míiyéipínacaté yeebáida itàacái, yáalía nacáíwa chánácaalí wéená itéeripínacaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

⁶⁵ Néese Jesús íimaca nalí nacái:

—Iná nudéca nucàlidacuéca pírini canácata yáaliméeri nùasu wenàiwicapiná càmicaalícáwa Núaniri Dios imàaca yeebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁶ Néese madécaná néená níái yèepuníyécátéwa quéechatécáwa Jesús yáapicha nèepùacawa íicha. Càmita quirínama nàacawa yáapicha.

⁶⁷ Néese Jesús isutáca yéemàawa wía, wía yéewáidacaléca, doce wamanùbaca. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué nacái pía yèeyéipináta nacáywa? —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁸ Quéwa Simón Pedro íimaca irí:

—Wáiwacali, canácata áiba yéewáidéeri wía. Abéerita pía icàlidéeri walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wadènacaténá wacáucawa càmiri imáalàawa.

⁶⁹ Weebáidaca pitàacái. Wáalíaca nacái mabáyawanéeri Mesíasca pía, yái wacuèrináca, yái cáuri Dios Iirica —íimaca yái Pedroca.

⁷⁰ Jesús íimaca walí:

—Nudéca nuedácuéca pía, píacué docéeyéica imanùbaca. Quéwa abéeri péenácué Satanás yàasu —íimaca yái Jesúsca.

⁷¹ Càité Jesús icàlidaca Judas ìwali, yái Simón Iscariote ìirimi. Ewita abéeri wéenácáanítani, wía yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càicáaníta Judas itéenápinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáni.

7

Los hermanos de Jesús no creían en él

¹ Néese Jesús yèepunícatéwa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Càmitaté iwàwa ìyaca Judea yàasu cáli íinata, níacáiná judío íiwacanáiná nawàwacaté nanúacani.

² Quéwa mawiénicaté judiónái yàasu culto abéeri semanéerica ípidenéeri Enramadas, nàyacaténaté capíima irìcu.

³ Iná Jesús yéenanái náimaca irí:

—Píca piyamáawa cháí, néese píawa Judea yàasu cáli néré yéewacaténá píasu wenàiwica ìyéeyéica néeni naicáca yái pimànírिकासà càmirica áiba wenàiwica idé imànica.

⁴ Aiba iwàwacaalí manùba wenàiwica náalía naicácani, néese càmita imàni wawàsi ibàacanéeri iyú. Báisícaalí píalimá pimànica yái càmirica wenàiwica idé imànica, yá iwàwacutá pimànicanani manùba wenàiwica yàacuésemi —náimaca.

⁵ Càica Jesús yéenanái icàlidaca iríni, càmicáiná nacái neebáida irí.

⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitàacá nuénáiwaná yàanàa, quéwacué píalimá píibaidaca pìasu wawàsiwa macái èeri imanùbaca.

⁷ Aibanái èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida nutàacái càmítacué yéewa báawaca naicáca pía, quéwa báawaca naicáca núa numàacacáiná náalíacawa nabáyawaná ìwaliwa.

⁸ Piacuéwa culto néré, núa quéwa càmitàacá nùawa siùca, càmícáinátàacá nuénáiwaná yàanàa cayába —ímaca yái Jesúsca.

⁹ Néese idécanáami càì icàlidaca nalíni, yá Jesús iyamáacawa náicha Galilea yàasu cáli néré.

Jesús en la fiesta de las Enramadas

¹⁰ Néeseté idécanáami Jesús yéenanái yàacawa, yá Jesús yàacawa nacái Jerusalén iyacàlená nérépiná. Càmita quéwa yàawa manùba wenàiwica yáapicha; yàacawa batéwa ibàacanéri iyú.

¹¹ Néese judío íiwacanánái nacutácani culto yaalí, Jerusalén iyacàlená irìcu. Yá nasutáidaca néemiawa wenàiwicanái:

—¿Alénásica yáara asialica? —náimaca.

¹² Nía nacái wenàiwicaca natàaníca ibàacanéri iyú nalíwáaca Jesús ìwali: “Cayábéeri íiwitáise”, náimaca. Quéwa áibanái náimaca: “Càmíirita cayába, ichìwáidacáiná wenàiwica meedá”, náimaca.

¹³ Quéwa macáita nataaníca Jesús ìwali ibàacanéri iyú cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái, níái báawéeyéica iicáca Jesús.

¹⁴ Idècunitàacá namànica culto semana ìwallabàacatái, yáté Jesús iwàlùacawa templo irìculé. Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré.

¹⁵ Níái judío íiwacanánáica náináidacawa manuísíwata néemiaca Jesús yéewáidáaná. Yá náimaca ìwali:

—¡Canéri iwèni meedá yàasu tàacáisi càmícáináaté yéewáidawa wàasu escuela irìcu! —náimaca nawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Jesús íicha.

¹⁶ Néese Jesús íimaca nalí:

—Yái nuéwáidéericuéca pía ìwali càmíirita nùasu tàacáisi. Nucàlidacué pirí yàasu tàacáisi yái Núaniri Dios, yái ibànuèrica núa.

¹⁷ Aibacaalí iwàwa imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí yáalíacawa nuéwáidaca nía Dios yàasu tàacáisi iyú; náalía nacáíwa càmita nuéwáida nía nùasu tàacáisi iyúwa meedá.

¹⁸ Cawinácaalí itàaníríca íiwitáise iyúwa meedá iwàwa wenàiwicanái yàaca íimiétacaná, quéwa núa iwàwéeri wenàiwicanái yàaca Núaniri Dios íimiétacaná, yái ibànuèrica núa. Iná nutàaníca báisíiri iyú, núacáináta yái báisíríca, càmita nacái nuchíwa.

¹⁹ “Profeta Moisés icàlidacaté píawirináimicué iríni càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica. Quéwa canácatacué pèewi áiba

imànírica càide iyúwa Dios iwàwáaná. ¿Cánácué piwàwa pinúaca núa? —Ímaca yái Jesúsca.

²⁰ Néese níái wenàiwicanáica náimaca irí:

—¡Demonio ìyaca piwàwalicu idacuèri píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá! ¡Canácata iwàwéeri inúaca pía! — náimaca.

²¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Macáitacué pínáidacawa manuísíwata piicáidaca yái numàníricaté áiba sábado bàaluité piyamáidacatáicuécawa, nuchùnìlacaalíté cáuláiquéeri asìali, íná báawacuéca piicáca núa numànicáiná yái wawàsi píiméericuécaca ìwali càimírìcaca Dios imàaca wamànica sábado irícu judíonái iyamáidacatáicawa.

²² Quéwa Dios imàacaca wáibaidaca sábado irícu iwàwacutácaalí wamànica áiba cayábéeri wawàsi Dios ichùulìerica wamànica. Càita ìyaca circuncisióncaca. Profeta Moisés yéewáidacaté nía circuncisión ìwali, càide iyúwaté wàawirináimi imànínaté circuncisión néenibe asìanái iríwa madécaná camuí Moisés ipíchawáise. Yái Moisés yéewáidacaté nía iwàwacutácaanácué pimànica circuncisión sùmài irí abéeri semana idénáami imusúaca iicá èeri éwita iyacáaníta sábado piyamáidacatáicuécawa. Iná pimànicuécaca circuncisión péenibe asìanái iríwa càinácaalí èeri iwàwacutácatáicué pimànicani, yéewacaténácué pimànica machacàníiri iyú càide iyúwa Dios ichùullianá.

²³ Càita pimànicuécaca càide iyúwa profeta Moisés ichùullianá wàawirináimi Dios inùmalicuése, yá pimànicuécaca circuncisión péenibe asìanái iríwa éwítacué iwàwacutácaaníta pimànicani sábado irícu wayamáidacatáicawa, idènlacaalí abéeri semana yái sùmàica. Néese, ¿cánácué báawa piwàwa núapicha ìwalíise yái nuchùnìlanáca macái iiná yáara asìalica cáuláiquéerimica sábado piyamáidacatáicuécawa?

²⁴ Picácué picháawàa wenàiwica iináwaná ìwali ipíchawáisecué píalía nàwali cayába càinácaalí namàníiná. Iwàwacutácué pínáidacawa cáalíacáiri iyú ipíchawáise picàlidacuécaca naináwaná ìwali. Néese, pitàanicué báisíiri iyú —Ímaca yái Jesúsca.

Jesús habla de su origen

²⁵ Idécanáamité néemiaca Jesús ímáaná, néese abénaméeyéi iyéeyéica Jerusalén ìyacàlená néeni nadàbaca náimaca nalíwáaca:

—¡Yácata Jesús, yái asìali judío íiwacanánái nacutéerica nanúacaténáni!

²⁶ Piicácué yái, itàanica iyúwa iwàwáaná itàanica macái wenàiwica yàacuésemi, quéwa wáiwacanánái càmita nàalàa cachàiníiri iyúni. Cawàwanáta wáiwacanánái nàináidacawa ìwali Mesíascani, wacuèrinápiná wía judíoca, Dios ibànuèerica walí.

27 Quéwa càmita yéewa Mesíascani, wáalíacáináwa ácatáiséericaalí yái asíalica, quéwa Mesías yàanàacaalípiná, yá canáca yáalíeripiná ìwali síisáanéericaalíni —náimaca.

28 Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwica templo irícu, yá yéemíaca yái náiméerica ìwali. Néese Jesús íimaca cachàiníri iyú:

—Piyúunáidacuéca pialíacawa nùwali. Piyúunáidacué nacái pialíacawa síisáanéericaalí núa. Quéwa càmita nùanàa numànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná, néese nudéca nùanàaca Dios ibànùacáiná núa, yái Dios báisíríca, càmirícué pialía ìwali.

29 Nualíaca Dios ìwali nùanàacáiná yàatanáise. Ibànùà nacái núa néese —íimaca yái Jesúsca.

30 Néese judío íiwacanánái nawàwa náucaca Jesús presoíyéi ibànalículé, quéwa càmitaté náibàani càmicáinàtàacá Jesús yéenáiwana yàanàa nanúacatáipinacaténi.

31 Quéwa madécaná wenàiwica neebáidaca Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànùerica nalí. Yá náimaca nalíwáaca:

—Iwàwacutá Mesíascani yái asíalica imànicáiná macái íiwitáaná yái càmiríca áiba wenàiwica idé imànica càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmaliçuíse, yái Mesías yàanèeripinacaté icùacaténá wía, wía israelitaca —náimaca.

Los fariseos intentan arrestar a Jesús

32 Néeseté abénaméeyéi fariseo néemíaca wenàiwicanái itàaníca ibàacanéeri iyú nalíwáaca Jesús ìwali. Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái yáapicha nabànùaca nàasu úwínáíwa icuèyéica templo náibàacaténá Jesús náucáanápínáni presoíyéi ibànalículé.

33 Iná Jesús íimaca:

—Nùyacué pèewi achúma èerita. Néese nuèpùacawa Dios yàataléwa yái ibànùericaté núa.

34 Néese picutápinácué núawa, quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmicáinácué yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca — íimaca yái Jesúsca.

35 Néese judíonái náimaca nasutáca néemíawa níawáaca:

—¿Alénásica yàawa yái asíalica càmicatalépinácasá wadé wàanàacani? Cawàwanáta yàacawa wéenanái yàatalé ìyèeyéica càmíiyéi judío yèewiré yéewáidacaténá càmíiyéi judío. Quéwa canápináta meedá yàacawa, càmicáiná neebáida itàacái.

36 ¿Càinásica íimáaná? ‘Picutápinácué núawa quéwacué càmita pidé pìanàaca núawa càmicáinácué yéewa pìanàaca néré nùyacatalépináca’, càì íimaca —náimaca, naicáaníca Jesús íquíniná.

³⁷ Aiba èerité namáalàidáanápíná namànica culto, máiníri iwàwacutácawa nalí yái èerica. Yá Jesús ibàlùacawa nàacuésemi, yá ímaca cachàiníri iyú, icàlidaca nalí comparación:

—Piwàwacaalícué picáucawa cà míri imáalàawa càide iyúwa macaléeyéi iwàwa nawàwacaalí úni, néese peebáidacué nutàacái. Yásí nùacué picáuca cà míri imáalàawa, càide iyúwa wàacaalí nàiraca úni, cawinácaalí macaléeyéica iwàwa.

³⁸ Càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta itànèericaté Dios inùmalícuíse, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, idènlapíná cáuri úni iwàwalicuwa, yái úni cáurica yèerica icáuca cà míri imáalàawa càide iyúwa cayábéeri únibàa depuúwéeri canácatáita chuini —ímaca yái Jesúsca.

³⁹ Jesús icàlidaca nalí yái comparaciónca yéewáidacatená nía Espíritu Santo ìwali, yái icuèripinacaté náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yái úni cáurica ímáanáca càicanide iyúwa Espíritu Santo. Quéwa néenialíté càmitàacá Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri írículé càmicáinátécá Jesús yéetáwa, càmicaalítécá nacái imichàawa chènuniré iyacatená cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha. Inaté càmitàacá yéewa Espíritu Santo yàanàaca aléi èeri írículé.

División entre la gente

⁴⁰ Néeseté abénameeyéi néená níái wenàiwicaca idécanáami néemíaca Jesús itàacái, yá náimaca:

—Báiscata profetacani yái Jesúsca, càide iyúwa profeta Moisés itànàanaté tàacáisi profeta ìwali yàanèripinacaté yéewáidacatená wía —náimaca.

⁴¹ Aibanái ímaca:

—Mesíascani, yái wacuèrinápíná Dios ibànuèrica walí, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái íma:

—Càmita yéewa wacuèrinápíná Mesías yàanàaca Galilea yàasu cáli néese.

⁴² Iwàwacutá rey David itaquérinámicani yái Mesíasca, càide iyúwaté Dios itàacái ímáaná profetanái itànèericaté. Iwàwacutá nacái imusúaca iicá èeri Belén iyacàlená írìcu, yái yàcaléca David imusúacatalécaté iicá èeri. Quéwa yái asíalica Jesús, Nazaret iyacàlená néeséeri meedá. Iná càmita yéewa Mesíascani —náimaca, càmicáinaté néemíaca Jesús iináwaná ìwali imusúacaté iicá èeri Belén iyacàlená írìcu, rey David itaquérinámi nacáicani, yái Jesúsca.

⁴³ Càita náináidacawa Jesús ìwali, íná càmita abédanama náiwitáise náapichawáaca níái wenàiwicaca.

⁴⁴ Aibanái nawàwa náibàacani quéwa càmitaté náibàani.

Las autoridades no creían en Jesús

⁴⁵ Néeseté úwinái icuèyéica templo nèepùacawa fariseonái yàatalé, sacerdote íiwacanánái nacái. Yá náimaca úwinái írì:

—¿Cánacué càmita pité néeseni? —náimaca.

⁴⁶ Néese úwinái íimaca nalí:

—¿Canátàacá áiba wenàiwica itàanírira àta siùca nacáide càide iyúwa itàaníná yáara asiàlica! —náimaca.

⁴⁷ Néese fariseonái náimaca nalí:

—¿Pimàacasicué ichìwáidaca pía nacái càide iyúwa ichìwáidáaná áibanái?

⁴⁸ Canácata wéená wía náiwacanánáica, wía nacái fariseoca, canácata wéená yeebáidéeri itàacái.

⁴⁹ Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái, canéeyéica iwèni meedá nía, càmiyéi yáaliáwa Dios itàacái ìwali, Dios yúuquéeyéipiná ìchawa meedá —náimaca.

⁵⁰ Néese Nicodemo yái fariseo ipáchiéricaté Jesús yàatalé áiba catá iyaca néeni fariseonái yèewi, judío íiwacanánái nacái. Yá Nicodemo íimaca nalí:

⁵¹ —Dios itàacái càmita ibatàa wanúaca wenàiwica àta wéemìacataléta icàlidaca ìináwanáwa, wáaliacaténáwa ìwali yái ìmànínáca —íimaca yái Nicodemoca.

⁵² Néese náimaca Nicodemo irí:

—¿Píatasica Galilea yàasu cáli néeséeri nacái? Pitàaníca máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa canéeyéi iwèni Galilea yàasu cáli néeséeyéica. Pía péewáidacawa Dios itàacái ìwali profetanái itànèericaté, yásí píaliacawa canáca profeta imusuéricatéwa Galilea yàasu cáli néese —náimaca naimáichacáinaté abénaméeyéi profeta nàanàacaté Galilea yàasu cáli néese.

⁵³ Néese nèepùacawa macáita nacapèe néréwa.

8

La mujer adúltera

¹ Quéwa Jesús yàacatéwa dúli néré íipidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná.

² Néese mapisáita àniwa amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yèepùacawa templo néré. Manùbéeyéi wenàiwica nàacawa yàatalé, yá Jesús yáawinacawa yéewáidacaténá nía.

³ Néese abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu, fariseonái nacái natéca inanái Jesús yàatalé, abéechúa inanái canírìchúa. Nàanàacaté úa idècunitàacá uimáca áiba asiàli yáapicha càmirica unìrisíwa. Yá nabàlùadaca úa nàacuésemi níái ìyéeyéica néeni.

⁴ Yá náimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wenàiwica, wadéca wàanàaca úái inanáica idècunitàacá uimáca áiba asiàli yáapicha càmirica unìrisíwa.

⁵ Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise íimaca iwàwacutáanápíná wanúaca úa íba iyú cawinácaalí inanái íiméechúaca áiba asiàli yáapicha càmirica unìrisíwa. Néeni pía, ¿càinásica píimaca ùwali úái inanáica? —náimaca.

⁶ Nasutáca néemìawa Jesús yéewanápiná náalimáidaca naicáwa Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali icáapi ipùata iyúwa.

⁷ Quéwa nasutáca néemìawa Jesús mamáalàacata. Néese Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa, yá íimaca nalí:

—Néeni, cawinácaalícué péenáquéi mabáyawanéeri, yási iwàwacutá idàbaca inúaca úa íba iyú —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Jesús yáawiacawa itànàaca cáli ìwali àniwa icáapi ipùata iyúwa.

⁹ Quéwa idécanáami néemìacani, yá nadàbaca nawàwalica macái báawéeri namànírica, Dios imàacacáiná nawàwalica nabáyawanáwa. Yá nàacawa náicha abéerinamata namanùbaca iyúwa. Níái béeyéica náicha canánama, yá idàbaca nàacawa náicha quéechacáwa, néese ùuculiyéi nàacawa náicha. Idécanáamité fariseonái macáita nèepùacawa náicha, yá Jesús ibàlùacawa machacànita àniwa. Yá iicáca úái inanáica ibàlùèchúacawa abéechúata.

¹⁰ Néese Jesús isutáca yéemìawa úa:

—¿Néeni níái icháawèeyéica piináwaná ìwali? ¿Canátasica iwàwéeri inúaca pía pibáyawaná ìwalísewa? —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Néese úumaca Jesús irí:

—Nuíwacali, canácata iwàwéeri yùuwichàidaca núa —úumaca. Néese Jesús íimaca ulí:

—Uwé, núa nacái càmita nùuwichàida pía. Siùcade píawa, picá pimàni pibáyawanáwa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús, la luz del mundo

¹² Néeseté wenàiwicanái iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé àniwa, yá íimaca nalí:

—Péemìacué comparación: Càica núade iyúwa camalási cháí èeri irícu nuéwáidacáiná èeri mìnánái náalíacaténá Dios ìwali. Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càmita nèepuníwa catéeri náiwitáise yáapichawa iyúwa wenàiwica càmíiyéica yáalía Dios ìwali, íná càmita namàni mamáalàacata nabáyawanáwa. Néese, amaláca numànica náiwitáise, náalíacaténá Dios ìwali, nùacáiná nacáuca càmíiri imáalàawa —íimaca yái Jesúsca.

¹³ Néese fariseonái náimaca Jesús irí:

—Canéeri iwèni meedá pitàacái picàlidacáiná piináwaná ìwaliwata, íná caná yéewaná wenàiwica yáalíacawa asáisi báisícaalíni —náimaca.

¹⁴ Jesús íimaca nalí:

—Cawèníriquéi yái nucàlidéerica éwita nucàlidacáaníta nuináwaná ìwaliwani, núalíacáináwa síisáanácaalí nùanàa, núalía nacáwa alénácaalípiná nùawa. Quéwa càmítacué píalíawa síisáanácaalí nùanàaca, alénácaalí nacái nùapínáwa.

¹⁵ Pidécuéca píimaca áibanái ìwali iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa píináidacuéca

meedáwa èeri mìnanaí íiwitáise iyú. Néese càmita càì nuínáidacawa. Càmita nacáì nuémìà naináwaná ìwali cháì èeri írìcu nùuwichàidacaténá nía.

¹⁶ Quéwa nùumacaalí siùca nàwalitá iwàwacutáaná nùuwichàidaca níatá, yásì nùuwichàidaca nía machacànìiri iyútá, càmicáiná nuínáidawa nulínáamitawa nùuwichàidáanápíná níatá, néese nuínáidacawa abédanamata Núaniri Dios yáapichawa càide iyúwa iwàwáaná.

¹⁷ Dios itàacáì profeta Moisés itànèericaté bàaluité íimaca: Abédanamacaalí pucháiba wenàiwica íiwitáise náapichawáaca nacàlidáanápíná áibanáì iináwaná ìwali, yásì cawènica nataacáì.

¹⁸ Uwé, nàyaca pucháiba icàlidéeyéica nuínáwaná ìwali cawinácaalí núa: Núcata icàlidéerica nuínáwaná ìwaliwa, yácata nacáì Núaniri Dios, yáì ibànuèrica núa, icàlida nacáì nuínáwaná ìwali cawinácaalí núa. Yá abédanamacata wáiwitáise wáapichawáaca, íná yéewa cawèníirica wataacáì pucháibacáiná wía —íimaca yáì Jesúsca.

¹⁹ Néese náimaca Jesús irí:

—Wadéca wéemìaca piináwaná ìwali càmita píalíawa cawinácaalíté píanirimica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núalíacawa càmitacué píalíawa cawinácaalí núa, càiná nacáì nuíwítáise. Núalíacawa nacáì càmitacué píalía Núaniri Dios ìwali. Píalíacaalícuéwa cawinácaalí núatá, yá píalíacuécawa nacáì Núaniri Dios ìwalitá —íimaca yáì Jesúsca.

²⁰ Càité Jesús íimaca idècunitàacá yéewáidaca wenàiwicanáì templo írìcu, mawiénita ofrenda yàalu irí náucacataléca nàasu platawa namàaquéericaté Dios irípiná ofrenda iyú. Quéwa càmitaté náibàani càmicáinatécáwa Jesús yéenáíwaná yàanà nanúacatáipínaténi.

“A donde yo voy, ustedes no pueden ir”

²¹ Néeseté Jesús íimaca nalí àniwa, níái judío íiwacanánáica:

—Yá nùacawa mesúnamáita, néese picutápinácué núawa, nuwasàacaténácué píá yùuwichàacáisi íicha, quéwa càmitacué pidé píanàaca núa, íná péetápinácuécawa méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichacuéwa. Nùacawa aléera canácatalépináca yéewanácué piwàlùacawa —íimaca yáì Jesúsca.

²² Néese judío íiwacanánáì náimaca nalíwáaca:

—Cawàwanáta inúapínáca yáawawa íná càì íimaca yàanápináwa alénácaalí caná yéewaná wawàlùacawa —náimaca naicáníca Jesús iquíniná.

²³ Néese Jesús íimaca nalí:

—Èeri mìnanáicuéca píá, quéwa núaquéì chènuníiséeri. Piyacuéca cháì èeri írìcu quéwa càmita èeri mìnali núa.

²⁴ Iná nudéca nùumacuéca pírí péetáanápínáca méetàuculé Dios íicha píbáyawaná yáapichawa. Càmicaalícué peebáida

iyúwa númáanacué pirí cawinácaalí núa, yásí péetácuécawa pibáyawaná yáapichawa —íimaca yái Jesúsca.

²⁵ Néese náimaca Jesús irí:

—¿Cawiná píá? —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Nudàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, nucàlidacatécué piríni mamáalàacata nuináwanáwa cawinácaalí núa. Siúcade canápináta meedá nutàanicuéca píapicha càmicáinacué piwàwa peebáidaca nutàacái.

²⁶ Iyaca madécaná wawàsi nucàlidacaténacué pirí péemiacaténacué pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa yái ibànuèrica núa itàanica báisíiri iyú, yá nacái tàacáisi nucàlidéerica èeri mìnaná irí yácata tàacáisi nuémierica icàlidaca, yái ibànuèrica núa —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Quéwa níái judío íiwacanánáica càmita náalíawa Jesús icàlidaca iyaca Yáaniri Dios ìwaliwa.

²⁸ Iná Jesús íimaca nalí:

—Pimichàidacaalípinacué núa cruz ìwali pinúacaténacué núa, núa asiali Dios néeséerica, yásí píalíacuécawa nùwali núacata yái càide iyúwacué númáaná pirí. Píalíapinacué nacáiwa càmita numàni wawàsi nulínáamitawa, néese, nucàlidaca càide iyúwa Núaniri Dios yéewáidáaná núa.

²⁹ Yái Núaniri Dios ibànuèrica núa iyaca núapicha. Càmita Núaniri imàaca núa abéerita numànicáiná mamáalàacata càide iyúwa iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

³⁰ Jesús idécanáami càì íimaca, yá madécaná wenàiwica neebáidaca itàacái.

Los hijos de Dios y los esclavos del pecado

³¹ Néeseté Jesús íimaca nalí abénaméeyéi judío icàlidéeyéica neebáidáanása itàacái:

—Peebáidacaalícué mamáalàacata nutàacái pimànicaténacué càide iyúwa nuchùulianacué píá, yásí nuéwáidacalécuéca píá báisíiri iyú.

³² Yásí píalíacuécawa ìwali yái nutàacái báisíirica. Yá nutàacái báisíirica íwasàapinacué píawa —íimaca yái Jesúsca.

³³ Náimaca irí:

—Wíaquéi Abraham itaquénáinámi, canácatáita áibanái yàasu wenàiwica wía. ¡Canáca yéewaná píimaca walí piwasàanápinása wíawa! —náimaca.

³⁴ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa mamáalàacata, namànica meedá càide iyúwa nabáyawaná ichùulianá nía, càide iyúwa áibanái wenàiwica íbaidáaná mawèníiri iyú náiwacali iríwa, yàasu wenàiwicacáiná nía.

³⁵ Náiwacali càmita íima yàasu wenàiwica ìwaliwa: ‘Nuénásàiriquéi’, càmita íima. Néese íimaca yéenibe ìwaliwa: ‘Nuèrica yái’, càì íimaca.

36 Iná núa Dios Iirica, nuwasàacaalícué pía pibáyawaná íchawa, yásí càmítacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa pibáyawaná ichùulìanácúé pía, Dios yéenibecáinácúé pía báisíta.

37 Núalíacawa Abraham itaquénáinámícuéca pía, quéwa piwàwacué pinúaca núa càmícaínácúé peebáida nutàacái.

38 Nucàlidacué pirí ìwali yái báisíiri tàacáisica Núaniri Dios yáasáidéerica nulí. Quéwa núalíacawa pimànicuécaca càide iyúwa píaniri ímáanácúé pirí —ímaca yái Jesúsca.

39 Náimaca Jesús irí:

—Abrahamquéi wàawirimica, canáca áiba wáaniri —náimaca. Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalícué Abraham itaquénáinámica pía piwàwalícuésewatá, yá pimànicuécaca càide iyúwaté Abraham imànínátá.

40 Quéwa éwita nucàlidacáanítacué pirí báisíiri iyúni càide iyúwa Dios yéewáidáaná núa, càicáaníta piwàwacué pinúaca núa meedá. ¡Càmítaté Abraham iwàwa inúaca wenàiwica Dios ibànuèyéicaté Abraham yàatalé!

41 Pimànicuécaca meedá càide iyúwa píaniri imàníná —ímaca yái Jesúsca. Néese náimaca Jesús irí:

—Càmíiyéica wáatúa yéenibe úalani írícúise wíaquéi. Wadèni abéerita Wáaniriwa wèerica icàaluíníná, yái Diosca. Càmita wáuca wáichawani wàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana icàaluíníná —náimaca.

42 Néese Jesús ímaca nalí:

—Báisícaalícué Diosquéi píaniricatá, yásí cáininácúéca piicáca núatá, Dios néeséericáiná núa, iyéerica cháí. Càmita nùanà nùasu wawàsi ìwaliwa meedá, néese Dioscata yái ibànuèerica núa numànicaténá càide iyúwa iwàwáaná.

43 ¿Cánácúé càmita píalimá píalíaca péemíaca yái nucàlidéericuécaca pirí? Núalíacawa càmítacué meedá piwàwa peebáidaca nutàacái, íná càmítacué píalimá píalíaca péemíaca cainácaalí ímáaná.

44 Píanirícué yácata Satanásca. Píacué nacái yàasu wenàiwica. Piwàwacué nacái pimànica càide iyúwa iwàwáaná. Satanás ídèca iwàwaca inúaca wenàiwica mamáalàacata èeri idàbacatáisewa àta siuca nacáide. Càmita ínáidawa báisíiri tàacáisi ìwali, báawacáiná Satanás iicácani. Itàaníca yáawamita chìwái mamáalàacata càide iyúwa líwitáise iyáaná, cachìwéericáiná meedáni. Yácata chìwái yáanirica, yái Satanásca, imàacacáiná wenàiwica itàaníca chìwái.

45 Quéwa nucàlidacáinácúé pirí báisíiri tàacáisi, íná càmítacué peebáida nutàacái.

46 Macáitacué píalíacawa nùwali mabáyawanéerica núa. Nucàlidacué pirí báisíiri iyúni, íná ¿cánácúé càmita peebáida nutàacái?

47 Dios yéenibe neebáidaca itàacái quéwa càmitacué Dios yéenibe pía, íná càmitacué piwàwa peebáidaca itàacái —ímaca yái Jesúsca.

Cristo existe desde antes de Abraham

48 Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Báisíta wacàlidacaté pìwali machacànìiri iyúni wáimacaalíte pìwali samaritanosàirica pía, càníiri judío ìiri meedá. Ìyaca nacái demonio piwàwalìcu idacuèrica píiwitáise, íná máiwitáiseca pía meedá —náimaca.

49 Jesús íimaca nalí:

—Canáca demonio nuwàwalìcu. Yái numàníirica numànicani núsáidacatená cayábéerica Núaniri Dios yéewanápiná wenàiwicanái yàaca icàaluíniná. Quéwa càmitacué piicá núa cáimiétaquéri iyú.

50 Càmita nucutá wenàiwica nacàlidacatená cayábéeri nùwali, quéwa Núaniri Dios iwàwaca wenàiwicanái yàaca nulí cayábéeri, yá Dios yásáidapiná cawinácaalí cabáyawanéeyéi.

51 Péemlàcué cayábani, cawinácaalí wenàiwica imàníirica càide iyúwa nutàacái íimáaná, idèniaca siúcáisede icáucawa càníiri imáalàawa —ímaca yái Jesúsca.

52 Néese judío íiwacanánái íimaca irí:

—Siùca wáalíacawa báisìiri iyú demonio ìyaca piwàwalìcu. Néetácatéwa macáita profetaca icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse bàaluité, Abraham nacái yéetácatéwa. Néese, ¿cáná càì píimaca: ‘Cawinácaalí imàníirica càide iyúwa nutàacái íimáaná, idèniaca siúcáisede icáucawa càníiri imáalàawa’, cáná càì píimaca?

53 ¡Pía càníiri cachàini íicha yái wàawirimi Abrahamca! Abraham yéetácatéwa, nía nacái profetaca néetácatéwa nacái. Càmita yéewa cachàinìiri náicha pía. ¡Càmita máiní cachàinìirica pía càide iyúwa piyúunáidáaná! —náimaca.

54 Jesús íimaca nalí:

—Nucàlidacaalí nuináwaná ìwaliwa cayábéerica núatá, yásí canéerica iwèni meedátani, yái nutàacáica. Quéwa Núaniri Dios icàlidaca nùwali cayábéerica núa, yácata Dios picàlidéericué ìwali Picuèrinásacué Dioscani.

55 Quéwa càmitacué píalía Dios ìwali càinácaalí íiwitáise ìyaca. Núcata yái yáaliéerica Dios ìwali. Núumacaalí càmitasa nualía Dios ìwalitá, yásí nucàlidaca nuchìwawatá càide iyúwacué pía. Quéwa nualíaca Dios ìwali báisìiri iyú, nuebáida nacái càide iyúwa íimáaná.

56 Piawirimicué Abraham casíimáica iwàwa bàaluité Dios imàacacáinaté Abraham yáalíacawa nuénáiwánápiná ìwali, nùanàacatáipinaté aléi èeri iriculé. Yaté Abraham yáalíacawa nùanàanápinaté, íná yéewa casíimáicaté Abraham iwàwa manuísiwata —ímaca yái Jesúsca.

⁵⁷ Néese judío íiwacanánái náimaca Jesús irí:

—Càmitàacá pidèna cincuenta camuí. Càmita yéewa pidé piicáca wàawirimi Abraham, Abrahamcáiná ìyacaté néese siùca dos mil camuí —náimaca.

⁵⁸ Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayábani, núacata yái ìyéericaté càiripináta ipíchawáiseté Abraham imusúaca iicá èeri, núacáiná yái Diosca —íimaca yái Jesúsca icàlidacaténá iináwanáwa Dioscani, yái càmirica imáalàawa.

⁵⁹ Néese náibàaca íba nanúacaténá Jesús íba iyú quéwa Jesús ibàacawa náicha. Yá imusúacawa templo irìcuise. Yá yàacawa manùbéyèi wenàiwica yèewibàa; càité Jesús ichàbacawa náicha.

9

Jesús da la vista a un hombre que nació ciego

¹ Néeseté Jesús idècunitàacá yèepunicáwa áibalépiná wáapicha wía yéewáidacaléca, yá iicáca matuíri asìali. Quéwa yáta asáináni matuírita.

² Néese wasutáca wéemlawa Jesús, wía yéewáidacaléca. Wáimaca irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica imusúawa matuíri iyú yái asìalica? ¿Isèenái ibáyawaná ìwalíisesica càì matuíca yái asìalica, càmicaalí nacái, ibáyawaná ìwalísetasicawa? —wáimaca.

³ Néese Jesús íimaca walí:

—Càmita ibáyawaná ìwalísewéera, càmita nacái isèenái ibáyawaná ìwalísewéera. Yái asìalica imusúacawa matuíri iyú yéewanápiná macái wenàiwica yáalíacawa Dios ichùnìacani, naicácaténá Dios cáimiétaquéri iyú.

⁴ Péemiacué comparación: Iwàwacutá wenàiwica náibaidaca èeríapi idècunitàacá amaláca nawicáu. Catácaalí nàwali, yá càmita náalimá náibaidaca. Càita nacái iwàwacutácué wamànica cayábèeri siùca èeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái ibànuèrica núa. Nuénáiwaná yàanàaca mesúnamáita nuétácatáipináwa, néese càmita yéewa nuíbidaca.

⁵ Idècunitàacá nùyaca cháì èeri irìcu, yá càica núade iyúwa camalási icànéeri wenàiwica ìwali, amalácáiná numànica náiwitáise náalíacaténá Dios ìwali —íimaca yái Jesúsca.

⁶ Néese Jesús idécanáami càì íimaca, néese yàapísáidaca cáli yèewiré. Yá yèewìadaca cáli isàbecaténáni. Néese ipusúaca cáli matuíri ituí íimami ìwali.

⁷ Néese Jesús íimaca irí:

—Pia píibaca pituíwa úni yáaculé namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé náiquéericaté cáli yèewiré —íimaca yái Jesúsca. (Yái ípidenéerica Siloé ímáanáca: “Ibànuèri”.) Néese matuíri yàaca íibaca yáawawa néré. Néese idécanáami yèepuacawa icapèe néréwa, yá catuícani.

⁸ Néese áibanái wenàiwica matuírimi imanùbaca náí naicácani. Aibanái nacái náalíaca naicácani naicácaínaté isutáca plata wenàiwica ícha iwènìacaténaté iyáapínáwa. Néese níái yáaliyéica iicácani nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càmitasica yái asìalica matuíri yáawinéericatéwa àyapu idùlepi isutácaténá plata wenàiwica ícha yéewanápiná iwènìaca iyáapínáwa? —náimaca.

⁹ Abénaméeyéi íma:

—Yácata yái —náimaca. Aibanái náima:

—Càmíiri, áibacata yái, quéwa càiride iyúwa iicacánáwa — náimaca. Quéwa yái asìali ímaca:

—Núacata yái matuírimica —ímaca.

¹⁰ Néese náimaca irí:

—¿Néeni? ¿Cáná yéewa catuíca pía? —náimaca.

¹¹ Yá ímaca nalí:

—Yáara asìali ípidenéerica Jesús yèewìadaca cáli yáawiruní yèewiwa. Yá ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali, yá ímaca nulí: ‘Piawa úni yàalu néré namusúadacatáiseca úni ípidenéeri Siloé, yái manuíri yàaluca náiquéericaté cáli yèewiré. Píiba pituíwa úni iyú’, ímaca nulí. Yá nùacawa néré. Yá idécanáami nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca yái asìalica.

¹² Néese nasutáca néemìawani:

—¿Alénásica yáara asìalica? —náimaca. Yá ímaca nalí:

—Càmita núalíawa —ímaca.

Los fariseos interrogan al ciego que fue sanado

¹³⁻¹⁴ Sábado yaté èerica, judiónái iyamáidacatáicawa Jesús yèewìadacaalíté cáli catuícaténá imànica matuíri. Iná abénaméeyéi wenàiwica natéca matuírimi fariseonái yàatalé.

¹⁵ Néese fariseonái nasutáca néemìawa matuírimi cáná yéewaná iicáidaca. Yá ímaca nalí:

—Idéca ipusúaca cáli nutuí ímami ìwali. Néese nuíbaca nutuíwa, yá nuicáidaca —ímaca.

¹⁶ Néese abénaméeyéi fariseo náimaca irí:

—Yáara asìali imàníirica càì càmita yéewa Dios néeséericani, íbaidacáiná sábadó wayamáidacatáicawa, wía judíoca —náimaca. Quéwa áibanái fariseo náimaca:

—Cabáyawanácaalítáni, néese càmita yéewa imàniquéi càníirica wenàiwica idé imànicatá —náimaca. Iná càmita abédanama náiwitáise Jesús ìwali, níái fariseoca.

¹⁷ Yá nasutáca néemìawa matuírimi àniwa. Yá náimaca irí:

—¿Néeni pía? ¿Càiná píimaca ìwali yáara asìali catuírica imànica pía? —náimaca irí. Néese ímaca nalí:

—Núumacué pírí profetacani, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalícuíse —ímaca.

18 Quéwa judío íiwacanánái càmita neebáida matuínáni, néese catuícani íná namàacaca matuírimi yàacawa náicha, néese namáidaca matuírimi isèenái.

19 Nasutáca néemlawa matuírimi isèenái:

—¿Píirisica yáara asialica? ¿Idésica imusúacawa matuíwaca? Néeni, ¿cáná yéewa catuí siùcanide? —náimaca.

20 Néese isèenái náimaca nalí:

—Wáaliacawa wàiriquéera. Wáalíaca nacáywa imusúacatéwa matuíwaca.

21 Quéwa càmita wáaliáwa cainácaalí iyú yéewaná catuíca siùcanide. Càmita nacái wáaliáwa cawinácaalí ichùnìa ituí. Pisutácué péemlawani. Béericáináni íná yáalimá icàlidacuéca piríni —náimaca.

22 Càité isèenái náimaca, cáalucáiná naicáca judío íiwacanánái. Níái judío íiwacanánáica abédanamata náiwitáise náucacaténá wenàiwica judíonái yéewáidacàalu íicha, cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Mesíascani yái judío icuèrinápináca Dios ibànuèrica.

23 Iná matuírimi isèenái náimaca: “Pisutácué péemlawani béericáináni”, càì náimaca.

24 Néese judíonái namáidaca matuírimi àniwa. Náimaca irí:

—Picàlida walí báisíiri iyúni Dios iicápiná. Wáaliacawa cabáyawanéerica yáara asialica Jesús —náimaca.

25 Néese íimaca nalí:

—Càmita núaliáwa ìwali cabáyawanéericasicani mabáyawanéericaalíni. Abéerita núaliáwa báisíiri iyú matuírícaté núa quéwa siùcade catuíca núa —íimaca.

26 Néese náimaca irí àniwa:

—¿Càiná imàni pirí? ¿Càiná imàni ichùnìacaténá pituí? —náimaca.

27 Yá íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni, néese càmítacué peebáida. ¿Cánácué piwàwa nucàlidaca pirícué iináwaná ìwali àniwa? Cawàwanáta piwàwacué placawa yáapicha nacái yéewáidacalénáipiná —íimaca iicáanica naquíniná.

28 Néese nacuísaca náichawa matuírimi báawéeri iyú, yá náimaca irí:

—¡Píacata yáara asìali yéewáidacaléca meedá! Wía quéwa, profeta Moisés yéewáidacaléca wía.

29 Wáaliacawa Dios itàanica Moisés yáapicha bàaluité, quéwa càmita wáaliáwa síisáanéericaalí yáara Jesúsca, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, íná càmita yéewa idé yàanàaca Dios néese —náimaca.

30 Néese yái matuírimi íimaca nalí, iicáanica naquíniná:

—¡Yéé, canácatàacá nuémìeri càiri wawàsi àta siùca nacáide! Píatacué icàlidéeyéica iináwanáwa píalíánásacué Dios ìwali, siùca píimacuéca càmítasacué píalíawa síisáanéericaalí Jesús, cawinácaalí íiwitáise iyú nacái imàni wawàsi, quéwa idéca

ichùnìaca nutuí, nuicáidacaténá àniwa. ¿Cánácué càmita pialíawa? ¿Dàalasicué píiwita?

³¹ Wáalíacawa cayábéeri iyú Dios càmita yéemìa cabáyawanéyèi isutáaná ícha. Yeebáida abéta nasutáaná ícha cawinácaalí yèyèica icàaluíniná, imàniyéi nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³² Canácatàacá wéemièri àta siùca nacáide áiba wenàiwica iináwaná iwali cháí èeri írìcu yáaliméeri íchùnìaca wenàiwica imusuéricawa matuíri iyú.

³³ Càmicaalí yàanàa Dios yàatanáisetá, néese càmita idé imànica càiri wawàsità —íimaca.

³⁴ Néese judío íiwacanánái nacuísaca náichawa matuírimi báawéeri iyú àniwa, yá náimaca írì:

—Pía cáanáiri ibáyawaná, imusuériwa cabáyawanéeri, canáca yéewaná péewáidaca wía, wía yáaliyéica madécaná píicha — náimaca. Yá náucacani néewáidacàalu íchawa.

Ciegos espirituales

³⁵ Néeseté Jesús yáalíacawa matuírimi iináwaná iwali, judío íiwacanánái náucacani néewáidacàalu íchawa. Iná Jesús yàanàaca yái matuírimica, yá íimaca írì:

—¿Néeni, peebáidasica Dios Iiri itàacái, yái asìali Dios néeséerica? —íimaca ìwaliwa yái Jesúsca.

³⁶ Yá asìali íimaca Jesús írì:

—Nuíwacali, picàlida nulí cawinácaalíni yáara asìalica Dios néeséerica, nuebáidacaténá itàacái —íimaca.

³⁷ Jesús íimaca írì:

—Pidéca piicàcani. Núaca yái Dios néeséerica, yái itàanírìca píapícha —íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese asìali ibàlùacawa yùulù ipùata iyúwa Jesús írì yàacaténá Jesús icàaluíniná. Yá íimaca Jesús írì:

—Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái —íimaca.

³⁹ Néese Jesús íimaca:

—Nudéca nùanàaca aléi èeri írìculé nùasáidacaténá cawinácaalí wenàiwica yeebáidéyèica nutàacái, cawinácaalí nacái càmiyéica yeebáida. Nùanàaca catuícaténá numànica náiwitáise cawinácaalí yáaliyéica cabáyawanáca. Néese cawinácaalí iyúunáidéyèica catuíca íiwitáise, càica níade iyúwa matuíyéi càmiyéi yáalimá iicáidaca nayúunáidacáiná mabáyawanáca nía —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁰ Néese abénaméyèi fariseo ibàlùeyèicawa mawiénita Jesús írì néemiàcani, íná náimaca Jesús írì:

—Wíata quéwa càmiyéi matuí íiwitáise, wía yéewáidéyèica wenàiwica Dios iwali —náimaca.

⁴¹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisícaalícué càmita pialíawa pibáyawanáwa ìwalítá, yásí càmita máini cabáyawanácuéca píatá, quéwa éwitacué

píaliacáanítawa pibáyawaná ìwaliwa, càicáaníta càmítacué peebáida nutàacái, ínà cabáyawanácuéca pía —ímaca yái Jesúsca.

10

El pastor y sus ovejas

¹ Néeseté Jesús ímaca: “Péemiacué cayába comparación. Aibanái iwàwacaalí iwàlùacawa oveja icorralni iriculé càmírica nàasu, càmita nawàlùawa corral inùma irìcubàa, néese náiríacawa meedá iwáiná ìwali. Yá wáimaca nàwali cayéedéeyéica nía.

² Quéwa áiba iwàlùèriwa inùma irìcubàa, yá wáimaca ìwali pastor, yái icuèrica ipira ovejanáíwa.

³ Aiba wenàiwica icuèrica corral inùma, yàacùaca inùma yéewacaténá oveja icuèriná iwàlùacawa. Yàasu ovejanái yéemíaca nacuèriná itàacáiwa. Yá imáidaca yàasu ovejanáíwa náipidená ìwali. Yá yeedáca nía corral irìcuíse.

⁴ Idécanáami yeedáca macáita yàasu ovejanáíwa corral irìcuíse, néese yàacawa napíchalé. Yàasu ovejanái nàacawa yámíise náaliacáiná néemíaca isàna.

⁵ Càmita nàawa yámíise yái càmírica náalía néemíaca itàacái. Napianícawa meedá ícha càmíciná náalía néemíaca itàacái cawínácaalí càmírica náalía naicá”, ímaca yái Jesúsca.

⁶ Càité Jesús yéewáidaca nía comparación iyú quéwa càmita náalía néemíaca càinácaalí ímáaná.

Jesús, el buen pastor

⁷ Néeseté Jesús ímaca nalí àniwa: “Péemiacué cayába nucàlida piríni càinácaalí ímáaná yái comparaciónca: Càica núade iyúwa corral inùma ovejanái iyacatáica. Níái ovejaca ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái nùasunáipiná.

⁸ Macái cachìwéeyéi yàanèeyéicaté nupíchatécáwa icàlidéeyéicaté ichiwawa Dios ibànùacasa nía, càica níade iyúwa cayéedéeyéi meedá, quéwa nùasu wenàiwica càmítaté néemia nalí, càide iyúwa ovejanái càmicaalí neebáida itàacái càmírica nacuèriná.

⁹ Càica núade iyúwa corral inùma. Cawínácaalí yeebáidéeyéica nutàacái nuwasàpiná níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yásí nucùapiná nùasu wenàiwicawa, yá nàypiná matuíbanáita càide iyúwa ovejanái imusúacaalíwa èeríapi, yá nàanàaca nayáapináwa cayábéeri, néese nèepua nawàlùacawa táiyápi nayamáidacaténáwa.

¹⁰ “Aibanái cachìwéeyéica càica níade iyúwa cayéedéeyéi, yàanèeyéica iyéedùaca, nanúacaténá nacái, namáalàidacaténá nacái ovejanái. Càita nacái cachìwéeyéi nawàwaca namànica báawéeri áibanái irí. Quéwa nudéca nùanàaca nùacaténá èeri

mìnanáí icáuca càmíiri imáalàawa yéewanápiná nàyaca casímáiri iyú.

¹¹ Càica núade iyúwa cayábéeri pastor icuèrica yàasu ovejanáíwa, nucùacáiná nùasu wenàiwicawa yeebáidéeyéica nutàacái. Yá nacái numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanáí íchawalínáwa.

¹² Quéwa áiba íbaidéeri icuèrica áibanáí irí napira ovejanáí yeedácaténá iríwa plata meedá, càmita icùa oveja cayába. Néese iicácaalí caluéri cuwèesi lobo yàanàaca, yá imàacaca ovejanáí, yá iplacawa náicha icalùniwa càmicáiná oveja icuèrináni, càmita nacái náiwacalini. Néese caluéri cuwèesi lobo íbàaca abéeri oveja, yá áibanáí oveja napira nacàlállicawa.

¹³ Yáí asiali iplacawa náicha íbaidacáiná meedá plata ìwalínápiná. Càmita nacái cáininá iicáca ovejanáí. Càita nacái nàyaca abénaméeyéi icàlidéeyéica iináwanáwa nawàwàanása nacùaca nùasu wenàiwica. Càmita namàaca nacáucawa nùasu wenàiwicanáí íchawalíná.

¹⁴⁻¹⁵ “Núacata yáí cayábéeri pastor icuèrica cayába yàasu wenàiwicanáíwa. Càide iyúwa Núaniri Dios yáalíaná iicáca núa, càide iyúwa nacái núalíaná nuicáca Núaniri Dioswa, càita nacái núalía nuicáca nùasu wenàiwicanáíwa, náalía nacái naicáca núa. Yá numàacapiná nucáucawa nùasu wenàiwicanáí íchawalínáwa.

¹⁶ Nudènià nacái nùasu wenàiwica áibanáí càmíiyéica israelita, iwàwacutéeyéica nacái nuedáca. Yá neebáidapiná nutàacáiwa, yásí nùwacáidaca níawa abédanamacaténá macáita náiwitáise náapichawáaca níái nùasu wenàiwicaca yéewanápiná abéerita núa icuèripiná núa.

¹⁷ “Cáinináca Núaniri Dios iicáca núa numàacapinácáiná nucáucawa nùasunáí íchawalínáwa, yéewanápiná nuedáca nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa.

¹⁸ Canácata yáaliméeri inúaca núa àta numàacacaalíta nanúaca núa. Quéwa numàacapiná nanúaca núa. Dios idéca ichùullaca numàacáanápiná nucáucawa. Nudènià nacái nuchàiniwa nuedáanápiná nulíwa nucáucawa àniwa, nucáucàacaténáwa Núaniri Dioscáiná idéca ichùullaca numàínápiná càí”, ímaca yáí Jesúsca.

¹⁹ Néese judiónáí idécanáami néemàaca yàasu tàacáisi, yáté càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca.

²⁰ Madécaná náimaca:

—¡Picácué péemla irí! Demonio idacùaca íwitáise íná máiwitáisevani —náimaca.

²¹ Quéwa abénaméeyéi ímaca:

—Demonio idacùacaalí íwitáisetá, néese càmita yéewa itàani cáalíacáiri iyútá, càmita nacái yáalimá ichùnà matuíyéitá —náimaca.

Los judíos rechazan a Jesús

22 Néeseté àniwa unìabépi, Jerusalén ìyacàlená mìnanaí namànicaté culto nawàwalicaténá áiba èerimité masacàacatái namànicaté templo Dios irìpiná.

23 Yá Jesús ìyaca templo irìcu, ìpìnaca abéeri imàdáanaí irìcubàa ìpìdenácatalé Pórtico de Salomón.

24 Néese judío ìiwacanánái nàwacáidáyacacawa, nabàlùacawa Jesús itéesebàa. Yá nàimaca irí:

—Picá máini pidècumìacawa picàlidáanápiná walí báisìiri iyúni cawinácaalí pía. Báisícaalí Mesíasca pía, yái wacuèrinápiná Dios ibànuèrica walí, néese picàlida walí amaléeri iyúni —nàimaca irí.

25 Jesús íimaca nalí:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Yái numànírica Núaniri Dios íiwitáise iyúwa, yásáidaca amaléeri iyúni cawinácaalí núa.

26 Quéwa càmitacué peebáida nutàacái càmicáinácué nùasu wenàiwica pía.

27 Nùasu wenàiwicanái náalía néemìaca nutàacái càide iyúwa ovejanái náalíanaí néemìaca nacuèriná itàacáiwa. Nùalía nacái nuicáca nía, yá namànica càide iyúwa nuchùullíanaí nía.

28 Yá nùaca nacáuca càníiri imáalàawa, íná càmita namáalàapínáwa. Canácata áiba yáaliméeri yeedáca nía nucáapi irìcuíse.

29 Cachàiníiri náicha canánama yái Núaniri Dios, yái yèrica nulí nùasu wenàiwicanái. Yá canácata yáaliméeri yeedáca nía Núaniri ícáapi irìcuíse.

30 Càide iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, càita nacái nùyaca —íimaca yái Jesúsca.

31 Néese judío ìiwacanánái náibàaca íba àniwa nanúacaténá Jesús íba iyú.

32 Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Nudéca numànica madécaná wawàsi cayábéeri píacuésemicué Núaniri Dios ichàini iyúwa. ¿Càirínácué ìwalíse píwàwa pinúaca núa íba iyú ìwalíse yái numàíníaca? —íimaca yái Jesúsca.

33 Judío ìiwacanánái íimaca irí:

—Càmita wanúa pía ìwalíse yái pimàíníaca cayábéeri, néese wawàwa wanúaca pía pitàanícáiná báawéeri iyú Dios ìwali. Eeri mìnalicáiná meedá pía quéwa picàlidaca piínáwaná ìwaliwa Diosca pía —nàimaca.

34 Néese Jesús íimaca nalí:

—Pidécuéca picàlidaca piínáwanáwa piléecasa Dios itàacái. Uwé, yái cuyàluta profetanái itànèricaté Dios inùmaliçuíse íimaca: ‘Núumacatécué pirí càicuéca píade iyúwa Dios ìyáaná’, càité íimaca yái Diosca israelitanái irí, yàacaalíté nalí itàacáiwa.

35 Wáalíacawa canácata yáaliméeri imáalàidaca Dios itàacái, néese báisícatai càiripináta. Yáté Dios ímaca càica níade iyúwa Dios ìyáaná, níái wenàiwicaca Dios yèyèicaté irí itàacáiwa nacàlidacaténá áibanái iríni.

36 Càita nacái núa. Dios idéca imàacaca nuíbaidaca irípiná, yá ibànùaca núa aléi èeri iriculé nuyúudàacaténá èeri mìnanaí. Iná, ¿cánacué yéewa càì píimaca nùwali nutàanínása Dios ìwali báawéeri iyú nùumacáiná Dios Iirica núa?

37 Càmicaalí numàni càide iyúwa Núaniri Dios imànínátá, néese càmítacué iwàwacutá peebáidaca nutàacáitá.

38 Quéwa numànicáiná càide iyúwa Núaniri Dios imàníná, íná iwàwacutácué peebáidaca nutàacái ìwalíse yái numànínáca éwitacué càmícáaníta peebáida yái tàacáisi nucàlidéerica. Néese peebáidacaalícué nutàacái ìwalíse yái numànínáca, yásí píalíacuécawa amaléeri iyú càica núade iyúwa Núaniri Dios ìyáaná, Núaniri Dios nacái càicanide iyúwa núa —ímaca yái Jesúsca.

39 Néese Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá nawàwa náibàacani àniwa, quéwa càmíta nadé náibàacani Jesús yàacáináwa náicha.

40 Néese Jesús yèepùacawa abéemàalé Jordán inanába íicha. Yá iyamáacawa néré Juan el Bautista ibautizácatelécate wenàiwica.

41 Madécaná wenàiwica yàacawa néré néemìacaténá Jesús itàacái. Yá náimaca nalíwáaca:

—Éwitaté càmícáaníta Juan imànica yái càmíirica wenàiwica idé imànica, càicáaníta báisíiricata macáita tàacáisi Juan icàlidéericaté ìwali yái asàlica —náimaca Jesús ìwali.

42 Yá madécaná wenàiwica neebáidaca Jesús itàacái idècunitàcá yéewáidaca níá néenibàa.

11

Muerte de Lázaro

1 Néese ìyacaté áiba asàli iculuériwa ípidenéeri Lázaro, abéeri Betania ìyacàlená mìnali. Nàyaca néeni nacái Lázaro yéenanái inanái pucháiba. Uucha ípidenéechúa María, ubèeru ípidenéechúa nacái Marta.

2 Uái Maríaca, úacata Lázaro yéenasàatúa, yùucuèchúapínacaté pumèníiri isàni Wáiwacali yàabàli ìwali. Yá uchuídaca yàabàli uíwita íbáiná iyúwa.

3 Níái Lázaro yéenanái pucháibaca nabànùaca tàacáisi Jesús irí ìyéerica abéemàalé Jordán inanába íicha. Náimaca:

—Wáiwacali, píacawéeriná iculúacawa —náimaca irí.

4 Idécanáami Jesús yéemiacani, yá ímaca walí, wía yéewáidacaléca:

—Yáara mecuní càmita inúapináni. Néese mecuní yáasáidapiná wenàiwicanái iicá Dios íiwitáise cachàiníri, nàacaténá Dios icàaluíná; yáasáidapiná nacái wenàiwicanái iicá nuíwitáise cachàiníri, núa Dios lírica —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁻⁶ Ewita Jesús cáininéyécáaníta iicáca Martaná, Lázaro nacái, càicáaníta idècanáami yéemìaca iináwaná iculúacawa yái Lázaro, yá Jesús iyamáacawa néeni pucháiba èeri, abémàalé Jordán inanába íicha.

⁷ Yá néese íimaca walí wía yéewáidacaléca:

—Wàacuéwa Judea yàasu cáli néré àniwa —íimaca walí.

⁸ Néese wáimaca irí:

—Wáiwacali, táquicha tàacáwa judío íiwacanánái iyéeyéica néeni nawàwacaté nanúaca pía íba iyú. ¿Cáná piwàwa piacawa néré àniwa? —wáimaca irí.

⁹ Néese Jesús íimaca walí:

—Péemìacué comparación: Iyaca doce imanùbaca hora camalási èeri imanùbaca; wenàiwica yèepunícaalíwa èeriapi, yá càmita yúuwàawa amalácáiná iicáca cháí èeri irícu.

¹⁰ Quéwa yèepunícaalíwa táiyápi, yásí yúuwàacawa càmicáiná asái iicáidaca —íimaca walí yái Jesús wáalíacaténáwa judío íiwacanánái càmitaté náalimápiná nanúacani àta Dios imàacacatalépináta nanúacani.

¹¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Yái wàacawéerináca Lázaro iimáca iyaca, quéwa nùacawa néré nucawàidacaténáni —íimaca walí yái Jesúsca, yáalíacáináwa yéetácatéwa yái Lázaro.

¹² Néese wía yéewáidacaléca wáimaca Jesús irí, wayúunáidacáiná Lázaro iimácáita meedá:

—Wáiwacali, iimácaalí iyaca, yásí mecuní ichàbacawa íicha —wáimaca irí.

¹³ Quéwa Jesús iwàwaca wáalíaca wéemìaca Lázaro yéetácatéwa, néese wayúunáidaca Jesús itàaníca iimácái ìwali meedá.

¹⁴ Yá Jesús íimaca walí amaléeri iyú:

—Lázaro idéca yéetácawa.

¹⁵ Casímáica nuwàwa, canácáiná néeni núa nuchùnìacaténáni idècunitàacá cáucani, cayábacáiná cachàini pirícuéni, yéewanápinácué peebáidaca nulí manuísíwata. Quéwa, wàacué waicácani —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Iná Tomás, áibaalí náiméerica ìwali Gemelo, íimaca walí wía Jesús yéewáidacaléca áibanái:

—Wàacué nacái wéetácawa yáapicha yái Wáiwacalicawa —íimaca yái Tomásca.

Jesús, la resurrección y la vida

17 Néseté wàacawa Jesús yáapicha Betania ìyacàlená néré. Yá wàanàacaté néré, wéemiàca Lázaromi iináwaná irìacawa báinúaca èeri càliculli irìcu.

18 Yái Betania ìyacàlená iyaca mawiénita Jerusalén ìyacàlená ícha, máisiba kilómetro idècuni iyaca íchawáaca.

19 Madécaná judiónái nàanàacaté nàacawéeridacaténá María, Marta nacái yéetácáinatéwa náicha néenàsàirimica.

20 Yá nacàlidaca Marta irí Jesús yàanàaca. Yá Marta imusúacawa capìirìcuise ùaca uípunitáidaca Jesús. María uyamáacawa capìi irìcuta.

21 Yá Marta íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica.

22 Quéwa núalíacawa Dios imànínápiná pirí siùcade macáita iyúwata pisutáanáca íchawa, éwita nuénàsàiri idéca yéetácawa —úumaca.

23 Jesús íimaca ulí:

—Péenasàiri yèepùapíná cáuca —íimaca yái Jesúsca.

24 Marta íimaca:

—Báisita, núalíacawa yèepùanápiná cáuca àniwani namichàacaalípináwa macái yéetéeyéimicawa èeri imáalàacaalíwa canánama —úumaca.

25 Jesús íimaca:

—Núacata yái imichàidéeripínáca yéetéeyéimiwa. Núacata yái yèeripínáca nacáucawa èeri imáalàapínácaalíwa. Cawinácaalí yeebáidéerica núa, éwita yéetácaalíwa, càicáaníta yèepùapínáta cáuca àniwa èeri imáalàapínácaalíwa.

26 Néenialípiná macáita cáuyéicáwaca yeebáidéeyéica núa, èeri imáalàacatáipínáwa, canácatáita néetápináwa. ¿Marta, peebáidasica nutàacái? —íimaca yái Jesúsca.

27 Yá úumaca:

—Báisita, Nuíwacali, nuebáidaca pitàacái. Núalíacawa Mesíasca pía, judío icuèrinápináca, yái Dios Iirica, wacuèricaté Dios ibànuèripínáca walí aléi èeri irìculé —úumaca.

Jesús llora junto al sepulcro de Lázaro

28 Néseté utàanicadénáami Jesús yáapicha, yá Marta yàacawa umáidaca uénàsàatúa Maríawa. Yá úumaca ulí ibàacanéeri iyú:

—Wáiwacali iyaca aléde, iwàwacutáca pía —úumaca ulí.

29 Néese María uémíacaalíni, yá ùacawa uípunitáidacani, yái Jesúsca.

30 Quéwa Jesús càmita iwàlùawa yàcalé irìculé, ìyacáwaca alé Marta ípunitáidacatáicani.

31 Néese níái judío úapichéeyéica ìyéeyéica capìi irìcu, naicácanacáita umusúacawa capìi irìcuise, yá nàaca nacáiwa úamiwáise nayúunáidacáiná ùacawa càliculli nérépiná uícháanicaténá néenibàa.

³² Néese María ùanàaca Jesús yàatalé, yá ubàùacawa ùuluì ipùata iyúwa irí. Yá María íimaca Jesús irí:

—Nuíwacali, piyacaalíté wáapichatá, yá càmita yéetáwatéi nuénàsàirimica —úumaca irí.

³³ Jesús iicácáiná uícháanica úái Maríaca, nía nacái judío úapichéeyéica, yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata, yái Jesúsca.

³⁴ Yá íimaca nalí:

—¿Aléná nabàllani? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca irí:

—Wáiwacali, aquialé, pìà piicáca néréni —náimaca irí.

³⁵ Néese Jesús ítuíyáa imusúaca nacáiwa.

³⁶ Iná judiónái náimaca nalíwáaca:

—Piicácué, cáininácaté iicáca yáara yéetéerimicawa —náimaca.

³⁷ Quéwa áibanái judiónái yéená náimaca:

—Yái ichùnièricaté matuúri, ¿cáná càmita ichùnà Lázaromi ipíchanaté yéetácawa? —náimaca nalíwáaca.

Resurrección de Lázaro

³⁸ Néese, máiní báawaca Jesús yéemíaca nataacái. Yá máiní báawaca iwàwa. Yá yàacawa càliculli yàatalé, yái utàwi nabàlièrica inùma manuúri íba iyú. Yái càliculli náicacaté dúli ibàlàì irícu, yéewanápiná càlicullicani, càide iyúwa capíi imàdáaná.

³⁹ Néese Jesús íimaca nalí:

—Peedácué íba càliculli inùma íicha —íimaca yái Jesúsca. Uái Martaca, yéetériwa yéenasàatúamica, úumaca Jesús irí:

—Wáiwacali, yáasériquéera, idèniacáiná báinúaca èeri yéetácadénáamiwa —úumaca.

⁴⁰ Jesús yàalàaca úa:

—Núumacaté pirí, peebáidacaalí núa, yásí piicáca Dios íiwitáise cachàiníiri —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹ Néese needáca manuúri íba càliculli inùma íicha. Jesús iicáidaca chènuniré, íimaca Dios irí:

—Núaniri, nùaca pirí cayábéeri peebácáiná nulí iyúwa nusutáaná píicha.

⁴² Núalíacawa báisíiri iyú peebáca càiripináta nulí iyúwata nusutáaná píicha. Quéwa càì núumaca pirí yéewacaténá níái wenàiwicaca neebáidaca pidéca pibànùaca núa —íimaca yái Jesúsca.

⁴³ Néese Jesús idécanáami càì íimaca Dios irí, yá iicáidaca càliculli irículé. Yá íimaca cachàiníiri iyú:

—¡Lázaro, pimusúawa sísaara! —íimaca yái Jesúsca.

⁴⁴ Yá yéetéerimiwa imusúacawa nadacuèri macáita ìwalíise wáluma iyú, yàabàli, icáapi nacái, néepuèri nacái inàni wáluma iyú, càide iyúwa judiónái yéepùaná yéetéerimiwa. Yá Jesús íimaca nalí:

—Piwasàacué íchani. Pimàacacué yèepunícawa —ímaca yái Jesúsca. Yá nawasàaca ícha yái néepùanácani.

Conspiración para arrestar a Jesús

⁴⁵ Idécanáamité naicáca Jesús imichàidaca Lázaro yéetácáisi ícha, yá madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái, níái judío yàacawéeridéeyéicaté María, naicáca nacái yái Jesús imàníríca.

⁴⁶ Quéwa abénaméeyéi nàacawa fariseonái yàatalé, yá nacàlidaca fariseonái irí ìwali yái Jesús imàníríca.

⁴⁷ Iná fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nàwacáidáyacacawa Junta Suprema yáapicha, níái israelita íiwacanánáica béeyéica. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yéewa wamànica? Yáara asìalica imànica ìyaca madécaná wawàsi cachàinírí camírí áiba wenàiwica idé imànica.

⁴⁸ Wamàacacaalí imànica càì mamáalàacata, yásí macáita wàasu cáli néeséeyéi neebáidapíná Mesíascani, yái wacuèrinápináca wía judíoca. Néese namànipíná ùwicái wacuèrinánái romanonái íipunitawa, íná romanonái nàanàapíná wáipunita, yásí namáalàidaca wàasu templo, wàasu cáli néeséeyéi nacái —náimaca.

⁴⁹ Quéwa abéeri néená ípidenéeri Caifás, yácata sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, ímaca nalí:

—Píacué camíiyéita yáalíawa, dàaléeyéicuéca íiwita pía meedá.

⁵⁰ Càmitacué nacái píalíawa cayábáanápíná cachàini píricuèni wanúacaalí abéeri asìali ipíchaná macái wàasu cáli néeséeyéi imáalàacawa —ímaca yái Caifásca.

⁵¹ Quéwa yái Caifásca càmita icàlida càiri tàacáisi íiwitáise iyúwata, néese ìyacáinaté sacerdote íiwacaliná yáté camuíca, ínáté Dios imàaçaçá Caifás icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise íiméerica Jesús yéetáanápínátéwa judíonái íchawalíná.

⁵² Càmita yéetáanápínátéwa abéta judíonái íchawalíná, néese macái èeri mìnánái íchawalíná yéewanápíná nàyaca Dios yéenibe macái cáli ínatabàa.

⁵³ Iná yáté èerica judío íiwacanánái náináidacawa nanúanápínaté Jesús.

⁵⁴ Iná Jesús càmita yèepuníwa judíonái yèewibàa, néese yàacawa Judea yàasu cáli ícha wáapicha wía yéewáidacaléca. Yáté wàacawa Efraín ìyacàlená néré ìyéerica mawiénita manacúali yùucu càinàwàiri, canácatalé máini wenàiwica. Jesús ìyamáacawa néeni wáapicha wía yéewáidacaléca.

⁵⁵ Mawiénicaté judíonái yàasu culto Pascua, íná madécaná yàcalé mìnánái nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré namànicaténá quèechacáwa áiba culto nacáiri masacáanápíná Dios íicáca nía, ipíchawáiseté namànica Pascua yàasuná culto.

56 Yá macái wenàiwica nacutáca Jesús Jerusalén iyacàlená irìcubàa. Nabàlùacawa templo irìcu, yá nasutáca néemiawáaca. Yá náimaca:

—¿Càiná pínáidacawa? ¿Yàanàsica aléi iicácaténá culto, càmitasica yàanàa? —náimaca.

57 Fariseonái, sacerdote íiwacanánái nacái nachùullacaté macái wenàiwica nacàlidáanápíná nalíni náalíacaalí alénácaalí iya Jesús, náibàacaténáni.

12

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

1 Seis èeri ipíchawáiseté judiónái yàasu culto Pascua, Jesús yàacatéwa Betania iyacàlená néré, yái yàcaléca iyacatáiquéi Lázaro, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Wía Jesús yéewáidacaléca wàacawa yáapicha.

2 Aibanái imànica yàacàsi Jesús iyáacalépiná. Uái Marcata uwacùaca nalí nayáapíná. Lázaro abéeri néená níái yáawinéeyéicawa iyáaca iyáacaléwa Jesús yáapicha mesa iwéré.

3 Néese María itéca catùa idènièchúa trescientos gramos, batéwa medio litro yái séenásica pumènírica isàni yáawamíiri ípidenéeri nardo, quéwa máiníiri cawènica. Yá ùucùaca pumèníiri isàni Jesús yàabàli ìwali. Néese uchuìdaca yàabàli àniwa uíwita íbáiná iyúwa. Yá macáita wenàiwica capìi irìcuíyéi namíaca isàni pumèniwaca.

4 Néese Simón ìirimi ípidenéeri Judas Iscariote, abéeri Jesús yéewáidacalé yéená itéeripinácaté Jesús yùuwidenái, náibàacaténáni, íimaca Jesús irí:

5 —¿Cáná pimàaca úucaca plata meedá máiwitáiséeri iyú? ¿Cánaté càmita pichùulla uwéndacani yái séenási pumènírimica trescientos denario ìwalínápíná, yái abéeri camuí iwènicatáica, yéewanápiná wayúudàaca catúulécanéeyéi? —íimaca yái Judas Iscariote.

6 Yái Judas quéwa càmita catúulécaná iicáca wenàiwica. Cayédeericáita meedáni, iwàwéeri iyéedùaca plata wàasu plata yàalu irìcuíse, Judascáiná icùacaté wàasu plata, wía Jesús yéewáidacaléca, yáté áibaalí iyéedùaca yàacawa wàasu plata púubanamataté.

7 Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Pimàaca umànica iyúwa uwàwáaná. Picá pisàiwica ulí wawàsi. Udèniacaté yái pumènírica isàni ùucùacaténá nùwalini nusànipíná nabàllacaténá nuínami càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná.

8 Catúulécanéeyéi wenàiwica nàyacuéca píapicha mamáalàacata càiripínáta íná yéewacué píalimá piyúudàaca

nía piwàwacatáicatacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmlírira ìyapiná píapichacué càiripiná cháì èeri irìcu —ímaca yái Jesúsca.

Conspiración contra Lázaro

⁹ Madécaná judío yáalíacatéwa Jesús ìyaca Betania ìyacàlená irìcu. Nàacawa néré naicácaténá Jesús, yá nawàwacaté naicáca Lázaro nacái, yái asiali Jesús imichàidéericaté yéetácáisi ícha.

¹⁰ Iná sacerdote íwacanánái nánáidacawa nanúanápíná Lázaro nacái.

¹¹ Madécanáiná judío nayamáidacaté neebáidaca sacerdote íwacanánái itàacái, neebáidáanápíná Jesús itàacái. Càité neebáidaca Jesús itàacái naicáciná cáuca Lázaro.

Jesús entra en Jerusalén

¹² Madécaná wenàiwica nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré naicácaténá Pascua yàasuná culto. Néese mapisáita àniwa néemíaca tàacáisi Jesús iináwaná ìwali yàanàanápínaté Jerusalén ìyacàlená néré.

¹³ Iná nawichùaca wisìri nacáiri ibáiná, yá natéca báinási nacáapi irìcuwa náasáidacaténá casímáica nía Jesús ìwali. Yá namusúacawa Jerusalén ìyacàlená irìcuíse náipunitáidáanápíná Jesús nataidacaténáni. Yá namáidaca nàacawa casímáiri iyú:

—¡Wàacué Dios irí cayábéeri! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¡Cayábéeriquéi Wacuèrináca, wía Israel itaquénáinámica! —námaca.

¹⁴ Jesús yàanàaca burro, yá yáawinacawa burro ínata, iwàlùacaténáwa Jerusalén ìyacàlená irìculé, càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios ímacaté:

¹⁵ “Píacué cáalu pía, píacué ìyéyéica Jerusalén ìyacàlená irìcu, áibaalí ípidenácatalé Sión. Piicácué, Picuèriná yàanàaca píatalécué, cáimiétacanéeri, matuìbanáiri iyú nacái, yáawinéericawa burro wàlisài ínata”,

ímacaté yái Diosca.

¹⁶ Quéechatécáwa, wía Jesús yéewáidacaléca càmitaté wáalía wéemíaca càinácaalíté ímáaná yái wenàiwicanái imànírica Jesús irí. Quéwa néesecáwa idécanáamité Jesús imichàacawa chènuniré ìyacaténá cáimiétacanéeri iyú Dios yáapicha, átata wawàwalica profetanái itànàacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalicuíse càinácaalíté wenàiwica namànipináca Jesús irí.

¹⁷ Néese níai wenàiwica iyéyéicaté Jesús yáapicha imáidacaalíté Lázaro càliculli irìcuíse, imichàidacaténáni yéetácáisi ícha, yá nacàlidaca áibanái irí Jesús iináwaná, yái naicáanacaté Jesús icáucáidaca Lázaro.

¹⁸ Iná manùbéeyéi wenàiwica nàaca náipunitáidaca Jesús néemíacáinaté iináwaná Jesús imàníiná yái càmlírira áiba wenàiwica idé imànica.

¹⁹ Quéwa fariseonái námaca nalíwáaca:

—¿Cánacué pidècunìawa mamáalàacata? Iwàwacutá wamáalàidacani caquialéta. Piicácué, ¡macái èeri mìnanaí yàacawa yáapicha! —náimaca.

Unos griegos buscan a Jesús

20 Manùbéeyéi wenàiwica yàanàacaté nàacaténá Dios icàaluíná Pascua yàasuná culto yaalí Jerusalén iyacàlená irìcu. Nàyaca nèewi abénaméeyéi Grecia yàasu cáli néeséeyéi, càmiíyéi judío.

21 Yá nàacawa natàaníca Felipe yáapicha yái Betsaida iyacàlená mìnalica Galilea yàasu cáli ínatéerica iyaca. Yá nasutáca Felipe ícha wawàsi manuísíwata. Náimaca irí:

—Néeni, pimàni walí cayábéeri, pité wía Jesús yàatalé watàanicaténá yáapicha —náimaca.

22 Yá Felipe yàacawa icàlidaca naináwaná Andrés irí. Néese Felipe, Andrés nacái nàaca nacàlidaca Jesús iríni.

23 Néese Jesús ímaca nalí:

—Nuénáiwanaí idéca yàanàaca nuétáanápínáwa yéewacaténá Dios imàacaca cáimiétacanéerica núa chènuniré, núa asialica Dios néeséerica.

24 Péemìacué comparación. Càica núade iyúwa trigo ituíná ími. Càmicaalí ituíná yúuwàawa cáli yéewiré iyacaténá iyúwa yéetéerimiwa, néese iyaca abéerita càiripináta. Quéwa iwàlùacaalíwa cáli yéewiré iyúwa yéetéerimiwa, yásí idàwinàacawa needácaténá manùba iyacaná quíiracaalíni. Càita nacái núa, iwàwacutá nuétáacawa yéewacaténá madécaná wenàiwica nadènàaca nacáucawa càmiíri imáalàawa.

25 Cawinácaalí càmiírìca iwàwa yeebáidaca nutàacái cáininácáiná iicáca icáucawa cháí èeri irìcu, imáalàidaca íchawa icáucawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái éwita nanúacaalíni cruz ìwali càmicáiná cáininá iicáca nuícha icáucawa, idènapiná icáucawa càmiíri imáalàawa Dios yáapicha càiripináta.

26 Aibacaalí iwàwa íbaidaca nulípiná iwàwacutá yeebáidaca nutàacái imànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná ìyapiná núapicha nùyacatalé chènuniré. Cawinácaalí íbaidéerica nulípiná, Núaniri Dios imàacapiná cáimiétacanéericani, yái wenàiwica íbaidéerica nulípiná —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia su muerte

27 Néeseté Jesús ímaca: “¡Siùca máini cáaluca nuínáidacawa nuwàwawa! ¿Càinásica núumapiná Núaniri Dios iríwa? ¿Núumasica irí: ‘Núaniri, piwasàa núa ícha yái yùuwichàacáisica’, núumasica irí? ¡Càmíirita! Nudéca nàanàaca nuuwichàacaténáwa”, ímaca yái Jesúsca.

28 Néese Jesús ímaca Dios irí: “Núaniri, pimàaca wenàiwica náalíacawa máiniíri cachàinica píá”, ímaca yái Jesúsca. Néese

níái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa néemìaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi íimaca: “Nudéca numàacaca wenàiwica náaliacawa cachàinica núa, yá còi numàacapiná náaliacawa àniwa”, íimaca yái tàacáisca.

²⁹ Néese áibanái wenàiwica ibàluèyécawa néenibàa idécanáami néemìaca tàacáisi, yá náimaca néemìacasa énu nacáiri isàna, càide iyúwa tiríricaalí èeri isàna. Abénaméeyéi quéwa náimaca:

—Angel itàaníca yáapicha —náimaca.

³⁰ Néese Jesús íimaca nalí:

—Dios idéca itàaníca nulí, éwita núaliacáaníta yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná íicha, quéwa itàaníca nulí píaliacaténacuéwa Dios yeebáca nulí càide iyúwa nusutáaná íicha.

³¹ Mesúnamáita Dios yùuwichàidapiná macái èeri mìnanaí camíiyéi yeebáida nutàacái, yásí Dios yúucapiná méetàuculé báawéeri Satanás, yái ichùulièrica èeri mìnanaí íiwitáise siúcade.

³² Yá namichàidacaalípiná núawa cruz ìwali chènunibàa, yásí wenàiwica macái cáli néeséeyéi neebáidapiná nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

³³ Càité Jesús icàlidaca walíni wáaliacaténáwa yéetáanápínatéwa cruz ìwali.

³⁴ Níái wenàiwicaca náimaca Jesús irí:

—Wadéca waléca Dios itàacái profetanái itànèericaté Mesías ìwali Mesías iyáanápíná càiripináta, yái wacuèrinápínáca Dios ibànuèrica walí wía judíoca. Quéwa pidéca picàlidaca píwaliwa, yái asìali Dios néeséericasa, iwàwacutáanápínása nanúaca píca cruz ìwali. ¿Cawináisca yáara asìali Dios néeséericasa? —náimaca.

³⁵ Néese Jesús íimaca nalí:

—Achúma èeritacué nuéwáidaca píca amalácaténacué píiwitáise. Peebáidacué nutàacái siúcata. Picacué pichàbáida péenáiwánáwa, ipíchanacué piúcacawa méetàuculé Dios íicha càiripináta. Cawinácaalí camíiyéica yeebáida nutàacái, catáca náiwitáise, càmita náaliawa náucáanápínácawa càiripináta. Càica níade iyúwa wenàiwica yèepuníriwa catéeri irícu, camíiri yáaliawa alénacaalí yàawa.

³⁶ Núata càiride iyúwa camalási íná peebáidacué nutàacái idècunitàacá nùyaca píapicha, amalácaténacué píiwitáise, pèepuníinápiná Dios yáapicha —íimaca yái Jesúsca. Jesús idécanáami icàlidaca nalíni, yá yàacawa náicha. Iyamáacawa náicha ibàacanéeri iyú.

Por qué los judíos no creían en Jesús

³⁷ Ewita Jesús imànicáanítaté madécaná yái camíirica wenàiwica idé imànica judíonái yàacuésemi, càicáaníta manùbéeyéi càmita neebáida itàacái.

38 Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías itànàanaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Isaías ímacaté:

“Pía, Wacuèriná Dios, canácata yeebáidéeri walí wàasu tàacáisi wacàlidéerica nalí pinùmalicuise. Canácata yáaliériwa píiwitáise ìwali, càmícáiná neebáida pitàacái”, ímaca yái Isaíasca.

39 Isaías icàlidacaté cáná yéewa càmita náalimá neebáidaca. Isaías ímacaté:

40 “Dios imàacacaté matuíca náiwitáise, càmíiyéi nacái yáalíawa. Iná càmita náalimá náalíaca néemiaca itàacái càinacaalí ímáaná, càmita nacái neebáida báisiiri iyú; càmita náalimá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, íná càmita Dios iwàlisàida nawàwa”,

ímacaté yái Isaíasca.

41 Càité Isaías icàlidacaté nalíni, iicácáinaté yéenáiwánási nacáiri ímáanáca Jesús iyáanápinaté cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré. Yaté Isaías icàlidaca tàacáisi Jesús ìwali.

42 Quéwa madécaná judío neebáidaca Jesús itàacái. Abenaméeyéi judío íiwacanáiná neebáida nacái quéwa ibàacanéri iyúta, cáalucáiná naicáca nanacáiyéiwa fariseo ipíchaná náucaca nía judiónái yéewáidacàalu ícha.

43 Náimaca nawàwáanása cayábaca Dios iicáca náiwitáise, quéwa máini cachàiniwanái nawàwaca cayábaca nanacáiyéi iicáca nía, íná nabàaca naináwanáwa neebáidáaná Jesús itàacái, ipíchaná nanacáiyéi báawaca naicáca nía Jesús ìwalíise.

Las palabras de Jesús juzgarán a la gente

44 Jesús ímacaté cachàiniiri iyú: “Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, càmita yeebáida abéerita nutàacái, néese yeebáida nacái Núaniri Dios itàacái yái ibànuèrica núa aléi.

45 Cawinácaalí yáaliéerica nùwali càinácaalí nuíwitáise iyaca, yáalíaca ìwali nacái yái Núaniri Diosca, yái ibànuèrica núa aléi.

46 Càica núade iyúwa camalási. Nudéca nùanàaca aléi èeri irìculé yéewanápiná amaláca náiwitáise cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yéewacaténá càmita nàya càide iyúwa wenàiwica càmíiyéi yáalí Dios ìwali.

47 Aibacaalí yéemà nutàacái quéwa càmíiri yeebáida, càmitàacá nùuwichàida siùcanide, càmícáiná nùanàa aléi èeri irìculé nùuwichàidacaténá wenàiwica, néese nudéca nùanàaca nuwasàacaténá wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

48 Aibacaalí báawa iicáca núa, càmíiri nacái yeebáida nutàacái, iyaca áiba wawàsi yáasáidéeripiná cabáyawanácani: Yái tàacáisi nucàlidéerica, yácata yáasáidéeripiná cabáyawanácani, èeri imáalàacaalípináwa.

49 Càmicáiná nutàaní nùasu wawàsiwa. Núaniri Dios yái ibànuèrica núa aléi, yácata ichùulìerica núa nucàlidáanápíná tàacáisi inùmalicuise, nuéwáidáanápíná nacái wenàiwica.

50 Yá núalíacawa nadèlianápíná nacáucawa camíri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica iyúwa Núaniri Dios ichùulianá. Iná yái nucàlidéericuéca pirí, yá nucàlidacuéca piríni càide iyúwa Núaniri Dios ichùulianá núa”, ímaca yái Jesúsca.

13

Jesús lava los pies de sus discípulos

1 Iwàwacutacaté abé èeri ipíchawáise judíonái imànicaté nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Jesús yáalíacawa yéenáiwaná yàanàacaté yàanápínáwa èeri íicha yèepùacaténáwa Yàaniri Dios yàataléwa. Cáininacaté Jesús iicáca wía, mamáalàacata manuísíwata, wía yàasu wenàiwica iyéeyéica cháí èeri írìcu, càita nacái cáininacaté iicáca wía àta yéetacatalétawa.

2-4 Satanás imàacacaté Judas íináidacawa itéenápíná Jesús yúuwidenái náibàacaténáni. Yái Judas, Simón Iscariote írìricani.

Jesús nacái yáalíacatéwa yàanàacaté Dios yàatanáise, yáalíacaté nacáiwá yèepùanápínátéwa Dios yàatalé àniwa. Jesús nacái yáalíacatéwa Dios imàacacaté Jesús icùaca macáita Dios íiwitáise iyú. Néese idècunitàacá Jesús iyáaca iyáacaléwa wáapicha, wía yéewáidacaléca, yá yàacawa mesa íicha, imàacaca íichawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéri ìwalísewa. Yá idacùaca wáluma ìwaliabàawa.

5 Néese Jesús yúucùaca úni ponchera írìculé. Yá imànica walí cayábéeri, idàbaca íibaca wàabàli, wía yéewáidacaléca, yá ichuìdaca wàabàli wáluma iyú, yái wáluma idacuèrica ìwaliabàawa càide iyúwa wáiwitáise iyáaná wía judíoca, càmicáinaté wamàni walíwáaca yái cayábéerica.

6 Yàanàaca Simón Pedro yàatalé íibacaténá Pedro yàabàli, quéwa Pedro ímaca Jesús irí:

—Nuíwacali, ¡càmita cayába píiba nùabàli, càmicáiná nùasu wenàiwica pía! —ímaca yái Pedroca.

7 Jesús ímaca irí:

—Siùca càmita píalía péemiaca càinácaalí íimáaná yái numàníirica pirícué quéwa áibaalípiná yásí píalía péemiacani —ímaca yái Jesúsca.

8 Quéwa Pedro ímaca irí:

—¡Canácatáita nubatàa píibaca nùabàli! —ímaca yái Pedroca. Jesús ímaca irí:

—Càmicaalí nuíba píabàli, néese càmita nùasu wenàiwica pía —ímaca yái Jesúsca.

9 Néese Simón Pedro ímaca irí:

—Iyá, Nuíwacali, pìapìdáida núa, píiba nùabàli, núcáapi nacái, nuíwita nacái macáita, numànicáiná nubáyawanáwa núcáapi iyúwa, nuíwitáise iyú nacáwa —ímaca yái Pedroca.

¹⁰ Quéwa Jesús ímaca irí:

—Péemla comparación: Aibacaalí yàapìdáanica quéechatécáwa, yá masacàacani. Casacàaca meedá yàabàli, ìpìnacáiná àyapulicubàa, íná ìbacáita yàabàliwa. Càita nacái píacué. Nudéca nùapìdáidacuéca píiwitáise masacàacaténacué Dios iicáca pía, numàacacáináté nuwàwawa pibáyawaná ìchacué peebáidacáinacué nutàacái. Néese pimànicaalícué pibáyawanáwa áibaalí àniwa, iwàwacutácué picàlidaca píichawani nuíbacaténacué píicha yái báawéerica pimànírica áibaalípiná cháí èeri irícu, càide iyúwa wáibacaalí wenàiwica yàabàli. Quéwa abéeri péenacué casaquèeri meedá ìiwitáise mamáalàacata —ímaca yái Jesúsca.

¹¹ Jesús yáalíacatéwa chánacaalí wéená itéeripináté yùuwidenái náibàacaténáni, ínaté Jesús ímaca: “Abéeri péenacué casaquèeri meedá ìiwitáise mamáalàacata”, càì ímaca yái Jesúsca.

¹² Néese idécanáami Jesús ìibaca wàabàli, yá yúucaca ìwalísewa yàasu ruana nacáiriwa àniwa. Yá yáawinacawa mesa iwéré àniwa. Ímaca walí:

—Siúcade nucàlidacué píiríni càinácaalí íimáaná yái nuíbáanacuéca píabàli.

¹³ Píimacuéca nùwali yéewáidéeri wía, Wáiwacali nacái. Yá cayábéeriquéi píimáanacuéca càì nùwali, núacáináta càiri.

¹⁴ Núa, yái yéewáidéericuéca pía, Píiwacalícuéca nacái, nudéca nuíbaidaca píirípinacué càiride iyúwacué píasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama ìbaidéericué píirípiná, numànicaténacué píirí yái cayábéerica nuíbáanacuéca píabàli. Nudéca nuíbaidacuéca píirípiná càide iyúwa píasu wenàiwica càimíri cachàini náicha canánama ìbaidéericué píirí, éwitacué Píiwacalícaníta núa, íná iwàwacutácué píibaidaca píirípináwáaca pimànicaténacué píiríwáaca cayábéeri.

¹⁵ Nudéca càì núsáidacuéca píiríni pimànicaténacué cayábéeri píiríwáaca càide iyúwa numànínacué píirí.

¹⁶ Péemíacué comparación: Canáca yàasu wenàiwica cachàiníri íiwacali ìchawa. Íná picácué píináidawa cachàiníyéicuéca nuícha pía. Càide iyúwa nuíbaidáanacuéca píirípiná, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca píirípináwáaca.

¹⁷ Píalíacaalícué péemíaca càinácaalí íimáaná yái núméricuéca píirí, píibaidacaalícué nacái píirípináwáaca càide iyúwa nuchùllanacué pía, yásí casímáicuéca píwàwawa.

¹⁸ “Càmita macáicué càì núumaca píwaliwa. Núalíacawa nàwali níái nuedéeyéica núsunáipináwa. Quéwa iwàwacutá macáita

ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàaná tàacáisi nùuwide ìwali Dios inùmalicúise bàaluité. David íimacaté: ‘Yái nùacawéeriná iyéericaté iyáacaléwa núapicha, yácata idé yùuwideca imànica núa, imànicaténá nulí báawéeri’, íimacaté yái Davidca.

¹⁹ Yá nucàlidacuéca piríni ipíchawáise nùuwide imànica nulí báawéeri. Néese idécanáami càì imànica nulí, yásí peebáidacuéca nutàacái, Diosca núa, yái càmirica imáalàawa.

²⁰ Péemìacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nùasu wenàiwica itàacái, yeebáida nacái nutàacái. Néese nacái, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, yeebáida nacái Dios itàacái yái Dios ibànuèrica núa aléi —íimaca walí yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Judas lo traicionará

²¹ Idécanáamité Jesús icàlidaca walíni, néese máini achúmaca iwàwa. Yá íimaca walí amaléeri iyú:

—Péemìacué cayába, abéeri péenacué itéeripiná nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

²² Néese wía yéewáidacaléca waicáidáidaca walíwáaca. Càmita wáalíawa càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali.

²³⁻²⁴ Núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núawinacawa nùyaca mawiénita Jesús irí. Iná Simón Pedro yúucaca icáapiwa nulí nusutáanápíná nuémìawa Jesús càirínácaalí yái càì Jesús íimaca ìwali.

²⁵ Iná núawiacawa Jesús ipualé, nusutácaténá nuémìawani. Yá núumaca irí:

—Nuíwacali, ¿càiríná yái càì píimaca ìwali? —núumaca irí.

²⁶ Jesús íimaca nulí:

—Yácata yái núapúadéerica irípiná pan quirápieli iriculé — íimaca yái Jesúsca. Iná idécanáami yáapúadaca pan, yá yàaca Judas iríni, yái Simón Iscariote ìrica.

²⁷ Néese Judas yeedácanacáita iríwa pan yéená isàbéeri, yá Satanás iwàlùacawa Judas iwàwaliculé ichùulliacaténá Judas íiwitáise. Néese Jesús íimaca Judas irí:

—Yáara wawàsi pimàníiripínáca, pìla pimànica ráunamáitani — íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Yáté èerica canáta wéenáquéi yáaliériwa cáná yéewa Jesús icàlidaca Judas iríni.

²⁹ Abénaméeyéi wéená nayúunáidaca Jesús ichùullaca Judas iwènianápinaté yàacási wamápuèrica Pascua piná. Aibanái wéená nayúunáida nacái Judas yàacaténá plata catúulécaneeyéi irí. Judascáiná icuèrité wàasu plata.

³⁰ Iná Judas idécanáami iyáaca iríwa pan yéená isàbéerica, yá imusúacawa wáicha machacànita. Yá catáca ìwali.

El nuevo mandamiento

³¹ Ináté idécanáami Judas yèepùacawa wáicha, yá Jesús íimaca walí:

—Siùcáisede wenàiwica naicápiná núa cáimiétaquéri iyúwa, núa asìali Dios néeséerica. Núasáidapiná nalíwa nacái cachàinica Dios íiwitáise.

³² Càide iyúwa núasáidáanápíná nalíwa cachàinica Dios íiwitáise, càita nacái Dios yáasáidapíná nalíwa cachàinica nacái nuíwitáise, núa asìali Dios néeséerica. Càicatanica Dios imànipíná mesúnamáisíwata.

³³ Péemíacué nulí pía nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, nùyacué píapicha achúma èerita. Yá picutápinácué núawa quéwa núumacué pirí càide iyúwa núumáanáté judío íiwacanánái irí: Càmitacué yéewa pìacawa núapicha siùca aléera nùacatalépinácawa.

³⁴ Nuchùuliacué pía pimàníinápíná áiba wawàsi wàlisàita: Cáininácué piicáyacacawa. Càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía, càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa.

³⁵ Cáininácaalícué piicáyacacawa, yásí macái èeri mìnánái yáaliacuécawa pìwali nuéwáidacalécuéca pía —ímaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³⁶ Néese Simón Pedro isutáca yéemíawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿alénápinásica piawa? —Ímaca yái Pedroca. Yá Jesús ímaca irí:

—Aléera nùacatalépinácawa càmita yéewa pìacawa núapicha siùca, quéwa áibaalípiná yásí pìacawa núami néréwa —ímaca yái Jesúsca.

³⁷ Yá Pedro ímaca irí:

—¡Càmíirita, Nuíwacali! Núalimáca nùacawa píapicha siùcasíwata. Ewita iwàwacutáca nuétácawa píchawalíná, yá cayábaca nuétácawa —ímaca yái Pedroca.

³⁸ Néese Jesús ímaca irí:

—¿Báisítasica pimàacaca nanúaca pía nuíchawalíná? Càμίirita, máinicáiná càulenáca píchani. Péemía cayába, ipíchawáise cawámai itàaca, yá pimànipíná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapíná càmitasa píalía nùwali ipíchaná nanúaca pía núapicha —ímaca yái Jesúsca.

14

Jesús, el camino al Padre

¹ Néeseté Jesús ímaca walí wía yéewáidacaléca: “Picácué cáalu pía. Manuícué píináidaca piwàwawa Dios ìwali, nùwali nacái.

² Núaniri Dios icapèe ìyéerica chènuniré idènàca imàdánáwa madécaná wenàiwica ìyacatáipíná. Canácaalí ìyéeri nérétá, yá càmitacué nucàlida piritáni. Yá nùacawéera nuchùnìacaténácué pìyacatáipíná.

³ Nudécanáamicué nùacawa píicha, yá nuchùnìacuéca nacái pìyacatáipíná, yásí nuèpùacawa néese àniwa, yá nutécué

pía núapichawa, yéewacaténácué pìyapináca núapicha aléera nùyacataléca.

⁴ Píalíacuécawa alénácaalí nùawa. Píalíacué nacáíwa càinácaalí iwàwacutáaná pímaníca píacaténácuéwa néré nacáí”, íimaca yái Jesúsca.

⁵ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, càmita wáalíawa alénácaalí píawa. Iná càmita yéewa wáalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàacaténáwa néré —íimaca.

⁶ Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutácué peebáidaca nutàacái píacaténácuéwa Núaniri Dios yàatalé. Nùalíacawa, nuèmiaca nacáí macáita báisíri tàacáisi Dios ìwali. Núacata yái yèerica nacáuca càmiiri imáalàawa macáita wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Canácata yáaliméeri yàacawa Núaniri Dios yàatalé àta yeebáidacaalíta nutàacái.

⁷ Píalíacáinácué nùwali, iná píalíapinácué nacáíwa Núaniri Dios ìwali, yá siùcáise de píalíacuécawa Dios ìwali. Piicácatécué Dios madécaná èeri, iná píalíacuéca ìwali —íimaca yái Jesúsca.

⁸ Néese Felipe íimaca irí:

—Wáiwacali, pímanaca waicáca Píaniri Dios, yásí casímáica wawàwa. Yácata abéerita wawàsi iwàwacutáwa walí —íimaca.

⁹ Jesús íimaca irí:

—Felipe, nudéca nùyacuéca píapicha madécaná èeri. ¿Cáná càmitàacáwa píalíawa cawinácaalí nù? Cawinácaalí wenàiwica yáaliérica nùwali yáalía nacáí Núaniri Dios ìwali. Iná iwàwacutá càmita pisutá nuícha numàacáanápínácué piicáca Núaniri Dios. Pidécuéca piicácani.

¹⁰ Iwàwacutá peebáidaca nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacáí iyaca càide iyúwa nùyáaná. Yái nucàlidéericuéca píri càmita nutàani nunùmálicúsewa. Néese nutàanica Núaniri Dios inùmálicúsewa. Càmita nacáí numàni nùasu wawàsiwa cháí èeri írìcu, néese Núaniri Dios iyaca nuwàwalìcu, yácata imànírìca iyúwa iwàwáaná imànica.

¹¹ Peebáidacué nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, Núaniri Dios nacáí iyaca càide iyúwa nùyáaná. Càmicaalícué píalimá peebáidaca yái númérica píricué nùyáaná iyúwa Núaniri Dios iyáaná, néese peebáidacué piicácáiná yái numànírìca càmirita áiba wenàiwica idé imànica.

¹² Péemíacué cayába, cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái, imànìpíná càide iyúwa numàníná. Imànìpíná nacáí cachàinírì íícha yái numànírìca nùacáináwa Núaniri Dios yàataléwa.

¹³ Macáita cayábéeri wawàsi písutéeripínácué Dios íícha nunùmálicúse càide iyúwa nuwàwáaná nuchùuliacáinácué písutáanápíná Dios ííchani, yá numànìpínácuéca píriwani

yéewacaténá núa yái Dios Iirica núasáidaca macái wenàiwica irí máini cachàinica Núaniri Dios íiwitáise.

¹⁴ Macáita cayábéeri wawási pisutéeripinácué nuícha càide iyúwa nuwàwáaná, yá numànipinácuéca piríwani —íimaca yái Jesúsca.

Jesús promete enviar el Espíritu Santo

¹⁵ Néeseté Jesús íimaca walí, wía yéewáidacaléca. Yá íimaca walí: “Báisiacaalícué cáinináca piicáca núa, yásí pimànicuéca càide iyúwa nuchùulianá pía.

¹⁶ Yá nusutápiná Núaniri Dios íichawa ibànùnápínácué pirí áiba Yàacawéeridéeripinácué píawa, yái Espíritu Santo yéewáidéeripinácuéca pía báisíri tàacáisi iyú Dios ìwali, yàalèeripinácué pía nacái. Yásí Espíritu Santo yàacawéeridacué píawa càiripináta. Canácatáitacué imàaca píawa.

¹⁷ Quéwa èeri mìnanáí càmíiyéi yeebáida nutàacái, càmita náalimá needá nawàwaliculéwani, yái Espíritu Santoca, càmicáiná náalimá naicácani, càmíri nacái náalía ìwali, quéwa píalíacué ìwali iyacáinácué píapicha siúca. Yásí mesúnamáita iyamáacuéwa piwàwalicuwa càiripináta icùacaténácué píiwitáise.

¹⁸ “Càmita numàacapínácué pía abéerita iyúwa canéeyéi isèenáí. Nuèpua nùanàaca nùyacaténácué píapicha àniwa.

¹⁹ Achúma èeri áibanái èeri mìnanáí càmíiyéica yeebáida nutàacái, càmitanica naicápiná núawa quirínama, quéwacué piicácata núa àniwa. Yásí cáuca núa àniwa íná yéewa picáucàapínácuéca nacáiwa.

²⁰ Néenialípiná idécanáami Espíritu Santo yàanàaca, yásí píalíacuécawa nùyaca càide iyúwa Núaniri Dios iyáaná, piyacué abédanamata nacái núapicha, nuya nacái piwàwaliculécué.

²¹ Cawinácaalí yeebáidéerica iyúwa nuchùulianáni, yá nacái imàníirica càide iyúwa númáaná, yácata yáasáidéerica báisíri iyú cáinináca iicáca núa. Núaniri Dios nacái cáininéeripiná iicáca cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca núa. Yá nacái cáinináca nuicápinácani, yá nùanàapínáca yàatalé numàacacaténá yáalíaca nùwali báisíri iyú”, íimaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Judas, (càmírita quéwa Iscariote), íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, ¿cánásica pimàacapíná píawawa waicácaténá pía, quéwa càmita pimàacapíná píawawa èeri mìnanáí naicácaténá pía? —íimaca irí.

²³ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmicáiná cáininá naicáca núa, Cawinácaalí cáininéerica iicáca núa, yeebáidaca nutàacái; Núaniri Dios nacái cáininéeripiná nacái iicácani. Yá nacái Núaniri Dios, núa nacái wàanàapínáca wàyacaténá yáapicha.

²⁴ Quéwa, cawinácaalí càmírica cáininá iicáca núa, càmita nacái yeebáida nutàacái. Yái tàacáisi péemièricuéca nucàlidaca piri, càmírira nutàacái, néese Núaniri Dios itàacáicani, yái ibànuèrica núa.

²⁵ “Nucàlidacuéca piri macáita yái tàacáisica idècunitàacá nùyaca píapicha.

²⁶ Quéwa nudécanáamicué nùacawa pícha, yá nusutápiná Núaniri Dios íchawa, yásí ibànùacué piri yái Yàacawéridéeripinácuéca píawa, yái Espíritu Santoca, iyúudàanápinácué pía nulípiná, yàalèeripinácué pía nacái. Yá Espíritu Santo yéewáidapinácuéca píawa píalícaténáwa macáita wawási iwali. Yá imàacapinácuéca piwàwalica macáita yái nucàlidéericuéca piri.

²⁷ “Nùacaalípináwa, yá numàacacué matuíbanáica piwàwa càide iyúwa matuíbanáiná nuwàwa, càmita càide iyúwa áibanái èeri mìnánái iyáaná càmíiyéica yeebáida nutàacái. Picácué achúma píináidacawa piwàwawa, picácué nacái cáalu piwàwa.

²⁸ Nucàlidacué piri nùanápinácuéwa pícha, néese nuèpùapinácué nùyaca píapicha àniwa. Báisícaalícué cáinináca píicáca núa manuísíwatatá, yásí casímáicuéca piwàwatá péemiácáinácué nùanápináwa Núaniri Dios yàataléwa cachàinicáiná nuícha Núaniri Dios.

²⁹ Nucàlidacuéca piri ní ipíchawáise nùacawa yéewanápiná idécanáami nùacawa, yásí peebáidacuéca yái nucàlidéericuéca piri.

³⁰ “Siùca canáca nulí èeri nutàanínápinácué déecuiri iyú píapicha, Satanáscaíná yàanàaca mesúnamáisíwata, yái ichùulìerica èeri mìnánái íiwitáise càmíiyéica yeebáida nutàacái. Quéwa Satanás càmita yáalimá imawènìadaca íchawa núa.

³¹ Néese, éwita Satanás càmicáaníta yáalimá imawènìadaca núa, càicáaníta numàacapiná càì imànica, núsáidacaténá macái èeri mìnánái irí cáinináca nuicáca Núaniri Dioswa, numàni nacái càide iyúwa ichùulianá núa. Pimichàacuéwa. Wàanácuéwa —ímaca walí yái Jesúsca.

15

La vid verdadera

¹ Idècunitàacá wàacawa, Jesús íimacaté walí, wía yéewáidacaléca: “Péemiácué comparación: Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná máiníri cawènica. Núaniri Dios iyaca càide iyúwa icuèrica abéyéeri uva yéetaná.

² Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái càica níade iyúwa abéya yàana. Macái wenàiwica càmíiyéica imàni càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná càica níade iyúwa abéya yàana màyacanéeri. Néese Núaniri Dios yúucaca nía méetauculé càide iyúwa wawichùacaalí yàana abéya ícha, macái yàana

màyacanéerica. Néese cawinácaalí wenàiwica imàniyéica càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná, càica níade iyúwa abéya yàana càyacanéeri. Níai yeebáidéeyéica nutàacái, Dios itéca náicha cainácaalí báawéeri iyaca nalí, namànicaténá cayábéeri cachàiniwanái, càide iyúwa wawichùacaalí cáaléeri yàana ipùata cayábéeri yàana ícha masacàcaténá yái yàanaca yéewanápiná idènlaca iyacanáwa cayábéeri manùbéeri nacái.

³ Siúcáisede masacàacuéca píiwitáise, Núaniri Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa pibáyawaná íchacué, peebáidacáinácué nutàacái.

⁴ Picácué piwènúada píiwitáisewa nuícha yéewanápinácué nùyaca piwàwalícu mamáalàacata. Péemiácué comparación: Abéya yàana càmita yéewa càyacanáni méetàuculé abéya ícha. Càita nacái càmítacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná píinádacaalícuéwa nuícha.

⁵ “Càica núade iyúwa abéyéeri uva yéetaná. Píatacué càiyéide iyúwa abéya yàana. Cawinácaalí yeebáidéerica nutàacái mamáalàacata, yá nùyaca iwàwalícu, yásí imànica madécaná cayábéeri. Càmicáinácué píalimá pimànica cayábéeri méetàuculé nuícha.

⁶ Cawinácaalí càmíirica yeebáida nutàacái mamáalàacata, Núaniri Dios yúcupiná méetàuculéni, càide iyúwa wáucacaalí yàanami méetàuculé, macáita yàana màyacanéeri àta míisicatalétani, néese wenàiwica yeedáca yàanami náucacaténá nía quichái iriculé neemácaténáni.

⁷ “Peebáidacaalícué nutàacái mamáalàacata, càmicáalícué nacái píimáicha tàacáisi nuéwáidéeri iyú pía, yá písutácué nuícha numàninápinácué pirí cainácaalí cayábéeri piwàwéericuéca, yá numànicuéca piríwani.

⁸ Pimànicaalícué madécaná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí áibanái naicápiná Núaniri Dios cáimiétaquéri iyú. Càita nacái píasáidapínácuéca nuéwáidacalécuéca pía.

⁹ Cáininácuéca nuicáca pía càide iyúwa cáinináaná Núaniri Dios iicáca núa, íná peebáidacué mamáalàacata nutàacái píasáidacaténácué cáinináca piicáca núa càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía.

¹⁰ Pimànicaalícué iyúwa nuchùullaná pía, yásí cáininácuéca nuicáca píawa càide iyúwa cáinináaná Núaniri iicáca núa numànicáiná iyúwa ichùullaná núa.

¹¹ “Càicuéca núumaca pirí casímáicaténácué piwàwa núapicha, yéewanápiná nacái casímáicuéca pía manuísíwata.

¹² Nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacawa càide iyúwa cáinináanácuéca nuicáca pía.

¹³ Péemiácué comparación: Aibacaalí imàacaca icáucawa yàacawéeriná íchawalínáwa, yásí wáaliacawa báisíri iyú cáinináca iicáca yàacawéerináwa macái iwàwalícuésewa. Càita

nacái numàacapiná nucáucawa píchawalínácué cáininácáinácué nuicáca pía.

14 Néese, pimànicaalícué mamáalàacata iyúwa núumáaná, cáininácaténácué piicáyacacawa, yásí nùacawéeyéinácuéca pía.

15 Càmitacué quirínama núuma pìwali nùasu wenàiwicacuéca pía, càmicáiná yàasu wenàiwica yáalíawa ìwali yái ìiwacali imàníináca. Néese núumacué pìwali nùacawéeyéinácuéca pía nucàlidacáinácué pirí macáita yái Núaniri Dios íimáanáca nulí.

16 Càmitaté peedácué núa píiwacalipináwa. Néese nuedácatécué pía nùasunáipináwa, yá nudéca nuchùullacuéca pía pimàníinápiná cayábéeri, yéewacaténácué nacái yái cayábéerica pimàníiricuéca iyamáacawa càiripináta. Yásí Núaniri Dios imànicuéca piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéeripinácuéca íicha nunùmaliúise, pisutácaalícué càide iyúwa nuwàwáaná.

17 Iná nuchùullacué càì pimànica: Cáininácué piicáyacacawa”, íimaca walí yái Jesúsca.

El mundo odia a Jesús y a los suyos

18 Jesús íimacaté walí: “Aibanái èeri mìnanáì càimíyèi yeebáida nutàacái báawapiná naicácuéca píawa, íná piwàwalicué báawáanáte naicáca núa quéechaté ipíchawáiseté báawaca naicácuéca pía.

19 Piyacaalícué càide iyúwa èeri mìnanáì iyáanáta, yá cáininácuéca èeri mìnanáì iicáca píatá, càide iyúwa cáinináaná naicáyacacawa. Quéwa nudéca nuedácuéca pía èeri mìnanáì yèewíise, peebáidacaténácué nutàacái, íná báawaca naicácuéca pía càmicáinácué pìya càide iyúwa nàyáaná.

20 Piwàwalicué yái núuméricatécué pirí: ‘Canáca yàasu wenàiwica cachàiníiri ìiwacali íichawa’, càité núumaca. Càita nacái càmita yéewacué cachàinica nuícha pía. Iwàwacutácué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanáwa. Abenaméeyéi nàuwideca namànica núa, íná nàuwidecuéca nacái namànica píawa. Quéwa áibanái yeebáidaca nutàacái, íná neebáidapiná nacái iyúwa péewáidáanácué nía.

21 Quéwa áibanái càimíyèi yeebáida nutàacái namànipiná pirí báawéeriwa peebáidacáinácué nutàacái càmicáiná náalía Dios ìwali, yái ibànuèrica núa aléi.

22 “Càmicaalíté nùanáatá nucàlidacaténá wenàiwicanái iri nutàacáiwatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwalísetá. Quéwa siúcáisede canáca yéewaná náimaca càmínápinása cabáyawaná nía nùwalíse néemiácáinaté núumaca nalí nudéca nùanáca Dios yàatanáise.

23 Máiníyèi cabáyawanáca níara wenàiwicaca càimíyèica yeebáida nutàacái, yácáiná cawinácaalí báawéerica iicáca núa,

idéca báawaca iicáca núa báawacáináté iicáca Núaniri Dios quéechatécáwa.

24 Càmicaalíté numàni nàacuésesemi yái càmíirica áiba wenàiwica idé imànicatá, yá càmita cabáyawaná nía nùwallisetá. Quéwa éwita naicácáaníta càì numànica, càicáaníta báawaca naicáca núa, báawa nacái naicáca Núaniri Dios.

25 Quéwa iwàwacutá macáita ichàbacawa càide iyúwaté rey David icàlidáaná tàacáisi nunùmaliçuise bàaluité. David íimacaté: ‘Máiní báawacaté naicáca núa éwita canácáaníta ìwallise báawáanápíná naicáca núa’, càì íimacaté nunùmaliçuise yái Davidca.

26 “Quéwa nudécanáami nuèpùacawa Núaniri Dios yàataléwa, yásí nubànùacué piríwa Espíritu Santo, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica, itàaníríca báisírí iyú, yái Yàacawéeridéericuéca pía. Espíritu Santo yàanàpiná, yásí yéewáidacuéca píawa nùwali yéewanápinácué picàlidaca nuínáwaná ìwali.

27 Pidécúéca pìyaca núapícha mamáalàacata nudàbacatáiseté nuéwáidaca wenàiwica àta siùca nacáide, íná picàlidapínácué nuínáwaná ìwali èeri mìnánái iríwa”, íimaca walí yái Jesúsca.

16

1 Jesús íimaca walí àniwa: “Nudéca nucàlidacuéca piríni ipíchaná piwènúadacuéca píiwitáisewa nuícha isicúata, nadàbacaalípiná nàuwídeca namànicuéca pía.

2 Yásí náucacué píawa judíonái yéewáidacàalu íicha, càmítacué quirínama nabatàa piwàlùacawa néré àniwa. Aibaalípiná nayúunáida nacái náibaidaca nàyaca Dios irípiná nanúacaalícué píawa.

3 Yá namànipínácué pirí báawéeri càmícáiná náalía Núaniri Dios ìwali, nùwali nacái.

4 Nucàlidacuéca piríni siùcata yéewanápinácué nadàbacaalípiná namànicuéca pirí báawéeri, yásí piwàwalícuéca nudéca nucàlidacuéca piríni”, íimaca yái Jesúsca.

Lo que hace el Espíritu Santo

Jesús íimacaté walí àniwa: “Idàbacaalíté nuéwáidaca wenàiwica, càmítaté nucàlidacué piríni piùwichàanápínácuéwa nulípiná, nùyacáinatécúé píapícha.

5 Quéwa siùcáade yá nùacawa nùyacaténá yáapícha yái Dios ibànùericaté núa aléi. ¿Cánácué càmita pisutá péemiawa núa siùcade ìwali yái nùanápínácawa Núaniri Dios yàataléwa? Iwàwacutácué casímáica piwàwa núapícha.

6 Quéwa, máiní achúmacuéca piwàwa siùca nucàlidacáinácué piríni.

7 Quéwa, péemiacué cayába. Cayába cachàiníwanái pirícuéni nuèpùanápínácawa Núaniri Dios yàataléwa. Càmicaalí

nuèpùawa Núaniri Dios yàataléwa, néese càmita yàanàa yáí Yàacawéeridéeripínacuéca pía, yáí Espíritu Santoca. Quéwa nùacaalípináwa, yá nubànùacuéca piríwani.

⁸ Espíritu Santo yàanàapíná, yásí imàacaca èeri mìnánáí náalíacawa cabáyawanáca nía. Imàacapíná náalíacawa nacái nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá. Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa nacái càinácaalí iwàwacutáanápíná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa Dios yùuwichàidáanápíná cabáyawanéeyéi wenàiwica.

⁹ Espíritu Santo imàacapíná náalíacawa cabáyawanáca nía càmicáiná neebáida nutàacái.

¹⁰ Yá Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnánáí náalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá íná yéewa nùacawa Núaniri Dios yàataléwa. Espíritu Santo imàacapíná nacái náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàníiri iyú Dios iicá, càmicáinácué piicá núa cháí èeri irícu.

¹¹ Espíritu Santo imàacapíná èeri mìnánáí náalíacawa nacái Dios yùuwichàidáanápíná níawa càiripínáta. Càipíná náalíacawa Dioscáiná idéca ínáidacawa yùuwichàidáanápíná Satanás càiripínáta, yáí ichùulìerica èeri mìnánáí íiwitáise.

¹² “Iyaca madécaná nucalidéeripínacué pirí, quéwacué siùca càmita pialimá pialíaca péemíaca macáita, càinácaalí íimáaná.

¹³ Quéwa Espíritu Santo yàanàapíná, yáí itàanírica báisíiri iyú, yásí yéewáidacuéca píawa macái báisíiri tàacáisi íwali, càmicáiná icàlidapíná yàasu wawásiwa, néese icàlidapíná macáita càinácaalí tàacáisi Dios icàlidéeri irí. Néese Espíritu Santo imàacapínacué pialíacawa càinácaalí ichàbáanáwa áiba èeriwa.

¹⁴ Espíritu Santo imàacapíná wenàiwica náalíacawa cachànica núiwitáise, icàlidacáinácué pirí nutàacái péemíacaténacué càinácaalí íimáaná.

¹⁵ Macáita yáí Núaniri Dios idènièrica nudènàta nacái yáapichani, íná núumacué pirí Espíritu Santo icàlidapínacué piríwa nutàacái, imàacacué nacái pialíaca péemíacani, càinácaalí íimáaná.

¹⁶ “Achúmáanataacá càmitacué piicápiná núa, néese mesúnamáita piicápinacué núa àniwa nùacáináca Núaniri Dios yàataléwa”, íimaca walí yáí Jesúsca.

La tristeza se cambiará en alegría

¹⁷ Néeseté abénaméeyéi wéenanáí wía yéewáidacaléca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinástica íimáaná yáí tàacáistica? Idéca íimaca walí achúmáanataacá camíinápinása waicáni, néese mesúnamáitasa yéepùa waicápináca àniwani, yàacáináscáwa Yáaniri Dios yàataléwa.

18 ¿Càinásica ímáaná yái tàacáisica ‘achúmáanatàacá’? Càmita wáaliáwa càinácaalí ìwali itàaní —náimaca.

19 Néese Jesús yáaliacawa wawàwaca wasutáca wéemìlawa ìwalini. Yá ímaca walí:

—Nudéca númacuécá pirí achúmáanatàacá càmitacué piicápiná núawa, néesequé mesúnamáita piicápinácué núa àniwa. ¿Pisutásicué péemìlawa píawáaca ìwali yái tàacáisica?

20 Péemìacué cayábani. Achúmáanatàacá pícháanípínácuéca, yá achúmapínácuéca piwàwa nanúacaalí núawa, quéwa áibanái èeri mìnánái càmiyéi yeebáida nutàacái, casímáipínáca nawàwa. Quéwa éwita achúmacáanítacué piwàwa maléená èeri nuétácái ìwalíise, càicáaníta mesúnamáita casímáicuéca piwàwa nuétácái ìwaliwa.

21 Péemìacué comparación: Achúmaca inanái iwàwa ùasu èericaalí yàanàaca umusúadánápiná iicá èeri. Yá achúmaca uwàwa ùuwichàacáináwa cáiwíiri iyú, quéwa idécanáami asáica uíri, yásí uimáichaca yái cáiwíirica, máinícáiná casímáica uwàwa umusúadacáiná iicá èeri.

22 Càita nacái siúcade achúmacuécá piwàwa. Quéwa nuèpùapínáca nuiácúcuéca pía àniwa, yásí máinícué casímáica piwàwa, yá canácata yáaliméeripíná achúmaca imànicuécá piwàwa àniwa.

23 “Néenialípiná càmitacué iwàwacutá pisutáca péemìlawa núa, yácáiná Espíritu Santo yéewáidapínácué píawa. Péemìacué cayába, Núaniri Dios imànipínácué piríwa càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuécá imàníinápiná pirí, pisutácaalícué Dios ícha nunùmalícuíse càide iyúwa nuwàwáaná.

24 Càmitàacá pisutácué Núaniri Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápinácué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná. Pisutácué Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápiná pirí cayábéeri, yásí imànicuécá piríwani càide iyúwa nuwàwáaná, yéewacaténácué casímáica piwàwa manuísíwata —ímaca walí yái Jesúsca.

Jesucristo, vencedor del mundo

25 Jesús ímacaté walí àniwa: “Nudéca nuéwáidacuécá pía càulenéri comparación iyú. Quéwa áibaalípináwa càmitacué nutàaní pirí comparación iyú. Néese nutàanípinácué pirí amaléeri iyú Núaniri Dios ìwaliwa, píalícaténácué péemíaca ráunamáitani, càinácaalí ímáaná.

26 Néenialípiná pisutápinácué Dios ícha nunùmalícuíse imàníinápinácué pirí cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, yá càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinácué.

27 Cáininácáiná Dios iicácuéca pía, íná càmita iwàwacutá nusutáca Dios ícha manuísíwata pirípinácué. Cáininácuéca Dios

iicáca pía cáininácáinacué piicáca núa, peebáidacuéca nacái nùanàacaté Dios yàatanáise.

²⁸ Nudéca nùacawa Núaniri Dios yàatanáisewa nùanàacaténa aléi èeri irìculé. Siùcáade nuèpùacawa èeri ícha nùacaténa wa àniwa Núaniri Dios yàataléwa”, ímaca walí yái Jesúsca.

²⁹ Néese wía, Jesús yéewáidacaléca wáimaca irí:

—Siùca pitàaníca pìyaca amaléeri iyú, càmita picàlida pìyaca càulenéri comparaciòn.

³⁰ Siùca wáallíacawa pialíacawa macáita wawàsi. Càmita iwàwacutá wasutáca wéemíawa pía pialíacáinátawa càinácaalí wáináidáanáwa wawàwalicúsewa pialíacáináwa wáiwitáise ìwali. Iná weebáidaca pìanàacaté Dios yàatanáise —wáimaca irí.

³¹ Néese Jesús ímaca nalí:

—Piyúunáidacuéca peebáidaca nutàacái tàì íméeri iyú macái piwàwalicúsewa, quéwa càmitàacáwa cachàinicué píiwitáise nùwali.

³² Mesúnamáisiwatacué pipìlacuécawa picàlìliacawa nuícha, yá pimàacapínacuéca núa abéeritawa. Quéwa càmita máini abéerisiwa núa, Núaniricáiná ìyaca núapicha.

³³ Nucàlidacuéca pirí macáita yái tàacáisica yéewacaténcué matuìbanáica pía peebáidacáinacué nutàacái. Chái èeri irìcu piùwichàapínacawa, quéwa pichàiniadacué piwàwawa. Nudéca numawènladaca Satanás íiwitáise cachàinìiri, yái ichùulièrica èeri mìnánái íiwitáise namànínápiná nabáyawanáwa, iná yéewacué pialimápiná pimawènladaca pìchawa Satanás nacái —ímaca walí yái Jesúsca.

17

Jesús ora por sus discípulos

¹ Néeseté idécanáami Jesús icàlidaca walíni, yá iicáidaca chènuniré, yá ímaca Dios irí: “Núaniri, idéca nuénáiwana yàanàaca. Pimàaca èeri mìnánái náallíacawa cachàinica nuíwitáise, núa Pìirica, yéewanápiná numàaca nacái náallíacawa cachàinica píiwitáise.

² Pidéca pimàacaca nulí píiwitáisewa nucùanápiná èeri mìnánái canánama, nùacaténa nacáuca cà míiri imáalàawa, níai pièyéica nulí nùasunápiná, núa Pìirica.

³ Nadènlápiná nacáuacawa cà míiri imáalàawa níai yáaliyéica wàwali, pía abéerita Dios báisìirica, núa nacái Jesucristo yái pibànuèrica aléi èeri irìculé.

⁴ “Nudéca núasáidaca nalí cachàinica píiwitáise cháì èeri irìcu, iná nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté pichùulianá numànica.

5 Iná Núaniri siùcade pimàaca cáimiétacanéerica núa píapicha chènuniré càide iyúwaté nùyáaná píapicha bàaluitésíwa èeri ipíchawáise.

6 “Pidéca peedáca níái wenàiwicaca èeri mìnánái yèewíise píacaténá nulí nía nùsunáipiná. Yá nudéca numàacaca náalíaca píwali iyúwa píyáaná. Quéechatécáwa písunáica nía, yá pidéca píaca nulí nía nùsunáipiná, nadéca nacái namànica càide iyúwa pichùulianá nía.

7 Siùca náalíacawa macáita yái numànírica, yá nacái tàacáisi nuéwáidéerica iyú nía, nudéca numànicani pichàini iyú, yái pichàini pimàaquéerica nulí.

8 Nudéca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica pièricaté nulí, yá neebáidaca nulíni. Náalíacawa báisíiri iyúcani nùanàcaté píatanáise. Neebáida nacái píbanùanáté núa.

9 “Nusutáca nalí pícha manuísíwata. Càmita nusutá pícha áibanái èeri mìnánái irípiná càmiyéi yeebáida nutàacái. Néese nusutáca pícha nalí níái pièyéica nulí písunáicáiná nía.

10 Macáita níái nùsunáica níacata písunái nacái. Macáita níái písunáica níacata nùsunái nacái. Nàyacáiná machacàníiri iyú, iná náasáidaca cachàinica nuíwitáise.

11 “Siùcáade càmita nuyamáawa cháí èeri irìcu, quéwa nayamáapinácawa cháí èeri irìcu, idècunitàacá nùyaca píapicha. Pía, Núaniri mabáyawanéerica, pícuà nía píripináwa pichàini iyúwa neebáidáanápiná mamáalàacata pitàacái, níái pièyéica nulí nùsunáipiná, yéewacaténá abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná nuíwitáise píapicha.

12 Idècunitàacá nùyaca náapicha cháí èeri irìcu, yá nucùacaté nía píripiná pichàini iyú, níái pièyéica nulí nùsunáipiná. Canácata néená yúuquériwa nuícha, abéerita meedá yáara yúuquéricatéwa quéechatécáwa. Iná yéewa macáita ichàbapinácawa iyúwa profetanái itànàanáté tàacáisi ìwali pinùmaliçuíse bàaluité.

13 “Siùcáade nùacawa píatalé, Núaniri. Quéwa idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, yá nusutáca pícha nalí casímáicaténá nawàwa manuísíwata càide iyúwa casímáiná nuwàwa.

14 Nudéca nucàlidaca nalí pitàacái quéwa báawaca èeri mìnánái iicáca nía càmicáiná nàya càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná, càide iyúwa núa nacái càmíná nùya càide iyúwa èeri mìnánái iyáaná.

15 Càmita nusutá pícha pitéénápiná nía èeri ícha, néese nusutáca pícha pícuánápiná nía Satanás ícha yái báawéerica.

16 Càide iyúwa càmíná nùya èeri mìnánái íiwitáise ìwali, càita nacái níái yeebáidéyéica nutàacái càmiyéita nacái ìya èeri mìnánái íiwitáise ìwali.

17 Masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirí càide iyúwa piwàwáaná. Báisíiri tàacáisica yái pitàacáica.

18 Càide iyúwa pibànùanaté núa èeri mìnaná yèewiré, càita nacái nubànùaca níái nùasunáicawa èeri mìnaná yèewiré càmiyéica yeebáida nutàacái.

19 Yá siùcáade numàacapiná núcáuacawa náichawalíná numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná yéewanápiná masacàaca pimànica náiwitáise pitàacái báisíiri iyúwa náibaidacaténá pirípiná càide iyúwa piwàwáaná.

20 “Càmita nusutáca pícha abéta nalí níái yeebáidéeyéica nutàacái, néese nusutáca pícha nacái áibanái irípiná yeebáidéeyéipiná nutàacái áibaalípiná néemiacaalípiná nuéwáidacalénái icàlidaca nalíni.

21 Núaniri, nusutáca pícha pimàacáanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca macáita manuísíwata, càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca. Càide iyúwa pìyáaná núapicha, nùyáaná nacái píapicha, càita nacái pimàacaca abédanamaca náiwitáise náapichawáaca nàyacaténá abédanamata wáapicha, yéewanápiná áibanái èeri mìnaná neebáidaca pidéca pibànùaca núa aléi.

22 Pidéca pimàacaca nùasáidaca nalí cháí èeri irícu cachàinica píiwitáise. Núa nacái, nudéca numàacaca násáidaca áibanái irí cachàinica píiwitáise yéewanápiná abédanamaca náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abédanamáaná wáiwitáise wáapichawáaca.

23 Nùyaca nawàwalícu, pía nacái iyaca nuwàwalícu abédanamacaténá náiwitáise náapichawáaca manuísíwata, yéewanápiná èeri mìnaná càmiyéi yeebáida nutàacái náalíacawa pidéca pibànùaca núa, yéewanápiná nacái náalíacawa cáinináca píicáca níái nùasunáica càide iyúwa cáinináaná píicáca núa.

24 “Núaniri, pidéca píaca nulí núa nùasunáipiná. Nuwàwaca nàyaca núapicha aléera nùyacatalépiná naicáténá pimàacáaná macáita naicáca núa cáimiétaquéri iyú nùyacaalípiná píapicha chènuniré, cáininácáinaté píicáca núa bàaluitésíwa èeri ipíchawáise.

25 Pía, Núaniri mabáyawanéeri, áibanái èeri mìnaná càmiyéi yeebáida nutàacái càmita náalía píwali, quéwa núalíaca píwali. Níái nacái nùasunáica náalíacawa pibànùacaté núa aléi.

26 Nudéca numàacaca náalíacawa píiwitáise ìwali. Yá numàacapiná mamáalàacata náalíaca píwali càiripináta yéewanápiná cáinináca naicáyacacawa càide iyúwa cáinináaná píicáca núa, yéewanápiná nacái nùyaca nawàwalícu”, ímaca yái Jesúsca isutáca walípiná Yáaniri Dios íchawa.

18

Arrestan a Jesús

¹ Jesús idécanáami isutáca walípiná Dios ícha, yá yàacawa wáapicha wía yéewáidacaléca, wàacaténáwa abéemàalé únibàa ícha, ípidenéeri Cedrón. Iyaca néeni bànacalé inàlimaná. Yá Jesús iwàlùacawa néré wáapicha wía yéewáidacaléca.

² Judas, yái yèericatéwa wáicha itécaténá Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, yáalíacawa iwali yái bànacaléca, Jesús iyacáinaté néeni wáapicha madécaná yàawiría, wía yéewáidacaléca.

³ Iná Judas yàanàaca bànacalé inàlimaná néré, itéeri yáapichawa madécaná romanonái yàasu úwinái, áibanái nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo. Sacerdote íiwacanáni, fariseonái nacái nabànùacaté nàasu úwináwi Judas yáapicha. Nadèniaca nacáapisaiwa. Naté nacái nàasu béeriasiwa, lámpara nacái nacamalápináwa, catácáiná nàwali.

⁴ Quéwa Jesús yáalíacawa càinácaalí namàninápinaté irí, iná imusúacawa náipunita, yá isutáca yéemíawa nía:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca yái Jesúsca.

⁵ Náimaca irí:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí. Néese Jesús íimaca nalí:

—Núaquéi —íimaca yái Jesúsca. Judas, yái itéerica Jesús yùuwidenái náibàacaténáni, ibàlùacawa néeni úwinái yáapicha.

⁶ Ideté Jesús íimaca: “Núaquéi”, yáta cáaluca nía Jesús ícha, yá néerúacawa ícha, yá náuwàacawa cáli ínatalé nacalùniwa.

⁷ Néese Jesús isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Cawinácué picutá? —íimaca. Néese náimaca àniwa:

—Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica wacutá —náimaca irí.

⁸ Iná Jesús íimaca nalí àniwa:

—Nudéca nucàlidacuéca piríni nuináwanáwa núaquéi. Picutácaínacué núa, néese pimàacacué nèepùacawa níai núapichéeyéica —íimaca yái Jesúsca.

⁹ Yá macáita ichàbacawa càide iyúwaté Jesús íimáanaté: “Núaniri, níai pièyéica nulí nùasunáipiná canácata néená yúuquériwa nuícha”, càité íimaca yái Jesúsca, iwàwacáinaté icùaca wía yùuwichàacáisi ícha, wía yéewáidacaléca.

¹⁰ Néese Simón Pedro, idènièrica espada machete nacáiri, yá iwatàaca espada yàalu irìcuísewa, yáalimáidaca ipélicatatá quéwa isasàacáita meedá asáli yùuwi yéewápuwáiséechúa yái ípidenéerica Malco, sacerdote íiwacalíná yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Quéwa Jesús íimaca Pedro irí:

—Píiyàa píasu espadawa yàalu irìculéwa. Iwàwacutá nùuwichàacawa manuísíwata càide iyúwa Núaniri Dios iwàwáaná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús ante Anás

12 Néseté níái úwinái, náiwacali yáapichawa, nía nacái judíonái yàasu úwinái icuèyéica templo náibàaca Jesús. Yá nadacùaca náichawa icáapi.

13 Néese quéechacáwa natéca Jesús Anás icapèe néré. Caifás icuírìcani yái Anásca. Néenialité sacerdote íiwacalinácani yái Caifásca.

14 Yái Caifás, yácata icàlidéericaté judío íiwacanánái irí cayábáanápínaté cachàiniwanái nalíni abéeri asiali yéetácaalípinátéwa macái wenàiwica íchawalíná, ipíchaná romanonái inúaca macáita judíonái.

Pedro niega conocer a Jesús

15 Néese Simón Pedro, núa Juan nacái, wàacawa Jesús yáamiwáise déecuta. Wàanàaca sacerdote íiwacaliná icapèe néré, yá namàacaca nuwàlùacawa Jesús yáamiwáise capìi ibàacháwalená irìculé, yácáiná sacerdote íiwacaliná yáalía iicáca núa.

16 Pedro ibàlùacawa bàacháwáiséeri inúma íicha. Iná nùacawa bàacháwa íicha nutécaténá Pedro núapichawa bàacháwa irìculé. Yá nusutáca wawàsi inanái íicha icuèchúaca capìi inúma bàacháwáise umàacáanápíná Pedro iwàlùacawa. Yá umàacaca iwàlùacawa.

17 Néese usutáca uémìawa Pedro:

—¿Píasica nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —
úumaca Pedro irí. Néese Pedro íimaca ulí:

—Càmita núani —íimaca yái Pedroca, ipíchaná náibàacani.

18 Néese casalínicaté nàwali níái sacerdote yàasu wenàiwicaca ìyèyéica néeni, úwinái nacái icuèyéica templo, íná napucúadacaté quichái, yá nàanabàca. Pedro yàanabàca nacái náapicha quichái.

El sumo sacerdote interroga a Jesús

19 Idècunitàacá Pedro ìyaca bàacháwáise manuírì capìi íicha, yá capìi irìcu sacerdote íiwacaliná idàbacaté isutáca yéemìawa Jesús wàwali macáita wía yéewáidacaléca. Isutáca yéemìawa Jesús nacái càinácaalí ìwali yéewáida wenàiwica.

20 Jesús íimaca irí:

—Càmita nuéwáida nía ibàacanéeri iyú. Nudéca nucàlidaca tàacáisi macái wenàiwica yàacuésemi. Nudéca nuéwáidaca wenàiwica mamáalàacata judíonái yéewáidacàalu irìcu, templo irìcu nacái, aléde nàwacáidáyacacataléca macái judíoca.

21 ¿Cáná pisutá péemìawa núa? Pía pisutáca péemìawa áibanái yéemièyéicaté nutàacái càinácaalíté ìwali nuéwáidaca nía. Náalíacawa ìwali yái nucàlidéerica nalí —íimaca yái Jesúsca.

22 Idècanáami Jesús càì íimaca nalí, néese abéeri néená níái úwi icuèyéica templo inúaca Jesús inàni ìwali. Yá íimaca Jesús irí:

—Picá càì pitàaníca sacerdote íiwacaliná irí —íimaca.

23 Jesús íimaca irí:

—Nutàanícaalí báawéeri iyú, picàlida nulíni càinácaalí báawéeri nutàaní. Quéwa càmicaalí nutàaní báawéeri iyú, néese canácata yéewaná picapèedáidaca núa —íimaca yái Jesúsca.

24 Néese Anás ichùuliaca úwinái natéca Jesús nadacuèrimi Caifás yàatalé yái áiba sacerdote íiwacaliná.

Pedro niega otra vez a Jesús

25 Idècunitàacá Pedro ibàlùaníca yàanabàca iyaca, yá áibanái iyéeyéica néeni nasutáca néemiawani:

—¿Càmitasica pía nacái abéeri néená níái Jesús yéewáidacaléca? —náimaca. Quéwa Pedro imànica ichìwawa àniwa. Yá íimaca nalí:

—Càmírita núa —íimaca yái Pedroca, cáalucáináni, ipíchaná náibàacani.

26 Néese sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwica, abéeri yéenasàiriná yái asiali Pedro isasèericaté yùuwi, yácata isutáca yéemiawa Pedro nacái. Yá íimaca Pedro irí:

—¿Càmitasica pía yái nuiquéericaté Jesús yáapicha bànacalé inàlìmaná néeni? —íimaca.

27 Yá Pedro imànica ichìwawa àniwa, íimaca càmitasa yáalía Jesús ìwali, yáta cawámai itàaca.

Jesús ante Pilato

28 Néeseté natéca Jesús Caifás icapèe íicha gobernador romanosàiri icapèe nérépiná. Amaláca yàacawa nawicáu, ínà càmita nawàlùawa gobernador càμίiri judío icapèe iriculé, náimacáiná càmitasa nawàwa casacàaca nía Dios íicha ìwalíise yái nawàlùanácawa càμίiri judío icapèe iriculé. Càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá nía, casacàacaalí Dios iicáca nía yáté èerica, yá càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa Pascua yàasuná culto yaalí.

29 Iná gobernador Pilato imusúacawa icapèe íichawa itàanícáténá náapicha. Yá íimaca nalí:

—¿Càinácué ibáyawaná pírí yái asìalica? —íimaca.

30 Néese náimaca irí:

—Càmicaalí imàni ibáyawanáwatá, néese càmita waté pìatalétáni —náimaca.

31 Pilato íimaca nalí àniwa:

—Pitécuéni piùwichàidacuéni càide iyúwa plawirináimi íiwitáise íimáaná —íimaca yái Pilato. Níái judíoca náimaca Pilato irí àniwa:

—Píacué romanonái icuèyéica wàasu cáli càmitacué pibatàa wanúaca wenàiwica cruz ìwali, wía judíoca —náimaca irí.

32 Càité namànica càide iyúwaté Jesús icàlidáanáté ìwaliwa nanúanápináténi cruz ìwali, níái càmíiyéica judío.

33 Pilato yèepùa iwàlùacawa icapèe manuírí iriculéwa. Yá imáidaca yàataléwa Jesús. Pilato íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica judío icuèrinápiná? —Íimaca.

³⁴ Jesús íimaca irí:

—¿Pisutásica péemlawa núa pínáidacáináwa pisutáanápíná péemlawa núa, càmiccaalí nacái, pisutásica péemlawa núa áibanái icàlidacáiná piríni? —Íimaca yái Jesúsca.

³⁵ Pilato íimaca irí àniwa:

—¡Núa càmirita judío! Péenánái judiónái, nía nacái sacerdote íiwacanánái nadéca natéca pía nùatalé nacháawàcaténá piináwaná ìwali. ¿Càiná báawéeriquéi pimànica? —Íimaca.

³⁶ Néese Jesús íimaca irí:

—Càmita nucùa wenàiwica càide iyúwa èeri mìnánái icùaná yàasu wenàiwicawa cháí èeri irícu. Nucùacaalí càì nùasu wenàiwicawatá, yá nudèniaca nùasu úwináiwatá imàniyéipíná úwi ipíchaná nùuwidenái ìbàaca núa presoíri iyú natécaténá núa judío íiwacanánái yàatalétá. Quéwa càmita nucùa nùasunáíwa èeri mìnánái íiwitáise ìwali —Íimaca yái Jesúsca.

³⁷ Néese Pilato isutáca yéemlawa Jesús àniwa:

—¿Néeni, píatasica abéeri nacuèriná? —Íimaca. Néese Jesús íimaca.

—Báisíta, núaquéi càide iyúwa píimáaná. Nacuèrináca núa. Numusúacaté nuicá èeri nucàlidacaténá nalí báisíri tàacáisi. Cawinácaalí wenàiwica iwàwéyéica yáaliacawa báisíri tàacáisi ìwali, néemlaca cayába nucàlidáanáca nalíni —Íimaca yái Jesúsca.

³⁸ Néese Pilato íimaca Jesús irí:

—Canácata yáaliméeri yáaliacawa càirínácaalíni, yái píiméerica ìwali báisíricasa tàacásica —Íimaca yái Pilatoca.

Jesús es sentenciado a muerte

Néese Pilato idécanáamité càì isutáca yéemlawa Jesús, yá Pilato imusúacawa icapèe íichawa àniwa itàanícáténá judiónái yáapicha. Íimaca nalí:

—Càmita nuicá ìwali ibáyawaná yái asialica.

³⁹ Quéwa, càide iyúwacué píiwitáise iyáaná, nuwasàapínacué piríwa abéeri presoíri Pascua yáasuná culto yaalíwa. ¿Piwàwasicué numàacaca yèepunícawa pirí Jesús, yái judío icuèrináca? —Íimaca yái Pilatoca.

⁴⁰ Néese macáita néemíanícawa:

—¡Càmírita! ¡Píwasàa walí Barrabás! —náimaca néemíanícawa. Yái Barrabásca abéeri presoíri imàníricaté ùwicái romanonái yàasu gobierno íipunita.

19

¹ Néeseté Pilato ichùullaca yàasu úwináíwa nacapèedáidaca Jesús mabàleta cachàiníri cabèesi iyú. Yá nacapèedáidaca Jesús báawanama àta íimami ichalàacatalétawa íicha.

² Néese úwinái namànica tuíri culépi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca

corona Jesús íiwita ìwali nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Néese náucaca ruana nacáiri Jesús ìwalíse, abéeri ruana nacáiri cáaléeri quíiréeri nacái càiride iyúwa romano icuèriná ibàle, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni.

³ Néese nàacawa yàatalé abéerinamata namanùbaca iyúwa, càide iyúwa nàaca nacáicaalí icàaluíniná, quéwa naicáanícáita iquíniná meedá, càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. Yá nàimaca írí:

—¡Casímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —nàimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanícáténá meedá Jesús iquíniná. Yá nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

⁴ Néese Pilato imusúacawa àniwa itàanícáténá judiónái írí. Yá íimaca nalí:

—Piicácué yái, nudéca nutécuéca pìataléni, yéewacáténácué píalíacawa càmita nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁵ Néese namusúadaca Jesús capíi irícuíse idènièri tuíri culèpi nacáiri icâyuaniná íiwita ìwaliwa, idènièri ìwalísewa bàlesi quíiréeri nacái. Yá Pilato íimaca nalí:

—¡Piicácuéni, yácata yái asìalica! —íimaca.

⁶ Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái judiónái yàasu úwi icuèyéica templo, naicácanacáita Jesús, yá nadàbaca néemíanícawa. Nàimaca:

—¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —nàimaca. Néese Pilato íimaca nalí:

—Píatacué ité itàtàawani cruz ìwali, càmicáiná nuicá ìwali ibáyawaná, canásíwa —íimaca.

⁷ Níái judíoca nàimaca:

—Wadèniaca wàawirináimi yàasu tàacáisiwa íiméerica iwàwacutáaná yéetácawa icàlidacáiná iináwanáwa Dios líricasani —nàimaca.

⁸ Néese idécanáami Pilato yéemìlaca natàacái, yá cáaluca manuísíwatani.

⁹ Yèepùà iwàlùacawa icapèè manuíri irículéwa àniwa, yá Pilato isutáca yéemìawa Jesús:

—¿Sísíéeríiná pía? —íimaca. Quéwa Jesús càmiirita itàaní.

¹⁰ Néese Pilato íimaca írí:

—¿Cáná càmita pitàaní nulí? Píalíacawa núalimá nuchùuliaca natàtàaca pía cruz ìwali, íná iwàwacutá picàlidaca nulí píináwanáwa numàacáanápíná pèepunícawa càmicaalí piwàwa péetácawa —íimaca.

¹¹ Néese Jesús íimaca írí:

—Càmicaalí Dios ibatàa pimànica càide iyúwa iwàwáanátá, yá canácata píaliméeri pimànica nulítá, íná yáara wenàiwica ibànuèricaté núa presoíri iyú píatalé, máini yáwanái ibáyawaná pícha —íimaca yái Jesúsca.

12 Yáta Pilato icutáca càinápinácaalí iyú yáalimá imàacaca Jesús yèepunicawa, quéwa judío íiwacanánái néemíanícawa:

—¡Pimàacacaalí yèepunicawa yái asialica, néese càmita quirínama cayába píapicha emperador romanosàirica, yái píiwacalisiwa icuèrica macái cáli imanùbaca! ¡Cawinácaalí wenàiwica iwàwéerica icùaca wenàiwica iyúwa nacuèriná, yùuwideca imànica píiwacali emperador! —náimaca.

13 Néese, idécanáami Pilato yéemíaca natàacái, yá ichùulíaca úwinái natéénápiná Jesús caplí irícuíse. Yá Pilato yáawinacawa yàasu yàalubáisi íinatawa yéemíacataléca wenàiwica iináwaná, íipidenácatalé Gabata hebreo itàacái iyú, áibaalí íipidenácatalé íba sàabadanaméeyéi.

14 Yáté èerica Pascua yàasuná culto ipíchawáiséeri, yáté judiónái nachùníaca yàacási nayáacaténá nayáacaléwa Pascua yaalí, càmicáiná yéewaná náibaidaca Pascua yàasuná culto yaalí. Néese mawiénicaalíté machacànica èeri, yá Pilato íimaca judiónái irí:

—¡Piicácué yái picuèrináca! —íimaca.

15 Quéwa néemíanícawa:

—¡Pinúacuéni! ¡Pinúacuéni! ¡Pitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. Pilato íimaca nalí:

—Càmita cayába nutàtàacué picuèriná cruz ìwali —íimaca. Quéwa sacerdote íiwacanánái náimaca:

—¡Canáca áiba wacuèriná emperador romanosàiri íicha! —náimaca.

16 Ináté Pilato yèepùadaca nalí Jesús natàtàacaténáni cruz ìwali. Yá natécani.

Jesús es crucificado

17 Néeseté natéca Jesús yàcalé íicha. Jesús itéca yàacawa yàasu cruzwa. Néese nàanàaca néré íipidenácatalé La Calavera íimáanáca “íiwitási yáapimi ìyacatalé” (áibaalí íipidenácatalé Gólgota hebreo itàacái iyú).

18 Néese natàtàacani cruz ìwali. Yá natàtàaca nacái áibanái cruz ìwali. Nabàlùadaca abéeri cruz Jesús inanàcubàa, abéeri cruz nacái abéemàawáise. Yá nabàlùadaca Jesús yàasu cruz bamuchúamibàa nalí.

19 Pilato gobernador ichùulíacaté nachanàidaca tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali. Yá tàacáisi íimaca: “Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséeri, yái judío icuèrináca.”

20 Yá madécaná judío iléeca tàacáisi úwináicáiná natàtàacaté Jesús cruz ìwali mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Yá náalimá naléeca tàacáisi natànàacáinaté máisiba tàacáisi iyúni: hebreo itàacái iyú, latín itàacái iyú nacái, griego itàacái iyú nacái.

21 Ináté judiónái yàasu sacerdote íiwacanánái nàacawa Pilato yàatalé. Yá náimaca irí:

—Báawéeriquéi meedá yái tàacáisica pichùulièrica natànàaca ímérica ‘Judío icuèriná’, íná pichùulla natànàaca áibata àniwa. Pichùulla càì natànàanápíná: ‘Yái ímérica ìwaliwa judío icuèrinácasani’, càì pichùullàca natànàanápínáni —námaca.

²² Quéwa Pilato ímaca nalí:

—Numàacaca càitanide iyúwa natànàanácani —ímaca.

²³ Néese idécanáami úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali, yá nàwacáidaca ibàlemi, naseríaca báinúacanama nàwaliwáacani, yá macái úwisàiri imanùbaca yeedáca iríwa abéeri yéená. Néese úwinái yeedáca ináawanimi cáaléeri càmiiri isucúacaná, yái wáluma ináawaniná iyàacanéri chènuníse àta cáliaculénama.

²⁴ Iná úwinái námaca nalíwáaca:

—Picácué wacacanáidani, waseríanápíná wàwaliwáacani. Cayába wáucaca wáichawa suerte ìwalínápíná wáaliacaténáwa càinácaalí wéená yeedéeripíná wáichani —námaca. Càita namànica càide iyúwaté profeta itànàanáté tàacáisi Jesús inùmalícuíse bàaluité. Càité ímaca “Naseríaca nàwaliwáaca nubàlemi, yá náucaca náichawa suerte nunáawanimi ìwalínápíná nacái, càinácaalí néená yeedéeripíná iríwani”, càì profeta itànàacaté tàacáisi Jesús inùmalícuíse. Càité namànica níái úwináica.

²⁵ Jesús yáatúa ibàlùacawa mawiénita Jesús yàasu cruz irí, uénásàatúa nacái. Uyaca náapicha nacái María, úái Cleofas yàacawéetúaca. María Magdalena iyaca náapicha nacái.

²⁶ Jesús iicáca yáatúawa ibàluèchúacawa núapicha mawiénita cruz irí, núa yéewáidacaléca cáininéerica Jesús iicáca, yá Jesús ímaca yáatúa iríwa:

—Yái nuéwáidacaléca, piicá càinide iyúwa pìiriwa —ímaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús ímaca nulí, núa Juanca:

—Picúa úa càide iyúwa píatúawa —ímaca yái Jesúsca. Yá nucùacaté úa nuénánái yáapichawa nucapèericuwa idécanáamité Jesús yéetáca.

Muerte de Jesús

²⁸ Néeseté Jesús yáaliacawa imáalàidacaté imànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulláná imànica, íná Jesús ímaca:

—Macàlaca nuwàwa —ímaca nalí imànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái bàaluité.

²⁹ Uyaca néeni catúa ipuniéchúawa uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá náisapiaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú. Yá nadacúaca wáluma nacáiri isàbéeri hisopo yéetaná yàana ipùatalícu, yái hisopo sitúa nacáirica. Néese namichàidacani mawiénita Jesús inúma irí, yéewacaténá ibèrúacani.

30 Yá Jesús ibèrùaca achúmanamata íisapiacaténá inùmawa iyú yái uva ituníca càaméeri ìiracaná, yéewacaténá itàaníca cachàiníri iyú. Néese Jesús íimaca:

—Nudéca numáalàidaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá numànica —íimaca yái Jesúsca. Néese icùadaca íiwitawa, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íichawa.

Un soldado abre con su lanza el costado de Jesús

31 Yáté èerica viernes ipíchawáiseté judiónái iyamáidacawa Pascua yàasuná culto yaalí. Iná judiónái càmitaté nawàwa yéetéeyéimiwa ichéecami ichanàacawa cruz ìwali nàasu sábadu írìcu nayamáidacatáicawa. Yáté èerica nayamáidacatáicawa máinírìca iwàwacutácawa nalí namànicaténá nàasu cultowa ípidenéeri Pascua. Iná nasutáca Pilato íicha wawàsi ichùulianápiná úwinái inúaca imalàawa nacàwa yáapi, níái ichanèeyéicawa cruz ìwali néetácaténáwa ráunamáita, yéewacaténá áibanái nalicùadaca nachéecami cruz íicha.

32 Iná úwinái yàaca inúaca imalàawa icàwa yáapi yái idàbáanéerica nàanàaca. Namalàata nacái icàwa yáapi yái áiba natàtèerica mawiénita Jesús irí.

33 Quéwa nàacawa Jesús yàatalé, yá naicáca yéetácatéwa, iná càmita nanúa namalàawa icàwa yáapi.

34 Quéwa abéeri úwi isutàaca Jesús ibàlài írìcu ùlibàna iyú. Yáta íiranámi imusúacawa icháuná írìcuíse úni nacáiri yèewi.

35 Nudéca nucàlidacani iyúwaté nuicáanáténi, núa Juanca, nuicácáinaté Jesús yéetácatéwa ipíchawáiseté úwi isutàaca ibàlài írìcu ùlibàna iyú. Iná yéewa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni. Nualíacawa nucàlidacuéca pirí báisíiri iyúni, peebáidacaténacué nacái Jesús itàacái.

36 Namànicaté macáita Jesús irí càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuíse Mesías ìwali, yái judío icuèrinápiná Dios ibànuèripinacaté nalí. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse. Dios íimacaté: “Picácué pimalàa yáapi, yái oveja wàlisáica pinuéricuéca Pascua yàasuná culto piná”, íimacaté yái Diosca.

37 Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse Mesías ìwali. Profeta íimacaté: “Naicáidapiná irí, yái asíali nasutèericaté”, càité itànàaca yái profetamica.

Jesús es sepultado

38 Néesetécáwa José, abéeri Arimatea iyacàlená mìnali, yàacawa Pilato gobernador yàatalé, yá isutáca Pilato íicha Jesús iinámi. Yái Joséca yeebáidacaté Jesús itàacái quéwa ibàacanéeri iyúta quéechacáwa cáalucáinaté José judío íiwacanánái íicha. Yá Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi, iná José yàaca yeedáca Jesús iinámi cruz íicha.

³⁹ Nicodemo nacái, yái yèericatéwa áiba catá itàanicaténá Jesús yáapicha, yàanàaca néré itéeri nacái treinta kilo pumèñiri isàni, yèewiàdéericaté pucháiba pumèñiyéi isàni íiwitáaná iyú, ípidenéeyéi mirra, áloe nacái áiba.

⁴⁰ Càité Nicodemo yeedáca Jesús iinámi José yáapicha. Yá néepuacani cáaléeri wáluma iyú náisapièricaté pumèñiri isàni iyú, Nicodemo itéerica. Namànicaté càide iyúwa judiónái imàníná yéetéeyéimiwa irí ipíchawáise nabàliaca nía.

⁴¹ Iyacaté bànacalé inàlimaná mawiénita irí yái nanúacatáica Jesús. Bànacalé inàlimaná yèewi ìyaca wàlisài càliculli canácáwa nabàlièri yéetéerimiwa néré. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càlicullicani, capìi imàdàaná nacáiri.

⁴² Naliadaca Jesús iinámi càliculli iriculé mawiénicáiná cruz iríni yái càlicullica, catácáiná nacái yàacawa yáté èerica viernesca, ipíchawáise sábadu judiónái iyamáidacatáicawa.

20

La resurrección de Jesús

¹ Mapisáisiwata domingo irìcu, María Magdalena ùacatéwa càliculli néré catácatái tàacáwa. Yá uicáca manuiri íba ibàluèricawa méetàucuta càliculli inùma ícha, yái íba nabàlianáca càliculli inùma. Yái càlicullica áibanái íicacaté dúli ibàlài irìcu yéewanápiná càlicullicani, capìi imàdàaná nacáiri.

² Néeseté upiácawa wàatalé, yái Simón Pedro, núa Juan nacái yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Yá úumaca walí:

—¡Nadéca needáca Wáiwacali iinámi càliculli iricuise, yá càmita wáaliáwa alénacaalí náucani! —úumaca.

³ Néese Pedro, núa nacái Juan, wàaca waicácaténá càliculli nérépiná.

⁴ Wía aslanái wapiácawa pucháibanamata. Nupiácawa cachàini Pedro ícha. Yá idàba nùanàaca càliculli néré.

⁵ Yá núawia nuicáidaca càliculli iriculé, yái càliculli náiquéericaté dúli ibàlài irìcu iyúwa capìi imàdàaná. Nuicáca ibàlemi, yái néepuánacaté Jesús iinámi. Càmita quéwa nuwàlùawa càliculli iriculé.

⁶ Néese, Simón Pedro yàanàa núamiwáise, yá iwàlùacawa càliculli imàdàaná iriculé. Pedro nacái iicáca yái ibàlemica.

⁷ Iicáca nacái wáluma néepuèricaté iyú Jesús íiwitami. Méetàucuta iriáwa áiba wáluma ícha ituwièriwa cayába.

⁸ Néese núa Juan, yái idàbáanéerica yàanàaca càliculli néré, nuwàlùacawa nacái nuicácaténá néré. Nuicáca iyúwa iyáaná, yá nuebáidaca Jesús imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

⁹ Càmicáinaté wáaliá wéemíaca cayába quéechatécáwa cáinácaalíté Dios itàacái íimáaná íiméericaté ìwali iwàwacutáanápinaté Jesús imichàacawa yéetácáisi ícha.

10 Néese, wía pucháiba yéewáidacaléca wèepùacatéwa wacapèè néréwa.

Jesús se aparece a María Magdalena

11 Quéwa María Magdalena uyamáacatéwa mawiénita càliculli irí. Idècunitàacá uícháanica, yá úawia uicáidaca càliculli imàdáná iriculé.

12 Yá uicáca pucháiba ángel cabalèenaméeyéi ibàle yáawinéeyéicawa Jesús iinámi iríacatáicawa. Abéeri yáawinéeriwa Jesús íiwitami néeni. Aiba nacái yáawinéeriwa yàabàlimi néeni.

13 Níái ángelca náimaca ulí:

—Néeni, ¿cáná píicháani? Càmita iwàwacutá píicháanica — náimaca. Yá úumaca nalí:

—Nadéca natéca Nuíwacali iinámi, yá càmita núalíawa alénacaalí náucani —úumaca úái María Magdalenaca.

14 Udécanacáita càì úumaca, néese uwènúaca uicáidaca uémaléwa báawata, yá abéeri wenàiwica ibàlùacawa néeni. Càmita quéwa úalíawa Jesúsca.

15 Néese Jesús íimaca ulí:

—¿Néeni? ¿Cáná píicháani? Càmita iwàwacutá píicháanica. ¿Cawiná picutá? —Íimaca yái Jesúsca. Uyúunáidéeri meedá icùaca bànacalé inàlimaná càliculli ìyacatáica. Iná úumaca irí:

—Píatasica idéca itécani, néese pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni alénacaalí piriadani, nutécáténani —úumaca irí. Yá uwènúacawa íicha àniwa.

16 Néese Jesús íimaca ulí:

—¡María! —Íimaca ulí. Yá uèpùa uwènúa uicáidaca irí àniwa, yá úumaca irí hebreo itàacái iyú:

—¡Raboni! —úumaca irí (íimáanáca “Nuíwacali”). Yá úuwàa ullacawa unùmáawawa Jesús irí, uíbàaca yàabàli ìwali ùacaténá icàaluíniná, càide iyúwaté judío íiwitáise ìyáaná.

17 Quéwa Jesús íimaca ulí:

—¡Picá píibàa nùwali!, iwàwacutácáiná numichàacawa Núaniri Dios yàataléwa. Píawa picàlidacaténá nuénánái iríni, níara nuéwáidacaléca, siùcasíwata numichàapínacawa Núaniri Dios yàataléwa, Píaniri Dios yàatalécué nacái —Íimaca yái Jesúsca.

18 Iná María Magdalena ùacawa ucàlidaca walíni, wía Jesús yéewáidacaléca. Yá úumaca walí:

—¡Wáiwacaliquéi nudéca nuicáca siùcasíwatàacáwa! —úumaca walí. Ucàlidaca nacái walí yái íimáanáca ulí.

Jesús se aparece a los discípulos

19 Néeseté idécanáami catáca walí yái domingomica, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa capíi irícu. Yá wabàliacaté macái capíi inùma llave iyú cáalucáiná wía ipíchaná judío íiwacanánái nanúaca wía nacái. Yáta Jesús ìyaca wèewi. Yá íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁰ Idécanaámi càì íimaca walí, yá yáasáidaca waicá icáapiwa, útuwi yáami, ibàlàirìcu nacáíwa ùlibàna yáami. Yá casímáica wawàwa waicácáiná báisícata Wáiwacalicaní.

²¹ Néese Jesús íimaca walí àniwa:

—Matuíbanáicué pía. Càide iyúwa Núaniri Dios ibànùanáté núa, càita nacáí nubànùapínacué píawa pimànicaténacué càide iyúwa nuchùullaná —íimaca walí yái Jesúsca.

²² Néese Jesús ipùa icalésawa wapualé yáasáidacaténá wadènanápiná wacáucawa wàlisàíwa. Yá íimaca walí:

—Peedacué nuícha Espíritu Santo, icuèripínacué píiwitáise.

²³ Aibanái iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca píricué nuíwitáisewa picàlidáanápinacué nalí Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. Quéwa cawinácaalí càmiyéica iwènúada íiwitáisewa Dios irípiná, yá numàacaca píricué nuíwitáisewa picàlidáanápinacué nalí Dios càmita imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha —íimaca walí yái Jesúsca.

Tomás ve al Señor resucitado

²⁴ Tomás áibaalí íipidenéri Gemelo, abéeri wéená wía Jesús yéewáidacaléca doce wamanùbaca, càmitaté ìya wáapicha Jesús yàanàacaalíté wèewiré.

²⁵ Néese wía Jesús yéewáidacaléca áibanái wáimaca Tomás irí:

—Wadéca waicáca Wáiwacaliwa —wáimaca. Quéwa Tomás íimaca walí:

—Càmicaalícáwa nuicá icáapi icháuná útuwi yáamica, yá nacáí càmicaalícá numàaca nucáapi ipùatawa néeni útuwi yáami irìcu, yá nacáí càmicaalícá numàaca nucáapiwa ibàlàì icháunálicu ùlibàna yáami, yá càmitàcá núalimá nuebáidaca cáucani —íimaca.

²⁶ Néeseté abéeri semana idénáami, wía Jesús yéewáidacaléca wàwacáidáyacacawa àniwa capíi irìcu. Tomás ìyacaté néeni wáapicha. Néese éwita wabàliacáanítaté capíi inùma llave iyú, macáí capíi inùma, càicáaníta Jesús yàanàaca néré, ibàlùacawa wèewi. Yá itàidaca wía. Íimaca walí:

—¿Néenicué? Matuíbanáicué pía —íimaca yái Jesúsca.

²⁷ Néese Jesús íimaca Tomás irí:

—Pimàaca picáapi ipùatawa nucáapi icháuná irìcu útuwi yáamica, yá píicáida nucáapi irí. Pimàaca picáapiwa nubàlàì icháuná irìcu, ùlibàna yáamica. Picá píináidawa mamáalàacata càide iyúwa wenàiwica càmiíri yeebáida, néese jpeebáida nudéca numichàacawa yéetácáisi íicha! —íimaca yái Jesúsca.

²⁸ Néese Tomás íimaca Jesús irí:

—¡Nuíwacali, píacata Nucuèriná Dios! —íimaca yái Tomásca.

²⁹ Jesús íimaca irí:

—Tomás, siùca peebáidaca átata piicácáiná núa. Casíimáipiná áibanái yeebáidéeyéipiná nutàacái éwita càmiyéicáanáta iicá núa —íimaca yái Jesúscá.

El porqué de este libro

³⁰ Wía Jesús yéewáidacaléca waicácaté Jesús imànica madécaná wawàsi íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Quéwa càmita nutànàa macáita cháí cuyàluta irìcu.

³¹ Nudéca nutànàaca yái tàacáisica peebáidacaténácué Jesús itàacái Mesíascani, yái judío icuèrinápináca Dios ibànuericaté walí, Dios Iiricani, yéewanápinácué pidèniaca picáucawa càmiíri imáalàawa chènuniré, píacué yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

21

Jesús se aparece a siete de sus discípulos

¹ Néesetécáwa àniwa Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wía yéewáidacaléca Galilea icalisaniná néeni, áibaalí íipidenéeri Tiberias icalisaniná. Càité imànica:

² Siete wamanùbaca wía iyéeyéicaté néeni: Simón Pedro; Tomás nacái, áibaalí íipidenéeri Gemelo; Natanael nacái, Caná iyacàlená mìnali, Galilea yàasu cáli íinatéeri yàcaléca; wía nacái Zebedeo yéenibe pucháibaca; áibanái nacái Jesús yéewáidacalé pucháiba.

³ Yá Simón Pedro íimaca walí:

—Nùacá nuíbàaca cubái —íimaca yái Pedroca. Néese wáimaca irí:

—Uwé. Wàata nacáíwa píapicha —wáimaca. Yá wàaca wawàlùacawa barca iriculé. Yá máadáini wacamáaca wèepunícawa táiyápinama. Quéwa canácata wacaméerica.

⁴ Néeseté amalácaalí yàacawa, yá Jesús imàacaca yáawawa waicácani càina íinata idècunitàacá wàyaca úni yáacubàa barca irìcu. Quéwa wía yéewáidacaléca càmitaté wáalía waicácani.

⁵ Néese Jesús imáidaca walí calisa icàinalená íinatáise. Iimaca walí:

—¡Néenicué, nùacawéeyéiná! ¿Canátacué picaméeri? —íimaca imáidaca walí. Néese wáimaca irí:

—Canáca wacaméeri —wáimaca irí.

⁶ Néese Jesús íimaca walí:

—Piúcacué piasu chinchorrowa yéewápuwáise barca íicha, yásí píibàacuéca nía —íimaca. Néese wamànica càide iyúwa ichùulianá wía, quéwa càmita wáalimá weedáca wàasu chinchorrowa úni yáacuise manùbacáiná níai cubáica iyéeyéica irìcu.

⁷ Néeseté núa Juan, yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca, núumaca Pedro irí:

—¡Yácata báisi Wáiwacali! —núumaca. Simón Pedro yémìacanacáita Wáiwacalicaní, yá íwalica ibàlewa iwatàacáinaté

íichawani idècunitàacá íibaidaca. Yá Simón Pedro ipisiacawa úni yáaculé, yá imàlacawa càina íinatalépiná yàanàcaténá Jesús yàatalé ráunamáita wapíchalépiná.

⁸ Wía yéewáidacaléca áibanái wàanàaca càina néré barca irìcu. Yá wawatàidaca chinchorro ipuniériwa cubái iyú barca yáamísewa. Càmita máini déeculé wía càina íicha, cawàwanáta wàyaca cien metro idècuni càina íicha weedácaalíté níai cubáica.

⁹ Wamusúacanáamiwa barca irìcuíse, yá waicáca abéeri cubái iriadéeri quichái imení íinata pan yáapicha.

¹⁰ Jesús íimaca walí:

—Peedácué néená níai cubáica píibèeyéica —íimaca yái Jesúsca.

¹¹ Yá Simón Pedro iwàlùacawa barca irìculé, yá iwatàidaca chinchorro càina íinatalé, yái chinchorro ipuniéricawa manuínaméeyéi cubái iyú. Yá waputàaca nía, ciento cincuenta y tres namanùbaca manuínaméeyéi cubáica. Ewita manùbacáaníta nía, càicáaníta càmita namàdá chinchorro.

¹² Néese Jesús íimaca walí:

—Aquialé, píacué piyáaca piyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca. Yá canácata wéená wía yéewáidacaléca isutéeri yéemiawa caw-ínacaalíni wáaliacáináwa Wáiwacalicaní.

¹³ Néese Jesús yàacawa quichái néré, yá yeedáca pan icáapi irìculéwa, yá iwacùaca walíni, wía yéewáidacaléca, yá iwacùaca nacái walí yái cubáica.

¹⁴ Yácata máisibáaná yàawiría Jesús imàacaca yáawawa waicácani wía yéewáidacaléca, idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

Jesús habla con Simón Pedro

¹⁵ Néeseté wadécanáami wayáaca wayáacaléwa, yá Jesús íimaca Simón Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa náicha? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píaliacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

—Péewáida nùasu wenàiwica siùquéeyéica tàacáwa idàba yeebáidaca nutàacái. Picùa nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cáininéeri iyú, níai oveja púubanaméeyéi yánaca —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶ Néese Jesús isutáca yéemiawa Pedro àniwa. Jesús íimaca irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cáininásica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Pedro íimaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, píaliacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Picùà nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Picùà nía càide iyúwa oveja icuèriná icùacaalí oveja cayábéeri iyú —íimaca yái Jesúsca.

17 Néese Jesús isutáca yéemìlawa àniwani máisiba yàawiríanápiná. Jesús íimaca Pedro irí:

—Simón, Jonás ìiri, ¿cayábasica piicáca núa? —íimaca yái Jesúsca. Yá achúmaca Pedro iwàwa, Jesús isutácáiná yéemìlwani máisiba yàawiría cáinináaná iicácani. Yá Pedro íimaca irí:

—Nuíwacali, pialíacawa macáita ìwali. Pialíacawa cayábaca nuicáca pía —íimaca yái Pedroca. Néese Jesús íimaca irí:

—Péewáida nùasu wenàiwica yeebáidéeyéica nutàacái. Péewáida nía nutàacái iyú càide iyúwa oveja icuèriná icutácaalí ipìra iyáapínáwa.

18 Péemìa cayába. Bàaluité ùuculiiricaalíté pía, yáté pìwalica pibàlewa, yá piacatéwa àta alénacaalíté piwàwa piacawa, quéwa béericaalípiná pía, yásí piducúaca pianawa, yá áibanái nadacùapíná pìwaliabàa, yá natépiná píawa càmicatalé piwàwa piacawa —íimaca yái Jesúsca.

19 Jesús icàlidaca Pedro iríni wéemìcaténá Pedro yéetánápinátéwa cruz ìwali, yáasáidacaténá èeri mìnánái irí cachàinica Dios íiwitáise Pedro yéetacaalípinátéwa Jesús ìwali yeebáidacáiná Jesús itàacái. Néese Jesús íimaca Pedro irí:

—¡Pìlawa núamiwáise! —íimaca yái Jesúsca.

El discípulo a quien Jesús quería mucho

20 Néeseté Pedro iwènúacawa iicáidaca ínataléwa, yá iicáca nùacawa námísewa, núa Juanca. Núacata yái yéewáidacalé cáininéerica Jesús iicáca. Núacata yái yáawinéericatéwa mawiénita Jesús irí wayáacaalíté wayáacaléwa Pascua yaalí Jesús yáapicha; núacata yái isutéericaté yéemìlawa Jesús: “Nuíwacali, ¿cawiná yái itéeripínaca piùwidenái náibàacaténá pía?” núumacaté Jesús irí.

21 Néese Pedro iicáca núa, yá isutáca yéemìlawa Jesús:

—Nuíwacali, ¿néeni yái asíalica? ¿Càinácaalí iyáanápiná? —íimaca yái Pedroca.

22 Jesús íimaca Pedro irí:

—Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá pialíacawa nuíwitáise. Iwàwacutá peebáidaca nutàacái mamáalàacata —íimaca yái Jesúsca.

23 Iná áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúunáidaca càminápiná nuétáwa. Quéwa Jesús càmita càì íima. Néese íimacaté: “Nuwàwacaalí iyaca àta nùanàacatalépináta àniwa, càmita iwàwacutá pialíacawa nuíwitáise”, càité íimaca yái Jesúsca.

24 Núacata yái Juanca, Jesús yéewáidacalécaté, yái icàlidéerica Jesús iináwaná ìwali. Nudéca nutànàacuéca piríni. Macáita wáalíacawa nudéca nucàlidaca báisíiri iyúni.

²⁵ Jesús imànicaté manùba càmliri nutànàa ìwali. Natànàacaalí macáita yái Jesús imàníricatá, yá cuyàluta napuníadaca macái cháí èeritá.

LOS HECHOS

La promesa del Espíritu Santo

¹ Nubànù piri cuyàluta, Teófilo, nùacawéeriná máiniri cáimiétacanáca. Bàaluité nutànàaca piri yáara idàbáanéericaté cuyàlutaca nucàlidacaténá piri macáita Jesús imànináté, yéewáidáanáté nacái quéechatécáwa.

² Nucàlidacaté pirini nùasu idàbáanéerité cuyàluta irìcu càinácaalíté Jesús imànica yèepunícaalítéwa cháí èeri irìcu àta imichàacatalétatéwa chènuniré. Ipíchawáiseté yàacawa èeri ícha, yá imáidaca yàataléwa yàasu apóstolnáiwa, íbaidéeyéipináté irí yáamiricubàa. Néese Espíritu Santo íiwitáise iyú, Jesús yàalàaca nía náalíacaténáwa càinácaalípináté iwàwacutáaná namànica.

³ Jesús yéetácadénáamitéwa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Yá imàacaca yáawawa apóstolnái iicácani. Cuarenta èeri imàacacaté yàacawa yáawawa naicácani náalíacaténátéwa báisiri iyú cáucani. Yéewáidaca nía nacái neebáidáanápíná Dios itàcái namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁴ Idècunitàacá iyaca yàasu apóstolnái yáapichawa, yáté Jesús yàalàaca nía ipíchanáté namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Imacaté nalí:

—Picùacué Espíritu Santo yàanàaca, yái Núaniri Dios ímèericaté iwali ibànùanápínacué piríwani, càitade iyúwa núumáanácúeca piri.

⁵ Báisíta Juan el Bautista ibautizácaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùacué piríwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripínacuéca píawa, ibautizácaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú —ímaca yái Jesúsca.

Jesús asciende al cielo

⁶ Néeseté idècunitàacá nàwacáidáyacacawa Jesús yáapicha, yá apóstolnái náimaca nasutáca néemiawani:

—Wáiwacali, ¿siùcatasica piwasàa wía romanonái ícha, wía judíoca, yéewacaténá píata icùaca wàasu cáli néeséeyéi? — náimaca.

⁷ Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmitacué iwàwacutá píalíacawa càiná èeri irìcucaalí Núaniri Dios imànipínacué pirí wawàsi. Abéerita Núaniri Dios yáliéricawa. Càmita icàlida áibanái iríni càiná èeri irìcucaalípináni. Càmitacué iwàwacutá píalíacawa.

⁸ Quéwa Espíritu Santo iwàlùapínacué piwàwalìculéwa, yái yèeripínacuéca pichàiniwa chènuniiséricawa, yéewanápínacué pía picàlidaca nuináwaná iwali, ipíchanacué cáaluca píicáca wenàiwicanái. Càitacué nacái picàlidapíná nuináwaná

ìwali Jerusalén ìyacàlená ìrìcu, Judea yàasu cáli néenibàa nacáíwa, Samaria yàasu cáli néenibàa nacáí, nía nacáí yàcalé déecubàanaméeyéica, cháí èeri ìrìcu —íimaca nalí yáí Jesúsca.

⁹ Idécanaámíté càì íimaca, idècunitàacá naicáidaca irí, yá imichàacatéwa náicha chènuniré. Yá iwàlùacawa acalèe yèewiré, càmita quirínama nadé naicácani.

¹⁰ Idècunitàacá Jesús imichàacawa, yá naicáidaca yáamísewa chènuniré. Yá pucháiba asianái cabalèenaméeyéi ibàle namàacacaté níawawa apóstolnái iicáca nía.

¹¹ Yá náimaca apóstolnái irí:

—Píacué Galilea yàasu cáli néeséeyéica, ¿cánacué pibàlù piicáidaca chènuniré? Yáí Jesús siùquerica tàacáwa imichàacawa chènuniré pèewísecué, yàanàapíná àniwa acalèe yèewíse càide iyúwa pidéénacué piicácáwa imichàacawa —náimaca níái ángelca.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹² Néeseté apóstolnái yèpùacawa dúli íinatáise, ípidenéechúa Olivos, olivo inàlimanáca. Yá nàacawa Jerusalén ìyacàlená néré. Uái dúli yáawinéechúacawa mawiénita Jerusalén ìyacàlená íicha, batéwa abéeri kilómetro idècuni, càiride iyúwaté judiónái íiwitáise imàacáaná nèepunícawa sábadò ìrìcu nayamáidacatáicawa.

¹³ Nàanàacaté yàcalé néré, yá macáita nayamáacawa abéeri capíi imàdáná ìrìcu ìyéerica chènunibàa cáli inàni íicha. Once namanùbaca níái asianáica iwàluèyéicawa néré: Pedro, Juan nacáí, Santiago nacáí, Andrés nacáí, Felipe nacáí, Tomás nacáí, Bartolomé nacáí, Mateo nacáí, Santiago nacáí yáí Alfeo ìirica, Simón nacáí, áibaalí ípidenéeri Celote, Judas nacáí, yáí Santiago yéénásàirica.

¹⁴ Abédanamata náiwitáise náapichawáaca canánama nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios íicha mamáalàacata, náapicha nacáí abéenaméeyéi inanáica, María nacáí, Jesús yáatúaca, Jesús yéénánái nacáí.

¹⁵ Néenialíté Pedro imichàa ibàlùacawa nàacuésemi, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacáí, ciento veinte namanùbaca ìwacáidáyaquèeyéicawa néré. Yá íimaca nalí:

¹⁶ “Píacué nuénánáica, idéca ichàbacawa macáita càide iyúwa rey David itànàanáté Dios itàacáí, Espíritu Santo inùmaliçuíse. Bàaluitécáiná David itànàaca tàacáisi Judas Iscariotemi iináwaná ìwali, yáí yèericatéwa náiwitápu níái úwinái íibèeyéicaté Jesús presocaténáté namànicani.

¹⁷ Yèepunícáinatéwa wáapicha, yáí Judasmica. Iibaidacaté nacáí Dios irí wáapicha”, íimaca yáí Pedroca.

¹⁸ Sacerdote íiwacanánái iwèniacaté abéeri cáli Judas yàasu plata iyú yáí nèericaté irí platamica imàníricaté ìwalíse

ibáyawanáwa. Imulacàacatéwa yái Judas ichéecamica, yá yúuwàacawa isubèriacawa ìwallabàawa balánamá, iyapicúami imusúacawa ícha canánama.

¹⁹ Néese, Jerusalén iyacàlená mìnanaí yéemìacaalíté Judasmi iyáaná, yá nàaca ípidená yái cálica Acéldama, ímáanáca natacái iyú: “Íraí yàalu”.

²⁰ Pedro itàaníca nalí àniwa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pedro ímaca nalí: “Càité rey David itànàacaté tàacáisi Judas Iscariotemi ìwali cuyàluta Salmos irìcu. David ímacaté:

‘Máispináca icapèemica, canácata iyéeripiná icapèemi irìcu’,

càité David itànàaca. Itànàacaté àniwa:

‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapiná yáamirìcubàami’,

càité David itànàaca Salmos irìcu”, ímaca yái Pedroca.

²¹ Pedro idécanaámíté icàlidaca nalíni Judasmi iináwaná ìwali, yá ímaca nalí àniwa: “Iyéeyéica wèewi níai asianáica yèepuníyíecatéwa wáapicha èeri imanùbaca idècunitàacá Wáiwacali Jesús iyaca wáapicha.

²² Yèepuníyíecawa wáapicha Juan ibautizácatáiseté Jesús àta Wáiwacali imichàacatalétatéwa wáicha chènuniré. Càide iyúwaté rey David itànàanáté tàacáisi ímérica: ‘Aiba wenàiwica àniwa íbaidapiná yáamirìcubàami’, càita nacái iwàwacutá abéeri íbaidaca Dios irípiná wáapicha Judas yáamirìcubàami icàlidacatená Jesús iináwaná ìwali idéca imichàacawa yéetácáisi ícha”, ímaca yái Pedroca.

²³ Iná macáita Jesús yéewáidacaléca manùbéeyéi needáca nèewíisewa pucháiba asianái. Abéeri ípidená José, áibaalí ípidená Barsabás, áibaalí ípidená nacái Justo, máisibaca ípidená. Yá nacái yàacawéerináca ípidená Matías.

²⁴⁻²⁵ Yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wáiwacali, píacata yái yáaliérica macái wenàiwica íwitáise. Píasaída walí càirínácaalí néená níai pucháiba asianáica piwàwéeri íbaidaca pirí iyúwa apóstol Judas yáamirìcubàami, yái Judas íbaidacalémica Judas yúuquéricaté íchawa ibáyawaná ìwalíisewa, yàacatenátéwa yúuwichàacatalépinácawa, yái infiernoca”, náimaca nasutáca Dios.

²⁶ Néese, iyúwaté judío íwitáise iyáaná, náucaca náichawa suerte púubanaméeyéi íba, náalíacatenátéwa càirínácaalí néená Dios yeedéericaté íbaidéeripináté Dios irí náapicha níai apóstolca. Yá needáca náicha Matías, íbaidéeripiná Dios irí náapicha. Yácata doce apóstol yéenáca, yái Matíasca.

2

¹ Néenialíté judíonái namànicaté nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés, yá macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa abéeri capìi irìcu.

² Yátaté néemìaca manuírì sànasi chènuníiséeri càide iyúwa wéemianá cachàinírì cáuli isàna. Macáita yáawinéeyéicawa capìi irìcu néemìaca yái sànasica.

³ Yá naicáca quichái nacáiri ipèrùà manùba càide iyúwa waicáaná quichái. Yá quichái ipèrùà iseríacawa náiwita ìwali náalimáwanama, macáita níái wenàiwicaca.

⁴ Yá Espíritu Santo iwàlùacawa nawàwalìculé canánama, icùacaténá náiwitáise. Yá nadàbaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalìcuíse áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú, yái tàacáisica càmirítécáwa nadé náalíaca natàaníca iyú, càide iyúwa Espíritu Santo imàacáaná nacàlidacani.

⁵ Néenialíté áibanái judío ìyaca néeni Jerusalén ìyacàlená irìcu, yàanèeyéicaté macái cáli néese. Níái judíoca neebáidacaté Dios itàacái cáaliacáiri iyú.

⁶ Judíonái yéemìacanácaíta yái sànasi chènuníiséerica, yá manùba nàwacáidáyacacawa capìi néré. Néemìaca apóstolnái, áibanái nacái náapichéeyéica, nacàlidaca nalíni natàacái imanùbaca iyú. Macái wenàiwica yéemìaca itàacáiwa. Náináidacawa manuísíwata néemìaca natàacáiwa, níái manùbéeyéica judíoca yàanèeyéicaté capìi néré.

⁷ Yá judíonái nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná natàaníca watàacái imanùbaca iyú? Ewita Galilea yàasu cáli néeséeyéicáanáta nía canánama, càicáanáta natàaníca watàacái imanùbaca iyú.

⁸ ¿Càinásica yéewaná náalimá nacàlidacani watàacái iyú?

⁹ Manùba cáli néeséeyéi wía: Partia yàasu cáli, Media yàasu cáli nacái, Elam yàasu cáli nacái, Mesopotamia yàasu cáli nacái, Judea yàasu cáli nacái, Capadocia yàasu cáli nacái, Ponto yàasu cáli nacái, Asia yàasu cáli nacái,

¹⁰ Frigia yàasu cáli nacái, Panfilia yàasu cáli nacái, Egipto yàasu cáli nacái, Libia yàasu cáli néeséeyéi nacái, ìyéeyéica mawíénita Cirene yàasu cáli irí, Roma ìyacàlená mìnánái nacái ipáchiyéyéica ìyaca cháí,

¹¹ áibanái nacái judíosíwanái, áibanái nacái càmiríyéica judío iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa neebáidacaténá Dios itàacái iyúwa judíosíwanái, Creta yàasu cáli néeséeyéi nacái, Arabia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Manùba cáli néeséeyéica wía, quéwa macáita wáalimáwanama wéemìaca natàaníca watàacái iyú nacàlidaca ìwali yái Dios imàníníaca cayábéeri íiwitáise cachàinírì iyúwa — náimaca nalíwáaca.

¹² Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, càmitaté náalíawa càinácaalí iyú yéewaná apóstolnái càì natàaníca madécaná tàacáisi iyú

yéwanápiná manùbéeyéi cáli néeséeyéi yéemìaca itàacáíwa. Nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica yéewaná càì natàaníca? —náimaca nalíwáaca.

¹³ Abénaméeyéi quéwa naicáanícáita apóstolnái iquíniná meedá. Iná náimaca:

—¡Càméeyéica nía meedá! —náimaca naicáaníca.

Discurso de Pedro

¹⁴ Néeseté Pedronái, níai docéeyéica imanùbaca apóstolca, namusúacawa manùbéeyéi yèewíise, níai ciento veinte namanùbaca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidacaténá manùbéeyéi wenàiwica iríni. Yá Pedro icàlidaca nalíni cachàiníri tàacáisi iyú. Iimaca nalí: “Píacué, nuénánái judíoca, macáitacué pía nacái Jerusalén iyacàlená mìnánáica, péemìacué cayábani yái nucàlidéeripínacuéca piríwa.

¹⁵ Piyúunáidacuéca nacámaca níai wenàiwicaca. ¡Càmíirital Canácata icàméeri mapisái yáawanáitacáwa a las nueveta.

¹⁶ Néese Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo càide iyúwa profeta Joel icàlidáanáténi bàaluité, itànàanáté tàacáisi Dios inùmalìcuíse nacái. Dios íimacaté:

¹⁷ ‘Mawiénicaalí yái èeri imáalàacatáipínáwa, yá nubànùapíná Espíritu Santo wenàiwicanái irí canánama, yàacawéeridacaténá nía; íná yéewanápinácué péenibe nacàlidaca tàacáisi nunùmalìcuíse; nubànùapíná tàacáisi ùuculliyéi irí yéenáíwanási nacáiri iyú, béeyéi irí nacái náamacani irìcuísewa.

¹⁸ Néenialípiná nubànùaca Espíritu Santo nùasu wenàiwicanái iwàwaliculéwa, yàacawéeridacaténá nía, asianái, inanái nacái, yéewanápiná nacàlidaca tàacáisi nunùmalìcuíse.

¹⁹ Capìraléeri cáli irìcuwa nùasáidapíná naicá wawàsi nacalùadéeripíná naicáca, ínata nacái cáliquéi —irái, quichái, acalèe nacáiri íisaca nacái.

²⁰ Yái èeri icamaláná catéeripínáwa, quéeri nacáíwa naiquéechúapíná quíirawaca càide iyúwa waicáaná irái, ipíchawáise nùasu èeri máiní cayábéeri yàanàaca, caiyéininéeri nacái.

²¹ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yáawawa nuícha nuicáanápiná napualé, nuwasàapíná níawa nùasu yùuwichàacáisi ííchawa’,

íimacaté yái Diosca, càité profeta Joel itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse.

²² “Iná péemìacué cayábani yái nucàlidéeripínacuéca piríwa, píacué israelitaca: Píalíacuécawa machacàníri iyú càinácaalíté iyáaná pèewibàa, yái Jesúsca, Nazaret iyacàlená néeséerica. Dios idéca yáasáidacuéca piríni, píalíacaténáwa Jesús iwali, abéeri Dios néeséericani, yái Jesúsca. Dios imàacacaté Jesús

imànica máiníri cayábanaméeri wawàsi, càmlírica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténácué pirí Dios ibànùacani.

23 Ewitacué píalíacáanítatéwa ìwali Dios néeséericani, càicáanítacué píibàacaténi, pinúacaténáni. Quéwa bàaluitésíwa Dios ínáidacatéwa imàacáanápíná áiba wenàiwica iyúúdàacuéca píibàaca Jesús presoíri iyú, yéewanápínácué pimàacaca báawanaméeyéi asianái itàtàacani cruz ìwali.

24 Quéwa Dios iwasàacaté Jesús yéetácáisi ícha, yáté imichàidaca Jesús yéetácáisi ícha càmicáiná yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

25 Yáté rey David icàlidacaté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmallicuise. Jesús íimacaté Dios irí:

‘Nucuèriná Dios, núalíacawa píyáanápíná núapicha càiripináta, píacawéeridaca nacái núa. Iná canácata yáaliméeri imàacaca nucaláacawa píicha, pía Nucuèriná Diosca.

26 Iná yéewa casímáica nuwàwa, yásí nucántàa nacái casímáiri iyú. Yá máini manuíca nuínáidapínacawa nuwàwawa píwali,

27 càmicáiná pimàacapíná núa càliculli irícu. Càmita nacái pimàacapíná ibadácawa yái nuináca, núa píasu wenàiwicaca mabáyawanéerica.

28 Pidéca pimàacaca cáuca núa, yá nuyanídapínacawa nùyacaalípínáta píapicha’,

íimacaté yái Jesúsca, càité David itànàaca Jesús itàacái.

29 “Píacué nuénánáica, macáitacué wáalíacawa wàawirimi rey David yéetacatéwa, yáté nabàliacani. Siúcade macáita wía judíoca wáalíacawa alénácaalí David yáasu càlicullimi iyaca cháí wèewibàa.

30 Profetacaté yái rey Davidmíca, yá yáalíacatéwa nacái Dios imànicaté wawàsi David yáapicha cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté rey David itaquérinámi icùaca israelitanái David yáamirícubàami.

31 David icàlidacaté yái tàacáisi Dios inùmallicuise, càide iyúwa David idéca nacáicaalí iicáca macáita yái ichàbáanápínacawa. Iná yéewa rey David icàlidacaté tàacáisi ímérica Mesías icáucàanápínatéwa, yái israelita icuèrinápínáca. David íimacaté nacái Mesías càmlínápínaté iyamáawa càliculli irícu, càmlínápínaté nacái iinámi ibadáwa.

32 Yái Jesúsca, Dios idéca icáucàidacani, yá nacái macái wía, wadéca waicáca cáucani.

33 Dios idéca imichàidaca Jesús chènuniré, imàaca nacái yáawinacawa yéewápuwáise Dios irí, icùacaténá macáita Dios yáapicha chènuniré. Yá càide iyúwaté Jesús icàlidáaná walíni, Wáaniri Dios idéca imàacaca Jesús ibànùaca walí Espíritu Santo. Siuca èeri pidécuéca péemiaca, píicáca nacái cainácaalí iyú Espíritu Santo icùaca wenàiwicanái íiwitáise.

34 Wáalíacawa Mesíascani yái Jesúsca, Dios ibànuèripinácate icùacatená wía, yácaíná rey David càmítate imichàawa chènuniré icáuca yáapichawa, quéwa David icàlidacaté tàacáisi Mesías ìwali Dios inùmalcuíse. David ímacaté:

‘Wacuèriná Dios ímacaté Nuíwacali irí: Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacatená núapicha macáita,

35 idècunitàcá numawèniadaca pícha macái piùwidenáiwa, ímaca yái Diosca’,

càité David ímaca.

36 “Píacué macái Israel itaquénainámica, iwàwacutácué píalíacawa báisiiricani: Yái Jesúsca, pinuéricatécué cruz ìwali, yácata Dios imàaquéerica Wáiwacalipiná, Mesías nacái, yái wacuèrinápináca, wía judíoca”, ímaca yái Pedroca.

37 Néese níái wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa néré, néemiacáiná Pedro yàasu tàacáisi, íná máini achúmaca nawàwa nabáyawaná ìwaliwa. Yá nasutáca néemíawa Pedro, apóstolnái nacái. Yá náimaca nalí:

—Píacué wéenánáica, ¿càinásica iwàwacutá wamànica? — náimaca.

38 Néese Pedro ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná. Pibautizácué nacáiwa Jesucristo ípidená ìwali píasáidacatenácué peebáidaca itàacái. Yásí Dios imàacacué iwàwawa píbayawaná ícha. Ibànùapinácué pírí Espíritu Santo icùacatenácué píiwitáise.

39 Yái Espíritu Santoca, Dios iwàwéericuéca yàaca pírí, péenibe irí nacái, nalí nacái macáita ìyéeyéica déeculé, yácaíná Dios ibànùapiná Espíritu Santo nalí canánama, cawínácaalí Wacuèriná Dios iwàwéeyéica imáidaca yàasunáipináwa —ímaca yái Pedroca.

40 Càita Pedro icàlidaca nalíni déecuírí iyú, yàalàa nacái nía. Ímaca nalí:

—Píwènúadacué píiwitáisewa ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca píá náapicha níái cabáyawanéeyéi wenàiwicaca —ímaca yái Pedroca.

41 Inaté níái yeebáidéeyéicaté Pedro yàasu tàacáisi, nabautizácué. Tres mil namanùbaca níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái yáté èerica.

42 Nàwacáidáyacacawa náapicha áibanái yeebáidéeyéica néemiacatená apóstolnái yéewáidáaná nía. Yá macáita neebáidaca cachàiniwaca. Abédanamata nacái náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa. Nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha, nawacùacatená nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca, nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná.

La vida de los primeros cristianos

43 Néeseté apóstolnái ichùnìaca yàacawa manùbéeyéi cáuláiquéeyéi Dios íiwitáise iyú. Dios imàaca nacái namànica

manùba cachàinìiri iyú càmìiri wenàiwica idé imànica. Iná Jerusalén ìyacàlená mìnánáí cáaluca nawàwa náináidacáwacawa canánama.

⁴⁴ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, abédanamata náiwitáise, nàaca nacái nalíwáaca nàasuwa.

⁴⁵ Yá nawéndaca nàasuwa cànácaalí nadènièrica nawacùacaténá iwènináami catúulécanéeyéi irí yeebáidéeyéica Jesús.

⁴⁶ Eeri imanùbaca nàwacáidáyacacawa templo iriculé nàacaténá Dios irí cayábéeri. Nàwacáidáyaca nacáíwa nacapèe iriculéwa nawacùacaténá nàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca nawàwalicaténá Jesús yéetácatéwa náichawalíná. Yá nayáaca nayáacaléwa náapichawáaca casímáiri iyú nawàwalicuíséwa.

⁴⁷ Jerusalén ìyacàlená mìnánáí cáimiétaquéri iyú naicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Eeri imanùbaca Wáiwacali iwasàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha néenánáicaténá nía, níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

3

Un cojo es sanado

¹ Aiba èrité Pedro, Juan nacái nàacawa templo néré a las trescatáica táicalé càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná nasutáca níawawa Dios íicha èeri imanùbaca.

² Macái èeri imanùbaca ìyacaté néré abéeri asìali éeruiri yàabàli, quéwa yáta imusúanátawa. Eeri imanùbaca áibanái itècani templo inùma nérépiná, yái templo inùma ípidenácataíca Hermosa. Néré isutáca plata wenàiwicanái íicha, níái iwàluèyéicawa templo iriculé. Isutáca náicha plata iwèniacaténá iyáapínáwa.

³ Iicáca Pedro, Juan nacái iwàluèyéiwa templo iriculépiná, yá isutáca náicha plata.

⁴ Idècunitàacá isutáca náicha plata, yá naicáidaca irí. Pedro íimaca irí:

—Piicáida walí —ímaca yái Pedroca.

⁵ Yái asìali éeruiri yàabàli iicáidaca nalí machacànita, iyúunáidacáiná nàapínaca irí plata.

⁶ Quéwa Pedro íimaca irí:

—Canáca nulí plata, orocáaníta canácata nulíni. Numànica piríwa yái núaliméerica numànica. Núumaca pirí Jesucristo Nazaret ìyacàlená néeséeri inùmalicuísé, yái ichàiniadéerica núa, nuchùnìacaténá pía, pimichàawa piipíná —ímaca yái Pedroca.

⁷ Yá Pedro íibàaca asìali icáapi yéewápuwáiséeri, yá Pedro imichàidaca ibàlùawa yái asìalica. Idècunitàacá imichàacawa yái asìalica, yáta cachàinica yàabàli.

⁸ Yá ipisìa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnaca. Iwàlùacawa Pedronái yáapicha templo iriculé, ipisìanìca nacái yàacawa, yàaca Dios irí cayábéeri néeninamata.

⁹ Macáita wenàiwica iyéyéica templo irìcu naicáca ìpìnàanìca. Néemìca nacái itàacái yàaca Dios irí cayábéeri.

¹⁰ Náináidacawa manuísíwata naicáidaca irí, cáalu nacái náináidacawa nawàwawa ìwali, yái asiali ichàbáanácawa, náalíacáinátéwa Dios íiwitáise iyaca néré, náalíacáiná naicácani yái asialica, náalíacáiná nacáíwa ìwali yáawinàanírìmicawa isutáca náicha plata templo inùma néré ìpidenácataíca Hermosa.

Discurso de Pedro en el Pórtico de Salomón

¹¹ Yái asiali éeruícate yàabàlimi, ichùnìericatéwa, càmita iwàwa nàacawa ícha yái Pedroca, Juan nacái. Nabàlùacawa abéeri imàdàaná néeni templo irìcuíri. Yái imàdàanáca ìpidenácate Pórtico de Salomón. Madécaná wenàiwica náináidacawa manuísíwata néemìca Pedronái iináwaná, íná napiacawa néré naicácaténá nía.

¹² Néese Pedro iicáciná nàwacáidáyacacawa, yá íimaca nalí: “¿Cánásicué máiní pínáidacawa manuísíwata piicáidaca walí, píacué israelitaca? Picácué pínáidawa wadéca wachùnìlaca yái asialica wáiwitáise iyúwa meedáta. ¡Càmíirita! Càmita nacái wadé wamàacaca ìpìnaca ìwalíse yái wamàínínaca culto Dios irí.

¹³ Achúmataacáwa nucàlidacué piríwani càinácaalí yéewaná ìpìnaca. Péemìacué cayába quéechacáwa: Wacuèriná Dios, yái Dios wàawirináimi Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái nèericaté icàaluíná, yácata imàaquéerica Jesús iyaca cáimiétacanéeri iyú náicha canánama, íbaidéerica Dios irípiná. Yái Jesúsca presocatécué pimànicani, pimàacacaténáté càmiyeyí judío inúacani, níai icuèyéica wàasu cáli. Néeseté gobernador Pilato iwàwacaalíté iwasàaca Jesús, yá pitàanicatécué báawéeri iyú Jesús ìwali, íná càmitatécué pimàaca Pilato iwasàacani.

¹⁴ Càmitacué pisutá Pilato iwasàanápínáténi, yái Jesús mabáyawanéerica imànírìca càide iyúwa Dios ichùulianá. Néeseté pisutácuéca Pilato ícha iwasàanápínátécué pirí abéeri inuéricaté wenàiwica.

¹⁵ Càita pinúacatécué yái yèerica wacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa Dios imichàidacaténi yéetácáisi ícha. Wía nacái, wadéca waicáca cáucani, yái Jesúsca.

¹⁶ Siùcade yái asiali piiquéricuéca cháí, píalíericué nacái piicáca, idéca ichùnìacawa cachànicaténáni Jesús ìpidená ìwali, ìpìnacaténá, yeebáidacáiná Jesús itàacái. Dios idéca imàacaca wachùnìacani cayába, càide iyúwa piicáanacué macáitani, weebáidacáiná Jesús itàacái.

17 “Píacué nuénánáica, núallíacuécawa pìwali, píiwacanánái nacái pinúacaalítécué Jesús, càmítacué báisíiri iyú píalíacawa cawinácaalí yái pinuéricatécuéca.

18 Quéwa Dios imàacacatécué pimànica càide iyúwaté yàasu profetanái canánama nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçúise ìwali yái yàasu Mesíasca. Náimacaté iwàwacutáanápínaté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànùèrica walí, wía israelitaca.

19 Iná, piwènúacuéwa Dios irí àniwa, piwènúadacué nacái píiwitáisewa Dios irípiná yéewacaténácué imàacaca iwàwawa pibáyawaná ícha. Piwènúadacaalícué píiwitáisewa pibáyawaná íchawa caquialéta, yá cawàwanáta Wacuèriná Dios imàacapínácué pìyaca matuúbanáiri iyú.

20 Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápinácué Dios ibànùaca pìatalé Jesús, yái Mesíasca. Bàaluité Dios íináidacawa imàacáanápínácué picuèrinápinácani, píacué israelitaca.

21 Quéwa iwàwacutá Jesucristo iyamáacawa chènuniré àta Dios ichùniacataléta macái wawàsi càide iyúwaté profetanái ímáaná Dios inùmaliçúise, níái Dios yàasu profetaca íbaidéeyéicaté Dios irípiná bàaluité èeri.

22 Càité profeta Moisés íimaca wàawirináimi irí: ‘Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapínácué pìrì profeta péenátacuéwa, nuúwitáise nacáirica. Peebáidacué macáita càide iyúwa ichùulianá pimànica.

23 Macái cawinácaalí càmíiyéica yeebáida iyúwa yái profetaca ichùulianápiná, Dios yùuwicháidapíná níawa càiripínáta’, íimacaté yái Moisésca.

24 “Yá macáita profetanái, yái Samuel, nía nacái profetanái Samuel yáamíisàna nacàlidacaté Mesías yéenáiwaná ìwalipínaté.

25 Profetanái nacàlidacaté tàacáisi Dios inùmaliçúise íiméericaté Dios ibànùanápínácué pìatalé picuèrinápiná. Siùca idéca ibànùacuéca pìataléni càide iyúwaté ímáaná. Dios imànicaté wawàsi cáimiétacanéeri iyú wàawirináimi yáapicha imàníinápínácué pìrì cayábéeri, píacué nataquénáinámica. Siùcade idéca imànicuéca pìrì cayábéeri càide iyúwaté ímáaná. Yácáiná Dios íimacaté wàawirimi Abraham irí: ‘Pitaquénáinámi ìwalíise numànipíná cayábéeriwa macái èeri mìnánái irí’, càité íimaca yái Diosca.

26 Idécánáamité Dios imicháidaca Iiriwa yéetácáisi ícha, yá ibànùaca wía wacàlidacaténácué pìrì íináwaná ìwali quéechatécáwa, imànicaténácué pìrì cayábéeri, píacué israelitaca, yéewanápiná macáitacué piwènúadaca píiwitáisewa pibáyawaná íchawa”, íimaca yái Pedroca.

Pedro y Juan ante las autoridades

¹ Idècunitàacá Pedro, Juan nacái nacàlidaca yái tàacáisi wenàiwicanái irí, yá sacerdotenái nàanàaca néré, yá nacái úwi íiwacaliná, níái úwi icuèyèica templo, abénaméeyéi saduceo nàanàaca náapicha nacái.

² Calúaca nía yácáiná Pedro, Juan nacái néewáidaca wenàiwicanái tàacáisi iyú íiméerica Dios idéca yáasáidaca báisiiri iyú icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa, Dios icáucàidacáinaté Jesús.

³ Yá úwinái náibàaca nía, presoca namànica Pedro, Juan nacái. Namàacaca nía presoíyéi ibànalicu, máinicáiná catáca yàacawa, íná namàacaca nía néré táiyápinama.

⁴ Quéwa manùbéeyéi néená yéemièyecaté Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidaca Jesús itàacái. Macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái batéwa cinco mil namanùbaca níawami aslanáita. Càmita naputàa càisimalénacaalí inanái, sùmanái nacái yeebáidéeyéica Jesús.

⁵ Néese mapisáináami àniwa, judío íiwacanánái sacerdotenái, judío icuèrinánái béeyéi nacái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu nàwacáidáyacacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

⁶ Iyacaté néré náiwacanánái yèewi Anás, yái sacerdote íiwacalináca. Nàyaca néré áibanái sacerdote nacái: Caifás, Juan nacái, Alejandro nacái, áibanái nacái sacerdote íiwacanánái yéénánáisiwa macáita.

⁷ Néese nachùllaca natéca nàatalé Pedro, Juan nacái. Yá namàacaca Pedronái nabàlùacawa nàacuésemi. Yá nasutáca néemiawa Pedronái. Náimaca Pedronái irí:

—¿Cawiná íiwitáise iyú pidécué càì pimànica? ¿Cawinácué ichùulla pimànica càiri wawàsi? —náimaca.

⁸ Néese Espíritu Santo icùaca Pedro íiwitáise. Yá icàlidaca nalíni:

—Píacué nuénánái judío íiwacanánáica, wacuèrinánái béeyéica nacái:

⁹ Pidécuéca pisutáca péemiawa wía ìwali yái wamànínáca cayábéeri cáuláiquéeri irí, píalíacaténácuéwa càinácaalí yéewaná aslali ichùnàcawa.

¹⁰ Uwé, wacàlidacué piríni yéewanápiná macáita Israel itaquénánámi náalíacawa. Yái aslálíca ìyéerica cháì macáita wenàiwicanái yàacuésemi, idéca ichùnàcawa Jesucristo Nazaret ìyacàlená néeséeri íipidená ìwali, Jesús ichùullacáiná wachùnàcani, yái Mesíasca Dios ibànuerica walí wacuèrinápináca, wía judíoca. Pinúacatécué Jesús cruz ìwali, quéwa Dios icáucàidacaténi.

¹¹ Píacué nuénánáica israelita íiwacanánáica, báawacatécué piicáca Jesús, piyúunáidacáinácué canáca iwèni, quéwa Dios

idéca imàacaca máini cachàiníri náicha canánama, yái Jesúsca. Péemiacué comparación: Càicuéca píade iyúwa wenàiwica imàníyéica íba ícapèená. Nayúunáidaca báawaca abéeri íba, íná náucaca náichawani. Néese yái íbaca máini iwàwacutácawa capíi irípiná áiba íba ícha canánama. Càita nacái Dios idéca imàacaca máiníri cáimiétacanáca náicha canánama yái Jesúsca, éwitacué piyúunáidacáaníta canáca iwèni.

¹² Canácata áiba Jesús ícha yáaliméeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, canácáiná áiba Jesús ícha cháí èeri irícu Dios imàaqueeri iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha — íimaca yái Pedroca.

¹³ Idécanáami náiwacanánái yéemíaca Pedro, Juan nacái nacàlidáaná macàaluíninátani Jesús iináwaná ìwali, yá náiwacanánái nánáidacawa manuísíwata néemíaca Pedronái itàaníca cáalíacáiri iyú, níacáiná náiwacanánái náalíacawa càmitaté Pedronái yéewáidawa judíonái yàasu escuela irícu, íibaidéeyéica meedá nía nacái. Yá nawàwalica Pedronái nèepunícatéwa Jesús yáapícha.

¹⁴ Yái éeruíricaté yàabàlimi nacái ichùnièricatéwa ibàlùacawa néré náapícha, íná judío íiwacanánái càmitaté náalimá natàaníca báawéeri iyú Pedronái ìwali.

¹⁵ Néeseté níai ìwacáidáyaquéeyéicawa nachùullíaca úwinái namusúadaca Pedronái méetàucuta náicha achúmáanata. Yá namusúadaca Pedronái. Néese sacerdotenái natàaníca náapíchawáaca Pedronái ìwali.

¹⁶ Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Càinápinásica wamàni nalí, níara asíanáica? Macáita Jerusalén ìyacàlená mìnánái náalíacawa nadéca namànica yái càmiríca wenàiwica idé imànica. Íná càmita yéewa wáimaca càmitasa namàni càiri wawàsi.

¹⁷ Quéwa iwàwacutácué wàalàaca nía cachàiníri iyú ipíchaná nacàlidaca siúcáise de Jesúsmi iináwaná ìwali, ipíchaná macái wenàiwica nacàlidaca nalíwáaca mamáalàacata asíali iináwaná ìwali, yái éeruíricaté yàabàlimi nachùnièrica —náimaca.

¹⁸ Néese namáidaca Pedronái àniwa. Yá nàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali, ipíchaná nacái néewáidaca wenàiwica Jesús ìwali.

¹⁹ Quéwa Pedro, Juan nacái náimaca nalí:

—Wadéca wáináidacawa wamàníinápiná càide iyúwa Dios ichùullaná wía. Néese píalíacuécawa càmita wadé weebáidacuéca pitàacái Dios itàacái ícha.

²⁰ Càmita yéewa masànaca wía. Iwàwacutá wacàlidaca ìwali yái waiquéerica, wéemièri nacái —náimaca níai Pedronáica.

²¹ Néese náiwacanánái nàalàaca nía cachàiníri iyú, nabáuliaca nàuwichàidáanápiná Pedronái càmicaalí namàni càide iyúwa nachùullíaná nía. Néese namàacaca Pedronái namusúacawa

náicha. Càmita náalimá nàuwichàidaca Pedronái yácáiná macái wenàiwica yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái asìali ichùnìanácawa.

²² Yái asìali ichùnìericatéwa Dios ìwitàise iyú idènìacaté cuarenta camuí ichàbanìse.

Los creyentes piden confianza y valor

²³ Néeseté Pedro, Juan nacái idécanáamité nàacawa náicha, yá nàacawa nàwacáidáyacacawa nàacawéeyéiná yáapichawa. Pedronái icàlidaca nalí macáita yái sacerdote ìwacananái ìmàanacaté, nía nacái judío icuèrinánái béeyéica.

²⁴ Néemìacanáami, yá macáita nasutáca níawawa Dios ícha abédanamata macáita namanùbaca iyúwa. Náimaca: “Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, píacata yái imàníricaté capìraléeri cáli, chá nacái èriquéi, manuíri úni nacái, canánama wawàsi nacái ìyéerica.

²⁵ Pía Wacuèriná Diosca, bàaluité Espíritu Santo icùaca piasu wenàiwica rey David ìwitàise, yáara wàawirimica, yéewacaténaté icàlidaca tàacáisi pinùmallicuise. David ìmacaté:

‘Canápináta meedá càmíiyéi israelita namànica ùwicái Dios ìpunita. Canápináta meedá israelitanái nàinàidacawa namànínápiná ùwicái, càmicáiná náalimá namawèniadaca nàichawa Dios.

²⁶ Aibanái èeri mìnánái icuèrinánái, nàiwacananái nacái nàwacáidáyacacawa namànicaténá ùwicái Wacuèriná Dios ìpunita, ìpunita nacái yái Dios yàasu Mesíasca, Dios ibànùèripináca icùacaténá israelitanái’,

càité ìmaca yái Davidca.

²⁷ “Báisita macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profeta rey David itànàanaté tàacáisi Dios inùmallicuise: rey Herodes, gobernador Poncio Pilato nacái nàwacáidáyacacawa cháí Jerusalén iyacàlená ìricu náapicha níái càmíiyéica israelita, israelitanái nacái, nanúacaténá Pìiri Jesús, piasu wenàiwica mabáyawanéerica, yái Mesíasca pibànùèricaté icùacaténá israelitanái.

²⁸ Càité namànica macáita càide iyúwaté pínáidáanáwa iwàwacutáanápinaté ichàbacawa.

²⁹ Siùcade pía Wacuèriná Diosca, péemia nataacái yái nabáulianáca nàuwichàidáanápiná wía. Pichàiniada wía, wía piasu wenàiwicaca wacàlidacaténá pitàacái mamáalàacata, macàaluínínátani nacái yái Jesús iináwanáca.

³⁰ Pimàaca wachùnìaca cáuláiqueeyéi pichàini iyúwa. Pimàaca nacái wamànica yái càmíirica wenàiwica idé imànica Jesús ìpidená ìwali weebáidacáiná yái Pìiri Jesús mabáyawanéerica, ìbaidéerica nacái pirípiná”, còi nasutáca níawawa Dios ícha.

³¹ Néeseté idécanáami nasutáca níawawa Dios ícha, yá icusúacawa yái capìica nàwacáidacàaluca, yá Espíritu Santo

icùaca náiwitáise macáita. Yá cachàinica nawàwa, nacàlidaca Dios itàacái macàaluínináta.

Todas las cosas eran de todos

³² Abédanamata náiwitáise náapichawáaca níái manùba wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Canácata néená imáisanieri yàasuwa áibanái íicha, áibanái imáapùacaalíté wawàsi.

³³ Apóstolnái nacái namànicaté madécaná Dios ichàini iyú, mamáalàacata nacàlidaca nacái Wáiwacali Jesús iináwaná ìwali icáucàacatéwa. Yá Dios imànica cayábéeri nalí macáita manuísíwata.

³⁴⁻³⁵ Canácata nèewi áiba imáapuèri wawàsi, níacáiná caw-ínacaalí idènièyecaté bànacalé yàaluná, capìi nacái, nawéndaca nía, yá natéca iwènináami apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái nawacùaca iwènináami catúulécanéeyéi irí, àta càisimalénacaalí namáapuèrica.

³⁶ Càité iyaca nèewi abéeri levita ípidenéerica José, íbaidéericaté Dios yàasu templo irícu, abéeri Chipre yàasu iwàwata néeséeri. Apóstolnái nàacaté nacái ípidená Bernabé. (Yái ípidená Bernabé ímáanáca: “Yái asìali ichàiniadéerica wawàwa” ímáanáca).

³⁷ Yái Bernabé idèniacaté bànacalé yàaluná, yá iwéndacani. Yá itéca iwènináami apóstolnái yàatalé nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

5

El pecado de Ananías y Safira

¹ Quéwa, iyacaté áiba asìali ípidenéericaté Ananías, yàacawéetúa nacái ípidenéechúa Safira. Náináidacawa nawéndaanápiná bànacalé yàaluná, yá nawéndacani.

² Yái asìali yeedáca iríwa iwènináami yéená, yá itéca nacái yéená apóstolnái yàatalé, yá imàacaca nalíni nawacùacaténáni catúulécanéeyéi irí, icàlidaca nacái nalíni idéCasa imàacaca macáita iwènináami. Yàacawéetúa nacái úaliacawa ìwali ùacawéeri yeedáanáca iríwa yéená.

³ Néese Pedro ímaca irí:

—Ananías, ¿cáná pimàaca Satanás ichùuliaca píiwitáise pimànicaténá pichìwawa Espíritu Santo irí? Pidéca picàlidaca walí piináwanáwa pitéCasa wàatalé macáita iwènináami, quéwa pidéca peedáca piríwa iwènináami yéená yái piwéndéerica piasu cálimicawa.

⁴ Yáara bànacalé yàalunámica piasusíwataté, càmítaté iwàwacutá piwéndacani, càmicaalí càì piwàwa. Néese pidécanáamité piwéndacani, yaté piasusíwata yái iwèninámica. Càmítaté iwàwacutá pimàaca macáitani ofrenda iyú càmicaalí càì piwàwatá. ¿Cáná yéewa píináidacawa pimànica yái

báawéerica? Càmitaté pimàni pichìwawa abéta wenàiwicanái iríta, néese pidéca pimànica pichìwawa Dios irí nacái —ímaca yái Pedroca.

⁵ Yéemìacnacáitani, yáta Ananías yéetácawa ibàlùacawa, yá ichéecami yúuwàacawa. Macáita yéemièyéica iináwaná yéetáanáwa, yá cáaluca nía macáita manuísíwata.

⁶ Néese abénaméeyéi ùuculiyéi yàanàca, yá néepùaca ichéecami wáluma iyú. Yá natéca nabàliawani.

⁷ Másiba hora idénáami, yá Ananías yàacawéetúami ùanàca uwàlùacawa néré nàwacáidacàalu iriculé. Càmicíhúaca yáaliáwa yái ichàbáanácawa.

⁸ Néese Pedro isutáca yéemìawa úa:

—Picàlida nulíni, ¿piwéndacaalítécué yáara bànacalé yàaluná, peedátésicué yái iwènináamica picàlidéerimicué walíni? —ímaca yái Pedroca. Yá úumaca irí:

—Báisíta, wadéca wamàacaca ofrenda iyú macáita yái iwènináamica weedéerica —úumaca.

⁹ Néese Pedro ímaca ulí:

—¿Cánacué yéewa abédanamata píiwitáise píapichawáaca píalimáidáanápínacué piicáwa Espíritu Santo, yái Wáiwacali ibànuèrica walí? Aca néese níara siùquéeyéica tàacáwa yàaca ibàliaca piacawéerimi. Siùca nacáide natépiná nabàliáwa pí —ímaca yái Pedroca.

¹⁰ Yáta uetácawa ubàlùacawa, yá uchéecami yúuwàacawa Pedro yàabàli idaní. Nawàlùacawa néré níai ùuculiyéica, yá nàanàca uchéecami. Yá natéca nabàliáwa úa ùacawéerimi idanibàawa.

¹¹ Néese macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita nacái áibanái yéemièyéica yái ichàbáanácawa, yá cáaluca nía manuísíwata.

Muchos milagros y señales

¹² Apóstolnái namànicaté nàacawa madécaná cayábéeri wawàsi wenàiwicanái irí, Dios íiwitáise iyú. Nàwacáidáyacacawa abéeri imàdáná iriculé templo iriculírica. Yái imàdánáca ípidenacaté Pórtico de Salomón.

¹³ Abénaméeyéi cáaluca nèepunícawa apóstolnái yáapicha. Aibanái wenàiwica cayábaca naicáca apóstolnái cáimiétaquéri iyú.

¹⁴ Manùbéeyéi wenàiwica neebáidacaté Wáiwacali itàacái, asianái, inanái nacái manùbéeyéi.

¹⁵ Iná nèepunída nàacawa cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa. Néese náawináidaca cáuláiquéeyéi yàalubáisi íinata, nalíadaca nacái nía cusíduma nacáiri íinata. Nacùaca Pedro ichàbacawa néenibàa, imàacacaténá icáapiwa nàwali, càmicaalí nacái Pedro itáaná ichàbawa nàwalíse, yéewacaténaté uláicái ichàbacawa náicha.

16 Manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca ìyéeyéica mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí, natéca nacái néenánáiwica cáuláiquéeyéi, nía nacái wenàiwica demonio yùuwichàidéeyéica. Yá macáita cáuláiquéeyéi nachùnìacawa.

Pedro y Juan perseguidos

17 Néeseet sacerdote ìiwacaliná, nía nacái saduceo yéenaca ìyéeyéica yáapicha, calúaca naicáca apóstolnái, cayábacáiná wenàiwica naicáca apóstolnái sacerdotenái íicha.

18 Yá sacerdotenái náibàaca apóstolnái, yá náucaca nía presoíyéi ibànaliculé.

19 Táiyápita quéwa Wáiwacali yàasu ángel yàanàaca yàacùaca presoíyéi ibàna inùma. Yá imusúadaca nía néese. Yá ángel ìimaca nalí:

20 “Pìacuéwa templo irìculé. Picàlidacué wenàiwicanái iríni yái tàacáisica ìiméerica Wáiwacali ìwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, ìimaca nalí yái ángelca.

21 Idécanáami néemiàcani, yá nawàlùacawa templo irìculé mapisáita. Yá nadàbaca néewáidaca wenàiwicanái ìyéeyéica néeni. Idècunitàacá nàyaca néré, néese sacerdote ìiwacaliná, nía nacái yáapichéeyéica nàanàaca templo néré, áiba imàdàaná irìculé quéwa. Yá nàwacáidaca Junta Suprema, níai israelita ìiwacanánáica macáita. Yá nachùuliaca úwinái yàaca yeedáca apóstolnái presoíyéi ibàna irìcuíse, natécáténá nía sacerdotenái yàatalépiná.

22 Uwináita quéwa nàanàaca presoíyéi ibàna néré, yá canáca néeni níai apóstolca. Yá úwinái yèepùà icàlidaca náiwacanánái iríwani.

23 Uwinái ìimaca nalí:

—Wàanàaca presoíyéi ibàna ibàlièricawa cayába yái inùmaca. Níai úwi nacùaca cayábani, yái inùmaca. Quéwa, wàacùaca waicáwa presoíyéi ibàna inùmaca, yá canáca ìyéeri irìcu — náimaca níai úwica.

24 Idécanáami néemiàcani, néese sacerdote ìiwacaliná, úwi ìiwacaliná nacái, níai úwi icuèyéica templo, nía nacái sacerdote ìiwacanánáica, càmita náalimá náalíacawa ìwali cànácaalí ìimáaná, yá nasutáca néemiàwaca níawáaca cànácaalísica apóstolnái ìyáaná.

25 Néese áiba asìali yàanàaca. Yá ìimaca nalí:

—Níara asianáica pibàlièyèicatécué presoíyéi ibànalìcu, nabàlùacawa áiba imàdàaná irìcu, cháì templo irìcuírìca. Néewáidaca nàyaca wenàiwica templo irìcu — ìimaca.

26 Néese úwi ìiwacaliná yàacawa úwinái yáapicha. Yá yeedáca níai apóstolca. Càmita quéwa inúadáida nía, cáalucáiná úwinái iicáca wenàiwica, ipíchaná wenàiwica nanúaca úwinái íba iyú.

27 Natéca apóstolnái Junta Suprema yàatalé. Néese sacerdote ìiwacaliná ìimaca apóstolnái irí:

28 —Wadéca wachùlliacuéca pía machacànita cachàiníri iyú camínápiná quirínama péewáidaca wenàiwicanái ìwali yáara asialimica Jesúsca. Quéwa pidécuéca péewáidaca Jerusalén ìyacàlená mìnánái canánama. Piwàwacué nacái picháawàaca waináwaná ìwali cabáyawanácasa wía ìwalíse yái yéetánácawa, yáara asialimica —ímaca nalí.

29 Quéwa Pedro, apóstolnái yáapichéeyéi nacái náimaca sacerdotenái irí:

—Iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái, éwita wenàiwicanái ichùlliacaáníta camínápiná càì wamàni.

30 Wàawirináimi yáacaté Dios icàaluíniná, yái Dios imichàidéericaté Jesús yéetácáisi íicha, yái Jesús pinuéricatécué cruz ìwali.

31 Quéwa Dios idéca imàacaca Jesús wacuèrinápiná, yéewanápiná Jesús icùaca wenàiwicanái canánama. Dios imàacaca Jesús Wáiwacalipiná, wía Israel itaquénáinámica. Dios nacái imàacaca Jesús iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná wawènúadaca wáiwitáisewa wabáyawaná íichawa, Dios imàacacatená iwàwawa wabáyawaná íicha.

32 Wáalíacawa báisíiricani yái tàacásica, wacàlida nacái wenàiwicanái iríni, waicácáináni watuí iyúwa, yái Jesús, imichèericatéwa yéetácáisi íicha. Wacàlida ìwali yái waiquéerica. Espíritu Santo nacái iicácaté macáita yái ichàbáanacatéwa, íná yéewa wacàlidadacani Espíritu Santo inùmalicúise, yái Espíritu Santoca Dios ibànuèrica walí canánama, wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca nalí yái Pedroca.

33 Néese, idécanáami judío íiwacanánái néemiacani, yái Pedro itàacáica, yá calúaca nía. Nawàwa nanúaca Pedronái.

34 Iyacaté quéwa judío íiwacanánái yèewi áiba asiali fariseonái yéená, íipidenéericaté Gamaliel. Yéewáidéeri wenàiwicanái Dios itàacái iyú, profeta Moisés itànèericaté. Cáimiétacanéeri yái Gamalielca. Yá imichàa ibàlùacawa. Yá ichùllaca úwinái namusúadaca náichawa níai apóstolca achúmáanata. Yá úwinái imusúadaca apóstolnái.

35 Néese, Gamaliel íimaca judío íiwacanánái irí:

—Píacué nuénánáica Israel itaquénáinámica. Péemiacué cayába. Cayábacué, pínáidacuéwa cayába ìwali quéechacáwa, yái pínáidéericuéca pimàínínápiná nalí, níara asianáica.

36 Piwàwalicué yáara asialimica Teudas. Yàacatéwa icàlidaca ìwaliwa máinírisa cachàinicanani, íná áibanái asianái cuatrocientos namanúbaca nèepunícawa yáapicha. Quéwa, áibanái nanúacani, yái Teudasmica, yá macáita yáapichéeyéimi naseríacawa. Yáté imáalàacawéi wawàsica.

37 Néese àniwa, néenialité watànàacaalíte wáipidenáwa gobierno irí, naputàacatená wía, iyacaté néeni Judasmi, Galilea

yàasu cáli néeséeri. Abénaméeyéi nàacatéwa yáapicha. Néese áibanái inúacani. Yá macáita naseríacawa níái yáapichéeyéimica.

³⁸ Iná nùalàacuéca pía, pimàacacué matuúbanáica níara asianáica apóstolca. Picácué pisàiwica nalí wawàsi. Wenàiwica íiwitáise iyúcaalí meedáni, yái tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwicanái, yásínica imáalàacawa.

³⁹ Quéwa Dios íiwitáisecaalíni, yá càmítacué píalimá pimáalàidacani. Iná cayábacué nuénánái, ipíchanacué pimànica ùwicái Dios íipunita —ímaca nalí yái Gamalielca. Néese judío íiwacanánái neebáca iyúwa Gamaliel yàalàaná nía.

⁴⁰ Yá namáidaca apóstolnái nàatalépináwa àniwa. Yá needáca apóstolnái ibàle, nanúadáidaca nía àicu iyú, treinta y nueve yáawiría nacapèedáidaca nía àicu iyú. Yá nachùullaca apóstolnái càmíinápíná quirínama nacàlidaca Jesús iináwaná ìwali. Néese namàacaca namusúacawa.

⁴¹ Níái apóstolca nèepùacawa judío íiwacanánái íicha. Casímáica nawàwa, nàaca nacái Dios irí cayábéeri, Dios iicácáinaté nía cáimiétaquéeri iyú, imàacáanápínaté nàuwichàacawa Jesús irípiná, neebáidacáiná itàacái.

⁴² Apóstolnái càmítaté nayamáida néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái Jesús iináwaná ìwali, yái Mesíasca Dios ibànuèricaté icùacaténá israelitanái. Néewáidacaté wenàiwica èeri imanùbaca templo irícu, wenàiwicanái icapèe irícu nacái.

6

Se nombra a siete diáconos

¹ Néenialíté manùbáwanái nàacawa mamáalàacata níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Madécaná judiónái itàaníyéica griego itàacái iyú nàanàacaté áiba cáli néese naicácaténaté judiónái yàasu culto Jerusalén ìyacàlená néré. Nadécanáami neebáidaca Jesús ìwali, yá nayamáacawa néré. Nàyaca nèewi abénaméeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha, íná canáca nalí nayáapíná. Apóstolnái iwacùacaté nayáapíná èeri imanùbaca níái imáapuèyéica yàacàsi, quéwa nawàwacutácaté quiríta yàacàsi níái itàaníyéica griego itàacái iyú. Iná níái itàaníyéica griego itàacái iyú nataánica áibanái judiónái ìwali báawéeri iyú, itàaníyéica hebreo itàacái iyú.

² Néese níái doce namanùbaca apóstol nàwacáidaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá apóstolnái íimaca nalí:

—Càmíta cayába wayamáida wacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí wawacùacaténá yàacàsi catúulécanéeyéi irí.

³ Iná píacué wéénánáica, picutácué siete namanùbaca asianái pèewiwa. Iwàwacutá cayába náiwitáise, càmíiyéi áibanái ícháawàa ibáyawaná ìwali. Iwàwacutá nacái cáalíacáica

nía, iwàwacutá nacái Espíritu Santo icùaca náiwitáise. Yásí wachùulia nawacùanápiná yàacàsi catùulécanéeyéi irí.

⁴ Néese wía apóstolca wasutápiná wíawawa Dios ícha mamáalàacata, wéewáidaca nacái wenàiwica Dios itàacái iyú, Jesús iináwaná ìwali —námaca níai apóstolca.

⁵ Yá abédanamata náiwitáise canánama ìwali yái apóstolnái icàlidéerica nalí ìwali. Yá needáca Esteban, abéeri yeebáidéerica Jesús itàacái manušíwata, Espíritu Santo icuèri nacái Esteban íiwitáise. Needáca nacái Felipe, Prócoro nacái, Nicanor nacái, Timón nacái, Parmenas nacái, Nicolás nacái, yái Antioquía ìyacàlená mìnalica, abéeri cà míiri israelita quéwa iwènúadéericaté íiwitáisewa Dios irípiná yeebáidacaténá càide iyúwa judíonái yeebáidáaná.

⁶ Néese natéca níai siete namanùbaca asíanái apóstolnái yàatalé. Yá apóstolnái isutáca nalí Dios, namàacaca nacáapiwa sietéeyéi ìwali náasáidacaténá macái wenàiwica irí náibaidáanápinaté Dios irí, níai sietéeyéica imanùbaca diáconoca.

⁷ Néeseté macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca Dios itàacái Jesús iináwaná ìwali manùbéeyéi wenàiwica irí cachàiniwanái mamáalàacata. Yá máini manùbaca nía mamáalàacata Jerusalén ìyacàlená mìnaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Manùbéeyéi nacái sacerdotenái judíonái neebáidaca Jesús itàacái.

Arrestan a Esteban

⁸ Abéeri diácono, ípidenéericaté Esteban, itàaníri cayába Dios íiwitáise iyú, ichùnìlaca cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàni nacái yái cà míirica wenàiwica idé imànica, Dios íiwitáise iyú.

⁹ Nàyacaté Jerusalén ìyacàlená irìcu abénaméeyéi Esclavos Libertados nàasu yéewáidacàalu néená, Cirene yàasu cáli néeséeyéi, Alejandría ìyacàlená néeséeyéi nacái, Cilicia yàasu cáli néeséeyéi nacái, Asia yàasu cáli néeséeyéi nacái. Macáita nataànica Esteban yáapicha, chàinisíiri iyú wenàiwicanái yàacuésemi. Nasutáca néemàwa Esteban, náalimáidacaténá naicáwani, nawàwacáinaté náasáidaca càmitasa báisíiritáni, yái Esteban itàacáica.

¹⁰ Quéwa, canácata yéewaná namawèniadaca Esteban yàasu tàacáisi, itàanicáiná cáalíacáiri iyú, Espíritu Santo íiwitáise iyú.

¹¹ Néeseté nàaca áibanái irí plata nacàlidáanápiná nachìwawa néemiacasa Esteban itàanica báawéeri iyú profeta Moisés ìwali, Dios ìwali nacái.

¹² Càité báawaca namànica Jerusalén ìyacàlená mìnaná íiwitáise, nía nacái Jerusalén íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú. Yá napiacatéwa Esteban yàatalé, náibàacani, yá natécani

nacháawàacaténá iináwaná ìwali, Junta Suprema yàacuésemi, níái judío íiwacanánái béeyéica.

¹³ Needáca áibanái àniwa natàanicaténá nachìwawa Esteban ìwali. Yá náimaca Esteban ìwali:

—Yái asìalica itàanica mamáalàacata báawéeri iyú wàasu templo ìwali, yái wàasu templo mabáyawanéerica. Itàanica báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté.

¹⁴ Wadéca wéemiaca icàlidáaná Jesús Nazaret iyacàlená néeséerimi imáalàidapinása wàasu templo, iwènúadapinása nacái wáiwitáise profeta Moisés itàacái íicha —náimaca namànica nachìwawa.

¹⁵ Néese macáita náiwacanánáica, nía nacái yáawinéeyéicawa néré naicáidaça Esteban irí. Yá naicáca Esteban inàni icànaca càiride iyúwa ángel inàni icánáaná.

7

Defensa de Esteban

¹ Néeseté, sacerdote íiwacaliná isutáca yéemiawa Esteban asásí básiicalíni, yái náimáanáca nacháawàanáca Esteban iináwaná ìwali.

² Néese Esteban íimaca nalí: “Píacué nuénánáica, wacuèrinánái béeyéi nacái, péemiacué nulí: Wacuèriná Dios icànèeri máini mèlumèluíri iyú, yácata imàaquéericaté yáawawa wàawirimi Abraham iicácani Abraham iyacaalíté Mesopotamia yàasu cáli íinata, ipíchawáiseté yàacawa iyacaténá Harán iyacàlená irícu.

³ Dios íimacaté Abraham irí: ‘Pimàaca pìasu cáliwa, péenánái nacáiwa. Pìawa áiba cálire núsáidéeripiná pirí’, íimacaté yái Diosca.

⁴ Néese Abraham yàacatéwa Caldea yàasu cáli íicha, yàacawa iyacaténá Harán iyacàlená irícu. Néese Abraham yáaniri yéetácadénáamiwa, yá Dios itéca Abraham íinatalépiná yái cáliquéi càicuéca pìyacuéca siùcade.

⁵ Quéwa Dios càmítaté imàaca Abraham idèniaca yái cálica, ibatàa ibàlùacatáipináwa yàabàli iyúwa, càmítaté Dios yàaca cáli Abraham irí. Dios íimacáita Abraham irí yáanápínaté iríni, yéewanápiná Abraham itaquénáinámi idèniaca yái cálica, Abraham yéetácadénáamitéwa, éwítaté méenibecáanítàacáwa yái Abrahamca yáté èrimicaté.

⁶ Dios icàlidacaté Abraham iríni nacái itaquénáinámi nàyanápinaté iyúwa canéeyéi yàasu cáli áiba cáli íinata. Dios íimacaté nàyanápinaté néré càulenáwaca, áibanái yàasu wenàiwicapínaté nía, yá nacái yáara cáli néeséeyéica nàuwichàidáanápínaté Abraham itaquénáinámi cuatrocientos camuípinaté.

⁷ Quéwa Dios íimacaté Abraham irí: ‘Nùuwichàidapíná níara ìyéyéica áiba cáli íinata imàniyéipínáca yàasu wenàiwicawa pitaquénáinámi. Yá pitaquénáinámi namusúapínáwa ícha yáara cálica, yásí nàapíná nucàaluíná cháí Canaán yàasu cáli’, càité íimaca yái Diosca.

⁸ Dios imànicaalíté wawàsi Abraham yáapicha, yáté ichùuliaca Abraham imànínapíná circuncisión yéenibe aslanái iríwa nawàwalicaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía, yèyéica icàaluíná. Iná idécanáamité Abraham ìri Isaac imusúaca íicá èeri, yáté Abraham imànica circuncisión Isaac irí Isaac idèniacaalíté ocho èeri. Càita nacái Isaac imànicaté circuncisión ìri iríwa ìpidenéricaté Jacob. Jacob imànicaté nacái circuncisión yéenibe aslanái iríwa doce namanùbaca. Néese Jacob yéenibe docéyéica imanùbaca, níacata wàawirináimica, wía doce wamanùbaca Israel itaquénáinámi yàawiríaca.

⁹ “Wàawirináimica níai Jacob yéenibecaté. Néeseté báawaca naicáca naméerériwa José, cayábacáiná náichani. Yáté nawéndaca José áibanái irí natécaténáni Egipto yàasu cáli néré. Quéwa Dios yàacawéeridacaté José Egipto yàasu cáli néeni.

¹⁰ Yáté Dios iwàsàaca José yùuwichàacáisi ícha. Dios imàcaca cáaliacáicani, yái Joséca, iná faraón, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli, cayábacaté íicáca José. Yáté faraón imàcaca José icùaca yáapicha Egipto yàasu cáli. Imàaca nacái José icùaca faraón icapèe manuíri.

¹¹ “Néeseté máapicái ìyacaté Egipto yàasu cáli imanuíca, cháí wàasu cáli íinata nacái, ìpidenácatalécaté Canaán. Yá macái wenàiwicanái yùuwichàacatéwa báawanama máapicái iyú. Wàawirináimi nacái càmítaté nàanàa nayáapínáwa cháí nàasu cáli íinatawa.

¹² Quéwa Jacob yéemíacaté Egipto yàasu cáli iináwaná nàwacáidacaté trigo ituíná Egipto yàasu cáli néeni. Iná Jacob ibànùacaté néré yéenibewa, níai wàawirináimica. Néeseté nàacawa Egipto néré idàbáanáté nàacawa.

¹³ Néeseté nàacawa néré pucháibáanáté yàawiríapíná, yáté José icàlidaca iináwanáwa yéenánái iríwa néenásàiricani. Iná yéewa, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli, yáaliacawa nacái José ìwali, cainácaalí ìiwitáaná wenàiwicacani.

¹⁴ Néeseté José ibànùacaté tàacáisi yáaniri Jacob iríwa itéenápínaté yáapichawa yéenánaiwa macáita Egipto yàasu cáli nérépínaté. Nàyacaté setenta y cinco namanùbaca aslanái Jacob yéenibeca, itaquénái nacái, manùbéyéi inanái nacái.

¹⁵ Càité Jacob yàacawa ìyacaténá Egipto yàasu cáli íinata. Jacob yéetácawa néré máinicaalíté béericani. Wàawirináimi nacái béyéicaalíté nía, yá néetáté nacáiwa Egipto yàasu cáli íinata.

¹⁶ Néeseté Jacob yáapimi natécawa Siquem néréni nabàliacaténáni càliculli irìcu, yái càliculli Abraham

iwènièricaté Hamor yéenibe ícha níái Siquem mìnánáica.

17 “Mawiénicaalíté néenáiwaná Dios imànicatáipináté càide iyúwaté ímáaná Abraham irí, yáté madécanáca nía, níái Israel itaquénáinámica Egipto yàasu cáli néré.

18 Néeseté madécaná camuí idécanáamité José yéetácawa, yá áiba nacuèriná Egipto mìnali idàbaca icùaca Egipto yàasu cáli camíricaté yáalíawa José iináwanámi ìwali.

19 Néese nacuèriná ichìwáidacaté wàawirináimi. Yáté imànica nalí báawéeri. Ichùuliaca náuca néenibewa quìraslinái néetacáténátéwa.

20 Yáté èerica Moisés imusúaca iicá èeri. Yá cayábéeri Dios iicáca yái quìraslica. Moisés isèenái icùacani máisiba quèeri nacapée iricuwa.

21 Néese iwàwacutá namàacaca méetàuculétani. Quéwa faraón ídu yàanàaca yái sùmàica, yá uedácani uìripináwa, yá udàwinàacani càide iyúwa uìrisíwa.

22 Càité Moisés yéewáidacawa macái wawàsi ìwali Egipto yàasu cáli néeséeyéi yáalianácawa. Yá Moisés itàanica cáalíacáiri iyú, cachàiníiri nacái íiwitáise.

23 “Néese idécanáamité idèniaca cuarenta camuí, yá Moisés iwàwacaté ipáchiaca yéenánái yàataléwa, níái israelitaca.

24 Néré iicáca Egipto yàasu cáli néeséeri icapèedáidéeri israelitasàiri. Yá Moisés yàacawa iyúudàacáténá catúulécanéeri israelita. Moisés inúaca Egipto yàasu cáli néeséerica.

25 Moisés iyúunáidacáiná yéenánái yáalíacawa Dios imàacáanápínaté Moisés iwasàaca nía nàuwidenái íchawa, níái Egipto yàasu cáli néeséeyéica. Càmitaté quéwa càì náináidacawa, níái israelitaca.

26 Néese mapisáináami àniwa Moisés yàanàaca pucháiba israelitanái ipéliayaquéeyéiwa. Yá Moisés iwàwa namàacáyacacawa. Iná íimaca nalí: ‘Abémisanacuéca pía, ¿cánacué pimàni báawéeri piríwáaca?’ íimaca yái Moisésca.

27 Néese yái aslali imàníricaté báawéeri yéenásàiri iríwa iwesíaca íchawa Moisés. Yá íimaca Moisés irí: ‘¡Pía camírita icùa wía! ¿Cáná yéewaná píalaa wáichawáaca wía?’

28 ¡Càmita píalimá pinúaca núa càide iyúwa pinúaná Egipto mìnali táquicha! íimaca.

29 Néese Moisés yeemìacaalíni, yá ipíacawa Egipto yàasu cáli ícha. Yá yàacawa Madián yàasu cáli néré. Moisés ìyacaté néré càide iyúwa canéeri yàasu cáli. Néeseté yeedáca yàacawéetúapínáwa. Yá idèniaca yéenibewa pucháiba asianái.

30 “Néese áiba cuarenta camuí idénáami, yáté Moisés ìyaca manacúali yùucubàa càinàwàiri mawiénita manuiri dúli irí ípidenéeri Sinaí. Yá Moisés iicáca Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani quichái yèewíise, maléenéeri àicu yèewíise, yeeméeriwa quichái iyú.

31 Yá Moisés icalùadacawa iicáca yái yéenáiwánási nacáirica. Néese yàacawa mawiénita iicácaténá cayábani, yá yémìaca Wacuèriná Dios itàacái. Dios íimacaté Moisés irí:

32 'Núacata yái Dios pìawirinái yèerica icàaluíniná. Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái', íimacaté yái Diosca. Yá Moisés itatácawa icalùniwa. Yá cáaluca iicáidaca néré.

33 Néese Wacuèriná Dios íimaca irí: 'Píwatàa píchawa pizap-toniwa pìacaténá nucàaluíniná, pibàlùacáináwa nuípunita, núa mabáyawanéerica.

34 Báisíta nudéca nuicáca nàuwichàanáwa, níái wenàiwica cáininéeyéica nuicáca ìyèeyéica Egipto yàasu cáli néré. Nudéca nuémìaca nasàna náichàanica manuísíwata. Iná nudéca nulicùacawa nuwasàacaténá nía nàuwidenái íichawa. Iná aquialé, nubànùapiná pía Egipto yàasu cáli néré', íimaca yái Diosca.

35 "Ewitaté canácaníta iwèni naicáca Moisés náimacaalíté irí: '¡Pía càmírita icúa wía, canáca yéewaná pialàa wáichawáaca wía!' còi náimacaté, càicàaníta Dios ibànùacaté nalí Moisés nacuèrinápináca iwasèeripináté nía nàuwidenái íichawa. Yái Dios càiri iicácanáwade iyúwa ángel imàaquéerica yáawawa Moisés iicácani maléenéeri àicu yèewíse yeeméericawa quichái iyú, yácata yái Diosca yàacawéeridéericaté Moisés iwasàacaténáté, icùaca nacái níái israelitaca.

36 Yáté Moisés yàacawa Egipto yàasu cáli néré. Néese Moisés iwasàacaté wàawirináimi Egipto yàasu cáli íicha. Moisés imànicaté madécaná Dios ichàini iyú càmíri idé áiba wenàiwica imànica, iwasàacaténáté israelitanái. Càité Moisés imànicani Egipto yàasu cáli néeni, Mar Rojo yàasu manuíri úni néré nacái, manacúali yùucubàa càinàwàiri nacái idècunitàacá nèepunícawa chuìri cáli íinatabàa cuarenta camuí.

37 Yácata Moisés icàlidéericaté wàawirináimi irí nacái: 'Aibaalípiná Wacuèriná Dios ibànùapinacué píriwa profeta péenátacuéwa, nuíwítáise nacáirica', íimacaté yái Moisésca.

38 Yácata Moisés nacái ìyéericaté Israel itaquénáinámi yáapicha ìwacáidáyaquéeyéicawa chuìri cáli néré néemìacaténá Dios itàanica nalí. Moisés itàanicaté Dios yáapicha càiri iicácanáwade iyúwa ángel Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmalicúise wàawirináimi irí. Yácata Moisés nacái yéemièricaté Dios itàacái icàlidéerica càinácaalí iyú Dios yàaca wenàiwica nacáuca càmíri imáalàawa, yéewacaténá Moisés icàlidaca walíni yái tàacáisica.

39 "Wàawirináimi quéwa càmítaté nawàwa neebáidaca Moisés itàacái. Nawàwacaté náucaca náichawa meedáni, nawàwaté nacái nèepùacawa Egipto yàasu cáli néré.

40 Inaté idècunitàacá Moisés ìyaca Dios yáapicha Sinaí yàasu manuíri dúli ipùataliculé, yá wàawirináimi náimacaté Aarón irí, yái Moisés ibèerica: 'Pimàni walí wàasu cuwáináipiná

icuèyéipiná wía, càmicáiná wáalíawa càinácaalí ìyáaná yáara Moisésca yeedéerimicaté wía Egipto yàasu cáli íicha', náimaca.

⁴¹ Néseté namànica ídolo, pacá yéenibe yéenáiwana, nàasu cuwáisàiripináwa. Yá nanúaca napirawa iyúwa sacrificio ídolo irí, nàacatená cuwáisàiri icàaluíniná. Yá casímáiri iyú namànicaté manuíri fiesta ídolo irípiná, nàacatená cayábéeri nàasu cuwáisàiri iríwa, yái ídolo namàníricaté nacáapi iyúwa.

⁴² Inaté Dios iwènúadaca íiwitáisewa náicha, yá imàacaca nàaca dùlupùta icàaluíniná yéewacatená nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalísewa. Càité Dios yàasu profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Dios íimacaté:

'Píacué israelitaca, bàaluité càmitacué pía cayába nucàaluíniná sacrificio iyú, ofrenda iyú nacái, idècunitàacá pèepunícawa cuarenta camuí manacúali yùucubàa càináwàiri:

⁴³ ¡Càmírita! Núalíacatéwa píacuéca mamáalàacata cuwáisàiri Moloc icàaluíniná, yá nacái cuwáisàiri Refán yàasu dùlupùta nacái, níara cuwáináí yéenáiwana pímaníyéicatécué picáapi iyúwa, pímanícaténácué nuícha culto nalípiná. Iná núucapínácué píawa píasu cáli íichawa, máini déeculé Babilonia ìyacàlená íicha', íimacaté yái Diosca.

⁴⁴ "Manacúali yùucubàa càináwàiri, wàawirináimi nadèniacaté Dios yàasu manuíri caplíma mabáyawanéeri íimamisíiri, yái nasutácatáipináca Dios íicha. Nacùacaté pucháiba íba sàabadéeyéi caplíma irícu, níai íbaca Dios itànèeyéicaté ìwali itàacáíwa. Namànicaté Dios yàasu manuíri caplíma íimamisíiri càide iyúwa Dios ichùullianaté Moisés. Yaté Moisés ichùullaca namànicani càide iyúwa íicáanaté yéenáiwanási nacáiri irícuíse Dios imàaquéericaté Moisés íicáca Sinaí yàasu manuíri dúli ipùatalìculé.

⁴⁵ Néseté wàawirináimi yeedáca Dios yàasu caplíma nasèenáimi íichawa. Néese wàawirináimi yàanèeyéicaté Josué yáapicha, natéca Dios yàasu caplíma aléi wàasu cáli íinatalé idécanáamité namawèniadaca áibanái wenàiwica wàasu cáli íicha. Níara áibanái wenàiwicanái íiwitáanáca, Dios yúucacaté nía wàasu cáli íicha yàacatenaté nàasu cáli wàawirináimi irí. Wàawirináimi nadèniacaté yái manuíri caplíma íimamisíiri àta rey David yàasu èeripínaté.

⁴⁶ Néseté Dios imànica cayábéeri rey David irí, cayábacáiná íicáca David íiwitáise, íná David iwàwacaté imànica wàlisài caplísiwa Dios ìyacatáipiná, yái Dios Jacob itaquénáinámi nèericaté icàaluíniná, níai wàawirináimica.

⁴⁷ Quéwa Dios imàacacaté rey David ìiri Salomón imànica Dios yàasu templo.

48 Quéwa Dios chènuníiseri càmita ìya templo irìcu wenàiwicanái imàníirica icáapi iyúwa. Càité Dios yàasu profeta Isaías ímacaté Dios inùmalìcuíse. Dios ímacaté:

49 ‘Núacata yái Dios ìyéerica chènuniré, máini nacái achúméeri nuícha èriquéi. Canácata wenàiwica yáaliméeri imànica nucapèe, nuyamáacatáipináwa,

50 núacáiná máini manuiri náicha macáita yái wawàsi nudàbéericaté’, ímacaté yái Diosca”, ímaca nalí yái Estebanca.

51 Yá Esteban icàlidaca nalíni àniwa níai judío íiwacanánáica: “Píacué quéwa, mamáalàacatacué càmita piwàwa peebáidaca Dios itàacái. Càmitacué piwàwa péemíaca Dios itàacái. Píináidacuécawa piwàwalìcuísewa càide iyúwa wenàiwica càmiyéi yáalíawa Dios ìwali. Piùwìdecuécawa pimànica Espíritu Santo càiripináta. Píináidacuécawa càide iyúwa piawirináimi náináidáanáwa bàaluité.

52 Piawirináimicué namànicaté báawéeri macáita Dios yàasu profetanái irí, níai icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Piawirináimicué nanúacaté wenàiwica icàlidéeyéicaté tàacáisi íiméericaté Jesús yàanàanápinaté yái mabáyawanéerica. Néese siúcade idéca yàanàaca yái mabáyawanéerica Jesucristo, quéwa picháawàacatécué Jesucristo, yaté pinúacuécani.

53 Péemíacatécué Dios itàacái ángelnái icàlidéerica wàawirináimi irí, quéwa càmitacué peebáida yái tàacáisica”, ímaca yái Estebanca.

Muerte de Esteban

54 Néeseté idécanáami judío íiwacanánái yéemíaca Esteban icàlidáaná nalíni, yá máini calúaca nía. Yá naamíaca nayéiwa nalúa iyúwa.

55 Quéwa Espíritu Santo icùaca Esteban íiwitáise, yá Esteban iicáidaca chènuniré, yá iicáca Dios ìyacàle irìculé icànéerica Dios icamalá iyú. Esteban iicáca nacái Jesús ibàluèricawa Dios yéewápuwáise.

56 Yá Esteban ímaca:

—Piicácué nacái núapichani. Nuicá capíraléeri cáli yàacuèricawa. Nuicá nacái yái asíali Dios néeséerica ibàluèricawa Dios yéewápuwáise —ímaca yái Estebanca.

57 Quéwa judío íiwacanánái nabàllacáita meedá nàuwíwa nacáapi iyúwa Esteban itàacái íicha. Néemíanicawa quéwanáta cachàiníri iyú. Yá napiaca náibàaca Esteban.

58 Yá namusúadacani yàcalé íicha. Néese níai icháawèeyéica Esteban iináwaná ìwali náucaca náichawa nàasu ruana nacáiriwa. Abéeri asíali íipidenéeri Saulo icùaca nalípiná nàasu ruana nacáiri. Yá nadàbaca nanúaca Esteban íba iyú.

⁵⁹ Idècunitàacá nanúaca Esteban íba iyú, Esteban isutáca yáawawa Jesús ícha mamáalàacata, ímaca Jesús irí: “Nuíwacali Jesús, peedácatéta nucáuca”, ímaca yái Estebanca.

⁶⁰ Néese Esteban yúuwàa ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa, yá ímaca cachàiníri iyú: “¡Nuíwacali, pimàaca piwàwawa nabáyawaná ícha yái nanúanáca núa!” ímaca yái Estebanca. Idécanáamité cài ímaca, yá yéetácawa Estebanca.

8

Saulo persigue a la iglesia

¹ Yái Saulo abédanamata íiwitáise náapicha, níai inuáyéicaté Esteban. Yáté èerica manùbéeyéi nàuwidaca namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén ìyacàlená irìcu. Nadàbaca namànica ùwicái cachàiníri iyú yeebáidéeyéi íipunita. Iná macáita yeebáidéeyéica Jesús nèpùacawa Jerusalén ìyacàlená ícha Judea yàasu cáli nérépiná, Samaria yàasu cáli nérépiná nacái. Níawamita apóstolnái càmíyeyi yèepùawa Jerusalén ícha.

² Abénaméeyéi asianái yeebáidéeyéi Dios itàacái cáalíacáiri iyú natéca nabàliawa Estebanmi. Yá náicháanica íiwitáise cachàiníri iyú.

³ Quéwa Saulo iwàwacaté imáalàidaca macáita yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá itéca úwinái, iwàlùacawa nacapèe irìculé macáita íbàacaténá asianái, inanái nacái, yá úwinái iwatàidaca nía nacapèe irìcuísewa, yá Saulo ibànùaca nía presoíyeyi ibànaliculépiná.

Anuncio del evangelio en Samaria

⁴ Quéwa áibanái iwàwacutéeyéicaté ipiacawa Jerusalén ìyacàlená ícha, nàacatéwa nacàlàliacawa madécaná yàcalé néré, yá àta alénácaalíté nàacawa nacàlidaca yái tàacáisi ímérica Jesús iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Aiba Felipe, abéeri néená níai imusuéyecatéwa Jerusalén ìyacàlená ícha, yàacawa manuíri Samaria ìyacàlená néré. Yá idàbaca icàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali.

⁶ Madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá néemíaca cayábéeri iyú yái tàacáisi Felipe icàlidéerica, naicácáiná Felipe imànica madécaná Dios ichàini iyú yái càmírira wenàiwica idé imànica.

⁷ Felipe yúucacaté demonio madécaná wenàiwica ícha. Yá demonionái yàacawa yémíaníyeyiwa wenàiwicanái ícha. Felipe ichùnìaca nacái madécaná máapinéeyeyi iiná, áibanái nacái éeruíyeyi yàabàli.

⁸ Iná yéewa casíimáica nawàwa manuísíwata níai Samaria ìyacàlená mìnánáica.

⁹ Quéwa iyacaté néeni abéeri asiali ípidenéerica Simón. Quéchatécáwa imànicaté imàliyédewa yácalé irìcu, yácaíná camàliquéericani, yái Simónca. Ichìwáidacaté Samaria iyacàlená mìnánái, ímacáináté ìwaliwa máinírìsa cachàinica íiwitáise.

¹⁰ Quéchatécáwa macáita Samaria iyacàlená mìnánái, sùmanái, béeyéi nacái macáita neebáidacaté Simón itàcái. Yá náimacaté nalíwáaca: “Yácata náiméerica ìwali idèniéerica Dios íiwitáise manuírì”, náimacaté Simón ìwali.

¹¹ Quéchatécáwa néemiaca irí cayábéeri iyú yái Simónca, ichìwáidacáináté wenàiwica imàlica iyúwa madécaná camuí.

¹² Quéwa neebáidacaté yái cayábéeri tàacáisi Felipe icàlidéerica nalí, íiméerica Dios icùaca yàasu wenàiwicawa, yái tàacáisi Jesucristo ìwali nacái, ínáté nabautizácawa, níái asianáica, inanái nacái, yeebáidéeyéicaté Jesús itàcái.

¹³ Yái Simónca nacái yeebáidacaté Jesús iináwaná ìwali, yá ibautizácawa. Néese Simón yàacawa Felipe yáapicha, Simón íináidacáináwa manuísíwata iicáidaca Felipe irí Felipe imànicáiná manuísíwata madécaná wawàsi camírì wenàiwica idé imànica.

¹⁴ Néeseté apóstolnái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, néemiaca naináwaná Samaria iyacàlená mìnánáica neebáidacaté Dios itàcái Jesús ìwali, íná apóstolnái nabànùaca Pedro, Juan nacái nàacaténáwa Samaria iyacàlená néré.

¹⁵ Idécanáami nàanàaca Samaria iyacàlená néré, yá Pedronái nasutáca nalí Dios ibànùanápíná Espíritu Santo nawàwalìculé.

¹⁶ Càité apóstolnái isutáca Dios íicha càmicáinácáwa Espíritu Santo yàanàa Samaria iyacàlená mìnánái ìwali, ibatàa abéeri ìwalipíná, càmitàacáwa yàanàa nàwali. Nabautizácáitawa Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, náasáidacaténá neebáidaca itàcái.

¹⁷ Néese Pedro, Juan nacái namàacaca nacáapiwa nàwali níái Samaria iyacàlená mìnánáica. Càité Espíritu Santo yàanàaca nàwali yàacawéeridacaténá nía.

¹⁸ Simón iicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo yàanàaca nàwali apóstolnái namàacacaalíte nacáapiwa nàwali, yá Simón iwàwacaté yàaca plata apóstolnái irí nawéndacaténá irí yái Espíritu Santo ichàinica.

¹⁹ Simón íimaca nalí:

—Piacué nacái nulí yái pichàinicawa yéewanápíná nacái numàacacaalí núcáapiwa cawínácaalí ìwali, yásí yàanàaca nàwali yái Espíritu Santoca —íimaca yái Simónca.

²⁰ Yá Pedro íimaca irí:

—¡Pía imáalèeripínácawa yàasu plata yáapichawa!, càmicaalí piwènúada píiwitáisewa báawéeri íicha, piyúunáidacáiná píalimápíná piwèniaca Espíritu Santo ichàini piasu plata iyúwa, yái Espíritu Santo Dios yèerica wenàiwicanái irí mawèníri iyú.

²¹ Canáca yéewaná peedápiná piríwani, càmicáiná cayába píiwitáise Dios iicápiná.

²² Piúca píchawa yái píiwitáise cawa báawéerica. Pisutá píawawa Dios ícha manuísíwata. Cawàwanáta imàaca iwàwawa píbáyawaná ícha, yái pínáidánácawa báawéeri iyú Espíritu Santo iwali.

²³ Núlíacáináwa ípísíríca píwàwa lúasi iyú càide iyúwa ípísírí culáli, yá nacái píiwitáise báawéeri idacùaca pía —ímaca yái Pedroca.

²⁴ Yá Simón ímaca nalí:

—Pisutácué Dios ícha nulípiná ípíchaná imàacaca yàanàaca nùwali yái píiméerica nulí iwali —ímaca.

²⁵ Néese níái apóstolca, nadécanáamité nacàlidaca naináwanáwa neebáidaca Jesús itàacái, nadécanáami nacái néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yá nàacawa náicha. Nacàlidaca nacái yái cayábéeri tàacáisica Jesús iwali áiba yàcalé írìcubàa Samaria yàasu cáli ínatéeyéica iyaca. Càité nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa.

Felipe y el funcionario etiope

²⁶ Néeseté àniwa Wáiwacali yàasu ángel ímaca Felipe irí: “Píawa sur iwéré àyapu írìcubàa yèericawa Jerusalén iyacàlená ícha Gaza iyacàlenámi nérépiná”, ímaca yái ángelca. Yáara àyapu yèericawa manacúali yùuculé caináwàiri, canácatalé wenàiwica.

²⁷ Yá Felipe yàacawa. Néese Felipe yàanàaca asiali àyapulicubàa, Etiopía yàasu cáli néeséeri. Yácata nàasu wenàiwica cachàiníiri, gobiernosàiri, íbaidéerica Etiopía yàasu cáli icuèrinásàatúa irí, icùaca ùasu cawèníiri. Quéechatécáwa yàacawa Jerusalén iyacàlená néré yàacaténá Dios icàaluíná.

²⁸ Néeseté yái asiali yèepùacawa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa. Yàacawa yàasu carro írìcuwa, caballonái iwataidéerica yèepunicawa yáamiwáisewa. Yáawinéericawa iyaca yàasu carro írìcuwa iléeri néeni Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta írìcu.

²⁹ Yá Espíritu Santo ímaca Felipe irí àniwa: “Píawa yàatalé yái carroca”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³⁰ Iná Felipe ípíacawa néré, yàanàaca carro yàatalé, yá Felipe yéemiaca etiopesàiri itàacái iléeca Dios itàacái profeta Isaías itànèericaté cuyàluta írìcu. Yá Felipe isutáca yéemiawani:

—¿Péemiasica cainácaalí ímáaná yái píléerica? —ímaca yái Felipeca.

³¹ Yá etiopesàiri ímaca irí:

—Càmita yéewa nuémíaca cainácaalí ímáaná canácáiná yéewáidéeri núa —ímaca. Yá isutáca Felipe ícha wawàsi iwàlúanápiná yáawinacawa yáapícha carro írìculé Felipe yéewáidacaténáni.

32 Yáí tàacáisi etiopesàiri iléericaté íimaca:

“Natéca nanúawani càide iyúwa nanúacaalí napìrawa ovejawa iyúwa sacrificio, càide iyúwa cordero ibàlùacaalíwa nàacuésemi níái idaluéyéica ichùna. Quéwa càmita itàaní nali báawéeri iyú, níái imàníyéica irí báawéeri, càmita nacái icuísua íichawa nía.

33 Yá nawàwaca nabáiniadacani, naicáanica iquíniná. Ewita càmicáanítaté imàni ibáyawanáwa, càicáaníta nàuwichàidacani. Canácata itaquénáinápiná nanúacáináni”,

càité itànàaca yáí profeta Isaíasca.

34 Néese yáí gobierno icuèriná etiopesàiri íimaca Felipe irí:

—Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni cawinácaalí wenàiwica ìwali profeta icàlidaca yáí tàacáisica. ¿Icàlidasica ìwaliwata, áiba ìwalitasica nacái? —íimaca.

35 Néese Felipe icàlidaca irí yáí cayábéeri tàacáisi Jesús ìwali. Quéchatécáwa Felipe icàlidaca iríni càinácaalí íimáaná yáí tàacáisi profeta Isaías itànèericaté. Isaías itànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuése íiméerica Jesús yàanàanápínaté yùuwichàacaténátéwa, yáí tàacáisi etiopesàiri iléericaté.

36 Néese nachàbaca nàacawa úni néenibàa, yá gobierno icuèriná íimaca Felipe irí:

—Piicá úni; ¿cayábasica pibautizáca núa? —íimaca.

37 Néese Felipe íimaca irí:

—Uwé, peebáidacaalí Jesús itàacái macái piwàwallicuésewa — íimaca yáí Felipeca. Néese asíali íimaca:

—Nuebáidaca Dios Iiricani yáí Jesucristoca —íimaca.

38 Néese etiopesàiri ichùullaca nayamáidaca carro, yá nalìcùacawa úni yáaculé, yá Felipe ibautizácani.

39 Namichàacatéwa úni yáacuése, yáta Espíritu Santo Wáiwacali ibànuèrica, itéca Felipe. Gobierno icuèriná càmita quirínama iicáca Felipe. Néese etiopesàiri yèepùa yàacawa yàasu cáli nérépináwa àniwa casímáica iwàwa manuísíwata.

40 Yáta Felipe yàanàaca Azoto ìyacàlená néré, yá icàlidaca nalíni yáí tàacáisi cayábéerica Jesús iináwaná ìwali. Néese Felipe ipáchiaa yèepunícawa macái yàcalé irìcubàa ìyéeyéica àyapu ìwalibàa, yá icàlidaca macái yàcalé irìcuni àta yàanàacatalétaté Cesarea ìyacàlená néré.

9

Conversión de Saulo

1 Quéwa Saulo icutácaté mamáalàacata inúanápiná wenàiwicanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná Saulo yàacawa sacerdote íiwacaliná yàatalé.

² Saulo isutáca ícha ibànùnápíná tàacáisi Damasco ìyacàlená néré, judiónái yéewáidacàalu imanùbaca íiwacanáiná írí, namàacacaténá Saulo íbàaca yeebáidéeyéi, asíanái, inanái nacái, ìyéeyéica Damasco írìcu, itécaténá nía presoíri iyú Jerusalén ìyacàlená néré.

³ Idécanáamité Saulo yeedáca iríwa cuyàluta namanùbaca, yá yàacawa Damasco ìyacàlená nérépiná. Iyacaalíté mawiénita Damasco írí àyapulicubàa, yáta camalási chènuníséeri icànacaté Saulo itéese máini mèlumèluíri iyú.

⁴ Yá Saulo yúuwàa írìacawa cáli ínatale, yéemíaca tàacáisi. Yái tàacáisi íimaca Saulo írì: “Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?” íimaca yái tàacáisica.

⁵ Saulo isutáca yéemíawani: “¿Cawiná pía, Nuíwacali?” íimaca yái Sauloca. Yái tàacáisi íimaca Saulo írì: “Núacata yái Jesús. Núacata yái piùwidéerica pimànica. Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipélicáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalìcu”, íimaca yái Wáiwacalica.

⁶ Yá Saulo itatáca icalùniwa. Néese íimaca: “Nuíwacali, ¿càinástica piwàwa numànica?” íimaca yái Sauloca. Néese Wáiwacali íimaca írì: “Pimichàawa pìanáwa yàcalé írìculé. Nérénica nacàlidaca pìrìwani càinácaalí iwàwacutá pimànica”, íimaca yái Wáiwacalica.

⁷ Aibanái Saulo yáapichéeyéica asíanáica cáaluca nía báawanama néemíacáiná sànasi quéwa canéeyéita iiquéeri wenàiwicaca.

⁸ Néese Saulo imichàacawa cáli ícha. Yá yàacùaca ituíwa, quéwa càmita yéewa iicáidaca. Iná náibàacáita natéwa Saulo icáapi ìwali Damasco ìyacàlená írìculépiná.

⁹ Saulo ìyaca Damasco ìyacàlená írìcu máisiba èeri, càmita idé iicáidaca. Càmirita iyáa iyáacaléwa, ibatàa únipiná ìira.

¹⁰ Iyaca néré Damasco ìyacàlená mìnali ípidenéerica Ananías. Néese, Wáiwacali imàacaca yáawawa Ananías iicácani yéenáiwánási nacáiri írìcuíse. Yá íimaca Ananías írì: “¡Ananías!” íimaca yái Jesúsca. Néese Ananías íimaca: “¿Càiná, Nuíwacali?” íimaca yái Ananíasca.

¹¹ Yá Wáiwacali íimaca Ananías írì: “Pìawa írìcubàa yái àyapuca ípidenéerica Derecha. Piwàlùawa Judas icapèerìculé. Pisutá íchani, pitàanínápiná áiba asìali yáapicha, Tarso ìyacàlená néeséeri, ípidenéeri Saulo. Siùca isutáca ìyaca yáawawa Dios ícha.

¹² Idéca iicáca áiba asìali yéenáiwánási nacáiri írìcuíse ípidenéeri Ananías, iwàluèricawa imàacaca icáapiwa ìwali yéewanápiná idé iicáidaca àniwa”, íimaca yái Jesúsca.

¹³ Quéwa Ananías, idécanáami yéemíacani, yá íimaca: “Nuíwacali, madécaná nacàlidaca nulíni iináwaná ìwali, yáara

asialica. Nadéca nacàlidaca nulíni ìwali imànica báawéeri nalí níara yeebáidéeyéica pitàacái Jerusalén iyacàlená néeni.

14 Sacerdote íiwacanánái nadéca nachùuliaca yàanàanápíná aléi itécáténá macáita wía presoíri iyú, wía isutéeyéica yáawawa pícha”, íimaca yái Ananíasca.

15 Quéwa Wáiwacali íimaca Ananías irí: “Pìawa matuíbanáiri iyú; nudéca nuedáca yái asialica icàlidacáténá nuináwaná ìwali áibanái wenàiwica irí, nalí nacái áiba cáli néeseeyéica, nacuèrinánái irí nacái, israelitanái irí nacái.

16 Núsáidapíná iríwa nuíwítáisewa càinácaalí iyú iwàwacutápiná yùuwichàacawa nulípiná, yeebáidacáiná nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

17 Néese Ananías yàacawa capíi néré, Saulo iyacatalé iyaca. Yá iwàlùacawa néré imàacaca icáapiwa Saulo ìwali. Yá Ananías íimaca Saulo irí:

—Nuénásàiri Saulo, Wáiwacali Jesús imàaquéricaté yáawawa piicácani àyapulicubàa, yáquéi ibànùaca núa pìatalé yéewanápíná pidé piicáidaca àniwa, yéewanápíná nacái Espíritu Santo icùaca píiwítáise —íimaca yái Ananíasca.

18 Yáta cubái íimami nacáiri itúacawa Saulo ituírìcuíse, yá idé iicáidaca àniwa. Yá imichàacawa ibautizácawa.

19 Néese Saulo iyáaca iyáacaléwa, cachàinica àniwani. Iyamáacawa néeni máisibáwanáita èeri náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, iyéeyéica Damasco iyacàlená irícu.

Saulo predica en Damasco

20 Néeseté Saulo idàbaca yèepunicawa yéewáidaca wenàiwica judiónái yéewáidacaalu irícu. Icàlidaca nalíni Dios Iiriquéi Jesúsca.

21 Macáita yéemièyéica Saulo icàlidáaná, náináidacawa manuísíwata néemiaca yàasu tàacáisi. Néese náimaca nalíwáaca:

—¿Cánásica yéewa imàni càì? Yái asialica yùuwidecaté imànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesúsmi iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni. Yácata yái yàanèricaté aléi nacái itécáténá nía presoíri iyú, yéewanápíná sacerdote íiwacanánái yùuwichàidaca nía. ¿Cánásica iwàwa icàlidaca Jesúsmi iináwaná ìwali? —náimaca nalíwáaca.

22 Quéwa Saulo icàlidaca yàacawa cachàiníwanái. Yéewáidaca wenàiwica náalíacáténáwa Mesíasca yái Jesús, israelita icuèrinápínáca Dios ibànùèripinacaté nalí. Itàanica cáalíacáiri iyú yái Sauloca, íná judiónái Damasco iyacàlená mìnánái càmítaté yéewa namawèniadaca Saulo yàasu tàacáisi. Yá càmíiyéi yáalíawa náiméeripíná irí. Iná masànacáicata nía íicha meedá.

Saulo escapa de los judíos

23 Nésetécáwa madécaná èeri idénáami, yá judío ìiwacanánái natàaníca náapichawáaca ibàacanéri iyúta quéwa, abédanamacaténá náiwitáise nanúanápínaté Saulo.

24 Quéwa Saulo yáalíacatéwa nawàwaca nanúacani. Nachùuliaca nàasu wenàiwicawa nacùanápíná yàcalé inùma imanùbaca, èeríapinama, táiyápinama nacái nanúacaténá Saulo.

25 Iná níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàlùadaca Saulo manuíchúa mapíiri irìculé. Yá táiyápi nalicùadaca Saulo mapíiri irìcu yéenúlusi ìwali chènuníiséeri ventana irìcubàa yàcalé iwáiná ìinatáise, yàanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé ícha. Càita idéca imusúacawa náicha yái Sauloca.

Saulo en Jerusalén

26 Néseté Saulo, idécanáamité yàanàaca Jerusalén ìyacàlená néré, yá iwàwacaté iwacáidáyacacawa náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Quéwa macáita cáaluca naicácani, càmicáiná neebáida iwènúadacaté ìiwitáisewa báisíiri iyú yeebáidáanáca Jesús itàacái.

27 Quéwa Bernabé itéca Saulo yáasáidacaténáni apóstolnái irí. Bernabé icàlidaca nalíni Saulo iicácaté Wáiwacali àyapulicubàa, Wáiwacali itàanicaté nacái Saulo yáapicha, Saulo icàlidacaté nacái macàaluínínátani yái tàacásica Jesús iináwaná ìwali Damasco ìyacàlená irìcu. Iná idécanáamité apóstolnái yéemiaca Bernabé icàlidaca nalí Saulo iináwaná, yáté needáca nàataléwa Saulo.

28 Néese Saulo iyamáacawa náapicha Jerusalén ìyacàlená irìcu, yèepunícawa nacái náapicha. Icàlidaca cachàiníiri iyúni macàaluínínáta Wáiwacali iináwaná ìwali.

29 Itàaní nacái náapicha áibanái judío itàaníyéica griego itàacái iyú, càmiyéica yeebáida Jesús ìwali. Saulo icàlidaca nalíni cachàiníiri iyú macàaluínínáta. Quéwa nawàwacaté nanúaca Saulo.

30 Néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacáináwa áibanái nawàwaca nanúaca néenásàiri Saulo, yá natéca Saulo Cesarea ìyacàlená néré. Yá nabànùacani Cesarea ícha yàacaténáwa Tarso ìyacàlená nérépiná.

31 Inaté yéewa níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìyéeyéica macái Judea yàasu cáli imanúica, Galilea yàasu cáli néeséeyéi nacái, Samaria yàasu cáli néeséeyéi nacái, nàyaca matuìbanáiri iyú. Cachàiníwanái náiwitáise Dios ìwali, neebáidaca itàacái tàì íméeri iyú, nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios ìiwitáise iyú. Nàaca Wáiwacali icàaluíníná. Espíritu Santo nacái iyúudàaca nía nawènúadánápínaté áibanái ìiwitáise Wáiwacali irípiná, íná yéewa manùbáwanái nàacawa.

³² Néenialíté Pedro yàaca ipáchiaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá yàaca ipáchiaca áibanái ìyéeyéica Lida ìyacàlená irìcu.

³³ Pedro yàanàaca áiba asìali ípidenéeri Eneas. Irìanírìcáitawa yàalubái íinatawa ocho camuí, máapínacáinani, yái Eneasca.

³⁴ Néese Pedro ímaca irí:

—Eneas, siùcade Jesucristo ichùnìlaca píawa. Pimichàawa peedá pìalubáíwa —ímaca yái Pedroca. Yáta Eneas imichàacawa.

³⁵ Macáita Lida ìyacàlená mìnaná, Sarón ìyacàlená mìnaná nacái naicáca Eneas imichàacawa, yá nawènúadaca náiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

Resurrección de Dorcas

³⁶ Uyacaté inanái Jope ìyacàlená irìcu yeebáidéechúa Jesús itàacái, ípidenéechúa Tabita, (íimáanáca Dorcas griego itàacái iyú). Uái inanáica umànicaté cayábéeri mamáalàacata. Uyúudàaca nacái catúulécaneyéi wenàiwica.

³⁷ Néeseté, idècunitàacá Pedro ìyaca Lida ìyacàlená néeni, yá cáuláicaca Dorcas, yá uétácawa. Néese abénaméeyéi inanái nàapidáidaca uinámi, yá nàwalica ùwali ubàlemi, yá naliadaca úa capíi imàdàaná irìculé ìyéerica chènunibàa cáli inàni íicha.

³⁸ Yái Jope ìyacàlená ìyaca mawiénita Lida ìyacàlená irí, Pedro ìyacataléca. Níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái náalíacatéwa Pedro ìyaca Lida ìyacàlená irìcu, yá nabànùaca pucháiba asìaná ìyèeyéipiná imáidaca Pedro. Náimaca irí: “Aquialé Jope ìyacàlená néré aquialésíwata”, náimaca.

³⁹ Yaté Pedro yàacawa náapicha. Idécanáamité yàanàaca néré, yá natécani néré Dorcasmì irìacatalécawa. Madécaná inanái inìrimi yéetéyèimicatéwa íicha nàyaca néré, nabàlùacawa Pedro itéese, íicháaníyéi, náasáidaca nacái Pedro iicá bàlesi, ruana nacái umàníyèicaté nalí, úai Dorcasmica idècunitàacá cáuca úa.

⁴⁰ Néese Pedro ichùulíacaté macáita namusúacawa capíi imàdàaná irìcuíse. Yá ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa, yá isutáca Dios íicha. Néese iicáidaca yéetéechúamiwa irí. Yá ímaca ulí:

—¡Tabita, pimichàawa! —ímaca yái Pedroca. Yáta ùacùaca utuíwa. Uicáca Pedro, yá umichàaca úawinacawa.

⁴¹ Pedro íbàaca ucáapi ìwali, yá imichàidaca úa. Imáidaca níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nía nacái manìrìiyéimica, yáasáidacaténá nalí úa, cáuca úa àniwa.

⁴² Macáita Jope ìyacàlená mìnaná néemìlaca uináwaná, yá madécaná wenàiwica iwènúadaca íiwitáisewa Wáiwacali irípiná.

⁴³ Yá Pedro iyamáacawa Jope ìyacàlená irìcu madécaná èeri. Pedro ìyaca icapèe néeni áiba asìali ípidenéeri Simón ichùnìerica pìrái íimamimi íwéndacaténá nía.

10

Pedro y Cornelio

¹ Aiba asìali càmiiri judío ípidenéeri Cornelio ìyacaté Cesarea ìyacàlená irìcu. Yái Cornelio, náiwacalicanì níai romanonái yàasu úwinái yéénaca ípidenéeri el Italiano.

² Yái Cornelio, yàaca Dios icàaluíniná cáaliácáiri iyú, macáita yéénánái yáapichawa. Imàaca nacái manùba plata ofrenda iyú iyúudàacaténá judiónái. Isutéeri yáawawa Dios ícha mamáalàacata.

³ Aiba èeri cawàwanáta a las trescatáita táica, Cornelio iicáca yéénáiwánási nacáiri: Yá iicáca amaléeri iyú Dios yàasu ángel iwàlùacawa Cornelio yàatalé. Yá ímaca Cornelio irí: “¡Cornelio!” ímaca yái ángelca.

⁴ Yá Cornelio iicáidaca ángel irí manuísíwata icalùni iyúwa. Yá ímaca ángel irí: “¿Càinásica piwàwa numànica pirípiná?” ímaca yái Cornelio. Néese ángel ímaca irí: “Dios idéca yéemàca yái pisutánaca ícha, cayába nacái iicáca yái piyúudàanaca catúulécanéyéi wenàiwica.

⁵ Siùcade pibànùta wenàiwica Jope ìyacàlená néré namáidacaténá néese Simón áibaalí ípidenéeri Pedro.

⁶ Yái Pedroca ìyaca áiba asìali icapèe irìcu ípidenéeri Simón ichùnìerica piráí ímamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuíri úni idùlepi. Yái Pedroca icàlidapiná piríwani càinàcaalí iwàwacutá pimànica”, ímaca yái ángelca.

⁷ Idécanáami yàacawa yái ángel itàanírìca yáapicha, yá Cornelio imáidaca pucháiba yàasu wenàiwicawa. Imáidaca nacái abéeri úwi íbaidéeri Cornelio irí, yèerica Dios icàaluíniná manuísíwata, Cornelio yáalièrica cayábaca íwítáise imàníinápiná cayábéeri.

⁸ Cornelio icàlidaca nalíni macáita yái ángel icàlidéericaté irí. Yá Cornelio ibànùca nía Jope ìyacàlená nérépiná.

⁹ Néese mapisáináami àniwa, cawàwanáta machacànicaalítè èeri, yá nàyaca mawiénita Jope ìyacàlená irí. Yáta hora nacái Pedro, ìyéerica Simón icapèe irìcu, yàacawa capíi ipùata sàabadéeri ínatale, machacànicaalítè èeri. Pedro yàacawa néré isutácaténá yáawawa Dios ícha.

¹⁰ Máini máapicani íná iwàwa iyáaca iyáacaléwa. Quéwa idècunitàacá namànica iyáapiná, Pedro iicáca yéénáiwánási nacáiri.

¹¹ Yá iicáca capíraléeri cáli yàacùacawa, yá áiba wawàsi ir-icùacawa chènuníise cáli ínatalepiná, abéeri wawàsi càiri iyúwa manuíri sàbana idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénúlusi iyú.

12 Chái sávana irìcu nàya nēni macái cuwèesiná íiwitáaná, pírái nacái, àpinái nacái, cuìpìranái nacái, macái íiwitáaná ìyēyēica cháí èeri irìcu.

13 Néese Pedro yéemìaca tàacáisi chènuníise. Yá tàacáisi íimaca: “Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía”, íimaca.

14 Néese Pedro íimaca: “Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níai casaquēyēica waicáca, profeta Moisés ichùuliacáináte wía judíoca pinùmalicuise ipíchaná wayáaca nía”, íimaca yái Pedroca.

15 Néese tàacáisi íimaca irí àniwa: “Masacàacaalí Dios imànica áiba wawási, picá píma ìwali casacàacani”, íimaca yái tàacásica.

16 Máisiba yàawiríatē Pedro iicáca sávana nacáiri iricùacawa, yémìa nacái tàacáisi. Néese sávana yèepùa imichàacawa chènuniré àniwa.

17 Pedro íináidacawa manuísíwata iwàwallicuisewa càinácaalí íimáaná yái yéenáiwánási nacáirica, máinícáiná càulenáca íichani. Idècunitàacá íináidacawa ìwali, yá Cornelio yàasu wenàiwicanái nàanàaca capì inùma néré. Nèepunícawa nasutáca néemìawa alénácaalí Simón icapèe ìya.

18 Nàanàaca néré, yá namáidaca cachàini nasutácaténá néemìawa asáisi ìyacaalí néeni áiba asiali ípidenéeri Simón, ípidenéeri nacái Pedro.

19 Idècunitàacá Pedro íináidacawa mamáalàacata ìwali yái yéenáiwánási nacáirica, yá Espíritu Santo íimaca irí: “Píicá, máisiba asianáica níara icutá pía.

20 Pimichàawa, píawa nàatalé pèepuníináwa náapicha. Picá achúma píináidacawa piwàwawa, néese manuí píináidaca piwàwawa; nudéca nubànùaca nía píatalé”, íimaca yái Espíritu Santoca. Iwàwacutácaté Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa bàaluitécáiná profeta Moisés ichùuliacaté judíonái càminápiná nèepuníwa càmiyēi judío yáapicha, íná Espíritu Santo ichàiniadaca Pedro iwàwa.

21 Néese Pedro yàacawa nàatalé, yá íimaca nalí:

—Núaquéi picutéericuēca. ¿Càinásicué piwàwa numànica píripíná? —íimaca yái Pedroca.

22 Náimaca irí:

—Cornelio ibànùaca wía, abéeri úwi íiwacaliná, ìyēerica machacàníiri iyú Dios iicá, yèeri nacái Dios icàaluíná. Macái judíonái naicáca cáimiétaquēeri iyúni, yá nacái cáinináca naicácani. Dios yàasu ángel ichùuliacaté Cornelio ibànùanápiná wenàiwica namáidacaténá pía, yéewacaténá píacawa icapèe néré yéewanápiná Cornelio yéemìaca yái picàlidéeripínáca irí — náimaca.

23 Néese Pedro yeedáca yàataléwa nía. Yá nayamáacawa néeni Pedro yáapicha abéeri catá. Mapísáita àniwa yá Pedro yàacawa

náapicha. Abénaméeyéi Jope iyacàlená m̀nanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacawa náapicha.

²⁴ Néese mapisáita àniwa nàanàaca Cesarea iyacàlená néré, cháí Cornelio icùacatáica nàanàaca. Ipíchawáiseté nàanàaca, yáté Cornelio imáidaca néré yéenanáíwa, yàacawéeyéiná nacáíwa cáininéeyéica Cornelio iicáca.

²⁵ Pedro yàanàaca icapèe néré, yá Cornelio imusúacawa ípunita yeedácaténá yàataléwani. Cornelio ibàlùacawa yùululù ipùata iyúwa Pedro irí yàacaténá icàaluíniná.

²⁶ Quéwa Pedro imichàidacani. Yá íimaca irí:

—Pimichàa pibàlùacawa. Asialicata nacái núaquéi càide iyúwa pía —íimaca yái Pedroca.

²⁷ Idècunitàacá Pedro itàaníca yáapicha, yá iwàlùacawa iicáca madécaná wenàiwica iwacáidáyaquéeyéiwa néré, càmíyéi judío.

²⁸ Néese Pedro íimaca nalí:

—Píaliacuécawa judío íiwitáise càmita ibatàa wàwacáidáyacawa píapichacué, píacué càmíyéica judío, ibatàa wawàlùanápínátawa picapèe iriculé, càmitasa cayába còi wamàni. Quéwa Dios idéca yàalàaca núa càmíinápíná quirínama casacàaca nuicáca áibanái, càmita nacái nuicá nía iyúwa canéeri iwèni Dios irípiná nía.

²⁹ Iná namáidacaalíté núa, yá nàanàaca néese aquialéta, càmita báawa nuínáidacawa nuwàwawa iwali. Iná siùcade nuwàwa núaliacawa càiná ìwalicaalícué pimáida núa —íimaca yái Pedroca.

³⁰ Yá Cornelio íimaca irí:

—Báinúaca èrica néese siùcáade, chácatáicaté èeri càide iyúwa siùcade, nùyacaté cháí nucapèe irìcuwa, imàaquéeri íichawa iyáacaléwa, isutéeri yáawawa Dios íicha táicalénama. Yáté áiba asíali mèlumèlúri ibàle imàacaca yáawawa nuicácani.

³¹ Íimaca nulí: ‘Cornelio, Dios idéca yéemíaca yái pisutáanáca íicha. Cayábaca Dios iicáca yái piyúudàanáca catúulécanéeyéi wenàiwica.

³² Pibànùa wenàiwica Jope iyacàlená néré namáidacaténá néese áiba asíali íipidenéeri Simón, íipidenéeri nacái Pedro. Yái Pedro iyaca áiba Simón icapèe irìcu, yáara ichùnièrica pìrái íimamimi iwéndacaténá nía, idènièrica icapèewa manuiri úni idùlepi’, còi íimaca nulí.

³³ Iná nubànùacaté nía ráunamáita nacutáca pía, yá pidéca pimànica nulí cayábéeri planàacáiná. Siùcade macáita wàyaca cháí Dios iicápiná, yá wawàwaca wéemíaca macáita tàacáisi Wacuèriná Dios ichùlièrica picàlidáanápíná walíni —íimaca yái Cornelioca.

Discurso de Pedro en casa de Cornelio

³⁴ Néeseté Pedro idàbaca icàlidaca nalíni. Yá íimaca nalí:

—Siùcade nùaliácawa báisiri iyú Dios càmita iicá abéeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

³⁵ Néese, cayábaca Dios iicáca náiwitáise canánama, macái wenàiwica íiwitáaná yèeyéica icàaluíniná, imàniyéica nacái cayábéeri.

³⁶ Dios idéca icàlidaca walí tàacáisi, wía Israel itaquénáinámica. Dios icàlidaca walí yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Jesucristo imàcáanápiná wàyaca Dios yáapicha matuíbanáiri iyú. Yái Jesucristo, yácata macái wenàiwicanái Iiwacali.

³⁷ Píaliácucéawa cayába càinácaalíté ìya judíonái yàasu cáli imanúica. Quéechatécáwa Juan el Bautista icàlidaca nalíni iwàwacutáaná wenàiwicanái ibautizácawa, náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios iripiná. Néeseté Jesús idàbacaté yéewáidaca wenàiwica Galilea yàasu cáli ínata.

³⁸ Píaliácucé nacáiwa Dios ibànùacaté Espíritu Santo Jesús ìwali icùacaténá Jesús íiwitáise manuísíwata, ichàiniadacaténáni nacái, yái Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica. Píaliácucé nacáiwa Jesús yèepunicaté imànica yàacawa cayábéeri wenàiwicanái irí, ichùnìacaté nacái macáita wenàiwica Satanás yùuwichàidéeyéica. Càité Jesús idé imànica Dios yàacawéeridacáináni.

³⁹ Wadéca waicáca macáita yái Jesús imàníricaté Judea yàasu cáli ínata, Jerusalén ìyacàlená iricu nacái. Néese natàtàacani cruz ìwali, càité nanúacani.

⁴⁰ Néeseté máisiba èeri irícu idécanáamité nanúacani, yá Dios icáucàidacani. Néese Dios ibànùacaté Jesús imàacaca yáawawa waicácani, wáaliacaténáwa cáucani.

⁴¹ Jesús càmitaté imàaca yáawawa macái wenàiwica iicácani. Néeseté imàacaca yáawawa waicácani, wía Dios ínáidéeyéicatéwa ìwali bàaluité imàcáanápinaté iicáca cáucani, yái Jesúsca. Yá nacái wayáacaté wayáacaléwa yáapicha idécanáamité imichàacawa yéetácáisi íicha.

⁴² Néeseté Jesús ichùuliacaté wacàlidáanápiná israelitanái iríni, yái tàacáisi íiméerica Dios idéca imàacaca Jesús icàlidáanápiná báawéeyéi iináwaná ìwali, cáuyéica, yéetéyéimiwa nacái, yùuwichàidacaténá níawa càiripináta nabáyawaná ìwalísewa, èeri imáalàacaalípináwa.

⁴³ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca aléi èeri irículé, yaté macáita profetanái nacàlidacaté iináwaná ìwali. Nacàlidacaté nacái Dios imàcáanápinaté iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná íicha, Jesús yéetácáinatéwa nabáyawaná ìwalíse, cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca.

Los no judíos reciben el Espíritu Santo

⁴⁴ Néeseté idècunitàacá Pedro icàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo iricùacawa nàwali icùacaténá náiwitáise macáita níai yéemiéyica Pedro icàlidáaná nalíni, neebáidacáiná yái tàacáisica.

⁴⁵ Níai judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái yàacawéeridéeyéica Pedro, naináidacawa manuísiwata naicáidaca càmíiyéi judío irí Dios yàacáinaté Espíritu Santo càmíiyéi judío irí nacái.

⁴⁶ Judiónái yéemíaca nacái càmíiyéi judío itàaníca áiba tàacáisi iyú, càmíiri èeri mìnaná itàacái, nàca nacái Dios irí cayábéeri.

⁴⁷ Néese Pedro íimaca:

—Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo nàwali yàacawéeridacaténá níai càmíiyéica judío càide iyúwaté ibànùaná Espíritu Santo wàwali, wía judíoca. Wàacué wabautizáca nacái nía. Canáca yéewaná wamáisaníaca náicha nabautizáanáwa —íimaca yái Pedroca.

⁴⁸ Yá Pedro ichùullíaca yáapichéeyéiwa ibautizáca níai càmíiyéica judío Jesucristo íipidená ìwali náasáidacaténá neebáidaca Jesús itàacái. Néese níai càmíiyéica judío nasutáca Pedro íicha iyamáanápináwa náapicha máisibáwanái èeri.

11

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

¹ Néeseté apóstolnái, nía nacái yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéicaté Judea yàasu cáli íinata néemíaca càmíiyéi judío íináwaná ìwali neebáidacaté Dios itàacái càide iyúwa judiónái yeebáidáanáté.

² Quéwa idécanáamité Pedro yèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré àniwa, néese abénaméeyéi judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái natàaníca ìwali yái Pedro imàníníaca càmíiyéi judío yáapicha.

³ Náimaca Pedro irí:

—¿Cánáté pia pipáchiaca nàatalé níara càmíiyéica judío? ¿Cáná piyáa piyáacaléwa náapicha? —náimaca.

⁴ Néese Pedro icàlidaca nalí macáita yái idàbáanacaté ichàbacawa. Yá íimaca nalí:

⁵ —Nùyacaté Jope iyacàlená irícu. Idècunitàacá nusutáca núawawa Dios íicha, yá nuicácaté yéenáiwanási nacáiri. Nuicácaté áiba wawàsi càiri iyúwa manuíri sávana iricùacawa chènuníise, idacùacanéeri ipùata báinúacanama yéénulusi iyú. Yáté iricùacawa nùatalé.

⁶ Nuicáidacaté cayába irí nuicácaténá cainácaalí wawàsi iya sávana irícu, yá nuicáca macái pìràí íiwitáaná, cuwéesináí nacái, àpinái nacái, cuipìranái nacái, macái íiwitáaná iyéeyéica cháí èeri irícu.

⁷ Yáté nuémíaca tàacáisi. Íimaca nulí: ‘Pimichàawa, Pedro. Pinúa piyáawa nía’, íimaca nulí.

⁸ Quéwa núumacaté irí: 'Càmíiri, Nuíwacali. Canácatáita nuyáa níai casaquèeyéica waicáca, profeta Moisés ichùullàcáináté wía judíoca pinùmalicúise ipíchaná wayáaca nía', càì núumaca.

⁹ Néese yái tàacáisi chènuníiséerica ímacaté nulí àniwa. Imaca nulí: 'Masacàacaalí Dios imànica áiba wawàsi, yá picá píima ìwali casacàacani', ímaca.

¹⁰ Másiba yàawiría nuicácaté sávana nacáiri iricùacawa, nuémia nacái tàacáisi. Yáté macáita yèepùa imichàacawa chènuniré àniwa.

¹¹ Yáta másiba asianái Cesarea ìyacàlená néeseéeyéi nàanàacaté nucapèe néré wàyacatáica. Náiwacali ibànùacaté nía nacutáanápíná núa.

¹² Yáté Espíritu Santo ichùullàca nùacawa náapicha, ipíchaná achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa ìwali. Níai seis namanùbaca wéenanái nacái nàacatéwa núapicha. Macáita wawàlùacatéwa áiba asiali icapèe iriculé.

¹³ Yái asialica icàlidaca walíni iicácaté ángel icapèe irícu. Yá ángel ímacaté irí: 'Pibànùa wenàiwica Jope ìyacàlená nérépiná namáidacaténá néese Simón ípidenéeri nacái Pedro.

¹⁴ Yái Pedroca icàlidapíná píriwani càinácaalí iyú píalimá píwasàaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, píá nacái, péenánái nacái', ímacaté yái ángelca.

¹⁵ Néeseté idécanacáita nudàbaca nucàlidaca nalíni, yá Espíritu Santo yàanàaca nàwali, yàacawéeridacaténá nía, càide iyúwaté Espíritu Santo yàanàanáté wàwali bàaluité.

¹⁶ Néeseté nuwàwalica tàacáisi Wáiwacali icàlidéericaté walí. Imacaté: 'Báisíta Juan el Bautista ibautizácaté wenàiwicanái úni yáaculé. Quéwa mesúnamáita Dios ibànùapínacué píriwa Espíritu Santo, yái yàacawéeridéeripínacuéca píá, ibautizácaténacué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú', ímaca yái Wáiwacalica.

¹⁷ Uwé, Dios idéca yàaca Espíritu Santo càmiyéi judío irí càide iyúwaté yàanáté walíni, wía judíoca, weebáidacaalíté Wáiwacali Jesucristo itàacáiwá, íná canáca yéewaná wapéliaca Dios ípunita, canáca yéewaná wamáisaníaca náichani, yái Espíritu Santoca —ímaca yái Pedroca.

¹⁸ Néese níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica Jerusalén ìyacàlená irícu, nadécanáami néemlaca yái tàacáisica, yá càmita quirínama natàaníca báawéeri iyú Pedro ìwali, néese nàaca Dios irí cayábéeri. Yá náimaca:

—¡Dios idéca ibatàaca càmiyéi judío nawènùadaca nacái náiwitáisewa irípiná yéewacaténá nacái nadèniaca nacáucawa càmiiri imáalàawa, càide iyúwa wàyáaná, wía judíoca! —náimaca.

19 Nadécanáamité nanúaca Esteban Jerusalén ñacàlená néeni, yá nadàbacaté namànica ùwicái yeebáidéeyéi ñipunita canánama. Iná napìacatéwa áibalépiná. Abénaméeyéi yàacatéwa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Aibanái yàacatéwa Chipre yàasu iwàwata nérépiná. Aibanái yàacatéwa Antioquía ñacàlená nérépiná. Nacàlidacaté Jesucristo ñináwaná ñwali abéta judíonái irí. Càmita nacàlida càmíyéi judío iríni.

20 Aibanáita yeebáidéeyéi Jesús itàacái Chipre yàasu iwàwata néeséeyéi, Cirene ñacàlená mìnanaí nacái áibanái, nàanàcaté Antioquía ñacàlená irìculé. Nadàbacaté nacàlidacani càmíyéi judío irí. Nacàlidaca nalí Jesús ñináwaná Wáiwacalicaní.

21 Wáiwacali ñiwitáise cachàiníri ñacaté nalí, ñnáté yéewa manùbéeyéi wenàiwica namàacaca náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa, yá neebáidaca Wáiwacali itàacái.

22 Néese, níai yeebáidéeyéica Jesús, Jerusalén ñacàlená néeníyéica néemíaca Antioquía ñacàlená mìnanaí ñináwaná. Yá nabànùaca Bernabé yàacaténaíwa Antioquía ñacàlená nérépiná.

23 Bernabé yàanàcaté néré, yá yáaliacawa Dios imànica nalí cayábéeri. Iná casímáica Bernabé iwàwa, ñyanídacawa náapicha. Yàalàaca nía, ñchàiniadaca nacái nawàwa canánama, cachàiníinápiná náiwitáise neebáidáanápiná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì ñiméeri iyú.

24 Cayábéericáiná ñiwitáise yái asàlica, yái Bernabéca, Espíritu Santo ñcùacáiná ñiwitáise. Yeebáida Dios itàacái manuísíwata tàì ñiméeri iyú. Càita áibanái manùbéeyéi àniwa néemíaca Bernabé ñcàlidáaná nalíni, yá nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténaí Wáiwacali itàacái.

25 Néeseté Bernabé yàacawa Tarso ñacàlená irìculé ñcutácaténaí Saulo. Idécanáamité yàanàacani, yá itéca Saulo Antioquía ñacàlená néré.

26 Bernabé, Saulo yáapicha nàyacaté néré abéeri camuí náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néewáidacaté madécaná wenàiwica. Antioquía ñacàlená néeni áibanái nàacaté yeebáidéeyéi ñipidenápiná cristianonái, ñimáanáca Cristo yéewáidacalénaí, Cristo yáapichéeyéi nacái ñimáanáca.

27 Néenialíté abénaméeyéi profeta itàaníyéica Dios ñnùmalícuíse nàacatéwa Jerusalén ñacàlená íicha, yá nàanàaca Antioquía ñacàlená néré.

28 Abéeri néená, ñipidenéeri Agabo, ñbàlùacawa nàacuésemi, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Espíritu Santo ñcùaca Agabo ñiwitáise ñcàlidacaténaí nalí tàacáisi Dios ñnùmalícuíse. Yá ñcàlidaca nalíni ñyáanápináté máapicái cachàiníri iyú nàasu cáli néré, yái Israel yàasu cálica. Càité ñchàbacawa néesetécaíwa ñdècunitàacá emperador romanosàiri Claudio ñcùaca macái cáli ñmanùbaca.

29 Iná Antioquía iyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesús itàacái náináidacatéwa nabànùanápínaté plata iyúwa ofrenda nayúudàacaténá áibanái yeebáidéeyéica Jesús iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata. Macái wenàiwica imanùbaca nabànùaca plata iyúwata náalimáaná namàacaca ofrenda.

30 Càité nàwacáidaca plata, yá nabànùacani iyúwa ofrenda náapicha níai Bernabé, Saulo nacái natécaténáni ancianonái irí icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Judea yàasu cáli íinata, nayúudàacaténá catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéi Jesús itàacái.

12

Muerte de Santiago y encarcelamiento de Pedro

1 Néenialité rey Herodes idàbaca yùuwidaca imànica abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái Jerusalén iyacàlená néeniyéica iyaca. Herodes idàbacadé yùuwichàidaca nía.

2 Herodes ichùullaca úwinái iwichùaca Santiago íicha íiwita, yéetacaténátéwa, yámi Juan ibèerimica.

3 Néese, yái Herodesca, yáalíacawa casíimáica judío íiwacanánái íwali yái yéetánácawéi Santiagomica, íná ichùullaca úwinái íibàaca Pedro nacái. Yá náibàacani judiónái yàasu culto Pascua yaalí nayáacaalíte pan càmíri idènia levadura.

4 Idécanáamité náibàaca Pedro, néese Herodes ichùullaca nacùaca Pedro presoíyéi ibànalicu. Ichùullaca nacùacani, níai úwinái báinúaca náiwitáaná imanùbaca. Nàyaca báinúacanama úwinái macái náiwitáaná imanùbaca. Herodes iwàwacaté ichàbáidaca Pedro judiónái irí nanúanápináni Pascua yàasuná culto idénámi.

5 Càité Pedro iyaca presoíyéi ibànalicu. Nacùaca cayábani. Quéwa manùbéeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca Dios íicha Pedro irípiná manuísíwata mamáalàacata.

Dios libra de la cárcel a Pedro

6 Yáta catáca mapisáipináta Herodes ichàbáidapínaté Pedro judiónái irí, nanúanápináni, yá Pedro íimáca iyaca bamuchúamibàa náicha pucháiba úwinái. Pedro nadacuèri pucháiba cadena iyú. Aibanái úwi ibàluèyéiwa presoíyéi ibàna inùma néeni nacùaca presoíyéi ibàna ipíchaná Pedro imusúacawa.

7 Yáta Dios yàasu ángel yàanàaca néré, ibàlùacawa mawiénita Pedro irí. Yá camalási ipuníada presoíyéi ibàna irìculé. Néese ángel icapèedaca Pedro ibàlài íwali icawàidacani. Yá íimaca Pedro irí: “¡Caquialéta, pimichàawal!” íimaca yái ángelca. Yáta pucháiba cadena icaláacawa Pedro icáapi íicha.

8 Yá ángel íimaca Pedro irí: “Píwali pibàlewa, pizapatoni nacáíwa”, íimaca yái ángelca. Idécanáami Pedro imànica càide

iyúwaté ángel ímáaná irí, yá ángel ímaca irí àniwa: “Peedá pìasu ruana nacáiriwa, piúca pìwalísewani. Pìawa núamiwáise”, ímaca irí yái ángelca.

⁹ Yá Pedro imusúacawa ángel yáamiwáise. Càmita yáalíawa asásí báisícaalíni, ángel imusúadánácani presoíyéi ibàna irícuíse. Pedro iyúunáidaca yéenáiwánási nacáiri càì iicáca meedá.

¹⁰ Nachàbacatéwa idàbáanéeyéi úwi ícha, néese nachàbacawa áibanái ícha àniwa icuèyéica presoíyéi ibàna. Nàanàca inùma néré, yái manuírí inùma yáawami hierroírta, namusúacatáipinácawa carretera irículé yàcaléricu, yá inùma yàacùacawa yàasu wawásitawa meedá. Yá namusúacawa ícha. Nèepunícanámiwa abéeri carretera irícubàa, yáta ángel imàacaca Pedro abéerita.

¹¹ Néese átata Pedro yáalíacawa imusúacatéwa náicha. Yá ímaca iríwa: “Siùcade núalíacawa báisírí iyú, Dios idéca ibànùaca yàasu ángelwa nùatalé imusúadacaténá núa Herodes ícha, náicha nacái níara judíoca iwàwéeyéica inúaca núa”, ímaca iríwa yái Pedroca.

¹² Idécanáami íináidacawa ìwali macáita iyáaná, néese yàacatéwa María icapèe néré, úái Juan yáatúaca. Yái Juanca áibaalí ípidená Marcos. Quéechatécáwa madécaná wenáiwica ìwacáidáyacacawa néré, yá nasutáca nàyaca Dios ícha.

¹³ Pedro inúacaté bàacháwáiséerica iwáiná inùmaca, yá abéechúa mànacàu ípidenéechúa Rode umusúacawa capíi ícha, ùacatéwa mawíénita iwáiná inùma irí uémíacaténá néré cawínacaalí càì isàna néese.

¹⁴ Ualíaca uémíaca Pedro itàacái, quéwa càmita ùacua irí iwáiná inùma, máinícáiná casíimáica úa íná upíacawa capíi irículé àniwa ucàlidaca nalíni Pedro ibàlùanáwa bàacháwáiséeri iwáiná inùma néeni.

¹⁵ Yá náimaca ulí:

—¡Máiwitáiseca pía! —náimaca ulí. Quéwa úumaca báisícatani. Néese náimaca:

—Canácani. Iwàwa cáurimica meedá yáara càì péemíaca isàna —náimaca ulí, nayúunáidacáiná úwinái nanúacaténi.

¹⁶ Idècunitàcá nataáníca capíi irícu, quéwanáta Pedro inúaca mamáalàcata bàacháwáiséeri iwáiná inùma. Néese nàcùaca bàacháwáiséeri iwáiná inùma, yá naicáca Pedro ibàlùericawa néeni. Yá náináidaca manuísíwata naicáidaca irí.

¹⁷ Néese Pedro yúucaca icáapiwa nalí masánacaténá nía. Yá icàlidaca nalíni càinácaalíté iyú Wáiwacali imusúadacani presoíyéi ibàna irícuíse. Yá ímaca nacái nalí:

—Picàlidacué Santiago iríni, yái Wáiwacali iméeréerica. Picàlidacué nacái nalíni, níara yáapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesús itàacái —ímaca yái Pedroca. Néese Pedro yàacawa náicha áibalépiná.

18 Néseté mapisáita àniwa, cáanáica úwinái napianícawa presoíyéi ibàna irìcubàa nacutáca Pedro, néemíaníca nacáíwa nalíwáaca lúasi iyú, càmicáiná nadé nàanàaca Pedro.

19 Herodes ichùulìacaté nacutácani, quéwa càmita náalimá nàanàacani. Iná Herodes isutáca yéemìawa naináwaná, níái úwi icuèyèicaté Pedro presoíyéi ibàna irìcu. Yá ichùuliaca yàasu wenàiwicawa nanúanápiná níái úwica. Néese Herodes yàacatéwa Judea yàasu cáli ícha iyacaténa Cesarea iyacàlená irìcu.

La muerte de Herodes

20 Néseté calúaca rey Herodes áibanái yáapicha, Tiro iyacàlená mìnánáica, Sidón iyacàlená mìnánái nacái. Iná níái pucháiba yàcalé mìnánáica natàaníca náapichawáaca, yá abédanamata namànica náiwitáisewa nàanápináwa Herodes yàatalé natàanicaténá yáapicha éeréeri iyú, yéewacaténá cayábaca iicáca nía àniwa. Nàaca plata Blasto irí, abéeri Herodes yáapichéeri máiníri cachàini, nawàwacáinaté Blasto itàaníca nawicáu Herodes yáapicha, yéewanápiná Herodes ibatàa nàyaca matuíbanáita. Iwàwacutácaté nàyaca cayába Herodes yáapicha nawèncaténaté yàacàsi áiba cáli néeni Herodes icuèricaté.

21 Herodes imàacaca nalí abé èeri nàwacáidáyacáanápináwa yàatalé. Idéca èeri yàanàaca, yá Herodes ìwalica ibàle cawèníriwa. Néese yàacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá yáawinacawa yàasu yàalubáisi chènuníri ínatawa.

22 Yá idàbaca icàlidaca nalíni. Néese níái wenàiwica yéemièyéica Herodes irí nadàbaca càì namáidáidaca: “¡Yái icàlidéerica walíni càmirita asìali, néese abéeri chènuníséericani!” càì namáidáidaca mamáalàacata, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca.

23 Yáta Wáiwacali yàasu ángel ibànùaca uláicái Herodes ìwali, càmicáiná Herodes yàa Dios icàaluíniná, néese imàacacáita wenàiwicanái yàaca irí cayábéeri, Dioscáinásatáni, yái Herodesca, náimaca. Néseté Herodes yéetácawa cáiwíri iyú, enísi nacáiyéi iyáacáiná iyapicúa irìcuíse ipíchawáiseté yéetácawa.

24 Quéwa níái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nacàlidaca nàacawa Dios itàacái mamáalàacata áibanái wenàiwica irí. Yá manùbéeyéi neebáidacani macái yàcalé.

25 Idécánáamité Bernabé, Saulo nacái namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, yáté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená ícha. Yá natéca náapichawa Juan, ípidenéri nacái Marcos.

13

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

¹ Madécaná Antioquía iyacàlená mìnanaí neebáidacaté Jesús itàacái. Abénaméeyéi profeta, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica nàyacaté yeebáidéeyéi yèewi. Càica náipidená: Bernabé; Simón nacái, áibaalí ípidená Negro; Lucio nacái, Cirene yàasu cáli néeséeri; Manaén nacái, idàwinèericatéwa rey Herodes yáapicha, yái Herodes icuèricaté Galilea yàasu cáli; Saulo nacái áiba.

² Aiba èeri namànicaté nàyaca culto Wáiwacali irí, namàacaca náichawa nacái nayáacaléwa. Yáté Espíritu Santo ímacaté nalí: “Peedácué pèewísewa nulípiná níai Bernabé, Saulo nacái namànicaténá càide iyúwa nuwàwáaná namànica”, ímaca yái Espíritu Santoca.

³ Néese nasutáca Dios ícha nalípiná àniwa, namàaca náichawa nacái nayáacaléwa mamáalàacata, yá namàacaca nacáapiwa nàwali, níai Bernabé, Saulo nacái. Néese nabànùaca nía, náibaidacaténáté Dios irípiná.

Los apóstoles en Chipre

⁴ Néeseté namànica càide iyúwa Espíritu Santo ibànùaná nía, yá Bernabé, Saulo nacái nàacatéwa Seleucia iyacàlená néré, mawiéníiri iyaca manuúri úni irí. Néenita nawàlùacawa nave iriculé, yá nàacawa úni yàasu iwàwata ínatalé ípidenacatalé Chipre.

⁵ Idécanáamité nàanàaca néré, yá nawàlùacawa Salamina iyacàlená iriculé. Yá nadàbaca nacàlidaca nalí Dios itàacái judiónái yéewáidacàalu irícu. Juan Marcos yàacawa náapicha nacái iyúudàacaténá nía.

⁶ Yá nàacawa iwàwata imanuíca macáita yàcalé imanùbaca iyéerica iwàwata ínata. Yá nàanàacaté Pafos iyacàlená néré. Nàanàaca judíosàiri ípidenéerica Barjesús. Yácata camàliquéeri. Itàanica ichiwawa. Imaca ìwaliwa itàanicasa Dios inùmaliçuíseta, quéwa ichiwa meedá.

⁷ Yái camàliquéeri iyaca gobernador yáapicha, yái gobernador ípidenéerica Sergio Paulo, abéeri cáalíacáiri icuèricaté manùbéeyéi wenàiwica. Yái gobernadorca imáidaca yàataléwa Bernabé, Saulo nacái, gobernador iwàwacáinaté yéemlaca Dios itàacái.

⁸ Quéwa yái camàliquéerica, ípidenéerica Elimas griego itàacái iyú, yùuwideca imànica apóstolnái. Iwàwa nacái iwènúadaca gobernador íiwitáise ípíchaná yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Néese Saulo, ípidenéeri Pablo griego itàacái iyú, Espíritu Santo icuèri íiwitáise, yá icáidaca machacàníiri iyú Elimas irí.

¹⁰ Yá ímaca irí:

—Pía cachìwéerica, báawéeri meedá, Satanás nacáiri íiwitáise, pía, nàuwideca canánama cayábéeyéi íiwitáise. ¿Cáná càmita piyamáida piwènúadaca Dios itàacái pichìwa iyúwa?

11 Iná siùcade Dios yùuwichàidapiná píawa. Matuípináca píawa maléena èerita. Càmita píalimá piicáca èeri icamaláwa —ímaca yái Pabloca. Yáta catáca Elimas iicáca. Yá icutáca wenàiwica itécaténáni icáapi ìwali, càmicáiná yáalimá iicáca ituí iyúwa.

12 Yá idécanáami gobernador iicáca càinácaalí iyáaná, yá yeebáidaca, ínáidacáináwa manuísiwata Wáiwacali itàacái ichàini ìwali.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

13 Néseté Pablo iwàlùacawa nave iriculé iyéerica Pafos ìdalutalená néeni yàacawéeyéiná yáapichawa. Yá nàacawa manuíri úni yáacubàa Perge ìdalutalená néré, iyéerica Panfilia yàasu cáli ínata. Quéwa Juan Marcos yèpùacatéwa náicha Jerusalén iyacàlená nérépiná.

14 Yá Pablo, Bernabé nacái nachàbacatéwa Perge iyacàlená ìicha, nàacawa machacànita Antioquía iyacàlená iriculé. Yái yàcalé iyaca Pisidia yàasu cáli ínata. Yá nawàlùacatéwa judiónái yéewáidacàalu iriculé, sábado, judiónái iyamáidacatáicawa. Pablo, Bernabé nacái náawinacawa néré néemìacaténá naléeca Dios itàacái.

15 Néese judiónái yéewáidacàalu ìiwacanánái naléeca nalí Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, áibanái profeta itànèericaté nacái. Néese nabànùaca tàacáisi Pablonái irí. Yá náimaca Pablonái irí:

—Wéenanái, pidènasicué tàacáisi píalèeripinácué iyú wenàiwica, ára picàlidacué walíni —náimaca Pablonái irí.

16 Néese Pablo imichàa ibàlùacawa, yá yúucaca nalí icáapiwa masànaanápiná nía. Yá ímaca nalí: “Péemìacué, píacué israelitaca, píacué nacái càmiyéica judío, yèyéica Dios icàaluíná.

17 Yái Dios icuèrica Israel itaquénáinámi yeedácaté wàawirináimi yàasunáipináwa. Dios imàacaté madécanáca nía idècunitàacá nàyaca Egipto yàasu cáli ínata, càmirica nàasu cáli. Néseté Dios iwasàaca nía ichàini iyúwa ìicha yáara cálica.

18 Ewitaté nawènúadacáaníta náiwitáisewa Dios ìicha, càicáaníta icùacaté nía cuarenta camuí idècunitàacá nèepunícawa chuiri manacúali yùucubàa càináwàiri, canácatalé wenàiwica.

19 Néseté Dios imáalàidacaté siete namanùbaca wenàiwica ìiwitáaná iyéeyéicaté Canaán yàasu cáli ínata yàacaténáté nàasu cáli wàawirináimi irí.

20 Càité Dios imànica wàawirináimi irí cawàwanáta cuatrocientos cincuenta camuí.

“Néseté Dios ibànùaca nalí náiwacanánáipiná nacùacaténáté nía àta profeta Samuel yàasu èeripináté.

21 Néseté wàawirináimi nasutáca Dios ìicha wawàsi imàacáanápináté nalí abéeri rey icuèripiná nía. Yá Dios imàacaca nalí rey icuèripinacaté nía cuarenta camuí. Yái

idàbàanéeri reyca ípidenácate Saúl, yái Cis ìrica, Benjamín itaquérinámi.

²² Néeseté Dios càmita quirínama íbatàa Saúl icùaca israelitanái. Yá Dios imàacacaté rey David icuèripináté israelitanái Saúl yáamirìcubàami. Dios ímacaté David ìwali: ‘Yái Davidca, Isaí ìrica, cayába nuicáca íiwitáise. Núalíacawa iwàwa imànica macáita càide iyúwa nuwàwáaná’, càì ímaca yái Diosca.

²³ Yái rey Davidca idèñaca itaquérinámiwa, ípidenéeri Jesús. Dios ibànùacaté Jesús iwasàacatená Israel itaquénáinámi Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios icàlidáaná bàaluté.

²⁴ Ipíchawáiseté Jesús yàanàaca, Juan el Bautista icàlidacaté tàacáisi macái Israel itaquénáinámi irí. Icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná, nabautizáanápíná nacáíwa, náasáidacatená nawènúadacaté náiwitáisewa báawéeri ícha.

²⁵ Néese mawiénicaté Juan yàasu èeri yéetáanápínátéwa, yá ímaca: ‘Núa cà míri Mesías, icuèripiná israelitanái càide iyúwacué pínáidáanáwa nùwali, néese áiba yàanàapíná núamirìcubàawa máiníri cachàinica nuícha. Nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica cà míri cachàini náicha canánama, máinícáiná cayábéerica nuíchani’, ímacaté yái Juan el Bautistaca.

²⁶ “Píacué nuénánáica, Abraham itaquénáinámi, píacué nacái cà míyéica judío yèeyéica Dios icàaluíná, Dios idéca ibànùacuéca pírí yái tàacásica píalíacaténacuéwa Jesús iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²⁷ Siùcade nucàlidacué píriní. Níara Jerusalén ìyacàlená mìnánáica, nía nacái náiwacanánáica, càmitaté náalíawa cawínacaalíni yái Jesúsca. Siùcade mamáalàacata càmita náalía néemíaca càinacaalí ímáaná macáita tàacáisi profetanái itànèericaté Jesús iináwaná ìwali, éwita naléecáanítani néewáidacàalu irìcuwa sábadò imanùbaca nayamáidacatáicawa. Iná nachùulíacaalíté úwinái inúaca Jesús, yáté judiónái namànicaté macáita càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali.

²⁸ Ewitaté càmicáaníta nàanàa Jesús ìwali ibáyawaná nanuèripiná ìwalíseni, càicáaníta nasutáca Pilato gobernador ícha wawàsi ichùulíanápínáté úwinái natàtàaca Jesús cruz ìwali. Càité yéetácawa.

²⁹ Néese nadécanáamité namànica irí macáita càide iyúwaté Dios itàacái icàlidáanácani Jesús ìwali, yáté áibanái nalicùadacani cruz ìwalíse. Yá nabàliacani.

³⁰ Quéwa Dios imichàidacaté Jesús yéetácáisi ícha.

³¹ Yáté manùba èeri Jesús imàacacaté yáawawa naicácani níai yèepuníyecatéwa yáapícha Jerusalén ìyacàlená néré Galilea

yàasu cáli ícha. Siùcade nacàlidaca nàacawa Jesús iináwaná ìwali wenàiwicanáí irí.

³² “Càita wacàlidacuéca piríni yái cayábéeri tàacáisica: Dios idéca imànica macáita càide iyúwa icàlidáanáté cáimiétacanéeri iyúni wàawirináimi irí.

³³ Iná siùcade Dios idéca imànica walíni wía nataquénáinámica càide iyúwaté icàlidáaná tàacáisi wàawirináimi irí, ímérica imichàidáanápínáté Jesús yéetácáisi ícha. Yái rey Davidca nacái itànàacaté tàacáisi Jesús iináwaná ìwali pucháibáaná salmo irícu, David itànàacáináté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios ímacaté Iiri iríwa: ‘Píacata Nuírca; siùcade nudéca numàacaca èeri mìnánái náalíacawa Nuírca píá’, càí ímacaté yái Diosca.

³⁴ Dios icàlidacaté walíni imichàidáanápínáté Jesús yéetácáisi ícha ipíchaná iinámi ibadácawa. Càité Dios ímaca walí profeta Isaías yàasu tàacáisi iyú. Dios ímacaté israelitanáí irí: ‘Nucàlidacaté rey David irí tàacáisi mabáyawanéeri, cáimiétacanéeri iyú machìwéeri nacái, ímérica numànínápínáté irí cayábéeri. Yá numànipínacué pirí macáita yái cayábéerica nucàlidéericaté ìwali David irí’, ímacaté yái Diosca.

³⁵ Báisíta Dios idéca imànica càide iyúwaté ímáaná, càmítaté imàaca Jesús iinámi ibadácawa, ínáté rey David itànàaca áiba salmo Dios Iiri inùmalicuíse. Dios Iiri ímacaté: ‘Càmíta pimàacapíná ibadácawa yái nuináca, núa píasu wenàiwicaca mabáyawanéerica’, ímacaté yái Dios Iirica.

³⁶ Uwé, siùcade macáita wáalíacawa rey David icùacaté israelitanáí càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Néeseté béericaalíténi, yá yéetácawa, yái Davidmica, yá nabàllicani yàawirináimi yàasu càliculli irículéwa. Yáté ichéecami ibadácawa.

³⁷ Quéwa yái Jesús, Dios imichàidéericaté yéetácáisi ícha, càmítaté iiná ibadáwa.

³⁸⁻³⁹ Iná píacué nuénánáica, wacàlidacué pirí yái tàacáisica: Peebáidacaalícué Jesús itàacái, yásí Dios imàacacué iwàwawa píbayawaná íchawa. Bàaluité profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái, yái tàacáisica icàlidéericaté nalíni càinácaalíté Dios iwàwaca wàawirináimi nàyaca, wía nacái. Quéwa, éwita wamànicaalí macáita càide iyúwa Moisés itàacái ímáanáta, càicáanáta càmíta Dios iicá wía iyúwa mabáyawanéerítá. Néese, siùcade weebáidacaalí Jesús itàacái, yásí Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, mabáyawanáca iicáca nacái wía, éwita càmícáanáta mabáyawaná wía.

⁴⁰ Iná cayábacué, nuénánái, ipíchanacué Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca píwali càide iyúwaté profetanáí itànàanáté tàacáisi Dios inùmalicuíse. Dios ímacaté:

⁴¹ ‘Péemiacué cayába, píacué báawéeyéica iicáca núa.

Picalùadacuéwa, néese péetacuéwa, mesúnamáicáináta

nubànùacué pìwali manuírì yùuwichàacáisi, càulenéeripiná peebáidaca iináwaná ìwali, éwita áibanái icàlidacáaníta pírícué yùuwichàacáisi iináwaná ìwali', càité ímaca yái Diosca", ímacaté nalí yái Pabloca.

42 Yá Pablo imáalàidaca icàlidaca nalíni. Idècunitàacá namusúacawa judíonái yéewáidacàalu irícuise, yá càmíiyéi judío nasutáca Pablo ícha wawàsi yèepùanápínaté icàlidacaténá nalíni àniwa, yái tàacáisica, áiba sábadopinaté nayamáidacatáicawa.

43 Idécanáamité namáalàidaca namànica culto, yá namusúacawa macáita yéewáidacàalu ícha, yá manùbéeyéi judíonái yàacawa náapicha níai Pablo, Bernabé nacái; áibanái nacái càmíiyéi judío, yeebéeyéi quéwa càiyéide iyúwa judíonái yeebáidáaná Dios itàacái, níacata yèeyéicatéwa Pablonái yáapicha. Yá Pablonái yàalàaca nía neebáidáanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái, yéewacaténá Dios imànica nalí cayábéeri.

44 Néese áiba sábadò àniwa judíonái iyamáidacatáicawa, batéwa macáita wenàiwica iyéeyéica yàcalé irícu nàwacáidáyacacawa néré néemíacaténá Pablonái icàlidáaná nalí Wáiwacali itàacái.

45 Quéwa abénaméeyéi judío íiwacanánái naicáciná madécaná wenàiwica ìwacáidáyaquéeyéicawa, yá calúaca níai judío íiwacanánáica, cayábacáiná wenàiwica iicáca náicha Pablonái, níai apóstolca. Yá judío íiwacanánái nadàbaca natàanica casaquèeri iyú Pablo ìwali. Natàaní nacái báawéeri iyú ìwali, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica wenàiwicanái irí.

46 Iná Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca judíonái iríni macàaluínináta. Yá náimaca:

—Quéecháwanáimi iwàwacutácaté wacàlidacuéca piríni, píacué judíoca, quéwacué pidéca piwènúadaca píiwitáisewa Dios itàacái ícha, càmíicáinácué piwàwa picáucawa càmíiri imáalàawa. Iná péemíacué cayába, siùcade wàaca wacàlidaca Dios itàacái càmíiyéi judío irí.

47 Wáiwacali idéca ichùullaca wía, càide iyúwaté profeta Isaías itànàaná Dios itàacái. Wáiwacali ímacaté:

'Nudéca nuedáca pía péewáidacaténá càmíiyéi israelita, càide iyúwa camalási icànacaalí nàwali, náalíacaténáwa nùwali. Picàlidáanápíná nalíni, nuwàwaca nuwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, macái èeri mìnánái iyéeyéica macái cáli déecuéséeyéi',

ímaca walí yái Wáiwacalica —náimaca níai Pablonáica.

48 Néese idécanáami càmíiyéi judío yéemíacani, yá casímáica nawàwa. Yá nàaca Dios irí cayábéeri itàacái ìwali. Yá macáita wenàiwica Dios yèeyéica icáuca càmíiri imáalàawa, neebáidaca Pablonái yàasu tàacáisi.

⁴⁹ Càité manùbéeyéi wenàiwica iyéeyéica Pisidia yàasu cáli íinata néemìaca Wáiwacali itàacái.

⁵⁰ Quéwa abénaméeyéi judío natàaníca báawéeri iyú Pablonái ìwali. Judíonái itàaníca yàcalé íiwacanánái yáapicha, náapicha nacái abénaméeyéi inanái cáimiétacanéeyéica yeebáidéeyéica càide iyúwa judíonái. Càita judíonái nawènúadaca yàcalé íiwacanánái íiwitáise nàuwidecaténá namànica apóstolnái. Yáté namusúadaca Pablonái nàasu cáli íichawa.

⁵¹ Néese, Pablonái nachùpiaca cáli ichùmalé nàabàli íichawa judíonái iicápiná càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, náasáidacaténá Dios yùuwichàidáanápínaté níái judíoca. Yá Pablonái yàacawa Iconio iyacàlená néré.

⁵² Níacata quéwa Antioquía iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, casímáica nawàwa manuísíwata, Espíritu Santo nacái icùaca náiwitáise.

14

Pablo y Bernabé en Iconio

¹ Néeseté Pablo, Bernabé nacái, nàanàaca Iconio iyacàlená irìculé, yá nawàlùacawa judíonái yéewáidacàalu irìculé. Yá nacàlidaca nalí Wáiwacali itàacái cáalíacáiri iyú, íná yéewa manùbéeyéi yeebáidaca nalíni, abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyeyéi judío.

² Aibanáita quéwa judío càmiyeyéi yeebáida, nawènúadaca yàcalé mìnánái íiwitáise, càmiyeyéica judío, nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

³ Iná apóstolnái iyamáacatéwa néeni madécaná èerisíwata. Nacàlidaca nalíni cáalíacáiri iyú Wáiwacali inùmalícuíse. Yá Wáiwacali imàacaca nalí ichàiniwa nachùnìacaténá cáuláiquéeyéi wenàiwica. Imàaca nacái namànica yái càmlíríca wenàiwica idé imànica. Ináté yéewa macáita náalíacawa Pablonái icàlidaca tàacáisi Dios inùmalícuíse, báisíiri iyú.

⁴ Níái wenàiwica iyéeyéica yàcalé irícu càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca. Abénaméeyéi yeebáidaca judío íiwacanánái itàacái, áibanái abédanamata náiwitáise apóstolnái yáapicha.

⁵ Néeseté abénaméeyéi judío, áibanái nacái càmiyeyéi judío natàaníca yàcalé íiwacanánái yáapicha. Yá abédanamaca náináidacawa náibàanápíná Pablonái, nanúanápiná nacái nía íba iyú.

⁶ Quéwa Pablo, Bernabé nacái náalíacawa naináwaná ìwali, ínaté nàacawa náicha. Yá nàacawa áiba yàcalé néré ípidenéeyéi Listra, Derbe áiba iyéeyéica Licaonia yàasu cáli íinata. Ináté Pablonái nèepunícawa yàcalé imanúbaca iyéeyéica mawiénibàa Listra, Derbe nacái íicha.

⁷ Nacàlidaca yáí cayábéeri tàacáisica, íméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸ Iyacaté áiba Listra iyacàlená mìnali, éeruiri yàabàli, càmiiri idé ìpìnáníca. Yáawináníca meedá yácáináta imusúanáwa yáatúa íchawa. Canácatáita ìpìnání.

⁹ Yáí asìali yéemíaca tàacáisi Pablo icàlidéerica. Néese Pablo iicáidaca irí. Yá Pablo yáaliacawa éeruiri yàabàli yeebáidaca cayába yéewanápiná ichùniacawa.

¹⁰ Néese Pablo ímaca irí cachàiníri iyú:

—Pimichàawa pibàlùacawa machacàníri iyú pìabàli iyúwa —ímaca yáí Pabloca. Yáta éeruiri yàabàli ipisìa imichàa ibàlùacawa. Yá idàbaca ìpìnáníca.

¹¹ Níái wenàiwica idécanáami naicáca yáí Pablo imàníríca, yá néemíaníca cachàiníri iyú. Néemíaníca Licaonia yàasu cáli néeséeyéi itàacáí iyú. Náimaca:

—¡Cuwáináca níái wenàiwicaca! ¡Nadéca nalicùacawa chènuníse wàatàna iyúwa asianái! —cài náimaca Pablonái ìwali.

¹² Náimaca Bernabé ìwali cuwáisàiricasani ípidenéerica Zeus. Náimaca Pablo ìwali cuwáisàiricasani ípidenéerica Hermes, Pablo icàlidacáiná tàacáisi wenàiwicanáí irí.

¹³ Iyaca néré sacerdote icuèrica templo iyéerica mawiénita yàcalé inuma irí, yáí nasutácàaluca nàasu cuwáisàiriwa ípidenéeri Zeus. Yáí sacerdoteca itéca pacá idènièyéica ichílanáwa íiwinási. Yá itéca pacá Pablonái yàatalé. Yáí sacerdoteca, wenàiwicanáí nacái canánama nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio, nàacaténáté Pablonái icàaluíniná naicácáinaté Pablonái iyúwa chènuníiséeyéi.

¹⁴ Níái apóstolca, Bernabé, Pablo nacái idécanacáita náaliacawa wenàiwicanáí nawàwáaná nàaca nacàaluíniná, yá Pablonái icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiuitáise iyáaná máinícaalí achúmaca nawàwa. Yá Pablonái ipiacawa wenàiwicanáí yèewiré, namáidáidaca napiacawa. Náimaca wenàiwicanáí irí:

¹⁵ —Píacué wenàiwicaca, picácué cài pimàni. Wíacáiná wenàiwicanáita nacái càitade iyúwacué pía. Wadéca wàanàaca wacàlidacaténácué píri tàacáisi cayábéeri íméerica iwàwacutácué píwènúadaca píiuitáisewa ícha, yáí canéerica iwèni wawàsica pisutácáténácué píawawa cáuri Dios ícha, yáí imànírícaté macáita waiquéerica chènuniré, dùlupùta yàasu cáli nacái, yá nacái èriquéi, manuiri úní nacái, macáita nacái iyéerica cháí èeri irícu.

¹⁶ Bàaluité Dios imàacaca wenàiwicanáí canánama nàyaca iyúwaté nawàwáaná.

17 Mamáalàacata quéwa imànicatécué pirí cayábéeri imàacacaténácué pialíacawa cawinácaalíni. Ibànuèri unía. Yèeri walí cayábéeri bànacalé yàasu èeri irícuwa. Yèeri nacái wayáapíná casíimáicaténá wawàwa —námaca níai Pablonáica.

18 Ewita Pablonái icàlidacáaníta nalíni, níai wenàiwicaca, càicáaníta mamáalàacata máini wenàiwica nawàwacaté nanúaca pacá iyúwa sacrificio Pablonái irí nàacaténá apóstolnái icàaluíniná.

19 Néese abénaméeyéi judío yàanàaca Antioquía iyacàlená néese, iyéerica Pisidia yàasu cáli ínata. Aibanái judío yàanàaca Iconio iyacàlená néese nacái. Yá natàaníca nawènúadàanápíná yàcalé mìnanaí íiwitáise Pablo íicha nanúanápínáni íba iyú. Ináté nanúadáida Pablo íba iyú nanúacaténáni. Nayúunáidaca néetáidacaténi, íná nawatàidacani yàcalé irícuíse, yái Pabloca.

20 Níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa Pablo itéesebàa, yá Pablo imichàacawa yèepùa iwàlùacawa yàcalé iriculé àniwa. Néeseté mapisáináami àniwa, Pablo yàacatéwa Bernabé yáapicha Derbe iyacàlená nérépiná.

21 Nacàlidaca nalíni Derbe iyacàlená irícu yái tàacáisi íiméerica Jesús iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yá manùbéeyéi yeebáidaca Wáiwacali Jesús itàacái. Idécánáami nacàlidacani Derbe irícu, yáté nèepùa napáchiaca Listra iyacàlená néré, Iconio iyacàlená néré nacái, Antioquía iyacàlená néré nacái, iyéerica Pisidia yàasu cáli ínata.

22 Macái yàcalé imanùbaca Pablonái ichàiniadaca nawàwa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Pablonái yàalàaca nía cachàinínápiná náiwitáise neebáidàanápíná mamáalàacata Wáiwacali itàacái tàì íiméeri iyú. Nacàlidaca nalíni nacái iwàwacutá wàuwichàacawa Wáiwacali irípináwa manùba yàawiría ipíchawáise wawàlùacawa Dios iyacàle iriculé, Dios icùacataléca macáita chènuniré.

23 Yàcalé imanùbaca Pablonái ibàlùadaca ancianonái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nacuèrinánáipíná, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca. Apóstolnái namàacacaté náichawa nayáacaléwa, nasutácaténá Wáiwacali íicha nalípiná icùanápíná wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

24 Néeseté Pablo, Bernabé nacái nachàbacawa Pisidia yàasu cáli, yá nàanàacaté Panfilia yàasu cáli néré.

25 Yá nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí Perge iyacàlená irícu. Néeseté Pablonái yàacawa Atalia íidalutalená néré.

26 Atalia néeni nawàlùacatéwa nave iriculé, yá nàacawa manuíri úni yáacubàa àta nàanàacatalétaté Antioquía iyacàlená néré, namáalàidacáinaté namànica macáita náibaidacaléwa Dios

irípiná. Antioquía néese cáináté áibanái ibànùcaté nía, nasutácanáamité Dios ícha Pablonái irípiná, náibaidáanápináté irí.

²⁷ Pablonái yàanàcaté Antioquía ìyacàlená néré, yá nàwacáidaca Antioquía mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá Pablonái icàlidacaté nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata, Dios imàacáanáté nacái càmiyéi judío neebáidaca itàacái.

²⁸ Pablo, Bernabé nacái nàyacaté néeni madécaná èeri náapicha, níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

15

La reunión en Jerusalén

¹ Néenialité abénaméeyéi asíanái nàacatéwa Judea yàasu cáli ícha. Yáté nàanàaca Antioquía ìyacàlená néré. Néese nadàbaca néewáidaca Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Náimacaté iwàwacutáanása càmiyéi judío namànica nalíwa circuncisión càide iyúwaté profeta Moisés ichùullanáté judionái imànica, néese, càmicaalí namàni nalíwa circuncisión, yá càmitasa Jesús iwasàa nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, náimaca.

² Pablo, Bernabé nacái nàalàaca nía cachàiníiri iyú báawacáiná Pablonái yéemìaca nàasu tàacáisi. Néese macáita náimaca nalíwàaca chàinisíiri tàacáisi iyú. Atata níai Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo, Bernabé nacái, áibanái nacái náapicha nàanápináwa Jerusalén ìyacàlená néré. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemìawa apóstolnái, ancianonái nacái icuèyéica Jerusalén ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús. Iwàwacutá Pablonái nasutáca néemìawa nía càinácaalí Pablonái iwàwacutáaná ichùulìaca càmiyéi judío namànica circuncisión ìwali.

³ Ináté Antioquía ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablonái nàasu àyapupiná, yá nabànùaca nía. Pablonái nàacatéwa nachàbacawa Fenicia yàasu cáli íinatalé, Samaria yàasu cáli nacái. Yá nacàlidacaté nalíni càmiyéi judío iináwaná ìwali namàacacaté náichawa náiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái. Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, idécanáami néemìacani, yá casímáica néemìaca yái tàacáisica.

⁴ Néese Pablo, Bernabé nacái nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré. Yá macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái Jerusalén ìyacàlená mìnánái, apóstolnái nacái, ancianonái nacái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, macáita natàidaca Pablonái cayábéeri iyú. Néese Pablo, Bernabé nacái nacàlidaca nalíni Dios iyúudàacaté nía manuísíwata.

⁵ Quéwa abénaméeyéi fariseo yeebáidéeyéica Jesús itàacái namichàacawa. Yá náimaca Pablonái irí:

—Iwàwacutácué wamànica circuncisión càmiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iwàwacutácué nacái wachùullàca namàninápiná càide iyúwaté profeta Moisés ichùullànáté wàawirináimi imànica —námaca níái fariseoca.

⁶ Iná apóstolnái, ancianonái nacái nàwacáidáyacacawa natàanicaténá iwali yái wawàsica.

⁷ Idécanáami natàanica nalíwáaca déecuiri iyú, néese Pedro imichàacawa itàanica nalí. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánáica, píaliacuécawa bàalutité Dios yeedáca núa pèewíisecué nucàlidacaténá tàacáisi càmiyéi judío irí, yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Wáiwacali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná neebáidaca Jesús itàacái.

⁸ Néese Dios, yái yáaliérica wenàiwica íiwitáise, yáasáidacaté walí cayábaca iicáca càmiyéi judío iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios irípiná. Càité Dios yáasáidaca walíni yàacáinaté nalí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá nía càide iyúwaté yàaná walí Espíritu Santo.

⁹ Dios iicáca macáita wenàiwica abédanama, wía judíoca, nía nacái càmiyéica judío. Càica wáaliacawa Dios imàacacáiná iwàwawa nabáyawaná íicha neebáidacáiná Wáiwacali itàacái, iná masacàaca Dios iicáca náiwitáise éwita càmicáaníta namàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica.

¹⁰ Cayábaca Dios iicáca nía, iná ¿cánásicué piwàwa pimànica iyúwa Dios càminá iwàwa? Pichùullacaalícué namànica circuncisión, níara càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesús itàacái, pichùullacaalícué nacái namànica macáita càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi, yásí píalimáidacuéca picáwa Dios, Dios imàacacáinaté iwàwawa nabáyawaná íicha éwita càmicáaníta namàni iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná, yái càulenéeri wawàsica càmirica wáalimá wamànica cayába, wàawirináimi nacái càmitaté náalimá namànica cayábani.

¹¹ Càmitacué cayába càì pimànica, macáicáináta wía judíoca weebáidaca Wáiwacali Jesús idéca imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú, iwasàanápináté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha íwalíse yái weebáidáanáca Jesús, càide iyúwa nacái iwasàaná níara càmiyéica judío —íimaca yái Pedroca.

¹² Néese masànacata nía macáita. Yá néemíacaté Bernabé, Pablo nacái nacáidaca nalíni Dios imàacacaté nalí ichàiniwa nàyacaalíté càmiyéi judío yèewi namànicaténá madécaná wawàsi càníiri áiba wenàiwica idé imànica.

¹³ Idécanáami natàanica, yá Santiago íimaca nalí macáita:

—Píacué, nuénánáica, péemíacué nulí:

¹⁴ Simón Pedro idéca icàlidaca walíni càinácaalíté iyú Dios imànica cayábéeri càmiyéi judío irí quéecháwanáimi

yeedácatená nèewíse nacái yàasunáipináwa, neebáidacáiná Jesús itàacái.

¹⁵ Càita nacái Dios yàasu profetanái náimacaté, nacàlidacaté Dios itàacái. Profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté:

¹⁶ ‘Néenialípiná nuèpùawa néese àniwa, yá numàacapiná àniwa rey David itaquénáinami icùaca Israel yàasu cáli,

¹⁷ yéewanápiná israelitanái imàaquéeyéicawa nasutáca níawawa nuícha àniwa, càmiyéi israelita yáapicha yeebáidéeyéica nutàacái, níai wenàiwicaca numáidéeyéica nulípináwa.

¹⁸ Núa, Picuèrinácué Dios, núumacatécué piríni, yá báisíta numànipiná macáita càide iyúwaté núumáaná bàaluité’, íimacaté yái Diosca.

¹⁹ Iná nuínáidacawa càmita cayába wachùulia namànica circuncisión, yá nacái iyúwa profeta Moisés ichùulianáté, níara càmiyéica judío imàaquéeyéica íichawa íiwitáise bàaluisàimiwa neebáidacaténá Dios itàacái.

²⁰ Iwàwacutácáita watànàacuéca nalí tàacáisi wàalàacaténácué nía ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irípiná, yái cuwáinái yéenáiwanáca; càminápiná nacái naimá áiba yáapicha càmiichúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanírísíwa; càminápiná nacái nayáa iinási càmíríca íiraná imusúawa íicha; càminápiná nacái nayáa irái.

²¹ Néese nawàwacaalí néewáidacawa ìwali yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, yá cayábaca néewáidacawa ìwali, yácáiná idàbáanátatéwa bàaluitémi áibanái judío nadéca néewáidaca wenàiwica profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yá siùca nacáide macái yàcalé imanùbaca naléeca Moisés yàasu cuyàluta néewáidacàalu irícuwa sábado imanùbaca judiónái iyamáidacatáicawa —íimaca yái Santiagoca.

La carta a los no judíos

²² Néese apóstolnái, ancianonái nacái, macái nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa néré Jerusalén ìyacàlená mìnánái yeebáidéeyéi Jesús itàacái, macáita náináidacawa needáanápiná nèewísewa abénaméeyéi nabànùacaténá nía Antioquía ìyacàlená néré náapicha níai Pablo, Bernabé nacái. Yá needáca Judas, áibaalí ípidenéeri Barsabás; needáca Silas nacái, pucháiba aslanái cáimiétacanéeyéi nèewi níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

²³ Yá nabànùaca náapicha cuyàluta. Yáté íimaca:

“Wía apóstolca, wía nacái ancianoca, péenánáicuéca Jesu-cristo ìwalíisená, wawàwalicué pía wéenánái càmiyéica judío iyéeyéica Antioquía ìyacàlená irícu, Siria yàasu cáli íinata nacái, Cilicia yàasu cáli íinata nacái.

24 Wadéca wéemìaca áibanái iináwaná ìwali, càmíiyéica wabànùacué pìatalé, nasàiwicacuéca pírí wawàsi nàasu tàacáisi iyúwa. Iná càmítacué píalíawa càinácaalícué iwàwacutáanápíná pimànica, nacàlidacáinacué píríni iwàwacutáanásacué pimànica circuncisión. Náima nacái iwàwacutáanása pimànicuéca càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, wía judíoca, éwita càmícáaníta wachùulia néewáidáanápínacué pía càiri tàacáisi iyú.

25 Iná abédanamata wáináidacawa weedáanápíná asíanái wèewísewa nàacaténacué naicáca pía, náapicha níái wéenanáica Bernabé, Pablo nacái máiniyéica cáinináca waicáca.

26 Níái Pablonáica, nadéca nacái nacàlidaca Wáiwacali Jesu-cristo itàacái náibaidacaténá irípiná, éwita áibanái iwàwacáaníta inúaca nía.

27 Iná wabànùacué pìatalé Judas, Silas nacái natàanínápínacué píapicha, nacàlidáanápínacué pírí machacàníiri iyúni macáita yái watànèericuéca pírí cuyàluta irícu.

28 Wíacáiná abédanamata wáiwitáise Espíritu Santo yáapicha càmínápínacué wachùulia pimànica madécaná càulenéri wawàsi méetàuculé ícha yái máiníríca iwàwacutácuéca pimànica:

29 Picácué piyáa iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo irí, yái cuwáináí yéenáiwana. Picácué nacái piyáa irái. Picácué nacái piyáa iinási càmíríca ííraná imusúawa ícha. Picácué nacái píimá áiba yáapicha càmíichúaca píinusíwa, càmíríca nacái píinírísiwa. Piicácaalícué píchawa yái báawéerica, yásí pìyapínacué machacàníiri iyú. Yácata imanúbaca. Wawàwalícuéca pía macáita”, càité ímaca yái cuyàlutaca.

30 Càité Pablonái, idécanáamité natàaníca Jerusalén mìnánái yáapicha, yáté nàacawa náicha nèepùacaténáwa Antioquía iyacàlená néré cuyàluta yáapicha. Nàanàaca néré, yá nàwacáidaca macáita wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái néré. Yá nàaca nalí yái cuyàlutaca.

31 Idécanáamité naléecani, yáté casímáica nawàwa manuísíwata cuyàluta ichàiniadacáinaté nawàwa.

32 Yái Judas, Silas nacái profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalícuíse. Iná yéewa Judas, Silas nacái nachàiniadaca yàcalé mìnánái iwàwa manuísíwata, nàalàa nacái nía cayábéeri iyú, níái Antioquía iyacàlená mìnánáica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

33 Judas, Silas nacái nayamáacawa néré máisibáwanáita semana. Néeseté níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàwacáidáyacacawa namàacacaténá nèepùacawa náicha matuíbanáiri iyú Jerusalén iyacàlená nérépiná àniwa, nacàlidacaténá nalíni níái ibànuèyéicaté nía.

³⁴ Silas quéwa ínáidacatéwa iyamáanápínácawa Antioquía ìyacàlená irícu.

³⁵ Pablo, Bernabé nacái nayamáacawa Antioquía ìyacàlená néré. Néese Pablonái, áibanái nacái manùbéeyéi, néewáidaca wenàiwica, nacàlidaca nacái nalí Wáiwacali iináwaná ìwali.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶ Aiba èerité Pablo ímaca Bernabé irí:

—Wàa wapáchiaca néré àniwa wéenánáiwa yeebáidéeyéica Jesús itàacái macái yàcalé imanùbaca wacàlidacatalécaté Wáiwacali iináwanáwa. Wàa waicáca cainácaalí nàyaca —ímaca yái Pabloca.

³⁷ Néese Bernabé iwàwacaté itéca náapicha Juan áibaalí ípidenéeri Marcos.

³⁸ Quéwa Pablo ínáidacawa càminápiná cayába natécani, Marcos yèepùacáinátéwa náicha Panfilia yàasu cáli néese, yá càmitaté iyamáawa náapicha íbaidacatenaté Dios irípiná náapicha, nacàlidacaalíté nàacawa Dios itàacái.

³⁹ Níai Pablo, Bernabé nacái, canáca yéewaná abédanama náiwitáise, canásíwa, íná nàacawa náichawáaca. Yá Bernabé itéca Marcos. Yáté nawàlùacawa nave irículé nàacatenáwa manuiri úni yáacubáa, Chipre yàasu iwàwata nérépiná.

⁴⁰ Pablo nacái itéca Silas. Níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái nasutáca nalí Dios iyúudàanápiná nía, yá nabànùaca náichawa Pablonái, náibaidàanápinaté Dios irípiná.

⁴¹ Yá Pablonái nachàbacawa Siria yàasu cáli ínatalé, Cilicia yàasu cáli nacái. Yá nachàiniadaca nawàwa néré níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

16

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

¹ Néeseté Pablo, Silas nacái nàanàcaté pucháiba yàcalé néré ípidenéeyéica Derbe, Listra nacái. Nérété nàanàaca áiba ùuculiri yeebáidéeri Jesús itàacái ípidenéeri Timoteo. Yátúta judíosatúta, yeebáidéechúa Jesús itàacái. Yáanirimi quéwa griegosàiri, càmirica judío.

² Listra ìyacàlená mìnaná yeebáidéeyéi Jesús itàacái, Iconio ìyacàlená mìnaná nacái nacàlidacaté Timoteo iináwaná ìwali, cayábéerica íiwitáise.

³ Yáté Pablo iwàwaca Timoteo yàacawa náapicha. Yá itéca Timoteo namànicaténá irí circuncisión báawacáicha judiónái iicáca Timoteo, níai judíoca ìyéeyéica yàcalé irícu Pablo iwàwéeyéica ipáchiaca, macái judíocáiná náalíacatéwa Timoteo yáanirimi ìwali griegosàirimicani, càmiri judío.

⁴ Néese Pablonái ipáchiaca yèepunícawa yàcalé imanùbaca. Ata alénacaalí nàacawa nacàlidaca cuyàluta irìcuíri tàacáisi nalí níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi apóstolnái, ancianonái nacái Jerusalén mìnanáica natànèericaté cuyàluta irìcu, nàlàacaténáté càmíiyéi judío.

⁵ Iná yéewa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca, néemiaca Pablonái yàalàaná nía, yá neebáidaca cachàiniwanái. Yá èeri imanùbaca áibanái mamáalàacata nawènúadaca náiwitáisewa neebáidáanápíná Jesús itàacái.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶ Néeseté Espíritu Santo càmita ibatàa Pablonái icàlidaca Dios itàacái Asia yàasu cáli néré. Iná nachàbacawa Frigia yàasu cáli ínatalé, Galacia yàasu cáli nacái.

⁷ Néese nàyacaalíté mawiénita Misia yàasu cáli irí, yá náináidacatéwa nawàlùanápínáwa Bitinia yàasu cáli ínatalépiná quéwa Espíritu Santo Jesús ibànuèrica càmítaté imàaca nàacawa néré.

⁸ Néese nachàbacatéwa Misia yàasu cáli ínatalé. Yá nalìcùacawa Troas ídalutalená néré.

⁹ Yá táiyápi Pablo iicácaté yéenáiwánási nacáiri, Dios néeséeri. Yá iicáca asìali Macedonia yàasu cáli néeséeri. Yái asìali ibàlùacawa isutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata. Yá ímaca Pablo irí: “Aquiálé Macedonia yàasu cáli ínatalé, piyúudàa wía”, ímaca.

¹⁰ Néese Pablo iicácáináté yái yéenáiwánási nacáirica, ínáté wachùnìaca wàasuwa àyapu piná caquialéta wàacaténáwa Macedonia yàasu cáli néré, wáalíacáináwa báisìiri iyú Dios imáidacaté wía wacàlidáanápíná nalí cayábèeri tàacáisi Jesús íináwaná iwali.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹ Néeseté Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, núa Lucas, wawàlùacatéwa nave irìculé, iyéerica Troas ídalutalená néré. Yá wàacawa machacànita manuírì úni yáacubàa iwàwata néré ípidenéechúa Samotracia. Yá mapisáita àniwa wàacawa wàanàaca Neápolis iyacàlená néré iyéerica iwàwata ínata.

¹² Wàacawa cáli ínatabàa Neápolis iyacàlená ícha àta wàanàacataléta Filipos iyacàlená irìculé, nàyacataléca níai manùbéeyéi romanosíwa. Yái yàcaléca máiniiri cachàinica Macedonia yàasu cáli yéená ínata. Wàyaca néeni cawàwanáta máisiba èeri.

¹³ Aiba sábado judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo, Silas nacái, núa nacái náapicha, wamusúacawa yàcalé ícha. Yá wàacawa inanábalé wéemiacáináté judiónái íináwaná iwali nasutáca níawawa Dios ícha néré. Abénaméeyéi inanái nàyaca

néré nàwacáidáyacacawa nasutácaténá níawawa Dios ícha. Yá wáawinacawa néré, wacàlidaca nalí Dios itàacái.

14 Abéechúa néená ípidenéechúa Lidia, Tiatira iyacàlená minalu. Uái Lidia iwéndéechúa cawèñiri wáluma cúulíri capíraléwaca iicacánawa. Uái inanái, yèechúa Dios icàaluíná, uémíaca wacàlidáaná nalíni. Yá Wáiwacali imàacaca uebáidaca yái tàacáisi cayábéerica Pablo icàlidéerica nalí.

15 Yá ubautizácawa, áibanái nacái ucapèe irícuíyéica. Néese úumaca walí:

—Píináidacaalícuéwa nuebáidaca Wáiwacali itàacái báisíri iyú, yási aquialécué piyamáacuéwa nuénánái yáapicha —cái úumaca walí mamáalàacata àta wàacatalétéwawa wayamáacawa nacapèericu.

16 Néesetécáwa áiba èeri àniwa, wàacawa inanába nérépiná wasutácaténá wíawawa Dios ícha, yá wàanàaca áiba mànacàu demonio idacuèchúaca íiwitáise, íná yéewa uwicùlidaca demonio íiwitáise iyú. Wenàiwicanái ipáyaidaca uwicùlidacaténá. Uíwacanánái needácaté nalíwa manùba plata ùwalíse úái iwicùlidéechúaca, nàasu wenàiwicacáiná úa.

17 Uái mànacàuca udàbaca ùacawa wáamíwáise, wía Pablonáica. Yá uémíanicá ùacawa:

—Níái asianáica, náibaidaca chènuníiséeri Dios irípiná. Nàanàaca nacàlidacaténácué píriní Dios iwàwaca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa —úumaca wàwali, wía Pabloca.

18 Uémíanicáwawa ucàlidacani madécaná èeri àta maséecataléta Pablo yéemíaca usàna. Yá Pablo iwènúacawa, yá íimaca demonio irí idacuèrica úiwitáise:

—Jesucristo inùmalícuíse nuchùulí piacawa uícha —íimaca yái Pabloca. Yáta yàacawa uícha caquialéta yái demonioca.

19 Néese mànacàu íiwacanánái náalíacawa canácata quirínama needápinaté nalíwa plata ùwalíse, íná náibàaca Pablo, Silas nacái, yá natéca nía yàcalé íiwacanánái yàatalé, yàcalé mìnánái nàwacáidacàalu.

20 Yá nacháawàaca Pablonái iináwaná ìwali jueznái irí. Yá náimaca Pablonái ìwali:

—Níái asianáica judíonái meedá. Calúaca namànica wàyacàle mìnánái.

21 Néewáidaca wía wèepuníinápínáwa càide iyúwa áiba íiwitáisesi íimáaná méetàuculéerica wáiwitáise ícha. Càmita cayába weebáidani, romanocáiná wía, íná canáca yéewaná weebáidacani —náimaca.

22 Íná yàcalé mìnánái canánama nadàbaca néemíanicáwawa báawéeri iyú Pablonái ìwali, yá jueznái nachùulíaca needáca Pablonái ibàle. Yá nanúadáidaca Pablonái àicu iyú manùba yàawiría àta náiraná imusúacatalétawawa nàwalíse.

23 Idécanáami nanúadáidaca nía báawanama, yá náucaca Pablonái presoíyéi ibànalículé. Yá nachùulíaca yái icuèricaté presoíyéi ibàna icùanápiná nía cayába.

²⁴ Yeebáca yái nachùulianácani, íná yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca iwàlùadawa Pablo, Silas nacái presoíyéi ibànaná irìculé alé imáalàanácawa. Yá icàbadàaca nacàwa pucháiba tabla imiéyéi iwéré ipíchaná namusúacawa.

²⁵ Quéwa bamuchúami catá Pablo, Silas nacái nasutáca níawawa Dios ícha, nacántàaca nacái Dios irí, yá áibanái presoíyéi yéemiaca natàacái.

²⁶ Néese yáta cáli icusúacawa cachàiníiri iyú, íná yái presoíyéi ibànaca icusúacawa macáita cachàiníiri iyú. Yá presoíyéi ibàna inùma imanùbaca nàacùacawa macáita, cadena nacái nadacùanáca nía nacaláacawa náicha macáita níái presoíyéica ìyéyéica presoíyéi ibànalìcu.

²⁷ Néeseté, yái asìali icuèrica presoíyéi ibàna icawàacawa. Yá iicáca presoíyéi ibàna inùma canánama yàacùacanérica, yá imusúadaca yàasu espada machete nacáiriwa, inúacaténá yáawawa, iyúunáidacáiná nachúuliacatéwa ícha, níái presoíyéica.

²⁸ Quéwa Pablo imáidaca irí:

—¡Picá pinúa píawawa! ¡Wàyaca macáita! —ímaca yái Pabloca.

²⁹ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna ichùulíaca yàasu wenàiwicawa itéenápiná irí quichái lámpara nacáiri, yá ipià iwàlùacawa Pablonái yàatalé itatácawa yàacawa icalùniwa. Yá ibàlùacawa yùului ipùata iyúwa Pablonái irí.

³⁰ Yá imusúadaca nía presoíyéi ibàna irìcuíse, níái Pablonáica. Yá isutáca yéemiawa nía:

—Píacué asianáica, ¿càinásica iwàwacutá numànica yéewanápiná Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa? —ímaca nalí.

³¹ Yá náimaca irí:

—Peebáidacaalí Wáiwacali Jesús itàacái, yásí Dios iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, nía nacái picapèe irìcuíyéica — náimaca irí.

³² Néese nacàlidaca irí Wáiwacali itàacái, nalí nacái ìyéyéica icapèe irìcu, yái icuèrica presoíyéi ibàna.

³³ Yá néese, yáté horaca, bamuchúami catá, yái icuèrica presoíyéi ibàna íbaca Pablonái icháuná, nanúadáidacatabàaca nía àicu iyú. Yá ibautizácawa, yéenanái canánama nacái nabautizácawa.

³⁴ Néese yái icuèrica presoíyéi ibàna itéca nía icapèe irìculéwa. Yá yàaca nayáapiná. Yá cayábaca iwàwa, yéenanái nacái, neebáidacáiná Dios itàacái.

³⁵ Amalácaté yàacawa nawicáu, yá jueznái nabànùaca úwinái presoíyéi ibàna néré nachùuliacaténá nawasàaca Pablonái.

³⁶ Yái icuèrica presoíyéi ibàna ímaca Pablo irí:

—Níara juezca nachùulíaca nuwasàacuéca pía, íná pimusúacuéwa matuìbanáita —ímaca Pablonái irí.

³⁷ Quéwa Pablo íimaca úwinái irí:

—Nadéca nanúadáidaca wía àicu iyú, wía romanosíwaca wenàiwicanái yàacuésemi. Càmitaté namàaca wacàlidaca waináwaná ìwaliwa. Canácaté nacái nàanèri wàwali wabáyawaná nàuwichàidéeripiná wía ìwalíse. Yá nadéca náucaca wía presoíyéi ibànaliculé. Siúcade nawàwa nawasàaca wía ibàacanéeri iyú. Quéwa càmita wawàwa wamàni càì. Pìacué picàlidaca nalí níani juezca níacaténáta iwasàa wía —íimaca yái Pabloca.

³⁸ Néese úwinái nacàlidaca jueznáí iríni. Iná cáaluca jueznáí néemiaca naináwaná ìwali romanonáicáiná níái Pablonáica.

³⁹ Néese níái juezca nàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá nasutáca Pablonái íicha wawàsi namàacáanápíná nawàwawa íicha yái báawéerica jueznáí imànírícaté nalí. Yá jueznáí iwasàaca nía presoíyéi ibàna íicha. Néese nasutáca Pablonái íicha wawàsi manuísíwata nèepùanápínáwa yàcalé íicha.

⁴⁰ Pablonái namusúacawa presoíyéi ibàna íicha, yá napáchiaca Lidia néré. Idécanáami nàwacáidaca wenàiwica yebáidéyéica Jesús itàacái, yá Pablonái nachàiniadaca nawàwa Dios itàacái iyú. Néese Pablonái nèepùacawa náicha.

17

El alboroto en Tesalónica

¹ Pablo, Silas nacái napáchiacaté nèepunícawa, yá nachàbacawa Anfípolis ìyacàlená irìcubàa, Apolonia ìyacàlená nacái. Yáté nàanàaca Tesalónica ìyacàlená néré. Iyaca néré judiónái yéewáidacàalu.

² Càide iyúwaté Pablo íiwitáise iyáaná, iwàlùacawa néewáidacàalu irìculé sábadò imanùbaca, máisiba sábadò irìcu judiónái iyamáidacatáicawa. Yá itàaníca náapicha, icàlidaca nacái nalíni càinácaalí íimáaná yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise.

³ Yá Pablo icàlidaca nalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalicúise Mesías ìwali, yái israelita icuèrinápínáca Dios ibànùèripínacaté nalí. Pablo icàlidaca nalíni Mesías iwàwacutácaté yéetácawa, néese idécanámíté yéetácawa, yá iwàwacutácaté nacái icáucàacawa. Yá Pablo íimaca nalí:

—Yái Jesús nucàlidéericuécaca pirí iináwaná ìwali, yácata yái Mesíasca Dios ibànùèripínacaté walí Wacuèrinápíná, wía judíoca —íimaca yái Pabloca.

⁴ Néese abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Yáté nèepunícawa Pablonái yáapicha. Madécaná griegonái yèeyéi Dios icàaluíná, neebáidacaté Jesús itàacái, madécaná nacái inanái cáimiétacanéeyéi neebáida nacái.

⁵ Quéwa áibanái judío càmiyeyí yeebáida Jesús itàacái, yá báawaca naicáca Pablonái, manùbacáiná wenàiwica nawàwa néemìaca Pablo itàacái. Yá judiónái nàwacáidaca áibanái báawéyeyí íiwitáise, níai machawàaquéeyéica iyéeyéica calle irìcubàa, nawènúadánápiná yàcalé mìnánái íiwitáise canánama calúacaténá naicáca Pablonái. Yá wenàiwicanái ipìlacawa, néemíanicawa, yá nawàlùacawa cachàinìri iyú Jasón icapèe irìculé nacutácaténá Pablo, Silas nacái náibàacaténá nía natéénápiná nacái nía yàcalé íiwacanánái yàatalé nacháawàacaténá Pablonái iináwaná ìwali.

⁶ Quéwa canácaté néré níai Pablonáica, íná níai manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jasón, náibàaca nacái áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nawatàidaca Jasónnái nacháawàacaténá naináwaná yàcalé íiwacanánái irí. Yá náimaca néemíanicawa:

—¡Níara Pablo, Silas nacái nadéca báawaca namànica macái èeri mìnánái íiwitáise calúacaténá naicáca wacuèriná emperador! ¡Íná càmita èeri mìnánái nàyaca matuúbanáiwaca! ¡Siùca Pablonái nadéca nawàlùacawa wàyacàle irìculé nacái!

⁷ ¡Yái Jasón idéca yeedáca nía icapèe irìculéwa! Macái namànica máiní méetàuculéeri wawàsi emperador itàacái íicha, yái wacuèriná emperador romanosàirica icuèrica macái cáli imanùbaca, náimacáiná iyacasa áiba wacuèrinápiná, yàara ípidenéerimica Jesús —náimaca.

⁸ Idécanáamité néemiacani, yá báawaca nánáidacawa nawàwawa, níai wenàiwicaca, nía nacái yàcalé íiwacanánáica.

⁹ Quéwa Jasón, áibanái nacái iyéeyéica yáapicha, napáyaidaca náichawa plata iyú yàcalé íiwacanánái càide iyúwa yàcalé íiwacanánái ichùulianá napáyaidaca nía. Yásí namàacaca Jasónnái nèepunicawa.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰ Néeseté níai Tesalónica iyacàlená mìnánái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nayúudàaca Pablo, Silas nacái namusúacawa caquialéta nàacaténáwa táiyápi Berea iyacàlená nérépiná. Nàanàaca néré, yá nawàlùacawa judiónái yéewáidacàalu irìculé.

¹¹ Abénaméeyéi judío iyéeyéica Berea iyacàlená irìcu cáimiétacanéeyéica nía Tesalónica iyacàlená mìnánái íicha, íná néemìaca cáaliacáiri iyú yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Eeri imanùbaca Berea iyacàlená mìnánái yéewáidacawa tàacáisi ìwali profetanái itànèericaté Dios inùmalicuise, náaliacaténáwa asáisi báisíiricaalíni, yái tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí.

¹² Íná madécaná nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesús itàacái. Aibanái nacái griegonái manùbéeyéi neebáida nacái, madécaná wenàiwica cáimiétacanéeyéi, inanái, asianái nacái.

13 Quéwa abénaméeyéi judío Tesalónica ìyacàlená néeséeyéi néemìacaté Pablo iináwaná ìwali icàlidáaná Dios itàacái Berea ìyacàlená ìricu nacái, yá nàacawa néré. Yá báawaca namànica yàcalé mìnáná ìiwitáise nawàwacaténá náibàaca Pabloná ìnàuwichàidacaténá nía.

14 Yásí níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nabànùaca Pablo caquialéta áiba yàcalé nérépiná ìyéerica manuíri úni idùlepi. Silas, Timoteo nacái nayamáacatéwa Berea ìyacàlená ìricu.

15 Níái itéeyéicaté Pablo nàacawéeridacani àta nàanàacatalétaté Atenas ìyacàlená néré. Néese nèepùacawa ícha. Pablo ìbànùaca náapicha tàacáisi imáidacaténá Silas, Timoteo nacái nàanápínatéwa caquialéta Pablo yàatalépiná.

Pablo en Atenas

16 Inaté Pablo ìyaca Atenas ìyacàlená ìricu. Icùaca ìyaca nàanàaca néré níái Silas, Timoteo nacái. Yá báawaca Pablo ìwàwa iicácáiná manùbéeyéi ídolo, yái cuwáiná yéenáiwáná ìbàluèyécawa néenibàa, Atenas ìyacàlená mìnáná ìsutéeyéica yáawawa ícha.

17 Iná Pablo itàanica judióná yáapicha néewáidacàlu ìricu, náapicha nacái áibaná yéeyéica Dios icàaluíniná. Icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali. Nasutáca néemìawani nacái. Eeri imanùbacata nacái Pablo itàanica áibaná yáapicha càiyéinácaalí ìbàluèyécawa yàcalé bamuchúamibàa. Pablo ìwàwaca ìwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái.

18 Nàyaca néeni abénaméeyéi asíaná yéewáidéeyéiwa epicureoná yàasu tàacáisi ìwali. Aibaná asíaná nacái yéewáidéeyéiwa estoiconá yàasu tàacáisi ìwali. Aiba èeri nàanàaca Pablo. Yá nasutáca néemìawa níawáaca:

—¿Càinásica ìwali itàaní mamáalàacata yái asialica? —náimaca nalíwáaca. Quéwa áibaná íimaca Pablo ìwali:

—Cawàwanáta itàanica áibaná cuwáiná ìnùmàlìcuíse áiba ìiwitáaná cuwáiná wàasu cuwáiná ícha —náimaca ìwali, Pablo icàlidacáiná nalí Jesús iináwaná ìwali imichàacatéwa yéetácáisi ícha.

19 Iná namáida natéwa Pablo nàwacáidacàlu néréwa ìpidenácataléca Areópago, náiwacanáná ìwacáidáyacatalécawa, cáaliacáiyéi nacái. Yá nasutáca néemìawa Pablo:

—¿Cawinásica yái wàlisàì tàacáisi picàlidéerica?

20 Picàlidacáiná walí áiba tàacáisi cà míricáwa wáaliáwa ìwali. Iná wawàwa wáaliacawa càinácaalí íimáaná yái tàacáisica —náimaca Pablo irí.

21 Càité náimaca Pablo irí níacáiná Atenas ìyacàlená mìnánáica, áibaná nacái ìyéeyéica nèewi, casímáica néemìaca natàanica èeríapinama macái wàlisàì tàacáisi ìwali.

22 Iná Pablo yàa ìbàlùacawa nàacuésemi níái ìwacáidáyacuéeyécawa Areópago néeni. Yá íimaca nalí:

“Píacué, Atenas ìyacàlená mìnanáica, nùalíacuécawa piináwaná ìwali pìanácué cuwáináí icàaluíniná manuísíwata.

²³ Nuchàbacáinaté nuicáca níara manùbéeyéi pisutácatáicuéca, yá nùanàaca áiba altar tàacáisi ichanèericawa ìwali. Yá tàacáisi ímaca: ‘Dios irípiná, yáara càmíríca wáalíwawa ìwali’, íméeri. Quéwa péemíacué cayábani. Yái Dios pièricuécawa irí cayábéeri càmírícué pialía ìwali, yáca Dios yái nucàlidéericuécawa piri iináwaná ìwali.

²⁴ “Dios idàbacaté cháí cáli. Idàbaté nacái macáita wawàsi ìyéerica. Náiwacalica nacái macái cáli chènuníiséeyéica, yá nacái cáliquéi. Càmita Dios ìya templo irícu wamànírica wacápi iyúwa.

²⁵ Canáca imáapuèri wáicha wamàníripiná irí. Abéerita Dios yái yèerica wacáuca, yèeri wacalésa nacái, yèeri nacái macáita wàasu.

²⁶⁻²⁷ “Dios idàbacaté abéeri asìali, abéechúa inanái nacái. Wàawirináimicaté nía, wía èeri mìnanáica canánama, ìyéeyéica macái cáli. Dios ichùullacaté wàwali macáita cànápinácaalí wàasu èeri, cànápinácaalí nacái wàasu cáli, wacutácaténá wáalíacawa Dios ìwali, éwita càmícaáníta wáalímá waicácani watuí iyúwa. Quéwa càmita càulená wáalíacawa ìwali.

²⁸ Dios yèericáiná wacáuca, wachàini nacái, càide iyúwa nacái náimáaná níara abénaméeyéi pèewi itànèyéica tàacáisi íméerica: ‘Wíacata nacái Dios yéenibe’, càì natànàaca.

²⁹ Dios yéenibecáiná wía, íná càmita cayába wáináida Dios yéenáiwánaca yái ídoloca, yái yéenáiwánási wenàiwica imànírica oro ícha ídolopiná, yá nacái platéechúa ídoloca, íbéechúa ídoloca nacái iyúwa nayúunáidáaná Dios yéenáiwánacani.

³⁰ Bàaluté èeri, càmitaté wàawirináimi yáalíwawa, íná Dios ìidenàcaté yái namànínáca. Quéwa siúcade ichùullaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa wabáyawaná íchawa, wamàacacaténá wáichawa yái wabáyawaná wamànírica.

³¹ Dios idéca ichùullaca wawènúadánápiná wáiwitáisewa; idéca imàacaca abé èeripiná icàlidáanápiná báisíiri iyú èeri mìnanáí íbáyawaná ìwali, yéemíacaténá naináwaná ìwali cáalíacáiri iyú. Dios idéca imàacaca abéeri asìali icàlidáanápiná naináwaná ìwali yùuwichàidacaténá nía. Idéca yáasáidaca walí canánama càirínácaalíni, yái Jesúsca, Dios imichàidacáinaté Jesús yéetácáisi ícha”, ímaca nalí yái Pablocá.

³² Néese Atenas mìnanáí idécanáami néemíaca iináwaná imichàanáwawa yéetácáisi ícha, yá abénaméeyéi nèewi naicáaníca Pablo iquíniná. Quéwa áibanái ímaca Pablo irí:

—Wawàwaca picàlidaca walí àniwani, áibaalípiná —náimaca Pablo irí.

³³ Iná Pablo yèepùacawa náicha.

³⁴ Quéwa abénaméeyéi nèewi nàacawa Pablo yáapicha, yá neebáidaca iríni. Abéeri ípidená Dionisio, abéeri néenáca, níái Areópagoca. Aiba yeebáidéechúa, úipidená Dámaris. Aibanái náapicha nacái neebáidacaté Jesús itàacái.

18

Pablo en Corinto

¹ Néeseté Pablo yàacawa Atenas ìyacàlená ícha Corinto ìyacàlená nérépiná.

² Corinto ìyacàlená irìcu Pablo yàanàaca abéeri judío ípidenéeri Aquila, abéeri Ponto yàasu cáli néeséeri. Achúma èerité ipíchawáiseté Pablo yàanàaca néré, Aquila yàanàacaté Italia yàasu cáli néese, yàacawéetúa Priscila yáapichawa. Iwàwacutácaté namusúacawa Italia yàasu cáli ícha, yácáiná emperador romanosàiri Claudio, icuèricaté macái cáli imanùbaca, ichùuliacaté macái judiónái imusúacawa Roma ìyacàlená ícha. Ináté níái Aquilanáica nàacatéwa Italia yàasu cáli ícha, néese nàanàacaté Corinto ìyacàlená néré. Yá Pablo ipáchiaca níái Aquilanáica.

³ Pablo iyamáacatéwa íbaidacaténá náapicha náibaidacáiná yái wawàsi Pablo yáliérica íbaidaca, capìima ímamisírìca.

⁴ Néese sábadò imanùbaca judiónái iyamáidacatáicawa, Pablo iwàlùacawa néewáidacàalu irìculé. Yá icàlidaca nalí Jesús iináwaná iwali. Iwàwacaté nacái iwènúadaca náiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, níái judíoca, nía nacái cà míiyéica judío.

⁵ Silas, Timoteo nacái nàanàacaalíté Pablo yàatalé Macedonia yàasu cáli néese, yaté Pablo imàacaca íchawa yàasu íbaidacalésiwa capìima ímamisírìca icàlidacaténá mamáalàacata Jesús itàacái, iwènúadacaténá nacái judiónái íiwitáise neebáidáanápíná Jesús itàacái, nàasu Mesíascani, yái nacuèrinápínáca Dios ibànuericaté judiónái irí.

⁶ Quéwa abénaméeyéi judío nàuwideca namànica Pablo, yá nadàbaca natàaníca iwali báawéeri iyú. Néese Pablo icusúaca n-pualé yàasu ruana nacáiriwa càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, yáasáidacaténá Dios yùuwichàidáanápínáté nía. Yá ímaca nalí:

—Píacué judíoca, piùwichàapínáwa pibáyawaná ìwalísecuéwa. Canácata nubáyawaná ìwalíse yái piùwichàanápínácuécawa, nùlàacáinácué pía yùuwichàacáisi íchaná. Siùcade nùacawa nucàlidacaténá yái tàacáisica cà míiyéi judío irí —ímaca yái Pabloca.

⁷ Yá Pablo imusúacawa judiónái yéewáidacàalu irìcuíse. Yá iwàlùacatéwa áiba asiali icapèe irìculé cà míiri judío, ípidenéerica Ticio Justo. Yái asiali yèericaté Dios icàaluíná. Idèniaca icapèewa judiónái yéewáidacàalu idaníbàa.

⁸ Iyacaté áiba judío ípidenéri Crispo, yácata abéeri néewáidacáalu íiwacali. Yái Crispo yeebáidacaté Wáiwacali itàacái, macái yéénánái yáapichawa. Madécaná Corinto ìyacàlená mìnánái nacái néemiaca Jesús iináwaná ìwali, yá neebáidaca Jesús itàacái, yá nabautizá nacáíwa, náasáidacaténá neebáidaca Jesús.

⁹ Néese áiba catá Wáiwacali íimaca Pablo irí yéénáiwánási nacáiri iricúise: “Picá cáalu pía. Picàlida nalí nutàacái mamáalàacata, picá masàna pía.

¹⁰ Núacáináta píapicha íná canácata yáaliméeri imànica piri báawéeri, nudèniacáiná madécaná nùasu wenàiwicawa judiónái yeebáidéeyéipiná nutàacái yá yàcaléquéi”, íimaca yái Wáiwacalica.

¹¹ Càité Pablo iyamáacawa abéeri camuí y medio Corinto ìyacàlená iricu. Yá yéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú.

¹² Quéwa néenialíté Galión gobernador icùacaté Acaya yàasu cáli. Néese madécaná judío nàwacáidáyacacawa, yáté náibàaca Pablo. Yá nawatàidaca Pablo nacháawàacaténá iináwaná ìwali Galión gobernador irí.

¹³ Yá náimaca gobernador irí:

—Yái asìalica icàlidaca yèepunícawa iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise nàacaténá Dios icàaluíná iyúwa càminá romanonái ibatàa wamànica —náimaca.

¹⁴ Néese Pablo batéwa idàbaca itàaníca, quéwa yái Galión íimaca judiónái irí:

—Isàiwicacaalí áiba wenàiwica irí wawàsítá, càmicaalí nacái, imànicaalí íbáyawanáwa manuísíwatatá, yásí báisíta nuideníaca quirita nuémiacaténácué cayába písàna picháawàanácué iináwaná ìwali, píacué judíoca.

¹⁵ Quéwa píasu wawàsicué meedáni, pitàanícaténácué piriwáaca chàinisíri iyú, canéeri iwèni tàacáisi ìwali, náipidená ìwali nacái, ìwali nacái yái pichùulianácuéca. Pichùnìacué píawamitani yái wawàsica càmicáiná nuwàwa nuémiacuéca píasu wawàsi iináwaná ìwali —íimaca yái gobernadorca.

¹⁶ Yá yúucaca íchawa nía capíi iricúise, yái capíi imàdàanáca gobernador yéemiacataléca wenàiwica iináwaná ìwali.

¹⁷ Néese macáita náibàaca Sóstenes, áiba judiónái yéewáidacáalu íiwacali. Yá nacapèedáidacani gobernador íipunita. Quéwa matuíbanái meedá Galión iicáca yái namànírira.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸ Néeseté Pablo iyamáacatéwa Corinto ìyacàlená iricu madécaná èeri mamáalàacata. Néese itàaníca náapicha níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái icàlidacaténá nalí iináwanáwa yàanápínáwa náicha, yá namàacaca yàacawa matuíbanáita.

Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé náapicha níái Priscila, Aquila nacái yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Quéechatécáwa nàanàaca Cencrea ídalutalená néré. Yá nayamádacawa néré malééná èerita. Ipíchawáiseté nawàlùacawa nave irìculé àniwa, Pablo idalúaca íwita íbáináwa imáalàidacáináté imànica áiba íbaidacalési càide iyúwa icàlidáanáté Dios iríni, iyúwaté judío íwítáise iyáaná.

¹⁹ Néeseté nàacawa àniwa manuíri úni yáacubàa àta nàanàcataléta Efeso ídalutalená néré. Yá Pablo yàacawa náicha, níái Priscila, Aquila nacái iwàlùacaténáwa judiónái yéewáidacàalu irìculé. Yá itàaníca judiónái yáapicha iwacáidáyaquéeyéicawa néré.

²⁰ Yá nasutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata iyamáanápínáwa náapicha quiríta yéewáidacaténá nía, quéwa càmitaté iwàwa iyamáacawa néré.

²¹ Ipíchawáiseté Pablo yàacawa náicha, yá íimaca nalí: “Iwàwacutá nùyaca Jerusalén iyacàlená irìcu áiba èeriwa nuicácaténá náapicha mesúnamáita áiba culto namàníripináca. Quéwa Dios iwàwacaalí nuèpùacawa néese àniwa, yásí nuèpùacué nupáchiaca pía àniwa”, íimaca yái Pabloca. Néeseté Pablo iwàlùacawa nave irìculé, yàacaténáwa manuíri úni yáacubàa. Yá yàacawa Efeso iyacàlená íicha.

²² Idécanáami Pablo yàanàaca Cesarea ídalutalená néré, yáté yàacawa cáli ínatabàa Jerusalén iyacàlená néré itàidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Idécanáamité itàidaca nía néré, yáté yàacawa Antioquía iyacàlená néré.

²³ Néese ipáchiaca nía néré achúmáanata, yá yàacatéwa náicha àniwa, yèepunícaténáwa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ínatabàa, Frigia yàasu cáli ínatabàa nacái. Càité yèepuní ichàiniadaca nawàwa macáita níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

Apolos predica en Efeso

²⁴ Néenialíté áiba judío ípidenéeri Apolos, Alejandría iyacàlená néeseeri yàanàacaté Efeso iyacàlená néré. Yái Apolos yáalíaca icàlidaca Dios itàacái cáalíacáiri iyú, yéewáidacaté nacáiwa cayábéeri iyú tàacáisi ìwali profetanái, áibanái nacái itànèericaté Dios inùmaliçúise, íná yéewa yáalíacawa ìwali cayába.

²⁵ Apolos yéewáidacatéwa tàacáisi ìwali icàlidéerica càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná wàyaca. Yá icàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali manuísíwata macái iwàwaliçúisewa. Yéewáida wenàiwicanái amaláwaca Jesús ìwali, éwita yáalíacáanítawa abéerita ìwali yái Juan el Bautista ibautizáanáté wenàiwica iwènúadéeyéicaté íwítáisewa Dios irípiná.

²⁶ Yá Apolos idàbaca icàlidaca macàaluínínatani judiónái yéewáidacàalu irìcu. Quéwa Priscila, Aquila nacái idécanáamité néemiaca Apolos, yá natécani méetàucuta nàataléwa

nacàlidacaténá amaláwaca iríni macáita yái Wáiwacali iináwanáca.

²⁷ Néese Apolos iwàwacaté yàaca icàlidaca Wáiwacali itàacái Acaya yàasu cáli néré. Níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái nawàwacaté nayúudàacani yàasu àyapu piná. Yá nabànùaca yáapicha cuyàluta wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái Acaya yàasu cáli néeni, natàidáanápínani cayábéeri iyú, yái Apoloscá. Yàanàacaté Acaya yàasu cáli néré, yá Apolos iyúudàaca nía manuísíwata, níái Dios imàníyéica irí cayábéeri mawèníri iyú imàacáanápíná neebáidaca Jesús itàacái.

²⁸ Yácáiná Apolos icàlidacani macái wenàiwica yàacuésemi, cachàiníri iyú nacái imawèniadaca nàasu tàacáisi níái judíoca. Icàlidacaté nalí machacàníri iyúni càinácaalí íimáaná tàacáisi profetanái itànèricaté Dios inùmalícuise, yáasáidacaténá Mesíascani yái Jesúsca, judío icuèrinápíná Dios ibànùericaté nalí.

19

Pablo en Efeso

¹ Idècunitàacá Apolos ìyaca Corinto ìyacàlená irìcu, yá Pablo yàacawa ichàbacawa dúlinaméeri cáli néenibàa. Yá yàanàaca Efeso ìyacàlená irìculé. Néré Pablo yàanàaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi.

² Yá íimaca nalí:

—¿Dios ibànùasicué pirí Espíritu Santo, peebáidacaalítécué? — íimaca yái Pabloca. Yá náimaca irí:

—Càmíri. Canácata wéemièricáwa Espíritu Santo iináwaná ìwali yàanàaná —náimaca.

³ Néese Pablo isutáca yéemíawa nía àniwa:

—¿Càirínácaalícué tàacáisi peebáidaté ìwali, nabautizácáténácué píá? —íimaca yái Pabloca. Néese náimaca irí:

—Weebáidacaté yái tàacáisi Juan el Bautista yéewáidéericaté iyú wenàiwica wawènúadánápínaté wáiwitáisewa Dios irípiná —náimaca.

⁴ Pablo íimaca nalí:

—Juan ibautizácaté wenàiwica náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa Dios irípiná. Juan icàlidacaté nalí nacái iwàwacutáanápínaté neebáidaca áiba itàacái, yái yàanèripinacaté Juan yáamirìcubàa, yái Jesúsca —íimaca yái Pabloca.

⁵ Idécanáami néemíacani, yá nabautizácawa Wáiwacali Jesús íipidená ìwali, neebáidacáiná itàacái.

⁶ Néese Pablo imàacaca icáapiwa nàwali, yá Espíritu Santo yàanàaca yàacawéeridacaténá nía, yá natàaníca áiba tàacáisi iyú, càimíri èeri mìnánái itàacái. Nacàlidaca tàacáisi Dios inùmalícuise.

7 Cawàwanáta doce namanùbaca asìanáica níai yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

8 Néese Pablo iyamáacatéwa nèewi Efeso iyacàlená néré máisiba quéri. Eeri imanùbaca icàlidaca nalíni judíonái yéewáidacàalu irìcu. Icàlidaca nalíni macàaluínináta, itàaní nacái náapicha, iwènúadaca náiwitáise náalíacaténáwa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáíwa.

9 Quéwa abénaméeyéi judío báawaca néemíaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmíta nawàwa neebáidacani. Natàaníca wenàiwicanái irí báawéeri iyú tàacáisi ìwali, yái cayábéeri tàacáisi Pablo icàlidéerica nalí. Iná Pablo yàacawa náicha, càmíta quirínama icàlida nalíni judíonái yéewáidacàalu irìcu. Itecaté nacái yáapichawa níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Yá nàacawa Tirano yàasu yéewáidacàalu irìculé. Yáté Pablo icàlidaca nalí Dios itàacái èeri imanùbaca.

10 Pablo icàlidacaté nalíni pucháiba camuí. Ináté yéewa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi néemíaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Judíonái, nía nacái càmíiyéica judío néemíata nacái.

11 Yá Dios imàacaca Pablo ichùnìaca manùbéeyéi máiníiyéi cáuláicaca.

12 Abénaméeyéi naliadaca Pablo yàasu panuelo, ibàle yéená nacái cáuláiquéeyéi ìwali, yá nachùnìacawa níai cáuláiquéeyéica. Pablo yúucaca demonio wenàiwicanái ícha nacái.

13 Quéwa áibanái judío yàanàcaté ipáchiaca néré náucacaténá demonio wenàiwicanái ícha. Nawàwacaté náucaca demonio wenàiwica ícha Wáiwacali Jesús ípidená iyú. Yá náimaca demonionái irí: “Jesús inùmalcuíse wachùullacuéca pìacawa, yái Jesúsca Pablo icàlidéerica iináwaná ìwali”, náimaca.

14 Càité siete asianái judíonái imànica. Náaniri ípidenáté Esceva, abéeri sacerdote íiwacalináca.

15 Quéwa áiba èeri náalimáidacaté náucaca demonio asiali ícha, yá demonio íimaca nalí: “Núalíaca nuicáca Jesús. Núalía nacáíwa Pablo ìwali. Càmitacué núalía nuicáca pía”, íimaca nalí yái demonioca.

16 Yáta yái asiali demonio idacuèri íiwitáise, ipisìacawa nàwali, níai sietéeyéica imanùbaca asìanáica. Yá inúadáidaca nía cachàiníiri iyú báawanama macáita, yá inúadáidaca nía canánama cáiwíiri iyú, àta nèepùacatalétawa napiacawa capíi irìcuíse, mabàleta, cacháunéeyéi báawanama.

17 Néese macáita Efeso iyacàlená mìnanáí, judíonái canánama, càmíiyéi judío nacái, néemíacaté naináwaná ìwali, níai sietéeyéi asìanáica, íná yéewa cáaluca macáita wenàiwica manuísíwata, yá nánáidacawa cáimiétaquéri iyú Wáiwacali Jesús ìwali.

18 Madécaná wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nabàlùacawa wenàiwicanái yàacuésemi, yá nacàlidaca náichawa nabáyawanáwa namàníiricaté.

19 Madécaná nacái camàliquéeýéi natéca nàasu cuyàlutawa manùbawaca, yái cuyàluta icàlidéerica sapìi ìwali, namàlica ìwali nacái. Yá neemáca nàasu cuyàlutawa macáita Efeso ìyacàlená mìnaná iicápiná náasáidacaténá nawènúadacaté náiwitáisewa namàlica íchawa. Aibanái naputàacaté nawèni níai cuyàlutamica, yá nawèni cincuenta mil namanùbaca dracma, yái cincuenta mil èeri iwènicatái.

20 Càité manùbéeyéi wenàiwica yéemìaca Wáiwacali itàacái, yá neebáidacani, madécanéeyéi wenàiwicaca.

21 Idécanáamité ichàbacawa yái wawàsica, yá Pablo íináidacatéwa ipáchíanápiná Macedonia yàasu cáli néré, Acaya yàasu cáli néré nacái yàacaténáwa àniwa Jerusalén ìyacàlená nérépiná. Imacaté nacái idécanáamité ipáchiaa Jerusalén ìyacàlená néré, yá nacái iwàwacutápinaté yàacawa Roma ìyacàlená néré, íimaca.

22 Iná yéewa Pablo ibànùacaté pucháiba wenàiwica iyúdeeyéicani nàacaténáwa ipíchalépiná Macedonia yàasu cáli néré. Níai yàacawéeyéiná náipidená Timoteo, Erasto nacái. Idècunitàacá nèepunícawa nérépiná, yá Pablo iyamáacawa Asia yàasu cáli néré achúma èerita.

El alboroto en Efeso

23 Néenialité áibanái nadàbaca natàaníca báawéeri iyú nàwali níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Iná abénaméeyéi Efeso ìyacàlená mìnaná báawaca naicáca Dios itàacái, calúaca nacái náináidacawa.

24 Abéeri asìali ípidenéri Demetrio báawacaté imànica Efeso mìnaná íiwitáise nàuwidecaténá namànica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Demetriocáiná imàníirité platéeri yéenáiwanási cawèníiri. Imànicaté achúméeri capìi platéeri, templo nacáiyéi iicácanáwa nasutácàalu níawawa nàasu cuwáisàatúa íchawa ípidenéchúa Artemisa. Aibanái imàníiyéi achúmanaméeyéi capìi platéeri, càasuca máini nía Demetrio yáapicha.

25 Iná Demetrio ìwacáidaca nía, áibanái yáapicha imàníiyéica platéeri wawàsi, yá íimaca nalí canánama: “Píacué asianáica, pialíacuécawa wàyaca càasuíri iyú ìwalíise yái wáibaidacaléca.

26 Pidécuéca piicáca, péemìaca nacái yáara Pablo icàlidéerica yèepunícawa tàacáisi. Itàaníirica wáibaidacalé ìwali, níai ídolo cuwáiná yéenáiwaná wamàníiyéica, Pablo íimaca càmítasa báisi Diosca nía. Càita Pablo idéca iwènúadaca manùbéeyéi wenàiwica íiwitáise cuwáiná ícha cháí Efeso ìyacàlená írìcu, macái Asia yàasu cáli néenibàa nacái.

27 Máiniiri báawaca, cawàwanáta imáalàacawa wáicha yái wáibaidacaléca, càmicáiná quirínama wenàiwica iwèniápiná yái ídoloca wamàníirica. Ua nacái wasutácàalu iináwaná

imáalàapinácawa wáicha, úara manuíchúa temploca wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáísàatúa ícha ípidenéechúaca Artemisa, wenàiwica iyamáidacaalí nàaca ucàaluíniná, úái macái wenàiwica yèechúaca icàaluíniná, wía wenàiwicanái canánama Asia yàasu cáli ínatéyeyéica iyaca, macái èeri mìnanáí nacái”, ímaca yái Demetrioca.

28 Néese Demetrio yáapichéyeyéi idécanáami néemíaca Pablo iináwaná, yá máini báawaca nawàwa ìwalíise. Yá nadàbaca néemíanicawa cachàiníiri iyú, néemíanicawa mamáalàacata: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáísàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnanáica!” còi néemíanicawa mamáalàacata.

29 Yá manùbéyeyéi wenàiwica napiacawa néemíaca nasàna àta máiwitáiseacataléta madécaná Efeso ìyacàlená mìnanáí. Yá náibàaca Gayo, Aristarco nacái, níai Pablo yàacawéyeyéináca, Macedonia yàasu cáli néeséyeyéica. Yá napiacawa nawatàidaca nía manuiri nàwacáidacàalu irìculéwa, iyéerica Efeso ìyacàlená irìcu.

30 Néese Pablo iwàwacaté iwàlùacawa néré icàlidacaténáni manùbéyeyéi wenàiwica irí. Quéwa áibanái yeebáidéyeyéica Jesús itàacái càmita nabatàa Pablo iwàlùacawa néré.

31 Aibanái nacái, Asia yàasu cáli icuèrinánáica, Pablo yàacawéyeyéináca nía, nabànùaca tàacáisi Pablo irí isutácaténá ícha wawàsi manuísíwata ipíchanaté iwàlùacawa néré.

32 Yá nàwacáidacàalu irìcu abénaméyeyéi néemíanicawa nàyaca abéeri wawàsi. Aibanái nacái néemíanicawa nàyaca áiba wawàsi nacái máiwitáiseacáiná nía canánama meedá. Manùbéyeyéi nèewi càmita náalíawa cainápinácaalí wawàsi ìwali nàwacáidáyacacatéwa.

33 Néese abénaméyeyéi judío iyéyeyéica néeni náibàaca nawesíaca asiali ípidenéeri Alejandro, ibàlùacaténáwa macái wenàiwica yàacuésemi. Yá áibanái wenàiwica nacàlidacani Alejandro irí. Néese yái Alejandro yúucaca icáapiwa manùbéyeyéi wenàiwica irí masànacaténá nía, Alejandro iwàwacáinaté icàlidaca judionái iináwaná ìwali manùbéyeyéi wenàiwica irí náalíacaténáwa canácasa judionái imàníiri ibáyawanáwa.

34 Quéwa idécanacáita manùbéyeyéi wenàiwica náalíacawa judiocani, yái Alejandroca, yá nadàbaca néemíanicawa. Pucháiba hora néemíanicawa mamáalàacata macáita namanùbaca iyúwa abéeri isàna iyú. Náimaca: “¡Cayábéechúaca wàasu cuwáísàatúa Artemisaca, wía Efeso ìyacàlená mìnanáica!”, còi náimaca néemíanicawa mamáalàacata.

35 Néeseté áiba Efeso ìyacàlená mìnanáí icuèriná iwàwaca icàlidaca nalíni. Idécanáami masànaca imànica nía, yá ímaca nalí: “Píacué Efeso mìnanáica. Macái èeri mìnanáí náalíacawa

wàyacàle Efeso iináwaná, wía icuèyéica cayába templo wasutácàalu wíawawa wàasu cuwáisàatúa Artemisa íchawa, náalía nacáwa wacùaca Artemisa uénáiwánami, yáara náiméerica ìwali yúuwèericasawa chènuníise bàaluité cuwáinái yàasu cáli ícha.

³⁶ Macái èeri mìnánái náalíacawa báisícani, íná matuíbanáicué pía. Picácué máiwitáise píawa, pimànicáichacué wawàsi máiwitáiséeri iyú.

³⁷ Níacáiná asíanáica pitéeyéicuéca aléi, càmita nayéedùa wawàsi irícuíse, yáara wasutácàalu wíawawa Artemisa ícha, càmita nacái natàaní báawéeri iyú ùwali.

³⁸ Yái Demetrioca, áibanái nacái íibaidéeyéica yáapicha nawàwacaalí nacháawàaca naináwaná ìwali jueznái irí, yá iyaca jueznái yéemièripiná nataacái. Macáita náalimá nacháawàayacacawa machàcaníiri iyú yàcalé íiwacanánái irí.

³⁹ Piwàwacaalícué áiba wawàsi, yá iwàwacutácué pisutáca náicha wawàsi níara yàcalé íiwacanánáica, nàwacáidáyacapínacaalíwa, càide iyúwa wacuèrinánái romanonái ichùullaná wamànica.

⁴⁰ Máiníiri báawaca yái pimàníricuéca cháí. Cawàwanáta romanonái icháawàaca waináwaná ìwali, wía Efeso ìyacàlená mìnánáica, náimapiná wamànicasa ùwicái wacuèrinánái romanonái ípunitawa. Náiwacanánái yéemiacaalí càinácaalícué pimàníiná cháí bàwina, yásí nasutá néemiawa núawa cánácué yéewaná pimàni máini máiwitáiséeri iyú. Càmita núalimápiná nucàlidaca nalíwani”, íimaca yái yàcalé icuèrináca.

⁴¹ Néese yái yàcalé icuèriná idécanáami icàlidaca nalíni, yá ichùulíaca nèepùacawa. Néese macáita namusúacawa nàwacáidacàalu irícuísewa, yá nàaca náichawáaca, nèepùacawa nacapèe néréwa.

20

Viaje de Pablo a Macedonia y Grecia

¹ Idécanáamité imáalàacawa yái Efeso ìyacàlená mìnánái imàníináca máiwitáiséeri iyú, yá Pablo imáidaca yàataléwa níái wenáiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yàalàacaténá nía. Néese idécanáami ichàiniadaca nawàwa, yá yàacawa náicha Macedonia yàasu cáli nérépiná.

² Pablo ipáchiaca macái yàcalé imanùbaca ìyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Yá ichàiniadaca nawàwa manuísíwata, yàalàaca nía déecuiri iyú níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese Pablo yàanàaca Grecia yàasu cáli néré.

³ Yá iyamáacawa néré máisiba quéeri. Néeseté mawiénica yéenáiwaná iwàlúanápinátéwa nave irículé yàacaténáwa manuiri úni yáacubàa Siria yàasu cáli nérépiná. Yá yéemiaca judiónái iináwaná naináidáanáwa namàníinápiná irí báawéeri.

Iná iwènúadaca íiwitáisewa, yá íináidacawa yèepùanápínátéwa cáli ínatabàa, ichàbacaténáwa àniwa Macedonia yàasu cáli ínátalé.

⁴ Nàa nacáíwa yáapicha áibanái ípidenéeyéi: Sópater, yái Pirro írìca, Berea ìyacàlená mìnali; Aristarco nacái, Segundo nacái, níai pucháiba asíanáica Tesalónica ìyacàlená mìnánáica; Gayo nacái, Derbe ìyacàlená mìnalica; Timoteo nacái; Tíquico nacái, Trófimo nacái, níai pucháiba asíanáica Asia yàasu cáli néeseyéica.

⁵ Níai asíanáica nàacatéwa wapíchalépiná, wía Pablo, núa Lucas nacái, nacùacaténá wàanàaca Troas ídalutalená néré.

⁶ Néese idécanáamité ichàbacawa Pascua yàasuná culto, judiónái iyáacaalíté pan càmfiri idènia levadura, yáté wàacawa Filipos ídalutalená íicha manuírì úni yáacubàa nave írìcu. Néese báinúaca èeri idénáami, mapisáináami àniwa, yá wàanàaca níai wáapichéeyéicawa Troas ídalutalená néré. Yá wayamáacawa néré siete èeri.

Visita de Pablo a Troas

⁷ Néeseté domingo írìcu, wàwacáidáyacacawa náapicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái wawacùacaténá wàwaliwáaca pan, yái Santa Cenaca. Yá Pablo icàlidaca nalí. Iwàwacutápináté Pablo yàacawa náicha mapisáita, íná icàlidaca nalí àta bamuchúamicataléta catá.

⁸ Wàwacáidáyacacatéwa abéeri imàdáná írìculé ìyéerica chènunibàa cáli inàni íicha. Nàyaca néré madécaná lámpara ipucuyéicawa nacamalá piná.

⁹ Néese abéeri ùuculliri ípidenéri Eutico yáawinéeriwa ìyaca ventana írìcu. Pablo itàanicáiná mamáalàacata, yá cadapùleca báawanama yái ùucullirica. Yá íimáca íchawa yáawinacawa. Néese icaláacawa ventana írìcuíse, máisiba pisoírì ichènunica. Yá yéetácawa.

¹⁰ Pablo írìcùacawa ùuculliri yàatalé. Néese Pablo yáawia iicáidaca ùucullirimi írì, yá Pablo yeedácani yùucutaléwa. Yá íimaca nalí níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái:

—Picácué cáalu pía. Cáucani —íimaca yái Pabloca.

¹¹ Néeseté Pablo yèepùa iwàlùacawa nàwacáidacàalu írìculé chènuniréerica. Yá iwacùaca nalí pan, yái Santa Cenaca, iyáaca iyáacaléwa náapicha nacái, yá Pablo icàlidacaté nalí mamáalàacata, àta amalácataléta wawicáu. Néese yàacawa náicha.

¹² Néese yái ùucullirica, yèepùacawa yéénánái yáapichawa, icáucàacáinatéwa, íná yéewa casíimáica nawàwa manuísíwata.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³ Néeseté wàacawa Pablo ipíchalépiná. Wàacawa nave írìcu manuírì úni yáacubàa àta wàanàacatalétaté Aso ídalutalená

néré wáipunitáidacaténá Pablo néré càide iyúwaté iwàwáaná, iwàwacáinaté yàacawa néré cáli ínatabàa.

14 Wàanàaca Pablo Aso ídalutalená néré, yá iwàlùacawa wàatalé nave iriculé. Yá wàacawa manuíri úni yáacubàa Miti-lene ídalutalená néré.

15 Néese té wàacawa Mitilene ícha. Wàacawa abé èeri manuíri úni yáacubàa. Néese wàacawa mawiénita Quío yàasu iwàwata irí. Néese mapisáita àniwa wàanàaca Samos ídalutalená néré, idécanáamité wayamáidacawa Troguilio ídalutalená néré. Néese mapisáita àniwa wèepùa wàacawa. Yá wàanàaca Mileto ídalutalená néré.

16 Càité wèepunícawa càmicáinaté Pablo iwàwa idècunìacawa manùba èeri Asia yàasu cáli ínata. Càmitaté nacái iwàwa yàacawa Efeso iyacàlená néré. Néese, iwàwacaté yàanàaca caquialéta Jerusalén iyacàlená néré iwàwacáinaté iicáca náapicha judíonái yàasu culto ípidenéerica Pentecostés.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

17 Idècunitàacá Pablo iyaca Mileto ídalutalená néré, yáté ibànùaca tàacáisi Efeso iyacàlená néré imáidacaténá ancianonái icuèyèica wenàiwica yeebáidéeyèica Jesús itàacái Efeso iyacàlená mìnanaí.

18 Idécanáamité ancianonái nàanàaca yàatalé, yá Pablo ímaca nalí: “Píalíacuécawa nuináwaná iwali, càinácaalíté nùyacuéca pèewi èeri imanùbaca nùanàacatáiseté Asia yàasu cáli ínatalé àta siùca nacáide.

19 Macái èerité nùyaca pèewi íbaidéeri Wáiwacali irípiná. Càmitaté cachàini nuicáca núawawa. Máini achúmacaté nuwàwa nàwali níara càmiyèicaté yeebáida Wáiwacali itàacái. Nùuwichàacaté nacáwa cáiwíiri iyú judíonái nawàwacáinaté imànica nulí báawéeri.

20 Ewitaté nùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta càmitaté numáisanla píchacué tàacáisi iyúudèeripínacuécaté pía, ibatàa abéeri tàacáispínáta idècunitàacá nucàlidacuéca píriní nàwacáidacàalu néré, nacapèe irícu nacái.

21 Nùalàacaté níara judíoca, càmiyèí judío nacái. Núumacaté nalí iwàwacutáaná nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná neebáidáanápíná nacái Wáiwacali Jesús itàacái.

22 Iná siùcade nùacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná. Espíritu Santo idéca ichùlùaca nùanápínáwa néré, càmita quéwa nùalíawa càinápinácaalí namànica nulí néré.

23 Nùalíacáitawa abéeri wawàsi. Yàcalé imanùbaca Espíritu Santo icàlidaca nulíni náucáanápíná nùa presoíyèi ibànalículé, nùuwichàanápíná nacáwa madécaná yàawiría.

24 Quéwa càmita nuicá nucáucawa iyúwa máiniíri cawènica nulí. Abéerita nuwàwacáita numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa casíimáiri iyú, yái nuíbaidacalécawa Wáiwacali

Jesús ichùulìerica numànica, nucàlidáanápíná tàacáisi wenàiwicanái irí, yái cayábéeri tàacáisi ímérica cáinináca Dios iicáca wenàiwica.

25 “Siùcade núaliacawa báisíri iyú càmítacué piicá núa quirínama, piacué nucàlidéeyéicaté irí yái tàacásica icàlidéerica cáinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa.

26 Iná siùcade nuwàwacué nucàlidaca piríni, canáca nubáyawanácué pìwalíise, péetácaalícuéwa pibáyawaná yáapichawa, nùlàacáinátécué pía.

27 Nucàlidacatécué pirí macái tàacáisi Dios iwàwéericuéca píaliacawa ìwali; càmítacué nubàa píicha tàacáisi, ibatàa abéeripináta, càmítacué nubàa píichani.

28 Iná piicácué píichawa cayába, picùacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Picùacué nacái macáita níara yeebáidéeyéica Jesús itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa pìyacàle nérécué, yácáiná Espíritu Santo imàacacué picùaca Dios yàasu wenàiwica Dios iwèniéyéicaté Iiri íiraná iyúwa.

29 Núaliaca nacáiwa nùacanáamiwa píichacué, yásí áibanái nàanàca píatalécué iwàwéeyéica iwènúadacuéca píiwitáise Wáiwacali íchawa càide iyúwa caluéyéi cuwèsi lobo namáalàidacaalí ovejanái.

30 Abénaméeyéi péenácué, áiba èeriwa néewáidaca wenàiwicanái nachíwa báawéeri iyúwa, nachíwáidacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái nàacaténáwa cachíwéeyéi yáapicha.

31 Iná piicácué píichawa cayába. Pìwàwalicué cayába nùlàacatécué pía máisiba camuí èeríapi, táiyápi nacái. Nùlàacatécué pía macáita manuísíwata, nuícháanicaté nacái pìwalícué.

32 “Siùcade nuénánái numàacacué Dios icùaca pía, péewáidáanápínácué nacáiwa tàacáisi ìwali, yái nucàlidéericatécué pirí ímérica cáinináca Dios iicáca èeri mìnánái. Dios itàacái yáalimácué ichàiniadaca píiwitáise Dios ìwali, yáalimácué nacái imàacaca píaliacawa cayába ìwali yái cawènírica Dios yèeripínácuéca piríwa áiba èeriwa, náapicha macáita yàasu wenàiwicaca Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

33 Càmítaté nuwàwa nùsupínáwa áibanái yàasu plata, nabàle nacái.

34 Píaliacuécawa nuíbaidacaté cachàiníiri iyú nucáapi iyúwa nuwèniacaténáté cáinácaalí wawàsi wamáapuèricaté, núa nacái, núapichéeyéi nacái.

35 Nucàlidacatécué pirí càiripináta iwàwacutáanácué wáibaidaca, wayúudáacué nacái catúulécanéeyéi wenàiwica. Pìwàwalicué Wáiwacali Jesús itàacái. Yá ímacaté walí: ‘Casímái cachàini wía wàacaalí áibanái irí yái namáapuèrica, ícha yái

nàanáca walí cawèníri', càité ímaca yái Wáiwacalica", ímaca yái Pabloca.

³⁶ Idécanáami Pablo icàlidaca nalíni, yá ibàlùacawa yùulúi ipùata iyúwa. Yá isutáca Dios ícha náapicha.

³⁷ Néese macáita náicháanica achúmaca nawàwa Pablo yàacáinátéwa náicha. Yá asianái nàanalìcuca Pablo nasùsùà nacái inàni ìwali, càide iyúwa judío ìiwitáise iyáaná, namàacacaalí yèpùacawa náicha wenàiwica cáininéeri naicáca.

³⁸ Yá máini achúmaca nawàwa Pablo ímacáináté nalí camíinápínaté yèpùà ìicáca nía quirínama. Néese nàaca nàacawéeridaca Pablo àta nàanàacataléta nave néré.

21

Viaje de Pablo a Jerusalén

¹ Wàacanáamitéwa náicha níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wawàlùacawa nave iriculé. Néese wàacawa manuiri úni yáacubàa machacànita Cos yàasu iwàwata nérépiná. Néese mapisáita àniwa wàacawa Rodas yàasu iwàwata néré. Néese wàacawa Pátara ídalutalená néré.

² Néese idécunitàacá wàyaca Pátara ídalutalená néré, yáté wàanàaca nave yèericawa Fenicia yàasu cáli nérépiná. Yá wawàlùacawa iriculé. Yá wàacawa náapicha.

³ Wàacawa manuiri úni yáacubàa, yá waicáca Chipre yàasu iwàwata. Yá wàacatéwa yéewápuwáise ícha àta wàanàacalétaté Siria yàasu cáli néré. Yá wawàlùacatéwa Tiro ídalutalená néré iwàwacutácáináté nave imàacaca yàasusi néré.

⁴ Néese Tiro iyacàlená néré wacutáca áibanái yeebáidéeyéica Jesús itàacái, yá wayamáacawa náapicha néré siete èeri. Espíritu Santo icàlidacaté nalí Pablo yùuwichàanápínatéwa Jerusalén iyacàlená néré, íná nasutáca Pablo ícha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa néré.

⁵ Quéwa idécanáami wayamáacawa néré siete èeri, yáté wàacawa náicha. Macái níai yeebáidéeyéica Jesús itàacái, nàacawétúanái nacái, néenibe nacái, nàacawéeridacaté wía yàcalé ícha. Néese wabàlùacawa wàulúi ipùata iyúwa càina ìinatalé wasutácáténá wíawawa Dios ícha néré.

⁶ Néese wacàlidacaté nalí wàanápínáwa náicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé. Nèepùacawa nacái nacapèe néréwa.

⁷ Yá wàacatéwa Tiro ídalutalená ícha manuiri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Tolemaida ídalutalená néré. Yáté wadéca wamáalàidaca wèepuniináwa manuiri úni yáacubàa. Wàanàacaté Tolemaida iyacàlená néré, yá watàidaca abénaméeyéi yeebáidéeyéi Jesús itàacái. Yá wayamáacawa náapicha abé èeri.

⁸ Néeseté mapisáita àniwa Pablo, wía nacái yèepuniyéicawa yáapicha, wàacawa náicha cáli ínatabàa. Néese wàanàaca Cesarea ìyacàlená néré. Yá wawàlùacawa Felipe icapèe iriculé, yái icàlidéerica Wáiwacali itàacái áibanái irí. Yái Felipe abéeri néená níái sietéeyéica imanùbaca diáconoca, iyúudèyéicaté apóstolnái quécháwanáimi Jerusalén ìyacàlená irìcu. Yá wayamáacawa Felipe yáapicha.

⁹ Yái Felipe idèniacaté báinúaca yéenibe inanáíwa maníríyí. Níái inanáica, profetaca nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalìcuise.

¹⁰ Wayamáacatéwa néré máisibáwanái èerita, yá áiba profeta yàanàaca néré, Judea yàasu cáli néeséeri ípidenéeri Agabo, icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalìcuise.

¹¹ Idécanáami Agabo yàanàaca wàatalé, yá yeedáca Pablo yàasu cinturón. Néese yái profeta Agabo idacùaca yàabàliwa, icáapi nacáíwa Pablo yàasu cinturón iyú. Yá Agabo íimaca walí:

—Espíritu Santo íimaca: Níara judío Jerusalén ìyacàlená mìnánáica idacùapíná yái cinturón íiwacalica presocaténá namànicani, namàacacaténá càmiyíei judío yùuwichàidacani —íimaca yái profetaca.

¹² Wéemiàcáináni, níái nacái Cesarea ìyacàlená mìnánáica, íná wasutáca Pablo íicha wawàsi manuísíwata ipíchaná yàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹³ Néese Pablo íimaca walí:

—¿Cánacué pícháani? ¿Cánacué piwàwa cáaluca pimànica núa? Nudéca nuínáidacawa numàacáanápíná nadacùaca núa, nanúacaténá nacái núa Jerusalén ìyacàlená néré Wáiwacali Jesús iwálíise, Dios iwàwacaalí càì namànica —íimaca yái Pabloca.

¹⁴ Yá càmita wáalimá wawènúadaca Pablo íiwitáise, íná masànaca wía. Wáimacáita walíwáaca:

—Wasutacué irí Wáiwacali íichawa imàníinápíná irí càide iyúwa Dios iwàwáaná —wáimaca.

¹⁵ Néese wachùnìaca wàasuwa wàacaténáwa. Yá wàacawa Jerusalén ìyacàlená néré.

¹⁶ Nàa nacáíwa wáapicha abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesús itàacái Cesarea ìyacàlená néeséeyéi. Wàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré, yá natéca wía Mnasón icapèe néré, abéeri asiali béeríina yeebáidéericaté Jesús itàacái madécaná camuí. Yá wayamáacawa yáapicha néré.

Pablo visita a Santiago

¹⁷ Idécanáamité wàanàaca Jerusalén ìyacàlená néré, néese níái yeebáidéeyéica Jesús itàacái natàidaca wía casímáiri iyú.

¹⁸ Néese mapisáita àniwa Pablo yàacawa wáapicha wapáchiacaténá Santiago. Nàyaca nacái néré macáita

ancianonái, icuèyéica Jerusalén iyacàlená mìnaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

¹⁹ Yá Pablo itàidaca nía. Néese icàlidaca nalíni éeréeri iyú macáita yái Dios imàníricaté càmíiyéi judío yèewi Pablo icàlidacaalíté nalí Wáiwacali itàacái.

²⁰ Níái ancianoca idécanáami néemiàcani, yá nàaca Dios irí cayábéeri. Néese náimaca Pablo irí:

—Uwé, wéenasàiri, péemà cayábani, píalíacawa madécaná mil namanùbaca judiónái neebáidaca Jesús itàacái. Yá macáita náimaca mamáalàacata iwàwacutáanása wía judíoca wamànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wàawirináimi imànica, éwita weebáidacáaníta Jesús itàacái.

²¹ Níái judíoca yeebáidéeyéica Jesús itàacái nadéca néemiàca áibanái cachìwéeyéi icàlidaca piináwaná ìwali péewáidacasa macái judiónái iyéeyéica áiba cáli nayamáidáanápíná namànica càide iyúwa profeta Moisés ichùulianáté. Náimaca píalàacasa judiónái ipíchaná namànica circuncisión néenibe aslanái iríwa, ipíchaná nacái namànica càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía judíoca, náimaca.

²² ¿Càinásica wamàni? Báisíta néemiàpiná piináwaná ìwali píanàaná aléi Jerusalén iyacàlená irìculé.

²³ Cawàwanáta cayábaca pimànicaalí càide iyúwa wàalàaná pía. Nàyaca wèewi cháì báinúaca aslanái iwàwacutéeyéica ìbaidaca Dios irípiná càide iyúwaté nacàlidáaná irí.

²⁴ Pité nía píapichawa pimànicaténá náapicha culto càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, masacàanápínacué judiónái iicáca pía, piwàlùanápínacuéwa templo irìculé. Piwènià nacái nalípiná pírái nawàwacutéerica namàacaca ofrenda iyú sacrificio piná templo néré. Yásí náalimá nadalúaca náiwita ibáináwa, náasáidacaténá nadéca namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná. Càita macái judiónái náalíapínacawa càmínápiná báisíiri yái néemièricaté piináwaná ìwali pimànicáiná machacàníiri iyú càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wamànica, wía judíoca.

²⁵ Quéwa watànàacaté cuyàluta càmíiyéi judío irí yeebáidéeyéica Jesús itàacái, náalíacaténáwa càmita iwàwacutá namànica càide iyúwaté profeta Moisés ichùulianá wamànica wía judíoca. Abéerita iwàwacutá càmita nayáa iinási áibanái imàaquéerica ídolo irí iyúwa sacrificio, yái cuwáinái yéenáiwánaca. Iwàwacutá nacái càmita nayáa irái. Iwàwacutá nacái càmita nayáa iinási càmíirica íiraná imusúawa íicha. Iwàwacutá nacái càmita naimá áiba wenàiwica yáapicha càmíichúaca náinusíwa, càmíirica nacái nanìrisíwa —ímaca yái Santiagoca.

Arrestan a Pablo en el templo

26 Néese té mapisáita àniwa Pablo itéca níái báinúaca aslanáica. Imànica náapicha culto nacáiri, nàapida náichawa nacái càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná masakàanápíná judíonái iicáca nía. Néese iwàlùacawa templo irìculé icàlidacaténá sacerdotenái irí càiná èeri irìcucaalípinaté namáalàidaca namànica náibaidacaléwa Dios irípiná, natécataípinácaté nàasu ofrendawa namàacacaténá Dios iríni sacrificio piná.

27 Iwàwacutácaté nacùaca siete èeri. Batéwacaalíté namáalàacawa níái sieteca èeri, namàacacataípinaté pìràí ofrenda iyú, yá Pablo iyaca templo irìcu. Abénaméeyéi judío Asia yàasu cáli néeseéeyéi naicáca Pablo templo irìcu. Yá nataánica báawéeri iyú Pablo ìwali báawacaténá namànica áibanái wenàiwica íiwitáise calúanápíná naicáca Pablo, níái wenàiwica iyéeyéica templo irìcu.

28 Càité judíonái néemianícawa wenàiwicanái irí: “¡Píacué israelitaca, piyúudàacué wía! Yái asialiquéi yèepuníriwa macái cárita, yéewáida yèepunícawa macái wenàiwica báawacaténá naicáca wía, wía judíoca. Yéewáidaca nía nacái naináidacaténáwa báawéeri iyú Dios itàacái ìwali, profeta Moisés itànèericaté. Yéewáidaca nacái báawáanápíná naicáca templo. Idéca nacái itéca càmiyéi judío aléi templo irìculé casacàacaténá imànica templo Dios íicha, yái Dios yàasu templo masaquèrica”, náimaca Pablo ìwali.

29 Càité nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali, naicácáinaté Pablo Jerusalén iyacàlená irìcu, Trófimo yáapicha, Efeso iyacàlená mìnali, càmiirica judío. Iná nayúunáidaca Pablo itécaté yáapichawa Trófimo templo irìculé.

30 Iná madécaná wenàiwica nàanàaca napiacawa, néemianícawa, máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái manùbéeyéica. Yá náibàaca Pablo nawatàidacani templo irìcuíse. Idécanacáita namusúadacani, yá áibanái nabàliaca íicha templo inùma imanùbaca.

31 Idècunitàacá nanúacani, yá romanonái yàasu úwi íiwacaliná yémìaca naináwaná namànica máiwitáiséeri iyú, níái Jerusalén iyacàlená mìnánái macáita.

32 Yá ráunamáita itéca yàasu úwináíwa, náiwacanáiná yáapichawa, yá nalicúa napiacawa wenàiwicanái yèewiré. Níái manùbéeyéi wenàiwicaca, naicácanacáita úwi íiwacaliná, yàasu úwinái yáapichawa, yá nayamáidaca nanúadáidaca Pablo.

33 Néese úwi íiwacaliná yàacawa nàatalé, yá íibàaca Pablo. Yá ichùuliaca úwinái nadacùaca Pablo pucháiba cadena iyú. Néese úwi íiwacaliná isutáca yémìawa nía cawinácaalíni, càinácaalí báawéeri nacái imànica yái Pablocá.

34 Quéwa níái wenàiwicaca abénaméeyéi néemianícawa nacàlidaca abéeri wawàsi. Aibanái yémianícawa nacàlidaca

nàasu wawàsita nacáíwa áibalé áiba íicha. Yáí úwi íiwacalínaca càmita asái yéemìacani, namànicáiná madécaná nasànwawa. Yá ichùullaca yàasu úwináíwa natéénápiná Pablo nacapèe iriculéwa.

³⁵ Nàanàaca escalera néré, úwináí icapèe yàasu yàawa iriculé, yá iwàwacutáca úwináí iwáacutáidaca Pablo nacùacaténá náichani, níái manùbéeyéí caluéyéí wenàiwicaca, iwàwéeyéica inúacani.

³⁶ Nàacáináwa Pablo yáamiwáise néemíanícawa mamáalàacata: “¡Pinúacuéni!” náimaca néemíanícawa.

Pablo se defiende delante de la gente

³⁷ Batéwa úwináí iwàlùadaca Pablo nacapèe iriculéwa, quéwa Pablo itàaníca griego itàacái iyú úwi íiwacalíná irí. Pablo íimaca irí:

—¿Càmitasica pimàaca nutàaníca píapicha abéeri wawàsi? — íimaca yáí Pabloca. Néese úwi íiwacalíná íimaca Pablo irí:

—Càmita núalía píalía pitàaníca griego itàacái iyú.

³⁸ Nuyúunáidacáita píaca Egipto yàasu cáli néeséeri, yáí itéericaté báinúaca mil namanùbaca asianáí inuéyéica wenàiwica manacúali yùuculé càináwàiri imànicaténá úwi romanonáí yàasu gobierno íipunita —íimaca.

³⁹ Néese Pablo íimaca irí:

—Judíocata núa. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená irícu, yáí yàalé máiníri cachàinica Cilicia yàasu cáli íinatéerica iyaca. Pimàni nulí cayábéeri, pimàaca nucàlidaca nalíni, níái wenàiwicaca —íimaca yáí Pabloca.

⁴⁰ Néese úwi íiwacalíná imàacaca Pablo itàaníca. Iná Pablo ibàlùacawa escalera íinata. Yá yùucaca icáapiwa nalí, masànacaténá nía, níái manùbéeyéí judíoca. Néese idéca masànaca nía, yá icàlidaca nalíni natàacái iyú, hebreo iyú.

22

¹ Pablo íimacaté nalí: “Péemìacué, nuénánái, siùcade nucàlidacué pirí nuináwanáwa”, íimaca nalí yáí Pabloca.

² Idécanacáita néemìaca itàaníca natàacái iyú, hebreo iyú, yá masànata cachàiníwanáí nabàlùacawa néemìaca irí.

³ Íimaca nalí àniwa yáí Pabloca: “Judíoca núaquéi. Numusúacatéwa Tarso iyacàlená irícu, Cilicia yàasu cáli íinata. Quéwa nudàwinàacatéwa cháí Jerusalén iyacàlená néeni. Gamaliel yéewáidacaté núa. Nuéwáidacatéwa macái tàacáisi ìwali Dios ichùulièricaté iyú wàawirináimi. Máiní nuwàwaca numànica iyúwa Dios iwàwáaná càide iyúwa píacué siùcade.

⁴ Bàaluité numànica ùwicái náipunita, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nubànùacaté nía yéewacaténá úwináí inúaca nía. Nudacùacaté nía, asianáí, inanáí nacái yéewacaténá úwináí itéca nía presoíyéí ibànalículé.

5 Sacerdote íiwacaliná, nía nacái Jerusalén ìyacàlená íiwacanánái macáita náalimá nacàlidaca nuínáwaná ìwali nuedácaté náicha cuyàluta judíonái yéewáidacàalu íiwacanánái irípiná, ìyéeyéicaté Damasco ìyacàlená irícu. Nùacatéwa néré nuíbàacaténá nía presoíri iyú nutécaténá nía Jerusalén ìyacàlená nérépiná nàuwichàacaténátéwa, níái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta su conversión

6 Pablo íimaca nalí àniwa: “Nùacatéwa àyapulìcubàa Damasco ìyacàlená nérépiná, yá machacànicaalíté èeri nùyaca mawiénita Damasco irí, yáta camalási chènuníiséeri icànaca núa cachàiníri iyú.

7 Inaté núuwàacawa nullacawa nucalùniwa cáli ínatalé. Néese nuémíaca tàacáisi chènuníise. Yá íimaca nulí: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa?’, íimaca nulí.

8 Néese nusutáca nuémíawani: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Yá tàacáisi íimaca nulí: ‘Jesús Nazaret ìyacàlená néeseérica núaquéi, yái piùwidéerica pimànica’, íimaca nulí.

9 Aibanái núapichéeyéica naicáca camalási, íná cáaluca nía. Càmita quéwa neebá tàacáisi itàaníríca núapicha.

10 Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, ¿càiná iwàwacutá numànica?’, núumaca irí. Yá Wáiwacali íimaca nulí: ‘Pimichàawa, pìanáwa Damasco ìyacàlená irículé; nérénica nacàlidaca piríwani macáita iwàwacutéeripiná pimànica’, íimaca nulí.

11 Yái camalásica matuícate imànica núa, íná núapichéeyéica natéca núa nucáapi ìwaliwa, yá wàanàacaté Damasco ìyacàlená irículé.

12 “Iyacaté néré áiba asìali ílipidenéeri Ananías. Níara judíoca ìyéeyéica Damasco ìyacàlená irícu, natàanicaté cáimiétaquéri iyú Ananías ìwali, cáaliacáiri iyúcáiná yeebáidaca Dios itàacái, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuíse.

13 Yá Ananías yàanàacaté nùatalé iicácaténá núa. Yàanàacaté itàidaca núa cayábéeri iyú. Yá íimaca nulí: ‘Nuénásàiri Saulo, catuíca píawa’, íimaca nulí. Yáta catuíca núa. Yáté nùalimá nuicácani, yái Ananíasca.

14 Néese íimaca nulí: ‘Yái Diosca, wàawirináimi yeebáidéericaté itàacái, idéca yeedáca pía píaliacaténáwa càinácaalí iwàwáaná pimànica. Idéca imàacaca piicáca Jesús, yái mabáyawanéerica. Idéca imàaca nacái péemiaca Jesús itàníca píapicha.

15 Iná picàlida macáita èeri mìnánái iríwani, yái piiquéerica, yái péemièerica nacái.

16 Siùcade picá pidècuníawa. Pimichàawa, pibautizáanáwa, pisutá píawawa Wáiwacali íicha imàacáanápiná iwàwawa pibáyawaná íicha, càité Ananías íimaca nulí”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los no judíos

17 Néeseté Pablo íimaca nalí àniwa: “Nuèpùacanámítéwa Jerusalén iyacàlená irìculé, yá nùacatéwa templo irìculé nusutácaténá núawawa Dios íicha.

18 Idècunitàacá nusutáca Dios íicha, yá nuicáca Wáiwacali yéenáiwansi nacáiri irìcuíse. Yá íimaca nulí: ‘Pèepùawa Jerusalén iyacàlená íicha caquialéta, càmicáiná neebáidapiná piríwani, yái picàlidéerica nunùmaliçuíse’, íimaca yái Wáiwacalica.

19 Néese núumaca irí: ‘Nuíwacali, náalíacawa nuináwaná ìwali nùanátéwa néewáidacàalu imanùbaca irìculé, yáté nuibàaca nutéwa wenàiwica presoíyèi ibànaliculé, níai yeebáidéeyéica pitàacái. Nuchùullacaté nacái úwinái icapèedáidaca nía.

20 Nanúacaalíté Esteban íba iyú, yái icàlidéericaté tàacáisi pinùmaliçuíse, yá nubàlùacatéwa néeni abédanamata nacái nuíwitáise náapicha, nucùacaté nacái nàasu ruana nacáiri, níara inuéyéicaté Esteban’, càité núumaca Wáiwacali irí.

21 Quéwa Wáiwacali íimaca nulí: ‘Piawa, nubànùacáiná piacawa déeculé picàlidacaténá nacái nuináwaná ìwali càmiyéi judío irí’, càité íimaca nulí yái Wáiwacalica”, íimaca yái Pabloca.

Pablo en manos del comandante

22 Néemiàcanacáita yái Pablo icàlidéerica càmiyéi judío ìwali, yá càmita quirínama judiónái yéemiàca Pablo iríni. Néese nadàbaca néemíanícawa cachàiniíri iyú Pablo ìwali. Náimaca néemíanícawa: “¡Pinúacuèni, yái asialica! ¡Cayábéerica yéetácawéi!” náimaca néemíanícawa.

23 Idècunitàacá néemíanícawa, yá nacusúa nàasu ruana nacáiriwa, náucaca nacái cáli ichùmálé chènuniré, máinicáiná calúaca nía.

24 Iná úwi íiwacaliná ichùullaca úwinái itéca Pablo nacapèe irìculéwa. Yá ichùullaca nacapèedáidaca Pablo cabèesi iyú, icàlidacaténá nalí iináwanáwa, báisíri iyúta, náalíacaténáwa cáná yéewa wenàiwicanái néemíanícawa Pablo ìwali. Uwi íiwacaliná càmitaté yáalíawa càmicáiná yéemià hebreo itàacái, yái tàacáisi Pablo icàlidéericaté iyúni wenàiwicanái irí.

25 Quéwa, idécanáami úwinái nadacùaca náichawa Pablo nacapèedáidacaténáni, yá Pablo íimaca áiba capitán irí ibàluèricawa néeni. Pablo íimaca capitán irí:

—Báawéeriquéi picapèedáidáanáciuca núa, romanosàiricáiná núa, càmiricáwaca juez yéemià icàlidáaná iináwanáwa —íimaca yái Pabloca.

26 Iná capitán yàacawa úwi íiwacaliná yàatalé. Íimaca irí:

—Cayába, picá pimàni irí báawéeri, yái asialica. Romanosàiriquéi —íimaca.

27 Néese, úwi íiwacaliná yàacawa Pablo yàatalé, isutácaténá yéemiàwa Pablo. Yá íimaca Pablo irí:

—¿Báisi romanosàirica pía? —Íimaca. Néese Pablo íimaca irí:

—Báisíta, núaquéi —Íimaca yái Pabloca.

²⁸ Néese úwi íiwacaliná íimaca Pablo irí àniwa:

—Íwàwacutácaté nupáyaidaca madécaná plata iyú, namàacacaténaté romanosàirica núa —Íimaca. Quéwa Pablo íimaca irí:

—Emperador imànicaté cayábéeri nusèenáimi judiónái irí, imàacacaté romanonáica núa. Càicata romanonái ìiricata núaquéi, íná yéewa romanosàirisíwacata núa —Íimaca yái Pabloca.

²⁹ Níái úwinái idacuèyéicaté Pablo nacapèedáidacaténáni, néemiacáiná iináwaná romanosàiricani, yá nèepùacasíwa Pablo íicha. Yá nacái cáaluca úwi íiwacalináca, ichùuliacáináaté úwinái idacùacani, yái Pabloca, romanosàirica.

Pablo ante la Junta Suprema de los judíos

³⁰ Néese mapisáináami àniwa, úwi íiwacaliná iwàwacaté yémíaca machacàníiri iyú ìwali cáná yéewa judiónái icháawàca Pablo iináwaná ìwali. Yá iwasàaca cadena Pablo íicha. Néese ichùulíaca nàwacáidáyacacawa macái sacerdote íiwacanáiná, Junta Suprema nacái, níái judío icuèrinánái béeyéica. Néese itéca Pablo nàatalé, yá imàacaca Pablo ibàlùacawa nàacuésemi.

23

¹ Néeseté Pablo iicáidaca machacàníiri iyú nalí níái Junta Supremaca. Yá íimaca nalí:

—Píacué nuénánái, Dios yáalíacawa nudéca nùyaca machacàníiri iyú Dios iicá sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide —Íimaca yái Pabloca.

² Néeseté Ananías yái sacerdote íiwacalináca ichùulíaca áiba ibàluèriwa mawiénita Pablo irí icapèedáanápiná Pablo inuma.

³ Néese Pablo íimaca irí:

—¡Dios yùuwichàidapíná píawa, pía pucháibéeri íiwitáiseca! Báisícaalí píawinawa néré péemlàcaténá nuináwaná ìwali càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná, néese, ¿cáná pichùulia namànica, yái nacapèedáanáca núa? —Íimaca yái Pabloca.

⁴ Néese níái ìyéeyéica néré náimaca Pablo irí:

—¡Picá picuísa píichawa Dios yàasu sacerdote íiwacaliná! — náimaca.

⁵ Néese Pablo íimaca àniwa:

—Píacué nuénánáica, càmitaté núalíawa sacerdote íiwacalinácani, núalíacáináwa Dios itàcái íimaca: 'Picácué pitàaní báawéeri iyú picuèriná ìwaliwa', íimaca yái Dios itàcáica.

⁶ Néese Pablo yáalíaca iicáca núa, níái Juntaca. Yáalíacawa saduceonái yéenáca abénaméeyéi nèewi, fariseonái yéenáca áibanái nèewi. Iná Pablo íimaca nalí cachàiníiri iyú:

—Píacué nuénánáica, fariseoca núaquéi. Fariseonáicaté nacái nùawirináimica. Nùyaca cháí presoíri iyú

áibanáicáiná icháawàça nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa wenàiwica áiba èeriwa —Ímaca yái Pabloca.

⁷ Néese idécanacáita icàlidaca nalíni, yá níai fariseoca, saduceonái nacái nadàbaca néemíanícawa nalíwáaca ùlúeri tàacáisi iyú.

⁸ Níacáiná saduceoca náimaca càmítasa yéetéeyéimiwa nacáucàapínáwa, canása nacái ángelnái, canása nacái wenàiwica iwàwa cáuri. Quéwa fariseonái neebáidaca macáita.

⁹ Yá macáita néemíanícawa nalíwáaca lúasi iyú. Néese abénaméeyéi fariseo yéewáidéeyéi wenàiwica templo írìcu namichàacawa, yá náimaca:

—Yái asiali càmíta imàni báawéeri. Cawàwanáta ángel idéca itàaníca yáapicha, càmicaalí nacái cawàwanáta wenàiwica iwàwa cáuri idéca icàlidaca írì tàacáisi —náimaca.

¹⁰ Néese, nadàbaca napéliyacacawa, yá icalùadacawa yái úwi íiwacalináca íináidacawa namàdáidáanápiná náichawáaca yèewi yái Pabloca. Iná úwi íiwacaliná ichùullaca yàasu úwináíwa nawasàanápiná Pablo judíonái íicha cachàiníri iyú. Yá úwinái itéca Pablo úwinái icapèe néré.

¹¹ Néeseté táiyápi Wáiwacali imàacaca yáawawa Pablo iicácani. Yá ímaca Pablo írì: “Picá cáalu pía, iwàwacutácáiná picàlidaca nuináwaná ìwali wenàiwicanái írì Roma ìyacàlená írìcu, càide iyúwa picàlidáanácáwa nalíni cháí Jerusalén ìyacàlená írìcu”, ímaca yái Wáiwacalica.

Planes para matar a Pablo

¹² Mapisáita àniwa abénaméeyéi judío abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nanúanápiná Pablo. Néese náimaca nalíwáaca Dios ípidená ìwali càmínápináté nayáa nayáacaléwa, ibatàa únipiná nàira àta nanúacataléta Pablo. Náimaca Dios inúanápináté nía càmicaalí namàni càide iyúwa náimáanáté, náimacáinása càì Dios ípidená ìwali, náimaca.

¹³ Càité náimaca cuarenta ichàbaníse asianáica.

¹⁴ Iná nàacawa sacerdote íiwacanánái yàatalé, yàcalé íiwacanánái néré nacái. Yá náimaca:

—Wadéca wamànica wawàsi wáapichawáaca Dios ípidená ìwali, Dios inúanápiná wía wayáacaalí wayáacaléwa ipíchawáise wanúaca Pablo.

¹⁵ Iná píacué, nía nacái Junta Suprema, pisutacué úwi íiwacaliná íicha wawàsi yeedáanápiná píatalé Pablo táwicha. Píimacué úwi íiwacaliná írì piwàwáanacué péemiaca Pablo iináwaná ìwali quiríta cayábéeri iyú. Yásí wacùacani wanúacaténáni ipíchawáise yàanàca píatalécué —náimaca.

¹⁶ Quéwa Pablo yéenasàatúa ìiri yéemíacaté nawàwáanáté nanúaca Pablo. Yá yàacawa úwinái icapèe néré icàlidacaténá Pablo írìni.

17 Néese Pablo imáidaca capitán. Yá Pablo íimaca capitán irí:
 —Pité yái ùucullirica píiwacali yàataléwa, yáara úwi íiwacalináca, iwàwacutácáiná ùuculliri icàlidaca irí wawàsi —íimaca yái Pabloca.

18 Yá capitán itéca ùuculliri úwi íiwacaliná yàatalé. Yá íimaca úwi íiwacaliná irí:

—Yái Pablo presoírca idéca imáidaca núa. Yá isutáca nuícha wawàsi nutéénápiná piatalé yái ùucullirica. Iwàwacutása icàlidaca pírí wawàsi —íimaca.

19 Néese úwi íiwacaliná itéca ùuculliri icáapi iwaliwa, yá itécani méetàucuta áibanái ícha. Yá íimaca ùuculliri irí:

—¿Càinásica piwàwa picàlidaca nulí? —íimaca.

20 Néese ùuculliri íimaca irí:

—Abénaméeyéi judío nadéca abédanama namànica náiwitáisewa náapichawáaca nasutáanápiná pícha wawàsi pitéénápiná Pablo táwicha Junta Suprema yàatalé nawàwacáinása néemíaca Pablo iináwaná iwali cayábéeri iyú.

21 Picánica quéwa peebá, nadèniacáiná cuarenta ichàbaníise asianáica icuèyéi ibàacanéri iyú nanúacaténáni. Yá nadéca namànica wawàsi náapichawáaca Dios ípidená iwali, Dios inúanápinása nía, nayáacaalí nayáacaléwa ipíchawáise nanúaca Pablo. Siúcade nadéca nachùnìaca macáita. Abéta iwàwacutá nasutá pícha wawàsi —íimaca.

22 Néese úwi íiwacaliná imàacaca ùuculliri yàacawa ícha. Ichùuliaca ùuculliri càminápiná icàlida áibanái iríni.

Envían a Pablo ante Félix el gobernador

23 Néeseté úwi íiwacaliná imáidaca pucháiba yàasu capitánwa. Yá ichùuliaca nàwacáidáanápiná doscientos namanùbaca úwi, yèyèiwa yàabàli iyúwa, setenta namanùbaca úwi nacái yèyèiwa caballo ínata, áiba doscientos namanùbaca úwi itéyéica yàasu ùlibànawa. Ichùuliaca namusúacawa Jerusalén iyacàlená ícha nàacaténáwa Cesarea iyacàlená nérépiná a las nuevecatái catá.

24 Ichùulia nacái nachùnìanápiná caballonái yéewacaténá Pablo yàacawa caballo ínata. Ichùuliaca macáita nacúanápiná cayábani yái Pabloca, natéénápináni gobernador Félix yàatalé.

25 Yá ibànùaca náapicha cuyàluta. Yá cuyàluta íimaca:

26 “Núa, Claudio Lisias, nuwàwalica pía manuísíwata, pía máiníri cáimiétacanáca Félix gobernador.

27 Níái judíoca náibàacaté yái asialica, yá nawàwacaté nanúacani, quéwa nuémíacanacáita iináwaná iwali romanosàiricani, yá nùacawa nàatalé nùasu úwinái yáapichawa nuwasàacaténáni judíonái ícha, yái asialica.

28 Néese nuwàwacaté nùaliacawa càiná iwaliisecaalí nacháawáaca iináwaná iwali, íná nutécani judíonái yàasu Junta yàatalé, níái judío íiwacanánaica.

29 Còi meedá nacháawàaca iináwaná ìwali nàawirináimi ìiwitáise ìwaliwa, quéwa càmita nàanàa ìwali ìbáyawaná nanuéripiná ìwalíseni, càmita nacái wáuquéeripináni presoiyéi ìbànaliculé.

30 Quéwa nuémìacáinaté judíonái iináwaná ìwali náináidacatéwa nanúanápináni, íná nubànùacani pìatalé. Nudéca nacái nusutáca náicha, níara icháawèyèica iináwaná ìwali nàanápiná pìatalé nacàlidacaténá piríni càinácaalí báawéeri wawàsi nadèliaca yáapicha. Yácata imanùbaca, núa Claudio Lisias”, ímacaté yái cuyàlutaca.

31 Néeseté úwinái namànicaté càide iyúwa náiwacali ichùullianaté nía. Yá needáca natéwa Pablo táiyápicáwa Jerusalén ìyacàlená ícha àta nàanàacataléta Antípatris ìyacàlená néré.

32 Néese mapisáita àniwa, níái úwi yèepuníyèicawa yàabàli iyúwa nèepùacawa úwinái icapèe néré Jerusalén ìyacàlená iriculé. Aibanái úwi yèeyèicawa caballo ínata nàaca natéca Pablo mamáalàacata.

33 Nàanàacaté Cesarea ìyacàlená néré, yá úwinái yàaca cuyàluta gobernador irí. Nachàbáida nacái irí Pablo.

34 Gobernador iléecanáami cuyàluta, yá isutáca yéemiawa síisáanéericaalí yái Pabloca. Néese gobernador yéemiacáiná Cilicia yàasu cáli néeséericani, yá gobernador ímaca Pablo irí:

35 —Nàanàacaalípiná níara icháawèyèica piináwaná ìwali, yásí nuémì piináwanáwa —ímaca. Néese gobernador ichùuliaca úwinái icùaca Pablo cayába Herodes icapèe manuírì irìcu.

24

Defensa de Pablo ante Félix

1 Néeseté cinco èeri idénáami, yaté Ananías, yái sacerdote ìiwacaliná, yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré. Abénaméeyéi Jerusalén ìyacàlená ìiwacanánái yàanàaca Ananías yáapicha, abogado nacái ípidenéeri Tértulo. Yá nàacawa Félix gobernador yàatalé nacháawàacaténá Pablo iináwaná ìwali.

2 Néese úwinái natéca Pablo néré, yá Tértulo idàbaca icháawàaca Pablo iináwaná ìwali. Tértulo ímaca Félix gobernador irí:

—Cayábèeri píiwitáise, pía gobernador, pidéca picùaca wía cayába. Siùcade wàyaca matuíbanáiri iyú picùacáiná wía cayába, pidéca nacái pimànica madécaná cayábèeri wawàsi piyúudàacaténá wàasu cáli néeséeyéi.

3 Iná macái wía àta alénacaalí wàyaca, wàaca pirí cayábèeri càiripináta, pía máiníri cáimiétacanáca Félix.

4 Quéwa càmita wawàwa wasàiwicaca pirí wawàsi mamáalàacata, abéerita wasutáca pícha wawàsi pimàníinápiná walí cayábèeri péemianápiná wasàna quiríta.

⁵ Wadéca wáalíacawa máiní báawéerica íiwitáise yái asíalica. Macái cáli íinata báawaca imànica macái judío íiwitáise náapichawáaca. Yácata náiwitápu níara nazarenoca, yeebáidéeyéica áiba tàacáisi méetàuculéerica wàawirináimi íiwitáise íicha.

⁶ Iwàwacaté nacái casacàaca imànica wàasu templo Dios íicha. Iná wáibàacani wàuwichàidacaténáni càide iyúwa wàawirináimi yàasu tàacáisi ichùullaná wamànica.

⁷ Quéwa yáara úwi íiwacalíná Lisias iwàlùacatéwa wèewiré, yá itéca wáichani cachàiníri iyú.

⁸ Néese Lisias icàlidacaté walí iwàwacutáanása nàanàaca pìatalé, níai iwàwéeyéica icháawàaca iináwaná ìwali. Quéwa pìalimá pisutáca péemìawani, yái úwi íiwacalínaca ìyéerica Jerusalén ìyacàlená ìricu, pìalíacaténáwa machàcaníri iyú ìwali yái wacháawàanaca iináwaná ìwali, yái asíalica —ímaca yái abogadoca.

⁹ Càita nacái áibanái judío ibàluèyéicawa néré náimaca Félix ìri abédanamatasa náiwitáise nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali.

¹⁰ Néese gobernador yúucaca icáapiwa Pablo ìri yáasáidacaténá imàacaca Pablo icàlidaca iináwanáwa. Yá Pablo ìimaca:

—Casíimáica nuwàwa nucàlidáanápíná pìrí nuináwaná ìwaliwa, càinácaalí ìwalíise nacháawàaca núa. Pidéca picùaca wàasu cáli madécaná camuí, pidéca nacái péemìaca waináwaná, íná yéewa pìalíacawa cayába càinácaalí wàyaca càide iyúwa wàawirináimi íiwitáise ìyáaná, wía judíoca.

¹¹ Pìwàwacaalí pisutáca péemìawa áibanái, yásí pìalíacawa nùwali nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená néré doce èeri néese siúcáade, nùacaténáté Dios icàaluíniná.

¹² Càmita nàanàa núa itàaníríca chàinisíri tàacáisi iyú wenàiwicanái yáapicha templo ìricuta. Càmita nacái nuwènúada wenàiwicanái íiwitáise calúacaténá nía namànínápíná máiwitáiséeri iyú. Càmita nacái numàni càì judiónái yéewáidacàalu ìricu, áibacatalé Jerusalén ìyacàlená ìricubàa nacái.

¹³ Níai wenàiwica ìyéeyéica cháì càmita náalimá náasáidaca pìrí báisícani yái nacháawèerica nuináwaná ìwali ìwalíise.

¹⁴ Quéwa nucàlida pìríní nuíbaidaca Dios ìrípíná, yái Dios wàawirináimi nèericaté icàaluíniná. Yá nuebáidaca càide iyúwa ìmáaná yái tàacáisi ìpidenéerica Wàlisài Ayapu, yái tàacáisica níai wenàiwicaca ìméerica ìwali cànírisa báisíta, quéwa nuebáidaca mamáalàacata macáita tàacáisi profeta Moisés icàlidéericaté, profetanái nacái natànèericaté Dios inùmalícuise.

¹⁵ Nuebáida nacái Dios icáucaidáanápíná macái yéetéeyéimiwa, cayábéeyéi, báawéeyéi nacái, càide iyúwa níai judíoca yeebáidáaná nacái.

16 Iná núalimáidaca numànica macáita machacàníiri iyú càiripináta amalácaténá nuíwítáise wenàiwicanái iicápiná, Dios iicápiná nacái.

17 “Táquicha tàacáwa, nuèpunícanáamiwa áiba cáiliré máisibáwanáita camuí, yá nuèpùacawa aléi nùasu cáli iinataléwa nutécaténá plata nuénánái catúulécaneéyeyéi iríwa, numàacacaténá nacái plata ofrenda iyú Jerusalén iyacàlená néeni.

18-19 Néese nùyacaté templo irícu, numàacacaténáté ofrenda, idécanáamité namànica culto nacáiri, nùapída nuíchawa nacái càide iyúwa judío íiwítáise iyáaná masacàcaténá naicáca núa, càide iyúwaté profeta Moisés ichùullaná wàawirináimi imànica, ipíchawáise nawàlùacawa templo irículé. Canáca máiní wenàiwica núapicha, càmita nacái wawènúada wenàiwicanái íiwítáise namànicaténá máiwítáiséeri iyú. Néeseté abénaméeyeyéi judío Asia yàasu cáli néeséeyeyéi nàanàaca núa néré. Níaté báawaca imànica wenàiwicanái íiwítáise calúacaténáté naicáca núa. Iná iwàwacutá níata yàanàaca aléi píatalé nacháawàcaténá nuináwaná ìwali báisícaalíté naicáca numànica nubáyawanáwa.

20 Càmicaalí níara Asia yàasu cáli néeséeyeyéica nàanàaca, yá pimàaca níái judío iyéeyeyéica cháí nacàlidaca píriní càirínícaalí nubáyawaná nàanàaca nùwali nubàlùacaalítéwa judíonái yàasu Junta Suprema yàacuésemi, níái judío icuèrinánái béeyeyéica.

21 Abéerita wawàsi ìwalíse cawàwanáta náalimá nacháawàaca nuináwaná ìwali: Nubàlùacaalítéwa Junta Suprema yàacuésemi, yá nucàlidacaté nalíni cachàiníiri iyú: ‘Pidécuéca picháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa’, càité núumaca”, íimaca yái Pablocá.

22 Néese Félix idécanáamité yéemíacani, yá ichùullíaca íichawa níái judíoca, yéemíacaténása nacháawàaná Pablo iináwaná ìwali quiríta áiba èeripinása, yácáiná Félix yáalíacatéwa càinácaalíté nàyaca níái yeebáidéeyeyéica Jesús itàacái, yái tàacáisi áibanái yàaca íipidená Wàlisài Ayapu. Yá Félix íimaca nalí:

—Nucùaca yàanàaca yáara úwi íiwacalíná Lisiasca, yásí nuémíacué quiríta ìwali, yái píasu wawàsica —íimaca yái Félixca.

23 Néese Félix ichùullíaca úwisàiri capitán icùanápiná Pablo presoíri iyú, quéwa imàacáanápíná Pablo yèepunícawa matuíbanáita capíi irícubàata, imàaca nacái Pablo yàacawéeyeyéiná napáchiacani, nayúudàacaténáni, càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

24 Néeseté máisiba èeríwanái idénáami, yá Félix yàanàaca àniwa yàacawéetúa Drusila yáapichawa, abéechúa judíosàatúa. Yá Félix ichùullíaca needáca yàatalé Pablo. Yá yéemíaca Pablo icàlidaca nalí Jesucristo iináwaná ìwali, yái tàacáisi íiméerica iwàwacutáaná wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái.

25 Néese Pablo icàlidaca nalíni iwàwacutá wàyaca machacàniri iyú, iwàwacutá wacùaca wáiwitáisewa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yá nacái Dios yùuwichàidánápináca báawéyeyí wenàiwica imáalàapinácaalíwa yái èriquéi, ínáté cáaluca Félix. Yá íimaca Pablo irí:

—Siùcade pèepùawa wáicha. Aibaalípiná numáidaca pía àniwa nudèniacaalíta èeri —íimaca yái Félixca.

26 Félix iwàwacaté nacái Pablo yàaca irí plata iwasàacaténani, íná Félix imáidaca yàataléwa Pablo manùba yàawiría itàanícáténá yáapicha.

27 Néeseté pucháiba camuí idénáami, Félix càmita quirínama icùa yáara cálica. Yá Porcio Festo icùaca cáli Félix yáamirìcubàa. Félix iwàwacaté cayábaca judíonái iicácani, ínáté imàacaca Pablo presoíyeyí ibànalìcu.

25

Pablo delante de Festo

1 Néeseté Festo yàanàaca Cesarea ìyacàlená néré icùacaténá cáli. Yá máisiba èeri idénáami àniwa, Festo yàacatéwa Cesarea ìyacàlená íicha Jerusalén ìyacàlená nérépiná.

2 Idécánáami Festo yàanàaca Jerusalén néré, yá sacerdote ìiwacanánái, nía nacái judío máiníyeyí cachàinica icháawàaca Pablo iináwaná ìwali Festo irí.

3 Nasutáca Festo íicha wawàsi imànínápiná nali cayábèeri ichùuliaca úwinái natéénápiná Pablo Jerusalén ìyacàlená néré, níacáiná judíoca nadèniaca nàasu wenàiwicawa icuèyeyéica Pablo yàanàaca àyapulìcubàa nanúacaténani.

4 Quéwa Festo icàlidaca nalíni iwàwacutáanáté romanonái icùaca Pablo Cesarea ìyacàlená néeni, yá nacái Festo yèeripináté néréwa mesúnamáita, íimaca.

5 Yá Festo íimaca judíonái irí:

—Iná iwàwacutácué píiwacanánái nàacawa núapicha Cesarea ìyacàlená néré. Néese báisícaalíté Pablo imànica ibáyawanáwa, yásí yéewacué picháawàaca iináwaná ìwali —íimaca yái Festoca.

6 Festo iyamáacawa Jerusalén ìyacàlená irìcu ocho èeri, cawàwanáta diez èeri. Yáté yèepùacawa Cesarea ìyacàlená néré. Néese mapisáináami àniwa yáawinacawa yàalubái íinatawa yéemìacaténá wenàiwicanái iináwaná. Yá Festo ichùuliaca úwinái itéca yàatalé Pablo.

7 Pablo iwàlùacawa néré, néese níai judío yàanèyeyéicaté Jerusalén ìyacàlená íicha nàacawa Pablo yàatalé. Yá nacháawàaca Pablo iináwaná ìwali; náimaca Pablo imànìcassa madécaná wawàsi báawéeri, éwita càmicáaníta náalimá nàasáidaca báisícacani, yái náiméerica ìwali.

8 Néese Pablo íimaca Festo irí icàlidacaténá iináwaná ìwaliwa:

—Càmítaté numàni áiba wawàsi méetàuculéeri judío yàawirináimi íiwitáise íicha, càmita nacái numàni áiba báawéeri wawàsi judiónái yàasu templo írí, càmitaté numàni ùwicái emperador romanosàiri ípunita, yái icuèrica macái cáli imanùbaca —íimaca yái Pablocá.

⁹ Quéwa Festo iwàwacaté casímáica judiónái iicácani yái Festoca, íná isutáca yéemiawa Pablo:

—¿Piwàwasica piacawa Jerusalén iyacàlená néré nuémìacaténá piináwaná ìwali néré judío íiwacanánái yàacuésemi wáaliacaténáwa asáisi iwàwacutácaalí wàuwichàidaca pía ìwalíse yái wawàsi nacháawèerica pía ìwalíse? —íimaca yái Festoca.

¹⁰ Néese Pablo íimaca írí:

—Nùyaca cháí emperador romanosàiri yàasu gobierno ichùuliacataléca péemiaca nuináwaná ìwali, wenàiwica icháawàacaalí nuináwaná ìwali, càide iyúwa iwàwacutáaná péemiaca nulí, romanosàiricáiná núa. Canáca yéewaná judiónái néemiaca nuináwaná ìwali nàuwichàidacaténá núa. Píaliacawa cayábéeri iyú canáca nubáyawaná judiónái írí.

¹¹ Báisícaalí numànicaté nubáyawanáwa nanuérípiná ìwalíse núatá, yá càmita nusutá nawasàanápiná núa yéetácáisi íichatá. Càmita quéwa báisi yái nacháawèerica nuináwaná ìwalíse, íná iwàwacutá càmita pèepùada nalí núa. Nuwàwaca emperador romanosàiri yéemiaca nuináwaná ìwali —íimaca yái Pablocá.

¹² Néeseté Festo itàaníca áibanái aslanái yáapicha, níai yáapichéeyéica yàalèyèicani. Festo itàaníca náapicha, néese íimaca Pablo írí:

—Pidéca pisutáca nuícha wawàsi nubànùanápiná pía emperador yàatalé yéemiacaténá piináwaná ìwali, íná nubànùapíná pía néréwa —íimaca yái Festoca.

Pablo ante el rey Agripa

¹³ Néeseté máisibáwanáita èeri idenáami, rey Agripa yàanáaca Cesarea iyacàlená néré, Berenice yáapicha. Nàanácaté natàidacaténá Festo, yái gobernadorca.

¹⁴ Yá nayamáacawa máisibáwanáita èeri, íná Festo icàlidaca rey Agripa írí Pablo iináwaná ìwali. Yá Festo íimaca rey Agripa írí:

—Iyaca cháí abéeri asiali Félix imàaquéericaté presoíyéi ibànalícu, ípidenéerica Pablo.

¹⁵ Nupáchiacaalíté Jerusalén iyacàlená néré, níara sacerdote íiwacanánáica, nía nacái Jerusalén iyacàlená íiwacanánáica, nacháawàaca nulí iináwaná ìwali. Nawàwacaté numàcaca nanúacani.

¹⁶ Yáté nucàlidaca nalíni càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía romanoca, càmita wachùulia nanúaca wenàiwica àta iicácataléta cawinácaalí icháawèeyéica iináwaná ìwali, yéewacaténá icàlidaca iináwaná ìwaliwa nacái, yái wawàsi nacháawèerica iináwaná ìwalíse.

17 Iná idécanáamité nàanàaca aléi, yáté càmita núuca èeri. Néseté mapisáita àniwa núawinacatéwa nùasu yàalubáisi íinatawa nuémìacataléca nacháawàaná wenàiwica iináwaná ìwali. Yá nuchùuliaca úwinái needáca nùataléwa yái asialica.

18 Néese níái icháawèyeyícaté iináwaná ìwali càmita nacàlida ìwali báawéeri wawàsi càide iyúwa nuínáidáanátéwa nacháawàanápináté iináwaná ìwali.

19 Nacháawàacáitaté iináwaná ìwali meedá ìwallíse yái nàawirináimi íiwitáiseca. Nacháawàa nacái iináwaná ìwali icàlidacáinása tàacáisi áiba asialimi ìwali íipidenéerimicaté Jesús, yéetéericatéwa quéwa náimaca Pablo icàlidacasa mamáalàacatani cáunásani, yái Jesúsca.

20 Càmicáiná núalíawa càinápinácaalí numàníiripiná ìwali yái wawàsica, yá nusutácaté nuémíawa Pablo asáisi iwàwacaalí yàacawa Jerusalén iyacàlená néré nuémìacaténá néré yàasu wawàsi.

21 Quéwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yái emperador romanosàiri wèericuéca íimiétacaná, icuèrica macái cáli imanùbaca, yéewacaténá emperador yéemíaca nacháawàaca yái asiali iináwaná ìwali. Iná nuchùuliaca úwinái icùaca Pablo presoíyéi ibànàlicu àta núalimácataléta nubànùacani emperador yàatalé —ímaca yái Festoca.

22 Néese rey Agripa íimaca Festo irí:

—Núacáanítani nuwàwa nuémíaca yáara asiali icàlidáaná iináwaná ìwaliwa —ímaca yái Agripaca. Yá Festo íimaca irí:

—Táwicha péemíawani —ímaca yái Festoca.

23 Néese mapisáináami àniwa Agripa, Berenice nacái nàanàaca máini cáimiétaquéri iyú, nabàle cawèníiri yáapichawa, namanùbaca yáapichawa nacái manùbéeyéi. Yá nawàlùacawa capí imàdáná manuíri irículé, nàwacáidacàalu néemìacataléca wenàiwica iináwaná ìwali. Uwi íiwacanánái nawàlùacawa náapicha, nía nacái Cesarea iyacàlená íiwacanánái máiniyéica cachàini. Néese Festo ichùuliaca úwinái yeedáca Pablo. Yá natéca Pablo.

24 Néese Festo íimaca nalí, níái manùbéeyéi wenàiwicaca:

—Rey Agripa, píacué nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa wáapicha. Yácata asialíi. Madécaná judío nadéca nacháawàaca nulí iináwaná ìwali Jerusalén iyacàlená néeni, cháí Cesarea iyacàlená nacái. Mamáalàacata néemíanicawa nulí, nasutáca numàacáanápíná nanúacani.

25 Quéwa càmita nùanàa ìwali ibáyawaná nuchùulièripiná nanúacani ìwallíse. Táquicha tàacáwa isutáca nuícha wawàsi nubànùanápínáni emperador yàatalé, yái emperador wèerica íimiétacaná, yéewacaténá emperador yéemíaca yàasu wawàsi, asáisi iwàwacutácaalí nàuwichàidacani. Iná nudéca

nuínáidacawa nubànùanápíná Pablo yàacaténáwa emperador yàatalé.

²⁶ Quéwa càmita núalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná nutànàaca nuíwacali emperador iríwa, càmicáiná nùanàa ìwali ibáyawaná, yái Pabloca. Iná nudéca nùwacáidaca macáitacué pía, pía nacái rey Agripa wasutácaténá wéemíawa cayábani piacuésemi, pialàacaténá núa, yéewanápíná nutànàaca cuyàluta emperador irí, wacàlidacaténá irí càinácaalí ibáyawaná, yái asjàlica.

²⁷ Canápináta meedá nubànùaná presoíri càmicaalí nutànàa càiná ìwalísecaalí nacháawàaca iináwaná ìwali —ímaca yái Festoca.

26

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

¹ Néeseté rey Agripa ímaca Pablo irí:

—Yá numàacaca picàlida piínáwaná ìwaliwa —ímaca yái Agripaca. Néese Pablo imichàidaca icáapiwa napualé. Yá idàbaca icàlidaca nalíni:

² “Casíimáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni siùcade, pía rey Agripa, máiníri cáimiétacanáca, nucàlidáanápíná pirí nuináwaná ìwaliwa machacàníri iyú, nucàlidacaténá ìwali yái wawàsi judíonái nacháawèerica núa ìwalíse.

³ Casíimáica nuwàwa nucàlidáanápíná piríni, pialíacáináwa ìwali macáita yái wáiwitáiseca, wía judíoca; pialía nacáiwa ìwali yái wawàsica càmirica abédanamata wáiwitáise ìwali. Iná nusutáca pimànínapíná nulí cayábéeri péemíacaténácáwa cayába nuináwaná ìwali”, ímaca yái Pabloca.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴ Pablo ímacaté nalí: “Macái judíonái náalíacawa nùwali càinácaalíté nùyaca sùmàicaalíté núa àta siùca nacáide àniwa nùasu cáli néese, Jerusalén iyacàlená irícu nacái.

⁵ Càmita nawàwa nacàlidaca piríni, quéwa náalía nacáiwa fariseonái yéénaca núa ùuculliricatáiseté núa àta siùca nacáide, yá nudéca nùyaca càide iyúwa fariseo íiwitáise iyáaná madécaná camuí. Càide iyúwa pialánáwa, wía fariseoca weebáidaca machacàníri iyú macáita càide iyúwa wàawirinámi íiwitáise ímáaná wàanápíná Dios icàaluíniná. Pialía nacáiwa canáca áibanái judío yeebáidéeyéi macáita cáalíacáiri iyú cachàníwanái wáicha, wía fariseoca.

⁶ Siùcade nadéca nacháawàaca nuináwaná ìwali nuebáidacáiná Dios imànínapíná walí cayábéeri càide iyúwaté icàlidáanáté cáimiétacanéeri iyúni wàawirinámi irí, icáucàidáanápíná yéetéeyéimiwa áiba èeripíná.

⁷ Macái wía Israel itaquénáinámi doce wàawiria wamanùbaca wacùaca Dios imànínapíná càide iyúwaté

icàlidáaná walíni, icáucàidáanápiná wía áiba èeriwa. Iná wàaca Dios icàaluíná, wáibaida nacái irípiná èeríapinama, táiyápinama nacái. Yácata wawàsira ìwalíse yái judiónái icháawàaca nuináwaná ìwali siùcade, pía rey Agripa, nuebáidacáiná càide iyúwa náimáaná neebáidacasa nacái, yái tàacáisi ímérica Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa.

8 ¿Cánásicué càmita peebáida Dios icáucàidáaná yéetéeyéimiwa?” íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta cómo perseguía a los cristianos

9 Pablo íimacaté nacái: “Bàaluité, éwita nuebáidacáaná Dios icáucàidáanápinaté yéetéeyéimiwa, càicáaná nuyúunáidaca iwàwacutáaná nùuwichàidaca wenàiwicanái yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái, yái Nazaret iyacàlená néesérica, càmicáinaté nuebáida icáucàacatéwa.

10 Càité numànica Jerusalén iyacàlená irìcu. Yáté sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa, núucacaténá nía presoíyèi ibànaliculé, madécaná yeebáidéeyéica Jesús itàacái. Néese úwinái inúacaalíté nía, yá abédanamata nuíwitáise náapicha, níái inuéyéicaté nía.

11 Manùba yàawiría nùuwichàidaca nía núalimáidacaténá nuicáwa nía, nawènúadáanápiná náiwitáisewa Jesús íicha. Càité numànica macái judiónái yéewáidacàalu irìcu namanùbaca. Máinicáiná calúaca báawanama nuíwitáise náapicha, ínáté càmita nuyamáawa cháí wàasu cáli ínata, néese nùaca nacái nucutáca nía àta áiba yàcalé iyéeyéica méetàuculé wàasu cáli íicha, nùuwichàidacaténáté nía”, íimaca yái Pabloca.

Pablo cuenta otra vez su conversión

12 Pablo íimacaté nalí nacái: “Nùacatéwa nùuwichàidacaténá nía Damasco iyacàlená néré, idécanámité sacerdote íiwacanánái nabànùaca núa nuíbàanápinaté wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái.

13 Péemìa cayába, pía rey, nuèpunicatéwa àyapulicubàa machacànicaalíté èeri, yáté nuicáca camalási chènuniise icànéericaté cachàiníiri iyú èeri íicha. Yá icànaca núa mèlumèluwaca, nía nacái núapichéeyéica.

14 Néese macáita wáuwàacawa waliacawa wacalùniwa cáli ínatalé, yá nuémíaca tàacáisi. Yá íimaca nulí hebreo itàacái iyú: ‘Saulo, ¿cáná piùwide pimànica núa? Catúulécanáca pimànica píawawa báawanama, pipéliacáiná nuípunita, càide iyúwa pacá ibawàacaalí cáiréeri ipùatalicu’, íimaca nulí.

15 Néese núuma irí: ‘¿Cawiná pía, Nuíwacali?’ núumaca irí. Néese Wáiwacali íimaca nulí: ‘Núacata yái Jesús, yái piùwidérica pimànica.

16 Siùcade pimichàa pibàlùacawa, nudéca numàaca núawawa piicáca núa píibaidacaténá nulípiná, picàlidáanápiná nacái

wenàiwicanái irí yái siùquéerica tàacáwa piicáca, yá nacái núsáidéeripináca pirí.

17 Yá nuwasàapináca píawa judiónái íchawa, càmiyéi judío ícha nacái. Siúcade nubànua pía picàlidacaténá nutàacái càmiyéi judío irí.

18 Nubànùapiná píawa nàatalé picàlidacaténá nalí nutàacái, amalácáténá náiwitáise, nàyacaténá Dios icamaláná irícu, ipíchaná nàyaca mamáalàacata càide iyúwa Satanás ichùulianá nía, néese nèepunicaténáwa Dios yáapicha; yéewanápiná nacái neebáidaca nutàacái, Dios imàacacaténá iwàwawa nabáyawaná ícha, numàacacaténá nacái Dios yàasu wenàiwicaca nía, Dios yeedéeyéica yàsunápináwa, neebáidacáiná nutàacái', càite íimaca nulí yái Wáiwacalica", íimaca yái Pabloca.

Pablo obedece a la visión

19 Pablo íimacaté àniwa: "Iná, pía rey Agripa, nudéca numànica càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá numànica irícuíse yái yéenáiwanási nacáiri chènuníiséerica.

20 Quéechatécáwa nucàlidaca itàacái Damasco iyacàlená mìnánái irí. Néese nucàlidacani Jerusalén iyacàlená mìnánái irí, macái Judea yàasu cáli imanuíca nacái. Nucàlidaca nacái càmiyéi judío iríni nawènúadacaténá náiwitáisewa Dios irípiná, namàníinápiná cayábéeri náasáidacaténá nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná.

21 Càiri wawàsi íwalité judiónái náibàacaté núa templo irícu nanúacaténá núa.

22 Quéwa Dios idéca iyúudàaca núa àta siùca nacáide. Yá nucàlidaca nuèpunicawa Dios itàacái mamáalàacata macái irí, púbéeyéi irí, béeyéi irí nacái. Nucàlidaca nalí abéerita yái tàacáisi profetanái itànèericaté, yá nacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuíse, íméerica càinácaalí Mesías imàníinápináté, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripinácaté walí.

23 Níacáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse íméerica iwàwacutáanápináté Mesías yéetácawa, yái wacuèrinápináca Dios ibànuèripinácaté walí, wía judíoca. Profetanái íimacaté nacái idécanáamité Mesías yéetácawa, yaté Mesías iyáanápináté idàbáanéeri wenàiwica Dios icáucàidéeripinácaté iyacaténá càiripináta, icàlidéeripináte tàacáisi judiónái irí, càmiyéi judío irí nacái, yái tàacáisi íméerica Dios iwàwa iwàsàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa", íimaca yái Pabloca.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

24 Idècunitàacá Pablo icàlidaca nalí iináwanáwa, yá Festo íimaca Pablo irí cachàiníiri iyú:

—¡Máiwitáiseca pía meedá, Pablo! Pidéca péewáidacawa báawanama madécaná wawàsi ìwali íná máiwitáiseca pía —ímaca yái Festoca.

²⁵ Quéwa Pablo ímaca irí:

—Cámíríca máiwitáise núaquéi, pía Festo máiníri cáimiétacanáca. Néese nucàlidaca báisíri tàacáisi cáiwitáiseeri iyú.

²⁶ Iyaca cháí rey Agripa, yáaliéricawa cayába ìwali yái wawàsi nutàaníríca ìwali, íná yéewa manuíca nuínáidacawa nuwàwawa nucàlidáanápiná iríni, núalíacáináwa báisícata rey Agripa yáaliacawa cayába ìwali yái wawàsica, càmicáiná nutàaní wawàsi ìwali wenàiwicanái imàníríca ibàacanéri iyú —ímaca yái Pabloca.

²⁷ Néese Pablo icàlidaca àniwa rey Agripa iríni. Pablo ímaca irí:

—Rey Agripa, máiníri cáimiétacanáca, ¿peebáidasica tàacáisi profetanái icàlidéericaté Dios inùmalicúise? Núalíacawa peebáidacani —ímaca yái Pabloca.

²⁸ Néese Agripa ímaca Pablo irí:

—¿Cánásica piwàwa piwènúadaca núiwitáise ráunamáita meedá yéewanápiná cristiano núa nuebáidáanápiná Jesús itàacái? —ímaca yái rey Agripaca.

²⁹ Néese Pablo ímaca irí:

—Núalimácaalí nuwènúadaca píiwitáise Jesús irípiná ráunamáita, càmicaalí nacái éeréeri iyú, yásí casíimáipiná nuwàwa, nusutácáinácué pirí Dios, pía rey Agripa, macái nacái yéemièyéica nutàacái siùca, macáitacué peebáidacaténá Jesús itàacái càide iyúwa nuebáidáaná, abéerita càminápinácué nadacùca pía cadena iyú càide iyúwa nùyáaná —ímaca yái Pabloca.

³⁰ Idécanáami càì Pablo ímaca, yá rey Agripa imichàa ibàlùacawa, gobernador nacái, Berenice nacái, macáita náapicha níái yáawinéeyéicawa néré.

³¹ Yá nàacawa méetàucuta natàanícaténá ìwali yái wawàsica. Yá náimaca nalíwáaca:

—Yáara asíali càmíta imàni ibáyawanáwa nanuéripiná ìwalíseni, càníripiná nacái náucacani presoíyéi ibànàliculé —náimaca.

³² Néese rey Agripa ímaca Festo irí:

—Càmicaalíté isutá píicha wawàsítá pibànùanápinaté emperador yàataléni, emperador yéemianápiná iináwaná, yá píalimácaté pimàacaca yèepunícawa matuíbanáiri iyútá —ímaca yái rey Agripaca.

1 Néeseté nàináidacawa nabànùanápíná wía abéemàalé manuíri úni ícha, Roma ìyacàlená nérépíná, ìyéerica Italia yàasu cáli ínata. Iná nachàbáidaca presoíyéi áiba capitán irí, níai presoíyéi Pablo, áibanái nacái presoíyéi yáapicha. Yái capitán ípidená Julio, abéeri náiwacali níai úwi ípidenéeyéica Emperador yàasu úwinái.

2 Núa nacái Lucas nùacawa náapicha. Yá wawàlùacawa nave iriculé, Adramitio ídalutalená néré. Yái nave yèeripinátéwa madécaná ídalutale nérépíná, ìyéeyéica Asia yàasu cáli ínata. Iya nacái wáapicha yái Aristarco, Tesalónica ìyacàlená mìnali, yái yàcalé ìyéerica Macedonia yàasu cáli ínata. Yá wadàbaca wàacawa manuíri úni yáacubàa.

3 Mapisáináami àniwa wàanàaca Sidón ídalutalená iriculé. Yá capitán Julio imànicaté cayábéeri Pablo irí, imàacaca Pablo yàaca ipáchiaca yàacawéeyéiná néréwa nàacaténá irí càinácaalí wawàsi Pablo imáapuèri.

4 Wamusúacatéwa Sidón ídalutalená néese, yá wachàbacawa mawiénita Chipre yàasu iwàwata irí, ùyaca apáuwáise wáicha úai iwàwataca. Càité wàacawa cáulicáiná ipùa wáipunita.

5 Yá wàacatéwa manuíri úni yáacubàa náaliméerica machacànita níai cáli Cilicia, Panfilia nacái. Yá wàanàaca Mira ídalutalená iriculé Licia yàasu cáli ínatéeri ìyaca.

6 Mira néeni capitán Julio yàanàacaté áiba nave Alejandría ìyacàlená néeséeri, yèeripinátéwa Italia yàasu cáli nérépíná. Yá capitán ichùuliaca wawàlùacawa nave iriculé, wàacaténáwa nave irìcu yáapicha.

7 Yáté wàacawa máisibáwanái èerita éerénamata, manuíri úni yáacubàa. Máini càulenáca wàacawa mawiénita Gnido ídalutalená ícha. Néese cáulicáiná ipùa wáipunita mamáalàacata, yá wàacawa mawiénita Salmón irí. Uyaca wéewápuwáise úai iwàwataca ípidenéechúa Creta.

8 Máini càulenáca wàacawa mawiénibàata cáli irí, yái Creta yàasu iwàwataca, àta wàanàacataléta ídalutale néré ípidenácataléca Buenos Puertos. Iyaca mawiénita Lasea ìyacàlená irí.

9 Wadéca wáucaca madécaná èeri. Càulenápináté wàanápínátéwa manuíri úni yáacubàa, mawiénicáináte uniabé. Iná Pablo yàalàaca nave íiwacanánái.

10 Pablo íimaca nalí:

—Píacué, aslanáica, núalíacawa yái àyapuca máini yáwanáiripíná càulenáca. Iná imáalàapínáca wáicha yái naveca, nave ísanái nacáiwa macáita. Yá cawàwanáta nacái wéetápináca —íimaca yái Pabloca.

11 Quéwa capitán yeebáidaca nave íiwacanánái irí Pablo itàacái ícha.

12 Báawaca yái idalutaca unìabépi ínà càmítaté yéewa wayamáacawa néenibàa. Yá manùbéeyéi néená nayúunáidaca cayábapínaca wèpùacawa néeseté, yéewanápiná wàanàaca Fenice ídalutalená néré, Creta yàasu cáli ínatéeri iyaca. Yái Fenice ídalutalená iyaca sísiámàade èeri iwàlùacatalécawa ínà càmíta cachàini cáuli ipùaca néeni unìabépi. Iná nawàwacaté nayamáacawa Fenice ídalutalená néré unìabépi.

La tempestad en el mar

13 Néeseté cáuli idàbaca ipùaca síisade cuculíawa èeri iwali, ínà nayúunáidaca cawàwanáta wáalimáaná wàacawa àniwa manuíri úni yáacubàatá. Yá wàacawa ídalutale ícha, yá wàacawa mawiénita Creta yàasu iwàwata irí.

14 Quéwa achúmáanata àniwa cáuli ipùaca nave ípunita àniwa. Yái cáuli máiníri cachàinica ípidenéeri Noreste. Yá cáuli iwesíaca nave déeculé cáli ícha.

15 Néese cáuli iwesíacáiná yái naveca, yá càmítaté wáalimá wàacawa alénacaalí wawàwa wàacawa. Iná iwàwacutacaté wamáacaca nave yàacawa. Yá úni yàalaca iwatàidaca wía.

16 Yá wachàbacatéwa úamísewa, úái iwàwata achúméechúaca ípidenéechúaca Cauda. Càmíta máiní cachàini cáuli ipùaca néré, ínà yéewa wamichàidaca barca achúméechúaca nave irìculé càulenéeri iyú, úái barca achúméechúaca nave itéechúacaté yáamiwáisewa.

17 Nadécánáami namichàidaca barca nave irìculé, yá nadacùaca nave iwàlabàa ipíchaná nave isubèriacawa. Néese cáaluca nía náináidacawa wàabácawa càina ínatalé, yái càina ípidenéerica Sirte, iyéerica úni yáaculé mawiénita Libia yàasu cáli irí. Iná nalicùadaca macáita vela nave ícha ipíchaná cáuli itéca wía Sirte yàasu càina ínatalé. Yá namàacaca cáuli itéca nave éeréta.

18 Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca mamáalàacata cachàiníiri iyú. Yá nadàbaca náucaca macái wawàsi iyéerica nave irìcu úni yáaculé, misàacatená quiríta yái naveca.

19 Mapisáináami àniwa, yá wáucaca nave yàasunámi úni yáaculé. Càité cáuli ipùaca wía máisiba èeri.

20 Madécáná èerita càmítaté wadé waicáca èeri, dùlupùta nacái catácáiná máiní ínà wayúunáidaca wéetápinácawatá cachàinicáiná ipùaca wàwali yái cáulica.

21 Canáca wayéeri madécáná èeri, ínà Pablo ibàlùacawa wèewi icàlidacatená walíni. Yá ímaca walí:

—Píacué asianáica, cayába cachàinitésicué pirítáni peebáidacaalícuécá nutàacáitá, ipíchanaté wèpùacawa Creta yàasu iwàwata íchatá, yá càmíta yúuwàawa wàwali yái báawéericatá, càmíta nacái wáuca wàasuwatá.

22 Quéwa siúcade, picácué achúma piwàwa. Nave ímálàapínacawa, quéwa canáta yéetériwa wéenaca.

²³ Táiyápicáiná bàwina Dios, yái nuíbaidéerica irípiná, nuèrica nacái icàaluíná ibànùaca ángel imàacáanápiná yáawawa nuicácani.

²⁴ Yá ángel íimaca nulí: ‘Picá cáalu píawa, Pablo, iwàwacutácáiná picàlidaca piináwaná iwaliwa emperador romanosàiri irí, yái icuèrica macái cáli imanùbaca. Dios idéca yéemìaca písutáaná íicha, íná icùapiná canánama yéetácáisi íicha níái píapichéeyéica ìyéeyéica nave irìcu’, íimaca nulí yái ángelca.

²⁵ Iná píacué asianáica, manuícué píináidacawa piwàwawa, nuebáidacáiná Dios itàacái, núaliacawa nacái báisiiri iyú macáita ichàbáanápinácawa càiwade iyúwa ángel íimáaná nulí.

²⁶ Abéerita nave ibacápináwa áiba iwàwata iwéréwa —íimaca nalí yái Pabloca.

²⁷ Càité wachàbaca pucháiba semana wèepuníináwa manuíri úni yáacubàa, yá wàyaca manuíri úni yáacubàa ípidenéeri Adriático. Abéeri catá úni yàalaca iwatàidaca wía éeréta abémàalé manuíri úni íicha. Bamuchúamibàa catá níái íibaidéeyéica nave irìcu náináidacawa mawiénica wía cáli irí.

²⁸ Náalimáidaca idepuíwaca yái única. Idepuíwaca iyaca treinta y seis metros. Néese achúmáanata àniwa náalimáidaca idepuíwaca àniwa. Idepuíwaca àniwa veintisiete metros meedá.

²⁹ Inaté cáaluca nía náináidacawa nave inúanápiná yáawawa íba iwéré ìyéerica úni yáacubàa. Natúadaca báinúaca imiéyéi ancla nave yàapùa néese cáaléeyéi cadena ìwali ipíchaná nave yàacawa máini. Yá nasutáca níawawa Dios íicha manuísíwata amaláanápiná nawicáu.

³⁰ Néese níái íibaidéeyéica nave irìcu nawàwaca nachúuliacawa nave íicha ibàacanéeri iyú ipíchaná néetácawa. Iná nadàbaca nalicùadaca achúméchúa barca úni yáaculé, càide iyúwa natúadaca nacáicaalí áiba ancla nave íidacua néeni.

³¹ Quéwa Pablo icàlidacani úwinái irí, capitán irí nacái. Yá Pablo íimaca nalí:

—Nachúuliacaalíwa wáicha níái íibaidéeyéica nave irìcu, yási péetácuécawa macáita —íimaca yái Pabloca.

³² Iná úwinái nadalúaca barca íiyaná, yá ucaláacawa úni yáaculé, úái barcamica.

³³ Amalácaté yàacawa wawicáu, yá Pablo yàalàaca wía wayáanápináté wayáacaléwa. Yá íimaca walí:

—Pucháiba semana canátacué piyéeri, canátacué nacái píimáaná cayába.

³⁴ Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata piyáanápinácué piyáacaléwa achúmáanata, pichàinipinácuéwa. Canácata yéetéeripináwa. Canácatacué nacái picháunáwa —íimaca yái Pabloca.

³⁵ Idécanáami càì íimaca, yá Pablo yeedáca pan icáapi iriculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri wàacuéssemi wía ìyéeyéica nave irìcu. Yá isubèriadaca iríwani, yá idàbaca iyáacani.

³⁶ Iná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa macáita, yá wayáaca wayáacaléwa nacái.

³⁷ Wamanùbaca wía nave irìcuíyéica, doscientas setenta y seis wamanùbaca wía wenàiwicaca.

³⁸ Néese idécanáamité macáita wayáaca wayáacaléwa càide iyúwaté wawàwáná, yá wáucaca trigo ituíná imàaqueerimiwa macáita úni yáaculé, misàacaténá quiríta yái naveca.

Se hunde el barco

³⁹ Néeseté amaláca wawicáu, yá níái íibaidéeyéica nave irìcu, càmitaté náalía naicáca yái iwàwataca. Yá naicáca úni iwènuériwa wiúcataléca úni quéwa càina ìyacatalé. Yá nawàwaca nawàlùadaca nave néré càina ìnatalépiná.

⁴⁰ Iná nadalúaca ancla íiyaná, yá namàacaca nacaláacawa úni yáaculé níái anclamica. Yá nawasàaca manuíri téna nacáiri namachacàniacaténá nave. Néese namichàidaca vela ibàlùawa nave ìdacualé, cáuli itécaténá wía àniwa. Yá nave idàbaca yàacawa càina nérépiná.

⁴¹ Naveta quéwa yàabácawa dàalanama cáli iwéré, ìyéerica úni yáacu cálica. Dàalanamaca yàanàaca càina iwéré yái nave ìdacuaca, canásíwa yéewaná imusúacawa càina íicha. Nave yàapùami ibacácawa màladàca ichàini iyú.

⁴² Inaté úwinái nawàwa nanúaca macáita presoíyéi, ipíchaná nachúuliacawa namàlacawa náicha cáli nérépiná.

⁴³ Capitánta quéwa iwàwa icùaca Pablo náicha, íná càmita ibatàa úwinái inúaca nía. Néese capitán ichùullaca cawinácaalí yáaliyéica imàlacawa napisianápináwa nave íicha quéechacáwa namàlacaténátéwa cáli iwérépiná.

⁴⁴ Néese capitán ichùullaca áibanái nawatácawa àicu ìnata, níái àicu nave yéemamica, cawinácaalí càmiyéica yáalía imàlacawa. Càité macáita wadéca wàanàaca cáli iwéré. Canáta wéená yéetánáwa.

28

Pablo en la isla de Malta

¹ Idécanáamité macáita wàanàaca cáli iwéré, yá nacàlidaca walí iwàwata íipidenéechúaca Malta.

² Abénaméeyéi Malta néeséeyéi namànicaté walí cayábéeri, yá napucúadaca walí manuíri quichái, máinicáiná casalínica wàwali yúuwàacáiná wía uníaca. Yá namáidaca wía macáita wàanabàcaténá.

³ Yá Pablo yàanàidaca abéeri ibàpi quichái. Quéwa idécanacáita irìadacani quichái irìculé, yáta àapi ipisia ipiacawa

quichái yèewíse. Néese yaamía ichanàacawa Pablo icáapi ìwali, yái àapica.

⁴ Níái Malta mìnanáica naicácáiná àapi yaamíaca Pablo icáapi ìwali ichanàacawa, yá náimaca nalíwáaca: “Yá asìaliquéi cawàwacanéri inúaca wenàiwica. Ewita cáucánítani manuúri úni íicha, càicáníta wàasu cuwáisàatúa càmita imàacapiná cáucani”, náimaca nalíwáaca.

⁵ Quéwa Pablo yúucaca àapi quichái irìculé icáapi ìwalísewa. Yá canácata iyáaná yái Pablocá.

⁶ Macáita nacùaca yéenacawa yái Pablocá àapi iyú. Nacùaca nacái yúuwàanápíná yéetácawa aquialéta. Idécanáami nacùaca mamáalàacata yéetácáténáwa, yá canácata naicá iyáaná. Néese nadàbaca nánáidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, cuwáisàirica cámináni, yái Pablocá, náimaca.

⁷ Iyacaté asìali ípidenéeri Publio, yácata iwàwata icuèrináca, idèniaca ibànacalewa mawiénita néré. Yá Publio yeedáca wía yàataléwa, imànica walí cayábéeri, icùaca wía, yàaca nacái wayáapíná máisiba èeri.

⁸ Iyaca nacái néré Publio yáaniri. Irièricáitawa meedá yàasu cama ínatawa, iculuériwa, ísuadéeri nacái. Yá Pablo yàaca íicáca néréni. Idécanáami Pablo isutáca irí Dios, yá Pablo imàacaca icáapiwa Publio yáaniri ìwali, yá ichùnìacani.

⁹ Iná áibanái Malta yàasu iwàwata néeséeyéi cáuláiquéeyéi nàanàaca wàatalé, yá nachùnìacawa.

¹⁰ Iná nàaca walí manùba wàasupíná mawèníri iyú. Néese, máisiba quéri idénáami, wawàlùacawa áiba nave irìculé àniwa, yá nàaca walí macáita wawàsi wamáapuèrica wàacáténáwa àniwa.

Pablo llega a Roma

¹¹ Wàyacaté máisiba quéri Malta yàasu iwàwata ínata. Néeseté wawàlùacawa nave irìculé iyéericaté unìabépinama Malta yàasu iwàwata néeni. Alejandría iyacàlená néeséericani, yái naveca, ípidenéeri Cástor, Pólux yáapicha, níara romanonái yàasu cuwáináica. Yá wàacatéwa Malta yàasu iwàwata íicha.

¹² Yá wàacatéwa manuúri úni yáacubàa àta wàanàacataléta Siracusa ídalutalená irìculé. Yá wàyaca yàcalé irìcu máisiba èeri.

¹³ Néeseté wawàlùacawa nave irìculé àniwa, yá wàacawa àniwa mawiénibàata cáli irí. Yá wàanàaca Regio ídalutalená néré. Mapisáináami àniwa cáuli ipùaca cuculíwa èeri ìwali, yá iwesíaca nave wàacáténáwa manuúri úni yáacubàa àniwa. Yá pucháiba èeri idénáami, wàanàacaté átata Puteoli ídalutalená néré. Yá wamáacaca nave, wàacáténáwa cáli ínatabàa.

¹⁴ Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesús itàacái iyéeyéica néré nasutáca wáicha wawàsi wayamáanápínáwa náapicha abéeri semana. Iná wayamáacatéwa náapicha. Néese,

abéeri semana idénáami, yá wàacawa náicha, cáli ínatabàa, Roma ìyacàlená nérépiná.

¹⁵ Abénaméeyéi Roma ìyacàlená mìnánái, yeebáidéeyéi Jesús itàacái, néemìcaté waináwaná ìwali. Iná namusúacawa yàcalé ícha náipunitáidacaténá wía àyapulicubàa. Yá wàanàaca nía Foro de Apio ìyacàlená irìcu. Macáita wàacawa àniwa, yá wàanàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesús itàacái Tres Tabernas ìyacàlená irìcu. Pablo iicácáiná nía, íná yàaca Dios irí cayábéeri, yá manuíca ìínáidacawa iwàwawa.

¹⁶ Wàanàacaté Roma ìyacàlená irìculé, néese capitán ichàbáida presoíyéi áiba asíali irí, yái icuèrica presoíyéi ibàna. Quéwa capitán imàacaca Pablo iyaca méetàuculé presoíyéi ibàna ícha áiba capíi irìcuta. Iyaca nacái Pablo yáapicha abéeri úwi icuèripináni.

Pablo en Roma

¹⁷ Idécanáami wáyaca néeni máisiba èeri, yá Pablo imáidaca yàataléwa judío ìiwacanánái iyéeyéica Roma ìyacàlená irìcu. Néese nàwacáidáyacacawa néré, yá Pablo ìimaca nalí:

—Nuénánái, canáca nubáyawaná judiónái irí. Canáca nacái numàníiri áiba wawàsi càmíiri wàawirináimi ìiwitáise imàaca wamànica. Ewita canácáníta numàníiri nubáyawanácawa, càicáníta abénaméeyéi judío Jerusalén ìyacàlená mìnánái nachàbáidacaté núa presoíri iyú romanonái irí.

¹⁸ Néese romano ìiwacanánái nasutáca néemìawa nuináwaná ìwali, yá nawàwacaté nawasàaca núa, càmicáinaté nàanàa nùwali nubáyawaná nanuéripiná núa ìwalíise.

¹⁹ Quéwa càmítaté judiónái iwàwa numusúacawa, ìnaté iwàwacutácaté nusutáca romanonái ícha wawàsi nabànùanápínaté tàacáisi emperador irí emperadorcaténá yéemìaca nucàlidaca irí nuináwaná ìwaliwa. Càmita quéwa nuwàwa nucháawàaca nuénánái judío iináwaná ìwaliwa. Canáca nudènièri náapicha báawéeri wawàsi.

²⁰ Iná nudéca numáidacuéca nùataléwa pía nucàlidacaténácué pírí nuináwaná ìwaliwa, núalíacaténácué nacáywa píwali. Presocaté namànica núa, idacuèriwa cadena iyú, nucàlidacáinaté nalí Mesías ìwali, yái wacuèricaté Dios ibànùanápínaté walí wacuèrinápiná, wía israelitaca —ìimaca nalí yái Pablocá.

²¹ Néese níai judío ìiwacanánáica náimaca Pablo irí:

—Canácatàacá wéemièri piináwaná ìwali, canácáiná nabànùèri walí cuyàluta Judea yàasu cáli néese. Aibanái wéénánái judíoca nadéca nàanàaca aléi, quéwa canáta nacháawèeri walí piináwaná ìwali.

²² Wawàwaca wéemìaca càinácaalí píináidacawa, wáalíacáináwa macái cáli imanùbaca abénaméeyéi judío natàanica báawéeri iyú nàwali, níara yeebáidéeyéica áiba tàacáisi wàawirináimi ìiwitáise ícha —náimaca Pablo irí.

23 Yá namàacaca abé èeri nàwacáidáyacacatáipináwa néemìacaténá Pablo icàlidaca iináwaná ìwaliwa. Néeseté madécaná wenàiwica ìwacáidáyacacawa Pablo ìyacatáica. Yá Pablo icàlidaca nalíni èeriápinama, yái tàacáisi ímérica Dios ìwàwaca wenàiwicanái nawènúadaca náiwitáisewa neebáidáanápíná Jesús iináwaná Mesíascani, yái nacuèrinápínaca Dios ibànuèripináté nalí, càide iyúwaté Dios ichùulianáté profeta Moisés itànàaca tàacáisi Jesús ìwali, iyúwa nacái profetanái itànàanáté tàacáisi Jesús ìwali Dios inùmalìcuíse.

24 Néeseté abénaméeyéi judío neebáidaca yái tàacáisi Pablo icàlidéerica Jesús ìwali. Aibanái càmiyéita yeebáida iríni.

25 Càmita abédanamata náiwitáise náapichawáaca íná nadàbaca nèepùacawa Pablo ícha. Iná Pablo ímaca nalí:

—Báisíri iyúta profeta Isaías icàlidacaté tàacáisi Espiritu Santo inùmalìcuíse piawirináimi irícué. Isaías ímacaté:

26 ‘Dios ichùuliaca nucàlidacuéca piríni, yái tàacáisica: Ewítacué péemiacáaníta mamáalàacata piùwi iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapínacuéwa càinácaalí ímáaná. Ewítacué piicácáaníta madécaná wawàsi pituí iyúwa, càicáanítacué canácatáita píalíapíná piicácani. Càì ibànùacuéca pirí tàacáisi yái Diosca. Yá ímaca nulí àniwa yái Diosca:

27 Níái wenàiwicaca, Israel itaquénáinámica, cadapùleca náiwitáise, cadapùleca neebáca nutàacái. Càica níade iyúwa màuwíyéi, càmita nawàwa néemìaca nutàacái. Nadéca naimáidaca natuíwa, càmiyéi ìwàwa yáaliacawa càinácaalí ímáaná yái nutàacáica, ipíchaná nawènúadaca náiwitáisewa báawéeri ícha, nuwasàacaténá nía nùasu yúuwichàacáisi íchawa. Càité ímaca nulí yái Diosca’,

ímacaté yái profeta Isaíasca.

28 Péemiacué cayábani, siùcade Dios ìwàwaca ìwasàaca áibanái wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, níái càmiyéica judío. Níata yeebáidapínacani yái Dios itàacáica —ímaca nalí yái Pabloca.

29 Idécanáami càì Pablo ímaca, yá judíonái yèepùacawa ícha, namusúacawa itàaníyéica iríwáaca cachàiníri iyú, náimaca nalíwáaca chàinisíri iyú náapichawáaca.

30 Néese pucháiba camuí macáinaméeri Pablo ìyacaté capíi irícu. Pablo ipáyaidaca capíi íiwacali. Yá Pablo itàidaca cayába macáita cawinácaalí yèeyéica ipáchiacani.

31 Matuíbanáiri iyú icàlida nalíni yái cayábéeri tàacáisica, ímérica càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicanáiwa. Yéewáida nacái nía Wáiwacali Jesucristo ìwali. Canáca isàiwiquéeri Pablo irí wawàsi néré, néese namàacaca itànáica matuíbanáita.

ROMANOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo yàasu wenàiwicaca núa, nutànàacué pirí cuyàluta. Dios imáidacaté núa, yàasu apóstolcaténá núa, ibànùnacaténá núa nuíbaidáanápíná abéerita Dios irípiná. Dios imáidaca núa nucàlidacaténá itàacái cayábéeri áibanái irí, yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

² Bàaluité Dios icàlidacaté wenàiwicanái iríni, yái tàacáisi cayábérica. Yáté Dios imàacaca yàasu profetanái itànàaca inùmàllicuise, yái tàacáisica.

³⁻⁴ Yácata tàacáisi icàlidéerica walí Dios Iiri ìwali, ípidenéri Jesucristo, yái Wáiwacalica. Abéeri rey David itaquérinámicani, yái Wáiwacalica, imusuéricaté iicá èeri càide iyúwa wenàiwica. Quéwa éwita wenàiwicacánítani, càicáaníta idènàaca íiwitáisewa mabáyawanéri càide iyúwa Dios ìyáaná. Idécánámité Wáiwacali yéetácawa, néese imichàacatéwa yéetácáisi ícha. Càité Dios yásáidaca Dios Iiricani, yái Wáiwacali Jesucristo cachàinírira íiwitáise.

⁵ Jesucristo yéetácatéwa nuíchawalíná, íná Dios idéca imànica nulí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú ibànùnápíná núa iyúwa yàasu apóstol nucàlidacaténá tàacáisi inùmàllicuise. Càité Dios imànica yéewanápíná iyaca wenàiwicanái macái cáli imanùbaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàníyéica nacái càide iyúwa ichùllianá nía.

⁶⁻⁷ Píatacué nacái, peebáidacuéca Jesucristo itàacái, píacué ìyéeyéica Roma ìyacàlená irícu. Iná nutànàacué pirí cuyàluta. Cáininácué Dios iicáca pía, idéca nacái imáidacuéca pía yéewacaténácué Jesucristo yàasu wenàiwicaca pía. Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínápínácué pirí cayábéeri manuísíwata, mawèníri iyú, namàacáanápínácué nacái pìyaca matuúbanáita.

Pablo quiere visitar Roma

⁸ Quéechacáwa nuwàwa nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué Jesucristo ípidená ìwali, peebáidacáinácué Wáiwacali itàacái. Nùaca Dios irí cayábéeri pìwalicué canánama nuémíacáiná wenàiwica nacàlidacué piínáwaná ìwali macái cáli imanùbaca, náimaca peebáidacuéca Jesucristo itàacái.

⁹ Nuíbaida Dios irípiná macái nuchàini iyúwa nucàlidáanápíná yái cayábéeri tàacáisica Dios Iiri iináwaná ìwali. Dios yáalíacawa nusutáca ícha pirípinácué mamáalàacata.

10 Nusutáca Dios ícha mamáalàacata imàacáanápínacué nupáchiaca pía átata bàaluitécáiná nuwàwacaté nupáchiacuéca pía àta siùca nacáide.

11 Nuwàwacáiná nuicácuéca pía nuéwáidacáténacué pía iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná núa peebáidacáténacué mamáalàacata tàì íméri iyú cachàiniwanái.

12 Yá nuchàiniadapínacué piwàwa Dios itàacái iyú, càita nacáicué pichàiniadapíná nuwàwa Dios itàacái iyú, yái peebáidéericuéca, neebáidéerica nacái.

13 Píacué nuénánaica, nuwàwacué píalíacawa abéeri wawàsi: Madécaná yàawiría nuwàwacaté nùaca nuicácuéca pía, quéwaté càmitàacá nudé nùalimá. Nuwàwatécué nùacawa píatalé nuéwáidacáténacué pía Dios itàacái iyú yéewanápiná mamáalàacata áibanái wàlisàna neebáidaca pèewi càide iyúwaté áibanái yeebáidáaná áiba cáli ínata nucàlidacaalíté nalí Dios itàacái.

14 Nudèniaca manuírì numawèniacálewa Dios yáapicha, Dios imànicáiná nulí cayábéeri manuísíwata. Iwàwacutá nuéwáidaca cáimiétacanéeyéi wenàiwica, nía nacái càmiyéica cáimiétacaná, nía nacái cáalíacáiyéica, nía nacái càmiyéica cáalíacái.

15 Iná máinicué nuwàwaca nuéwáidaca pía nacái ìwali yái tàacáisi cayábéerica, píacué iyéeyéica Roma iyacàlená irìcu.

El poder del evangelio

16 Càmita báì nucàlidaca yái tàacáisi cayábéerica, Dios ichàini manuírìcáináni, yáaliméerica iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái. Wáalíacawa judiónái irípinéericani yái tàacáisica, Dios yàasu wenàiwicacáinaté nía quéechatécáwa. Quéwa siùca càmiyéi judío nacái neebáidaca Dios itàacái.

17 Yái tàacáisi yáasáidaca walí càinácaalí iyú mabáyawanáca Dios iicáca wía. Ewita cabáyawanácaanita wía, càicáanita mabáyawanáca Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios. Càité nacái áiba profeta itànàacaté tàacáisi Dios inùmalícuise. Yáté ímaca: “Cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú ìwalíse yái yeebáidáanáca Dios, yácata iyéeripíná càiripináta càmiíri imáalàawa Dios yáapicha”, ímacaté yái profetaca.

La culpa de la humanidad

18 Quéwa wáalíacawa Dios, yái iyéerica chènuniré, yùuwichàidapíná manuísíwata macáita wenàiwica càmiyéica yàa icàaluíná, imàniyéica nacái báawéeri áibanái irí. Níái wenàiwicaca imàniyéica ibáyawanáwa, nadéca nawènúadaca náiwitáisewa báisíri tàacáisi ícha, càmicáiná nawàwa neebáidacani.

19 Nadéca náalíacawa cayába Dios íiwitáise ìwali Dios yáasáidacáinaté nalíni, càinácaalí íiwitáise iyaca.

20 Ewita càmicáaníta yéewa wenàiwica iicáca Dios, càicáaníta yéewa náalíacawa Dios íiwitáise ìwali, ìwalíise macáita yái Dios imànicaléca cháí èeri írìcu. Bàaluité èeri Dios idàbacatáiseté macáita àta siùca nacáide, èeri mìnanáí idéca iicáca amaléeri iyúni yái Dios imànicaléca, íná canáca yéewaná báawéeyéi wenàiwica íimaca càmítasa náalíawa cachàiníríca Dios càiripínáta.

21 Ewitaté náalíacáaníta Dios íiwitáise ìwali, càicáaníta càmítaté nàa icàaluíniná, yái Dios cachàiníríca. Càmítaté nacái nàa írì cayábéeri. Néeseté nadàbacaté nàináidacawa máiwitáiséeri iyú meedá, báawéeri nacái, namàacacáiná nawàwawa canéeri iwèni wawàsi ìwali, yá catéeyéica íiwitáise nía, càmíiyéica yéewa yáalíacawa Dios ìwali.

22 Náimacaté cáalíacáiyéicasa nía, quéwa máiwitáiséeyéica nía meedá.

23 Càmítaté nawàwa nàaca Dios icàaluíniná, yái cachàiníríca íiwitáise, icànéeri mèlumèluíri iyú icamaláná írìcuwa, càmíríca yéetáwa. Nàacáita meedá nàasu cuwáináí yéenáiwaná icàaluínináwa, wenàiwica yéetéeripínáwa yéenáiwanáca, cuìpiranáí nacái, cuwéesináí nacái, àapínáí nacái. Càité nàaca cuwáináí icàaluíniná Dios íicha.

24 Íná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca càì nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa namànica wawàsi càmíríca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Yá nadéca namànica náapichawáaca máiní báawéeri iyú.

25 Dios idéca iwènúacawa náicha càmicáiná nawàwa náalíacawa báisírì Dios ìwali. Nadéca nàaca nacàaluíniná, níara wawàsi Dios idàbéeyéicaté. Càmita nàa Dios icàaluíniná, yái báisírì Cadàbacáiríca, éwita iwàwacutácáaníta wàaca írì cayábéeri càiripínáta. Báisíta, amén.

26 Íná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa namànica wawàsi nainá iyúwa, yái wawàsi càmíríca Dios íbatàa wenàiwica imànica. Inanáí càmita quirínama naimá aslanáí yáapicha, néese naimáca inanáí yáapicha meedá.

27 Càité nacái aslanáí càmita quirínama naimáca inanáí yáapicha. Yáté máiní nawàwaca naimáca aslanáí yáapicha meedá. Yá aslanáí naimáca nanacáiri yáapichawa, namànica máiní báawéeri iyú náapichawáaca. Nadéca naméeràacawa namànicaténá càiri báawéeri, íná Dios yùuwichàidaca nainá manuísíwata.

28 Càmicáináté nawàwa naicáca Dios cáimiétaquéeri iyú, íná Dios idéca iwènúacawa náicha, yá imàacaca nàyaca nabáyawaná yáapichawa máinícáiná nawàwa nàináidacawa casaquèeri iyú, canéeri iwèni wawàsi ìwali nacái. Càita namànica wawàsi càmíríca cayába wenàiwica imàníná.

²⁹ Máini namànica macái báawéeri íiwitáaná. Máini namànica báawéeri áibanái irí. Máini nawàwa needáca nalíwa madécaná cawèníri. Máini nàináidacawa mamáalàacata cainápinácaalí náalimá namànica báawéeri áibanái irí. Báawaca naicáca áiba wenàiwica idènièrica cawèníri wawàsica náicha. Nanúaca wenàiwica. Nacuíáyacaca nacáíwa. Nachìwáidaca nacáí áibanái. Nacàlidaca báawéeri tàacáisi áibanái ìwali ibàacanéeri iyú náicha.

³⁰ Natàanica báawéeri iyú áibanái ìwali. Nàuwideca namànica Dios. Càmita nàa áibanái íimiétacaná. Cachàiníiyéi iicáca yáawawa áibanái íicha. Canùmaséeca nacáí nía. Náináidacawa mamáalàacata namànicaténá áiba íiwitáaná báawéerica wàlisài. Càmita neebáida nasèenái itàacáíwa.

³¹ Càmita náalíawa Dios ìwali, canásíwata. Càmita namàni càide iyúwa náimáaná. Càmita caininá naicáca néenánaiwa. Càmita nawàwa namàacaca nawàwawa áibanái ibáyawaná íicha. Càmita catúulécaná naicáca áibanái.

³² Níái báawéeyéica náalíacawa amaléeri iyú Dios idéca íimaca iwàwacutáaná néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa, caw-inácaalí wenàiwica imàníiyéica càiri báawéeri. Quéwa namànica nabáyawanáwa mamáalàacata. Casíimáica nacáí naicáca áibanái imànica càiri báawéeri iyúwa namànlíná.

2

Dios juzga conforme a la verdad

¹ Iná cabáyawanáca pía nacáí, judíocaalí pía, càmicaalí nacáí, càmiricaalí judío pía. Pidéca cabáyawanáca piicáca áibanái íiwitáise. Pidéca picàlidaca nacáí iwàwacutáanása Dios yùuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísewa. Pidéca cà píimaca áibanái ìwali, iná pidéca cà píimaca píwaliwata nacáí pimànicáiná pibáyawanáwa càide iyúwata nacáí namànlíná. Iná cabáyawanáca pía nacáí.

² Quéwa wáalíacawa Dios icàlidaca wenàiwica iináwaná ìwali machacàníiri iyú, báisíiri iyú nacáí. Iná Dios íimacaalí cabáyawanáca wenàiwicanái, iwàwacutáaná nacáí nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa, yá wáalíacawa Dios idéca icàlidacani báisíiri iyú.

³ Néese pía, pidéca cabáyawanáca piicáca áibanái, quéwa pidéca pimànica càide iyúwa namànlíná, iná càmita píalimá píwasàaca píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

⁴ Máini cayábéeri Dios íiwitáise, iwàwéeri imànica cayábéeri wenàiwicanái irí mamáalàacata. Càmiri yùuwichàida wenàiwica caquialéta namànicaalí nabáyawanáwa néese icùaca nawènúadacaténá náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Cà Dios iicáca pipualé iwàwacáiná iwènúadaca píiwitáise báawéeri íicha. Quéwa caná iwèni piicáca yái cayábéerica Dios imànírira píri.

⁵ Càmita piwàwa Dios imànica pirí cayábéeri, càmita nacái piwàwa piwènúadaca píiwitáisewa Dios irípiná, pimàacacaténá píichawa yái báawéerica pimànírira. Iná pìwacáida pìyaca piríwa piùwichàanápínáwa áibaalípiná Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica èeri imáalàacaalípináwa. Néenialípiná Dios yéemìaca macái wenàiwica imanùbaca iináwaná ìwali icàlidacaténá càinácaalípiná iwàwacutáaná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa.

⁶ Yásí Dios yàaca macái wenàiwica imanùbaca iwèni, ìwalíise yái namànírira cháí èeri irìcu.

⁷ Abénaméeyéi nadéca namànica cayábéeri mamáalàacata máinicáiná nawàwa nàyaca càiripináta, cáimiétacanéri iyú chènuniré Dios yáapicha, nàyacaténá Dios icamaláná mèlumèlúri irìcu. Dios imàacapíná nadènìaca yáapicha nacáucawa cà míri imáalàawa.

⁸ Quéwa áibanái càmita nawàwa Dios icùaca nía, cà míiyéi nacái yebáida báisíri tàacáisi, néese neebáida meedá iyúwa náiwitáise báawéeri ichùulìaná nía. Dios yùuwichàidapíná nía manuísíwata báawacáiná iicáca náiwitáise.

⁹ Nàuwichàapínacawa manuísíwata, máinípiná achúmaca nawàwa nacái, macáita níai wenàiwicaca imàníyéica ibáyawanáwa. Macáita wáaliacawa Dios yùuwichàidáanápíná judíonái, quéwa càmita yùuwichàida abéta nía, néese yùuwichàidapíná cà míiyéi judío nacái.

¹⁰ Quéwa macáita cawinácaalí wenàiwica imàníyéica cayábéeri, Dios imàacapíná nàyaca yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèlúri irìcu, cáimiétaquéeri iyú, matuìbanáiri iyú nacái càiripináta. Macáita wáaliacawa càipíná Dios imànica judíonái irí, quéwa càmita abéta judíonái irí, néese cà míiyéi judío irí nacái.

¹¹ Dios yàapíná macái wenàiwicanái iwèni machacàníiri iyú càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái íicha.

¹² Iná macáita imàníyéica ibáyawanáwa cà míiyéica yáaliawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, néetápinácawa méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná ichùuliacawa, namànírira méetàuculé Dios itàacái íicha. Nía nacái imàníyéica ibáyawanáwa éwita náaliacáaníta Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, Dios yùuwichàidapíná nía càide iyúwa itàacái íimáaná.

¹³ Càmita mabáyawaná Dios iicá wenàiwica néemìacaalícáita meedá itàacái. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí imàníyéica càide iyúwa itàacái ichùulìaná nía.

¹⁴ Quéwa áibaalí abénaméeyéi cà míiyéi judío, éwita càmicáaníta náaliawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, càicáaníta áibaalí namànica cayábéeri wawàsi

càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá wía, áibaalícáiná nawàwa namànica càì. Namànicaalí cayábéeri, yá náiwitáise ìyaca nalí càiride iyúwa tàacáisi ichùulièrica namànica cayábéeri.

15 Namànicaalí cayábéeri, yá náasáidaca náalíacawa nawàwalicuísewa Dios iwàwaca wamànica cayábéeri. Náalíacáiná cayábéeri ìwali báawéeri íchaná, íná náasáidaca náalíacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wamànica. Náalíapínacawa nawàwalicuísewa nadéca namànica cayábéeri, càmicaalí nacái nadéca namànica nabáyawanáwa.

16 Càipíná náalíacawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwa nucàlidáanácué pírí Dios itàacái cayábéeri; Dios imàacapíná Jesucristo yéemìaca macái báawéeyéi iináwaná ìwali yùuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalíise, yái báawéerica namáníríca ibàacanéri iyú.

Los judíos y la ley de Moisés

17 Picàlidaca pìacawa piináwanáwa judíoca pía. Píimaca nacái cayábacasa Dios iicáca pía pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Cáimacáica piicáca píawawa áibanái ícha nacái píalíacáináwa báisírí Dios ìwali, pìacáiná nacái icàaluíníná.

18 Picàlidaca pìacawa píalíánásawa càinácaalí Dios iwàwáaná pímaníca. Picàlidaca nacái piináwanáwa, Dios itàacái idécasa yéewáidaca pía, píalíacaténáwa cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

19-20 Pidéca manuíca píináidaca piwàwawa pìwaliwa píalímácáinása péewáidaca wenàiwica càmiyéica yáalíawa Dios ìwali, càide iyúwa watécaalí matuírí icáapi ìwali. Càita nacái píináidacawa píalímáaná amaláca pímaníca áibanái íiwitáise, ìyéeyéica càide iyúwa náiwitáise catéeri ichùullianá nía namànicáiná nabáyawanáwa. Càita píináidacawa pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yái báisírí tàacáisi imàaquéerica cáalíacáica nía cawínácaalí wenàiwica yeebáidéeyéicani.

21 Pía, yéewáidéerica áibanái, ¿cáná càmita péewáida píawawa? Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná nayéedùa. Néeni pía, ¿cáná piyéedùa?

22 Pidéca píalàaca áibanái ipíchaná naimáca áiba yáapícha cà míchúuca náinusíwa, cà míríca nacái nanírísíwa. Néeni pía, ¿cáná pímaní càì? Pidéca picàlidaca báawacasa piicáca ídolonái, níara cuwáináí yéenáiwánáca, néese, ¿cáná piwàlùawa ídolo yàasu templo iriculé, wenàiwica isutácàalu nàasu cuwáináí íchawa? Báawéeriquéi piwàlùanácawa néré piyéedùacaténá nàasu cawèníri.

23 Máiní cáimacáica piicáca píawawa áibanái ícha pidèniacáiná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, quéwa pidéca píasáidaca caná iwèni piicáca Dios càmicáiná pímaní càide iyúwa itàacái íimáaná.

24 Càité nacái áiba profeta icàlidacaté Dios itàacái machacàniri iyú israelitanái irí. Ímacaté nalí: “Níara càmíiyéica israelita naicácáinacué pimànica pibáyawanáwa, íná máini natàanica báawéeri iyú Picuèrinacué Dios ìwali pibáyawaná ìwalíise, píacué israelitaca”, ímacaté yái profetaca.

25 Báisíta, áibacaalí judío yeebáida cayába Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté, yá cayábaca Dios iicáca íiwitáise náicha níara càmíiyéica judío cabáyawanéeyéica. Quéwa càmicaalí judío imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, néese éwita judíocáanítani, càicáaníta báawaca Dios iicáca íiwitáise càide iyúwa cabáyawanéeri càmíiri judíocaalítáni.

26 Néese, áibacaalí càmíiri judío imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, yá cayábaca Dios iicáca íiwitáise càide iyúwa judíocaalítáni, éwita càmícáaníta judíoni.

27 Cawinácaalí càmíirica judío yeebáida Dios itàacái, profeta Moisés itànèericaté, yá éwita càmícáaníta judíoni, càicáaníta cayábaca Dios iicáca íiwitáise judíonái íicha càmíiyéica imàni càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, éwita nadènlacáaníta Dios itàacái.

28 Càmita Dios iicá wenàiwica càide iyúwa yàasunáywa ìwalíise meedá yái nadèlianáca nasèenáywa judíonái, nadèlianá nacái judíonái iicácanáwa ínatabàawa meedá.

29 Néese Dios iicáca iyúwa yàasunáywa cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú. Canéeri iwèni meedáni judíonái namànicaalí circuncisión càide iyúwa Dios itàacái ichùullianá judíonái imànica, càmicaalí nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná báisíiri iyú. Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái báisíiri iyú, yásí Dios iicáca nía iyúwa yàasunáywa, éwita càmícáaníta judío nía.

3

1 Iná cawàwanáta áiba iwàwa isutáca yéemíawa núa: “¿Càinásica cayábéeri wawàsi judíonái idèna áibanái wenàiwica íicha? ¿Dios imànicatésica cayábéeri cachàiníwanái judíonái irí imàníiyéica circuncisión càide iyúwa Dios ichùullianá judíonái imànica?” còi áibanái iwàwa isutáca yéemíawa núa cawàwanáta.

2 Báisíta, Dios idéca imànica madécaná cayábanaméeri wawàsi judíonái irí. Yái wawàsi cayábéeri náicha canánama, yácata Dios itàacái Dios imàaquéericaté quéechatécáwa judíonái irí.

3 Wáalíacawa abénaméeyéi judío nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha. Quéwaté Dios càmíiri imáalàida yái wawàsica imàníricaté nàawirináimi yáapicha bàaluité.

4 ¡Càmíirita! Dios càmíiri itàaní chiwái iyúwa. Ewitasica cachíwacaalí macái wenàiwicatá, càicáaníta Dios imànipiná càiripináta báisíiri iyútáni, càide iyúwa íimáaná. Càité nacái áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalícuíse, yá íimaca:

“Pía Dios, áibanái náimaca càmítasa báisí pitàacái, quéwa píasáidapiná macái wenàiwicanái irí báisíiricani yái pitàacáica pimànicaalípiná macáita machacàníiri iyú càide iyúwaté píimáaná”,

íimacaté yái profetaca.

⁵ Wía èeri m̀nanáica wamànica wabáyawanáwa cháí èeri irícu, quéwa canáca Dios ibáyawaná, canásíwa. Iná cawàwanáta abénaméeyéi judío báawéeyéi íiwitáise nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa manuísíwata yéewacaténá macái èeri m̀nanái náaliacawa máini cayábéeri wáichani, yái Diosca. Càipiná wayúudàaca Dios, iná càmita Dios icúa wenàiwica machacàníiri iyú yúuwichàidacaalí wía, wayúudàacáináni”, càì abénaméeyéi judío náimaca. Núumacáita meedá càide iyúwa abénaméeyéi ínáidáanápínáwa cawàwanáta.

⁶ ¡Càmírita! Báisícaalí càmita Dios imàni wenàiwica irí machacàníiri iyútá, yá canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca nía nabáyawaná ìwalísetá.

⁷ Aibanái báawéeyéi nacái nawàwa náimaca: “Cayábaca wamànicaalí wachìwawa áibanáicaténá yáaliacawa máini machìwéerica Dios, cayábéeri nacái èeri m̀nanái íichani, yái Diosca. Iná canáca yéewaná Dios yúuwichàidaca wía, wayúudàacáináni”, càì áibanái báawéeyéi náimaca.

⁸ Néese náima àniwa: “Wàacué wamànica báawéeri manuísíwata wayúudàacaténá Dios manuísíwata”, càì áibanái báawéeyéi náimaca. Aibanái iwàwéeyéica imànica nulí báawéeri, nadéca nacàlidaca nachìwawa nùwali, náimaca nuéwáidacasa wenàiwica càiri cachìwéeri tàacáisi iyú. Quéwa cawinácaalí càiyéica íimaca, Dios yúuwichàidapiná níawa nabáyawaná ìwalísewa.

Todos somos culpables

⁹ Iná báisíta wía judíoca, càmita cayába wía áibanái íicha. Nudéca núasáidaca cabáyawanáca wía judíoca càide iyúwa macái èeri m̀nanái cabáyawanáaná nía. Macáita nacái wabáyawaná idéca idacùaca wía iyúwa presoíyéi.

¹⁰ Càitè profetanái natànàcaté Dios itàacái. Náimaca: “¡Canácata wenàiwica imànírica cayábéeri! ¡Canásíwata, ibatàa abéeri piná!

¹¹ Canásíwata nacái yáaliériwa Dios íiwitáise ìwali, canácata icutéeri yáalíacaténáwa Dios ìwali.

¹² Macáita nacái náucacawa nèepunícawa déeculé Dios íicha. Macáita nadéca nawènúadaca náiwitáisewa cayábéeri íicha, namànicaténá nabáyawanáwa meedá. Canácata imànírica cayábéeri, canásíwata.

¹³ Càica nacanápide iyúwa càliculí yàacuèricawa, nacàlidacáiná casaquèeri tàacáisi càiride iyúwa yáaséeri chéecáimi

isàni. Cáanáica nachìwa. Namànica áibanái irí báawéeri nataacái iyúwa càide iyúwa àapi yùuwichàidacaalí wía iculále iyúwa.

14 Cáanáica nalúa, nacuísaca náichawa áibanái báawéeri tàacáisi iyú.

15 Caquialéta nàaca nanúaca wenàiwica canéerica ibáyawaná.

16 Ata alénacaalí nàya nàuwichàidaca wenàiwica.

17 Càmita náalimá nayúudàaca áibanái ìyáanápíná matuúbanáiri iyú náapichawáaca.

18 Canásíwacatáita náalíawa iwàwacutá cáaluca naicáca Dios”, càité náimaca níái profetaca itànèyécate tàacáisi Dios inùmaliçuise.

19 Wáaliacawa Dios imàacacaté profetanái itànàaca càiri tàacáisi judiónái irí, wía idèniyécáca Dios itàacái wáaliacatenáwa canáca yéewaná wáimaca mabáyawanácasa wía, yácáiná Dios itàacái bàaluisàimi yáasáidaca walí cabáyawanáca macáita, wía èeri mìnánáca, iwàwacutá nacái Dios yùuwichàidaca wía canánama wabáyawaná iwálisewa.

20 Iwàwacutá Dios yùuwichàidaca wía canánama canácáiná wenàiwica Dios iiquéeripíná mabáyawanéeri iyú, canácáiná wenàiwica yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise. Yái tàacáisi bàaluisàimica yáasáidacáita walí cabáyawanáca wía, wía imàníyécáca ibáyawanáwa.

La salvación es por medio de la fe

21-22 Quéwa Dios idéca yáasáidaca walí áiba wawàsi wàlisài, càinácaalí yéewanápíná mabáyawanáca Dios iicáca wía, éwita càmicáaníta wáalimá wamànica macáita càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ímáaná. Wáaliacawa báisícani, yái wawàsi wàlisáica, Dios itàacái bàaluisàimi icàlidacáiná walíni, yái Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise, áibanái profeta nacái. Mabáyawanáca Dios iicáca wía cawinácaalí wéená yeebáidéerica Jesucristo. Càita Dios imànica abédanamata macái wenàiwica irí cawinácaalí yeebáidéerica, cáininácáiná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata.

23 Dios imànica abédanamata macáita irí, níacáiná macáita namànica nabáyawanáwa, yá canácata imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná cayábánápíná Dios iicáca nía.

24 Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica mawèníri iyú nacái: Mabáyawanáca iicáca wía. Càita Dios idéca iwàsàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, cawinácaalí yeebáidéeyécáca Cristo Jesús.

25 Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wáichawalíná. Cristo yéetácáinátéwa, íná Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná íicha, cawinácaalí yeebáidéeyécáca Cristo yéetácatéwa

nabáyawaná ìwalíse. Càita Dios imáalàidacaté wáicha wàuwichàanápínatéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Dios imànicaté càì yáasáidacaténaté imànica macáita machacànìiri iyú, éwitaté ìidenlàcáaníta wàawirináimi namàníná nabáyawanáwa bàaluité.

²⁶ Dios imàacacaté Cristo yéetácawa wabáyawaná ìwalíse yáasáidacaténá siùcade Dios imànica ìyaca macáita machacànìiri iyú, iwàwacutácáinaté mabáyawanéeri wenàiwica yùuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú èeri mìnánáì ibáyawaná ìwalíse. Mamáalàacata nacáì Dios imànica macáita machacànìiri iyú mabáyawanácaalí iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesús yéetácatéwa nabáyawaná ìwalíse.

²⁷ Càì Dios imànica walí mabáyawanácaténá iicáca wía. Iná canáca yéewaná wáimaca wadéca wamànica cayábéeri yéewanápinása mabáyawanáca Dios iicáca wía. ¡Canásíwa! Canáca yéewaná cáimacáì waicáca wíawawa áibanáì ícha. Càmita wamàni macáita càide iyúwa Dios itàacáì ichùulianá wía, yáì tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Néese mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo.

²⁸ Iná yéewa wadéca wáalíacawa cayábani: Mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáì neebáidacaalí Jesucristo. Càmita mabáyawaná Dios iicá nía ìwalíse yáì namànínáca càide iyúwa Dios itàacáì bàaluisàimi íimáaná.

²⁹ Dios càmiírìta abéta judíonáì icuèrináca. Nacuèrináta nacáì níai càmiíyéica judío.

³⁰ Yácáiná abéerita yáì Diosca. Canácata ícha áiba, yáì Diosca iiquéerica mabáyawanéeri iyú macáì wenàiwica yeebáidéerica Jesucristo. Càì Dios imànica judíonáì irí, càmiíyéì judío irí nacáì.

³¹ Quéwa, éwita wáalíacáanítawa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwicanáì neebáidacaalí Jesucristo, càicáaníta càmita caná iwèni waicáca yáì tàacáisi bàaluisàimica Dios imàaquéericaté wàawirináimi irí. Néese wawàwa wáasáidaca máinìiri cawènicani.

4

El ejemplo de Abraham

¹⁻² Néese, cawàwanáta abénaméeyéì judío nawàwa náimaca nulí: “Wàawirimi Abraham imànicaté cayábéeri ínáté yéewa cayábaca Dios iicácani”, càì nawàwa náimaca. Quéwa càmitaté Dios iicá Abraham mabáyawanéeri iyú ìwalíse yáì cayábéerica Abraham imànìiricaté. Mabáyawanácaalíté Dios iicáca Abraham ìwalíse yáì cayábéerica Abraham imànìiricatá, yáté yéewa Abraham cáimacáica iicáca yáawawa áibanáì íchatá. Quéwa,

canácaté yéewaná Abraham cachàinica iicáca yáawawa Dios iicá.

³ Canácaté yéewaná Abraham cáimacáica iicáca yáawawa yácáiná Dios itàacái profeta itànèericaté íimaca: “Abraham yeebáidacaté Dios, ínáté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham”, càì íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté.

⁴⁻⁵ Uwé, macáita wáallacawa wenàiwica íibaidacaalí cháì èeri irìcu, yásí nàaca iwèni. Càmita nàa iríni mawèníri iyú, néese iwàwacutá íibaidaca yeedácaténá iríwa plata. Quéwa càmita càì Dios yàaca yàasu wenàiwica iwèniwa. Dios imànica nalí cayábèeri mawèníri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios, yái Diosca iwàwéerica mabáyawanáca iicáca wenàiwica cabáyawanéeyéi, yásí mabáyawanáca Dios iicáca cawinácaalí yeebáidéerica Dios, éwita càmicáanítàacá imàni wawàsi cayábèeri Dios iicáca.

⁶ Càité nacái rey David itànàaca Dios itàacái bàaluité. David íimacaté casímáica cawinácaalí wenàiwica Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú éwita càmicáanítàacá imàni macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁷ Càité David itànàaca:

“¡Casímáica wenàiwicanái Dios imàaqueeyéica iwàwawa íbáyawaná íicha, càinácaalí báawèeri namàníricaté!

⁸ ¡Casímáica wenàiwica cànírica Wacuèriná Dios iicá cabáyawanéeri iyú!”

càité íimaca David.

⁹ David càmitaté icàlida wàwali abéta wía judíoca casímáiná wía. Néese icàlidacaté nàwalini nacái níái càníyéica judío, cawinácaalí yeebáidéeyéipináté Jesucristo. Wadéca wacàlidaca mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios.

¹⁰ Mabáyawanácaté Dios iicáca Abraham ipíchawáiseté namànica Abraham irí circuncisión.

¹¹ Quéchatécáwa mabáyawanáca Dios iicáca Abraham bàaluité Abraham yeebáidacaalíté Dios. Néeseté namànica circuncisión Abraham irí. Càité circuncisión iyú Dios yáasáidaca mabáyawanácaté iicáca Abraham yeebáidacaalíté Dios. Cayábacaté Dios iicáca Abraham íiwitáise Abraham yeebáidacaalíté Dios ipíchawáiseté judíocani yái Abrahamca. Iná yéewa yái Abrahamca, càicanide iyúwa nàawirimi macái càníyéi judío yeebáidéeyéica Dios. Càita mabáyawanáca Dios iicáca càníyéi judío nacái, neebáidacaalí Dios, éwita càmicáaníta namàni circuncisión.

¹² Yácata judiónái yàawirimi nacái, yái Abrahamca, cawinácaalí judiónái yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná ipíchawáiseté judíocani.

La promesa se cumple por medio de la fe

13 Píaliacuéwa Abraham iyacaté cawàwanáta quinientos camuí ipíchawáiseté Moisés yàasu èerité. Bàaluité Dios icàlidaca Abraham irí cáimiétacanéeri iyúni yàanápínaté Abraham irí macái cáli iyéerica cháí èeri irícu, itaquénáinámi irí nacái Abraham yáapicha. Quéwaté Dios càmíirita icàlida Abraham irí càiri tàacáisi cáimiétacanéeri iyú iwálíise yái Abraham imànínáca càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté, bàaluitécáiná canátàacáwa Moisés yàasu cuyàluta Abraham yàasu èerité. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni Abraham yeebáidacaalíté Dios imànínápínaté Abraham irí cayábéeri. Yáté mabáyawanáca Dios iicáca Abraham.

14 Abénoméeyéi judío náimaca iwàwacutáanása wamànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná yéewanápináca Dios imànica walí cayábéeri, yái cayábéerica Dios icàlidéericaté iwali Abraham irí cáimiétacanéeri iyú. Quéwa càmita báisi natàacái. Báisicaalítáni, yá canéerica iwèni meedátáni, yái weebáidáanáca Dios, canéerica iwèni nacái yái tàacáisi Dios icàlidéericaté Abraham irítá, canácáináta wenàiwica yáaliméeri imànica macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu cuyàluta ímáaná.

15 Càmita yéewa cayába wáapicha Dios profeta Moisés yàasu tàacáisi iyú, yácáiná Dios itàacái yáasáidaca cabáyawanáca wía, iwàwacutá nacái Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná iwálísewa. Dios itàacái iyaca cháí èeri irícu, íná yéewa wáaliacawa cabáyawanáca wía macáita, wía èeri mìnanáca.

16 Wáaliacawa canácata wéená yáaliméerica imànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Iná iwàwacutá Dios imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú, wía yeebáidéeyéica Dios, yéewacaténá macáita wía Abraham itaquénáinámica, weedáca walíwa yái cayábéerica Dios icàlidéericaté iwali cáimiétacanéeri iyú wàawirimi Abraham irí, wía judíoca, píacué nacái càmíiyéica judío. Yái cayábéerica, càmíiricata abéta walípiná, wía judíoca yeebáidéeyéica Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté. Néese Dios imànipiná cayábéeri càmíiyéi judío irí canánama nacái, cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Càita Dios iicáca Abraham iyúwa wàawirimi, macáita wía yeebáidéeyéica Dios.

17 Dios icàlidacaté càiri tàacáisica Abraham irí bàaluité. Dios ímacaté: “Nudéca numàacaca pía madécaná wenàiwica íiwitáaná yàawiripiná píá”, ímacaté yái Diosca. Iná mabáyawanáca Dios iicáca madécaná wenàiwica íiwitáaná cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Yácata Wacuèriná Dios wàawirimi Abraham yeebáidéericaté, yái Diosca icáucaidéerica yéetéyémíwa,

yáaliméeri nacái idàbaca wawàsi càmíricáwa ìya siùca.

¹⁸ Ewitaté máinicáaníta béericani yái Abrahamca, càicáaníta Abraham yeebáidacaté Dios itàacái yéewanápinaté idèniaca ìiriwa. Inaté “Madécaná wenàiwica íwítáaná yàawiricani”, yái Abrahamca, càide iyúwaté Dios icàlidáaná ìrini: “Manùbéeyéipiná pitaquénáinámica”, ímacaté yái Diosca.

¹⁹ Abraham idèniacaalíté batéwa cien camuí, yáté yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté Abraham yáaliacáanítawa néetáanápinátéwa mesúnamáita, yái Abrahamca, úa nacái yàacawéetúa Saraca. Càité Abraham yeebáidaca Dios, éwita máinicáaníta béeyéica nía nadèniánápinaté néenibewa.

²⁰ Abraham yeebáidacaté Dios mamáalàacata. Càmitaté Abraham iwènúada íwítáisewa tàacáisi ícha Dios icàlidéericaté ìrí cáimiétacanéeri iyú imàacáanápinaté quéenibeca Abraham. Yeebáidacaté Dios manúiswata cachàiniwanái mamáalàacata. Yàacaté nacái Dios ìrí cayábéeri.

²¹ Yáté Abraham yeebáidaca macái ichàini iyúwa cachàinica Dios, yáaliméericaté imànica macáita càide iyúwaté ímáaná Abraham ìrí cáimiétacanéeri iyú.

²² Abraham yeebáidacaalíté Dios tàì íméeri iyú, yá mabáyawanácaté Dios iicácani.

²³ Càmitaté natàna abéerita Abraham ìwali mabáyawanácaté Dios iicácani.

²⁴ Néese natànàacaté càiri tàacáisi wàwali nacái, mabáyawanácáiná Dios iicáca wía weebáidacaalí Dios, yái Dios imichàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi ícha.

²⁵ Dios imàacacaté Jesús yéetácawa wabáyawaná ìwalise iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néeseté Dios imichàidaca Jesús yéetácáisi ícha yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

5

Libres de culpa

¹ Iná siùcáisede mabáyawanáca Dios iicáca wía, wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacáíwa. Mabáyawanáca Dios iicáca wía, íná cayábaca wáapicha Dios matuúbanáiri iyú Wáiwacali Jesucristo ìwalise, Wáiwacali yéetácáinatéwa wabáyawaná ìwalise.

² Cristo yéetacatéwa wáichawalíná, íná cayábaca Dios iicáca wía, imànica walí cayábéeri, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Yá manúica wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, casímái nacái wawàwa idécunitàacá wacùaca wáyáanápiná chènuniré Dios yáapicha icamaláná mèlumèluíri ìricu, cáimiétaquéeri iyú nacái, càide iyúwa Dios ìyáaná.

³ Càita nacái casímáica wawàwa siùcáisede iwàwacutácaalí wàuwichàacawa. Wáalíacáináwa yùuwichàacáisi yéewáidaca wía yéewacaténá màulenáca wía, cachàini nacái wáiwitáise Wáiwacali ìwaliwa wàideníanápíná wàuwichàanáwa mamáalàacata.

⁴ Màulenácaalí wía, yásí wáasáidaca weebáidaca Wáiwacali itàacáíwa tàì ìméri iyú. Idécanáami càì wáasáidaca cachàinica wáiwitáise, yásí máini cachàiniwanái manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa wáalimáanápíná wàideníaca wàuwichàanáwa mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré.

⁵ Néese manuícaalí wáináidaca wawàwawa, yá càmíta báì wía, yácáiná Dios imànipíná walí cayábéeriwa chènuniré càide iyúwaté ìmáaná walí. Wáalíacawa Dios imànínapíná càì ibànùacáinaté Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu imàaquéerica wáalíacawa macái wawàwalicuísewa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata.

⁶ Wáalíacawa cáinináca Dios iicáca wía, bàaluitécáiná càmicaalíté wáalimá wawasàaca wíawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yáté Cristo yàanàaca aléi èeri iriculé yàasu èerité, yáté yéetácawa wáichawalíná, wía báawéeyéica.

⁷ Máini càulenáca wéetácawa áiba wenàiwica íchawalíná wayúudàacaténáni, éwita cayábéericáaníta íiwitáiseni. Quéwa cayábasíwéericaalí íiwitáise, yá cawàwanáta abénaméeyéi yéetápinácawa íchawalíná nayúudàacaténáni.

⁸ Quéwa Dios ibànùacaté Cristo yéetáanápínátéwa wáichawalíná éwitaté cabáyawanácáaníta wía. Càité Dios yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía.

⁹ Siùcáisede mabáyawanáca Dios iicáca wía Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, èeri imáalàapínácaalíwa.

¹⁰ Wáalíacawa Dios iwasàanápíná wíawa, bàaluitécáiná idècunitàacá wàuwideca wamànica Dios, yáté cáinináca Dios iicáca wía, iwàwacaté nacái imànica walí cayábéeri, Dios Iiri yéetácáinatéwa wabáyawaná ìwalíise. Íná yéewa cayábaca wáapicha Dios siùcáisede matuíbanáiri iyú. Néeseté Cristo imíchàacatéwa yéetácáisi ícha, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Cristo iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íiwitáise cáuri iyúwa, cachàiníiri nacái, cayábacáiná wáapicha Dios siùcáisede matuíbanáiri iyú.

¹¹ Yá nacái casímáica wawàwa Dios yáapicha Wáiwacali Jesucristo ìwalíise, cayábacáiná wáapicha Dios matuíbanáiri iyú Cristo yéetácáinatéwa wáichawalíná.

Adán y Cristo

¹² Bàaluité, yái idábáanéericaté asialica imànicaté ibáyawanáwa; càité idábaca wenàiwicanái imànica ibáyawanáwa

cháí èeri irìcu. Càité nacái idàbaca néetácawa méetàuculé Dios ícha nabáyawaná ichùuliacawa. Càité nacái yéetácáisi yàanàaca macái wenàiwicanái ìwali macáicáináta namànicaté nabáyawanáwa.

13 Ipíchawáiseté Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés irí israelitanái irípiná, yáté macái èeri mìnanaí yàawirináimi namànicaté nabáyawanáwa. Ináté néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa. Càmicaalíté wenàiwica yáalíawa Dios iwàwáaná nàyaca machacàníiri iyútá, yá càmítaté cabáyawaná níatá. Quéwa náalíacatéwa.

14 Yáté wenàiwicanái yéetácawa Adán yàasu èericatáiseté àta profeta Moisés yàasu èerité nacái namànicáináte nabáyawanáwa éwita càmíicáanítaté nayáa àicu ìyacaná càide iyúwaté Adán iyáaná abéeri àicu ìyacaná íiwitáaná càmíiricaté Dios ibatàa wenàiwica iyáaca. Siùcade wéewáidacuéwa Adán ìwali, Cristo ìwali nacái, yái yàanèeripinátaté madécaná camuí Adán idénáami.

15 Quéwa yái Adán ibáyawanámicaté, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Madécaná wenàiwica néetácawa abéeri asiali ibáyawaná ìwalíise, yái Adánca, quéwa Dios idéca imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú wía madécaná wenàiwicaca. Dios idéca imànica walí cayábéeri abéeri asiali ìwalíisená, yái Jesucristoca.

16 Abéeri asiali ibáyawaná, yái Adánca, máini áiba íiwitáanáde ícha yái cayábéerica Dios imàníríca walí mawèníiri iyú. Cabáyawanáca macáita wenàiwica Adán ibáyawaná ìwalíise quéwa Dios idéca imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái irí abéeri asiali ìwalíisená, yái Jesucristoca, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wenàiwica imàníiyéicaté ibáyawanáwa manuísíwata.

17 Báisíta wenàiwicanái néetácatéwa abéeri asiali ibáyawaná ìwalíise, yái Adánca. Quéwa Dios imànica walí cayábéeri manuísíwata mawèníiri iyú, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani, wía Dios iiquéeyéica mabáyawanéeri iyú, wàyapíná cáimiétaquéeri iyú, casímáiri iyú nacái wacáuca wàlisàì yáapichawa abéeri asiali ìwalíisená, yái Jesucristoca.

18 Càité Adán ibáyawaná cabáyawanácaté imànica macái wía èeri mìnanaíca Dios yùuwichàidáanápináté wía. Quéwa Jesucristo imànicaté cayábéeri càide iyúwaté Dios iwàwáaná yéetáanápinátéwa wabáyawaná ìwalíise yéewacaténa mabáyawanáca Dios iicáca macáita wía.

19 Imáanáca cabáyawanáca wía madécaná wenàiwicaca abéeri asiali ibáyawaná ìwalíise yái báawéerica abéeri asiali imànírícaté, yái Adánca, càmíiricaté imàni càide iyúwaté

Dios íimáaná. Càita nacái mabáyawanáca Dios iicápiná wía madécaná wenàiwicaca ìwalíise yái cayábéerica abéeri asìali imàníricaté, yái Jesucristoca, yái yeebáidéericaté iyúwa Dios ichùullianá imànica.

²⁰ Dios imàacacaté itàacáywa profeta Moisés irí yéewacaténá wenàiwicanái yáallacawa máiní cabáyawanáca nía. Quéwa éwita wamànicáanítaté wabáyawanáwa manuísíwata, càicáaníta Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata cachàiniwanái wabáyawaná manuírí ícha.

²¹ Quéechatécáwa wenàiwica néetácatéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa siùcáise de Dios, yái cayábéeri íiwitáiseca, icùaca wía imànicaténá walí cayábéeri mawèníiri iyú, yá mabáyawanáca Dios iicáca wía, yàaca nacái wacáuca càníiri imáalàawa Wáiwacali Jesucristo yéetácái ìwalíise.

6

Muertos respecto al pecado pero vivos en Cristo

¹ Cawàwanáta áibanái iyúunáidaca nùasu tàacáisi íimáanáca cayábaca càicaalí wáimaca: “Wamànicué wabáyawanáwa mamáalàacata manuísíwata yéewanápiná macái èeri mìnanaí náalíacawa máiníiri cayábaca Dios íiwitáise néemiàcáiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná manuírí ícha”, càì áibanái íináidacawa.

² ¡Càmíirita! Wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái càmita iwàwacutá wamànica wabáyawanáwa quirínama. Péemiàcué comparación: Wenàiwica yéetéerimiwa càmita yáalimá imànica quirínama ibáyawanáwa chái èeri irícu. Càita nacái wía. Càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamànica wabáyawanáwa. Wamànicaalí wabáyawanáwa mamáalàacata, càmita wáalimá wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

³ ¿Càmítasicué píalíawa wadàbacaté wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa? Càité wadàbaca wàyaca weebáidacaalíté Cristo Jesús itàacái wabautizáanápínátéwa wáasáidacaténá weebáidaca. Siùcade wàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, íná iwàwacutá wàyaca càide iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, càminápiná quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁴ Yái wabautizáanácawa, yácata yéetácáisi yéenáiwanaí nacáiri. Càide iyúwa nabàllacaalí yéetéerimiwa càliculli iriculé, càita nacái walicùacatéwa úni yáaculé càide iyúwa wéetáca nacáicaalíwa Cristo yáapicha wabautizácaalítéwa wáasáidacaténá weebáidaca Cristo itàacái. Wabautizácaalítéwa,

yáté wáasáidaca wadàbacaté wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa. Wabautizácaalítéwa, yáté wáasáidaca Dios yàacaté wacáuca wàlisài yéewanápiná wàyaca wàlisài wáiwitáise yáapichawa càide iyúwaté Wáaniri Dios cachàiníri íiwitáise imichàidáanáté Cristo yéetácáisi íicha.

⁵ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Càita nacái báisiiri iyú wadèniaca siúcáisede wacáuca wàlisàiwa Cristo yáapicha.

⁶ Wáaliacawa Dios idéca ichuìdaca wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi ichàinica, Cristo yéetácái ìwalíise, yái natàtéericaté cruz ìwali, yéewanápiná chuìca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná nacái càmita wamàni mamáalàacata wabáyawanáwa, iyúwa áibanái yàasu wenàiwicanái iwàwacutáaná íibaidaca mawèníri iyú náiwacali íríwa.

⁷ Càide iyúwa yéetéerimiwa càmlíná imàni ibáyawanáwa quirínama cháí èeri írìcu, càita nacái wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, íná iwàwacutá càmita quirínama wamàni wabáyawanáwa.

⁸ Wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, íná wadéca wadàbaca wàyaca iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa, càide iyúwaté Cristo yéetáanáwa. Íná yéewa wáaliacawa báisiiri iyúcani wàyaca abédanamata Cristo yáapicha.

⁹ Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi íicha, íná yéewa wáaliacawa càmita quirínama yéetáwa àniwa. Càmita quirínama yéetácáisi yáalimá imawèniadacani.

¹⁰ Cristo yéetácatéwa abé yàawiriata ichuìdacadéná wáicha wabáyawaná càiripináta, yái wabáyawaná ichàinica, quéwa siúcáisede Cristo iyaca càiripináta Dios yáapicha imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Càitacué nacái pía. Cristo Jesús yéetácatéwa píchawalínacué, néeseté icáucàacawa, íná iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawaná íchawa, pìyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Íná picácué pimàni pibáyawanáwa. Néese piyacué iyúwa cáuyéi wenàiwica Dios iripiná, iyúwa wenàiwica imichèeyéicatéwa yéetácáisi íicha, pìyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha píibaidacaténacué Dios írípíná cáimiétaquéri iyú.

¹² Íná picácué pimàaca píiwitáise cabáyawanéri ichùuliaca pía pimàníinápiná pibáyawanáwa iyúwa píiwitáise cabáyawanéri iwàwáaná.

¹³ Picácué pimàaca píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéri ichùuliaca pía iyúwa píiwacali pimàníinápinacué mamáalàacata pibáyawanáwa piiná iyúwa, píiwitáise iyú nacáiwa. Néese pimàacacué píawawa Dios írì pimànicaténacué cayábéeri càide

iyúwa Dios iwàwáaná. Bàaluitécáiná pìyacatécué déeculé Dios ícha iyúwa yéetéeyémiwa pibáyawanácué yáapichawa, quéwa siúcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios irí pìyacaténácué càide iyúwa píiwitáise wàlisàì ímáaná picáuca wàlisàì yáapichawa, pimànicaténácué cayábéeri macái píiwitáise iyúwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

14 Bàaluité píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùuliacatécué píá. Yá Dios ímacaté cabáyawanácuéca píá, iwàwacutáanácué nacái piùwichàacawa pibáyawaná ichùuliacawa. Quéwa Dios idéca imànicuécá pirí cayábéeri mawèníiri iyú imàcáanápinaté iwàwawa pibáyawaná íchacué, íná siúcade iwàwacutácué càmita pimàni càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùulianácué píá, néese Dios ichàiniadapínácué píawa pimànicaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

Un ejemplo tomado de la esclavitud

15 Wáalíacawa Dios idéca imànica walí cayábéeri càì mawèníiri iyú: Mabáyawanáca iicáca wía éwita càmicáaníta wamàni macáita càide iyúwa iwàwáaná. Néese siúcade cawàwanáta áibanái nayúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca cayábaca wamànicaalí wabáyawanáwa Dios imàacacáiná iwàwawa wabáyawaná ícha éwita càmicáaníta wamàni macáita iyúwaté profeta Moisés ichùullaná. ¡Càmírita!

16 Péemiácué comparación: Píaliácuéwa pimàacacaalícué píawawa áiba wenàiwica irí pimànicaténá càide iyúwa ichùulianácué píá, yásí yàasu wenàiwicaca imànicuécá píá íbaidéeripiná irí mawèníiri iyú. Iwàwacutácué nacái pimànica càide iyúwa ichùullaná píá. Càita nacái píacué: Pimàacacaalícué pibáyawaná ichùulíaca píá, yásí pibáyawaná yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá pèetápinácuéca méeatàuculé Dios ícha pibáyawaná yáapichawa. Quéwa pimànicaalícué càide iyúwa Dios ichùullaná píá, yásí Dios yàasu wenàiwicaca imànipinácuéca píawa, yá pìyapínácuéca machacàníiri iyú.

17 Quéwa nùaca Dios irí cayábéeri pìwalícué. Bàaluité pimànicatécué càide iyúwaté pibáyawaná ichùulianácué píá, quéwa siúcade peebáidacuéca tàì íméeri iyúni yái tàacáisi cayábéerica Dios ibànuèricaté wenàiwica irí néewáidacaténácué iyú píá.

18 Dios idéca iwasàacuéca píá píiwacali bàaluisàimi íchawa, yái pibáyawaná ichàinica ichùulièricatécué píá. Yá pidécuéca pidábaca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwacué Píiwacali wàlisàì ichùulianácué píá, yái Wáiwacali Jesucristoca.

19 (Nucàlidacuéca nùyaca piríni càide iyúwa wenàiwica itàaníná aliséeri tàacáisi iyú càmicáinácué píalía péemiaca cayábani càinácaalí ímáaná, càulenácáinácué píichani.)

Quéechatécáwa pimàacacatécué pibáyawaná ichùuliaca pía pimànicaténáté pibáyawanáwa casaquèeri manuísíwata. Quéwa siùcade iwàwacutácué pimàacaca píawawa Dios irí pìyacaténácué machacànìiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, píibaidacaténácué Dios irípiná mabáyawanáwaca macái pichàini iyúcuéwa.

²⁰ Pimànicaalítécué càide iyúwa pibáyawaná ichùulianácué pía, yáté càmítacué píibaida Dios irípiná, ínáté càmítacué pimàni cayábèeri pìyacaténácué machacànìiri iyú.

²¹ Píaliácuéwa cayába càmítaté pìya casímáiri iyú, néese pibáyawanácué itécaté yàacawa pía irìculé yái yéetácáisica càmíirica imáalàawa. Báicuéca pía siùca ìwalíise yái pimànìiricatécué, íná canéerica iwèni pìrìni yái iyúwaté pìyáaná bàaluité.

²² Quéwa Dios idéca ichuìdacuéca píicha pibáyawaná, yái píiwitáise bàaluisàimi ichàinica. Yá pidécuéca pidábaca píibaidacuéca Dios irípiná iyúwa yàasu wenàiwica. Yá pidécuéca peedáca pìrìwa yái cayábèeri iwènica: Dios imàacacué píibaidaca irípiná mabáyawanéeri iyú cháí èeri irìcu, yá nacái imàacapínácué pìyaca yáapicha chènuniré càiripináta.

²³ Abéericata nawèni needáca nalíwa cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa. Needáca nalíwa meedá yéetácáisi. Quéwa Dios imànica walí cayábèeri mawènìiri iyú, yàaca wacáuca càmíiri imáalàawa Wáiwacali Cristo Jesús yáapicha, wía yeebáidéyéica itàacái.

7

Un ejemplo tomado del matrimonio

¹ Píacué nuénánái judíoca, yáaliyéicawa tàacáisi ìwali profeta Moisés itànèericaté Dios inùmallcuíse. Píaliácuéwa yái tàacáisi ichùuliaca wenàiwica abéta idècunitàacá cáucani yái wenàiwicaca.

² Péemíacué comparación: Dios itàacái íimaca walí, canìrìichúa inanái càmíta udé uèpùacawa unìri íichawa àta yéetácatalétawa uícha, íimacáiná càì yái tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca, yásí canáca ubáyawaná éwita uedácaalí ulíwa áiba àniwa.

³ Iná uimácaalí áiba asiali yáapicha càmíirica unìrisíwa idècunitàacá cáuca yái unìrica, yá umànica ubáyawanáwa. Quéwa unìri yéetácaalíwa uícha, yá imáalàacawa yái matrimonioca. Yásí úalimá ucásàacawa áiba asiali yáapicha mabáyawanéeri iyú.

⁴ Càita nacái píacué nuénánáica. Bàaluité máini cabáyawanácuéca pía, ínáté càmítacué píalimá pimànica càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté. Quéwa Cristo yéetacatéwa píichawalínácué, íná

yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ícha. Càmitacué quirínama yáalimá ichùuliaca pía. Siùcáisede Cristo yàasu wenàiwicacuéca pía, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha. Càita wáalimá wamànica cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Bàaluité wàyaca wabáyawaná yáapichawa, yáté wéemiaca Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté íméerica càinácaalí Dios iwàwaca wàyaca machacàníiri iyú. Wáalíacatéwa càirínácaalí wawàsi Dios imáisaniericaté wamànica, ínáté máini wawàwacaté wamànica càiri wawàsi. Iná yái wabáyawanáca itécaté yàacawa wía yéetácáisi iriculé méetàuculé Dios ícha càiripináta.

⁶ Quéwa idéca chuica wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi ichàinica, ichùulièricaté wamànica wabáyawanáwa méetàuculé Dios itàacái ícha. Iná Dios idéca iwasàaca wía wáibaidacaténá iripiná wacáuca wàlisài yáapichawa Espíritu Santo yèerica walí. Càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùulianá wía, yái wáiwitáise bàaluisàimica càmiri iwàwa wamànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yái bàaluisàimi tàacásica profeta Moisés itànèericaté.

El pecado que está en mí

⁷ Cawàwanáta áibanái wenàiwica iyúunáidaca nùasu tàacáisi ímáanáca báawaca meedáni yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmíirita! Néese, máini cayábéericani yái tàacásica, quéwa núalíacáinatéwa Dios imáisaníata nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, íná máini nuwàwacaté numànica nubáyawanáwa. Càmicaalíté tàacáisi imáisanía nuwàwaca numànica nubáyawanáwatá, yá càmitaté máini nuwàwa numànica nubáyawanáwatá.

⁸ Quéwa máini cachàinicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ìwalíise yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicúise, yái tàacáisi imáisaniericaté nuwàwaca numànica nubáyawanáwa. Yá nubáyawaná yáalimáidacaté núa ìwalíise yái Dios itàacáica, imàacáanápíná nuínáidacawa numánínápíná nubáyawanáwa macái íiwitáaná, macái wawàsi Dios imáisanierica wamànica. Càmicaalí wáalíawa Dios imáisaníaca wamànica áiba wawàsi báawéeri, néese càmita máini wawàwa wamànica yái wawàsi báawéerica.

⁹ Bàaluité càmita núalía Dios imáisaníaca wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, ínáté nùyaca matuíbanáita, càmita achúma nuínáidacawa nuwàwawa nubáyawaná ìwaliwa. Quéwa idécanáamité núalíacawa Dios càmita iwàwa wáináidacawa wamánínápíná wabáyawanáwa, yá máini cachàinicaté mamáalàacata yàacatéwa nubáyawaná ichàini nuwàwáanápínaté numànica nubáyawanáwa. Yá núalíacatéwa

cabáyawanáca núa, iwàwacutáanápínaté nacái nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹⁰ Dios imàacacaté itàacái cayábéeriwa profeta Moisés irí yáasáidacaténa walí càinácaalí iwàwacutáaná wamànica wàyacaténa casímáiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái Dios yáapicha. Quéwa nubáyawaná ichiwáidaca núa numàníinápiná nubáyawanáwa, íná yái tàacáisica imàacacaté nualíacawa cabáyawanéerica núa, iwàwacutáanápínaté nacái nuétácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Yáté nubáyawaná yáalimáidaca núa Dios itàacái cayábéeri ìwalíise, yáté nubáyawaná ichiwáidacaté núa. Yá nubáyawaná cabáyawanáca imànicaté núa Dios itàacái iyú, nuétáanápínatéwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullacawa.

¹² Máini cayábéericani, yái tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí, imáisaníacáiná wamànica wabáyawanáwa. Máini cayábéerica nacái yái tàacáisi imáisanierica wawàwaca wamànica wabáyawanáwa. Yái tàacáisica yéewáidaca wía wàyacaténa machacàniri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Cayábéericani yái tàacáisica iyúudàacáiná wía wàyacaténa casímáiri iyú.

¹³ Yái cayábéeri tàacáisica profeta Moisés itànèericaté, canáca yéewaná wayúunáidaca báawéericani ìwalíise yái ímáanáca iwàwacutáca wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta wabáyawaná ichùullacawa. ¡Càmírita! Néese máinicáiná cabáyawanáca núa, íná nualíacáinatéwa Dios itàacái cayábéeri imáisaníaca numànica nubáyawanáwa, ínaté máini nuwàwaca numànica nubáyawanáwa, yá iwàwacutácaté nuétáanápínáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Íná yéewa nualíacawa amaléeri iyúni, máini báawacani yái nubáyawanáca, nubáyawanácáiná ichùullaca numànica nubáyawanáwa éwita nualíacáaníta Dios itàacái cayábéeri imáisaníaca numànica càiri.

¹⁴ Wáalíacawa báisíiri iyú cayábéericani yái tàacáisica profeta Moisés itànèericaté yácáiná Espíritu Santo imàacacaté Moisés itànàacani. Quéwa báawéeri meedá nuíwitáise càide iyúwa macái èeri mìnanaí íiwitáise ìyáaná: Nubáyawaná ichùullaca núa cachàiníiri iyú numàníinápiná nubáyawanáwa, càide iyúwa áiba náiwacali báawéeri íiwitáise ichùullaná cachàiníiri iyú yàasu wenàiwicawa íbaidéerica irí mawèníiri iyú càiripináta.

¹⁵ Càmita nualía cáná yéewa nuíwitáise càica iyaca; càmita numàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese, numànicáita meedá báawéeri wawàsi càmirica nuwàwa numànica, yái máinírira báawaca nuicáca.

¹⁶ Báawaca nuicáca yái numàníirica, càita nudéca núsáidaca nualíacawa cayábéerica Dios itàacái, báisírira nacái.

¹⁷ Íná núa, idènierica wàlisài íiwitáisewa, càmita nuwàwa numànica nubáyawanáwa. Quéwa éwita càmicáaníta nuwàwa

numànica nubáyawanáwa, càicáaníta nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca numànínápiná nubáyawanáwa.

¹⁸ Núaliacawa canáca irí cayábéeri, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica. Ewita nuwàwacáaníta numànica cayábéeri, càicáaníta càmita núalimá càì numànica nuchàini iyúwa.

¹⁹ Càmita numàni cayábéeri càide iyúwa nuwàwáaná, néese numàni mamáalàacata nubáyawanáwa, yái cà mírica nuwàwa numànica.

²⁰ Iná numànicaalí yái cà mírica nuwàwa numànica, yá càmita núa yái iwàwéerica imànica ibáyawanáwa, néese nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri, yácata ichùullèrica numànínápiná nubáyawanáwa.

²¹ Càì ichàbaca núa, macái èerita nuwàwacatáita numànica cayábéeri, càmita yéewa numànicani, néese numànicáita yáawami nubáyawanáwa.

²² Máini cáinináca nuicáca Dios itàacái.

²³ Quéwa iyaca nuwàwalìcu áiba chàinisi cà mírica imàaca nuínáidacawa machacànìiri iyú, ipéliéri nacái nuíwítáise wàlisài ìpunita. Yácata nuíwítáise, yái cachàini, yái nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéerica, idacuèrica núa iyúwa presoíri.

²⁴ ¡Máini achúmaca nuwàwa! ¿Cawiná iwàsàapiná núa ícha yái nubáyawaná ichànica iwàwéerica itéca núa yéetácáisi irìculé, nuétáténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta nubáyawaná ichùullaca?

²⁵ Abéericata Dios yáaliméeri ichuìdaca nuícha nubáyawaná ìwalíse yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imàníricaté nulípiná, íná nùaca Dios irí cayábéeri. Càita nùyaca cháì èeri irìcu: Nuwàwaca numànica càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, quéwa nuíwítáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullaca núa mamáalàacata numànínápiná nubáyawanáwa. Quéwa Dios idéca ichuìdaca nuícha nubáyawaná.

8

La vida conforme al Espíritu de Dios

¹ Iná yéewa wáaliacawa Dios càmita yùuwichàidapiná wíawa wabáyawaná ìwalísewa infierno irìcu, yái manuíri quicháica, wía ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Yácáiná Espíritu Santo yàaca wacáuca cà míiri imáalàawa, wía ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Yá Espíritu Santo ichàini ichuìdaca wáicha wabáyawaná, yéewanápiná càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, yái wáiwítáise bàaluisàimica iwàwéerica itéca wía yéetácáisi irìculé, wéetáténáwa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

³ Dios imàacacaté itàacáiwa profeta Moisés irí, quéwa wáalimáidacaalíté wamànica càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná,

yáté càmíta wáalímá wachuìdaca wáichawa wabáyawanáwa máinícáináté wawàwa wamànica wabáyawanáwa, wía èeri m̀nanáica. Quéwa Dios idéca imànica walí yái cayábéerica càmíricaté wáalímá wamànica; Dios ibànùacaté Iriwa càiride iyúwa waicacánáwa, wía èeri m̀nanái imàniyéica ibáyawanáwa. Dios ibànùaca Iriwa yéetáanápináwa iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíse. Càité Dios yùuwichàidaca Iriwa wabáyawaná ìwalíse ichuìdacadaténá wáicha wabáyawaná.

4 Dios imànicaté càì yéewanápiná wáalímá wàyaca machacànìiri iyú càide iyúwa ichùullaná wía irìcuíse yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Iwàwacutácáiná càmíta wamàni càide iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri iwàwáaná, néese iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná wamànica.

5 Cawinácaalí wenàiwica imànìirica càide iyúwa íiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, íináidacawa meedá wawàsi ìwali isíimáidéeripinácani báawéeri iyú. Quéwa cawinácaalí imànìirica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, íináidacawa imànicaténá wawàsi casíimáiripináca Dios iicá.

6 Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yá náiwitáise itépiná níawa yéetácáisi irìculé méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Quéwa cawinácaalí imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, nadèniaca nacáucawa càmìiri imáalàawa, nàya nacái matuìbanáiri iyú, cayábacáiná náapicha Dios.

7 Cawinácaalí wenàiwica imàaquéeyéica yáawawa namànicaténá càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, nàuwideca namànica Dios, càmícáiná náalímá namànica càide iyúwa Dios itàacái íimáaná, càmíta nacái nawàwa namànica càì.

8 Iná cawinácaalí ìyéeyéica càide iyúwa náiwitáise cabáyawanéeri ichùullaná nía, càmíta náalímá namànica yái casíimáirica Dios iicá.

9 Píacué quéwa, càmítacué pìya càide iyúwa bàaluisàimi íiwitáisesi iyáaná, néese núalíacué pìyaca càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yácáiná Espíritu Santo ìyacué piwàwalìcu yàacawéeridacadaténácué pía. Cawinácaalí wenàiwica canéerica irí Espíritu Santo Cristo ibànùèrica walí, càmìirica Cristo yàasu wenàiwicacani.

10 Cristo ìyacaalícué piwàwalìcu, yá cáuca Espíritu Santo imànica píiwitáise càiripináta, éwitacué yái piínaca pidènièricuéca cháì èeri irìcu yéetácáanitawa áibaalíwa, machawàacacáiná wainá macáita ìwalíse yái wàawirimi Adán ibáyawanáca. Cáuca Espíritu Santo imànicuéca píiwitáise, mabáyawanácáinácué Dios iicáca pía.

11 Wáaniri Dios icáucàidacaté Jesús yéetácáisi ícha. Néeseté Dios ibànùaca Espíritu Santo ìyacaténá wawàwalìcu. Espíritu Santo ìyacaalícué pìwàwalìcu, yásí Dios icáucàidapínacué píawa wàlisàì iyú yéetácáisi ícha áibaalípiná càide iyúwaté Dios icáucàidáanaté Cristo yéetácáisi ícha. Yá Dios icáucàidapínacué píawa Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu ìyéericuéca pìwàwalìcu.

12 Iná nuénánái, wáalíacáináwa Dios icáucàidapíná wíawa, íná iwàwacutá wamànica càide iyúwa Espíritu Santo ichùulianá wía. Picácué wamàni iyúwa wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùulianá wía.

13 Pimànicaalícué pìacawa càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùulianá, yá péetápinácuécawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Quéwa pimàacacaalícué Espíritu Santo iyúdàacuéca pichuìdaca píchawa píbáyawanáwa, yái píiwitáise bàaluisàimi ichànica, yá pìyapínacuéca càiripináta.

14 Macái imàníyéica càide iyúwa Espíritu Santo yàalàaná nía, níacata Dios yéenibe.

15 Yái Espíritu Santo Dios ibànùerica walí càmìta máini ichùulia wía cachàiníiri iyú, càmìta nacái cáalu imànica wía, càide iyúwa áiba náiwacali ichùulianá yàasu wenàiwicawa cachàiníiri iyú. Néese Espíritu Santo imàacaca Dios yéenibeca wía, íná yéewa wamáidaca Dios irí: “¡Pía Wáaniri!” càì wáimaca Dios irí.

16 Yái Espíritu Santoca, yácata icàlidéerica walíni wawàwalìcuíse, Dios isùmanáireca wía.

17 Dios yéenibecáiná wía, íná Dios yàapíná walí cawèníiri càide iyúwaté ímáaná cáimiétacanéeri iyú. Yá weedápiná yái cawèníirica Cristo yáapichawa, wàuwichàacáináwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, wàyacaténá cáimiétaquéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcu.

La gloria que ha de venir

18 Nuicáca iyúwa achúméerína meedá yái wàuwichàanácawa cháì èeri irìcu nuínáidacáináwa ìwali yái wàyáanápínaca cáimiétaquéeri iyú Wáiwacali yáapichawa chènuniré icamaláná mèlumèluíri irìcu wacùacaténá yáapicha macáita.

19 Macáita wawàsi Dios idàbéericaté cháì èeri irìcu, capìraléeri cáli íinata nacái, macáita máini natuíyàaca wéenáiwana yàanàaca caquialéta, Dios yáasáidacatáipínacata yéenibeca wía.

20 Dios yùuwichàidacaté macáita wawàsi idàbéericaté, íná càmìta máini cayábaca nàyaca siùcade, Dios ínáidacáinatéwa yùuwichàidáanápínaté nía. Quéwa Dios iwàwacaté iwàsàaca macáita wawàsi yùuwichàacáisi ícha áibaalípiná.

21 Macái wawàsi Dios idàbéericaté, áibaalípiná Dios iwàsàapíná níawa báawéeri ícha, càmìta quirínama nacái

nabadácawa, néese nàypiná cayábéeri iyú wáapicha, wía Dios yéenibeca, wàypináciná mabáyawanáwaca, cáimiétaquéeri iyú nacái Dios icamaláná mèlumèlúri irícu.

²² Wáaliácawa macái wawàsi Dios idàbéericaté cháí èeri irícu, capiraléeri cáli ínata nacái, macáita yái iyéerica idéca yùuwichàacawa déecuiri iyú Dios idàbacatáiseté yùuwichàidaca nía àta siùca nacáide, èeri mìnánái ibáyawaná iwálise. Yá macáita nàuwichàacawa, càide iyúwa inanái ùuwichàacaalíwa umusúadacaténá iicá èeri.

²³ Càmita abéta yùuwichàacawa yái macáita wawàsi Dios idàbéerica, wíacáaníta nacái wàuwichàacawa, wía Dios yèyéicaté irí Espíritu Santo wáaliacaténáwa Dios imàninápiná walí cayábéeri càide iyúwaté imáaná walí. Wàuwichàacawa wáinàidacawa wawàwalicúsewa idècunitàacá watuíyàca wéenáiwana yàanàca, Dios yáasáidacatáipináta yéenibeca wía imichàidacaalípiná wíawa yéetácáisi ícha.

²⁴ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imànicaténá walí cayábéeri áibaalípiná wapíchalécáwa. Imáalàidacaalíté imànica walí yái cayábéeritá, yá càmita iwàwacutá watuíyàacatáni.

²⁵ Quéwa càmitàacá yéewa waicáca yái cayábéeri watuíyèerica siùcade, íná iwàwacutá watuíyàca mamáalàacatani, matúibanáiri iyú, càmita nacái waméyáawa watuíyàacani.

²⁶ Càita nacái Espíritu Santo iyúudàaca wía, ichàiniadaca wáiwitáise, càmicáiná wáaliáwa cayába càinácaalí iwàwacutáaná wasutáca Dios ícha càide iyúwa iwàwacutáaná wáaliácawa. Quéwa Espíritu Santo isutáca walípiná Dios ícha manuísíwata. Isutáca walí Dios ícha tàacáisi iyú càmirica yéewa èeri mìnánái yáalimá icàlidaca natacái iyúwa.

²⁷ Diosca, yái yáaliéerica wawàwa, yáalía nacái yéemiaca càinácaalí imáaná yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica, yácáiná Espíritu Santo isutáca walí Dios ícha càide iyúwa Dios iwàwáaná, wía Dios yéenibeca.

Más que victoriosos

²⁸ Wáaliácawa macáita yái wachàbáanáca, wía Dios yàasunáica, Dios idéca imàacaca ichàbacawa, iyúudàacaténá wía, yéewanápiná wàyaca càide iyúwa iwàwáaná, wía cáininéeyéica iicáca Dios, Dios imáidéeyéica càide iyúwaté ínàidáanáwa imáidáanápináté wía yàasunáipináwa.

²⁹ Dios yáaliacatéwa wàwali bàaluitésíwa, yáté ínàidacawa imàacáanápináté wadèniaca waicácanáwawa Dios Iiri iicácanáwa nacáiri, wadèniacaténá nacái wáiwitáisewa càide iyúwa Dios Iiri íiwitáise iyáaná yéewanápiná wabèericani, yái Iirica, icuèerica wía manùbéeyéica.

30 Wía Dios íináidéeyéicatéwa ìwali quéechatécáwa imàacáanápinaté wàyaca càide iyúwa Iiri iyáaná, wíacata Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa. Wía Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa, wíacata nacái mabáyawanéeyéicaté Dios iicá. Wía Dios iiquéeyéicaté mabáyawanéeri iyú, wíacata nacái Dios íináidéeyéicatéwa ìwali imàacáanápiná wàyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icànéeyéipiná Dios icamaláná mèlumèluíri iyú.

31 ¡Iná péemìacué cayábani, nuénánái! ¡Dios yàacawéeridacáiná wía, íná canácata yáaliméerica imáalàidaca wía!

32 Dios càmitaté imáisanàaca wáicha Iiriwa, càmitaté nacái icùa Iiriwa yùuwichàacáisi íicha, néese Dios ibànùacaté Iiriwa yéetáanápinatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse. Dios imànicáinaté walí yái cayábéeri manuísíwéerica, íná yéewa wáalíacawa báisíiri iyúcani Dios yàanápiná walíni Iiri yáapichawa, macáita yái wamáapuèrica.

33 ¡Canácata yáaliméeripiná icháawàaca wabáyawanámi iináwaná ìwali Dios írí, wía Dios yeedéeyéicaté yàasunáipináwal Yácáiná idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía.

34 ¡Canácata yáaliméeripiná yúucaca wía infierno irìculé wabáyawanámi ìwalíse!, yácáiná Cristo Jesús yéetácatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, imichàacaté nacáiwa yéetácáisi íicha. Yáté yàacawa chènuniré yáawinacaténáwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha. Jesucristo ísutáca iyaca Dios íicha walípiná mamáalàacata, itàaníca wawicáu Dios yáapicha.

35 ¡Canácata yáaliméeripiná yeedáca wía Cristo íicha, yái cáininéerica iicáca wía! Éwita wàuwichàacaalíwa, éwita nacái máinícaalí achúmaca wáináidaca wawàwawa, éwita nacái nàuwichàidacaalí wíawa Wáiwacali ìwalíse weebáidacáiná itàacái, éwita máapicaalí wía manuísíwata, éwita catuulécanácaalí wía, éwita máinícaalí nawàwa namànica walí báawéeri, éwita nanúacaalí wíawa, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Cristo íicha, yái cáininéerica iicáca wía.

36 Aiba profeta icàlidacaté Dios itàacái bàaluité íiméerica càinácaalí Dios yàasu wenàiwicanái yùuwichàanápinatéwa. Íimacaté:

“Mamáalàacata nawàwa nanúaca wía weebáidacáiná pitàacái.

Càide iyúwa wenàiwica itécaalí ipìrawa oveja alé yàatalé inuéerica pìrái, càita nacái nawàwa nanúaca wía”,

íimacaté yái profetaca.

37 Quéwa éwita wàuwichàacáanítawa càiri wawàsi ìwalíse, càicáaníta wamawènìadaca wàacawa macái báawéeri íiwitáaná, cachàiniwanái mamáalàacata nacái wáiwitáise Wáiwacali Jesucristo ìwaliwa, ichàini iyú nacái, iyúudàacáiná wía,

yái Wáiwacalica cáininéericaté iicáca wía, yéetáanápínátéwa wáichawalíná.

³⁸ Núaliácáináwa báisíiri iyúcani canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha yái cáininéerica iicáca wía. Ewita wéetácaalíwa, éwita wàyacaalí quiríta nacái, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha. Angelnái nacái, demonio íiwacanánái nacái càmita náalimá needáca wía Dios íicha. Canácata báawéeriquéi yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha, yái báawéerica iyéerica siúcade, càita nacái báawéeri iyéeripiná wapíchalécáwa, canácata yáaliméeripiná yeedáca wía Dios íicha.

³⁹ Ewita wàacaalíwa dùlupùta yàasu cáli néré, càita nacái walicùacaalíwa depuíwalé cáli iriculé, càicáaníta canácata yáaliméeri yeedáca wía Dios íicha. ¡Yá canáca áiba wawàsi Dios idábéericaté yáaliméeripiná yeedáca wía Dios íicha, yái wáliéricawa cáinináca iicáca wía ibànùacáináté Wáiwacali Cristo Jesús yéetáanápínátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse!

9

Dios ha escogido a Israel

¹ Núa, yeebáidéerica Cristo itàacái, núumacué pirí báisíiri iyú, càmitacué nacái nuchìwáida pía. Espíritu Santo imàacacáiná matuibanáica nuwàwa, íná yéewa núaliácawa nucàlidacani báisíiri iyú.

² Máini catúulécanáca numànica nuwàwawa nuénánái israelitanái ìwaliwa, achúma nacái nuwàwa mamáalàacata nàwali.

³ Máini cáinináca nuicáca nuénánáisiwawa, nùawiría yéénánái, ínaté batéwa nuwàwacaté càmita Cristo yàasu wenàiwica núa Dios yùuwichàidáanápínaté núa càiripináta núalimácaalí nuétácawa nuénánái israelita íichawalínáwa, nuwasàacatená nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Quéwa càmita yéewa nuétácawa náichawalíná nabáyawaná ìwalíse, éwita cáininácáaníta nuicáca nía manuísíwata.

⁴ Israel itaquénáinámica nía. Dios yeedácaté nía yàasunáipináwa iicácaténá nía iyúwa yéenibewa. Bàaluité Dios iyacaté nàacuéseimi icamaláná mèlumèluíri irícuwa. Imànicaté nacái náapicha wawàsi icùanápínaté nía. Imàacacaté nacái itàacáiwa profeta Moisés irí, yéewacatená israelitanái yáaliácawa càinácaalíté Dios iwàwáaná nàyaca. Dios yéewáidacaté nía nacái namànicaténá culto nàacatená Dios icàaluíná. Icàlidacaté nacái nalí cáimiétacanéri iyúni imànínápínaté nalí cayábéeri manuísíwata.

⁵ Níái israelitaca, níacata wàawirináimi itaquénáinámica. Néeseté Wáiwacali, yácata israelitanái yàasu Mesías, yái nacuèrinápináca Dios ibànùericaté nalí. Wáiwacali yàanàacaté aléi èeri iriculé, yáté imusúaca iicá èeri iyúwa israelitasáiri.

Yái Wáiwacali, yácata Wacuèriná Diosca cachàinírira náicha canánama, icuèrica nacái macáita, íná wàacué Wáiwacali iríwa cayábèeri càiripináta. Báisíta, amén.

⁶ Quéwa éwita càmicáaníta macáita Israel itaquénáinámi neebáida Dios itàacái, càicáaníta Dios càmita yúuca íchawa itàacáiwa icàlidéericaté nalí cáimiétacanéeri iyú, ímérica imàníinápiná nalí cayábèeri. Quéwa càmita Dios iicá macáita Israel itaquénáinámi iyúwa yàsunáíwa, báisí israelitanáisíwaca, níacáiná abénaméeyéi néená càmita neebáida Jesucristo itàacái.

⁷ Dios càmita iicá iyúwa yàsunáíwa macáita Abraham itaquénáinámi, yácáiná Dios càì ímacaté Abraham irí: “Nuicápiná iyúwa nùasunáíwa pìiri Isaac itaquénáinámi”, càì ímacaté yái Diosca, éwita Abraham idèniacáanítaté yéenibewa áibanái.

⁸ Iná yéewa wáaliacawa Dios càmita iicá iyúwa yéenibewa macáita Abraham itaquénáinámi, néese níawamita cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios itàacái Dios icàlidéericaté Abraham irí cáimiétacanéeri iyú, ímérica Dios imàníinápináté cayábèeri Abraham itaquénáinámi irí.

⁹ Dios icàlidacáináté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imàacáanápináté quéenibeca Abraham. Yáté càì Dios ímaca: “Aiba camuípiná numàacapiná quéenibeca pírí úara pìacawéetúaca Saraca, yá udèniapináca uúriwa”, ímacaté yái Diosca.

¹⁰ Iyaca áiba wawàsi nacái: Wàawirimi Abraham ìiri ípidenéericaté Isaac idèniacaté yéenibewa yàcawéetúaca Rebeca yáapichawa. Pucháiba asianáica níara Isaac yéenibeca. Ibèeri ípidenáté Esaú, iméeréeri nacái ípidenáté Jacob.

¹¹⁻¹³ Quéwa ipíchawáiseté namusúaca naicá èeri, ipíchawáiseté nacái namànica cayábèeri, báawéeri nacái, yáté Dios ímaca Rebeca irí: “Ibèeri íbaidapiná iméeréeri iríwa”, càité ímaca yái Diosca. Càité nacái profeta itànàacaté tàacáisi nàwali Dios inùmalcuíse. Dios ímacaté: “Cáininácaté nuicáca Jacob, quéwa càmitaté nuedá Esaú nùasu wenàiwicapináwa”, càité ímaca yái Diosca. Càita wáaliacawa Dios yeedáca níaca yàasu wenàiwicanápináwa càide iyúwaté ínáidáanáwa. Yásí imáidaca wenàiwica yàsunáipináwa quéwa càmita ìwalíse yái namànírira.

¹⁴ Iná cawàwanáta áibanái ímaca báawacasa Dios íwítáise càmicáiná imáida wenàiwica yàsunáipináwa ìwalíse yái namànírira. ¡Càmírira!

¹⁵ Dios ímacáináté profeta Moisés irí: “Nuicápiná n-pualé cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca ipualé. Càita nacái catúulécanápiná nuicáca cawinácaalí nuwàwéeyéica nuicáca itúulécaná”, càité Dios ímaca.

16 Iná yéewa wáaliacawa Dios càmita iicá wenàiwica ipualé ìwalìse yáì nawàwéerica, ìwalìse nacáì yáì namànírica macáì nachàini iyúwa. Néese iicáca napualé ìnàidacáináté imàníinápíná nali cayábéeri.

17 Càité nacáì bàaluité Dios ímacaté faraón irí, yáì icuèricaté Egipto yàasu cáli. Dios ímacaté: “Nudéca numàacaca picùaca piasu cáliwa núasáidacaténá nuchàiniwa macáì èeri mìnánáì irí numànicaalípiná pírì wawàsi caiyéininéeri. Iná yéewa macáì èeri mìnánáì yéemìapíná nuináwaná ìwali”, ímacaté yáì Diosca.

18 Càita wáaliacawa catùulécanaça Dios iicáca cawinácaalí Dios iwàwéeyéica iicáca itùulécana. Dàalaca nacáì imàacaca áibanáì íiwitáise dàalacaténá nánáidacawa nawàwalicúsewa.

19 Cawàwanáta píimaca píináidacawa píriwa: “Dios imànicáiná càì, iná canáca yéewaná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica Dios imàacacáiná namànica nabáyawanáwa”, càì píináidacawa cawàwanáta.

20 Picá càì píimaca. Wenàiwicacáiná pía meedá, canáca yéewaná pisutáca péemìawa Dios cáná yéewa imàni wawàsi. Péemìa comparación: Canácatáita càì catùa íimaca irí yáì imànírica úa: “¿Cáná càì píimànica núa?”, càmita yéewa úuma úái catùaca.

21 Yáì imànírica catùa yáalimá imànica íbái iyúwata iwàwáaná imànicanì. Iná imànica íbái yéená úasíwaná, yéenáta nacáì imàni áiba iwàsape iyú.

22 Càita nacáì báisíiri iyú Dios yéewa imànica càide iyúwa iwàwáaná. Dios yéewa yùuwichàidaca manuísíwata ichàini manuírì iyúwa macáita wenàiwica Dios ìnàidéeyéicatéwa yùuwichàidáanápíná nía, cawinácaalí imàniyéica íbáyawanáwa. Dios idéca ìideníaca yáì namànínáca nabáyawanáwa déecuírì iyú.

23 Càita nacáì Dios imànica yeedácaténá wía yàasunáipínáwa. Dios ìnàidacatéwa catùulécanaánápínáté iicáca wía, imàníinápínáté nacáì walí cayábéeri manuísíwata. Ìnàidacaté nacáìwa imàcáanápíná wàyaca cáimiétacanéeri iyú yáapicha chènuniré icamaláná mèlumèluírì irícu. Càì imànica walí yáasáidacaténá íiwitáise cachàinírìwa macáì wenàiwica irí.

24 Iná Dios idéca imáidaca wía yàasunáipínáwa, abénaméeyéi wéenanáì wía judíoca, abénaméeyéi nacáì càimíyéi judío.

25 Càité nacáì profeta Oseas itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúse. Dios ímacaté:

“Aibanáì càimíyéité nucùa bàaluité, nucùapíná nía wa áibaalípiná. Nía nacáì càimíyéica áibanáì iwàwa bàaluité, cáininápínáca nuicáca nía wa.

26 Alé núumacatalécaté nali: ‘Càmíyéicué pía nùasu wenàiwica’, alé núumapínáca nàwaliwa nuénibeca nía, núa cáuri Diosca”,

ímacaté yái Diosca.

²⁷ Bàaluité profeta Isaías ímacaté israelitanái ìwali: “Ewita manùbéeyéicáaníta níái Israel itaquénáinámica càide iyúwa càina imuluí, càicáaníta càmiyéipiná manùba nía Dios iwàsèeyéipiná yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

²⁸ Yácáiná Wacuèriná Dios imànipiná mesúnamáita macáita càide iyúwaté ímáaná imànínapináté cháí èri irìcu”, càité ímaca yái Isaíasca.

²⁹ Càité nacái profeta Isaías ímaca bàaluité:

“Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama, càmicaalíté ichàiniada wéenibe yéetácáisi íchatá, wía israelitaca, yáté càica wíatáde iyúwa pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra nacái, Dios imáalàidéeyéicaté nabáyawaná ìwalísewa”,

càité ímaca yái profetaca Isaías.

Los judíos y el evangelio

³⁰ Péemlàcué cayábani. Abénaméeyéi càmiyéi judío, càmiyéicaté nacái icutá Dios cayábáanápíná íicáca nía, mabayawanáca Dios íicáca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo.

³¹ Quéwa, israelitanái càmitaté càì namànica. Nadèniacaté tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuise icàlidéerica càinácaalíté israelitanái iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú Dios íicápiná. Néese máinité náalimáidaca namànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwa yái tàacáisi ímáaná, náimacáinaté mabayawanáca Dios íicáca nía ìwalíse yái cayábéerica namàníricaté. Quéwa càmitaté mabayawaná Dios íicáca nía.

³² Nucàlidacué piríni siùcade cáná yéewa càmita mabayawaná Dios íicáca nía: Nawàwacáiná cayábaca Dios íicáca nía ìwalíse yái namànínáca cayábéeri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùulianáté nàawirináimi. Càmita nawàwa cayábaca Dios íicáca nía ìwalísecáita yái neebáidáanáca Dios. Iná yéewa nacaláacawa Dios íicha Jesucristo ìwalíse, báawacáiná naicáca Cristo yéetáanáwa cruz ìwali. Càita Jesucristo iyaca nalí siùcade iyúwa manuírí íba wenàiwica yúuwèeriwa iwéré cáiwíri iyú.

³³ Càité nacái áiba profeta itànàacaté tàacáisi bàaluité Dios inùmaliçuise Jesucristo ìwali. Yái Jesucristoca càicanide iyúwa manuírí íba. Dios ímacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuírí idàbacaténá imànica capìi dàalanama, càita nacái nubànùapíná abéeri wenàiwica israelitanái iríwa nacuèrinápíná máiníri cayábaca, níara iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irìcu, áibaalí ípidenácatalé Sión. Quéwa abénaméeyéi néená càmitapíná neebáida itàcái,

calúa nacái naicápinácani. Quéwa abénaméeyéi néená neebáidapiná itàacái, iná càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, yácáiná Dios imànipiná nalíwa macáita càide iyúwaté ìmáaná nalí”, ìmacaté yái Diosca.

10

¹ Píacué nuénánáica, máini nuwàwaca Jesucristo iwasàaca israelitanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná nusutáca Dios ícha nalípiná mamáalàacata neebáidáanápiná.

² Núalimá nucàlidaca nàwali yái cayábéerica: Níái israelitaca máini nawàwaca nàaca abéerita Dios icàaluíná, quéwa càmita náalíawa cayába cànínacaalí Dios iwàwáaná.

³ Càmita nawàwa neebáidaca Cristo yéetácatéwa yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía. Nawàwaca meedá namànica nachàini iyúwani, cayábáanápinása Dios iicáca nía ìwalíse yái cayábéerica namànírira. Càmita nawàwa neebáidaca Cristo càide iyúwa Dios iwàwáaná, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁴ Abéericata Cristo yái yáaliméerica imànica macáita càide iyúwa Dios itàacái ìmáaná profeta Moisés itànèericaté. Iná yéewa macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái, mabáyawanáca Dios iicáca nía.

⁵ Bàaluité profeta Moisés itànàacaté cànínacaalí wenàiwica náalimáaná nàyaca machacàníri iyú namànicaalí macáita càide iyúwa Dios itàacái ìmáaná Moisés itànèericaté. Moisés ìmacaté: “Cawinácaalí wenàiwica imànírira macáita càide iyúwa Dios ichùllaná, yácata ìyéeripiná casímáiri iyú”, càité ìmaca.

⁶ Quéwa mabáyawanáca Dios iicáca wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo. Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté ìmaca: “Píca càì pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná ìríraca cawinácaalí chènuniré’ ”, càité ìmaca Moisés. Yái tàacáisi ìmáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo chènuníse iyúudàacaténá wía.

⁷ Moisés ìmacaté nacái: “Píca nacái pínáidacawa: ‘Canácata yáaliméeripiná ìríraca yéetéeyéimiwa yéewiré’ ”, càité ìmaca Moisés. Yái tàacáisi ìmáanáca càmita iwàwacutá weedáca Cristo yéetáacáisi ícha iyúudàacaténá wía. Càmita iwàwacutá wamànica càiri càulenáca wawàsi yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁸ Péemà Dios itàacái ìméerica: “Yái tàacáisi ìyaca mawiénita pírì pinùmalicu, piwàwalicu nacái”, càì ìmaca Dios itàacái. Yácata tàacáisi wacàlidéerica ìméerica iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo, yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía.

⁹ Picàlidacaalí áibanái irí Jesús iináwaná ìwali Wacuèriná Dioscani, peebáidacaalí nacái piwàwalicuísewa Dios

imichàidacaté Jesús yéetácáisi íicha, yásí Jesucristo iwasàaca píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹⁰ Weebáidacaalí wawàwalícuísewa, yásí mabáyawanáca Dios iicáca wía. Càita nacái wacàlidacaalí áibanái irí waináwanáwa weebáidaca Jesucristo itàacái Wacuèriná Dioscani, yásí iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹¹ Aiba profeta itànàacaté Dios itàacái icàlidéerica tàacáisi Wáiwacali Cristo ìwali: “Cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, yácáiná Dios imànipiná nalí macáita càide iyúwaté íimáaná nalí”, càì íimaca Dios itàacái.

¹² Cáinináca Dios iicáca wía abédanamata, judíocaalí wía, càmicaalí judío wía nacái wadèniacáiná abéerita Wáiwacaliwa, macáita wía yeebáidéeyéica Wáiwacali Cristo itàacáiwa. Wáiwacali imàni nacái cayábéeri manuísíwata nalí macáita yèeyéica icàaluíniná.

¹³ Càicáináaté áiba profeta itànàaca Dios itàacái Wáiwacali Cristo ìwali: “Macáita cawinácaalí isutéeyéica Wáiwacali íicha iicáanápiná napualé, yá Wáiwacali iwasàapínáca níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha”, íimacaté yáí profetaca.

¹⁴ Iná yéewa wáaliacawa iwàwacutáaná wàaca wacàlidaca Wáiwacali iináwaná ìwali áibanái wenàiwica irí, càmicáiná náalimá nasutáca íicha iicáanápiná napualé, yáì càmiricáwaca neebáida itàacái. Càmita nacái náalimá neebáidaca ìwali yáì càmiricáwaca néemìà iináwaná ìwali. Càmita nacái náalimá néemìaca iináwaná ìwali canácaalí áibanái icàlidéeyéipiná nalí itàacái.

¹⁵ Càmita nacái wenàiwicanái yàa icàlidaca nalí itàacái càmicaalí áibanái ibànùà nía. Càité profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité: “¡Máini casíimáica waicáca nàanàanáca wàatalé, níai itéeyéica walí cayábéeri tàacáisi!” càité íimaca.

¹⁶ Quéwa càmita neebáida Jesucristo itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càité profeta Isaías itànàacaté Dios itàacái bàaluité. Íimacaté: “Wáiwacali, canácata yeebáidéerica walí wàasu tàacáisi, yáì wacàlidéerica nalí pinùmalícuíse”, càité íimaca yáì Isaíasca.

¹⁷ Iná yéewa wáaliacawa iwàwacutá wenàiwicanái yéemìaca áiba icàlidaca nalí Cristo itàacái yéewacaténá neebáidaca Cristo.

¹⁸ Quéwa nusutáca nuémìawa: ¿Cawàwanáta càmitaté néemìà Dios itàacái, yáì tàacáisi icàlidéerica Dios iináwaná ìwali? ¡Báisíta, nadéerica néemìaquéera! Yácáiná Dios itàacái áiba profeta itànèericaté íimaca:

“Macái èeri mìnánái àta alénácaalí nàyaca cháì èeri irìcu náaliacawa ìyaca abéeri Dios, naicácáiná macáita wawàsi Dios idábéericaté cháì èeri irìcu, capíraléeri cáli íinata nacái”,

càité ìimaca yáí profetaca.

¹⁹ Yá nuèpùà nusutáca nuémìlawa àniwa: ¿Càmìtasica israelitanái yáalátéwa Dios yeedáanápínaté càmíiyéi israelita yàasunáipínáwa? Báisíta, nadéerica néemìlaquéera, yácáiná profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuise. Dios ìimacaté:

“Píacué israelitaca, piicápinácué numànica cayábéeri càmíiyéi israelita irí, yásí máinícué báawaca pínáidacawa, calúacuéca nacái piicáca nía, níái piyúunáidéeyéicuéca càmíiyéica yáalimá yáalíacawa Dios ìwali”,

ìimacaté yáí Moisésca.

²⁰ Néese càmìtaté cáalu profeta Isaías, yá itànàacaté càiri tàacáisica àniwa Dios inùmalìcuise. Dios ìimacaté:

“Nudéca numàacaca náalíacawa nùwali, níara càmíiyéica israelitaca, càmíiyéicaté iwàwa yáalíacawa nùwali. Nudéca nacái núsáidaca nuíwitáise cachàiníriwa nalí, níara càmíiyéicaté isutá yéemìlawa nuináwaná ìwali”,

càité ìimaca yáí Diosca, càmíiyéi israelita ìwali.

²¹ Isaías itànàacaté Dios itàacái nacái israelitanái ìwali. Dios ìimacaté: “Mamáalàacata nùalimáidacaté nuwènúadaca náiwitáise báawéeri íicha, níái israelitaca càmíiyéica yeebáida nutàacái, càmíiyéi nacái iwàwa nucùaca nía”, ìimacaté yáí Diosca.

11

El Israel escogido

¹ Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íichawa yàasu wenàiwicawa cáininéeyéica Dios iicáca, níái israelitaca. ¡Càmíirita!, núacáiná nacái israelitaca núa, Abraham itaquérinámi, Benjamín yàawíría yéenáca núa.

² Bàaluitésíwa Dios yeedáca israelitanái yàasu wenàiwicanáipínáwa, yá siùcade càmìta yúuca íichawa nía. Píalíacuéwa càinácaalí Dios itàacái icàlidáaná profeta Elías ìwalité. Elías isutácaté Dios íicha, yáté Elías icháawàaca israelitanái iináwaná ìwali Dios irí. Elías ìimacaté Dios irí:

³ “Nuíwacali, israelitanái nadéca nanúaca pìasu profetanái, nadéca namáalàidaca pìasu altar canánama, nàawirináimi nàacatalécaté picàaluíná. Abéericata núa iyaca quiríta. Nawàwata nacái quéwa nanúaca núa”, ìimacaté yáí Elíasca.

⁴ Quéwa Dios ìimacaté Elías irí: “Nudéca nucùaca nía báawéeri íicha, nùasu wenàiwicawa israelitanái siete mil namanùbaca asianái càmíiyéica yàa cuwáisàiri Baal yéenáiwana icàaluíná”, ìimacaté yáí Diosca.

⁵ Càita nacái siùcade nàyaca mamáalàacata máisibáwanáita israelitanái Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa íináidacáinatéwa imànínápiná nalí cayábéeri mawèníri iyú.

6 Dios càmita yeedá nía yàasunáipináwa ìwalíse yái cayábéerica namànírica irípiná nachàini iyúwa. Néese Dios yeedáca nía yàasu wenàiwicapináwa iwàwacáiná imànica nalí cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicaté nalí cayábéeri mawèníri iyú yeedácaalíté nía yàasunáipináwa, éwita càmicáanítaté namàni cayábéeri.

7 Iná càica nàyaca: Madécaná israelitanái nawàwacaté Dios iicáca nía mabáyawanéeri iyú, quéwa Dios càmitaté càì imàni. Néese abénaméeyéi israelitanái Dios íináidéeyéicatéwa yeedáanápínáté nía yàasunáipináwa, mabáyawanáca Dios iicáca nía. Quéwa áibanáica, dàalacaté Dios imàacaca náiwitáise dàalacaténá nàináidacawa, càulenácáténáté neebáidacani, níái càmíyéica iwàwa yeebáidaca Dios itàacái.

8 Càité nacái profetanái itànàaca Dios itàacái israelitanái ìwali. Náimacaté: “Dios imàacacaté dàalaca náiwitáise, dàalacaténá nàináidacawa, càmíyéipiná yáalía yéemàca càinácaalí báisíri tàacáisi íimáaná. Càita nacái nía siúcade. Péemiacué comparación: Càica níade iyúwa wenàiwica idènièyéica ituíwa càníri nàalimá naicáidaca iyú, idènièyéica nacái yúuwiwa càníri nàalimá néemàca iyú”, càité náimaca níái profetaca.

9 Rey David itànàacaté nacái Dios itàacái israelitanái ìwali. Íimacaté:

“Nàasu cayábéeri yàacàsi, cawèníri wawàsi nacái ichìwáidapíná nía, nayúunáidacaténá cayábaca náapicha Dios. Néese, ráunamáita Dios yúuwichàidapíná nía nabáyawaná ìwalísewa.

10 Càipináca níade iyúwa matuíyéi, càmicáiná nàalíawa Dios yúuwichàidáanápíná níawa. Dios imàacapíná báawéeri yúuwàacawa nàwali, yá nàuwichàapínácawa mamáalàacata”,

càité íimaca yái Dios itàacáica.

La salvación de los no judíos

11 Iná cawàwanáta áibanái iyúunáidaca Dios idéca yúucaca íichawa judíonái càiripínáta nabáyawaná ìwalíse, yái càmíináca neebáida Jesús itàacái. ¡Càmírita! Dios càmitaté imàaca naméeràacawa yúucacaténá íichawa nía meedá càiripínáta. Néese Dios iwàwacaté càmíyéi judío yeebáidaca Jesús itàacái yéewanápiná judíonái iicáca càinácaalí càmíyéi judío nàyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá judíonái iwènúadaca íiwitáisewa neebáidacaténá nacái Jesucristo itàacái.

12 Càmitaté judíonái yeebáida Cristo itàacái, íná Dios idéca imàacaca càmíyéi judío yeebáidaca. Càita càmíyéi judío nadéca nàanàaca cayábéeri wawàsi càmicáiná judíonái yeebáida Cristo itàacái. Iná yéewa wáalíacawa Dios imànínápiná máini cayábéeri cachàníwanái macái èeri mìnánái irí judíonái

iwènúadapinácaalí íiwitáisewa Dios irípiná àniwa yéewacaténá manùbéeyéi neebáidaca Cristo itàacái.

13 Quéwa siùcade nuwàwacué nucàlidaca pírí wawàsi, píacué càmiíyéica judío. Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá itàacái càmiíyéi judío irí, íná máini cawènica nuicáca yái nuíbaidacalécawa, nuwàwaca nacái nuíbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú.

14 Nuwàwaca nuénánái judiónái iicáca càinácaalícué pìyáaná casímáiri iyú Dios yáapicha, yéewacaténá nawàwaca neebáidaca Cristo itàacái càide iyúwacué peebáidáaná. Càita cawàwanáta núalimá nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

15 Dios idéca iwènúacawa judiónái íicha càmicáináté nawàwa neebáidaca Cristo itàacái, íná siùcade yáalimá cayábaca Dios macái èeri mìnánái yáapicha. Iná yéewa wáalíacawa Dios imàníinápiná máini cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata macái èeri mìnánái irí judiónái nawènúadacaalípiná náiwitáisewa Dios irípiná àniwa. ¡Yásí máinípiná cayábaca walíni càide iyú wenàiwica icáucàacaalíwa yéetácáisi íicha!

16 Péemiàcué comparación: Judiónái imànicaalí idàbánéeri pan ofrenda piná namàacacaténáni Dios irí sacerdotenái iyáapiná, yásí Dios yàasucani, yái idàbánéeri panca namànírica íbesi íicha panpiná. Dios yàasucáináni, yái idàbánéerica panca, íná Dios yàasuca yái íbesica macáirita. Càita nacái wamàacacaalí àicu ipìchu ofrenda iyú Dios irí, yásí Dios yàasuca nacái àicu yàanaca canánama. Yái comparaciónca ímáanáca càicanide iyúwa judiónái yàawirináimi. Dios yàasu wenàiwicacaté nía idàbánéeyéicaté, íná yéewa wáalíacawa áibaalípiná Dios yàasu wenàiwicapináca nacái nataquénáinámi, níái judíoca.

17 Péemiàcué áiba comparación: Dios iicáca yàasu wenàiwicawa càide iyúwa olivo yéetaná. Quéechatécáwa yàasu wenàiwicaca níái judíoca. Néeseté abénaméeyéi néená nawènúadaca náiwitáisewa Dios íicha. Ináté càmita quirínama Dios yàasu wenàiwica nía, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná íicha. Néese Dios imáidacaté pía, pía càmirica judío yàasu wenàiwicacaténá pía judiónái yáamirìcubàa, càide iyúwa wachanàidacaalí áiba íiwitáaná olivo yàanata ànalimáiséerica idàbánéeri yàanamica yáamirìculé càyacanáténáni olivo yéetaná ìwali. Yái yàanaca ànalimáiséeri wachanàidéerica olivo yéetaná ìwali ímáanáca càicanide iyúwa pía, pía càmirica judío yeebáidéerica Cristo itàacái, yéewacaténá Dios yàasu wenàiwicaca pía, càide iyúwaté judiónái iyáaná quéechatécáwa.

18 Picá cáimacái piicáca píawawa náicha níái Dios yàasu wenàiwica idàbánéeyéimica, níái judíoca. Piyúunáidacaalí

cayábaca pía judiónái ícha, néese piwàwali càmita yéewa cachàinica pía Dios yàasu wenàiwica idàbàanéeyéi ícha, níara judiónái yàawirináimi yeebáidéeyéicaté Dios itàacái bàaluité, càide iyúwa àicu yàana càminá yéewa càiyacanàcani ichàini iyúwa méetàuculé àicu ipìchu ícha.

¹⁹ Cawàwanáta càì pìimaca: “Quéwa Dios iwichùacaté idàbàanéeri yàanami ichanàidacaténá núa olivo yéetaná ìwali. Càita Dios imàacaca yàasu wenàiwicaca núa, íná cayábéerica núa judiónái ícha”, càì piwàwa pìimaca cawàwanáta.

²⁰ Cayába, nuénásàiri, picá càì pínáidacawa. Piwàwali Dios yúucacaté íchawa nía càimíyéicaté yeebáida itàacái, idéca nacái imàacaca yàasu wenàiwicaca pía peebáidacáiná Jesucristo, càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha wachanàidacaténá áiba íiwitáaná olivo yàana àicu ìwali. Càité Dios imànica pirí cayábéeri, íná picá cachàini piicáca píawawa judiónái ícha, néese piaca Dios icàaluíná, picá píchawa cayába nacái, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa.

²¹ Càmicáinaté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná ícha níai idàbàanéeyéimica yàanaca, níai judíoca càimíyéica yeebáida Cristo itàacái. Íná yéewa wáalíacawa càmita imàacapíná iwàwawa pibáyawaná ícha pimànicaalí pibáyawanáwa mamáalàacata càide iyúwaté judiónái imàníná.

²² Íná pínáidawa cayába Dios ìwali máiníri cayábaca íiwitáise, quéwa máiníri cachàinica íiwitáise nacái. Dios imànicaté cachàini nalí icaléeyéicatéwa Dios ícha nabáyawaná ìwalísewa, néese imànicaté pirí cayábéeri. Quéwa iwàwacutá peebáidaca itàacái mamáalàacata, piwènúadacaténá píiwitáisewa pibáyawaná íchawa. Càmicaalí càì pimàni, yásí yúuca íchawa pía càide iyúwa wawichùacaalí báawéeri yàanami olivo yéetaná ícha.

²³ Quéwa judiónái nawènúadacaalí náiwitáisewa neebáidacaténá Cristo itàacái, yásí Dios yàasu wenàiwicaca nía àniwa, càide iyúwa wachanàidacaalí olivo yàanami àniwa olivo yéetaná ìwali wàlisàì iyú, cachàiníricáiná Dios imànicaténá càì.

²⁴ Péemìa comparación: Wáalimá wamànica càulenéeri wawàsi wachanàidáaná ànalimáiséeri àicu yàana cayábéeri olivo yéetaná ìwali idàwinàacaténáwa, íná yéewa wáalíacawa càimírca máiní càulenáca wachanàidaca olivo yàanamisíwa olivo yéetaná ìwali, yái yàanamica wawichuèricaté olivo yéetaná ícha. Càita nacái Dios imànica: Dios imàacacaté yàasu wenàiwicaca pía, éwita càmicáaníta judío pía, íná yéewa wáalíacawa imàacáanápíná yàasu wenàiwicapíná nía àniwa níai judíoca, neebáidacaalí Cristo itàacái, idàbàanéeyéicáinaté Dios yàasu wenàiwicaca nía bàaluité.

25 Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa wawàsi ibàacanéeri ìwali ipíchanacué máini cáimacáica piicáca píawawa israelitanái íicha. Dios idéca imàacaca dàalaca náiwitáise achúma èerita, níai israelitaca. Càipiná israelitanái ìyaca àta macáita càmiyéi judío néená neebáidacataléta Jesucristo itàacái, macáita càmiyéi judío Dios yeedéyéica yàasunáipináwa.

26 Idécanáami càì ichàbacawa, yásí Dios iwàsàapiná Israel itaquénáinámi canánama Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càica wáalíacawa bàaluitécáiná profetanái itànàacaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse. Càité Dios íimaca:

“Yái iwàsèripináca israelitanái yànàapiná Sión ìyacàlená néesewa. Yá iwènúadapiná náiwitáise nabáyawaná íichawa, níai Jacob itaquénáinámica.

27 Càipiná numànica nalíwa machacànìiri iyúni càide iyúwaté numànínáté wawàsi nàawirináimi yáapicha, numàacáanápináté nuwàwawa nabáyawaná íicha”, íimacaté yái Diosca.

28 Siùcade manùbéyéi judío yéená càmitàacáwa neebáida yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, íná Dios iicáca judíonái iyúwa yùuwidenáíwa. Nàuwidecaté namànica Dios, néeseté píacué càmiyéica judío pidàbacatécué péemíaca Dios itàacái peebáidacatenácué náamirìcubàa. Quéwa cáinináca Dios iicáca judíonái mamáalàacata imànicáináté wawàsi nàawirináimi yáapicha yeedáanápináté nía yàasunáipináwa.

29 Cáinináca Dios iicáca judíonái mamáalàacata càmicáiná Dios yèpùadapiná náichawa yái cayábéeri wawàsica imànìiricaté nàawirináimi yáapicha, càmita nacái Dios yúucapiná íichawa nía, níai wenàiwica Dios imáidéeyéicaté yàasunáipináwa.

30 Bàaluité càmitacué pimàni càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Quéwa siùcade càmicáiná judíonái imàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná catúlécánáca Dios iicácuéca píá, píacué càmiyéica judío.

31 Càide iyúwacué càmínáté pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná, càita nacái siùcade judíonái càmita namàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càide iyúwa Dios iicáanacué pipualé càmicáináté judíonái yeebáida, càita nacái Dios iicápiná judíonái ipualé àniwa.

32 Dios iicápiná judíonái ipualé Dioscáiná idéca cabáyawanáca iicáca macái wenàiwica íiwitáaná, yéewanápiná Dios iicáca macái wenàiwicanái ipualé abédanamata.

33 ¡Máini manuíswata Dios iicáca wenàiwicanái ipualé, imànicaténá nalí cayábéeri manuíswata! ¡Máinìiri cáalíacáicani áibanái íicha canánama yái Diosca! ¡Máini nacái yáalíacawa

macáa wawàsi ìwali! Canácata yáaliméerica yáalíacawa macáita wawàsi Dios íináidéericawa ìwali; càita nacáa canácata yáaliéericawa cayába Dios íiwitáise ìwali macáisiwata.

³⁴ Càité áiba profeta itànàaca Dios itàacáa íiméerica: “Canácata yáaliméerica yáalíacawa cayába càinácaalí Wacuèriná Dios íináidáanáwa. Canácata nacáa yáaliméerica yàalàaca Dios.

³⁵ Macáita yáa Dios idèniérica, càmitaté áibanáa yàaca írini, íná Dios càmita imawèniá áibanáa íicha wawàsi, càmita nacáa iwàwacutá ipáyaidaca íichawa imawèniácálewa”, íimacaté yáa profetaca.

³⁶ Canácata cachàiníirica Dios íicha, Dios idàbacáináté macáita wawàsi, yá nacáa Dios icùaca macáitani, yá nacáa macáita yáa iyéerica, iyaca Dios írípíná. ¡Iná wàacué Dios írì cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

12

La vida consagrada a Dios

¹ Píacué nuénánáica, Dios idéca iicáca wapualé manuísíwata imànicaténá walí cayábéeri, íná nùalàacué pía manuísíwata pimàacáanápinacué píawawa Dios írì iyúwa cáuri ofrenda, mabáyawanéeri nacáa, casíimáiri nacáa Dios iicáca. Yácata báisíiri culto Dios iwàwéericuéca pimànica írì, pìacaténacué Dios icàaluíniná cáiwitáiséeri iyú.

² Picácué quirínama pìyaca càide iyúwa èeri mìnánáa iyáanáa siùcade, níaa càimíyéica yáalíawa Dios ìwali. Néese piwènúadacué yáa píináidáanáacawa yéewacaténacué pìyaca píiwitáise wàlisàa yáapichawa, yéewanápinacué nacáa píalíacawa Dios íiwitáise ìwali, càinácaalí Dios iwàwáanáacué pimànica cayábéeri, mabáyawanéeri iyú, casíimáirica Dios iicáca.

³ Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú imàacáanápiná nuíbaidaca írípíná. Ichùullaca núa nùalàanápinacué pía. Iná núumacué pirí: Picácué máini cachàini piicáca píawawa càmicaalícué máini cachàini pía. Néese, iwàwacutácué píináidacawa pìwaliwa cáiwitáiséeri iyú. Picácué píalimáida pimànica áiba píibaidacaléwa Dios írípíná càmicaalí Dios imàaca pirí càiri chàinisi píibaidacaténá cà. Néese pimànicué píibaidacaléwa Dios írípíná, yáa íibaidacalési Dios imàaquéericuéca pirí càiri chàinisi pimànicaténáni, yáa chàinisi Dios imàaquéericatécué pirí idàbacaalítécué peebáidaca itàacáa.

⁴ Péemíacué comparación: Abéericata yáa waináca, quéwa wadènlaca wàwalíséeriwa madécaná. Iya nacáa wáiwita, wacáapi nacáa, wàabàli nacáa, wàuwu nacáa, watuí nacáa. Macáa wàwalíséeri imanùbaca nadènlaca náibaidacaléwa méetàucunamata náichawáaca.

⁵ Càita nacái wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Ewita manùbéeyéicáaníta wía, càicáaníta wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica Cristo ichàini iyú. Yá waicáyacacawa càide iyúwa abémisana, càide iyúwa wainá idènianá ìwalíséeriwa madécaná quéwa abéericata yái waináca.

⁶ Dios imàacacaté walí chàinisi wáalimáwanama méetàucunamata wáichawáaca càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni. Iná iwàwacutá wamànica cayábéeri waliwáaca wayúudàayacacatenáwa, wáibaidáanápíná Dios irí càide iyúwa Dios imàacáanaté walí chàinisi. Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wacàlidacatená tàacáisi inùmaliçuise, yásí iwàwacutá wacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacani.

⁷ Wadèniacaalí chàinisi Dios néeséeri wayúudàacatená áibanái, yásí iwàwacutá wayúudàaca nía cayábéeri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yéewáidacatená áibanái wenàiwica Dios itàacái iyú, iwàwacutá yéewáidaca nía cachàiníiri iyú.

⁸ Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi yàalàanápíná áibanái ichàiniadacatená nawàwa, iwàwacutá imichàidaca áibanái íiwitáise mamáalàacata. Cawinácaalí wéenáca yéerica cawèníiri iyúudàacatená áibanái, iwàwacutá càimírira canùmasée yàasu ofrenda ìwaliwa. Cawinácaalí wéenáca icuèrica wía icùacatená wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá icùaca wía cáalíacáiri iyú. Cawinácaalí wéenáca Dios imàaquéericaté irí chàinisi iicácatená catúulécanéyeyéi ipualé iyúudàanápíná nía, iwàwacutá iyúudàaca nía casímáiri iyú.

Deberes de la vida cristiana

⁹ Cáininácué piicáyacacawa báisíiri iyú. Pimàacacué píichawa píiwitáise báawéeriwa. Pimànicué mamáalàacata abéerita yái cayábéerica.

¹⁰ Iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa iyúwa abémisana. Iwàwacutácué piicáyacacawa iyúwa cachàiníiyéi íichawáaca, cáimiétaquéri iyú nacái.

¹¹ Cachàinícué píiwitáise, picácué ínu pía. Píibaidacué Wáiwacali irípiná cachàiníiri iyú macái pichàini iyúwa.

¹² Piyanídacuéwa casímáiri iyú wacùacáinácué wàyáanápíná càiripináta Dios yáapicha. Pìidèniacué piùwichàanáwa matuìbanáiri iyúni piùwichàacaalícuéwa Wáiwacali irípiná peebáidacáinácué itàacái. Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios íicha mamáalàacata.

¹³ Piyúudáacué wenàiwica yeebáidéeyéica Dios itàacái. Pimàacacué nalí yái namáapuèrica. Pitàidacué cayába cawinácaalícué ipáchiéyéica pía, níái yeebáidéeyéica Jesucristo, peedácaténácué píataléwa nía.

14 Aibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, pisutácué nalí Dios imànínápiná nalí cayábéeri. Picácué pisutá Dios ícha yùuwichàidáanápiná nía.

15 Casímáicué piwàwa náapicha cawinácaalí casíméeyéica iwàwa. Pìacawéeridacué nacái cawinácaalí achúméeyéica iwàwa.

16 Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca. Picácué cachàini piicáca píawawa áibanái ícha, néese pìacawéeridacué wenàiwica càmiyéica cachàini áibanái ícha canánama. Picácué pínáidawa máini cáalíacáica píá áibanái ícha.

17 Aibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, picácué pimàni nalí báawéeri pípuináwa. Piyacué machacànìiri iyú macái wenàiwica iicápiná.

18 Pimànicué píalimáanáta pìyacaténá matuìbanáiri iyú áibanái yáapicha macáita.

19 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, áibanáicaalí imànicué pirí báawéeri, picácué pimàni nalí báawéeri pípuináwa, néese, pimàacacué Dios yùuwichàidaca nía. Càité áiba profeta itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmalícuise. Dios ímacaté: “Núacata yái yùuwichàidéeripináca wenàiwica nabáyawaná ìwalísewa, yásí nùaca nawèniwa, macáita imàníyéica báawéeri áibanái irí”, ímacaté yái Diosca.

20 Càité nacái Dios ímaca: “Máapicaalí piùwide, píá iyáapiná. Macàlacaalí iwàwa, píá ìira úni. Pimànicaalí irí càì cayábéeri, yásí báicani ibáyawaná ìwaliwa, yái yùuwidéenaca imànica píá”, ímacaté yái Diosca.

21 Picácué piwàwali yái báawéerica imàníricatécué pirí, ipíchaná imawèniadacuéca píiwitáise cayábéeri. Picácué pimàni irí báawéeri àniwa pípuináwa. Néese pimànicué irí cayábéeri pimawèniadacaténá íiwitáise báawéeri, pìacawéeridacaténácué pimànicani.

13

1 Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutácué macái peebáidaca natàacái níái icuèyéicuéca píasu cáli, Dioscáiná idéca yàaca nachàini nacùanápinácué píasu cáli, idéca nacái Dios imàacaca nacùaca wenàiwica.

2 Iná cawinácaalí càmiyéica yeebáida yàasu cáli icuèrinánái itàacáiwá, nàuwideca namànica Dios yái imàaquéerica nàasu cáli icuèrinánái icùaca wenàiwica. Néese cawinácaalí càmiyéica càì yeebáida, nàuwichàapinácawa.

3 Níái icuèyéica wàasu cáli càmita nàya nacalùadacaténá wenàiwica imàníyéica cayábéeri, néese nàyaca nacalùadacaténá wenàiwica imàníyéica báawéeri áibanái irí. Piwàwacaalí pìyaca macàaluínáta náicha níái icuèyéica píasu cáli, néese píya

machacànìiri iyú, yásí cayábaca naicáca píawa, níái icuèyéica pìasu cáli.

⁴ Níái icuèyéica pìasu cáli, idéca Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái, imànicaténá piri cayábéeri. Quéwa pimànicaalí báawéeri, yásí iwàwacutá cáaluca pía náicha, Dioscáiná imàacaca nàuwichàidaca wenàiwicanái báawéeyéi íiwitáise. Dios imàacaca nacùaca wenàiwicanái nàuwichàidacaténá machacànìiri iyú cawinácaalí imànìirica báawéeri áibanái irí.

⁵ Iná iwàwacutá wamànica càide iyúwa nachùullaná wía, níái icuèyéica wàasu cáli. Càmita meedá weebáidaca nía ipíchaná wàuwichàacawa, néese weebáidaca nía wáaliacáináwa wawàwalìcuísewa Dios iwàwa wamànica càide iyúwa nachùullaná wía.

⁶ Dios imàacacué nacùaca pìasu cáli, íná iwàwacutácué pipáyaidaca nía càide iyúwa gobierno ichùullanácué pipáyaidaca píichawa nía, náibaidacáiná iyúwa Dios imàacáaná náibaidaca.

⁷ Pimànicué macái picuèrinánái iríwa càide iyúwa nachùullaná pía, níái icuèyéicuéca pìasu cáli. Pipáyaidacué píichawa níái yeedéeyéica plata gobierno irípiná. Pipáyaidacué nacái níái yeedéeyéica plata pìasu cawèníyeyéi ìwalìsecuéwa gobierno irípiná. Càita nacái píacué nacàaluíniná níái iwàwacutéeyéica píaca icàaluíniná. Càita nacái píaca náimiétacaná níái iwàwacutéeyéica píaca ìmiétacaná.

⁸ Picácué pimawèniá áibanái íicha wawàsi mamáalàacata, plata nacái, idécanáamicué pimawèniacále yàasu èeri yàanàaca pipáyaidáanápínácué píichawani. Iyacáinácué piri abéeri wawàsi cayábéeri iwàwacutéericuéwa pimànica, yái cáinináanácuéca piicáyacacawa. Canácatáita wáaliméeripiná wamáalàidaca wapáyaidaca wáichawa macáita yái wamawèniacálecawa cáinináanápíná waicáca áibanái wenàiwica càiripináta càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalìcuíse.

⁹ Càité íimaca yái tàacáisica: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmíichúaca pínusiwa, càmíirica pinìrisiwa nacái, picá pinúa wenàiwica, picá piyéedù, picá picàlida pichìwawa áibanái ìwali, picá piwàwa pìasupínáwa áibanái yàasu”, càì íimaca yái Dios itàacáica. Nàyaca nacái áiba wawàsi Dios ichùulièyéica wamànica, quéwa macáita yái ichùullacanásica íimáanáca abéeri wawàsi, càide iyúwa yái ichùullacanási maléenéeri íimáaná: “Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa pimànicaténá nalí abéerita cayábéeri”, càì íimaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Cáininácaalí waicá áibanái wenàiwica, càmita wamàni nalí báawéeri, íná cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica, yásí wamànica wàacawa macáita càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

¹¹ Aiba wawàsi nacái, iwàwacutácué piwàwalica máini báawéerica yái èerica wàyáanáca siùcade, iwàwacutá nacái wacawàacawa wadapùle íchawa wáibaidacaténá cachàiníri iyú Dios irípiná, yácáiná mawiéniwanáica wéeniwaná Wáiwacali iwasàacatáipiná wíawa. Mawiéniwanáica walíni ícha yára èerimicaté wadàbaçatáicaté weebáidaca itàacái.

¹² Mesúnamáita imáalàapinácawa wáicha yái èeriquéi, siùcade amaláca yàacawa wawicáu yára wéeniwanápináca Wáiwacali iwasàacatáipináca wíawa, íná iwàwacutá wamàacaca wáichawa wáiwitáise catéeriwa ipíchaná wamànica càide iyúwa èri mìnaná catéeyéi íiwitáise imàníiná. Yá wamànicué cayábéeri màulenácaténá wía Dios icamaláná irícu wamànicaténácué cayábéeri macái wenàiwica iicápiná. Càipiná wamànica ùwicái Satanás ípunita, càide iyúwa úwinái ìwalicaalí quírameníri bàlesi dàaléeri nabàlùacaténáwa tàì íméeri iyú nàuwidenái ípunitawa.

¹³ Yá wamànicué machacàníri iyú macái wenàiwica iicápiná càide iyúwa wenàiwica iyéeyéica Dios icamaláná irícu. Picácué wacàma wàyaca. Picácué nacái wamàni báawéeri fiesta málaléqueri iyú. Picácué nacái waimáca náapicha níara iiméeyéica asíanái yáapicha plata ìwalinápiná; càita nacái picácué wamàni wáalaniwa. Picácué nacái wacuísáyacawa chàinisíiri iyú. Picácué nacái báawa waicáca áibanái nàasu cawèníri ìwalísewa.

¹⁴ Néese pìyacué càide iyúwa Wáiwacali Jesucristo ìyáanáte, yásí Wáiwacali icùacué píawa wàuwide Satanás ícha, càide iyúwa úwinái ibàle dàaléeri icùacaalí úwinái nàuwidenái íchawa. Yá picácué picutá písímáidacaténá píiwitáise bàaluisàimiwa ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

14

No critiques a tu hermano

¹ Nàyaca abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, quéwa càmiyéi cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali càmicáiná náalíawa càinácaalí iwàwacutáaná nàyaca, càmita nacái náalíawa cayába ìwali yái cayábéerica Dios imànírica walí mawèníri iyú mabáyawanácaténá iicáca wía. Quéwa picácué báawa piicáca nía càmiyéica cachàini íiwitáise, néese pìacawéeridacué nía. Picácué pitàaní náapicha chàinisíiri iyú piwènúadacaténá náiwitáise náináidáanápínáwa càide iyúwacué pínáidáanáwa.

² Níacáiná abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náináidacawa cayábacani nayáacaalí macái yàacàsi íiwitáaná, iinási nacái, quéwa áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nayáaca yáawami bànacalé, àicu iyacaná nacái, ipíchaná nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáiná yéeniwanáca. Cáaluca nayáaca iinási càmicáiná

cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Càmitàacá manuí náináidacawa nawàwawa Wáiwacali ìwali.

³ Uwé, cawinácaalí iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, iwàwacutá càmita cachàini iicáca yáawawa yéenasàiri íichawa, yái càmirica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Yái iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita iicáani yéenasàiri iquínináwa, càmita nacái caná iwèni iicàceni, iyúwa càmiri yáalíawa nacái. Càita nacái yái càmirica iyáa macái yàacàsi íiwitáaná iwàwacutá càmita itàani báawéeri iyú ìwali yái wenàiwica iyéerica macái íiwitáaná, cayábacáiná Dios iicáca íiwitáise.

⁴ Péemìà comparación: Canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba asìali yàasu wenàiwica ìwali. Cayábacaalí íiwacali iicáca yái íibaidacalési yàasu wenàiwica imànírica irí, càita nacái báawacaalí iicáca yái wawàsi yàasu wenàiwica imànírica, yácata íiwacali yàasu wawàsica, càmirica pìasu wawàsi. Càita nacái canáca yéewaná pitàanica báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Wáiwacali itàacái, Wáiwacali yàasu wenàiwicacáináni, càmirica pìasu. Quéwa Wáiwacali yáalimá iyúudàaca yàasu wenàiwicawa imàníinápiná càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

⁵ Abénaméeyéi nacái náináidacawa máiníri cayábaca abé èri macái semana imanùbaca áiba èri íicha canánama. Quéwa áibanái wenàiwica naicáca macái èri imanùbaca abédanamata. Iwàwacutá nàalimáwanama nàalíacawa machacàníri iyú càinácaalí Dios iwàwáaná namànica.

⁶ Cawinácaalí íináidéericawa máiníri cayábaca abé èri macái semana imanùbaca, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Càita nacái cawinácaalí iiquéerica macái èri imanùbaca abédanamata, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná. Cawinácaalí iyéerica macái yàacàsi íiwitáaná, càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacái Dios irí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa. Aiba wenàiwica càmita iyáa macái yàacàsi íiwitáaná ipíchaná iyáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáiná yéenáiwána. Càmicaalí iwàwa iyáaca iinási, yá càì imànica yàacaténá Wáiwacali icàaluíniná, yàaca nacái Dios irí cayábéeri iyáacalé ìwaliwa.

⁷ Wía yeebáidéeyéica Wáiwacaliwa, càmita wàya walípináwa, càmita nacái wéetáwa walípináwa.

⁸ Néese wía yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacáíwa, idècunitàacá wàyaca cháí èri irícu, yá wàyaca wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Càita nacái wéetácaalípináwa, yásí wéetácawa càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná. Iná idècunitàacá wàyaca cháí èri irícu, càita nacái wéetápinácaalíwa, yá Wáiwacali yàasunáica wía mamáalàacata.

9 Wáiwacali yàasunáica wía, yácáiná Cristo yéetácatéwa, yáté nacái yèepùaca cáuca àniwa Náiwacalicaténáni níara yéetéyeyimicawa, nía nacái cáuyéica cháí èeri irìcu.

10 Iná picá pitàani báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Picá nacái caná iwèni piicàcani. Iwàwacutácáiná macáita wàacawa áibaalípiná wabàlùacaténáwa Dios ípunita yéewanápiná Dios icàlidaca waináwaná ìwali, càinácaalíté wamàníná, wáináidaca nacáíwa cháí èeri irìcu.

11 Wàaliacawa báisíricatani, áiba profetacáiná itànàacaté yái tàacáisi Dios inùmalìcuise. Dios ímacaté:

“Péemiacué cayàbani, núumacáiná cáimiétacanéeri iyúni, núa Picuèrinácuéca Dios, macái wenàiwicanái ibàlùapínacawa yùulù iyúwa nuípunita, yá nàapínaca nulí cayábéeriwa”,

ímacaté yái Diosca.

12 Iwàwacutápiná macáita wía wacàlidaca waináwaná ìwaliwa Dios irí, càinácaalíté wamàníná, wáináidaca nacáíwa cháí èeri irìcu.

No hagas tropezar a tu hermano

13 Iná picácué watàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese píalimáidacué càminápiná pimàni áiba wawàsi imàaquéeripíná áibanái imànica ibáyawanáwa.

14 Núa, yeebáidéerica Wáiwacali Jesús itàacái, núalíacawa báisíri iyúcani càmita yáalimá casacàaca yàacàsi irínáamitawa, ínà càmita báawa wayáacani. Quéwa áibacaalí wenàiwica casacàacaalí iicáca yái yàacàsica ídolo cuwáiná yéenáíwaná ìwalíse, yá casacàaca iríni, yái yàacàsica, ínà báawaca iyáacani.

15 Quéwa áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái naicácaalí piyáaca yàacàsi casaquèerica naicáca ídolo ìwalíse, níái cuwáiná yéenáíwanáca, nadàbacaalí nacái nayáacani càide iyúwa piyáaná piyáacaléwa, yá namànica nabáyawanáwa, achúma nacái nawàwa ìwalíse, nayúunáidacáiná Dios càmita iwàwa nayáaca iinási áibanái inuérimica nàacaténá cuwáiná icàaluíná. Yá càmita pimàni cayábéeri, càmita nacái cáininá piicáca áibanái. ¡Picá pimàni càiri wawàsi imàaquéerica áiba wenàiwica icaláacawa Dios itàacái ícha, piwàwacáiná piyáaca meedá áiba yàacàsi íwitáaná! Picá piimáicha Cristo yéetácatéwa íchawalíná nacái.

16 Ewita càmicáaníta báawa piríni yái wawàsica, càicáaníta càmita cayába pimànicani áibanáicaalí itàaníca báawéeri iyú Dios itàacái ìwali ìwalíse yái pimànírica.

17 Dios càmitaté imáida wía icùacaténá wía iyúwa yàasu wenàiwicanái yéewanápiná meedá wayáaca yàacàsi, wàira nacái càide iyúwa wawàwáaná. Néese Dios icùaca wía wàyacaténá

machacànriri iyú, matuíbanáiri iyú nacái wáapichawáaca, casímáiri iyú nacái Espíritu Santo ìwalíse.

¹⁸ Cawinácaalí càì íbaidéerica Cristo irípiná, cayábaca Dios iicácani. Yá nacái áibanái wenàiwicanái iicáca cámiétaquéri iyúni.

¹⁹ Dios iwàwacáiná càì wàyaca, íná wamànicué wáalimáanáta macái wachàini iyúwa wàyáanápíná matuíbanáiri iyú wáapichawáaca yéewanápíná wachàiniadaca wawàwawáaca, yéewacaténá cachàiníwanái mamáalàacata wáiwitáise canánama Wáiwacali ìwaliwa.

²⁰ Dios imàacaca yàacawa cayábéeri wawàsi péenàsàiri iwàwalìculé, yái càmiirica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Iná picá pimàaca piyáacalé imáalàidaca yái cayábéerica Dios imàaquéerica péenàsàiri iwàwalìculé. Báisíta masacàaca macái yàacàsi, quéwa abéericaalí wééná icaláacawa Dios íicha wayáacalé ìwalíse, yá wamànica wàacawa irí báawéeri.

²¹ Aiba wenàiwica imànicaalí ibáyawanáwa iicácáiná piyáaca iinási, pìira nacái ìracalési ipuúri, pimàni nacái áiba wawàsi, yá cayába cachàiníwanái pimàacacaalí píichawa macáita yái wawàsica, ipíchaná áiba wenàiwica imànica ibáyawanáwa, icaláacáichawa Dios íicha ìwalíse yái pimànírira.

²² Píalíacaalíwa càmita pimàni pibáyawanáwa piyáacaalí iinási áibanái inuérimica yàacaténá ídolo icàaluíniná, yá cayábaca càì píinàidacawa abéerita Dios iicápiná, quéwa picá canùmasée pía ìwali áibanái yàacuése. Casímáica iwàwa cawinácaalí yáaliéricawa càmita imàni wawàsi Dios iiquéerica báawéeri iyú.

²³ Quéwa áiba wenàiwica càmita yáaliáwa cayába asáisí Dios imàacacaalí iyáaca áiba yàacàsi, ìira nacái. Néese iyáacaalí yái yàacàsica, yásí cabáyawanácani, càmicáiná yáaliáwa cayába iwàwalìcuísewa asáisí Dios imàacacaalí iyáacani. Wamànicaalí wawàsi càmiirica wáaliáwa cayába wawàwalìcuísewa Dios imàacáaná wamànicani, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

15

Agrada a tu prójimo, no a ti mismo

¹ Abénaméeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitàacá náaliáwa cayába, íná càmita máini cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Uwé, wía yeebáidéeyéica tàì íiméeri iyú, iwàwacutá wàidenàcani matuíbanáiri iyú càmicaalítàacá abénaméeyéi wenàiwica náaliáwa macáita, wayúudàcaténá nía, níái càmiíyéica cachàini íiwitáise Wáiwacali ìwali. Iwàwacutá nacái càmita wamàni càide iyúwa wawàwáanáwa meedá, wasímáidáanápíná meedá wíawawa.

² Macáita wía iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápiná cachàinica náiwitáise Wáiwacali ìwali cachàiniwanái mamáalàacata.

³ Cristocáiná càmítaté imàni càide iyúwaté iwàwáaná isíimáidáanápiná meedá yáawawa, néese imànicaté càide iyúwa áiba profeta itànàanáté tàacáisi Cristo inùmaliçuise. Cristo ímacaté Dios irí: “Níái icuíséeyéica íchawa pía báawéeri iyú, nadéca nacuísaca náichawa núa nacái”, ímacaté yái Cristoca.

⁴ Macái yái tàacáisi profetanái itànèericaté bàaluité Dios inùmaliçuise Dios imàacacaté natànàacani yéewáidacatená wía. Yái tàacáisi yéewáidaca wía, ichàiniada nacái wawàwa wàidenìacatená wàuwichàanáwa matuúbanáiri iyú cachàiniwanái, àta wàanàacatalépináta chènuniré.

⁵⁻⁶ Yá nusutáca Dios ícha pirípinácué, yái iyúudèrica wàidenìaca wàuwichàanáwa matuúbanáiri iyú, ichàiniadéerica nacái wawàwa. Nusutácué Dios ícha pirípiná iyúudàanápinácué pìyaca matuúbanáiwaca píapichawáaca, càide iyúwaté Cristo Jesús iyáaná, yéewanápinácué píaca Dios irí cayábéeri abédanamata càide iyúwa wenàiwicanái icántàacaalí abédanamata macáita namanùbaca iyúwa, píacatenácué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica.

El evangelio es anunciado a los no judíos

⁷ Iná iwàwacutácué piicáyacacawa iyúwa abémisana éwita abénaméeyéi càmícaánitáacá náalíawa macáita, Cristocáiná yeedácatécué pía yàasunáipináwa, macáitacué pía, yéewacatená macáita náalíacawa máini cachàinica Dios, nàanápiná irí cayábéeri.

⁸ Nuwàwacué nucàlidaca piríni Cristo yàanàacaté chènuníse iyúudàacatená judiónái. Càité Cristo imànica càide iyúwaté Dios icàlidáaná wàawirináimi iríni cáimiétacanéeri iyú. Càité Cristo imànica yásáidacatená Dios imànica machacàníiri iyúni càide iyúwa icàlidáaná wenàiwicanái iríni cáimiétacanéeri iyú.

⁹ Cristo yàanàacaté yéewacatená càmíyeyéi judío nacái nàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái Dios iicáanáca wenàiwicanái ipualé. Càité profetanái itànàaca tàacáisi Cristo íméricaté Dios irí. Cristo ímacaté:

“Iná nùapiná pirí cayábéeriwa càmíyeyéica israelita yàacuésemi, nucántàapiná nacái píipidená ìwaliwa nucàlidacatená pináwaná ìwali cáimiétaquéri iyú”,

ímacaté yái Cristoca.

¹⁰ Càita nacái profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Moisés ímacaté:

“¡Píacué càmíyeyéica israelita, casímáicué piwàwa israelitanái yáapicha, Dios yàasu wenàiwicanáica!”

ímacaté yái Moisésca.

11 Aiba profeta nacái itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuise. Yáté ìimaca:

“¡Píacué Wacuèriná Dios irí cayábéeri, macáitacué pía càmíyéica israelita!”

ìimacaté yái profetaca.

12 Profeta Isaías itànàacaté nacái tàacáisi Dios inùmaliçuise. Isaías ìimacaté:

“Isaí ìiri rey David itaquénáinámi nàyaca siùcade iyúwa àicumi yùuquériwa, càmíciná cachàini nía. Quéwa càide iyúwa wàlisài àicu achúméri ibacácaalíwa àicu ipíchu yèewíse, idàwinàacaténáwa wàlisài iyú àniwa, càita nacái abéeri rey David itaquérinámi imichàapínacawa icùcaténá càmíyéi israelita, yásí neebáidapíná itàacáwa”,

ìimacaté yái Isaíasca, icàlidacaténáté Cristo icúanápinaté càmíyéi israelita.

13 Nusutácué Dios ícha pirípinácué yái imàaquérica manuíca wáináidaca wawàwawa ìwali. Nusutáca Dios ícha imàacáanápinácué casímáica piwàwa manuísíwata, matuíbanáicaténácué píiwitáise, píacué yeebáidéyéica itàacái. Nusutáca Dios ícha imàacáanápinácué manuíca píináidaca piwàwawa ìwali manuísíwata, Espíritu Santo ichàini iyú.

14 Píacué nuénánáica, núalíacawa máini cayábacuéca píiwitáise, máini cáalíacáiyéicuéca nacái pía, píalíacué nacái cainácaalí iwàwacutáanácué píalàayacacawa éeréeri iyú.

15 Quéwa nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca nucàlidacaténácué pirí abénaméeyéi wawàsi ìwali machacànìiri iyú, macàaluínináta, ipíchanácué píimáichaca nía. Nudéca càì numànicani Dios imànicáináté nulí cayábéeri mawènìiri iyú imàacáanápiná nuíbaidaca Jesucristo irípiná.

16 Dios idéca ichùulíaca nuíbaidáanápiná Jesucristo irí nuyúudàcaténá càmíyéi judío. Nuíbaidaca Dios irípiná càide iyúwa sacerdote imàacacaalí ofrenda Dios irí. Nucàlidaca càmíyéi judío iríni, yái Dios itàacáica ímérica Jesucristo iwàwaca iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Cawinácaalí yeebáidéyéica yái tàacáisica nucàlidéerica nalí, càica níade iyúwa nùasu ofrenda numàaquérica Dios irí. Casímáica Dios iicáca nía Espíritu Santocáiná idéca masacàaca imànica náiwitáise, íná Dios iicáca nía iyúwa cayábéeri ofrenda, mabáyawanéeri nacái.

17 Cristo Jesús idéca iyúudàaca núa, yái Cristo Jesús nuebáidéerica itàacái. Cristo iyúudàacáiná núa, íná càmíyéi judío nadéca neebáidaca itàacái; yá máini casímáica nuwàwa siùcade ìwalíse yái nuíbaidacaléca Dios irípiná.

18 Canácatáita nuwàwa nucàlidaca nuináwanáwa çanùmáséeri iyú, néese nuwàwacáita nucàlidaca Cristo iináwaná ìwali, cainácaalí cayábéeri wawàsi Cristo imàníríca nuíbaidacalé

ìwalìse, nùasu tàacáisi ìwalìse nacái, iwènúadacaténá càmíiyéi judío ìwítáise neebáidacaténá Dios itàacái.

19 Neebáidaca Cristo itàacái naicácáináté numànica Dios ichàini iyú yái càmíirica wenàiwica idé imànica. Càité Cristo imáidaca nía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios yàatanáiséerica. Càita nudéca numaalàidaca nucàlidaca nalíni yái tàacáisica íméerica Cristo iwàwaca iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nudéca nucàlidacani Jerusalén iyacàlená mìnanáí irí, nalí nacái iyéeyéica áiba cáli ínata canánama, àta nùanàacatalétaté Iliria yàasu cáli néré.

20 Càité nùalimáidaca macái nuchàini iyúwa nucàlidáanápínáté nalíni alé càmicalécáté néemlàtécáwa Cristo iináwaná ìwali náalíacaténáwa Cristo iwàwaca iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càmitaté nuwàwa nuéwáidaca wenàiwica alé áibanái yéewáidacatalécáté nía Cristo ìwali, nuwàwacáináté nucàlidaca abéta nalíni, cawínacaalí càmíiyéicaté yéemlàcáwa Cristo iináwaná ìwali.

21 Càita nucàlidaca nalíni numànicaténá càide iyúwaté áiba profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmallicúise. Profeta itànàacaté wenàiwicanái néemlàanápínáté Cristo iináwaná ìwali:

“Níái càmíiyéicaté yéemlàcáwa iináwaná ìwali, náalíapínaca ìwali; yá néemlàpínaca iináwaná ìwali, yái càmíiricaté néemlàcáwa”,
ímacaté yái profetaca.

Pablo piensa ir a Roma

22 Manùba yàawiría máadáini nuwàwacaté nupáchiacuéca pía, quéwa càmítaté nùalimá máinicáináté càulenáca núa nuèpunícáinátéwa nucàlidaca Cristo iináwaná ìwali.

23 Quéwa nudéca numaalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Dios irípiná cháí áiba cáli ínata, íná yéewa nupáchiapínacuéca píawa càide iyúwaté nuwàwáaná numànica madécaná camuí.

24 Nuínáidacawa nùalimáanápíná nupáchiacuéca pía nùapínacaalíwa España yàasu cáli nérépináwa. Néese idécanáami nupáchiacuéca pía casímáiri iyú maléena èeripíná, yá nusutácué pícha wawási piyúudáanápínacué núa nùacaténáwa España yàasu cáli nérépináwa.

25 Quéwa siúcade nùacáwacawa Jerusalén iyacàlená nérépináwa nutécáténá nalí plata, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

26 Nutépiná nalí plata néré áibanáicáiná wéenanái càmíiyéi judío, Macedonia yàasu cáli néeseéeyéi, Acaya yàasu cáli néeseéeyéi nacái, nadéca namàacaca plata ofrenda iyú nabànùacaténá nalíni níara wéenanái judío catúulécanéeyéica iyéeyéica Jerusalén iyacàlená néré.

27 Nadéca nàwacáidaca plata casímáicáiná nawàwa nayúudàanápíná judíonái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata ichùulièricaté nàwacáidàanápíná plata. Néese nadéca namànica cayábéeri, níacáiná càmiyéi judío imawènlaca judíonái ícha cayábéeri. Quéecháwanáimi judíonái neebáidacaté Jesucristo itàacái, néese nàacatéwa nacàlidàanápíná càmiyéi judíonái iríni. Càité judíonái iwacùacaté yái cayábéeri wawàsica càmiyéi judío irí, nayúudàacaténá càmiyéi judío íwitáise. Iná càmiyéi judío imawènlaca judíonái ícha cayábéeri, iná siùcade iwàwacutá càmiyéi judío iyúudàaca judíonái nàasu wawàsi iyúwa èeri irícuírca, níara judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càipíná càmiyéi judío iwacùaca cayábéeri wawàsi judíonái iríwa, yái plataca iyúudèeripínáca judíonái.

28 Iná nudécanáami numàalàidaca numànica yái wawàsica nàanápíná nalí yái ofrendaca, yásí nùacawa España yàasu cáli nérépináwa, yá nupáchiapínacué píawa nùwaliwa ipíchawáise nùacawa España yàasu cáli nérépiná.

29 Nùaliacawa cayába nùapínácaalícuéwa píatalé, yá Cristo imànipíná nulí cayábéeri manuísíwata.

30 Píacué nuénánáica, nùaliacawa cáininácuéca piicáca Wáiwacali Jesucristo, nùaliaca nacáiwa Espíritu Santo idéca imàacaca cáinináca waicáyacacawa. Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata písutàanápínacué nulí Dios piyúudàacaténácué numànica ùwicái Satanás ípunita.

31 Písutácué Dios ícha nulípiná icùanápíná núa náicha abénaméeyéica càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái iyéeyéica Judea yàasu cáli íinata. Písutácué nacái Dios ícha yéewanápíná casímáiri iyúca wéenanái judíonái Jerusalén iyacàlená mìnánái needáca nalíwa yái ofrendaca nutéeripínáca nalí.

32 Písutácué Dios ícha nulípiná imàacàanápínacué nùacawa píatalé casímáiri iyú, Dios iwàwacaalí càì numànica, nuicácaténácué pía, wachàiniadacaténá wawàwawáaca.

33 Nusutácué Dios ícha píripínacué imàacàanápínacué macáita piyaca matuñbanáiri iyú. Báisíta, amén.

16

Saludos personales

1 Siùcade nucàlidacué pírí wéenasàatúa Febe iináwaná ìwali, cayábéechúa íwitáise, yeebáidéechúa Jesucristo itàacái. Udéca uíbaidaca Dios irípiná nèewiré níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Cencrea iyacàlená írícu.

2 Pitàidacué úa cayába Wáiwacali ípidená ìwali iyúwa péenasàatúacué, peedácaténácué píataléwa úa, càide iyúwa iwàwacutáaná wamànica wéenanái iríwa, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Piyúudàacué nacái úa

càirínácaalí wawàsi umáapuèri, uyúudàacáiná madécaná wéénánáíwa, núacáanáita nacái.

³ Nuwàwali nacái úara Prisca, ùacawéeri Aquila nacái, níara yàacawéeridéeyéicaté núa wáibaidacaalíté Cristo Jesús irípiná.

⁴ Achúmacaté néetácawa nawasàacaténá núa áibanái ícha iwàwéeyéicaté inúaca núa. Iná nùaca nalí cayábéeri, càita nacái macáita wéénánái càmiyéica judío nàaca nalí cayábéeri, níara wéénánái ìyéeyéica yàcalé imanùbaca, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Càita nacái nuwàwali wéénánái alé ìwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto nacapèe irícu, yái nacapèeca Prisca, Aquila nacái. Nuwàwali nùacawéerináwa cáininéerica nuicáca ípidenéeri Epenetoca. Yái Epenetoca, yácata idàbánéeri wenàiwica yeebáidéericaté Cristo itàacái Asia yàasu cáli néeni.

⁶ Nuwàwali nacái María, íbaidéechúaca cachàiníri iyú Dios irípiná pèewi.

⁷ Nuwàwali Andrónico, Junias nacái, nùasu cáli néeséeyéica. Nàyacaté núapicha presoíyéi ibànalícu. Apóstolca nía, caináwanéeyéica, namànicáiná cayábéeri manuísíwata. Neebáidacaté Cristo itàacái nupíchawáise.

⁸ Nuwàwali Ampliato, nùacawéeriná cáininéerica nuicáca yeebáidéerica Wáiwacali itàacái.

⁹ Nuwàwali nacái Urbano, wàacawéeriná íbaidéerica wáapicha Cristo irípiná. Nuwàwali nacái yáara cáininéerica nuicáca Estaquis.

¹⁰ Nuwàwali nacái Apeles yáasáidéericaté manùbàawiría yeebáidaca Cristo itàacái tàì íiméeri iyú yùuwichàacaalítéwa Cristo irípiná. Nuwàwali nacái Aristóbulo yéénánái.

¹¹ Nuwàwali nacái nùasu cáli néeséeri ípidenéerica Herodión, Narciso yéénánái nacái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái.

¹² Nuwàwali nacái úara Trifena, úa nacái Trifosa, níara inanái íbaidéeyéica Wáiwacali irípiná. Nuwàwali nacái úara cáininéechúaca waicáca wéénásàatúa Pérsidaca, íbaidéechúaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

¹³ Nuwàwali Rufo yeebáidéerica Wáiwacali itàacái cayábéeri iyú. Nuwàwali nacái yáatúa imàníchúacaté nulí cayábéeri càide iyúwa núatúasíwa.

¹⁴ Nuwàwali nacái níara asianáica Asíncrito, Flegonte nacái, Hermes nacái, Patrobas nacái, Hermas nacái, nía nacái wéénánái ìyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Nuwàwali nacái yáara Filólogo, úara Julia nacái, yái Nereo nacái, yéénásàatúa nacái, Olimpas nacái, macáita nacái ìyéeyéica náapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁶ Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú. Macáita yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa imànica culto yàcalé imanùbaca, nawàwalicuéca pía.

17 Píacué nuénánáica, piicácué píchawa cayába cawinácaalí icàlidéeyéicuéca pírí áiba tàacáisi càmíricuéca imàaca abédanamata píiwitáise píapichawáaca, imàaquéricué nacái piseríacawa píchawáaca. Nawàwacué náalimáidaca pía, pimànínapínácué pibáyawanáwa, pitàanicaténácué pìwaliwáaca báawéeri iyú. Piicácué píchawa nía, càmícáiná namàni càide iyúwa ímáaná yái tàacásica péewáidéericatécúéwa iwali. Píacuéwa náicha.

18 Iwàwacutácué piacawa náicha càmícáiná náibaida Wáiwacali Jesucristo irípiná. Néese náibaidacáita nasíimáidacaténá níawawa meedá. Nàaca wenàiwica icàaluíniná, natàanica éeréeri iyú, cayábéeri tàacáisi iyúca nacái casímáiri wenàiwica yéemiaca. Càita natàanica nachìwáidacaténá wenàiwica bàsabàséeyéica íiwita, càmíiyéica yáalíawa cayába báisíiri tàacáisi iwali.

19 Ata alénácaalí nùacawa, yá macáita náalíacuéca piináwaná iwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái, íná casímáica nuwàwa. Nuwàwacué cáalíacáica pía pimànínapíná cayábéeri mamáalàacata, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

20 Pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, càmicaalícué nacái peebáida cachìwéeyéi itàacái, yásí yái Dios imàaquérica wàyaca matúbanáiri iyú iyúudàapínácué pimawèniadaca píchawa Satanás, machawàacacaténácué píchani, càide iyúwa àapimi piabàli yáapiré. Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínapínácué píri cayábéeri.

21 Timoteoca, yái nùacawéerináca cháí íbaidéerica núapicha Dios irípiná, iwàwalicuéca pía. Níái nùasu cáli néeséeyéi Lucio, Jasón nacái, Sosípater nacái ìyéeyéica cháí núapicha, nawàwalicuéca pía.

22 Núa, Tercio, nutànàaca yái cuyàlutaca Pablo irípiná, nuwàwalicué pía Wáiwacali ípidená iwali, weebáidacáiná itàacái.

23 Gayo nacái iwàwalicué pía, yái nùyéerica icapèe irícu, núa Pabloca. Yái Gayoca imàaquérica nacái icapèewa nàwacáidáyacacaténáwa namànica culto macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Erasto iwàwalicué nacái pía, yái icuèerica gobierno yàasu plata cháí yàcalé irícu. Wéenasàiri Cuarto iwàwalicué nacái pía.

24 Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha píripínácué imànínapínácué píri cayábéeri canánama. Báisíta, amén.

Alabanza final

25 Wàacué Dios irí cayábéeri, yái yáaliméericuéca dàalanamaca imànica pía, pimànicaalícué càide iyúwa tàacáisi ímáaná, yái tàacáisi nucálidéerica wenàiwicanái irí, yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Dàalanama Dios imànipínácué píawa pimànicaalícué

càide iyúwa tàacáisi íimáaná nuéwáidéerica iyú wenàiwica Jesucristo iináwaná ìwali. Yá nucàlidaca nalíni càinácaalíté Dios íináidáanáwa iwàwacutáanápinaté wamànica. Dios idéca yáasáidaca walíni yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha bàaluitésíwa ipíchawáiseté idàbaca èeri.

²⁶ Quéwa siúcáisede Dios imàacaca wáalíacawa, waléecaalí tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalícuíse. Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi càide iyúwa Dios ichùulianá wía, yái Dios camíirica imáalàawa. Yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha icàlidaca càinácaalíté Dios íináidáanáwa imàíinápinaté. Siúcade Dios imàacaca wenàiwica macái cáli néeséeyéi yéemiaca yái tàacáisi Dios ibèericaté náicha. Siúcade Dios imàacaca wenàiwica yeebáidacani.

²⁷ ¡Iyaca abéerita Dios, canáca íicha áiba cáalíacáiri, íná wàacué irí cayábéeri càiripináta Jesucristo ìwalíse! Báisíta, amén.

1 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nutànàacué piri cuyàluta. Dios idéca imáidaca núa nuíbaidacatená Jesucristo irípiná iyúwa apóstol, Jesucristo ibànùacatená núa càide iyúwa Dios iwàwáaná nucàlidacatená Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanái irí. Yái wéenásàiri Sóstenes yeebáidéerica Jesucristo itàacái ìyaca nacái núapicha cháí. Yá Sóstenes itànàacuéca piri núapichani, yái cuyàlutaca.

² Nutànàacué piri cuyàluta piácué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Corinto iyacàlená irícu. Peebáidacáinacué Cristo Jesús itàacái, íná pìyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá nacái Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise yàasunáicaténacué pía, ìibaidéeyéipiná abéerita Dios irípiná. Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáipináwa, náapicha macáita wenàiwica isutéeyéica yáawawa Wáiwacali Jesucristo ícha macái cáli ínata, yái Wáiwacali, Náiwacali nacái.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namàínápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, namàacáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Nùaca cayábéeri Dios irí pìwalicué mamáalàacata Dioscáiná idéca imànicuéca piri cayábéeri mawèníri iyú Cristo Jesús ìwalíse, yái pìyéericuéca abédanamata yáapicha.

⁵ Pìyacáinacué abédanamata Cristo Jesús yáapicha, íná Dios idéca càasuca imànicuéca pía madécaná chàinisi chènuníséeri iyú. Íná yéewa píalimácué picàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri iyú. Píalíacué nacáíwa cayába ìwali yái tàacáisi báisíríca.

⁶ Càita peebáidacuéca tàì íiméeri iyú yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali. Peebáidacuéca Cristo itàacái, íná yéewa pìyacuéca siùcade machacàníri iyú Dios iicápiná. Càita píasáidacuéca báisírícani, yái tàacáisica.

⁷ Íná canáta pimáapuèricuéca chàinisica quiríta Dios néeséeri idècunitàacá pícuacuéca Wáiwacali Jesucristo yàanàaca àniwa.

⁸ Yá Dios ichàniadapínacué piwàwawa peebáidacatenácué itàacái àta èeri imáalàacatalépinátawa yéewanápiná canáta yéewanácué nacháawàaca pía Wáiwacali Jesucristo yàanàacaalí àniwa.

⁹ Dios imàni càiripináta càide iyúwa icàlidáaná. Yá idéca imáidacuéca pía yàasu wenàiwicapináwa pìyacatenácué abédanamata Dios líri yáapicha, yái Wáiwacali Jesucristoca.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Píacué nuénánáica, nusutácué pícha manuísíwata Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali yàasu wenàiwicacáinácué pía, abédanamacué pimànica píiwitáisewa; picácué quirínama piseríaca píchawáaca. Abédanamacué píiwitáise canánama píapichawáaca, abéeri íiwitáisesi iyúta.

¹¹ Càicuéca núumaca pirí, píacué nuénánáica, níacáiná Cloé uénánái nacàlidaca nulíni picuísáyacáanásacuéwa pìyaca.

¹² Nuémìacuéca piináwaná ìwali abénaméeyéi péená íimaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íima: “Núacata Apolos yéewáidacalé píchacué”; càita nacái áibanái náimaca: “Núacata Pedro yéewáidacalé píchacué”; áibanái nacái íima: “Núacata Cristo yéewáidacalé píchacué”, càì náimaca.

¹³ Quéwa abéericata yái Cristoca, càmirita wáalimá waseríacani, wíacáiná yeebáidéyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháì èeri irìcu. Canáca yéewaná waseríaca Cristo iiná. Iná báawéeriquéi piseríanácuéca píchawáaca. Núa nacái, Pablo, càmitaté nuétáwa píchawalínácué píbáyawaná ìwalíise. Càmitatécué nacái píbautizáwa nuípidená ìwali. Iná báawéeriquéi picàlidáanácuéca píwaliwáaca nuéwáidacalécuéca pía áibanái íicha yeebáidéyéica Jesucristo itàacái.

¹⁴ ¡Núaca Dios irí cayábéeri canácáinaté nubautizéerica péenácuéca, ipíchanácué píimaca píwaliwa nuéwáidacalécuéca pía áibanái íicha! Níawamita Crispo, Gayo, níai nubautizéeyéicaté nùyacaalítécué píapicha.

¹⁵ Iná caná yéewaná náimaca nabautizáanásawa nuípidená ìwali.

¹⁶ Quéwa nubautizácaté nacái Estéfnas yéenanái, quéwa càmita núalimá nuwàwalica asáisi nubautizácaalíté áibanái.

¹⁷ Càmicáinaté Cristo ibànùacué núa pìyacàle néré nubautizáanápíná madécaná wenàiwica. Néese Cristo idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá wenàiwicanái iríni Cristo iwàwa iwàsàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Quéwa càmita nucàlida cayábanaméeri tàacáisi iyúni càide iyúwa casímáiná èeri mìnánái yéemìaca càmiyéica yeebáida Dios itàacái. Càmita nuwàwa nucàlidacani èeri mìnánái yáalíacái iyú, ipíchanácué wenàiwicanái iimáichaca abéerita yái Cristo yéetáanácawa iwàsàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yái Cristo yéetéericatéwa cruz ìwali wáichawalíná.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸ Wacàlidaca wèepunícawa yái tàacáisica: Cristo yéetácatéwa wáichawalíná cruz ìwali, íná yéewa yáalimá iwàsàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Aibanái yèeyéipínácawa infierno irìculé néemìacaalí yái tàacáisica, yá naicácani iyúwa

máiwitáiséeyéi itàacái, náimaca càmítasa yéewa cáiwitáiséeyéi yeebáidacani. Quéwa wía Cristo iwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wéemìaca cáalíacáiri iyúni, yái tàacáisica, wáalíacáináwa weebáidacaalí yái tàacáisi Cristo ìwali, yásí Dios iwàlisàidaca wáiwitáise cayábèeri iyú íiwitáise cachàiniiri iyúwa.

19 Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái. Dios íimacaté:

“Yá numáalàidapiná náicha náalíacái, níái íináidéeyéicawa cáalíacáica nuícha nía, cayábéeyéi nacái iicáca èeri mìnánái yáalíacái. Càipiná nacái nùasáidaca càmíta báisi náalíacawa”,

ímaca yái Diosca.

20 Iná canáca iwèni meedá yái náalíacáica, níái èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida Dios, éwita náináidacáanítawa cáalíacáica nía, néewáida nacái áibanái, náalía nacái natàaníca èeri yàasu wawàsi ìwali. ¡Dios idéca yáasáidaca canáca iwèni meedá yái èeri mìnánái yáalíacáica càmíiyéica yeebáida Dios!

21 Máini cáalíacáica Dios áibanái ícha canánama. Dios íináidacatéwa càmíinápinaté imàaca èeri mìnánái yáalíacawa ìwali náalíacái iyúwa. Néese Dios íináidacatéwa iwasàanápínaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, ìwalíise yái weebáidáanáca tàacáisi íiméerica Cristo yéetacatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Aibanái èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida Cristo, caná iwèni naicáca yái tàacáisica.

22 Abénaméeyéi judío náimaca neebáidáanápínása Cristo itàacái naicácaalí wamànica áiba wawàsi càmíríca wenàiwica idé imànica wáasáidacaténá wadèniaca Dios ichàini chènuníiséeri. Nía nacái càmíiyéica judío, caná iwèni naicáca yái tàacáisica càmíicáiná iya abédanamata náalíacái yáapícha, yái èeri mìnánái yáalíacáica.

23 Quéwa wacàlidaca yái tàacáisica: Yái Jesucristoca, yácata Mesías, Dios ibànuèricaté icùacaténaté judíonái. Néese yái Mesíasca yéetacatéwa wáichawalíná cruz ìwali. Judíonái yéemìacaalí yái tàacáisica, càmíta nawàwa neebáidacani. Nía nacái càmíiyéica judío néemìacaalí yái tàacáisica, yá caná iwèni naicácani iyúwa máiwitáiséeyéi itàacái.

24 Quéwa wía Dios imáidéeyéica yàasunáipínáwa, judíocaalí wía, càita nacái càmícaalí judío wía, weebáidaca yái Mesíasca, ípidenéerica Cristo, yéetéericatéwa cruz ìwali, wáalíacáináwa Cristo idèniaca Dios ichàini manuíri, idèniaca nacái Dios yáalíacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

25 Dios ibànùacaalíté Cristo yéetacaténáwa wáichawalíná, yáté caná iwèni èeri mìnánái iicáca yái Dios imàníríca, quéwa Dios imànicaté máini cáalíacáiri iyú macái èeri mìnánái yáalíacái ícha. Naicácaté Cristo iyúwa machawàaquéeri wenàiwica, yéetacáinátéwa máini báawéeri iyú cruz ìwali, quéwa wáalíacawa

Cristo yáasáidacaté iyaca walí Dios ichàini máiníri manuíca macái èeri mìnanaí ichàini ícha.

²⁶ Píacué nuénánaíca, iwàwacutácué piwàwalica Dios imáidacatécué pía yàasunáipináwa nàyacaalítécué pèewi máisibáwanáita cáaliacáiri èeri mìnanaí íiwitáise iyú, máisibáwanáí péenácué nacái ichùulièyéicaté áibanáí wenàiwica, càitacué nacái píseenáimi càmítaté máiní càasuca nía, càmita nacái máiní cachàinica nía cháí èeri írìcu.

²⁷ Aibanáí èeri mìnanaí càmíiyéi yeebáida Dios naicácuéca pía iyúwa máiwitáiseyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa íbáiniadacaténá wenàiwica ínáidéeyéicawa cáaliacáica nía áibanáí ícha canánama. Càita nacái èeri mìnanaí iicácuéca pía iyúwa machawáaquéeyéi, quéwa Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa íbáiniadacaténá wenàiwica cachàiníyéica iicáca yáawawa.

²⁸ Dios yeedácatécué pía yàasunáipináwa, píacué áibanáí iiquéeyéica iyúwa báawéeyéica meedá, iyúwa canéeyéica iwèni nacái, iyúwa càmíiyéica máiní cachàini cháí èeri írìcu, iyúwa wawàsi càmíirica ìya. Càita Dios yeedácatécué pía yáasáidacaténá caná iwèni iicáca èeri mìnanaí ichàini, cawinácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanáí ícha canánama.

²⁹ Iná canáca yéewaná cachàinica wenàiwica iicáca yáawawa Dios yàacuésemi, íbatàa abéeripiná.

³⁰ Quéwa Dios idéca imàacacué pìyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Dios imàaca nacái Cristo yáasáidaca walí Dios íiwitáise cáaliacáiri. Dios nacái mabáyawanáca iicáca wía ìwalíse yái Cristo yéetánácawa wáichawalíná. Cristo nacái masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná ícha yéewacaténá wáibaidaca abéerita Dios írìpiná, iwasàaca nacái wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³¹ Iná canáca yéewaná cachàinica waicáca wíawawa. Càité profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Píca picàlida pí-ináwaná ìwaliwa máinícasa cayábéerica pía áibanáí iicácaténá pía cáimiétaquéri iyú; néese picàlida Wáiwacali iináwaná ìwali, macáita yái cayábéerica Wáiwacali imàníirica píri, yéewacaténá áibanáí iicáca Wáiwacali cáimiétaquéri iyú”, íimaca yái Dios itàacáica.

2

El mensaje de Cristo crucificado

¹ Quéwacué nuénánaí bàaluité nùanàacaalítécué píatalé, nucàlidacatécué píri yái tàacáisi Dios íbèericaté wenàiwicanáí ícha; siúcáisede Dios imàacaca wacàlidacuéca píríni, íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

Càmítaté nucàlidacué piríni càulenéri tàacáisi iyú, càmíta iyú nacái yái èeri mìnánái yáaliácáica càmíiyéica yeebáida Dios.

² Néeseté nùyacaalítécué píapicha, yáté nuínáidacawa nucàlidáanápínacué pirí abéerita Jesucristo iináwaná ìwali, abéerita yái tàacáisi ímérica Jesucristo yéetácatéwa cruz ìwali wáichawalíná, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

³ Càmítaté nucàlidacué piríni nuchàini iyúwa núaliácáinatéwa nuwàwacutáca Dios iyúudàaca núa. Nutatácatéwa nucalùniwa Dios iicá máinicáinaté nuwàwaca numànica macáita càide iyúwaté Dios ichùulianá núa.

⁴ Nutàanícaalíté píapichacué, nucàlidacaalíté nacái pirí yái tàacáisica, càmítaté nuwàwa nuchìwáidacuéca pía èeri mìnánái yàasu tàacáisi iyú, nuwènúadacaténáté píiwitáise. Néese, Espíritu Santoquéi iwènúadéericatécué píiwitáise Dios ichàini iyú peebáidacaténáté Jesucristo itàacái.

⁵ Càité Dios imàacaca nucàlidacuéca piríni yéewacaténá macáita náaliácawa càmítacué yáalimá èeri mìnánái yáaliácái iwènúadaca píiwitáise Dios irípiná, néese abéericata Dios ichàini idéca imàacacué peebáidaca Jesucristo.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Quéwa wacàlidaca tàacáisi yáasáidéerica Dios yáaliácái wenàiwicanái irí wàyacaalí wenàiwicanái yáapicha yeebáidéeyéica Jesucristo tàì íméeri iyú. Quéwa yái yáaliácáisi wacàlidéerica iyú nalíni, càmíiricata èeri mìnánái yáaliácái, níai càmíiyéica yeebáida Dios, càmíiricata nacái náaliácái níai icuèyéica yái èeriquéi, imaalèeripínacawa mesúnamáita.

⁷ Néese wacàlidaca nalí tàacáisi yáasáidéerica nalí Dios yáaliácái, yái tàacáisi Dios ibèericaté èeri mìnánái ícha. Bàaluité ipíchawáiseté Dios idàbaca èeriquéi, néenialíté Dios ínáidacawa imàacáanápínáté wàyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéri iyú, icànéeyéipínaca mèlumèluíri iyú nacái, wacùacaténá yáapicha macáita. Quéwa, quéechatécáwa càmítaté Dios icàlida wenàiwicanái iríni.

⁸ Níara èeri mìnánái icuèrinánáica inuèyéicaté Wáiwacali cruz ìwali, càmítaté náaliáwa Dios ínáidacatéwa imànínápínáté walí cayábéeri. Náaliacaalítéwa ìwalitá, yá càmítaté nanúa Wáiwacalitá, yái máiníríca cáimiétacanáca, cachàiníríca nacái íiwitáise, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré, icuèrica macáita Dios yáapicha.

⁹ Quéwa Dios idéca imàacaca wáaliácawa ìwali yái cayábéerica imànírípináca walí. Càité profeta itànàca Dios itàacái ímérica:

“Dios idéca ichùnìaca nalípiná cayábéeri wawàsi, níai cáininéeyéica iicáca Dios, yái cayábéeri wawàsi càmíricáwaca wenàiwica iicá, càmíricáwaca nacái

néemà iináwaná ìwali, yá nacái cà míricáwaca náináidawa ìwali”,
 ìmaca yái Dios itàacáica.

¹⁰ Yácata wawàsi Dios imàaquéerica Espíritu Santo yéewáidaca wía ìwali, yácáiná Espíritu Santo yáalíaca Dios íiwitáise ìwali macáita, àta càinácaalí Dios íináidáanáwa iwàwalicuísewa nacái, yái cà mírica áiba yáalía yéemíaca càinácaalí ìmáaná.

¹¹ Canáca áiba wenàiwica yáaliériwa càinácaalí áiba wenàiwica íináidáanáwa iwàwalicuísewa. Abéericata yái wenàiwica yáaliéricawa càinácaalí íináidáanáwa iwàwalicuísewa. Càita nacái abéericata Espíritu Santo yái yáaliéricawa càinácaalí Dios íináidáanáwa iwàwalicuísewa.

¹² Dios càmitaté ibànùa wawàwaliculé áiba wenàiwica íiwitáise, néese ibànùacaté walí Espíritu Santo yéewacatená Dios íiwitáise iyaca wawàwalicu, yéewanápiná wáaliacawa ìwali yái wawàsi cayábanaméerica Dios yéerica walí.

¹³ Wéewáidacué pía píalíacatenácué ìwali yái cayábéerica Dios imàníirica walí, yá wacàlidacuéca píriní càide iyúwa Espíritu Santo yéewáidáaná wía, yái Espíritu Dios néeséerica. Càmitacué wacàlida píriní èeri mìnánái yáaliacái iyú yái néewáidéericawa ìwali cháí èeri írìcu. Néese wacàlidacué píriní píalíacatenácuéwa Dios íiwitáise ìwali càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáanacué ìmaca pírí, píacué idènièyéica iwàwalicuwa yái Espíritu Santo.

¹⁴ Aibanái cà míiyéica idènià Espíritu Santo nawàwalicuwa, càmita neebáida iyúwa Espíritu Santo Dios néeséeri yéewáidáaná wía, caná iwènicáiná naicáca Espíritu Santo yàasu tàacáisi. Càmita nacái nàalía néemíaca càinácaalí ìmáaná, níacáiná níawamita cawinácaalí idènièyéica Espíritu Santo iwàwalicuwa, níata yáalía yéemíaca càinácaalí ìmáaná yái Espíritu Santo yàasu tàacáisica.

¹⁵ Quéwa wía idènièyéica Espíritu Santo iwàwalicuwa wáaliaca cayábéeri ìwali báawéeri íichaná. Canáca yéewaná èeri mìnánái nayúunáidaca wáináidacawa máiwitáiséeri iyú wawàwalicuísewa.

¹⁶ Càulenáca nàichani, yái iyúwa wáináidáanáwa càmicáiná nadènià Cristo íiwitáise càide iyúwa wadèniáná. Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái ìméerica: “Canáca wenàiwica yáaliériwa càinácaalí Wáiwacali íináidáanáwa iwàwalicuísewa. Eeri mìnánái nacái càmita nàalimá nàalàaca Wáiwacali nacàlidacatená irini càinácaalí iwàwacutáanápiná imànica”, càì ìmaca. Quéwa wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, wíata yáalíawa ìwali yái Cristo íináidáanácawa iwàwalicuísewa wadèniacáiná Cristo íiwitáise.

3

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

¹ Néeni, píacué nuénánáica, ¿cánacué càmitàacá pibatàa Espíritu Santo yéewáidaca pía? ¿Cánacué pínáidawa mamáalàacata iyúwa èeri mìnánái canéeyéica irí Espíritu Santo? Iná càmítaté núalimá nuéwáidacuéca pía càulenéri tàacáisi iyú Cristo ìwali, néeseté iwàwacutácué nuéwáidaca pía màulenéri tàacáisi iyú càide iyúwa sùmanáicaalícué pía, càmíiyéica yáalía yéemíaca cànínacaalí ímáaná, yái càulenéri tàacáisica.

² Nuéwáidacatécué pía éeréeri iyú càide iyúwa nàacaalí quíraslì ìiraca ìinisi càmíicáiná yáalimá iyáaca ìinási. Nuéwáidacatécué pía màulenéri tàacáisi iyú, càmíicáinácué pialía péemíaca cànínacaalí ímáaná yái càulenéri tàacáisica. ¡Sùca nacáide mamáalàacata càmítacué pialía péemíacani!

³ ¡Càmítacué pialía péemíaca cànínacaalí càulenéri tàacáisi ímáaná pidèniacáinácué èeri mìnánái íiwitáise mamáalàacata! Núalíacawa báawacuéca piicáyacacawa piasu cawèníri ìwalísewáaca, báawacué nacái piicáyacacawa macáicáiná péenácué iwàwaca áibanái íicácani iyúwa cachàiníri áibanái íicha canánama ichùulàcaténácué pía macáita. Iná picuísáyacacuéca pìyaca nacái, piseríacuéca píichawáaca nacái. Iná pidèniacuéca mamáalàacata èeri mìnánái íiwitáise, mamáalàacata nacái pimànicuéca piacawa càide iyúwa èeri mìnánái imàníiná càmíiyéica yeebáida Cristo itàacái.

⁴ Abénaméeyéi péenácué ímaca: “Núacata Pablo yéewáidacalé píichacué”, càì náimaca; áibanái nacái ímaca: “Núacata Apolos yéewáidacalé píichacué”, càicaalícué píimaca, yá pèepunícuéca càide iyúwa èeri mìnánái ìínáidáanáwa báawéeri iyú.

⁵ Càmítacué cayába càì pínáidacawa, càmíiyéicáiná cachàini wía áibanái íicha, núa Pablo, yá nacái Apolos. Dios yàasu wenàiwicaca wía, íibaidéeyéica irípiná. Wacàlidacatécué pírí Wáiwacali ìínáwaná peebáidacaténácué itàacái. Wadéca wamànica yái wáibaidacaléca Wáiwacali imàaquéericaté walí.

⁶ Péemíacué comparación: Abéeri náiwacali idènìaca ibànacale yàalunáwa. Yá ibànùaca yàasu wenàiwicawa ibànacaténá néré. Néese ibànùaca yàasu wenàiwicawa áiba yùucùacaténá néré úni, ipíchaná chuìca cáli. Yá Dios imàacaca bànacalé idàwinàacawa cayába. Càita nacái Wáiwacali ibànùacaté núa pìatalécué nuíbaidáanápinaté irí pèewibàa nuéwáidáanápinácué pía itàacái iyú quéecháwanáimi; néeseté Wáiwacali ibànùacaté Apolos íibaidacaténá irípiná núamirìcubàa yéewáidacaténácué pía mamáalàacata Cristo ìwali cachàinìcaténácué píiwitáise Cristo ìwali. Quéwa abéericata Dios yái imichàidéericuéca píiwitáise.

⁷ Iná núa ibànéericaté Dios itàacái piwàwalicu, Apolos nacái yái ícuèricatécué pía núamirìcubàa, càmíiyéi cachàini wía áibanái íicha, yácáiná Diosca yái abéericata imichàidéericatécué

píiwitáise.

⁸ Apolos, núa nacái wáibaidaca Dios irípiná wáapichawáaca, Dios yàasu wenàiwicacáiná wía. Càmita cachàini abéeri wéená áiba wéená ícha, néese Dios idéca imàacaca walí wáibaidacalépiná méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa Dios yàapíná nawèni cawinácaalí íbaidéeyéica irípiná. Yàapíná nawèni ìwalíise yái namànínáca náibaidacaléwa Dios imàaquéerica nalí.

⁹ Wíata íbaidéeyéi Dios irípiná wáapichawáaca, quéwa píacué, càicuéca píade iyúwa Dios ibànacale, cáininéerica Dios iicáca, iyúwa nacái cayábéeri capli Dios imànírira iyaca. Iná Dios ibànùaca wía wáibaidacaténá irípiná wayúudàanápínacué pía.

¹⁰ Péemiacué comparación: Aiba wenàiwica iwàwacaalí imànica cayábéeri capli íba icapèená, yásí quéechacáwa ibànùaca yàasu wenàiwicawa iriàdacaténá néré cachàiníri íba ibàlùadacatáipínáca ínata capli iwáiná. Néese capli íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibanái náawináidacaténá cayábanaméeyéi íba capli iwáinápiná. Nabàlùadaca capli iwáiná cachàiníri íba ínata, yái íba idàbáanéeri wenàiwica iriàdéerica. Yái Dios, càicanide iyúwa náiwacali ichùulièrica namànica capli. Quéechatécáwa Dios ibànùacaté núa yàasu wenàiwica nucàlidacaténá wenàiwicanái irí Jesucristo iináwaná ìwali. Siùcade Dios ibànùaca áibanái yéewáidacaténá wenàiwica mamáalàacata. Quéwa cawinácaalí Dios ibànùerica yéewáidacaténá wenàiwica, iwàwacutá iicáca íchawa cayába imànicaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹¹ Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa idàbáanéeri íba cachàiníri naliàdéerica cayábéeri iyú nabàlùadacatáipínáca ínata capli iwáiná. Yái nuéwáidáanáca wenàiwica Jesucristo ìwali, càicanide iyúwa naliadacaalí cayábéeri iyú idàbáanéeri íba cachàiníri. Canáca yéewaná áibanái yéewáidaca wenàiwica méetàuculé ícha yái tàacáisica, canácáiná áiba Jesucristo ícha weebáidéeripíná itàacái iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Wéewáidacaalí wenàiwica cáaliácáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, nàyacaténá machacàníri iyú, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica cawèníri wawàsi capli iwáinápiná, yái oroca, quírameníri plata nacái, cawèníri íba nacái, yái cayábanaméeri wawàsi càmirica yéewa quichái imáalàidaca. Quéwa wéewáidacaalí nía canéeri iwèni tàacáisi iyú, càmirica iyúudàa nàyaca machacàníri iyú Dios iicápiná, yásí càica wíade iyúwa wenàiwica ichanàidéeyéica púba capli iwáinápiná, masicái nacái, sitùà ibáiná nacái, yái wawàsi quichái imáalàidéeripínáca.

¹³ Aiba èeriwa, èeri imáalàacatáipínátawa, Dios yáasáidapíná

amaláwacani yái wáibaidéerica irípiná, quichái yéenáiwana yàanàapinácaalí. Néesequí quichái yáalimáidapiná iicáwa wáibadacalé wamànírica Dios irípiná cawiná íiwitáanácaalíni. Càipiná Dios yáasáidaca asáisi cayábacaalíni, càmicaalí nacái caná iwèni, yái wéewáidáanáca wenàiwica.

¹⁴ Wéewáidacaalí wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yási yái wáibaidéerica Dios irípiná ìidenìapiná quichái, càide iyúwa cawèníri íba icapèenà cànírica yeemáwa, yási Dios yàapináca wawèniwa, wía yàasu wenàiwicawa.

¹⁵ Quéwa càmicaalí wéewáida wenàiwica cayába nàyacaténá machacàníri iyú Dios iicápiná, yási quichái imáalàidapiná yái wáibaidéerica, càide iyúwa quichái yeemácaalí capìi idènièrica iwáináwa masicái meedá, yási yái wáibaidéerica imáalàapináca wáicha, càmita nacái Dios yàapiná wawèni. Quéwa éwita yái wáibaidéerica imáalàacaalíwa wáicha, càicáaníta cáupiná wíawa quichái ícha iyúwa wenàiwica ipiacaalíwa quichái ipèrùà yèewíse, yá càmita wamáalàapináwa.

¹⁶ Abénaméeyéi wenàiwica namànica manúiri capìi ípidenéeri templo, yá nawàlùacawa nàacaténá Dios icàaluíniná. ¿Càmítasicué píalíwa Dios yàasu temploca pía Espíritu Santo iyacáinácué píwàwalicu?

¹⁷ Abéerita Dios irípinácué pía, càide iyúwa Dios icapèe. Píacatacué yái Dios yàasu temploca. Iná áibacaalí báawa imànicuéca píiwitáise cachìwéeri tàacáisi iyú, yási Dios yùuwichàidapiná manúisíwatani.

¹⁸ Picácué píináidawa máiníiná cáalíacáica pía. Aibacaalí péenácué íináidawa máiníiná cáalíacáicani èeri mìnánái yáalíacái iyú, iwàwacutá iwènúadaca íiwitáisewa ícha yái íináidáanácawa iicácaténá yáawawa iyúwa cànírica cáalíacái áibanái ícha. Càita yáalimá cáalíacáicani báisíri yáalíacáisi iyú, yái yáalíacáisi yàanèerica Dios néese.

¹⁹ Caná iwèni Dios iicáca èeri mìnánái yáalíacái càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái íiméerica: “Dios yùuwichàidapiná nía cawinácaalí cáimacáiyéica iicá yáawawa, níái icàlidéeyéica náalíanásawa manùba wawàsi ìwali chái èeri mìnánái íiwitáise iyú. Yái báawéerica nawàwéerica namànica áibanái íri, Dios imàacapiná yàanàca nàwali idècunitàacá nachìwáidaca áibanái náalíacái iyúwa”, íimaca.

²⁰ Càité nacái áiba profeta itànàca Dios itàacái íiméerica: “Wacuèriná Dios yáalíacawa canáca iwèni meedá yái náináidáanácawa cawinácaalí íináidéeyéica cáalíacáica èeri mìnánái yáalíacái iyú”, íimaca.

²¹ Iná picácué cachàini píicáca píawawa ìwalíse yái áiba wenàiwica yéewáidáanáca pía, náiméerica ìwali cayábéericasani

áibanái íicha yéewáidéeyéi wenàiwica. Iwàwacutácué cayábaca piicáca nía canánama abédanamata Dios imàacacáinácué pirí macáita.

²² Dios imàacacué pirí núa Pabloca, yá nacái Apolosca, yá nacái Pedro wéewáidacaténácué pía. Dios imàacacué pirí yái èeriquéi pìyacaténácué cháí èeri irìcu. Imàacacué pirípiná nacái yéetácáisi. Imàacacué pirí nacái siùca èeride, macái èerita wapíchalépinácáwa nacái. Càicué Dios imàacaca pirí macáita.

²³ Yá Cristo yàasu wenàiwicacuéca nacái pía, Cristocáiná nacái Dios yàasu wenàiwicaca.

4

El trabajo de los apóstoles

¹ Càita iwàwacutácué pínáidacawa wàwali, wía apóstolca, íibaidéeyéica Cristo irípiná, Cristo ibànùacáiná wía wéewáidacaténácué pía iyú yái cayábéeri tàacáisica Dios ibèericaté áibanái íicha. Siùcáise de Dios imàacaca wáaliacawa cayábéeri tàacáisi ìwali.

² Wenàiwica íibaidacaalí áiba irí, iwàwacutá imànica càide iyúwa íiwacali íimáaná irí.

³ Iná càmita nuínáidawa ìwali yái píimáanácuéca nùwali, píimacaalícué nùwali càmitasa nuíbaida cayába. Càita nacái càmita nuínáidawa ìwali yái áibanái íimáanáca nùwali. Núa nacái canáca yéewaná núumaca nuíbaidacasa cayába Dios irípiná càmicáiná nùalimá nùalíaca nuíwitáisewa càide iyúwa Dios yáalíanáwa.

⁴ Càmita nuwàwali asásí numànicaalíté áiba wawàsi báawéeri, quéwa cawàwanáta nudéca numànica áiba wawàsi càmirica nùalíawa ìwali. Abéericata Wáiwacali yái yáaliéricawa, yácata yái icàlidéeripináca nuináwaná ìwali asásí nuíbaidacaalíté irípiná cayába, càita nacái canéerica iwènicaalí meedáni, yái numàníricaté.

⁵ Iná picácué picàlida áibanái iináwaná ìwali càmitasa náibaida cayába Dios irípiná. Picùacué Wáiwacali yàanàanápíná, yásí yáasáidapíná amaléeri iyú yái wamànírica ibàacanéeri iyú. Yáasáidapíná nacái càinácaalíté wáináidáanáwa wawàwalícuísewa wèepunícaalíté wáibaidaca Dios irípiná. Néese cayábacaalí Dios iicá yái wamànírica, yásí Dios icàlidapíná wamànicaté cayábéeri.

⁶ Píacué nuénánáica, nùalàacuéca pía càiri tàacáisi iyú nuyúudàcaténácué pía, yéewanápínácué nacái pìyaca càide iyúwa Apolos iyáaná, núa nacái, ipíchanácué picutáca áiba tàacáisi Dios itàacái íicha, yéewanápínácué nacái cayábaca piicáca abédanamata macáita wenàiwica íibaidéeyéica Dios irípiná, nía nacái yéewáidéeyéicuéca pía. Báawéeriquéi cachàinínácuéca piicáca píawawa ìwalíse yái pidènianácuéca

áiba yéewáidéericuéca pía píiméericuéca ìwali cayábéericasani áibanái íicha canánama.

⁷ Néeni, ¿cánácué yéewa cáimacái piicáca píawawa áibanái íicha canánama? ¿Càmítasicué píalíawa Dioscata yái yèerica pírí macáita pidènièricuéca? Dios yàacáinácué píríni, néese ¿cánácué yéewa cachàinica piicáca píawawa càide iyúwa pidéca nacáicaalícué peedáca píríwani pichàini iyúwa?

⁸ Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita wawàsi Dios ìwali. Piyúunáidacuéca piyaca càide iyúwa càasuíyéi idènièyéica manùba cawèníri, càmiíyéica iwàwacutá áibanái iyúudàaca. Piyúunáidacuéca píalíacawa macáita yái iwàwacutéericuéca píalíacawa, íná càmitacué piwàwa wéewáidaca pía quirínama. Piicácuéca píawawa iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái càmiíyéica iwàwacutá wayúudàaca. Dios imàacacaalícué picùaca macái wenàiwica cachàiníri iyútá, yá nucùacuéca nía píapichatá. Quéwa càmita nacuèriná núa cháí èeri irícu, canásíwata.

⁹ Wía apóstolca, càmita yéewa wàya iyúwa èeri mìnánái icuèrinánái, nuínáidacáináwa cawàwanáta Dios idéca imàacaca wàuwichàacawa manuísíwata, wía apóstolca. Báawaca èeri mìnánái iicáca wía iyúwa presoíyéi imàníyéica ibáyawanáwa manuísíwata, yéetéeyéipinácawa máini báawéeri iyú nabáyawaná ìwalísewa. Eeri mìnánái, ángelnái nacái náináidaca manuísíwata naicáidaca walí idècunitàacá wàuwichàacawa.

¹⁰ Madécaná wenàiwica naicáca wía iyúwa máiwitáiséeyéi wàuwichàacáináwa Cristo irípiná. Quéwa piicácuéca píawawa iyúwa cáiwitáiséeyéi Cristo itàacái ìwalíse. Píimacuéca càmitasa pímaní iyúwa máiwitáiséeyéi ipíchanácué piùwichàacawa iyúwa wía. Eeri mìnánái iicáca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmicáiná wéewáida wenàiwica èeri mìnánái yáalíacái iyú. Néese piicácuéca píawawa iyúwa cachàiníyéica íiwitáise, cáimíétacanéeyéica nacái, quéwa èeri mìnánái iicáca wía iyúwa canéeyéi iwèni, wía apóstolca.

¹¹ Mamáalàacata àta siùca nacáide wàuwichàaca máapicái, macàlaca nacái wawàwa, canáca nacái wabàle cayába. Aibaalí nacapèedáidaca wía. Canáca nacái wacapèesiwa.

¹² Wáibaida nacái wacáapi iyúwa cachàiníri iyú àta chamàlecataléta wía wawèniacaténá wayáawa. Aibanái icuísaca íichawa wía, quéwa wasutáca nalí Dios imànínápiná nalí cayábéeri. Nàuwideca namànica wía quéwa wàidenìaca yái báawéerica namànírira walí.

¹³ Natàanica báawéeri iyú wàwali, quéwa càicáaníta watàanica nalí éeréeri iyú quéwanáta. Mamáalàacata àta siùca nacáide namànica walí càide iyúwa náucacaalí náichawa báawéeri yáaséerimi, casaquèeri wawàsi natunuérica bàacháwalícuise.

¹⁴ Càmita núumacué pírí càì nubáiniadáanápínácué pía,

néese nuwàwacáita nùalàacuéca pía càide iyúwa nuénibewa, cáininácáinacué nuicáca pía.

15 Yácáiná éwitasica diez mil namanùbaca yàanàacaalí néewáidacaténacué pía Cristo ìwali, càicáaníta càmítacué pidènia madécaná pisèenáiwa. Núacata càide iyúwacué píaniri, bàaluitécáiná nucàlidacué pirí Cristo Jesús iináwaná, yátè peebáidacuéca itàacái, iwasàanápínacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

16 Iná nusutacué pícha wawàsi manuísíwata pimànicaténacué càide iyúwa numàníná, càide iyúwacué píaniricaalícué núa.

17 Nudéca nubànùacuéca pìatalé Timoteo, yái nuiquérica iyúwa nuíriwa cáininéerica nuicáca Wáiwacali ìwalíise. Nùalíacawa Timoteo ìwali imànínápiná cayábéeri mamáalàacata càide iyúwa nusutáaná ícha. Nubànùacaté Timoteo iwàwalicaténacué pía càníacaalí nùyaca mamáalàacata càide iyúwa iwàwacutáaná wenàiwica ìyaca yeebáidéerica Cristo Jesús itàacái. Càita nuéwáidaca wenàiwica nàyacaténá càì macái níai yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái macái cáli ínata, àta alénacaalí nuèpuníwa.

18 Abénaméeyéi péenacué cachàinica naicáca níawawa nayúunáidacáiná cáaluca nùaca nupáchiacuéca pía.

19 Quéwa nuwàwacué nùacawa nuicáca pía mesúnamáita Wáiwacali imàacacaalí numànica càì. Yásí nùacawa nuicácaténá yái náiméerica náalimáanása namànica náibaidacaténása Dios irípiná, náimaca, níara cachàiníiyéica iicáca yáawawa. Càmita nùawa néré nuémìacaténácáita nasàna meedá, náimaca cachàinínása nía.

20 Càmita nuwàwa nuémìaca nacàlidacáicata naináwanáwa, yácáiná cawinácaalí wenàiwica Dios icuèyéica náasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca nía idènièyéica Dios ichàini náibaidacaténá Dios irípiná cachàiníiri iyú, nàyacaténá nacái machacàníiri iyú. Càmita nacàlidacáita meedá naináwaná ìwaliwa nadèlianása Dios ichàini.

21 Néeni, ¿càinásicué piwàwa numànica? ¿Piwàwasicué nùanàaca pìatalé nùuwichàidacaténacué pía pibáyawaná ìwalísewa, yái cachàinínacuéca piicáca píawawa? Càmicaalícué piwàwa nùacawa pìatalé nùuwichàidacaténacué pía, néese piwènúadacué píiwitáisewa píináidacaténáwa machacàníiri iyú, piicácaténacué píawawa iyúwa càmíiyéica cachàini, yéewacaténacué nùalàaca pía éeréeri iyú cáininácáinacué nuicáca pía.

5

1 Macáita nacàlidacué naliwáaca piináwaná iwali báawéeri iyú iyacáiná abéeri péenacué yeedéericaté iríwa yáatúanáwa, úara yáaniri yàacawéetúaca. ¡Máini báawéerica yái namànírica pèewi! Ewita èeri mìnanaí càmicaáníta neebáida Jesucristo itàacái, càicaáníta càmita máini namàni càiri báawasíwéeri wawàsi, càide iyúwacué péená imàniná.

2 ¿Cánacué cachàini piicáca píawawa mamáalàacata? ¡Iwàwacutácué máini achúmaca piwàwa manuísíwata pibáyawaná iwaliwa! Yái asiali imànírica càiri báawéeri, iwàwacutácué piúcaca pèewísewani yái asialica.

3 Ewita càmicaáníta nùyaca píapichacué néré, càicaáníta nuicáca núawawa iyúwacué abéeri péená. Nudéca nuínáidacawa nùuwichàidáanápíná yái asialica càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha néré. Yái Wáiwacali Jesucristo idéca ichùuliaca núa nucàlidáanápíná càinácaalí iwàwacutáanápíná yùuwichàacawa yái imànírica càiri báawasíwéerica.

4 Pìwacáidáyacacuéwa, yá píináidacuéwa nùwali càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha, nùalàacaténacué pía. Yásí Wáiwacali Jesús cachàiníiri íiwitáise iyapínacué píapichawa.

5 Iná iwàwacutácué pèepùadaca yái asialica Satanás irí yéewanápiná Satanás imáalàidaca iiná uláicái iyú àta yéetácatelépinátawa ipíchaná yùuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripinátawa Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná àniwa.

6 Picácué picàlida piináwanáwa canùmaséeri iyú cayábáanásacué pía idècunitàacá pimàacacué abéeri péená imànica càiri báawéeri. Píalíacuéwa comparación íiméerica: “Nèewíadacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yá levadura imàacaca macáita íbesi inísàapínacawa”, càì íimaca yái comparaciónca wabáyawaná iwali. Yái levadura ímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica ibáyawaná. Iná pimàacacaalícué abéeri péená imànica ibáyawanáwa mamáalàacata, yásí mesúnamáita macáitacué pía pimànipíná piacawa pibáyawanáwa.

7 Iná piúcacué pèewísewa yáara levadura nacáirica íiwitáise, yái péenacuéca imànírica báawéeri, ipíchanácué báawaca imànica píiwitáise canánama. Yásí píalimácué piyaca wàlisài iyú, mabáyawanéeri iyú nacái. Càicuéca píade iyúwa wàlisài pan, càmíiri idènia levadura, Dioscáiná idéca yúucacué pícha yái báawéerica pimàníricaté. Càide iyúwa judiónái nanúacaalí oveja wàlisài nàasu culto Pascua yaalíwa nawàwalicaténá iyúwaté Dios iwasàaná nía, càita nacái wàasu Cordero íipidenéerica Cristo yéetácatéwa iwasàacaténá wía, wàyacaténá wàlisài iyú.

8 Judiónái namànica nàasu Pascuawa, yá náucaca náichawa macáita levadura. Càita nacái, wáucacué wáichawa yái

levadura nacáirica wáiwitáiseca bàaluisàimica. Picácué wàya quirínama wabáyawaná yáapichawa. Càide iyúwa pan càmicaalí idèna levadura, càita nacái iwàwacutá wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa, wataànícué nacái báisiiri iyú.

⁹ Bàaluité nutànàacatécué pirí áiba cuyàluta nùlàacaténácué pía ipíchanácué placawéeridaca wenàiwica iiméeyéica áiba yáapicha càmicúaca náinusíwa, càmírica nacái nanìrisíwa.

¹⁰ Quéwa càmitacué pialía péemíaca cayábani càinácaalíté iimáná yái núméricatécué pirí. Càmita nuchùllacué pianápináwa déeculé náicha macái èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, níái iiméeyéica áiba yáapicha càmicúaca náinusíwa, càmírica nacái nanìrisíwa, nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníiri, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái yèeyéica ídolo icàaluíniná, yái cuwáiná yéenáwanáca. Càmitàacá pialimácué placawa náicha àta péetacatalétacuéwa placaténáwa èeri ícha.

¹¹ Càmitaté càì nuchùllacuéca pía, néese nùlàacatécué pía ipíchaná placawéeridaca wenàiwica icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa neebáidáanása Jesucristo itàacái quéwa namàni nàacawa càiri báawéeri: Naimáca áiba yáapicha, càmicúaca náinusíwa, càmírica nacái nanìrisíwa; nawàwaca needáca nalíwa macái wawàsi cawèníiri; nàaca ídolo icàaluíniná yái cuwáiná yéenáwanáca; natàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali, áibaalí nacái nacàmaca; áibaalí nacái nayeedùaca, quéwa mamáalàacata nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Picácué placawéerida nía; picácué piyáa piyáacaléwa náapicha.

¹²⁻¹³ Dios càmitacué ichùulla wàuwichàidaca èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Néese Diosta yùuwichàidapiná níawa. Quéwa cawinácaalí iyéeyéica pèewibàa, nacàlidacaalí naináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái, quéwa namànica nabáyawanáwa, néese iwàwacutácué picháawàaca naináwaná ìwali, pialàacaténácué nía cachàiníiri iyú. Iná piúcacué pèewísewa yái imànírica ibáyawanáwa.

6

Pleitòs ante jueces no creyentes

¹ Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànicaalícué pirí báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái? Báawéeriquéi pimàníinácuéca càì. Néese iwàwacutácué picháawàaca iináwaná ìwali Dios yàasu wenàiwica irí, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa, nachùnàcaténácué pirí yái wawàsica.

² Píacué Dios yàasu wenàiwicaca, pialíacuéwa Dios imàacáanápínácué péemíaca èeri mìnánái iináwaná ìwali

èeri imáalàacaalípináwa picàlidacaténácué iwàwacutáaná nauwichàacawa càiripinátawa nabáyawaná ìwalisewa. Iná yéewa píalimácué péemìaca piináwanáwáaca achúméerína wawàsi ìwali cháí èeri irìcu pichùnìacaténácué wawàsi piríwáaca, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

3 Píaliácuéwa nacái wéemianápiná nacái ángelnái iináwaná ìwali wacàlidacaténá cayábacaalíni, báawacaalí nacái, èeri imáalàacaalípináwa. Iná màulenáca meedá péemìacuéca piináwanáwáaca cháí èeri irìcu, pichùnìacaténácué piríwáacani, yái achúméeri wawàsica.

4 Iná abéeri péenácué yeebáidéerica Jesucristo itàacái cháí èeri irìcu imànicaalícué pirí báawéeri, ¿cánácué picháawàa iináwaná ìwali jueznái irí picàlidéeyéica iináwaná canápinéeyéicasa nía, níara càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái?

5 Núumacué pirí càí báicaténácué pía, piwènúadacaténácué píiwitáisewa. ¿Càmitasicué ìya abéeri péená yáaliméeri yéemìacuéca piináwaná, ichùnìacaténácué píchawáaca yái wawàsica?

6 ¡Báawéeriquéi pipélianácuéca, picháawàayaca nacáywa jueznái irí, quéwa báawéeriquéi cachàiniwanái picháawàanácuéca piináwaná ìwaliwáaca jueznái irí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái!

7 Picháawàacaalícué piináwaná ìwaliwáaca, yá pidécuéca pimàacaca báawéeri icàbadàacuéca pía, càmitacué nacái pimàni càide iyúwa Dios iwàwáaná. Aiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, imànicaalícué pirí báawéeri, iyéedùacaalícué píicha píasu nacái, yá cayába cachàiniwanái pìidenìacaalícué piùwichàanáwa masànatatá, ipíchaná èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pipéliayacacawa.

8 ¡Quéwacué càmita pìidenìani, néese pimànicuéca càí pibáyawanáwa cachàiniwanái: Pimànicuéca áibanái irí báawéeri, piyéedùacuéca nàasu, éwita pimanùbacacáaná nía!

9-10 Píaliácuéwa báawéeyéi íiwitáise càmita nawàlùapináwa Dios iyacàle iriculé, yái icùacataléca chènuníseerica. Picácué pibatàa áibanái ichìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú. Càmiyéipiná iwàlùawa Dios iyacàle iriculé cawinácaalí imàníyéica yáalaniwa; nía nacái yèeyéica ídolo cuwáináí yéenáiwáná icàaluíniná; nía nacái iiméeyéica inanái yáapicha cà míchúaca náinusíwa, nía nacái iiméeyéica asìali yáapicha cà mírica nanrísíwa; nía nacái asianái imàaquéeyéica áiba asìali iduica, áibanái nacái asianái iiméeyéica inacáiri yáapichawa; nía nacái iyéeduèeyéica; nía nacái iwàwéeyéica yeedáca iríwa macái wawàsi cawèníiri, nía nacái icàméeyéica; nía nacái itàaníyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, nía nacái ipéliyéica

áibanái nayéedùacaténá nàasu. Nía càmíiyéipináta iwàlùawa Dios ìyacàle irìculé chènuniré.

11 Càitécué abénaméeyéi péená ìyacaté ipíchawáiseté piwènúadacuéca píiwitáisewa Dios irípiná peebáidacaténácué Jesucristo itàacái. Quéwa Dios idéca imàacacué iwàwawa pibáyawaná ícha càide iyúwa idéca nacáicaalícué íbaca píichani. Idéca nacái yeedácuéca pía yàasu wenàiwicapináwa mabáyawanácaténá iicácuéca pía. Càita Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali, yéetácáinatéwa wáichawalíná. Dios idéca imàacacué yàasu wenàiwicaca pía Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Dios ibànuèricuéca piwàwaliculé.

La santidad del cuerpo

12 Abénaméeyéi nacàlidaca: “Càmicaalí Dios imáisanà numànica áiba wawàsi, yásí cayábaca numànica macái wawàsi nuwàwéerica numànica”, càì nàimaca. Quéwa, núumacué pirí, éwita Dios càmicáaníta imáisanà wamànica áiba wawàsi, càicáaníta càmita macái wawàsi iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa iwàwacutá wacùaca wíawawa ipíchaná yái wawàsi wawàwéerica wamànica idacùaca wía cachàiníiri iyú àta càmicataléta wáalimá wamàacaca wáichawani. Báawaca wamàacacaalí áiba wawàsi idacùaca wáiwitáise.

13 Nacàlidaca báisíiri iyúni nàimacaalí yàacàsi ìwali watùra irípinéerica, watùra nacái wayáacalé irípiná. Báisíta, Dios imàacaca wayáaca macái yàacàsi wawàwéerica. Quéwa áibaalípiná Dios imáalàidapiná yàacàsi, watùra nacái càmicáiná iwàwacutá wayáaca wayáacaléwa quirínama. Quéwa wainá càmita ìya càide iyúwa yàacàsi; namànicáita nachìwawa meedá nàimacaalí cayábacasa waimáca áibanái yáapicha cawinácaalí wawàwéeri, càmicáaníta wáinusíwani, càita nacái càmicáaníta wanrísíwani. Càmita báisí natàacái, néese, yái waináca, yácata Wáiwacali yàasu weebáidacaténá itàacái. Wáiwacali nacái wainá irípinéeri, ichàiniadacaténá wainá, yéewanápiná wáibaidaca irípiná.

14 Càide iyúwaté Dios imichàidáaná Wáiwacali yéetácáisi ícha, càita nacái imichàidapiná wíawa yéetácáisi ícha íiwitáise cachàiníiri iyúwa, yái chàinisi imichàidéericaté iyú Wáiwacali.

15 ¿Càmitasicué píalíawa piiná ìwaliwa Cristo iiná ìwalíséericani? Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná yéerica cháí èeri irìcu. ¡Iná máiní báawaca abéericaalí wéená imànica ibáyawanáwa inanái yáapicha iiméechúaca asíanái yáapicha plata ìwalínápiná! ¡Picácué wamàni càiri báawéeri!

16 ¿Càmitasicué pialíawa asiali iimácaalí inanái yáapicha iiméechúaca asianái yáapicha plata ìwalinápíná, yásí níái pucháibaca abéericata nainá? Càité profeta itànàaca Dios itàacái nàwali cawinácaalí iiméeyéica yáapichawáaca: “Dios iicáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càì íimaca.

17 Quéwa wenàiwica yeebáidacaalí Wáiwacali itàacái, yásí iyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

18 Iná piacuéwa náicha caquialéta cawinácaalí iimáidéeyéicuéca pía piimáanápíná áiba yáapicha cà mírica pinìrisíwa, cà míchúaca nacái píinusíwa. Macái áiba nabáyawaná íiwitáaná càmita imàni báawéeri nainá iríwa, quéwa cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha cà mírica nanìrisíwa, cà míchúaca nacái náinusíwa, namànica nabáyawanáwa nainá iríwa.

19 ¿Càmitasicué pialíawa piiná ìwalicuéwa Espíritu Santo yàasu templocani, yái Espíritu Santo Dios imàaquéericatécué pírí, yá nacái Espíritu Santo iyacuéca piwàwalicu? Càmitacué píiwacali píawawa.

20 Yái Diosca, yácatacué Píiwacali, Dioscáiná iwènàcatécué pía cawèníri wawási iyú, yái Iiri íiranáca. Iná picácué pimàni pibáyawanáwa piiná iyúwa, néese piyacué mabáyawanéeri iyú yéewanápiná áibanái náaliacawa máini cayábéerica íiwitáise yái Diosca.

7

Consejos sobre el matrimonio

1 Siúcade nucàlidacué píriní yái pisutéericuécá péemíawa núa ìwali pibànùacaalítécué nulí cuyàluta. Báisíta cayábaca cà micaalí asianái idunùa inanái ìwali.

2 Quéwa madécaná wenàiwica nawàwaca naimáca áiba yáapicha, cà míchúaca náinusíwa, cà mírica nacái nanìrisíwa, íná cayábacata macái asianái yeedáca ínuwa, macái inanái nacái uedáca unìriwa.

3 Iwàwacutá asiali iimáca íinusíwa yáapichawa càide iyúwa iwàwacutáaná imànica. Càita nacái iwàwacutá inanái uimáca unìrisíwa yáapichawa.

4 Uái inanáica càmita uiná íiwacalu úa, néese unìri yàasucani. Càita nacái asiali, càmita iiná íiwacalini, néese ínu yàasucani.

5 Picácué pimáisanà piináwa píinu íichawa, pinìri íicha nacáiwa, cà micaalícué abédanama píiwitáise píapichawáaca quéechacáwa cà mínápíná piimá píapichawáaca maléená èerita písutáanápínacué Dios íicha manuísíwata. Pidécanáamicué pimáalàidaca pimànica càì, néese iwàwacutácué pèepùà piimá píapichawáaca àniwa ipíchanácué càmita píalimá picùaca píawawa, yá Satanás yáalimáidacuéca pía pimànínapíná pibáyawanáwa áiba yáapicha.

6 Càmitacué nuchùulia pía peedáanápíná piríwa piacawéeripínáwa, quéwa piwàwacaalícué picásàacawa, yá cayábacani.

7 Macái wenàiwica náalimácaalí nàyaca abéeritatá càide iyúwa nùyáaná canéri ínutá, yá cayábatáni, quéwa càmita macái náalimá nàyaca abéerita. Néese Dios imàacaca walí wáalimáwanama madécaná chàinisi íiwitáaná wáibaidacaténá irípiná, wadèlianápíná wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Dios imàaca abénaméeyéi wéená nàyaca abéerita casímáiri iyú. Imàaca áibanái wéená nàyaca nàacawéeri yáapichawa casímáiri iyú.

8 Núumacué pirí piacué máinuíyéica, manìriyéi nacái, piacué nacái inìrimi yéteyéimicawa ícha, cayábaca piyamáacaalícuéwa abéerita càide iyúwa nùyáaná abéerita.

9 Quéwa càmicaalícué píalimá picùaca píawawa ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, yásí iwàwacutácué peedáca pinìriwa, píinu nacáwa, cayábacáiná cachàníwanái picásàacaalícuéwa máinicáichacué píináidáanicawa piimáanápíná áiba yáapicha.

10-11 Quéwa nuchùuliacué pía, piacué cáinuíyéica, piacué nacái canìriyéica càide iyúwaté Wáiwacali ímáaná walí, càminápíná inanái imàaca inìriwa, càita nacái càminápíná asìali imàaca ínuwa. Càmiíricata núa meedá yái ichùulièricuéca pía, néese Wáiwacalicata yái ichùulièricuéca càminápíná pimàni càì. Quéwa inanái uèpùacaalíwa unìri íchawa, iwàwacutá uyamáacawa abéechúata, canáca yéewaná uedá ulíwa áiba àniwa. Néese càmicaalí quirínama uwàwa ùyaca abéechúata, yá iwàwacutá unìri, úa nacái nawènúadaca náiwitáisewa nalíwáaca nàyacaténá abédanamata náapichawáaca àniwa.

12 Siùcade nuwàwacué nùalàaca pía quiríta càide iyúwa nuínáidáanáwa, piacué áibanái yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Càmita Wáiwacali ichùulia núa nùalàanápínácué pía tàacáisi iyú núuméeripínácuéca pirí, quéwa nuínáidacawa cayábacani. Péemíacué: Abéeri asìali yeebáidéeri Jesucristo itàacái ínucaalí càmiíchúa yeebáida, quéwa uwàwacaalí ùyaca yáapicha, iwàwacutá asìali yeebáidéerica Jesucristo càmita imàaca íchawa úa.

13 Càita nacái inanái yeebáidéechúa Jesucristo itàacái unìricaalí càmiíri yeebáida, quéwa iwàwacaalí ùyaca úapicha, iwàwacutá inanái yeebáidéechúa Jesucristo càmita umàaca uíchawani.

14 Cayábaca nayamáacawa náapichawáaca, yácáiná Dios iicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa yái asìalica ùwalíise úái ínuca yeebáidéechúaca Jesucristo. Càita nacái Dios iicáca iyúwa yàasu wenàiwicapínáwa úái inanáica ìwalíise yái unìrica yeebáidéerica Jesucristo. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo, càmicaalícué piyamáawa piacawéeri yáapichawa càmiírica yeebáida, yá

cawàwanátacué péenibe càmita neebáida Jesucristo itàacái; néese piyamáacaalícuéwa pìacawéeri yáapichawa, péenibe yáapichawa nacái, yásí Dios iicácuéca péenibe iyúwa yàasu wenàiwicapináwa.

15 Quéwa yái uníríca, úa nacái ínuca, cà míyéica yeebáida Jesucristo itàacái máinícaalí nawàwaca nèepùacawa nàacawéeri íchawa yeebáidéerica, pimàacacué nèepùacawa náicha. Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá piyamáacawa pìacawéeri yáapichawa cà mírica yeebáida nawàwacaalí nèepùacawa píchacué càmicáiná Dios iwàwa wapéliyacacawa, néese Dios idéca imáidaca wía wàyáanápíná matuíbanáiri iyú.

16 Nawàwacaalícué nèepùacawa pícha, pimàacacué nèepùacawa ipíchanácué pipéliyacacawa, càmicáinácué píalíawa, píacué inanáica, asáisi píalimácaalí piwènúadaca piníri íiwitáisewa Dios irípiná. Càita nacái píacué aslanáica, càmitacué píalíawa asáisi píalimácaalí nacái piwènúadaca píinu íiwitáisewa Dios irípiná.

17 Píalimáwanama macáitacué iwàwacutáca pìyaca càide iyúwaté Wáiwacali imàacáanátécué píri chàinisi píibaidacaténácué irí. Càmicaalícué báawa yái píibaidacaléca, néese pìyacué càide iyúwaté pìyáaná Dios imáidacaalítécué pía. Càita nùalàaca macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquéeeyéicawa yàcalé imanùbaca.

18 Dios imáidacaalí asiali namàníricaté irí circuncisión, càmita iwàwacutá iwènúadaca yàasu circuncisiónwa. Càita nacái Dios imáidacaalí asiali cà míricaté namàni irí circuncisión, càmita iwàwacutá imàacaca namànica iríni siùcade.

19 Picácué achúma píináidáanícawa piwàwawa circuncisión ìwali, cáinináciná Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata. Abéerita píináidacuéwa pimànínápíná machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

20 Càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué macáita pìyaca càide iyúwa pìyáanáaté quéecha Dios imáidacaalítécué pía.

21 Aibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéericaté mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía, picá achúma piwàwa ìwali. Quéwa namàcacaalí pèepunícawa matuíbanáita, yá cayábaca pèepunícawa máiwacalináwaca.

22 Cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná áibanái yàasu wenàiwicacaalíté pía íibaidéerica mawèníri iyú Dios imáidacaalíté pía peebáidáanápínaté Wáiwacali itàacái, néese siùcade éwita áibanái yàasu wenàiwicacánita pía mamáalàacata, càicáaníta iwàwacutá piwàwalica Wáiwacali idéca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha píibaidacaténá Wáiwacali irípiná; càita

nacái pía yèepuníricatéwa máiwacalináwaca cháí èeri irícu Dios imáidacaalíté pía, siücáisede Cristo yàasu wenàiwicaca pía íbaidéeripiná Cristo irí càiripináta.

23 Dios iwènìacatécué pía cawèníri wawàsi iyú, yái Iiri íranáca. Iná picácué pínáidáanícawa ìwali yái èeri mìnánái ímáanáca pìwali. Picácué nacái cáimacái piicáca píawawa iyúwa èeri mìnánái.

24 Iná píacué nuénánáica, càmicaalícué báawa píibaidacalé, néese iwàwacutácué pìyaca mamáalàacata càide iyúwa pìyáanátécué Dios imáidacaalítécué pía.

25 Siücade nùalàacué pía nàwali níara càmiyéicáwaca icásàawa. Wáiwacali càmita imàaca nulí tàacáisi nuchùullanápiná nía quéwa núalimá nùalàaca nía Dios iyúudàacáiná núa manuísíwata, iicácáiná nupualé, yéewanápiná nùalàaca wenàiwica cáalíacáiri iyú.

26 Nuínáidacawa cayábaca macáita wenàiwica nayamáacaalíwa càide iyúwa nùyáaná máinuta, manírita nacái macáicáinácué càulenápiná wàasu èeri siücade, nàuwichàidapinácaalí wía Cristo ìwallíse, weebáidacáiná itàacái.

27 Quéwa cáinucaalí pía, picá pimàaca píchawa úa. Máinucaalí pía, cayábaca càmicaalí peedá pínuwa.

28 Quéwa peedácaalí pínupináwa, càmita pimàni píbáyawanáwa. Càita nacái mànacàu uedácaalí uníriwa, càmita cabáyawaná úa. Quéwa níai cáinuíyéica, nía nacái caníriyéica nàypiná càulenéri iyú cháí èeri irícu, iwàwacutáciná nàuwichàacawa Cristo irípiná. Iná nùalàacuéca pía ipíchanácué máini píyaca càulenéri iyú.

29 Píacué nuénánáica càicué nuwàwaca nùalàaca pía: Iyaca wapíchalé achúma èerínata meedá, iná siücade cawinácaalí idènièyéica yàacawériwa, iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali irípiná càide iyúwa náalimáanáta cachàiníri iyú.

30 Càita nacái cawinácaalí achúmèeyéica iwàwa yéenanái yéteyèimiwa ìwaliwa iwàwacutá náibaidaca Wáiwacali irípiná càide iyúwa càmiyéi achúma iwàwa. Cawinácaalí nacái imàniyéica fiesta iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú càide iyúwa càmiyéi máini casímái iwàwa náibaidacaténá cáalíacáiri iyú Wáiwacali irípiná. Cawinácaalí nacái iwènièyéica wawàsi iwàwacutá càmita máini cáinináca naicáca nàasuwa, néese iwàwacutá nánáidacawa càide iyúwa canéeyéica yàasu, náibaidacaténá cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

31 Cawinácaalí nacái imàniyéica yàasu wawàsiwa cháí èeri irícu needácaténá nalíwa plata, iwàwacutá càmita máini báawaça nawàwa náináidáanícawa nàasu cawèníri ìwaliwa cháí èeri irícuírica, yácáiná mesúnamáita imáalàapínacawa macáita yái waiquéerica cháí èeri irícu.

32 Càmitacué nuwàwa pínáidáanícawa báawanama cháí èeri yàasu wawàsi ìwali. Máinucaalí asìali, yásí ínáidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali imànicaténá càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná casímáicaténá imànica Wáiwacali iwàwa.

33 Quéwa cáinucaalí asìali, yá iwàwacutá ínáidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali casímáicaténá imànica ínu iwàwawa. Yái asìali càmita yáalimá íbaidaca macái ichàini iyúwa ínu irípináwa, Wáiwacali irípiná nacái.

34 Càita nacái manìríchúa, áiba inanái nacái cà míchúaca icásàawa, nánáidacawa Wáiwacali yàasu wawàsi ìwali, casímáicaténá namànica Wáiwacali iwàwa, namàacacaténá naináwa, náiwitáise nacáiwa Dios irí, náibaidacaténá cachàiníri iyú irípiná. Quéwa áiba inanái canìríchúaca iwàwacutá uínáidacawa cháí èeri yàasu wawàsi ìwali usímáidacaténá unìriwa.

35 Càita nùalàacuéca pía nuyúudàacaténácué pía. Càmita numáisanìacué picásàacawa, néese núumacué pirí càì pìyacaténácué cáimiétaquéeri iyú, píibaidáanápínácué nacái Wáiwacali irípiná macái pichàini iyúwa.

36 Quéwa áibacaalí asìali ínáidawa càmita cayába imáisanìacaalí mamáalàacata íduwa ucásàacawa béerucáiná úa, uwàwacaalí ucásàacawa nacái, yásí cayábaca úaniri imàacacaalí ucásàacawa. Càmita namàni nàyaca nabáyawanáwa, níái icásèeyécawa.

37 Quéwa áibacaalí idèna íduwa, càmicaalí iwàwacutá ídu icásàacawa asìali yáapicha, càmicaalí nacái uwàwa ucásàacawa, úaniri nacái ínáidacaalíwa cà mínápíná imàaca ucásàacawa yáapicha yái asìalica, yá úaniri imànica ìyaca cayábéeri wawàsi.

38 Iná cawinácaalí imàaquéerica íduwa icásàacawa imànica cayábéeri wawàsi. Quéwa cawinácaalí cà mírica imàaca ucásàacawa imànita nacái cayábéeri yáwanái.

39 Uái canìríchúaca canáca yéewaná umàaca uíchawa unìriwa. Iwàwacutá uyamáacawa yáapicha idècunitàacá cáucani. Quéwa yéetácaalíwa uícha, yásí úalimáca udéca ucásàacawa àniwa yáapicha cawinácaalí asìali máinuírca uwàwéerica, quéwa iwàwacutá ucásàacawa abéeri yáapicha yeebáidéerica Jesucristo itàacái.

40 Quéwa nuínáidacawa casímáinápíná cachàiníwanái uwàwa càmicaalí uedá unìripináwa àniwa. Càita nuínáidacawa, nuebáida nacái Espíritu Santo Dios néeseéri idéca iyúudàaca nuínáidáanáwa càì.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

1 Siúcade nucàlidacué piríni ìwali yái pisutéericuéca péemíawa núa ìwali piasu cuyàluta írìcuwa: yái iinási áibanái inuéerica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáináí yéenáíwaná icàaluíná,

càide iyúwa náiwitáise iyáaná, níara áibanáica càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Pidécuéca píimaca cáaliacáicasacué pía macáita. Cayábacué nuénánái, ipíchanacué cáimacáica piicáca píawawa píalíacái ìwalísewa. Cayába cachàiniwanái cáininácaalícué piicáyacacawa, yéewanápinacué píiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú peebáidacaténacué itàacái tàì íiméeri iyú.

² Cawinácaalí iyúunáidéerica yáaliacawa madécaná wawàsi ìwali, càmitàacá yáaliawa cayába càide iyúwa iwàwacutáaná yáaliacawa.

³ Quéwa cawinácaalí cáinináca iicáca Dios, yásí Dios yáalía iicáca yái wenàiwicaca, cayábaca Dios iicáca íiwitáise nacái.

⁴ Pisutácatécué péemíawa núa asásí cayábacaalícué piyáaca iinási nanuérica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná, níái cuwáinái yéenáiwanáca. Càitacué núumaca píri ìwali: Báisíta canéerica iwèni meedáni, canáca nacái ichàini yái ídoloca, cuwáisàiri yéenáiwanáca meedáni cháì èri irìcu, canácáiná áiba báisíiri Dios íicha, abéerita yái Diosca.

⁵ Báisíta nàyaca madécaná demonio íiwacanánái cachàiniyèi báawéeyéi íiwitáise icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséeri cáuli irìcubàa, cháì èri irìcu nacái èri mìnánái yèeyéica ípidená cuwáinái (íimáanáca díosnái). Madécaná wenàiwica nàaca demonio icàaluíniná, wenàiwica icàlidéeyéica ìwali cuwáináicasa nía.

⁶ Quéwacué canáca walí áiba wèeripiná icàaluíniná íicha yái abéerita Wáaniri Diosca. Wáaniri Dios imànicaté macáita, íná wawàwa wàyaca càide iyúwa iwàwáaná. Iya nacái abéerita Wacuèriná, yái Wáiwacali Jesucristoca, yái idàbéericaté macáita, àta wía nacái, Wáaniri Dios irípiná.

⁷ Quéwa càmítacué macái wéená náalía néemíaca cayába cainácaalí íimáaná yái tàacáisica. Càmita cachàini náiwitáise Dios ìwali càmíicáináca náalía cayába. Níái wéenánái yéewánéeyéita yàaca ídolo cuwáisàiri yéenáiwaná icàaluíniná ipíchawáiseté nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá Jesucristo itàacái. Nayáacaalí nayáacaléwa áibanái yáapicha, nawèniacaalí iinási nacái yàcalé irìcu, yá náaliacawa áibanái nadéca nanúaca yái píráimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná. Abénaméeyéi wéená iyáacaalí yái iinásica, yá nayúunáidaca càmita báisí Dios imàaca nayáacani. Quéwa nayáacani quéwanáta. Iná nadábaca nánáidacawa méetàuculé Dios íicha, yá báawaca náiwitáise ìwalíse yái namàíníaca wawàsi nánáidéerica Dios imáisaníaca namànica.

⁸ Báisíta càmita cayába Dios iicáca wía ìwalíse meedá yái wayéerica, íná càmita cayábáwanái Dios iicáca wía áiba wawàsi ìwalíse wayáacaalíni. Càita nacái càmita báawa Dios iicáca wía ìwalíse yái càmírica wayáa.

⁹ Quéwacué éwita Dios imàacacáaníta piyáaca iinási áibanái inuérica iyúwa sacrificio ídolo cuwáisàiri yéenáiwana írí, càicáaníta iwàwacutácué piicá píchawa cayába ipíchanácué abéeri wéenasàiri càmirica yeebáida tàì íméri iyú imànica ibáyawanáwa iicácáinácué piyáacani, yái iinásica.

¹⁰ Píacáiná yáaliéricawa Dios imàacaca piyáaca yái iinásica, néese píawinacaalíwa piyáacaténá piyáacaléwa ídolo yàasu templo néré, nawacùacataléca iinási nanuérimica iyúwa sacrificio ídolo írí, yá cawàwanáta abéeri wéená càmliri yeebáida tàì íméri iyú iicáca pía néré, néese iwàlùacawa néré nacái iyáacaténá yái iinásica, éwita íináidacáanítawa càmita Dios iwàwa imànica càì.

¹¹ Pidéca píimaca pìwaliwa píalíanásawa madécaná, quéwa yái píalíacáica càmita iyúudàa péenasàiri yái càmirica yeebáida tàì íméri iyú, néese pidéca pimànica írí máini báawéri píalíacái iyúwa, yá cawàwanáta yéetápinácawa méetàuculé Dios íicha ibáyawaná yáapichawa, yái péenasàirica, éwitaté Cristo yéetácáanítawa nacái íchawalíná.

¹² Iná péewáidacaalícué péenáníwa càmiyéica yeebáida tàì íméri iyú namànínapíná áiba wawàsi náináidéerica ìwali càmirica Dios iwàwa namànica, yá pimànicuéca placawa píbayawanáwa péenánái íríwa, Cristo írí nacái.

¹³ Iná yái nuyáanaca iinási imàacacaalí nuénásàiri imànica ibáyawanáwa nuyáacalé ìwalíse, yásí cayába cachàiníwanái càminápiná quirínama nuyáaca iinási, ipíchaná núalimáidaca nuicáwa nuénásàiriwa àta imànicataléta ibáyawanáwa.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Ewita apóstolcáaníta núa, yái Dios ibànuèrica, càicáaníta càmita nuèpuníwa càide iyúwa isíimáidáaná núa meedá, néese nuwàwaca nuyúudàaca áibanái. Báisíta Dios imàacacaté núa apóstolpiná, íná canáca ichùulieri núa cháì èeri írìcu. Nudéca nuicáca Wáiwacali Jesús. Píacué nacái yáasáidéeyéica apóstolca núa bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa Dios írípiná nuíbaidacaalíté Wáiwacali írípiná pèewibàa, nucàlidáanápinácué píri iináwaná ìwali.

² Cawàwanáta áibanái càmita naicá núa càide iyúwa apóstol, yái Dios ibànuèrica, quéwa píalíacuéwa báisíiri iyú apóstolca núa, bàaluitécáiná piwènúadacuéca píiwitáisewa peebáidacaténá Wáiwacali itàacái, nucàlidacaalítécué píri iináwaná ìwali. Càita Dios yáasáidacuéca píri apóstolca núa.

³ Natàanícaalí báawéri iyú nùwali, náimacaalí nacái càmitasa apóstolca núa, yásí càì núuma nalíwa:

4 Dios ibànùacaté núa iyúwa apóstol nucàlidacaténá Wáiwacali iináwaná, íná Dios imàacaca nusutáca nuyáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

5 Dios imàaca nacái macái apóstol idèniaca ínuwa yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, imàaca nacái apóstol itéca yáapichawa úa idècunitàacá yèepunícawa icàlidacaténá Dios itàacái, càide iyúwa áibanái apóstol namàníná, nía nacái Wáiwacali yéenanái iméeréerináica, Pedro nacái. Iná nudèniacaalí nuínuwatá, yá cayábaca nutéca núapichawa úatá.

6 Dios imàaca nacái Bernabé, núa nacái wayamáidaca wáibaidaca wacáapi iyúwa, wasutátacaténacué pícha wayáapináwa idècunitàacá wacàlidaca pirícué Dios itàacái. Quéwa éwita Dios ibatàacáaníta wamànica càì, càicáaníta càmitaté wasutácué pícha wayáapináwa, néese wíata ipáyaidaténi.

7 Péemiácué comparación: Píalíacuéwa úwinái càmita nawèni nayaápináwa. Càita nacái wenàiwica ibànacaalí ibànacalewa abéyéeri uva yéetaná, càmita iwàwacutá ipáyaidaca iyáacaténá yàasu uva iyacanáwa. Càita nacái abéeri icùacaalí áibanái ipíra ovejanái, canáca imáisanieri ìiraca leche yeedéerica ovejanái ícha. Càita nacái Dios imàacaca apóstolnái isutáca iyáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Dios ibànùacáiná apóstolnái nàatalé.

8 Picácué píináidawa núumáanáca càiri tàacáisi nuíwitáise iyúwa meedá, bàaluitécáiná Dios càì íimaca imàacacaalíté itàacáiwa profeta Moisés irí, Moisés icàlidacaténaté israelitanái iríni.

9 Càité Moisés itànàaca tàacáisi bàaluité Dios inùmalicúise; “Picácué pidacua pacá inuma ituínási ícha idècunitàacá uíbidaca pirí ubawáidaca ituínási, ùlùacaténá ituínási iwìralé, néese pimàacacué uyáacani idècunitàacá uíbidaca uèpunícawa”, íimaca. Dios íimacaté càì walí wáalíacaténáwa catúulécanáca íicáca pacá, quéwa iwàwacutácué wáalíacawa áiba wawàsi quiríta.

10 Dios íimacaté càì icàlidacaténá walí iwàwacutáanáca wayúudàaca wenàiwica iyúudèeyéica wía. Dios ichùuliacaté Moisés itànàanápínaté yái tàacáisi wamànicaténá cayábéeri nalí cawinácaalí yéewáidéeyéica wía Dios itàacái iyú. Péemiácué comparación: Asiali ichùnìacaalí cáli nabànacatáipiná, yá iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupináwa quíiracaalí yái iyacanásica. Càita nacái cawinácaalí yùuluèrica ituínási iwìralé, iwàwacutá namàacaca yeedáca yàasupináwa. Càita nacái wía yéewáidéeyéicuéca pía, Dios imàacaca wasutácuéca pícha wayáapináwa.

11 Wabànacatécué Dios itàacái piwàwalicu, íná cayábaca wasutácué pícha weedátacaténá wàasupináwa, yái wayáapiná,

wabàlepiná nacái, wayamáacatáipiná nacái cháí èeri irìcu.

¹² Dios imàacacáiná áibanái yéewáidéeyéicuéca pía isutácuéca píchani, yá máini cachàiníwanái Dios imàaca wasutácuéca píchani, wíacáinaté idàbáanéeyéicaté icàlidacuéca pirí Jesucristo iináwaná. Quéwa, éwita Dios imàacacáaníta wasutácuéca pícha wayáapináwa, càicáaníta càmita càì wamànica. Néese wàideníacaté wàuwichàanáwa wáibaidaca wawèñanápiná wayáawa ipíchanácué báawaca péemlaca Cristo itàacái ìwalíse yái wasutáanácuéca wayáapináwa pícha.

¹³ Píalíacuéwa naináwaná ìwali, cawinácaalí íbaidéeyéica templo irìcu. Needáca nayáawa templo irìcuíse. Iimáanáca, cawinácaalí inuéyéica pirái iyúwa sacrificio, needáca nalíwa iinási yéenáimi, macái pirái yéená nanuérica neemáténáni altar íinata.

¹⁴ Càita nacái Wáiwacali idéca ichùullaca cayábáanápíná nàyaca náibaidacalé ìwaliwa namàníríca Dios irípiná, cawinácaalí icàlidéeyéica yái tàacáisi cayábéerica, íná cayábaca nasutáca nayáapináwa wenàiwicanái ícha yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái. Yácata nawèni, níá icàlidéeyéica Dios itàacái.

¹⁵ Quéwa canácatáita càì numànité nùyacaalítécué píapícha, càmita nacái nutànàacué pirí cuyàluta siúca píacáténácué nulí wawàsi. ¡Máini casímáica nuwàwa nucàlidacué pirí Dios itàacái mawèníri iyú! ¡Cayába cachàiníwanái nulítáni nuétácaalíwatá ipíchaná nuyamáidaca nucàlidaca Dios itàacái mawèníri iyú!

¹⁶ Càmita cachàini nuicá núawawa ìwalíse yái nucàlidáanáca Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nucàlidacani Cristo ichùullacáiná núa. ¡Máini báawéeri yùuwichàacáisi yàanèeripináca nùwali càmicaalí nucàlida yái tàacáisica wenàiwicanái irí!

¹⁷ Iná nucàlidacaalíté yái tàacáisica núwítáise iyúwa meedátá, yá nuedácaté wenàiwicanái ícha nuwènipináwatá. Quéwa càmita nucàlidani núwítáise iyúwa, néese Dioscata yái ichùulièrica nucàlidacani.

¹⁸ Yácata nuwèni yái: Casímáica nuwàwa nucàlidacáiná mawèníri iyúni yái tàacáisica íméerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càita nucàlidaca mawèníri iyúni: Ewita Dios imàacacáaníta nusutácué pícha nuyáapináwa nucàlidacáinácué pirí itàacái, càicáaníta càmita càì nusutácuéca píchani.

¹⁹ Ewita càmicáaníta áibanái yàasu wenàiwica núa íbaidéerica mawèníri iyú, càicáaníta numàacaca núawawa càide iyúwa macái wenàiwicanái yàasu wenàiwica íbaidéerica mawèníri iyú nuyúudàanápíná áibanái wenàiwica manùbéeyéi nawènúadàanápíná náiwítáisewa Cristo irípiná.

²⁰ Nùyacaalí judiónái yáapícha, yá nùyaca càide iyúwa náiwítáise iyáaná nuyúudàacáténá nawènúadaca náiwítáisewa

Cristo irípiná. Càita nacái numànica nùyacaalí náapicha níái càmiyéica judío yeebáidéeyéica tàacáisi Dios imàaquéricaté profeta Moisés irí bàaluté; yá nùaca Dios icàaluíniná náapicha càide iyúwa náiwitáise iyáaná, yéewacaténá néemìaca nucàlidaca nalí Cristo iináwaná ìwali, éwitacué càmicáaníta iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná wàacaténá Dios icàaluíniná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái.

21 Càita nacái nùyacaalí náapicha níái càmiyéica judío, càmiyéica ìya Moisés yàasu tàacáisi ìwali, yá càmita numàni iyúwa wenàiwica imànírìca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná, nuwàwacáiná nuwènúadaca náiwitáise Cristo irípiná. Quéwa éwita càmicáaníta numàni càide iyúwa wenàiwica ìyéerica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná, càicáaníta nuebáidaca mamáalàacata Dios itàacái càide iyúwa Cristo ichùulianá núa.

22 Nùyacaalí áibanái yáapicha càmiyéica yeebáida tàì íiméeri iyú, yá nuèpua nùyaca càide iyúwa abéeri néená, nuicá nacái cáimiétaquéeri iyú yái náináidáanácawa, càmita nuicáaní naquíniná. Càita nùyaca náapicha nuyúudàacaténá neebáidaca Jesucristo itàacái cachàiníwanái. Iná núalimáidaca nùyaca abédanamata náapicha macái wenàiwica íiwitáaná numànicaténá àta càinácaalí núalimáanáta numànica nuyúudàacaténá abenaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi lícha.

23 Càita numànica yéewacaténá madécaná wenàiwica yémìaca yái tàacáisi cayábéerica íiméerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi lícha, nuwàwacáiná nacái Dios imànica nulí cayábéeri náapicha níái yeebáidéeyéica Cristo.

24 Péemìacué comparación: Píaliacuéwa ìwali yái napianínácawa carrera ìwali, yá macáita napianícawa, quéwa abéerita yái imawènìadéerica áibanái yeedáca iríwa cawèníri. Càide iyúwa níái ipianíyécawa cachàiníri iyú carrera ìwali, càita nacái iwàwacutácué píibaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú, píalimáidacué macái pichàini iyúwa pimànicaténá càide iyúwa ichùullanácué pía. Càicué pimàni peedácaténácué piríwa yái cawènírica Wáiwacali yèeripináca yàasu wenàiwicanái iríwa chènuniré.

25 Chái èeri irícu macáita iwàwéeyéica isàiwicaca deporte needácaténá nalíwa cawèníri, néewáidacawa cachàiníri iyú yéewacaténá cachàinica nainá; namàacaca náichawa macái wawási imànírìca báawéeri nainá irí. Yá néewáidacawa cachàiníri iyú needácaténá nalíwa abéeri corona, laurel ibáiná icàyuwaniná. Quéwa bínásíri corona yèepùaca chuìca ráunamáita, yá imáalàacawa, néese wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái wáibaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípináwa weedácaténá walíwa áiba cawèníri càmirica imáalàawa iyéerica

chènuniré.

²⁶ Núacata càmliri iyúwa matuíri ipianícaalíwa éeruwaca, càmita nacái iyúwa áiba inúadáidéeri cáuli meedá. Néese núaliacawa càinácaalí Wáiwacali iwàwáaná numànica, yá nuibaidaca cachàiníri iyú Wáiwacali irípiná.

²⁷ Nucùaca núawawa, nuiná nacáywa cachàiníri iyú ipíchaná numànica nubáyawanáwa, ipíchaná nacái numànica áiba wawàsi càmlirica iyúudàa áibanái, càmicáiná nuwàwa Wáiwacali imáisanlaca nuibaidáanápiná irí quirinama idécanáami nuéwáidaca áibanái.

10

Consejos contra la idolatría

¹ Píacué nuénánáica, picácué piimáicha macái wàawirináimi israelitanái namusúacatéwa profeta Moisés yáapicha Egipto yàasu cáli íicha. Néeseté idécunitàacá nèepunícawa nàacawa manacúali yùucubàa càináwàiri, yáté Dios imàacaca manuúri acalèe yàacawa napíchalépiná yáasáidacaténaté alénácaalí iwàwacutá nàacawa. Macáita nèepunícatéwa acalèe yáapíise, catámèeri irícu ùuléeri íicha. Macáitaté nàacawa Moisés yáapicha, yá nachàbacatéwa chuiri cáli ínatabàa Mar Rojo yàasu manuúri úni ìwallabàa.

² Càité macáita abédanama namànicaté náiwitáisewa Moisés yáapicha namànicaténaté iyúwa Moisés ichùulianá nía càide iyúwaté nadéca nacáicaalí nabautizácawa nèepunícáinatéwa Moisés yáapicha acalèe yáapíise, úni ìwallabàa nacái.

³ Càité nacái macáita nayáacaté chènuníiséeri yàacàsi Dios yèericaté nalí, yái pan nacáirica íipidenéericaté maná.

⁴ Macáita nacái nàiracaté úni Dios imàaquéericaté imusúacawa íba yèewíise. Yái Cristo yàacawéeridéericaté yèepunícawa nía, càicanide iyúwa cachàiníri íba Cristo yàacáinaté nacáuca.

⁵ Quéwaté báawaca Dios iicáca náiwitáise batéwa macáita, ínáté Dios inúaca nía, yá nachéecami icàlìlìacatéwa manacúali yùucubàa càináwàiri.

⁶ Càité nachàbacawa. Dios yùuwichàidacaté nía yéewáidacaténá wía ipíchaná wawàwaca báawéeri càide iyúwaté nawàwáaná báawéeri.

⁷ Iná picácué pia ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíniná càide iyúwaté abénaméeyéi nanúanaté pirái, nayáaca nacái iinási nàacaténá ídolo ícàaluíniná. Càité profeta itànàaca Dios itàacái íiméerica: “Níara wenàiwicaca náawinacatéwa nayáacaténá iinási, yáté nàiraca nacái, néese namichàacatéwa nasáiwicacaténá náapichawáaca, yá naimáca náapichawáaca”, íimaca.

8 Píacué nuénánái, picácué waimá áiba yáapicha càmíchúaca wáinusíwa, càmíríca nacái wanìrisíwa, càide iyúwaté abénaméeyéi imàníínáté. Yáté veintitres mil namanùbaca néetácawa Dios inúacáináté nía nabáyawaná ìwalíse.

9 Picácué nacái wáalímáida waicáwa Cristo càide iyúwaté abénaméeyéi namàníínáté nabáyawanáwa mamáalàacata néese Dios yùuwichàidacaté nía. Yáté néetácawa àapi iyú Dios ibànuèyéica nèewiré.

10 Picácué picúisa píichawa Dios càide iyúwaté abénaméeyéi nacúisáidacaté Dios, yáté Dios ibànùaca yàasu ángelwa inuérica wenàiwica, yá inúacaté nía.

11 Càité ichàbacawa. Dios yùuwichàidacaté wàawirináimi yéewáidacaté nía wía ipíchaná wamànica càide iyúwa namàníínáté. Néeseté áibanái profeta natànàacaté Dios itàcái nàalàacaté nía wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía iyéyéica siùcade ipíchawáise èeri imáalàacawa.

12 Iná pínáidacaalícuéwa cachàinica píiwitáise, cáalíacáiri nacái, iwàwacutácué piicá píichawa cayába ipíchaná picaláacawa Dios ícha pimànicáichacué pibáyawanáwa.

13 Pidàbacaalícué piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, néese piwàwalícué macái èeri mìnánái nachàbaca càiri wawàsi yáalímáidéerica nía namàníínápiná nabáyawanáwa. Quéwa cayábéeri Dios íiwitáise, imàníríca nacái machacànírí iyú càide iyúwa ímáaná, yá iyúudàapínácué pía ipíchaná pimànica pibáyawanáwa. Iná yéewa píalímácué manuíca pínáidacawa piwàwawa Dios ìwali càmínápinácué imàaca càulenéri wawàsi yáalímáidaca pía cachàiníwanái ícha yái píalíméericuéca píideníaca. Néese càulenéri wawàsi yáalímáidacaalícué pía pimàníínápiná pibáyawanáwa, yásí Dios iyúudàacué píawa yéewacaté nía píideníaca mamáalàacatani ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa. Càipíná Dios iyúudàapínácué píawa, iná càmítacué iwàwacutá pimànica pibáyawanáwa.

14 Iná píacué nuénánái nuwàwéeyéica, picácué píacawéerida wenàiwica yéeyéica ídolo cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná. Píyacué déeculé náicha cawínácaalí imàníiyéica càì.

15 Núalíacawa cáiwitáisecuéca pía, iná nutàanicué píri nuwàwacáinácué pínáidacawa cáalíacáiri iyú ìwali yái núméericuéca píri. Yásí píalíacuéwa báisícatali.

16 Macái imanùbaca wamànicaalí Santa Cena, yá wasutáca Dios ícha cayábacaté nía imànica walí uva ituní, wàa nacái Dios irí ìwali cayábéeri, yácáiná uva ituní ímáanáca càicanide iyúwa Cristo íiraná imusuéricatéwa ícha cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca wàiracaalí yái uva ituníca, yá wáasáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, yéetácáinátéwa cruz ìwali wáichawalíná. Macái imanùbaca

wayáacaalí wáalimáwanama pan yéená wasubèriadéerica, yá wáasáidaca wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, Cristo iiná yùuwichàacáinátéwa cruz ìwali wáichawalíná.

17 Ewita manùbéeyéicáaníta wía, càicáaníta macáita wayáaca abéeri pan yéená macáita wamanùbaca iyúwa. Càita wáasáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, éwita manùbéeyéicáaníta wía.

18 Piwàwalicué Dios ichùllacaté Israel itaquénáinámi bàaluité. Abédanamata namànica náiwitáisewa náapichawáaca nayáacaalíté iinási macáita namanùbaca iyúwa, yái pìráimi nanuéricaté iyúwa sacrificio cáuri Dios irí.

19 Càmita núuma nàaca Dios icàaluíniná cawinácaalí inuyéyica pìrái iyúwa sacrificio ídolo irí. Càmita báisí cáurica yái ídolo cuwáisàiri yéenáwanáca, íná canáca iwèni meedá. Yá nacái pìrái iinámi neeméerica ídolo irí, càmirita cachàini áiba iinási íiwitáaná ícha.

20 Néese nuwàwacué pialíacawa nàwali níara áibanái yèeyéica ídolo icàaluíniná. Namàaca iinási iyúwa sacrificio ídolo irí, quéwa càmita nàa Dios icàaluíniná, néese nàaca demonio icàaluíniná. Iná càmitacué nuwàwa piyáaca náapichani idècunitàacá nàaca ídolo íimiétacaná fiesta irìcu, ipíchanacué piyaca abédanamata demonio yáapicha, náapicha nacái níara yèeyéica demonio icàaluíniná.

21 Càmitacué Dios imàaca pìiraca uva ituní Santa Cena yaalí Wáiwacali yàasu copa irìcuíse, pìiracaalícué nacái demonio yàasu copa irìcuíse. Càita nacái càmitacué Dios ibatàa piyáaca piyáacaléwa Santa Cenaca Wáiwacali yàasu mesa iwéré, piyáacaalícué piyáacaléwa nacái demonio yàasu mesa iwéré, aléera namànicataléca fiesta nadécanáami nanúaca pìrái iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáiná yéenáwaná icàaluíniná.

22 ¡Picácué wamàni càì ipíchanacué máini báawaca Wáiwacali iicáca wáiwitáise! ¡Picácué wayúunáida cachàiníwanáca wía Wáiwacali íchawa! Canáca yéewaná wamànica irí càiri báawéeri wawàsi.

La libertad y el amor cristiano

23 Abénaméeyéi nacàlidaca: “Càmicaalí Dios imáisanà wamànica áiba wawàsi, yásí cayábaca wamànica càinácaalí wawàsi wawàwéerica wamànica”, càì náimaca. Quéwa núumacué pìrì, éwita Dios càmicáaníta imáisanà wamànica áiba wawàsi, càicáaníta càmita macái wawàsi iyúudàa wía, áibanái nacái. Báisíta Dios imàacaca wamànica càide iyúwa wawàwáaná, càmicaalí báawa yái wawàwéerica wamànica, quéwa càmita macái wawàsi imàaca wáiwitáise idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú weebáidacaténá itàacái tàì íméeri iyú, wayúudàacaténá nacái áibanái neebáidáanápínani.

24 Picácué wacutácaíta wasíimáidáanápiná wíawawa meedá, néese wacutácué wayúudàacaténá áibanái nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú àta neebáidacataléta itàacái tàì íiméeri iyú.

25 Piyáacué macáita cawinácaalí iinásica piwènièricuéca nawéndacataléca iinási; picácué pisutá péemíawawa nía iwéndéeyéicani píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíniná, achúmacáichacué piwàwa ìwali. Dios imàacacué piyáacani íná piwèniacué matuíbanáiri iyúni.

26 Càmitacué iwàwacutá achúmaca piwàwa yàacàsi ìwali Wáiwacali yàasucáiná macái wawàsi èeri írìcuíríca.

27 Néese áibacaalí cà míri yeebáida Jesucristo itàacái, imáidacaalícué piyáaca piyáacaléwa yáapicha, piwàwacaalícué nacái piyáaca yáapicha, néese piyáacué macáita yàacàsi yèericuéca piyáa. Picácué nacái pisutá péemíawawa nía iinási ìwali píalíacaténácuéwa asásí áibanái inúacaalíté yái píráimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíniná, achúmacáichacué piwàwa.

28 Quéwa áibacaalícué càì yàalàaca pía: “Yái iinásica, nadéca nanúacani iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo cuwáinái yéenáiwana ícàaluíniná”, càicaalícué íma píri, néese picácué piyáani pímanícaíchacué báawéeri írì yái yàalèericuéca pía ípíchaná iwènúadaca íiwitáisewa Dios íicha, càmicáiná yeebáida tàì íiméeri iyú néese iyúunáidaca Dios imáisaníèrica wayáaca yái iinásica.

29-30 Abenaméeyéi càmitàacá neebáida tàì íiméeri iyú, íná machawàacaca nánáidacawa. Cáaluca namànica wawàsi cà míricué cáalu pímaníca, càmicáiná nàalíawawa cayába càide iyúwacué píalíanáwa. Nayúunáidaca báawáanápiná Dios íicáca nía yàacàsi ìwalíise. Quéwa cawàwanátacué piwàwa càì píimaca nulí: “Dios idéca imàacaca numànica càide iyúwa nuwàwáaná càmicaalí báawa yái nuwàwéerica numànica, íná canáca yéewaná áiba imáisaníaca numànicani achúmacáicha meedá iwàwa. Nudéca nùaca Dios írì cayábéeri yàacàsi ìwali, íná canáca yéewaná áiba itàníca báawéeri iyú nùwali nuyáacalé ìwalíisewa”, càicué piwàwaca píimaca cawàwanáta.

31 Báisíta, quéwa péemíacué nulí, nuénánái. Càinácaalícué wawàsi piyáaca, càinácaalícué wawàsi nacái pímaníca, pímanícué abéerita yái imàaquéerica áibanái íicáca Dios cáimiétaquéeri iyú.

32 Picácué pímaní wawàsi càì áibanáicaalícué íicá pímanícani yá nacaláacawa Dios íicha, yá namànica nabáyawanáwa, macáita cawinácaalí nía, judíocaalí nía, cà míyéicaalí judío nía, nía nacái Dios yàasu wenáiwica yeebáidéyéica Jesucristo itàacái.

33 Núa nacái, àta càinácaalí numànica, núalimáidaca nuyúudàaca macái wenàiwica íiwitáaná. Càmita nucutá numànicaténá abéerita yái isíimáidéeripináca núa, néese nucutáca numànicaténá yái iyúudèeripináca manùbéeyéi wenàiwica, yéewanápiná nawènúadaca náiwitáisewa Cristo irípiná iwàsàcaténá nía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

11

Las mujeres en el culto

1 Piyacué nacái càide iyúwa nùyáaná càide iyúwa nacái Cristo ìyáanáaté.

2 Píacué nuénánáica, ìyéeyéica Corinto ìyacàlená irícu, nadéca nacàlidacuéca nulí piínáwaná íwali. Cayábéeriquéi piwàwalínácuéca núa mamáalàacata, pimànicuéca nacái mamáalàacata càide iyúwa nucàlidáanáatécué pirí tàacáisi.

3 Quéwa nuwàwacué píalácawa áiba wawàsi: Càide iyúwa Dios ichùullianá Cristo, yá Cristo yeebáidaca Dios itàacái, càita nacái Cristo ichùullaca macái asianái yeebáidéeyéica itàacái; néese càide iyúwa Cristo ichùullianá macái asianái yeebáidéeyéica itàacái, yá neebáidaca itàacái, càita nacái macái asianái idènièyéica ínuwa iwàwacutá nachùullaca náinuwa, yá iwàwacutá nacái inanái neebáidaca nàacawéeri itàacáywa.

4 Asiali ibàliacaalí íiwitawa idècunitàacá isutáca yáawawa Dios íicha, icàlida nacái tàacáisi Dios inùmaliçuise, càmita yàa Cristo íimiétacaná.

5 Quéwa càmicaalí inanái ibàlla uíwitawa idècunitàacá usutáca Dios íicha, ucàlida nacái tàacáisi Dios inùmaliçuise, càmita ùa unìri íimiétacanáwa, néese càica úade iyúwa inanái nàuwisèechúaca íicha íiwita ibáiná macáita.

6 Càmicaalí inanái ibàlla uíwitawa, iwàwacutá udalúaca uíchawa uíwita ibáináwa. Quéwa báicaalí udalúaca uíwita ibáináwa macáita, iwàwacutá ubàllaca uíwitawa.

7 Iwàwacutá asiali càmita ibàlla íiwitawa. Dios idàbacaté idàbáanéeri asiali quèechatécáwa iyúwa Dios iicácanáwa, íná iwàwacutá asianái yáasáidaca cachàinírira Dios íiwitáise. Quéwa iwàwacutá inanái yáasáidaca cáimiétacanáca unìri.

8 Bàaluitécáiná Dios idàbacaalíté idàbáanéeri asialica, càmitaté Dios iwènúada inanái ibàlài yáapi asiali iyú àcawéeripiná, néese Dios yeedácaté asiali ibàlài yáapi, yá iwènúadacaté yáapi inanái iyú asiali yàacawéetúapiná.

9 Càmitaté Dios imàni asiali inanái irípiná. Néese Dios imànicaté inanái asiali irípiná. Íná iwàwacutá inanái uebáidaca unìri itàacáywa.

10 Dios imànicaté inanái asiali irípiná, íná iwàwacutá inanái ubàllaca uíwitawa, àngelnái iicácaíná úa.

11 Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáinináca Dios iicáca wía abédanamata: Asíanái càmita nàya isicúa canácaalí inanái, càita nacái inanái càmita nàya isicúa canácaalí asiali.

12 Ewitaté Dios iwènúadacáaníta asiali ibàlài yáapi idàbáanéechúa inanái iyú, asiali yàacawéetúapiná, càicáaníta siücade asíanái imusúaca iicá èeri inanái ícha. Quéwa Dios idàbacaté macáita, wía èeri mìnánáca.

13 ¿Càinásicué píináidacawa? ¿Cayábasica inanái usutácaalí Dios ícha càmicaalícáwa ubàlìa uíwitawa?

14 ¿Càmitasica macáita wáalíacawa cáalacaalí asiali íiwita ibáiná idàwinàacawa, yásí báawaca áibanái iicácani?

15 Quéwa cáalacaalí inanái íiwita ibáiná idàwinàacawa, yá casímáica uicácani, úalíacáináwa Dios imàacaca ulí uíwita ibáiná uépùacaténá uíwitawa iyú.

16 Quéwa abénaméeyéi péenácué iwàwacaalí itàaníca chàinisíiri iyú ìwali yái tàacáisica, càmicáiná nawàwa namànica càide iyúwa núumáanácué pirí, yá nùalàaca nía cachàiníiri iyú namàinínápiná iyúwa núumáaná. Wía apóstolca, macáita nacái Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wamàni càiri méetàuculéeri wawàsi, iyúwacué pimàníná.

Abusos en la Cena del Señor

17 Siücade nutànàacué pirí áiba wawàsi ìwali, quéwacué càmita nùalimá núumaca cayábéeri pìwali càmicáinácué pimàni cayába. Macái imanùbaca pìwacáidáyacacaalícuéwa, yá pimànicuéca báawéeri piríwáaca, càmitacué piyúudàayacawa.

18 Quéechacáwa nuwàwacué nutànàaca piríni iyúwa áibanái icàlidáanácué piináwaná ìwali. Càì náimaca: Pìwacáidáyacacuéca pimànicaténá culto, quéwa càmitacué abédanama píiwitáise, íná piwènúadacuéca píiwitáisewa píichawáaca. Batéwa nuínáidacawa báisícani yái náimáanácuéca pìwali.

19 ¡Pìwènúadacuéca píiwitáisewa píichawáaca cachànicáinácué piicáca píawawa píichawáaca piwàwacáinácué áibanái náináidacawa abéericatacué pía níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái báisíiri iyú!

20 Piseríacuéca píichawáaca, íná éwitacué pìwacáidáyacacáanítawa, càicáaníta càmitacué pimàni Santa Cena machacàníiri iyú càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

21 Yàanàcáiná yàasu èericatái piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca ipíchawáise pimànicuéca Santa Cena, yá ráunamáita piyáacuéca piyáacaléwa méetàucunamata píichawáaca, yái yàcàsi pitéericuéca píapichawa. Néese áibanái catúulécanéeyéica yàanéeyéicué píamísewa canéeyéica irí

yàacàsi natéeripiná, yá máapica nía, quéwa áibanái càasuíyéi nacàmaca nàiracáiná manuí uva ituní.

²² Píacué càasuíyéica, ¿cánácué càmita piyáa piyáacaléwa picapèericutawa ipíchawáiseecuéca pìanàaca? ¿Cánácué báawa piicáca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái? ¿Cánácué pibáiniada catúulécanéeyéi wenàiwica canéeyéica irí yàacàsi natéeripiná? Piyúunáidacuéca nucàlidáanápina piri pimànicuéca cayábéeri. ¡Càmírita! ¡Càmitacué pimàni cayábéeri!

La Cena del Señor

²³ Bãaluité Wáiwacali yéewáidacaté núa cànácaalí iwàwacutáaná wamànica yái Santa Cenaca. Càita nacái nuéwáidacatécué pía: Yátaté catáca, ipíchawáiseté Judas itéca úwinái Wáiwacali Jesús yàatalé náibàacaténáni, yá Wáiwacali yeedáca pan icáapi iriculéwa.

²⁴ Néese idécanáamité yàaca Dios irí cayábéeri pan ìwali, yá isubèriadacani. Yá íimaca: “Yácata nuiná yái, yéetèeripinácuécawa píchawalíná ipíchanácué Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalísewa. Piyáacuéni yái panca piwàwalíripinácué cànácaalí nuétácawa píchawalíná”, íimaca yái Wáiwacalica.

²⁵ Càité nacái idécanáamité nayáaca nayáacaléwa, yá Jesús yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá íimaca: “Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuèripinácawa nuíchawa cruz ìwali pirípinácué, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwalísewa. Yái uva ituníca yáasáidacuéca piri báisíiricani yái wàlisài wawàsi Dios imàníríca wenàiwicanái yáapicha iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Macái imanùbaca pìiracaalícuéni, piwàwalícué cànácaalí nuétácawa píchawalíná”, íimacaté yái Wáiwacalica.

²⁶ Iná nuénánái, piyáacáinácué yái panca, pìiracáinácué nacái yái uva ituníca, íná píasáidacuéca piacawa áibanái irí cànácaalíté iyú Wáiwacali yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali. Pimànicué càì àta Wáiwacali yàanàacataléta àniwa.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Iná macái imanùbaca pimànicaalícué Santa Cena, iwàwacutácué piwàwalica yái pan íimáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali iiná, yá nacái uva ituní copa irícuíríca íimáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiraná. Néese abéericaalí péenácué càmita iyáa yái panca cáimiétaquéri iyú, ìira nacái yái uva ituníca, yá imànica ibáyawanáwa Wáiwacali irí, càmíciná iicá cáimiétaquéri iyú Wáiwacali iiná, íiraná nacái.

²⁸ Iná ipíchawáise wayáaca pan, wàira nacái uva ituní copa irícuíse, iwàwacutá wáináidacawa wáalimáwanama

wawàwalicúsewa Dios iicápiná asáisí iyacaalí áiba báawéeri wawàsi wamànírica iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa quéechacáwa Dios irí ipíchawáise wayáaca, wàiraca nacái yái Santa Senaca.

²⁹ Macái imanùbaca wayáacaalí yái panca, wàiracaalí nacái yái uva ituníca, iwàwacutá wawàwalica ímáanáca càicanide iyúwa Wáiwacali íiná, íraná nacái, yéetácáinatéwa wáichawalína cruz ìwali. Càmicaalí càì wáináidacawa, néese wáalimáidaca Dios yùuwichàidáanápiná wíawa.

³⁰ Manùbéeyéi péenacué nadéca namànica càì, íná cáuláicaca nía, machawàacaca nacái nía. Abénaméeyéi nadéca néetácawa.

³¹ Quéwa wáináidacaalíwa wáalimáwanama wawàwalicúsewa cayába Dios iicápiná asáisí iyacaalí áiba wawàsi báawéeri wamànírica iwàwacutéerica wacàlidaca wáichawa Dios irí, néese càmita iwàwacutá Wáiwacali yùuwichàidaca wía.

³² Quéwa Wáiwacali yùuwichàidacaalí wía, yá imànica càì yéewáidacaténá wía, wawènúadáanápiná wáiwitáisewa báawéeri íicha, ipíchaná Dios yúucaca wía infierno irìculé náapicha áibanái èeri mìnanaí càimíyéica yeebáida itàacái.

³³ Íná nuénánái, macái imanùbaca píwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa píapichawáaca, iwàwacutácué picùaca macáita pimanùbacaaná yàanàaca.

³⁴ Máinícaalí máapica abéeri péenacué, néese iwàwacutá iyáaca iyáacaléwa icapèe néenitawa, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca pía ìwalíise yái càminácuéca piyáaca piyáacaléwa machacàníri iyú macáita pimanùbaca iyúwa, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wenàiwica idènièyéica cayába yàacási nayáacáiná nayáacaléwa cadénama ipíchawáise catúulécanéeyéi yàanàaca. Néeni, nùanàapínacaalícué nupáchiaca pía, yá nuchùnìaca áiba wawàsi, yái pisutéericuéca péemíawa núa ìwali píasu cuyàluta irìcuwa.

12

Los dones espirituales

¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca píri áiba wawàsi píalíacaténácuéwa ìwali yái chàinisica Espíritu Santo imàaquéerica walí wáalimáwanama, wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa.

² Píalíacuéwa cayába bàaluté càmitacué peebáida Jesucristo itàacái, íná demonionái iméeràidacatécué pía iyúwa máiwitáiseyeyéi píacaténaté madécaná ídolo icàaluíniná, níara cuwáiná yéenáiwanáca, càimíyéica yáalimá itàaníca.

³ Bàaluté càmitacué ídolo iyúudàa pía, íná siúcade nuwàwacué nucàlidaca píriní càinácaalícué píalimá píalíacawa asáisí wenàiwica itàanícaalí Espíritu Santo inùmalicúise: Cawinácaalí itàaníyéica báawéeri iyú Jesús ìwali, náimacaalí nacái càmitasa

Dios yáí Jesúsca, yásí pialíacuéwa càmita natàani Espíritu Santo ichàini iyú. Néese áibanáicaalí íima: “Yáí Wáiwacali Jesús, yácata Wacuèriná Dios”, càicaalí náima, yásí pialíacuéwa náimaca càiri tàacáisi Espíritu Santo ichàini iyú.

4 Càmita abédanama Espíritu Santo imàaca wáalimáwanama wachàini wáibaidacatená Wáiwacali irípináwa. Quéwa abéerita yáí Espíritu Santo imàaquérica walí ichàiniwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

5 Càmita abédanama macáita yáí wáibaidacaléca Wáiwacali irípiná, néese wadèniaca wáalimáwanama wáibaidacaléwa méetàucunamata wáichawáaca. Quéwa abéerita yáí Wáiwacali ichùulièrica wáibaidáanápiná irí.

6 Wadèniaca chàinisi wáalimáwanama Dios imàaquérica walí méetàucunamata wáichawáaca, wáibaidacatená Wáiwacali irípináwa, quéwa abéerita yáí Diosca ichàiniadéerica wía canánama, wamànicatená macáita yáí iwàwéerica wamànica.

7 Dios idéca imàacaca macái wáalimáwanama chàinisi yáasáidéerica wadèniaca Espíritu Santo, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yéewanápiná wayúudàayacawa.

8 Espíritu Santo ichàiniadaca abénaméeyéi wéená yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái natàanicatená cáaliacáiri iyú nàalàacatená áibanái. Néese Espíritu Santo ichàiniadaca áibanái wéená néewáidacatenáwa cachàiníiri iyú nacàlidáanápiná Dios itàacái cayábéeri iyú áibanái irí.

9 Espíritu Santo ichàiniadaca nacái abénaméeyéi wéená manuícatená náináidaca nawàwawa Dios ìwali neebáidacatená tàí íiméeri iyú. Ichàiniadaca nacái abénaméeyéi nachùnìapíná cáuláiquéeyéi.

10 Espíritu Santo ichàiniadaca nacái áibanái wéená namànínápiná wawàsi càníiri wenàiwica idé imànica. Aibanái wéená nacái Espíritu Santo ichàiniadaca nía nacàlidacatená tàacáisi Dios inùmaliçuise. Espíritu Santo nacái imàacaca áibanái wéená yáaliacawa càirínácaalí wenàiwica icàlidaca ìyaca tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmaliçuise, yá nacái càirínácaalí icàlidaca ìyaca cachìwéeri tàacáisi demonio inùmaliçuise. Aibaalí nacái Espíritu Santo imàaca abénaméeyéi wéená itàanica áiba tàacáisi iyú càníirica èeri mìnanaí itàacái. Espíritu Santo ichàiniada nacái áibanái wéená yéewanápiná nacàlidaca walíni wataacái iyú càinácaalí íimáaná yáí tàacásica áibanái icàlidéerica càníirica èeri mìnanaí itàacái iyú.

11 Abéerita Espíritu Santo imàaquérica walí chàinisi wáibaidacatená Wáiwacali irípináwa. Yá Espíritu Santo iwacùaca walí chàinisi wáalimáwanama càide iyúwa iwàwáaná.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

12 Péemìacué comparación: Wainá idènlaca ìwalíséeriwa madécaná: níái wacáapica, wacàwa nacái, wàabàli nacái, watuí nacái, wàuwí nacái, madécaná áiba ìwalíséeri nacái. Quéwa éwita wainá idènlacáaníta ìwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéericatani, yái waináca. Càica ímaca yái comparaciónca. Uwé, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu. Càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná idènláná ìwalíséeriwa madécaná, càita nacái ìyaca madécaná wééná, madécaná wenàiwica íiwitáaná nacái.

13 Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yácáiná Espíritu Santo abédanamata imànica wáiwitáise wáapichawáaca, macái wía judíocaalí wía, càita nacái cà míiyéica judíocaalí wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía, càita nacái yèpuníyéicaalíwa máiwacalináwaca wía. Càica wíade iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Wabautizáanáwa iyú wásáidaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná, ìyacáiná abéerita Espíritu Santo iwàluèricatéwa wawàwalìculé macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

14 Péemìacué comparación: Abéeri wenàiwica iiná càmita idènlá ìwalíséeriwa abéerita, néese idènlaca ìwalíséeriwa madécaná.

15 Cawàwanáta yàabàli íma: “Càmíricata núa icáapi, íná canéerica iwèni núa meedá, cà míricata iiná ìwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná ìwalíséericani.

16 Càita nacái yùuwicaalí càì ímaca: “Càmíricata núa ituí, íná canéerica iwèni núa meedá, cà míricata iiná ìwalíséeri”, càì ímaca cawàwanáta. Quéwa éwita càì ímaca, càicáaníta mamáalàacata iiná ìwalíséericani.

17 Iná ituícaalí macáita yái wainácatá, ¿càinásica wáalimá wéemíaca? Càita nacái yùuwicaalí macáita yái wainácatá, ¿càinásica wáalimá wamàlaca pumèníri isàni?

18 Quéwa Dios idéca imàacaca macái wainá ìwalíséeyéi alénácaalí iwàwa imàacaca nía.

19 Abéeri ìwalíséericaalí yái waináca macáitatá, yá canáca wainá macáiritá.

20 Báisíta, éwita wainá idènlacáaníta ìwalíséeriwa madécaná, càicáaníta abéerita yái waináca.

21 Canáca yéewaná watuí ímaca wacáapi irí càì: “Càmita nuwàwacutá píá”; càita nacái canáca yéewaná wáiwita ímaca wàabàli irí: “Càmita nuwàwacutá píá”.

22 Néese yái wainá ìwalíséeri waiquéerica iyúwa machawàaquéeri náicha canánama, yácata máiníri wawàwacutáca.

23 Yá wainá ìwalíséeri cà mírica máiní cayábaca iicácanáwa, yáta wamànírira irí cayábéeri wáiyàanápíná ìwali cayába, cawèníri nacái. Yá nacái wainá ìwalíséeri báirica wamàacaca

áibanái iicá, yáta iwàwacutéerica wamànica irí cáimiétaquéri iyú cachàiníwanái, wáiyàanápíná ìwali ibàlepiná càiripináta.

²⁴ Quéwa wainá ìwalíséeri cayábéerica iicacánáwa, càmita máiní iwàwacutá wàaca ímiétacáná, íná càmita wáiyàa ibàle. Càita Dios idéca ichùnìaca wainá wamànicaténá cáimiétaquéri iyú cachàiníwanái irí yái wainá ìwalíséerica waiquéerica iyúwa càmiri cachàini náicha canánama. Càita ímaca walí yái comparaciònca, wáaliacaténáwa càica wíade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu.

²⁵ Dios imàacaca wàyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná yéewanápíná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, yéewanápíná nacái waicáyacacawa catúulécanéeri iyú, yéewacaténá nacái wamànica cayábéeri waliwáaca abédanamata, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁶ Abéericaalí wéená yùuwichàacawa, yá achúmaca wawàwa macáita. Càita nacái namànicaalí cáimiétaquéri iyú abéeri wéená irí, yásí casímáica wía macáita.

²⁷ Iná macáitacué pía, càicuéca píade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháí èeri irìcu, yá píacué canánama píalímáwanama abéeri Cristo iiná ìwalíséerica pía, yái Cristo iináca ìyéerica cháí èeri irìcu.

²⁸ Iná Dios iwàwaca wáibaidaca wáapichawáaca Wáiwacali irípináwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéchacáwa Wáiwacali ibànùaca abénáméeyéi wéená iyúwa apóstolnái, nèepunícaténáwa áibalé nacàlidacaténá Wáiwacali iináwaná ìwali, yéewanápíná áibanái iwènùadaca íiwitáisewa Jesucristo irípiná; abénáméeyéi wéená yàanàaca apóstolnái yáamirìcubàa, níái profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Néese Dios imàacaca áibanái wéená yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios imàaca nacái áibanái imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica; imàaca nacái abénáméeyéi ichùnìaca cáuláiquéeyéi wenàiwica; imàaca nacái abénáméeyéi iyúudàaca áibanái; imàaca nacái abénáméeyéi wéená icùaca wenàiwica; imàaca nacái áibanái itàaníca áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnánái itàacái.

²⁹ Càmita apóstol macái wía, Wáiwacali ibànùeyéica wacàlidacaténá iináwaná ìwali. Càmita nacái profeta macái wía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmita nacái macái wéewáida wenàiwica. Càmita nacái macái wamànica yái càmirica wenàiwica idé imànica.

³⁰ Càita nacái càmita macái wadènà Dios ichàini wachùnìanápíná cáuláiquéeyéi. Càmita nacái macái watàaní áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnánái itàacái. Càmita nacái macái wáalía wacàlidaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisi càmirica èeri mìnánái itàacái.

³¹ Pisutácué Dios ícha manuíswata imàacáanápínácué piri chàinisi máiníri wamáapùaca náicha canánama,

piyúudàacaténácué wía macáita, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Quéwa iyaca áiba wawàsi máiníri cayábaca cachàiníwanái náicha canánama. Siùcade nuéwáidapínacué pía ìwali.

13

El amor

¹ Iyaca áiba wawàsi cayábéeri náicha canánama chàinisi. Yácata cáininánáca waicáca áibanái wenàiwica, Nutàanícaalí áiba èeri mìnanaí itàacái iyú càmíricáwaca nuéwáidawa ìwali, nutàanícaalí nacái ángelnái itàacái iyú, quéwa càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica, yá canéerica iwèni meedá nutàacái càide iyúwa báawéeri sànasi nanúadáidacaalí lata nacáiri, quírapieli nacái.

² Ewita nucàlidacaalí tàacáisi Dios inùmalicúise, éwita nacái núaliacaalí macái wawàsi ìwali Dios ibèericaté áibanái íicha; éwita nacái nuémíacaalí càinácaalí ímáaná macái íiwítáaná Dios yáaliacáica; éwita nacái manuícaalí nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali tàì íméeri iyú nuedácaténá manuíri dúli yàalu íchawa áibacatalépiná, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

³ Ewita nuwacùacaalí macáita nùasuwa catúulécanéeyéi irí, éwita nacái numàacacaalí neemáca núa Dios ìwalíise càmícáiná numéyáawa nuebáidaca itàacái, càicáaníta canéerica iwèni núa meedá, càmicaalí cáininá nuicáca wenàiwica.

⁴ Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, yácata yáaliméerica ìideníaca yùuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí irí báawéeri, càmíricata nacái calúa ráunamáita áibanái yáapicha. Iicáca áibanái ipualé iyúudàanápíná nía. Càmíricata nacái báawa iicáca íchawa áibanái nàasu cawèníri ìwalíise. Càmíricata nacái canumasée, càmícáiná cachàini iicáca yáawawa.

⁵ Cawinácaalí cáininéerica iicáca wenàiwica, càmíricata cáimacái iicáca yáawawa, càmírica nacái imàni áibanái irí báawéeri; càmírica nacái ichùulla áibanái cachàiníri iyú namànínápíná abéerita càide iyúwa iwàwáaná namànica. Ewita áibanái yáalimáidacáaníta iicáwani, càicáaníta càmita calúani, càmita nacái iwàwali mamáalàacata yái báawéerica áibanái imànírira irí, néese imàacaca iwàwawa ícha.

⁶ Càmita casímái iicáca wenàiwica namànica nabáyawanáwa nàuwichàidacaténá áibanái, néese casímáica iwàwa iicáca wenàiwicanái iyaca machacàníri iyú.

⁷ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, càmíricata icháawàa naináwaná ìwali ráunamáita namànicaalí báawéeri, néese imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha; iicáca nacái macáita wenàiwica iyúwa cayábéeyéipíná íiwítáise; ituíyàa nacái nawènúadánápíná náiwítáisewa namànicaténá

cayábéeri; yá iidenàca macáita càiripináta matuíbanáiri iyú, éwita càulenácáaníta íichani.

⁸ Dios iwàwaca cáinináca waicáca áibanái càiripináta cháí èeri irìcu, áibaalípiná nacái idécanáami èeri imáalàacawa. Yá áibaalípiná càmiripináta iwàwacutá wenàiwica nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmiripináta nacái natàaníca áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnaná itàcái. Càmiripináta nacái iwàwacutá néewáidaca wenàiwica Dios yáaliacái ìwali.

⁹ Aibaalípiná Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha macáita yái wawàsica, yácáiná éwita Dios imàacacáaníta wáaliacawa siùcade, càicáaníta wáalía yéenáta meedá. Dios imàacaca abénaméeyéi wéená nacàlidaca tàacáisi inùmaliçuise, quéwa náalimá nacàlidaca yéenáta meedá nacái.

¹⁰ Quéwa Cristo yàanàapinácaalí cachàiníiri íiwitáise yáapichawa, icamalá irìcu nacáiwica icùacaténá macáita, yásí wáaliacawa macáita, yá nacái imáalàapinácaawa yái càmináca wáaliawa cayába siùcade.

¹¹ Péemìacué comparación: Sùmàicaalíté núa, yáté nutàaníca sùmài íiwitáise iyú, càité nacái nuínáidacawa iyúwa sùmài, quéwa idécanáamité béerica núa, yáté numàacaca nuíchawéi sùmàináca nuíwítáise.

¹² Càita nacái wía, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái cháí èeri irìcu. Siùcade càmita wáaliawa Dios ìwali cayába, quéwa áiba èeriwa, yásí wáaliacawa cayába. Siùcade wáalía wéemíaca yéenáta meedá càinácaalí íimáaná yái Dios yáaliacáica, càide iyúwa waicácaalí wíawawa samànéechúa inàni chapúaca iriculé, quéwa áiba èeriwa waicápiná Dios inàni amaláwaca. Siùcade wáaliacawa yéenáta meedá Dios ìwali, quéwa áiba èeriwa wapíchalépinácáwa, yásí wáaliacawa amaláwaca Dios íiwitáise ìwali càide iyúwa Dios yáalianáwa wáiwítáise ìwali.

¹³ Càide iyúwa núumáaná, macáita yái chàinisi Dios imàaquéerica walí wáibaidacaténá irípiná, áiba èeriwa Dios imàacapiná nachàbacawa wáicha. Quéwa càmiyéipináta nachàbawa wáicha níái máisiba wawàsica: yái weebáidáanáca Jesucristo, yá nacái wáalianácawa idéca iwasàaca wía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha, yá nacái cáinináanáca waicáca áibanái. Níái máisiba wawàsica canácatáita nachàbawa wáicha, quéwa cachàinica náicha canánama yái cáinináanáca waicáca áibanái.

14

El hablar en lenguas

¹ Píalimáidacué manuísíwata cáinináanápiná piicáca áibanái. Néese pituíyàacué nacái Dios imàacáanápinácué píri chàinisi píibaidacaténá Wáiwacali irípiná. Cayába cachàiníwanái pituíyàacaalícué Dios imàacáanápiná píri chàinisi

picàlidáanápínacué tàacáisi Dios inùmaliçuise pimanùbacaaná itàacái iyúwa, piyúudàacaténacué nía.

² Càì nùmacuèca pìrì yácáiná áibacaalí itàaní áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnaná itàacái, càmìta iyúudàa nía yàasu tàacáisi iyúwa, néese itàanicáita Dios yáapicha, canácáiná áibanái yáallaná yéemiacani càinácaalí ímáaná, éwita néemiacáníta isàna. Espíritu Santo ichàiniadacani icàlidacaténá càiri tàacáisi ibàacanèeri wawàsi ìwali càmírica èeri mìnaná itàacái iyú, quèwa itàaníca tàacáisi càmírica yáalía càinácaalí ímáaná. Iná yái tàacáisi càmìta iyúudàa áibanái.

³ Quèwa cawinácaalí icàlidéerica tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyúcué, yáta iyúudàacué pía yéewáidacáinácué pía pidàwinàidacaténá píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinínápínacué píiwitáise Dios ìwali. Yái icàlidéericuèca pìrì tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta imichàidacuèca píiwitáise, ichàiniadacué nacái piwàwa peebáidacaténacué Dios tàì íiméeri iyú.

⁴ Cawinácaalí itàanírìca Dios yáapicha áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnaná itàacái, yáta ichàiniadéerica íiwitáisewa Dios ìwali. Quèwa cawinácaalí icàlidéericuèca pìrì tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, yáta iyúudàacué pía pidàwinàidacaténá píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinìcaténacué píiwitáise Dios ìwali, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁵ Macáita péenacué idèniacaalí chàinisi itàanicaténá áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnaná itàacái, yá cayábaca casímáicáiná nuicáca yái pimàinínacuèca càì. Quèwa cayába cachàiníwanái nuwàwa picàlidacaalícué tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái iyúwa. Cayába cachàiníwanái yái picàlidáanacuéca tàacáisi Dios inùmaliçuise péenánái itàacái iyúwa, íicha yái pitàanínacuèca áiba tàacáisi iyú, càmicaalícáwa nacái picàlidacué nalí càinácaalí ímáaná yái tàacáisi picàlidéericuèca. Iwàwacutácué picàlidaca nalíni nataacái iyú, piyúudàacaténacué nadàwinàidaca náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú, cachàinìcaténá náiwitáise Dios ìwali.

⁶ Iná nuénánái nupáchiacaalícué pía, yá nutàanícaalícué pìrì áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnaná itàacái, yá càmìtacué píalía péemíaca càinácaalí ímáaná nùasu tàacáisi. Numànicaalí càì, néese nùasu tàacáisi càmìta iyúudàacué pía. Iná canéerica iwèni meedá pìrícuéni, yái nùasu tàacáisica. Quèwa nucàlidacaalícué pìríni machacàníri iyú pitàacái iyú, yái tàacáisi Dios imàaquéerica núalíaca ìwali, nucàlidacaalícué nacái pìrì pitàacái iyúni càinácaalí ímáaná yái báisíri tàacáisica, nucàlidacaalícué nacái pìrì tàacáisi Dios inùmaliçuise pitàacái iyú, nuéwáidacaalícué pía nacái Dios ìwali, yásí nùasu tàacáisi

iyúudàacuéca pía, yéewanápinácué peebáidaca Dios itàacái tàì ìiméeri iyú.

⁷ Péemìacué comparación: Napùllacaalí flauta íwa nacáiri namànicaténá música, nanúacaalí arpa nacái, càmicaalí namàni música machacànìiri iyú, néese áibanái càmita náalíá néemíaca cawinácaalí música íiwitáanáquéi càì namànica.

⁸ Néeni, nucàlidacué pìrì áiba comparación ùwicái ìwali: Aiba-caalí ipùllia trompeta imáidacaténá úwinái, càmicaalí ipùllia amaláwaca, néese càmita náalíawa iwàwacutáaná nachùnìiaca nacáapisàíwa namànicaténá ùwicái.

⁹ Càitacué nacái pía: Càmicaalícué pitàaní pitàacái iyúwa péewáidacaténá wenàiwica amaléeri tàacáisi iyú náalíerica néemíaca càinácaalí ìimáaná, néese càmitacué náalíá néemíaca pìasu tàacáisi. ¡Yái tàacáisi picàlidéericuéca nalí càmita iyúudàpiná nía!

¹⁰ Báisìiri iyúcata ìyaca madécaná íiwitáaná èeri mìnanaí itàacái cháì èeri irìcu. Nía nacái itàanìiyéica càì náalíaca néemíacani, natàacáicáináni.

¹¹ Quéwa càmicaalí núalíá nuémíaca càinácaalí tàacáisi ìimáaná áiba wenàiwica icàlidéerica nulí, yásì nuínáidacawa ìwali áiba cáli néeséericanì nùasu cáli íicha. Càita nacái ìináidacawa nùwali càmicáinà núalíá nuémíaca càinácaalí itàacái ìimáaná.

¹² Càita nacái pitàanícaalícué áiba tàacáisi iyú, càmírìca èeri mìnanaí itàacái, yásì áibanái càmita náalimá néemíaca càinácaalí pìasu tàacáisi ìimáaná, yá càmitacué piyúudàa nía. Iná piwàwacáinácué Dios imàacaca pìrì chàinisi pìibaidacaténácué irìpiná cachàinìiri iyú, yá pituìyàacué Dios imàacáanápinácué pìrì chàinisi yéewacaténácué piyúudàaca wenàiwica manuísíwata yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadàwinàidacaténá náiwitáisewa Dios ìwali, neebáidacaténá itàacái tàì ìiméeri iyú.

¹³ Iná cawinácaalí wenàiwica Dios imàaquéerica irí chàinisi itàanícaténá áiba tàacáisi iyú càmírìca èeri mìnanaí itàacái, iwàwacutá isutáca Dios íicha imàacáanápiná irí chàinisi icàlidacaténáni áibanái irí natàacái iyúwa càinácaalí ìimáaná yái tàacáisca.

¹⁴ Càita nacái núa: Espíritu Santo imàacacaalí nusutáca Dios íicha áiba tàacáisi iyú càmírìca èeri mìnanaí itàacái, yá nusutáca Dios íicha manuísíwata, quéwa càmita núalíawa càinácaalí nùasu tàacáisi ìimáaná. Nutàanícaalí càì, yá càmita nudé nuyúudàaca wenàiwica nùasu tàacáisi iyúwa.

¹⁵ Iná nucàlida pìrì càinácaalí numànínápináca: Nusutápiná Dios íicha áiba tàacáisi iyú càmírìca èeri mìnanaí itàacái, nucántàa nacái Dios irí tàacáisi iyú càmírìca èeri mìnanaí itàacái. Quéwa nusutápiná Dios íicha nacái wenàiwica itàacái iyú, nucántàa nacái Dios irí wenàiwica itàacái iyú.

16 Càita numànica yácáiná, wàacaalí cayábéeri Dios irí manuísiwata áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái, néese níái áibanái yéemièyéica wasàna càmicaalí náaliawa néemìacani yái tàacáisica, yá càmita yáalimá abédanama náiwitáise wáapicha iyúwa wàaná Dios irí cayábéeri, càmícáiná náalía néemìacani, càinácaalí ímáaná yái wasutéerica.

17 Cawàwanáta wàaca cayábéeri Dios irí cayábéeri iyú, quéwa áibanái wenàiwica íiwitáise càmita idé idàwinàacawa Dios íiwitáise iyú, neebáidacaténá itàacái tàì íiméeri iyú, càmícáiná náalía néemìaca càinácaalí wàasu tàacáisi ímáaná.

18 Nùaca Dios irí cayábéeri nutàanicáiná Dios yáapicha cachàiniwanái píchacué canánama áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái, idècunitàacá nùyaca nulínáamitawa méetàucuta áibanái íicha nusutácaténá núawawa Dios íicha.

19 Quéwa culto irícu, nùyacaalí áibanái yèewi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yásí cayába cachàiniwanái núumacaalí cinco namanùbaca palabra natàacái iyú náaliérica néemìaca càinácaalí ímáaná nuéwáidacaténá nía íicha yái núumáanáca diez mil namanùbaca palabra áiba tàacáisi iyú càmírica náalía néemìaca càinácaalí ímáaná.

20 Píacué nuénánáica, picácué píináidawa càide iyúwa sùmái íináidáanáwa càmíiyéi yáaliawa cayába. Piyacué càide iyúwa sùmanái càmíiyéica yáaliawa madécaná báawéeri iwali. Quéwa píináidacuéwa cáaliacáiri iyú càide iyúwa béeyéi, píaliacaténácué péemìaca yái núuméricuéca pirí iwali yái tàacáisi càmírica èeri mìnáná itàacáica.

21 Bàaluité profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmalìcuise. Dios íimacaté: “Nutàanipiná israelitanái yáapicha quéwa áiba cáli néeséeyéi itàacái iyú. Nubànùapiná càmíiyéi israelitanái nacàlidacaténá tàacáisi nunùmalìcuise israelitanái irí, quéwa éwita numànicáanáta càì, càicáanáta níái israelitaca càmita neebáidapiná nutàacáíwa”, íimaca Wacuèeriná Dios.

22 Iná watàanicáalí áiba tàacáisi iyú, càmírica èeri mìnáná itàacái, yá càmita wáasáida Dios ichàini wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini áibanái irí càmíiyéica yeebáida Jesucristo iwali. Quéwa wacàlidacaalí tàacáisi Dios inùmalìcuise watàacái iyúwa, yá càmita wáasáida Dios ichàini áibanái irí càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, néese wáasáidaca Dios ichàini wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

23 Néese culto irícu, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, macáicaalícué pitàanica áiba tàacáisi iyú càmírica èeri mìnáná itàacái iyú, yá cawàwanáta áiba wenàiwica iwàlùacawa càmírica yáaliawa iwali yái pimànínacuéca, áiba nacái càmíri yeebáida Jesucristo itàacái. Yásí néemìacuéca pisàna, yá nàináidacawa máiwitáiséyécuéca pía macáita.

24 Quéwa macáicaalícué picàlida tàacáisi Dios imàaquérica piri pitàacái iyúwa, yá nacái áibacaalí wenàiwica iwàlùawa càmirica yáaliawa ìwali yái pimàninácuéca, áiba nacái càmirica yeebáida Jesucristo itàacái, yásí nawàwalica nadéca namànica nabáyawanáwa, náaliacáiná néemiaca macáita yái picàlidéericuéca, natàacái iyúcaínáni.

25 Iná néemiacaínáni, yá náaliacawa Dios iicáca náiwitáise, iyúwa náináidáanáwa nawàwalicuésewa ibàacanéri iyú áibanái ícha. Yásí nabàlùacawa nàlulù ipùata iyúwa nàacaténá Dios icàaluíniná, nàacaténá nacái irí cayábéeri. Yá nacàlidapínacué piináwaná ìwali nacái Dios iyáanácué píapicha báisíri iyú.

Háganlo todo decentemente y con orden

26 Uwé, píacué nuénánáica, macái imanùbaca pimànicaalícué culto, abénaméeyéi péenacué icántàapíná salmos nàacaténá Dios irí cayábéeri, abénaméeyéi péenacué nacái yéewáida wenàiwica Dios itàacái iyú, áibanái péenacué nacái icàlidaca tàacáisi Dios imàaquérica náaliacawa, áibanái péenacué itàaníca áiba tàacáisi iyú, càmirica èeri mìnánái itàacái, áibanái péenacué nacái icàlidaca càinácaalí ímáaná yái tàacáisica. Quéwa, piicacué píichawa cayába yéewanápiná macáita yái pimànicuécaca culto írìcu iyúudàaca wenàiwica nadàwinàidacaténá náiwitáisewa Dios íiwitáise iyú neebáidáanápiná Dios tàì íméeri iyú, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

27 Natàanicaalí culto írìcu áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnánái itàacái, pimàacacué pucháiba itàaníca, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàaníca abéerinamata. Iwàwacutá nacái áiba ìyaca néré píapichacué icàlidacaténacué piri càinácaalí ímáaná, yái tàacáisi nacàlidéerica.

28 Quéwa canácaalí áiba icàlidéeripínacué pitàacái iyúni, càinácaalí ímáaná yái tàacáisi áibanái iwàwéerica icàlidaca, iwàwacutá masànaca níca culto írìcu, ipíchaná natàaníca áiba tàacáisi iyú. Iwàwacutá natàaníca Dios yáapicha nàyacaalí nalínáamitawa méetàucuta áibanái ícha.

29 Càita nacái nàyacaalí abénaméeyéi péenacué icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçúise, pimàacacué pucháibata itàaníca, áibacaalí ìya, néese pimàacacué máisiba wenàiwica itàaníca abéerinamata. Iwàwacutá áibanái yéemiacanani yái nacàlidéerica, náináidacaténáwa cáaliacáiri iyú ìwali, yéewanápiná náaliacawa asásí báisicaalí natàaníca Dios inùmaliçúise.

30 Quéwa Dios imàacacaalí tàacáisi áiba wenàiwica irí yáawinéricawa néré, yásí yái idàbáanéeri wenàiwicaca iwàwacutá yáawinacawa imàacacaténá áiba icàlidaca nacái nalíni.

31 Càita píacué macáita icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçúise, píalimacué picàlidacani abéerinamata yéewanápiná macáita

néemìaca càinácaalí tàacáisi Dios imàaquéerica píalíacawa, nachàiniadacaténá nawàwawa.

³² Cawinácaalí icàlidaca tàacáisi Dios inùmalìcuíse náalimá masànaca namànica níawawa iyacaalí áiba iwàwéerica icàlidaca tàacáisi Dios imàaquéerica irí.

³³ Càita iwàwacutácué pimànica culto càmicáiná Dios ibatàa macáita nacàlidaca tàacáisi macáita namanùbaca iyúwa, néese imàaca natàanica abéerinamata. Càmita iwàwa wamànica culto canéerica iwèni iyúwa máiwitáiséeyéi. Iwàwacutácué pimànica nacái càide iyúwa macáita Dios yàasu wenàiwica imàníná, níara áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca.

³⁴ Iná iwàwacutá masànaca inanái culto irìcu. Canáca yéewaná inanái itàanica culto irìcu. Néese iwàwacutá nàaca nàacawéeri ímíétacanáwa, neebáida nacái itàacái, càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta Moisés itànèericaté.

³⁵ Néeni, inanái nawàwacaalí náalíacawa wawàsi iwali, iwàwacutá nasutáca néemìawa nàacawéeriwa nacapèe néenitawa, báawacáiná inanái itàanica culto irìcu.

³⁶ Piwàwalicué Dios itàacái càmirica píapicha idàbatéwa. Càmitacué nacái pía abéta yeebáidani. Iná iwàwacutácué peebáidaca càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

³⁷ Báisícaalícué píalimá picàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí, càita nacái báisícaalícué Espíritu Santo imàacacaté pirí chàinisi cáalíacáicaténácué pía, yásí píalíacuéwa Wáiwacali ichùulíacaté nutànanápinácué pirí yái tàacásica. Iná iwàwacutácué peebáidacani.

³⁸ Quéwa nàyacaalí abénaméeyéi càmlíyéica iicá nùasu tàacáisi iyúwa Wáiwacali itàacái, picácué péemìa nalí, càmicáiná natàani báisíri iyú Dios inùmalìcuíse.

³⁹ Iná nuénánái, pituíyàacué Dios imàacáanápinácué pirí chàinisi picàlidacaténá tàacáisi inùmalìcuíse. Picácué pimáisanà áibanái itàanica áiba tàacáisi iyú càmirica èeri mìnánái itàacái.

⁴⁰ Quéwa iwàwacutácué pimànica macáita machacàníri iyú culto irìcu, pimàacacué wenàiwica icàlidaca tàacáisi abéerinamata, áiba itàaní áiba yáamíse.

15

La resurrección de Cristo

¹ Siùcade píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidacuéca pirí àniwa piwàwalícaténáni yái tàacásica nucàlidéericatécué pirí, yái tàacáisi íméerica Cristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Yácata tàacáisi peebáidéericatécué, siùca nacáide peebáidacuéca piyacani tàì íméeri iyú.

² Yásí Cristo iwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha peebáidacaalícué mamáalàacata yái tàacáisi nucàlidéericatécué pirí, báisícaalícué peebáidacaté Cristo itàacái.

³ Quééchaté nucàlidacuéca pirí yái tàacáisi cachàiníiri náicha canánama càide iyúwaté Cristo yéewáidáaná núa. Nucàlidacatécué pirí Cristo yéetácátéwa wáichawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profetanái itànèericaté.

⁴ Nucàlidacatécué pirí nacái nabàliacaté Cristo càlicullì irìculé, quéwa imichàacatéwa yéetácáisi ícha máisiba èeri irìcu càide iyúwaté ímáaná nacái Dios itàacái profetanái itànèericaté.

⁵ Nucàlidacatécué pirí nacái Cristo imàacacaté yáawawa Pedro iicácani, néese imàacacaté yáawawa naicácani, níái doce namanùbaca apóstolca, Cristo ibànuèyéicaté nacàlidacaténá itàacái.

⁶ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa naicácani, áibanái quinientos ichàbaníiséeyéica yeebáidéeyéica itàacái. Yá batéwa macáita néená iyaca siúcade nutànàacaalícáwa yái cuyàlutaca, quéwa abénaméeyéi néená nadéca néetácawa.

⁷ Néeseté Cristo imàacaca yáawawa iméeréeri iicácani, yái Santiagoca, néeseté macáita apóstolná naicacaté Cristo nacái.

⁸ Néeseté idécanáami imàacaca yáawawa macái áibanái iicácani, yaté átata imàacaca nacái yáawawa nuicácani. Iná nuicáca núawawa càiride iyúwa sùmài cà míricáwa imusúawa yàasu èeri irìcuwa, máinicáináté námíseca Wáiwacali imáidaca núa ibànùacaténá núa iyúwa apóstol.

⁹ Núacata cà míiri cachàini náicha canánama níái apóstolca, Wáiwacali ibànuèyéica nacàlidacaténá iináwaná. Canacaté yéewaná núumaca nùwaliwa apóstolca núa nupíadáidacáináté Dios yàasu wenàiwica, nùuwichàidacaténáté nía, níái yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁰ Quéwa Dios idéca imànica nulí cayábéeri mawèníiri iyú imáidáanápináté núa yéewanápináté apóstolca núa, éwita nùuwichàidacáanítaté yàasu wenàiwica manuíswata. Yá càmita caná iwèni yái imáidáanáca núa, nuíbaidacáiná irípiná cachàiníwanái macái áibanái apóstol ícha. Quéwa càmita càì numànica nuchàini iyúwa, néese Dios yái imàníríca nulí cayábéeri mawèníiri iyú, yácata iyúudéerica núa.

¹¹ Quéwa éwita wáibaidacáaníta Dios irípiná, níái áibanái apóstol, núa nacái, càicáaníta iyaca áiba wawàsi cachàiníiri wáicha canánama, yácata yái tàacáisi wacàlidéericuécá pirí, yái tàacáisi peebáidéericatécué nacái.

La resurrección de los muertos

¹² Wadéca wacàlidacuéca pirí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi ícha, quéwa abénaméeyéi péenacué náimaca càmitasa

wenàiwicanáí imichàawa yéetácáisi íicha. Báawéeriquéi nacàlidáanáca càiri cachìwéeri tàacáisi.

¹³ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese iwàwacutá nacáí wáimaca càmítaté báisí Cristo imichàacawatá.

¹⁴ Néese, càmicaalíté báisí Cristo imichàawatá, yá canéerica iwènitáni yáí tàacásica wacàlidéerica. Yá nacáí canéerica iwèni meedáni yáí peebáidáanáca Jesucristo itàacáitá.

¹⁵ Quéwa ìyaca áiba wawàsi báawéeri yáwanáí: Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese àta wía apóstolca wadéca wacàlidaca wachìwawa Dios ìwalítá, wacàlidacáiná Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi íicha. Quéwa càmicaalípiná Dios imichàida yéetéeyéimiwatá, néese iwàwacutá wacàlidaca càmítaté Dios imichàida Cristotá.

¹⁶ Yácáiná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawatá, néese càmítaté báisí nacáí Cristo imichàawatá.

¹⁷ Càmicaalí Cristo imichàacatéwa yéetácáisi íichatá, néese iwàwacutá canéerica iwèni meedátáni yáí peebáidáanácúeca Cristo itàacáí, yá pìyacuéca mamáalàacata pibáyawaná yáapichawatá.

¹⁸ Càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese áibanáí yeebáidéeyéimicaté Cristo itàacáí ipíchawáiseté néetácawa nadéca náucacawa Dios íichatá.

¹⁹ Wadéca wawènúadaca wáiwitáisewa íicha macáita yáí èeri irìcúrica, weebáidáanápíná Cristo itàacáí wacùnápíná cayábéeri èerica yàanèeripínáca, wáalíacáináwa wamichàanápínáwa yéetácáisi íicha. Iná càmicaalípiná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, yá wadéca weebáidaca cachìwéeri tàacáisitá, iwàwacutá nacáí áibanáí iicáca wía càiyéide iyúwa yùuwichèeyéiwa catúulécanéeri iyú cachàini áibanáí íicha canánama.

²⁰ ¡Quéwa Cristo idéca imichàacawa yéetácáisi íicha báisíiri iyú! Yácata yáí idàbáanéericaté imichàacawa yéetácáisi íicha càmíripíná quirínama yéetácawa àniwa. Càita nacáí yácata Cristo idàbáanéerica wamanùbancanáí yéénáca, wía manùbéyéica imichèeyéipínacawa yéetácáisi íicha càide iyúwa bànacalé imusúacaalíwa cáli irìcuise wenàiwica yeedácaténá iyacaná manùba.

²¹ Bàaluité wàawirimi Adán, yáí idàbáanéericaté wenàiwica, imànicaté ibáyawanáwa, ínáté yéetácáisi iwàlùacatéwa irìculé èeriquéi. Néese Cristo imànicaté cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa idéca iwàlùacawa aléi èeri irìculé yáí wamichàanápínacawa yéetácáisi íicha.

²² Macáita wía Adán itaquénáinámi wéetápinácawa wadèniacáiná wàawirimi Adán íiwitáise cabáyawanéeriwa. Càide iyúwa macáita wía wadèniáná abéeri wàawirimi, yáí

Adánca, càita nacái wía ìyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha wamichàapinácawa yéetácáisi íicha wadèniacáiná wacáuca wàlìsàíwa càmfiri imáalàawa.

23 Quéwa Dios idéca íináidacawa imàacáanápíná wamichàacawa yéetácáisi íicha Cristo yáamíise: Quéchatécáwa Cristo imichàacatéwa càide iyúwa idàbáanéeri needáca ìyacanásica nabànacale íichawa. Néese Cristo yàanàapíná àniwa, yásí macáita wamichàapinácawa, wía yàasu wenàiwicaca.

24 Néese èeri imáalàacaalípínáwa, yásí Cristo imáalàida nachàini, macái èeri mìnánái icuèrinánáica, demonio íiwacanánái nacái. Néese idécanáami Cristo imànica macáita càide iyúwa Dios ichùullanáni, yásí Cristo yèepùadapíná macáita Yáaniri Dios iríwa àniwa, Dios icùacaténá macáita.

25 Iwàwacutácáiná Cristo icùaca macáita siùcáisede idècunitàacá Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái.

26 Yái wàuwide namáalàidánáca canánama, yácata yái yéetácáisica; yá Dios imawèniadéeripíná, imáalàidapíná nacái yéetácáisi, iwasàapínácaalí wía yéetácáisi íicha.

27 Dios idéca imàacaca Cristo icùaca macáita, íná yéewa wáalíaca ìyaca abéerita càmfirica Cristo ichùulla, yái Yáaniricawa yái Diosca.

28 Aibaalípíná idécanáami Dios imawèniadaca macáita Cristo yùuwidenái, néese Cristo, yái Dios Iirica, imàacapíná yáawawa Dios irí, imànicaténá càiripínáta càide iyúwa Dios ichùullaná, yái imàaquéericaté Cristo icùaca macáita. Yásí Dios icùaca macáita càiripínáta, macáita yái ìyéerica.

29 Néese abénaméeyéi péenácué nadéca neebáidaca Jesucristo itàacái, nawàwacáiná nadèniaca nacáucaawa càmfiri imáalàawa áiba èeriwa néenánáimi yáapichawa, níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Yá nadéca nabautizácawa náasáidacaténá nàyáanápíná àniwa néenánáimi yáapichawa áiba èeriwa. Quéwa càmicaalípíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese canéerica iwèni meedátáni, yái wenàiwicanái ibautizáanácawa nàwalíná.

30 Néeni càmicaalípíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, néese canéerica iwènitáni wèepunícaalíwa wacàlidacaténá Jesucristo íináwaná ìwali áibalé nawàwacataléca nanúaca wía macái èeri imanùbaca.

31 Báisíta nuénánái, áibanái iwàwaca inúaca núa macái èeri imanùbaca; càita nacái báisíta máini casímáica nuicácuéca pía peebáidacáinácué Wáiwacali Jesucristo itàacái.

32 Chá nacái Efeso ìyacàlená irícu nawàwacaté nanúaca núa, níái áibanái càmfiyéica yeebáida, caluéyéi cuwèesi nacáiyéi íiwitáise, iwàwéeyéicaté imàdáidaca nuèwi. Quéwa càmicaalípíná yéetéeyéimiwa idé imichàacawa yéetácáisi íichatá, yá canéerica iwèni meedátáni yái nùuwichàanácawa Wáiwacali

irípiná. Piicácué píchawa cawinácaalí càmíiyéica yeebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa, náimacáiná càiri cachìwéeri tàacáisi: “Wàacué wayáaca wayáacaléwa cadénama, wàira nacái manuí, táwìchacáiná wéetápinácawa, néese canáca wía, canáca nacái yùuwichàidéeripiná wíawa wabáyawaná ìwalíse”, náimaca.

³³ Picácué pimàaca nachìwáidaca pía, néese piacuéwa náicha, càide iyúwa áiba tàacáisi ímáaná cáalíacáiri iyú: “Wamàacacaalí báawéeyéi íiwitáise yàcawéeridaca wía, yásí namáalàidaca wáicha wáiwitáise cayábéeri”, íimaca.

³⁴ Pìwènúadacué píiwitáisewa báawéeri íicha píináidacaténácuéwa cáiwitáiséeri iyú càide iyúwacué iwàwacutáaná pìyaca machacàníiri iyú; yá picácué pimàni quirínama pibáyawanáwa. Càì nùumacué píri báicaténácué pía, nùalíacáináwa abénaméeyéicué pèewi càmitàacáwa nálía Dios ìwali báisíiri iyú.

Cómo resucitarán los muertos

³⁵ Abénaméeyéi péenácué càmita neebáida yéetéeyéimiwa imichàanápínáwa yéetácáisi íicha, íná namànica naquúniwa ìwali, yá náimaca: “Càmita nálímá nacáucàacawa, níai yéetéeyéimicawa. ¿Càirínásica chéecáisi íiwitáaná iyú namusúapínáwa càiculì irìcuíse?” càì náimaca naicáanica.

³⁶ ¡Natàanicáita máiwitáiséeri iyú meedá! Péemiacué comparación: Wabànacaalí bànacalé íimi cáli irìculé, néese bànacalé íimi iwàwacutá iyaca càiride iyúwa yéetéerimiwa yéewanápíná iyaca yái bànacaléca.

³⁷ Yái íimi wabànéerica, càmíirita íimi yái imusuéricawa cáli irìcuíse. Wabànacáita bànacalé íimi, cawàwanáta trigo ituíná íimi, càmicaalí áiba bànacalé íimi nacái.

³⁸ Yái ibaquéericawa Dios yà iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Macái bànacalé íimi íiwitáaná, Dios idéca imàacaca idèniaca bànacalé iicácanáwa càide iyúwa Dios iwàwáaná.

³⁹ Càita nacái iinási càmita abédanamani. Wía èeri mìnánica wadèniaca waináwa áiba íiwitáanáta. Cuwèesiná nadèniaca nacái naináwa áibata. Cuipìra iiná, áiba íiwitáanáta nacái. Cubái iiná, áiba íiwitáanáta nacái.

⁴⁰ Càita nacái níara iyéeyéica chènuniré nadèniaca naináwa áibata íicha yái naináca macáita níai iyéeyéica cháí èeri irìcu. Quéwa chènuníiséeyéi áibata nadèniaca cayábéeri naicácanáwa èeri irìcuíyéi íicha, yácáiná chènuníiséeyéi iináca icànaca mèlumèluíri iyú.

⁴¹ Càita nacái níai iyéeyéica capìraléeri cáli íinata. Nadèniaca nacamaláwa áibata. Néese èeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese quéeri udèniaca ucamaláwa áibata. Néese dùlupùta nadèniaca nacamaláwa áibata. Nía nacái dùlupùtaca nadèniaca nacamaláwa méetàucunamata náichawáaca. Càita íimaca comparaciónca.

42 Càipiná nacái namichàacawa níai yéetéeyéimicawa. Idécanáami nabàllaca wainámi cáli irìculé, yá wainámi ibadápinácawa, quéwa wainá imichèeripinácawa yéetácáisi ícha, cà mírita yéewa ibadácawa.

43 Yá nabàllaca wainámi càliculli irìculé, chéecáisi báawéeri iicácanáwa, néese wainá icáuquèeripinácawa icànapiná mèlumèluíri iyú, cayábéeri iicácanáwa. Nabàllaca wainámi machawàaquéeri néese cachàinipinácani yái waináca imichèeripinácawa càliculli ícha.

44 Nabàllaca wainámi, cháí èeri irìcuírca, néese wainá chènuníséeri imichàapinácawa, iyacáiná wainá èeri irìcuíri, càita nacái iyaca wainá chènuníséeri.

45 Càité profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité: “Idécanáamité Dios imànica wàawirimi Adán iiná, yái idàbàanéericaté wenàiwicaca, yaté Dios cáucaté imànica Adán iyacaténaté cháí èeri irìcu iyúwa èeri mìnali”, ímaca yái Dios itàacáica. Quéwa máini cachànica Cristo íiwitáise Adán ícha, yácáiná idécanáamité Cristo yéetácawa, yaté imichàacatéwa yéetácáisi ícha yàacaténá wacáuca cà míri imáalàawa.

46 Siùca càmita wadènià chènuníséeri iicácanáwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu. Wadèniaca èeri irìcuíri iicácanáwa quèechacáwa, néese piná wadèniaca chènuníséeri iicácanáwa.

47 Dios imànicaté cáli ichùmalé wàawirimi Adán iyú, yái asiali idàbàanéericimica. Yaté èeri mìnalicani, yái Adánca. Néeseté Cristo yàanàaca, yaté chènuníséericani.

48 Wía iyéeyéica cháí èeri irìcu, wadèniaca waináwa cháí èeri irìcuírca càide iyúwaté yái asiali iiná Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, yái wàawirimi Adánca. Néese, weebáidacaalí Cristo itàacái wàyacaténá chènuniré, yásí wadènapiná waináwa chènuníséeri càide iyúwa Cristo iyáaná, yái chènuníséerica.

49 Càide iyúwacué wadèniáná iicácanáwa yái wàawirimi Adán Dios idàbéericaté cáli ichùmalé ícha asialipiná, càita nacái wadènapiná iicácanáwa yái Cristo yàanèericaté chènuníise.

50 Píacué nuénánáica, nuwàwacué nucàlidaca piri áiba wawàsi: Yái wainá idènièrica íiranáwa cháí èeri irìcu cà míripiná yéewa iwàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca macáita, wainá imáalàacáináwa áiba èeriwa. Iná càmita yáalimá iwàlùacawa néré càmicatalépináca imáalàawa.

51 Quéwacué nuwàwa píaliacawa áiba wawàsi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha, quéwa siùcade imàacaca wáaliacawa. Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wéetápináwa canánama, quéwa Dios iwènúadapiná wíawa macáita wàlisanácaténá waicácanáwa.

52 Wéemìlapiná trompeta isàna, yái trompeta namáalàidáanáca canánama, yásí abéerícuíseta Dios

iwàlisàidapiná waináwa ráunamáita càide iyúwa bàli ímacaalí watuí. Yácáiná wéemìapiná trompeta isàna, yásí namichàacawa càliculli irìcuíse macái yéetéyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Namichàapínacawa yéetácáisi ícha nainá wàlisài yáapichawa, càmíyéipiná yèepùa yéetácawa quirínama. Yásí wíaca nacái cáuyéica Dios iwènùadapiná wíawa wàlisanácaténá waicácanáwa.

⁵³ Yácáiná wainá èeri irìcuírìca càmìta yéewa iyaca càiripináta, íná iwàwacutá Dios iwàlisàidaca wainá wadèniàcaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa.

⁵⁴ Néese idécanáami Dios iwàlisàidaca wainá, wadèniàcaténá waináwa wàlisài càmíri imáalàawa, yásí wáyapiná càiwade iyúwaté profetanái itànàanáté Dios itàacái bàaluité. Náimaca: “Yái yéetácáisi idéca imáalàacawa. Dios idéca imáalàidaca wáichani, yái wàuwideca yéetácáisca.

⁵⁵ Pía yéetácáisi, càmìta quirínama yéewa pimawèniadaca wía. Pía càliculli, càmìta quirínama yéewa piùwichàidaca wía, canácáiná quirínama píwi”, càipiná wáimaca.

⁵⁶ Yái wabáyawanáca iyaca càide iyúwa yéetácáisi íwica, yácáiná wabáyawaná ìwalíse, iwàwacutácáté wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacái yái tàacáisi Dios imàaquéricaté profeta Moisés irí càicanide iyúwa idéca nacáicaalí yàaca wabáyawaná ichàini, wíacáiná wáalíacaalítéwa càinácaalí wawàsi Dios imáisanièri wamànica, néese máinité cachàiniwanái wawàwaca wamànica wabáyawanáwa.

⁵⁷ Quéwa Wáiwacali Jesucristo yéetácátéwa wáichawalíná, íná idéca iwasàaca wía ícha yái wéetáanápínacawa méetàuculé Dios ícha càiripináta; càita nacái Wáiwacali Jesucristo yéetáaná ìwalíse, Dios iyúudàaca wía ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri!

⁵⁸ Iná piácué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, cachàinicué píiwitáise, píibaidacué mamáalàacata Wáiwacali irípiná cachàiniwanái, píalíacáinácuéwa cawèníricani, yái píibaidéericuéca Wáiwacali ichàini iyú.

16

La colecta para los hermanos

¹ Siúcade nucàlidacué pirí ìwali yái ofrenda pìwacáidéripínacuéca píbànùacaténacué plata iyúwa ofrenda catúulécanéyéi irí, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pìwacáidacué ofrenda càide iyúwa nucàlidáanáté nalí áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ínatéyéica iyaca.

² Domingo imanùbaca semana ìwali, macáitacué pía canánama iwàwacutácué pìwacáidaca yéená yái plata peedéericuéca píriwa. Yá picùacué méetàucutani. Iná

nùanàapinácaalí néré, càmitacué iwàwacutá pimichàidaca plata picùacaalícué méetàucutani semana imanùbaca.

³ Néese nùanàapinácaalí néré, yásí nubànùaca wenàiwica natécaténá plata Jerusalén iyacàlená nérépiná, cawinácaalí wenàiwica peedéeyéicuéca pèewísewa natécaténá piasu ofrenda néré. Yá nubànùapiná náapicha cuyàluta nalí níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu, natàidacaténá nía cayába níái péenácuéca pibànuyéipinácuéca néré.

⁴ Nuínáidacaalíwa cayábaca nùacaalíwa nacái, yásí nàacawa núapicha.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Nùapinácuéwa pìatalé, yá iwàwacutá nuchàbaca Macedonia yàasu cáli néenibàa. Nudécanáami nuchàbacawa néenibàa, yá nùanàapinácué pìyacàle néréwa Corinto iyacàlená néré.

⁶ Cawàwanátacué nupáchiaca píawa achúma èerita, càmicaalí càì, yá nùyapinácué píapichawa uníabépinama. Néese píalimápinácué piyúudàaca núa nùwacáidacaténá wawàsi numàluwepináwa alénácaalí iwàwacutápiná nùacawa.

⁷ Càmitacué nuwàwa nupáchiaca pía maléena èeri meedá, néese nuwàwacuéca nùyaca píapicha madécaná èeri Wáiwacali imàacacaalícué nùyaca píapicha.

⁸ Quéwa nuyamáapinácawa cháì Efeso iyacàlená irícu àta judiónái imànicatalépináta nàasu cultowa ípidenéerica Pentecostés.

⁹ Nuwàwa nuyamáacawa quirítàacáwa cháì, nàyacáiná madécaná wenàiwica iwàwéeyéica yéemiaca Jesucristo iináwaná ìwali, íná nuíbaidacáwaca cháì Wáiwacali irípiná, éwita nàyacáaníta nacái madécaná wàuwideca, càmiíyéica iwàwa nuéwáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹⁰ Timoteo yàanàacaalícué pìatalé, pitàidacué cayábani casíimáicaténá iwàwa píapichacuéwa. Pimànicué irí cayábéeri íbaidacáiná Wáiwacali irípiná càide iyúwa núa.

¹¹ Íná piicácué píichawa cayába ipíchaná abéeri péenácué caná iwèni iicáca Timoteo. Néese piyúudàacué Timoteo yàasu àyapu ìwali yàanápináwa matuíbanáiri iyú nùatalé, nucùacáiná yàanàaca náapicha níara áibanái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹² Néeni, nudéca nusutáca wawàsi manuísíwata wéenasàiri Apolos ícha yàanápinácué ipáchiaca pía áibanái wéenanái yáapicha. Quéwa siùca càmitàacáwa iwàwa yàacawa. Néesecáwa ipáchiapinácué píawa idènìacatáita wawàsi.

Saludos finales

13 Piicácué píchawa cayába. Peebáidacué Jesucristo itàacái tàì íméri iyú mamáalàacata. Picácué cáalu pía, néese píináidacuéwa cáiwitáiséeri iyú càide iyúwa béeyéi aslanái.

14 Macáita yái pimàníricuéca, pimànicué cáininéeri iyúni, piyúdàacaténácué áibanái.

15 Siúcade piácué nuénánáica, píaliácué naináwaná ìwali níara Estéfnas yéénánáica iyéeyéicuéca píapicha. Níacata idábáanéeyéicaté yeebáidaca Jesucristo itàacái Acaya yàasu cáli ínata. Yá nadéca namàacaca níawawa Dios irí nayúudàacaténácué pía, piácué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

16 Nuwàwacué pimànica càide iyúwa nàalàanácué pía, níai Estéfnas yéénánáica, cawinácaalí nacái inacáiyéica iyúudèeyéica wenàiwica, ílbaidéeyéica nacái Wáiwacali irípiná.

17 Casímáica nuwàwa níacáiná áibanái péenácué nadéca nàanàaca nùatalé, níai Estéfnas, Fortunato nacái, Acaico nacái. Nadéca namànica nulí cayábéeri càmiricué píalimá pimànica canácáinácué pía núapicha.

18 Nadéca nachàniadacuéca piwàwa, nuwàwa nacái. Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéri iyú macái wenàiwica iyéeyéica càide iyúwa nàyáaná.

19 Nawàwalicué pía níai ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca cháí Asia yàasu cáli ínata, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái Aquila, úai nacái yàacawéetúaca Prisca nawàwalicué pía manuíswata Wáiwacali ípidená ìwali, náapicha macáita ìwacáidáyaquéeyéicawa nacapèe irícu namànicaténá culto.

20 Macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cháí nawàwalicué pía. Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

21 Núa Pablo nutànàacué píri yái achúméerína tàacásica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía.

22 Aibanáicaalí càmita cáininá íicáca Wáiwacali Jesucristo, Dios yùuwichàidapiná níawa. ¡Pía, Wáiwacali, pàawa sísaara caquialéta!

23 Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha píripinácué imànínápinácué píri cayábéeri mawèníri iyú.

24 Nuwàwalicué pía manuíswata cáininácáiná nuicácuéca pía Cristo Jesús ìwalíise.

2 CORINTIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, Jesucristo imáidéericaté yàasu apóstolcaténá núa ibànùacaténá núa càide iyúwa Dios iwàwáaná. Núa Pablo, Timoteo yáapicha, yái wéenásàiri yeebáidéerica Jesucristo itàacái, wawàwalicué pía. Nubànùacué piri cuyàluta, piacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicawa Corinto iyacàlená irìcu, piacué nacái Dios yàasu wenàiwica iyéeyéica macái Acaya yàasu cáli ínata.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápinácué nacái pìyaca matuúbanáiri iyú.

Sufrimientos de Pablo

³ Wàacué cayábéeri Dios irí, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèriná Diosca, Yáaniri nacái, yácáiná yái Diosca, yácata Wáaniri iiquéerica watúulécaná, ichàiniadéerica nacái wáiwitáise macái èerita achúmacaalí wawàwa.

⁴ Macái imanùbaca wàuwichàacaalíwa, yásí Dios ichàiniadaca wawàwa yéewacaténá wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa, cawinácaalí yùuwichèeyéicawa. Yá wachàiniadaca nawàwa càide iyúwa Dios ichàiniadáaná wawàwa.

⁵ Wáalimá wachàiniadaca áibanái iwàwa yácáiná éwita iwàwacutácáaná wàuwichàacawa manuísíwata Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, càicáaná Cristo ichàiniadaca wawàwa manuísíwata nacái yéewacaténá wàidenìaca wàuwichàanáwa.

⁶ Siùcade wía apóstolca wàuwichàacawa wacàlidacáinácué piri Jesucristo iináwaná iwali yéewacaténácué ichàiniadaca piwàwa, iwasàacaténácué pía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Quéwa Dios idéca ichàiniadaca wawàwa, wía apóstolca, yéewacaténá wachàiniadacuéca piwàwa, píalíacaténácué nacáiwa Dios iyúudàanápinácué pìidenìaca piùwichàanáwa piùwichàapinácaalíwa càide iyúwa wàuwichàanáwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái.

⁷ Manuíca wáináidacawa wawàwawa pìwalicué píalimáanápinácué pìidenìaca piùwichàanáwa Cristo irípiná, wáalíacáináwa càide iyúwa piùwichàanácuéwa wáapicha Cristo irípiná, càita nacái Dios ichàiniadacué piwàwa siùcade càide iyúwa ichàiniadáaná wawàwa.

⁸ Píacué wéenánáica, wawàwacuéca piwàwalica wàuwichàacatéwa manuísíwata Asia yàasu cáli ínata. Máinícaínaté càulenéerica yái wàuwichàanácaawa, yáté càmita wáalimá wàidenìaca quirínamani wachàini iyúwa. Yáté wayúunáidaca wéetáanápinácatéwa néré.

9 Wía apóstolca waicácaté wíawawa càide iyúwa nacháawèeyéi nanuèyéipináca. Quéwa cayábacaté walíni yái wàuwichàanácawa, wéewáidacáinátéwa càminápiná wáibàa wawàwawa wachàini iwéréwa, néese Dios iwérépiná wáibàaca wawàwawa yái Dios icáucàidéerica wenàiwica yéetácáisi ícha.

10 Dios iwasàacaté wía ícha yái wéetáanápinácatéwa máini báawéeri iyú, wía apóstolca. Iwasàaca nacái wía mamáalàacata siùcade. Manuica wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali iwasàanápiná wíawa madécaná yàawiría.

11 Quéwa iwàwacutácué piyúudàaca wía pisutácué Dios ícha walípiná. Manùbéeyéicaalí isutá Dios ícha walípiná, yásí manùbéeyéi nàapiná nacái Dios irí cayábéeri icùacáiná wía cayábéeri iyú.

Por qué no fue Pablo a Corinto

12 Iyaca áiba wawàsi isímáidéerica wawàwa, wía apóstolca, yái wáalíanácawa wawàwalícuísewa wadéca wàyaca masaquèeri wáiwitáise yáapichawa cháí èeri irícu machìwéeri iyú nacái Dios iicá, yá máini càì wàyacaté wàyacaalítécué píapicha. Càmitaté càì wàyaca wáalíacái iyúwa, néese Dios imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú iyúudàacaté wía wàyáanápináté càì pèewibàa.

13-14 Macái wàasu cuyàluta irícu watànèericuécá pirí, wacàlidacué piríni machacàníiri iyú, machìwéeri iyú nacái, piléecaténácué péemiawani màulenéeri iyú càinácaalí ímáaná. Nuwàwacué macáita manuica píináidaca piwàwawa nùwali, càide iyúwa batéwa macáitacué píináidáanáwa nùwali siùcade. Càitacué nuwàwa píináidacawa yéewanápiná casímáica wawàwa macáita. Yáalimápinácué casímáica piwàwa wàwali, wía apóstolca, ìwalíise yái wéewáidáanacatécué pía, càide iyúwa yáalimáanápiná casímáica wawàwa píwalícué néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalí àniwa.

15 Manuicaté nuínáidacawa nuwàwawa píwalícué, casímáinácué pía núapicha, íná quéechatécáwa nuínáidacatéwa nupáchianápinácué pía pucháibàawiría nuyúudàacatécué pía.

16 Quéechatécáwa nuwàwacatécué nupáchica pía nuèpunícaalítéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwacaté nacái nupáchiacuécá pía àniwa nuèpùacaalítéwa Macedonia yàasu cáli néese. Càité nuwàwacatécué piyúudàaca núa nùanápinátéwa Judea yàasu cáli nérépiná.

17 Néese càmitaté nua píatalécué càide iyúwaté nucàlidáanácué piríni. Quéwa picácué píináidawa càmitaté nuínáidawa cáimiétacanéeri iyú. Picácué píináidawa nutàaníca càide iyúwa èeri mìnali pucháibéeri íiwitáise, íméerica “báisita” inuma iyúwa quéwa íináidacáitawa iwàwalícuísewa “càmita”.

18 ¡Càmíirita pucháiba íiwitáise núaqué! Dios yáalíacawa watàanínácuéca pírí báisíri iyú, càita nacái càmítacué wáima pírí “báisíta” wáináidacaalíwa wawàwalicúsewa “càmita”.

19 Núa Pablo, yá nacái Silvano, áibaalí ípidenéeri Silas, yá nacái Timoteo, wadéca wacàlidacuéca pírí Cristo Jesús íináwaná ìwali, yái Dios Íirica. Càmita pucháibéeri íiwitáise yái Cristo Jesúsca. Cristo càmita íima “báisíta” íináidacaalíwa iwàwalicúsewa “càmita”, néese yái Cristo càicanide iyúwa Dios yàasu tàacáisi íiméerica “báisíta”, Cristo icàlidacáiná macáita báisíri iyú, imàni nacái càide iyúwa íimáaná.

20 Cristo idéca imànica macáita càide iyúwaté Dios icàlidáanáté ìwali. Iná macái imanùbaca wàacaalí Dios íri cayábéeri, yá wáimaca “Amén”, Cristo Jesús ìwalíise, íimáanáca “báisíta”, weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái.

21 Yái Diosca, yácata ichàiniadéerica wía apóstolca, píacué nacái ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Cristo íicha. Dios idéca ibàlùadaca wía yàasunáipináwa, wáibaidáanápíná írí.

22 Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwaliculé, íná yéewa wáalíacawa báisíri iyúcani Dios yàasunáica wía, wáalíaca nacáíwa Dios imànínápiná walí macáita yái cayábéerica icàlidéericaté walí ìwali.

23 Quéwa éwitaté nucàlidacáanítacué pírí nùanàanápínaté pìyacàle Corinto néré nupáchiacáténácué pía, càicáaníta càmítaté nùawa néré. Siùcade nuwàwaca nucàlidacuéca píríni cáná yéewaná càmítaté nùawa néré. Nucàlidacué píríni Dios yéemiápiná: Càmítaté nuwàwa nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyú pibáyawaná ìwalísewa ipíchanácué máini achúmaca piwàwa nùwalíise. Inaté nuínáidacawa cawàwanáta cayábáwanái píricuéni càmicaalípinaté nùawa píatalé ráunamáita.

24 Wía apóstolca, wáalíacawa peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, íná càmita wawàwa wachùullacuéca pía cachàiníri iyú peebáidáanápínácué càide iyúwa iwàwacutáanácué peebáidaca. Néese wawàwacáitacué wayúudàaca pía casímáicaténácué piwàwa.

2

1 Inaté nuínáidacawa càmíinápínatécué nupáchiaca pía caquialéta àniwa ipíchanácué máini achúmaca piwàwa báawanama. Nùacaalítéwa píatalécué ipíchawáiseté piwènúadaca píiwitáisewa pibáyawaná íichawatá, yá iwàwacutácaté nùuwichàidacuéca pía cachàiníri iyútá.

2 Máinícaalícué achúmaca numànica piwàwa, néese càmítacué yéewa wasímáidáyacacawa.

3 Inaté càmítacué nupáchia pía, néeseté nubànùacuéca pírí cuyáluta, pichùnìacáténácué wawàsi ipíchawáise nùanàaca píatalécué, càmícáináté nuwàwa nùacawa néré achúmacaténá

nuwàwa pìwalicué, yácaíná nuwàwacué casímáica pimànica nuwàwa. Manuícate nuínáidacawa nuwàwawa nacái pìwalicué casímáinápínaté piicáca nùacawa pìatalé casímáiri iyú.

4 Bàaluité nutànàacuéca pirí yáara quéechéeri cuyàlutaca nùlàacaténácué pía cachàiníri iyú, néseté máini achúmaca nuínáidáanicawa nuwàwawa. Catúulécanáca numànicaté nuwàwawa manuísíwata àta nuícháanicataléta. Quéwa càmitaté nutànàacué pirí cuyàluta achúmáanápinácué piwàwa, néese nutànàacatécué pirí yáara cuyàluta píalíacaténácuéwa máini cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

Perdón para el que había ofendido a Pablo

5 Yái imàníricaté ibáyawanáwa pìatalécué, achúmacaté imànicuéca piwàwa canánama. Càita nacái achúmacaté imànica nuwàwa. Quéwa siúcade càmita nuwàwa nucháawàaca iináwaná ìwali mamáalàacata cachàiníri iyú, néese nuwàwaca numàacaca nuwàwawa ibáyawaná ícha, yùuwichàacáinátéwa manuísíwata.

6 Batéwa macáitacué pidéca piúcaca píichawani, íná idéca yùuwichàacawa ibáyawaná ichùuliacawa. Càmitacué iwàwacutá piùwichàidaca mamáalàacatani.

7 Iná siúcade iwàwacutácué pimàacaca piwàwawa ibáyawaná ícha. Pichàiniadacué iwàwa nacái ipíchaná máini achúmaca iwàwa àta yúucacatalétawa píichacué càiripináta.

8 Iná nusutácué píicha manuísíwata píasáidáanápinácué cáinináca piicácani, peedácué pèewiréwa àniwani.

9 Nutànàacatécué pirí ìwali yái wawàsica núalimáidacaténácué nuicáwa pía núalíacaténátéwa asásí pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué pía.

10 Iná siúcade pimàacacaalícué piwàwawa áiba wenàiwica ibáyawaná ícha, yásí nacái numàacaca nuwàwawa ícha. Yá nudéca numàacaca nuwàwawa Cristo iicápiná péenásàiricué ibáyawaná ícha, yái báawéerica imàníricaté nulí, nuwàwacáinácué casímáica piwàwa macáita.

11 Wamàacacué wawàwawa ibáyawaná ícha ipíchanácué Satanás imawènìadaca wía. Wáalíacáináwa báisíri iyú Satanás yáalimáidaca wenàiwica namàníinápíná nabáyawanáwa.

Intranquilidad de Pablo en Troas

12 Nùanàacaté Troas iyacàlená néré nucàlidacaténá nali Cristo itàacái, yá Dios imàacacaté numànica cachàiníri iyú nuíbaidacaténá Wáiwacali irípiná, nucàlidáanápiná iináwaná madécaná wenàiwica irí.

13 Quéwa achúmacaté nuwàwa nuínáidacawa càmicáiná nùanàa nùacawéerináwa Tito yái nuiquéerica iyúwa nuénásàiriwa, yeebáidacáiná Jesucristo itàacái. Néese càmicáinaté nùanàa Tito néré, ínaté nucàlidaca nuináwanáwa

Troas ìyacàlená m̀nanáí irí ǹacaténáwa náicha, yá ǹacatéwa Macedonia yàasu cáli nérépiná.

Victoriosos en Cristo

¹⁴ Quéwa ǹaca Dios irí cayábéeri imawèniadacáiná wáicha wauwidenáí càiripináta, níara càmíiyéica iwàwa wacàlidaca Cristo Jesús iináwaná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha. Ǹaca Dios irí cayábéeri nacái imàacacáiná wacàlidaca itàacái madécaná wenàiwica irí. Yá Wáiwacali iináwaná icàl̀l̀lacawa macái cáli ínata càide iyúwa pumèníri isàni icàl̀l̀lanáwa.

¹⁵ Yá cayábaca Dios iicáca wacàlidáaná Cristo iináwaná. Càica wíade iyúwa pumèníri incienso isàni Cristo yèerica Dios irí iyúwa ofrenda, Cristo ìyacáiná wawàwalicu. Yá Cristo iináwaná icàl̀l̀lacawa macái wenàiwica íiwítáaná irí. Icàl̀l̀lacawa wenàiwicanáí irí Cristo iwasèeyéipináca Dios yàasu ỳuwichàacáisi íicha neebáidacáiná Cristo itàacái. Càita nacái Cristo iináwaná icàl̀l̀lacawa wenàiwicanáí irí ỳuquéeyéipináca Dios íicha càmíicáiná neebáida Cristo itàacái.

¹⁶ Yái Wáiwacali itàacáica càicanide abénaméeyéi iríni iyúwa chéecáisimi isàni inuérica wenàiwica, cawinácaalí ỳuquéeyéipináca Dios íicha ǹuwichàapinácáináwa càiripináta. Néese yái Wáiwacali itàacáica càicanide áibanáí iríni iyúwa pumèníri isàni yèerica wenàiwica icáuca càmíiri imáalàawa, cawinácaalí wenàiwica Cristo iwasèeyéipináca Dios yàasu ỳuwichàacáisi íicha ǹayapinácáiná Dios yáapicha càiripináta. Quéwa, canácata wenàiwica yáaliméeri icàlidaca Wáiwacali itàacái ichàini iyúwa meedá.

¹⁷ Wacàlida wèepunícawa Dios itàacái quéwa càmíta càì wamàni weedácaténá walíwa plata càide iyúwa madécaná áibanáí imàníná. Néese wacàlidaca Dios itàacái machìwéeri iyú Dios iicápiná càide iyúwa wenàiwica Dios ibànuèyéica báisícáináta wawàwa wamànica càide iyúwa Dios ich̀̀ulianá wamànica, wàyacáiná nacái abédanamata Cristo yáapicha.

3

El mensaje del nuevo pacto

¹ Wadéca càì wacàlidaca waináwanáwa, wía apóstolca, íná cawàwanáta abénaméeyéi péenacué iyúunáidaca wadàbaca watàanica wàwaliwa caǹ̀maséeri iyú càide iyúwacué abénaméeyéi péená icháawàanáté wía quéechatécáwa. Quéwa càmíta càì wamànica. Càita nacái càmíta iwàwacutá wáasáidacuéca pírì cuyàluta áibanáí itànèerica waináwaná ìwali píalíacaténacuéwa Dios ibànuèyéica wía. Càmitacué nacái iwàwacutá wasutáca pícha cuyàluta picàlidáanácué waináwaná ìwali áibanáí irí needácaténá ǹataléwa wía. Madécaná áibanáí

yéewáidéeyéicué pía nadéca nasutáca pícha càiri cuyàluta, quéwa càmita càì wamànica.

² Canáca iwàwacutácué walí pícha cuyàlutaca piacáinácué càicuéca piáde iyúwa cuyàluta icàlidéeripiná waináwaná ìwali áibanáicaalí iwàwa yáaliacawa wàwali asáisi Dios ibànùacaalí wía, bàaluitécáiná peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué pirí iináwaná. Càicuéca piáde iyúwa cuyàluta Dios itànèrica wawàwalicu wáaliacaténáwa Dios ibànùacaté wía, wía apóstolca. Macái wenàiwica náaliacawa peebáidacatécué Jesucristo itàacái wacàlidacaalítécué pirí iináwaná.

³ Macáita náaliacawa amaléeri iyú càicuéca piáde iyúwa cuyàluta Cristo itànèrica wáibaidacalé iyú peebáidacáinácué Cristo itàacái wacàlidéericuéca pirí. Càmitacué càì piáde iyúwa cuyàluta wenàiwica itànèrica tinta iyú. Càmitacué càì piáde iyúwa tàacáisi natànèrica íba ìwali càide iyúwaté Dios itànàanaté itàacáíwa íba ìwali profeta Moisés irípiná. Néese cáuri Dios idéca ibànùacuéca Espíritu Santo piwàwa cáuri irículé yáasáidacaténá Cristo yáasunáicuéca pía. Iná yéewa macáita náaliacawa Dios ibànùacaté núa nucàlidacaténácué pirí itàacái.

⁴ Cristo idéca imàacaca manúica wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali, wía apóstolca, yá wáaliacawa báisiiri iyú Dios ibànùacaté wía wacàlidacaténácué pirí itàacái.

⁵ Càmita wáalimá wacàlidaca Dios itàacái wachàini iyúwa meedá, néese macáita yái wamàníríca Dios idéca ichàiniadaca wía wamànicaténáni.

⁶ Dios idéca ichàiniadaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacàlidáanápiná yái tàacáisica icàlidéerica wàlisài wawàsi ìwali, yái wawàsi Dios imàníríca wenàiwicanái yáapicha icùanápiná nía iyúwa yáasunáíwa. Yái wawàsi wàlisài càimíríca càide iyúwa wawàsi bàaluisàimica profeta Moisés itànèricaté iináwaná ìwali, yái tàacáisi íméricaté Dios icùanápinaté israelitanái namànicaalí càide iyúwa ichùullianá nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica Moisés itànèricaté icháawàaca wía wéetáanápináwa càmicáiná wáalimá wamànica macáita càide iyúwa ímáaná. Quéwa siúcade Dios ichàiniadaca wía wéewáidacaténácué pía wàlisài wawàsi ìwali Dios imàníríca wáapicha wawàwalicúise, yàaca walí Espíritu Santo, yái Espíritu yèerica wacáuca càimíri ímáalàawa.

⁷ Bàaluité Dios itànàacaté itàacáíwa íba sàabadéeyéi ìwali, profeta Moisés yéewáidacaténá wàawirináimi israelitanái. Máinicáiná Dios icànaca mèlumèlúri iyú, íná yéewa idécanáamité Moisés iyaca Dios yáapicha yeedácaténá Dios ícha yái bàaluisàimi tàacáisica, yáté Moisés inàni icànaca nacái máini mèlumèlúri iyú. Israelitanái càmitaté náalimá naicáidaca Moisés inàni irí máinicáiná inàni icànaca. Quéwaté

yái camalásica ichacàcawa yàacawa Moisés inàni ícha. Ewita yái bàaluisàimi tàacáisica yáasáidacáaníta iwàwacutáaná wéetácawa wabáyawaná ichùuliacawa, càicáanítaté yàanàaca aléi èeri irìculé máini mèlumèluíri iyú yàanàacáináté Dios néese.

⁸ ¡Iná yéewa wáaliacawa Dios imàninápiná walí cayábéeri cachàiniwanái, wía Dios imàníyéica yáapicha wàlisài wawàsi imàacáanápiná Espíritu Santo iwàlùacawa wawàwaliculé!

⁹ Númacuè piri àniwa; éwita yái bàaluisàimi tàacáisica icháawàacáaníta wía wéetáanápinátéwa wabáyawaná ichùuliacawa, càicáanítaté Dios yáasáidaca wenàiwicanái irí ichàini manuúriwa icànéerica mèlumèluíri iyú imàacacaalíté itàacáywa profeta Moisés irí. ¡Iná yéewa wáaliacawa máini cayábéericani cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica Dios imàníirica wáapicha iicácaténá wía iyúwa mabáyawanéeyéi, cayábacaténá nacái imànica wáiwitáise!

¹⁰ Báisíta yái tàacáisi bàaluisàimica yàanàacaté mèlumèluíri iyú. Quéwa siùcade waicácani iyúwa càmlírica máini cawènica yácáiná wàlisài wawàsi idéca yàanàaca, máiníri cayába cachàiniwanái quéechéerimi ícha.

¹¹ Càide iyúwaté tàacáisi bàaluisàimi yàanàanáté mèlumèluíri iyú éwitaté imáalàapinátéwa, càita nacái cayábéeri cachàiniwanái yái wàlisài wawàsica iyamáacáináwa càiripináta wáapicha.

¹² Wáaliacawa wàlisài wawàsi iyamáanápináwa càiripináta, iná wacàlidaca Dios itàacái macàaluínináta, càmita nacái wamáisanà Dios itàacái wenàiwica ícha.

¹³ Càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa profeta Moisés imànináté. Idécanáamité Moisés icàlidaca Dios itàacái israelitanái irí, yá ibàlliacaté inàniwa wáluma iyú ipíchaná israelitanái iicáca camalási ichacàca yàacawa inàni ícha, yái camalásica càmlírica icàna càiripináta.

¹⁴ Quéwa càmitaté nàalía néemíaca càinácaalí ímáaná yái Dios itàacáica, matuícáináté náiwitáise. Siùca nacáide naléecaalí yái tàacáisica bàaluisàimica Dios imàaquéericaté profetanái irí, yá mamáalàacata càmita nàalía néemíacani càinácaalí ímáaná matuícáiná náiwitáise càide iyúwa cáucuíri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita. Càmita idé catuíca náiwitáise yácáiná abéerita Cristo yáalimá imàacaca nàalía néemíacani, quéwa càmita neebáida itàacái.

¹⁵ Ata siùca nacáide naléecaalí macáita yái cuyàlutaca profeta Moisés itànèericaté, yá mamáalàacata càmita nàalía néemíaca càinácaalí ímáaná, càide iyúwa cáucuíri wáluma idéca nacáicaalí ibàllaca náiwita.

¹⁶ Quéwa áibacaalí israelita iwènúada íiwitáisewa Wáiwacali irípiná, yásí Wáiwacali imàacaca yáaliaca yéemíaca Dios itàacái, càide iyúwa Wáiwacali idéca nacáicaalí yeedáca cáucuíri wáluma

wenàiwica íiwita íicha, yéemìacaténá Dios itàacái.

¹⁷ Wáiwacali ìyaca abédanamata Espíritu Santo yáapicha, íná wadèniacáiná Espíritu Santo, yásí Espíritu Santo iwàsàaca wía wacàlidacaténá Dios itàacái macàaluínináta, wáalíacaténá wéemìaca nacái càinácaalí íimáaná.

¹⁸ Péemìacué comparación: Càmita wabàlia wanàniwa cáucuiri wáluma iyú. Càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita wabàa Wáiwacali íiwitáisewa áibanái wenàiwica íicha. Càide iyúwa chapúa íbàacaalí èeri icamaláná quírameníwaca, icànacaténá èeri icamaláná iyú, càita nacái Espíritu Santo imàacaca wáasáidaca áibanái írí máiní cayábéerica Wáiwacali íiwitáise. Càide iyúwa waicáidaca nacáicaalí Wáiwacali yéenáíwaná iríwa icànéerica mèlumèluíri iyú chapúa irícuíse, càita nacái wamàacaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa, weebáida nacái itàacái, íná yéewa Espíritu Santo imàacaca wáiwitáise iwènúaca yàacawa Wáiwacali íiwitáise iyúwa, wàyacaténá càide iyúwa Wáiwacali ìyáaná. Macái yàawiría imanùbaca wadèniaca Wáiwacali íiwitáisewa cachàiníwanái. Càita Wacuèrinásàiri imànica wawàwalìcu, yái Espíritu Santoca.

4

¹ Iná wía apóstolca, càmita cáalu wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali. Càmita nacái waméyáawa, Dios iicácáiná wapualé, imáidaca wía wáibaidacaténá írìpiná.

² Càmita wamàni wawàsi báawéeri ibàacanéeri iyú iwàwacutéerica báica wía ìwalíise. Càmita wéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú. Càmita nacái wawènúada Dios itàacái wachìwáidacaténá áibanái. Néese wacàlidaca Dios itàacái abéerita, machacàníri iyú, yái báisíri tàacáisica. Càita wamànica macáita báisíri iyú yéewacaténá macái wenàiwica náalía watàanica báisíri iyú Dios iicápiná.

³ Wacàlidaca amaléeri iyúni yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Abénaméeyéi wenàiwica càmita náalía néemìaca cayábani càinácaalí íimáaná, quéwa níawamita yúuquéeyéipinácawa méetàuculé Dios íicha càiripináta.

⁴ Càmicáiná neebáida íná yéewa Satanás idéca matuíca imànica náiwitáise, yái Satanás, nàasu cuwáisàiricani ichùulièrica èeri minaná íiwitáise. Càide iyúwa matuíyéimi càmíná náalimá naicáca camalási icànéeri mèlumèluíri iyú, càita nacái Satanás matuíca imànica náiwitáise, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, ipíchaná náalíacawa máiní cayábéericani yái tàacáisi wacàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, yái Cristo cachàinírìca íiwitáise icànéerica mèlumèluíri iyú, cáimíétacanéeri náicha canánama, yáasáidéerica walí càinácaalí Dios íiwitáise ìyaca, Dioscáináni yái Cristoca.

5 Wía apóstolca, càmita wacàlida tàacáisi wàwaliwa yéewacaténá cayábaca wenàiwica iicáca wía, néese wacàlidaca Jesucristo ìwali Wacuèriná Dioscani. Wáimacáita nacái wàwaliwa pìasu wenàiwicacuéca wía wáibaidacaténácué piri cáininácáiná waicáca Jesús.

6 Wacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, yácáiná Dios idéca imàacaca wáaliacawa ìwali. Bàaluitésíwa canácaté camalási cháí èeri irìcu. Néeseté Dios ichùullacaté camalási icànaanápináté catéeri irìcuíse. Càita nacái Dios idéca imàacaca icamaláwa icànaca wawàwaliculé amalácaténá wáiwitáise yéewanápiná wáaliacawa Dios íiwitáise ìwali máini cayábéericani. Jesucristo yáasáidaca walí amaléeri iyú càinácaalí Dios íiwitáise iyaca, Dioscáináni yái Jesucristoca.

El vivir por la fe

7 Yá wadèniaca Dios icamaláná wawàwalicuwa, íná wáaliacawa Dios ìwali. Wadèni nacái ichàini wàyacáiná abédanamata Jesucristo yáapicha. Yái camalásica, chàinisi nacái càicanide iyúwa wawàsi máiniiri cawènica, cayábéeri nacái iicacánáwa, iwàwacutéeri wacàlidaca ìwali áibanái irí. Quéwa wadèniaca yái cawènírica wawàsica wainá machawàaquéeri irìcuwa càiride iyúwa catùa mawèníchúa, bàcabàquéechúaca meedá, íbái icatùalenáca. Càita wáasáidaca Dios néeséericani yái chàinisi manuírca iyéerica wawàwalicu. Càmita wáibaida wachàini iyúwa.

8 Iná éwita máinicáaníta càulenáca namànica walí macái watéesebàa, càicáaníta wáalimá wáibaidaca Dios irípiná. Ewita nacái achúmacáaníta wáináidáanicawa wawàwawa ìwalíise yái wàuwichàanácawa, càicáaníta càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios íicha.

9 Napiadáidaca nàuwichàidáanápiná wía, quéwa Dios cànírita imàaca wía abéerita. Náucaca wía cáli ínatalé, quéwa càmitàacá namáalàida wía.

10 Ata alénacaalí wàacawa, yá abenaméeyéi iwàwaca inúaca wía, íná wàyaca càiripináta càide iyúwa Jesús iyáanáté, yái yáaliéricatéwa yéetáanápinátéwa cáiwíiri iyú. Càita wàuwichàacawa cháí èeri irìcu wáasáidacaténá macái wenàiwica irí cáuca Jesús, yái ícuèrica wía báawéeri íicha.

11 Idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu, yá macái èeri imanùbaca abenaméeyéi iwàwaca inúaca wía weebáidacáiná Jesús itàacái, wacàlidacáiná nacái iináwaná. Càita wáasáidaca áibanái irí wadèniáná Jesús icáuca càníiri imáalàawa éwita wainá yéetácáanítawa áibaalípiná.

12 Wacàlidacatécué piri Jesucristo iináwaná, íná áibanái iwàwaca inúaca wía, quéwa pidécuéca peedáca piriwa picáucawa càníiri imáalàawa peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

13 Bàaluité profetanái itànàaca tàacáisi Dios inùmaliçuise ìiméerica: “Nuebáidaca Dios íná nucàlidaca wenàiwicanái irí manuíca nuínáidacawa nuwàwawa Dios ìwali”, càì ìimaca yáì tàacáisica. Càita nacái wía, wadéca weebáidaca Dios càide iyúwaté profetanái yeebáidáaná, íná wacàlidaca nacái áibanái irí Dios ìináwaná.

14 Wacàlidaca Dios ìináwaná wáalíacáináwa Dios imichàidacaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi íicha. Càita nacái wáalíacawa Dios imichàidáanápíná wía yéetácáisi íicha wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha. Yá Dios itépiná wía yàataléwa, píacáanítacué nacái.

15 Wía apóstolca, wàuwichàacawa wayúudàacaténácué pía. Yá manùbéeyéicalícué péená nawènúada náiwitáisewa Dios irípiná, yásí manùbéeyéi nàapíná Dios irí cayábéeri ìwali yáì cayábéerica imàníirica nalí, yéewacaténá manùbéeyéi yáwanái náalimá náalíacawa máiní cayábéerica Dios ìiwitáise.

16 Iná càmita waméyáawa wacàlidaca Jesucristo ìináwaná ìwali. Ewita wainá máinícáaníta béeri yàacawa, càicáaníta Dios ìwàlisàida yàacawa wáiwitáise èeri imanùbaca.

17 Ewita wàuwichàacáanítawa manuísíwata Cristo irípiná madécaná èeri, càicáaníta waicáca wàuwichàanáwa cháì èeri irícu iyúwa achúméeri wawàsi ichàbéeripínáacawa wáicha ráunamáita máinícáiná manuísíwéerica yáì cawèníirica wadènièripínáca càiripínáta chènuniré ìwalíise yáì wàuwichàanáacawa Cristo irípiná, yácáiná wàyapíná máiní cáimiétaquéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icànéeyéi mèlumèluíri iyú càiripínáta.

18 Iná càmita máiní wáináidáanícawa ìwali yáì wàuwichàanáacawa, càmicáiná cawèni waicá yáì wawàsi ìyéerica cháì èeri irícu, yácáiná macáita yáì ìyéerica cháì èeri irícu imáalàapínáacawa mesúnamáita. Néese wamàacaca wawàwawa ìwali yáì cawèníri chènuníséerica càmiricáwaca waicá, ìyéerica néré wàyacatalépináca càiripínáta, wáalíacáináwa yáì chènuníséerica càmiricáwaca wadé waicáca siùcade ìyéeripíná càiripínáta èeri càmiri imáalàawa.

5

1 Wáalíacawa wainá ìyaca càide iyúwa capíi wadènièrica cháì èeri irícu, càide iyúwa nacái capíima càmirica ìya càiripínáta. Néese wéetácaalíwa càide iyúwa capíi imáalàacaalíwa, yá wadènapíná waináwa chènuníséeri, Díoscáiná idéca ichùnìlaca walípináni, càiride iyúwa wacapèepíná chènuníséerica càmirica imáalàawa, càmirica wenàiwica imànicalé icáapi iyúwa.

2 Iná yéewa idècunitàacá wàyaca cháì èeri irícu wainá èeri irícuírca yáapichawa, yá máiní wawàwaca wàwalica wainá wàlisàíwa chènuníséerica.

³ Yá wàwalipiná wainá wàlisàiwá néré càide iyúwa wàwalicaalí wabàlewa.

⁴ Idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu wainá irìcuwa, yá achúmaca wawàwa wáináidacawa wainá ìwaliwa, wawàwacáiná wàwalica wainá wàlisàiwá, yéewanápiná wainá èeri irìcuíri iwènúacawa wàlisàí iyú ìwalíse yáí wacáuca càmirica imáalàawa Dios yèeripináca walí.

⁵ Dios idéca màulenáca imànica wía wàwalicaténá wacáuca wàlisàiwá. Dios idéca nacái imàacaca walí Espíritu Santo yàacawéeridacaténá wía yéewanápiná wáalíacawa báisíri iyúcani Dios yàanápiná walí wacáuca wàlisàí càide iyúwa ímáanáté walí.

⁶ Iná yéewa manuíca wáináidacawa wawàwawa Dios ìwali mamáalàacata. Wáalíacawa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu wainá irìcuwa, wàyaca càide iyúwa canéyeyí yàasu cáli, càmicáináca wàya Wáiwacalí yáapichawa.

⁷ Càmitàacá wáalimá waicáca Wáiwacaliwa, quéwa weebáidacani wáiwitáise iyúwa idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu.

⁸ Manuíca nacái wáináidacawa wawàwawa Wáiwacalí ìwaliwa. Wáalíaca nacáiwá cayábáanápiná cachàiniwanáí walíni wéetácaalíwa wamusúcaténáwa wainá íchawa wàcaténá wàyaca chènuniré Wáiwacalí yáapichawa. Càita máini wawàwa wàyaca yáapicha.

⁹ Iná wáalimáida wamànica càide iyúwa Wáiwacalí iwàwáaná càiripináta idècunitàacá wàyaca wainá irìcuwa cháí èeri irìcu, càita nacái wéetácaalíwa wàcaténá wàyaca Wáiwacalí yáapichawa.

¹⁰ Yácáiná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái, iwàwacutápiná macáita wabàlùacawa Cristo ípunita áibaalípiná chènuniré, Cristo icàlidacaténá waináwaná ìwali, càinácaalíté wamànica wàyacaalíté cháí èeri irìcu wainá irìcuwa. Wáibaidacaalí cayábéeri iyú Cristo irípiná, yásí yàaca wawèni. Quéwa càmicaalí wáibaida cayába irípiná, càita nacái canácaalí iwèni yáí wáibaidacaléca, yá canáca wàasu cawèníri.

El mensaje de la paz

¹¹ Iná wáalíacáináwa iwàwacutáca wàaca Wáiwacalí iyéinináwa, wía apóstolca, íná wáalimáidaca cachàiniíri iyú wáasáidacaténá áibanáí irí watàanica báisíri iyú, Dios idéca nacái ibànùaca wía. Dios yáalíacawa wàwali cayábéeri iyú, ìwali nacái yáí wamàníríca. Yá nuwàwacué píalíacawa nacái Dios idéca ibànùaca wía.

¹² Picácué píináidawa watàanicáita wàwaliwa cayábéeri iyú meedá càide iyúwaté abénaméeyéi péenácué icháawáaná waináwaná ìwali quéechatécáwa. Càmita cáimacái waicá wíawawa áibanáí ícha, néese wawàwacáita

píaliacuécawa càinácaalí wamànica, càinácaalí wataànica nacái wawènúadacaténá wenàiwica íiwitáise Dios irípiná. Càita wacàlidacuéca píriní casímáicaténácué piicáca wía, wía yéewáidéeyécatécué píá. Iná áibanái ímacaalícué píri càmítasa Dios yàasu apóstol núa, íbaidéerica Dios irípiná, yásí píalimácué pimawèniadaca nàasu tàacáisi, níara cachàiniyéica íicáca yáawawa iyúwa cayábéerica íicacánáwa, icàlidéeyéi nacái máini cayábéeri iyúni, quéwa càmita báisi nawàwa náibaidaca Dios irípiná náiwitáise cayábéeri yáapichawa.

13 Abénaméeyéi péenácué nadéca náimaca wàwali máiwitáise casa wía máinicáiná wáibaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú, wacàlidacáiná nacái itàacái macái wachàini iyúwa. Quéwa wadéca wamànica càì cáininácáiná waicáca Dios, wawàwa nacái áibanái yàaca irí cayábéeri. Néese macáitacué píaliacawa wadéca wéewáidaca píá éeréeri iyú, cáimiétaquéeri iyú nacái càide iyúwa cáiwitáiseeyéi. Wadéca càì wamànica wayúudàacaténácué píá.

14 Wáaliacawa cáinináca Cristo íicáca wía manuísíwata, íná yéewa máini wawàwaca wáibaidaca irípiná macái wacáuca iyúwa wáaliacáináwa báisíri iyúcani abéeri wenàiwica, yái Cristoca, idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná. Iná yéewa Dios íicáca macái wenàiwica càide iyúwa nadéca nacáicaalí néetácawa nabáyawaná ichùuliacawa.

15 Cristo idéca yéetácawa macái wenàiwica íchawalíná, yéewanápiná cawinácaalí iyéeyéica cháì èeri írìcu yebáidéeyéica Cristo itàacái càmita nàya càide iyúwa nawàwáanáta meedá, néese iwàwacutá nàyaca càide iyúwa Cristo iwàwáaná, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, imichèericaté nacáywa yéetácáisi íicha wàwalinápiná.

16 Iná siúcáisede càmita waicá áibanái càide iyúwa èeri mìnánái íicáaná wenàiwica. Ewita bàaluté canácáaníta iwèni waicáca Cristo, càide iyúwa èeri mìnáli meedá, càicáaníta siúcade càmita quirínama wáináidacawa ìwali càì.

17 Iná cawinácaalí wenàiwicaca iyéerica abédanamata Cristo yáapicha, Dios idéca iwàlisàidaca íiwitáise. Yái iyúwaté iyáaná quéechatécáwa idéca ichàbacawa íicha, yá idéca idàbaca iyaca wàlisài iyú.

18 Dioscata yái imàníirica càiri cayábéeri wenàiwicanái irí. Cristo yéetácátéwa wáichawalíná, íná Dios idéca iwènúadaca wáiwitáise irípiná, yá siúcáisede cayábaca wáapicha Dios, idéca nacái Dios imáidaca wía wáibaidacaténá irípiná, wacàlidacaténá itàacái macái wenàiwica irí yéewanápiná neebáidacani, cayábacaténá náapicha Dios nacái.

19 Yái tàacáisi ímáanáca, Cristo yéetácátéwa èeri mìnánái íchawalíná nabáyawaná ìwalíise, yéewanápiná cayábaca náapicha

Dios, yá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha, caw-
inácaalí yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Dios idéca ichùulíaca
wacàlidáanápíná yái tàacáisi wenàiwicanái irí.

²⁰ Iná Cristo ibànuèyéica wía wacàlidacaténá itàacái
wenàiwicanái irí. Wacàlidacuéca pírí Cristo itàacái Dios
imáidacáinacué pía wàasu tàacáisi iyú. Yá wasutácué pícha
wawàsi manuísíwata Cristo inùmalícuíse piwènúadánápínacué
píiwitáisewa Dios irípiná yéewanápínacué cayábaca píapícha
Dios.

²¹ Cristo càmítaté imàni ibáyawanáwa; quéwa Dios
yùuwichàidacatèni wáichawalíná càide iyúwa cabáyawaná
nacáiricani, yái Cristoca. Dios yùuwichàidacaté Cristo càide
iyúwa idéca nacáicaalí macái èeri mìnánái ibáyawaná iyaca ìwali,
yái Cristo mabayawanéerica. Càité Dios imànica yéewanápíná
mabayawanáca iicáca wía, wía iyéeyéica abédanamata Cristo
yáapícha, Cristo yùuwichàacáinatéwa yùuwichàacáisi iyú
yàanèripínacatéwa wàwali wabayawaná ìwalíisewa.

6

¹ Iná siùcade wáibaidacáinacué Dios irípiná píapícha, yá
wasutácué pícha wawàsi càmíinápínacué piúca píchawa
yái cayábéeri Dios imànírícuéca pírí mawènírí iyú
iwasàacaténacué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

² Bàaluitécáiná profeta itànàacaté Dios itàacái. Dios ímacaté:
“Nuémíacaté pisutáaná nuícha nuwàwacaalíté nuicáca pipualé;
yáté nuwasàaca pía nùasu yùuwichàacáisi íchawa
nuyúudàacaténá pía”,

cài ímaca yái Diosca. Siùcade wéénánái, idéca wéénáiwáná
yàanàaca cayábéeri iyú Dios iicácaténá wapualé siùcade, íná
iwàwacutá wenàiwica isutáca Dios ícha siùca. ¡Siùca Cristo
iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!

³ Wáalimáidaca macái wachàini iyúwa wàyacaténá
machacànírí iyú càiripínáta ipíchaná áibanái báawaca
naicáca Dios itàacái wacàlidéerica nalí, néese càmíta nawàwa
nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná. Wàyaca machacànírí
iyú càmícáiná wawàwa áibanái itàaníca báawéeri iyú ìwali yái
wáibaidáanáca Dios irípiná.

⁴ Néese cainácaalí wawàsi wamàni, yá wáalimáidaca
wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná.
Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía: Wàideníaca
wàuwichàanáwa máini matuíbanáiri iyú, éwita canácaalí walí
wawàsi wamáapuèrica, càita nacái áibanáicaalí càulenáca
namànica walíni.

⁵ Càita nacái wàideníaca wàuwichàanáwa matuíbanáiri
iyú éwita nacapèédáidacaalí wía, càita nacái nàucacaalí wía
presoíyéi ibànaliculé, càita nacái báawacaalí namànica yàcalé

mìnanái íiwitáise àta napìacatalétawa nàwacáidáyacacawa nanúacaténá wía. Càita nacái wàidenìaca wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú éwita iwàwacutácaalí wáibaidaca cachàinìiri iyú àta máinicataléta chamàleca wía, càita nacái càmicaalí waimá cayába táiyápinama wáibaidacaténá Dios irípiná, wasutácaténá ícha nacái, càita nacái máapicaalí wía canácáiná wayáapiná.

⁶ Càita wamànica wáasáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná. Wàyaca masaquèeri iyú; wáalíaca báisìiri tàacáisi; càmita calúa wía ráunamáita áibanái yáapicha, wamàni nacái nalí cayábèeri; Espíritu Santo iyaca wawàwallcu; cáinináca waicáca wenàiwica báisìiri iyú yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita wáasáidaca Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéica irípiná.

⁷ Càita nacái wacàlidaca yái tàacáisi báisìirica, wamànica nacái Dios ichàini iyú yái càmlìirica wenàiwica idé imànica. Yái wàyáanáca machacànìiri iyú, càicanide iyúwa wacáapisài chènuníiséerica wapéliéripiná iyú Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái Dios irípiná: Wamànica ùwicái Satanás ípunita wawènúadacaalí wenàiwica íiwitáise Dios irípiná. Wàyacaalí nacái machacànìiri iyú, yásí wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

⁸ Abénaméeyéi wenàiwica nàaca wáimiétacaná. Aibanái nacái caná wawèni naicáca wía. Abénaméeyéi natàaníca wàwali cayábèeri iyú; áibanái nacái natàaníca wàwali báawèeri iyú. Naicáca wía càide iyúwa cachìwéeyéi éwita wacàlidacáaníta yái báisìiri tàacáisica.

⁹ Namànica walí báawèeri càide iyúwa càmicaalí nàalía naicáca wía, éwita nàalíacáaníta naicáca wía cayába. Naicáca wía iyúwa yéetéeyéipináwa, quéwa cáuca wía. Nàuwichàidaca wía manuísíwata quéwacá càmita nanúa wía.

¹⁰ Naicáca wía iyúwa achúméeyéi iwàwa, yá báisícata áibaalí achúmaca wawàwa, quéwa wayanídacawa mamáalàacata wawàwallcuísewa. Ewita catúulécanácáaníta wía, càicáaníta wadéca wawacùaca yái báisìiri cawènìirica madécaná wenàiwica irí, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wàyaca càide iyúwa canásíwéeyéi yàasu, quéwa Dios yáapicha wadèniaca macáita.

¹¹ Píacué wéenánáca Corinto iyacàlená mìnanáca, wadéca wacàlidacuéca pírí macáita iyúwa wáináidáanáwa. Càmitacué wabàa píicha wáiwitáisewa.

¹² Càmita wawènúada píicha wáiwitáisewa, néese cáinináca waicácuéca pía mamáalàacata. Quéwa càmitacué máini cáininá piicáca wía.

¹³ Iná nusutácué píicha wawàsi càide iyúwa abèeri nánaniri isutáaná yéenibe íchawa wawàsi: Cáininácué piicáca wía báisìiri iyú càide iyúwa cáinináanácué waicáca pía.

Somos templo del Dios viviente

¹⁴ Picácué picásàawa náapicha níara càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, càita nacái picácué pimàni wawàsi náapicha, càmicáiná yéewa abédanamacué píiwitáise náapicha; yácáiná cawinácaalí iwàwéerica iyaca machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná càmita yéewa abédanama íiwitáise áiba wenàiwica yáapicha càmíirica iwàwa iyaca machacàníiri iyú. Càide iyúwa càmíiná yéewa camalási yàacawéeridaca catéeri, càita nacái càmita yéewa abédanama amaléeri íiwitáise catéeri íiwitáise yáapicha.

¹⁵ Càide iyúwa càmíiná yéewa abédanamata Cristo íiwitáise Satanás yáapicha, càita nacái cawinácaalí yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmita nacái yéewa abédanamata íiwitáise yáapicha abéeri càmíirica yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁶ Péemiacué comparación: Canáca yéewaná wenàiwica itéca ídolonái, níai cuwáiná yéenáiwanáca, Dios yàasu templo iriculé, yái capíi wenàiwica isutácàaluca Dios íicha, càmicáinácué yéewa wàaca cuwáiná icàaluíniná wàacaalí Dios icàaluíniná. Píacué, càicuéca píade iyúwa cáuri Dios yàasu templo, cáuri Dios iyacáinácué piwàwalicu. Dios iyacáinácué píapicha, íná canáca yéewaná píyaca abédanamata áibanái yáapicha càmiyéica yeebáida Dios. Dios idéca càì íimaca wàwali, wía yàasu wenàiwicaca:

“Nùyapíná nèewibàa, nuèpunípiná nacáywa náapicha; núatapíná Nacuèriná Dios, níatapíná nacái nùasu wenàiwica”,
càì íimaca yái Diosca.

¹⁷ Iná Wáiwacali íimaca walí nacái:

“Pimusúacuéwa nèewíise, píacué nacáywa náicha; picácué pimàni pibáyawanáwa náapicha, níara casaquèeyéica íiwitáise. Néese nuedápinácué píawa nùasu wenàiwicapínáwa.

¹⁸ Núatapíná Píaniricué, píatapínácué nacái nuénibewa”,
íimaca yái Wáiwacalica, yái cachàiníirica náicha canánama.

7

¹ Iná péemiacué cayába, píacué wéenanái cáininéeyéica waicáca, nudéca nucálidacuéca píriini càide iyúwa Dios íimáanáté cáimiétacanéeri iyú imànínápiná walí. Iná iwàwacutá wacùaca wíawawa masaquèeri iyú méetàuculé báawéeri íicha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa wainá iyúwa, wáiwitáise iyú nacáywa. Iwàwacutácué wàaca Dios iyéininá, wamàaca irí nacái wíawawa wáalimáidacaténá wàyaca mabáyawanéeri iyú.

La conversión de los corintios

² Píacué wéenanáica, wasutácué píicha wawàsi cáinináanápinácué piicáca wía àniwa. Canácatacué báawéeri

wamànírité pirí. Càmitaté nacái wawènúadacué píiwitáise cayábéeri ícha. Canátaté wachìwáidáanacué pía.

³ Càmita càì núuma nucháawàcaténacué pía. Càide iyúwaté númáanacué pirí quéechatécáwa: Cáininacuéca nuicáca pía manuísiwata, idècunitàcá nùyaca cháì èeri irícu, càita nacái wéetácaalíwa.

⁴ Manuica nuínáidacawa nuwàwawa pìwalicué pimànínapínacué machacàníri iyú càide iyúwa númáaná. Máiní casímáica nuicácuéca pía nacái pimànicáinacué cayábéeri. Ewita wàuwichàacáanítawa manuísiwata, wía apóstolca, càicáaníta nuchàiniadaca nuwàwawa casímáiri iyú manuísiwata nuémìacáinacué piináwaná ìwali.

⁵ Wàanàcatáiseté aléi Macedonia yàasu cáli ínatalé, càmita wadé wayamáidacawa matuìbanáiri iyú, néese namànica walí máiní càulenéri iyú àta alénácaalí wàacawa. Abénaméeyéi nawàwaca napéliaca wía. Yá nacái achúmaca wáináidacawa wawàwawa wacalùniwa wawàwalícuísewa.

⁶ Quéwa Dios, yái ichàiniadéerica nawàwa, cawinácaalí achúméeyéica iwàwa, ichàiniadacaté wawàwa nacái Tito yàanàacaalíté wàatalé.

⁷ Càmirítaté abéta Tito ìwali casímáica wawàwa yàanàanáca, néese casímáicaté wawàwa pichàiniadacáinacué Tito iwàwa iyacaalítécué píapícha. Tito icàlidacaté walí máinícué piwàwa piicáca wía. Icàlidacaté nacái walí achúmáanacué piwàwa nùwaliná, máinícué nacái piwàwaca pimànica càide iyúwa nùlàanacué pía. Ináté nuémìacáináté càiri tàacáisi, íná casímáicaté nuwàwa máiní cachàiníwanái.

⁸ Ewitaté nùasu quéechéeri cuyàluta nutànèericatécué pirí achúmacaté imànicuéca piwàwa, càicáaníta siùca càmita achúma nuwàwa ìwali. Quéechatécáwa achúmaca nuwàwa nùaliacáinátéwa achúmaca nùasu quéechéeri cuyàluta imànicuéca piwàwa achúma èeripínátaté.

⁹ Siùca quéwa casímáica nuwàwa. Càmita casímáiri nuwàwa ìwali yái achúmáanacuéca piwàwa, néese casímáica nuwàwa piwènúadacáinátécué píiwitáisewa Dios irípiná àniwa achúmacáinacué piwàwa ìwalíse yái báawéerica pimàníricatécué. Achúmacatécué piwàwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, íná yéewa yáara quéechéeri cuyàlutaca nutànèericatécué pirí idéca iyúudàacuéca pía.

¹⁰ Achúmacaalí wawàwa wabáyawaná ìwaliwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, yásí wawènúadaca wáiwitáisewa báawéeri ícha Jesucristo iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese càmita quirínama iwàwacutá achúmaca wawàwa ìwalíse. Quéwa áibanái èeri mìnánái càmíyéica yeebáida Jesucristo itàcái, achúmacaalí nawàwa iwàwacutácáiná nàuwichàacawa nabáyawaná ichùulíacawa cháì èeri irícu, càmita nawènúada

náiwitáisewa Dios irípiná. Iná néetápinácawa nabáyawaná yáapichawa méetàuculé Dios ícha càiripináta.

¹¹ Idéca achúmacuéca piwàwa pibáyawaná ìwalicuéwa càide iyúwa Dios iwàwáaná, jíná Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri manuísíwata! Dios idéca imàacacué pínáidacawa cáaliacáiri iyú ìwali yái báawéeri wawàsica, ínáté pidécuéca pichùniacani ipíchanácué cabáyawanáca pía ìwalíse mamáalàacata. Yá máini calúacatécué piicáca yái báawéeri wawàsica namàníricaté pèewi. Cáalucatécué nacái pía càmicáinácué piwàwa Dios yùuwichàidacuéca pía. Néeseté piwàwacuéca piicáca núa. Piwàwacatécué nacái piùwichàidaca péenásàiri imàníricaté ibáyawanáwa. Iná pidécuéca píasáidaca càmita quirínama cabáyawanáca pía ìwalíse yái wawàsi báawéerica.

¹² Iná nutànàacaalícué pirí yáara quéchéeri cuyàlutaca, báisícata nuínáidacatéwa nùyaca ìwali yái wenàiwica imàníricaté ibáyawanáwa, nuyúudàacaténá nacái yái yùuwichèericawa báawéeri ìwalíse. Quéwa máini cachàiniwanái nuínáidacatéwa nùyaca pìwalicué canánama yéewanápináté píasáidacuéca Dios iicápiná cáinináanácuéca piicáca wía.

¹³ Càita Dios idéca ichàiniadaca wawàwa yéewacaténa casímáica wía àniwa.

Quéwa máini casímáica cachàiniwanái wawàwa waicáca casímáiná Tito iwàwa, yácáiná macáitacué pidéca pichàiniadaca iwàwa manuísíwata.

¹⁴ Ipíchawáiseté Tito yàaca ipáchiacuéca pía, yáté nucàlidaca iríni cayábaca nuicácuéca píiwitáise, càmitaté nacái báini núa pìwalísecué. Néese càide iyúwa wacàlidáanácué pirí abéerita yái báisíiri tàacásica, càita nacái báisírira macáita yái wáimáanacaté Tito irí wáimacaalíté irí casímáicué waicáca píiwitáise.

¹⁵ Yá cáinínaca Tito iicácuéca pía cachàiniwanái mamáalàacata iwàwalicáiná peebáidacatécué itàacái, pitàidacatécué nacái cayábéeri iyúni, cáimiétaquéri iyú nacái.

¹⁶ ¡Yá casímáica nuwàwa núalimácáiná manuica nuínáidacawa nuwàwawa pìwalicué núalíacáináwa báisíiri iyúcani casímáináca waicáyacacawa àniwa!

8

Generosidad en las ofrendas

¹ Píacué wéenanáica wawàwacué wacàlidaca piríni siùcade càinácaalí iyú Dios idéca imànica cayábéeri nalí níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, ìwacáidáyaquéeyéicawa cháini Macedonia yàasu cáli ínata.

² Ewita nàuwichàacáanítawa manuísíwata Jesucristo irípiná neebáidacáiná itàacái, càicáaníta máini casímáica nawàwa.

Máiní catúulécanáca nía quéwa nadéca namàacaca manùba plata Dios irípiná manuiri ofrenda iyú càide iyúwa càasuíyéi.

³ Nudéca nuicáca nutuí iyúwani namàacaca plata Dios irípiná iyúwata nadèñaná. Núaliacawa nacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú manuísíwata cachàiniwanái ícha yái náalimáanáca namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú, càide iyúwaté nawàwáaná nawàwalicuísewa.

⁴ Nasutácate wáicha wawàsi manuísíwata wamàacáanápínaté namàacaca plata Dios irí ofrenda iyú càide iyúwaté áibanái imàacáanaté ofrenda nayúudàacatená wéenanái catúulécanéyéi, yeebáidéyéi Jesucristo itàacái.

⁵ Níai Macedonia yàasu cáli néeséyéica nadéca namàacaca manùba plata manuiri ofrenda iyú cachàiniwanái ícha yái watuíyèericaté. Quéechatécáwa namàacaca níawawa Wáiwacali irí namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, neebáidacaté nacái walí namànicaténaté càide iyúwa wàalàaná nía Dios inùmalicuíse, néese namàacacaté plata ofrenda iyú Dios irípiná.

⁶ Iná wadéca wasutáca Tito ícha wawàsi yàanápínácawa pìatalécué àniwa yeedácaténácué píicha yái manuiri ofrenda pidàbéericuécáwaca píaca irí bàaluité.

⁷ Pidécuéca pimànica cayábéeri iyú manuísíwata. Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú. Pidécuéca nacái picàlidaca Dios itàacái cayábéeri iyú. Pidécuéca píaliacawa Dios itàacái ìwali, pidécuéca píibaidaca cayába Dios irípiná. Pidécuéca nacái cáinináca píicáca áibanái manuísíwata càide iyúwa wéewáidáanácué píá, iná iwàwacutácué pimàacaca manuísíwéeri ofrenda nacái Dios irípiná casímáiri iyú, piyúudàacatenácué catúulécanéyéi wenàiwica yeebáidéyéica Jesucristo itàacái.

⁸ Càmitacué càì nùumaca pírì nuchùulìacatenácué píá cachàinìiri iyú pimàacáanápínácué plata ofrenda iyú Dios irípiná. Néese nuwàwacáitacué píaliacawa áibanái yeebáidéyéica Jesucristo itàacái nadéca namàacaca ofrenda casímáiri iyú, nuwàwacáinácué numichàidaca píiwitáise píasáidacatenácué cáinináca píicáca áibanái báisìiri iyú.

⁹ Yácáiná píaliacuéwa Wáiwacali Jesucristo imànicaté walí cayábéeri mawèníiri iyú. Ewitaté máinicáaníta càasucani Dios yáapícha icùacáinaté macáita chènuníise, càicáaníta imàcaca íchawa yàasu cawèníiriwa macáita, yá iyacaté cháì èeri írìcu iyúwa canéeri yàasu cáinináciná íicácuéca píá. Iná yéewa càasucuéca píá siúcáisede cawèníiri chènuníiséeri iyú Wáiwacali itúulécaná ìwalíise.

¹⁰ Nuwàwaca nuyúudáacuéca píá, iná nucàlidacué píri siúcade càinácaalí nuínáidacawa píasu ofrendapíná ìwali:

Aiba camuimité pidàbacatécué pìwacáidaca pìasu ofrendawa, pimàacacatécué plata Dios irípiná casímáiri iyú.

11 Siùca nùlàacué pía pìwacáidáanápiná mamáalàacatani càide iyúwacué pìalimáanáta àta pimáalàidacatalétacué pìwacáidaca yái plata picàlidéericatécué nulí ìwali. Pimànicué nacái casímáiri iyúni càide iyúwaté pidàbáanaté pimànicani.

12 Báisícaalí wenàiwica iwàwa imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, yásí cayábaca Dios iicáca yàasu ofrenda. Dios càmita isutá wáicha wawàsi càmirica wadènià.

13 Càmita nuchùulia pía pianápinácué pìasuwa macáita piyúudàacaténácué áibanái àta canáacatalétacué pirí yái pimáapuèrica.

14 Néese núumacué pirí cayábaca piyúudàacaalícué nía nàyacaténá càide iyúwacué pìyáaná, càmiyéica máini càasu píicha, càita nacái càmiyéicué máini catúulécaná píicha. Siùcade pidèniacué pìasuwa cayába piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica. Néese áibaalípiná nadèniaca nàasuwa cayába, yásí náalimá nayúudàacuéca pía, càmicaalícué pidènià yái pimáapuèrica. Càitacué pìalimápiná piyaca abédanamata.

15 Cayábaca iyacaalí càide iyúwaté Dios imàniíná israelitanái irí bàaluité. Dios imàacacaté pan nacáiri yúuwàacawa chènuniise israelitanái nàwacáidacaténáni nayáapináwa. Yá Dios yàasu profeta itànàacaté Dios itàacái íiméerica: “Abénaméeyéi ìwacáidacaté manùba maná quéwa càmitaté nadènià manùba íicha yái namáapuèrica. Càita nacái abénaméeyéi ìwacáidacaté achúmáanata maná quéwa nadèniacaté macáita namáapuèrica”, càì íimaca. Iná iwàwacutá wayúudàaca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái.

Tito y sus compañeros

16 Nùaca Dios irí cayábéeri imàacacáinaté Tito cáininácuéca iicáca pía càide iyúwa cáinináanácué nuicáca pía nacái. Iná yéewa Tito iwàwaca iyúudàacuéca pía.

17 Iná nusutácaalíté Tito yàanápinácué pìatalé, yaté yeebáca nulí casímáiri iyú. Iwàwacáinácué nacái iyúudàaca pía, iná idéca íináidacawa yàanápinácué iicáca pía siùcade.

18 Iyaca cháí áiba wéenasàiri cayábéeri iináwaná, yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yánica wabànùacani Tito yáapicha. Macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca nacàlidaca iináwaná ìwali cayábéeri iyú yái wéenasàirica, íibaidacáiná cayába Dios irípiná icàlidacaténá yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha.

19 Yá nacái níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadéca needácani yái wéenasàirica yàacawéeridacaténá wía, iyúudàaca nacái watéca ofrenda, yéewacaténá wàaca Wáiwacali

ìimiétacanáwa, wáasáidacaténá nacái wawàwaca wayúudàaca wenàiwica catúulécanéeyéi, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁰ Wawàwa watéca wáapichawani yái wéenásàirica cayábéeri iináwaná ipíchaná áibanái itàanica báawéeri iyú wàwali ofrenda ìwalíise, yái wàwacáidéerica wàyaca, manuícáináni, yái ofrendaca.

²¹ Wawàwa càì wamànica wáalimáidacáiná wamànica machacànìiri iyú macáitani, càmiiricata abéta Wáiwacali iicápiná, néese macái wenàiwica iicápiná nacái.

²² Wabànùaca nacái náapicha áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái, yái yáasáidéerica walí madécaná yàawiría íbaidáaná Dios irípiná cachàinìiri iyú. Siuca nacái máini cachàiníwanái iwàwaca iyúudàacuéca pía manuícáiná ínáidacawa iwàwawa pìwalicué manuísíwata, yéemìacáinácué piináwaná piwàwáanácué piyúudàaca áibanái.

²³ Aibacaalícué isutá yéemìawa pía Tito ìwali, yá picàlidacuéni nalí nùacawéerinácani, íbaidéerica nacái núapicha Dios irípiná wayúudàacaténácué pía. Nasutácaalícué nacái néemìawa pía nàwali níái áibanái wéenánáica Tito yáapichéeyéica, yá picàlidacué nalí càì, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái níaca íbànùà nía, náibaida nacái Cristo irípiná yéewacaténá áibanái yàaca Cristo icàaluíniná.

²⁴ Iná nàanàapinácaalícué pìatalé, yá píasáidacué nalí cáininácuéca piicáca nía báisìiri iyú, yéewanápiná macáita wenàiwica áiba càli néeseeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náalíacawa pimànicuéca cayábéeri, náalíacaténá nacáiwa wacàlidacatécué piináwaná ìwali machacànìiri iyú, watàanícaalíté cayábéeri iyú pìwalicué.

9

La colecta para los hermanos

¹ Càmita iwàwacutá nutànàacuéca pirí àniwa ìwali yái pìasu ofrendapináca, pìwacáidéeripinácuéca piyúudàacaténácué catúulécanéeyéi wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

² Núalíacáináwa cayábacuéca píiwitáise, núalíaca nacáiwa piwàwacué pìwacáidaca plata pimàacacaténáni Dios irípiná ofrenda iyú. Càita nucàlidacué casímáiri iyú piináwaná ìwali càiripináta nalí níái Macedonia yàasu càli néeseeyéica. Nudéca nucàlidacuéca nalí piináwaná ìwali, píacué ìyéeyéica Acaya yàasu càli ínata, pínáidáanáatécué pìwacáidaca ofrenda idé abéeri camúica néese. Iná yéewa batéwa macáita ìyéeyéica cháì Macedonia yàasu càli ínata nadéca namichàidaca náiwitáisewa néemìacáinácué piináwaná ìwali pimàacáanápinácué plata Dios irí ofrenda iyú, iná nawàwaca namàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú nacái.

3 Quéwa nubànùacuéca pìatalé níái wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ipíchanácué càmitàacáwa pimàni càide iyúwa nucàlidáanátécué piináwaná ìwali cayábéeri iyú pìasu ofrenda ìwalipiná. Nuwàwaca báisíta pimáalàidacuéca pìwacáidacani ipíchawáise nùanàacuéca pìatalé càide iyúwaté nucàlidáaná áibanái irí piináwaná ìwalicué.

4 Aibanái Macedonia yàasu cáli néeséeyéi nàanàacaalí núapicha pìatalécué, càmita nuwàwa nàanàacuéca píà càmlínácáwa pìwacáida ofrenda, ipíchaná báica wía ìwalíise yái wacàlidáanáca manuíca wáináidacawa wawàwawa pìwalicué pìwacáidáanápinácué ofrenda. Yá nacái báipinácué píawa canácaalícué pìasu ofrenda piyúudàacaténácué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

5 Iná nudéca nuínáidacawa nusutáanápiná náicha wawàsi níái wéénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàanápinácué napáchiaca píà quéecha nupíchalécáwa, nayúudàacaténácué pimáalàidaca pìwacáidaca pìasu ofrendawa càide iyúwaté picàlidáaná bàaluité. Iná pimáalàidacanáamicué pìwacáidaca pìasu ofrendawa cayába, yásí náalíacawa pimàacacué plata Dios irípiná casímáiri iyú pìwàwacáinácué piyúudàaca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeni càmicaalícuécáwa pimáalàida pìwacáidaca ofrenda, yásí áibanái náináidacawa càmitacué báisí piwàwa pimàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú, nayúunáidapiná nacái weedácuéca píchani cachàiníiri iyú.

6 Péemìacué cayába comparación: Aibacaalí wenàiwica ibàna achúmáana, yásí yeedáca yàacàsi achúmanamata; quéwa ibànacaalí manuí, yásí yeedáca manùba yàacàsi. Càita nacái pimàacacaalícué achúméeri ofrenda, yásí Dios imànicuéca pìrí achúméerína cayábéeri; quéwa pimàacacaalícué manuíri ofrenda, yásí Dios imànicuéca pìrí cayábéeri àniwa manuísíwata.

7 Iwàwacutá macái wenàiwica imanùbaca imàacaca plata Dios irípiná ofrenda iyú càide iyúwa ínáidáanáwa iwàwalícuísewa. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica imàaqueeyéica ofrenda casímáiri iyú. Càmita Dios iwàwa wamàacaca plata ofrenda iyú báawacaalí wawàwa ìwalíise, càide iyúwa áibanái idéca nacáicaalí ichùulíaca wía cachàiníiri iyú.

8 Dios yáalimá imànicuéca pìrí macái cayábéeri íiwitáaná manuísíwata càiripináta pidèniacaténácué macáita pimáapuèricuéca, pidèniacaténácué nacái píasuwa cayába piyúudàacaténácué macái íibaidacalési íiwitáaná cayábéeri.

9 Càité profeta itànàacaté Dios itàacái bàaluité:

“Yái wenàiwica cayábéerica íiwitáise idéca yàaca catúulécaneeyéi yàasupiná manuísíwata. Imànipiná áibanái iríwa machacàiníiri iyú càiripináta”,

cài íimaca.

¹⁰ Dios yàacuéca walí bànacalé íimi wabànacaténácué wabànacalewa. Yàacué nacái walí yàacási wayáapíná. Càita nacái Dios yàapínácué pírí macáita yái pimáapuèrica. Dios imàacapínácué pidèniaca pìasuwa cayába pìacaténácué catúulécanéeyéi yàasupíná. Néese Dios imàacapínácué pìasu ofrenda iyúudàaca nía manuísíwata. Yásí Dios imànicuéca píríwa cayábéeri manuísíwata, yéewanápinácué piyúudàaca áibanái àniwa.

¹¹ Càipínácué pidèniapínácué macái cawèníri íiwitáaná yéewanápinácué pìaca catúulécanéeyéi yàasupíná manùba. Pibànùacaalícué pìasu ofrendawa núapicha catúulécanéeyéi irípiná, yásí níai yeebáidéyeyéica Jesucristo itàacái nàapíná Dios irí cayábéeri pìasu manuírí ofrenda ìwalíse.

¹² Yácáiná watépinácué pìasu ofrenda catúulécanéeyéi irí yeebáidéyeyéica Jesucristo itàacái, quéwa cà míiricata abéta wàa nalí yái wawàsica namáapuèrica, néese wachàiniadapíná nawàwawa nacái nàacaténá Dios irí cayábéeri manuísíwata.

¹³ Nàapíná Dios irí cayábéeri, yácáinácué pìasu ofrenda yáasáidapíná nalíwa peebáidacuéca Cristo itàacái cayábéeri pimànicaténá càide iyúwa Cristo ichùulianácué pía. Nàapíná nacái Dios icàaluíniná ìwalíse yái manuírí ofrenda pimàaquéericuéca piyúudàacaténá nía, áibanái nacái.

¹⁴ Yá nacái nasutápinácué Dios íicha pírípinácué manuísíwata, máini cáininéeri iyú, Dios imànicáinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú.

¹⁵ ;Wàacué Dios irí cayábéeri imànicáiná walí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, quéwa máini manuí cachàiníwanái íicha yái wáaliméeripínáca wacàlidaca èeri mìnaná itàacái iyú!

10

La autoridad de Pablo como apóstol

¹ Núa Pablo, nùalàacué pía manuísíwata, quéwa éeréeri iyúta nacái càide iyúwa Cristo yàalàaná wenàiwica éeréeri iyú, imàni nacái cayábéeri wenàiwica irí. Abénaméeyéi péenácué náimaca nùwali cáalucasa nuicácuéca pía, náimaca nacái nùalàacasa wenàiwica éeréeri iyú idècunitàacá nùyaca píapicha, quéwa náimaca nùyacaalícué déeculé píicha, yá nùalàacuécasa pía cachàiníri iyú, náimaca.

² Uwé, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata, picácué píalimáida piicáwa núa nùacaalípiná nupáchiacuéca pía, ipíchaná iwàwacutáca nùalàaca nía cachàiníri iyú níara péenácuéca icháawèyeyéica nuináwaná ìwali náimacáiná numànicasa càide iyúwa èeri mìnaná imàníiná cà míiyeyéica yeebáida Dios. Nudéca

nuínáidacawa nùalàanápiná nía cachàiníri iyú nùyacaalípinácué píapicha càmicaalícáwa nawènúada náiwitáisewa báawéeri lícha.

³ Báisícata iwàwacutá wàyaca cháí èeri irìcu càide iyúwa macái èeri mìnaná, quéwa càmita wamàni ùwicái Dios irípiná càide iyúwa èeri mìnaná imàníná ùwicái nàuwidenái ípunitawa nacáapisài iyúwa èeri irìcuírica.

⁴ Yái wacáapisài càmirica càide iyúwa èeri mìnaná icáapisài, néese yái Dios ichàinica, yácata wacáapisài yáaliméerica imáalàidaca Satanás imànicalé cachàinírica, yái Satanás idacùanáca wenàiwica íiwitáise.

⁵ Iná yéewa Dios ichàini iyú wáasáidaca cachìwéerica nàasu tàacáisi cawinácaalí ichìwáidéeyéica áibanái ipíchaná neebáidaca Jesucristo itàacái. Wáasáidaca nacái cachìwéeyéica nía, cawinácaalí cáimacáiyéica iicáca yáawawa, icàlidéeyéica cachìwéeri tàacáisi ipíchaná wenàiwica yeebáidaca Dios. Wadèniacáiná yái wacáapisàicawa, yái Dios ichàinica, iná yéewa wáalimá wawènúadaca wenàiwica íiwitáise Cristo irípiná neebáidacaténá itàacái.

⁶ Càita nacái Dios ichàini iyú wáalimá wàuwichàidaca níara abénaméeyéi péenácuéca càmiíyéica iwàwa imànica càide iyúwa wàalàaná nía, pidécanáamicué pimànica machacàníri iyú càide iyúwa wáimáaná.

⁷ Càmitacué píalimá píináidacawa machacàníri iyú piicácáinácué wenàiwica iicácanáwa meedá, ínacué piicáca núa càide iyúwa machawàaquéeri. Aibanáicaalí pèewi icàlida iináwanáwa Cristo yàasunáicasa nía, iwàwacutá nawàwalica Cristo yàasunáica nacái wía, wía apóstolca.

⁸ Cawàwanáta piyúunáidacuéca canùmaséeca núa nucàlidacáiná madécaná ìwali yái wachùullanápinácuéca pía, quéwa càmita báipiná núa nutàacái ìwalisewa yácáiná núsáidapinácué piríwa amaléeri iyú Wáiwacali idéca imàacaca wàalàacuéca pía wayúudàacaténácué pidàwinàidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú cachàinicaténácué píiwitáise Dios ìwali. Càmitaté imàaca walí ichàiniwa wamáalàidacaténácué pía.

⁹ Càmitacué nuwàwa piyúunáidaca nuwàwaca nucalùadaca pía nùasu cuyàluta iyúwa.

¹⁰ Aibanái íimaca nutànàacasa cachàiníri tàacáisi cuyàluta irìcu, nùalàacaténá wenàiwica cachàiníri iyú, quéwa náimaca càmitasa nùalimápiná nutàaníca cayába nùyacaalípinácué píapicha, náimaca nacái càmitasa cachàini nuíwitáise nuchùullanápiná wenàiwica, náimaca.

¹¹ Quéwa níara icàlidéeyéica càì iwàwacutá náalíacawa cachàinínápiná wáiwitáise wamànicaténá cachàiníri iyú wàyacaalípinácué píapicha càide iyúwa wabànùanácuéca pirí cachàiníri tàacáisi cuyàluta iyú.

12 Nàyaca abénaméeyéi pèewi icàlidéeyéica ìwaliwa máiníyéicasa cayábaca nía. Quéwa péemiácué cayábani, càmita báisi cáaliácáica nía. Náimaca cawinácaalí wenàiwica iyéerica càide iyúwa nàyaaná, máiníca cayábaca íiwitáise, náimaca. Iná cáimacáica naicáca níawawa áibanái íicha máinícáinása cayábéerica náiwitáise, náimaca. Càmita numàni càì, báawacáináni.

13 Càmita wataàni wàwaliwa canùmaséeri iyú. Wacàlidacáita wáibaidacalé iináwanáwa, yái íibaidacalési Dios imàaquéerica walí wamàniinápiná irí. Dioscata yái yáasáidéerica walí alénacaalí iwàwa wáibaidaca irípiná. Imàacacaté wàanàca pìatalécué Corinto iyacàlená néré.

14 Inaté càmita wachàbawa íicha yái Dios imàacacataléca wáibaidaca irípiná wàalàacaténácué pía, wàyacaalítécué píapícha. Wíatè idàbàanéeyéi yàanàca pìatalécué icàlidéeyéica yái cayábéeri tàacáisica Cristo iináwaná ìwali.

15 Aibacaalí íibaidaté Dios irípiná pèewi icàlidacaténácué píri Jesucristo itàacái, yá cayábaca. Càmita wataàni áibanái íibaidacalé ìwali càide iyúwa wadéca nacáicaalí wamànicani. Càmita nacái wamàni áiba wawàsi íicha yái wáibaidacaléca Dios imàaquéerica wamànica irípiná. Néese wawàwacué wáibaidaca àniwa Dios irípiná pèewi wayúudàacaténácué peebáidaca Jesucristo itàacái cachàiniwanái. Yásí píalimácué piyúudàaca wàanápínáwa áibalé wáibaidacaténá Dios irípiná càide iyúwa imàacáaná walí wáibaidacalépiná.

16 Wawàwa nacái wàacawa déeculé yáwanái pìasu cáli íichacué wacàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi íicha. Càmita quéwa wawàwa wéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé irìcu áibanái yéewáidacatalécaté nía Jesucristo ìwali, càmicáiná wawàwa watàaníca canùmaséeri iyú càide iyúwa wadéca nacáicaalí wéewáidaca wenàiwica néré ipíchawáiseté áibanái yàanàca néré néewáidacaténá nía.

17 Picácué canùmaséé pía pìwaliwa, néese pitàanicué cayábéeri iyú Wáiwacali ìwali. Picàlidacué Wáiwacali idéca imànicuéca píri cayábéeri. Iwàwacutácué cawènica piicáca yái Wáiwacali icàlidáanáca piináwaná ìwali pídecuéca pímaníca cayábéeri.

18 Wawàwacaalí áibanái íicáca wía cáimiétaquéeri iyú, iwàwacutá càmita wáima wàwaliwa máiníca cayábaca wía. Néese iwàwacutácué wamànica càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá yéewacaténá Wáiwacali icàlidaca waináwaná ìwali cayábéeri iyú.

11

¹ Cawàwanátacué pialimá pìidenìaca nutàanínáca nùwaliwa achúmáana iyúwa máiwitáiséeri, càide iyúwa canùmaséeri. Pìidenìacué achúmáanata. Càmita báisi nuwàwa nutàaníca càì quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca piríni, máinicáinácué ráunamáita piwènúadaca piíwítáisewa báisiiri tàacáisi ícha.

² Máinícué cáinináca nuicáca pía càide iyúwa cáinináana Dios iicácuéca pía. Dios, núa nacái càmita wawàwa piwènúadacué piíwítáisewa Cristo ícha. Péemiacué comparación: Cayábacaalí mànacàu íiwítáise, càmita uimá ùuculiri yáapícha. Néese ucùaca úawawa masaquèeri iyú aslanái ícha àta uedácataléta ulíwa unìriwa cáininácaténá uicáca abéerita yái unìrisíwaca. Càitacué nacái pía: Nuwàwacué picùaca píawawa masaquèeri iyú cachìwéeri tàacáisi ícha yéewanápinácué cáinináca piicáca abéerita Cristo.

³ Quéwa achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta pimàacáanápínácué Satanás ichìwáidaca pía. Bàaluité Satanás ichacamàanicawa cáalíacáiri àapi iyú. Satanás icàlidacaté cachìwéeri tàacáisi Eva irí, úái idàbáanéechúaté inanáica. Yáté Satanás yáalimáidacaté úa uyáanápínaté abéeri íiwítáana àicu ìyacaná, yái íiwítáana càmirícaté Dios ibatàa wenàiwica iyáaca. Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta Satanás yàasu wenàiwica ichìwáidacuéca pía piwènúadánápínácué piíwítáisewa Cristo ícha, piméyáacaténácué cáinináca piicáca abéerita Cristo mabáyawanéeri iyú.

⁴ Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué, casímáicáinácué péemíaca nataacái cachìwéeri níara yèepuníyécawa icàlidaca áiba tàacáisi Jesús ìwali áibalé ícha yái tàacáisica wacàlidéerica. Piwàwacuéca peebáidaca áiba tàacáisi ícha yái tàacáisi wacàlidéerica Espíritu Santo ìwali càide iyúwacué peebáidaca nacáicaalí áiba yàacawéeridéericuéca pía Espíritu Santo ícha. Casímáica nacái peebáidacuéca áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái peebáidéericatécué Jesucristo ìwali ìwasàanáca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁵ Uwé, nuínáidacawa càmita caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasa nía, níara peebáidéeyéicuéca irí, piiquéeyéicuéca iyúwa máiníyeyí cayábaca íiwítáise yéewáidaca.

⁶ Báisícata càmita nucàlida tàacáisi èeri mìnanaí yáalíacái iyú íná píináidacuécawa càmita núalimá nutàaníca ibaniéri tàacáisi iyú. Quéwa núalíacawa cayábéeri iyú ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí. Madécaná yàawiríaté wáasáidacuéca pirí Dios idéca imàacaca wáalíacawa cayába, piicácaalítécué càinácaalí wamàni pèewibàa.

⁷ Bàaluité nucàlidacatécué pirí yái tàacáisi ímérica Jesucristo ìwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yáté

càmita nuchùulla pipáyaidáanápínacué núa. Néese nuíbaidacaté nucáapi iyúwa nuwèniacaténáté nuyáapínáwa. Quéwa siùcade píimacuéca canácasa iwèni yái tàacáisi nucàlidéericatécué pírí càmíicáináté nucobracué pía, nùyacáináté nacái iyúwa càmíríca cachàini píichacué. Iná calúacuéca pía núapícha siùcade càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca pírí báawéeri manuísíwata. Quéwa càmítaté nucobracué pía nuwàwacáináté nuyúudàacuéca pía yéewanápínacué pìyaca cáimiétaquéri iyú Dios yáapícha.

⁸ Aibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda nuwèniacaténáté nuyáawa iyú idècunitàacá nuéwáidacatécué pía.

⁹ Néeseté imáalàacatéwa nuícha yái plata idècunitàacá nùyaca píapíchacué, quéwa càmítaté nusutácué píícha plata éwítaté canácáaníta nulí yái numáapuèrica, yá canácaté wenàiwica nusàiwiquéri irí wawàsi yàanápínáté nuyáapíná, ibatàa abéeri piná. Néeseté áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàanàacaté Macedonia yàasu cáli néese, yá nàacaté nulí plata iyúwa ofrenda, ínáté yéewa nudèniaca yái numáapuèrica. Càité nuwàwaca numànica ipíchanáté nusàiwicacué pírí wawàsi píacaténácué nuyáapíná, ipíchanáté càulenácuéca pííchani. Siùca nacáide nuwàwa numànica càì mamáalàacata.

¹⁰ Càide iyúwa núalíánáwa báisíiri tàacáisi ìwali, yái icàlidéerica Cristo iináwaná ìwali, càita nacái nudéca nuínáidacawa nucàlidáanápíná mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú aléera píasu cálicué imanuíca, yái Acaya yàasu cálica, yéewanápíná casímáica nuwàwa ìwalíise càiripínáta yái càmíináca nusàiwicacué pírí wawàsi nuedáanápínacué píícha plata nulípináwa.

¹¹ Néeni, ¿cánásica nutàaní càì? ¿Càmíicáinásica cáininá nuicácuéca pía? Càmíríita. ¡Dios yáalíacawa cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata!

¹² Quéwa nuwàwa nucàlidaca nuèpúnícawa mamáalàacata Cristo iináwaná ìwali mawèníiri iyú numawèniadacaténá níara cachìwéeyéica icàlidéeyéica ìwaliwa náibaidacasa Dios irípiná càide iyúwa núa. Quéwa nasutácué píícha nawènipínáwa, íná càmíta báisí náibaida Dios irípiná càide iyúwa núa.

¹³ Níacáináta meedá cachìwéeyéi icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa Cristo yàasu apóstolcasa nía, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá.

¹⁴ Núalíacatéwa namàníinápínáté càì, namànicáiná càide iyúwa náiwacali Satanás imàníiná. Satanás yáalímáciná imàacaca yáawawa cacamalánéeri iyú wenàiwica iicácaténáni càide iyúwa mèlumèluíri ángel Dios néeséeri ichìwáidacaténá wenàiwica namàníinápíná nabáyawanáwa.

15 Iná yéewa wáaliacawa Satanás yàasu wenàiwica íbaidéeyéica irí namànica càide iyúwa Satanás imàníná. Yá nàimaca nàwaliwa cayábanaméeyéicasa íiwitáise nía, íbaidéeyéicasa Dios irípiná, quéwa nachìwáidacáita wenàiwica meedá. ¡Iná nàuwichàapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú càiripínáta namànicáiná nabáyawanáwa!

Sufrimientos de Pablo como apóstol

16 Nusutácué píicha wawàsi àniwa, picácué pínáidawa máiwitáiseca núa. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì nucàlidacaténá máini nùwaliwa, quéwa iwàwacutá nutàanicuéca pírì iyúwa máiwitáiséeri máinicáinácué piwàwaca piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo íicha. Iná iwàwacutá canùmaséeca núa nacái achúmáanata, càide iyúwa níara áibanái cáimacáiyéica íicá yáawawa. Quéwa càmita báisi nuwàwa nutàanica iyúwa nía.

17 Wáiwacali càmita iwàwa wacàlidaca wàwaliwa máinicasa cayábaca wía. Quéwa iwàwacutá canùmaséeca núa achúmáanata càide iyúwa máiwitáiséeri piwàwacáinácué péemìaca máiwitáiséeyéi itàacái meedá, níara canùmaséeyéica íicáca yáawawa.

18 ¡Iwàwacutá canùmaséeca núa nacái, nucàlidacaténá nuináwanáwa máiwitáiséeri iyú càide iyúwa wenàiwica cachàiníiri íicáca yáawawa áibanái íicha! Càita iwàwacutá nutàanicuéca pírì nuyúudàacaténácué pía, máinicáinácué piwàwaca péemìaca yáawamita máiwitáiséeyéi itàacái.

19 Càmitacué máini cáaliacáicuéca pía càide iyúwa pínáidáanáwa, quéwa piicácuéca píawawa iyúwa máiniyéica cáaliacáica áibanái íicha, iná yéewa píideniàcuéca nía casímáiri iyú níara máiwitáiséeyéica.

20 Iná yéewa casímáica piicáca níara cachìwéeyéica yéewáidéeyéicuéca pía, éwita nachùullacáanítacué píibaidaca nalí, éwita nacái nayáacáanítacué macáita píasu yàacàsi, éwita nacái nachìwáidacáanítacué pía, éwita nacái nanúacáanítacué pinàni ìwali.

21 Càmita wamànicué pírì càiri wawàsi, iná piicácuéca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmicáináte wamànicué pírì báawéeri. Yá nacái piwàwacuéca píbáiniadaca wía ìwalíse yái camínácuéca wamàni pírì cachàiníiri iyú.

Quéwa càmicáiná cáalu níara cachìwéeyéica nacàlidáanápíná nàwaliwa máini canùmaséeri iyú, iná iwàwacutá canùmaséeca núa macàaluínáta nacái iyúwa máiwitáiséeri éwita càmicáaníta nuwàwa nutàanica càì báawacáináni. Quéwa iwàwacutá núsáidacuéca pírì apóstolca núa, Dios ibànuèrica yéewáidéeripínácué pía.

22 Níara cachìwéeyéica nacàlidaca hebreoca nía. Núa nacái hebreosàirita, itàanírira hebreo itàacái iyú. Nacàlidaca

nacái israelitaca núa. Núcáánítani israelitasàirita, Israel itaquérinámicáiná núa. Nacàlida nacái Abraham itaquénáinámica núa. Núcáánítani Abraham itaquérinámita nacái.

²³ Náimaca náibaidáanása Cristo irípiná. Núcááníta nacái máini cachàiniwanái náicha, quéwa càmita báisi nuwàwa nucàlidaca càiri wawàsica nùwaliwa, níacáiná abéta máiwitáiséeyéi natàaníca càì canùmaséeri iyú nàwaliwa. Quéwa iwàwacutá nucàlidacuéca pirí càì píalíacaténacuéwa báisícata apóstolca núa, Dios ibànuèrica. Yá nudéca nuíbaidaca Cristo irípiná cachàiníiri iyú náicha. Nudéca nùuwichàacawa cachàiniwanái náicha. Nùuwidenái yúucaca núa presoíyéi ibànaliculé manùba yàawiría náicha. Aibanái máini nacapèedáidacaté núa cachàiniwanái náicha. Manùba yàawiría áibanái iwàwacaté inúaca núa.

²⁴ Cinco yàawiriaté judíonái nàuwichàidaca núa. Cinco yàawiriaté nacapèedáidaca núa cabèesi iyú treinta y nueve yàawiría.

²⁵ Máisibàawiría nacapèedáidacaté núa àicu iyú. Abé yàawiriaté nanúadáida núa íba iyú nanúacaténáté núa. Máisibàawiriaté nùacawa manuíri úni yáacubàa nave irìcu, yáté nave nasawíacawa wáicha. Abé yàawiriaté batéwa nuiscùmacawa nùyaté táiyápinama, abé èeri nacái manuíri úni yáaculé, nuwatácawa àicu ínata.

²⁶ Nudéca nuèpunícawa madécaná yàawiría, déeculé nacái nucàlidacaténá Dios itàacái. Nudéca nuchàbacawa caiyéininéeri inanába yáacubàa; iwàwacutácaté nuèpunícawa cayéedéeyéi yèewibàa nacái. Nuicácaté nacái cáalunáiri nùasu cáli néeséeyéi yèewiwa, càmiíyéi nacái nùasu cáli néeséeyéi yèewi. Nuicácaté nacái cayéininéeri yàcalé irìcu, nawàwacataléca nanúaca núa, càita nacái manacúaliré, manuíri úni yáacubàa nacái. Nudéca nuicáca cáalunáiri nèewi nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi icàlidéeyéica iináwaná ìwaliwa neebáidacasa Jesucristo itàacái.

²⁷ Nudéca nuíbaidaca cachàiníiri iyú. Nudéca nacái nùuwichàacawa càulenéeri wawàsi iyú, nuíbaidacaténá Dios irípiná, íná madécaná yàawiría càmita nùalimá nuimáca cayába. Nudéca nùuwichàacawa máapicái iyú macàláaná nacái nuwàwa. Madécaná yàawiría càmita nudé nuyáaca nuyáacaléwa. Nudéca nacái nùuwichàacawa casalíníiri iyú, canácaté nacái nubàle cayába.

²⁸ Nàyaca nacái manùba áiba wawàsi càulenéeri nuícha. Càita nacái macái èeri imanùbaca catùlulécanáca numànica nuwàwawa nàwali macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa macái cáli imanùbaca.

²⁹ Aibacaalí càmiíri yeebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, yá achúmaca nuwàwa máinicáiná nuwàwaca nuyúudàaca núa.

Aibacaalí icaláawa Dios ícha imànicaténá ibáyawanáwa ìwalíse yái nachìwáidáanácani, yá achúmaca nuwàwa báawanama, báawa nacái nuínáidacawa.

³⁰ Iwàwacutácaalí canùmaséeca núa péemìacaténácué nulí, yá cayába cachàiniwanái canùmaséecaalí núa ìwali yái wawàsi yáasáidéerica machawàacaca nùatá, yéewacaténá macáita náalíacawa abéericata Diosca yái ichàiniadéerica núa.

³¹ Wáiwacali Jesucristo Yáaniri, yái Icuèriná Diosca, yái wèeripináca irí cayábéeri càiripináta, yáalíacawa nucàlidáaná nuináwanáwa báisíri iyú.

³² Nùyacaalíté Damasco ìyacàlená irìcu, yái gobernador ìbaidéericaté rey Aretas irí ichùuliacaté yàasu úwináwiwa nacùanápináté macái iwáiná inùmaca, yái yàcalé itéeséerica iwáináca, náibàanápínáté núa.

³³ Quéwa áibanái nayúudàacaté núa, yá nalicùadacaté núa manuiri mapíiri irìcu yéenułusi ìwali chènuníiséeri ventana irìcubàa yàcalé iwáiná ínatáise nùanàacaténá cáli iwéré méetàucuta yàcalé ícha. Càité numusúacawa náicha.

12

Visiones y revelaciones

¹ Canápináta meedáni wacàlidacaalícué waináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú, quéwa níara cachìwéeyéica nacàlidaca canùmaséeri iyú nàwaliwa, náimaca nadéCasa naicáca yéenáiwánási nacáiri Dios néeséeri, íná iwàwacutá nacái nucàlidaca Wáiwacali idéca imàacaca nuicáca yéenáiwánási nacáiri yáasáidacaténá nulí wawàsi ibàacanéri iyú.

² Catorce camuí néese siùcade, núa, yái yeebáidéerica Cristo itàacái, nùacatéwa chènuniré Dios itécáináté núa aquialénamata àta nùanàacataléta máisibáaná cáli chènuníiséeri néré, yái Dios ìyacàle chènuníiséerica. Càmita nùalíawa asásí nùacaalítéwa néré nuiná yáapichawa, càmicaalí nuwàwa cáuri iyú. Diosta yáalíawa.

³ Nùalíacawa Dios itecaté núa aquialénamata paraíso néré, quéwa càmita nùalíawa asásí nùacaalítéwa nuiná yáapichawa, càmicaalí nuwàwa cáuri iyú nùawa. Abéerita Dios yáalíawa.

⁴ Nùacatéwa paraíso néré, yá nuemìacaté tàacáisi máiníríca ìbàacanáca íná Dios càmita ibatàa wenàiwica icàlidaca áibanái iríni.

⁵ Ewita máinicáaníta cayábéericani yái nuchàbáanácawa paraíso néré, càicáaníta càmita nuwàwa nutàaníca nùwaliwa canùmaséeri iyú, néese nucàlidacáita machawàacáanáca núa cháí èeriquéi.

⁶ Nuínáidacaalíwa nucàlidáanápíná cayába nuináwaná ìwaliwatá, yá càmita nutàaní máiwitáiséeri iyútá, néese nucàlida cáimiétaquéri iyútáni, báisícáinátáni, yái núuméeripinácatá. Quéwa càmita numànipiná càì ipíchaná áibanái iyúunáidaca

máiní yáwanáica cachàini núa ícha yái naicáanáca núa, ícha nacái yái néemlanáca nucàlidaca Dios itàacái.

⁷ Yáara yéenáiwánási nacáiri nuiquéericaté, máiní yáwanáiri ichúnica, máiní nacái Dios yáasáidaca nulí wawàsi ibàacanéri iyú, íná ipíchaná máiní cachàinica nuicáca núawawa áibanái ícha, yáté Dios imàacaca nulí uláicái. Yái uláicáica cáiwica nulíni càide iyúwa manuíri tuíri iyacaalí wainálicu cáiwíri iyú. Siúcade Satanás yúuwichàidaca núa mamáalàacata iyú yái uláicáica. Càita Dios imàacaca nùuwichàacawa ipíchaná máiní cáimacáica nuicáca núawawa càide iyúwa wenàiwica cachàinírira iicáca yáawawa áibanái ícha.

⁸ Másiba yàawiriaté nusutáca Wáiwacali ícha yeedáanápínaté nuícha yái uláicáica.

⁹ Quéwa Wáiwacali ímaca nulí: “Càmíiri. Quéwa núata píapícha. Càmita pimáapùa áiba wawàsi ícha yái cáinináanáca nuicáca pía. Machawàacacaalí pía, yásí wenàiwica naicápiná nuchàini amaléeri iyú cachàiníwanái. Naicácaalí pimànica cachàiníri iyú éwita machawàacacáaníta pía, yásí nálíacawa pimànicani nuchàini iyú”, càì ímaca nulí yái Wáiwacalica. Íná casíimáica núa machawàacáanáca núa, yéewanápiná Cristo ichàini iyamáacawa nùwali, núasáidacaténá áibanái irí cachàinírira Cristo íiwitáise.

¹⁰ Íná yéewa cayábaca nuwàwa machawàacáanáca núa, namàiníná nacái nulí báawéeri nabáiniadacaténá núa; cayába nacái nuwàwa éwita catúulécanácaalí núa, nàuwichàidacaalí nacái núa Cristo ìwalíise nuebáidacáiná Cristo itàacái, càulenácaalí nacái namànica nulíni. Máinícaalí machawàacaca núa, yásí máiní cachàiníwanái Cristo ichàini iyamáacawa nùwali.

Preocupación de Pablo por la iglesia de Corinto

¹¹ Nudéca nucàlidaca nuináwaná ìwaliwa canùmaséeri iyú càide iyúwa máiwitáiséeri. Càmita báisi nuwàwa nutàanica càì, quéwa iwàwacutá numànicani càmicáinácué picàlida nuináwaná ìwali cayábéeri iyú. Cayába cachàinitésicatáni picàlidacaalítécué nuináwaná cayábéeri iyútá, càmicáiná caná nuwèni náicha níara cachìwéeyéica peebáidéeyéicuéca irí icàlidéeyéica ìwaliwa apóstolcasa nía Dios ibànuéyéicasa máiníyéicasa cayábaca áibanái apóstol ícha. Ewita canéeri iwènicáaníta núa, càicáaníta Dios imàacaca cachàinica núa náicha.

¹² Bàaluité nùyacaalícué píapícha, yá numànicaté mamáalàacata báisíri apóstol íbaidacalé, yái cànírica wenàiwica idé imànica, ínaté yéewa píalíacuéwa báisíri iyúcani Dios ibànuèrica núa.

¹³ Iyacaté abéeri wawàsi càníricaté numànicué píri numàníricaté áibanái irí canánama, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái áiba cáli imanúbaca: Yái nusutáanáca

náicha nuyáapínáwa, nuimácatáipíná nacái. Inácué cawàwanáta báawacuéca piicáca núa meedá càide iyúwa nudéca nacáicaalí numànicuéca pirí báawéeri càmicáináté nusàiwicacué pirí wawàsi ipíchanácué nuínataléca piríni. Báawacaalícué piicáca núa, nusutácué pícha wawàsi pimàacáanápinácué piwàwawa ícha.

14 Siùcade màulenáca núa nupáchiacáténácué pía àniwa máisibàawíríanápiná. Yá mamáalàacata càmitacué nusutápiná nuyáapínáwa pícha, ipíchanácué nusàiwicaca pirí wawàsi. Yácáiná càmita cáininá nuicácuéca píasu plata, néese cáinináca nuicácuéca pía. Càmitacué nucutá piwacáidáanápiná plata nulípiná, yácáiná nuicácuéca pía càide iyúwa nuénibewa, yá píalíacuéwa sùmanái càmita nàwacáida plata nasèenái irípináwa.

15 Càita nacái núucapíná macáita nùasuwa casímáiri iyú, nuyúudàacáténácué pía. Yá nacái iwàwacutácaalí numàacaca nucáucawa numànicaténácué pirí cayábéeri, yá cayábaca. Càita nuwàwacué nuyúudàaca pía éwitacué pimànicáaníta nulí càide iyúwa càmiyéi máini cáinináca iicáca núa, éwita máinicáanítacué cáinináca nuicáca pía.

16 Báisíta, càmitatécúé nusutá pícha nuyáapínáwa, quéwa abénaméeyéi péenácué nacàlidaca nùwali nudéca nuchìwáidacuéca pía nuchìwa iyúwa, náimaca nacái nudéca nuedácuéca pícha plata máalíacanéeri iyú.

17 Quéwa, píalíacuéwa cayába càmitaté nachìwáidacué pía needácaténá pícha plata nulípiná níai nubànuèyéicatécúé píatalé.

18 Nusutácaté wawàsi Tito ícha ipáchianápinátécúé pía. Nubànùacaté nacái áiba yeebáidéeri Jesucristo itàacái yàacáténátéwa Tito yáapícha. Píalíacuéwa Tito càmitaté ichìwáidacué pía yeedácaténácué pícha plata nulípiná. Píalíacuéwa báisíiri iyúcani wía pucháibaca, núa Pabloca, Tito nacái wadéca wamànicuéca pirí abédanamata abédanamacáiná wáiwitáise wáapichawáaca.

19 Cawàwanátacué píináidacawa wacàlidacáitacué pirí waináwanáwa càide iyúwa wawàwaca nacáicaalí wáasáidacuéca pirí mabáyawanáca wía. Quéwa càmita wawàwa wamànica cà, néese wataánica Dios iicápiná Cristo yàasu wenàiwicacáiná wía. Yá macáita yái wacàlidéericuéca pirí cháí cuyàluta irícu, wadéca wacàlidacuéca piríni yéewanápinácué pidàwinàidaca píiwitáisewa Dios íiwitáise iyú peebáidacáténácué itàacái tai íiméeri iyú, píacué wéenanái cáininéeyéica waicáca.

20 Achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanáta càmita nùanàapínácué piyaca càide iyúwa nuwàwáaná nùanàacaalípinácué nuicáca pía. Càita nacái achúmaca nuwàwa nuínáidacawa cawàwanátacué càmita píanàapíná núa casímáiri núa píapichacuéwa. Nuínáidacawa cawàwanáta

nàyacué abénaméeyéi péená icuísáyaquéeyéiwa, abénaméeyéi nacái báawéeyéica iicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèníri ìwalíse, abénaméeyéi nacái caluéyéica, abénaméeyéi nacái cachàiniyéica iicáca yáawawa, abénaméeyéi nacái itàaniyéica báawéeri iyú áibanái ìwali, abénaméeyéi nacái icuíséeyéica íchawa áibanái, abénaméeyéi nacái cáimacáiyéica iicáca yáawawa áibanái ícha, abénaméeyéi nacái càmiyéica iwàwa abédanaméeri íwitáise áibanái yáapicha.

²¹ Achúmaca nuwàwa nuínáida nacáiwa cawàwanáta Nucuèriná Dios imàacapiná báica núa píwalísecué, nùanàacaalípinácué píatalé àniwa, yá nacái cawàwanáta iwàwacutápiná nuícháanicuéca píwali, manùbéeyéicaalí péenácué nadéca nèepùaca namànica nabáyawanáwa àniwa bàaluitéericuise àta siùca nacáide, càmiyéicáwa nacái iyamáida iimáca áiba yáapicha càmicíhúaca náinusíwa, càmíríca nacái nanìrisíwa.

13

Advertencias y saludos finales

¹ Yácata máisibéeri yàawiríaná nupáchianápinácué pía. Profeta Moisés itànàacaté Dios itàacái íméerica: Aibanáicaalí iwàwa icháawàaca wenàiwica ibáyawaná nàuwichàidacaténáni, iwàwacutá natéca náapichawa pucháiba wenàiwica nacàlidacaténá iináwaná càmicaalí máisiba nacái. Uwé, nùapinácuéwa píataléwa máisibàawiríanápiná nùalàacaténácué pía báawéeri íchaná. Càmicaalícué peebáida, yásí nùuwichàidacué píawa.

² Píacué imàniyéicaté ibáyawanáwa manuísíwata bàaluité, canánamacué nacái pía. Nùalàacué pía macáita àniwa idècunitàacá nùyaca déeculécué píicha càide iyúwaté nùalàanácué pía bàaluité nùyacaalítécué píapicha yái pucháibáaná yàawiríanáca. Néeni nupáchiaaalícué píatalé àniwa, yá càmita quirínama numàni nalí cayábéeri iyú, níara imàniyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata.

³ Cachàinipiná numànicuéca piriwa picàlidacáinácué píwàwacasa píalíacawa asásí nutàanícaalí Cristo inùmalícuise. Cristo càmita yùuwichàidapinácué píawa machawàaquéeri iyú, néese cachàiníri iyúpinácué yùuwichàida píawa.

⁴ Báisíta natàtàacaté Cristo cruz ìwali idècunitàacá iyaca cháí èeri irícu iyúwa machawàaquéeri. Quéwa siùcáisede iyaca Dios yáapicha, idèniaca nacái macáita Dios íwitáise cachàiníri. Càita nacái machawàacaca wía cháí èeri irícu càide iyúwaté Cristo iyáanáaté quéwa wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, íná yéewanápiná wàyaca Dios íchàini iyú, wayúudàacaténácué pía.

⁵ Picácué píalimáida píicáwa wía, néese píináidacuéwa píwàwalícuísewa asásí báisícaalícué peebáidacaté Cristo itàacái.

Nuínáidacawa pialíacuéwa Cristo iyacué piwàwalìcu. Quéwa, canácaalíni, ñéeseacué càmitàacá peebáida Cristo báisíiri iyú!

⁶ Nutuíyàaca pialimáanápínacué pialíacawa báisíiri iyúcani wadéca weebáidaca Cristo báisíiri iyú, Cristo idéca ibànùaca wía nacái wáibaidacaténá irípiná iyúwa yàasu apóstolnái.

⁷ Wasutáca Dios ícha pirípinácué nacái ipíchánacué pimànica pibáyawanáwa. Càmita wasutá Dios càì píasáidacaténacué wadéca wéewáidacuéca pía cayába, néese wawàwacáitacué pimànica cayábéeri, éwitasica áibanái ínáidacawa càmita apóstol wía, càmicáiná wàuwichàidacué pía wáasáidacaténá báisíirica apóstolca wía idènièyéica Dios ichàini wàuwichàidacaténá báawéeyéi.

⁸ Yácáiná iwàwacutá wamichàidaca wenàiwica íiwitáise namànínápíná cayábéeri, càide iyúwa Dios itàacái báisíiri íimáaná. Canáca yéewaná watuíyàaca namànica nabáyawanáwa yéewanápiná wàuwichàidaca nía.

⁹ Iná wàanàacaalípinácué pìatalé, yá wàanàacaalícué pía yeebáidéeyéi iyaca tàì íiméeri iyú, càmicaalí nacái iwàwacutá wàuwichàidacuéca pía pibáyawaná ìwallisewa, yásí cayábaca wawàwa éwitasica áibanái íicáca wía iyúwa machawàaquéeyéi càmicáiná wáasáida Dios ichàini wàuwichàidacaténacué pía. Wawàwacáita peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú, cachàinacaténacué píiwitáise ìwali. Yá wasutácué Dios ícha pirípinácué mamáalàacata ichùnànápínacué píiwitáise cayábéeri iyú.

¹⁰ Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca ipíchawáise nùacué nuicáca pía. Nùanàacaalícué pía imàníiyéi yàacawa ibáyawanáwa nùanàacaalípinácué pìatalé, yásí iwàwacutá numànicuéca pirí cachàiníiri iyú, nudènìacáiná Wáiwacali ichàini nucùacaténacué pía. Iná nutànàacué pirí yái cuyàlutaca quéechacáwa piwènúadacaténacué píiwitáisewa báawéeri ícha. Wáiwacali càmita imàaca nulí ichàiniwa nuwènúadánápínacué píiwitáise Dios ícha, néese imàacaca nulí ichàiniwa nuyúudàacaténacué pía yéewanápinácué cachàinica píiwitáise Dios ìwali.

¹¹ Yáta imanùbaca, piacué nuénánáica. Nuwàwacué pìyaca casíimáiri iyú. Picutácué pìyacaténá machacàníiri iyú Dios íicápiná. Pimichàidacué píiwitáisewa peebáidacaténacué iyúwa nùalàaná pía. Abédanamacué pimàni píiwitáisewa píapichawáaca. Piyacué nacái matuíbanáiri iyú píapichawáaca. Yásí yéewapínacué Dios iyaca píapicha, yái Dios imàaquéerica wàyaca matuíbanáiri iyú, imàaquéerica nacái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Pitàidáyacacuéwa cayábéeri iyú.

¹³ Macáita níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica

chái nawàwalicué pía.

¹⁴ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo ícha imàníinápínácué pírí cayábéeri mawèníiri iyú; càita nacái nusutáca Dios ícha imàacáanápínácué pialíacawa piwàwalicuísewa cáininácuéca Dios iicáca pía; càitacué nacái abédanamáanápíná píiwitáise Espíritu Santo yáapicha càiripínáta.

GÁLATAS

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùacué piri cuyàluta. Apóstolca núa, Dios ibànùerica nuçàlidacaténá itàacái wenàiwicanái irí. Càmitaté wenàiwica níái càì imàaca núa apóstolpiná càmitaté nacái wenàiwica níái càì ibànù núa nuçàlidacaténá Dios itàacái. Néese yái Jesucristoca yácata ibànùerica núa. Idéca nacái Dios ibànùaca núa, yái Wáaniri Dios imichàidéericaté Jesucristo yéetácáisi ícha.

² Macáita níái wéenánáica núapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalicuéca pía. Nubànùacué piri cuyàluta piacué macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca Galacia yàasu cáli ìnatéeyéica ìyaca.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàñinápinácué piri cayábéeri mawèñiri iyú namàacáanápinácué nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

⁴ Yái Jesucristo imàacacaté icáucawa yéetacaténáwa wáichawaliná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa. Càité Jesucristo imànica iwasàacaténá wía ícha yái báawéeri èerica càide iyúwaté Wáaniri Dios iwàwáaná imànica walí, yái Wacuèriná Diosca.

⁵ ¡Iná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta, yái cachàiníiri ìiwitáiseca ìyéerica chènuniré cáimiétaquéri iyú, icànéeri nacái icamaláná mèlumèluíri irícuwa! Báisíta, amén.

No hay otro mensaje de salvación

⁶ Máinícué achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuémíaca piináwaná iwali, càulenáca nacái nuebáidaca yái naimáanáca pìwalicué piwènúadacasacué píiwitáisewa caquialéta Dios ícha. Dios idéca imáidacuéca pía yéewanápinácué Cristo imànica piri cayábéeri mawèñiri iyú quéwa pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa peebáidacaténácué cachìwéeri tàacáisi áibanái ìiméerica ìwali iwasàanápinásacué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁷ Quéwa canáca áiba tàacáisi báisíiri iwasèripináca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Néese nàyaca meedá áibanái pìatalécué imènàdéeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú iná báawaca píiwitáise píapichawáaca. Nawàwa nacái nawènúadaca Dios itàacái báawacaténá namànicani, yái tàacáisi icàlidéerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Quéwa, péemiácué cayába, áibanáicaalí icàlidacué piri áiba tàacáisi méetauculéeri ícha yái wacàlidéericatécué piri, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta. Càita nacái nuçàlidacaalícué piri

áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidaca núa càiripináta. Càita nacái chènuníiséeri ángel icàlidacaalícué pírí áiba tàacáisi, yásí Dios yùuwichàidacani càiripináta.

⁹ Nudéca nucàlidacuéca píríni quéwa siùcade nucàlidacuéca pírí àniwani: Aibacaalí icàlidacué pírí áiba tàacáisi méetàuculéeri ícha yái wacàlidéericatécué pírí, yá Dios yùuwichàidéeripiná càiripináta.

¹⁰ Càmita quirínama nucutá cayábacaténá meedá wenàiwicanái iicáca núa, néese nucutáca cayábacaténá Dios iicáca yái numàníirica. ¡Núalimáidacaalí mamáalàacata numànica meedá càide iyúwa casímáiná wenàiwicanái iicácatá, néese càmita Cristo yàasu wenàiwica núatá!

Cómo llegó Pablo a ser apóstol

¹¹ Píacué nuénánáica, nuwàwacué píalíacawa ìwali yái tàacáisi nucàlidéericuéca pírí Jesucristo ìwali, yái tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càmitaté èeri mìnánái níái càì ichùnìaca yái tàacáisi náalíacái iyúwa.

¹² Càmitaté wenàiwicanái níái càì imàaca nulí yái tàacáisica. Càmita nacái néewáida núa càì. Néese Jesucristocata yái imàaquéerica núalíacawa nucàlidacaténá wenàiwicanái íríní.

¹³ Pidécuéca péemíaca nuináwaná ìwali càinácaalíte numànica bàaluité nuèpunícaalítewa càide iyúwa judíonái yéewáidáaná. Píalíacuéwa nùuwichàidacaté Dios yàasu wenàiwica mamáalàacata, máiní báawéeri iyú, níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nunúacaté manùbéeyéi numáalàidacaténá nía.

¹⁴ Nuèpunícaínátéwa càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, yáté máiní numànica cachàiníriri iyú náicha madécaná nunacáiyéicawa nuénánái judíoca máinícaínaté cachàiníwanái náicha numànicaté macáita machacàníriri iyú càide iyúwa wàawirináimi judío íiwitáise íimáaná.

¹⁵ Quéwa ipíchawáiseté numusúaca nuicáca èeri, Dios yeedácaté núa nuíbaidacaténá írípíná. Yá cáininácaíná Dios iicáca núa, íná imànica nulí cayábéeri mawèníriri iyú imáidáanápinaté núa nuíbaidacaténá írípíná. Néese Dios íináidacatéwa imàacáanápinaté nuicáca Jesucristo. Yáté nuicácani.

¹⁶ Dios imàacacaté núalíacawa Dios Iiricani yái Jesucristoca, yéewanápiná nucàlidaca yái tàacáisi Jesucristo ìwali càmíiyéi judío írí. Idécanáamité Dios imàacaca nuicáca Iiri, yá càmitaté nuwàwacutá áibanái wenàiwica yéewáidáanápinaté núa.

¹⁷ Càmitaté nacái nùawa Jerusalén iyacàlená néré nuicácaténá níara apóstolca, Dios imáidéeyéicaté nupíchawáise. Càmitaté nusutá nuémíawa nía nùasu tàacáisi ìwali Dios imàaquéericaté

nulí. Néseté nùacatéwa machacànita Arabia yàasu cáli néré. Nésetécáwa nuèpùacawa Damasco ìyacàlená néré.

¹⁸ Néseté máisiba camuí idénáami, yá nùacatéwa átata Jerusalén ìyacàlená néré, nupáchiacaténáté Pedro néré, idàbáanáté nùacawa yéewanápiná nùalía nuicáca Pedro. Yáté nuyamáacawa Pedro yáapicha quince èeri.

¹⁹ Quéwa canácata nuíquéri áibanái apóstol, abéerita Santi-agoquéi nuicá, yái Wáiwacali iméeréerica.

²⁰ Núumacué piri báisíiri iyú, abéerita Jesucristo yái càì imàaquéericaté nùaliacawa itàacái. Dios yáaliacawa nucàlidacuéca piri báisíiri iyúni.

²¹ Néese idécanáamité nupáchiaca néré, yáté nùacawa Siria yàasu cáli néré, Cilicia yàasu cáli néré nacái.

²² Níara wénánái yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicatéwa yàcalé imanùbaca Judea yàasu cáli ìinata, càmiyéicáwaté yáalía iicáca núa.

²³ Néemìacáitaté nuináwaná ìwali. Càì náimacaté nùwali: “Yáta yúuwicháidéericaté wía bàaluité, yái iwàwéericaté imáalàidaca wía ìwalíse yái weebáidáanáca Jesucristo itàacái, siùcade yàaca yàalàaca wenàiwica neebáidáanápiná Jesucristo itàacái”, càì náimacaté nùwali.

²⁴ Yá nàacaté Dios irí cayábéeri nùwali Dios iwènúadacáinaté irípináwa nuíwitáise.

2

Los otros apóstoles aceptan a Pablo

¹ Néseté catorce camuí idénáami, yáté nuèpùa nùacawa Jerusalén ìyacàlená néré àniwa Bernabé yáapicha, yá nutécaté Tito nùapichawa.

² Nùacatéwa néré Dios ichùullacáinaté nùanápináwa néré. Néseté Jerusalén ìyacàlená néenibàa nùacawa nàatalé níara nacuèrinánái cáimiétacanéeyéica, wataánicatená wáapichawáaca méetàucuta áibanái ícha. Yá nucàlidacaté nacuèrinánái irí yái tàacáisica nucàlidéerica càmiyéi judío irí, ìmérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha. Nuwàwacaté cayábaca néemìaca nùasu tàacáisi ipíchanaté canáca iwèni yái íbaidacalésica numàníricaté Dios irípiná, càita nacái yái íbaidacalési numànírica siùcade.

³ Néenialíté abénaméeyéi cachìwéeyéica nacàlidacaté iwàwacutáanása namànica circuncisión Tito irí, yái nùapichéerica griegosàiri, càmíirica judío. Quéwa níai nacuèrinánáica càmitaté nachùulla Tito namànínápiná irí circuncisión.

⁴ Níara ichùulièyéicaté namànínápiná circuncisión Tito irí, cachìwéeyéica nía meedá icàlidéeyéicaté ìináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái. Nawàlùacatéwa wèewiré

ibàacanéeri iyú. Yá nawàwacaté nacháawàaca waináwaná ìwali càmicáináté wamàni macái càulenéeri wawàsi profeta Moisés ichùulièricaté israelitanái imànica nàacaténáté Dios icàaluíná. Quéwa Cristo Jesús iwasàacaté wía Moisés yàasu tàacáisi ícha. Càité cachìwéeyéi namànica nawàwacáináté nadacùaca wía wamàniínápináté àniwa càide iyúwa Moisés ichùulianá israelitanái bàaluité.

⁵ Quéwa càmitaté weebá natàacái ibatàa abéeri momen-topináta, wawàwacáináté wacùacuéca pirípináni yái tàacáisi báisíríca ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha mawèníri iyú.

⁶ Níái nacuèrinánái áibanái iiquéeyéica cáimiétaquéri iyú, càmitaté nachùulla nucàlidáanápíná áiba wawàsi wàlisài càmiyéi judío irí, néese cayábacaté naicáca nucàlidáanáté Jesucristo iináwaná. Quéwa càmitaté ncutá cayábáanápíná naicáca núa éwita cáimiétacanéeyéicáaníta nacuèrinánáica nía, càmicáiná Dios iicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanái ícha.

⁷ Càmitaté nachùulla nucàlidáanápínáté áiba wawàsi wàlisài, néese náimacaté nùwali báisícata Dios ichùullacaté nucàlidáanápíná itàacái càmiyéi judío irí, yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; càité nacái Dios ichùullacaté Pedro icàlidáanápíná yái tàacáisi judiónái irí.

⁸ Dios ibànùacáináté Pedro iyúwa apóstol icàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali judiónái irí. Càita nacái Dios ibànùaca núa iyúwa apóstol nucàlidacaténáni càmiyéi judío irí.

⁹ Ináté Santiago, Pedro nacái, Juan nacái, níái áibanái iiquéeyéicaté iyúwa nacuèrinánáíwa, níata yáalícatéwa Dios imànicaté nulí yái cayábéerica mawèníri iyú, imàacacaténáté nucàlidaca itàacái càmiyéi judío irí. Néeseté náibàaca nacáapiwáaca wáapicha, núa, Bernabé nacái náasáidacaténá casímáica naicáca wía iyúwa nàacawéeyéináwa iyúdeeyéica nía. Yáté abédanamata náiwitáise nacái wáapicha wacàlidáanápínáté Jesucristo iináwaná ìwali càmiyéi judío irí idècunitàacá áibanái apóstol libaidaca Dios irípiná nacàlidacaténá itàacái judiónái irí.

¹⁰ Nasutácaté wáicha abéeri wawàsi meedá wayúudáanápínáté catúulécaneeyéi wenàiwica, yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càita nùalimáidaca numànica cáalíacáiri iyú càiripináta.

Pablo reprende a Pedro en Antioquía

¹¹ Quéwa Pedro idécanáamité yàanàaca Antioquía ìyacàlená néré, néese nùalàacani cachàiníri iyú imànicáináté yàacawa áiba wawàsi báawéeri. Càité imànica:

¹² Quééchatécáwa Pedro imànicaté cayábéeri, yáté iyáaca iyáacaléwa wéenánái yáapicha, níara càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néeseté abénaméeyéi judío yàanàaca néré nacái, níái judío Santiago ibànuyéicaté néré, Jerusalén iyacaléná néeséeyéi. Idécanáamité nàanàaca, yá báawacaté naicáca Pedro, yàacawéeridacáinaté càmiyéi judío. Inaté Pedro iwènúacawa càmiyéi judío ícha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitaté iyáa iyáacaléwa náapicha cài quirínama cáalucáinaté Pedro íicáca níái judío yàanèeyéicaté Jerusalén néese, casacàacáiná judíonái iicáca càmiyéi judío.

¹³ Néeseté áibanái judío iyéeyéicaté yàcalé iricu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, abédanamata namànica náiwitáisewa Pedro yáapicha, namànicaténá càide iyúwa pucháibéeyéi íiwitáise. Yáté càmita quirínama Bernabé yàacawéeridaca wéenánái càmiyéi judío.

¹⁴ Nuicácaté càmita namàníná càide iyúwa báisiri tàacáisi yéewáidáaná wía, yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha mawèníri iyú, cawínacaalí wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo. Inaté nùlàaca Pedro cachàiníri iyú nàacuésema macáita níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwacáidáyaquéeyéicatéwa néré. Núumacaté Pedro irí: “Pía judíosàirica, quééchatécáwa pìacawéeridacaté wéenánái càmiyéica judío càide iyúwa càmiri judío, píaliacáinatéwa cáinináca Dios iicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, íná ¿cáná pichùulla càì nàyaca càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná, níái wéenánái càmiyéica judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái?” càité núumaca Pedro irí.

Los judíos y los no judíos alcanzan la salvación por la fe

¹⁵ Néeseté núumaca Pedro irí: “Pía, núa nacái, wíata asáiyéi iyúwa judíonái, càmitaté wamàni iyúwa càmiyéi judío imàníná, càmiyéica yeebáida Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté.

¹⁶ Quéwa éwita judíocáaníta wía, càicáaníta wáaliacawa càmita mabáyawaná Dios iicáca wía ìwalíise yái wamànínáca càide iyúwa Dios itàacái íimáaná profeta Moisés itànèericaté. Néese mabáyawanáca Dios iicáca wía abéerita ìwalíise yái weebáidáanáca Jesucristo. Iná wía nacái judíoca wadéca weebáidaca Jesucristo yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía ìwalíise yái weebáidáanáca Jesucristo, càmita ìwalíise yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Canácáiná wenàiwica Dios iiquéeri mabáyawanéeri iyú ìwalíise yái imànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná”, núumacaté Pedro irí.

¹⁷ Uwé, càita weebáidaca: Mabáyawanáca Dios iicáca wía wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha. Iná áibanái judío càmiyéi yeebáida Cristo náimaca wàwali càicasa wíade

iyúwa càmiyéi judío cabáyawanéeyéica, càmicáiná wachùulia wenàiwica namànica macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Iná náimaca Cristo idécasa cabáyawanáca imànica wía. ¡Càmírita!

18 Néese cabáyawanáca wía báisiiri iyú wèepùacaalí wéewáidaca wenàiwica iwàwacutáanápínása namànica càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùulianá yéewacaténása cayábaca Dios iicáca wía. Wadéca wáasáidaca càmita Dios iicá wía mabáyawanéeri iyú ìwalíise yái cayábéerica wamànírira.

19 Yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí yáasáidacaté nulí iwàwacutáanáté nuétácawa nubáyawaná ichùuliacawa càmicáináaté nudé numànica macáita machacàniri iyú càide iyúwa Dios itàacái ichùulianá wía. Quéwa Cristo yéetácátéwa cruz ìwali nuíchawalíná ipíchaná Dios yùuwichàidaca núa nubáyawaná ìwalísewa. Siùcade nùyaca abédanamata Cristo yáapicha. Iná yái tàacáisi Dios imàaquéericaté Moisés irí càmita quirínama icháawàca nubáyawaná. Càmita nacái nucutá Dios iwasàaca núa yàasu yùuwichàacáisi íchawa ìwalíise yái numànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Càité Dios imànica nulí nùyacaténá machacàniri iyú siùcade càide iyúwa Dios iwàwáaná.

20 Siùcáise de càmita nùya nucáuca iyúwa, néese Cristo icáuca iyúcata càì nùyaca. Iná yéewa idècunitàacá nùyaca cháì èeri irìcu, yá nuebáidaca Dios Iiri itàacái, yái cáininéericaté iicáca núa, imàaquéericaté nacái icáuca yéetácáténáwa nuíchawalíná.

21 Càmita caná iwèni nuicáca yái Dios imànínáca walí cayábéeri mawèniiri iyú, néese nualiacawa Cristo yéetácátéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía. Néeni, mabáyawanácaalíté Dios iicáca wía ìwalíise yái wamànínáca càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ichùulianá wamànícá, yá canáca iwèni meedá yái Cristo yéetáanácawatá.

3

La ley o la fe

1 ¡Píacué Galacia yàasu cáli néeséeyéica, càmitacué pínáidawa cáaliacáiri iyú! Aiba wenàiwica idéca ichìwáidacuéca pía, íná pínáidacuécawa máiwitáiséeri iyú, yá pidécuéca peebáidaca cachìwéeri tàacáisi. Nucàlidacatécué pirí Jesucristo iináwaná ìwali máini machacàniri iyú. Nucàlidacatécué pirí Cristo yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná. Yáté píaliacuéwa cayába amaléeri iyúni caná yéewaná Jesucristo yéetácátéwa, càide iyúwa nudéca nacáicaalícué numàacaca piicàcani pituí iyúwa.

² Péemìacué cayábani: Píalíacuéwa Espíritu Santo càmítatè iwàlùawa piwàwaliculé ìwalíse yái pimànínínacuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. ¡Càmírira! Néese Espíritu Santo iwàlùacatécué piwàwaliculé peebáidacáinaté yái tàacáisi péemièricatécué, yái Jesucristo iináwanáca, iwasàa wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná píalíacatécué amaléeri iyúni Espíritu Santo càmítacué iwàlùawa piwàwaliculé ìwalíse yái pimànínínacuéca iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

³ ¿Cánásicué yéewaná máini máiwitáiseca pía? Pidàbacatécué pèpunícawa Cristo yáapicha Espíritu Santo ichàini iyú, iná siùcade, ¿cánácué piwàwa píalimáidaca piyaca machacàníri iyú pichàini iyúcuéwa meedá?

⁴ Yái Espíritu Santo idéca imànicuéca pirí madécaná cayábéeri. ¿Cánácué piwàwa piúcaca píchawa siùcade meedá macáita yái cayábéerica? ¡Nutuíyàaca càmínápinácué pimàni cà!

⁵ Dios idéca imàacacuéca pirí Espíritu Santo, yá siùcade Dios imànica ìyaca pèewi yái canáca áiba yáaliméeri imànica. Dios càmítacué imàni pirí càiri cayábéeri ìwalíse yái pimànínínacuéca càide iyúwa itàacái bàaluisàimi ímáaná, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí. Néese Dios imànicuéca pirí yái cayábéerica ìwalíse yái peebáidáanácuéca tàacáisi péemièricatécué Cristo ìwali.

⁶ Abraham yeebáidacaté Dios, yáté mabáyawanáca Dios iicàcani.

⁷ Iná iwàwacutácué píalíacawa cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná, Dios iicàca nía iyúwa bàisíiyéi Abraham itaquénáinami.

⁸ Dios itàacái yásáidaca walí Dios ínáidacatéwa bàaluté iwasàanápinaté càmíiyéi judío nabáyawaná íchawa, yéewacaténá mabáyawanáca iicàca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéipinacaté Dios. Càité Dios icàlidaca Abraham iríni bàaluté, yái tàacáisi cayábéerica. Dios ímacaté Abraham irí: “Numànipiná cayábéeriwa macái èeri mìnánái irí yeebáidéeyéica núa càide iyúwa peebáidáaná”, ímacaté yái Diosca.

⁹ Iná yéewa macáita wenàiwica cawinácaalí yeebáidéeyéica, Dios imànica nalí cayábéeri càide iyúwaté imàníníná Abraham iríni, yái yeebáidéericaté Dios nacái.

¹⁰ Abénaméeyéi wenàiwica iwàwaca mabáyawanáca Dios iicàca nía ìwalíse yái namànínínacuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Quéwa càmíta náalimá namànica machacàníri iyú macáita càide iyúwa yái tàacáisi ichùullianá namànica. Iná cabáyawanáca nía, iwàwacutá nacái néetácawa nabáyawaná ichùullacawa, yácáiná áiba profeta itànàcaté Dios itàacái

íméerica: “Iwàwacutá yéetácawa ibáyawaná ichùulìacawa cawinácaalí càmíirica imàni mamáalàacata macáita càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùulìaná”, ímaca.

¹¹ Iná wáalíacawa amaléeri iyúni canácata wenàiwica mabáyawanéeripiná Dios iicáca ìwalíise yáí imànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Yácáiná áiba profeta itànàacaté Dios itàacái íméerica: “Mabáyawanáca Dios iicáca níawamita yeebáidéeyéica Dios. Nâyapiná Dios yáapicha càiripináta”, ímaca yáí Dios itàacáica.

¹² Quéwa yáí tàacáisi Moisés itànèericaté càmíirita ichùulia wenàiwica yeebáidáanápiná Dios, néese yáí tàacáisi ímacáita meedá: “Cawinácaalí imànírica càide iyúwa yáí tàacáisi ímáaná, yáta mabáyawanéeripiná Dios iicáca”, ímaca. Quéwa canácata èeri mìnali yáaliméeri imànica càide iyúwa yáí tàacáisi ímáaná, ínáté iwàwacutá macáita wéetácawa wabáyawaná ichùulìacawa.

¹³ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yáí yùuwichàacáisi yàanèeripináca wàwali ìwalíise yáí càmíináca wamàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yáí tàacáisi Moisés itànèericaté. Dios imàacacaté yàasu yùuwichàacáisi yàanàaca Cristo ìwali yéetácaténátéwa wáichawalíná. Wáalíacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi yàanàacaté Cristo ìwali yácáinaté áiba profeta itànàacaté Dios itàacái íméerica: “Cawinácaalí nachanàidéerica àicu ìwali yéetácaténáwa, náimapiná ìwali Dios idéca yùuwichàidacani manuísíwata”, ímaca.

¹⁴ Càité Cristo Jesús yéetácatéwa píchawalínacué yéewanápiná Dios imànicuéca nacái pirí yáí cayábéerica icàlidéericaté ìwali Abraham irí, píacué càmíiyéica judío yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, yéewanápiná nacái macáita wía weedáca Espíritu Santo wawàwaliculéwa càide iyúwa Dios ímáaná weebáidacaalí Jesucristo itàacái.

La ley y la promesa

¹⁵ Píacué nuénánáica, siùcade nucàlidacué pirí comparación nàwali níái cháí èeri irìcuíyéica: Asìali imànicaalí wawàsi áiba wenàiwica yáapicha, yá natànàaca nàasu wawàsi iináwaná ìwaliwa cuyàluta irìcu. Néese natànàaca náipidenáwa cuyàluta irìcu náasáidacatená cawèníricani, yáí wawàsi namànírica náapichawáaca. Yá canáca yéewaná áiba wenàiwica yúucaca yáí wawàsica, càmita nacái yéewa áiba wenàiwica itùculìadaca tàacáisi quiríta.

¹⁶ Càité nacái Dios icàlidaca Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápináté Abraham irí cayábéeri, itaquérinámi irí nacái. Yáí tàacáisi càmita íima “itaquénáinámi”, ímáanáca manùbéeyéi, néese íima “itaquérinámi”, ímáanáca abéeri wenàiwica. Yáí Abraham itaquérinámi yácata yáí Cristoca.

17 Yácata nuwàwéericuéca núumaca pirí: Dios imànicaté wawàsi Abraham yáapicha, néese cawèníríca Dios imànica yái wawàsi ípidená ìwaliwa máini cáimiétacanéeri iyú. Néeseté cuatrocientos treinta camuí Abraham yàasu èeri idénáamité àniwa, yá Dios imàacacaté itàacáíwa profeta Moisés irí, nalípiná níara israelitaca. Moisés yàasu tàacáisi càmita yéewa canéerica iwèni imànica yái idàbáanéeri wawàsica Dios imànírícaté Abraham yáapicha. Càmita nacái yéewa Moisés yàasu tàacáisi canéerica iwèni imànica Dios itàacái bàaluitéeri cachàiniwanái Moisés yàasu tàacáisi ícha, Dios icàlidacáinaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú madécaná camuí Moisés yàasu tàacáisi ípíchwáiseté.

18 Càmita Dios imàni walí cayábéeri ìwalíse yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Néese Dios icàlidacaté Abraham iríni cáimiétacanéeri iyú imànínápinaté nalí cayábéeri mawèníri iyú, cawinácaalí yeebáidéeyéica Dios càide iyúwaté Abraham yeebáidáaná. Iná wáaliacawa càmita yéewa weedáca walíwa yái cayábéerica ìwalíse yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná.

19 Siúcade cawàwanáta áibanái iwàwa isutáca yéemíawa núa cánaté yéewaná Dios imàacaca itàacáíwa profeta Moisés irí ichùullacáténaté israelitanái. Uwé, Dios imàacacaté nalí itàacáíwa yéewanápiná wáaliacawa cabáyawanáca macái èeri mìnánái, càmita nacái wamàni càide iyúwa Dios ímáaná. Iwàwacutácaté namànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná àta Abraham itaquérinámi yàanàacatalétaté aléi èeri irículé, yái Cristoca, Dios icàlidéericaté irí cáimiétacanéeri iyú imàacáanápinaté Cristo imànica cayábéeri èeri mìnánái irí. Dios imàacacaté tàacáisi yàasu ángelnái iríwa nacàlidacáténaté itàacái Moisés irí, néese Moisés ichùullacaté israelitanái namànínápinaté càide iyúwa Dios ímáaná.

20 Quéwa abéerita yái Dios itàanírícaté Abraham irí, càmítaté Dios ibànùna ángelnái nacàlidacáténaté Abraham irí Dios imànínápinaté irí cayábéeri mawèníri iyú. Iná yái wawàsi Dios imànírícaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha, cachàinírícani Moisés yàasu tàacáisi ícha.

El propósito de la ley

21 Yái tàacáisi nucàlidéericuéca pirí càmita ímáaná profeta Moisés yàasu tàacáisi yùuwide imànica Dios itàacái, yáara wawàsi Dios imànírícaté cáimiétacanéeri iyú Abraham yáapicha. ¡Càmíríta! Néese Dios càmita mabáyawaná iicáca wía ìwalíse yái wamànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ichùullianá wía. Iná Moisés yàasu tàacáisi càmita yáalimá yáaca wacáuca càmíri imáalàawa.

22 Càita nacái Dios itàacái icàlidaca walíni: Wabáyawaná ichàini idacùaca wía iyúwa presoíyéi, macáita wía èeri m̀nanáica. Càica Dios itàacái ímaca yéewanápiná cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo náalimáanápiná needáca nalíwa yái cayábéerica Dios íméricaté cáimiétacanéri iyú imàninápinaté nali.

23 Ipíchawáiseté Jesucristo yàanàaca aléi èeri iriculé, wía judíoca càmítaté yéewa weebáidacani iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise ichùullacaté wía cachàiniiri iyú, idacùacaté wía nacái iyúwa presoíyéi, cabáyawanácáináté wía. Càité wàyaca, wía judíoca, àta Dios imàacacatalétaté wáaliacawa iwàwacutáanaté weebáidaca Jesucristo.

24 Péemíacué comparación: Càasuíri asìali idèniaca yàasu wenàiwicawa icuèrica íiwacali yéenibewa. Càita nacái yái Moisés yàasu tàacáisica, càicaténide iyúwa Dios yàasu wenàiwica icuèricaté wía judíoca àta Cristo yàanàacatalétaté yéewanápiná mabáyawanáca Dios iicáca wía íwalíise yái weebáidáanaca Cristo.

25 Quéwa Cristo idéca yàanàaca, íná weebáidaca itàacái. Càmita quirínama profeta Moisés yàasu tàacáisi icùaca wía, càide iyúwa càasuíri yàasu wenàiwica càmita icùà íiwacali yéenibewa, béeyéicaalí nía. Néese Cristo icùaca wía siúcáisede.

26 Yá nacái Dios yéenibecuéca pía macáita, píacué càmiyéica judío peebáidacáinacué Cristo Jesús itàacái. Yá pìyacuéca abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

27 Bàaluté pibautizácuéca wía píasáidacaténacué peebáidaca Cristo Jesús, yá pidàbacatécué pìyaca abédanamata Cristo yáapicha, pìyacuéca nacái siúcade càide iyúwa Cristo íwítáise iyáaná.

28 Cáinináca Dios iicáca wía macáita abédanamata. Canácata wenàiwica Dios íiquéerica iyúwa áiba íwítáaná judionái ícha, judíocaalí wía, càita nacái càmiyéicaalí judío wía, càita nacái áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía, càita nacái yèepunícaalíwa máiwacalináwaca wía, càita nacái asianáicaalí wía, càita nacái inanáicaalí wía, néese wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata.

29 Yá nacái Cristo yàasunáicaalícué pía, yásí Dios iicácuéca pía iyúwa Abraham itaquénáinámi nacái. Càipiná nacái Dios imànicuéca piriwa yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáanaté Abraham iríni cáimiétacanéri iyú.

4

1-2 Siúcade nucàlidacué pirí comparación píalíacaténacuéwa profeta Moisés yàasu tàacáisi íwali, yái áiba íwítáanáca tàacáisi Jesucristo itàacái ícha. Cawinácaalí wenàiwica imàniyéica

mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná nawàwacáiná cayábaca Dios iicáca nía, càica níade iyúwa càasuíri ìiri idècunitàacá sùmàicani. Càmitàacá yéewa idènìaca yáaniri yàasu cawènìiriwa. Iwàwacutá imànica càide iyúwa icuèrinánái ímáaná. Iná càicanide iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéerica mawènìiri iyú càiripináta. Quéwa yái sùmài yáanirica idéca imàacaca abé èeripiná, béericatalépináta yái ìirica. Iná yéewa yàanàacaalí ùuculliri yàasu èeri, yásí namàacaca idènìaca yáaniri yàasu cawènìiriwa. Yái ùucullirica, càicanide iyúwa wía ìyéeyéica abédanamata Jesucristo yáapicha. Wáaniri Dios idéca yàaca walí yái cawènìirica: Idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa ìwalíise yái weebáidáanáca Jesucristo.

³ Bàaluité càicuéca wíade iyúwa yái sùmài nachùlièricaté. Wàyacaté càide iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawènìiri iyú càiripináta, demonionái idacùacáináaté wáiwitáise bàaluité, níara báawéeyéica ángelca icuèyéica yàasu cáli chènuníiséeyéiwa, ichùulièyéica nacái èeri mìnánái íiwitáise càmiyéica yáalía Dios ìwali.

⁴ Quéwa Dios ínàidacatéwa ibànùanápínaté Ìiriwa aléi èeri iriculé, íná yéenáiwáná yàanàacaalíté, yáté Dios ibànùaca Ìiriwa imusúacaténáwa abéechúa inanái íicha. Judíosàiricaténi, íná imànicaté càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná, iyúwa nacái Dios itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùuliacaténá judiónái.

⁵ Dios ibànùacaté Ìiriwa iwasàacaténá wía íicha yái càulenéri tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise, wía judíoca. Càité Dios Ìiri iwasàaca wía, iwasàacué nacái pía, Dios yeedácaténá wía macáita yéenibepínáwa. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápiná Dios iicáca wíatá.

⁶ Néese yáasáidacaténá Dios yéenibeca wía, yá Dios ibànùaca walí Espíritu Santo wawàwaliculé, yái Espíritu Dios Ìiri ibànùerica. Iná yéewa wáimaca Dios irí Espíritu Santo íiwitáise iyú: “¡Pía, Wáaniri, cáininéerica waicáca!” íná yéewa wáimaca.

⁷ Càita Dios isùmàireca pía, càmita quirínama demonio idacùa píiwitáise càmicáiná nàasu wenàiwica pía quirínama, néese Dios Ìiri idéca iwasàaca pía náicha. Siúcáise de Dios isùmàireca pía, íná Dios idéca nacái iwasàaca pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

Pablo se preocupa por los creyentes

⁸ Píacué càmiyéica judío, bàaluité càmitacué píalíawa Dios ìwali, yáté càicuéca píade iyúwa demonio yàasu wenàiwica, demonionái idacùacáinácué píiwitáise, piacaténaté nacàaluíniná, níara cuwáináca, ípidenéeyéica diosnái, bàaluitécáiná piyúunáidacuéca báisìiri Diosca nía.

9 Quéwacué siùcade pialíacuécawa Dios ìwali. Cayába cachàini núumaca Dios idéca iicácuéca pipualé quéechatécáwa imànicaténacué piri cayábéeri. Iná ¿cánácué piwàwa pèepùacawa Dios ícha peebáidacaténá demonio itàacái àniwa, níái canápinéyéica càmiyéicué yáalimá iyúudàaca pía? ¿Cánácué piwàwa pimàacaca nadacùaca píiwitáise àniwa? Pidàbacaalícué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápíná Dios iicácuéca pía, yásí càicuéca píade iyúwa wenàiwica iwàwéeyéica demonio nadacùaca íiwitáise.

10 Aibanái idéca ichìwáidacuéca pía, íná pidécuéca pidàbaca pimànica macái culto íiwitáaná càide iyúwa judiónái imàníná sábadò irìcu, áiba èri nacái, quéeri imanùbaca nacái, camuí imanùbaca nacái. Càitacué pimànica madécaná culto cayábáanápínacué máadáini Dios iicáca pía, piyúunáidacáinacué piwasàanápíná píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha ìwalíse yái pimànínáca culto.

11 Iná máini achúmaca nuwàwa nuínáidacawa pìwalicué cawàwanáta canáca iwèni yái nuéwáidáanátécuéca pía. Peebáidacaalícué cachìwéeyéi yàasu tàacáisi, yásí canáca iwèni meedá yái nuéwáidáanátécuéca pía.

12 Píacué nuénánáica, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata. Piyacué càide iyúwa nùyáaná. Càmita numàni mamáalàacata càulenéri wawàsi judiónái imàníirica cayábáanápíná náapicha Dios. Néese nuíbàaca nuwàwawa abéerita Jesucristo iwéré iwasàacaténá núa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càide iyúwacué píibàanáté piwàwawa Jesucristo iwéré peebáidacaalítécué itàacái quéechatécáwa. Bàaluité nùyacaalítécué píapicha, càmitaté pimàni nulí báawéeri.

13 Píalíacuéwa nùuwichàacatéwa uláicái iyú quéechatécáwa nucàlidacaalítécué piri yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

14 Yái nùuwichàanácawa uláicái iyú yáalimáidacatécué iicáwa pía báawáanápínaté piicáca núa, nùasu tàacáisi nacái, máinicáiná báawaca yái uláicáica. Quéwacué càmitaté báawa piicáca núa uláicái ìwalíse. Càmitaté nacái píuca píichawa núa, néese pitàidacatécué núa cayábéeri iyú, peedácatécué núa pìataléwa càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios yàasu ángel yàanàca pìatalécué; ¡pimànicatécué nulí cayábéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí Jesucristo yàanàca pìatalécué!

15 ¿Cánácué càmita casímái piwàwa núaapicha càide iyúwaté quéechatécáwa? Núalimácué nucàlidaca piináwaná ìwali cayábéeri iyú máinícuéca piwàwacaté piyúudàaca núa, ínáté píalimácaalícué pimusúadaca pituíwa pimàacacaténacué nutuípinátáni, yá pimànicatécué càiritá.

16 Quéwa siùcade nuínáidacawa cawàwanátacué piicáca núa

càide iyúwa piùwidewa, ìwalìse yái nucàlidáanácátécué pírí báisíiri tàacáisi.

17 Níara cachìwéeyéica nàacué picàaluíniná, namànicuéca pírí máiní cayábéeri iyú nacái cáininácáténácué piicáca nía, quéwa càmitacué nawàwa pírí cayábéeri. Nawàwacué báawaca piicáca wía piicácaténácué níata cáimiétaquéeri iyú.

18 Cayábaca nuémìaca áibanái iináwaná ìwali namànicaalícué pírí cayábéeri nawàwacáiná nayúudàacuéca pía. Cayábaca nacái namànicaalícué pírí cayábéeri càiripináta, càmirita abéta nùyacatáitacué píapicha.

19 Píacué cáininéeyéica nuicáca càide iyúwa nuénibewa, máinícué achúmaca nuínáidacawa nuwàwawa piwalicué àniwa càide iyúwa achúmáaná inanái iwàwa ùuwichàacaalíwa cáiwíiri iyú umusúadacáténá iicá èeri. Yá nùuwichàapínáwa nuwàwalicúsewa mamáalàacata àta peebáidacataléta Cristo itàacái tàì íiméeri iyú pidèniacáténácué Cristo íiwitáise manuísíwata.

20 ¡Máinícué nuwàwaca nùyaca píapicha siùcade nutàanicáténácué píapicha éeréeri iyúta, càmicáiná núlía cayába càinácaalícué iwàwacutáaná núumaca pírí!

El ejemplo de Agar y Sara

21 Picàlidacué nulí abéeri wawàsi, píacué càmiíyéica judío iwàwéeyéica idacùaca íiwitáisewa pimànicáténácué càide iyúwa càulenéeri tàacáisi íimáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté ichùullacáténáté judiónái. Báisícaalícué piwàwa pimànica càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná Dios iwasàanápinácué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, néese ¿cánácué càmitàacá péewáidawa ìwali cayábéeri iyú píalíacáténácuéwa càinácaalí íimáaná?

22 Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté íimaca: Abraham idèniacaté ínuwa idàbáanéechúa ípidenéechúaca Sara, càmiíchúaca yàasu wenàiwica. Idèniacaté nacái ínuwa ípidenéechúa Agar, úái Sara yàasu wenàiwicaca íibaidéechúaca nalí mawèníiri iyú càiripináta. Abraham idèniacaté ìriwa Ismael Agar yáapicha. Idèniacaté nacái ìriwa Isaac Sara yáapicha.

23 Uái Agarca, nàasu wenàiwica íibaidéechúaca nalí, udéericucaté, néese umusúadaca iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnánái imàníná. Quéwa úái Saraca, càmiíchúataté nàasu wenàiwica, umusúadacaté iicá èeri Dios imànicáinaté yái càmirica wenàiwica idé imànica, càmicáinaté yáalimá Sara udéericu, quéwa Dios ichàiniadacaté úa udèniacáténá uìriwa Abraham yáapicha càide iyúwaté Dios icàlidáaná Abraham írini quéechatécáwa, cáimiétacanéeri iyú.

24 Yái tàacáisi pucháiba inanái ìwalírica yáasáidaca walí comparación. Níái pucháiba inanáica ímáanáca càicanide iyúwa pucháiba wawàsi Dios imàniricaté wenàiwicanái yáapicha yàasu wenàiwicacáténaté nía. Abéeri wawàsi yácata yái Dios itàacái profeta Moisés itànèricaté ichùullacáténá israelitanái nàyamáacaalítéwa mawiénita manuíri dúli irí ípidenéeri Sinaí, Dios imànicatáicaté náapicha wawàsi icùanaté nía. Yái Moisés yàasu tàacáisica, càicanide iyúwa Agar, úái nàasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníri iyú càiripináta. Péemiacué comparación: Macái sùmài imusuéricatéwa nàasu wenàiwica ícha iwàwacutátaté íbaidaca yáatúa íiwacali iríwa mawèníri iyú càiripináta. Càita nacái cawinácaalí wenàiwica iwàwéeyéica isímáidaca Dios ìwalíse yái namànínáca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná, càica níade iyúwa áibanái yàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta.

25 Iná Agar ímáanáca càicanide iyúwa Sinaí yàasu manuíri dúli, iyéerica Arabia yàasu cáli íinata. Siúcade Jerusalén iyacàlená mìnánái càmlíyèi yeebáida Jesucristo itàacái càica níade iyúwa Agar yéenibe, úái nàasu wenàiwica íbaidéechúacaté mawèníri iyú càiripináta, níacáiná judiónái namànica mamáalàacata càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná Moisés itànèricaté ichùullacáténá israelitanái, quéwa canácatáita náalimá càì nawasàaca níawawa Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha.

26 Quéwa úái Saraca, càmlíchúataté nàasu wenàiwica, ímáanáca càicanide iyúwa wàyacàlepiná chènuníiséeri ípidenácataléca wàlisài Jerusalén, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Canácata idacuèri wía iyúwa nàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníri iyú càiripináta, Jesucristocáiná idéca íwasàaca wía ícha yái càulenéeri tàacáisica Moisés ichùulièricaté iyú israelitanái.

27 Wáalíacawa wadèniaca wàyacàlepináwa yái Jerusalén iyacàlená chènuníiséerica, yácáiná áiba profeta itànàacaté comparación Jerusalén ìwali Dios inùmaliçúise. Càica ímáanáca yái comparaciónca: Píacué Jerusalén iyacàlená chènuníiséeri mìnánáica. Aibanái iicácuéca pía iyúwa máisibáanata meedá càide iyúwa abéechúa inanái càmlíchúa yáalimá idèniaca yéenibewa. Quéwa, siúcade casímáicué piwàwa manuísíwata, píamáidacué casímáiri iyú nacái. Manúbapínacué pía náicha níara imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápíná Dios iicáca nía, càica ímáanáca yái comparaciónca.

28 Píacué nuénánáica, càicuéca píade iyúwa Abraham ìri ípidenéericaté Isaac. Píatacué Dios iiquéeyéica iyúwa Abraham itaquénáinámi. Píatacué Dios icàlidéeyéicaté ìwali Abraham irí itaquénáinápinaté nía, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁹ Quéwa siùcade áibanái judío càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái namànica walí báawéeri càide iyúwa Agar ìri Ismael imànínáté báawéeri Sara ìri irí, ípidenéericaté Isaac. Yái Ismael imusúacaté iicá èeri càide iyúwa macái èeri mìnánái iyáaná, quéwa Espíritu Santo imànicaté yái càmirica wenàiwica idé imànica yéewacaténáté Isaac imusúa iicá èeri. Càita nacái Espíritu Santo idéca imàacaca Dios yéenibeca wía. Yá nacái judionái imàníyéica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná nàuwichàidaca wía.

³⁰ Dios ímacaté Abraham irí bàaluité: “Pichùulla píchawa úái Agarca, piasu wenàiwicaca íbaidéechúaca pirí mawèníri iyú; pibànua úapicha uiri nacái, nàacaténáwa déeculé pícha; canácáiná yéewanápiná íbaidéechúa pirí uiri yeedáca piasumi yáapicha yái píiri Isaac, pidènièrica píinu Sara yáapichawa, úái càmiíchúaca íbaida mawèníri iyú càiripiná”, càité ímaca.

³¹ Iná píacué nuénánáica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmita càí wíade iyúwa Agar yéenibe, íbaidéeyéipináté mawèníri iyú càiripiná càide iyúwa áibanái yàasu wenàiwica meedá. Càmita iwàwacutá wamànica mamáalàacata càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná. Néese càica wíade iyúwa Sara yéenibe, úái càmiíchúacaté áibanái yàasu wenàiwica, Jesucristocáiná idéca iwasàaca wía, yéewacaténá Dios yéenibeca wía.

5

Firmes en la libertad

¹ Cristo idéca iwasàaca wía ícha yái càulenéeri tàacáisica profeta Moisés ichùulèricaté iyú israelitanái. Iná càmita iwàwacutá wamànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná cayábáanápiná wáapicha Dios Cristo yéetácáinatéwa wáichawaliná wabáyawaná íwalíse iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná cachànicué píiwitáise pèepunicaténácuéwa macàaluínináwaca. Aibanái iwàwa idacùacuéca píiwitáise àniwa iyúwa nàasu wenàiwica iwàwacutéeyéica íbaidaca cachàini mawèníri iyú càiripiná. Náimaca iwàwacutáanásacué pimànica càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi ímáaná cayábáanápiná Dios iicácuéca pía. Picácué peebá nachíwa.

² Péemiácué nulí cayába. Núa Pablo núumacué pirí, píacué càmiyéica judío, pimàacacaalícué cachìwéeyéi namànicuéca pirí circuncisión piwasàanápinácué píawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, néese càmitanica Cristo iwasàacué píawa.

³ Nuwàwa nucàlidacuéca pirí àniwani: áibacaalí asiali imàacacaalí namànica irí circuncisión cayábáanápiná Dios iicácani, yásí iwàwacutáca imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwa Moisés ichùullanáté israelitanái.

⁴ Píacué iwàwéeyéica mabáyawanáca Dios iicáca pía ìwalíse yái pimànínúcuéca càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi ímáaná. Péemíacué cayába: Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa Cristo ícha, piúcacáinué píchawani, yái cayábéerica Dios iwàwéericuéca imànica pírí.

⁵ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Espíritu Santo imàacaca wáalíacawa, imàaca nacái weebáidaca mabáyawanáanáca Dios iicáca wía.

⁶ Wía iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, canáta iwèni Dios irí áibanái imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namàni walí circuncisión. Abéerita iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái. Báisícaalí weebáidaca, yási wamànipiná áibanái irí cayábéeri cáininéeri iyú.

⁷ Quéchatécáwa peebáidacatécué cayába. ¿Cánácué pimàaca áibanái cachìwéeyéi iwènúadaca píiwitáise ícha yái báisíri tàacáisica?

⁸ Càmlírta Dios yái imèniadéericuéca pía; néese Dios idéca imáidacuéca pía iwasàacaténácué pía ícha yái càulenéeri wawàsica.

⁹ Aiba comparación ímaca: “Nèewìadacaalí achúmanamata levadura íbesi yèewi, yási levadura imàacaca macáita íbesi inísàacawa”, càì ímaca. Càita nacái pimàacacaalícué áiba wenàiwica yéewáidacuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú, yási mesúnamáita macáita piméeràapínácuécawa báisíri tàacáisi ícha.

¹⁰ Quéwa manuíca nuínáidacawa nuwàwawa Wáiwacali ìwali càmlínápinácué pínáidawa áibalé ícha yái nuínáidáanácawa. Núlía nacáwa Dios yùuwichàidáanápiná abédanama macáita cawínácaalí imèniadéericuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹¹ Píacué nuénánáica píalíacuéwa cayába càmita nuchùulia wenàiwica namànínápíná nalíwa circuncisión cayábáanápíná Dios iicáca nía. Nucàlidacaalí mamáalàacata nalítani, yási judíonái càmita nàuwichàida mamáalàacata núatá nùasu tàacáisi ìwalísewa, níacáiná judíoca nawàwaca macáita namànica circuncisión, náimacáiná càmitasa cayába Dios iicáca wenàiwica càmlíyéica imàni circuncisión. Quéwa báawaca meedá judíonái iicáca nucàlidáaná Cristo ìwali yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Quéwa níara imèniadéeyéicuéca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimàacacaténácué namànica pírí circuncisión cayábáanápíná Dios iicáca pía, néese ¿cáná càmita nèepùawa píchacué náiríadacaténá naináwatá? Báawacáiná Dios iicáca yái nachùullánácuéca pimànica circuncisión, píacué càmlíyéica judío.

¹³ Néeni píacué nuénánáica, Dios idéca imáidacuéca pía

iwasàacaténácué pía yéwanápinácué pèepunicawa matuíbanáiri iyú. Càmitacué iwàwacutá pimànica càide iyúwa càulenéri tàacáisi ímáaná Moisés itànèericaté, quéwa picácué pimàni máiwitáiséeri iyú meedá càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná imànica mamáalàacata. Néese piyúudàayacacuéwa píasáidacaténácué cáinináca piicáyacacawa.

14 Macáita tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise ímáanáca abéerita wawási. Càì ímaca yáì abéerita ichùullacanásica máiníri iwàwacutáca weebáidaca: “Cáininá piicáca áibanái wenàiwica, càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, càì ímaca.

15 Picácué picuísáyacawa, càita nacái picácué pitàaní báawéeri iyú piríwáaca càide iyúwa cuwèesináì yaamíayacacaalíwa, nayáayacaca nacáíwa. Pimànicaalícué càiri báawéeri, néese càmitacué quirínama cáinináca piicáyacacawa, yá nacái càmitacué quirínama peebáida Cristo itàacái.

Los deseos humanos y la vida por el Espíritu

16 Iná númacué pirí: Pìyacué càide iyúwa Espíritu Santo ichùullianácué pía. Picácué pimàni càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáanácué pimànica pibáyawanáwa.

17 Yácáiná wáiwitáise bàaluisàimi yùuwideca imànica Espíritu Santo. Càita nacái Espíritu Santo yùuwideca imànica wáiwitáise bàaluisàimi iwàwéerica wamànica wabáyawanáwa. Yá máiní nàuwidéyacacawa náipunitawáaca íná càulenácuéca pimànica cayábéeri càide iyúwa piwàwáaná.

18 Quéwa Espíritu Santo icùacaalícué píiwitáise, néese càmita yéewa Moisés yàasu tàacáisi bàaluisàimi icháawàacuéca pibáyawaná, pimànicáinácué cayábéeri càide iyúwa Dios ichùullianá.

19 Macáita wáalíacawa càinácaalí iyú namànica níara yèepuníyéicawa càide iyúwa náiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéeri ichùullianá nía: Naimáca áiba yáapicha càimíchúaca náinusíwa, càmírira nacái nanírísíwa; namàni nacái nainá iyúwa casaquèeri wawási càmírira Dios ibatàa wenàiwica imànica; namànica macái báawéeri íiwitáaná málaléquèeri iyú, mabáiníri iyú áibanái yàacuésemi.

20 Nàaca cuwáináì yéenáíwaná icàaluíná, níái ídoloca; namàni nacái namàliyéidewa namáidacaténá demonionái iyúudàanápíná nía; nàuwidéyacacawa náipunitawáaca. Nacuísáyacacawa; báawaca naicáyacacawa nàasu cawèníri ìwalísewáaca. Ráunamáita calúaca nía. Namànica macái wawási nalípináwa meedá; càmita nawàwa abédanaméeri náiwitáise áibanái yáapicha; naseríaca náichawáaca.

21 Nawàwa needáca nàasupínáwa áibanái wenàiwica yàasu; nanúaca wenàiwica; icáméeyéi nacái; camùnica nía, iyéeyéica máiní manuí iyáacaléwa; yá namànica macái báawéeri

íiwitáaná. Càita nùalàacuéca pía siùca àniwade càide iyúwaté nucàlidáanácué pirí bàaluité: Macái wenàiwica imàniyéica ìyaca ibáyawanáwa càì mamáalàacata, canáca yéewanápiná nawàlùacawa Dios ìyacàle irìculé Dios icùacataléca macáita chènuniré.

²² Quéwa Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yásí cáinináca waicáca áibanái; cayábaca nacái wawàwa; matuíbanáica nacái wáiwitáise; wàidenìaca nacái wàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí walí báawéeri; cayábaca nacái wáiwitáise; wamàni nacái áibanái irí cayábéeri; wamànica macáita machacàniiri iyú yéewanápiná manuíca áibanái ínàidacawa iwàwawa wàwali.

²³ Espíritu Santo icùacaalí wáiwitáise, yá càmita cáimacái waicá wíawawa áibanái íicha; wacùca nacái wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iná wamàcacaalí Espíritu Santo icùaca wáiwitáise, yásí wamànica wàyaca càide iyúwa Dios itàacái ichùulianá wía.

²⁴ Càide iyúwaté natàtàná Jesucristo cruz ìwali, càita nacái wía Jesucristo yàasunáica, wadéca wawènúacawa wáiwitáise bàaluisàimi íichawa, càide iyúwa wadéca nacáicaalí watàtàaca wáiwitáise bàaluisàimiwa cruz ìwali yéetácaténáwa, macáita yái wabáyawanáca wawàwéerica wamànica. Càita iwàwacutá waicáca wíawawa iyúwa yéeteyéimiwa càmiyéica yáalimá imànica ibáyawanáwa, ipíchaná wamànica wabáyawanáwa.

²⁵ Espíritu Santo idéca yàaca wacáuca wàlisài càmirica imáalàawa, íná iwàwacutá wamàcaca Espíritu Santo icùaca wáiwitáise wamànicaténá càide iyúwa ichùulianá wía.

²⁶ Picácué cáimacái waicáca wíawawa áibanái íicha, Picácué nacái wáalimáidaca waicá wíawáaca calúanápiná wamàniyacacawa. Picácué nacái báawa waicáyacacawa wàasu cawèniri ìwalisewáaca.

6

Ayúdense unos a otros

¹ Píacué nuénánáica, pialíacaalíwa abéeri péená idéca imànica isicúata ibáyawanáwa, néese abénaméeyéi pèewi Espíritu Santo icuèyéica íiwitáise níata iwàwacutá iyúudàacani iwènúadacaténá íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, nàalàacani nacái imàcáanápiná íichawa ibáyawanáwa. Quéwa iwàwacutácué pialàacani éeréeri iyú. Piicácué píchawa cayába nacái ipíchaná Satanás yáalimáidacuéca pía nacái pimàniínápinácuéca pibáyawanáwa.

² Piyúudàayacacuéwa piwènúadánápiná piíiwitáisewa Dios irípiná àniwa pibáyawaná íichacuéwa. Càipinácué pimànica càide iyúwaté Cristo ichùulianá wía, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³ Picácué cachàini waicáca wíawawa áibanái ícha, wíacáiná èeri mìnánái, càmita báisi cachàinica wía. Cáimacáicaalí waicáca wíawawa áibanái ícha, yásí wachìwáidacáita wíawawa meedá.

⁴ Macáitacué iwàwacutá píináidacawa piwàwalicuísewa ìwali yái pimàníricuéca asásí cayábacaalíni. Néese cayábacaalíni, yásí yáalimácué casímáica pía piwàwalicuísewa ìwali yái pimànírica. Iwàwacutácué càmita cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha.

⁵ Macáicáináta wía èeri mìnánáica áibaalí wawàwaca wamànica wabáyawanáwa, canácáiná mabáyawanéeri cháí èeri írìcu.

⁶ Cawinácaalícué yéewáida pía iyú yái Dios itàacái ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, piacué yàasupiná macái piasu yéenáwa cayábéeri íiwítaná ímanùbaca piacaténácué iwèni.

⁷ Abénaméeyéi cachìwéeyéi náimaca càmitasa yéewa Dios iicáca yái pimàníricuéca, càmitasa nacái yùuwichàidapínácué píawa pibáyawaná ìwaliwa. Quéwa nachìwa meedá. Picácué peebá nalí. Càmitacué yéewa pichìwáidaca Dios, piicáanícaténácáita iquíniná meedá. Péemiacué comparación: Aiba ibànacaalí bànacalé ími, yásí yeedáca yái bànacalé íiwítaná ìyacanáca yàasu èeri írìcu. Càita nacái, càinácaalícué pimànica, yásí Dios yàapínácué piwèni.

⁸ Cawinácaalí imànírica ibáyawanáwa càide iyúwa íiwítáise cabáyawanéeri iwàwáaná, yéetápinácawa yùuwichàacaténáwa càiripináta. Quéwa cawinácaalí imànírica càide iyúwa Espíritu Santo iwàwáaná, yeedápináca íríwa icáucawa càmíiri imáalàawa Espíritu Santo yèeripináca írí.

⁹ Iná iwàwacutá càmita waméyáawa wamànica cayábéeri, yácáiná càmicaalí waméyáawa wamànica cayábéeri, yásí Dios yàapiná walí wàasu cawèníriwa áibaalípiná yéenáiwaná yàanàacatalépináca.

¹⁰ Iná chácátáinápinácaalí wáalimáca wamànica cayábéeri, iwàwacutá wamànica cayábéeri macái íríta, cachàiníwanái nacái nalí waiquéeyéica iyúwa wéénánáisiwawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

Advertencias y saludos finales

¹¹ ¡Piicácué yái manuírí letra nutànericuéca pirí siùcade nutànàacaténácué pirí yái achúméeriina tàacáisica nucáapi iyúwa!

¹² Níara ichùulièyéica pimàníinápinácué piríwa circuncisión nacàlidaca càiri cachìwéeri tàacáisi cayábacaténácáita áibanái judiónái iicáca nía meedá. Càmita nawàwa judiónái yùuwichàidaca nía ìwalíse yái nacàlidáanáca tàacáisi ímérica Jesucristo yéetáanátéwa cruz ìwali wáichawalíná iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

13 Níara judíoca càmita namàni macáita càide iyúwa profeta Moisés yàasu tàacáisi ichùllaná judíonái imànica. Canácata yáaliméerica imànica macáita machacàniri iyú càide iyúwa Moisés yàasu tàacáisi íimáaná. Nawàwacáita nacàlidaca naináwanáwa pìwalicué canùmaséeri iyú meedá; nawàwa nacàlidaca nachùullacuécasa pía pimànicaténacué circuncisión áibanáicaténá yáaliacawa néewáidacalécueca pía, níai cachìwéeyéica.

14 Quéwa càmita nuwàwa nucàlidaca nuináwanáwa canùmaséeri iyú. Néese nuwàwa nucàlidaca abéerita Wáiwacali Jesucristo iináwaná ìwali, yéetácatéwa cruz ìwali iwasàcaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Cristo yéetácatéwa cruz ìwali nuíchawalíná, íná nuicáca núawawa nacái càide iyúwa wenàiwica yéetéericatéwa íicha macái wawàsi báawéerica èeri mìnánái iwàwéerica numànica. Canéeri nulí iwèni macáita yái báawéerica, càmita quirínama nuwàwa numàni càì.

15 Néese, wàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá canéeri walí iwèni wasèenái imànicaalí walí circuncisión, càita nacái càmicaalí namànité walí circuncisión. Abéerita cawènírica walí yái Dios iwàlisàidáanáca wáiwitáise, wía yebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

16 Nusutácué Dios íicha pirípinácué imàcáanápiná pìyaca matuíbanáiri iyú, iicáanápinácué pipualé nacái, macáitacué pía yebáidéeyéica càide iyúwa nucàlidáanácué piríni, macáitacué pía nacái Dios yàasu wenàiwicaca báisíiri iyú.

17 Siúcáisede càmita nuwàwa áibanái íimaca càmitasa Jesús ibànùu núu, nasàiwicacaténá nulí wawàsi. Yái cabèesi yáaminá nùwalíseerica yáasáidaca amaléeri iyú nudéca nùuwichàacawa Jesús irípiná yàasu wenàiwicacáiná núu.

18 Píacué nuénánáica, nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué imànínápiná pirí cayábéeri mawèníiri iyú, macáitacué pía. Báisíta, amén.

EFESIOS

Saludo

¹ Núa Pablo, nubànùacué pírí cuyàluta, núa abéeri Jesu-
cristo yàasu apóstol. Jesucristo ibànùaca núa nucàlidacaténá
wenàiwicanáí irí tàacáisi càide iyúwa Dios iwàwáaná, Dios
imáidacáiná núa. Nubànùacué pírí cuyàluta, píacué Dios yàasu
wenàiwicaca yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái iyéeyéica Efeso
iyacàlená irícu.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pírípinácué, Wáiwacali Jesu-
cristo nacái namàninápinácué pírí cayábéeri mawèníri iyú,
namàacáanápinácué nacái pìyaca matuíbanáita.

Bendiciones espirituales en Cristo

³ Wàacué Dios irí cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo
Yáanirica, Dioscáiná idéca imànica walí cayábéeri Cristo ìwalíise,
yái wàyéerica abédanamata yáapicha, wía yeebáidéeyéica Cristo
itàacái. Dios idéca imànica walí macái cayábéeri íiwítáaná
chènuníiséeri iyúudèeripiná wáiwítáise, wàyacáiná abédanamata
Cristo yáapicha.

⁴ Dios yeedácaté wía yàasu wenàiwicacaténá wía,
ipíchawáiseté idàbaca èeri yáalíacáinatéwa Cristo
yéetáanápinatéwa wáichawalíná. Dios yeedácaté wía
imàacacaténá wàyaca yáapicha chènuniré, wáibaidacaténá nacái
abéerita Dios irípiná mabáyawanéeri iyú Dios iicápiná.

⁵ Cáininácáinaté Dios iicáca wía èeri ipíchawáiseté, ínáté
ínáidawa yeedáanápinaté wía iicácaténá wía iyúwa yéenibewa.
Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná càide iyúwaté Dios
ínáidáanátéwa. Iná Dios iicáca wía iyúwa yéenibewa.

⁶ Iná wàaca Dios irí cayábéeri mamàalàacata imànicáiná walí
cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú. Càité Dios imànica walí
cayábéeri, imàacacaté Iiri yéetácawa wáichawalíná, yái Iirica
cáininéerica Dios iicáca.

⁷ Cáininácáiná Dios iicáca wía, íná ibànùacaté Iiriwa
yéetácaténátéwa wáichawalíná. Dios Iiri íraná imusúacatéwa
ícha cruz ìwali yéetácaalítéwa wáichawalíná, íná Dios idéca
iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imàaca nacái
iwàwawa wabáyawaná ícha, bàaluitécáiná Dios iwàwacaté
imànica walí cayábéeri mawèníri iyú. Dios imànicáiná
wenàiwicanáí irí cayábéeri manuísíwata càmíri imáalàawa.

⁸ Dios idéca yáasáidaca walí cáinináca iicáca wía. Wáalíacawa
cáinináca iicáca wía imàacacáiná cáalíacáica wía wáalíacaténáwa
macái wawási ìwali, yái iwàwacutéerica wáalíacawa ìwali
wàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

9 Dios imàaca nacái wáalíacawa yàasu cayábéeri ìwali, yái cayábéerica Dios iwàwéericaté imànica walí, càmiirité wenàiwicanái yáalíawa ìwali quéechatécáwa. Dios ínáidacáinaté ibànùanápínaté Cristo aléi èeri iriculé imànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

10 Aibaalípiná Dios imànipíná càide iyúwaté ínáidáanáwa imànínapíná alétade yéenáiwana yàanàacatalépináta. Càipíná Dios imànica: Imàacapíná Cristo icùaca macáita iyéerica chènuniré, chá nacái èeri irícu.

11 Dios yeedácaté wía èeri ipíchawáiseté imàacacaténá wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wía yeebáidéeyéica itàacái, yéewanápiná weedáca walíwa yái cawènírica càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa imàacáanápínaté walíni, yái Dios imànírica macái wawàsi machacàníri iyú, cayábéeri iyú nacái càide iyúwa iwàwáaná imànicani.

12 Dios idéca càì imànica walí, wía judíoca, níai idàbáanéeyéicáwaca yeebáidaca Cristo ìwali yéewanápiná wàyaca machacàníri iyú cháì èeri irícu, yéewacaténá áibanái canánama yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái manuírí cayábéerica Dios imànírica mawèníri iyú wenàiwicanái irí.

13 Píacué nacái càmiyéica judío, bàaluité péemiacuéca yái báisíri tàacáisi icàlidéerica Cristo iwàwaca iwasàaca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá peebáidacatécué Cristo itàacái. Inaté Dios imàacacué pìyaca abédanamata Cristo yáapicha, Dios imàacacué nacái Espíritu Santo iwàlùacawa piwàwalìculé càide iyúwaté Dios ímáaná, píalíacaténácuéwa Dios yàasunáica pía.

14 Espíritu Santo iyacáiná wawàwalìcu íná yéewa wáalíacawa báisíri iyú Dios imàacáanápíná walí macáita yái cawènírica càide iyúwa icàlidáaná walíni, áiba èeriwa idécanáami imáalàidaca iwasàaca wía, wía yàasunáica, yéewacaténá áibanái canánama yáapínáca Dios irí cayábéeri ìwali yái cayábéeri manuíríca Dios imànírica mawèníri iyú wenàiwicanái irí.

Pablo pide a Dios que dé sabiduría a los creyentes

15 Nudéca nuémiacuéca piínáwaná ìwali íná yéewa núalíacawa peebáidacuéca Wáiwacali Jesús itàacái. Nudéca nuémíaca nacái cáininácuéca piicáca macái Dios yàasu wenàiwicanái.

16 Iná nùaca Dios irí cayábéeri mamáalàacata pìwalìcué. Yá nusutácué Dios ícha pirípinácué.

17 Nusutácué Dios ícha pirípinácué, yái Wáiwacali Jesucristo Icuèrináca, yái Wáaniri Dios cachàiníríca íiwitáise, icànéerica mèlumèlúri iyú. Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápíná cáalíacáica pía Espíritu Santo yáalíacái iyú, píalíacaténácué péemiaca cayába càinácaalí ímáaná yái tàacáisica, píalíacaténácué nacái Dios ìwali cayábéeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata.

18 Nusutácué Dios ícha pirípinácué amalácaténá imànica píiwitáise píallácaténácuéwa ìwali yái cawènírica Dios imàaquéripinácuéca pirí. Dios idéca imáidacuéca pía picùanápinácué imàacaca piríni, cawèníricáináni yái cayábéerica, manuísíwata nacái, áibaalícáiná Dios imàacapínácué piyaca yáapicha chènuniré cáimiétacanéri iyú manuísíwata, máini mèlumèluíri iyú nacái, piácué Dios yàasu wenàiwicaca.

19 Nusutácué nacái Dios ícha pirípinácué píallácaténácuéwa Dios ichàini ìwali máini manuiri càníri imáalàawa nacái, càníri nacái yéewa wáalimáidacani, càinácaalí imanuíca, yái ichàini manuírca iyéerica wawàwalícu, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Yái ichànica iyéerica wawàwalícu, yácata Dios ichàini manuírca Dios yáasáidéericaté cachàiníri iyú, manuísíwata nacái imichàidacaalíté Cristo yéetácáisi ícha.

20 Dios imichàidacaté Cristo yéetácáisi ícha cachàiníri íiwitáise iyúwa, néseté Dios imàacaca ichàini iyúwa Cristo yáawinacaténátéwa Dios yéewápuwáise chènuniré icùacaténá macáita Dios yáapicha. Yácata Dios ichàini manuírca iyéerica wawàwalícu.

21 Dios imichàidacaté Cristo chènuniré, yá imàacacaté Cristo icùaca macái chàinisi íiwitáaná, macái íiwitáisesi íiwitáaná nacái, macái nacuèrinánái íiwitáaná nacái, macái náiwacanánái íiwitáaná nacái, macái wawàsi iyéerica nacái. Siúcáisede Cristo icùaca macáita, icùapiná macáita nacái áibaalí iwàlisàidacaalípiná macáita.

22 Dios idéca imàacaca Cristo irí macái íiwitáisewa, Cristo icùacaténá macáita. Dios idéca nacái ibàlùadaca Cristo wáiwitápupiná icùacaténá wía macáita, wía yeebáidéeyéica itàacái.

23 Wíacáiná yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná cháí èeri irícu, wáiwitápucáináni yái Cristoca, yái icuèrica macáita, iyaca macáita nacái, yáaliméeri nacái imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná.

2

Salvos por el amor de Dios

1 Bàaluité piyacatécué iyúwa yéetéeyéimiwa píbáyawaná ìwalísewa píucacáinácuéwa Dios ícha.

2 Pèepunícátécuéwa píbáyawaná yáapichawa, pímanícáinátécué càide iyúwa èeri mìnánái imàníná, iyúwa nacái Satanás iwàwáaná, yái ichùulíerica demonionái iyéeyéica cáuli irícu, ichùulíerica nacái èeri mìnánái íiwitáise càníiyéica yeebáida Dios itàacái.

3 Càité wáyaca nacái macáita bàaluité, wía judíoca. Yá wamànicaté macáita càide iyúwaté wawàwáaná wamànica

meedá macáita wawàsi Dios imáisanìèrica wamànica. Wamànicaté wabáyawanáwa càide iyúwaté wáiwitáise cabáyawanéeri iwàwáaná, iyúwaté nacái wáináidáaná wamànínápiná. Báawacáináté wáiwitáise, ínáté iwàwacutáca Dios yùuwichàidaca wía manuísíwata, iyúwa áibanái èeri mìnánái canánama cà míyèica judío.

4 Quéwa Dios iicácaté wapualé manuísíwata, yáté máini cáinináca iicáca wía.

5 Ewitaté wàyacáaníta càide iyúwa yéetéyèimiwa, wáucacáinacuéwa Dios ícha wabáyawaná ìwalisewa, càicáaníta cáininácaté Dios iicáca wía. Ináté imàacacué wàyaca abédanamata Cristo yáapicha. Càité Dios yàaca wacáuca cà míri imáalàawa. Pidécuéca pimusúacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú.

6 Wàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi ícha, íná Dios iicáca wía càide iyúwa idéca nacáicaalí Dios imichàidaca wía yéetácáisi ícha, Dioscáiná idéca yàaca wacáuca wàlisài wàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Dios iicáca wía nacái càide iyúwa wadéca nacáicaalí wáawinacawa Cristo Jesús yáapicha chènuniré wacùacaténá macáita Cristo yáapicha, yái yáawinéericatéwa néré icùacaténá macáita.

7 Càita Dios idéca imànica walí yéewacaténá yáasáidaca càiripináta cáinináca iicáca wía manuísíwata èeri cà míri imáalàawa, yáasáidacaténá nacái imànínáca walí cayábéeri mawèníri iyú Cristo Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná, yái wàyéerica abédanamata yáapicha.

8 Dios idéca iwasàacuéca pía yàasu yùuwichàacáisi ícha, Dioscáiná imànicatécué pirí yái cayábéerica mawèníri iyú peebáidacáinatécué Cristo Jesús. Càmitacué píalimá píibaidaca ìwalínápiná peedácaténacué piríwani yái iwasàanácuéca pía. Néese Dioscata yái yèericuéca piríni mawèníri iyú.

9 Canáca wáaliméeri wamànica Dios iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, íná càmita yéewa canùmaséeca wía ìwali, cachàinacaténá waicáca wíawawa áibanái ícha.

10 Yácáiná Dioscata yái idábéerica wía wàlisài iyú wàyacaténá abédanamata Cristo Jesús yáapicha yéewanápiná wamànica cayábéeri càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa bàaluité wàwali wamànínápináté cayábéeri.

La paz que tenemos por medio de Cristo

11 Iná piwàwalicué càinácaalíté piyáaná bàaluité. Càmitacué judío pía íná judiónái náimacuéca píwali “cà míyèi imàni circuncisión”, níacáiná judiónái namànica circuncisión asíanái ímami ìwali. Yá náimaca nalíwáaca “wía imànìyèica circuncisión”,

náimaca. Iná báawaca judíonái iicáca càmiyéi judío iyúwa casaquèeyéi Dios ícha.

12 Piwàwalicué càinácaalíté pìyáaná: Bàaluité càmitacué pialíawa Cristo ìwali. Càmitacué Israel itaquénáinámi yéená pía. Càmitacué Dios imànité píapicha wawàsi imànicaténáté pírí cayábéeri càide iyúwaté imàniná wawàsi israelitanái yáapicha. Piyacatécué cháí èeri írìcu canéeyéitaté icuèriná Dios, càmitaté nacái pialíawa Dios ìwali. Canátatécué pírí abéeri iyúudèeripinácué pía.

13 Quéwa Cristo Jesús íiraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali, yáté yéetácawa wáichawalíná. Inácué siùcáisede pìyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Píacué càmiyéica judío, ìyéeyéicaté iyúwa yúuquéeyéiwa Dios ícha, Dios idéca imawiénidacuéca íríwa pía, Cristo Jesús yéetácáinátéwa píchawalínácué.

14 Cristo imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Abéerita wenàiwica íiwitáaná imànica wía, wía judíoca, píacué nacái càmiyéica judío. Cristo imáalàidacaté wáicha nacái canánamani yái wàuwidéyacáanácawa càide iyúwa idéca nacáicaalí imáalàidaca manuírí iwáiná ìyéericaté bamuchúamibàa wáicha.

15 Cristo imáalàidacaté iiná iyúwani, yái wàuwidéyacáanácawa yéetácáinátéwa cruz ìwali. Bàaluitécáiná Dios ichùulíaca israelitanái imàninápiná madécaná càulenéri wawàsi masacàacaténáté Dios iicáca náiwitáise. Quéwa Cristo yéetácatéwa imáalàidacaténá ichàini, yái tàacáisi bàaluisàimica, íná Cristo idéca iwasàaca macái wenàiwicanái. Yá imàacaca wáyaca càide iyúwa abéerita wenàiwica íiwitáaná wàlisàna, wía judíoca, píacué nacái càmiyéica judío, wàyacaténá abédanamata Cristo yáapicha. Càité imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca.

16 Cristo yéetácáinátéwa cruz ìwali, yá imáalàidacaté wàuwidéyacáanáwa, wía pucháiba íiwitáaná wenàiwicaca. Yá Cristo imàacaca cayábaca wáapicha Dios, yá idéca imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica.

17 Cristo yàanàacaté chènuníise icàlidacaténá walí macáita yái cayábéeri tàacáisica wáalíacaténáwa càinácaalí yéewa cayábaca wáapicha Dios, píacué càmiyéica judío ìyéeyéicaté iyúwa yúuquéeyéiwa Dios ícha, wía nacái judíoca, yáliyéyícatéwa Dios iináwaná ìwali.

18 Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná cayábaca wáapicha Wáaniri Dios, macáita wía, píacué nacái, Espíritu Santo iyúudàacáiná wía macáita.

19 Iná càmitacué pìya iyúwa canéeyéi yàasu cáli, iyúwa nacái càmiyéi wéenánái, píacué càmiyéica judío, néese

pìyacuéca wáapicha iyúwa wàasu cáli néeséeyéi, wía Dios yàasu wenàiwicaca, yá Dios yéenibecuéca pía wáapicha.

²⁰ Càicué pía wáapicha iyúwa capìi ibàlùericawa cachàinìiri íba ínata. Níara apóstolca, profetanái nacái, càica níade iyúwa cachàinìiri íba capìi ibàlùericawa ínata, nacàlidacáináté tàacáisi Dios inùmaliçuise quéechatécáwa, yéewacaténá wenàiwicanái yeebáidaca Jesucristo itàacái. Yái Jesucristoca, càicanide iyúwa capìi yàasu íba cachàinìiri náicha canánama, máinìiri iwàwacutácawa capìi irípiná, Wáiwacalícáináni, yái Jesucristo wàyéerica abédanamata yáapicha.

²¹ Càide iyúwa wenàiwicanái ibàlùadacaalí íba icapèená, càita nacái macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái iwàwacutá abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca macáita càide iyúwa wamànica nacáicaalí templo abéta Wáiwacali irípináwa, wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

²² Iná piacué iyéeyéica abédanamata Cristo yáapicha, abédanamacué píiwitáise píapichawáaca yéewanápinácué pìyaca càide iyúwa templo Dios iyéerica irìcu, Espíritu Santo iyacáinácué piwàwalìcu.

3

Pablo encargado de llevar el evangelio a los no judíos

¹ Dios idéca imànicuéca pirí cayábéeri mawèníiri iyú, piacué càmiyéica judío, íná yéewa presoca núa, núa Pablo, nucàlidacáiná Cristo Jesús itàacái càmiyéi judío irí.

² Núalíacawa pidécuéca péemìaca nuináwaná ìwali Dios imàníináté nulí cayábéeri mawèníiri iyú ichùulíanáté nucàlidáanápinácué pirí itàacái, piacué càmiyéica judío.

³ Dios idéca imàacaca núalíacawa càinácaalíté ínáidacawa imàníinápiná, càmiríté imàaca áibanái yáalía ìwali. Dios idéca imàacaca núalíacawa, yá nudéca nucàlidacuéca piríni maléenéri cuyàluta irìcu.

⁴ Piléecaalícuéni, yásí píalíacuéwa núalíacawa ìwali yái tàacáisi Dios ibèericaté áibanái ícha, Cristo yáasáidéerica nulí.

⁵ Bàaluté Dios càmita imàaca wenàiwicanái yáalíacawa yái tàacáisi ìwali, quéwa Dios idéca imàacaca Espíritu Santo yáasáidaca nalíni, níái Dios yàasu apóstolca, profetanái nacái, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise siùcade.

⁶ Yácata tàacáisi ibàacanéri: Níái càmiyéica judío, neebáidacaalí yái tàacáisi cayábéeri íméerica Cristo Jesús iwàsàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yá Dios imànipínaca nalíwa cayábéeri manuísíwata abédanamata càide iyúwa imàníiná cayábéeri judiónái irí, cawinácaalí yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, nàyacáiná iyúwa abéeri wenàiwica iiná, yái Cristo iináca, judiónái yáapicha,

Dioscáiná idéca imànica wawàsi nacái càmíiyéi judío yáapicha imànínapíná nalí cayábéeri nàyacaalí abédanamata Cristo Jesús yáapicha, càide iyúwa Dios imàníná cayábéeri judíonái irí.

⁷ Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nuíbaidaca irípiná nucàlidacaténá yái tàacáisca. Càité Dios imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú, ichàiniadaca nacái núa íiwitáise cachàiníri iyúwa.

⁸ Núacata yái càmírica cachàini náicha canánama Dios yàasu wenàiwicaca, quéwa Dios idéca imànica nulí càiri cayábéeri mawèníri iyú: Imàacaca nucàlidaca cayábéeri tàacáisi càmíiyéi judío irí, yái tàacáisi icàlidéerica walí máini cayábéerica Cristo íiwitáise, imàni nacái wenàiwica irí cayábéeri manuísíwata. Canácata wenàiwica yáaliméeri iputàaca yái cawènírica Cristo idènièrica, yá nacái cayábéeri manuírca Cristo imànírica wenàiwicanái irí.

⁹ Yácata Dios, yái idàbéericaté macáita, idéca ichùulàca nucàlidáanápíná macái wenàiwica irí càinácaalíté Dios íináidacawa íbàacanéri iyú bàaluitésíwa, yái tàacáisi Dios íbèericaté bàaluitésíwa.

¹⁰ Càité Dios imànica yéewanápíná macái ángel íiwacanánái iyéeyéica chènuniré, demonio íiwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa cáuli irícu, náaliacawa átata cayábéeri iyú máini cáaliacáica Dios áibanái íicha canánama imànicaténá macái íiwitáanáta càulenéri wawàsi. Càì nadéca náaliacawa naicácáiná Dios imàacaca abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca, macáita wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàsàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

¹¹ Dios idéca imànica càide iyúwaté íináidáanáwa bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté. Yá Wáiwacali Jesucristo idéca imànica macáita cayábéeri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná Wáiwacali imànica.

¹² Néese wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha, yá macàaluínináta wasutáca wíawawa Dios íicha wamawiénidacaténáni. Yá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios iwali wasutácaténá íicha weebáidacáiná Cristo itàacái.

¹³ Iná nusutácué píicha wawàsi manuísíwata càmínápínácué píináidáaniwa íwalíise yái nùuwichàanàcuécawa píwalíise nucàlidacáinaté píricué Dios itàacái. Néese pichàiniadacué píwàwawa, yácáiná yái nùuwichàanácawa imàacaca áibanái íicácuéca pía cáimiétaquéri iyú.

El amor de Cristo

¹⁴ Iná nubàlùacawa nùulù ipùata iyúwa Wáaniri Dios irí nùacaténá icàaluíniná.

¹⁵ Macáita Dios yàasunái iyéeyéica cháí èeri irícu, nía nacái iyéeyéica chènuniré, Dios idéca idàbaca nía.

¹⁶ Yái Wáaniri Dios, máini cachàinica íiwitáise náicha canánama, icànéeri nacái mèlumèlúri iyú mamáalàacata,

imàníiri nacái walí cayábéeri mawèníiri iyú càiripináta càimíiri imáalàawa. Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué ichàiniadáanápíná píiwitáise manuísíwata Espíritu Santo ichàini manuíri iyú.

17 Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápíná peebáidaca Cristo itàacái yéewanápinácué Cristo iyaca piwàwalicu. Càipinácué cachàinica píiwitáise Cristo ìwali càide iyúwa manuíri àicu idènìacaalí ipìchuwa depuúwalé cáli iriculé, cáininácaténácué piicáca Dios, áibanái nacái.

18 Yásí píalimácué píalílacawa náapicha macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái cáinináca Cristo iicáca wía manuísíwata, bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté, àta siùca nacáide, càiripinátawa, càimíiri imáalàawa, yácáiná àta alénácaalí wàacawa, néréta nacái cáinináca Cristo iicáca wía.

19 Iná nusutácué Dios ícha pirípiná píalíacaténáwa cáinináca Cristo iicáca wía manuísíwata, máini manuíri ícha yái wáaliméerica wáalíacawa càinácaalí imanuíca. Càicué nusutáca píri Dios iyáanápínácué piwàwalicu manuísíwata icùacaténácué píiwitáise macáita, yái Dios máinírira cayábaca náicha canánama.

20 Siùcade, wàacué Dios irí cayábéeri, yái cachàinírira íiwitáise náicha canánama, yáaliméerica imànica walí cayábéeri máinísíwata manuíri cachàiníwanái ícha yái wasutéerica, manuísíwata ícha nacái yái wáináidéericawa, yái Dios ichàiniadéerica wía ichàini iyúwa iyéerica wawàwalicu.

21 ¡Wàacué Dios irí cayábéeri wía yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái, iyéeyéica abédanamata yáapicha! ¡Wàacué irí cayábéeri càiripináta èeri càimíiri imáalàawa! Báisíta, amén.

4

Unidos por el Espíritu

1 Iná núaqueí presoíri nucàlidacáiná Wáiwacali itàacái, nusutácué píicha wawàsi manuísíwata píyáanápínácué machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná nàyaca cawinácaalí Dios imáidéeyéica yàasunápináwa, Dioscáiná idéca imáidacuéca pía.

2 Picácué cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Picácué calúa píiwitáise, néese iwàwacutácué casímáica píiwitáise áibanái yáapicha. Cáininácué piicáyacacawa pìidenìacaténácué piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú áibanái imànicaalícué píri báawéeri.

3 Píalimáidacué macái pichàini iyúwa yéewanápinácué abédanamata píiwitáise píapichawáaca, càide iyúwacué Espíritu Santo iyúudáaná pía, yéewanápinácué píyaca matuúbanáiri iyú píapichawáaca iyúwa abéeri wenàiwica.

⁴ Weebáidacáiná Cristo Jesús itàacái, íná càica wíade iyúwa Cristo iiná, yái abéerita iináca iyéerica cháí èeri irícu. Abéericata nacái yái Espíritu Santoca. Càita nacái Dios idéca imáidaca wía abédanamacaténá wáiwitáise wacùanápíná abéerita yái iwasàanápínáca wíawa yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁵ Iyaca walí abéerita Wáiwacali. Weebáidaca abéerita tàacáisi. Iyaca abéerita wabautizáanáwa.

⁶ Iyaca abéerita Dios, yái Wáanirica macáita, yái icuèrica wía macáita, iyúudèerica nacái wía macáita, iyéerica nacái wawàwalícu macáita.

⁷ Quéwa Cristo idéca imàacaca walí wáalimáwanama cayábéeri chàinisi wamanùbaca nacáitawa, càide iyúwa iwàwáaná imàacaca walíni, wáibaidacaténá irípiná, wamànicaténá irí wáibaidacaléwa wáalimáwanama.

⁸ Iná càì íimaca yái Dios itàacáica áiba profeta itànèericaté Cristo ìwali:

“Imichàacatéwa chènuniré, itéeri
yáamiwáisewa yùuwidenáíwa,
manùbéeyéi presoíyéica idacuèyéicawa.

Idéca yàaca cayábéeri chàinisi wenàiwicanáí irí náibaidacaténá irípiná”,

íimaca yái tàacáisica.

⁹ Néeni, ¿píalíasicué càinácaalí íimáanáquéi tàacáisi íiméerica “Cristo imichàacatéwa”? Yá íimáanáca Cristo iwàlùacatéwa quéechatécáwa càliculí irículé, infierno irículé nacái.

¹⁰ Yái Cristo iricuèricatéwa, yácata imichèericaté nacáíwa chènuniré Dios yàatalé, yái cáli chènuníiséerica náicha canánama, icùacaténá macáita Dios yáapicha, cáimiétacanéeri iyú, mèlumèluíri iyú nacái. Càité Cristo imànica ipuníadacaténaté macáita íiwitáise iyúwa. Iná yéewa iyaca macáita, icùaca nacái macáita depuúwalé náicha canánama àta chènuníise náicha canánama nacái, yácáiná Dioscani yái Cristoca.

¹¹ Cristo imàacacaté walí cayábéeri chàinisi wáalimáwanama wáibaidacaténá irípiná. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená apóstolnápíná nía, ibànùacaténá nía madécaná yàcalé néré nacàlidacaténá iináwaná ìwali. Idéca imàacaca abénaméeyéi wéená profetanáipíná nía, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalícuíse; Cristo imàacaca abénaméeyéi wéená icàlidaca yái cayábéeri tàacáisica íiméerica Cristo iwasàaca wenàiwicanáí Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha; Cristo idéca imàacaca abénaméeyéi wéená pastornáipíná nía nacùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo itàacái abéeri yàcalé mìnánáí. Imàaca abénaméeyéi yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

¹² Càita Cristo idéca ichàiniadaca wía, wía yàasu wenàiwicaca wáibaidacaténá irípiná, wayúudàacaténá áibanáí,

wamichàidacaténá nacái náiwitáise níái yeebáidéeyéica Cristo itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èeri irìcu.

¹³ Iwàwacutácué càì wamichàidaca wáiwitáisewáaca àta weebáidacataléta abédanama Dios Iiri itàacái tàì íiméeri iyú, àta nacái wáalíacatalétawa Dios Iiri ìwali báisíiri iyú càide iyúwa íiwitáise iyáaná. Càipiná cachàini yàacawa wáiwitáise Cristo íiwitáise iyú iyúwa béeyéi wenàiwica àta wáalimáacataléta wàyaca machacàníiri iyú, cáalíacáiri iyú nacái càide iyúwa Cristo iwàwáaná wàyaca.

¹⁴ Càicaalí wàyaca, néese càmita wèepunípináwa càide iyúwa sùmanáí iwènúadéeyéica ráunamáita íiwitáisewa madécaná yàawiría, càiyéide iyúwa ída cachàiníiri cáuli, màladàca nacái iwatèeyéica. Càmita wamàacapiná macái wàlisàì tàacáisi iméeràidaca wía Dios íicha càide iyúwa cáuli itécaalí cáli ichùmalé déeculé. Càmita wabatàapiná nachìwáidaca wía níara cachìwéeyéica imàníiyéica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi íimáaná.

¹⁵ Néese iwàwacutá cáinináca waicáca áibanáí watàanícaténá nalí éeréeri iyú wacàlidáanápíná nalí yáí báisíiri tàacáisica yéewanápíná wadàwinàidaca wáiwitáisewa Cristo íiwitáise iyú càide iyúwa béeyéi wamànicaténá càide iyúwa Cristo iwàwáaná, wáiwitápucáináni, wía yeebáidéeyéica itàacái, càiyéide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irìcu.

¹⁶ Iná macáita wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái càiyéide iyúwa Cristo iiná, wàyaca abédanamata Cristo yáapicha, wáiwitápucáináni. Abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca càide iyúwa abéeri wenàiwica iiná. Yá nacái cachàinicaalí macái wéená íiwitáise Cristo ìwali, wáibaidacaalí cayába Cristo irípiná nacái, yásí cachàinica wáiwitáise yàacawa macáita, wamichàida nacái wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa.

La nueva vida en Cristo

¹⁷ Yácata tàacáisi nùuméricuéca pirí, nuchùulièricuéca iyú pía nacái Wáiwacali íipidená ìwali Wáiwacali ichùulíacáináté nucàlidáanápínácué piríni: Picácué pìya quirínama càide iyúwa áibanáí iyáaná càimíiyéica yeebáida Dios itàacái, imàníiyéi nacái càide iyúwa íimáaná áiba íiwitáisesi canéerica iwèni.

¹⁸ Catáca meedá náiwitáise nabáyawaná ìwalísewa. Canáca nacáuca wàlisàì càimíiri imáalàawa Dios yèerica wenàiwica irí, càmicáiná nálía Dios ìwali. Càmita nálía Dios ìwali matuícáiná náiwitáise.

¹⁹ Dàalaca náiwitáise ichàbanamawa, càmita quirínama báica nía nabáyawaná ìwalísewa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali. Càmita quirínama náináidacawa napíchaléwa nabáyawaná ìwaliwa, nadéca namàacaca níawawa namànicaténá náapichawáaca máini báawéeri wawàsi nainá iyúwa áibanáí

yàacuésemi, yá namànica casaquèeri wawàsi macái íiwitáanáta máiwitáiséeri iyú nasímáidáanápiná níawawa.

²⁰ Quéwa càmitatécué pialía Cristo ìwali pìyáanápinácué meedá iyúwa nàyáaná, níái càmiyéica yáalíawa.

²¹ Núaliacawa pidécuéca péemiaca Cristo iináwaná ìwali, idéca nacái Cristo yéewáidacuéca pía píaliacaténácuéwa càirínácaalí yái báisíiri tàacáisica.

²² Piúcacué píchawa píiwitáise bàaluisàimiwa yái iyúwaté pìyáaná bàaluité, yái píiwitáise yáaséerimica. Bàaluité piwàwacatécué pimànica yái càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica, ínáté píiwitáise bàaluisàimi ichìwáidacatécué pía.

²³ Pimàacacué Dios iwàlisàidaca píiwitáise piwàwalìcu.

²⁴ Piyacué píiwitáise wàlisài yáapichawa, yái píiwitáise cuéca Dios idàbéericaté, Dios íiwitáise inacáiripiná pìyacaténácué machacànìiri iyú, mabáyawanéeri iyú nacái càide iyúwa báisíiri tàacáisi íimáaná.

²⁵ Iná picácué pitàaní pichìwawa áibanái irí. Néese pitàanicué báisíiri iyúta piríwáaca iwàwacutácáiná abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wíacáiná canánama wáalimáwanama, abéeri Cristo iiná ìwalíséerica wía, yái Cristo iiná iyéerica cháí èeri irìcu.

²⁶ Calúacaalícué pía, picácué pimàni pibáyawanáwa, néese piúcacué píchawa pilúawa ipíchawáise èeri iwàlùacawa; pimàacacué caquialéta nacái piwàwawa íicha càirínácaalí báawéeri áibanái imànìiri pirí.

²⁷ Calúacaalícué pía déecuiri iyú, yásí màulenáca Satanás yáalimáidacuéca pía, pimànínápinácué pibáyawanáwa.

²⁸ Cawinácaalí péenácué cayédeeri, iwàwacutá iyamáidaca iyéedùaca íbaidacaténá machacànìiri iyú icáapi iyúwa yéewanápiná idèniaca yàasuwa cayába iyúudàcaténá catúulécanéyèi wenàiwica.

²⁹ Picácué pitàaní báawéeri wawàsi ìwali, néese pitàanicué cayábéeri wawàsi ìwali, càirínácaalí wawàsi iwàwacutéerica wenàiwicanái yéemiaca, abéerita yái wawàsi iyúudèripináca wenàiwica yéemièyèicuéca picàlidáaná, pimichàidacaténácué náiwitáise, yéewanápiná Dios imànica nalí cayábéeri mawènìiri iyú ìwalíse yái picàlidéericuéca nalí.

³⁰ Picácué pitàaní báawéeri wawàsi ìwali ipíchanácué achúmaca pimànica Espíritu Santo iwàwa, yái Dios mabáyawanéerica. Yái Espíritu Santoca idéca iwàlùacuécawa piwàwalìculé yáasáidacaténácué Dios yàasunáica pía. Càipiná Espíritu Santo imànica èeri imáalàacaalípináwa, Dios iwàsàacaalípinácué píawa macái yùuwichàacáisi íicha.

³¹ Piúcacué píchawa yái báawáanáca piicáyacacécawa. Piúcacué píchawa pilúawa. Picácué picuísáyacacawa, càita nacái

picácué pitàaní áibanái ìwali báawéeri iyú; càita nacái piúcacué pìchawa macáita piíwitáise báawéeriwa.

³² Néese cayábacué piíwitáise piápichawáaca, càita nacái catúulécanacué piicáyacacawa, pimàacacué piwàwawa ícha càirínácaalí báawéeri péenásàiri imànírica pírí, càide iyúwa Dios imàacáanáté iwàwawa wabáyawaná ícha Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná.

5

Como deben vivir los hijos de Dios

1 Píacué Dios yéenibeca, cáininéeyéica Dios iicáca, piyacué càide iyúwa Dios iyáaná.

² Cáininacué piicáyacacawa, càita nacái cáininacué piicáca Dios, áibanái nacái, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, yá imàacacaté icáucawa yéetacáténátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio. Yá casíimáicaté Dios iicáca Cristo cáininácáináté Cristo iicáca wía imàacáanápínáté icáucawa wáichawalíná. Dios iicáca Cristo yéetáanáwa iyúwa cayábéeri ofrenda, sacrificio nacái neeméerica pumèníiri isàni yáapicha.

³ Píacué nuénánáica, Dios yàasunáicáinacué pía, íná iwàwacutácué canácatáita piimá áiba wenàiwica yáapicha càimíríca pinírísíwa, càimíchúaca nacái píinusíwa. Càita nacái iwàwacutácué canácatáita pimàni casaquèeri wawàsi piiná iyúwa, càita nacái picácué piwàwa piásupínáwa áibanái yàasu.

⁴ Picácué picàlida casaquèeri tàacáisi. Càita nacái picácué picàlida tàacáisi canéeri iwèni càide iyúwa máiwitáiseeyéi. Càita nacái picácué piicáaní casaquèeri tàacáisi ìwali. Macái tàacáisi casaquèeri, càmita iyúudàa wenàiwica. Néese, cayába cachàiniwanái piacaalícué Dios irí cayábéeri.

⁵ Dios imàacapíná walí cayábéeri cawènírica, wía Dios yéenibeca áiba èeriwa wawàlùacaalípináwa chènuniré, yái yàcalé Cristo icùacataléca macáita Dios yáapicha. Quéwa píalíacuéwa canácata néená iwàlùèripínáca néré, ibatàa abéeri néená piná, cawinácaalí càimíyéica yeebáida Cristo itàacái, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha càimíríca nanírísíwa, càimíchúaca nacái náinusíwa, nía nacái imàníyéica casaquèeri wawàsi iiná iyúwa, nía nacái iwàwéeyéica yàasupínáwa áibanái yàasu, Dios iicácáiná nía iyúwa wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáiwaná icàaluíná cáininácáiná naicáca cawèníiri wawàsi Dios ícha.

⁶ Picácué pibatàa áibanái ichìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú pimànicáichacué càiri báawéeri máinicáiná báawaca Dios iicáca yái namànírica, yásí yùuwichàida níawa manuísíwata, cawinácaalí càimíyéica imàni càide iyúwa Dios ichùulianá.

7 Iná picácué piacawéerida wenàiwica imàniyéica càiri báawéeri.

8 Bàaluité piyacatécué catéeri píiwitáise yáapichawa, pimànicáinátécué pibáyawanáwa, quéwa siúcáisede piyacuéca amaléeri píiwitáise yáapichawa, piyacuéca nacái iyúwa camalási cháí èeri irìcu, piyacáinácué abédanamata Wáiwacali yáapicha, píasáidacáinácué nacái áibanái irí càinácaalí Dios íiwitáise iyaca. Íwàwacutácué piyaca càide iyúwa wenàiwica amaléeyéi íiwitáise, iyéeyéica mabáyawanéeri iyú càide iyúwa báisíiri tàacáisi íimáaná.

9 Wèepunícaalíwa amaléeri wáiwitáise yáapichawa càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca mabáyawanéeri iyú, yásí cayábéeri wáiwitáise, wàyaca nacái machacàníiri iyú, wèepuní nacáiwa càide iyúwa báisíiri tàacáisi íimáaná.

10 Píalimáidacué pimànica yái casíimáirica Wáiwacali iicáca.

11 Picácué pimàni pibáyawanáwa canéerica iwèni náapicha níara áibanái yèepuníyéicawa catéeri íiwitáise yáapichawa, càmiyéica yáalíawa Dios ìwali, néese píalàacué nía náalíacaténáwa báawaca Dios iicáca yái namàníirica.

12 Iwàwacutácué píalàaca nía namàacáanápíná náichawa yái báawéerica namàníirica, máinicáiná báawacani yái namàníirica nainá iyúwa ibàacanéeri iyú áibanái íicha, íná báica natàanica ìwali.

13 Quéwa píalàacaalícué nía Dios itàacái iyú, yásí náalíacawa namànica nàacawa nabáyawanáwa.

14 Iná càì íimaca áiba tàacáisi:

“Pía yèepuníiricawa íiwitáise catéeri yáapichawa, pimànicáiná pibáyawanáwa matuíbanáiri iyú Dios íicha, càica píade iyúwa wenàiwica iiméerica iyaca, iyúwa nacái yéetéerimiwa; íná iwàwacutá piwènúadaca píiwitáisewa pibáyawaná íichawa càide iyúwa wenàiwica icawàacaalíwa idapùle íichawa, iyúwa nacái yéetéerimiwa imichàacaalíwa yéetácáisi íicha, yásí amaláca Cristo imànica píiwitáise piyacaténá machacàníiri iyú Cristo icamaláná irìcu”, íimaca yái tàacáisisca.

15 Iná piicácué píichawa cayába, picùacué píawawa piyacaténácué machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué piya càide iyúwa máiwitáiseeyéi wenàiwica, néese piyacué cáalíacáiri iyú.

16 Picácué piúca èeri máiwitáiseeri iyú, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri èeri imanùbaca, idècunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu ipíchawáise èeri imáalàacawa, máinicáiná èeri mìnánái imànica ibáyawanáwa siúcade.

17 Picácué máiwitáise pía, néese péewáidacuéwa píalíacaténácuéwa càinácaalí Dios iwàwáanácué pimànica.

18 Picácué picàma ipíchanácué pimáalàidaca píawawa máiwitáiséeri iyú, néese pimàacacué Espíritu Santo icùaca píiwitáise manuíswata pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

19 Pitàanicué piacawa piríwáaca Wáiwacali iináwaná ìwali. Pimichàidacué píiwitáisewáaca salmos iyú, himnos iyú nacái, cantos iyú nacái ichàiniadéeyéica wáiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú. Picántàacué manuíswata casímáiri iyú Wáiwacali irí, piacué nacái irí cayábéeri.

20 Piacué mamáalàacata Wáaniri Dios irí cayábéeri ìwali yái macáita imàaquéricuéca pirí. Piacué Dios irí cayábéeri Wáiwacali Jesucristo ípidená ìwali, piyacáinacué abédanamata Jesucristo yáapicha.

La vida familiar del cristiano

21 Cáimiétaquéeri iyúcué piicáyacawa, péemiacué piríwáaca nacái piacaténácué Cristo icàaluíná.

22 Piacué inanái canìriyéica, pimànicué càide iyúwa pinìri ichùullaná pía, pimànicaténácué càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná.

23 Iwàwacutácué peebáidaca pinìri itàacáwa Dioscáiná idéca imàacaca píiwitápupináni, yái pinìrica, càide iyúwa Dios imàacáaná wáiwitápupiná yái Cristoca, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo idéca nacái iwasàaca wía Dios yàasu yuwichàacáisi ícha, wía càiyéide iyúwa Cristo iiná cháí èri irícu. Càica wíade iyúwa Cristo iiná wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha.

24 Néese càide iyúwa iwàwacutáaná wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái wamànica càide iyúwa Cristo ichùullaná wía, càita nacái piacué inanái canìriyéica iwàwacutácué pimànica macáita càide iyúwa pinìri ichùullaná pía.

25 Piacué asianái cáinuíyéica, iwàwacutácué cáinináca piicáca pínuwa, càide iyúwaté cáinináaná Cristo iicáca wía, wía yeebáidéeyéica itàacái. Yá Cristo imàacacaté icáucawa yéetáanápinátéwa wáichawalíná.

26 Cristo imànicaté càì yeedácaténá wía yàasunáipináwa idécanáamité masacàaca imànica wáiwitáise báawéeri ícha itàacái iyúwa wabautizácaalítéwa wáasáidacaténaté weebáidaca itàacái.

27 Cristo imànicaté càì yéewanápiná imàacaca wabàlùacawa ípunita chènuniré icànéeyéipiná mèlumèluíri iyú, cayábéeyéi iicácanáwa, canéeyéi ibáyawaná ibatàa achúméeríina piná, néese mabáyawanéeyéi Cristo irípiná, wía yeebáidéeyéica itàacái.

28 Asíali idènìacaalí ínuwa, yá iwàwacutá cáinináca iicáca úa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Cawinácaalí cáininéerica

iicáca ínuwa, imànica ìyaca íríwa cayábéeri, Dios iicácáiná níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica.

²⁹ Canáca asìali báawéeri iicáca iináwa, néese icùaca iináwa yàacàsi iyú, bàlesi iyú nacái. Càita nacái iwàwacutá asìali iicáca ínuwa càide iyúwa iicáaná iináwa, icùacaténá úa cáininéeri iyú, càide iyúwa Cristo icùaná wía cáininéeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³⁰ Cristo icùaca wía wàyacáiná iyúwa iiná cháí èeri írìcu. Wía nacái, càica wíade iyúwa Cristo iiná ìwalíséeyéi, wía yeebáidéeyéica itàacái wàyacáiná abédanamata Cristo yáapicha càide iyúwa inanái ùyáaná abédanamata unìri yáapichawa.

³¹ Dios itàacái icàlidacaté walíni, yái tàacáisi profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicuise. Ímaca: “Iná asìali yàacawa yáaniri íchawa, yáatúa ícha nacáíwa, ìyacaténá abédanamata ínu yáapichawa. Néese idécánáami asìali iimáca úapicha, yásí Dios iicáca níái pucháibaca iyúwa abéeri wenàiwica”, càì ímaca.

³² Máiní iwàwacutá wawàwalica yái cayábéeri tàacáisica Dios yáasáidéerica walí asìali ìwali ínu yáapichawa, quéwa nuwàwa nuéwáidacuéca pía comparación iyú, Cristo ìwali, yàasu wenàiwicanái yáapichawa nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái.

³³ Iná nucàlidacuéca pírí àniwani, iwàwacutácué macáita péená cáinináca iicáca ínuwa càide iyúwa cáinináaná iicáca yáawawa. Càita nacái píacué canìríiyéica, iwàwacutácué píicáca pinìriwa cáimiétaquéri iyú, pimànicué nacái càide iyúwa ichùulianá pía.

6

¹ Píacué sùmanái, peebáidacué càide iyúwa pisèenái ichùulianácué pía píasáidacaténácué cáinináca piicáca Wáiwacali, cayábacáiná pimànicaalícué càì.

²⁻³ Iyaca abéeri ichùulianáasi máiníricué iwàwacutá piwàwalica, icàlidéericuéca pírí càinácaalí Dios ichùulianá pimànica. Dios ímacaté cáimiétacanéri iyú imàninápiná cayábéeri nalí cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacáisica ímèerica: “Píacué nacái píaniri ímiétacanáwa, píatúa ímiétacaná nacáíwa, casíimáicaténácué piwàwa, pìyacaténácué nacái madécana èeri cháí èeri írìcu”, càité ímaca yái Diosca.

⁴ Néenicué pía quéenibéeyéica, picácué pichùulla péenibewa lúasi iyú mamáalàacata ipíchanácué píalimáidaca piicáwa nía àta calúacataléta náiwitáise. Néese pidàwinàa nía neebácaténá pitàacái. Péewáidacué nía nacái, píalàacué nía, pimichàidacué nacái náiwitáise neebáidacaténá Wáiwacali itàacái, cáininácaténá nacái naicáca Wáiwacali.

⁵ Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca íbaidéeyéica mawèníiri iyú, peebáidacué píiwacanánái itàacáiwa ichùulièyéicuéca pía

cháí èeri irìcu. Píacué náimiétacaná, nacàaluíniná nacái, báisíiri iyú. Píibaidacué nali cachàiníiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Cristo irípiná.

⁶ Píibaidacué nali cayábéeri iyú càiripináta, cà mírica abéta naicáidacaalícué pirí cayábaténácáita naicácué pía meedá, néese píibaidacué iyúwa Cristo yàasu wenàiwica íbaidéeyéica irípiná, pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná macái pichàini iyúwa báisíiri iyú.

⁷ Pimànicué píibaidacaléwa casímáiri iyú càide iyúwa píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali irípiná, cà mírica èeri mìnánái irí meedá.

⁸ Càicué píibaida píalíacáinácuéwa Wáiwacali yàanápiná wali cawèniyéi wamanùbaca nacáitawa ìwalíise yái cayábéerica wamàníirica, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía íbaidéeyéica mawèníiri iyú, càita nacái wèpunícaalíwa máiwacalináwaca.

⁹ Píacué wenàiwica íiwacanánáica, pimànicué cayábéeri píasu wenàiwicanái iríwa càide iyúwa nuchùulíaná nía náibaidáanápinácué pirí cayába. Picácué píbáulia picapèedáidáanápiná nía náibaidacaténácué pirí cachàiníiri iyú. Píwàwalícué Wáiwacali chènuníiséeri ichùullícuéca pía, càita nacái ichùullícué píasu wenàiwica, cáininácáiná Wáiwacali íicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, càmita nacái íicá abéeri wenàiwica iyúwa cayábéeri áibanái íicha.

Las armas espirituales del cristiano

¹⁰ Néese nuénánái, cachànicué píiwitáise Wáiwacali ìwali, íiwitáise manuíri iyú.

¹¹ Càide iyúwa úwisàiri ìwalícaalí íbàlewa dàaléeri hierro nacáiri ípíchaná yùuwidenái isutàacani, càita nacái picùacué píawawa Dios ichàini iyú macáita. Peedácué píriwa Dios íicha píiwitáise íbàlíanápináwa hierro nacáiri cachàiníicaténácué píiwitáise macàaluínináta Satanás íipunita, càide iyúwa úwisàiri íbàlùacaalíwa tàì íiméeri iyú yùuwidenái íipunitawa. Iwàwacutácué cachànica píiwitáise Dios ichàini iyú ípíchaná yái ícháawàidéerica wía íipidenéeri Satanás ímawèníadacuéca pía, yái cachíwéerica yáalímáidéerica wenàiwica namànínápiná nabáyawanáwa.

¹² Càmicáiná wamàni úwi èeri mìnánái íipunita, néese wamànica wàacawa úwi náipunita níara canéeyéica íiná, canéeyéica yáapi, demonio íiwacanánáica cáuli irícuíyéica, níái báawéeyéica ángel ichùulíeyéica èeri mìnánái catéeyéi íiwitáise.

¹³ Iná peedácué píriwa píiwitáise íbàlíanápináwa hierro nacáiri, Dios ímàaquéericuéca píri cachàiníicaténácué píiwitáise cáinácaalí báawéeri èeri náalímáidacatáitacué pía. Màulenácaalícué píimànica píiwitáisewa úwicái pína, yási

píalimácué pibàlùacawa tàì íiméeri iyú Satanásnáì ípunita yéewanápinácué càmita pimàni pibáyawanáwa.

14 Càide iyúwa úwisàiri ibàlùacaalíwa tàì íiméeri iyú yùuwidenáì ípunitawa, càita nacáì cachàinica píiwitáise Wáiwacali ìwali mamáalàacata ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía. Càide iyúwa úwisàiri idacùacaalí ìwaliabàawa yàasu cinturónwa ipíchaná ibàle hierro nacáiri icaláacawa ícha, càita nacáì picùacué cayába píawawa báisíiri tàacáisi iyú. Yáì úwisàiri ìwalica ìwaliabàawa dàaléeri ibàlewa yùucutalicubàawa ipíchaná yùuwidenáì isutàacani. Càita nacáì iwàwacutácué piyaca machacàniiri iyú mabáyawanéeri iyú nacáì picùacaténácué píawawa ipíchanácué Satanás imawèniadaca pía.

15 Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí izapatonniwa yéewanápiná imusúacawa caquialéta imànicaténá ùwicáì, càita nacáì péewáidacuéwa cayába picàlidacaténácué áibanáì irí yáì tàacáisi cayábéerica íiméerica Cristo imàacaca wenàiwica nàyaca matuíbanáiri iyú Dios yáapicha.

16 Máini iwàwacutá úwisàiri icáapica yàasu manuúri escudowa, yáì wawàsi dàaléerica, cáucuúri nacáì úwisàiri itéerica icáapi irícuwa ichacàidacaténá íchawa ipièrica ipualé chucùlu yeeméericawa ipìacawa ipualé. Càita nacáì peebáidacué Cristo itàacáì tàì íiméeri iyú picùacaténácué píawawa Satanás ícha, yáì báawéerica yáalimáidéerica wía cachàiniiri iyú càide iyúwacué ichàwidàaca nacáicaalí wía chucùlu yeeméeri iyúwa, wamànicaténá wabáyawanáwa, waméyáacaténáwa weebáidaca Cristo itàacáì.

17 Néese àniwa càide iyúwa úwisàiri ibàlìacaalí íiwitawa dàaléeri càyawa nacáiri iyú ipíchaná nanúaca íwita, càita nacáì iwàwacutácué piwàwalica Cristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íná éwitacué Satanás icháawàacáaníta piináwaná ìwali Dios irí, càicáaníta càmitacué iwàwacutá pimànica pibáyawanáwa. Néese càide iyúwa úwisàiri yeedácaalí espada machete nacáiri ipélicaténá yùuwidenáìwa, càita nacáì iwàwacutácué peedáca piríwa Dios itàacáì, yáì wacáapisàì Espíritu Santo imàaquéerica walí, péewáidacué nacáìwa Dios itàacáì ìwali, píalíacaténácuéwa ìwali piwàwallícuísewa, yéewanápinácué picàlidaca áibanáì iríni. Càita píalimácué pimànica ùwicáì Satanás ípunita.

18 Pìacué pimànica ùwicáì Satanás ípunita èeri imanùbaca: Picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ícha. Pisutácué Dios ícha manuísíwata càiripináta, càide iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué pisutáca Dios ícha. Piicácué píichawa cayába, pichàiniadacué píiwitáisewa, picácué piúca piwàwawa, néese pisutácué Dios ícha nalípiná, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

19 Pisutácué nacáì Dios ícha nulípiná imàacáanápiná

núalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná núumaca nucàlidacaténá cayába yáí tàacáisi cayábéerica ímérica Cristo iwasáaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, nucàlidacaténáni macàaluínináta áibanái irí, yáí tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha bàaluité quéwa yáí imàaquérica wáalíacawa ìwali siùcade.

²⁰ Dios idéca ibànùaca núa nucàlidacaténá inùmalicuíse yáí tàacáisi cayábéerica. Siùcade nùyaca presoíri iyú nucàlidacáiná áibanái iríni càide iyúwa Dios ibànùaná núa nucàlidáanápináni. Iná pisutácué Dios íicha nulípiná nucàlidáanápiná itàacái macàaluínináta.

Saludos finales

²¹ Yá nubànùacué pìatalé yáí Tíquicoca, wéénàsàiri cáininéerica waicáca iyúudèeri cayába nacái wáibaidacaténá Wáiwacali irípináwa. Yá Tíquico icàlidapinácué pirí nuináwaná ìwali, ìwali nacái yáí numàníirica.

²² Iná nubànùacué pìataléni icàlidacaténácué pirí waináwaná ìwali. Càipiná ichàiniadacué piwàwawa.

²³ Nusutácué Wáaniri Dios íicha pirípinácué Wáiwacali Jesucristo nacái namàacáanápinácué piyaca matuíbanáiri iyú, píacué macáita wéénánáica, cáininácaténácué piicáyacacawa nacái, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

²⁴ Nusutácué Dios íicha nacái pirípiná imàníinápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú macáitacué píá cáininéeyéica iicáca Wáiwacali Jesucristo mamáalàacata báisíiri iyú càiripináta.

FILIPENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Timoteo yáapicha, Jesucristo yàasu wenàiwicaca wía, íbaidéyéica iripiná. Watànàacué pirí cuyàluta píacué Filipos iyacàlená mìnanáica, píacué Dios yàasu wenàiwicaca iyéyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, macáitacué pía yeebáidéyéica itàacái, píacué nacái ancianonáica, diácononái nacái canánama.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namànínapínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàacáanápínácué pìyaca matuìbanáiri iyú.

Oración de Pablo por los creyentes

³ Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri macái imanùbaca nusutácaalí ícha pirípinácué.

⁴ Nusutáca Dios ícha pirípinácué, yá macái yàawiríata mamáalàacata nusutácué Dios ícha pirípiná canánama casímáiri iyú.

⁵ Casímáicué nuwàwa pìwali piyúudàacáinácué núa nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali áibanái irí náalíacaténáwa iwàwa iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Piyúudàacatécué núa bàaluité idàbacatáisetacué péemìaca Jesucristo iináwaná ìwali àta siuca nacáide.

⁶ Bàaluité peebáidacuéca Jesucristo itàacái, yáté Dios idàbacatécué imànica íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise, yáté imàacacué pirí píiwitáise wàlisài pimànicaténácué cayábéeri. Càita nacái núalíacawa báisiiri iyú Dios imànipinácué yái íbaidacalé cayábéeriwa piwàwalicuise mamáalàacata àta imáalàidacataléta ichùnàacuéca píiwitáise cayábéeri iyú néenialípiná Jesucristo yàanàapínácaalí àniwa.

⁷ Cayábéeriquéi nuínáidáanácawa càì pìwalicué casímáiri iyú cáininácáinácué nuicáca pía, Dios imànicáinácué pirí cayábéeri nacái càide iyúwa imàníiná nulí cayábéeri siuca idècunitàacá nùyaca cháì presoíyéì ibànalicu, càita nacái macái yàawiríata nubàlùacaalíwa náipunita nacái níái nacuèrinánáica nucàlidacaténá nalí nuináwanáwa nuebáidáaná Jesucristo itàacái, núasáidacaténá nacái báisiiricani yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁸ Dios yáalíacawa máini cáinináca nuicácuéca pía macáita Jesucristo imàacacáiná cáinináca nuicácuéca pía manuísíwata.

⁹ Nusutácué Dios ícha pirípinácué iyúudàanápínácué pía cáininácaténá piicáyacacawa cachàiniwanái mamáalàacata, imàacáanápínácué nacái cáalíacáica pía manuísíwata

píalíacaténácuéwa càinácaalí Dios iwàwáaná pimànica, píalíacaténácué piicáca cayábéeri báawéeri íchaná.

¹⁰ Càita nusutácué Dios ícha pirípinácué píalíacaténácuéwa piicáca cayábéeri báawéeri íchaná, pimànicaténácué nacái cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata. Càicaalícué pimànica, yásí píalímácué piyaca masaquèeri iyú, canácata yáaliméeripiná íchàawàacuéca piináwaná ìwali Cristo yàanàpinácaalí àniwa.

¹¹ Pimànicué cayábéeri manuísíwata Jesucristo ichàini iyú yéewacaténá áibanái wenàiwica náináidacawa cayába Dios ìwali, natàanicaténá nalíwáaca cayábéeri iyú Dios ìwali nacái.

Para mi la vida es Cristo

¹² Píacué nuénánáica, nadéca náucaca núa presoíyéi ibànaliculé báawacáiná naicáca yái nucàlidáanáca Jesucristo iináwaná ìwali. Quéwa nuwàwacué píalíacawa macáita yái nuchàbáanácaawa iyúudàaca áibanái wenàiwica nacàlidacaténá yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹³ Iná yéewa macáita wenàiwica, nía nacái úwi ìyéeyéica nacuèeriná icapèe manuírí irícuwa, càita nacái macáita áibanái wenàiwica ìyéeyéica cháí yàcalé, náalíacawa nuináwaná ìwali presoca núa nuebáidacáiná Cristo itàacái.

¹⁴ Nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìyéeyéica cháí yàcalé, batéwa macáita nachàiniadaca náiwitáisewa idécanáami naicáca núa presoíyéi ibànalicu. Naicácáiná nuیدنلaca nùuwichàanáwa matuúbanáiri iyú, íná cachàinica náiwitáise manuísíwata cachàiníwanái. Càmita cáalu nacàlidaca Dios itàacái, néese náibàaca nawàwawa Wáiwacali iwéré iyúudàanápíná nía nacái.

¹⁵ Báisíta abénaméeyéi nèewi nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca caináwanáca náicha núa. Nawàwaca namawèniadaca núa meedá. Quéwa áibanái nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cayábéeri náiwitáise yáapichawa.

¹⁶ Nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa, náalíacáináwa Dios idéca imàacaca presoca núa nucàlidacaténá madécaná wenàiwica irí càinácaalí ímáaná yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁷ Quéwa níara báawéeyéica iicáca núa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali caináwanácaténá nuícha nía. Càmita báisí nawàwa nacàlidaca Cristo iináwaná ìwali, néese nawàwa meedá càulenáca cachàiníwanái namànica nulíni presocáiná núa.

¹⁸ Quéwa éwita nacàlidacáanáta Cristo iináwaná ìwali báawacáiná naicáca núa, càicáanáta càmita achúma nuwàwa ìwali. Néese casímáica nuwàwa, càide iyúwa casímáiná nuwàwa nacàlidacaalí Cristo iináwaná ìwali cáininácáiná naicáca núa.

¹⁹ Yá mesúnamáita casímáica cachàiníwanái nuwàwa núalíacáináwa macáita yái namáníríca iyúudàanápíná

numusúacawa cayába, pisutácáináciu Dios ícha nulípiná, Espíritu Santo nacái iyúudàaca núa, yái Espíritu Jesucristo ibànuèrica yàacawéeridacaténá wía.

20 Núalíacáináwa báisíri iyú nuwàwalicúsewa Dios càminápiná ibáiniada núa ìwalíse yái nuebáidàanaca itàacái nucùcaténá iyúudàaca nutàaníca nalí; néese núalíacawa iyúudàanápíná núa nutàanícáténá macàaluínináta nàacuésemi macáita. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali iyúudàanápíná núa càide iyúwa iyúudàaná núa càiripínáta núsáidacáténá cayábéeri iyú cachàiniwanái máini cayábéericani, yái Cristoca, cachàiníri nacái íiwitáise. Càipíná Dios iyúudàaca núsáidaca cáimiétacanéericani yái Cristoca, idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu, càita nacái nuétácaalíwa.

21 Nuwàwa núsáidaca cachàiníríca íiwitáise yái Cristoca, núacáiná nudéca numàacaca núawawa Cristo irí numànicáténá abéerita càide iyúwa iwàwàaná idècunitàacá nùyaca cháí èeri irìcu; néese nanúacaalí núa Cristo ìwali nuebáidacáiná itàacái, yá cayába cachàini nulíni íchéi nùyàanaca cháí èeri irìcu níacáiná madécaná yáwanái wenàiwica néemìapíná Cristo iináwaná ìwali nuétáaná ìwalíse, yá nacái nùyapínaca yáapicha chènuniré.

22 Quéwa núalíacawa núalimá nuíbaidaca mamáalàacata Cristo irípiná nuyamáacaalícáwa cháí èeri irìcu. Iná càmita núalíawa càirínácaalí nuwàwéeri náicha, yái nucáuca cháí èeri irìcuíríca, càmicaalí nucáuca chènuníséeri.

23 Máini càulenaca núalíacáténáwa càirínácaalí náicha nuwàwéeri numànica. Nuínáidacaalíwa abéerita nùwaliwa, yá nuwàwa nuétácawa yéewanápíná nùyaca Cristo yáapicha chènuniré cayábacáiná cachàinica nulíni nùyàanaca néeni ícha èeriquéi.

24 Quéwa, nuwàwalícaalícúé pía, yá núalíacawa iwàwacutácué nùyaca píapicha cháí èeri irìcu, nuyúudàacáténácué pía.

25 Núalíacáináwa iwàwacutáanáciu nuyúudàaca pía quiríta, íná yéewa nuebáidaca nuwàwalicúsewa nùyàanápínáciu mamáalàacata píapicha cháí èeri irìcu nuchàiniadacáténáciu píiwitáise peebáidacáténáciu Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata, casímáiri iyú nacái.

26 Iná nùyapínacaalícúé píapicha àniwa, yásí cáimiétaquéri iyúpiná piicáca Cristo Jesús nùwallísená, icùacáiná núa cayába.

27 Péemíacúé abéeri wawàsi: Máinícúé iwàwacutáca pìyaca machacàníri iyú càide iyúwa Cristo iyàanáté, yéewanápíná áibanái iwàwaca yémìaca Cristo iináwaná ìwali. Càita nùacaalí nupáchíacuéca pía, càmicaalícúé nacái nùawa pìatalé, yá nuwàwacúé nuémìaca piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái tàì ímèeri iyú, abédanamacacúé nacái píiwitáise píapichawáaca Espíritu Santo íchàini iyú. Càita iwàwacutácué pimànica ùwicái Dios irípiná: Píibaidacúé Dios irípiná cachàiníri

iyú píapichawáaca picàlidacaténácué macàaluínináta yái tàacáisica, yéewanápiná áibanái yeebáidaca Jesucristo itàacái, yéewacaténá iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²⁸ Picácué máiwitáise pía picalùniwa piùwidenái ìwalísewa, ibatàa abé yàawirípiná. Piùwidenái iicácaalícué pìdenìaca piùwichàanáwa Cristo irípiná matuíbanáiri iyú, yásí náalíacawa amaléeri iyú nàuwichàanápinácawa càiripináta nabáyawaná ìwalísewa. Càipiná nacái Dios imàacacué píalíacawa Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²⁹ Dios idéca imànicuéca pirí yái cayábéerica Cristo ìwalísená: Dios imàacacué peebáidaca Cristo itàacái, càita nacái Dios imàacacué piùwichàacawa Cristo irípiná cháí èeri irìcu, peebáidacáinácué itàacái.

³⁰ Píacué, núa nacái abédanamata wamànica wàacawa ùwicái Dios irípiná. Càita wamànica ùwicái: Wàuwichàacawa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái. Bàaluté piicácuéca namànica nulí báawéeri nùyacaalítécué píapicha. Pidécuéca péemiaca nuináwaná ìwali àniwa namànica nulí báawéeri mamáalàacata cháí. Càita numànica nùacawa ùwicái Dios irípiná.

2

La humillación y la grandeza de Cristo

¹ Píacué nuénánáica, núalíacawa Cristo idéca imichàidacuéca píiwitáise, pidécuéca pichàiniadaca piwàwawa nacái cáininácáinácué Cristo iicáca pía. Núalíacawa nacái Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía. Càita nacái núalíacawa piicáanácué áibanái ipualé, cáinináca piicácuéca nía nacái.

² Iná yéewa píalimácué casímáica pimànica nuwàwa pimànicaalícué cà: Abédanamacué píiwitáise píapichawáaca, píacué macáita. Cáininácué piicáyacawa. Abédanamacué piwàwa píináidacawa, píibaidacué cachàiníiri iyú Dios irípiná macáita pimanùbaca iyúwa.

³ Picácué pimàni piríwata cayábéeri yéewanápiná meedá caináwanácuéca pía áibanái íicha; càita nacái picácué cáimacái piicáca píawawa. Néese iwàwacutácué piicáca píawawa iyúwa càimíiri cachàini áibanái íicha. Picácué picutá cachànicaténá pimànica píawawa áibanái íicha, néese piicá áibanái iyúwa cayábéeyéi íiwitáise píicha.

⁴ Picácué pimàni abéerita piríwata cayábéeri, néese picutácué piyúudàacaténá áibanái, pimànicaténácué nalí cayábéeri.

⁵ Píináidacuéwa càide iyúwaté Cristo Jesús íináidáanáwa.

⁶ Càité Cristo Jesús imànica: Ewitaté Dioscáanítani, yái Cristo Jesúsca, càicáaníta càmitaté cachàini imànica yáawawa áibanái íicha macáicaténaté yàaca icàaluíniná càiride iyúwa abéeri Dios inacáiri.

- 7 Néese iwàwacáináté imànica càide iyúwaté Dios iwàwáaná, ínáté Cristo Jesús imàacaca íchawa ichàini manuíríwa, yá nacái icamalánáwa icànéerica mèlumèluírí iyú chènuniré Dios yáapícha. Yáté Cristo Jesús imànica yáawawa iyúwa Dios yàasu wenàiwica íbaidacáténá Dios írí, yá ímusúacaté íicá èeri iyúwa wenàiwica.
- 8 Yèepunícátéwa iiná èeri írìcuírí yáapíchwawa, yá iyacaté càide iyúwa càmiírí cachàini náicha canánama. Dios ichùullacaté Cristo Jesús yéetáanápínátéwa, yá Cristo Jesús imànicaté càide iyúwaté Dios ichùullanáni. Càmitaté yéetáwa càide iyúwa macái èeri mìnánái yéetáanáwa, néese yùuwichàacaté yéetácáisi máinírí báawaca, báiri nacái wenàiwica íicáca nanúacáináténi cruz ìwali càide iyúwa nanúaná wenàiwica imàníríca íbáyawanáwa manuísíwata.
- 9 Ináté idécanáamité Jesús imichàacawa yéetácáisi íicha, yá Dios imàacacaté Jesús ìyaca cáimiétacanéeri iyú áibanái íicha canánama, yéewacáténá macáita yàaca Jesús iyéininá iyúwa Dios.
- 10 Càité Dios imànica Jesús írí yéewanápiná macáita nàaca Jesús icàaluíniná, macáita níara ìyéeyéica chènuniré, nía nacái èeri írìcuíyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Càipíná nàaca Jesús iyéininá Dioscáiná idéca imàacaca cachàinicaní náicha canánama.
- 11 Yá macáita nacàlidapíná Jesucristo ìwali Wáiwacalicaní, cachàiníríca náicha canánama ícuèrica macáita. Càipíná nàaca Wáanírí Dios írí cayábéeri Jesucristo ìwali.

Los cristianos son como luces en el mundo

12 Iná píacué nuénánáica cáininéeyéica nuicáca, càide iyúwacué peebáidáanáté nutàacái nùyacaalícué píapícha bàaluité, càita nacái nuwàwacué peebáidaca nutàacái tàì íiméeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata idécunitàacá nùyaca déeculé píchacué. Jesucristo idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, íná píalímáidacué macái píchàini iyúwa pímanínápinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná píacáténácué iyéininá cáimiétaquéeri iyú, ípíchanácué pímaníca píbáyawanáwa.

13 Píalímápinácué càì pímaníca Dioscáiná idéca imàacacué pírí píiwítáise cayábéeri yéewacáténácué píwàwaca pímaníca cayábéeri, Dios nacái iyúudàacuéca pía pímanícaténácué càide iyúwa iwàwáaná.

14 Píacácué pítàaní lúasi iyú, píacácué nacái pítàaní píríwáaca chàinisírí iyú, ìwalíse yái iwàwacutéericuéca pímaníca, néese píibaidacué Dios írípíná píapíchwáaca.

15 Pimànicué càì, yéewanápinácué canácata áibanái yáaliméeri icháawàaca pibáyawaná, càmitacué nacái pucháiba píiwitáise. Dios yéenibecáinácué píá, íná pìyacué mabáyawanéeri iyú nèewi níái èeri mìnánái báawéeyéica íiwitáise, iméerèyeyéicawa. Càicuéca píade cháì èeri irícu iyúwa dùlupùta ipucuéyeyéicawa catéeri irícu, píalíacáinácué Dios ìwali.

16 Picàlidacué nalí yái báisiiri tàacáisica yéewanápiná nadèniaca nacáucawa càmiiri imáalàawa. Iná pimànicaalícué càide iyúwa nuéwáidáanácué píá, yá casímáipináca nuwàwa píwalíisecué Cristo yàanàacaalípiná núalíacáináwa cawèníricani yái nuéwáidáanácuéca píá. Cawènírica nacái yái nuíbaidacaléca Dios irípiná.

17 Péemíacué comparación: Judiónái imàacacaalí pírái ofrenda iyú Dios irípiná nàcatená irí cayábéeri, yá nàucùaca quíiréeri uva ituní cáli ínatabàa iyúwa sacrificio yéewacatená cawèníri cachàiniwanái namànica nàasu ofrendawa Dios irípiná. Càita nacái peebáidacuéca Jesucristo itàacái, piùwichàacuécawa irípiná nacái. Yácatacué piasu ofrenda Dios irípiná. Uwé, cawàwanáta Dios iwàwaca nuétácawa Cristo ìwali càide iyúwa sacrificio íiranámi imusúacaalíwa íicha cáli ínatabàa. Càita núalimácué cawènica cachàiniwanái numànica piasu ofrendawa Dios irípiná, yái peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái, piùwichàanácuéwa irípiná nacái. Quéwa éwita nanúacaalí núa, càicáaníta casímáica núa, nuyanídacawa píapichacué nacái.

18 Casímáicué piwàwa, piyanídacuéwa nacái núapicha.

Timoteo y Epafrodito

19 Wáiwacali Jesús iwàwacaalí càì, yá nuwàwaca nubànùacuéca píatalé Timoteo mesúnamáita ipáchiacatenácué píá, nuwàwacáinácué icàlidaca nulí piináwaná ìwali casímáicaténá nuwàwa.

20 Yá nubànùacué píatalé Timoteo canácáiná núapicha áiba wenàiwica íináidéeriwa abédanamata núapicha, iyúudàcaténácué píá càide iyúwa nuwàwáaná.

21 Macáita níara áibanáica náináidacáitawa nàasu wawàsi ìwaliwa. Càmita máini nawàwa namànica càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná.

22 Quéwa píalíacuécawa Timoteo iináwaná ìwali ìyaca machacàniiri iyú, íbaida nacái Dios irípiná núapicha, wacàlidacatená Dios itàacái, yá Timoteo iyúudàaca núa càide iyúwa asìali iyúudàacaalí yáaniriwa.

23 Iná nuwàwaca nubànùacani iicácaténácué píá, idécanacáita núalíacawa càinácaalí namànínápiná nulí cháì presonái ibànaná irícu.

24 Quéwa manuíca nuínáidaca nuwàwawa Wáiwacali ìwali nùanápiná nuicácuéca pía caquialéta, Wáiwacali iwàwacaalí numànica càì.

25 Càita nacái nuínáidacawa iwàwacutáaná nubànùacuéca pìatalé wéenàsàiri Epafrodito, yái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, íbaidéerica núapicha Dios irípiná, wamànicaténá ùwicái Satanás ípunita Jesucristo irípiná. Bàaluité pibànùacatécué nùatalé yái Epafroditoca iyúudàanápináté núa.

26 Máiní Epafrodito iwàwaca iicácuéca pía macáita. Achúmaca iwàwa manuísíwata pìwalicué péemiácáináté iináwaná ìwali iculúanátéwa.

27 Báisíta iculúacatéwa, batéwa nacái yéetácawa, quéwa Dios iicácaté ipualé. Dios iicácaté nacái nupualé, íná càmítatè imàaca Epafrodito yéetácawa máinícáicha achúmaca nuwàwa cachàiníwanái náicha macáita yái wawàsica imàaquéerica achúmaca nuwàwa.

28 Iná máiní cachàiníwanái nuwàwaca nubànùacuéca pìataléni caquialéta casímáicaténácué piwàwa piicáca àniwani. Piicácaalípinácué Epafrodito iyaca cayába siúca, yásí matuíbanáica nuwàwa.

29 Pitàidacué Epafrodito casímáiri iyú càiride iyúwa péenàsàiri yeebáidacáiná Wáiwacali itàacái; pìacué nacái náimietacáná càiripináta, cawinácaalí cayábéeyéica íwítáise càide iyúwa Epafrodito iyáaná.

30 Batéwaté yéetácawa íbaidacáináté cachàiníri iyú Cristo irípiná. Yúuwichàacatéwa cáalunáiri iyú iyúudàacaténáté núa, imànicaténáté nulí cayábéeri píichawalínácué, yái cayábéerica càmiricuéca píalimá pimànica nulí déeculécáinácué pía nuícha.

3

Lo verdaderamente valioso

1 Siúcade nuénánái casímáicué piwàwa Wáiwacali ìwali, yàasu wenàiwicacáinácué pía. Yá casímáica nuwàwa nutànàacuéca pírì àniwani càide iyúwa nudéenácué nutànàacáwa píriní iwàwacutácáinácué píalíacawa péemiaca cayábani.

2 Iná péemiacué cayábani: Piicácué píichawa cayába níara báawéeyéica íwítáise, yèepuníyécawa càide iyúwa íbaidacanacáiyéi Dios irí, quéwa namànicáita nabáyawanáwa meedá. Nachùulíaca càmiyeyéi judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nadalúanápiná naináwa circuncisión iyú càide iyúwa judío íwítáise iyáaná.

3 Picácué péemla nalí, wíacáiná Dios yàasunáisiwaca wía, wía yèeyéica Dios icàaluíná báisíri iyú càide iyúwa Espíritu Santo imichàidáaná wáiwítáise. Yá casímáica wàyaca abédanamata Cristo Jesús yáapicha. Càmita nacái cáimacái waicáca wíawawa ìwalíse yái wáaliméerica wamànica wachàini iyúwa.

4 Idécaalí Dios yàasu wenàiwicaca wía ìwalíise yái wamàníricatá, yáté Dios yàasu wenàiwicaca núa ráunamáita áibanái ícha canánamatá, máinicáiná judíosiwaca núa.

5 Namànicaté nulí circuncisió n nudènìacaalíté ocho èeri, càide iyúwaté Dios ichùulianá judíonái imànica nawàwalicaténáté Dios yàasu wenàiwicaca nía. Israelitaca núa, Israel itaquérinámicáiná núa, Benjamín itaquénáinámi yéénaca núa, yái Israel ìirimicaté ípidenéericaté Benjamín. Núacata hebreosiwa, hebreosiwacáiná macáita nùawirináimica, càmíiyéité icásàawa càmíiyéi israelita yáapicha. Nutàanica nacái hebreo itàacái iyú, càmítaté nacái núuca nuíchawa israelita íiwitáise nùyacaténáté iyúwa càmíiri israelita. Yá nuéwáidacatéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté, yá fariseocaté núa yeebáidéericaté manuísíwata càide iyúwa fariseonái yéewáidáaná, níái yeebáidéeyéica cachàiníiri iyúni náicha canánama.

6 Máinicáinaté nuebáidacaté cachàiníiri iyú fariseonái yàasu tàacáisi, ínáté nùuwichàidaca nùacawa níara yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái. Nùyacaté machacàiníiri iyú càide iyúwa profeta Moisés ichùulianáté wàawirináimi, ínáté canácata yáaliméeri icháawàaca núa Moisés yàasu tàacáisi ìwalíise.

7 Bàaluité cawèníricaté nulí nuicáca macáita yái wawàsica quéwa siúcáisede caná iwèni nulí nuicácani, núalíacáináwa càmita yéewa iwàsàaca núa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, néese nuwàwaca Cristo icùaca núa.

8 Càita nacái nuicáca macái wawàsi càiride iyúwa canéeri iwèni ícha yái Nuíwacali Cristo Jesúsca, máinicáiná cawènica nuicácani, nuwàwa nacái núalíaca ìwali manuísíwata. Nuebáidacáinaté Cristo, yáté yúcacawa nuícha macáita yái wawàsi judío íiwitáise ìwalíirica. Siúcáisede nuicáca yái wawàsica iyúwa náuquéerimi wawàsi báawéeri nuwàwacáiná nudènìaca Cristo Jesús Nuíwacalipináwa, nuwàwacáiná nacái núalíaca nùacawa ìwali manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata àta nùanàacataléta yàatalé chènuniré.

9 Nuwàwa nacái nùyaca abédanamata Cristo yáapicha càiripináta. Núalíacawa càmíiripiná mabáyawaná Dios íicáca núa ìwalíise yái numànínáca càide iyúwa itàacái ímáaná, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inùmalicuise; néese manuíca nuínáidaca nuwàwawa Dios ìwali mabáyawanáanápíná íicáca núa ìwalíise yái nuebáidáanáca Cristo.

10 Máini nuwàwaca núalíaca Cristo ìwali, nudènìacaténá ichàini nuwàwalicu, yái chàinisi Cristo idènìerica imichàacáinatéwa yéetácáisi ícha, nùuwichàacaténáwa irípiná nacái nuebáidacáináni, àta nuíwitáise ìyacataléta càide iyúwaté Cristo íiwitáise ìyáanáté yéetácaalítéwa.

11 Càita nuwàwaca nùyaca càide iyúwa Cristo ìyáanáté

numichàacaténáwa yéetácáisi ícha càide iyúwaté Cristo icáucàanátéwa.

La lucha por llegar a la meta

12 Càmitàacá macáita nuíwitáise ìya càide iyúwa Cristo Jesús íiwitáise ìyáaná. Càmitàacá nacái mabáyawaná núa càide iyúwa Cristo ìyáaná. Quéwa núalimáida nùacawa mamáalàacata nùyacaténá càide iyúwa Cristo ìyáaná, yácáiná Cristo Jesús idéca yeedáca núa yàasu wenàiwicapínáwa.

13 Píacué nuénánáica, núumacué pírí àniwa, càmitàacá núalimá nùyaca càide iyúwa Cristo ìyáaná. Néese càì numànica: Numàacaca nuwàwawa ícha macáita yái numàníricaté bàaluité. Yá càmita quirinama nuínáidacawa ìwali, néese nuchàiniadaca nuíwitáisewa numànicaténá yái ìyéerica nupíchalé núalimáidáanápíná macái nuchàini iyúwa nùyacaténá càide iyúwa Cristo ìyáaná.

14 Nuchàiniadaca nuíwitáisewa, yá núalimáidaca nùacawa mamáalàacata macái nuchàini iyúwa nùyacaténá iyúwa Cristo ìyáaná càide iyúwa wenàiwica ipianíricawa carrera ìwali ipiacaalíwa cachàiniíri iyú àta yàanàacataléta carrera yàasu imáalàacataléwa néré yeedácaténá iríwa cawèníri premio. Càita nacái nùapínacaalíwa chènuniré, yá Dios imàacapíná nulí yái cawènírica Dios imáidéerica wía weedáanápíná walíwa Cristo Jesús ìwalíse, weebáidacáiná itàacái.

15 Báisícaalícué cachàinica píiwitáise Jesucristo ìwali peebáidacaténácué itàacái tàì íiméeri iyú, néese iwàwacutácué píináidacawa càide iyúwa núumáanácué pírí. Iyacaalí abéeri wawàsi píináidéericuécawa ìwali méetàuculé nuícha, yásí Dios imàacacué píalíacawa nacái càide iyúwa iwàwacutáanácué píalíacawa.

16 Quéwa iwàwacutá wàyaca machacàniíri iyú báisíri tàacáisi ìwali càide iyúwa Dios imàacáaná wáalíacawa.

17 Píacué nuénánáica, pimànicué càide iyúwa nùyáaná. Píicáidacué nalí níara wenàiwicaca ìyéeyéica càide iyúwaté wàyáanácué pèewibàa, wía apóstolca, píalíacaténácuéwa càinácaalí iwàwacutáaná píyaca.

18 Nudéca nucàlidacuéca píríni madécaná yàawiría, quéwa siuca nucàlidacué pírí àniwani nutuíyáa yáapichawa: Madécaná wenàiwica nacàlidaca naináwanáwa neebáidáanása Cristo itàacái báisíri iyú, quéwa nàuwídeca namànica Cristo, canáciná iwèni naicáca Cristo yéetáanácawa cruz ìwali wáichawalíná.

19 Quéwa èeri imáalàacaalípináwa, yásí nàuwichàacawa càiripínáta, níara báawéeyéica íiwitáise. Camúnica nía, nayáaca nayáacaléwa máini cadénama, namànicaténá càide iyúwa natúra iwàwáaná meedá. Yá cáimacáica naicáca

níawawa nabáyawaná ìwaliwa, yáí báawéerica namànírica, yáí wawàsi iwàwacutéericuéca báica wamànica. Náináidacawa mamáalàacata èeri irícuíri wawàsi ìwali.

²⁰ Wía quéwa wadèniaca wàasu cáliwa chènuniré. Wacùaca nacái Wáiwacali Jesucristo yàanàaca chènuníise, yáí iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

²¹ Néese Wáiwacali Jesucristo iwàlisàidapiná wainá machawàaquéerica cayábéeri iyú iyacaténá càide iyúwa iiná chènuníiséeri iyáaná, icànéerica mèlumèluíri iyú. Càipiná imànica ichàini iyúwa, idèniacáiná ichàiniwa icùacaténá macáita.

4

Alégrese siempre en el Señor

¹ Iná peebáidacué Wáiwacali tàí ímèeri iyú, píacué nuénánáica cáininéyéica nuicáca. Máini nuwàwaca nuicácuéca pía àniwa. Píacué cáininéyéica nuicáca, píatacué isímáidéeyéica nuwàwa. Càicuéca píade iyúwa yáí cawènírica Dios yèeripináca nulí píasáidacáinácué cawènica Dios íicáca yáí nuíbaidacaléca irípiná.

² Nusutáca wawàsi uícha úara Evodiaca, uícha nacái úara Síntiqueca abédanamáanápiná náiwitáise náapichawáaca càide iyúwa abémisana neebáidacáiná Wáiwacali itàacái.

³ Pía nacái íibaidéerica Dios irípiná núapicha cayábéeri iyú, nusutáca píicha wawàsi piwènúadánápiná náiwitáise nalíwáaca, níara pucháiba inanáica abédanamacaténá náiwitáise, nayúudàacáinaté wamànica úwi Dios irípiná wacàlidacaténáté yáí tàacáisi ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, wáibaidacaalíté Dios irípiná Clemente yáapicha, áibanái yáapicha nacái idènièyéica ípidenáwa cuyàluta irícu chènuniré, yáí cuyàluta idènièrica náipidená canánama wenàiwica Dios yèeyéica ícauca càmíiri imáalàawa.

⁴ Casímáicué piwàwa càiripináta Wáiwacali ìwali. Yá núumacué pírí àniwani: ¡Casímáicué piwàwa!

⁵ Pimànicué áibanái irí éeréeri iyú yéewacaténácué macái wenàiwica náalíacawa cayábéericuéca píiwitáise. Mawiénica Wáiwacali yéenáiwana yàanàacaténá àniwa.

⁶ Picácué achúma pínáidáanícawa piwàwawa áiba wawàsi ìwali càinácaalícué pichàbáanáwa, néese picàlidacué Dios irí macáita, macái imanùbaca pisutácaalícué píawawa Dios ícha. Pisutácué nacái ícha wawàsi. Píacué nacái irí cayábéeri.

⁷ Yásí Dios imàacacué matuíbanáica píiwitáise manuísíwata, manuísíwéeri cachàníwanái mamáalàacata ícha yáí èeri mìnaná yáalimèerica yáalíacawa ìwali. Yá nacái Dios icùapinácué piwàwa, píiwitáise nacái, piyacáinácué abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

Piensen en todo lo que es bueno

⁸ Néese, iyaca abéeri wawàsi quiríta nucàlidéeripinácué pirí nuénánái: Pínáidacuéwa macái báisíiri tàacáisi ìwali. Pínáidacué nacáwa macái cáimiétacanéeri wawàsi ìwali, pínáidacuéwa ìwali nacái macáita yái iwàwacutéerica wamànica wàyacaténá machacàníiri iyú. Pínáidacué nacáwa macái wawàsi ìwali càmirica yáalimáida wenàiwica imànínápiná ibáyawanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iicácanáwa, càita nacái macái wawàsi cayábéeri iináwaná. Pínáidacué nacáwa ìwali macái cayábéeri íiwitáaná, ìwali nacái macáita wacàlidéerica iináwaná cayábéericani.

⁹ Pimànicué càide iyúwaté nuéwáidáanácué pía, càide iyúwa nacái nùlàanácué pía. Pimànicué nacái càide iyúwaté nucàlidáanácué pirí, càide iyúwaté nacái piicáanácué numànica. Pimànicué càì, yásí Dios yàacawéeridacuéca píawa, yái imàaquéerica matuíbanáica wáiwitáise.

Ofrendas de los filipenses para Pablo

¹⁰ Casímáica nuwàwa manuísíwata Wáiwacali ìwali piwàwalicáinácué núa àniwa. Núalíacawa càmitacué piimáichaté núa, néese càmitaté píalimácué piyúudàaca núa.

¹¹ Nudèniaca siùcade yái numáapuèrica, íná càmita nutànàa pirí cuyàluta pibànùanápinácué nulí ofrenda àniwa, núacáiná nudéca nuéwáidacawa casímáinápiná nùyaca iyú càinácaalí nudènièrica.

¹² Aibaalí nùyaca catúulécaneéri iyú. Aibaalí nacái nùyaca càasuíri iyú. Nudéca nuéwáidacawa matuíbanáicaténá nùyaca cháì èri írìcu càinácaalí nùyáaná, éwita máapicaalí núa, càita nacái nudèniacaalí cayába nuyáacaléwa, càita nacái nudèniacaalí madécaná nùasuwa, càita nacái canácaalí nulí yái numáapuèrica.

¹³ Càinácaalí iyú iwàwacutá nùyaca, núalimá nuèdeniaca macáita yácáiná Cristo ichàiniadaca núa.

¹⁴ Quéwa, pidécuéca pimànica nulí cayábéeri manuísíwata pibànùacaalíté nulí plata, áiba wawàsi nacái numáapuèricaté.

¹⁵ Bàaluité nucàlidacatécué pirí yái tàacáisica ímèerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néeseté nuèpùacawa pìasu cáli íichacué, yáara Macedonia yàasu cálica, nùacaténáté nucàlidaca yái tàacáisica áibanái írì. Píalíacuéwa nuèpùacaalítéwa píichacué, píacué Filipos ìyacàlená mìnanaí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáté abétacué pía ibànùericaté nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda piyúudàacaténácué núa, piwàwacáinácué píaca Dios írì cayábéeri ìwali yái nucàlidáanácuéca pirí itàacái.

¹⁶ Càita nacái ipíchawáiseté nùacawa Macedonia yàasu cáli íicha, idècunitàacá nùyaca Tesalónica ìyacàlená néré, yáté

pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái iyúwa ofrenda máisibáwanái yàawiría nudènìacatécaté yái numáapuèrica.

¹⁷ Càmita nuínáidawa nùasu ìwaliwa meedá nuedácaténá nulíwa nùasupináwa, néese nuwàwaca Dios imànicuéca pirí cayábéeri manuísíwata piyúudàacáinácúé núa.

¹⁸ Nudéca nuedáca macáita yái pibànùericatécué nulí, yá nudènìaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Pibànùacatécué nulí plata, áiba yàasusi nacái Epafrodito yáapicha, íná yéewa nudènìaca cayábáwanái ícha yái numáapuèrica. Yái pìasu ofrenda pibànùericuéca nulí, càicanide iyúwa pumèníiri isàni neeméerica nàacatécaté Dios irí cayábéeri, yá casímáica Dios iicácuéca yái pimàníríca piyúudàacatécaté núa.

¹⁹ Iná Nucuèriná Dios imàacapínácúé pirí manuísíwata macáita pimáapuèricuéca cháí èeri irícu, píacué iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, Dios idènìacáiná máini manuísíwata cawèníiri chènuniré.

²⁰ ¡Wàacué Wáaniri Dios iríwa cayábéeri càiripináta! Báisíta, amén.

Saludos finales

²¹ Nuwàwali macáita níara Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica néeni yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Níái wéenanái iyéeyéica cháí núapicha yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nawàwalicué pía nacái.

²² Macáita níái Dios yàasu wenàiwicaca iyéeyéica cháí yàcalé, nía nacái íbaidéeyéica emperador romanosàiri icapèèricu nawàwalicué pía nacái.

²³ Yá nusutácúé Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácúé imànínápinácúé pirí cayábéeri mawèníiri iyú macáita.

COLOSENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, abéeri Jesucristo yàasu apóstol, Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá Jesucristo iináwaná ìwali wenàiwicanáí irí càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nubànùacué pirí cuyàluta. Yái wéénàsàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacáí ìyaca núapicha, iwàwalicuéca pía nacáí.

² Nutànàacué pirí cuyàluta piacué wéénánáica, Dios yàasu wenàiwicaca ìyéeyéica Colosas ìyacàlená irìcu yeebáidéeyéica Cristo itàacáí tàì ìiméeri iyú. Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué imàncáanápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, imàncáanápínácué pìyaca matuìbanáiri iyú nacáí.

La oración de Pablo por los creyentes

³ Macáí imanùbaca wasutácaalí Wáaniri Dios ícha pirípinácué, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica, yá wàaca irí cayábéeri pìwalicué.

⁴ Wadéca wéemìacuéca piináwaná ìwali peebáidacuéca Cristo Jesús itàacáí, cáininácué nacáí piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacáí.

⁵ Píalimácuéca cáinináca piicáca nía píalíacáinácuéwa pìyáanápíná chènuniré Dios yáapicha casímáiri iyú. Pidécuéca pidàbaca picùaca pìyáanápínácué néré péemìacáináté yái báisíiri tàacáisi cayábéerica icàlidéerica Jesucristo iwàwaca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yáté peebáidacuécani.

⁶ Yái báisíiri tàacáisica áibanáí icàlidéericatécué pirí, idéca manùbéeyéi yéemìacani, yá neebáidacani macáí cáli ìinata. Yá macáí wenàiwica ìiwitáaná nèewi nàyaca abénaméeyéi yeebáidéeyéica yái tàacáisi càide iyúwacué peebáidáaná, bàaluitécáiná péemìacuéca cáinináca Dios iicácuéca pía báisíiri iyú.

⁷ Wéénàsàiri cáininéerica waicáca ìpidenéerica Epafras, yéewáidacatécué pía báisíiri tàacáisi iyú. Yái Epafras ìibaidaca Dios irípiná wáapicha. Yá siùcade Epafras ìibaidaca mamáalàacata Cristo irípiná cachàiníri iyú.

⁸ Epafras idéca icàlidacuéca walí piináwaná ìwali. Icàlidaca walí Espíritu Santo idéca ichàiniadacuéca pía cáininácaténácué piicáca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí.

⁹ Ináté wéemìacanacáitacué piináwaná ìwali, yá càmita wayamáida wasutáca Dios ícha pirípinácué imàncáanápínácué píalíacawa càinácaalícué iwàwáaná pímanica, imàncáanápíná nacáí cáalíacáicuéca pía, cáiwitáiscaténá nacáí píalíacaténácuéca cayábéeri ìwali báawéeri íchaná.

10 Dios imànicaalícué pirí càì, yásí pìalimácué pìyaca càide iyúwa iwàwacutáaná Wáiwacali yàasu wenàiwica imànica, pimànicaténácué mamáalàacata cayábéeri càide iyúwa Wáiwacali iwàwáaná wamànica, pimànicaténácué pìbaidacaléwa macái cayábéeri íiwitáaná Dios irípiná idècunitàacá pìalíacuécawa Dios ìwali cayábéeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata.

11 Wasutácué Dios ícha nacái pirípinácué ichàiniadáanápínácué pía íiwitáise chènuníiséeri iyúwa, yái icànéerica mèlumèluíri iyú. Càitacué pìalimá pìideniaca macái wawàsi matuìbanáita, tàì íiméeri iyú nacái.

12 Càita nacái pìalimácué pìaca Wáaniri Dios irí cayábéeri casíimáiri iyú, yái màulenéericuécá imànica pía cayábéeri iyú, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, peedácaténácué piríwa yái cawènírica Dios yèeripináca yàasu wenàiwicanái iríwa Dios ìyacàle cacamaléeri irícu.

13 Dios idéca iwasàaca wía Satanás íiwitáise catéeri ícha, ínà càmita quirínama Satanás idacùa wáiwitáise; Dios idéca imàacaca Iiriwa icùanápíná wía, yái Iirica cáininéerica Dios iicáca.

14 Yái Dios Iirica yéetácatéwa wáichawalíná, ipíchaná Dios yùuwichàidaca wía wabáyawaná ìwalísewa. Càita Dios Iiri idéca iwasàaca wía íiraná iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái.

La paz con Dios por medio de la muerte de Cristo

15 Càmita wáalimá waicáca Dios watuí iyúwa, quéwa yái Cristo, yácata Dios yéenáiwaná wáaliméerica waicáca. Yácata Dios Iirica, iyéericaté ipíchawáiseté idàbacawa macáita yái ìyéerica.

16 Dios imàacacaté Iiri idàbaca macáita yái ìyéerica, macáita ìyéerica capìraléeri cáli íinata, cháì èeri irícu nacái. Idàbacaté macáita yái waiquéerica, yá nacái càníricáwa wáalimá waicáca. Dios Iiri idàbacaté macáita ángelnái icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséeyéi. Dios Iiri idàbacaté irípináwa macáita yái ìyéerica.

17 Cristo ìyacaté macái wawàsi ipíchawáise, yá siùca Cristo icùaca macáita namànicaténá càide iyúwa iwàwacutáaná namànica.

18 Cristo nacái icùaca wía, ichùulíaca wía nacái, wía yeebáidéeyéica itàacái. Càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùulíaná iináwa, càita nacái wáiwitaca yái Cristoca, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo iiná cháì èeri irícu. Cristoca yái yèerica macái wawàsi icáuca, imàacacaté nacái weebáidaca itàacái. Yácata yái idàbáanéericaté imichàacawa yéetácáisi ícha. Iná

Cristo icùaca macái wawàsi, cachàinicáiná íiwitáise, manuírí íiwitáise nacái náicha macáita yái wawàsica Cristo imàníricaté.

¹⁹ Dios íináidacatéwa iwàwáaná íiwitáise manuírí iyaca Cristo iwàwalìcu máiní manuísíwata.

²⁰ Dios iwàwacaté nacái Cristo yéetácawa wáichawalíná cruz ìwali, ipíchaná wàuwichàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabáyawaná ìwalìsewa. Yáté Cristo íiraná imusúacatéwa íicha cruz ìwali. Càité Dios iwàwaca imànica yéewacaténá cayábaca iicáca macái wawàsi, níái macáita ìyéeyéica cháí èeri írìcu, nía nacái ìyéeyéica chènuníiséeri cáli íinata.

²¹ Quéchatécáwa càmítacué Dios yàasu wenàiwica pía, iyúwa canéeyéi yàasu cáli. Bàaluité Dios yùuwidécuéca pía manuísíwata, pimànicáináatécué pibáyawanáwa.

²² Quéwacué Dios idéca cayábaca iicácuéca píiwitáise imàacacáináaté iwàwawa pibáyawaná íicha, Cristo yùuwichàacáináaté yéetácáisi iiná yáapichawa, yái iiná èeri írìcuírìca. Dios idéca càì imànicuécá pirí itécaténácué pía ibàlùadáanápínácué pía ípunitawa, masaquèeyéipíná íiwitáise, mabáyawanéeri iyú nacái.

²³ Quéwa piwàwacaalícué pìyaca Dios yáapicha, iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú mamáalàacata. Picácué piméyáa picùaca Jesucristo iwasàanápíná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, néese peebáidacué mamáalàacata càide iyúwa nacàlidáanátécué pirí cayábéeri tàacáisi. Yácata tàacáisi madécaná wenàiwica íiwitáaná yéemièrica macái cáli íinata. Núa nacái Pablo, nudéca nucàlidaca wenàiwicanái írìni.

Pablo encargado de servir a la iglesia

²⁴ Siùca casíimáica nuwàwa nùuwichàacawa cháì presoíyéi ibànalìcu ìwalìse yái nucàlidáanáuécá pirí Jesucristo iináwaná, madécaná áibanái wenàiwica írì nacái, nuwàwacáiná núsáidaca áibanái írì càinácaalíté Cristo yùuwichàanáwa náichawalíná imàacacaténá yàasu wenàiwicaca nía, cawinácaalí yeebáidéeyéica itàacái, ìyéeyéipíná càiwade iyúwa Cristo iiná ìyéerica cháì èeri írìcu.

²⁵ Dios idéca ichùulìaca nuíbaidáanápínácué pirí, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuyúudàacaténácué pía. Dios ichùulìacaté núa nucàlidáanápíná itàacái wenàiwicanái írì, quéwa iwàwacutáca nucàlidaca itàacái macáita, àta yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái íicha.

²⁶ Bàaluitésíwa, èeri ipíchawáiseté, néenialíté Dios ibàacaté yái tàacáisi macái ángelnái íicha. Néeseté idécanáami idàbaca wenàiwicanái, yáté ibàaca náichani nacái, yái tàacáisica. Iná madécaná mil camuí Dios idàbacatáiseté èeri àta siùca nacáide, idéca ibàaca yái tàacáisica wenàiwicanái íicha. Quéwa siùca Dios imàacaca yàasu wenàiwicanái yáalíacawa ìwali.

27 Píacué càmiyéica judío, Dios iwàwacatécué imàacaca pialíacawa ìwali yái tàacáisi máiníri cayábaca, máiníri nacái cawènica, Dios ibèericaté áibanái ícha. Yácata yái tàacásica: Dios idéca imàacacué Cristo ìyaca piwàwalicu, pialíacaténácuéwa pìyáanápíná chènuniré Dios yáapicha, cámiétacanéri iyú, mèlumèluíripíná picamalá yáapichawa.

28 Wíá apóstolca, wacàlidaca Cristo itàacái wenàiwicanái irí. Wàalàaca nía éeréeri iyú macái wenàiwica íiwitáaná. Wéewáida nacái macái wenàiwicanái macáita Dios yáalíacái iyú náalíacaténá néemíaca cayábani, cainácalí íimáaná wawàwacáiná wabàlùadaca nía Dios ípunita cachàiníyèi íiwitáise Cristo ìwali.

29 Iná nuíbaidaca Dios irípiná cachàiníri iyú macái nuchàini iyúwa, yái chàinisi Cristo imàaquéerica nulí.

2

1 Nuwàwacué pialíacawa nusutácué Dios ícha pirípiná manuísíwata, píacué Colosas ìyacàlená mìnanáica. Càita nacái nusutáca Dios ícha nalípiná níara Laodicea ìyacàlená mìnanáica, macáita nacái yeebáidéyéica Jesucristo itàacái, càmiyéicáwa iicá núa.

2 Nusutácué Dios ícha pirípiná canánama Dios ichàiniadánápinácué piwàwa, yéewanápiná nacái cáinináca piicáyacacawa abédanamata. Nusutácué Dios ícha nacái imàacáanápínácué pialíacawa manuísíwata Cristo ìwali. Yái Jesucristoca, yácata tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwicanái ícha, quéwa siùca Dios imàacaca wáalíacawa Jesucristo ìwali.

3 Dios iwàwa wáalíacawa Cristo ìwali, yácáiná Cristo idèniaca macáisiwata Dios yáalíacái, máini cayábéerica. Iná wáalíacaalíwa Cristo ìwali, yásí imàaca wáalíacawa macái wawàsi ìwali Dios iwàwéerica wáalíacawa ìwali.

4 Núumacué pirí càì ipíchanácué nachìwáidaca pía cachìwéeri tàacáisi iyú casímáirica wenàiwicanái yéemíaca, níái càmiyéica yáalía Dios ìwali.

5 Ewítacué canácáníta núa píapicha siùca, càicáanítacué nuwàwali pía mamáalàacata càide iyúwa nùyaca nacáicaalícué píapicha. Yá casímáica nuwàwa nuémíacué piináwaná ìwali abédanamacué píiwitáise píapichawáaca pìyacaténácué machacàníri iyú Dios iicápiná, peebáidánácué nacái Cristo itàacái tàì íiméeri iyú.

La nueva vida en Cristo

6 Pidécuéca peebáidaca Wáiwacali Jesucristo iwasàanápínácué pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, íná iwàwacutácué pìyaca abédanamata Wáiwacali yáapicha.

7 Càide iyúwa manuíri àicu ipíchu ibàlùacaalíwa depuúwalé cáli irícu, yá canácata yáaliméeri iwataacani, càita nacái

iwàwacutácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú càide iyúwatécué néewáidáaná pía. Píacué nacái cayábéeri Dios irí mamáalàacata.

⁸ Piicácué píichawa cayába ipíchanácué áibanái iwènúadacuéca píiwitáise báisíiri tàacáisi íicha nawàwacáiná nachìwáidacuéca pía nàasu cachìwéeri tàacáisi iyúwa. Càmita nacàlida Cristo itàacái, càmita nacái Cristo iyúudàa nía. Néese nacàlidacáita meedá càide iyúwa èeri mìnánái íiwitáise íimáaná, yá nacái nàawirináimi yàasu tàacáisica. Nacàlida nacái demonionái yàasu tàacáisi, níara demonio ichùuliyéica èeri mìnánái íiwitáise namànicaténá nabáyawanáwa.

⁹ Picácué péemà cachìwéeyéi irí yácáiná yái Cristoca, yácata abéerita wenàiwica idènièrica macáita Dios íiwitáise cachàiníiri manuísiwata.

¹⁰ Dios íiwitáise cachàiníiri idéca ipuníadacuéca piwàwa pìyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái Cristo ichùulièrica macái ángelnái íiwitáaná, demonionái nacái, macáita icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséeyéi, cháì èeri irícu nacái. Iná cachàiníríca náicha canánama yái Cristoca.

¹¹ Péemlàcué comparación: Dios ichùuliacaté judíonái namàníinápináté circuncisión néenibe asianái iríwa nawàwalicaténáté Dios yàasunáica nía. Yái circuncisión íimáanáca càicanide iyúwa Dios idéca nacáicaalí idalúaca náicha náiwitáise cabáyawanéeri. Càité Dios iwàwaca judíonái imànica àta Cristo yànàacatalétaté. Siùca pìyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, íná Cristo idéca ichuidacuéca píicha píiwitáise cabáyawanéeri càide iyúwa idéca nacáicaalí idalúacuéca píicha báawéeri. Càitacué Cristo yàasáidaca yàasu wenàiwicaca pía.

¹² Càita nacái íimáaná yái pibautizáanácuécawa: Quéchatécué pìricùacaalítéwa úni yáaculé, yá píasáidacatécué Cristo idéca ichuidacuéca pibáyawaná machawàacacaténácué pibáyawaná iyúwa yéetéerimiwa. Iná càicatécué píade iyúwa yéetéeyéimiwa Cristo yáapicha càliculli irícu, pìricùacaalítécuéwa úni yáaculé. Néese pimichàacaalítécuéwa úni yáacuise, yaté píasáidacuéca pidàbacaté pìyaca picáuca wàlisài yáapichawa càide iyúwa pidéca nacáicaalícué pimichàacawa yéetácáisi íicha Cristo yáapicha, peebáidacáinaté cachàiníríca Dios íiwitáise, yái imichàidéericaté Cristo yéetácáisi íicha.

¹³ Bàaluité càicuéca píiwitáise iyúwa yéetéeyéimiwa, pimànicáinatécué pibáyawanáwa. Ináté càmitacué píalimá pimànica cayábéeri càide iyúwa yéetéerimiwa càminá yáalimá imànica cayábéeri, píiwitáise cabáyawanéeri idacùacáinatécué pía. Quéwa Dios idéca cáuca imànicuéca píiwitáise pìyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa macáita wabayawaná íicha, ìwalíise yái Cristo yéetáanáca

wáichawalíná.

¹⁴ Bàaluté càmíta wamàni càide iyúwaté Dios ichùulianá wamànica imàacacaalíté itàacáíwa profeta Moisés irí. Ináté yái tàacáisi icháawàcaté waináwaná ìwali. Dios itàacáí íimacaté iwàwacutáanáté wàuwichàacawa wabáyawaná ichùuliacawa. Yái yùuwichàacáisica càicanide iyúwa wamawèniacále manuíri iwàwacutéerica wapáyaidaca wáichawa càiripináta càmicáináté wáalimá wamànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacáí íimáaná. Quéwa Dios idéca imáalàidaca wáicha yái wamawèniacáleca imàacacáináté iwàwawa wabáyawaná íicha Cristo yéetácáinátéwa cruz ìwali wáichawalíná. Iná càmíta iwàwacutá wàuwichàacawa càiripináta wabáyawaná ichùuliacawa. Dios idéca iwasàaca wía íicha.

¹⁵ Cristo yéetácáinátéwa cruz ìwali wáichawalíná, yáté Dios imawèniadaca demonionái ichàini, níara demonio íiwacanáica ichùulièyéica èeri mìnánái íiwitáise. Yá Dios ibáiniadaca nía macàaluínináta macái chènuníiséeyéi íicápiná. Yá nacái Dios imàacaca Cristo itéca yáamísewa demonio íiwacanáica presoíri iyú, càide iyúwa cachàiníiri úwi íiwacalíná itécaalí yáamísewa yùuwidenáíwa idécanáami úwi íiwacalíná imawèniadaca nía.

Busquen las cosas que son del cielo

¹⁶ Iná càmítacué iwàwacutá péemíaca nalí níara áibanái icháawèyéica piináwaná ìwali piyáacalé ìwalísewa, ìwalíse nacái yái càmínácuéca pimàni judíonái yàasu manuíri culto macái camuí imanùbaca, macái quéeri imanùbaca nacái, macái semana imanùbaca nacái, sábadò irìcu, judíonái iyamáidacatáicawa.

¹⁷ Bàaluté Dios ichùuliacaté israelitanái namàníinápínáté macáita yái wawàsica náináidacaténátéwa ìwali nacuèrinápínáca Dios ibànuèripínáté nalí, yái Cristoca. Quéwa Cristo yàanàacaté aléi èeri irìculé, iná càmíta iwàwacutá wamànica wàacawa quirínama yái wawàsica iyúwa áibanái cachìwéeyéi náimáanácué pírí siùca.

¹⁸ Péemíacaalícué cachìwéeyéi irí, yásí nachìwáidacué píawa; picácué péemíaca nacháawàaná piináwaná ìwali. Càita nacàlidaca nèepunícawa nàasu tàacáisi cachìwéeriwa: Náimaca iwàwacutáanása wàyaca máini catúulécanéeri iyú, wamàacáanása nacái wáichawa wayáacaléwa cayábáanápínása Dios íicáca wía. Náimaca nacái iwàwacutáanása wàaca ángelnái icàaluíniná, wasutáanása náicha wawàsi natàanínápiná wawicáu Dios yáapicha, cachìwéeyéi íimacáiná càmítasa Dios iwàwa yéemíaca wasutáaná íicha. Nacàlidaca nachìwawa nacái naicácasa yéenáíwanási nacáiri Dios néeséeri. Yá nacái máini cáimacáica naicáca níawawa manuísíwata náiwitáise èeri irìcuíri ìwalísewa.

19 Càmita nàya abédanamata Cristo yáapicha, yái icuèrica wía, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Cristo ichùullaca wía càide iyúwa wenàiwica íiwitáise ichùullianá iináwa, wíacáiná càica wíade iyúwa Cristo iiná iyéerica cháì èeri irìcu. Cristo ichàiniadaca wawàwa, imàacacué nacái abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca wamànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

20 Piyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái yéetéericatéwa píchawalínácué, íná yéewa càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéericatéwa Cristo yáapicha demonionái íicha, níara demonio ichùulièyéica èeri mìnanáí íiwitáise. Iná càmítacué quirínama iwàwacutá pìyaca càide iyúwa èeri mìnanáí íiwitáise iyáaná. Càmitacué iwàwacutá peebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùullianácué pía.

21 Càita nacàlidaca nachìwawa cayábáanápínásacué Dios iicáca pía. Náimaca: “Picácué pidunùa yái wawàsi ìwali; picácué piyáa yái yàacàsica; picácué peedáni picáapi irìculéwa”, náimaca.

22 Macáita yái tàacáisica nacàlidacáita wawàsi ìwali imáalèeripinácawa, íná càmita iwàwacutá wéemiaca nàasu tàacáisi irí, Dios imànicáinaté yàacàsi wayáapiná. Níara cachìwéeyéica nachùullaca wenàiwica, néewáidaca nacái nía èeri mìnanáí yàasu tàacáisi iyú.

23 Báisíta madécaná wenàiwica iyúunáidaca cáalíacáica nía cawinácaalí yeebáidéeyéica cachìwéeyéi itàacái, áibanáicáiná nayúunáidaca náalimáaná nàaca Dios icàaluíniná cayábéeri iyú cachàiníwanái náicha canánama namànicaalícaíta càulenéri wawàsi, nàyacaalí nacái máini catúulécanéri iyú, namàacacaalí náichawa nayáacaléwa, nàuwichàidacaalí nacái naináwa báawanama. Quéwa macáita yái canéeri iwèni wawàsica càmita iyúudàa wía wadacùacaténá wáichawa wáiwitáise báawéerica, yái ichùulièrica wamàníinápiná wabáyawanáwa.

3

1 Iná pìyacáinácué abédanamata Cristo yáapicha, yái imichèericatéwa yéetácáisi íicha, íná siùca pìyacuéca picáuca wàlisài yáapichawa, càide iyúwa pídeca nacáicaalícué pimichàacawa Cristo yáapicha yéetácáisi íicha. Iná iwàwacutácué pimànica càide iyúwa Cristo ichùullianá pía peedácaténácué piríwa yái cayábéeri cawènírica iyéerica chènuniré, Cristo iyacataléca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

2 Píináidacuéwa ìwali yái cawèníri iyéerica chènuniré peedéeripinácuéca piríwa áibaalípiná. Picácué píináidawa mamáalàacata ìwali yái èeri irìcuírca.

3 Càicuéca píade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa Cristo yáapicha. Càide iyúwa yéetéerimiwa càmíná íináidawa quirínama èeri irìcuíri ìwali, càita nacái picácué píináidawa mamáalàacata

èeri yàasu wawàsi ìwali. Cristo, yái ìyéerica abédanamata Dios yáapicha, icùaca ìyaca picáuca cà míri imáalàawa Dios irípiná ìbàacanéeri iyú áibanái èeri mìnanaí ícha.

⁴ Piyacáinacué abédanamata Cristo yáapicha, íná abéericata Cristo yái yèericuéca picáuca cà míri imáalàawa. Aibaalípiná Cristo yàanàpiná àniwa, yásí piyapínacué icamaláná mèlumèluíri irícu Cristo yáapicha, picuapíná macáita Cristo yáapicha, yái ìyéerica chènuniré máiníri cáimiétaquéri iyú naicáca, icùacáiná macáita.

La vida antigua y la vida nueva

⁵ Aibaalípiná piyapínacué Cristo yáapicha chènuniré, íná siùca cháí èeri irícu pimànicué ùwicái cachàiníri iyú ípunita yái píiwitáise bàaluisàimica, yái ichùulìericuéca pimànica pibáyawanáwa mamáalàacata: Picácué piimá áiba yáapicha cà mírica pinìrisíwa, cà míchúaca nacái piinusíwa. Picácué pimàni báawéeri piiná iyúwa, yái wawàsi cà mírica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Picácué nacái pimàni càide iyúwa píiwitáise báawéeri iwàwáaná pimànica. Picácué piwàwa peedáca piríwa mamáalàacata macái wawàsi cawèníri. Cíninacaalícué piicáca cawèníri wawàsi, yá piacuéca èeri irícuíri wawàsi icàaluíniná Dios ícha, íná pimànicuéca càide iyúwa wenàiwica yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáiwana ícàaluíniná Dios ícha.

⁶ Cawínacaalí imàníyéica cà nàuwichàapínacawa manúsíwata áibaalípiná Dios yàasu yùuwichàacáisi caiyéininéeri yàanàapínacaalí nàwali, càmicáiná neebáida Dios itàacái.

⁷ Càitécué pimànica bàaluté piínáidacáinatécuéwa ìwali yái èeri irícuírica.

⁸ Quéwa siùca pimàacacué píichawa macáita yái báawéerica. Picácué calúa píiwitáise, càita nacái picácué calúa pía ráunamáita. Picácué báawa piicáca áibanái. Picácué picuísá píichawa áibanái, càita nacái picácué pitàaní nàwali báawéeri iyú. Picácué pitàaní casaquèeri tàacáisi iyú.

⁹ Piwènúacatécuéwa píiwitáise bàaluisàimi íchawa, ícha nacái yái báawéerica pimàníricatécué ipíchawáiseté peebáidaca Jesu-cristo itàacái, íná picácué picàlida pichíwawa piríwáaca.

¹⁰ Siùcade pidènlacuéca wàlisài píiwitáisewa ìyéerica càide iyúwa wàlisài wenàiwica. Yá píiwitáisecué wàlisài idàwinàacawa yàacawa Dios íiwitáise inacáiripíná, yéewanápinacué píalíacawa cayába Dios ìwali, yái Dios idàbéericatécué pía.

¹¹ Weebáidacaalí Cristo itàacái, yá cayábaca Dios iicáca wía macáita abédanamata, Cristo ìwalíise, judíocaalí wía, cà míiyéicaalí judío wía nacái, imàníyéicaalí circuncisión wía nacái, cà míiyéicaalí imàni circuncisión nacái wía, yàanèeyéicaalí áiba cáli néese wía nacái, cà míiyéicaalí yáalía wía nacái, áibanái yàasu wenàiwicacaalí wía nacái, íbaidéyéica

mawèníiri iyú, náiwacanánáicaalí wía nacái. Iyaca abéerita wawàsi iwàwacutéeri macáita wamànica: Iwàwacutá wadèniaca Wáiwacaliwa abéerita macáita, yái Cristoca. Yá nacái Cristo iyaca wawàwalicu macáita.

12 Cáinináca Dios iicácuéca pía. Dios idéca yeedáca pía yàasu wenàiwicacaténácué pía. Iná pìyacué machacàníiri iyú. Piicácué áibanái itúulécaná báisiiri iyú. Pimànicué áibanái irí cayábéeri. Picácué cachàini piicá píawawa áibanái ícha, néese iwàwacutácué piicáca áibanái iyúwa cachàiniyéica pícha. Piidenlacué piùwichàanáwa matuibanáiri iyú áibanái imànicaalícué pírí báawéeri.

13 Aibacaalí péenácué imàni pírí báawéeri, yá pìidenlacuéni, néese pimàacacué piwàwawa ícha, yái báawéerica imànírícuéca pírí. Càide iyúwa Wáiwacali imàcáanátécué iwàwawa pibáyawaná ícha, càita nacái pimàacacué piwàwawa ícha yái báawéerica áiba péená imànírícuéca pírí.

14 Iyaca abéeri wawàsi cachàiníiri náicha canánama, yái cáinináanáca waicáyacacawa. Cáininácaalí waicáyacacawa, yásí abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca manuísíwata.

15 Pimàacacué Cristo iyúudàaca pía pìyacaténácué matuibanáiri iyú píapichawáaca yácáiná Dios imáidacatécué pía abédanamacaténácué píiwitáise píapichawáaca càide iyúwa Cristo iiná iyéerica cháí èeri irícu. Píacué Dios irí cayábéeri ìwali macáita yái cayábéerica Dios imànírícuéca pírí.

16 Píináidacuéwa mamáalàacata Cristo itàacái ìwali piwàwalicuíséwa píalíacaténácué péemlaca manuísíwatani. Péewáidáyacacuéwa Dios yáalíacái iyú. Pichàiniadacué piwàwawáaca nacái cáalíacáiri iyú. Picántàacué cachàiníiri iyú píacaténácué Dios irí cayábéeri. Picántàacué Dios irí salmos iyú, himnos iyú nacái, canciones iyú nacái, iyúwa Espíritu Santo iyúudàanácué picántàaca.

17 Càinácaalícué wawàsi pimàni, càinácaalícué nacái picàlida, pimànicué macáita Wáiwacali Jesús ípidená ìwali, píasáidacaténácué íiwitáise áibanái irí. Píacué Wáaniri Dios irí cayábéeri nacái Wáiwacali Jesús ípidená ìwali.

Deberes sociales del cristiano

18 Píacué inanái canríiyéica, peebáidacué piníri itàacáiwa, yácáiná cawinácaalí inanái yeebáidéechúaca Wáiwacali itàacái iwàwacutá umànica càide iyúwa ùacawéeri ichùullaná úa.

19 Píacué asíanái cáinuíyéica, cáininácué piicáca píinuwa, pimànicué ulí cayábéeri. Picácué piùwichàida úa. Picácué nacái pitàaní ulí ipisíiri tàacáisi iyú.

20 Píacué sùmanáica, peebáidacué pisèená itàacáiwa macáita casímáicáiná Wáiwacali iicácué pimàni càì.

21 Píacué aslanái quéenibéeyéica, picácué píalimáida piicáwa péenibenáywa àta calúacataléta náiwitáise, ipíchaná achúmaca nawàwa manuísíwata, yá càmita quirínama neebáidacué pitàacái.

22 Píacué áibanái yàasu wenàiwicaca, íbaidéeyéica mawèníri iyú píiwacali iríwa, pimànicué macáita càide iyúwa píiwacali ichùullaná pía cháí èeri irícu. Pimànicué cayábani yái píibaidacalécawa, cànírica abéta píiwacali iicáidacaalícué pírí, cayábacaténácáita iicácué pía meedá, néese píibaidacué cayába càiripináta píiwitáise cayábéeri yáapichawa báisíri iyú, píasáidacaténácué píaca Dios icàaluíniná.

23 Cawinácaalícué pimàni, pimànicué cayábani casímáiri iyú càide iyúwacué píibaidaca nacáicaalí Wáiwacali irí, cànírica wenàiwica irí meedá.

24 Càicué pimàni píalíacáinácuéwa Wáiwacali yàanápinácué pírí yàasu cawèníri yéenáwa yàacaténácué piwèni áibaalípiná píànàcaalícué chènuniré, píibaidacáinácué Cristo irípiná, yái Píiwacalisíwacué abéerita.

25 Quéwa cawinácaalí imànírica íbáyawanáwa, Dios ipáyaidapináni yùuwichàcáisi iyú, ìwalíse yái báawéerica imànírica, càmicáiná Dios iicá áiba wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábéeri áibanái ícha, néese iicáca macái wenàiwica abédanamata.

4

1 Píacué náiwacanánái iwàwacutácué picùaca píasu wenàiwicawa machacàníri iyú. Picácué píùwicháida nía máiwitáiséeri iyú, néese pimànicué nalí cáalíacáiri iyú. Piwàwalícué pídeníaca Píiwacaliwa chènuníiséeri. Yá áibaalípiná iwàwacutácué picàlidaca píináwanáwa irí càinácaalícué cayábéeri, báawéeri nacái pimànírica cháí èeri irícu.

2 Píacué wéenanáica, picácué piméyáawa pisutáca píawawa Dios ícha. Néese pisutácué píawawa Dios ícha manuísíwata. Yá píacué Dios irí cayábéeri.

3 Pisutácué nacái Wáiwacali ícha walípiná imàcáanápiná wacàlidaca yái cayábéeri tàacásica áibanái irí mamáalàcata, wacàlidacaténá nacái nalí yái tàacáisi càníricaté wenàiwica yáalía ìwali, yái tàacáisi íméerica Cristo iwasàaca càníyeyéi judío Dios yàasu yùuwichàcáisi ícha. Iná pisutácué Dios ícha nulípiná ipíchaná cáaluca núa, nùyacáiná siùca cháí presoíyeyéi ibànalícu nucàlidacáiná yái tàacásica wenàiwicanái irí.

4 Pisutácué nulí Dios amalácaténá numànica nalí yái tàacásica yéewanápiná náalíaca néemíacani, càinácaalí ímáaná.

5 Piicácué píichawa cayába, pimànicué cáalíacáiri iyú, iwàwacutácaalícué pimànica wawási nèewi níara áibanái càníyeyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Càicaalínácaalícué

píalimá picàlidaca nalí Wáiwacali iináwaná ìwali, yá picàlidacué nalíni.

⁶ Iwàwacutácué pitàaníca éeréeri iyú càiripináta, cáiwitáiséeri iyú nacái. Iwàwacutácué píalíaca picàlidaca machacàníri iyú nalíni, macáita cawinácaalí wenàiwica isutéeyéica yéemíawa pía.

Saludos finales

⁷ Wéenàsàiri cáininéerica waicáca ípidenéerica Tíquico icàlidapinácué piríwa macáita nuináwaná. Tíquico yàacawéeridaca wía cayába, íbaidaca nacái Wáiwacali irípiná núapicha.

⁸ Iná nubànùacué pìataléni icàlidacaténácué pirí waináwaná ichàiniadacaténácué píiwitáise Wáiwacali ìwali.

⁹ Onésimo yái wéenàsàiri cáininéerica waicáca, pìyacàle néeséericué nacái, yàapinácawa Tíquico yáapicha. Yási nacàlidacué piríwa macáita ìwali càinácaalí iyáaná cháí.

¹⁰ Aristarco yái iyéerica presoíri iyú núapicha presoíyéi ibànàlicu, iwàwalicuéca pía. Càita nacái Marcos, yái Bernabé yéenàsàirináca, iwàwalicuéca pía nacái. Nudéca nucàlidacuéca pirí Marcos ìwali, ipáchiacaalícué pía, yá pitàidacué cayábéeri iyúni.

¹¹ Aiba wenàiwica ípidenéeri Jesús, áibaalí ípidenéeri Justo, iwàwalicuéca pía nacái. Níacata abéta judío yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái íbaidéeyéica núapicha, wacàlidacaténá càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càita nachàiniadaca nuwàwa.

¹² Epafras abéericué pìyacàle néeséeri íbaidéerica Cristo irípiná iwàwalicuéca nacái pía. Yá mamáalàacata isutácuéca Dios ícha pirípinácué manuísíwata cachàinicaténácué píiwitáise Jesucristo ìwali, pimàacáanápínácué píawawa nacái Dios irí pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná.

¹³ Núalíacawa Epafras isutácué Dios ícha pirípinácué manuísíwata, càita nacái Epafras isutáca Dios ícha nalípiná níara Laodicea iyacàlená mìnánáica, Hierápolis iyacàlená mìnánáica nacái.

¹⁴ Lucas nacái yái cadeplíacáirica cáininéerica waicáca, iwàwalicuéca pía nacái. Càita nacái Demas iwàwalicuéca pía.

¹⁵ Nuwàwali níara wéenánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Laodicea iyacàlená mìnánái. Nuwàwali nacái Ninfa, nía nacái ìwacáidáyaquéeyéicawa ucapèericulé namànicaténá culto.

¹⁶ Pidécánáamicué piléeca yái cuyàluta piríwáaca, yá pibànùacuéni naléecaténáni, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Laodicea iyacàlená mìnánáica. Píacué nacái, piléecué nacái yáara cuyàlutaca nubànùerica nalí Laodicea néré.

¹⁷ Píimacué càì Arquipo irí: “Píibaida cayába pimànicaténá píibaidacaléwa càide iyúwa Wáiwacali ichùullaná pimànica irípináni”, càì núumaca Arquipo irí.

¹⁸ Núa Pablo nutànàacué pirí yái tàacáisi achúméerínaca nucáapi iyúwa nuwàwalicáinacué pía. Pisutácué Dios ícha nulípiná presocáiná núa. Nusutácué nacái Dios ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

1 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái nutànàacué pirí cuyàluta, piácué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená mìnánái, piácué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía. Wía apóstolca, wasutáca Dios ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníiri iyú, imàacáanápinácué pìyaca matuúbanáiri iyú nacái.

El ejemplo de fe que daban los de Tesalónica

² Macái imanùbaca wasutácaalí Dios ícha pirípinácué, wàaca irí cayábéeri pìwalicué macáita.

³ Wàaca Wáaniri Dios iríwa cayábéeri mamáalàacata píibaidacáinácué Dios irípiná cachàiníiri iyú peebáidacáinácué Jesucristo itàacái. Wáalía nacáwa piyúudàacuéca áibanái manuísíwata cáininácáinácué piicáca Dios. Wáalía nacáwa picùacuéca manuísíwata Wáiwacali Jesucristo yàanàanápiná àniwa, íná yéewa píidenàacuéca piùwichàanáwa matuúbanáiri iyú idècunitàcá namànicuéca pirí báawéeri ìwalíise yái peebáidáanácuéca Jesucristo itàacái.

⁴ Píacué wéenánáica, cáininácuéca Dios iicáca pía. Wáalíaca nacáwa Dios idéca yeedácuéca pía yàasu wenàiwicacáténácué pía.

⁵ Wacàlidacaalítécué pirí Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càmítaté wacàlidacáitacué piríni yáawami tàacáisi iyú meedá, néese wacàlidacátécué piríni Espíritu Santo ichàini iyú, wáalíacaté nacáwa báisiiri iyú báisícani yái tàacáisi wacàlidéerica. Píalíacué nacáwa amaléeri iyú wàyacaté machacàníiri iyú pèewibàa, wayúudàacáténácué pía, íná píalíacuéwa wacàlidacaté pirí Dios itàacái báisiiri iyú.

⁶ Wía apóstolca, wáalíacawa Dios yàasunáica piácué, bàaluitécáiná pidàbacué pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa wáasáidáanátécué pirí, càide iyúwaté nacái Wáiwacali iyáaná. Yá peebáidacátécué Jesucristo itàacái casíimáiri iyú, càide iyúwaté Espíritu Santo imàacáanácué casíimáica pía, éwítaté áibanái càimíyíe yeebáida nàuwichàidacáanítacué pía báawanama peebáidacáinácué Jesucristo itàacái.

⁷ Càita píasáidacuéca áibanái irí càinácaalí iwàwacutáaná neebáidaca, macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata, Acaya yàasu cáli ínata nacái.

⁸ Wáaliácawa pimàacacué madécaná áibanái náaliácawa Wáiwacali itàacái ìwali, càmirica abéta níara iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata, nía nacái iyéeyéica Acaya yàasu cáli ínata, néese macái cáli imanùbaca manùbéeyéi wenàiwica náaliacué piináwaná ìwali. Náaliácawa peebáidáanacué Dios itàacái, íná càmita iwàwacutá wacàlidacuéca nalí piináwaná ìwali.

⁹ Néese, níata icàlidaca iyaca walí piináwanacué ìwali, íná náaliácawa wapáchíanacué pía bàaluité, pitàidacatécué wía cayába, péemiàcatécué nacái wàasu tàacáisi. Piyamáidacatécué piaca ídolo icàaluíniná, níara cuwáiná yéenáiwána, yá pimàacacatécué píawawa cáuri Dios irí, yái báisirica, peebáidacatécué itàacái, píibaidacatécué irípiná nacái.

¹⁰ Nacàlidaca nacái walí picùacuéca Jesús yàanàaca chènuníse àniwa, yái Dios Iirica, Dios imichàidéericaté yéetácáisi ícha. Yácata Jesús iwasèrica wía Dios yàasu manuíri yùuwichàacáisi ícha, yái yùuwichàacáisi yàanèripináca èri imáalàacaalípináwa.

2

El trabajo de Pablo en Tesalónica

¹ Iná piacué wéenanáica píaliacuéwa Dios imànicatécué pirí cayábéeri wapáchiaacalícué pía bàaluité.

² Péemiàcatécué waináwaná ìwali, wía apóstolca, ipíchawáiseté wàanàacué pìatalé, yaté Filipos iyacàlená mìnanáí namànicaté walí máini báawéeri, natàanicaté nacái wàwali báawéeri iyú idècunitàacá nàuwichàidaca wía ìwalíse yái wacàlidáanáca Jesucristo itàacái. Quéwa Dios iyúudàacaté wía wàanàacatécaté piyacàle nérécué wacàlidáanápinacué piríni macàaluínináta, yái tàacáisica ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, éwitaté áibanái nàuwidecáaníta namànica wía manuísíwata.

³ Càmitaté wacàlidacué pirí cachìwéeri tàacáisi, càmita nacái wataanicué pirí wachìwáidacatécué pía meedá, weedácatécué pícha plata.

⁴ Néese Dios yáalimáidacaté iicáwa wía asáisi wáibaidacaalí irípiná machacàniri iyú, wía apóstolca. Néese idécanáamité cayábaca Dios iicáca iyúwaté wáibaidáaná irí, yá ibànùacaté wía wacàlidáanápinaté yái tàacáisi ímérica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná yéewa wacàlidaca wenàiwicanái iríni. Càmita wáalimáida wasímáidacáita wenàiwica meedá wàasu tàacáisi iyúwa, néese wacàlidaca Dios itàacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, yái Dios yáaliérica wawàwa.

⁵ Píaliacué nacáiwa càmitaté wachìwáidacué pía cachìwéeri tàacáisi iyú càide iyúwa èri mìnanáí iwàwáaná

yémìaca. Càmitaté wamàni càì weedàanápínácué pícha cawèníri. Càmitaté nacái wamàni wawàsi ìbàacanéri iyú weedácaténácué pícha plata. Càité wàyacué pèewibàa machacànìri iyú Dios iicá.

⁶ Càmitaté wawàwa wenàiwica naicáca wía iyúwa máiniyéica cayába áibanái ícha. Càmitacué wacutá pícha càiri, áibanái ícha nacái, ìbatàa abéeri piná, éwita Dios imàacacáníta walí cáimiétacanéri ìbaidacalési, wía apóstolca. Càité nacái, éwita Dios imàacacáníta walí ìiwitáisewa wachùuliacaténácué pí cachàinìri iyú, càicacáníta càmitaté wamàni càì.

⁷ Càmitaté wachùuliacué pí cachàinìri iyú, éwita Cristo yàasu apóstolcáaníta wía. Néese watàanicatécué pírí éeréri iyú. Wamànicatécué pírí càide iyúwa inanái udàwinàacaalí uénibewa, ucùa nacái nía cáininéri iyú.

⁸ Càité nacái cáinináca waicácuéca pía íná wawàwacaté wacàlidacuéca pírí Dios itàacái cayábéeri, yá wáibaidacaté macái wachàini iyúwa wayúudàacaténácué pía. ¡Yá wacàlidacatécué pírí Dios itàacái mamáalàacata cáininacáná waicácuéca pía!

⁹ Píacué wéenánáica, píalíacuéwa wáibaidacaté wacáapi iyúwa mamáalàacata cachàinìri iyú wawèniacaténáté wayáapínáwa, wàyacaalíté pèewibàa. Càmitaté wawàwa wáinataléca pírícuéni, íná wáibaidacaté èeríapinama, táiyápinama nacái ipíchanácué wacutáca pícha wayáapínáwa idècunitàacá wacàlidacatécué pírí Dios itàacái.

¹⁰ Píalíacuéwa amaléeri iyúni wàyacatécué pèewibàa machacànìri iyú piicápinácué, mabáyawanéri iyú nacái Dios iicá.

¹¹ Píalíacué nacáiwa wàalàacatécué pía, wamichàidacatécué píiwitáise, wachàiniadacatécué piwàwa, píacué abéechúanaméyéica càide iyúwa nániri cayábéeri ìiwitáise imàníná yéenibe íríwa.

¹² Wàalàacatécué pía pimàníinápínácué càide iyúwa iwàwacutáaná Dios yàasu wenàiwica imànica, yái Dios imáidéericuéca pía icùacaténácué pía iyúwa Picuèriná, pìyacaténácué nacái Dios icamaláná mèlumèluíri írìcu chènuniré.

¹³ Iyaca áiba wawàsi nacái wèerica Dios írì cayábéeri ìwalíise mamáalàacata: Bàaluité péemìacanáamicué wacàlidaca pírí Dios itàacái, yáté peebáidacuécani píalíacáinátéwa Dios itàacáicani báisìri iyú, càmita càide iyúwa wenàiwica itàacái meedá. Báisíta Dios itàacáicani, iwàlìsàidéericuéca píiwitáise piwàwalìcuísewa, píacué yeebáidéyéicani.

¹⁴ Iná píacué wéenánáica, peebáidacáinácué Jesucristo itàacái, ínáté ìwalíise píasu cáli néeséyéí nàuwichàidacatécué pía, níái càmiyéica yeebáida. Yá piùwichàacatécuéwa càide iyúwa Dios yàasu wenàiwica nàuwichàanátéwa, níara yeebáidéyéica

Cristo Jesús itàacái Judea yàasu cáli íinata, bàaluitécáiná néenánái nacái judíonái nàuwichàidacaté nía ìwalíse yái neebáidáanáca Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níara judíoca nanúacaté Wáiwacali Jesús, càide iyúwaté nàawirináimi inúanaté Dios yàasu wenàiwica profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalicuise. Judíonái yùuwichàidacaté wía nacái, náucaca wía nacái nàasu cáli íichawa. Càmita namàni càide iyúwa casímáiná Dios iicáca. Nàuwideca namànica macái wenàiwica.

¹⁶ Macái imanùbaca wawàwacaalí wacàlidaca Dios itàacái càmiyéi judío irí, yéewacaténa Jesucristo iwasàaca nía nacái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, judíonái càmita namàaca wacàlidaca Dios itàacái càmiyéi judío irí. Càita máini namànica nabáyawanáwa, níai judíoca. Quéwa átata Dios yàasu yùuwichàacáisi máiníri manuíca idéca yàanàaca mawiéniré nalí, yàanàacaténa nàwali mesúnamáita.

Pablo desea visitar otra vez a los de Tesalónica

¹⁷ Píacué wéenánáica, achúmacaté wawàwa iwàwacutácáinaté wàacawa píchacué, achúma èeripináté, yáté éwita càmicáaníta waicácué pía, càicáaníta wawàwalicué pía mamáalàacata wawàwalicuísewa. Iná wawàwacaté wàacawa pìatalécué máinicáinaté wawàwaca wapáchiacuéca pía.

¹⁸ Yáté wáináidacawa wapáchíanápináté píacué. Núa, Pablo nuwàwacaté nupáchiacuéca pía madécaná yàawiría quéwa càulenacaté Satanás imànica nuíchani, iná càmitaté nùalimá nùanàaca néré.

¹⁹ Wía apóstolca, máinité wawàwaca waicácuéca pía casímáicáinácué pimànica wawàwa wacùacáinácué wabàlùanápináwa píapicha Wáiwacali Jesucristo íipunita áiba èeriwa Wáiwacali yàanàacaalípiná àniwa. Néenialípiná, ímáini casímáipináca wawàwa pìwalicué peebáidacáinácué Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú!

²⁰ Báisíta, wacàlidapinácué piináwaná ìwali casímáiri iyú, pimànicáinácué máini cayábéeri.

3

¹ Néeseté máini nuwàwacaté nuémìlaca piináwaná ìwalicué, quéwa càmitaté nùalimá nùaca nupáchiacuéca pía. Càmicáinaté nùalimá nùidenìlaca mamáalàacata yái càmináca nùalíawa, ínáté nuínáidacawa nuyamáanápinátéwa abéerita Atenas ìyacàlená néré.

² Yáté nubànùaca wéenasàiri Timoteo yeebáidéerica Jesucristo itàacái, ipáchiacaténa cué pía. Yái Timoteo abéeri wéena wía íibaidéeyéica Dios irípiná, wía icàlidéeyéica yái cayábéeri tàacáisica Cristo iináwaná ìwali. Yáté nubànùacué pìatalé Timoteo imichàidacaténa cué píiwitáise,

ichàiniadacaténácué piwàwa nacái, yéewanápinácué peebáidaca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú.

³ Nubànùacaté Timoteo pìatalécué yàalàacaténácué pía, báawacáichacué piwàwa piùwichàacái ìwalisewa, ipíchanácué piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha. Píalíacuéwa iwàwacutáaná wàuwichàacawa càì, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁴ Càita nacái bàaluité wàyacaalítécué píapicha, yáté wacàlidacué pirí áibanái nàuwichàidáanápíná wía, weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Siùca píalíacuéwa wadéca wadàbaca wàuwichàacawa càide iyúwaté wacàlidáanácué piríni.

⁵ Iná càmicáináté nùalimá nùidenìaca quirínamani, yái càminácuéca nùalía piináwaná ìwali, yáté nubànùaca Timoteo isutácaténácué yéemìawa pía yéewanápiná nùalíacuéca piináwaná ìwali asásí peebáidacaalícué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú. Nubànùacatécué pìataléni achúmacáináté nuwàwa nuínáidacawa pìwalícué cawàwanáta Satanás yáalimáidacatécué pía piwènúadáanápínácué píiwitáisewa Jesucristo ícha. Càita Satanás iwàwa imànica yéewanápiná canáca iwèni, yái wacàlidéericuéca pirí Dios itàacái bàaluité.

⁶ Quéwa siùcade Timoteo idéca yèepùacawa piyacàle néesequé, yáara Tesalónica iyacàlenáca. Yá idéca icàlidaca walí cayábáanácué piináwaná peebáidacáinácué Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú, cáininácáinácué nacái piicáyacacawa. Idéca icàlidaca walí piwàwalínácué wía cáininéeri iyú mamáalàacata, máini nacái piwàwacué piicáca wía càide iyúwa wawàwáanácué waicáca pía.

⁷ Iná piácué wéenanáica, éwita wàuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta wadéca wachàiniadaca wawàwawa, wía apóstolca, wéemìacáinácué piináwaná ìwali peebáidacuéca Jesucristo itàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú.

⁸ Yá wáalimá wàidenìaca yùuwichàacáisi wéemìacáinácué piináwaná ìwali càminácué piméyáawa peebáidaca Wáiwacali itàacái tàì ìiméeri iyú.

⁹ Càmiripináta wayamáida wàaca Dios irí cayábéeri piináwaná ìwalísecué, yá nacái pimànínácuéca cayábéeri. Iná yéewa casímáica wía Dios iicápiná pìwalínácué.

¹⁰ Eeríapinama, táiyápinama nacái wasutáca Dios ícha manuísíwata imàcáanápíná waicácuéca pía watuí iyúwa wéewáidacaténácué pía mamáalàacata iwàwacutácáinácué píalíacawa áiba wawàsi ìwali peebáidacaténácué Jesucristo itàacái tàì ìiméeri iyú.

¹¹ Wía apóstolca, wawàwaca Wáaniri Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudàaca wía yéewanápiná wáalimáca

wapáchiacuéca pía mesúnamáita.

¹² Wasutá Wáiwacali ícha pirípinácué, imàacáanápinácué cáinináca piicáyacacawa cachàiniwanái mamáalàacata, càita nacái cáinináanápinácué piicáca áibanái wenàiwica canánama, càide iyúwa cáinináaná waicácuéca pía.

¹³ Càita nusutáca Wáiwacali ícha pirípinácué ichàiniadánápinácué píiwitáise, yéewanápinácué mabáyawanáca Dios iicáca pía Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná macáita yàasunái mabáyawanéeyéi yáapichawa èeri imáalàapinácaalíwa. Báisita, amén.

4

La vida que agrada a Dios

¹ Siùcade piácué wéenanáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wasutácué píicha wawàsi manuísiwata, wàalàacué pía nacái Wáiwacali Jesús inùmaliçuise. Piyacué machacàníiri iyú cachàiniwanái mamáalàacata casímáicaténácué Dios iicáca píiwitáise càide iyúwacué pidàbáanáté pìyaca péemàacanacáitacué wéewáidaca pía.

² Péemàacatécué cayába yái tàacáisi wacàlidéericatécué piri Wáiwacali Jesús inùmaliçuise.

³ Dios iwàwacué pìyaca mabáyawanéeri iyú píibaidacaténácué abéerita irípiná. Càmita iwàwacué piimáca áiba yáapicha càmiírira pinírisíwa, càmiíchúa nacái píinusíwa.

⁴ Càita Dios iwàwacué pìyaca, yéewanápiná cawinácaalí asìali iwàwéerica icásàacawa yáalimá yeedáca iríwa ínupináwa mabáyawanáwaca, ìyacaténá úapicha cáimiétaquéri iyú.

⁵ Áibanái wenàiwica càmiiyéica yáalíawa Dios ìwali needáca inanái máinicáiná nawàwacáita naimáca náapicha meedá. Càmita báisi naicáyacacawa cáimiétaquéri iyú. Picácué pimàni càì.

⁶ Picácué nacái piimá áiba asìali ínua yáapicha, càita nacái áiba inanái iníri yáapicha. Pimànicaalícué càiri báawéeri áiba wenàiwica irí, yásí Wáiwacali yùuwichàidacué píawa manuísiwata, càide iyúwacué wàalàanáté pía cáimiétaquéri iyú.

⁷ Dios càmita imáida wía wamànínápiná wabáyawanáwa casaquèeri iyú, néese imáidaca wía wàyacaténá mabáyawanéeri iyú, yéewanápiná wáibaidaca abéerita irípiná.

⁸ Yái tàacáisi nùalèricuéca iyú pía, càmiírira meedá wenàiwica yàasu tàacáisi, néese Dios itàacáicani, íná cawinácaalí càmiírira yeebáida yái tàacáisi, idéca yúucaca íchawa Dios, yái Dios ibànuèricuéca Espíritu Santo píwàwaliculé. Yái Espíritu Santo ípidená ímáanáquéi “Yái Mabáyawanéerica” ímáanáca, Espíritu yàanàacáinaté mabáyawanácaténá imànica wía.

⁹ Quéwa càmita iwàwacutá nùalàacuéca pía cáinináanápínacué piicáyacacawa Dioscáiná idéca yéewáidacuéca pía càì, ínà nùalíacawa cáininácuéca piicáca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁰ Wáalíacawa cáininácuéca piicáca macáita wenáiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iyéeyéica Macedonia yàasu cáli ínata. Quéwa wasutácué pícha wawàsi manuísíwata, píacué wéenánáica, cáinináanápínacué cachàiníwanái mamáalàacata piicáca macáita yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalimáidacué pìyacaténá matuíbanáiri iyú áibanái yáapícha. Picácué máini písutáida péemíawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali, néese píibaidacué picáapi iyúwa càide iyúwaté wàalàanácué pía.

¹² Píibaidacué cachàiníiri iyú yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái naicácuéca pía cáimiétaquéri iyú, pidèniacaténácué nacái yái pimáapuèrica, ipíchanácué picutáca piyáapínáwa áibanái ícha.

El regreso del Señor

¹³ Píacué wéenánáica, wawàwacué píalíacawa càinácaalí nàyanápiná níara yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái achúmacáichacué piwàwa manuísíwata càide iyúwa achúmáaná èeri mìnanaí iwàwa càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Achúmaca nawàwa manuísíwata càmicáiná nacúa néenánáimi imichàacawa yéetácáisi ícha.

¹⁴ Wadéca weebáidaca Jesús iináwaná ìwali yéetácátéwa, néese imichàacaté nacáíwa yéetácáisi ícha. Càita nacái weebáidaca Dios imichàidáanápíná yéetéeyéimiwa yéetácáisi ícha, níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesús itàacái. Nacáucami yàanàapíná Jesús yáapícha namichàacaténáwa yéetácáisi ícha Jesús yàanàapínácaalí àniwa.

¹⁵ Iná wacàlidacué píri yái tàacáisi càide iyúwa Wáiwacali yéewáidáaná wía: Wía cáuyécáwaca mamáalàacata cháì èeri irícu Wáiwacali yàanàacaalípiná, càmita wàawa napíchalé chènuniré níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Jesucristo itàacái.

¹⁶ Wéemíapíná chènuníiséeri tàacáisi imáidéerica wía cachàiníiri iyú, yá ángel íiwacalíná imáidapíná nacái wíawa, yá nacái Dios yàasu trompeta casànapíná wéemíawa napulíacaalíni. Yásí Wáiwacali iricùapínáwa chènunibàata. Néese níái yéetéeyéimicawa yeebáidéeyéicaté Cristo itàacái, níata idàbapíná icáucàacawa quéechacáwa.

¹⁷ Néese wía cáuyécáwaca wamichàapínácaawa náapichawa cáuli iriculé, wawàlùacaténáwa acalèe yéewiré wáipunitáidacaténá Wáiwacaliwa capíraléeri cáli ínatalé. Càipíná wáyaca Wáiwacali yáapichawa càiripináta.

18 Iná pichàiniadacué piwàwawáaca iyú yái tàacáisi cayábéerica ipíchanacué máini achúmaca piwàwa péenánái yéetácaalíwa pícha.

5

1 Píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càmitacué iwàwacutá nutànàaca pírí tàacáisi ìwali yái Wáiwacali yéenáiwánaca yàanàcatáipináta, càisimalénácaalí camuí ìya wapíchalé.

2 Píalíacuéwa cayába canáca èeri mìnánái yáaliériwa càicaalínápinácaalí Wáiwacali yàanàaca àniwa. Càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí táiyápi càmicatáita wenàiwicanái ìnínáidawa ìwali, càita nacái Wáiwacali yàapináwa néese àniwa càmicatáita èeri mìnánái icùa yàanàaca.

3 Néenialípiná wenàiwica nacàlidapiná càì: “Cayába macáita. Canáca ùwicái. Wàyaca matuíbanáita”, càipiná náimaca. Néese ráunamáita yùuwichàacáisi yàanàpinácawa nàwali cáiwíri iyú imáalàidacaténá nía, càide iyúwa ìnanái idàbacaalí yùuwichàacawa isicúasíwata umusúadacaténá iicá èeri. Yásí càmita náalimá napiacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

4 Quéwa píacué wéénánáica càmitacué catá píiwitáise, píalíacáinacuéwa Dios ìwali. Iná càmitacué Wáiwacali yéenáiwáná icalùada píawa, yàanàapinácaalí càide iyúwa cayéedéeri icalùadacaalí wenàiwica.

5 Amalácáinacué píiwitáise macáita, píalíacáinacuéwa Dios ìwali, picùacáinacué nacái Wáiwacali yàanàaca. Càmita wàya càide iyúwa catéeyéi íiwitáise ìyáaná, càimíyéica yáalía Dios ìwali.

6 Iná iwàwacutá wamichàidaca wáiwitáisewa wacùanápíná Wáiwacali yàanàaca. Picácué wàya iyúwa iiméeyéi meedá, càimíyéica icùa Jesús yàanàanápíná. Yá waicáidacué Wáiwacali ípunitawa cáalíacáiri iyú, wacùacaténá wíawawa ipíchaná wawènúadaca wáiwitáisewa Wáiwacali íchawa.

7 Aibanái catéeyéica íiwitáise càmita náalíawa Dios ìwali. Càica níade iyúwa wenàiwica iiméeyéica meedá táiyápinama, iyúwa nacái wenàiwica icàméeyéica catéeri irícu.

8 Quéwa wía amaléeyéica íiwitáise, icuèyéica nacái Wáiwacali yàanàanápíná, iwàwacutá wacùaca wíawawa cayába ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá weebáidaca Jesucristo itàacái, càita nacái cáininacué waicáyacacawa, càita nacái manuícué wáináida wawàwawa Jesucristo ìwali iwasàanápíná wíawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wamànicaalí càì, yásí wacùapíná wíawawa cayába Satanás ícha ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, càide iyúwa úwisàiri ìwalicaalí icàyuwaniwa, ibàle nacáwa dàaléeri hierro nacáiri icùacaténá yáawawa yùuwidenái íchawa.

9 Dioscáiná càmítatè yeedá wía yàasunáipináwa imàacáanápíná yàasu manuíri yùuwichàacáisi yàanàaca wàwali, néese idéca yeedáca wía iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa ìwalíise yái Wáiwacali Jesucristo yéetáanácawa wáichawalíná.

10 Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná wàyacaténá yáapicha càiripináta, éwita nacái wéetácaalíwa, càita nacái cáucaalícáwa wía áiba èeriwa Jesucristo yàapínácaalíwa néese àniwa.

11 Iná pimichàidacué píiwitáisewáaca mamáalàacata, pichàiniadacué nacái piwàwawáaca càide iyúwa pimànínacué pìacawa siùcade.

Pablo aconseja a los hermanos

12 Píacué wéenanáica wasutácué pícha wawàsi manuísíwata, pìacué ancianonái ímiétacaná, níái íbaidéeyéica Dios irípiná pèewibàa, nacùacaténácué pía, nàalàacaténácué pía Wáiwacali itàacái iyú, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

13 Iwàwacutácué pìaca ancianonái ímiétacaná, cáininácué nacái piicáca nía manuísíwata ìwalíise yái íbaidacalésica namànírica Dios irípiná, yái nacùanácuéca pía. Pìyacué matúbanáita píapichawáaca.

14 Wachùulíacué pía, píacué wéenanáica, pìalàacué cachàiníiri iyú níara péená càmíiyéica iwàwa íbaidaca. Pichàiniadacué nawàwa nacái cawinácaalí achúméeyéica ínáida iwàwawa, nàuwichàacái ìwalíisewa. Piyúudàacué nacái níara machawàaquéeyéica íiwitáise, càmíiyéicáwaca yeebáida tàì ímèeri iyú. Pimànicué macáita irí éeréeri iyú mamáalàacata.

15 Aibanáicaalí imànicué píri báawéeri, picácué pimàni irí báawéeri nacái píipuináwa, néese píalimáidacué pimànica cayábéeri píriwáaca càiripináta, macái wenàiwica irí nacái.

16 Cayábacué piwàwa càiripináta.

17 Pisutácué píawawa Dios ícha mamáalàacata.

18 Pìacué Dios irí cayábéeri càinácaalícué píyáaná, càicáinácué Dios iwàwa pimànica, píacué yeebáidéeyéica Cristo Jesús itàacái.

19 Càide iyúwa càmicaalí wachacàida cayábéeri quichái iyúudèrica wía, càita nacái picácué pimáalàida píichawa yái cayábéerica Espíritu Santo imàníricuéca piwàwallícuíse.

20 Picácué caná iwèni piicáca nataacái níái wenàiwica Espíritu Santo ichàiniadéeyéica nacàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse.

21 Quéwa píináidacuéwa cáalíacáiri iyú ìwali macái tàacáisi péemièricuéca píalíacaténácuéwa asáisi báisícaalí Dios itàacáicani, néese peebáidacué abéerita yái cayábéeri tàacáisica.

22 Piwènúacuéwa macái báawéeri íiwitáaná ícha.

23 Wasutáca Dios ícha píripinácué, yái Dios matúbanáirica imànica wáiwitáise, masacáanápínácué imànica píiwitáise

píibaidacaténácué abéerita Dios irípiná, icùanápinácué nacái píiwitáise manuísíwata, piwàwa nacái, piiná nacái mabáyawanéeri iyú àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

²⁴ Càipiná Dios imànicuéca piríni. Yái Dios imáidéericatécué pía yàasunáicaténácué pía, imànipinácué pirí macáita càide iyúwa icàlidáanácué piríni.

Saludos y bendición final

²⁵ Píacué wéenánáica, pisutácué Dios ícha walípiná nacái.

²⁶ Pitàidacué cayábéeri iyú macáita wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁷ Nuchùullacué pía Wáiwacali inùmalicuíse, piléecué yái nùasu cuyàlutaca nalí macáita níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²⁸ Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo ícha pirípinácué, imàníinápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

2 TESALONICENSES

Saludo

¹ Núa Pablo, Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéeri Silas, Timoteo yáapicha nacái, nutànàacué pirí cuyàluta, piácué wéenánái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái Tesalónica iyacàlená irìcu, piácué iyéeyéica abédanamata Wáaniri Dios yáapicha, Wáiwacali Jesucristo yáapicha nacái. Wawàwalicué pía.

² Wasutáca Wáaniri Dios íicha pirípinácué, Wáiwacali Jesucristo nacái namàninápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, namàcáanápinácué nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

Dios juzgará a los pecadores cuando Cristo vuelva

³ Piácué wéenánáica, casíimáica wàaca Dios irí cayábéeri càiripináta piwalicué. Yá cayábaca càì wamànica peebáidacáinácué piacawa Jesucristo itàacái manuísíwata cachàiniwanái, yá nacái wáalíacawa cáinináanácué yáwanái piicáyacacawa mamáalàacata.

⁴ Iná wacàlidacuéca piináwaná ìwali casímáiri iyú áibanái irí Dios yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái macái yàcalé wapáchiacatabàa. Wacàlidaca nalíni piideníanácuéca piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidáanácué nacái mamáalàacata Jesucristo itàacái éwitacué áibanái nàuwichàidacáanítacué pía madécaná yàawiría, éwitacué nacái piùwichàacáanítawa madécaná càulenéeri wawási iyú.

⁵ Iná yéewa wáalíacawa amaléeri iyú Dios yàanápiná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, namànicaalí cayábéeri, càita nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Siùcade piùwichàacuécawa piyaca ìwalíse yái peebáidáanácuéca iyúwa Dios ichùulianácué pía, quéwa càmítacué piméyáawa peebáidaca. Iná Dios icàlidapínácué piináwaná ìwali pimàninácuéca cayábéeri, yá imàacapínácué piwàlùacawa Dios iyacàle irìculé Dios icùacataléca yàasu wenàiwicanáíwa càiripináta chènuniré.

⁶ Dios yàapíná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, yùuwichàidapíná nacái níara wenàiwica nabáyawaná ìwalísewa, níai yùuwichàidéeyéicuéca pía siùcade.

⁷ Dios yàapíná macái wenàiwica iwèni machacàníri iyú, imàacapínácué nacái piyamáidacawa piùwichàacái íchawa càide iyúwa imàacáanápiná wayamáidaca nacáiwa. Càipíná Dios imànica walí macáita néenialípiná Wáiwacali Jesús yàanàacaalípiná chènuníse mèlumèluíri iyú, quichái ipèrùa yèewíse yàasu cachàiniyeyéi ángel yáapichawa.

⁸ Yá Wáiwacali Jesús yàanàpiná yùuwichàidacaténá wenàiwica nabáyawaná ìwalisewa, níái càmíyéica iwàwa yáalíaca Dios ìwali, macáita nacái càmíyéica yeebáida yái tàacáisi ímérica Wáiwacali Jesucristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁹ Yá Wáiwacali yúucapiná íchawa nía déeculé, nàuwichàacaténáwa nabáyawaná ìwalisewa càiripináta, èeri càmíri imáalàawa, yá càmita quirínama naicáca Wáiwacali, yái mèlumèlúrica iicacánáwa, icuèrica macáita cáimiétacanéri iyú, máinicáiná cachàinica íiwitáise manuíri.

¹⁰ Càipiná Wáiwacali imànica nalíwa néenialípiná yàanàacaalípiná àniwa. Yàapínacawa néese àniwa yéewacaténá macáita yàasunái, wía yeebáidéeyéica itàacái, wàaca irí cayábéeri manuísíwata cáimiétaquéri iyú casímáiwaca. Núalía nacáwa piicáanápínacué Wáiwacali yàanàaca, pìapínacué nacái irí cayábéeri, peebáidacáinacué iyúwaté wacàlidáaná píri Wáiwacali iináwaná.

¹¹ Wáalíacawa pìanápínacué Wáiwacali irí cayábéeri néenialípiná, íná wasutáca Wacuèriná Dios ícha píripínacué mamáalàacata. Wasutáca Dios ícha iyúdàanápínacué pía pìyacaténacué càide iyúwa wenàiwica Dios imáidéeyéica nàyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Càita nacái wasutáca Dios ícha píripínacué ichàiniadáanápínacué pía íiwitáise cachàiníri iyúwa, pìmànicaténacué macái cayábéeri wawàsi piwàwéericuéca pìmànica, yá nacái píibaidacalécuéca pìmànírira peebáidacáinacué Jesucristo itàacái.

¹² Càita wasutáca Dios ícha píripínacué yéewanápiná áibanái nacái nàapínaca Wáiwacali Jesús irí cayábéeri naicácaalípiná ichàiniadacuéca pía pìmànicaténá cayábéeri, yéewanápiná nacái píacué ìyéeyéica abédanamata Wáiwacali Jesús yáapicha píasáidacuéca áibanái irí cayábéeri íiwitáise cani, yái Wáiwacalica. Píalimápinacué pìmànica càì yácáiná Wacuèriná Dios, Wáiwacali Jesucristo nacái nayúudàacuéca pía mawèníri iyú.

2

Aclaraciones sobre el regreso del Señor

¹ Siùcade píacué wéenanáica, píalíacuéwa Wáiwacali Jesucristo yàanàanápíná àniwa. Píalíacué nacáwa Dios ìwacáidáanápíná wíawa Wáiwacali Jesucristo yàatalé. Siùcade wawàwaca wéewáidacuéca pía ìwali quiríta.

² Cawàwanáta abénaméeyéi cachìwéeyéi nacàlidapínacué píriní idécasa ichàbacawéi Wáiwacali yéenáwaná yàacaténáwa néese àniwa. Wasutacué pícha wawàsi manuísíwata ipíchaná piúcáida piwàwawa picalùniwa caquialéta iyúwa sícusicuíyéi iwàwa. Picácué cáalu pía áibanái cachìwéeyéi náimacaalícué

pirí nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalìcuíse ímérica idé casa ichàbacawéi Wáiwacali yéenéiwaná, càita nacái néewáidacaalícué pía iyú càiri cachìwéeri tàacáisca. Cawàwanáta náasáidapínacué pirí cuyàluta náimérica ìwali nutànàacasacué piríni, quéwa picácué peebáida nachìwa, picácué nacái cáalu pía.

³ Picácué pimàaca áibanái ichìwáidacuéca pía áiba tàacáisi cachìwéeri iyú, ibatàa abéeri tàacáisi iyúpináta. Ipíchawáise Wáiwacali yéenéiwaná yànàaca yàacaténáwa néese, yá madécaná wenàiwica nawènúadapíná náiwitáisewa Dios ícha manuísíwata, yá càmita nawàwapíná Dios icùaca nía. Abéeri asìali nacái yànàapíná, máiníri cabáyawanáca, Satanás inacáiri íiwitáise, yáalimáidéeripíná èeri mìnánái namànlínápiná nabáyawanáwa. Máinípiná báawacani, yái asìalica, íná Dios idéca íináidacawa imáalàidáanápínáni báisíri iyú.

⁴ Yái asìali yànèripínáca, yácata Dios yùuwidesíwaca báawéerica náicha canánama. Yá máinípiná cáimacáica iicáca yáawawa. Icàlidapíná ìwaliwa cachàinicasani Dios ícha, cachàinisa nacáicani macái cuwáinái ícha áibanái yèeyéica icàaluíná, íná ichùullapíná èeri mìnánái yàaca icàaluíná Dios ícha. Néese imànipíná càiri báawasíwéeri: Ibàlúadapíná yàasu manuíri yàalubáisiwa Dios yàasu templo írìcu, yá yáawinacawa néré icùacaténá macáita, Dioscáinásani, càipíná ímaca yéewacaténá èeri mìnánái yàaca icàaluíná. Yá icàlidapínáca íináwanáwa Dioscani.

⁵ Núalíacawa piwàwalícuéca cayábani yái tàacáisi nucàlidéericatécué pirí. Bàaluité nùyacaalítécué piápicha, yáté nucàlidacuéca pirí íináwaná ìwali yáara máiníri cabáyawanáca yànèripínáca áibaalípiná.

⁶ Siùcade píalícuéwa càirínácaalí chàinisi càmíiritàacá ibatàa yáasáidacawa yáara máiníri cabáyawanáca, àta idécatalépináta yéenéiwaná yànàaca, Dios imàaquéerica írì yànàacatáipíná.

⁷ Dios imàacaca wáalíacawa Satanás idéca idàbaca iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios ícha. Quéwa càmitàacá idé Satanás yáalimá imànica macáita yái báawéerica iwàwéerica imànica, ìyacáiná siùcade abéeri imáisanièrica Satanás imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná imànica. Aibaalípiná yàapínacawa èeri ícha yái cà míricáwaca ibatàa Satanás imànica macáita yái iwàwéerica imànica. Idécanáami yàacawa èeri ícha, yásí Satanás yáalimápiná imànica macáita càide iyúwa iwàwáaná cháí èeri írìcu.

⁸ Néese yáara máiníri cabáyawanáca wenàiwica yáasáidapínacawa cháí èeri írìcu, yái asìali Wáiwacali Jesús inuéripínáca caquialéta itàacái iyúwa. Wáiwacali yànàapíná cachàiníri íiwitáise yáapichawa, icamalá mèlumèluíri írìcu nacáwa, yá Wáiwacali imáalàidapínácani yáara máiníri cabáyawanáca.

9 Quéwa néenialípiná, idècunitàacá ìyaca cháí èeri irìcu, yáara máiníri cabáyawanáca, yásí Satanás ichàiniadapínacani manuísíwata idè̀nìacaténá ichàini manuíríwa. Yásí yáara máiníri cabáyawanáca imànipíná madécaná wawàsi cachàiníri iyú càmíri wenàiwica idé imànica ichìwáidacaténá wenàiwica.

10 Imànipíná nacái macái báawéeri íiwítáaná ichìwáidacaténá wenàiwica Dios yùuwichàidéeyéipíná nabáyawaná ìwalíse càiripínáta càmíciná cáininá naicáca báisíri tàacáisi neebáidacaténáni. Dios yùuwichàidapíná nía càmíciná neebáida báisíri tàacáisi yéewanápiná Jesucristo iwasàaca nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

11 Càmíciná nawàwa neebáidaca báisíri tàacáisi, íná Dios imàacapíná cachìwéeri tàacáisi ichìwáidaca nía, neebáidacaténáni cachàiníri iyú.

12 Càipíná Dios imànica yáasáidacaténá yùuwichàidáanápíná càiripínáta macáita wenàiwica càmíyéica iwàwa yeebáidaca yái báisíri tàacásica, néese casímáica meedá namànica nabáyawanáwa.

Escogidos para ser salvados

13 Quéwa wía apóstolca, iwàwacutá wàaca Dios irí cayábéeri càiripínáta pìwalicué, píacué wéenanáica cáininéeyéica Wáiwacali iicáca. Wàaca Dios irí cayábéeri bàaluitécáiná Dios yeedácuéca pía èeri ipíchawáise iwasàacaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, Espíritu Santo imàacacáinácué Dios yàasu wenàiwicaca pía, peebáidacáinácué nacái yái báisíri tàacásica.

14 Dios iwàwacáinaté iwasàacuéca pía, íná Dios ibànùacaté wía wacàlidacaténácué pirí yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Càita Dios imáidacatécué pía yàasunáicaténácué pía, yéewanápinácué pìyaca Wáiwacali Jesucristo yáapicha cáimíetacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluíri irìcu nacái càide iyúwa Wáiwacali ìyáaná.

15 Iná píacué wéenanáica, cachàinicué píiwítáise Jesucristo ìwali, peebáidacué itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú. Picácué píimáicha yái wacàlidéericatécué pirí wàyacaalícué píapicha bàaluité. Picácué nacái píimáicha yái tàacáisi wacàlidéericuéca pirí cuyàluta irìcu watànèericuéca pirí.

16 Yá wasutáca Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué, Wáaniri Dios íicha nacái, yái cáininéerica iicáca wía, imàníríca nacái walí cayábéeri mawèníri iyú. Càita idéca ichàiniadaca wawàwa càiripínáta, imàaca nacái manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali imànínápíná walí cayábéeri càide iyúwa icàlidáanáté walíni.

17 Yá wasutáca Dios íicha pirípinácué ichàiniadáanápínácué píwàwa, imàacáanápínácué nacái pímanica cayábéeri

mamáalàacata macái íiwitáanáta, pitàanicaténácué nacái yáawamita cayábéeri wawàsi ìwali.

3

Oren por nosotros

¹ Píacué wéenánáica, ìyaca nacái áiba wawàsi quiríta wawàwéericuéca wacàlidaca pirí: Pisutácué Dios íicha walípiná imàacáanápiná wacàlidaca Wáiwacali itàacáíwa áibanái irí caquialéta macái cáli imanùbaca. Pisutácué Dios íicha imàacáanápiná madécaná wenàiwica neebáidaca Wáiwacali itàacái cáimiétaquéri iyú càide iyúwacué peebáidáaná.

² Pisutácué Dios íicha nacái icùanápiná wía báawéeri íicha, nàyacáiná abénaméeyéi wenàiwica máiníiyéica báawaca íiwitáise, iwàwéeyéica imànica walí báawéeri càmicáiná macái wenàiwica yeebáida Wáiwacali itàacái.

³ Quéwa Wáiwacali imànica macáita càiripináta càide iyúwa íimáaná, íná yéewa wáalíacawa ichàiniadáanápinácué píiwitáise peebáidacaténácué itàacái mamáalàacata, tàì íiméeri iyú, icùanápinácué pía nacái Satanás íicha, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa.

⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Wáiwacali ìwaliwa iyúudàanápinácué pía pimànicaténácué piacawa mamáalàacata càide iyúwa wachùllanácué pía.

⁵ Wasutáca Wáiwacali íicha pirípinácué iyúudàanápinácué cáinináca piicáca Dios càide iyúwa cáinináanácué Dios íicáca pía. Càita nacái wasutáca Wáiwacali íicha ichàiniadáanápinácué píiwitáise pìidenìacaténácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú càide iyúwaté Cristo ìidenlaná yùuwichàanáwa.

El deber de trabajar

⁶ Píacué wéenánáica, wachùllácué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, picácué piacawéerida cawinácaalí péenácué càmiríca iwàwa íibaidaca, càmiríca nacái ìya càide iyúwa wéewáidáanácué pía.

⁷ Píalíacuéwa càinácaalí iwàwacutáanácué piyaca pimànicaténácué càide iyúwaté wáasáidáanácué pirí wáyacaalítécué píapicha. Néenialí wáyacaalítécué píapicha, wía apóstolca, wáibaidacaté wawèniacaténá wayáapínáwa.

⁸ Càmitaté nacái wayáacué píicha yàacàsi mawèníiri iyú. Néese wía apóstolca wáibaidacaté cachàiníiri iyú èeríapi, táiyápi nacái wapáyaidacaténá wayáapínáwa, ipíchanácué piùwichàacawa wàwalíise, càmicáinaté wawàwa wáinatalécuéca piríni, ibatàa abéeri péená irí.

⁹ Ewita Dios imàacáanáta wasutácuéca píicha wayáapínáwa mawèníiri iyú wéewáidacáinácué pía, càicáanáta càmitaté wamàni càì. Néese wáibaidacaté cachàiníiri iyú

wáasáidacaténácué pirí cànácaalí iwàwacutáanácué píibaidaca cachàiníri iyú.

¹⁰ Wàyacaalítécué píapicha, yáté wachùuliacuéca pía càiri tàacáisi iyú íiméerica: Aibacaalí péenácué càmita iwàwa íibaidaca, picácué pía iyáapíná.

¹¹ Quéwa wadéca wéemiacuéca piináwaná ìwali ínucué pèewibàa abénaméeyéi péená, càmiyéica íibaida íbatàa achúméeríina íibaidacalési piná. Càmita nabatàa áibanái íibaidaca, néese nasàiwicaca nalí wawàsi meedá.

¹² Níara ínuíyéica, càmiyéica íibaida, wachùulla nía, wasutáca náicha wawàsi manuísíwata nacái Wáiwacali Jesucristo íiwitáise iyúwa, náibaidáanápíná matuíbanáiri iyú needácaténá nayáapínáwa.

¹³ Píacué wéenánáica, picácué chamàle pimànica cayábéeri ipíchaná piméyáacawa, néese pimànicué píacawa cayábéeri mamáalàacata.

¹⁴ Aibacaalí péenácué càmita imàni càide iyúwa wachùulianáni cháí cuyàluta irícu, picàlidacué iináwaná ìwali macái wenàiwicanái yàacuésemi, níái yebáidéyéica Jesucristo itàacái. Picácué píacawéeridani, yéewacaténá báicani íbáyawaná ìwaliwa.

¹⁵ Quéwa picácué piùwide pimànica yái wenàiwicaca, néese píalàacué éeréeri iyútani, càide iyúwacué píalàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

Bendición final

¹⁶ Wasutáca Wáiwacali íicha pirípinácué, yái imàaquéerica matuíbanáica yàasu wenàiwica iwàwa, imàacáanápíná matuíbanáicuéca píwàwa càiripínáta cànácaalícué píyáaná. Wasutáca Wáiwacali íicha pirípinácué yàacawéeridáanápínácué pía manuísíwata.

¹⁷ Núa Pablo nutànàacué pirí yái achúméeríina tàacáisica nucáapi iyúwa nuwàwalicáinácué pía. Càita nutànàacani macái nùasu cuyàluta irícuwa. Càì nutànàacani píalíacaténácuéwa cànácaalí íicácanáwa, ipíchanácué áibanái ichìwáidaca pía.

¹⁸ Nusutácué Wáiwacali Jesucristo íicha pirípinácué, imàníinápínácué pirí cayábéeri mawèníri iyú, píacué canánama.

1 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànùaca pirí cuyàluta. Núa Pablo Jesucristo yàasu apóstol, Dioscáiná ibànùaca núa nuíbaidáanápíná irí. Yái Diosca, yácata iwasèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Wáiwacali Jesucristo nacái ibànùaca núa, yái Jesucristo imàaquéerica manuíca wáináidaca wawàwawa ìwali imànínápíná walí macáita càide iyúwaté ímáaná walí.

² Nutànàaca pirí cuyàluta Timoteo, píacata nuiquéerica càiride iyúwa nuìriwa báisíta peebáidacáiná Jesucristo itàacái, càide iyúwa nuebáidáaná nacái. Yá nusutáca Wániri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Cristo Jesús nacái, namànínápíná pirí cayábéeri mawèníiri iyú, naicáanápíná nacái pipualé namàacáanápíná nacái matuíbanáica piwàwa.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³ Pimàni càide iyúwaté nùalàaná pía ipíchawáiseté nùacawa pícha Macedonia yàasu cáli nérépiná. Nuwàwaca piyamáacawa aléera Efeso iyacàlená irícu píalàacaténá cachàiníiri iyú áibanái wenàiwica néeníyéica iyaca nayamáidáanápíná néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú.

⁴ Píalàa nía nacái cachàiníiri iyú ipíchaná neebáidaca nàawirináimi yàasu cachìwéeri tàacáisiwa, ipíchaná nacái néewáidacawa mamáalàacata áiba tàacáisi cachìwéeri ìwali nàiméerica ìwali icàlidacasa càinácaalí nàawirináimi imànínápíná bálaluité, ipíchaná nacái nacàlidaca mamáalàacata macáita nàawirináimi ípidenáwa madécaná. Wenàiwicanái yéewáidacaalíwa nàwali, yá nasutáca néemíawa níawáaca mamáalàacata, natàaníca náapichawáaca chàinisíiri iyú nacái. Yái tàacáisi cachìwéerica càmita iyúudàa wenàiwica neebáidáanápíná Dios itàacái nàyacaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Dios idéca ichùullaca wía cáinináanápíná waicáyacacawa. Wáalimá càì wamànica masacàacaalí wáiwitáise macái báawéeri ícha, wawènúadacaalí nacái wáiwitáisewa Dios irípiná imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha, weebáidacaalí nacái Jesucristo itàacái báisíiri iyú.

⁶ Abénaméeyéi càmita càì nàyaca nawènúacáinatéwa Dios itàacái ícha, yá naméeràacawa déeculé báisíiri tàacáisi ícha. Siùcade natàaníca náapichawáaca chàinisíiri iyú canéeri iwèni wawàsi ìwalíise meedá.

⁷ Náimàca nawàwacasa néewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi profeta Moisés itànèericaté Dios inumalícuise, quéwa càmita nàalía néemiaca càinácaalí ímáaná Moisés yàasu

tàacáisi. Nayúunáidaca náalía néemìaca yái tàacáisica, íná manuíca náináidaca nawàwawa nàwaliwa néewáidáanápíná wenàiwica, quéwa càmita náalía néemìaca tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica.

⁸ Wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wáaliacawa cayábéericaní, yái profeta Moisés yàasu tàacáisica, cayábaca nacái wéewáidacaalí iyú wenàiwica yái tàacáisica, quéwa iwàwacutá wéewáidaca nía càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁹ Iwàwacutá wawàwalica Dios itàacái càmita imáisanà wamànica cayábéeri, néese icháawàaca naináwaná ìwali cawinácaalí imàníyéica ibáyawanáwa, càmiyéica nacái iwàwa yeebáidaca Dios itàacái. Càì namànica: Nàuwideca namànica Dios, namànica nabáyawanáwa; càmita nàa Dios iyéininá, caná iwèni naicáca áibanái yàanáca Dios icàaluíniná; nanúaca nánaniriwa, náatúa nacáiwá, nanúaca nacái áibanái wenàiwica.

¹⁰ Naimáca áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmírira nanìrisíwa nacái, aslanái naimáca nanacáiri yáapichawa, inanái naimáca nanacáichúa yáapichawa nacái; náibàaca wenàiwica plata ìwalínápiná; nacàlidaca nachìwawa, nachìwáida nacái áibanái, nacháawàaca áibanái iináwaná ìwali nachìwa iyúwa. Càita áibanái wenàiwica nàyaca imàníyéica macái báawéeri ìwitáná méetàuculé ícha yái yéewáidacalésica machacànírica. Iná Dios itàacái profeta Moisés itànèericaté icháawàaca naináwaná ìwali, ímaca iwàwacutáanápíná nàuwichàacawa nabáyawaná ìwalísewa.

¹¹ Moisés yàasu tàacáisi báisírira ìyaca abédanamata yáapicha yái tàacáisi Dios imàaqueerica nulí, nucàlidacaténá áibanái iríni yéewanápiná náaliacawa Jesucristo iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yái Dios mèlumèluírira iicacánáwa; iwàwacutá wàaca Dios icàaluíniná.

Gratitud por la misericordia de Dios

¹² Yá nùaca Wáiwacali Jesucristo irí cayábéeri, yái ichàiniadéerica núa. Nùaca irí cayábéeri bàaluitécáiná iicáca núa càiride iyúwa abéeri imàníripináté càide iyúwa ichùulianá núa, yáté imàacaca nuíbaidaca irípiná.

¹³ Càita idéca imànica nulí yái cayábéerica éwitaté nutàanicáaníta báawéeri iyú Jesús ìwali quéechatécáwa, nùuwichàidacaté nacái wenàiwica yeebáidéeyéicaté itàacái, numànicaté nacái nalí báawéeri manuísíwata iyúwa wenàiwica cáimacáiri iicáca yáawawa áibanái ícha. Quéwa Dios iicácaté nupualé càmicáinaté núalíawa nùuwichàidáanáté nùacawa yàasu wenàiwicanái ipíchawáiseté nuebáidaca Jesucristo itàacái.

¹⁴ Yá Wáiwacali idéca imànica nulí cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata. Yá imàacaca nuebáidaca itàacái, cáinináca nacái

iicáca núa. Càita wàyaca, wía ìyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yeebáidéeyéica itàacái.

15 Nucàlidacué piri báisísíwéeri tàacáisi. Iwàwacutá macáita yeebáidacani: Cristo Jesús yàanàacaté aléi èeri iriculé iwasàacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Núacata yái cabáyawanéerica náicha canánama èeri irìcuíyéica cabáyawanéeyéica.

16 Dios iicácaté nupualé, núa cabáyawanéerica náicha canánama, yéewacaténá Jesucristo yásáidaca macáita wenàiwica irí máini cayábéerica íwitáise, náalíacaténáwa nacái càmita yùuwichàida wenàiwica ráunamáita, néese icùaca déecuiri iyú yéewanápiná wenàiwica nawènúadaca irípiná náiwitáisewa. Càipiná náalíacawa néemiápinácaalí nuináwaná iwali, náalíacaténáwa Dios iicáanápiná napualé nacái neebáidacaalí Jesucristo itàacái needácaténá nalíwa nacáucapináwa càmíiri imáalàawa.

17 ¡Wàacué Dios irí cayábéeri manuísíwata càiripináta, wàacué iyéininá nacái cáimiétaquéri iyú, yái Wacuèriná Dios càmíríca imáalàawa, càmíiri nacái yéetáwa, càmíiri nacái yéewa èeri mìnánái iicáca, yái abéericata Dios! Báisíta, amén.

18-19 Néeni, Timoteo, nuiquéeri càiride iyúwa nuiriwa, nuchùullacaté pía pìalàanápiná cachàiníiri iyú níara yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú. Càì nuchùullaca pía pimànicaténá cayábéeri ùwicái cachìwéeyéi íipunita, pimawènladacaténá nía báisíiri tàacáisi iyú. Píalimápiná pimawènladaca nía peebáidacaalí mamáalàacata yái tàacáisi báisíríca, piwènúadacaalí nacái píiwitáisewa càiripináta píbayawaná íchawa. Iwàwacutá pimànica càide iyúwaté abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nacàlidáanaté tàacáisi píwali Dios inùmalícuise. Náimacaté píibaidáanápinaté Dios irí cáalíacáiri iyú. Aibanái càmítaté nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íchawa báisíiri iyú, íná nadéca naméyàaca neebáidaca yái báisíiri tàacáisica.

20 Càita nadéca namànica níara Himeneo, Alejandro nacái. Iná nudéca numàacaca nía yéewanápiná Satanás yùuwichàidaca nía namàacacaténá náichawa yái nataánínáca báawéeri iyú Dios iwali.

2

Instrucciones sobre la oración

1 Quéechacáwa nuwàwa píalàaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nasutáanápiná Dios ícha macái èeri mìnánái irípiná. Iwàwacutá wasutáca Dios ícha nalípiná, wàaca nacái Dios irí cayábéeri nàwali macáita.

² Iwàwacutá wasutáca Dios ícha nalípiná níái icuèyéica cáli, nalí nacái macáita icuèyéica wenàiwicanái, yéewacaténá wàyaca matuíbanáita, yéewanápiná nacái wàaca Dios icàaluíniná matuíbanáiri iyú, yéewanápiná nacái wàyaca cáimiétaquéri iyú macái wenàiwicanái iicápiná.

³ Cayábéeriquéi wasutáanáca Dios ícha nalípiná, casímái nacái Dios yéemíaca yái wasutáanáca ícha nalípiná, yái Dios iwasèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁴ Cayábaca Dios yéemíaca wasutáaná ícha nalípiná Dioscáiná iwàwaca Jesucristo iwasàaca macái wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha; Dios iwàwa nacái náalíacawa ìwali yái báisíiri tàacáisica.

⁵ Iyacáiná abéerita Dios. Iyaca nacái abéerita wenàiwica yáaliméerica itàanáca Dios yáapicha èeri mìnánái iwicáu, yái wenàiwica ípidenéerica Jesucristo. Canácata áiba Jesucristo ícha yáaliméerica imàacaca wàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁶ Jesucristo imàacacaté icáucawa macái èeri mìnánái íchawalíná iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, càide iyúwaté Dios yásáidáaná walí iwàwacáináaté wáalíacawa.

⁷ Dios imàacacaté apóstolca núa ibànùacaténá núa nucàlidáanápiná càiri tàacáisi inùmaliçuise Jesucristo iináwaná ìwali. Núumaca pirí báisíiri iyú, càmita nuchíwa: Dios ibànùaca núa nuéwáidacaténá càmiyéi judío báisíiri tàacáisi iyú, neebáidacaténá Jesucristo itàacái.

⁸ Iná àta alénacaalí nàwacáidáyacacawa, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nuwàwaca asíanái isutáca Dios ícha. Namichàidacaalí nacáapiwa nasutácaténá Dios ícha, iwàwacutá masacàaca nawàwa mabáyawanéeri iyú càide iyúwa cayábáaná Dios iicáca. Iwàwacutá càmita calúa nía, càmita nacái natàani náapichawáaca chàinisíiri iyú.

⁹ Cayábaca nacái inanái nadèniacaalí nabàlewa iyúwa cáimiétacanéeyéi inanái, ipíchaná asíanái naicáidaca nalí, néese náináidacawa inanái ìwali báawanama. Cayábaca càmicaalí nachùnna náiwita ibáináwa máini cawèníiri iyú, oro yáapicha, cawèníyéi tùliquìchi yáapicha nacái, cawèníchúa íba perla yáapicha nacái. Cayábaca nacái càmicaalí nàwalica máiníiri cawènica bàlesica.

¹⁰ Càmita cayába inanái náasáidaca meedá nadèniaca madécaná cawèníiri, néese cayábaca inanái náasáidacaalí nadéca namàacaca níawawa Dios irí nàacaténá iyéininá báisíiri iyú. Càì náalimá náasáidaca náiwitáisewa: Iwàwacutá namànica cayábéeri áibanái irí.

¹¹ Iwàwacutá masànaca inanái culto irìcu, néemíacaténá asíanái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú. Iwàwacutá nacái inanái nàaca náimiétacaná, cawinácaalí asíanái yéewáidéeyéica wenàiwicanái.

12 Càmita numàaca inanái yéewáidaca asianái Dios itàacái iyú culto irìcu macái wenàiwica yàacuésemi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càmita nacái numàaca inanái ichùullàca asianái, néese iwàwacutá masànaca inanái néemlàcaténá asianái yéewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú.

13 Canáca yéewaná inanái ichùullàca asianái, Dios idàbacáinaté Adán quéecha, néeseté idàbaca Eva, níara idàbáanéeyéicaté wenàiwicaca, wàawirináimica nía, wía èeri mìnánáica canánama.

14 Yái Adán càmítaté Satanás ichìwáidani, néese Satanás icàlidacaté ichìwawa inanái irí, yá uebáidacani, uyáacaté abéeri àicu iyacaná càmíricaté Dios ibatàa nayáaca. Càité umànica ubáyawanáwa quéechaté. Iná yéewa wáaliacawa canáca yéewaná inanái ichùullàca asianái.

15 Quéwa níai inanáica namusúapínacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha namànicaalí càide iyúwa iwàwacutáaná namànica néenibe iríwa, neebáidacaalí nacái mamáalàacata Jesucristo itàacái cáaliacáiri iyú càide iyúwa cáimiétacanéeyéi, cáininácaalí nacái naicáca áibanái. Iwàwacutá nacái masacáaca náiwitáise macái báawéeri ícha, náibaidacaténá Dios iri mabáyawanéeri iyú.

3

Cómo deben ser los dirigentes

1 Báisíta cayábaca máinícaalí abéeri iwàwaca íbaidaca Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Báisíta máiní cayábéeri, cáimiétacanéerica nacái yái anciano íbaidacaléca Dios irípiná.

2 Iná cawinácaalí íbaidéerica Dios irípiná iyúwa anciano icùacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá iyaca machacàníiri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná iwali, ipíchaná náimaca anciano imànicaasa ibáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idèniaca abéechúata ínuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yáawawa cáimiétaquéeri iyú ipíchaná imànica ibáyawanáwa. Iwàwacutá nacái casímáica yeedáca yàataléwa áibanái nayamáacaténáwa icapèe irìcu, níai yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yèepuníyécawa déeculé icapèe íchawa. Iwàwacutá nacái anciano yáalimá yéewáidaca wenàiwica cayába.

3 Càmita nacái anciano icàma. Càmita nacái ipélicia, néese càmíiri calúa iwàwa, càmita nacái iwàwa itàanica chàinisíiri tàacáisi iyú. Càmita icutá mamáalàacata yeedácaténá iríwa manùba plata.

4 Iwàwacutá anciano icùaca icapèerìcuíyéiwa cayába. Iwàwacutá yéenibe neebáidaca itàacái, nàa nacái ímiétacaná manuísíwata.

⁵ Iwàwacutá càì anciano icùaca icapèèricuíyéiwa, yácáiná càmicaalí yáalimá icùaca cayába icapèèricuíyéiwa, néese càmita nacái yáalimá icùaca Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

⁶ Iná iwàwacutá anciano càmírica wàlisài yeebáidaca Jesucristo itàacái, ipíchaná cachàinica iicáca yáawawa áibanái íicha, yá imànica ibáyawanáwa, néese Dios yùuwichàidacani càide iyúwaté Satanás cachàinínáté iicáca yáawawa Dios íicha, yáté imànica ibáyawanáwa, Iná Dios yùuwichàidapínacani báawanama càiripináta.

⁷ Iwàwacutá nacái anciano iyaca machacàníiri iyú yéewanápiná áibanái càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái, naicáca cáimiétaquéri iyúni, yái ancianoca. Càmicaalí càì anciano iyaca, yá cawàwanáta áibanái itàanica ìwali báawéri iyú, néese Satanás yáalimáidacani imànínápiná ibáyawanáwa.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Càita nacái diácononái: Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú, càmíyéita cachìwa, néese namànica càide iyúwa náimáaná; càmíyéita nacái icàma, càmíyéita nacái iwàwa imànica yàasu wawási báawériwa needácaténá nalíwa plata.

⁹ Iwàwacutá diácononái yeebáidaca tàì íiméeri iyú yái tàacáisi báisíirica weebáidéerica, Dios imàaquéerica wáalíacawa ìwali. Iwàwacutá nacái masacàaca diácononái íiwitáise.

¹⁰ Yá iwàwacutá piicáca náiwitáise quéecha asásí náibaidacaalí cayába Dios irípiná, nàyacaalí nacái machacàníiri iyú. Néese càmicaalí namàni nabáyawanáwa, yásí náalimáca náibaidaca Dios irípiná iyúwa diácono.

¹¹ Càita nacái inanái íibaidéeyéica Dios irípiná iyúwa diácono. Iwàwacutá nàyaca cáimiétaquéri iyú, càmíyéita itàaní áibanái ìwali báawéri iyú, càmíyéita nacái icàma, namànica nacái macáita náibaidacaléwa machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwacutáaná namànicani.

¹² Iwàwacutá diácono idèniaca abéechúata íinuwa. Iwàwacutá nacái icùaca yéenibewa cayába, icapèèricuíyéi nacáiwa.

¹³ Iwàwacutá càì nàyaca níái diáconoca, níacáiná, náibaidacaalí cayába Dios irí, yásí áibanái iicáca nía cáimiétaquéri iyú, yá nacái manuípináca diácononái íináidaca iwàwawa, cachàiníiri yáwanái náiwitáise nacàlidacaténá naináwanáwa macàaluínináta neebáidáaná Cristo Jesús itàacái.

La verdad revelada de nuestra religión

¹⁴ Nutuíyàaca núalimáanápiná nùaca nupáchiaca pía mesúnamáita, quéwa siùcade nutànàaca pirí cuyàluta.

¹⁵ Iná càmicaalí núalimá nùacawa pìatalé mesúnamáita, càicáanáta píalíapínacawa càinácaalí iwàwacutáaná wàyaca, wía Dios yéenibeca, cáuri Dios yàasunáica, yeebáidéeyéica Jesucristo

itàacái. Iwàwacutá wéewáidaca wenàiwica càiripináta báisíri tàacáisi iyú.

¹⁶ Macáita wáaliacawa báisíri iyú, máini cachàiníríca yái tàacáisi Dios ibèericaté wenàiwica ícha bàaluté quéwa siuca Dios idéca imàacaca wáaliacawa ìwali. Yácata tàacáisi icàlidéerica walí cànácaalí iwàwacutáaná weebáidaca;

Cristo yàanàcaté aléi èeri irìculé càide iyúwa wenàiwica. Néese Espíritu Santo icàlidacaté Cristo ìwali mabáyawanéericaní, ángelnái nacái naicácaní. Aibanái nadéca nacàlidaca iináwaná wenàiwicanái irí; abénaméeyéi èeri mìnánái neebáidaca itàacái; néeseté Cristo imichàacawa chènuniré àniwa, iyacaténá cáimiétacanéri iyú, icamaláná mèlumèlúiri irìcu nacáíwa.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Quéwa Espíritu Santo icàlidaca yái tàacáisi amaléeri iyú: Aibaalípiná maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yásí abénaméeyéi nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha, càmita quirínama neebáidapíná itàacái. Néese neebáidapíná demonionái itàacái cachìwéeri, demonionái yàasu yéewáidacalési cachìwéeri nacái.

² Néenialípiná wenàiwica néemìapíná pucháibéeyéi íiwitáise irí, cachìwéeyéi nacái. Níara cachìwéeyéica náalíapínácawa cabáyawanáca nía, quéwa càmita quirínama báipíná nía nabáyawaná ìwaliwa, càmita nacái achúma nawàwa ìwali, néese namànipíná mamáalàacata nabáyawanáwa.

³ Níara cachìwéeyéica càmita nabatàa wenàiwica nacásàacawa. Namáisaníaca wenàiwica iyáaca abénaméeyéi yàacàsi íiwitáaná, quéwa Dios idéca imàacaca wenàiwicanái icásàacawa; Dios iwàwaca nacái nàaca irí cayábéeri náinu ìwaliwa, naníri ìwali nacáíwa. Dios idéca nacái idàbaca macái yàacàsi íiwitáaná wayáapíná idécanáami wàaca irí cayábéeri ìwali, yái yàacàsica, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yáaliyéycawa báisíri tàacáisi ìwali nacái.

⁴ Cayábaca wayáacaalí macái yàacàsi íiwitáaná, cayábacáiná macáita yái Dios idàbacaléca íná càmita iwàwacutá wáucaca wáichawa áiba yàacàsi, néese weedácani casímáiri iyú idécanáami wàaca Dios irí cayábéeri ìwali.

⁵ Cayábaca wayáacaalíni Dios itàacái ímacáiná walí cayábacani, yá nacái wasutáaná Dios ícha masacàaca imànica walí macáita yàacàsi.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Iwàwacutá péewáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Péewáida nía iyú yái tàacáisi yàacàsi ìwalírica, pialàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeyéi yàasu tàacáisi.

Péewáidawa mamáalàacata nacái ìwali yái tàacáisi icàlidéerica walí cànácaalí iwàwacutáaná weebáidaca Jesucristo itàacái. Peebáida nacái mamáalàacata yái cayábéeri yéewáidacalésica càide iyúwa pidàbáanáté peebáidacani àta siùca nacáide. Càicaalí pimànica, yásí píibaidapíná piacawa Jesucristo irípiná cayábéeri iyú.

⁷ Eeri mìnánái càmíiyéi yáalía Dios ìwali nacàlidaca nàasu tàacáisiwa canéerica iwèni, máiwitáiséerica, cachìwéerica nacái, càide iyúwa abénaméeyéi béeyéi inanái icàlidáaná wenàiwica irí. Piúca píchawa macáita càiri tàacáisi. Picá péemà nalí. Néese péewáidawa cachàiníri iyú pìyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁸ Cayábaca walíni cachàinicaalí wainá cháí èeri irìcu idècunitàacá wàyaca cháí malééná èeri. Quéwa cayába cachàini walíni càiripínáta wàyacaalí machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, yácáiná càicaalí wàyaca, yá cayábaca Dios iicáca wáiwitáise siùcade. Néese áiba èeriwa wàyapínáca yáapicha càiripínáta.

⁹ Báisícata yái tàacáisica. Iwàwacutá macái wenàiwica yeebáidacani.

¹⁰ Iná wáibaidaca cachàiníri iyú, weebáidacáiná cáuri Dios, manuícáténá wáináidaca wawàwawa ìwali càiripínáta, yái iwàsèerica macái wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Càita iwàwacutá pichùuliaca nàyaca, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, péewáida nacái nía, iyú yái tàacáisica nucàlidéerica pirí.

¹² Timoteo, picá pimàaca caná piwèni naicáca pía, éwita ùuculliricáaníta pía. Néese píasáida nalí cànácaalí iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pitàaní abéerita cayábéeri wawàsi ìwali. Pìya machacàníri iyú wenàiwicanái iicápiná. Cáininá piicáca áibanái, piyúudáanápíná nía. Peebáida Dios. Iwàwacutá masacàaca píiwitáise macái báawéeri íicha.

¹³ Pílee nalí Dios itàacái macái imanùbaca nàwacáidáyacacaalíwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Pimichàida náiwitáise mamáalàacata neebáidáanápíná cachàiníwanái; péewáida nía nacái Dios itàacái iyú àta nùànàacataléta píatalé.

¹⁴ Picá píbatàa imáalàacawa píicha yái chàinisi Dios imàaquéericaté pirí píibaidáanápíná irí, bàaluté ancianonái imàacacaalíté icáapiwa píwali, nacàlidacaté nacái tàacáisi píwali Dios inùmallicuise íiméerica píibaidáanápínáté Dios irípiná.

¹⁵ Pimàni mamáalàacatani macái pichàini iyúwa càide iyúwa núumáaná pirí, yéewacaténá macáita wenàiwica

náalimá naicáca pimànica piacawa cayábéeri cachàiniwanái mamáalàacata.

¹⁶ Picùa piawawa wenàiwica ibáyawaná ícha. Péewáidawa mamáalàacata Dios itàacái ìwali, néese péewáida wenàiwica cáalíacáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pimànicaalí cà, yásí piwasàaca piawawa cachìwéeyéi yàasu tàacáisi ícha. Càita nacái piwasàapíná nía cachìwéeri tàacáisi ícha, níara yéemièyéica pírí.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ Picá piàlàa nía cachàiníiri iyú, níara béeyéica aslanáica, néese piàlàa nía éeréeri iyú càide iyúwa piàlàaca nacáicaalí píaniriwa éeréta. Piàlàa nacái ùculliyéi càide iyúwa piàlàaca nacáicaalí péenásàiriwa.

² Piàlàa béeyéi inanái càide iyúwa piàlàaca nacáicaalí piatúawa éeréta. Pía ùcullirica, péewáidacaalí mànacanái, piicá nía càiyéide iyúwa péenásàatúaná, picùa nacái piawawa càiripináta ipíchaná pimànica pibáyawanáwa.

³ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nàyacuéca pèewi abénaméeyéi inanái inìrimi yéetéeyéimicawa ícha. Piyúudàacué níara manìriyémica canéeyéica yéenibe, canéeyéica nacái yéenanái iyúudèyéipíná nía.

⁴ Quéwa manìríchúami idènlacaalí yéenibewa, càita nacái udènlacaalí utaquénaíwa, yásí iwàwacutá nayúudàaca úa quéecha nàacaténá uimíetacaná càide iyúwa Dios ichùllaná. Iwàwacutá nayúudàaca úa nèepùadacaténá yái cayábéerica nasèenáimi imànìricaté nalí, casímáicáiná Dios iicáca namànica ulí cayábéeri.

⁵ Nàyaca abénaméeyéi inanái manìriyéimi catúulécanásíwéeyéi, canácáiná néenanái iyúudèyéipíná nía. Níara manìriyémica náibàaca nawàwawa Dios iwéré iyúudàanápíná nía, yá nasutáca níawawa Dios ícha èeríapinama, táiyápinama nacái. Iná iwàwacutácué piyúudàaca nía, piacué Dios yàasu wenàiwicaca.

⁶ Quéwa càmitacué iwàwacutá piyúudàaca áiba manìríchúami ùyacaalí meedá càasuiri iyú usímáidacaténá úawawa. Càmita uínáidawa Dios ìwali, iná ùyaca càide iyúwa yéetéechúamiwa.

⁷ Càita iwàwacutá pichùllaca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái nàyáanápíná machacàniri iyú ipíchaná áibanái nacháawàaca naináwaná ìwali.

⁸ Aiba icálidacaalí iináwanáwa yeebáidacasa Jesucristo itàacái, quéwa càmita iyúudàa yéenanáíwa, icapèerìcuíyéi nacáíwa, idéca iyamáidaca yeebáidaca Jesucristo itàacái. Báawéerica íiwitáise áibanái ícha càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁹ Aiba manìríchúami iwàwacaalí íibaidaca abéerita Dios irípiná mamáalàacata uyúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica

Jesucristo itàacái, yá iwàwacutá udèniaca sesenta camuí. Iwàwacutá nacái abéerichúamica inìri.

¹⁰ Iwàwacutá nacái caináwanáca úa ìwalìse yái umàniínáca áibanái irí cayábéeri; idàwinèechúa yéenibewa cayába nàyacaténá machacànìiri iyú; yeedéechúa wenàiwica ucapèericuléwa casímáiri iyú, ùacaténá nayáapíná; iyúudèechúa cayába áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái úibaidáanápíná nalí càide iyúwa nàasu wenàiwica íbíérica wenàiwicanái yàabàli; iyúudèechúa nacái cawinácaalí yùuwichèeyéicawa; ímáanáca uwàwacaalí umànica macái cayábéeri íiwitáaná áibanái irí.

¹¹ Pitànàacaalí inanái ípidená cuyàluta irìcu, náibaidacaténá abéerita Dios irípiná càiripináta, picá pitànàa náipidená cawinácaalí manìriyéimica càmlíyèitàacáwa idèniaca sesenta camuí; níacáiná abénaméeyéi manìriyéimi nawènúadapíná náiwitáisewa náibaidacalé íchawa náiméericaté ìwali namàniínápínása Cristo irípiná nawàwacáiná needáca nalíwa nanìripínáwa àniwa.

¹² Néese namànicaalí càì, yá cabáyawanáca nía càmicáiná namàni càide iyúwaté nacàlidáaná quéecha náibaidáanápínása abéerita Dios irípiná mamáalàacata nayúudàacaténá wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹³ Abénaméeyéi inanái nacái napáchiaca nàacawa meedá capìi imanùbaca, yá ínua náibaidaca meedá; càmita ínucáita nía meedá, néese nadàbaca natàaníca áibanái ìwali báawéeri iyú; máini nawàwaca náalíacawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali; néese nacàlidaca áibanái irí tàacáisi càmlírica cayába nacàlidaca nalí.

¹⁴ Iná nuwàwaca nacásàacawa àniwa níara manìriyéimica, inìrimi yéetèeyéimicawa ícha, cawinácaalí inanái càmlíyèitàacáwa idèniaca sesenta camuí, nadàwinàacaténá nacái néenibewa, nacúa nacái nacapèewa àniwa, ipíchaná wàuwidenái itàaníca báawéeri iyú wàwali, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹⁵ Níacáiná abénaméeyéi manìriyéimi nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha namànicaténá càide iyúwa Satanás iwàwáaná.

¹⁶ Abéechúa inanáicaalí yeebáidéechúa Jesucristo itàacái, udèniacaalí uénánaiwa inanaiwa inìrimi yéetèeyéimicawa ícha, yá iwàwacutá uyúudàaca nía, ipíchaná níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá nayúudàaca nía. Yásí níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái náalimá nayúudàaca inanái manìriyéimi canéeyéica yéenanái iyúudèeyéipíná nía.

¹⁷ Iwàwacutá níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú napáyaidacaténá ancianonái íbaidéeyéica mamáalàacata Dios irípiná, icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica. Anciano icùacaalí nía cayába, íbaidacaalí cachàinìiri iyú Dios irípiná mamáalàacata

icàlidacaténá nali Dios itàacái, yéewáidacaténá nía mamáalàacata nacái, yá iwàwacutá namàacaca nàasu platawa ofrenda iyú pucháiba yàawiriéicatái ícha yái ofrenda namàaquéerica áiba anciano irí, nàacaténá iwèni yéewanápiná anciano idèniaca cayába iyáapináwa, yéenibe yáapichawa.

18 Cayábaca Dios iicáca namànica càì bàaluitécáiná profeta itànàaca tàacáisi Dios inùmallicúise. Dios ímacaté: “Picácué pidacua pacá inùma ituínási ícha, idècunitàacá uíbaidaca pirí ubawàidaca ituínási uulùacaténá iwìralè, néese pimàacacué uyáacani idècunitàacá uíbaidaca uèpunícawa”, ímacaté yái Diosca. Càité nacái Wáiwacali ímaca: “Iwàwacutácué piaca iwèni yái íbaidéericuéca pirí”, ímaca.

19 Picá péemla irí cawinácaalí icháawàaca anciano iináwaná ìwali canácaalí pucháiba, càmicaalí nacái másiba icháawèyeyéca anciano iináwaná ìwali.

20 Quéwa cawinácaalí imàníyeyéca ibáyawanáwa mamáalàacata, iwàwacutá pìalàaca nía cachàiníiri iyú macái wenàiwica yàacuésemi cáalucaténá áibanái namànica nabáyawanáwa, níai yeebáidéeyéca Jesucristo itàacái.

21 Nuchùuliaca pía Dios iicápiná, Jesucristo iicápiná nacái, mabayawanéeyéi ángel iicápiná nacái, pimàníinápiná macáita càide iyúwa núumáaná pirí siùcatàacáwa. Cawinácaalí imàníyeyéca ibáyawanáwa, pìalàa nía cachàiníiri iyú, níai yeebáidéeyéca Jesucristo itàacái. Pìalàa nía, iwàwacutá nacái càmita cayába piicáca abéeri wenàiwica áibanái ícha, néese pìalàa nía macáita abédanamata, cawinácaalí imàníyeyéca ibáyawanáwa.

22 Picá pimàaca picáapiwa mesúnamáita asiali ìwali pibàlùadacaténáni iyúwa anciano icuèrinápiná wenàiwica yeebáidéeyéca Jesucristo itàacái. Picua piicáwani asásí yèepunícaalíwa machacàníiri iyú, isicúacáicha cabáyawanéericani yái asialica idécanáami pibàlùadacani iyúwa anciano. Pibàlùadacaalí càiri anciano, néese imànicaalí ibáyawanáwa, yásí cabáyawanáca pía nacái, càide iyúwa pidéca nacáicaalí piyúudàaca imànica ibáyawanáwa. Picua piawawa masacàawaca macái báawéeri ícha.

23 Núaliacawa pidéca piyamáidaca pìiraca uva ituní píasáidacaténá càmita piwàwa picàmaca iyúwa áibanái báawéeyéi. Quéwa cáuláicaca pidèericubàa madécaná yàawiría, íná nùalàaca pía ipíchaná pìiraca yáawami únita, néese pèewlada achúmanamata uva ituní úni yèewi pìiracaténáni iyúwa dabé.

24 Píináidawa cáaliacáiri iyú ipíchawáise pibàlùadaca áiba anciano nacuèrinápiná. Abénaméeyéi namànica nabáyawanáwa amalánama wenàiwicanái yáaliéricawa ìwali ipíchawáise áibanái icháawàaca naináwaná ìwali, quéwa áibanái namànica

nabáyawanáwa ibàacanéri iyú, càmita nacái wáaliáwa ìwali madécaná èeripiná.

²⁵ Càita nacái waicáca amalánamata yái cayábéerica abénaméeyéi imànírica. Aibanái nacái namànica cayábéeri ibàacanéri iyú quéwa càmita yéewa ibàacawa càiripináta, yái cayábéerica namànírica.

6

¹ Níara áibanái yàasu wenàiwicaca yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, iwàwacutá nàaca náiwacali icàaluínináwa cáimiétaquéri iyú náibaidacáiná irí, ipíchaná áibanái càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái nataánica báawéri iyú Dios ìwali, ìwali nacái yái tàacáisi wéewáidéerica iyú wenàiwica.

² Náiwacalicaalí yeebáida Jesucristo itàacái, iwàwacutá càmita nayamáida nàaca icàaluíniná cáimiétaquéri iyú mamáalàacata, éwita néenasàiricáanítani Jesucristo ìwalíisená. Néese iwàwacutá náibaidaca irí cachàiníwanái mamáalàacata nayúudàacaténani, náiwacalicáiná yeebáidaca Jesucristo itàacái, iwàwacutá nacái cáinináca naicácani, néenasàiricáináni, Jesucristo ìwalíisená.

La verdadera riqueza

³ Aibacaalí yéewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, càmicaalí nacái abédanama íiwitáise yeebáidacaténá yái báisíiri tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yéewáidéericaté iyú wenàiwica, càmicaalí nacái yeebáida yái tàacáisi icàlidéerica cànínacaalí iwàwacutáaná wàyaca, yá cáimacáica iicáca.

⁴ Máini cachàinica iicáca yáawawa meedá áibanái íicha, quéwa càmita báisi yáaliáwa, ibatàa abéeri wawàsipiná, càmita yáaliáwa. Cálúlicaca íiwitáise máinícáiná iwàwa icuísaca íichawa áibanái canéri iwèni tàacáisi ìwalíise; yá idécanáami nataánica náapichawáaca chàinisíiri iyú, yá báawaca áibanái iicáca nía náimacáiná náalíacasa nacàlidaca máini cáalíacáiri iyúni. Néese càmita yáalimá abédanamata náiwitáise náapichawáaca, yá nadàbaca nacuísáyacacawa máini báawéri iyú. Néese nadàbaca nayúunáidaca báawaca áibanái íiwitáise canánama. Càmita náalimá manuíca náináidaca nawàwawa áibanái ìwali.

⁵ Néese napéliyacacawa mamáalàacata níai báawéeyéica íiwitáise, càmíyéica yáalía báisíiri tàacáisi ìwali. Nacàlidaca naináwanáwa meedá neebáidáanása Jesucristo itàacái, quéwa càmita neebáida báisíiri iyúni. Nacàlidacáita naináwanáwa càineedácaténá nalíwa plata.

⁶ Báisíta weedáca walíwa cawèníri wàyacaalí càide iyúwa Dios iwàwáaná, quéwa yái cawènírica ìyaca wawàwalícu Dios imàacacáiná casímáica wía cayábacaalí waicáca wàasuwa Dios imàaquéerica walí, matuíbanáicaalí nacái wía cawèníri wawàsi íicha.

7 Canápináta meedá cáinináaná waicáca cawèníri wawàsi, bàaluitécáiná canáca watéeri wáapichawa wamusúacaalíte waicá èeri; càita nacái canácata watéeripiná wáapichawa wàacaalíwa èeri ícha.

8 Néese wadèniacaalí wayáapináwa, wabàlepiná nacáiwa, yásí yéewa casímáica wawàwa.

9 Quéwa cawinácaalí iwàwéeyéica càasuca, neebáidaca Satanás itàacái, yáalimáidacáiná nía namànínapiná nabáyawanáwa, yá nacaláacawa Dios ícha, yá nabáyawaná íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèesi ráunamáita. Néese máini nawàwa namànica madécaná báawéeri wawàsi máiwitáiseeri iyú, yái báawéerica càmirica iyúudáa wenàiwica, néese iwatàidéerica nía yéetácáisi iriculé, càide iyúwa wenàiwica isicùmacaalíwa depuúwéeri úni yáaculé.

10 Cawinácaalí wenàiwica cáininéerica iicáca plata, imànica macái báawéeri íiwitáaná yeedácaténá iríwa mamáalàacata plata. Abénaméeyéi nacái cáininéeyéica iicáca plata nadéca nawènúadaca náiwitáiseewa Jesucristo ícha nacutácaténá mamáalàacata plata, néese nadéca needáca nalíwa manuísíwéeri yúuwichàacáisi, íná achúmaca nawàwa siùca nàuwichàacáináwa.

La buena lucha de la fe

11 Quéwa pía, Timoteo, píacata Dios yàasu wenàiwicaca íbaidéerica Dios irípiná, íná piúca píichawa macáita yái báawéerica namànírica. Píalimáida macái pichàini iyúwa píyacaténá machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Pía Dios icàaluíniná, peebáida itàacái, cáininá nacái piicácani, píideni píuwichàanáwa mamáalàacata matuúbanáiri iyú.

12 Píalimáida macái pichàini iyúwa pímanicaténá cayábéeri ùwicái Dios irípiná. Yácata cayábéeri ùwicáica: yái picàlidáanáca báisíri tàacáisi íméerica iwàwacutá wenàiwica yeebáidaca Jesucristo itàacái. Càì iwàwacutá pímanica, yásí peedápiná píriwa picáucawa càmiri imáalàawa. Dioscáiná imáidacaté pía pímanicaténá càì. Dios imáidacáinaté pía, íná yéewa picàlidacaté cayába piináwanáwa madécaná wenàiwicanái yàacuésemi peebáidáaná Jesucristo itàacái.

13 Siùcade Dios, yái yèerica nacáuca, macáita yái iyéerica, yémìaca yái nuchùullanáca pía. Jesucristo nacái yémìaca yái nuchùullanáca pía, yái Jesucristo icàlidéericaté cayábéeri tàacáisi, icàlidacaté nacái iináwanáwa machacàníri iyú Poncio Pilato irí.

14 Íná nuchùulla pía Dios iicápiná, Jesucristo iicápiná nacái, pímaní macáita càide iyúwa nuchùullanáca pía. Picá píwènúada yái tàacásica, íbatàa abéeri tàacáisi piná, ipíchaná iwàwacutá nùalàaca pía cachàiníri iyú. Pímaní mamáalàacata

càiripináta càide iyúwa nuchùulianá pía àta Wáiwacali Jesucristo yàanàacataléta àniwa.

¹⁵ Dios imàacapiná Wáiwacali Jesucristo yàacawa néese àniwa yéenáiwana yàanàacaalíwa càide iyúwa abéerita Dios yáalianáwa, chácaalínápiná èeri iricucaalí. Càipiná Dios imànica abéericáináta Dios máiníri cayábaca, cachàiníríca nacái náicha canánama; yácata Wacuèriná nacái cachàiníríca áibanái nacuèrinánái ícha canánama; yácata Wáiwacali nacái cachàiníríca áibanái íwacanánái ícha canánama.

¹⁶ Yái Diosca, yácata abéerita camíríca imáalàawa, iyéerica icamaláná iricuwa canácatalé áiba yáaliméeri yàanàaca mawiéniré irí, máinícáiná mèlumèluírícani. Canácata èeri mìnali iiquéericaté Dios. Canácata nacái èeri mìnali yáaliméeri iicácani. ¡Macáita nàapiná abéerita Dios iyéininá càiripináta, yái Dios cachàiníríca náicha canánama èeri camíríca imáalàawa! Báisíta, amén.

¹⁷ Píalàa níara càasuýéica idènièyéica cháí èeri yàasu cawèníri. Píalàa nía ipíchaná cáimacái naicáca níawawa áibanái ícha. Iwàwacutá nacái camíta manuí náináidaca nawàwawa nàasu cawèníri ìwaliwa, càmicáiná yéewa nàasu cawèníri icùaca nía báawéeri ícha, yá nacái nàasu cawèníri imáalàapínacawa áibaalípiná. Néese iwàwacutá manuica náináidaca nawàwawa Dios ìwali icùanápiná nía, yái Dios imàaquéerica walí madécaná wawàsi casimáicaténá wawàwa.

¹⁸ Pichùulla càasuýéi namànica cayábéeri áibanái irí nayúudácaténá nía. Cayába namànicaalí áibanái irí cayábéeri manuísíwata nadèniacáiná manùba cawèníri. Iwàwacutá casimáica nàaca catúulécanéyéi irí càinacaalí wawàsi catúulécanéyéi imáapuèrica.

¹⁹ Càasuýéi imànicaalí càì, yásí nadèniápináca cawènisíwéeri nàasuwa áiba èeriwa, yái nacáuca báisíríca camíríca imáalàawa.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Timoteo, pimàni cayába píibaidacaléwa Dios imàaquéericaté pirí picàlidáanápiná yái báisíri tàacáisica. Picá peebá èeri mìnanaí yàasu tàacáisi canéeri iwèni, casaquèeri nacái. Aibanái nacái nawàwa natàaníca náapichawáaca chàinisíri wawàsi iyú nàasu tàacáisi cachìwéeri ìwaliwa. Náimaca cáalíacáicasa nía quéwa camíta báisí náalíacawa. Picá peebá nalí.

²¹ Abénaméyéi nadéca neebáidaca nàasu yéewáidacalési cachìwéeri, yá nadéca nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha.

Nusutácué Dios ícha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri mawèníri iyú.

2 TIMOTEO

Saludo

¹ Núa Pablo nubànù a pirí cuyàluta. Núacata abéeri apóstol Jesucristo ibànùerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Jesucristo ibànùaca núa Dios ímacáináaté imàacáanápiná wenàiwica nadèniaca nacáucawa cà míiri imáalàawa cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Cristo Jesús yáapicha.

² Nubànù a pirí cuyàluta, Timoteo cáininéerica nuicáca càiride iyúwa nuiriwa. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Wáiwacali Jesucristo nacái namàníinápiná pirí cayábéeri mawèníiri iyú, naicáanápiná nacái pipualé, namàcáanápiná nacái piyaca matuibanáiri iyú.

Dar testimonio de Cristo

³ Nusutáca Dios ícha pirípiná èeríapi, táiyápi nacái, yá nùaca Dios irí cayábéeri piwali, yái Dios nuibaidéerica irípiná, nuèrica nacái icàaluíniná matuibanáiri iyú nùyacáiná machacàníiri iyú càide iyúwaté nùawirináimi yàaná Dios icàaluíniná.

⁴ Macái yàawiría nusutácatáita Dios ícha pirípiná, máini nuwàwa nùaca nuicáca pía, nuwàwalicáiná achúmacaté piwàwa manuísíwata nuèpùacaalítéwa píicha. Iná nuwàwa nuicáca pía àniwa casíimáicaténá nuwàwa manuísíwata.

⁵ Yá nùaca Dios irí cayábéeri piwali nùalíacáináwa peebáidaca Jesucristo itàacái báisíiri iyú macái piwàwalícuísewa. Quééchatécáwa píirumi Loida uípidená, píatúami nacái Eunice uípidená, neebáidacaté Jesucristo itàacái, yá nùalíacawa báisíiri iyú peebáidáaná nacái.

⁶ Iná cà nùalàaca pía: Càide iyúwa wapucúadacaalí quichái capèrúacaténáni, càita nacái iwàwacutá picáucaídaca chàinisi Dios imàaquéericaté pirí numàacacaalíté nucáapiwa piwali; yá pimàni píibaidacaléwa cachàiníiri iyú, yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pirí, ichùulíerica nacái pimànica.

⁷ Píalimá pimànica píibaidacaléwa cachàiníiri iyú yái íbaidacalésica Dios imàaquéericaté pirí, Dioscáiná idéca yàaca walí Espíritu Santo. Yái Espíritu Santo cà míirita cáalu imànica wía, néese ichàiniadaca wía wáibaidacaténá Dios irípiná, imàaca nacái cáinináca waicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái, iyúudàaca nacái wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa, yéewacaténá nacái wamànica macáita cáalíacáiri iyú.

⁸ Picá báí picàlidaca áibanái irí Wáiwacali iináwaná. Picá nacái báí pía nùwalíse, yái nùuwichàanácawa presoíri iyú Wáiwacali irípiná nucàlidacáiná iináwaná. Néese píidenia yùuwichàacáisi nùapicha wacàlidacáiná tàacáisi íméerica Jesucristo iwasàaca

wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Píalimá pìidenìaca piùwichàanápínáwa yácáiná Dios yàaca pichàini.

⁹ Dios idéca iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Ichùuliaca wàyaca mabáyawanéeri iyú nacái. Càmitaté iwasàa wía, imáida wía nacái ìwalìse yái wamànírica wachàini iyúwa. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imáida wía nacái ínàidacáinátéwa imànínapínaté walí cayábéeri mawèníiri iyú, cáininácáináté nacái iicáca wía ìwalìse yái cayábéerica Cristo Jesús imàníripinacaté walí. Bàaluitécáiná èeri ipíchawáiseté, néenialíté cáinináca Dios iicáca wía.

¹⁰ Siùcade Dios imàacaca wáaliacawa cáinináca iicáca wía, iwàwa nacái imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú. Càì yáasáidaca walíni: Ibànùacaté Jesucristo, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Jesucristo idéca imáalàidaca wáicha yái yéetácáisica imàaquéeripiná wéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta, ínà càmita quirínama iwàwacutá cáaluca waicáca wéetáanápínáwa. Wéetácalíwa, yá wéetápinácawa Dios icáapirìcuta, ínà càmita cáalu wía. Jesucristo idéca nacái imàacaca wáaliacawa wáyáanápínácué càiripináta wacáuca camíiri imáalàawa yáapichawa weebáidacaalí Jesucristo itàacái.

¹¹ Dios idéca ichùuliaca nucalidáanápíná yái tàacáisica. Yá ibànùaca nùa iyúwa apóstol nuéwáidacatená wenàiwicanái iyú yái tàacáisica.

¹² Iná siùcade nùuwichàacawa presoíri iyú. Quéwa càmita báí nùa ìwalìse yái nùuwichàanácawa Jesucristo iripiná, nùaliacáiná ìwali yái nuebáidéerica, yái Jesucristoca, nùaliaca nacáiwa báisíiri iyú cachàinírìcani icùacatená nùa yéewanápíná nuebáidaca itàacái mamáalàacata àta yàanàacataléta àniwa.

¹³ Pìà picàlidaca machacàníiri iyúni yái tàacáisi càide iyúwaté péemianá nucàlidaca piríni. Peebáida mamáalàacata Cristo Jesús itàacái, cáininá piicáca Dios, wenàiwicanái nacái càide iyúwa Cristo Jesús ichàiniadáná pía.

¹⁴ Picùca cayába yái tàacáisi cayábéerica Dios imàaquéericaté pirí, ipíchaná áibanái iwènúadacani. Picùca cayábani Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu iyéerica wawàwalìcu, ichàiniadéerica nacái wía.

¹⁵ Píaliacawa macáita Asia yàasu cáli néeséeyéi nadéca namàacaca nùa abéerita. Càita nacái nawènúacatéwa nuícha níara Figelo, Hermógenes nacái, yáté càmita nayúudàa nùa quirínama idécanáamité romanonái yúucaca nùa presoíyéi ibànalìculé.

¹⁶ Quéwa Onesíforo idéca iyúudàaca nùa, ínà nusutáca Dios ícha iicáanápíná napualé, níái Onesíforo icapèerìcuíséeyéica, yácáiná Onesíforo idéca iyúudàaca nùa madécaná yàawiría, yá ichàiniadacaté nuwàwa. Càmitaté báí ipáchiaca nùa éwita presocáaníta nùa presoíyéi ibànalìcu.

¹⁷ Néese idécanáamité Onesíforo yàanàaca aléi Roma ìyacàlená irìculé, yáté icutáca núa mamáalàacata àta yàanàacataléta núa cháí presoíyéi ibànalìcu.

¹⁸ Yá nusutáca Dios ícha ìicáanápíná Onesíforo ipualé, imàni nacái irí cayábéeri néenialípiná Jesucristo yàanàacaalípiná àniwa. Píaliaca nacáiwa Onesíforo iyúudáacaté wía nacái wàyacaalíté néeni Efeso ìyacàlená irìcu.

2

Un buen soldado de Jesucristo

¹ Iná Timoteo, nuíquérica càiride iyúwa nuìriwa, pimàaca Dios ichàiniadaca píiwitáise Cristo Jesús ichàini iyú, yá imàníirica pirí cayábéeri mawèníri iyú pìyacáiná abédanamata yáapicha.

² Bàaluté péemiaca nucàlidaca yái tàacáisica madécaná wenàiwica yàacuésemi. Siùcade iwàwacutá péewáidaca áiba aslanái, pichùulla nacái nacàlidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá cayábéeyéica íiwitáise, yeebáidéeyéica tàì íméri iyú, imàníyéica nacái machacàníri iyú càide iyúwa náimáaná. Iwàwacutá nacái náalíca néewáidaca áibanái wenàiwica iyú yái tàacáisica.

³ Piidenia piùwichàanáwa Jesucristo irípiná wáapicha wía yéewáidéeyéica wenàiwica Jesucristo itàacái iyú càide iyúwa cayábéeri úwisàiri lidenlaná yùuwichàanáwa imànicaténá càide iyúwa íiwacali iwàwáaná.

⁴ Péemià comparación: Uwisàiri càmita ìya càide iyúwa càmiyéi úwi, néese yeebáidaca íiwacali iríwa iwàwacáiná isímáidaca íiwacaliwa, yái imáidéericani. Càita nacái iwàwacutá pimàacaca píawawa Cristo Jesús irí píibaidacaténá irí cachàiníri iyú.

⁵ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica isàiwicacaalí deporte imawènìadacaténá áibanái. Canáca yéewaná yeedáca iríwa cawèníri premio yái coronaca, càmicaalí isàiwica machacàníri iyú càide iyúwa nachùnìaná deporte. Càita nacái iwàwacutá péewáidacawa cachàiníri iyú, píibaida nacái machacàníri iyú pimànicaténá macáita càide iyúwa Jesucristo iwàwáaná; yásí yàaca piríwa cawèníri pìapínacaalíwa chènuniré.

⁶ Iwàwacutá pimànica càide iyúwa wenàiwica íbaidacaalí ibànacalewa cachàiníri iyú, yá yáalimá iyáaca idàbáanéeri ibànacale iyacanáwa. Càita nacái iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Jesucristo irí, néese yàapínaca piríwa cawèníri chènuníiséerica.

⁷ Píináidacawa cayába ìwali yái tàacáisi siùquéerica tàacáwa nucàlidaca pirí, yásí Wáiwacali imàacaca píaliacawa macáita piwàwacutéerica píaliacawa ìwali.

8 Píalimápiná pìidenàca piùwichàanáwa piwàwalicaalí Jesucristo, yái wenàiwica Dios imichàidéericaté yéetácáisi íicha. Yácata rey David itaquérinámi nacái, yái Jesucristoca. Càì nucàlidaca yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

9 Yá nàuwichàidaca núa nucàlidacáiná yái tàacáisica. Yá nadéca nadacùaca núa cadena iyú cháì presoíyéi ibànalicu, càide iyúwa cabáyawanéeri. Quéwa yái Dios itàacáica, càmita náalimá nadacùacani, néese áibanái icàlidaca yàacawa mamáalàacatani.

10 Iná nuìdenà macái yùuwichàacáisi nalípiná níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa. Càì nùuwichàacawa yéewanápiná neebáidaca Cristo Jesús itàacái iwasàacaténá nía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewanápiná nàyaca yáapicha cáimiétacanéeri iyú, nacamaláná mèlumèluíri írìcu nacáíwa càiripináta.

11 Báisíiricata yái tàacáisica íiméerica:

Weebáidaca Jesucristo itàacái, yái yéetéericatéwa wáichawalíná, íná càica wíade iyúwa wenàiwica yéetéeyéicatéwa ibáyawanámi íichawa. Yá wàyapiná nacái Jesucristo yáapicha càiripináta;

12 wàidenàcaalí yùuwichàacáisi Jesucristo irípiná, yá wacùapináca macáita yáapicha áiba èeriwa; quéwa wáimacaalí càmitasa yàasunái wía, càita nacái íimapináca càmita yàasunái wía;

13 cawàwanáta wawènúadapiná wáiwitáisewa íicha, quéwa Jesucristo imànipiná macáita càide iyúwa íimáaná càmicáiná yéewa iwènúadaca íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali.

Un trabajador aprobado

14 Picàlida nalí àniwani, yái tàacáisi nucàlidéericaté piri ìwali, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Píalàa nía Dios íicápiná ipíchaná natàaníca náapichawáaca chàinisíiri iyú canéeri iwèni wawàsi ìwali. Canéerica iwèni yá tàacáisi natàanírìca ìwali. Natàanícaalí càiri canéeri iwèni wawàsi ìwali, càmita nayúúdàa wenàiwica, néese báawaca namànica wenàiwicanái íiwitáise cawínácaalí yéemièyéica nàasu tàacáisi, íná càmita neebáida Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú.

15 Píalimáida macái pichàini iyúwa píibaidacaténá cayábéeri iyú Dios irípiná, casíimáicaténá Dios íicáca yái pimànírica, càide iyúwa abéeri yàasu wenàiwica íibaidacaalí cayába, yá càmita iwàwacutá báicani ìwalíise yái imànírica. Yá picàlidaca machacàníri iyú nalíni, yái tàacáisi báisírìca Dios itàacáica.

16 Picá pitàaní wenàiwica yáapicha natàanícaalí máiwitáiséeri iyú cháì èeriquéi yàasu tàacáisi cachìwéeri ìwali, méetàuculéeri tàacáisi nacái, níacáiná itàaníyéica máiwitáiséeri iyú càiri

wawàsi ìwali naméeràidaca wenàiwica déeculé Dios ícha, nàyacaténá iyúwa càmlíná Dios iwàwa.

17 Yáì nàasu tàacáisi néewáidéerica iyú wenàiwica máiní báawaca imànica wenàiwicanáì íiwitáise. Nàasu tàacáisi idàwinàacawa wenàiwicanáì iwàwalicu càide iyúwa cháunási ibadéericawa iyáacaalí yàacawa wainá máuláiquéerica. Càita néewáidaca wenàiwica níara Himeneo, Fileto nacáì.

18 Nadéca naméeràacawa báisíiri tàacáisi ícha. Nadéca nawènúadacani. Nacàlidaca nachìwawa meedá càì; Nàimaca idécasa ichàbacawa wáicha yáì namichàanácawa yéetácáisi ícha. Càita nadéca báawaca namànica abénaméeyéì íiwitáise íná càmita neebáida Jesucristo itàacáì tàì íiméeri iyú.

19 Quéwa cachàinírira càiripinátani, yáì Dios itàacáì báisírira, càide iyúwa manuíri íba wabàlùadéeripináca íinata manuísíwéeri capìi. Iyaca nacáì tàacáisi íba ìwali, yáì tàacáisi íiméerica: “Wáiwacalí yáalíacawa cawinácaalí níái yàasu wenàiwicaca”, càì íimaca. Yá íimaca àniwa: “Cawinácaalí icàlidéeyéica iináwanáwa Wáiwacalí yàasu wenàiwicaca nía, neebáidaca nacáì itàacáì, iwàwacutáca namàacaca náichawa macáì nabáyawanáwa namànírira”, íimaca.

20 Péemìa comparación: Càasuíri icapèe manuíri iricu nàyaca madécaná quíràpieli íiwitáaná. Nadèniaca abénaméeyéì cawèniyéì quíràpieli oro imànicaná, quírameníri plata imànicaná nacáì. Iyaca nacáì abénaméeyéì quíràpieli càmiyéica cawèni, cáli imànicaná, àicu imànicaná nacáì. Yá capìi íiwacalí icùaca càiripiná níái cawèniyéica quíràpielica, quéwa áibaalípiná yúucaca meedá íchawa quíràpieli canéeyéica iwèni. Càita nacáì àta alénacaalí nàyaca Wáiwacalí yàasunáì, yá iyaca nèewi abénaméeyéì càmiyéica yàasu.

21 Iná abéeri Wáiwacalí yàasu wenàiwica icùacaalí cayába yáawawa masaquèeri iyú ipíchaná imànica ibáyawanáwa, yásì yáalimá íbaidaca cayába Wáiwacalí irípiná, imànicaténá àta càinácaalí cayábéeri íbaidacalési Wáiwacalí ichùulièrica imànica, càide iyúwa nacùacaalí cawèníri quíràpieli abéerita capìi íiwacalí irípiná.

22 Iná picá pimàni càide iyúwa abénaméeyéì ùuculiyéì iwàwáaná imànica meedá, néese pimàni cayábéeri macáì pichàini iyúwa. Peebáida Jesucristo itàacáì. Cáininá piicáca Dios, áibanáì wenàiwica nacáì. Piya matuíbanáiri iyú náapicha cawinácaalí masaquèeyéica íiwitáise isutéeyéica yáawawa Wáiwacalí Jesucristo ícha.

23 Picá pitàaní náapicha cawinácaalí iwàwéeyéica itàanica canéeri iwèni wawàsi ìwali càide iyúwa máiwitáiseeyéì càmiyéica yáalíawa. Píalíacawa natàanícaalí càiri wawàsi ìwali, yá nadàbaca natàanica náapichawáaca chàinisíiri iyú, tàacáisi ùuléeri iyú nacáì.

²⁴ Pía íbaidéerica Wáiwacali irípiná iwàwacutá càmita pipélicia pìacawa, néese iwàwacutá càmlirica calúa píiwitáise macái wenàiwica yáapicha. Iwàwacutá nacái píalíaca péewáidaca wenàiwica cayába. Iwàwacutá nacái pìidenìaca piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalí pirí báawéeri, càmicaalí nacái nawàwa néewáidacawa.

²⁵ Abénaméeyéi nàuwideca namànica báisíiri tàacáisi. Pìalàa nía éeréeri iyú. Iwàwacutá càmita cáimacái piicáca píawawa náicha. Cà iwàwacutá pimànica yéewacaténá cawàwanáta Dios imàacaca nawènúadaca náiwitáisewa neebáidacaténá yái báisíiri tàacáisica,

²⁶ yéewacaténá nacái Dios iwàsàaca nía Satanás ichàini íicha. Satanás idéca íbàaca nía càide iyúwa trampa íbàacaalí cuwèesi. Dios iwàsàacaalí nía, yásí náalimá namànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

3

Cómo será la gente en los tiempos últimos

¹ Iwàwacutá píalíacawa abéeri wawàsi: Aibaalípiná maléena éeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá máinípiná càulenáca wenàiwica nàyaca cháí èeri irìcu.

² Máinípiná cáinináca wenàiwica naicáca níawawa áibanái íicha, cáininápiná nacái naicáca plata, máiní cáimacáica naicápiná níawawa áibanái íicha. Cachàinipiná nacái naicáca níawawa. Natàanípiná báawéeri iyú Dios ìwali. Càmita neebápiná nasèenái ichùullacawa. Càmita nàapiná cayábéeri tàacáisi quirínama áibanái irí, Dios irí nacái. Caná iwèni naicápiná áibanái yàanáca Dios icàaluíniná.

³ Càmita cáininá naicápiná néenánaiwa. Càmita abédanamata náiwitáise áibanái yáapicha matuíbanáiri iyú. Nacàlidapiná nachìwawa báawéeri iyú áibanái ìwali. Càmita nacùapiná níawawa cayába íná namànipiná macái íiwitáaná báawéeri namàliawalé iyúwa. Caluéyéipiná íiwitáise iyúwa cuwèsinái. Nàuwidepiná namànica macái íiwitáaná cayábéeri.

⁴ Yá nacháawàapiná nanacáiyéiwa nàuwidenái iríwa. Ráunamáita namàni nàacawa nabáyawanáwa máiwitáiseeri iyú ipíchawáise náináidacawa ìwali yái namàníripináca. Yá máiní cayábapiná naicáca níawawa áibanái íicha. Nawàwapiná namànica meedá càinácaalí wawàsi isímáidéeripiná nawàwa. Càmita nacutápiná náalíacaténá Dios ìwali namànicaténá càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Pucháibéeyéipiná íiwitáise, namànipiná càide iyúwa wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíniná báisíiri iyú, quéwa nachìwa iyúwa meedá. Càmita namàacapiná Dios icùaca náiwitáise nàyacaténá machacàníiri iyú. Pìawa náicha cawinácaalí imàníyéica càì.

6 Picá piacawéerida wenàiwica imàniyéica càì nàyacáiná nèewi abénaméeyéi asianái ichiwáidéeyéica wenàiwica namàacáanápíná nawàlùacawa nacapèe irìculé. Néese nachiwáidaca máalawáiséeyéi inanái, bàsabàséeyéi íwita, máiniyéi cabáyawanáca, imàniyéica madécaná báawéeri namàliawalé iyúwa càide iyúwa máiniíná nawàwa namànica.

7 Ewita níara inanáica néewáidacáanítawa mamáalàacata áiba tàacáisi wàlisài ìwali, càicáaníta canácatáita nàalimá nàaliaca néemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi báisíríca.

8 Níai cachiwéeyéica nàuwideca namànica báisírí tòacáisi, càide iyúwaté pucháiba camàliquéeyéi ípidenéeyéicaté Janes, Jambres nacái. Bàaluté nàuwideca namànicaté profeta Moisés, icàlidéericaté Dios itàacái. Siùca nacáide, níai báawéeyéica máini éruca náiwitáise, nàináidacawa abéerita báawéeri ìwali. Caná nawèni Dios iicáca nía càmicáiná neebáida Jesucristo itàacái báisírí iyú.

9 Quéwa càmita nàalimápiná nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise mamáalàacata macáicáiná wenàiwica nàalimápiná nàaliacawa máiwitáiseca nía. Néese nachàbapínacawa càide iyúwaté nachàbáanáwa, níara pucháiba yùuwidéeyéicaté imànica profeta Moisés.

El último encargo de Pablo a Timoteo

10 Quéwa Timoteo, pidéca peebáidaca cayába càide iyúwaté nuéwáidáaná wenàiwica báisírí tòacáisi iyú. Píalía nacáiwa càinácaalí nùyaca, càinácaalí nacái nuínáidaca numànica. Píaliacawa càinácaalí nuebáidaca Dios, càinácaalí nacái nùalimáidaca mamáalàacata nuéwáidacaténá wenàiwica éeréeri iyú. Píaliacawa cáinináca nacái nuicáca Dios, áibanái wenàiwica nacái. Píaliacawa càinácaalí nuídeníaca nùuwichàanácawa Wáiwacali irípiná.

11 Píalía nacáiwa càinácaalíté nàuwichàidaca núa, yá nùuwichàacawa Wáiwacali irípiná nuíbaidacáiná irí. Píaliacawa macáita ìwali yái nuchàbáanácatéwa nàuwichàidacaalíté núa Antioquía ìyacàlená irícu, Iconio ìyacàlená irícu nacái, Listra ìyacàlená irícu nacái. Píaliacawa ìwali yái nùuwichàanácátéwa quéwa Wáiwacali iwasàacaté núa náicha canánama.

12 Báisíta macáita cawinácaalí iwàwéeyéica ìyaca machacàníri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná nàyacáiná abédanamata Cristo Jesús yáapicha, yá áibanái yùuwichàidapíná níawa Cristo Jesús ìwali.

13 Quéwa níai báawéeyéica, nía nacái ichiwáidéeyéica wenàiwica namànipíná nàacawa mamáalàacata nabáyawanáwa cachàiníwanái, yá nachiwáidapíná wenàiwica mamáalàacata, nachiwáidaca nacái níawawa.

14 Quéwa pía Timoteo, iwàwacutá peebáidaca yái tàacáisica mamáalàacata, pimàni nacái càide iyúwa péewáidáanátéwa,

iyúwa nacái píalílanáwa báisíricata yái tàacáisi péewáidéericawa ìwali, píalíacáináwa néewáidacaté pía báisíiri tàacáisi iyú, níara yéewáidéeyéicaté pía.

¹⁵ Piwàwali píalíacatéwa Dios itàacái ìwali sùmàicatáisetá pía àta siuca nacáide, yái tàacáisi profetanái itànèericaté Dios inùmalìcuíse. Píalíacawa Dios itàacái ìwali íná yéewa cáalíacáica pía. Píalía nacáywa peebáidacaalí Cristo Jesús itàacái, yá iwasaapíná píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁶ Macáita yái Dios itàacáica Dios imàacacaté wenàiwica náalíacawa càinácaalíté iwàwacutáaná natànàaca itàacái inùmalìcuíse. Iná cayábaca wéewáidaca wenàiwicanái Dios itàacái iyú, wàalàaca nía nacái cachàiníiri iyú namànicaalí nabáyawanáwa. Yá cayábéerica Dios itàacái wéewáidacaténá iyú wenàiwica, wawènúadacaténá náiwitáise Dios irípiná, wáasáidacaténá nacái càinácaalí iwàwacutáaná namànica nàyacaténá machacàiníiri iyú Dios iicá.

¹⁷ Iná iwàwacutá wía Dios yàasu wenàiwicaca wéewáidacawa Dios itàacái ìwali yéewacaténá wáalíacawa, yéewacaténá nacái wáalimá wamànica càinácaalí cayábéeri wawàsi Dios ichùulìerica wamànica.

4

¹ Nuchùulìa pía manúsíwata Dios iicápiná, Cristo Jesús iicápiná nacái, yái yàanèeripínáca icàlidacaténá macái èeri mìnánái iináwaná ìwali, càinácaalí báawéerica namànica, yùuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalísewa, níai cáuyéica, nía nacái yéetéeyéimicawa. Nuchùullaca pía manúsíwata Cristo Jesús yàacáináwa néese àniwa icùacaténá macáita.

² Nuchùullaca pía manúsíwata picàlidáanápiná báisíiri tàacáisi wenàiwicanái irí. Picàlida nalíni mamáalàacata éwita càmicaalí nawàwa néemíaca piríni. Píalàa nía cachàiníiri iyú cawinácaalí imàníiyéica íbáyawanáwa, piwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íchawa. Pimichàida náiwitáise namànínápiná cayábéeri. Picá piméyáa péewáidaca nía càmicaalí neebáida caquialéta, néese péewáida nía éeréeri iyú mamáalàacata.

³ Picàlida nalíni siúcade, mesúnamáicáináta càmita wenàiwica nawàwa néemíaca irí yái tàacáisi báisíríca. Néese nacutápiná nalíwa meedá máini madécaná yéewáidéeyéipínáca níawa, icàlidéeyéipínáca nalí abéerita tàacáisi nawàwéerica néemíaca, càinácaalí wálisài tàacáisi itiquilíadáidéeripíná nàuwí. Nàwacáidapíná nalíwa càiyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nawàwacáiná namànica nabáyawanáwa nasímáidacaténá níawawa.

⁴ Nawènúapínácawa báisíiri tàacáisi ícha, yá càmita quirínama nawàwapíná néemíacani, néese naméeràacawa meedá

neebáidaca èeri m̀nanáì yàasu tàacáisi cachìwéeri càide iyúwa abénaméeyéì béeyéì inanáì icàlìdàaná.

⁵ Quéwa pía Timoteo, píináidawa mamáalàacata machacàníri iyú. Píidenì yáì píùwichàanácawa. Picàlida mamáalàacata yáì tàacáisi íiméerica Cristo Jesús iwàsàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Pimàni cayába macáita píibaidacalécawa càide iyúwa Dios ichùulianá pimànica.

⁶ Iwàwacutá píibaidaca cachàiníri iyú Dios irípiná núamirìcubàami, yácáiná nuénáiwaná idéca yàanàaca nuétácatáipináwa Wáiwacali ìwali, íná nuétápináwa càide iyúwa sacrificio Wáiwacali ìwali.

⁷ Nudéca nuíbaidaca Jesucristo irípiná cachàiníri iyú càide iyúwa úwisàiri imànicaalí cayábéeri ùwicái. Nudéca numáalàidaca numànica nuíbaidacaléwa Jesucristo irípiná càide iyúwa wenàiwica imáalàidacaalí ipianícawa carrera ìwali. Càmitaté nuwènúawa Dios íicha, néese nuebáidaca yáì tàacáisi báisírìca mamáalàacata.

⁸ Càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwica irí, yáì wenàiwica ipianíricatéwa carrera ìwali imawènladaca nacáì áibanáì, càita nacáì siùcade ìyaca nulí nùasu cawèníri chènuniré, Wáiwacali yèeripináca nulí yàacaalíwa néese àniwa, numànicáiná cayábéeri machacàníri iyú càide iyúwa iwàwàaná. Yáì Wáiwacali, cayábéerica íiwitáise, icùaca wenàiwica machacàníri iyú, yùuwichàidapiná nacáì báawéeyéì. Càmita nulípiná abéerita yàacani, yáì cawènírica, néese yàapiná cawèníri macáì wenàiwica irí cawinácaalí máiní iwàwéeyéica iicáca Wáiwacali yàacawa néese àniwa cáininácáiná naicácani.

Instrucciones personales

⁹ Pimàni macáita càide iyúwa iwàwacutáaná pimànica píacaténáwa nùatalé mesúnamáita.

¹⁰ Nuwàwacutáca pía, Demascáiná idéca imàacaca núa abéerita cáininácáiná iicáca èeri m̀nanáì íiwitáise. Idéca yàacawa Tesalónica ìyacàlená néré. Crescente idéca yàacawa Galacia yàasu cáli néré. Tito nacáì idéca yàacawa Dalmacia yàasu cáli néré.

¹¹ Abéerita Lucasquéì ìya núapicha. Pia picutáca Marcos pítecaténáni píapichawa iyúudàacáiná núa cayábéeri iyú nuíbaidacaténá Dios irípiná.

¹² Nuwàwacutáca Marcos iyúudàaca núa nubànùacáiná Tíquico yàacaténáwa Efeso ìyacàlená néré.

¹³ Idècunitàacá pianàaca nùatalépiná, peedá nulí nùasu ruana nacáiri núuquéeri nùwalísewa, numàaquéericaté Carpo icapèè iricu, Troas ìyacàlená néeni. Peedá nacáì nùasu cuyàluta imanùbaca iwawanèericawa. Máiní nuwàwacutáca nacáì nùasu

cuyàluta iwawanèericawa canánama, níái pìrái íimamimica namànírica cuyàluta piná.

¹⁴ Alejandro yái íibaidéerica hierro idéca imànica nulí báawéeri manuísíwata. Wáiwacali yùuwichàidapinácani ìwalíse yái báawéerica imànírira.

¹⁵ Piicá píchawa cayábani yái asíalica ipíchaná imànica pírí báawéeri nacái máinícáina yùuwideca imànica yái tàacáisi waçàlidéerica.

¹⁶ Quéechatécáwa nubàlùacaalítewa nàacuésemi níái yàcalé íiwacanánáica, yá nucàlidacaté nalí nuináwaná ìwaliwa yái nùuwidenái icháawàanáca nuináwaná ìwali. Yáté canáca áibaquéi yàacawéeridéeripinácaté núa. Macáicata namàacacaté núa abéerita. Nusutáca Dios íicha nalípiná, ipíchaná yùuwichàidaca nía ìwalíse yái namàacáanácaté núa abéerita.

¹⁷ Quéwa Wáiwacali idéca yàacawéeridaca núa, ichàiniadaca nacái nuíwitáise, íná yéewa nudéca numáalàidaca nucàlidaca yái tàacáisi íiméerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yéewacaténaté macáita càmiyéi judío néemiaca Jesucristo iináwaná ìwali. Wáiwacali iwasàacaté núa cáalunáiri íicha càide iyúwa idéca nacáicaalí iwasàaca núa león inùma íicha, cháwi quíiréeri nacáirica.

¹⁸ Yá nualíacawa Wáiwacali iwasàanápina núawa macái báawéeri íiwitáaná íicha, yá itépiná núawa cayábacatalé chènuniré Wáiwacali icùacataléca macáita. ¡Néese macáita nàapina írì cayábéeri càiripináta, yái icuèripináca macáita cáimiétacanéeri iyú, icamaláná mèlumèluíri írìcuwa càiripináta! Báisíta, amén.

Saludos y bendición final

¹⁹ Nuwàwali níara Prisca, Aquila nacái, nía nacái Onesíforonáica.

²⁰ Erasto iyamáacatéwa Corinto ìyacàlená írìcu. Numàacacaté Trófimo iculuéricawa Mileto ìyacàlená írìcu.

²¹ Pimàni macáita iyúwata píalimáanáta, píacaténáwa mesúnamáita nùatalé ipíchawáise uníabéca. Nawàwali pía macáita níái ìyeyéica cháí yàcalé, níái Eúbulo, Pudente nacái, Lino nacái, úa nacái Claudia, macáita nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

²² Pía Timoteo, nusutáca Wáiwacali Jesucristo íicha píripiná ichàiniadáanápina píiwitáise. Píacué canánama, nusutácué Dios íicha nacái píripinácué imànínápinácué píripí cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

TITO

Saludo

¹ Núa, Pablo, nubànù pírì cuyàluta, pía Tito. Núa ìbaidéerica Dios irípiná. Nucàlida tàacáisi nacái Jesucristo inùmaliçuise. Numàni càì yéewanápiná macáita wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa neebáidaca Dios itàacái tàì íméri iyú, yéewanápiná nacái náalíacawa macáita yái tàacáisi yéewáidéerica wía wáalíacaténáwa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca cháì èeri irìcu.

² Nuíbaida Dios irípiná, nutàaní nacái Jesucristo inùmaliçuise nùalíacáináwa báisíiri iyúcani Dios yáalimá imàacaca wàyaca yáapicha càiripináta. Yái Diosca, yái cànírica cachíwa, icàlidacaté tàacáisi bàaluitésíwa èeri ipíchawáise. Dios icàlidacaté cáimiétacanéeri iyúni, yàanápiná wacáuca càníiri imáalàawa. Wáalía nacáíwa imànínápiná càì.

³ Siùcáise de Dios imàacaca wáalíacawa tàacáisi ìwali Dios icàlidéericaté. Yá wáalíacawa ìwali yái tàacáisica, Dios ibànùacáinaté wenàiwica néewáidacaténá wía. Yácata yái tàacáisica Dios ichùulìerica nucàlidaca wenàiwicanái irí, yái Dios iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

⁴ Nubànù pírì cuyàluta, Tito. Báisíta, nuicáca pía càiride iyúwa nuíríwa weebáidacáiná Jesucristo itàacái. Nusutáca Wáaniri Dios ícha pirípiná, Jesucristo nacái, yái iwasèericaté wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, namànínápiná pírì cayábéeri, namàacáanápiná nacái piyaca matuíbanáiri iyú.

El trabajo de Tito en Creta

⁵ Numàacacaté pía Creta yàasu iwàwata ínata pimànicaténá yái ìbaidacalési càníricáwaca numáalàida numànica nèewi níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Nuwàwa nacái pibàlùadaca ancianonáipiná macái yàcalé imanùbaca nacuèrinánáipináca níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá nacái ancianonái nàyaca càide iyúwaté núumáaná pírì.

⁶ Càita iwàwacutá ancianonái nàyaca: Iwàwacutá anciano ìyaca mabáyawanéeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná ìwali, ipíchaná náimaca imànिकास ibáyawanáwa. Iwàwacutá anciano idènìlaca abéechúata ínuwa. Yéenibe nacái iwàwacutá neebáidaca Jesucristo itàacái. Iwàwacutá anciano yéenibe nàyaca machacàníiri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca naináwaná ìwali, ipíchaná áibanái náimaca anciano yéenibe nawàwáanása namànica meedá macái báawéeri íiwitáaná, càmitasa nacái neebáida nániri itàacáíwa.

⁷ Yáacáiná anciano ìbaidaca Dios irípiná, icùacaténá Dios irípiná yàasu wenàiwica, íná iwàwacutá anciano ìyaca

mabáyawanéeri iyú yéewanápiná càmita áibanái yáalimá icháawàaca iináwaná ìwali. Iwàwacutá càmírira canùmasée yái ancianoca, càmíri cachàini iicáca yáawawa. Càmita nacái calúa. Càmita nacái icàma. Càmita nacái icúisa íchawa wenàiwica. Càmita línáidawa mamáalàacata yeedácaténá íríwa plata.

⁸ Néese, iwàwacutá anciano itàidaca wenàiwica cayába, cawinácaalí yèpuníyécawa déeculé icapèe íchawa, anciano yeedáanápiná yàataléwa nía, nayamáacaténáwa icapèerìcu. Iwàwacutá casímáica nacái anciano imànica yáawamita cayábéeri áibanái írí. Iwàwacutá cáimiétacanéeri, cáaliacáiri nacái, yái ancianoca. Iwàwacutá iyaca machacàníri iyú. Iwàwacutá anciano yàaca Dios icàaluíniná. Iwàwacutá anciano icùaca yáawawa ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

⁹ Iwàwacutá nacái anciano yeebáidaca tàì íméeri iyúni yái tàacáisi báisírira wéewáidéerica iyú wenàiwica yéewanápiná anciano yáalimá yàalàaca wenàiwica báisíri tàacáisi iyú, yéewanápiná nacái anciano yáalimá imawèniadaca cachìwéeyéi wenàiwica báisíri tàacáisi iyú cawinácaalí cachìwéeyéica yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú.

¹⁰ Pibàlùada ancianonáipiná càide iyúwa núumáaná pirí, manùbacáiná wenàiwica càmita neebáida nacuèrinánái itàacáíwa. Manùba wenàiwica natàanica máiwitáiséeri iyú meedá. Nachìwáidaca nacái áibanái wenàiwica. Abénaméeyéi judío yéewáidéeyéica wenàiwica, máini cachìwéeyéica nía cachàiniwanái áibanái ícha, náimacáiná iwàwacutáanása càmíiyéi judío imànica circuncisión idécanáami neebáidaca Jesucristo itàacái. Nachìwacáita meedá, níai judío icàlidéeyéica càiri tàacásica.

¹¹ Cawinácaalí ancianonái pibàlùadéeyéica iwàwacutá nachùullaca masànanápiná níara icàlidéeyéica càiri cachìwéeri tàacásica, níacáiná cachìwéeyéica nadéca nawàlùacawa abénaméeyéi icapèerìculé, néese cachìwéeyéi iméeráidaca wenàiwica báisíri tàacáisi ícha, canánama níai capírìrcuíyéica. Naméeráidaca áibanái néewáidacáiná nía meedá chìwái iyú, càmírira báisí tàacásica, yéewanápiná needáca nalíwa plata nachìwa iyúwa meedá.

¹² Iwàwacutá ancianonái ichùullaca masànanápiná níara cachìwéeyéica, bàaluitécáiná iyacaté áiba cáaliacáiri Creta yàasu cáli néeséeri. Yá ímacaté yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa: “Níai Creta yàasu cáli néeséeyéi nachìwáidaca áibanái wenàiwica mamáalàacata. Càica níade iyúwa caluéyéi cuwèesi. Inuca nacái nía, càita nacái camùnica nía. Nawàwaca nayáaca nayáacaléwa cadénama meedá, napuniadacaténá natúrawa”, ímacaté yái cáaliacáirica.

¹³ Yái cáaliacáirica Creta yàasu cáli néeséeri itàanicaté báisíri iyú yàasu cáli néeséeyéi ìwaliwa. Iná pìalàa nía cachàiníri

iyú, níái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái neebáidáanápíná tàì íiméeri iyú abéericata yái tàacáisi báisíríca.

¹⁴ Pìalàa nía nacái ipíchaná neebáidaca cachìwéeri tàacáisi áibanái icàlidéerica ichìwa iyúwa, judíonái yàawirináimi yàasu tàacáisimica. Pìalàa nacái nía ipíchaná neebáidaca iyúwa cachìwéeyéi ichùulianá namànica, níái cà míiyéica yeebáida báisíríca tàacáisi.

¹⁵ Pìalàa nacái nía cachàiníríca iyú. Cayábacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yásí cayábacani macáita yái namàníríca. Néese, báawacaalí wenàiwicanái íiwitáise, yá cà micaalí neebáida Dios itàacái, yásí báawacani macáita yái namàníríca. Càita nàyaca: Náináidacawa báawéeri ìwali, càmita báí nía nabáyawaná ìwaliwa.

¹⁶ Pìalàa nía cachàiníríca iyú, níara cachìwéeyéica. Ewita nacàlidacáaníta naináwaná ìwaliwa Dios yàasu wenàiwicacasa nía, càicáaníta náasáidaca càmita Dios yàasu wenàiwica nía. Náasáidaca càmita Dios yàasunáica nía, namànicáiná wawàsi báawéerica Dios íicá, càmicáiná nacái neebáida càide iyúwa Dios iwàwáaná namànica. Canácatáita namàni cayábéeri.

2

La sana enseñanza

¹ Tito, iwàwacutá péewáidaca wenàiwica nàyáanápíná machacàníríca iyú càide iyúwa báisíríca tàacáisi íimáaná.

² Péewáida béeyéi asìanái ipíchaná nacàmaca, iwàwacutá cáimiétacanáca nía, iwàwacutá nacái nacùaca níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá neebáidaca Dios itàacái tàì íiméeri iyú. Iwàwacutá cáinináca naicáca Dios báisíríca iyú. Iwàwacutá nacái nàidenìaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú áibanáicaalí imàacaca nàuwichàacawa neebáidacáiná Jesucristo itàacái.

³ Càita nacái péewáida béeyéi inanái. Iwàwacutá nàyaca càide iyúwa inanái ìyáaná yeebáidéeyéica Dios itàacái. Iwàwacutá càmita natàaní báawéeri iyú áibanái ìwali. Iwàwacutá càmita nàira mamáalàacata ìracalési ipuíri. Iwàwacutá béeyéi inanái néewáidaca áibanái namànínápíná cayábéeri.

⁴ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái nàyaca machacàníríca iyú néewáidacaténá mánacanái caníríiyéica cáinináanápíná naicáca nanìriwa, néenibe nacáíwa.

⁵ Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mánacanái caníríiyéi nacùanápíná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa. Iwàwacutá nacái càmita náináidawa áiba asìali ìwali cà mííríca nanìrisíwa. Iwàwacutá nacái béeyéi inanái néewáidaca mánacanái caníríiyéi náibaidáanápíná néenánái írípínáwa nacapèericuwa, namànínápíná nacái cayábéeri áibanái írì, namànínápíná nacái càide iyúwa unìri íimáaná ulí.

Iwàwacutá mànanáí namànica càì ipíchaná áibanáí itàanica báawéeri iyú Dios itàacáí ìwali.

⁶ Càita nacáí pìalàaca ùuculliyéí nacùanápíná níawawa ipíchaná namànica nabáyawanáwa.

⁷ Pimàni abéerita yáí cayábéerica yéewanápiná pinacáiyéí ùuculliyéica náalíacawa càinácaalí iwàwacutáaná nàyaca. Péewáida nía cáimiétacanéri iyú abéta báisíiri tàacáisi iyú.

⁸ Pitàaní nacáí báisíiri iyú yéewanápiná áibanáí càmita náalimá nacháawàaca pía ìwalíise, yáí pitàanínáca. Pitàaní báisíiri iyú càiripináta, báicaténá piùwidenáí càmícáiná nàanàa pìwali wawàsi nacháawàanápíná pía ìwalíise.

⁹ Néese, pìalàa nacáí níara áibanáí yàasu wenàiwica íbaidéeyéica mawèníiri iyú áiba wenàiwica irí neebáidáanápíná càiripináta náiwacali itàacáíwa, càide iyúwa ichùullaná nía. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacali iwàwáaná. Pìalàa nía nacáí ipíchaná natàanica lúasi iyú náiwacali yáapichawa, náiwacali ichùuliacaalípiná náibaidaca.

¹⁰ Pìalàa níara íbaidéeyéica mawèníiri iyú áibanáí irí ipíchaná nayéedùaca náiwacali yàasuwa. Iwàwacutá namànica cayábéeri náiwacali iríwa mamáalàacata, matuíbanáicaténá náapichani, yáí náiwacalica. Iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata yéewanápiná áibanáí nacáí neebáidaca walí yáí tàacáisi wacàlidéerica Dios ìwali, yáí iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹¹ Cawinácaalí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí iwàwacutá nàyaca machacàníiri iyú, càide iyúwaté núumáaná pirí, Dioscáiná idéca yáasáidaca amaléeri iyú èeri mìnanáí iríni náalíacaténáwa iwàwaca iyúudàaca wenàiwica càì: Iwàwaca iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

¹² Dios idéca imànica walí yáí cayábéerica, íná yéewa wáalíacawa iwàwacutáaná wayamáidaca wamànica macáí wawàsi càmíirica Dios iwàwa. Iwàwacutá nacáí càmita wawàwa quirínama wamànica càide iyúwa èeri mìnanáí nawàwáaná namànica, níái càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacáí. Néese, idècunitàacá wàyaca cháí èeri irícu, iwàwacutá wacùaca wíawawa ipíchaná wamànica wabáyawanáwa. Iwàwacutá wamànica cayábéeri, iwàwacutá nacáí wàyaca càide iyúwa Dios iwàwáaná wàyaca.

¹³ Càita iwàwacutá wàyaca idècunitàacá wacùaca yàanàaca yáí wáalíericawa yàanàanápíná àniwa, yáí Jesucristoca. Dios imànica walí cayábéeri Jesucristo ìwalíise. Yáí Jesucristo, yácata Wacuèriná cachàinírira íiwitáise, iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Wacùaca Jesucristo yàanàanápíná àniwa ícamalá cachàiníriri irícuwa, cáimiétacanéri iyú nacáí, máini nacáí cachàinírira íiwitáise icùacaténá macáí èeri mìnanáí.

14 Jesucristo imàacacaté yáawawa yéetácaténátéwa wáichawaliná, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha macáita. Jesucristo imàacacaté yáawawa wáichawaliná masakàcaténá imànica wáiwitáise, yéewacaténá nacái yàasu wenàiwicaca wía, yéewanápiná nacái casímáica wamànica cayábéeri càiripináta.

15 Iná pía Tito, péewáida wenàiwica iyú yái tàacáisi nutànèrica pirí. Pìalàa níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái namànínápiná càide iyúwa nutànàaná pirí cháí cuyàluta irícu. Pìalàa cachàiníri iyú cawinácaalí càmíiyéica yeebáida càide iyúwa nuéwáidáaná wenàiwica. Péewáida nía, pìalàa nía cachàiníri iyú, Dioscáiná idéca ibànùaca pía, pìalàacaténá nía. Picá pimàaca caná iwèni naicáca pìasu tàacáisi.

3

Deberes de los creyentes

1 Tito, ìyaca áiba wawàsi pimàníripiná: Pìwàwali nía, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, neebáidáanápiná nacuèrinánái itàacáiwa, nía nacái náiwacanánái áibanái. Iwàwacutá namànica càide iyúwa náiwacanánái ímáaná nali. Iwàwacutá casímáica namànica cayábéeri càiripináta.

2 Iwàwacutá càmita quirínama natàaní báawéeri iyú áibanái ìwali. Iwàwacutá càmita nacái natàaní náapichawáaca chàinisíri iyú. Iwàwacutá nacái naicáca áibanái ipualé. Iwàwacutá nacái cáimiétaquéri iyú naicáca macái wenàiwica càiripináta.

3 Tito, picàlida nali àniwani, namànínápiná càide iyúwa nutànàaná pirí, bàaluitécáiná wía macáita wamànicaté wabáyawanáwa. Bàaluité máiwitáiseocaté wía meedá, càmítaté nacái weebáida Dios itàacái. Bàaluité weebáidaca cachìwéeri tàacáisi. Bàaluité wawàwaca wamànica mamáalàacata macái báawéeri íwítáaná càide iyúwa èeri mìnánái nawàwáaná namànica càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái. Mamáalàacataté wáináidacawa wamànínápiná wabáyawanáwa. Wawàwacaté wàasupináwa áibanái yàasu. Áibanái báawacaté naicáca nacái wía. Wía nacái báawacaté waicáyacacawa.

4 Quéwa, éwítaté wamànicáanáta càì, càicáanítaté Dios yáasáidaca walí iicáca wenàiwica ipualé, cáinináca nacái Dios iicáca wenàiwica, yái Diosca iwasèericaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

5 Yásí Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Càmítaté iwasàa wía ìwalíise yái cayábéerica wamàníricaté. Néese iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, iicácináté wapualé, imàacacáináté nacái iwàwawa ícha yái báawéerica wamàníricaté. Espíritu Santo ichàini iyú, Dios iwasàacaté wía

yàasu yùuwichàacáisi íchawa, imàacaca nacái wàyaca wáiwitáise wàlisài yáapichawa, wàyacaténá wàlisài iyú.

⁶ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo iyúudàcaténá wía manuísiwata. Dios yáalimá imànica càì yácáiná Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, iwasàcaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

⁷ Dios iwasàcaté wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, yéewanápiná weedáca walíwa Dios ícha wacáuca wàlisài cà mìiri imáalàawa, wía Dios yéenibeca. Manuícá wáináidaca wawàwawa Dios ìwali yàanápiná walíni, yái wacáuca cà mìiri imáalàawa, Dioscáiná iicácaté wapualé, mabáyawanácaté nacái iicáca wía.

⁸ Iná báisícáiná nutàacái nutànèrica pirí, íná iwàwacutá péewáidaca nía cachàiníiri iyú nùasu tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Dios itàacái. Péewáida nía yéewanápiná náalimáidaca cachàiníiri iyú namànicaténá cayábèeri càiripináta. Yái tàacáisi nuéwáidéerica iyú pía, cayábèeri tàacáisica, iyúudàa nacái wenàiwica.

⁹ Iwàwacutá nacái càmita pitàaní mamáalàacata áibanái yáapicha canéeri iwèni wawàsi ìwali. Picá péemíia cachìwéeri tàacáisi irí wàawirináimi judío icàlidéericaté nachìwa iyúwa. Picá nacái pitàaní chàinisíiri iyú áibanái yáapicha càinácaalí ímáaná tàacáisi profeta Moisés itànèricaté. Picá picuísáyacawa áibanái yáapicha ìwali, yái wawàsica. Pitàanícaalí càì chàinisíiri iyú, càmita piyúudàa wenàiwica. Canéeri iwèni meedá walítáni wacuísáyacacaalíwa mamáalàacata ìwali yái tàacáisica.

¹⁰ Néese áibacaalí yéewáida wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, néese pichùulia iyamáidáanápiná yéewáidaca nía càì. Néese, càmicaalí iyamáida yéewáidaca nía càì, yá píalàani abé yàawíríia quiríta imàacáanápiná íchawani. Néese, càmicaalí imàaca íchawani, yá picá pibatàa ìyaca náapicha níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

¹¹ Píalíacáináwa cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica cachìwéeri tàicáisi iyú, nadéca naméeràacawa báisíiri tàacáisi ícha, íná namànica nabáyawanáwa meedá. Càita náasáidaca cabáyawanáca nía.

Instrucciones personales

¹² Uwé, Tito, ìyaca abéeri wawàsi quiríta: Nubànùapíná píatalé Artemas, càmicaalí Tíquico. Yàanàacaalípiná píatalé, píacàatétawa píipunitáidacaténá núa Nicópolis ìyacàlená néré, nuínáidacáináwa nuyamáanápináwa néenibàa unìabépinama.

¹³ Piyúudàa nacái yáara abogado ípidenéerica Zenas, Apolos nacái nachùnìacaténá nàasuwa nèepùanápináwa Creta yàasu cáli ícha. Pimàni nalí iyúwa píalimáanáta pimànica, yéewanápiná nadèniaca macáita càinácaalí namáapuèrica nàacaténáwa.

¹⁴ Càita nacái macái wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái iwàwacutá casímáica nayúudàaca áibanái nadèniacaténá yái namáapuèrica. Namànicaalí càì, yásí cawènica Dios iicáca náibaidacalé namàníirica irípiná.

Saludos y bendición final

¹⁵ Yáta imanùbaca nutànàaca pirí, Tito. Macáita níai núapichéeyéica cháì yeebáidéeyéica Jesucristo, nawàwalica pía. Wawàwali nacái macáita níara píapichéeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, cáininéeyéica iicáca wía. Wasutácué Dios íicha pirípinácué imànínápinácué pirí cayábéeri, macáitacué pía.

FILEMÓN

Saludo

¹ Núa Pablo iyéerica presoíri iyú Cristo Jesús irípiná, nucàidacáiná iináwaná ìwali, nubànua pirí cuyàluta. Wéenásàiri nacái yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yái Timoteoca, iwàwalica pía. Wabànua pirí cuyàluta, pía Filemón, wàacawéeriná cáininéerica waicáca íbaidéerica Dios irípiná wáapicha.

² Wawàwali nía nacái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái ìwacáidáyaquéeyéicawa namànicaténá culto picapèe irìcu, úa nacái wéenásàatúa Apphíaca, yá nacái Arquipo, wàacawéeriná yàacawéeridéerica wía wamànicaténá ùwicái wàuwide Satanás ípunitawa.

³ Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípinácué canánama, Wáiwacali Jesucristo nacái, namàníinápinácué pirí cayábéeri manuísiwata, namàacáanápinácué nacái matuíbanáica pía.

El amor y la fe de Filemón

⁴⁻⁵ Nùaca Nucuèriná Dios iríwa cayábéeri pìwali macái imanùbaca nusutácaalí Dios ícha pirípiná, pía Filemón, nuémìacáiná piináwaná ìwali, cáinináca piicáca Wáiwacali Jesús, peebáidaca nacái Wáiwacali itàacái tàì íméeri iyú, cáinináca nacái piicáca macáita Dios yàasu wenàiwica.

⁶ Nusutáca Dios ícha pirípiná, pía Filemón, yeebáidéerica abédanamata wáapicha, yéewanápiná píalíacawa machacàníiri iyú ìwali macáita yái cayábéerica wadènièrica weebáidacáiná Crìsto itàacái.

⁷ Cayábaca nuwàwa manuísiwata píapicha, pía nuénásàirica, cáininácainá piicáca núa, íná yéewa manuíca nuínáidaca nuwàwawa; casímáica nuwàwa nacái pichàiniadacáiná nawàwa, níara yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

Pablo pide un favor para el esclavo Onesimo

⁸⁻¹⁰ Iná éwita Dios imàacacáaníta nuchùullaca pía Cristo yàasu apóstolcáiná núa nuchùullacaténá pía ìwali, yái iwàwacutéeripináca pimànica, càicáaníta nuwàwa nusutáca pícha wawàsi manuísiwata cáininácainá nuicáca pía. Núa Pablo, máini béerica, presoca nacái núa Cristo Jesús irípiná, nusutáca pícha wawàsi Onésimo iwicáu, yái nuiquéerica càiride iyúwa nuíriwa, nuwènúadacáinaté íiwitáise cháí preso ibànalìcu yeebáidáanápiná Jesucristo itàacái.

¹¹ Aibaalíté yái Onésimo iyacaté pirí canéeri iwèni píasu wenàiwicaca. Quéwa siúcáise de Onésimo yáalimá iyúudàaca pía cayába, càide iyúwa iyúudàaná núa.

12 Yásí nubànùaca Onésimo pìatalépiná àniwa, yái Onésimo cáininéerica nuicáca manuísíwata. Pimàni irí cayábéeri càide iyúwa pimàníná nulí.

13 Iyamáacaalíwa núapichatá, yá cayábaca nuwàwatá, yéewanápiná yáalimá iyúudàaca núa mamáalàacata píamirìcubàata, idècunitàacá presoca núa nucàlidacáiná wenàiwicanáí irí Wáiwacali Jesucristo itàacái.

14 Càmita quéwa nuwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha càmicaalí piwàwa numànica càì. Càmicaalí nacái piwàwa Onésimo iyamáacawa núapicha, yá canáca yéewanáwa iyamáacawa núapicha. Càmita nuwàwa nuchùulàaca pí cachàiníri iyú pimàacáanápiná Onésimo iyamáacawa núapicha. Néese nuwàwaca pimàaca iyamáacawa núapicha càicaalíta piwàwa.

15 Cawàwanáta Dios imàacacaté Onésimo yàacawa pícha achúma èerínata, yéewacaténá Dios yèepùadaca pírí càiripinátani.

16 Càmita quéwa Dios yèepùada pírí Onésimo píasu wenàiwicapinániwatá meedá. Siúcáisede Onésimo iyaca pírí cayábéeri ícha píasu wenàiwica meedá: Iyaca pírí siúcáisede péenásàirisíwa Wáiwacali ìwalíisená. Máini cáinináca nuicácani, quéwa iwàwacutá cáinináca piicácani cachàiníwanáí, càmita iyúwa piicáaná áiba wenàiwica meedátá, néese iyúwa piicáaná péenásàirisíwawa Wáiwacali ìwalíisená.

17 Piicácaalí núa iyúwa péenásàiriwa Wáiwacali ìwalíisená, yá nusutáca pícha wawàsi pítàidáanápiná Onésimo cayábéeri iyú càide iyúwa pítàidáaná núa.

18 Imànicaalítésica pírí báawéeri, imawèniacaalí pícha plata nacái iyéedùacáinaté píasu, yásí nuíchata peedá yái imawènièrica pícha.

19 Núa Pablo nutànàaca píríni nucáapi iyúwani nuípidená yáapichawa nupáyaidapiná píawa Onésimo imawèniacále. Picá piimáicha nucàlidacaté pírí Wáiwacali itàacái, pidèniacaténá picáucawa càníri imáalàawa. Numànicáinaté pírí cayábéeri manuí, íná iwàwacutá pimànica nulí cayábéeri peebá nusutáaná pícha.

20 Báisíta, nuénásàiri, nuwàwaca pimànica nulí cayábéeri peebáidacáiná Wáiwacali itàacái. Písímáida nuwàwa, pí nuénásàirica yeebáidéerica Cristo itàacái.

21 Nutànàa píríni núalíacáináwa báisíri iyú pimànínápíná càide iyúwa nuwàwáaná. Núalía nacáíwa pimànínápíná cachàiníwanáí ícha yái nusutéerica pícha.

22 Aiba wawàsi quiríta, pimàni nulí cayábéeri, pichùnià nulí nùyacatáipínáwa, nucùacáiná Dios imàacáanápiná nùacawa

pìatalécué nùyacaténácué píapicha, càide iyúwacué pisutáaná Dios ícha nulípiná.

Saludos y bendición final

²³⁻²⁴ Yái Epafra*s* iwàwalica pía, yáca nùacawéeriná presoírca chá*i* presoíyé*i* ibànalicu icàlidacáiná Cristo Jesús iináwaná ìwali. Nía nacái áibanái iyúudèeyéica nuíbaidáanápíná Dios irípiná, yái Marcos, Aristarco nacái, Demas nacái, Lucas nacái, nawàwalica pía.

²⁵ Nusutáca Wáiwacali Jesucristo ícha imàníinápínácué piri cayábéeri ichàiniadacaténácué piwàwa.

HEBREOS

Dios ha hablado por medio de su Hijo

¹ Bàaluité Dios imàacacaté yàasunái wenàiwica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmaliçuise judiónái yàawirináimi irí. Profetanái icàlidacaté Dios itàacái madécaná yàawiria idécanáamité néemlaca itàacái náamacani iríçuísewa, yéenáiwanási nacáiri iríçuíse nacái. Néeseté nacàlidaca Dios itàacái wàawirináimi irí, wía judíoca. Càité Dios itàanicaté wàawirináimi yáapicha icàlidacaténá nalí máisibáawanáita wawási ìwali Dios imànírìpinácaté.

² Quéwa siùca ipíchawáise èeri imáalàacawa, Dios idéca ichùuliaca Iriwa icàlidáanápíná walí tàacáisi Dios inùmaliçuíse, yáasáidacaténá walí Dios íiwitáise càinácaalíté Dios íináidáaná imànínápíná walí. Bàaluité Dios ichùuliaca Iriwa idàbáanápínaté macái wawási. Néese Dios imàacaca Iri icùanápiná macáita.

³ Dios Iri icànaca Dios icamaláná mèlumèluíri iyú, cachàiníiri íiwitáise nacái càide iyúwa Dios ìyáaná. Macáita yái Dios Iri íiwitáise, yá nacái macáita yái Dios Iri imànírìca yáasáidaca walí Dios íiwitáise. Iná yéewa wáaliacawa báisíiri iyú, Dioscani, yái Dios Iirica, yái icuèrica, ichùulièrica nacái macái wawási itàacái máiníiri cachàini iyúwa, macáita yái ìyéerica cháí èeri irícu, chènuniré nacái. Dios Iri yéetacatéwa wáichawalíná masacàacaténá imànica wáiwitáise wabáyawaná íichawa, yéewanápíná cayábaca wáapicha Dios nacái. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita cáimiétacanèeri iyú Dios yáapicha.

El Hijo de Dios es superior a los ángeles

⁴ Yái Dios Iri máini cachàinírìca íiwitáise náicha macái ángelnái. Càí wáaliacawa Dioscáiná idéca imàacaca Iri icùaca macáita, icùa nacái ángelnái. Néese càmita Dios imàaca ángelnái icùaca macáita.

⁵ Canácáiná Dios icàlidáaná ángel irí “Nuìrica píá”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús irí:

“Nuìrica píá, siùca èeri nudéca numàacaca macáita náaliacawa Nuìrica píá”,

íimaca yái Diosca. Càita nacái canáca Dios icàlidáaná ángel ìwali “Nuìricani”, ibatàa abéeri piná. Néese Dios idéca íimaca Jesús ìwali càiri tàacáisi. Dios íimacaté:

“Núacata Yáaniri, yácata nacái Nuìri”,

íimaca yái Diosca.

⁶ Quéwa Dios ibànùacaalíté yái idàbáanéeri Iiricawa aléi èeri irìculé, yáté Dios ímaca yàasu ángelnái iríwa:

“Pìacué Nuùri icàaluíná, macáita píacué nùasu ángelca”,
ímaca yái Diosca.

⁷ Càì Dios ímaca yàasu ángelnái iináwaná ìwaliwa:

“Nudàbaca nùasu wenàiwicawa ángelnáíwa náibaidacaténa nulí,
natécáténá tàacáisi caquialénamata càide iyúwa cáuli
ipianáwa; nùasu ángelnái íbaidéeyéica nulí, càica níade
iyúwa quichái ipèrù”,

ímaca yái Diosca.

⁸ Quéwa Dios ímaca Iiri iríwa:

“Pía Dios, picùapíná macáita càiripináta, picùapíná nía cayába,
machacànìiri iyú nacái.

⁹ Casímáica pimànica abéerita cayábéeri. Báawa nacái piicáca
báawéeri. Iná núa Picuèriná Dios numàacapíná picùaca
macáita casímáiri iyú náicha canánama píapichéeyéica”,

ímaca yái Diosca.

¹⁰ Dios ímaca nacái Iiri iríwa:

“Pía, Nuúwacali, bàaluté pidàbacaté yái èeriquéi; píacata
imàníricaté macáita iyéerica chènuniré.

¹¹ Yá macáita yái wawàsica namáalàapínácawa macáita, quéwa
piyapíná càiripináta. Macáita isíamipínáca nía càide iyúwa
bàlesi.

¹² ¡Càide iyúwa wenàiwica ituwìacaalí ibàlewa, yá pituwìapíná
yái pidàbacaléca, cháì èeriquéi, chènuníise nacái,
pimànínápiná áiba àniwa wàlisài iyú! Quéwa pía,
canácatáita piwènúadapíná píiwitáisewa áiba íiwitáisesi
ìwali. Néese pìyapíná càiripínátawa, càimíiripínáta
imáalàawa”,

ímaca yái Diosca.

¹³ Canácatáita Dios imàacaté ángel icùaca yáapicha macáita,
ibatàa abéeri piná. Quéwa Dios idéca ímaca Iiri iríwa:

“Píawinawa núapicha nuéwápuwáise picùacaténa núapicha
macáita idècunitàacá numawèniadaca pícha macái
piùwidenái”,

ímaca yái Diosca.

¹⁴ Iná cachàinica Dios Iiri íiwitáise náicha ángelnái canánama,
níacáiná ángelca, Dios yàasu wenàiwicaca nía meedá,
íibaidéeyéica irí. Cáuli nacáiyéica nía macáita, càmiyéica
yéewa waicáca watuí iyúwa. Dios ibànùaca nía aléi èeri irìculé
nayúudàacaténa wía, wía Jesucristo iwasèeyéipínáca Dios yàasu
yùuwichàacáisi íicha.

2

No hay que descuidar la salvación

¹ Dios idéca itàaníca walí Iiri itàacái irìcubàawa, yái cachàiníri íiwitáiseca náicha ángelnái canánama, íná iwàwacutá weebáidaca cayábani, cáalíacáiri iyú nacái yái tàacáisi Dios Iiri icàlidéerica walí ipíchaná wawènúadaca íicha wáiwitáisewa.

² Bàaluité Dios ibànùaca itàacáíwa ángelnái yáapicha, yái tàacáisi Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacatenáté wàawirináimi israelitanái irí cainácaalíté iwàwacutáaná nàyaca machacàníri iyú càide iyúwaté Dios iwàwáaná. Cawinácaalíté imàníríca íbáyawanáwa, càmíríca nacái yeebáida yái tàacáisica, yáté nàuwichàidacani ráunamáita càide iyúwaté Dios itàacái íimáaná.

³ Càmícaínáté náalímá namusúacawa yùuwichàacáisi íicha, íná yéewa wáalíacawa càmíta wáalímá wachúuliacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesucristo íicha, yái imàníríca walí càiri cayábéeri manuísíwata iwasàanápíná wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Yái Wáiwacali, yácata idàbéericaté icàlidaca yái tàacáisica íiméerica Jesucristo iwàwaca iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Néese níái yéemièyéicaté icàlidaca nalíni, nacàlidacaté walíni.

⁴ Càita nacái Dios idéca yáasáidaca walí báisírícani yái tàacáisica imàacacáínáté ichàiniwa yàasu wenàiwicanái iríwa namànicaténá macái íiwitáanáta cachàiníri wawàsi càmíríca áibanái idé imànica. Wáalíacawa báisírícani yái tàacáisica Dioscáiná idéca ibànùaca Espíritu Santo wawàwalículé, yái imàaquéerica walí chàinisi wáalímáwanama càide iyúwa iwàwáaná, wáibaidacatená Dios irípiná.

Jesucristo, hecho como sus hermanos

⁵ Dios càmíta imàacapíná ángelnái icùaca wàlisài èeri wacàlidéerica íináwaná ìwali, yái wàlisài èeri Dios imànírípináca wàlisài iyú. Néese imàacapíná wenàiwicanái icùaca yái èerica.

⁶ Càita íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Pía Dios, éwita máinícaáníta cachàinica píiwitáise, càicáaníta pidéca picùaca wenàiwicanái, pidéca nacái piicáca wapualé, wía càmíiyéica cachàini.

⁷ Pidéca pidàbaca wía, yá siúcade machawàacaca wía ángelnái íicha achúma èerínapínáta; quéwa áiba èeriwa pimàacapíná máiníiyéi cachàinica wía wacamaláná mèlumèluíri irícuwa, wacùacatená macáita yái pidàbacaléca;

⁸ yá pimàacapíná wachùuliaca macáita”, íimacaté yái profetaca, nàwali níái yeebáidéeyéica Dios. Càita Dios idéca íináidacawa imàacáanápíná wacùaca macáita. Canácata áiba wawàsi càmírípiná wacùca, wía yeebáidéeyéica itàacái. Quéwa càmítàacáwa wacùca macáita siúcade.

⁹ Néese wadéca wáallacawa Jesús iináwaná ìwali idéca yàanàaca aléi èeri iriculé, yá Dios imàaquéricaté ìyaca iyúwa machawàaquéri àngelnáí íicha achúma èerínaté. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica ínáté iwàwaca Jesús yéetácawa macáí wenàiwica íchawalíná. Jesús yùuwichàacaté yáí yéetácáisica, íná Dios idéca imàacaca máiníri cachàinica Jesús, mèlumèlúri icamaláná yáapichawa icùacaténá macáita chènuníse.

¹⁰ Macáita yáí wawàsi ìyéerica ìyaca Dios irípiná, bàaluité nacáí Dios idàbacaté macáita. Dios iwàwaca yéenibe macáita nàyaca cáimiétacanéri iyú Dios yáapicha chènuniré, icamaláná mèlumèlúri irícu. Ináté iwàwacutá Dios imàacaca Jesucristo yùuwichàacawa cruz ìwali, yéewacaténaté Jesucristo imànica macáita machacàníri iyú càide iyúwaté Dios ínáidáanáwa. Iná Jesucristo idéca imànica macáita yéewanápiná Wáiwitápuca yàacawa, iwasàacaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, wía Dios yéenibeca.

¹¹ Jesucristoquéi masaquèerica imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa, imàacacaténá Dios yàasu wenàiwicaca wía íbaidéeyéipiná Dios irípiná. Iná yéewa Dios Iiri, wía nacáí Dios yéenibeca wadèñaca Wáaniriwa abéerita, yáí Diosca. Iná càmita báí Dios Iiri icàlidaca waináwaná ìwali, yéenánáica wía.

¹² Càité Dios Iiri íimaca Yáaniri Dios iríwa. Abéeri profeta itànàacaté yáí tàacáisica Dios Iiri inùmalícuíse. Dios Iiri íimacaté: “Nucàlidapiná piináwaná ìwali nuénánáí iríwa, nucántàapiná nacáí himnos nàacuésemi níái yeebáidéeyéica pitàacáí”, íimacaté yáí Dios Iirica.

¹³ Íimacaté nacáí:

“Nuebáidapiná Dios itàacáí”,

íimacaté yáí Dios Iirica. Íimacaté nacáí àniwa:

“Cháta nùyaca, náapicha níái nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, níái wenàiwicaca Dios yèeyéica nulí nu-cuèyéipiná”,

íimacaté yáí Dios Iirica.

¹⁴ Wía Dios yéenibeca, èeri mìnánáica wía, idènièyéica iináwa, íiraná nacáíwa. Càita nacáí Jesús yàanàacaalíté aléi èeri iriculé, imusúaca iicá èeri, idèniacaté iináwa, íiraná nacáíwa càide iyúwa macáí èeri mìnánáí. Jesús ìyacaté cháí èeri irícu iyúwa èeri mìnali, néeseté nanúacani. Càité Jesús yéetácawa wáichawalíná imawèniadacaténaté yáí icháawàidéerica waináwaná ìwali, yáí Satanásca, idènièricaté ichàniwa inúacaténaté wenàiwica.

¹⁵ Jesús yéetácátéwa wáichawalíná, íná idéca iwasàaca wía wacalùni íchawa, wía ìyèeyéicaté mamáalàacata iyúwa presoíyéí wacalùni iyúwa idacuèricaté wía, máinicáiná cáalucaté waicáca wéetáanápinátéwa. Siúcáisede càmita iwàwacutá cáaluca waicáca yéetácáisi.

16 Jesús càmitaté yàanàa aléi èeri irìculé iyúudàacaténaté àngelnáita, néese yàanàacaté chènuníse iyúudàacaténá wía yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios iiquéeyéica càiyéide iyúwa Abraham itaquénáinámi.

17 Ináté iwàwacutá Jesús iyaca cháí èeri irìcu càide iyúwa èeri mìnalisíwa, yéewanápiná ibàlùacawa Dios ípunita íbaidacaténá Dios irípiná càide iyúwa sacerdote íwacaliná, itàanírìca wawicáu Dios yáapicha, imànírìca macáita machacànírì iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná, iiquéerica wía nacái catúulécanéeri iyú, wía yeebáidéeyéica itàacái. Jesús íbaidaca iyaca Dios irípiná càide iyúwa sacerdote íwacaliná imànicaténá walí yái cayábéerica: Itàaníca wawicáu Dios yáapicha isutácaténá Dios ícha wawàsi imàcáanápiná iwàwawa wabáyawaná ícha. Jesús yáalimá càì isutáca Dios ícha wawàsi Jesús yéetácáinátéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalíse, yùuwichàacaténátéwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wáichawalíná.

18 Jesús yùuwichàacatéwa manuísíwata càide iyúwa èeri mìnali, Satanás nacái yáalimáidacaté Jesús cachàinírì iyú imànínápinaté ibáyawanáwa càide iyúwa Satanás yáalimáidáaná macái èeri mìnaná, íná siùcáise de Jesús yáalimá iyúudàaca wía, macái imanùbaca Satanás yáalimáidacaalí wía.

3

Jesús es superior a Moisés

1 Iná piacué nuénánáica, Dios yàasu wenàiwicanái, Dios idéca imáidacuéca pía yàasunáicaténá pía. Iná iwàwacutácué píináidacawa cáalíacáiri iyú Cristo Jesús íwali. Yái Cristo Jesús, yácata Dios yàasu apóstol cayábéeri náicha canánama, Dios ibànuèrica chènuníse icàlidacaténá walí Dios itàacái. Yácata nacái Dios yàasu sacerdote íwacaliná itàanírìca wawicáu Dios yáapicha isutácaténá Dios ícha wawàsi imàcáanápiná iwàwawa wabáyawaná ícha, yái Cristo Jesús weebáidéerica itàacái.

2 Jesús idéca imànica macáita cayábéeri iyú, machacànírì iyú nacái càide iyúwa Dios ichùullaná imànica, càide iyúwaté profeta Moisés íbaidáanaté cayába Dios irí icùacaténaté Dios yàasunái wenàiwica israelitanái, càide iyúwa wenàiwica icùacaalí áiba wenàiwica icapèe.

3 Quéwa iwàwacutá waicáca Jesús cáimiétaquéeri iyú Moisés ícha, càide iyúwa cawinácaalí imànírìca capíi, cáimiétacanéericani capíi ícha.

4 Macái capíi ìyéerica, idéca áiba wenàiwica imànicani, quéwa Dios idàbacaté macái wawàsi ìyéerica cháí èeri irìcu, chènuniré nacái.

5 Càité nacái Moisés, yái Dios yàasu wenàiwicaca, íbaidacaté cayába Dios irípiná icùacaténaté Dios yàasunái wenàiwica

israelitanái. Iwàwacutácaté Moisés icàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise israelitanái irí cainácaalíté Dios ímáanápináté wenàiwicanái irí Moisés idénáami.

⁶ Quéwa Cristo, yái Dios Íirica, icùaca Dios icapèe cayábéeri iyú, càide iyúwa iwàwacutáaná capíi íwacali líri icùaca yáaniri icapèewa. Càica wíade iyúwa yái Dios icapèeca, wíacáiná yeebáidéeyéica Dios itàacái, Dios iicáca wía càiride iyúwa icapèewa, weebáidacaalí itàacái mamáalàacata tàì íméeri iyú, casímáiri iyú nacái àta wéetácatalétawa, wacùacaténá Dios imànica walí cayábéeri càide iyúwa ímáaná walí.

Reposo del pueblo de Dios

⁷ Iná iwàwacutá weebáidaca Cristo itàacái, càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái Espíritu Santo inùmaliçuise. Iimacaté: “Siúcade péemìacaalícué yái tàacáisi Dios íméerica pirí,

⁸ picácué piwènúada píiwitáisewa Dios íicha càide iyúwaté plawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité, iyúwa nacái náalimáidáanáté naicáwa Dios nèepunícaalítéwa manacúali yùcubàa caináwàiri.

⁹ Plawirináimicué yáalimáidacaté iicáwa núa, éwitaté naicácaánita madécaná cayábéeri numànírica nalí nuíwítáise cachàiníiri iyúwa cuarenta camuí bàaluité.

¹⁰ Inaté máini báawaca nuicácaté náiwitáise níara wenàiwicaca, yaté núumaca nàwali: ‘Máini nawàwa naméeràacawa nuícha càiripináta, càmita nawàwa nucùaca nía, càmita nacái nawàwa náalíacawa nutàacái ìwali nàyacaténá machacàníiri iyú càide iyúwa nuchùulianá nía’, càité núumaca.

¹¹ Máinícáinaté báawaca nuicáca náiwitáise, ínaté núumaca nàwali cáimietacanéeri iyú, càminápináté nawàlùawa ínatale yái cálica nuchùnìerica nùasunái irípináwa”,

íimacaté yái Espíritu Santoca.

¹² Píacué nuénánáica, piicácué píchawa cayába báawacáichacué piwàwa cáuri Dios íicha, piùwidecáichacué pimànica Dios càmicáinácué peebáida itàacái cayába.

¹³ Néese pimichàidacué píiwitáisewáaca èeri imanùbaca, cachàinicaténácué píiwitáise peebáidáanápinácué Jesucristo itàacái idécunitàacá wàyaca cháí èeri irìcu siúcade càide iyúwa tàacáisi ímáaná profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise. Pimichàidacué píiwitáisewáaca ipíchanácué pibáyawaná ichìwáidaca pía, ipíchaná nacái piùwide pimànica Dios.

¹⁴ Weebáidacaalí Cristo itàacái tàì íméeri iyú mamáalàacata àta wéetácatalétawa càide iyúwa weebáidáanáté quèechatécáwa, yásí wadènlaca nacái cayábéeri Cristo yáapichawa, yái cawènírica Dios imàaquéeripináca Cristo irí.

¹⁵ Iná càì Dios itàacái yàalàaca wía:

“Siùcade, péemiacaalícué yái tàacáisica Dios ímérica pirí, picácué piwènúada plíwitáisewa Dios ícha càide iyúwaté plawirináimi israelitanái imàníná nàuwidecaalíté namànica Dios bàaluité”,

cài ímaca.

¹⁶ Píalíacuéwa profeta Moisés itécaté israelitanái yàawirináimi Egipto yàasu cáli ícha. Néeseté macáita néemiaca Dios itàacái icàlidacáináté nalí itàacáiwa càinácaalíté iwàwáaná nàyaca machacàníiri iyú, quéwa nàuwidecaté namànica Dios, níara manùbéeyéica, càmítaté nawàwa namànica càide iyúwa Dios ichùulianá nía.

¹⁷ Ináté máini báawaca Dios iicáca náiwitáise cuarenta camuí bàaluité, níai imàníiyéicaté yàacawa íbáyawanáwa. Yáté néetácawa manacúali yùucubàa càináwàiri.

¹⁸ Níai càmiyéicaté imàni càide iyúwaté Dios ichùulianá, Dios icàlidacaté nàwali cáimiétacanéri iyú càminápináté nawàlùawa ínatalé yái cáli ípidenácataléca Canaán Dios ichùnièricaté yàasunái írìpináwa.

¹⁹ Iná wáalíacawa naináwaná ìwali càmítaté nawàlùawa càmicáináté neebáida Dios itàacái.

4

¹ Dios idéca icàlidaca walíni wáalíacaténáwa báisíiri iyú imàacáanápiná wawàlùacawa iriculé yái wayamáidacatalécawa wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré, quéwa iwàwacutá waicáca wáichawa cayába ipíchanácué abenaméeyéi péená càmita náalimápiná nawàlùacawa néré ìwalíise yái càmináca neebáida.

² Iwàwacutá weebáidaca wéemiacáináté nacái yái tàacáisi cayábérica ímérica Dios iwasàaca wenàiwica yàasu yùuwichàacáisi íchawa, càide iyúwaté israelitanái yéemianáté, níara wenàiwicaca profeta Moisés yáapichéeyéicaté. Quéwaté yái tàacáisica, càmítaté iyúudàa nía, càmicáináté neebáida càide iyúwa áibanái yeebáidáanáté.

³ Quéwa wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, wawàlùapínacawa iriculé yái wayamáidacatalépinacawa, wàyacaténá Dios yáapicha chènuniré. Càité Dios ímaca ìwali yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa Dios yáapicha. Dios ímacaté:

“Máinicáináté báawaca nuicáca náiwitáise, ínáté núumaca nàwali cáimiétacanéri iyú càminápináté nawàlùawa iriculé yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré”,

càité ímaca yái Diosca, éwítaté ichùniacáaníta yái nayamáidacatalépinacatéwa. Wáalíacawa Dios imáalàidacaté imànica macáita íbaidacaléwa idécanámíté idàbaca yái èriquéi, chènuníise nacái.

⁴ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi Dios inùmalícuíse sietená èri ìwali. Iimacaté:

“Dios iyamáidacatéwa macái íbaidacalé íchawa sietená èeri irìcu”,

íimaca.

⁵ Quéwa, càmitaté nawàlùawa, càmicáináté neebáida Dios itàacái, càide iyúwaté áiba profeta itànàaná tàacáisi Dios inùmallicuise. Dios íimacaté:

“Càmita nawàlùapínáwa iriculé yái wenàiwicanái iyamáidacatalécawa núapicha chènuniré”,

íimacaté yái Diosca.

⁶ Néese áibanái iwàlùapínácawa iriculé yái nayamáidacatalécawa Dios yáapicha chènuniré quéwa càmita níái idàbáanéeyéicaté yéemìaca yái tàacáisi icàlidéerica Jesucristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha càmicáináté neebáida Dios itàacái.

⁷ Iná Dios idéca imàacaca áiba wéenáiwánápiná, yácata siùca èeri yéewacatená wenàiwicanái iwàlùacawa. Dios imàacacaté rey David icàlidaca tàacáisi inùmallicuise wáalíacatenáwa wéenáiwáná iwaliwa. Rey David itànàacaté tàacáisi Dios inùmallicuise madécaná camuí idécanáamité profeta Moisés yáapichéeyéi yéetácawa. Càité David itànàacaté Dios itàacái càide iyúwa númáanácué pirí siùca tàacáwa cháí cuyàluta irìcu. David íimacaté:

“Siùcade péemìacaalícué yái tàacáisica Dios íiméerica pirí, picácué piwènúada píiwitáisewa Dios íicha”,

íimacaté.

⁸ Idécanáamité profeta Moisés yéetácawa, yaté Josué icùacaté israelitanái Moisés yáamiricubàami. Yá Josué itécaté israelitanái Canaán yàasu cáli íinatalé. Quéwa madécaná camuí Josué idénáami, yaté Dios yèepùacaté itàaníca áiba néenáiwáná iwali yàasu wenàiwicanái iwàlùacatalépinácatéwa iriculé yái nayamáidacatalécawa Dios yáapicha. Càita wáalíacawa càmlírita wayamáidacatalépináwa yái cáli Canaán.

⁹ Néese Dios icùaca ìyaca mamáalàacatani, yái wayamáidacatalépinácawa chènuniré wàyacatená Dios yáapicha, wía yàasu wenàiwicaca.

¹⁰ Níacáiná iwàluèyèipínácawa néré nàyacatená Dios yáapicha, nayamáidapínácawa náibaidacalé íchawa, nàuwichàacái íicha nacáywa càide iyúwaté Dios iyamáidáanáwa íbaidacalé íchawa, idécanáamité idàbaca macáita yái èeriquéi, chènuníise nacái.

¹¹ Iná iwàwacutá weebáidaca Dios itàacái mamáalàacata macái wachàini iyúwa yéewacatená wawàlùacawa iriculé yái wayamáidacatalépinácawa Dios yáapicha chènuniré ipíchaná wamànica càide iyúwaté níái Moisés yáapichéeyémica càmináté neebáida Dios.

¹² Dios itàacái idènlacáiná cáuri Dios ichàini. Máini cachàiníríca yái Dios itàacáica, càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica. Quéwa espada

yáalimácáita íriádaca iinási, yáapi nacái, néese cachàiníríca Dios itàacái macái espada ícha yáalimácáiná iwàlùacawa depuítalé wawàwaliculé, yáalimá nacái iwàlùacawa írìculé yái wáiwitáise wabèerica áibanái ícha, yá Dios itàacái yáasáidaca asáisi cayábacaalí wáiwitáise, càita nacái báawacaalí wáiwitáise, yái wáináidáanácawa wawàwalicúsewa càmiríca áibanái yáalíawa íwali.

¹³ Canácata wéená yáaliméeri ibàacawa Dios ícha, wía Dios idàbéeyéicaté, macái wawàsi nacái Dios idàbéericaté. Dios yáalíaca íicáca wáiwitáise macáita amaláwaca. Néese áibaalípiná iwàwacutápiná wabàlùacawa Dios ípunita wacàlidáanápiná írì waináwanáwa.

Jesús es el gran sumo sacerdote

¹⁴ Yái Jesús, yái Dios Írica, yácata sacerdote íiwacaliná cachàinírí íiwitáise. Jesús ichàbacatéwa macái cáli iyéeyéica chènuniré àta iwàlùacatalétawa aléera Dios yàatalé chènuníseríca. Dios Írì iwàlùacatéwa néré iyúudàcaténá wía, itàanicaténá wawicáu Dios yáapícha. Iná weebáidacué Jesús itàacái tàí íiméeri iyú mamáalàacata.

¹⁵ Yái Jesús, yácata sacerdote íiwacaliná itàaníríca wawicáu Dios yáapícha, yáaliméeríca íicáca watúlécana, wía càmiríeyéica cachàini, Jesús yùuwichàacáinatéwa càide iyúwa wàuwichàanáwa. Jesús yùuwichàacatéwa Satanás yáalimáidacaalíténi quéwa càmitaté Jesús imàni ibáyawanáwa.

¹⁶ Iná wamawíenidacué Dios wáiwitáise iyúwa macàaluínináwaca wasutácaténá Wacuèriná Dios íchawa, yái cáininéeríca íicáca wía. Wasutácué Dios ícha íicáanápiná wapualé, imànínápiná nacái walí cayábéeri mawènírì iyú iyúudàcaténá wía chácaalínácaalí wawàwacutá iyúudàaca wía.

5

¹ Píalíacuéwa judíonái needácaté nèewísewa abéeri néenáwa sacerdote íiwacalinápiná íbaidacaténáté Dios írìpiná. Yáté sacerdote íiwacaliná itàanicaté nawicáu Dios yáapícha, imàacacaté nacái ofrenda, inúacaté nacái pírái iyúwa sacrificio judíonái ibáyawaná íwalíse, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápiná iwàwawa nabáyawaná ícha.

² Aibaalíté sacerdote íiwacaliná imànicaté ibáyawanáwa, wenàiwicacáná meedáni càide iyúwa wía macáita. Ináté yéewa yàalàaca wenàiwicanái éeréeri iyú namànicaalíté nabáyawanáwa níái càmiríeyéica yáalíawa.

³ Sacerdote íiwacaliná imànicáinaté ibáyawaná nacáiwa, ínáté iwàwacutáca inúaca pírái iyúwa sacrificio ibáyawaná íwalísewa, càide iyúwaté iwàwacutáaná nacái imànica sacrificio Dios írì

macái judiónái ibáyawaná ìwalíse, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha macáita.

⁴ Canácaté yáaliméeri ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná, wenàiwicanái iicácaténáni cáimiétaquéri iyú, néeseté iwàwacutá Dios imáidacani íbaidacaténáté Dios irí càide iyúwaté Dios imáidáanáté Aarón, yái idàbáanéerité sacerdote íiwacalináca.

⁵ Càita nacái Cristo. Càmitaté Cristo idé ibàlùadaca yáawawa iyúwa sacerdote íiwacaliná itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha, néese Dioscata yái càì imàaquéericaté Cristo sacerdote íiwacalinásíwapíná, itàaníríca wawicáu Dios yáapicha, yái Cristo waiquérica cáimiétaquéri iyú. Wáalíacawa Dios idéca imànica càì, Dios ímacáináté Cristo ìwali:

“Nuíríca pía, siùca èeri nudéca numàacaca macáita náalíacawa Nuíríca pía”,

íimacaté yái Diosca.

⁶ Càité nacái profeta itànàacaté áiba tàacáisi Dios íméricaté Cristo irí. Dios íimacaté:

“Sacerdoteca pía càiripínáta, íbaidéerica nulípiná, itàaníríca núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté nulípiná”,

íimaca yái Diosca.

⁷ Idècunitàacá Cristo ìyacaté cháì èeri irícu, yáté isutáca yáawawa Dios ícha manuísíwata àta ituíyáa imusúacatalétatéwa ituí ícha. Càité Jesús isutáca yáawawa Dios ícha, yái Dios yáaliméericaté iwasàacani yéetácáisi ícha, ipíchánáté Jesús yéetácawa ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Yáté Dios yémìaca Cristo isutáaná, Cristo yàacáináté Dios iyéininá, yeebáidaté nacái Dios itàacái.

⁸ Càité Cristo, éwitaté Dios íiricáanítani, càicáaníta yùuwichàacatéwa yéewáidacaténátéwa yeebáidaca Dios itàacái.

⁹ Cristo imànicáináté macáita càide iyúwaté Dios ichùulianáni, íná yéewa Cristo yáalimá iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripínáta, macáita yeebáidéeyéica Cristo itàacái.

¹⁰ Yáté Dios imàacaca Cristo sacerdote íiwacalinápináca, itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha càide iyúwa sacerdote Melquisedec imànínáté bàaluité.

Peligro de renunciar a la fe

¹¹ Nuwàwaca nucàlidacuéca pírí madécaná tàacáisi Cristo ìwali yái itàaníríca wawicáu Dios yáapicha. Quéwa máinícué càulenáca nucàlidaca píríni càmicáinácué píwàwa píalíaca péemíacani, càinácaalí ímáaná.

¹² Pidécuéca peebáidaca Jesucristo itàacái madécaná camuí, íná iwàwacutácué péewáidaca áibanái wenàiwica quéechacáwatá. Quéwa càmitàacá péewáidacué áibanái. Néese

iwàwacutá mamáalàacata wéewáidacuéca pía iyú yái wawàsi màulenéerica yáwanáica Dios itàacái yéewáidéerica iyú wía. Pidécuéca pèepùacawa machawàacaca plínáidacawa iyúwa sùmài. Iwàwacutá wéewáidacuéca pía màulenéri tàacáisi iyú càide iyúwa quìrasì ìiracaalí ìinisi càmicáiná idé iyáaca dàaléri ìinási. Càicuéca píade càmicáiná píalía péemìaca càinácaalí ìimáaná yái càulenéri tàacáisica.

¹³ Cawinácaalí càmiyéica yáalía yéemìaca càinácaalí ìimáaná yái càulenéri tàacáisica, càica níade iyúwa quìrasì ìiréeyéi ìinisi. Càmita náalía cayába macái càulenéri tàacáisi ìwali Dios ìiméerica walí, càmita nacái náalía cayábéeri ìwali báawéeri ìichaná, càide iyúwa quìrasì càmíná idé iyáaca ìinási.

¹⁴ Quéwa cawinácaalí yáliérica yéemìaca càinácaalí ìimáaná yái càulenéri tàacáisica Dios ìiméerica walí, càica níade iyúwa béeyéi yáliyéica iyáaca dàaléri yàacàsi. Nadéca namànica cayábéeri madécaná yàawiría, ìná nánáidacawa cayába, náalía nacái cayábéeri ìwali báawéeri ìichaná.

6

¹⁻² Iwàwacutá wéewáidacawa wáináidacaténáwa Dios itàacái ìwali iyúwa béeyéi ìiwitáise. Bàaluité wadàbacaté weebáidaca Cristo itàacái, yá wéewáidacatéwa idàbáanéeri tàacáisi ìwali, yái tàacáisi wéemièricaté nacàlidáaná walí. Nacàlidacaté walí iwàwacutáaná wawènúadaca wáiwitáisewa Dios ìrípíná, iwàwacutá nacái wayamáidaca wamànica wabáyawanáwa, itéericaté yàacawa wía yéetácáisi ìriculé, iwàwacutá nacái weebáidaca Dios itàacái. Nacàlidacaté walí nacái cáná yéewaná iwàwacutáca wabautizácawa. Nacàlidacaté walí nacái ancianonái namàacaca nacáapiwa wáiwita ìwali wadàbacaalíté weebáidaca Jesucristo itàacái nasutácaténá walí Dios áibanái yàacuésemi. Bàaluité nacái nacàlidacaté walí Dios ìmichàidáanápiná yéetéeyéimiwa, yùuwichàidapíná nacái macái báawéeyéi wenàiwica càiripínáta. Bàaluité wéemìaca cayába yái idàbáanéeri tàacáisica. Iwàwacutá càmita waimáicha yái tàacáisi màulenéerica wéemièricaté quéechatécáwa, quéwa iwàwacutá wachàbacani siùcade wéewáidacaténáwa quiríta càulenéri tàacáisi ìwali.

³ Siùcade wéewáidacuéwa càulenéri tàacáisi ìwali wadàwinàidacaténá wáiwitáisewa cáalíacáiri iyú Dios ìmàacacaalí wamànica càì.

⁴ Aibanáicáiná abenaméeyéi wenàiwica nadéca néemìaca báisìiri tàacáisi. Náalíacawa Dios ìmànica cayábéeri mawèníiri iyú ìmàacáaná iwàwawa wenàiwicanái ìbáyawaná ìicha. Nadéca naicáca càinácaalí iyú Espíritu Santo icùaca wenàiwica ìiwitáise namànicaténá cayábéeri.

⁵ Náalíaca nacáíwa cayábéericani yái Dios itàacáica, náalíaca nacáíwa Dios yáasáidáanápíná ichàiniwa áibaalípiná iwàlisáidacaalí yái èeriquéi.

⁶ Néese nawènúadacaalí náiwitáisewa Jesucristo ícha nèepùacaténá nacaláacawa Dios ícha, yá càmíta náalímá nèepùacawa nawènúadaca náiwitáisewa Dios irípiná àniwa, namànicáiná báawéeri Dios Iiri irí àniwa náucacaténá náichawani, càide iyúwa nadéca nacáicaalí natàtàacani cruz iwali àniwa, namàacacaténá áibanái iicáaníca Dios Iiri iquíniná àniwa. Abédanamata namànica náiwitáisewa báawéeyéi yáapicha inuèyéicaté Dios Iiri.

⁷ Càica níade iyúwa waicáaná cáli ìiracaalí unía yúuwàacaalíwa cáli iwali, Dios imànicáiná cáli irí yái cayábéerica, quéwa cáli idàwinàida báawéeri bànacalé meedá. Péemiacué comparación: Cáli idàwinàidacaalí bànacalé cayába nalí níái ibànéeyéicani, yásí nacùaca cayábani, yái cálica. Càita nacái Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú wenàiwicanái irí. Neebáidacaalí itàacái, namànicaalí cayábéeri càide iyúwa iwàwáaná, yásí Dios imàaca nalí cayábéeri manuísíwata cachàiniwanái mamáalàacata.

⁸ Quéwa áiba cáli idàwinàidacaalí báawéeri tuíri canéerica iwèni meedá, áwa yúuba nacái, yásí caná iwèni cáli íiwacali iicáca yái cálica, yá yeemáca meedá yái báawéerimica. Càita nacái wenàiwica càmíiyéica yeebáida Dios itàacái: Dios íináidapínacawa imáalàidáanápíná nía, yásí mesúnamáita neemápinacawa quichái iyú.

La esperanza que nos mantiene firmes

⁹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, éwitacué càì nùalàaca pía, càicáaníta càmítacué càì nuínáidacawa pìwali, néese nùalíacawa peebáidáanáciuca Jesucristo itàacái iwasàacaténáciué pía Dios yáasu yúuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Dios icùacáiná wenàiwica machacàniri iyú, íná càmíta iimáichapíná yái cayábéerica pimàníricuéca. Càmita iimáicha nacái yái piyúudáanáciuca áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái píasáidacaténá cáinináca piicáca Dios, càide iyúwacué piyúudáaná piacawa nía mamáalàacata nacái.

¹¹ Quéwa máini nuwàwaca macáita cáinináciuca piicáca áibanái mamáalàacata àta imáalàacatalétawa yái èeriquéi, yéewacaténáciué peedáca piríwa píasu cawèníriwa macáita, yái cayábéerica Dios imàaquéeripínáciuca piríwa.

¹² Càmitacué nuwàwa pèepùà ínucuéca pía àniwa, néese nuwàwa piyáciuca càide iyúwa níara iyéeyéica siùca Dios yáapicha chènuniré yeedéeyéica iríwa yái cawènírica Dios icàlidéericaté nalí iwali cáimiétacanéeri iyú imàacáanápínaté nalíni neebáidacáinaté itàacái mamáalàacata tàì íiméeri iyú.

13 Bàaluité Dios icàlidacaté Abraham irí ìwali yáì imàníinápinacaté Abraham irí cayábéeri, yásí Dios icàlidacaténi ípidená yáapichawa, cáimiétacanéeri iyú nacái, yéewacaténaté Abraham yáalíacawa Dioscata yáì imàníripinacaté irí yáì cayábéerica. Càita Dios icàlidacaté Abraham iríni ípidená yáapichawa canácáiná áiba cachàiníiri Dios ícha, canáca nacái áiba yáaliméeri imànica càide iyúwa Dios imàníiná.

14 Yáté Dios ímaca Abraham irí: “Báisiricata núuma pirí, numànipiná piríwa cayábéeri manuísíwata. Numàacapiná nacái manùbéeyéipiná níara pitaquénáiná”, ímacaté yáì Diosca.

15 Dios icàlidacáinaté càì Abraham iríni, ínà Abraham icùacaté mamáalàacata matuíbanáiri iyú. Néese càité Dios imànica iríni, imàacacaté quéenibeca yáì Abrahamca; yá Abraham idèniacaté ìiriwa ípidenéericaté Isaac, càide iyúwaté Dios ímáaná Abraham irí cáimiétacanéeri iyú.

16 Péemìacué comparación: Aiba wenàiwica báawéeri íiwitáise iwàwacaalí áibanái yeebáidaca itàacái, yá icàlidaca nalíni Dios ípidená yáapicha, cachànicáiná wenàiwica íchani, yáì Diosca. Néese idécanáami càì icàlidacani, yásí áibanái càmita nawàwa náimaca càmínápiná báisí itàacái náimacáiná Dios yùuwichàidapínacasa nía.

17 Quéwa Dios càmita imàni càide iyúwa wenàiwica imàníiná. Néese Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyúni yéenibe iríwa báisiricani yáì itàacáica, wía yàasu wenàiwicaca Dios imàaquéeyéipináca irí yáì cawènírica càide iyúwaté icàlidáaná walí cáimiétacanéeri iyúni. Dios iwàwacaté yáasáidaca amaléeri iyú walíni, imàníinápiná walí macáita machacàníiri iyú, càide iyúwaté ímáaná wáalíacaténáwa càmíripiná iwènúada íiwitáisewa ícha yáì wawàsi imàníricaté wáapicha. Ináté Dios icàlidacaténi ípidená yáapichawa Abraham irí cáimiétacanéeri iyú, Abraham yáalíacaténátéwa báisíiri iyúcani Dioscata yáì imàníripinacaté irí cayábéeri.

18 Iná Dios idéca yáasáidaca walíni pucháiba wawàsi iyú, níai pucháiba wawàsi càmíiyéica idé iwènúacawa, yáì Dios itàacáica, yá nacái Dios ípidenáca. Wáalíaca nacái Dios, yáì cachàiníirica íiwitáise, càmíiri yéewa cachíwa itàacái ìwaliwa, ípidená ìwali nacáíwa. Iná yéewa wáalimá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali tàì íméeri iyú, yáì ichàiniadéerica wawàwa, wía isutéeyéica yáawawa Dios ícha icùanápiná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Yá wadéca weebáidaca itàacái, wáalíaca nacáíwa báisíiri iyú iwasàanápiná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

19 Néese wáalíacáináwa báisíiri iyú Dios iwasàanápiná wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, ínà yéewa cachànica wáiwitáise weebáidáanápiná Jesucristo itàacái mamáalàacata. Péemìacué

comparación: Càica wíade iyúwa nave lancha nacáiri yèericawa manuíri úni yáacubàa. Yái naveca idènìaca yàasu ancla imiériwa yéenúlusi ìwalíiri úni yáaculé ipíchaná nave iméeràacawa cáuli iyú, màladàca ichàini iyú nacái. Càita wía nacái. Càmita waméeràawa Dios ícha, wàyacáiná abédanamata Jesús yáapicha, yái iwàlùericatéwa Dios yàatalé, aláera yáawàaná ínatawáise iyéerica templo irícu chènuníiséerica.

²⁰ Jesús iwàlùacatéwa néré yàacùacaténá walí wawàlùanápínáwa néré Dios yàatalé, Dios imàacacáinaté Jesús sacerdote íiwacalíná càiripináta itàaníiri wawicáu Dios yáapicha càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanaté Dios irí bàaluité.

7

Jesús, sacerdote de la misma clase que Melquisedec

¹ Bàaluité Melquisedec, yácata Salem iyacàlená icuèrináca, sacerdote nacáicani íbaidéericaté Dios irípiná, yái Dios chènuníiséerica, itàanícáténaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Néenialité Abraham imànica ùwicái áiba yàcalé icuèrinánái ípunita iwasàacaténá náicha ìirináwa ípidenéericaté Lot. Néeseté idécanáamité Abraham imawèniadaca nacuèrinánái, yásí Abraham yèepùacawa ùwicái ícha. Yáté Melquisedec yàaca ípunitáidaca Abraham, itàidacaténaténi. Melquisedec isutácaté Dios ícha imànínápíná cayábéeri Abraham irí.

² Dios iyúudàacaté Abraham, ínáté Abraham imàacaca cawèníiri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Abraham yèepùadacaté madécaná cawèníiri nacuèrinánái ícha, níái nacuèrinánái íbèyèicaté Abraham ìiriná imanùbancanái yáapicha. Néese macái néená níái diyéyíca cawèniyéi yàasusica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, Dios iyúudàacáinaté Abraham. Melquisedec ípidená ímáanáca “Yái Wacuèriná mabáyawanéerica, icuèrica wía machacàníiri iyú”, ímáanáca. Salem iyacàlená ípidená ímáanáquéi “Matuíbanái”; íná Melquisedec icuèricáinaté Salem iyacàlená, íná yéewa ímáanáquéi nacái “Yái Wacuèrináca, wía iyéyèyíca matuíbanáiri iyú, cayábacáiná wáapicha Dios”, ímáanáquéi.

³ Profetanái càmitaté nacàlida walí Melquisedec yáanirimi ìwali, yáatúami nacái, yàawirináimi nacái. Càmitaté nacàlida walí càicaalínácaalíté Melquisedec imusúa iicá èeri, càita nacái càicaalínácaalíté yéetáwa. Íná yéewa yái Melquisedec càicanide iyúwa Dios Iiri, abéeri sacerdote iyéerica càiripináta, itàaníríca Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu.

⁴ Íná pínáidacuéwa cayába ìwali yái Melquisedec, cachàinírícani macái wenàiwica ícha bàaluité. Cachàinícaté

Melquisedec wàawirimi Abraham ícha, ínáté Abraham imàacaca cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí. Macái néená níái diéyéica yàasusica cawèniyéica, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí, yái cawèníri yàasusi Abraham yèpùadéericaté náicha níái nacuèrinánáica Abraham imàniyéicaté ípunita ùwicái.

⁵ Píaliacuéwa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèericaté. Yái tàacáisi icàlidaca Leví itaquénáinámi ìwali níacata iwàwacutéeyéicaté íbaidaca Dios irí iyúwa sacerdotenái. Dios imàacacaté sacerdotenái yeedáca cawèníri yàasusi ofrenda piná néenánái íchawa, níái israelitaca. Macái néená níái diéyéica yàasusica israelitanái yeedéeyéicaté iríwa, sacerdotenái yeedácaté náicha abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Càité sacerdotenái icobraça nía, éwita néenánáicáaníta nía, nadèniacáanítaté nacái nàawirimiwa abéerita, yái Abrahamca.

⁶ Quéwa yái Melquisedec éwitaté càmicáaníta Leví itaquérinámini, càicáanítaté yeedáca ofrenda Abraham ícha; macái néená níái diéyéica yàasusica Abraham idènièricaté, Abraham imàacacaté abéerinama néená Melquisedec irí ofrenda iyú, cachàinicáináté Melquisedec Abraham ícha éwitaté Dios icàlidacáanítaté Abraham irí cáimiétacanéri iyú imàniínápináté Abraham irí cayábéeri. Melquisedec nacái icàlidacaté cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica Abraham irí cayábéeri, Melquisedec yáalimácáináté itàaníca Dios inùmalicuíse.

⁷ Iná yéewa macáita wáaliacawa cachànicaté Melquisedec Abraham ícha, yácáináté Melquisedec yáalimácaté icàlidaca cayábéeri tàacáisi Abraham ípidená ìwali yéewacaténáté Dios imànica cayábéeri cachàiniwanái Abraham irí.

⁸ Chái èri irícu israelitanái yèewi sacerdotenái yeedáca ofrenda néenánái israelita íchawa; macái néená níái diéyéica yàasusica wenàiwica yeedéerica iríwa, sacerdotenái yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda Dios irípiná. Quéwa idécanáamité béeyéica níái sacerdoteca, yáté néetácawa, quéwa profetanái natànàacaté tàacáisi Dios inùmalicuíse Melquisedec ìwali càide iyúwa Melquisedec iyaca nacáicaalí siúcáise mamáalàacata càiripináta. Iná yéewa wáaliacawa cachàiníríca Melquisedec áibanái sacerdote ícha canánama.

⁹⁻¹⁰ Bàaluté Abraham imàacacalíte cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí, néenialíte càmitàacá imusúa iicá èri yái Abraham itaquérinápinácaté ípidenéericaté Leví, yái macái sacerdotenái yàawirimica. Siúca sacerdotenáica níái Leví itaquénáinámi, yá needáca ofrenda israelitanái ícha; macái néená níái diéyéica yàasusi israelitanái yeedéerica

iríwa, Leví itaquénáinámi yeedáca abéerinama néená iyúwa ofrenda. Bàaluité Abraham idèniatàacáwa nía iiná irícuwa, níara Leví itaquénáinámi, Leví nacái, Melquisedec yàacaalíté ípunitáidaca Abraham. Iná yéewa wáalimá wáimaca nàwali níái sacerdoteca, Leví itaquénáinámica, namàacacaté ofrenda Melquisedec irí, yácáinaté nàawirimi Abraham imàacacaté cawèníri yàasusi ofrenda iyú Melquisedec irí madécaná camuí ipíchawáiseté namusúa naicá èeri. Càica wáalíacawa cachàiníríca Melquisedec macái sacerdotenái ícha canánama, níái Leví itaquénáinámica.

¹¹ Néeseté madécaná camuí Abraham idenáamité, Dios imàacacaté itàacáwa Israel itaquénáinámi irí. Yáté Dios yeedáca Leví itaquérinámi ípidenéricaté Aarón, yéenibe yáapichawa náibaidacatenáté Dios irí iyúwa sacerdotenái, itàaníyéípinácaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa càmítaté yéewa Aarón itaquénáinámi iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càmícáinaté sacerdotenái yáalimá mabáyawanáca imànica wenàiwicanái. Inaté iwàwacutáca Dios ibànùaca Cristo, yái áiba íiwitáaná sacerdote Aarón itaquénáinámi ícha, yái Cristo ìyéerica càide iyúwaté Melquisedec ìyáanaté.

¹² Dios imàacacáiná walí wàlisài íiwitáaná sacerdote, yái Cristoca, iná iwàwacutá ìyaca áiba wàlisài tàacáisi sacerdote ìwali, áiba íiwitáaná tàacáisi profeta Moisés yàasu tàacáisi ícha, yái tàacáisi Moisés itànèericaté Dios inùmalícuise.

¹³ Wáalíacawa iwàwacutáca ìyaca wàlisài tàacáisi càmícáiná Leví itaquérinámi yái Wáiwacalica, yái Dios itàacái icàlidéerica walí ìwali. Wáiwacali idèniaca áibata yàawiríawa náicha níái sacerdote yàawiríaca. Canácatáita Wáiwacali yàawiría yéená íbaidaté Dios irí iyúwa sacerdote.

¹⁴ Wáalíacawa Judá itaquérinámicaní yái Wáiwacalica. Bàaluité Dios íimacaté abéeri Judá itaquérinámi icùanápinaté israelitanái. Càmítaté Dios ichùulia profeta Moisés yeedáanápinaté Judá itaquénáinámi náibaidacatenáté Dios irí iyúwa sacerdotenái itàaníyéípinaté Dios yáapicha wenàiwica iwicáu.

¹⁵ Iná wáalíacawa amaléeri iyú ìyaca áiba wàlisài sacerdote íiwitáaná, yácáiná Cristo, yácata wàlisài sacerdoteca íbaidéerica Dios irípiná càide iyúwaté Melquisedec ìyáanaté, itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha.

¹⁶ Bàaluité Dios yeedáca Leví itaquénáinámi sacerdotenáipinaté nía íbaidéeyéipiná irí. Quéwa càmíta Dios imàaca walí Cristo sacerdotepiná yàawiría ìwalísewa, néese Dios imàacaca sacerdotecaní yái Cristoca, Cristo idèniacáiná icáuca cachàiníríwa yái càmíríca imáalàawa, càmíríca nacái áiba yáaliméeri imáalàidaca.

17 Wáalíacawa báisíricani Dioscáiná idéca càì íimaca Wáiwacali irí:

“Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírica núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté nulípiná”,

íimaca yái Diosca.

18 Yái quéechéericaté tàacáisica Dios imàaquéericaté profeta Moisés irí icàlidacaté nalíni càinácaalíté iyú sacerdotenái iwàwacutáaná íbaidaca Dios irí, àta Wáiwacali yàanàacatalétaté. Dios idéca iwènúacawa ícha yái quéechéeri tàacáisimica sacerdotenái ìwalírica, machawàacacáináté nía, níái sacerdoteca, cà míyéicaté yáalimá iwasàaca wenàiwicanái Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

19 Níái sacerdoteca náibaidacaté Dios irí càide iyúwaté Dios ichùulianá profeta Moisés icàlidáanápináté nalíni. Quéwa càmitaté náalimá mabáyawanáca namànica wenàiwica Dios iicá. Néese siúcade wadènlaca Cristo, yái cayábéeri náicha canánama sacerdoteca, mabáyawanéerica imànica wía Dios iicápiná, imàaquéeri nacái wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa.

20 Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéri iyú wáalíacaténáwa báisíiri iyú Dios idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica, itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha.

21 Dios càmitaté icàlida càiri tàacáisi áibanái sacerdote ìwali, níái Leví itaquénáinámica. Néese Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cáimiétacanéri iyú wáalíacaténáwa báisíiri iyú idéca imàacaca sacerdotecani càiripináta yái Wáiwacalica. Iná càì Dios íimaca Cristo irí:

“Núa, Picuèriná Dios, nucàlidacaté tàacáisi nuípidená yáapichawa cáimiétacanéri iyú yéewacaténá macáita náalíacawa báisíiri iyúcani, yá canácatáita nuwènúadapiná nuíwitáisewa ícha. Núumacaté pirí: ‘Sacerdoteca pía càiripináta, íbaidéerica nulípiná, itàanírica núapicha nùasu wenàiwicanái iwicáu càide iyúwaté sacerdote Melquisedec íbaidáanáté nulípiná’, càité núumaca pirí”,

íimacaté yái Diosca Wáiwacali irí.

22 Jesús ìyacáiná sacerdote càiripináta itàanícaténá wawicáu Dios yáapicha, iná wáalíacawa Jesús idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapicha cayábéeri ícha yái bàaluisàimi wawàsica, Dios imàníricaté israelitanái yáapicha icùanáté nía iyúwa yàasu wenàiwicanáíwa. Yái wàlisài wawàsi Jesús imànírica walípiná Dios yáapicha ímáanáca Dios icùanápiná wía càiripináta, Jesús ìyacáiná càiripináta.

23 Manùbacaté níái sacerdoteca bàaluisàna, Leví itaquénáinámica, càmicáinaté nadé náibaidaca Dios irípiná càiripináta néesacáinatéwa nàacawa, ínáté càmita náalimá nataánica Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu càiripináta.

24 Quéwa Jesús càmiripiná yéetáwa, íná yéewa íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha; càmiripiná Jesús imàaca íchawa íbaidacaléwa áiba sacerdote irí, canásíwata.

25 Iná yéewa Jesús yáalimá iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha báisíiri iyú càiripináta, wía yeebáidéeyéica Jesús itaacái, wamawiénidacaténá Dios wáiwitáise iyúwa Jesús iyacáiná càiripináta isutácaténá Dios ícha walípiná, itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha nacái.

26 Iná Jesús, yácata sacerdote íiwacaliná báisírira íbaidéerica Dios irípiná, yái wawàwacutéerica itàanicaténá wawicáu Dios yáapicha. Yá mabayawanéericani, càmirica nacái yáalimá imànica íbáyawanáwa. Yái Jesúsca, yácata áiba íiwitáaná wenàiwica cabáyawanéeyéi wenàiwica ícha, iyéerica siúcáisede déeculé náicha, Dios imichàidéericaté chènuniré náicha canánama níái cáli chènuníiséeyéica, icùacaténá macáita Dios yáapicha.

27 Càmita iwàwacutá Jesús íbaidaca càide iyúwa áibanái sacerdote íiwacanánái. Iwàwacutácaté nanúaca pírái namànicaténá sacrificio Dios irí èri imanùbaca. Quéechacáwa nanúacaté pírái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa nasutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápíná iwàwawa nabáyawaná ícha. Néeseté nanúaca áiba pírái iyúwa sacrificio àniwa wenàiwicanái íbáyawaná ìwalíse cayábacaténá Dios iicáca náiwitáise. Càmita iwàwacutá Jesús imàni cà, néese Jesús imànicaté abéta sacrificio abé yàawiríata, cawènírica càiripináta, imàacacaté icáucawa wáichawalíná, nanúacaténáténi cruz ìwali, yùuwichàacaténátéwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú wabayawaná ìwalíse.

28 Dios ichùuliacaté profeta Moisés yeedáanápínaté Aarón itaquénái náibaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdote íiwacanánái, itàaníyéipínacaté Dios yáapicha wenàiwicanái iwicáu. Quéwa èri mìnánái meedá nía, cabáyawanéeyéica. Néeseté madécaná camuí Moisés idenáamité, Dios icàlidacaté tàacáisi ípidená yáapichawa cámiétacanéeri iyú wáalíacaténáwa báisíiri iyúcani idéca imàacaca sacerdote íiwacalinácani, yái íirica mabayawanéerica, imànírica macáita càide iyúwa Dios ichùullaná, yéewacaténá íbaidaca Dios irípiná càiripináta iyúwa sacerdote íiwacaliná, itàanírica wawicáu Dios yáapicha.

8

Jesús, mediator de un nuevo pacto

¹ Péemlàcué cayába, ìyaquúi walí sacerdote ìiwacaliná, yái Cristoca, itàanírìca wawicáu Dios yáapìcha. Cristo idéca yáawinacawa Dios yéewápuwáise chènuniré icùacaténá macáita Dios yáapìcha.

² Yá Cristo ìbaidaca ìyaca iyúwa sacerdote báisìiri templo irìculé ìyéerica chènuniré, Wacuèriná Dios imànírìcaté, cà mìrìca wenàiwica imàni.

³ Iwàwacutácaté macái sacerdote ìiwacaliná imàaca cawèníiri yàasusi ofrenda iyú Dios irí, iwàwacutácaté nacái inúaca pìrái iyúwa sacrificio Dios irí wenàiwicanái ìbáyawaná ìwalíise yéewacaténaté Dios imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ìbáyawaná ìicha bàaluité. Iná iwàwacutácaté Jesucristo imàacaca cayábéeri wawàsi nacái Dios irí ofrenda piná.

⁴ Jesucristo ìyacaalícáwa siùca cháì èeri irìcutá, càmita judíonái ìbatàa ìbaidaca Dios irí templo irìcu iyúwa sacerdotetá, càmicáiná Leví itaquérinàmini, yái Jesucristoca; yá nacái judíonái nadènìaca mamáalàacata néenánaiwa sacerdote ìbaidéeyéica templo irìcu inuéyéica pìrái iyúwa sacrificio wenàiwicanái ìbáyawaná ìwalíise càide iyúwaté profeta Moisés ichùullianaté nàawirináimi, manùbacáiná níái judíoca cà míiyéica yebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Quéwa canéerica iwèni meedáni yái náibaidacaléca siùcáise, níái judíonái yàasu sacerdoteca, náibaidacáiná cháì èeri irìcu meedá. Nàasu templo, yácata báisìiri templo yéenáiwana meedáni, yái báisìiri templo ìyéerica chènuniré, Dios ìyacàle báisìirica. Càica wáalíacawa bàaluitécáiná ipíchawáiseté profeta Moisés ichùullaca israelitanái imànica Dios yàasu capìima mabáyawanéeri, yái capìima ímamisìirica, israelitanái isutácatápiná Dios ìicha, yaté Dios ímaca Moisés irí: “Píibaida cáalíacáiri iyú. Pimàni macáita cayába càide iyúwa yái núasáidéerica pìrí capìima yéenáiwana piná manuúri dúli ínatalé ípidenéerica Sinaí”, ímaca yái Diosca. Càité Dios yáasáidaca Moisés irí báisìiri templo chènuníséeri yéenáiwana piná yéewacaténaté Moisés yáalíacawa càinácaalíté iyú iwàwacutáaná namànica Dios yàasu capìima mabáyawanéeri israelitanái isutácatápinaté Dios ìicha cháì èeri irìcu.

⁶ Quéwa siùcáise Jesucristoca, yái ìbaidéerica Dios irípiná iyúwa sacerdote ìiwacaliná itàanícaténá wawicáu Dios yáapìcha, yácata imànírìca ìyaca culto máinìiri cayába cachàiníwanái ìicha yái culto sacerdotenái imànírìca cháì èeri irìcu. Càita Jesucristo idéca imàacaca wáyaca abédanamata Dios yáapìcha Jesucristocáiná idéca imànica walípiná wàlisài wawàsi Dios yáapìcha, Dios icùaná wía. Yái wàlisài wawàsi, cayábéericani bàaluisàimi wawàsi ìicha Dios imànírìcaté israelitanái yáapìcha, Dioscáiná idéca icàlidaca walíni cáimíetacanéeri iyú imànínápiná walí cayábéeri cachàiníwanái.

7 Yái quéechéericaté wawàsi càmita iyúudàa wenàiwicanái cayába imàacacaténá mabáyawanáca nía Dios iicápiná, íná iwàwacutácaté Dios imànica wàlisài wawàsi wenàiwicanái yáapicha.

8 Quéwa cabáyawanácaté Dios iicáca níara israelitaca namànicáinaté nabáyawanáwa. Càì íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté Dios inùmalicuise:

“Wacuèriná Dios íimaca: Aibaalípiná numànipiná wàlisài wawàsi náapicha níái Israel itaquénáinámica, Judá itaquénáinámi nacái, nucùanápiná nía cayábéeri iyú.

9 Yái wàlisài wawàsica càmiripiná càide iyúwa bàaluisàimi wawàsi numàníricaté nàawirináimi yáapicha bàaluité numusúadacaalíté nía Egipto yàasu cáli íicha càide iyúwa wenàiwica itécaalí líriwa icáapi iwali. Néese càmicáinaté namàni càide iyúwaté nuchùullianá nía, ínáté núucaca nuíchawa nía, íimaca yái Diosca.

10 Néese Dios íimaca àniwa: Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànipiná náapicha wawàsi àniwa, nucùanápiná nía, níái Israel itaquénáinámica. Càipiná numànica nalí, núa Nacuèriná Diosca: Numàacapiná nuíwítáise náiwitalicu, náalíacaténáwa nutàacái iwali nawàwalicuisewa, yéewanápiná neebáidaca machacàníri iyú càide iyúwa nuchùullianá nía. Yá núapinácata Nacuèriná Diosca, níapinácata nacái nùasu wenàiwica cáininéeyéica nuicáca.

11 Càmita iwàwacutápiná néewáidáyacacawa náalíacaténá nùwali, níái náapichéeyéica, nía nacái néenánáica, macáicáiná náalíapináca nùwali, macáita púbeeyéi, béeyéi nacái.

12 Yá numàacapináca nuwàwawa nabáyawaná íicha, càmita quirínama nuèpùà nuwàwalica yái báawéerica namàníricaté, íimacaté yái Diosca”,

càì íimaca yái profetaca.

13 Dios idéca icàlidaca walí yái tàacáisica wàlisài wawàsi ìwalírica, yái wawàsi Dios imànírica wáapicha Jesucristo ìwalíise, íná yéewa wáalíacawa Dios idéca iicáca quéechéeri wawàsi càiride iyúwa éwisàimi, yái wawàsi Dios imàníricaté abéta israelitanái yáapicha, Leví itaquénáinámi íibaidacaténáté Dios irí iyúwa sacerdotenái. Yá idéca imáalàacawa yái éwisàimi wawàsica sacerdotenái ìwalírica, Dioscáiná idéca imàcaca íichawani.

9

El templo terrenal y el templo celestial

1 Quéechatécáwa Dios imànicaté wawàsi israelitanái yáapicha, imàacacaténá Leví itaquénáinámi íibaidaca irí iyúwa sacerdotenái. Yáté Dios icàlidacaté profeta Moisés iríni,

càinácaalíté iyú iwàwacutáaná sacerdotenái imànica culto cháí èeri irìcu Dios yàasu capìima mabáyawanéeri irìculé, yái manuíri capìima ímamisírìca, ísraelitanái isutácatáipínáca Dios ícha bàaluité.

² Namànicaté manuíri capìima idènièricaté imàdàanáwa pucháiba. Idèniacaté inùmawa abéeri yáawàaná. Iinatawáise yái capìima inùma wáluméerica ìyacaté idàbàanéeri imàdàanáca ípidenéerité Mabáyawanéeri. Imàdàaná irìcu ìyacaté abéeri lámpara, àicu cáiwínáca nacáiri íicácanáwa, sietéericaté icamalá imanùbaca. Iyacaté néeni abéeri mesa nacái, nalíadéericaté ínata pan namàaquéericaté Dios irí ofrenda iyú sacerdotenái iyáapíná.

³ Bamuchúamibàa capìima irìcu ìyacaté áiba yáawàaná, wáluma cáucuíri iyú. Iinatawáise yái pucháibáanáca yáawàaná, ìyacaté áiba imàdàaná capìima imáalàanáwa. Yái imàdàaná, yácata Dios ichàini ìyacataléca, yái Dios mabáyawanéerica náicha canánama, ínáté imàdàaná ípidenacaté Mabáyawanéeri náicha canánama.

⁴ Iyacaté oroíri altar mesa nacáiri ìyéericaté mawiénita pucháibáanáca yáawàaná irí. Neemacaté pumèníri isàni altar ínata nàacaténá Dios icàaluíniná. Iyacaté nacái Dios yàasu yàalusi nacáiri mabáyawanéeri nachanàidéeri macáita ínatabàa oro iyú. Yàalusi nacáiri irìculé náawináidacaté oroíchúa catúa ipuniéchúawa maná iyú, yái pan nacáirica Dios ibànuèricaté nalí chènuníise nayáapíná. Náawináidacaté nacái Aarón yàasu àicu yàalusi nacáiri irìculé, yái Aarón yàasu àicu yèepuèricaté imusúadaca íiwínáwa àniwa. Nàyacaté nacái íba yàalusi nacáiri irìcu, níái pucháiba sàabadéeyéica íba Dios itànèeyéicaté ìwali itàacáywa diez namanùbaca tàacáisi ísraelitanái yeebáidacaténaté iyúwa Dios ichùullaná nía.

⁵ Pucháiba querubín yéenáiwaná ángel càanabáiyéi náipunitawáaca nabàlùacawa nalíwáaca yàalusi nacáiri inùmabàalé ínata, naicáidaca yàalusi inùma irí. Dios ichàini icamaláná icànacaté mèlumèluíri iyú bamuchúamibàa náicha níái querubín yéenáiwanáca. Querubín yàanabái ipùata yàanàacaté iwéréwáaca yàalusi nacáiri inùmabàalé iwicáulé. Yái yàalusi nacáiri inùmabàalé ípidenéericaté “Dios imàacacatái iwàwawa wabáyawaná ícha”. Sacerdote íiwacalíná idàchìadacaté pìrái íiranámi yàalusi inùmabàalé ìwali yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa ísraelitanái íbáyawaná ícha. Quéwa canáca nulí èeri cayába siùcade nucàlidáanápíná macáitani ìwali yái wawàsica.

⁶ Càité nachùnìaca capìima bàaluité. Sacerdotenái nawàlùacatéwa èeri imanùbaca irìculé yái capìima imàdàanáca idàbàanéerica namànicaténá culto Dios irí càide iyúwaté Dios ichùullánaté nía nàanápinaté Dios icàaluíniná.

⁷ Quéwa abéericata sacerdote íiwacaliná iwàlùacatéwa irìculé yái imàdàaná imáalàidàanáca abé yàawiríata camuí imanùbaca, aléera Dios ichàini icamaláná mèlumèluíri ìyacatáica, yái Dios mabáyawanéerica náicha canánama. Sacerdote íiwacaliná iwàlùacaalítéwa néré, iwàwacutácaté itéca pìrái íiranámi. Itéca pìrái íiranámi yái inuéricaté iyúwa sacrificio ibáyawaná ìwalísewa, yéewacaténaté Dios imàacaca iwàwawa sacerdote íiwacaliná ibáyawaná íicha. Itécaté nacái áiba pìrái íiranámi sacerdote inuéricaté macái israelitanái ibáyawaná ìwalíse, Dios imàacacaténaté iwàwawa nabáyawaná íicha, yái báawéerica càmlíricaté náalíawa namànicaté.

⁸ Quéwa sacerdotenái imànicaté culto èeri imanùbaca idàbàanéeri imàdàaná irìcu nàacaténá Dios icàaluíniná. Càita Espíritu Santo yáasáidaca walí wáalíacaténáwa idécunitàacá namànicaté culto idàbàanéerica capìima imàdàaná irìcu, yáté canáca yéewaná macái wenàiwica yàacawa mawiénita Dios irí, canácáinaté áiba yáaliméeri mabáyawanáca imànica nía Dios iicá. Càide iyúwa canáanaté yéewaná nawàlùacawa áiba imàdàaná irìculé naicácaténaté Dios ichàini icamaláná mèlumèluíri, càité nacái canácaté yéewaná wenàiwica nàacawa chènuniré nàyacaténá Dios yáapicha, càmitaté nacái yéewa nàyaca abédanamata Dios yáapicha.

⁹ Iná Espíritu Santo yéewáidaca wía siùca comparación iyú ìwali yái capìimami bàaluisàimica, capìima yàasu wawàsi ìwali nacái. Ewitaté namàacacáaníta ofrenda Dios irí, nanúacaté nacái pìrái iyúwa sacrificio Dios irí imàacacaténaté iwàwawa nabáyawaná íicha càide iyúwaté ichùullaná nía, càicáaníta càmitaté yáalimá pìrái íiranámi mabáyawanáca imànica nía Dios iicá, níai yèeyéicaté Dios icàaluíniná pìrái íiranámi iyú.

¹⁰ Yái bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé iwàlisàidaca wenàiwica íiwitáise nàyacaténaté machacàníiri iyú, néese yéewáidacáita nía meedá càirínacaalíté yàacàsi Dios imàaquéeri nayáaca, càirínacaalí wawàsi nacái Dios imàaquéeri nàiraca, càinácaalíté iyú nacái iwàwacutáaná nàapìdaca náichawa masacàcaténá Dios iicáca nía. Yái bàaluisàimi tàacáisica ichùullacaté wenàiwica nachùnìanápínaté náinatabàawa; yéewáidacaté nía Dios ìwali nacái, àta yéenáiwana yàanàacatalétaté Dios ichùnìanápínaté cayába wàlisài wawàsi yàasu wenàiwicanái yáapichawa Cristo ìwalíse.

¹¹ Quéwa Cristo yàanàacaté. Siùcáisede Cristoca yái sacerdote íiwacaliná íibaidéerica Dios irípiná, itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha. Yá Cristo imànica ìyaca walí cayábéeri càmlíricaté wenàiwica yáalíawa ìwali bàaluité. Imichàacatéwa chènuniré, déeculé capìraléeri cáli íicha, càide iyúwaté sacerdote íiwacaliná ichàbàanátéwa irìcubàa yái capìima imàdàanáca idàbàanéerica. Yá Cristo iwàlùacatéwa templo chènuníséeri irìculé, yái báisíiri

temploca, cayábéeri ícha, mabayawanéeri ícha nacái yáara capimami bàaluisàimica. Yái templo chènuniséerica, càmirita wenàiwica imànicaléta, càmirita nacái iya cháí èeri irìcu.

¹² Cristo iwàlùacatéwa irìculé yái mabayawanácataléca náicha canánama, Dios iyacatái chènuniséerica, quéwa càmitaté Cristo ité chivo íranámi, pacá yéenibe íranámi nacái; néese Cristo itécaté íranátawa iyúwa sacrificio yéetácáinátéwa macái wenàiwica íchawalíná. Càité iwàlùacawa abé yàawiríata imànicaténaté sacrificio; càmita quirínama iwàwacutá yèepùà imànica sacrificio àniwa. Cristo idéca iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha càiripináta.

¹³ Bàaluté Dios ichùlùaca sacerdotenái nadàchiadaca toro íranámi, chivo íranámi nacái wenàiwica ìwali níái wenàiwicaca Dios iiquéeyéicaté iiná casaquèeri iyú. Nachùchùaca be-cerra imenínáami wenàiwica ìwali nacái Dios iicáténá nainá masaquèeri iyú yéewacaténaté nasutáca níawawa Dios ícha àniwa. Macáita yái wawàsica namànicáitaté wenàiwica ínatabàa meedá.

¹⁴ Quéwa cawènicáinaté níara wawàsi bàaluisàimica masacàcaténaté Dios iicáca wenàiwica iiná, jíná yéewa wáaliacawa cawènica Cristo íraná cachàiniwanái náicha, masacàanápíná imànica wáiwitáise Dios iicápiná! Yácáiná Cristo imàacacaté icáucawa Espiritu Santo ichàini iyú, yái càmirica imáalàawa. Càité Cristo yéetácawa imànicaténaté càide iyúwa Dios iwàwáaná. Yéetácatéwa iyúwa mabayawanéeri sacrificio wabayawaná ìwalíse. Cristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná yéewa íraná masacàaca imànica wáiwitáise canánama ícha yái báawéerica wamànírica itéericaté yàacawa wía yéetácáisi irìculé. Iná siúcáisede wáalimá wáibaidaca cáuri Dios irípiná.

¹⁵ Inaté càì Jesucristo iyúudàaca wía: Yéetácatéwa wáichawalíná yéewacaténá itànica wawicáu Dios yáapicha. Càita Jesucristo imànica walípiná wálisài wawàsi Dios yáapicha cayábacaténá Dios iicáca wía. Cristo yéetácáinátéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabayawaná ícha, yái báawéerica wamàníricaté idècunitàacá wàyacaté càide iyúwa bàaluisàimi tàacáisi ímáaná. Càité Jesucristo imànica walí yéewanápíná wía Dios imáidéyéica weedáca walíwa yái cawènírica càmirica imáalàawa Dios icàlidéerica walí ìwali cáimiétacanéeri iyú yàanápíná walíni.

¹⁶ Péemiàcué comparación romanonái íiwitáise ìwali: Ipíchawáise romanosàiri yéetácawa, yásí itànàaca cuyàluta icàlidacaténáni càide iyúwa iwàwáaná naseriaca yàasumi idécánáami yéetácawa. Quéwa canéeritàacá iwèni yái cuyàlutaca àta náaliacatalétawa báisíiri iyúcani yéetácatéwa, yái itànèericaté cuyàluta.

17 Iná cà míiritàacá cawèni yái cuyàlutaca idècunitàacá cáucani yái itànèericani, iná canáca yéewaná áiba wenàiwica yeedáca nalíwa yàasu cawèníri càide iyúwaté icàlidáaná nalíni. Quéwa yéetacánámiwa yái itànèericaté cuyàluta, yásí cawènírica nalí cuyàluta, nái yeedéeyéipináca íríwa yàasumi.

18 Càité nacái Dios imànicaté quéechéeri wawàsi israelitanái yáapicha, yáté cà míiritàacá cawèni yái bàaluisàimi tàacáisica àta nanúacatalétaté pírái iyúwa sacrificio. Ináté israelitanái inúaca pírái iyúwa sacrificio cawènicaténáté namànica nalíwa yái wawàsi Dios imànírícaté náapicha.

19 Bàaluité profeta Moisés iléecaté Dios itàacái macái israelitanái írí, yái tàacáisi Dios ichùulièrica neebáidaca nàyacaténáté machacànírí iyú Dios iicá. Néese Moisés yeedáca púubanaméeri hisopo yéetaná yàana idènièrica pumènírí ibáináwa. Yá yéepùaca hisopo yéetaná yàana quíréeri lana iyú. Néese íisapíadacaténi pacá yéenibe íiranámi iyú, chivo íiranámi iyú nacái, yèewlàdéerica úni yèewi. Yá idàchiadacaté íiranámi cuyàluta ìwali, yái cuyàluta idènièricaté Dios itàacái Dios ichùulièricaté israelitanái yeebáidaca. Néese Moisés idàchiadacaté nacái pírái íiranámi macái wenàiwica ìwali, yái pírái íiranámi yèewlàdéerimica úni yèewi, masacàcaténáté Dios iicáca nía.

20 Néese Moisés íimacaté nalí: “Yácata íiranámi, yái píráimica yéetéerimicawa pibáyawaná ìwalísecué masacàcaténácué Dios iicáca pía, yéewanápiná cawènica yái wawàsica Dios imànírícuéca píapicha, peebáidáanápiná iyúwa ichùullanácué pía”, íimacaté nalí yái Moisésca.

21 Moisés idàchiadacaté nacái pírái íiranámi Dios yàasu manuírí caplíma ìwali, yái nasutácatáipináca Dios íicha. Idàchiadaca pírái íiranámi macái yàalubáisi imanùbaca ìwali nacái iyéerica caplíma írìcu, nía nacái quírápieli nacáiyéica iwàwacutéeyéicawa nalí culto írípíná nàcaténáté Dios icàaluíná.

22 Càide iyúwa íimáaná yái bàaluisàimi tàacáisi Dios imàaquéericaté nalí, iwàwacutácaté namànica càiri culto pírái íiranámi iyú batéwa macái wawàsi ìwalíná masacàcaténáté namànicaní Dios iicá. Canácaté Dios imàacáaná iwàwawa nabáyawaná íicha càmicaalíté nanúa napírawa yéewanápináté pírái íiraná imusúacawa náicha wenàiwica ibáyawaná ìwalíse. Iwàwacutácaté pírái yéetácawa wenàiwica íichawalíná. Càita nacái càmicaalíté Jesucristo yéetáwa wáichawalínátá íiranácaténá yàapidáidaca wáiwitáisetá, yá canáca yéewaná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íichatá.

23 Càité iwàwacutáca nanúaca pìrái iyúwa sacrificio masacàacaténá namànica manuíri capìima pìrái íiranámi iyú, capìima yàasu wawàsi nacái, yái capìima íimamisírica, nasutácatáipináca Dios íicha bàaluité. Yái capìimaca, yácata chènuníséeri templo yéenáiwána. Quéwa yái wawàsi chènuníséericáwaca iwàwacutácaté cayábéeri íiranámi pìrái íiranámi íicha, yái pìrái íiranámi masaquèericaté imànica bàaluisàimi capìima cháí èeri írìcu.

24 Càmicáinaté Cristo iwàlùawa írìculé yái capìima wenàiwica imàníiricaté. Yái bàaluisàimi capìimaca yáasáidacáicata walí meedá càiride iyúwa báisíri temploca chènuníséeri iicacánáwa. Cristo quéwa iwàlùacatéwa Dios yàatalé chènuniré náicha macái capìraléeri cáli chènuníséeyéica. Siùca Cristo ibàlùacawa Dios íipunita itàanícáténá wawicáu Dios yáapicha.

25 Camuí imanùbaca bàaluité israelitanái yàasu sacerdote íiwacaliná iwàlùacatéwa írìculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama Dios ichàini icamaláná icànacataléca capìima imàdáaná írìcu. Inaté sacerdote íiwacaliná iwàlùacawa néré madécaná yàawiríaté itécaténá pìrái íiranámi. Càmitaté sacerdote íiwacaliná ité íiranáwa. Quéwa Cristo iwàlùacatéwa chènuniré itécaténá néré íiranáwa, yá càmitaté Cristo imàni càide iyúwa judíonái yàasu sacerdote íiwacaliná imàníná.

26 Iwàwacutácaalíté Cristo iwàlùacawa néré camuí imanùbacatá, yásí iwàwacutá yéetácawa madécaná yàawiríatá èeri idàbacatáise bàaluité àta siùca nacáide. Quéwa siùca ipíchawáise èeri imáalàacawa Cristo idéca iwàlùacawa aléi èeri írìculé imàacacaténaté yáawawa yéetácaténatéwa iyúwa sacrificio abé yàawiríata càiripináta. Càité ichuìdaca wáicha wabáyawaná.

27 Dios icàlidacaté iwàwacutáanápíná macái wenàiwica yéetácawa abé yàawiríata, néese idécanáami néetácawa, yá Dios yùuwichàidapíná báawéyeyéi wenàiwica.

28 Càita nacái Cristo imàacacaté yáawawa yéetácaténáwa iyúwa sacrificio abé yàawiríata yéewanápinaté madécaná wenàiwica ibáyawaná ìyaca ìwali. Néese yàanàapíná àniwa quéwa càmita quirínama yéetácawa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalíise, néese yàanàapíná iwasàacaténá yàasu wenàiwicawa, wía icuèyéica yàanàaca.

10

1 Bàaluité Dios imàacacaté itàacáiwa profeta Moisés írì icàlidacaténaté israelitanái írìni yéewanápinaté náalíacawa Dios iwàwaca nàyaca machacàníiri iyú. Quéwa yái bàaluisàimi tàacáisi càmitaté yáasáida nalí amaléeri iyú macáita yái cayábéerica Cristo imàníiripinácaté walí. Iná yái bàaluisàimi tàacáisica càmitaté idé mabáyawanáca imànica wenàiwica

Dios iicá, níái inuényéica pìrái iyúwa sacrificio Dios irí camuí imanùbaca nabáyawaná ìwalìsewa nàacaténá Dios icàaluíniná.

² Yái bàaluisàimi tàacáisi yáalimácaalíté mabáyawanáca imànica wenàiwicatá, yá nayamáidacaté nanúaca pìrái iyúwa sacrificiotá bàaluitécáiná mabáyawanácaalíté níatá, yá càmítaté nèepùà achúmaca náináidacawa nawàwawa nabáyawaná ìwaliwatá.

³ Quéwa nanúacáináaté pìrái iyúwa sacrificio, yáté nawàwalica nabáyawanáwa camuí imanùbaca.

⁴ Càmicáináaté yéewa toro íranámi, chivo íranámi nacái imáalàida wenàiwica ibáyawaná.

⁵ Iná Cristo iwàlùacatéwa aléi èeri iriculé, yáté ímaca Dios irí: “Pía, Dios, càmita quirínama piwàwa wenàiwicanái inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, càmicáiná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná, néese pidéca pibànùaca núa iyúwa wenàiwica nuétácaténáwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

⁶ Càmita quirínama casímái piicáca wenàiwicanái inúaca ipìrawa iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, càmicáiná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁷ Iná núumacaté piri: ‘Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi pinùmaliçúise numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios’ ”,

ímacaté yái Cristoca.

⁸ Quéechatécáwa Cristo ímaca càmita quirínama Dios iwàwa sacrificio, càmita quirínama nacái casímáica iicáca wenàiwica inúaca pìrái iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalìsewa, éwita Dios itàacái bàaluisàimi ichùullacáanítaté namànica càì. Càmita quirínama cayába Dios iicáca nàasu sacrificio, càmicáiná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

⁹ Néese Cristo ímaca Dios irí àniwa: “Nudéca nùanàaca aléi èeri iriculé numànicaténá càide iyúwa piwàwáaná, pía Dios”, ímacaté yái Cristoca. Yái tàacáisica ímáanáca Cristo imáalàidáanápínaté macáita sacrificio bàaluisàna imàacacaténaté yáawawa iyúwa sacrificio náamiricubàa, yéetáanápínatéwa wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

¹⁰ Idéca mabáyawanáca Dios iicáca wía wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná, Jesucristo imànicáináaté càide iyúwaté Dios iwàwáaná imàacacáináaté yáawawa iyúwa sacrificio yéetáanápínáwa abé yàawiríata càiripináta wenàiwicanái ibáyawaná ìwalìse.

¹¹ Iyaca sacerdote judíosàiri inuérica pìrái iyúwa sacrificio Dios irí israelitanái ibáyawaná ìwalìse èeri imanùbaca. Namànica yái sacrificio bàaluisànamica madécaná yàawiría éwita càmicáaná yéewa pìrái íranámi imáalàidaca wenàiwica ibáyawaná.

12 Quéwa Jesucristo imàacaté yáawawa yéetáanápínáwa iyúwa sacrificio wenàiwica ibáyawaná ìwalíse càiripináta. Néeseté imichàacawa chènuniré, yá yáawinacatéwa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

13 Siùca Jesucristo iyamáacawa chènuniré idècunitàacá Dios imawèniadaca ícha yùuwidenái. Yásí áibaalípiná Dios imáalàidapíná imawèniadaca Jesucristo yùuwidenái.

14 Yácáiná Jesucristo imàacaté yáawawa yéetáanápínáwa wáichawalíná abé yàawiriatá, yáté mabáyawanáca imànica wía Dios iicápiná càiripináta, wía Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa wáibaidacaténá abéerita Dios irípiná.

15 Espíritu Santo nacái icàlidaca walí tàacáisi wáalíacaténáwa báisíiri iyúcani càmita iwàwacutá Jesucristo yèepùà yéetácawa wáichawalíná àniwa. Càité Espíritu Santo ímaca:

16 “Aibaalípiná ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá numànipíná náapicha wàlisài wawàsi àniwa nucùanápíná nía, núa Nacuèriná Diosca. Càipíná numànica nalí, núa, Nacuèriná Diosca. Numàacapíná nuíwítáisewa nawàwaliculé, náalíacaténáwa nutàacái ìwali náiwitalicuwa, yéewanápíná neebáidaca machacàníiri iyú càide iyúwa nuchùulíaná nía,

17 càmita quirínama nuèpùà nuwàwalica nabáyawaná, yái báawéerica namàníiricaté”, ímacaté yái Espíritu Santoca.

18 Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, ínà càmita quirínama iwàwacutá wanúaca pìrái iyúwa sacrificio wabáyawaná ìwalísewa.

Debemos acercarnos a Dios

19 Iná píacué nuénánáica, siúcáisede manuíca wáináidaca wawàwawa wáalimáanápíná wawàlùacawa macàaluínináta iriculé yái mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios ìyacàle chènuníiséerica, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, itéenápínaté néré íranáwa, Dios imàacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha. Càité Jesucristo yàacùaca wáapunápíná yéewanápíná wamawiénidaca Dios wáiwítáise iyúwa.

20 Jesucristo idéca yàacùaca walí wàlisài àyapu cáuri wawàlùacaténáwa iriculé yái Dios ìyacàleca chènuníiséerica. Yái Jesucristo yácata wáapuná cáurica imàaquéerica wamawiénidaca Dios, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, néese imichàacatéwa chènuniré déeculé macái chènuníiséeri cáli ícha. Péemiacué comparación: Bamuchúamibàa judíonái yàasu templo iricu ìyacaté manuíri yáawàaná wáluma cáucuíri iyú ibàlièricaté Dios ichàini wenàiwicanái ituí ícha. Inaté canáca yéewaná wenàiwica nàacawa Dios yàatalé. Quéwaté, Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, yáté yái manuíri yáawàanáca

icacanácátéwa bamuchúamibàa cáli iwérénama, pucháibawaca yèewi, wáaliacáténáwa wáalimá wàacawa Dios yàatalé siùcáise de Jesucristo yéetácái ìwalíise. Yá nacái Jesucristo iiná, càicanide iyúwa yái yáawàanamica, iwàwacutácáinaté Jesucristo iiná icacanácawa cruz ìwali yéetácáténáwa wáichawalíná yéewanápinaté yàacùaca walí wáapunápiná wàacáténáwa Dios yàatalé.

²¹ Iyaca walí Jesús yái sacerdote íiwacaliná cachàiníríca, íibaidaca Dios irípiná, itàanicáténá wawicáu Dios yáapícha. Jesús cata yái icuèrica Dios yàasu templo chènuníséerica, icuèrica nacái wía, wía Dios yéenibeca.

²² Iná wamawiénidacué Dios wáiwitáise iyúwa, wàacáténá icàaluíná báisírí iyú. Wáibàacué wawàwa nacáiwa Dios iwéré cachàinírí iyú yeedáanápiná wía yàataléwa, yácáiná Jesús íiraná idéca yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íichawa, Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná. Iná càmita iwàwacutá achúmaca wáináidacawa wawàwawa wabáyawanámi ìwaliwa, yácáiná Espíritu Santo masacàacaté imànica wáiwitáise waba-utizácaalítéwa úni yáaculé.

²³ Cachàinicué wáiwitáise mamáalàacata Dios ìwali, picácué nacái wawènúada wáiwitáisewa Dios íicha, néese weebáidacué Jesucristo itàacái tàì íiméeri iyú càide iyúwa wacàlidáaná waináwanáwa weebáidáaná, yácáiná Dios imànipiná walíwa macáita yái cayábéerica càide iyúwaté icàlidáaná walíni cáimiétacanéeri iyú.

²⁴ Wamichàidacué wáiwitáisewáaca cáininácaténá waicáyacacawa cachàiníwanái mamáalàacata, wamànicaténá nacái cayábéeri.

²⁵ Picácué wayamáida wàwacáidáyacacawa wamànicaténá culto, wàaca nacái Dios icàaluíná. Picácué wamàni càide iyúwa náiwitáise iyáaná níara abénaméeyéi càmiyéica ìwacáidáyacawa wáapícha, néese wachàiniadacué wawàwawáaca siùcade. Iwàwacutá càì wamànica cachàiníwanái mamáalàacata wáaliacáináwa mawiénica Wáiwacali yéenáwaná yàanàacatáipiná, èeri imáalàanápiná nacáiwa.

²⁶ Wamànicaalí wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata wéemíacadénáami yái báisírí tàacáisica Jesucristo ìwali, yá canáca walí quirínama áiba yéetéeripináwa iyúwa sacrificio wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, canácáiná áiba Jesucristo íicha Dios íiquéeri càiride iyúwa cawèníri yéetáanápináwa wáichawalíná.

²⁷ Iná wáucacaalí wáichawa Jesucristo, yá iyaca walí wapíchalépiná abéta Dios yàasu yùuwichàacáisi máinírí caiyéinináca, cáaluírí waicáca, yá nacái manuírí quichái caluérica, ipucuéricawa iyaca cachàinírí iyú, yeeméeripináca Dios yùuwidenái.

28 Bàaluité áibacaalí wenàiwica càmita imàni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, yái bàaluisàimi tàacáisica profeta Moisés icàlidéericaté nalí Dios inùmallicúise, néese iyacaalíté nacái pucháiba wenàiwica, càmicaalí máisiba nacái icháawèyécani, náaliacáináté imànica ibáyawanáwa, yáté càmita nacuèrinánái iicá ipualé, néese nanúacani ráunamáita.

29 Iná píaliacuéwa nàuwichàanápínacawa manuísíwata cachàiniwanái nayamáidacaalí neebáidaca Dios Iiri namànicaténá irí báawéeri, càide iyúwa nabawàidaca nacáicaalíni nàabàli iyúwa; càide iyúwa nacái casacàaca nacáicaalí naicáca Dios Iiri íraná, caná iwèni naicácáiná Dios Iiri yéetáanáwa wáichawalíná; càide iyúwa nadéca nacáicaalí nataánica nacái báawéeri iyú naquúniwa Espíritu Santo ìwali, yái cáininéerica iicáca wía. Yái Dios Iiri íranáca, yácata cawènírica imànica wàlisài wawàsi Dios imànírica wáapicha iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa. Yái Jesucristo íranáca masacàaca imànica wáiwitáise wabáyawaná íchawa Dios iicápiná.

30 Wáaliacawa Wacuèriná Dios idéca ímaca: “Núacata yái yùuwichàidéeripínaca wenàiwica imàníyéica ibáyawanáwa. Núacata yái yèeripínaca nawèni”, ímaca yái Diosca. Idéca ímaca nacái: “Núa Dios, nùuwichàidapíná nùasu wenàiwicawa namànicaalí nabáyawanáwa”, ímaca yái Diosca.

31 ¡Máiníiri caiyéinináca yùuwichàacáisiquéi cáuri Dios yùuwichàidacaalí wíawa!

32 Quéwa piwàwalicué càinácaalíté iyú pidàbaca péemíaca yái cayábéeri tàacáisica Jesucristo ìwali, píideníacatécué nacái piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú áibanái imànicaalíté píipunita manuíri ùwicái peebáidacáiná Jesucristo itàacái.

33 Abénaméeyéicué píapichéeyéi nàuwichàacatéwa manuísíwata Wáiwacali irípiná macái wenàiwica yàacuésemi. Aibanái càníyéi yeebáida Wáiwacali nataánicaté máiní báawéeri iyú nàwali, naicáani nacái naquúniná, nàuwichàidacaté nacái abénaméeyéi. Achúmacatécué piwàwa nàwali nàuwichàacáinátéwa.

34 Pidécuéca píicáca napualé cáininéeri iyú pitécáténacué nayáapíná, níai píapichéeyéica yùuwichèeyéicatéwa presoíyéi ibànalicu, neebáidacáináté Jesucristo itàacái. Píideníacatécué nacái piùwichàanáwa casímáiri iyú piùwidenái imelùdacaalítécué píasuwa píaliacáinácuéwa pidèniaca áiba píasuwa càníiri imáalàawa chènuniré cayábéeri ícha yái píasumica cháí èeri iricúirica.

35 Picácué piméyáawa, néese manuícué píináidaca piwàwawa Dios ìwali; peebáidacaalícué Dios itàacái tàì íméeri iyú

mamáalàacata, yásí yàacué piriwa cawèñiri manuísíwéeri chènuniré.

³⁶ Iwàwacutácué cachàinica píiwitáise mamáalàacata piidenlàcaténácué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, pimànicaténácué càide iyúwa Dios iwàwáaná yéewanápinácué peedáca piriwa nacái yái cawèñirica Dios icàlidéericatécué piri ìwali cáimietacánéeri iyú.

³⁷ Iwàwacutá wàidenlàca wàuwichàanáwa quiríta wacùanápiná Cristo yàacawa néese, càide iyúwa Dios itàacái ímáaná profeta itànèricaté. Càì ímacaté:

“Caquialésíwata yàanàpináca yái yèeripinácawa néese, cà mírita nacái idècuníawa càiripináta.

³⁸ Nùasu wenàiwica nuiquéerica mabáyawanéeri iyú yeebáidacáiná núa, iyapiná càiripináta yeebáidacaalí mamáalàacata nutàacái, quéwa iwènúadacaalí nuícha íiwitáisewa icalùni ìwalísewa, néese càmita cayába nuicá íiwitáise”,

íimaca yái Diosca.

³⁹ Quéwacué cà míyeyí néená wía, níara iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha icalùni ìwalísewa, yásí namáalàacawa. Néese wíata yái yeebáidéeyéica Dios itàacái mamáalàacata, Jesucristo iwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

11

Lafe

¹ Báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáalíacawa báisíiri iyúcani wawàwalícuísewa Dios imàníinápiná walí càide iyúwa icàlidáaná walíni; báisícaalí weebáidaca Dios, yásí wáalíacawa báisíiri iyúcani iyaca báisíiri wawàsi cà míricáwa wadé waicáca watuí iyúwa.

² Cayábacaté Dios iicáca abénaméeyéi wàawirináimi israelitanái íiwitáise bàaluité neebáidacáináte Dios.

³ Weebáidacáiná Dios íná yéewa wáalíacawa Dios idàbacaté macáita itàacái iyúwa, macái wawàsi iyéerica cháí èeri irícu, chènuníseyeyéi cáli ínata nacái macáita, íná yéewa wáalíacawa Dios iwènúadacaté wawàsi cà míirica wadé waicáca imànicaténá macáita yái waiquéerica.

⁴ Bàaluité Abel yeebáidaca Dios ínaté imànica càide iyúwaté Dios ichùulianáni. Abel inúacaté ipìrawa iyúwa sacrificio ibáyawaná ìwalísewa, isutácaténá Dios ícha imàcáanápiná iwàwawa Abel ibáyawaná ícha. Cayábacaté Dios iicáca yái Abel imàníináca. Íná mabáyawanácaté Dios iicáca Abel. Quéwa Abel ibèeri ípidenéericaté Caín càmitaté imàni càide iyúwaté Dios ichùulianá. Néese Caín yàacáita Dios irí ibànacale iyacanáwa meedá, cà míricaté Dios ichùulla wenàiwicanái imàca Dios irí nabáyawaná ìwalísewa. Ínaté cayábéeri Dios iicáca Abel

íiwitáise Caín íicha. Iná éwita Abel yéetácáanítatéwa madécaná camuí néese siúcade, càicáaníta siúcade wéemíaca iináwaná ìwali, yásí wawàwalica càinácaalíte iyú yeebáidáaná Dios, yá wáalíacawa iwàwacutáaná weebáidaca Dios nacái.

⁵ Bàaluité Enoc nacái yeebáidaca Dios, yaté Dios itécani chènuniré méetáanánamata icáuca yáapichawa. Càmitaté quirínama nàanàaca Enoc cháí èri irícu Dios itécáináténi. Dios itàacái profeta itànèericaté icàlidaca walí Enoc iináwaná: Ipíchawáiseté Dios itéca Enoc chènuniré, Enoc iyacaté machacàníiri iyú ínáté cayábaca Dios iicáca íiwitáise.

⁶ Quéwa càmita wáalimá wàyaca iyúwa casímáiná Dios iicáca càmicaalí weebáidani. Wawàwacaalí wamawiénidaca Dios wáiwitáise iyúwa wáalíacaténá ìwali, iwàwacutáca weebáidaca iyaca cáuri Dios. Iwàwacutá weebáidaca nacái Dios iicáanápíná wapualé, imàaca nacái iwàwawa wabáyawaná íicha, wía icutéeyéicani manuísíwata wáalíacaténá ìwali.

⁷ Bàaluité Noé nacái yeebáidacaté Dios. Néese Dios yàalàacáináté Noé yùuwichàacáisi íichaná, yái ichàbéeripínacatéwa ipíchalé, càmlíritécáwaca idé Noé iicáca, ínáté Noé yeebáidaca Dios itàacái. Noé imànicaté manuíri arca lancha nacáiri iwasàanápínaté yéénánáíwa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, yái manuíri yéesacáica imáalàidéeripínacaté macái èri mìnánái. Noé yeebáidacaté Dios, ínáté yái arca Noé imànírica yáasáidacaté cabáyawanáca macái èri mìnánáica, iwàwacutáanáté nacái néetácawa nabáyawaná ichùullacawa. Quéwa Noé yeebáidacáináté Dios, ínáté mabáyawanáca Dios iicácani iwasàanápínaté Noé Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

⁸ Bàaluité Abraham nacái yeebáidaca Dios, ínáté Dios imáidacaalíténi, yaté Abraham yeebáidaca irí, yá yàacawa yàasu cáli íichawa yàacaténátéwa áiba cáli nérépiná Dios yèeripínacaté irí. Abraham imusúacaalítéwa yàasu cáli íichawa, càmitaté yáalíawa alénacaalí yàawa.

⁹ Càmitaté Abraham iméyáawa, néese yeebáidacaté Dios mamáalàacata, éwitaté iwàwacutácáaníta yèepunicawa iyúwa canéeri yàasu cáli idécanáamité yàanàaca ínatalé yái cáli Dios icàlidéericaté irí iináwaná ìwali cáimiétacanéeri iyú, yàanápínaté Abraham iríni. Càmitaté Abraham imàni icapèewa néenibàa, néese yèepunicáitawa yàacawa, iyacaté mamáalàacata íimamisíiri capíima irícu. Càité nàyaca nacái níái Abraham ìiri íipidenéericaté Isaac, Isaac ìiri nacái íipidenéericaté Jacob. Ewitaté Dios càmicáanítàacá yàa nalí yái cálica càide iyúwa icàlidáanáté nalíni cáimiétacanéeri iyú, càicáanítaté neebáidaca Dios mamáalàacata yàanápínaté nalíni áibaalípinácáwa.

¹⁰ Càité Abraham iyaca iyúwa canéeri yàasu cáli icùacáináté yàanàanápíná áiba yàcalé íiwitáaná néré, yái cayábéeri yàcalé

chènuníiséerica, ibàluèricawa cachàiníiri íba ínata cà mírica imáalàawa, yái yàcalé Dios idàbéericaté.

11 Sara nacái, úái Abraham ínuca, yeebáidéechúa Dios itàacái. Ewitaté càmicáaníta yéewa quéenibeca úa máinicáinaté béeruca úa, Abraham nacái máincaté béericani, càicáanítaté Dios ichàiniadaca Abraham idènìanápinaté ìriwa Sara yáapicha Abraham yeebáidacáinaté Dios imànínápinaté macáita machacàníiri iyú càide iyúwaté icàlidáaná Abraham írini cáimiétacanéri iyú.

12 Càité Abraham idènìaca ìriwa yái Isaac, éwitaté máinicáaníta béericani yái Abrahamca, nayúunáidéeri yéetápinácatéwa mesúnamáita. Néeseté Abraham ìri ìpidenéericaté Isaac idènìacaté yéenibe nacáíwa, itaquénái nacáíwa madécaná. Iná yéewa siúca nàyaca manùbéeyéi Abraham itaquénáinámi càide iyúwa dùlupùta imanùbaca chènuníiséeyéica, iyúwa nacái imanùbaquéi manuíri úni yàasu càina imuluíca cà mírica wáalimá waputàaca.

13 Macáita níai Abrahamnáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái, neebáidacaté Dios mamáalàacata tàì íméri iyú àta néetáatalétawa, éwitaté càmicáanítaté needá nalíwa cayábéeri wawàsi Dios icàlidéericaté nalí iináwaná ìwali cáimiétacanéri iyú yàanápinaté nalí nía. Quéwa neebáidacáiná Dios tàì íméri iyú, ínáté yéewa naicáca yái cayábéerica náiwitáise iyúwa, cà míri natuí iyúwa, yái cayábéerica Dios imànìiripinacaté nataquénáinámi írì cháì èeri írìcu, chènuniré nacái. Casímáicaté nawàwa naicácáinaténi náiwitáise iyúwa càide iyúwa waicácaalí wenàiwica décuíséericáwaca wáicha, wamáidacani watàidacaténáni casímáiri iyú idécunitàacá wàacawa wáipunitáidacani. Càité nacái níai Abrahamnáica, casímáiri iyúca nèepunicáitawa nàacawa iyúwa canéeyéi yàasu cáli náalíacáinatéwa napáchiacáita nèepunicawa írìcu yái èeriquéi, nadènìacáinaté nàasu cálipináwa chènuniré.

14 Cawinácaalí càì icàlidéeyéica iináwanáwa nàasáidaca amaléeri iyú nacutáca nàacawa natuíyàaca nàasu cálipináwa cà mírica cháì èeri írìcuíri.

15 Càmitaté náináidawa ìwali yáara cáli nàacatáiseocaté. Náináidacaalítéwa ìwalítá, yáté náalimá nèepùacawa nérétá.

16 Quéwa nawàwacaté nàasu cálipináwa cayábáwanáiri, yái Dios yàasu cáli chènuníiséerica, Dios icùacataléca macáita. Iná cà mírita báì nàwalíse yái Diosca, néese casímáica yémìaca nacàlidáaná naináwanáwa nadènìaca Nacuèrináwa, yái Diosca. Càì wáalíacawa càmita báì Dios nàwalíse, Dioscáiná idéca ichùnìaca nalípiná cayábéeri yàcalé chènuniré.

17 Abraham yeebáidaca Dios tàì íméri iyú mamáalàacata éwitaté Dios yáalimáidacáaníta iicáwani asáisi báisícaalí Abraham yàaca Dios iyéininá. Càité Dios yáalimáidaca

iicáwa Abraham: Ichùuliacaté Abraham inúanápinaté ìriwa Isaac iyúwa sacrificio yàacaténaté Dios icàaluíná. Càmita báisí Dios iwàwaca wanúaca irí wenàiwica, néese càicáicaté Dios yáalimáidaca iicáwa Abraham. Yá Abraham iwàwacaté yeebáidaca Dios itàacái, íná íináidacatéwa inúanápiná Isaac iyúwa sacrificio Dios irí, yái abéerita ìrica, éwitaté Dios icàlidacáníta Abraham írini cáimiétacanéri iyú imàacáanápinaté Isaac idèniaca madécaná itaquénáíwa, Abraham itaquénáinámipiná.

¹⁸ Càité Dios íimaca Abraham irí idècunitàacá sùmàicani yái Isaac: “Nuicápiná iyúwa nùasunáíwa pìiri Isaac itaquénáinámi”, íimacaté yái Diosca.

¹⁹ Quéwa Abraham íináidacatéwa inúanápinaté ìriwa Dios irí Abraham yeebáidacáinaté Dios yáalimá imichàidacani yéetácáisi íicha, yái Isaac, Abraham yáaliacáináwa cachàiníríca yái Diosca. Achúmacaté Abraham inúa ìriwa, càmita imáisanà Dios íichani, yái Isaac. Quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ichùuliacaténá Abraham ipíchanaté inúa ìriwa. Iná Abraham yeebáidacáinaté Dios, ínaté yéewa Abraham yeedáca ìriwa cáuritàacáwa, càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imichàidaca Isaac yéetácáisi íicha.

²⁰ Càité nacái Isaac yeebáidaca Dios. Iná icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicuise íiméerica Dios imànínápinaté cayábéeri Jacob irí, Esaú irí nacái, níái Isaac yéenibe asianáica.

²¹ Jacob nacái yeebáidacaté Dios, ínaté maléenácaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, Jacob icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicuise itaquénái ípidená ìwaliwa, níái José yéenibe pucháiba ùculiyéica. Yái tàacáisi íimacaté Dios imànínápinaté nalí cayábéeri. Yá Jacob éwitaté machawàacacáanítani béecái iyú, càicáanítaté íináidacawa cáaliacáiri iyú. Yaté imichàacawa quiríta yàasu cama íichawa, yá íibàaca ichaquèewa ìpìnáníríca ìwali icùadáanápiná íiwitawa, yàacaténá Dios icàaluíná. Càité Jacob yeebáidaca Dios éwitaté iwàwacutacáníta itéca yéenibewa macáita Egipto yàasu cáli néré.

²² José nacái yeebáidacaté Dios, ínaté maléenácaalí irí èeri ipíchawáise yéetácawa, yá José icàlidacaté yéenánái iríwani, níái israelitaca, namusúanápinatéwa Egipto yàasu cáli íicha áibaalípinaté. José yeebáidacaté Dios iyúudáanápinaté israelitanái, íná José ichùuliacaté nía natéenápinaté yáapimi chácatáinápinácaalíté namusúawa Egipto yàasu cáli íicha, nabàliacaténaté yáapimi áiba cáli néré, yái cáli Dios imàaquéricaté Abraham irí.

²³ Néeseté nacái Moisés isèenái neebáidacaté Dios iyúudáanápinaté nía, nía nacái néenánái israelitaca. Iná idécanáamité Moisés imusúaca iicá èeri, yá isèenái icùacaténi

ibàacanéeri iyú máisiba quéri cayábacáináté naicáca iicácanáwa yái sùmài yáanaca càiride iyúwa wenàiwica íbaidéeripináté Dios irípiná. Egipto yàasu cáli icuèriná ichùullacaté israelitanái nanúanápínáté néenibewa aslanáica, quéwa càmita cáalu Moisés isèenáí, ínáté càmita namàni càide iyúwaté egipcionái icuèriná ichùullaná nía.

24 Moisés nacái yeebáidacaté Dios. Quéchatécáwa Egipto yàasu cáli icuèriná ídu udàwinàacaté Moisés càide iyúwa uiriwa. Quéwa idécanáamité béerica Moisés, càmitaté iwàwa naimaca íwali itaquéricani, yái faraón icuèricaté Egipto yàasu cáli.

25 Néese cayába cachàiniwanái iicácaté yùuwichàanápínáwa Dios yàasu wenàiwica yáapicha, níai israelitaca, ícha yái ìyáanápínacaté càasuíri iyú achúma èrínata náapicha níai Egipto yàasu cáli íwacanánáica, imàniyéicaté íbáyawanáwa casímáiri iyú.

26 Moisés yáalimápínacaté idèniaca macáita cawèníri iyéericaté Egipto yàasu cáli icuèriná irí, naicácináté Moisés càiride iyúwa faraón ìiri, quéwa Moisés imàacacaté íchawa macáita, cawènicáiná cachàiniwanái iicácaté yái yùuwichàanápínacatéwa Dios irípiná càide iyúwa Cristo yùuwichàanápínatéwa áibaalípinaté. Càité Moisés ínáidacawa yeebáidacáináté Dios yàanápínaté cawèníri nalí chènuniré cawinácaalí yùuwichèyéicawa Dios irípiná neebáidacáiná itàacái.

27 Moisés yeebáidacaté Dios, ínáté yéewa itéca israelitanái Egipto yàasu cáli ícha, macàaluínináta rey ilúa ícha, yái icuèricaté Egipto yàasu cáli. Yáté cachàinica Moisés íiwitáise Dios íwali imànicaténáté càide iyúwa Dios ichùullianáni. Moisés imànicaté cachàiníri iyú macàaluínináta càide iyúwa iicáidaca nacáicaalí mamáalàacata Dios irí, yái Dios càmírira yéewa waicáca.

28 Moisés yeebáidacaté Dios itàacái, ínáté ichùullaca israelitanái namànica idàbàanéerité Pascua yàasuná culto càide iyúwaté Dios icàlidáaná Moisés iríni. Iná israelitanái nanúacaté napirawa oveja yéenibe. Macái capíi imanúbaca irícuíyéi iwàwacutácaté nanúaca abéeri oveja wàlisài. Néese napusúa oveja íiranámi nacapèe inúma íwaliwa ipíchaná Dios yàasu ángel inuérica wenàiwica inúaca israelitanái idàbàanéyéica néenibe aslanáica.

29 Càita nacái israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté nachàbacawa Mar Rojo yàasu manuíri úni ìwallabàa. Dios yàacùuca yèewi yái única nachàbàanápínáwa abéemàalé. Yáté nàacawa chuíri cáli ínatabàa. Càité Dios imàacaca naplacawa nàuwidenái íchawa níai Egipto yàasu cáli néeséyéica. Néese egipcionái nawàwacaté nachàbacawa nacái náibàacaténáté

israelitanái, quéwa Dios imàacaca ibàllacawa yái única, ínáté Egipto yàasu cáli néeséyéi nàisicùmawawa.

³⁰ Néese israelitanái neebáidacaté Dios, ínáté Dios iyúudàaca nía namànicaténáté ùwicái nàuwidenái ípunitawa, áiba yàcalé mìnánái, ípidenácataléca Jericó. Nàipinánica Jericó itéesebàa siete èeri, yái yàcalé iwáiná itéesebàa càide iyúwaté Dios ímáaná nali, yáté iwáiná yúuwàacawa.

³¹ Ua nacái Rahab, Jericó ìyacàlená mìnaluca. Quéechatécáwa uimácaté aslanái yáapicha plata ìwalinápíná. Quéwa uwènúadacaté úiwitáisewa ubáyawaná íchawa, yá uebáidacaté Dios itàacái. Ináté pucháiba israelitanái yàanàacaalíté Jericó ìyacàlená néré naicáanápínáténi ipíchawáiseté macái israelitanái imànica ùwicái Jericó ípunita, yáté Rahab ubàaca nía Jericó ìyacàlená yàasu úwinái ícha. Uyúudàacáináté israelitanái, íná càmitaté nanúa úa namawènìadacaalíté Jericó ìyacàlená. Yáté càmita uetáwa náapicha níai Jericó ìyacàlená mìnánica càmiyéicaté yeebáida Dios itàacái.

³² Iyaca madécaná càiri tàacáisi nàwali áibanáica yeebáidéyéicaté Dios. Canáca nulí cayába èeri nucàlidacaténá naináwaná ìwali macáita, níai Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, rey David, Samuel, áibanái profeta nacái.

³³ Israelitanái neebáidacáináté Dios, ínáté Dios iyúudàaca namànica ùwicái Canaán yàasu cáli mìnánái ípunita needácaténáté nàasu cáli. Dios iyúudàacaté israelita íiwacanánái nacùaca wenáiwicanái machacànìiri iyú. Dios imànicaté nali madécaná cayábéeri càide iyúwaté ímáaná nali cáimiétacanéeri iyú. Dios icùacaté nacái áibanái ipíchaná león cháwi nacáiri iyáaca nía, íná yéewa nabàllacaté cháwinái inuma Dios ichàini iyú.

³⁴ Dios icùacaté áibanái nacái manuírì quichái ícha. Aibanái neebáidacáináté Dios, íná Dios iwasàacaté nía nàuwidenái íchawa iwàwéeyéicaté inúaca nía espada machete nacáiri iyú. Aibanái canáca cayába nachàini, quéwa Dios yàacaté nachàinipíná neebáidacáináté itàacái, yá namànicaté ùwicái cachàinìiri iyú, yá namawènìadaca nàuwidenái yàasu úwináiwa.

³⁵ Inanái nacái neebáidacaté Dios, íná Dios icáucàidacaté nali néenibe yéetácáisi ícha.

Quéwa áibanái néetacatéwa cabèesi iyú càmicáináté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nàuwidenái nacapèedáidacaalíté nía. Càmitaté nawènúada náiwitáisewa Dios ícha nawàwacáináté namichàacawa yéetácáisi ícha áiba èeripíná nàyanápíná cayába Dios yáapicha.

³⁶ Aibanái nàuwichàacatéwa nàuwidenái iicáanicaalíté naquíniná, nacapèedáida nacái nía, nadacùaca nía cadena iyú, náucacaté nía presoíyéi ibànaliculé neebáidacáináté Dios itàacái.

³⁷ Aibanái nacái néetáçawa nàuwidenái nanúacáináté nía íba iyú, nasiéráidacaté nía nacái, nanúacaté nía nacái espada machete nacáiri iyú. Níái yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nèepunícatéwa macapèeta. Canáca nabàle cayába, nàwalica nabàlewa oveja ímami, cabra ímami nacái. Catúulécanácaté nía, naméeràacawa. Aibanái yúuwichàidacaté nía. Aibanái imànicaté nali báawéeri.

³⁸ Ewitaté canácaníta nawèni èeri mìnanaí iicáca nía, càicáaníta cawènica nía èeri mìnanaí ícha, máinicáináté báawaca èeri mìnanaí íiwitáise. Nèepunícatéwa canácatalé wenàiwica manacúali yùucubàa càinawàiri, dúli yèewibàa nacái, ncutácaté utàwi nàyanápináté cáli iriculé, íba yéecalicubàa nacái.

³⁹ Macáita nía neebáidacaté Dios, íná mabáyawanácaté Dios iicáca nía. Quéwa càmitaté needá naliwa yái cayábéerica Dios icàlidéericaté nali íwali cáimiétacanéeri iyú imàacánápináté nalíni.

⁴⁰ Yácáiná Dios ínáidacatéwa wàwali, àta wamusúacataléta waicá èeri, imàníinápináté walí cayábéeri cachàiníwanái mamáalàacata náapicha, yéewanápiná Dios yàaca macáita wacáuca càmiiri imáalàawa náapicha, áibaalí èeri imáalàacaalípináwa.

12

Fijemos la mirada en Jesús

¹ Madécanácaté nía, níái wenàiwica iyéeyéicaté cháí èeri iricu yeebáidéeyéicaté Dios itàacái. Siúcáisede nàyaca chènuniré, iyúwa manuiri acalèe wawicáulé, iicáidéeyéica walí naicácaténá càinácaalí wàyaná. Wadéca wéemiaca naináwaná, íná wáalíacawa iwàwacutá weebáidaca Dios tàí íméeri iyú nacái. Péemiacué comparación: Iwàwacutácaalí wenàiwica ipianícawa carrera íwali, yá imàacaca íchawa macái wawàsi imiéeri, càmita nacái idacua yàabàliwa, iwàwacáiná ipianícawa cayába cachàiníiri iyú. Càita nacái wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái: Wamàacacué wáichawa macái yái càulenéerica imànica walíni, wamàacacué wáichawa nacái wabáyawanáwa idacuèerica wía. Néese wáibaidacué cachàiníiri iyú Dios irípiná; wàideníacué wàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú; weebáidacué Dios nacái tàí íméeri iyú yéewanápiná wàanàaca chènuniré.

² Manuícué wáináidaca wawàwawa mamáalàacata Jesús íwali. Jesús yeebáidacáináté Dios tàí íméeri iyú náicha canánama, íná nacái yáalimá iyúudàaca wía weebáidacaténá Dios mamáalàacata àta wàanàacataléta chènuniré. Jesús yúuwichàacatéwa cruz íwali, càide iyúwa báawéeyéi yúuwichàanáwa máini báiri iyú, cáiwíiri iyú nacái namànicáiná nabáyawanáwa manuiri cachàiníwanái náicha canánama. Quéwa éwitaté nawàwacáaníta nabáiniadaca Jesús

nanúacaalíténi, máiní nacái cáiwíiricani, càicáaníta Jesús iicácaté yùuwichàanáwa càiride iyúwa achúméeri wawàsi meedá yáalíacáinátéwa casímáinápínaté iwàwa manuísíwata chènuniré yùuwichàacáisi idénáami. Néese idécanáamité icáucàacawa, yá imichàacatéwa chènuniré yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá macáita Dios yáapicha.

³ Iná píináidacuéwa Jesús ìwali, yái ìidenìericaté manuírì yùuwichàacáisi cabáyawanéeyéi imànicáináté irí máiní báawéeri, nacuíśáidacaté náichawani cachàiníri iyú. Píináidacuéwa Jesús ìwali cachàinícaténácué píiwitáise ìwali, ipíchaná chamàleca píibaidaca Dios irípiná, machawàacacáichacué nacái pía pí-calùniwa, Jesús yùuwichàacáinátéwa cachàiníwanáicué píicha.

⁴ Càmitàacáwa píuwichàacuéwa manuísíwata àta péetácatalétawa iyúwaté Jesús yéetáanáwa. Iná picácué ìnu pía, néese pímanícué ùwicái manuísíwata cachàiníwanái píbáyawaná ìpunitawa pímanícaíchacué píbáyawanáwa. Píidenìacué nacái píuwichàanáwa matuíbanáiri iyú càinácaalí báawéeri áibanái imànírìcuéca píri ìwalíse yái peebáidáanáca Jesús itàacái.

⁵ Picácué píimáicha càinácaalíté Dios yàalàanácué pía, Dios yéenibecáinácué pía. Càì íimaca Dios itàacái profeta itànèericaté:

“Péemà nulí nuìri, picá caná iwèni píicáca Wacuèriná Dios imàacáaná píuwichàacawa yéewáidacaténá pímaníca cayábéeri; picá nacái máiní achúmaca píwàwa yùuwichàidacaalí pía cachàiníri iyú píbáyawaná ìwalísewa.

⁶ Yácáiná Wacuèriná Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú wía cáininéeyéica Dios iicáca; yùuwichàida nacái wía macáita wamànicaalí wabáyawanáwa, wía Dios yeedéeyéica yéenibepínáwa”,

íimaca yái Dios itàacáica.

⁷ Píidenìacué píuwichàanáwa Dios yùuwichàidacaalícué pía. Càicué imànica píri yéenibecáinácué pía. Macáita wenàiwica quéenibéeyéi néewáidaca néenibewa, nacapèedaca nía nacái namànicaalí nabáyawanáwa. Càita nacái Dios imàacacué píuwichàacawa yéewáidacaténácué píidenìaca mamáalàacatani, yùuwichàidacuéca pía nacái pímanícaalícué píbáyawanáwa.

⁸ Càmicaalícué Dios yùuwichàida pía càide iyúwa yùuwichàidáaná yéenibewa canánama, néese càmitacué Dios yéenibesíwa pía, néese canéeyéica yáanirícuéca pía meedá.

⁹ Càita nacái bàaluité sùmanáicaalíté wía, yáté wasèenái cháì èeri irícu néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái wamànicaalíté wabáyawanáwa, yáté wàaca náimiétacaná. Iná Wáaniri Dios chènuníśéeri yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yá iwàwacutá weebáca cachàiníwanái, yùuwichàidacaalí

wía nacái wabáyawaná ìwalísewa cháí èeri irìcu, wadènanápiná yáapicha wacáucawa càmíri imáalàawa.

¹⁰ Bàaluté wasèenái cháí èeri irìcuíyéica néewáidacaté wía, nàuwichàidacaté wía nacái achúma èerita càide iyúwaté nawàwáaná. Quéwa Dios yéewáidaca wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidaca wía nacái wamànicaalí wabáyawanáwa. Dios yùuwichàidaca wía imànicaténá walí cayábéeri, iyúudàcaténá wía nacái, yéewanápiná wàyaca mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios ìyáaná.

¹¹ Dios yéewáidacaalí wía yùuwichàacáisi iyú, yùuwichàidacaalí wía nacái wabáyawaná ìwalísewa, yá achúmaca wawàwa yátaca èericani cáiwicáiná walíni. Quéwa idécanáami yùuwichàacáisi ichàbacawa, yá wéewáidacaalíwa cayába, yásí wàyaca machacàníri iyú, matuíbanáiri iyú nacái càide iyúwa Dios iwàwáaná, cayábaca nacái wáapicha Dios.

El peligro de rechazar la voz de Dios

¹² Iná pimichàidacué píiwitáisewa wàlisài iyú píibaidacaténacué Dios irípiná cachàiníri iyú. Pichàiniadacué piwàwawa Dios ìwali pìidenìacaténacué piùwichàanáwa.

¹³ Piyacué machacàníri iyú càide iyúwa báisíri tàacáisi íimáaná yéewanápinacué píapichéeyéi càmíyeyéi máiní cachàinica íiwitáise Jesús ìwali càmita nacaláawa Dios íicha, ipíchaná nacái naméeràacawa íicha nabáyawaná ìwalísewa.

¹⁴ Picutacué píalimáanáta pìyacaténacué macái wenàiwicanái yáapicha matuíbanáiri iyú. Càita nacái píalimáidacué pìyaca mabáyawanéeri iyú, yácáiná cawinácaalí càmíríca ìya mabáyawanéeri iyú, càmita yáalimá ìyaca Wáiwacali yáapicha.

¹⁵ Piicacué píichawa cayába ipíchaná abéeri péenacué iwènúadaca íiwitáisewa Dios íicha, yá imàníríca walí cayábéeri mawèníri iyú. Cawinácaalí iwènúadéeríca íiwitáisewa Jesucristo íicha, càicanide iyúwa bànacalé idènièrica ìyacaná ipísíriwa, iculálécáináni, inuérica wenàiwica. Càita nacái cawinácaalí iwènúadéeríca íiwitáisewa Jesucristo íicha, càmita iwasàapíná yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, néese báawaca meedá imànica áibanái íiwitáise Jesucristo íicha.

¹⁶ Piicacué píichawa ipíchaná abéeri péenacué iimáca áiba yáapicha càmíríca unìrisíwa, càita nacái càmíchúaca íinusíwa. Cayábacué nacái ipíchanacué caná iwèni piicáca yá cayábéeríca Dios iwàwéerícuéca imànica píri. Picacué píináidawa iyúwaté Esaú íináidáanátéwa, yá Jacob ibèeríca bàaluté. Caná iwèni Esaú iicacaté yá cayábéeríca Dios iwàwéerícaté imànica írí, yá Isaac ìríca idàbáanéeríca. Iná abé yàawiríaté, máinícáináte máapíca yá Esaúca, íná iwèndacaté íichawani yá cayábéeríca Dios imànírípínacaté írí. Iwèndacani iméeréeri íriwani, yàacàsi ìwalíná.

17 Píalíacuéwa, Esaú yèepùacaalíté iwàwaca yáaniri icàlidaca cayábéeri tàacáisi Esaú ípidená ìwali Dios inùmaliçuise yéewacaténaté Dios imànica cayábéeri Esaú irí idécánáamité Isaac yéetácawa, càmítaté Isaac yeebá Esaú irí éwítaté Esaú ícháanicáanáta manuísíwata Dios imànínápinaté irí cayábéeri. Càité Dios yùuwichàidaca Esaú canácáiná iwèni Esaú iicácaté Dios imànínápinaté irí cayábéeri.

18 Dios idéca imànicuéca pírí cayábéeri cachàiníwanáí náicha níái israelitanáí yàawirináimica. Bàaluté Dios ichùulíaca nabàlùanápináwa manuírí dúli ípunita, ípidenéerica Sináí, néemíacaténá Dios icàlidaca nalí itàacáíwa. Níái israelita naicáidacaté dúli irí ipucuéricawa manuírí quicháí iyú, ibàlièrica nacáíwa catéeri iyú; cachàinírí cáuli nacáí ipùaca manuírí dúli ìwali.

19 Néese israelitanáí néemíacaté trompeta isàna máinírí cachàini; néemíà nacáí Dios itàacáí idècunitàacá itàaníca nalí. Níái yéemièyéicaté Dios itàacáí, nasutáca Dios íicha wawàsi manuísíwata ipíchanaté itàaníca nalí àniwa, máinícáinaté cáaluca néemíaca itàacáí.

20 Càité nasutáca Dios íicha càmíicáinaté náalimá nàideníaca yái tàacáisi Dios ichùulièricaté iyú níá. Càí íimaquéí tàacáisica: “Cawinácaalí wenàiwica, pírái nacáí yèericawa mawiénita manuírí dúli irí, iwàwacutácué pinúacani íba iyú, càmicaalí nacáí ùlibàna iyú”, ímacaté yái Diosca.

21 Máinícáiná caiyéininéerica yái naiquéericaté néeni, ínáté profeta Moisés íimaca: “Nutatácawa nucalùniwa”, íimaca yái Moisésca.

22 Quéwa píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacáí pidécuéca pìanàaca mawiéniré cáuri Dios ìyacàle irí, áibaalí ípidenácatalé Sión yàasu manuírí dúli, yái Dios ìyacàle ípidenéerica wàlisàí Jerusalén chènuníséeri, alé madécana mil namanùbaca àngelnáí ìwacáidáyacatalécawa nàacaténá Dios irí cayábéeri.

23 Dios yéenibe nacáí nadéca nàwacáidáyacacawa néenibàa idènièyéica ípidenáwa cuyàluta chènuníséeri irícu. Pidécuéca pìanàaca mawiéniré Dios irí yái icuèrica macáita machacàníiri iyú, yái yùuwichàidéeripináca báawéeyéí wenàiwica. Pidécuéca pìanàaca mawiéniré nalí níara wenàiwica cayábanaméeyéica íiwitáise ìyèeyéica siúcáisede Dios yáapicha mabáyawanéeri iyú.

24 Pidécuéca pìanàaca mawiéniré Jesús irí nacáí, yái imàníríca walípiná wàlisàí wawàsi Dios yáapicha, Dios icùanápiná wía iyúwa yéenibewa. Jesús yéetácátéwa wáichawalíná, íná yéewa íiraná idéca yàapídáidacuéca píiwitáise píbayawaná íichawa. Yái Jesús íiranáca yáasáidaca walí Dios iwàwa imànica walí cayábéeri mawèníiri iyú, iwasàacaténá wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Jesús íiraná càmíta imàni càide iyúwa Abel íiranámi. Bàaluté Abel ibèeri ípidenéeri

Caín inúacaté Abel. Caín iicácaalíté iméeréeri íiranámiwa cáli ínatabàa, yá cáaluca Caín, ínáidacawa cawàwanáta áiba inúaca ípuináni, Abel ìwalíse. Caín yáaliacaté nacáíwa Dios yùuwichàidáanápínáténi. Quéwa Jesús íiraná yáasáidaca walí Dios iwàwa imàacaca iwàwawa wenàiwicanái íbáyawaná ícha.

²⁵ Iná piicácué píchawa cayába ipíchanácué piwènúadaca píiwitáisewa Jesucristo ícha, yái icàlidéerica walí Dios itàacái. Càmicáináté israelitanái neebáida Dios itàacái iyúwa profeta Moisés icàlidáanáté nalíni cháí èeri írìcu, ínáté càmita náalimá napiacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná wáaliacawa máinípiná cachàiníwanái wàuwichàanápínáwa wawènúadacaalí wáiwitáisewa Jesús ícha, yái chènuníiséerica icàlidéerica walí Dios itàacái siúcáisede.

²⁶ Bàaluité nàyacaté manuiri dúli itéesebàa, ípidenéeri Sinaí, yáté Dios itàacái icusúacaté cáli cachàiníiri iyú. Quéwa Dios idéca íimaca walí: “Abé yàawiríata àniwa nucusúapíná cáli, macái capìraléeri cáli chènuníiséeri nacái, numáalàidacaténa macáita”, íimaca yái Diosca.

²⁷ Yái tàacáisi íiméerica “abé yàawiríata àniwa” ímáanáca Dios imáalàidapíná idàbacaléwa macáita cháí èeri írìcu, chènuníise nacái, yéewanápiná yáawamita wawàsi cànírica imáalàawa iyamáapínáwa.

²⁸ Càníripínáta imáalàawa yái wawàsi Dios imàníricaté wáapícha imàacáanápíná wacúaca macáita. Iná wàacué Dios írì cayábéeri, wàacué nacái Dios icàaluíniná báisíiri iyú càide iyúwa iwàwáaná wàaca iyéininá.

²⁹ Yácáiná Wáaniri Dios càicanide iyúwa caiyéininéeri quichái imáalàidéerica macáita, yùuwichàidapínacáiná manuísíwata macái báawéeyéi wenàiwica càide iyúwa manuiri quichái yeemácalí macái báawéeri.

13

Como agradecer a Dios

¹ Píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, picácué piyamáida cáinináca piicáyacacawa mamáalàacata càide iyúwa abémisana.

² Picácué piimáicha pitàidaca wenàiwicanái cayábéeri iyú, peedácaténácué píataléwa nía, cawinácaalí áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái yèepuníiyéicawa déecuise icapèe íchawa. Abenaméeyéi Dios yàasu wenàiwica nadéca càì namànica cayábéeri, yá needácaté nàataléwa ángelnái Dios ibànuèyéica càiyéide iyúwa wenàiwica iicácanáwa. Ináté Dios imànica nalí cayábéeri.

³ Catúulécanácué piicáca presoíyéi, piyúudàacué nía, ipíchaná nàuwichàacawa máiní. Píwàwalícué nía càide iyúwa piyaca nacáicaalí náapícha néeni, nàyacáiná presoíyéi ibànalícu

neebáidacáiná Jesucristo itàacái. Piyúudàacué wenàiwica yùuwichèyécawa ìwalíse yái neebáidáanáca Jesucristo itàacái. Piicácué piwènúawa náicha, áibaalícáiná cawàwanáta iwàwacutácué càì piùwichàacawa nacái.

⁴ Iwàwacutácué piicáca cáimiétaquéri iyú macáita cawinácaalí idènièyéica inìriwa, ínu nacáíwa. Picácué piimá áiba yáapicha cà míchúaca píinusíwa, cà mírica nacái pinìrisíwa. Yácáiná Dios yùuwichàidapiná macáita imàniyéica yáalaniwa, cawinácaalí nacái iiméeyéica áiba wenàiwica yáapicha cà míchúaca ínusíwa, cà mírica nacái unìrisíwa.

⁵ Picácué cáininá piicáca plata. Casímáicué piicáca yái pidènièricuéca siùca. Picácué achúma píináidáanicawa piwàwawa càinácaalícué iyú yéewanápiná peedáca wawàsi pimáapuèrica. Yácáiná Dios idéca ímaca: “Càmíripináta numàaca pía, càmita nacái núuca nuíchawa píawa”, ímaca walí yái Diosca.

⁶ Iná yéewa wáalimá wáimaca macàaluínáta: “Nuíwacali iyúudàapiná núawa; íná càmita cáalupiná núa. Càmita cáalupiná nuicá càinácaalí báawéeri áibanái imàníripináca nulí”,

càì wáimaca.

⁷ Piwàwalícué níara picuèrinánáimi ancianonái icàlidéeyéicatécué pirí Dios itàacái. Piwàwalícué càinácaalíté nàyáaná machacàniri iyú, àta néetácatalétawa. Piwàwalícué neebáidáanáaté Jesucristo tàì íméeri iyú éwitaté áibanái inúacáanáta nía. Néese pìyacué nacái càide iyúwaté nàyáaná, neebáidáanáaté nacái Jesucristo itàacái.

⁸ Jesucristo canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali. Càide iyúwaté íiwitáise iyáaná bàaluité, càita nacái iyaca siùcáisede, càiripináta nacáíwa èeri cà míri imáalàawa.

⁹ Iná picácué píbatàa áibanái iméeráidacué pía méetàuculé íicha yái tàacáisi peebáidéericuéca. Aibanái nawàwacué peebáidaca madécaná tàacáisi yàacàsi ìwalírica icàlidéerica walí càiríinácaalí yàacàsi wáalimá wayáaca. Macáita yái canéerica iwèni tàacáisi yàacàsi ìwalírica canácatáita idé iyúudàaca wenàiwica náalíacaténáwa Dios ìwali. Néese macái wenàiwica yeebáidéeyéica càiri tàacáisi, càmita cachàini náiwitáise Wáiwacali ìwali. Cayába cachàini walíni wamàacacaalí Dios imànica walí cayábéeri mawèníri iyú ichàiniadánápiná wawàwa.

¹⁰ Bàaluité sacerdotenái inúacaalíté pírái iyúwa sacrificio macái israelitanái íbáyawaná ìwalíse, yáté càmita Dios íbatàa nayáaca yái iinásica. Càita nacái siùca, macáita inuéyéica pírái Dios írí mamáalàacata nawàwacáiná cayábaca Dios íicáca náiwitáise, canáca yéewaná náalíacawa Dios ìwali. Yácáiná Dios idéca imàacaca walí áiba sacrificio íiwitáaná, cayábéeri macái

pìrái ícha. Yái Jesucristo, yéetácatéwa wáichawalíná iyúwa sacrificio cruz ìwali wabáyawaná ìwalise yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha.

11 Bàaluté sacerdote ìwacaliná itécaté pìrái íranámi Dios yàasu manuírí capìima imàdáná irìculé, yái israelitanái isutácatáipináca Dios ícha. Itéca irái imàdáná irìculé, mabáyawanácataléca náicha canánama, Dios ichàini ìyacatalécaté. Idàchiadacaté irái yàalusi nacáiri ìwali, imànicaténáté ofrenda nacáiri Dios irí, isutácaténáté Dios ícha wawàsi imàacáanápínáté iwàwawa israelitanái íbáyawaná ícha. Quéwa neemácaté pìrái iinámi méetàucuta nàyacàle íchawa.

12 Càité nacái Jesús yùuwichàacawa, yéetácawa méetàucuta yàcalé ícha. Yéetácatéwa wáichawalíná, wía yàasu wenàiwicaca, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, Dios yeedácaténá wía yàasunáipínáwa íbaidéeyéipináca abéerita Dios irípiná. Càita Jesús yàapídáidaca wáiwitáise wabáyawaná íchawa íraná iyúwa, yéetácáinátéwa wáichawalíná.

13 Càide iyúwa Jesús yàanátéwa méetàucuta yàcalé ícha yùuwichàacaténátéwa, càita nacái iwàwacutácué wàyaca méetàuculé èeri m̀nanái íiwitáise ícha. Càide iyúwaté Jesús yùuwichàanáwa wáichawalíná, càita nacái iwàwacutá wèepunícawa yáapicha, wàuwichàaca nacáiwa irípiná weebáidacáiná itàacái.

14 Chái èeri irícu canácata wàyacàle ìyéerica càiripináta. Néese wèepunícawa wàacawa nérépiná yái yàcalé yàanèeripináca chènuníise áibaalípiná, yái Dios ìyacàleca, wàlisài Jerusalén.

15 Jesucristo yéetácatéwa wáichawalíná, íná wàacué Dios irí cayábéeri càiripináta Jesucristo ìwali. Yái wàanáca cayábéeri Dios irí, yácata wàasu sacrificio wamàaquéerica Dios irí ofrenda iyú càide iyúwa iwàwacutáaná wamàacaca iríni wàacaténá icàaluíná. ¡Iná wacàlidacué áibanái irí Dios iináwaná ìwali cayábéeri íiwitáise!

16 Picácué piméyáawa pimànica cayábéeri áibanái irí. Piyúudàacué áibanái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái pìasu iyúwa casímáicáiná Dios iicáca wamáníná irí càiri sacrificio, wàacaténá icàaluíná.

17 Peebáidacué nataacái níara picuèrinánáicuéca ancianonáica. Pimànicué nacái càide iyúwa náimáaná nacùacáinácué pía. Nawàwa nacùacuéca pía cayába náalíacáináwa iwàwacutá nacàlidaca naináwanáwa Dios irí càinácaalíté iyú nacùanácuéca pía. Peebáidacaalícué nataacái, yá casímáica náibaidaca Dios irí. Quéwa, càmicaalícué peebáida nataacái, yá achúmaca nawàwa náibaidacalé ìwalísewa, yá nacái Dios yùuwichàidapínácué píawa.

18 Pisutácué Dios ícha walípiná. Wáalíacawa wadéca wáalimáidaca wamànica cayábéeri càiripináta, íná càmita báí

wía ìwalíise yái wamànírica.

¹⁹ Nusutácué pícha wawàsi manuísíwata pisutáanápínacué Dios ícha nulípiná imàcáanápíná nuèpùacawa pìatalécué caquialéta.

Bendición y saludos finales

²⁰ Nusutácué Dios ícha pirípiná, yái imàaquérica matuíbanáica wáiwitáise, yá nacái imichàidéericaté Wáiwacali Jesús yéetácáisi ícha, yái Wacuèriná cachàiníríca icuèrica wía cayába càide iyúwa pastor icùacaalí ipìrawa ovejanái. Dios icáucàidacaté Jesús, imàacaca nacái Wacuèrinápínacani Jesús yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná yéewa Wáiwacali Jesús íraná cawènica imànica yái wàlisàì wawàsica Dios imàníríca wáapícha icùanápíná wía càiripínáta.

²¹ Yá nusutácué Dios ícha pirípinácué ichàiniadáanápínacué pía píalimácaténacué pimànica macái íiwitáaná cayábéerica càide iyúwa Dios iwàwáaná. Nusutáca Dios ícha nacái imàcáanápíná macáita wàyaca càide iyúwa iwàwáaná Jesucristo íiwitáise cachàiníríca iyú. ¡Wàacué cayábéeri Cristo irí, yái iyéerica cáimiétacanéeri iyú, icànéeri nacái mèlumèluírí iyú, icuèripíná nacái macáita càiripínáta! Báisíta, amén.

²² Píacué nuénánáica, nusutácué pícha píináidáanápínacuéwa cáalíacáiri iyú ìwali yái nùalàanácuéca pía cháì achúméeríina cuyàluta irícu, nutànàacáináni nuchàiniadacaténacué piwàwa mamáalàacata.

²³ Nuwàwaca nucàlidacuéca nacái pirí wéenasàiri Timoteo iináwaná nadéca namàacaca yèepunícawa presoíyéi ibànaná ícha. Yàanàacaalí caquialéta nùatalé, yásí nutéca núapichawani, nupáchiacaténacué píawa.

²⁴ Nuwàwalícué macáita picuèrinánái ancianonái, macáita nacái níara Dios yàasu wenàiwica canánama. Níai Italia yàasu cáli néeséeyéica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, nawàwalícué pía.

²⁵ Nusutácué Dios ícha pirípinácué macáita imànínápínacué pirí cayábéeri manuísíwata mawèníri iyú.

SANTIAGO

Saludo

¹ Núa, Santiago, yái Dios yàasu wenàiwica íbaidéerica irípiná, Wáiwacali Jesucristo yàasu wenàiwicaca nacái núa. Nuwàwalicué pía, píacué doce namanùbaca Israel itaquénáinámi nàawiría icàlìlèyécawa macái cáli ínata.

La sabiduría que viene de Dios

² Píacué nuénánáica, iwàwacutácué casímáica piicáca yái piùwichàanácawa macái yùuwichàacáisi íiwitáaná iyú.

³ Píalíacáinácuéwa piùwichàacaalíwa Dios irípiná peebáidacáiná Dios, yásí péewáidacuéwa piidenìacaténá yùuwichàacáisi matúbanáiri iyú, cachàiníiri píiwitáise yáapichacuéwa.

⁴ Quéwa píalimáidacué piidenìaca piùwichàanáwa mamáalàacata matúbanáiri iyú cachàiníwanái cachàinícaténácué píiwitáise Dios ìwali. Yásí píalimácué pimànica macáita càide iyúwa Dios iwàwáaná.

⁵ Aibacaalí péenácué càmíiri yáalíawa cayába càinácaalí iwàwacutáaná imànica iyacaténá machacàníiri iyú, yá iwàwacutá isutáca yáawawa Dios ícha imàacáanápíná cáalíacáicani, yásí Dios imàaca cáalíacáicani. Càmicáiná Dios imáisanà wáicha wáalíacáica, néese imàacacué walí manuísíwatani, càmita nacái icuísá íchawa wía wasutácaalí ícha imàacáanápíná caalíacáica wía.

⁶ Quéwa iwàwacutá manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali wasutácaalí ícha imàacáanápíná cáalíacáica wía. Cawinácaalí wenàiwica càmíríca manuí ínáidaca iwàwawa Dios ìwali, càmita yáalimá yeebáida Dios tàì íméeri iyú, néese iméeràacawa méetàuculé Dios ícha. Càicanide iyúwa màladàca manuíri ùni ìwali, cáuli itéeri abéemàalé, néese yèpùacawa abéemàa iwéré àniwa.

⁷ Yái ínáidéericawa càì, càmita Wáiwacali imàacapíná cáalíacáicani.

⁸ Càmita Dios imànìpiná irí cayábéeri yácáiná yái wenàiwica éeruíríca íiwitáise ínáidacawa abéeri wawàsi ìwali siùcatái, néese táwìchanáami ínáidacawa áiba wawàsi ìwali àniwa, yá càmita yáalimá iyaca machacàníiri iyú macái èeri imanùbaca.

⁹ Catúulécánácaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá casímáica iwàwa Dioscáiná iicácani càiride iyúwa cáimiétacanéeri.

¹⁰ Càasucaalí áiba wenàiwica, yá iwàwacutá nacái casímáica iwàwa càmicáiná cayába Dios iicácani yàasu cawèníiri ìwalíise. Níacáiná macái càasuíyéi wenàiwicaca nadèniaca maléená èeri nàyacaténá cháì èeri írìcu, càide iyúwa macái wenàiwica. Càica

níade iyúwa íiwinási ibàlùacaalíwa masicái yèewi manacúlibàa, càmirica ìya càiripináta. Càita nacái càmita càasuíyéi idècunìawa cháí èeri irìcu càiripináta.

¹¹ Eeri imusúacaalíwa, yá ùuleca máini. Yá chuica yái masicáica, néese íiwiná nacái icaláacawa. Yá imáalàacawa cayábéeri iicacánáwa. Càita nacái càasuíri yéetápináwa, idècunitàacá imànica ìyaca yàasu wawàsiwa yeedácaténá iríwa plata mamáalàacata.

Pruebas y tentaciones

¹² Aibaalí wawàwacaalí wamànica wabáyawanáwa, quéwa càmicaalí càì wamàni, yásí casimáica wawàwa manuísíwata. Wadécanáami wáasáidaca càmita wawènúada wáiwitáisewa Dios íicha, yásí Dios yàaca walí wacáuca càmiri imáalàawa càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni yàanápíná nacáuca càmiri imáalàawa macáita cáininéeyéica iicáca Dios.

¹³ Piwàwacaalícué pimànica pibáyawanáwa, picácué píináidawa Dios yáalimáidáaná pía pimàníinápínácué pibáyawanáwa. Canácatáita Dios iwàwa imànica ibáyawanáwa, càita nacái canácatáita yáalimáida wenàiwica namàníinápíná nabáyawanáwa.

¹⁴ Néese píiwitáise báawéeri, yácata imáidéerica pía, yáalimáida nacái pía, néese idacùaca pía àta máinícataléta piwàwaca pimànica pibáyawanáwa.

¹⁵ Néese máinícáiná piwàwaca pimànica pibáyawanáwa, íná pimànica pibáyawanáwa. Pimànicaalí piacawa pibáyawanáwa mamáalàacata àta péetácatalétawa, yásí piwàlùacawa irìculé yái yéetácáisi càmirica imáalàawa méetàuculé Dios íicha càiripináta.

¹⁶ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Picácué píima Dios idéCasa itàanica pírí piwàwalícuíse piwàwacaténásacué pimànica pibáyawanáwa.

¹⁷ Macáita yái cayábéerica wadènièrica, Dios yái ìyéerica chènuniré, idéca imàacaca walíni, yái Wáaniri Dios idàbéericaté camalási chènuníséeyéi, níái èeri, quéri, dùlupùta nacái. Quéwa yái Wáaniri Dios càmirita càide iyúwa èeri iyáaná, yái èeri iwènuéricawa yàacawa, càmiri nacái icàna cayába càiripináta. Néese Wáaniri Dios canácatáita iwènúada íiwitáisewa áiba íiwitáisesi ìwali.

¹⁸ Dios idéca yàaca wacáuca càmiri imáalàawa weebáidacaalíté báisíiri tàacáisi. Càité Dios imànica càide iyúwaté iwàwáaná, yéewanápíná Dios yéenibeca wía, cayábéeyéi áiba wawàsi íicha macáita Dios idàbéericaté cháí èeri irìcu.

La verdadera religión

¹⁹ Iná piwàwalícué cayábani, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Macáitacué pía iwàwacutácué péemiaca cáaliacáiri iyúni áibanái itàanicaalícué píapicha, yéewáidacaalí nacáicué pía.

Néese piínáidacuéwa cayába ipíchawáise pitàanica. Picácué nacái calúa pía ráunamáita.

²⁰ Cawinácaalí caluérica íiwitáise, càmita yáalimá imànica càide iyúwa Dios iwàwáaná.

²¹ Iná pimàacacué píchawa casaquèri píiwitáisecawa, yá nacái pibáyawaná manuíríca. Néese peebáidacué yái tàacáisi báisíríca píiwitáise cayábèeri iyúwa, yái tàacáisi néewáidéericuéca iyú pía; peebáidacaalícué yái tàacásica, yásí Jesucristo iwasàacué píawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

²² Báisíta iwàwacutácué péemíaca yái tàacásica, quéwa péemíacaalícáita meedáni, néese càmicaalícué pimàni càide iyúwa íimáaná, yá pichìwáidacáitacué píawawa meedá. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca iicácué píiwitáise.

²³ Aibacaalí yéemíacáita Dios itàacái, néese càmita imàni càide iyúwa íimáaná, càicanide iyúwa wenàiwica iicácaalí inàniwa chapúalìculé.

²⁴ Yá iicáca yáawawa chapúalìculé. Néese iwènúacanacáitawa chapúa íicha, yá iimáichaca caquialéta càinácaalí iicácanáwa, iná càmita ichùnà yáawawa.

²⁵ Weebáidacaalí Dios itàacái cayábèeri, yásí Dios ichuídaca wáicha wabáyawaná yéewanápiná càmita quirínama iwàwacutá wamànica càide iyúwa wabáyawaná ichùullaná wía, Dios itàacáicáiná imáisaníaca wamànica wabáyawanáwa, quéwa yàalàaca wía wamànicaténá cayábèeri. Iná yéewa càmicaalí waimáicha Dios itàacái, wamànicaalí nacái càide iyúwa íimáaná, yá casímáica Dios imànica wawàwa ìwali yái wamàníríca.

²⁶ Picàlidacaalícué piínáwanáwa peebáidáanása Dios itàacái, quéwa càmitacué píalimá picùaca pinùmawa ipíchaná pitàanica báawèeri iyú, yá pichìwáidacáitacué píawawa, canáca iwèni nacái yái picàlidáanáca peebáidáanáscué Dios itàacái. Piyúunáidacuéca cayábaca Dios iicáca píiwitáise, quéwa báawaca meedá iicácué píiwitáise.

²⁷ Piwàwacaalícué píasáidaca Wáaniri Dios irí peebáidáaná itàacái báisírí iyú, yá pimànicué cà: Piyúudàacué sùmanái canéeyéica isèená, nía nacái inanái inìrimi yéetéeyéimicawa íicha ipíchaná nàuwichàacawa. Picácué nacái pimàni pibáyawanáwa càide iyúwa áibanái èeri mìnánái imàníná.

2

Advertencia contra la discriminación

¹ Píacué nuénánáica, yeebáidéeyéica Wáiwacali Jesucristo itàacái, yái cachàiníríca íiwitáise, icànéerica mèlumèluíri iyú, yá nacái icuèrica macáita cáimiétacanèeri iyú Dios yáapícha. Picácué piicá abèeri wenàiwica íiwitáaná iyúwa cayábèeri

áibanái ícha, néese cáininácué piicáca macái wenàiwica abédanamata.

² Pìwacáidáyacatáicawa pìcaténácué Dios icàaluíniná, néese áiba cásuiri iwàlùacaalíwa pèewiré idènièrica anillo oro yáawamiyéita, ibàlewa cawèñiri nacái. Yáta nacái áiba catúulécanéeri iwàlùacaalíwa, idènièrica ibàlewa éewisàimi, báawéeri meedá.

³ Néese, càmítacué pimàni cayábéeri, pitàidacaalícué cayábani yái idènièrica ibàlewa cayábéeri, yá nacái píimacuéca irí: “Píawinawa cháí cayábéeri yàalubáisi ínata”, quéwa píimacuéca catúulécanéeri irí: “Pibàlùawa alé, càmicaalí nacái piwàwa pibàlùacawa alé, yá píawinawa alé cáli ínata”, càicuéca pidéca píimaca.

⁴ Pimànicaalícué càiri báawéeri, yá pucháibacuéca píiwitáise pìyaca, càmítacué cáininá piicáyacacawa abédanamata. Yá nacái píináidacuécawa báawéeri iyú meedá, piicácáinácué cásuiri càiride iyúwa cayábéeri catúulécanéeri ícha.

⁵ Péemiácué cayábani, piácué nuénánái cáininéeyéica nuicáca: Dios idéca yeedáca yàasunáipináwa níara iyéeyéica catúulécanéeri iyú cháí èri irícu neebáidacaténá itàacái tàì íméeri iyú, yéewanápiná iwasàaca nía yàasu yùuwichàacáisi ícha càide iyúwaté Dios icàlidáaná cáimiétacanéeri iyúni imàníinápiná nalí cayábéeri, macáita cáininéeyéica iicácani.

⁶ Iná, ¿cánácué máini báawaca piicáca catúulécanéeyéi wenàiwica càiyéide iyúwa canéeyéi iwèni? ¿Cánácué pibáiniada nía? ¿Càmítasicué píalíawa cásuuyéi nàuwichàidacuéca pía, namànicué nacái píri báawéeri needácaténácué pícha pìasu ipíchanácué nacái pidèniaca yái pimáapuèrica? Yá natécuéca pía yàcalé icuèrinánái yàatalé nacháawàacaténácué piináwaná ìwali càmicaalícué píalimá pipáyaidaca píchawa pimawèniacálecawa.

⁷ Níara cásuuyéica naicáanica Jesucristo iquíniná, natàanica nacái báawéeri iyú ìwali, yái cayábéerica íiwitáise, cáimiétacanéeri nacái, yeedéericuéca pía yàasu wenàiwicanáipináwa.

⁸ Pimànipinácué cayábéeri pimànicaalícué machacàniri iyú càide iyúwa Dios ichùullanácué pía, yái ichùuliacanási cachàinírira náicha canánama íméerica: “Cáininá piicáca áibanái càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa”, càita iwàwacutácué pimànica áibanái irí cayábéeri.

⁹ Quéwa càmicaalícué cáininá piicáca macái wenàiwica abédanamata, yá pimànicuéca piacawa pibáyawanáwa, cabáyawanácuéca pía nacái càmicáinácué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùullaná wía.

¹⁰ Cabáyawanácuéca pía, éwitacué pimànicáaníta batéwa macáita iyúwa Dios ichùullaná, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pimànicaalícué abéeri wawàsi càmíricué Dios iwàwa pimànica.

Yá cabáyawanácuéca pía iyúwa wenàiwica imàníyéica macái báawéeri íiwitáaná.

¹¹ Cabáyawanácuéca pía éwitacué pimànicáaníta abéeri wawàsi báawéeri, yácáiná abéericata yái Diosca ichùulièricaté wía càminápiná wamàni wabáyawanáwa macái íiwitáanáta. Dios íimaca: “Picá piimá áiba wenàiwica yáapicha càmicáhuaca píinusíwa, càmirica nacái pinìrisíwa”, íimaca yái Diosca. Càita nacái Dios íimaca: “Picá pinúa wenàiwica”, íimaca. Iná éwita càmicáanítacué piimá áiba yáapicha càmicáhuaca píinusíwa, càmirica nacái pinìrisíwa, càicáaníta cabáyawanácuéca pía pinúacaalícué wenàiwica. Càmitacué pimàni càide iyúwa Dios itàacái ichùulianá wía.

¹² Weebáidacaalí Dios itàacái, yásí iwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Dios icàlidapiná waináwaná íwali, asáisi wamànicaalíté càide iyúwa itàacái íimáaná. Iná iwàwacutácué pitàanica cáalíacáiri iyú, piyacué nacái machacàníiri iyú Dios iicápiná.

¹³ Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iicá áibanái ipualé, càmitapiná Dios iicá napualé áibaalípiná yùuwichàidacaalí níawa, quéwa cawinácaalí iiquéeyéica áibanái ipualé, yásí Dios iicápiná napualé. Yá Dios iwasàapináca níawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa.

Hechos y no palabras

¹⁴ Píacué nuénánáica, caná iwèni Dios iicáca yái picàlidáanáca peebáidáanácué Dios càmicaalícué pimàni cayábéeri píasáidacaténácué peebáidaca Dios báisíiri iyú. Dios càmita íwasàapinácué píawa yàasu yùuwichàacáisi íichawa písàna iyúwa meedá yái cài píimacuéca.

¹⁵ Iyacaalícué pèewi asìali càmicaalí nacái inanái, yeebáidéeyéi Dios itàacái, canácaalí nabàlepiná, canácaalí nacái nayáapiná namáapuèrica yáta èrica, yá iwàwacutácué piyúudàaca nía.

¹⁶ Néese abéeri péenácué íimacaalí nalí: “Píacuéwa cayába píwalícué píbàlewa, píacué piyáaca nacái piyáacaléwa cadénama”, íimacaalí nalí quéwa càmita yàa nalí yái namáapuèrica, yá canéerica iwèni meedá itàacái, càmicáiná itàacái iyúudàa nía.

¹⁷ Càita nacáicué pía: Báisícaalícué peebáidaca Dios, yá pimànipinácué áibanái íri cayábéeri. Càmicaalícué pimàni áibanái íri cayábéeri, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Quéwa cawàwanátacué piwàwaca píimaca nulí: “Abénaméeyéi yeebáidaca Dios báisíiri iyú, éwita càmicáaníta namàni áibanái íri cayábéeri. Aibanái càmita neebáida Dios quéwa namànica áibanái íri cayábéeri”, càicué piwàwaca píimaca

nulí cawàwanáta. Quéwa pidécuéca piwènúacawa. Càmitacué pínáidawa machacàniri iyú. Càmicaalícué pimàni áibanái irí cayábéeri, yá pidécuéca píasáidaca càmita peebáida Dios báisíri iyú. Cawinácaalí yeebáidéerica Dios báisíri iyú, yácata imànírira áibanái irí cayábéeri.

¹⁹ Pidécuéca peebáidaca iyaca abéerita Dios. Yá cayábéeriquéi peebáidáanáciuca càì, quéwa macái demonio neebáidaca nacái iyaca abéerita Dios, yá natatácawa nacalùniwa náalíacáináwa Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Iná peebáidacaalícáita iyaca abéerita Dios, càmitacué pimàni máiníri cayábaca wawàsi demonionái ícha.

²⁰ Picáciu máiwitáise pía. Iwàwacutáciu píalíacawa, càmicaalícué pimàni cayábéeri áibanái irí, yá píasáidacuéca càmitacué peebáida Dios báisíri iyú.

²¹ Mabáyawanácaté Dios iicáca wàawirimi Abraham ìwalíse yái imànírira càide iyúwaté Dios ichùullianáni. Dios isutácaté Abraham ícha inúanápiná ìriwa, yái Isaac, Dios iwàwacáináté yáalimáidaca iicáwa Abraham asásí yeebáidacaalí Dios tàì ìméeri iyú. Yáté achúmaca Abraham inúaca ìriwa iyúwa sacrificio Dios irípiná, quéwa Dios imáidacaté Abraham irí ipíchanaté inúaca Isaac. Abraham yeebáidacaté Dios tàì ìméeri iyú, iná mabáyawanáca Dios iicácani.

²² Abraham yeebáidacaté Dios, imànicaté nacái càide iyúwaté Dios ichùullianáni. Càité nacái Abraham yáasáidaca yeebáidacaté Dios tàì ìméeri iyú.

²³ Càité ichàbacatéwa càide iyúwaté áiba profeta itànàanáté Dios itàacái ìmérica: “Abraham yeebáidacaté Dios, ináté mabáyawanáca Dios iicácani”, càì ìmaca. Néese náimacaté Abraham ìwali Dios yàacawéerínacani, imànicáináté càide iyúwa Dios ichùullianáni.

²⁴ Iná píalíacúewa cawinácaalí yeebáidéerica Dios tàì ìméeri iyú imànicaténá càide iyúwa Dios ichùullianáni, yácata Dios iiquéerica mabáyawanéeri iyú, ìwalíse yái cayábéerica imànírira, càímírira abéta ìwalíse yái yeebáidáanáca Dios.

²⁵ Càité nacái úara Rahab, càímíchúa israelita. Quéechatécáwa uimácaté asíanái yáapicha plata ìwalínápiná, quéwa uwènúadacaté úiwitáisewa Dios irípiná. Néese uyúudàacaté pucháiba wenàiwica israelitanái ibànuèyéicaté. Ubàaca nía nàuwidenái íchawa. Uyúudàaca nía nacái namusúacaténáwa áiba àyapulìcubàa báawéeyéi wenàiwica ícha. Ináté mabáyawanáca Dios iicáca úa.

²⁶ Péemíacúe comparación: Càide iyúwa wenàiwica iiná yéetánáwa idécánami iwàwa cáuri yàacawa ícha, càita nacái cawinácaalí ìmérica ìwaliwa yeebáidáanása Dios, quéwa càmita imàni cayábéeri áibanái irí, yá canéerica iwèni meedá yái itàacáica iyúwa chéecáisimi, càmicáiná yeebáida Dios báisíri iyú.

3

La lengua

¹ Píacué nuénánái, iwàwacutácué càmita manùbéeyéi péená nabàlùadaca níawawa néewáidacaténá wenàiwica. Cayábacué nuénánái ipíchanácué Dios yùuwichàidaca píawa. Píaliácuéwa Dios yùuwichàidáanápíná wíawa manuísíwata áibanái íicha, wía yéewáidéeyéica wenàiwica, càmicaalí wàya machacàníiri iyú càide iyúwa Dios itàacái íimáaná.

² Madécaná yàawiría macáita wía watàanica càníiri máini cáaliacáiri iyú. Càulenáca wacùaca wanùmawa ipíchaná watàanica báawéeri iyú. Cawinácaalí càníirica imàni ibáyawanáwa itàacái iyúwa, yá béerica íiwitáise, yáaliéri nacái icùaca yáawawa macái cáaliacáiri iyú, ipíchaná imànica ibáyawanáwa.

³ Péemíacué comparación: Wachanàidaca achúméeri freno caballo inùmaliçulé yéewanápiná caballo imànica càide iyúwa wawàwáaná. Càita wáalimá wawènúadáidaca manuíri caballo.

⁴ Càita nacái nave manuínaméeyéi, lancha nacáiyéi yèeyéicawa manuíri úni yáacubàa cáuli iyú. Ewita manuínaméeyécáaníta nía, éwita nacái cachàiníiri cáuli iwatàidacáaníta nía nacái, càicáaníta yái itéerica nave yáalimá iwènúadáidaca manuíri nave càide iyúwa iwàwáaná achúméeri téna nacáiri iyú.

⁵ Càita nacái ìyaca wanène; achúméeri wainá ìwaliséericani yái wanèneca, quéwa yáaliméeri imànica madécaná wawàsi, wáalimácáiná wamànica wanène iyúwa cayábéeri manuí, báawéeri nacái manuíta. Yái wàasu tàacáisi imusuéricawa wanùma irìcuíse càicanide iyúwa achúméerína quichái idàbacaalí yeemáca manuíri ànalìma. Càmicaalí áiba ichacàidani, yásí quichái yeemáca ànalìma macáita. Càita nacái wía, éwita achúmacáaníta yái wanèneca, càicáaníta yáalimá imànica áibanái irí báawéeri manuísíwata, càmicaalí wacùa watàacáywa ipíchaná watàanica báawéeri iyú.

⁶ Càica wàasu tàacáisi ìyacade iyúwa quichái wáalimácáiná wamànica máini báawéeri áibanái irí watàacái iyúwa, madécaná íiwitáaná báawéeri. Yái tàacáisi báawéerica imusuéricawa wanùma irìcuíse, casacàaca imànica wáiwitáise macái. Satanás, yáara demonio íiwacalínaca, yácata náiwacalica macáita wenàiwicaca itàaníyéica báawéeri iyú mamáalàacata. Watàanicaalí báawéeri iyú, yásí watàacái báawéeri máini báawaca imànica yàacawa macáita yái wamànírira cháì èeri irìcu, càmita nacái wáalimá wàyaca casímáiri iyú áibanái yáapicha.

⁷ Wía èeri mìnánaca, wáalimá macàalunica wamànica madécaná íiwitáaná pìrái, cuwèesínái nacái, cuipìranái nacái, àpinái nacái, áibanái cuwèesi nacái ìyèeyéica manuíri úni

yáaculé. Yá wáalimá wéewáidaca nía namànicaténá càide iyúwa wawàwáaná.

⁸ Quéwa canácata wenàiwica idéeri macàalunica imànica inènewa icùanápínani ipíchaná itàanica báawéeri iyú. Yái wataacái báawéerica càmita quirínama iwàwa iyamáacawa. Càicanide iyúwa àapi iculále inuérica wenàiwica, wáalimácáiná wàuwichàidaca áibanái wenàiwica báawanama wataánicaalí báawéeri iyú nàwali.

⁹ Máini éeruiri wáiwitáise: Wàaca cayábéeri Wáaniri Dios iríwa wanène iyúwa. Néese wanène iyúwa nacái wataánica báawéeri iyú áibanái wenàiwica ìwali, wacuísaca wáichawa nía nacái, níái wenàiwica Dios idàbéeyéica nàyacaténá càide iyúwa Dios inacáiyéi.

¹⁰ Abéerita wanùma irìcuíse imusúacawa cayábéeri tàacáisi Dios irí, báawéeri tàacáisi wenàiwicanái irí nacái. Píacué nuénánáica, càmita cayába wamàni còi.

¹¹ Péemlàcué comparación: Canáca yéewaná ipisíiri úni imusúacawa dápu néenibàa yáapichéi úni cayábéerica.

¹² Càita nacái higuera yéetaná càmita yáalimá yàaca walí olivo ìyacaná. Càmita yéewa uva yéetaná abéya nacáiri yàaca walí higo ìyacaná. Càmita yéewa puìwéeri dápu yàaca walí cayábéeri úni wàiréeripiná. Càita nacái càmita wáalimá wataánica báawéeri iyú báisícaalí cayábaca wáiwitáise wawàwalìcuísewa.

La verdadera sabiduría

¹³ Báisícaalícué cáaliacáica pía, cáiwitáise nacái càide iyúwa picàlidáanacué piináwanáwa, néese piyacué machacàníiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Picácué nacái cáimacái piicáca píawawa áibanái ícha. Càita píalimácué píasáidaca cáaliacáicuéca pía báisíiri iyú.

¹⁴ Quéwa máinícaalícué báawaca piicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíise, piwàwacaalícué nacái pichùullaca áibanái canánama, iwàwacutácué càmita piyúunáidaca cáaliacáica pía áibanái ícha, néese píasáidacuéca càmítacué píalía báisíiri tàacáisi.

¹⁵ Pimànicaalícué còi, yásí wáaliacawa píiwitáise píiméericuéca ìwali cáaliacáicasani càmíirita yái náaliacáica Dios imàaquéerica wenàiwica irí. Néese cué chái èeri irìcuíríca meedá yái píiwitáiseca càide iyúwa èeri mìnánái ínàidáanáwa, Satanás ichùullacáiná náiwitáise.

¹⁶ Ata alénácaalí nàyaca wenàiwica báawéeyéica iicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíise, nía nacái iwàwéeyéica ichùullaca áibanái canánama, yásí napéliaca níawáaca, namànica nacái macái íiwitáaná nabáyawanáwa.

¹⁷ Quéwa cawinácaalí idènièyéica yáaliacáywa Dios néeséerica, yá wáaliacawa ráunamáita cawinácaalí nía, nàyacáiná machacàníiri iyú náiwitáise masaquèeri yáapichawa.

Masacàacáiná náiwitáise, íná yéewa nàyaca nacái matuíbanáiri iyú áibanái yáapicha. Càmiyéi nacái calúa íiwitáise, yéemièyéica áibanái irí cáalíacáiri iyú. Naicáca áibanái ipualé, yá nayúudàaca catúulécanéyéi. Cayábaca naicáca macái wenàiwica íiwitáaná abédanamata, natàanica machacàníiri iyú, càmita nacái nachìwáida wenàiwica, néese namànica áibanái irí cayábéeri.

18 Wayúudàacaalí áibanái iyáanápíná matuíbanáiri iyú náapichawáaca, yásí wía nacái wàyapíná matuíbanáiri iyú. Néese áibanái iicápiná càinácaalí wàyaca, yá nawàwapíná namànica cayábéeri nacái.

4

La amistad con el mundo

1 Píacué judíoca, ¿cánacué pimàni ùwicái píipunitawáaca? ¿Cánacué nacái pipélicia píapichawáaca? Nucàlidacué piríwani. Máinicué piwàwaca peedáca piríwa cawèníiri wawàsi casímáicaténacué piwàwa, íná pipéliacuéca píapichawáaca.

2 Piwàwacuéca peedáca piríwa cawèníiri wawàsi, néese càmicáinacué pidé peedácani, yásí pinúacuéca wenàiwica peedácaténá yàasumi. Yá báawacuéca piicáca áibanái wenàiwica nàasu cawèníiri ìwalíise, néese càmicáinacué píalimá peedáca piríwani, íná pimànicuéca ùwicái píipunitawáaca, pipélicia nacái píapichawáaca peedácaténacué áibanái yàasu. Càmitacué pidé peedáca piríwani yáara piwàwéerica càmicáinacué pisutá Dios íchani.

3 Néese éwita pisutácaánitacué Dios íchani, càmitacué yàa piríni, báawacáinacué píiwitáise pisutáca Dios íchani, písímáidacaténacué píawawa meedá báawéeri iyú.

4 ¡Píacué wenàiwicaca iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios ícha! ¿Càmitasicué píalíawa pidécuéca piùwide pimànica Dios, cáininácáinacué piicáca èeri irícuíyéi íiwitáise? Cawinácaalí iwàwéerica iyaca càide iyúwa èeri irícuíyéi íiwitáise ímáaná, idéca yùuwide imànica Dios.

5 Càmiírca caná iwèni yái tàacáisica áiba profeta itànèericaté Dios inùmalicúise. Iimaca: “Máini cáinináca Dios iicáca wía, íná càmita iwàwa wawènúadaca ícha wáiwitáisewa ipíchaná cáinináca waicáca Dios ícha áiba”, íimaca.

6 Quéwa Dios iyúudàaca wía cachàiníwanái mamáalàacata imànicaténacué walí cayábéeri mawèníiri iyú càide iyúwaté profeta itànàaná Dios itàacái bàaluité. Íimacaté: “Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmitasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú nalí cawinácaali yáaliéyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”, íimaca.

7 Iná pimàacacué Dios icùaca píiwitáise, pimànicaténacué càide iyúwa ímáaná. Pibàlùacuéwa tàì íméri iyú Satanás ípunita, picácué peebá irí, yásí ipìacuécawa píicha.

8 Piwènúadacué píiwitáisewa Dios irípiná, yá iicácuéca pipualé imànicaténacué pirí cayábéeri mawèñiri iyú. ¡Píacué cabáyawanéyéica, pimàacacué píichawa yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Masacàacué pimànica piwàwawa pibáyawaná íchawa, yái píináidéericuécawa báawéeri iyú piwàwalícuésewa, píacué pucháibéeyéica íiwitáiseca! Càmitacué píalimá cáinináca piicáca Dios cáininácaalícué piicáca èeri írìcuíyéi íiwitáise càmiíyéica yáalía Dios ìwali.

9 ¡Píicháanícué ìwali yái báawéerica pimàníricuéca! ¡Picácué casímáica piicáaníca pibáyawaná ìwaliwa, néese píicháanícué ìwali! ¡Pimàacacué píichawa yái casímáiná piwàwa pibáyawaná ìwaliwa, néese iwàwacutácué achúmaca piwàwa pibáyawaná ìwaliwa!

10 Picàlidacué píichawa yái báawéerica pimànírica Wáiwacali imàacacaténacué iwàwawa pibáyawaná ícha. Yásí imànicuéca pirí cayábéeri.

No juzgar al hermano

11 Píacué nuénánáica, picácué pitàaní báawéeri iyú píwaliwáaca. Pitàanícaalícué báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, càita nacái báawacaalícué piicácani ìwalíse yái imànírica, càmitacué pimàni iyúwa Dios ichùulianá cáinináanápínacué piicáyacacawa. Càmitacué piicá Dios itàacái cáimiétaquéri iyú, néese píasáidacuéca báawaca piicáca Dios itàacái càiride iyúwa wawàsi canéerica iwèni. Quéwa pimànicaalícué càì, yá píasáidacuéca piicáca píawawa càiride iyúwa cachàinírìca Dios ícha, picàlidacáinícué càmitasa iwàwacutá pimànica càide iyúwa Dios itàacái ímáaná.

12 Iyaca abéerita Dios, yái imàaquéerica walí itàacáiwa. Piwàwalícué nacái yái Dios imàaquéerica walí itàacáiwa, yácata nacái yùuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica, iwasèeripiná nacái áibanái wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Iná canáca yéewanácué pitàaníca báawéeri iyú áiba wenàiwica ìwali, abéericáináta Diosquéi yáaliéricawa wenàiwica íiwitáise.

Inseguridad del día de mañana

13 Siúcade péemiácué cayába píacué icàlidéeyéica càì: “Siúcade wàacawa áiba yàcalé írìculé, táwicha nacái. Yá wayamáapínacawa néenibàa abéeri camuí. Yá wamànipiná wàasu wawàsiwa weedácaténá walíwa plata mamáalàacata”, càicué píimaca.

14 ¡Picácué càì píimaca, càmicáinícué píalíawa càinápinácaalí pichàbàanápínáwa táwicha èeri! Canácata wéená iyéeri càiripináta cháì èeri írìcu. Càide iyúwa waicácaalí samànéeri

achúmasíwata, néese yáta canácani, càita nacái wàyaca cháí achúma èerinata. Càmita wáaliáwa càicaalínápiná wéetáwa.

¹⁵ Iwàwacutácué càì píimaca: “Wáiwacali iwàwacaalí wamànica càì, yásí wàyaca néenibàawa, wamànica nacái wawàsi”, càicué iwàwacutá píimaca.

¹⁶ Quéwa máinicué piwàwaca pitàanica canùmaséeri iyú, cachàinicáinacué piicáca píawawa. Báawaca meedá Dios iicáca yái cáimacáinacuéca piicáca píawawa.

¹⁷ Cawinácaalí yáaliérica càinácaalí iwàwacutáaná imànica cayábéeri, néese càmicaalí imàni càì, yá imànica ìyaca ibáyawanáwa.

5

Advertencias a los ricos

¹ ¡Péemiácué cayábani, píacué judío càasuíyéica càmiíyéica yeebáida Dios itàacái! ¡Píicháanicué, péemíanicawa nacái ìwali yái báawéeri yùuwichàacáisi yàanèripinácuécawa pìwali!

² Yá báawapinácuéca píichani macáita pìasu cawènírica. Cuwée iyáapinácuéca píicha pibàle cayábéerica.

³ Yá cayàmipinácuéca píichani macáita yái pìasu oroica, plata nacái. Cayàmicaalípinácué píichani, yásí macáita náaliácuéca píináwaná ìwaliwa càmitacué piyúudàa catúulécanéeyéi pìasu plata iyúwa, yái plata cáininéericuéca piicáca. Yácué pìasu cawèníiri imáalàapinácuécawa píicha, néese piùwichàapinácuécawa cáiwíiri iyú. Pidécuéca pìwacáidaca madécaná cawèníiri pìasupináwa maléena èeri ipíchwáise èeri imáalàacawa.

⁴ Pìasu plata yáasáidapiná cabáyawanácuéca píawa, yái plata càmiríicuéca pìa wenàiwica irí ìibaidéeyéicatécué pìri needácaténácué pìri pibànacale ìyacaná. Yái Wáiwacali cachàinírica náicha canánama, ichùuliérica nacái chènuníiséeyéi úwi, idéca yéemiaca catúulécanéeyéi íicháanica irí, níái ìibaidéeyéicuéca pìri, nacháawàanácué piináwaná ìwali, yá Wáiwacali yùuwichàidapinácué píawa.

⁵ Cháí èeri irícu pìyacuéca cayábéeri iyú, càasuíri iyú nacái. Pidèniácuéca macáita yái piwàwéerica casimáicaténácué piwàwa. Pidécuéca piyáaca cadénama, yá walíibàacuéca pía càide iyúwa pìrái walíibèeyéi nawalíibàidéeyéica cayábéeri yàacási iyú ipíchwáise nanúaca nía. ¡Yá máinicué mawiénica pìasu èeri Dios yùuwichàidacatáipinácué píawa càide iyúwa natécaalí pìrái nanúacaténá nía!

⁶ Picàlidacuéca pichíwawa picháawàacaténá mabáyawanéeyéi iináwaná ìwali, néese pinúacuéca nía, éwita càmicáanítacué natécaalí pìrái nanúacaténá nía.

La paciencia y la oración

⁷ Quéwa, píacué nuénánáica yeebáidéeyéica Wáiwacali itàacái, píideniàacué piùwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta Wáiwacali yàanàacataléta. Péemiàacué comparación: Yái ibànérica ibànacalewa iwàwacutá icùaca mamáalàacata matuíbanáiri iyú àta idàbacataléta unía yúuwàacawa. Néese iwàwacutá icùaca quiríta àta unía imáalàacatalétawa àniwa yeedácatená bànacalé iyacaná.

⁸ Càita nacái picùacué mamáalàacata matuíbanáiri iyú, peebáidacué tàì íméri iyú nacái mawiénicáiná Wáiwacali yéenáiwana yàanàanápíná.

⁹ Píacué nuénánáica, picácué pitàani piríwáaca lúasi iyú, ipíchaná Dios yùuwichàidacuéca píawa. Yá mawiénica Dios yàasu éeri yùuwichàidáanápíná wenàiwica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capíi inùmálicu ipíchawáise iwàlùacawa.

¹⁰ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piyaca càide iyúwa profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Wacuèriná Dios inùmálicuíse. Yáté nàuwichàacawa Dios irípiná neebáidacáinaté itàacái, quéwa nàideniàcaté nàuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri iyú.

¹¹ Wáalíacawa casímáica nía siúcáiseḍe bàaluitécáiná nàideniaca nàuwichàanáwa matuíbanáiri iyú Dios irípiná. Píalíacuécawa Job iináwaná ìwali. Satanás yáalimáidacaté iicáwani cachàiníri iyú. Ewitaté Job yùuwichàacáanítawa manuísíwata, càicáaníta ìideniàcaté yùuwichàanáwa mamáalàacata; càmítaté iwènúada íiwítáisewa Dios íicha. Píalíacué nacáíwa idécanáamité Job yùuwichàacawa manuísíwata, néeseté Wacuèriná Dios imànicaté irí cayábéeri manuísíwata, máinícáiná Dios iicáca wapualé, catúulécaná nacái iicáca wía.

¹² Quéwa péemiàacué cayábani nuénánái yái tàacáisi máiníríca cachàini: Picácué píima “Báisi báisíswata, Dios yáaliéricawa”, picácué càì píima. Picácué nacái càì píima capíraléeri cáli ípidená ìwali, cáli ípidená ìwali nacái, càinácaalí áiba wawàsi ípidená ìwali nacái. Píimacaalícué “Báisíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Píimacaalícué “Càmíta”, iwàwacutácué báisíríca pitàacáica. Picácué píima: “Báisi báisíswata, Dios yáaliéricawa”, ipíchanácué Dios yùuwichàidaca píawa.

¹³ Aibanáicaalí péenácué yùuwichàacawa, iwàwacutá nasutáca níawawa Dios íicha. Aibanáicaalí casímái iwàwa, iwàwacutá nacántàaca casímáiri iyú Dios irí nàacaténá irí cayábéeri.

¹⁴ Aibacaalí cáuláica, iwàwacutá imáidaca ancianonái, níara icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Iwàwacutá imáidaca nía nasutácatená irí Dios, napusúacaténá nacái séenási ipùdàlicu idècunitàacá nasutáca irí Dios Wáiwacali ípidená ìwali.

¹⁵ Yá manuícaalí ancianonái íináidaca iwàwawa Dios ìwali ichùnlanápíná cáuláiquéeri, náalíacáináwa Wáiwacali iwàwaca

ichùnìaca cáuláiquéeri, yásí ichùnìacawa yái cáuláiquéerica, yá Wáiwacali yeedápináca íchani, yái uláicáica. Cáuláiquéeri imànicaalíté ibáyawanáwa, yásí Wáiwacali imàacaca iwàwawa ibáyawaná ícha.

¹⁶ Iná picàlidacué píchawa yái báawéerica pimàníricuéca piríwáaca, pisutáyacacuéwa píchawáaca pimàacáanápínacué piwàwawa ícha yái pibáyawanácuéca. Néese pisutácué píwaliwáaca Dios ícha ichùnìanápínacué pía. Cayábacaalí wáiwitáise Dios iicápiná, wàyacaalí nacái machacàníri iyú, néese wasutácaalí wíawawa Dios ícha, yásí Dios imànicué walí cayábéeri manuísíwata.

¹⁷ Piwàwalicué càinácaalíté iyáaná Dios yàasu profeta ípidenéericaté Elías. Yácata abéeri asiali wanacáiri, quéwa Elías isutácaté Dios manuísíwata ipíchanáté unía yúuwàacawa, yéewacaténáté báawéeyéi wenàiwica nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa. Yá máisiba camuí y medio canácaté unía; Dios imànicaté càide iyúwa Elías isutáaná ícha.

¹⁸ Néese Elías isutácaté Dios ícha àniwa unía yúuwàacaténáwa àniwa, yá yèepùaca unía yúuwàacawa àniwa cáli ìwali, yèepùà bànacalé yàaca ìyacanáwa.

¹⁹ Píacué nuénánáica, áiba péenácué iwènúadacaalí íiwitáisewa Dios itàacái ícha, néese piyúudàacaalícué iwènúadaca íiwitáisewa Dios irípiná àniwa, yá pimànicuéca píacawa cayábéeri manuísíwata.

²⁰ Péemíacué cayábani, cawinácaalí iwènúadéerica áiba wenàiwica ibáyawaná íchawa, idéca icùaca cabáyawanéeri ipíchaná yéetácawa méetàuculé Dios ícha càiripináta. Yá nacái Dios imàacapíná iwàwawa ibáyawaná manuírí ícha.

1 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Pedro abéeri apóstol Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá itàacái. Nutànàacué piri cuyàluta piácué camíiyéica ìya yàasu cáli ìnatawa, ìyéeyéica Ponto yàasu cáli ìnata, Galacia yàasu cáli ìnata nacái, Capadocia yàasu cáli ìnata nacái, Asia yàasu cáli ìnata nacái, Bitinia yàasu cáli ìnata nacái.

² Nutànàacué piri cuyàluta, piácué Wáaniri Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicanápináwa càide iyúwaté ìnàidáanáwa bàaluité. Dios idéca ibànùaca Espíritu Santo piwàwaliculécué masacàacaténácué imànica píiwitáise, yéewanápinácué píibaidaca abéerita Dios irípiná, pimànicaténácué nacái càide iyúwa ichùulianá. Jesucristo ìraná imusúacatéwa ícha cruz ìwali yéetácaalítéwa píchawalínácué, piácué yeebáidéeyéica itàacái, ìná Dios idéca imàacacué iwàwawa píbáyawaná ícha. Nusutácué Dios ícha píripinácué imàníinápinácué piri cayábéeri mawèníri iyú manuísíwata, imàacáanápinácué nacái píyaca matuíbanáiri iyú.

Una vida de esperanza

³ Wàacué Dios iri cayábéeri, yái Wáiwacali Jesucristo Yáanirica. Dios idéca iicáca wapualé manuísíwata, ìná idéca iwàlisàidaca wáiwitáise wadèñiacaténá wacáuca wàlisàíwa chènuníiséerica. Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri Jesucristo imichàacáinátéwa yéetácáisi ícha. Ìná yéewa manuíca wáináidaca wawàwawa idècunitàacá wacùaca Dios imàníinápiná walí càide iyúwaté ìmáaná.

⁴ Dios idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise yàacaténácué piri pìasu cawèníripináwa chènuníiséerica. Siùcáisede Dios icùaca iyaca píripinácué pìasu cawèníri cayábéeri, camíirica yéewa áiba imáalàidacani càiripináta.

⁵ Peebáidacáinácué Dios itàacái, ìná icùacuéca pía ichàini iyúwa, iwàsàacaténácué pía yàasu yùuwichàacáisi íchawa èeri imáalàacaalípináwa, càide iyúwaté ìnàidáanáwa imàníinápinácué piri cayábéeri macáita naicápiná.

⁶ Ìná yéewa casíimáicuéca piwàwa siùcáisede éwitàacáwa cawàwanáta iwàwacutácué piùwìchàacawa manuísíwata achúma èerínatàacá, manuíri yùuwichàacáisi iyú.

⁷ Péemíacué comparación: Nawasàaca oro ùuléeri quichái iyú needácaténá ícha macái wawàsi casaquèeri yéewanápiná masacàasíwaca yái oroca, cawènírica nacái, quírameníri nacái. Càita nacái yái piùwìchàanácuécawa yáalimáidacué iicáwa pía píasáidacaténácué peebáidaca Jesucristo itàacái básiíri iyú.

Piideniacaalícué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, yásí Dios iicácuéca peebáidáaná càiride iyúwa máiníri cawènica macái oro ícha, orocáiná imáalàapínacáitawa meedá áiba èeriwa. Iná peebáidacaalícué Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú, éwitacué piùwichàacáanítawa, yá Dios icàlidapínacué piináwaná cayábéeri iyúwa, imàacapínacué nacái piyaca cáimiétacanéeri iyú yáapícha, picamaláná mèlumèluíri iricuwa, Jesucristo yàacaalípináwa néese àniwa.

⁸ Cáininácuéca piicáca Jesucristo éwitacué càmicáanítàacáwa pidé piicácani pituí iyúwa. Càita nacái peebáidacuéca itàacái siùca, yái càmiricuécáwaca piicá, íná yéewa piyanídacuécawa casímáiri iyú manuísíwata Dioscáiná idéca isímáidacuéca pía. Eeri mìnánáì càmita náalimá nacàlidacani natàacái iyúwa cánacué yéewaná casímáica pía.

⁹ Peebáidacáinacué Jesucristo, íná idéca iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹⁰ Bàaluité Dios yàasu profetanái icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise néewáidacatéwa Dios itàacái ìwali cachàiníri iyú náalíacaténáwa càinápinácaalíté iyú wenàiwicanái yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Yáté nacàlidaca Dios itàacái íméerica Dios imànnínápinátécué píri cayábéeri mawèníri iyú.

¹¹ Bàaluité Espíritu Santo, Cristo ibànuèrica, imàacacaté Dios yàasu profetanái yáalíacawa Cristo yàanàanápinaté, yùuwichàanápinaté nacáiwa, iyáanápinaté nacái cáimiétacanéeri iyú chènuniré icamaláná mèlumèluíri iricuwa Dios yáapícha icùacaténá macáita. Néese profetanái néewáidacatéwa cachàiníri iyú náalíacaténáwa cawínápinácaalí wenàiwicacani, yái wenàiwica Dios imàaquéericaté nacàlidaca iináwaná ìwali ipíchawáiseté yàanàaca, càita nacái càicaalínápinácaalíté yéenáiwana yàanàaca. Néese profetanái nàináidacatéwa mamáalàacata ìwali náalíacaténáwa càinácaalíté ímáaná yái tàacáisi Espíritu Santo imàaquéericaté nalí.

¹² Quéwa Dios imàacacaté profetanái náalíacawa càminápinaté nàasu èeri pinátani yái tàacáisi Espíritu Santo imàaquéericaté nacàlidaca Dios inùmaliçuise; néese Dios imàacacaté náalíacawa yàacaté nalí tàacáisi píripínacué iyéeyéipínacaté madécaná camuí náamiwáise. Pidécuéca péemiaca Dios yàasu apóstolnái icàlidáaná píri Cristo itàacái, íméerica Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Nacàlidacatécué píri Espíritu Santo ichàini iyú, yái Espíritu Cristo ibànuèrica chènuníise. ¡Máini Dios yàasu ángelnái chènuníiséeyéi nawàwaca náalíaca néemiaca càinácaalí iyú Cristo iwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha!

Dios nos llama a una vida santa

13 Iná pimichàidacué píiwitáisewa píináidacaténácuéwa cáalíacáiri iyú. Picácué picàma, néese pìyacué cáimiétaquéri iyú, piicácaténácué píchawa cayába. Manuícué píináidaca píwàwawa Dios ìwali picùacaténácué matuìbanáiri iyú Dios imànínápínácué píri cayábéeri mawèníiri iyú Jesucristo yàanàacaalípíná àniwa.

14 Picácué pimàni píbáyawanáwa càide iyúwacué pimànínà bàaluité ipíchawáiseté píalíaca Dios ìwali. Néese peebáidacué Wáaniri Dios itàacái.

15 Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná yái Diosca imáidéericuéca pía.

16 Càité nacái profeta itànàaca Dios itàacái bàaluité; Dios ímacaté: “Piyacué mabáyawanéeri iyú, mabáyawanéericáiná núa”, ímaca yái Diosca.

17 Píalíacuéwa càmita Dios iicá abéeri wenàiwica íiwitáaná càiride iyúwa cayábéeri áibanái íicha, néese yùuwichàidapíná canánama báawéeyéi, ìwalíse yái báawéerica namànírica. Iná píimacaalícué Dios ìwali Wáaniricani, yá iwàwacutácué píaca iyéiníná mamáalàacata idècunitàacá pìyacuéca cháí èeri írìcu.

18 Dioscáiná idéca iwasàacuéca pía íicha yái píiwitáisemica canéerica iwèni, yái píawirináimi íiwitáiseca. Píalíacuéwa máinírícaté cawènica Dios íríni yái iwasàanácatécué pía yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Càmitaté ipáyaidani oro iyú, càmita nacái quírameníiri plata iyú, yái wawàsi imáalèeripínáca.

19 Néese Dios iwasàacaté wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa Cristo íiraná cawèníiri iyú, Cristo yéetácáinatéwa iyúwa sacrificio wáichawalíná. Bàaluité Dios ichùulíaca yàasu wenàiwica nanúanápinaté cordero iyúwa sacrificio nabáyawaná ìwalísewa, yái oveja wàlisài cayábéeri, canéerita isacàa. Càita nacái Cristo, yái cayábéerica íiwitáise, mabáyawanéeri nacái yéetácátéwa wáichawalíná yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

20 Bàaluitésíwata èeri ipíchawáiseté, yaté Dios ínáidacawa ibànúnápinaté Cristo yéetáanápináwa èeri mìnánái íichawalíná. Cristo idéca yàanàaca malééná èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, iyúudàacaténácué pía.

21 Cristo idéca imàacacué peebáidaca Dios itàacái, yái Dios imichàidéericaté Cristo yéetácáisi íicha. Néeseté Dios imàacaca Cristo iyaca yáapicha chènuniré cámiétacanéri iyú, icamaláná mèlumèluíri írìcuwa icùacaténá macáita. Càita peebáidacuéca Dios, picùacuéca pìyaca nacái Dios imànínápínácué píri cayábéeri.

22 Peebáidacuéca càide iyúwa íimáaná yái tàacáisi báisíríca, íná Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise cáininácaténácué piicáca áibanái báisíiri iyú cawínácaalí

wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, piicáanápínacué nía càiyéide iyúwa péenánaiwa Wáiwacali ìwalisená. Iná iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa mabáyawanéeri iyú, báisíiri iyú nacái, macáitacué pichàini iyúwa.

²³ Dios idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise pidèniacaténácué picáucawa chènuníséerica. Càmitacué Dios yàa picáuca imáalèeriwa càide iyúwacué pisèenáimi imànínáté cháí èeri irícu. Néese yái Dios cáurica, càníirica imáalàawa, idéca iwàlisàidacuéca píiwitáise itàacái iyúwa, yái tàacáisi peebáidéericuéca.

²⁴ Càité nacái profeta itànàacaté Dios itàacái íiméerica:

“Càide iyúwa masicái idaluériwa imáalàacaaliwa ráunamáita, càide iyúwa nacái íiwichi yúuwàacaaliwa masicái íicha, càita nacái wía wenàiwicaca canánama: Ewita càasuýéicaalí wía, cáalíacáiyéicaalí wía nacái, càicáaníta wàyacáita maléená èerita cháí èeri irícu.

²⁵ Quéwa Wáiwacali itàacái ìyaca càiripináta”, càité íimaca yái profetaca. Yái Wáiwacali itàacái, yácata tàacáisi nacàlidéericatécué píri píalíacaténácuéwa Jesucristo iwasàacuéca pía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha.

2

¹ Iná piúcacué píichawa píiwitáise báawéerimiwa macái íiwitáaná, macái chìwái nacái, macái nacái pucháibáanácué píiwitáiseca, yá nacái macái báawáanácué piicáca áibanái nàasu cawèníiri ìwalíse, yá nacái macái báawéeri tàacáisi íiwitáaná picàlidéericuéca áibanái ìwali.

² Péemíacué comparación: Máini quíraslínái icutáca ìnisi yáawamita nachàiniadacaténá naináwa. Càita nacái iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali cachàiníiri iyú, yái machiwéeri tàacáisica, pichàiniadacaténácué píiwitáisewa Dios ìwali, àta Jesucristo yàanàacataléta iwasàacaténácué pía macái báawéeri íicha.

³ Càita iwàwacutácué péewáidacawa Dios itàacái ìwali píalíacáinácuéwa báisíiri iyúcani Wáiwacali íicáca wapualé manuísiwata.

Cristo, la piedra viva

⁴ Abédanamacué pimànica píiwitáisewa Wáiwacali yáapicha mamáalàacata. Péemíacué comparación: Aibanái imàníiyéicaté íba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba canácáináté iwèni naicácani. Càita nacái abénaméeyéi èeri mìnánái caná iwèni naicáca Wáiwacali, quéwa Dios idéca ibàlùadacani iyúwa abéeri cachàiníiri náicha canánama. Yái Wáiwacali, càicanide iyúwa manuírí íba cáuri Wáiwacali yàacáiná wacáuca càníiri imáalàawa.

⁵ Píacatacué càiyéide iyúwa cáuyéi íba, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Dios idéca iwacáidacuéca pía irípináwa. Càicuéca píade iyúwa manuírí templo cayábéeri, Dios imàníríca icapèepináwa, Espíritu Santo iyacaténá irícu. Dios idéca masacàaca imànicuéca píiwitáise píibaidacaténácué abéerita irípiná càide iyúwa sacerdotenái mabáyawanéyeyéi, isutéeyéica Dios ícha áibanái irípiná, pimànicaténácué nalí cayábéeri nacái, pimàacacaténácué nacái píawawa Dios irí, píacaténácué irí cayábéeri nacái. Yácata sacrificio Dios iwàwéericuéca pimànica irípiná píiwitáise cayábéeri yáapichawa. Yá casímáipínácué Dios iicáca píasu sacrificio píyacáinácué abédanamata Jesucristo yáapicha, yái yéetéericatécué píichawalíná píibáyawaná ìwalíse.

⁶ Aiba profeta itànàacaté càiri tàacáisi bàaluité Dios inùmalícuíse. Dios ímacaté:

“Càide iyúwa wenàiwica yeedácaalí cayábéeri íba manuírí idàbacaténá imànica capíi dàalanama, càita nacái nubànùapíná israelitanái iríwa nacuèrinápiná, níái iyéeyéica Jerusalén iyacàlená irícu, áibaalí ípidenéri Sión. Máiní cayábéeri íiwitáise yái nacuèrinápináca nubànùèripínáca nalíwa, máiní nacái nùasu wenàiwicanái iwàwacutácani. Càicanide iyúwa cayábéeri íba manuírí, máiníri iwàwacutácawa nacái capíi irípiná, yái íba wenàiwica needéerica nadàbacaténá namànica capíi. Cawinácaalí yeebáidéeyéipínáca itàacái, yái nacuèrináca, càmita achúma nawàwa neebáidáaná ìwalísewa, numànipinácáiná nalíwa macáita càide iyúwaté núumáaná nalí”,

càité ímaca yái Diosca.

⁷ Máinícué cawènica pirí yái íbaca, yái Jesucristoca, píacué yeebáidéeyéica itàacái, quéwa Dios imànipíná cachàiníri iyú áibanái irí càmíyéica yeebáida Jesucristo itàacái càide iyúwa yàasu profetanái itànàaná Dios itàacái bàaluité. Náimaca:

“Níái imàníyéicaté íba icapèená, náucacaté náichawa abéeri íba, canácáinaté iwèni naicácani. Quéwa siùcade máiníri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéricaté”,

ímacaté yái profetaca icàlidacaténáté Jesucristo iináwaná.

⁸ Càita nacái áiba profeta itànàacaté Dios itàacái Jesucristo ìwali. Ímacaté:

“Aibanái càmítapíná neebáida itàacái, calúapíná nacái naicácani”,

cài ímaca yái tàacásica. Siùca báawaca naicáca Jesucristo càmíciná neebáida Dios itàacái. Yá Dios yùuwichàidapíná níawa càide iyúwaté ínàidáanáwa bàaluité.

⁹ Quéwa Dios idéca yeedácuéca pía yéenibepináwa, íná yéewa càicuéca píade iyúwa abéeri wenàiwica yàawiría. Wacuèriná Dios idéca imàacacué pía sacerdotenáipíná, píibaidacaténácué

irípiná, pisutácáténá Dios ícha wenàiwicanái irípiná, piacáténacué nacái cayábéeri Wacuèriná Dios iríwa. Càicuéca piade iyúwa abéeri cáli néeséeyéi mabayawanéeyéica, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa íbaidéeyéipiná abéerita Dios irípiná. Càita Dios idéca imànicuéca pírí yéewanápinacué picàlidaca iináwaná ìwali idéca imànica madécaná cayábéeri íchàini manuíri iyúwa, yái Dios imáidéericatécué pía catéeri ícha, yái pibáyawanáca pimàníricatécué càmicaalíté pialía Dios ìwali. Dios idéca imáidacuéca pía amalácáténacué imànica píiwitáise yéewanápinacué piyaca Dios icamalá irìcu, náapicha macáita yáaliéyéica Dios ìwali.

¹⁰ Bàalutité piyacuéca càide iyúwa canéeyéi yàawiría, quéwa siùcade Dios icuèyéicuéca pía. Bàalutité càmitacué pialíawa Dios iicáca pipualé, quéwa siùcáisede pialíacuéwa Dios iicáca pipualé manuísíwata.

Vivan para servir a Dios

¹¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutacué pícha wawàsi manuísíwata piicáanápinacué píawa iyúwa wenàiwica yèepuníyéicawa déeculé yàasu cáli íchawa, idècunitàacá piyacuéca cháí èeri irìcu, yácáinacué piasu cáli iyaca chènuniré. Picacué pimàni báawéeri càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná, yái píiwitáise imàníricuéca ùwicái píipunita, ipíchanacué picaláacawa Dios ícha.

¹² Piyacué machacàníri iyú cháí èeri irìcu yéewanápiná áibanái càmiyéica yeebáida Dios naicáca yái cayábéerica pimàníricuéca. Siùca nataánicué piwali báawéeri iyú càide iyúwacué pidéca nacáicaalícué pimànica pibáyawanáwatá. Quéwa pimànicaalícué cayábéeri siùcade, yásí áibaalípiná nàapináca Dios irí cayábéeriwa Dios yéemlacaalípiná èeri mnanái iináwaná ìwali càinácaalíté namànírica, càinácaalíté nacái nàyaca.

¹³ Pimànicué càide iyúwa nachùulianacué pía, macáita icuèyéicuéca piasu cáli, piásáidacáténacué cayábéeri íiwitáise yái Wáiwacalica. Peebácué itàacái yái náiwacalináca icuèricuéca piasu cáli.

¹⁴ Pimànicué càide iyúwa nachùulianacué pía, níara gobernadornáí náiwacaliná íbànuyéicuéca piatalé nacapèedáidacáténá báawéeyéi íiwitáise, namànicaténá nacái áibanái irí cáimiétaquéri iyú, cawinácaalí imàníyéica cayábéeri.

¹⁵ Dios iwàwacáinacué pimànica cayábéeri, yéewanápinacué càmita náalimá nacháawàaca piináwaná ìwali, áibanái máiwitáiséeyéica càmiyéica iwàwa yáaliacawa.

¹⁶ Báisíta pidènicué abéerita Píiwacaliwa chènuníiséerica, yái iwasèericatécué pía báawéeri ícha. Quéwa càmita Wáiwacali

iwasàacué pía pimànicaténacué pibáyawanáwa meedá. Néese pimànicué abéerita càide iyúwa Dios ichùullaná, yàasu wenàiwicacáinacué pía.

17 Piicacué macái wenàiwica cáimiétaquéri iyú. Cáininacué piicáca macái yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níacáinacué péenánáica nía Wáiwacali ìwalísená. Piacué Dios icàaluíná. Piacué nacái ìmiétacaná yái wenàiwica icuèricuéca piasu cáli.

El ejemplo del sufrimiento de Cristo

18 Piacué áibanái yàasu wenàiwicaca, ìbaidéeyéica mawèníiri iyú. Peebáidacué piiwacali itàacáiwa cáimiétaquéri iyú, càmita abéta níái ichùulièyécuéca pía éeréri iyú, néese nía nacái báawéeyéica ìwitáise, imàniyéicuéca piri báawéri.

19 Cayábaca Dios iwàwa iicáca pìdenìacuéca yùuwichàacáisi matuíbanáiri iyú mabáyawanácaalícué pía, piùwichàacaalícuéwa càì pisímáidacaténá Dios.

20 Quéwa pimànicaalícué pibáyawanáwa, néese pìdenìacaalícué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía, néese càmitacué cawèni Dios iicáca piùwichàanáwa, cabáyawanácáinacué pía meedá. Quéwa nàuwichàidacaalícué pía ìwalíse yái cayábéerica pimànírica, néese pìdenìacaalícué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, yási cawènica Dios iicacué piùwichàanáca.

21 Yácáiná Dios imáidacatécué pía pìdenìacaténacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú nàuwichàidacaalícué pía ìwalíse yái cayábéerica pimànírica. Cristo yùuwichàacáinatéwa píchawalínacué yáasáidacaténacué piri iwàwacutacué pimànica càide iyúwaté Cristo imàníiná.

22 Canácatáita Cristo imànité ibáyawanáwa, canásíwata. Càmitaté ichìwáida wenàiwica, ibatàa abéeripináta.

23 Nacuísacaté náichawani báawéri iyú, quéwa càmitaté itàani báawéri iyú nalí. Nàuwichàidacaté Cristo, quéwa canátaté ibáulianá nía. Néese imàacacaté yáawawa Dios irí mamáalàcata, yái yùuwichàidéeripináca báawéeyéi wenàiwica machacàníiri iyú.

24 Cristocata yái itéericaté ìwaliwa wabáyawaná yùuwichàanápinátéwa wabáyawaná ìwalíse iiná iyúwa cruz ìwali. Yáté Cristo yéetacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíse, yéewanápiná wamàacaca wáichawa yái báawéerica wamànírica. Càité Cristo yéetacawa yéewanápiná wàyaca machacàníiri iyú Dios iicápiná. Nacapèedáidacaté Cristo cabèesi iyú báawanama ipíchawáiseté natàtàacani cruz ìwali. Inacué Cristo icháuná ìwalíse idéca píiwitáise ichùnìacawa pibáyawaná ìchacuéwa.

25 Quéchatécáwa piméeràacatécuéwa méetàuculé Dios ícha càide iyúwa ovejanái iméeràacaalíwa canéeyéica icuèriná.

Quéwa pidécuéca piwènúadaca piíwitáisewa Cristo irípiná yái icuèricuéca piíwitáise cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáwa.

3

Cómo deben vivir los casados

¹⁻² Càita nacái piácué inanái canìríiyéica, pimànicué càide iyúwa pinìri iwàwáaná. Yásí níara abénaméeyéi camíiyéicatàacáwa yeebáida Jesucristo itàacái nawènúadapiná irí náiwitáisewa, éwitacué càmíicáaníta pialàa nía báawanama, naicácáiná pimànicuéca cayábéeri, piyacaalícué machacànìiri iyú nacái pinìri yáapichawa piàcaténácué ímiétacaná càide iyúwa Dios ichùullanácué pía.

³ Piácué inanái canìríiyéica, picácué máini píináidáanicawa ìwali càinácaalícué iicácanáwa. Picácué máini pichùnìlaca piíwita íbáináwa cawèníiri iyú. Càita nacái picácué máini picùada piwaliwa oroíri tùliquìchi cawèníirica. Picácué nacái máini picutáca pibàlepináwa máinìiri cawènica.

⁴ Néese pichùnìlacué cayába piíwitáisewa piwàwalícuésewa. Picácué cachàini piicáca piawawa áibanái ícha, néese pimànicué áibanái irí éeréeri iyú. Yásí casíimáicué Dios iicáca piíwitáise càiride iyúwa wawási cayábéeri iicácanáwa, camíiri imáalàawa.

⁵ Càité nacái inanái namànica bàaluité, Dios yàasu wenàiwicaca. Nachùnìlcaté náiwitáisewa cayábéeri iyú nawàwalícuésewa bàaluité, yaté cawènica Dios iicáca náiwitáise. Manuícate nàináidaca nawàwawa Dios ìwali imànínapinaté nalí cayábéeri càide iyúwaté ímáaná nalí. Namànicaté nacái càide iyúwa nàacawéeri iwàwáaná.

⁶ Càité Sara imànica, úai Abraham ínuca. Umànicaté càide iyúwa Abraham iwàwáaná. Yaté úumaca ìwali “nuíwacalí”. Yá càicuéca píade iyúwa Sara ídunái pimànicaalícué cayábéeri piacawéeri iríwa, càmicaalí nacái cáalu piácué.

⁷ Càita nacái piácué aslanái cáinuíyéica. Piyacué píinu yáapichawa cáalíacáiri iyú. Peedácué úasupiná piàcaténácué uímiétacaná. Pimànicué càì ulí cayábéeri cáalíacáiri iyú càmíicáiná cachàini úa càide iyúwacué cachàiníná pía. Piácué uímiétacaná nacái Dioscáiná idéca imànica ulí cayábéeri mawèníiri iyú yàacatená ucáuca camíiri imáalàawa càide iyúwa imànínacué pirí. Piácué uímiétacaná yéewanápiná Dios yeebácuéca pirí pisutáanácué ícha.

Los que sufren por hacer el bien

⁸ Siúcade péemíacué cayába, macáitacué pía. Abédanamacué pimànica piíwitáisewa piapichawáaca, piicáyacacatenácuéwa catúlécaneeri iyú, cáininéeri iyú nacái, abémisanacáinácué pía

Wáiwacali ìwalíisená. Piicácué pipualéwáaca. Picácué cáimacái piicáca píawawa áibanái íicha.

⁹ Picácué pimàni irí báawéeri cawinácaalí imàníricuéca piri báawéeri. Picácué nacái picuísani éwita icuísacaalícué pía. Néese pitàanicué irí cayábéeri iyú, pimànicué irí cayábéeri nacái, Dioscáiná imáidacatécué pía imànicaténácué piri cayábéeri.

¹⁰ Càité áiba profeta idéca itànàaca Dios itàacái:

“Piwàwacaalí pìyaca manùba èeri casíimáiri iyú, yá iwàwacutá picùaca pinènewa pitàanicáicha báawéeri tàacáisi, picùaca nacái pinùmawa ipíchaná picàlidaca pichìwawa.

¹¹ Piwènúada píiwitáiseba báawéeri íicha, yá pimàni cayábéeri. Píalimáida macái pichàini iyúwa piyacaténá matuìbanáiri iyú áibanái yáapicha; picácué pipélicia nía.

¹² Yácáiná Wacuèeriná Dios icùaca wenàiwica iyéeyéica machacàniri iyú Dios iicápiná, yeebá nacái nasutáaná íicha; quéwa Dios yùuwideca imànica wenàiwica imàníiyéica ibáyawanáwa”,

íimaca yái Dios itàacáica.

¹³ Batéwa macái wenàiwica cayába naicápinácué píawa pimànicaalícué cayábéeri mamáalàacata, yá càmítacué nàuwichàida píawa.

¹⁴ Quéwa éwita nàuwichàidacaalí píawa ìwalíise yái cayábéerica pimàníricuéca, càicáaníta Dios imànipinácué piri cayábéeri. Picácué cáalu pía piùwidenái íichawa. Picácué nacái achúma píináidacawa piwàwawa.

¹⁵ Néese placué Píiwacali Cristo icàaluínináwa macái piwàwalícuéseba. Aibanáicaalícué isutá yéemiawa pía càinácaalí peebáidéerica, yá picàlidacué nalí Jesucristo iináwaná, yái peebáidéericuéca itàacái. Picàlidacué nalíni cáimiétaquéri iyú, éeréeri iyú nacái.

¹⁶ Pimànicué cayábéeri, yéewanápiná áibanái itàanicaalícué piwali báawéeri iyú peebáidacáinácué Cristo itàacái, yásí báica nía nataacái báawéeri ìwaliwa, pimànicáinácué abéerita yái cayábéerica.

¹⁷ Pimànicaalícué pibáyawanáwa, yásí piùwichàapinácuéwa pibáyawaná ichùuliacawa. Quéwa caná iwèni Dios iicá yái piùwichàanácuécawa cabáyawanácáinácué pía meedá. Quéwa Dios imàacacaalícué áibanái yùuwichàidaca pía ìwalíise yái cayábéerica pimàníricuéca, yásí máini cawènica Dios iicácuéca piùwichàanáwa, càmicáinácué cabáyawaná pía.

¹⁸ Yácáiná Cristo nacái yùuwichàacatéwa mabáyawanéeri iyú. Cristo yéetacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, abé yàawiríata, néese càmíta quirínama yéetácawa. Cayábéericaté iiwitáise yái Cristoca, quéwa càicáaníta yùuwichàacatéwa wáichawalíná, wía báawanaméeyéica itecaténá wía Dios yàatalé,

yéwanápiná nacái cayábaca wáapicha Dios. Yéetácátéwa càide iyúwa wenàiwica, quéwa cáucaté iwàwa cáuri mamáalàacata.

¹⁹ Néese idécanáamité Cristo yéetácawa, yáté yàacawa iwàwa cáuri iyú yàacáténaté iicáca infierno iriculé icàlidacáténaté nalí tàacáisi, níara yéetéyémicawa báawéeyéica íiwitáise nadacuèyéica presoíri iyú.

²⁰ Níacata camíiyéicaté yeebáida Dios itàacái bàaluité Noé yàasu èerimité. Idècunitàacá Noé imànicaté arca, yái manuíri lancha nacáirica, yáté Dios idècunlacawa quiríta nawènúadacáténaté náiwitáisewa báawéeri íicha, níara èeri mìnanaíca. Ochocaté namanùbaca níai Noénáica yeebáidéeyéicaté Dios itàacái nawàlùacáténátéwa arca iriculé, yá cáucaté nía manuíri yéesacái íicha, inuéricaté áibanái èeri mìnanaí canánama.

²¹ Yái yéesacái íimáanáca càicanide iyúwa wabautizáanáwa úni yáaculé, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Càide iyúwaté arca iwasàanaté Noénái úni yéesacái íicha, càita nacái Jesucristo iwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha weebáidacaalí Jesucristo itàacái wabautizácaténáwa úni yáaculé. Jesucristo yáalimá iwasàaca wía imichàacáinátéwa yéetácáisi íicha. Yái wabautizáanáca, càmita íimáaná wàapìdacáita wáichawa meedá, néese íimáanáca wasutáca Dios íicha wawàsi imàcáanápiná iwàwawa wabáyawaná íicha, ichàniadacáténá wía nacái yéewanápiná wàyaca machacàníiri iyú Dios iicápiná.

²² Jesucristo imichàacátéwa chènuniré, yá iyaca siúcáisede Dios yéewápuwáise icùacáténá macáita Dios yáapicha, macáita ángelnái, macáita demonio íiwacanánái nacái icuèyéica yàasu cáliwa chènuníiséyéi, cháí èeri irícu nacái.

4

Servir según los dones recibidos de Dios

¹ Cristo yùuwichàacátéwa iiná iyúwa, íná càita nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa yéewanápinácué màulenáca pía piùwichàacáténáwa Cristo irípiná matuìbanáiri iyú. Wàuwichàacaalíwa wainá iyúwa Cristo irípiná weebáidacáiná itàacái, yásí chuìca wáicha wabáyawaná, yái wáiwitáise bàaluisàimi cabáyawanéerica.

² Néese idècunitàacá pìyacuéca cháí èeri irícu, yá pimànipinácué càide iyúwa Dios iwàwáaná, camíiritacué càide iyúwa píiwitáise bàaluisàimi iwàwáaná.

³ Bàaluité piúcacátécué madécaná èeri pimànicaténácué càide iyúwa èeri mìnanaí imàníiná camíiyéica yeebáida Dios itàacái. Pimànicatécué báawéeri macái íiwitáaná mamáalàacata mabáiníiri iyú áibanái yàacuésemi. Pimànicatécué nacái piiná iyúwa yái camíirica Dios ibatàa wenàiwica imànica.

Picàmacatécué nacái manuíri fiesta irìcu, piyáacaalítécué piyáacaléwa manuí máiwitáiséeri iyú áibanái yáapicha icáméeyécué piápicha báawanama, imàníyecatécué piápicha nacái máini báawéeri wawàsi nainá iyúwa piàcaténacué ídolo icàaluíná, níai cuwáinái yéenáiwána.

4 Siùcacué piacawéeyéiná bàaluisàna náináidacawa naicáidacuéca pirí, natàanicué nacái piwali báawéeri iyú càmicáinacué quirínama piacawéeridaca nía namànicaalí nabáyawanáwa manuísíwata málaléqueri iyú.

5 Quéwa áiba èeriwa iwàwacutápiná nabàlùacawa Dios ípunita, yái Dios icàlidéeripiná iwàwacutáana nàuwichàacawa nabáyawaná ichùuliacawa, macáita báawéeyéi, níai cáuyécáwaca, nía nacái yéetéeyémicawa.

6 Níai yéetéeyémicawa yebáidéeyecaté Jesucristo itàacái cháí èeri irìcu néemíacaté yái cayábéeri tàacáisica yéewanápinaté nadèniaca nacáucawa càmíri imáalàawa Dios yáapicha, éwitaté iwàwacutácáaníta néetácawa càide iyúwa macái èeri mìnanaí.

7 Siùca mawiénicani yái èeri imáalàanápinácawa. Iná picùacué piawawa cayába pisutácáténacué piawawa Dios ícha cáimiétaquéri iyú iyúwa cáalíacáiyéi.

8 Máini iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yásí wamàacaca wawàwawa nabáyawaná ícha, càinácaalí báawéerica namànírira walí, yéewanápiná nacái Dios imàacaca iwàwawa wabayawaná ícha.

9 Peedácué piataléwa áibanái wenàiwica casímáiri iyú, yebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Picácué calúa pía íwalíise, néese piyúudàacué wenàiwica yebáidéeyéica Jesucristo itàacái nèepunícaalíwa déeculé nacapèe íchawa.

10 Dios idéca imàacacué pirí chàinisi abéechúanaméeri iyú pimànicaténacué píibaidacaléwa Dios irípiná. Dios imàacacué pirí piasu cawèníri nacái, càide iyúwa iwàwáanácué imàacaca piríni, yéewanápinacué piyúudàayacacawa. Iná pimànicué cayábéeri piríwáaca càide iyúwa Dios ichàiniadáanácué pía.

11 Picàlidacaalícué Dios itàacái, picàlidacué nalíni càide iyúwa Dios itàacái ímáaná. Piyúudàacaalícué áibanái, piyúudàacué nía càide iyúwa Dios imàacáanácué pirí chàinisi. Càinácaalícué pimàni, pimànicué macáita machacàníri iyú, mabayawanéeri iyú nacái yéewanápiná áibanái wenàiwica neebáidaca Jesucristo itàacái nàacaténá Dios irí cayábéeri. Jesucristo icùapiná macáita càiripináta íiwitáise cachàiníri iyúwa, icànéerica mèlumèluíri iyú chènuniré. Báisíta, amén.

Sufrir como cristianos

12 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca. Manuíri yùuwichàacáisi idéca yàanáca piwalicué. Picácué píináidawa manuísíwata piicáca yái manuíri yùuwichàacáisica

yáalimáidéericuéca iicáwa pía càide iyúwa quichái masakàacaalí imànica oro, yáasáidacaténá asásísí báisícaalícué peebáida Cristo. Picácué pínáidawa camínápinácué iwàwacutá piùwichàacawa.

¹³ Néese casímáicué piwàwa manuísíwata píalimácáinácué píideníaca piùwichàanáwa Cristo irípiná càide iyúwa Cristo ìideníanaté yùuwichàanáwa, yéewanápinácué piyanídacawa cachàiníwanái Cristo yàanàacaalípiná cachàiníri iyú, icamaláná mèlumèluíri irícuwa, icùacaténá macáita íiwitáise cachàiníri iyúwa.

¹⁴ Casímáipinácué piwàwa áibanái itànícaalícué píwali báawéeri iyú ìwalíise yái peebáidáanácuéca Cristo itàcái. Yá casímáipinácué piwàwa yácáiná Espíritu Santo yàacawéeridacuéca pía mamáalàacata icùacaténácué píiwitáise Dios ichàini manuírí iyú.

¹⁵ Càmita nutàaní yùuwichàacáisi ìwali yàanèrica èeri mìnánái ìwali inuéyéica wenàiwica, nía nacái cayéedéeyéica, nía nacái imáníiyéica báawéeri áibanái irí; nía nacái máiníiyéica iwàwaca isutáca yéemíawa áibanái yàasu tàacáisi ìwali.

¹⁶ Quéwa piùwichàacaalícuéwa ìwalíise yái peebáidáanácuéca Cristo itàcái, picácué báí pía ìwalíise, néese píà Dios irí cayábéeri náalíacáinácué píwali Cristo yàasu wenàiwicaca pía.

¹⁷ Idéca yàanàaca nàasu èeri Dios idàbacatáipináta yùuwichàidaca èeri mìnánái nabáyawaná ìwalíise. Quéechacáwa Dios yùuwichàida wía siuca, wía Dios yéenibeca. Dios idéca idàbaca imàacaca wàuwichàacawa càide iyúwa wenàiwica icapèedáidacaalí yéenibewa, íná yéewa wáalíacawa máinípiná cachàiníwanái Dios yùuwichàidaca èeri mìnánái manuísíwata, cawinácaalí camíiyéica yeebáida Dios itàcái.

¹⁸ Iwàwacutá wàuwichàacawa manuísíwata cháí èeri irícu, éwita Dios yàasu wenàiwicacáníta wía, Dios yéewáidacáiná wía yùuwichàacáisi iyú àta wàacatalétawa èeri íicha. Iná wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápiná cabáyawanéeyéi wenàiwica càiripináta, cawinácaalí nacái báawéeyéica iicá Dios.

¹⁹ Iná wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, Dios iwàwacaalí wàuwichàacawa Cristo irípiná, yá iwàwacutá wamànica cayábéeri mamáalàacata, wamàacacué nacái wíawawa Dios icáapi irículé icùacaténá wía, yái Dios idàbéericaté wía, imáníiripináca nacái walí càide iyúwaté íimáaná.

5

Consejos para los creyentes

¹ Siùcade nuwàwaca nùalàacuéca pía píacué ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàcái, ìwacáidáyaquéeyéicawa yàcalé imanùbaca. Ancianoca núa

nacái càide iyúwacué pía. Nuicácaté Cristo yùuwichàacawa cruz ìwali, yá nucàlidaca iináwaná ìwali. Néese Cristo yàanàpinácaalí àniwa icamaláná mèlumèluíri irìcuwa, yásí wàyapiná Cristo yáapicha cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá yáapicha macáita.

² Píacué ancianoca, picùacué Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, níara wenàiwica Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Péewáidacué nía, picùacué nía cáininéeri iyú càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáiwá. Picùacué nía casímáiri iyú càide iyúwa Dios iwàwáaná. Píacué ancianoca, picácué picutá madécaná plata. Néese píibaidacué Dios irípiná picùacaténácué yéenibe cayába macái pichàini iyúwa piwàwalicuísewa.

³ Picácué pichùulia nía cachàiníiri iyú; picácué piwàwa náiwacalicuéca pía, níái Dios imàaquéeyéicuéca picùaca. Néese picùacué nía cayábéeri iyú, pìyacué nacái machacàníiri iyú Dios iicápiná, píasáidacaténácué nalí càinácaalí Dios iwàwáaná nàyaca.

⁴ Yá áibaalípiná Wáiwacali yàanàpiná, yái Wáiwacalisíwaca, wía ancianoca icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, càide iyúwa pastor icùacaalí yàasu ovejanáiwá cáininéeri iyú. Wacùacaalí nía cayábéeri iyú, yásí Wáiwacali yàapiná walí wàasu coronawa càmíiri imáalàawa, wáiwita ìwalíripiná, yá wàyapiná Wáiwacali yáapichawa icamaláná mèlumèluíri irìcu càiripináta, cáimiétacanéeri iyú, wacùacaténá macáita yáapicha.

⁵ Càita nacái píacué càmíiyéica máini béeyéi, píacué ancianonái ímiétacaná, níái icuèyéica wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Pimànicué nacái càide iyúwa nàalàanácué pía. Píacué píimiétacanáwáaca piyúudàayacacuéwa, picácué cáimacái piicáca píawawa, càide iyúwa Dios itàacái ímáaná, abéeri Dios yàasu wenàiwica itànèericaté:

“Dios yùuwideca imànica wenàiwica icàlidéeyéica iináwanáwa càmítasa nawàwacutá Dios, quéwa Dios imànica cayábéeri mawèníiri iyú nalí cawinácaalí yáaliyéicawa nawàwacutáca Dios iyúudàaca nía”,

íimaca yái Dios itàacáica.

⁶ Iná píacué Dios icàaluíniná, yái cachàiníríca náicha canánama; pimànicué nacái càide iyúwa ichùullanácué pía. Picácué máini cachàini piicáca píawawa Dios iicápiná, picácué máini cáimacái piicáca píawawa. Néese áibaalípiná yàanàcatáipinátaacué péenáiwaná, èeri imáalàapinácaalíwa, yásí Dios imànicué píri cayábéeriwa wenàiwicanái iicápiná.

⁷ Picàlidacué Dios irí yái cáalúunácuéca píináidacawa, néese manuícué píináidaca Dios ìwali, píibàacué piwàwawa iwéré, Dioscáiná iwàwalicuéca pía mamáalàacata, icùacuéca nacái pía.

8 Picùacué cayába píawawa cáalíacáiri iyú ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa. Piicácué píchawa cayába ipíchanácué piùwide Satanás yáalimáidaca pía, piwènúadacáchacué píiwitáisewa Dios ícha. Satanás, yái ícháawáidéerica waináwaná ìwali, yèepunícawa yáalimáidaca wenàiwica yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, imàacacaténá nacaláacawa Dios ícha càide iyúwa león cháwi nacáiri caluérica yèepunícaalíwa, ícháánica, canàicáináni, icutáca iyáapináwa wenàiwica.

9 Peebáidacué Jesucristo itàacái cachàiníiri iyú, yéewacaténácué pibàlùacawa tàì ímèeri iyú Satanás ípunita, ipíchanácué piwènúada píiwitáisewa Dios ícha. Càmitacué pía abéta yùuwichàawa Cristo irípiná. Néese péenánácué iyéeyéica macái cáli ínata imanùbaca, nàuwichàaca nacáíwa siùcata Cristo irípiná càide iyúwacué piùwichàanáwa, neebáidacáiná itàacái.

10 Quéwa idécanáamicué piùwichàacawa Cristo irípiná achúma èerita, yásí Dios ichàiniadacué píiwitáisewa cayábèeri iyú peebáidacaténácué Jesucristo itàacái macàaluínáta tàì ímèeri iyú cachàiníwanái mamáalàacata. Yái Diosca, yácata yái cáininéerica íicáca wía manuísíwata, imáidacaté wía wáyáanápiná abédanamata Jesucristo yáapicha, wacànacaténá mèlumèluíri iyú yáapicha càiripináta Dios icamaláná irícu chènuniré.

11 Wàacué Dios irí cayábèeri icùapinácáiná macáita càiripináta ichàini manuírí iyúwa. Báisíta, amén.

Saludos finales

12 Nubànùacué pirí yái achúmèerína cuyàlutaca Silvano yáapicha, áibaalí ípidenéerica Silas, yái wéenasàirica yeebáidéerica Jesucristo itàacái. Manuíca nuínáidaca nuwàwawa Silvano ìwali imànínápiná cayábèeri càide iyúwa nusutáaná ícha. Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca nùlàacaténácué pía éerèeri iyú, nucàlidacaténácué pirí nacái Dios idéca imànicuéca pirí cayábèeri mawèníri iyú yáasáidacaténá cáininácuéca íicáca pía báisíri iyú. ¡Peebáidacué itàacái mamáalàacata cachàiníri iyú!

13 Níái iyéeyéica cháí Babilonia iyacàlená irícu yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, Dios yeedéeyéica yàasunáipináwa càide iyúwa yeedáanácué pía, nawàwalicué pía. Càita nacái Marcos yái nuíquéerica càiride iyúwa nuíríwa iwàwalicué nacái pía.

14 Pitàidáyacacuéwa cayábèeri iyú càide iyúwa abémisana. Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápinácué pìyaca matuíbanáiri iyú, píacué Cristo yàasu wenàiwicaca.

2 SAN PEDRO

Saludo

¹ Núa Simón Pedro nubànùacué piri cuyàluta. Núacata abéeri Jesucristo yàasu wenàiwica, yàasu apóstol nacái Jesucristo ibànuèrica nucàlidacaténá itàacái. Nubànùacué piri yái cuyàlutaca, piacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái cáimiétaquéri iyú abédanama càide iyúwa weebáidáaná. Càita Wacuèriná Dios yái Jesucristoca, idéca imànica walí macáita abédanamata, icùacáiná wenàiwica machacàníiri iyú, yái Jesucristo iwasèrica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

² Nusutácué Dios ícha pirípinácué imàacáanápínácué píalíacawa Dios ìwali manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata, Wáiwacali Jesús ìwali nacái, yéewanápiná namànicuéca piri cayábéeri mawèníiri iyú manuísíwata, namàacacaténácué nacái pìyaca matuíbanáiri iyú.

Cualidades del cristiano

³ Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini iyúwa, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, íná wadèniaca macáita yái chàinisi wamáapuèrica wàyacaténá siúcade càide iyúwa Dios iwàwáaná wacáuca càmíiri imáalàawa yáapichawa, wàacaténá nacái Dios iyéininá machacàníiri iyú. Càité Dios imànica walí imàacacaalíté wáalíacawa Jesucristo ìwali, yái imáidéericaté wía irípináwa, wàyacaténá yáapicha icamaláná mèlumèluíri irìcu, cáimiétacanéeri iyú nacái, yái Jesucristo cayábéerica náicha canánama.

⁴ Càita Dios idéca imànica walí cayábéeri ichàini manuíri iyúwa càide iyúwa ímáanáté, yái cayábéerica manuísíwéeri cawèníiri nacái, yéewanápinácué pidèniaca Dios íiwitáise mabáyawanéeri, yéewanápinácué nacái iwasàaca pía èeri mìnánái íiwitáise ícha imáalèeripínacawa yáaséeri iyú nabáyawaná ìwalísewa, máinicáiná nawàwaca namànica nabáyawanáwa, níái èeri mìnánáica càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Dios idéca imànicuéca piri yái cayábéerica, íná piacué yeebáidéeyéica Jesucristo, píalimáidacué macái pichàini iyúwa pìyáanápiná mabáyawanéeri iyú. Néese, píalimáidacué píalíanápínáwa Dios ìwali cachàiníwanái mamáalàacata, píalíacaténácué cayábéeri ìwali báawéeri íchaná cáalíacáiri iyú.

⁶ Néese píalimáidacué picùanápíná píawawa báawéeri ícha ipíchanácué pimànica píbáyawanáwa. Néese píalimáidacué píideníanápíná piùuwichàanáwa mamáalàacata matuíbanáiri

iyúta. Néese pialimáidacué pìanápiná Dios iyéininá machacànìiri iyú, pimànicaténácué cayábéeri áibanái irí.

⁷ Néese pialimáidacué cayábáanápiná piicáca áibanái yeebáidéeyéi Jesucristo itàacái, càide iyúwa yéenáyaquéeyéiwa. Néese pialimáidacué cáinináanápiná piicáca nacái macáita èeri m̀nanái.

⁸ Pimànicaalícué manuísíwata macáita yái nucàlidéericuéca pirí, yásí máini cawènica Dios iicáca yái pimànìiricuéca. Cawènìirica yái pialíanácuécawa Wáiwacali Jesucristo ìwali.

⁹ Quéwa cawinácaalí càmita im̀ni càide iyúwa nucàlidáanácué pirí, yá catáca íiwitáise càide iyúwa matuíri, càì nacáide iyúwa wenàiwica càmìiri yáalimá iicáca déeculé, iimáichacáiná Dios im̀aacatè iwàwawa ícha yái báawéerica im̀nìiricatè quéechacáwa.

¹⁰ Iná nuénánái, Dios idéca im̀aidacuéca pía, idéca nacái yeedácuéca pía yàasunáipináwa, íná iwàwacutácué pialimáidaca pimànínápiná cayábéeri macái pichàini iyúwa cawènicaténácué pimànica yái im̀idáanácuéca pía. Pimànicaalícué càì, yá canácatáita picaláacuéwa Dios ícha.

¹¹ Càita Dios itàidapinácué píawa máini cayábéeri iyú im̀aacáanápinácué pirí pìasu cawènìiripiná manuiri piwàlùacaténácuéwa yàcalé chènuníiséeri irìculé Wáiwacali Jesucristo icùacataléca macáita càiripináta, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha.

¹² Iná nucàlidapinácué piríwani càì mamáalàacata éwitacué péemíacáanítani bàaluité, pialíacué nacái ìwali cayába, éwitacué nacái peebáidacáaníta tàì íiméeri iyú yái báisíiri tàacáisi néewáidéericatècué iyú pía.

¹³ Idècunitàacá nùyaca cháì èeri irìcu, iwàwacutácué nùalàaca pía numichàidacaténácué píiwitáise ipíchanácué piimáichaca yái tàacáisica pialíericuécawa ìwali.

¹⁴ Wáiwacali Jesucristo idéca im̀aacaca núalíacawa nuétáanápináwa mesúnamáita.

¹⁵ Quéwa numànipiná macáita núalimáanáta nucàlidacaténácué pirí yái tàacáisi báisíirica, yéewanápiná nuétácadénáamiwa, yá pialimápinácué piwàwalica yái tàacáisica nuéwáidéericuéca iyú pía.

Los que vieron la grandeza de Cristo

¹⁶ Bàaluité wéewáidacué pía Wáiwacali Jesucristo íiwitáise cachàinìiri ìwali. Càita nacái wacàlidacatècué pirí Wáiwacali yàanàanápiná aléi èeri irìculé àniwa. Càmitatè wéewáidacué pía iyú yái piawirináimi íiwitáise cachìwéerica, yái wawàsi namànìirica náalíacái iyúwa nachìwáidacaténá áibanái. Néeseté wéewáidacuéca pía báisíiri tàacáisi iyú waicácáinatè Wáiwacali watuí iyúwa, yái Wáiwacali cachàinìiri íiwitáise icànéerica

mèlumèluíri iyú, yái icamaláná chènuníséerica, wàyacaalíté yáapicha manuíri dúli ínata.

¹⁷ Waicácaté Wáiwacali néenialíté Wáaniri Dios imàacacaalíté Wáiwacali imàacaca yáawawa waicácani cáimiétacanéeri, mèlumèluíri nacái icamaláná chènuníséeri yáapichawa. Yáté Dios itàaníca chènuníise, yá icàlidaca tàacáisi Wáiwacali ìwali íméerica: “Yácata Nuíri nuwàwéeri cáininéeri nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicácani”, ímaca yái Diosca.

¹⁸ Wéemíacaté yái tàacáisi chènuníséerica, wàyacáinaté Wáiwacali yáapichawa manuíri dúli ínatalé, chènuníséeyéi imàacacaalíté yáawawa waicáca nía.

¹⁹ Iná macáita idéca ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàanáté Dios itàacái Cristo iináwaná ìwali. Càita wáalíacawa cachàiniwanái báisíiri iyúcani Cristo yàanàanápíná àniwa. Iwàwacutácué péewáidacawa ìwali yái tàacáisi Dios íméericaté Cristo ìwali, peebáidacué nacái, yácáiná yái tàacáisi imàacaca wáalíacawa càinácaalí Dios iwàwa wàyaca. Yái Dios itàacái càicanide iyúwa lámpara icànacaalí catácatalé àta Jesucristo yèpùacataléta yàanàca àniwa aléi èeri iriculé.

²⁰ Quéwa iwàwacutácué piwàwalica abéeri wawàsi càiripináta: Càmita yéewa wáalíacawa wéemiacani wachàini iyúwa meedá càinácaalí ímáaná yái tàacáisi Dios yàasu profetanái itànèericaté inùmaliçuise. Néese iwàwacutá Espíritu Santo iyúudàca wía wáalíacaténá wéemiacani, càinácaalí ímáaná.

²¹ Níacáiná Dios yàasu profetanái càmitaté nacàlida tàacáisi náiwitáise iyúwa càide iyúwaté nawàwáaná meedá; néese Dios yàasu wenàiwicaca nía icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmaliçuise, càide iyúwaté Espíritu Santo imàacáanáté nacàlidacani.

2

Los que enseñan mentiras

¹ Bàaluité nacái israelitanái yèewi nàyacaté abénaméeyéi cachìwéeyéi iwicùlidéeyéica. Nacàlidacaté nachìwawa, náimacaté Dios yàasu profetanáicasa nía, icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càita nacái abénaméeyéi cachìwéeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica nàanàapínácué pèewiré. Yá néewáidapíná wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, quéwa namànipíná càì ibàacanéeri iyú yéewanápíná áibanái iyúunáidaca cachìwéeyéi néewáidaca wenàiwica báisíiri tàacáisi iyú. Nàasu tàacáisi cachìwéeri itépiná wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi iriculé. Nacàlidapíná nachìwawa Wáiwacali ìwali, náimapíná càmitasa Wacuèrináni, yái Jesucristoca yéetéericatéwa wáichawalíná iwasàcaténá wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Quéwa néetápinácaalíwa, yáta Dios idàbapíná yùuwichàidaca níawa manuísíwata.

² Madécaná icàlidéeyéica iináwanáwa neebáidáanása Jesucristo itàacái neebáidapiná cachìwéeyéi yàasu tàacáisi, yá namànipiná macái báawéeri íiwitáaná mabáiníri iyú nainá iyúwa wenàiwicanái yàacuésemi. Iná nàwalíse áibanái natàanípiná báawéeri iyú báisíri tàacáisi ìwali, wàwali nacái, wía yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái.

³ Níara cachìwéeyéica máini nawàwa needáca nalíwa manùba cawèníri, íná nachìwáidapínacué píawa cachìwéeri tàacáisi iyú néewáidacáinacué pía píacaténacué nalí plata. Bàaluité quéwa Dios íináidacawa yùuwichàidáanápiná cawinácaalí imàníyéica càì, idéca nacái ichùnìaca nalípiná nàuwichàanápinácawa càmfíri imáalàawa, yá canácata iwasèeripiná níawa nàuwichàacái íichawa.

⁴ Wáalíacawa Dios yùuwichàidáanápiná nía, càmicáinaté Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha níara báawéeyéica ángel iwènúadéeyéicaté íiwitáisewa Dios íicha. Néese yúucacaté nía infierno irìculé; yáté idacùaca nía cadena iyú icùacaténá nía iyúwa presoíyéi catéeri irìcu mamáalàacata àta áibaalípiná Dios icàlidacataléta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidáanápiná nía càiripináta.

⁵ Càité nacái càmita Dios imàaca iwàwawa nabáyawaná íicha níara bàaluisàna èeri mìnanáca. Néese ibànùacaté manuírì yéesacái imáalàidacaténaté macáita báawéeyéi wenàiwica. Dios icùacaté ocho namanùbaca wenàiwica yéesacái íicha, yái Noé, yàalèericaté wenàiwica nawènúadáanápiná náiwitáisewa báawéeri íicha, yá nacái siete namanùbaca wenàiwica Noé yáapichéeyéica.

⁶ Càité nacái Dios ibànùaca manuírì yùuwichàacáisi imáalàidacaténaté pucháiba yàcalémi Sodoma, Gomorra. Dios yeemacaté nía àta imenínáamicataléta imàacacawa. Càité Dios imáalàidaca níái wenàiwicaca yásáidacaténá áibanái báawéeyéi irí, iyéeyéipinacaté náamiwáise, yùuwichàidáanápiná nía nacái cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa.

⁷ Quéwa Dios iwasàacaté Lot Sodoma iyacàlená íicha. Yái cayábéeri íiwitáiseca Lot máinité achúmaca iwàwa íicaca namànica nabáyawanáwa mabáinináwacata nainá iyúwa, níái Sodoma iyacàlená mìnanáca bàaluité.

⁸ Yái aslali cayábéerica íiwitáise ípidenéericaté Lot, iyacaté báawéeyéi wenàiwica yèewi. Yáté máini achúmaca iwàwa manuísíwata ìwalíse macáita yái báawéerica íiquéericaté namànica, natàaníca nacái macái èeri imanùbaca.

⁹ Wáiwacalícata yái yáaliméerica iwasàaca wía íicha yái wawàsi yáalimáidéerica wía ípíchaná wamànica wabáyawanáwa, wía Dios yàasu wenàiwica yeebáidéeyéica itàacái. Siúcata Dios yùuwichàida iyaca níái báawéeyéimica presoíri iyú àta

néenáiwaná yàanàacataléta Dios icàlidacatáipináta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidáanápíná nía càiripináta.

¹⁰ Máini cachàiniwanái mamáalàacata Dios yùuwichàidapíná wenàiwica imàniyéica yàacawa ibáyawanáwa iiná iyúwa, yái casaquèeri wawàsi càmíríca Dios ibatàa wenàiwica imànica. Càita nacái Dios yùuwichàidapíná cawinácaalí càmíiyéica iwàwa Jesucristo Náiwacalipínáwa icùacaténá nía. Macáita níái yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, càmita nàa áibanái ímíétacaná. Càmita cáalu natàani báawéeri iyú báawéeyéi ángel ìwali, níái cachàiniyéi demonio íiwacanánáica icuèyéica yàasu cáliwa chènuniiséeyéi cáuli iricuíyéi.

¹¹ Néese Dios yàasu ángelnái cachàinica nía náicha macái demonio íiwacanánái, quéwa éwita cachàinicáaníta ángelnái demonionái íicha, càicáaníta càmita ángelnái icuísá íichawa demonionái Wáiwacali yàacuésemi. Iná picácué wacuísá wáichawa demonionái.

¹² Quéwa níái cachìwéeyéica, yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, càica níade iyúwa cuwèesinái máiwitáiséeyéi. Càmita nánáidawa cáalíacáiri iyú, néese namànicáita meedá macáita càinácaalí nawàwéeri namànica càide iyúwa cuwèesinái imàniná. Càide iyúwa wenàiwica náibàacaalí cuwèesi nanúacaténáni, càita nacái Dios idéca íináidacawa íbàanápíná níái cachìwéeyéica yùuwichàidacaténá nía càiripináta. Nacuísá náichawa demonionái máini báawéeri iyú, éwita càmíicáaníta náalá cayába demonionái iináwaná ìwali; quéwa Dios yùuwichàidapíná cachìwéeyéi càiripináta càide iyúwa yùuwichàidáanápíná nacái demonionái.

¹³ Níái cachìwéeyéica nàuwichàapínácawa càide iyúwa nàuwichàidáanáté áibanái wenàiwica. Casímáica náyaca càasuíri iyú, nayáaca nacái nayáacaléwa, cawèníri yàacàsica, nánáidacáináwa abéerita ìwali yái siùquèeri wawàsica. ¡Càica níade iyúwa casaquèeri wawàsi, namànicáiná nabáyawanáwa mabáiníri iyú pèewibàa pìwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténá piyáacaléwa! Camùnica nía, casímáiri iyúta nayáaca manuí nayáacaléwa cawèníri yàacàsi, nàiraca nacái. Náimaca neebáidáanása báisíri tàacáisi, quéwa nachìwa meedá.

¹⁴ Naicácanacáita inanái, yá nawàwaca naimáca úapicha. Canácatáita chamàle namànica nabáyawanáwa. Náalimáida nawènúadáanápíná inanái íiwitáise, asíanái nacái namàninápíná nabáyawanáwa náapichawáaca, níái wenàiwicaca càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái tàí íiméeri iyú. Nadéca néewáidaca níawawa nawàwacaténá nàasupínáwa áibanái yàasu cawèníri. Níata wenàiwicaca Dios yùuwichàidéeyéipíná càiripináta.

¹⁵ Nadéca naméeràacawa Dios íicha namàacacáiná níawawa namànicaténá nabáyawanáwa. Namàni càide iyúwaté Beor

ìirimica Balaam imànnínáté. Bàaluité Balaam iwàwacaté icháawàaca israelitanái ípidená ìwali imapùacaténaté nía chàwicùli iyú, yéewanápinaté báawéeri yúuwàacawa nàwali níai Dios yàasu wenàiwicaca. Càité Balaam iwàwacaté imànica yeedácatená iríwa cawèníiri wawàsi israelitanái yúuwidenái ícha.

16 Néeseté Dios yàalàaca Balaam cachàiníiri iyú ipíchanaté icháawàaca israelitanái ípidená ìwali chàwicùli iyú. Dios imàacaca Balaam ipira burro utàanica wenàiwica isàna iyú Balaam irí. Càité burro umáisaníaca Balaam imànica ibáyawanáwa, íná càmítaté yáalimá Balaam ibànùaca chàwicùli Dios yàasu wenàiwica ìwali, Dios icùacáinaté nía.

17 Cawinácaalí yéewáidéeyéica wenàiwica siùcade cachìwéeri tàacáisi iyú, canéeyéica iwèni nía càide iyúwa dápu canéerica irí úni, càide iyúwa nacái cúulíri acalèe cáuli itéerica quéwa canácatáita unía yúuwèriwa wenàiwica ibànacale ìwali. Yá Dios yúucapíná íchawa níai cachìwéeyéica nàuwichàacaténáwa càiripináta irícu yái máinícataléca cúulica catá.

18 Níacáiná cachìwéeyéi nacàlidaca canéeri iwèni wawàsi canùmaséeri iyú. Idécanacáita wenàiwica yeebáidaca Jesucristo, nayamáidaca nacái namànica càide iyúwa cachìwéeri tàacáisi ímáaná, néese cachìwéeyéi idàbaca yáalimáidaca nía namànnínápiná macái báawéeri íiwítáaná mabáinináwacata nainá iyúwa áibanái wenàiwica yàacuésemi.

19 Níai cachìwéeyéica nacàlidaca wenàiwicanái irí cayábacasa wàyaca iyúwa canéeyéi íiwacali wamànicaténá càide iyúwa wawàwáaná meedá, náimacáiná càmítasa iwàwacutá weebáidaca iyúwa Dios ichùullaná. Quéwa níai cachìwéeyéica càmíta nàya iyúwa canéeyéi íiwacali, néese càica níade iyúwa presoíyéi, nabáyawanácáiná idacùaca nía cachàiníiri iyú namànicaténá meedá nabáyawanáwa itéeripináca nía yéetácáisi irículé déeculé Dios ícha càiripináta. Yácáiná cawinácaalí wawàsi idacuèrica wenàiwica íiwítáise, yácata yái wenàiwica íiwacalica.

20 Cawinácaalí wenàiwicanái yáaliyéicawa Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yúuwichàacáisi ícha, yá Wáiwacali iwasàaca nía èeri mìnánái íiwítáise ícha, macái casaquèri wawàsi èeri mìnánái imànnírira. Néese, níai yáaliyéicawa Wáiwacali ìwali, nawènúadacaalí náiwítáisewa cayábéeri ícha àniwa, yá namàacacaalí nabáyawanáwa idacùaca nía àta yái báawéerica icàbadàacataléta nía, yá máini cachàiníwanái cabáyawanáca nía ícha yái quéechéericatécáwa.

21 Quéechatécáwa náaliacawa càinácaalí Dios iwàwáaná wàyaca machacàníiri iyú, néese nawènúadaca náiwítáisewa Jesucristo itàacái ícha, yái tàacáisi mabáyawanéerica Dios imàaquéericaté walí; íná Dios yúuwichàidapíná níawa

manuísíwata cachàiniwanái náicha cawinácaalí càmíiyéica yéemíacáwaca Jesucristo iináwaná ìwali.

²² Níái yèepuèyéica imànica ibáyawanáwa àniwa nadécanáami náaliacawa Jesucristo iináwaná ìwali, càica níade iyúwa áiba comparación ímáaná: “Auli yèepùacawa iyáacaténá yèeculèwa. Mar-rano nacái nadécanáami nàapidáidaca úa, yá uèpùaca utaliacawa casacàaliriculé àniwa”, ímaca yái comparaciónca.

3

El regreso del Señor

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, yáta pucháibáaná cuyàluta nutànèericuéca piri. Iná nudéca nùalàacuéca pía pucháiba yàawiría nuwàwacáinácué numichàidaca píiwitáise masaquèri píináidacaténácuéwa cáaliacáiri iyú.

² Píináidacuéwa ìwali yái tàacáisi Dios yàasu profetanái icàlidéericaté bàaluité. Píináidacué nacáiwa Wáiwacali Jesucristo itàacái ìwali, yái ichùulièrica wamànica, yái Wáiwacali iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Wía apóstolca Jesucristo ibànuèyéica wacàlidacaténá itàacái, wadéca wéewáidacuéca pía pimànicaténácué càide iyúwa Wáiwacali ichùulianá.

³ Péemíacué cayába, iyaca abéeri wawàsi máinicué iwàwacutéeri píaliacawa. Ipíchawáise èeri imáalàacawa, yá wenàiwicanái iyáanápiná iicáaniiyéica waquíniná, wía yeebáidéeyéica Cristo itàacái. Namànipiná nabáyawanáwa macái íiwitáaná càide iyúwa náiwitáise báawéeri iwàwáaná.

⁴ Nasutápiná néemíawa wía, namànica naquíniwa càì: “Pidécuéca píimaca walí Cristo íimacasa bàaluité yàanàanápinaté àniwa. ¿Néenicué, cáná càmitàacá yàanà? Níara wàawirináimi iiquéeyéicaté Cristo nadéca néetácawa bàaluité, quéwa Cristo càmitàacá yàanà. Yá macái wawàsi iyéerica cháì yèepunícawa iyaca mamáalàacata iyúwataté iyáaná Dios idàbacatáiseté èeri àta siùca nacáide”, càipiná náimaca càmicáiná neebáida Dios imáalàidáanápiná yái èeriquéi.

⁵ Cawinácaalí wenáiwica icàlidéeyéica càiri tàacáisi càmita báisí nawàwa náaliacawa càinácaalíté Dios imànica. Càmita nawàwa náaliacawa Dios idàbacaté chènuníiséeyéi cáli itàacái iyúwa bàaluité. Néese Dios ichùuliacaté chuìri cáli imusúacawa manuìri úni yáacuìse. Néese iseríacaté úni yéewacaténaté yéená iyaca chènuniré, áiba yéená nacái iyamáacatéwa cháì.

⁶ Néeseté àniwa Dios imàacacaté úni yéesacawa macái cáli ìwali àta idapúadacatalétaté macáita. Inaté Dios imáalàidacaté macáita cháì èeri irìcuírca úni iyú, yái manuìri yéesacáica bàaluité.

⁷ Quéwa siùca chènuníiséeyéi cáli, yá nacái cáliquéi iyéerica cháì èeri irìcu siùca, Dios icùaca iyaca nía yeemácaténá

nía quichái iyú áibaalípiná. Yá quichái yeemápiná níawa néenialípiná Dios icàlidapinácaalí báawéyeyí íiwitáise íbáyawaná íináwaná yùuwichàidáanápiná níawa càiripináta.

8 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, picácué piimáicha Dios iicáca abé èeri ichàbacawa càide iyúwa waicáaná mil camuí ichàbacawa. Càita nacái Dios iicáca mil camuí ichàbacawa càide iyúwa waicáaná abé èeri ichàbacawa.

9 Aibanái nayúunáidaca idéca ichàbacawa wáicha Wáiwacali yéenáiwana yàanàanápiná àniwa càide iyúwa icàlidáanáté walíni. Quéwa càmitàacá ichàbawa yái Wáiwacali yéenáiwana, néese Wáiwacali idècunìacáicatawa icùacáiná ìyaca áibanái nawènúadánápiná náiwitáisewa írípíná. Càita icùaca éeréeri iyú càmícáiná iwàwa yúucacawa ícha íbatà abéeripináta, néese iwàwa macáita nawènúadaca náiwitáisewa Dios írípíná.

10 Canácata yáaliériwa Wáiwacali yéenáiwana, càicaalínápinácaalí yàanàaca àniwa, càide iyúwa càmicaalí wenàiwica náalíawa càiná èeri írìcucaalí cayéedéeri yàanàapíná nacapèe néré. Néese Wáiwacali yàanàapínácaalí àniwa, yásí chènuníiséeyéi cáli namáalàapínácawa máiníri yáwanái tiríriri isàna manuíri iyú, caiyéininéeri macái énu ícha. Yá macái wawàsi ìyéerica íwasàapínáwa ùuléeri iyú neemácáináwa quichái írìcu, yá nachalíapínácawa. Yásí macáita yái èeriquéi, yá nacái èeri írìcuíri wawàsica canánama neemápinácawa Dios imáalàidacaalí níawa.

11 Dios imáalàidapíná macáita quichái iyú, macáita yái ìyéerica. ¡Iná iwàwacutácué pìyaca mabáyawanéeri iyú, pìacué nacái Dios iyéininá!

12 Picùacué Dios yéenáiwana yàanàaca. Pimànicué pìalimáanáta yéewanápiná yéenáiwana yàanàaca caquialéta cachàiníwanái. Néenialípiná chènuníiséeyéi cáli namáalàapínácawa quichái iyú, yá macái wawàsi ìyéerica íwasàapínácawa ùuléeri iyú quichái ipèrùu yèewi.

13 Quéwa wíata icùaca ìyaca Dios idàbáanápiná wàlisài capíraléeri cáli, wàlisài cáli nacái, càide iyúwa Dios icàlidáaná walí imànínápiná. Yá macáita ìyéeripínáca néré, cayábapíná náiwitáise, ìyéeyéipíná machacàníri iyú càiripináta.

14 Iná nuénánái cáininéeyéica nuicáca, idècunitàacá picùaca Wáiwacali yéenáiwana yàanàanápiná, yá pimànicué macáita pìalimáanáta macái pichàini iyúwa pìyacaténácué matuúbanáiri iyú áibanái yáapicha, mabáyawanéeri iyú nacái Dios iicápiná.

15 Picácué piimáicha Wáiwacali idècunìacawa éeréeri iyú yéewacaténá íwasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Càita nacái wéenasàiri Pablo, yái cáininéerica waicáca, idéca itànàacuéca pírí cuyàluta pìalíacaténácuéwa Wáiwacali yàanàanápiná, càide iyúwa Dios imàcáaná Pablo yáalíacawa.

16 Pablo idéca icàlidacuéca piri càì Wáiwacali yàanàanápíná àniwa macái yàasu cuyàluta irìcuwa. Pablo idéca icàlidaca áiba wawàsi ìwali càulenéri wenàiwica yáalía yéemàca cànínacaalí ímáaná. Néese áibanái càmiyécá yéewáidawa cayába, càmiyéi nacái yeebáida Jesucristo itàacái tàì íméeri iyú, nadéca nawènúadaca Pablo yàasu tàacáisi, yá càmita nacàlida machacànìiri iyúni càide iyúwa ímáaná. Càita nacái nadéca nawènúadaca Dios itàacái profetanái itànèricaté. Iná Dios yùuwichàidapíná cawínacaalí càmiyéica icàlida Dios itàacái machacànìiri iyú.

17 Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, píalíacuéwa cachìwéeyéi yàanàanápíná. Iná piicácué píichawa cayába ipíchanácué báawéeyéi íiwitáise ichìwáidacuéca pía nawatàidacaténácué pía nachìwa iyúwa déculé báisìiri tàacáisi íicha àta piméyáacatalétacuéwa peebáidaca Jesucristo itàacái. Picácué peebá nali.

18 Néese píalimáidacué píalíacaténáwa manuísíwata cachàiníwanái mamáalàacata Wáiwacali Jesucristo ìwali, yái iwasèerica wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. Pimàacacué nacái Wáiwacali ichàiniadaca pía íiwitáise cachàinìiri iyúwa, yái Wáiwacali cáininéerica iicácuéca pía. ¡Wàacué Wáiwacali iríwa cayábéeri siúcáisede, càiripínáta nacái! Báisíta, amén.

1 SAN JUAN

La palabra de vida

¹ Wabànùacué piri cuyàluta. Wacàlidacué piri Jesucristo ìwali, yái iyéericaté èeri ipíchawáise bàaluité. Wacàlidacué piri Jesucristo ìwali, yái wéemièrica itàacái wàuwi iyúwa, yái waiquéerica watuí iyúwa, wíacáiná waicácaté Jesús, wamàaca nacái wacáapiwa ìwali. Yái Jesucristo, yácata Tàacáisi yèerica wacáuca camíiri imáalàawa.

² Jesucristo imàacacaté yáawawa waicácani yèepunícaalitéwa cháí èeri irícu, yáté waicácani. Iná yéewa wacàlidaca iináwaná ìwali, yá wacàlidacué piri nacái yái tàacáisica Jesucristo ìwali, yái camíirica imáalàawa, iyéericaté càiripináta Wáaniri Dios yáapicha, yái Jesucristo imàaquéericaté yáawawa waicácani.

³ Iná wacàlidacué piri iináwaná ìwali yái Jesucristo waiquéericaté, wéemièrica nacái itàacái, yéewanápinácué abédanamata píiwitáise wáapicha, wàyacáiná abédanamata Wáaniri Dios yáapichawa, yáapicha nacái yái Dios Iirica, Jesucristoca.

⁴ Iná wabànùacué piri cuyàluta, casímáicaténácué piwàwa wáapicha.

Dios es luz

⁵ Wacàlidacué piri yái tàacáisica iyúwaté Jesucristo yéewáidáaná wía. Jesucristo yéewáidacaté wía wáalíacaténáwa mabáyawanáca Dios, imàaca nacái wáalíaca Dios ìwali, càide iyúwa camalási imàacacaalí waicáca cayába. Canéeri Dios ibáyawaná, canásiwata.

⁶ Wáimacaalí, “Wàyaca abédanamata Dios yáapicha”, quéwa wamànicaalí mamáalàacata wabáyawanáwa, yá cachìwéeyéi wía meedá, càmita nacái wàya machacàníiri iyú.

⁷ Quéwa, wàyacaalí mabáyawanéeri iyú càide iyúwa Dios iyáaná mabáyawanáwaca icamaláná irícuwa, yásí abédanamata wáiwitáise wáapichawáaca. Dios Iiri Jesús íraná imusúacatéwa ícháuná irícuísewa cruz ìwali, yá yéetácatéwa. Yúuwichàacatéwa wáichawalíná wabáyawaná ìwalíise, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha, yái báawéerica wamàníirica.

⁸ Néese, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, càì wáimacaalí, yá ichìwáidéeyéi yáawawa meedá wía. Càmita nacái watàani báisíiri iyú.

⁹ Wáalíacawa machìwéericani, yái Diosca, imàni nacái macáita càide iyúwa ímáaná. Wáalía nacáíwa Dios icùaca wenàiwica machacàníiri iyú. Iná yéewa wacàlidacaalí wáichawa Dios irí yái báawéerica wamàníirica, yásí Dios imàacaca iwàwawa

wabáyawaná ícha, masacàaca nacái imànipiná wáiwitáisewa macái báawéeri íiwitáaná ícha.

¹⁰ Quéwa, wáimacaalí “Canáca wabáyawaná”, còi wáimacaalí, yá waicáca Dios càiride iyúwa cachìwéeri, càmita nacái weebáida Dios itàacái báisíiri iyú. Dios idéca icàlidaca waináwaná ìwali wamànica wabáyawanáwa.

2

Cristo, nuestro abogado

¹ Píacué, nuiquéeyéica càyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué piri cuyàluta pimànicáichacué pibáyawanáwa. Quéwa, éwita wamànicaalí wabáyawanáwa, càicáaníta Jesucristo, yái mabáyawanéerica iyéerica Wáaniri Dios yáapicha, yàacawéeridaca wía, itàaníca wawicáu Dios yáapicha, Dios imàacacaténá iwàwawa wabáyawaná ícha.

² Jesucristo imàacacaté icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, yái báawéerica wamàníríca wàyaca. Càmirítaté yéetáwa abéta wáichawalíná, néese yùuwichàacatéwa macái èeri mìnáná íchawalíná nabáyawaná ìwalíise.

³ Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, yásí wáalíacawa báisíiri iyú wáalíacawa Dios ìwali, wàyaca nacái abédanamata Dios yáapicha.

⁴ Aibacaalí còi ímaca “Núalíaca Dios ìwali”, càicaalí íma, càmicaalí quéwa imàni càide iyúwa Dios ichùullaná wamànica, cachìwéeri meedáni yái wenàiwicaca, càmita nacái yeebáida báisíiri tàacáisi.

⁵ Néese àniwa cawinácaalí imàníríca càide iyúwa Dios ichùullaná, yácata cáininéerica iicáca Dios báisíiri iyú. Iná yéewa wáalímá wáalíacawa báisíiri iyú wàyaca abédanamata Dios yáapicha wamànicaalí càide iyúwa Dios ímáaná.

⁶ Cawinácaalí còi íméerica “Nùyaca abédanamata Dios yáapicha mamáalàacata”, càicaalí íma, iwàwacutá iyaca càide iyúwa Jesucristo iyáanáté cháí èeri írìcu.

El nuevo mandamiento

⁷ Píacué nuénánáí cáininéeyéica nuicáca, càmita wàlisàí yái tàacáisi nutànèericuéca piri. Yái tàacáisi, yácata tàacáisi peebáidéericatécué piwènúadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo írìpiná. Yái tàacáisi bàaluisàimica yácata tàacáisi péemièricuéca bàaluité.

⁸ Ewítacué péemìacáanítani bàaluité, càicáaníta siùca àniwade nutànàacué piríni, càide iyúwa tàacáisi wàlisàita. Càide iyúwaté Jesucristo yeebáidáaná yái tàacáisica, càita nacáicué peebáidacani, píacué cáininéeyéica iicáyacacawa. Pidécuéca piwènúadaca píiwitáisewa báawéeri ícha peebáidacaténácué

Jesucristo itàacái, càide iyúwa waicácaalí catéeri ichalíacawa cachàiníri camalási icànacaalí catéeri irìculé.

⁹ Aibacaalí càì ímaca “Nuebáidaca Jesucristo itàacái, nuèpuníca nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná irìcu”, quéwa meedá báawaca iicáca áiba wenàiwica, yá meedá yèepuníriwa mamáalàacata ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenàiwica iméeràacaalíwa catácatalé, máiníri catáca.

¹⁰ Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái, yácata yeebáidéerica Jesucristo itàacái, yèepuníri nacáíwa mabáyawanáwaca Dios icamaláná irìcu, yá canáca wawàsi yáaliméeri iwènúadaca íiwitáise imànínápiná ibáyawanáwa.

¹¹ Quéwa cawinácaalí báawa meedá iicá áibanái, càmita yeebáida Jesucristo itàacái báisíri iyú, yá yèepuníri nacáíwa ibáyawaná yáapichawa, càide iyúwa wenàiwica iméeràacaalíwa catácatalé. Yá càmita yáalimá imànica cayábéeri, ilúacáiná matuí imànica íiwitáise, càide iyúwa wenàiwica yúuquéeriwa càminá yáaliíwa alénácaalí yàawa.

¹² Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, nutànàacué pírí cuyàluta Dioscáiná idéca imàacaca iwàwawa pibáyawaná íicha, Jesucristo yéetácáinácuéwa píchawalíná.

¹³ Píacué, béeyéica, nutànàacué pírí cuyàluta pialíacáinácué Jesucristo ìwali, yá iyéericaté èeri ipíchawáise. Píacué nacái ùuculiyéica, nutànàacué nacái pírí cuyàluta nualíacáináwa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁴ Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta, píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, pialíacáinácué Wáaniri Dios ìwali. Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta píacué béeyéica pialíacáinácué Jesucristo ìwali, yá iyéericaté èeri ipíchawáise. Nutànàacatécué nacái pírí cuyàluta, píacué ùuculiyéica cachàinicáinácué píiwitáise peebáidacáinácué Dios itàacái tàì íiméeri iyú, nualíacáiná nacáíwa pidécuéca pimawèniadaca báawéeri Satanás.

¹⁵ Picácué cáininá piicáca cháì èeriquéi. Picácué cáininá piicáca èeri mìnánái íiwitáise càmiyéica cáininá iicáca Dios. Cawinácaalí cáininéerica iicáca èeri mìnánái íiwitáise, càmita yáalimá cáinináca iicáca Wáaniri Dios.

¹⁶ Aibanái èeri mìnánái càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái, canácata néená imàníri càide iyúwa Wáaniri Dios ichùullaná, canásíwa. Namànicáita meedá càide iyúwa nájwitáise iwàwáaná. Càita namànica: Máiní máaliawáiséeri iyú nawàwa namànica wawàsi càmirica Dios ibatàa namànica, nasíimáidacaténá níawawa meedá; máiní nawàwa naicáca báawéeri wawàsi, càmirica Dios iwàwa wenàiwica iicáca, casíimáicaténá nawàwa báawéeri iyú meedá; namàaca nacái nawàwawa nàasu cawèníri ìwaliwa, yá cáimacáica naicáca níawawa áibanái íicha.

17 Yáí chéerica èeri irìcuíríca, macáíta imáalàapínáwa, nía nacáí èeri mìnánáica iwàwéeyéica báawéeri meedá, namáalàapíná nacáíwa. Quéwa, cawinácaalí imàníríca càide iyúwa Dios iwàwáaná, ìyapíná Dios yáapícha càiripínáta.

La verdad y la mentira

18 Píacué, nuíquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, yáí èeriquéí imáalàapínácawa mesúnamáita. Pidécuéca péemiaca iináwaná ìwali abéeri asiali yàanèeripínáca ìpidenéerica Cristo yúuwíde. Siúcasiwata madécaná Cristo yúuwidenáí nadéca nàanàaca, íná yéewa wáalíacawa mawíénica yáí èeriquéí imáalàanápínácawa mesúnamáita.

19 Níái Cristo yúuwidenáica nàacatéwa wèewísewa. Níacaté quéwa càmiyéí wéénánáisiwa Wáiwacali ìwalíisená. Wéénánáisiwacaalíté níatá, yá nayamáacatéwa wáapíchatá. Dios imàacacaté nàacawa wèewíse yéewanápíná wáalíacawa abénaméeyéí ìyéeyéica wèewibàa, càmita wéénánáisiwa nía Wáiwacali ìwalíisená.

20 Cristo idéca ibànùacuéca pirí Espíritu Santo íná cáiwitáisecuéca pía canánama.

21 Iná nutànàacué pirí cuyàluta píalíacáinácuéwa báisíiri tàacáisi ìwali. Píalíacué nacáíwa píicáca báisíiri tàacáisi chìwái íchaná.

22 Siúcade nucàlidacué pirí cawinácaalí cachìwéerica. Cachìwéericani, cawinácaalí càí íméerica, “Càmíiríté Mesías yáara Jesús mica”, càí ímáca imànica ichiwawa. Yácata nacáí abéeri Cristo yúuwíde, càmicáiná yeebáida Wáaniri Dios itàacái, Dios Iiri itàacái nacáí.

23 Cawinácaalí càmiíríca yeebáida Mesíascani yáí Dios Iirica, yáí wenàiwica Dios ibànùericaté icùacaténá èeri mìnánáí, càmita yáalía Wáaniri Dios ìwali. Quéwa cawinácaalí icàlidéerica Dios Iiri ìwali Mesíascani, yáí Mesías Dios ibànùericaté walí, yácata yáaliéríca nacáí Wáaniri Dios ìwali.

24 Iná peebáidacué cayábani mamáalàacata tàí íméeri iyú, yáí tàacáisi nacàlidéericatécué pirí bàaluité. Peebáidacaalícué cayábani tàí íméeri iyú, yásí pìyacuéca abédanamata càiripínáta Dios Iiri yáapícha, yáapícha nacáí yáí Wáaniri Diosca.

25 Jesucristo idéca icàlidaca walíni cáimiétacanéeri iyú yàanápíná wacáuca càmiíri imáalàawa, wáalíaca nacáíwa imànínápíná càide iyúwaté ímáaná.

26 Siúca nubànùacué pirí cuyàluta nùalàacaténácué pía náichaná níara áibanáí iwàwéeyéica ichìwáidacuéca pía.

27 Quéwa, ìyacué pirí Espíritu Santo, yáí Espíritu Santo Jesucristo ibànùericatécué pirí. Càmita iwàwacutá áibanáí yéewáidacuéca pía Espíritucáiná yácata yéewáidéericuécá pía macáí wawási ìwali. Espíritu yéewáidaca wía báisíiri iyú.

Canácatáita ichìwáida wía. Peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái, càide iyúwa Espíritu yéewáidáanacué pía.

²⁸ Siùcade píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, peebáidacué mamáalàacata Cristo itàacái manuicaténá wáináidaca wawàwawa waicácaalípiná Jesucristo, yàanàpinácaalí, ipíchaná báica waicáca wíawawa iwéré wabáyawaná ìwalísewa yàanàpinácaalí àniwa.

²⁹ Píaliacuécawa Jesucristo ìwali mabáyawanácani. Iná iwàwacutácué píaliaca nacáwiwa báisiri iyú cawinácaalí iyéeyéica mabáyawanéeri iyú, Dios yéenibeca nía.

3

Hijos de Dios

¹ Wáaliacawa cáinináca Wáaniri Dios iicáca wía, Dioscáiná idéca yàaca wáipidená “Dios yéenibe”. Báisíta, Dios yéenibeca wía. Iná áibanái èeri mìnanaí càmiyéica Dios yéenibe càmita náalíawa Dios yéenibeca wía càmicáiná náalía Dios ìwali.

² Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, siúcáisede Dios yéenibeca wía. Ewita càmicáaníta wáalíawa càinápinácaalí wàyaca áiba èeriwa, càicáaníta wáaliacawa Jesucristo yàanàpináca àniwa, yásí wàyapínáca càiwade iyúwa iyáaná, asáiripínácainá waiquéeripíná Jesús, càide iyúwa iyáaná.

³ Macáita icuèyéica Jesucristo yàanànapínáwa, masacàaca namànica náiwitáisewa báawéeri íicha, càide iyúwa Jesucristo iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁴ Quéwa cawinácaalí imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa, càmita neebáida Dios itàacái. Càmicaalí weebáida Dios itàacái, yá wamànica wàacawa wabáyawanáwa.

⁵ Píaliacuéwa Jesucristo yàanàcaté aléi èeri irìculé yúucacaténá wáicha wabáyawaná. Píaliacué nacáwiwa canácata Jesucristo ibáyawaná, canásíwata.

⁶ Cawinácaalí iyéeyéica abédanamata Jesucristo yáapicha mamáalàacata, càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa. Macáita quéwa imàníyéica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, càmitàacá náináidawa Jesús ìwali, càmitàacá náalía ìwali.

⁷ Píacué nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, abénaméeyéi wenàiwica nawàwa nachìwáidacuéca pía, náimacáinácué pírí cayábacasa pimànicaalícué pibáyawanáwa mamáalàacata éwitacué Dios yéenibecáaníta pía. Nachìwacáita meedá. Picácué pimàaca áibanái ichìwáidaca pía càì. Cawinácaalí imànírica yàacawa cayábéeri, yácata cayábéeri íiwitáise càide iyúwa Jesús iyáaná mabáyawanéeri iyú.

⁸ Cawinácaalí quéwa imànírica yàacawa ibáyawanáwa mamáalàacata, yácata Satanás yàasu wenàiwica, yái wàuwide Satanás, icháawáidéerica waináwaná ìwali, Satanás

imànicáináté ibáyawanáwa mamáalàacata èeri ipíchawáiseté àta siùca nacáide mamáalàacata àniwa. Ináté Dios Iiri yàanàaca imáalàidacaténá macáita yái Satanás imànírica.

⁹ Báisícaalí Dios yéenibeca wía, néese càmita wamànipiná wabáyawanáwa mamáalàacata, wadèniacáiná Dios íiwitáise. Càmita wáalimá wamànica wàacawa wabáyawanáwa mamáalàacata, báisícaalí Dios yéenibeca wía.

¹⁰ Càita wáalíacawa càiyéinácaalí níái Dios yéenibeca, càiyéinácaalí nacái Satanás yéenibeca. Cawinácaalí càmiyéica imàni cayábéeri, nía nacái báawéyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata càmiyéica Dios yéenibe. Quéwa cawinácaalí imàniyéica cayábéeri, nía nacái cayábéyéica iicáca áibanái wenàiwica, níacata Dios yéenibeca.

Amémonos unos a otros

¹¹ Yái idàbàanéeri tàacáisi péemièricatécuéca madécaná yàawiría íimaca walí: “Cáininácué piicáyacacawa”, íimaca.

¹² Picácué wamàni càide iyúwa Caín imànináté, yái báawéeri Satanás yàasu wenàiwicaca, inuèricaté meedá iméeréeriwa. ¿Píalíasicuéwa cánaté yéewa Caín inúaca iméeréeriwa? Calúacáináté Caín iicáca yéenasàiri íiwitáisewa, yéenasàiricáiná imànicaté cayábéeri, quéwa Caín imànicáita meedá ibáyawanáwa.

¹³ Píacué nuénánáica, iwàwacutácué piwàwalica báawáanápíná naicáca pía níái èeri mìnanaí càmiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

¹⁴ Bàaluité wàyaca càide iyúwa yéetéeyéimiwa, canácáiná wacáuca càmiiri imáalàawa. Néeseté Dios yàaca wacáuca càmiiri imáalàawa. Cáininácaalí waicáca áibanái, yásí wáalíacawa Dios idéca yàaca wacáuca càmiiri imáalàawa. Cawinácaalí càmiirica cáininá iicáca áibanái, ìyaca mamáalàacata càide iyúwa yéetéerimiwa canéerica icáuca càmiiri imáalàawa.

¹⁵ Cawinácaalí báawéerica iicáca áibanái, Dios iicáca càinide iyúwa inuérica wenàiwica. Píalíacué nacáiwa cawinácaalí inuérica meedá wenàiwica, canáca icáuca càmiiri imáalàawa.

¹⁶ Jesucristo idéca yéewáidaca wía càinácaalí iwàwacutáaná cáinináca waicáca áibanái, Jesucristo imàacacáináté icáucawa imànicaténá walí cayábéeri. Càita nacái iwàwacutá wamàacaca wíawawa áibanái irípináwa yeebáidéyéica Jesucristo itàacái.

¹⁷ Pidèniacaalí cayába píasuwa, píalíacaalí nacáiwa áibanái càmita nadèniá yái namáapuèrica, néese càmicaalí piyúudàa nía, yásí wáalíacawa càmita cáininá piicáca Dios báisíiri iyú.

¹⁸ Píacué nuiquéyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué wacàlidacáita meedá waináwanáwa canéeri iwèni iyú. Picácué wacàlidacáita meedá cáinináca waicáca áibanái wenàiwica

yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese wayúudàacué nía wáasáidacaténá cáinináca waicáca nía báisíiri iyú.

Confianza delante de Dios

¹⁹ Wamànicaalí càì, yásí wáaliacawa weebáidaca báisíiri tàacáisi, wàyaca nacái Dios iicápiná mabáiníiri iyú, macàaluínináwaca nacái.

²⁰ Achúmacaalí wáináidaca wawàwawa wabáyawaná ìwaliwa, iwàwacutá wawàwalica cáaliacáica wáicha Dios, yáliéri nacái macáita wawàsi ìwali.

²¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, càmicaalí Dios imàaca achúmaca wáináidaca wawàwawa wawàwalicuise, yási manuica wáináidaca wawàwawa mabáinináwaca Dios iicápiná.

²² Néese Dios yàapiná walí macáita wasutérica íicha, wamànicáiná càide iyúwa ichùullaná wía, wamàni nacái yái casímáirica Dios iicáca.

²³ Dios ichùulla weebáidáanápíná Iiri itàacáiwa, yái Jesucristoca. Ichùulla nacái cáinináanápíná waicáyacacawa càide iyúwa ichùullaná wía.

²⁴ Cawinácaalí imàniyéica càide iyúwa Dios ichùullaná, níacata iyéeyéica abédanamata Dios yáapicha. Dios iyaca nacái náapicha. Espíritu Santo nacái imàacaca wáaliacawa Dios iyaca wáapicha, yái Espíritu Dios ibànuèricaté walí yàacawéeridacaténá wía.

4

El Espíritu de Dios y el espíritu del enemigo de Cristo

¹ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, manùbéeyéi náimaca nacàlidacasa tàacáisi Dios inùmalicuise. Picácué peebáida caquialéta nataacái macáita. Néese pínáidacuéwa cáaliacáiri iyú nàasu tàacáisi ìwali quéechacáwa píaliacaténácuéwa asáisi báisícaalí natàaníca Dios inùmalicuise. Nàyacáiná cháì èri irícu madécaná cachiwéeyéica icàlidéeyéicasa tàacáisi Dios inùmalicuise.

² Píaliacuéwa càiyéinácaalí níái icàlidéeyéica tàacáisi báisíiri iyú Espíritu Santo inùmalicuise nacàlidacáiná Jesús iináwaná ìwali, Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté walí iyúwa asíali.

³ Cawinácaalí càimíiri càì icàlidaca tàacáisi, canáca irí Espíritu Santo. Iyaca irí Cristo yùuwide íiwitáise. Pidécuéca péemíaca iináwaná ìwali, yàanàanápíná yáara Cristo yùuwideca íiwitáise. Siùca idéca yàanàaca wàatalé aléi èri irículé, yái Cristo yùuwideca íiwitáise.

⁴ Píatacué quéwa nuiquéeyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, Dios yéenibecuéca pía. Pidécuéca pimawèniadaca píichawa níara cachiwéeyéica, càmicáinácué peebáida nàasu tàacáisi

cachìwéeri, iyacáinacué piwàwalicu Dios íiwitáise, máiniri cachàinica íiwitáise Satanás íicha, yái Satanás ichùulièrica èeri mìnanaí íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁵ Níara cachìwéeyéica càmita neebáida Jesucristo itàacái. Chái èeri irìcuíri náiwitáise meedá, íná nacàlidaca tàacáisi èeri yàasu wawàsi ìwali meedá, íná yéewa èeri mìnanaí yeebáca nataacái, níai càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

⁶ Quéwa wíata Dios yéenibeca. Cawinácaalí yáaliérica Dios ìwali, yéemìaca wàasu tàacáisi. Aibanáí quéwa càmíiyéica Dios yéenibe, càmita néemà walí. Càita wáaliacawa càyéinácaalí níai icàlidéeyéica tàacáisi Espíritu Santo inùmaliçuise báisíiri iyú, càyéinácaalí nacái níai icàlidéeyéica ichìwawa Cristo yùuwide íiwitáise iyú.

Dios es amor

⁷ Píacué nuénánaí cáininéeyéica nuicáca, iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa, cáininácáiná Dios iicáca wía. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanáí wenàiwica, yácata Dios isùmàireca, yáalía nacái Dios ìwali.

⁸ Cawinácaalí càmíirica cáininá iicáca áibanáí, càmitàacá yáalía Dios ìwali, cáininácáiná Dios iicáca wenàiwica.

⁹ Dios quéwa idéca yásáidaca walí cáinináca iicáca wía, ibànùacáinaté Iiriwa, yái abéerita Iirica aléi èeri irìculé, yéewanápiná wadèncaca wacáucawa càmíiri imáalàwawa, Dios Iiri yéetácáinatéwa wáichawalíná.

¹⁰ Siúcata càmita nutànàacué nùyaca pirí ìwali, yái cáinináanaca waicáca Dios. Néese nuwàwacué píaliacawa cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata báisíiri iyú, íná ibànùacaté Iiriwa imàacacatená icáucawa iyúwa sacrificio, yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

¹¹ Píacué nuénánaí cáininéeyéica nuicáca, cáinináca Dios iicáca wía manuísíwata, càide iyúwacué núumáaná pirí, íná nacái iwàwacutá macái cáinináca waicáyacacawa.

¹² Canátatáita áiba èeri mìnali iicácaté Dios. Quéwa, cáininácaalí waicáyacacawa, yásí Dios iyaca wawàwalicu, yàacawéerida nacái wía, yásí wadàbaca wàyaca càide iyúwa Dios iyáaná, yái cáininéerica iicáca wía.

¹³ Dios idéca ibànùaca walí Espíritu Santo. Espíritu imàacaca wáaliacawa báisíiri iyú wàyaca Dios yáapicha, wáalíaca nacáiwa Dios iyaca wawàwalicu, yàacawéeridaca nacái wía.

¹⁴ Wía nacái apóstolca wadéca waicáidaca Jesucristo irí watuí iyúwa íná yéewa wacàlidaca áibanáí iríni Wáaniri Dios idéca ibànùaca Iiriwa Jesucristo iwasàacatená èeri mìnanaí Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, macáita yeebáidéeyéica itàacái.

15 Cawinácaalí icàlidéerica Jesús ìwali Dios Iiricani, Dios ìyaca iwàwalìcu, yàacawéeridacani nacái. Yái wenàiwicaca ìyaca nacái Dios yáapicha.

16 Iná wáalíacawa, weebáida nacái cáinináca Dios iicáca wía. Cáinináca Dios iicáca wenàiwica. Cawinácaalí cáininéerica iicáca áibanái wenàiwica, ìyaca Dios yáapicha. Dios ìyaca nacái iwàwalìcu, yàacawéeridacani nacái.

17 Càita nacái wadàbaca wàyaca càide iyúwa Dios ìyáaná, yái cáininéerica iicáca áibanái, yéewanápiná manuíca wáináidaca wawàwawa mabáiníri iyú áibaalípiná Dios yùuwichàidacaalípiná báawéeyéi wenàiwica, wàyacáiná cháí èeri irìcu càide iyúwa Jesucristo ìyáaná.

18 Báisícaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, càmita iwàwacutá cáaluca wía Dios ícha, wenàiwicanái ícha nacái. Néese àniwa, manuísíwacaalí cáinináca waicáca Dios, áibanái nacái, yá canácata cáaluíri waicáca, canásíwa. Quéwa, cáalucaalí wía, yásí yái cáalucáca yùuwichàidaca wíawa. Iná, cáalucaalí wía, yásí wáalíacawa càmitàacá cáinináca waicáca Dios manuísíwata, áibanái nacái.

19 Cáinináca waicáca Dios, yácáiná Dios cáininácaté iicáca wía ipíchawáiseté cáinináca waicácani.

20 Aibacaalí càì ímaca, “Cáinináca nuicáca Dios”, càì ímacaalí, quéwa meedá báawaca iicáca áibanái, yácata cachìwéeri meedá. Càmicaalí wáalimá cáinináca waicáca áibanái wenàiwica waiquéeyéica watuí iyúwa cháí èeri irìcu, néese càmita wadé cáinináca waicáca Dios yái càmiríicáwaca waicá watuí iyúwa.

21 Jesucristo idéca ichùullaca wía càì: Cawinácaalí icàlidéeyéica cáinináca naicáca Dios, iwàwacutá cáinináca naicáca áibanái wenàiwica nacái.

5

Nuestra victoria sobre el mundo

1 Macáita cawinácaalí yeebáidéeyéica Mesíascani, yái Jesúsca, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànuèrica walí, Dios yéenibeca nía. Cawinácaalí cáininéeyéica iicáca Wáaniri Dios, cáinináca nacái naicáca Dios yéenibe.

2 Cáininácaalí waicáca Dios, wamànicaalí nacái càide iyúwa ichùullaná wía, yásí wáalíacawa cáinináca waicáca Dios yéenibe nacái.

3 Wamànicaalí càide iyúwa Dios ichùullaná wía, yásí wáasáidaca cáinináca waicáca Dios. Càmiríita máini càulenáca wáicha wamànínápiná càide iyúwa Dios ichùullaná wía.

4 Macáita wía Dios yéenibeca, wáalimá wamànica càide iyúwa Dios iwàwáaná, wáalimá wamàacaca wáichawa wabáyawanáwa yái báawéerica wamànírira cháí èeri irìcu, weebáidacáiná Jesucristo itàacái.

⁵ Wíá yeebáidéeyéica Dios Iiricani, yái Jesúsca, wíawamita yáaliméeyéica imàacaca íchawa íbáyawanáwa, yái báawéerica wamàníríca cháí èeri írìcu.

El testimonio acerca del Hijo de Dios

⁶ Jesucristo yàanàacaté aléi èeri írìculé, yá imàacacaté wáaliácawa Dios Iiricani, ibautizácaalítéwa úni yáaculé, néese àniwa nacái íiraná imusúacaalítéwa ícháuná írìcuísewa cruz ìwali. Iná idéca imàacaca wáaliácawa Dios Iiricani úni iyú, íiraná iyú nacáíwa.

⁷ Espíritu Santo icàlidaca nacái Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, Espíritu icàlidacáiná báisíri iyúni.

⁸ Náyaca máisiba chènuniré icàlidéeyéica walíni, yái Wáaniri Diosca, yá nacái Dios Iirica, yá nacái Espíritu Santo. Ewita máisibacáaníta nía, càicáaníta abéericata nía, abédanama náiwitáise náapichawáaca. Máisiba nacái níái icàlidéeyéica Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani, cháí èeri írìcu, yái Espíritu Santoca, yái única nacái, yái íiranáca nacái. Níái máisibaca abédanamata náiwitáise nacàlidaca Jesucristo iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

⁹ Aibaalí wéemàca wenàiwica icàlidáanáca walí. Quéwa, yái Dios icàlidáanáca, cawèníri cachàini manuísíwatani, Dios icàlidacáiná walí Jesús iináwaná ìwali, Dios Iiricani.

¹⁰ Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yáaliácawa báisíri iyú iwàwalicuísewa Dios Iiricani. Dios idéca icàlidaca Iiri ìwaliwa Dios Iiricani. Cawinácaalí wenàiwica càmiríca yeebáidani iicáca Dios càiride iyúwa cachíwéeri, càmicáiná yeebáida tàacáisi Dios icàlidéerica Iiri ìwaliwa.

¹¹ Yácata tàacáisi Dios icàlidéerica walí: Dios idéca yàaca wacáuca càmiri imáalàawa, wía yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái.

¹² Cawinácaalí yeebáidéerica Dios Iiri itàacái, yácata yáaliéerica Dios Iiri ìwali báisíri iyú, idènià nacái icáucawa càmiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí càmiríca yeebáida Dios Iiri itàacái, càmita yáalía Dios Iiri ìwali báisíri iyú, yá canáca írì icáuca càmiri imáalàawa.

Conclusión y consejos finales

¹³ Nudéca nutànàacuéca pirí yái cuyàlutaca píacué yeebáidéeyéica Dios Iiri itàacái píaliacaténácuéwa pidèniaca picáucawa càmiri imáalàawa.

¹⁴ Manuíca wáináidaca wawàwawa Dios ìwali, wáaliacáináwa wasutácaalí ícha wawàsi Dios iwàwéerica wadèniaca, yásí yeebáidaca walí.

¹⁵ Càide iyúwa wáalíanáwa Dios yéemàca wasutáaná ícha, càita nacái wáalía nacáíwa Dios yàapíná walí yái wasutéerica ícha.

¹⁶ Piicácaalícué wenàiwica yeebáidéeri Jesucristo itàacái imànica ìyaca ibáyawanáwa, quéwa càmirica Dios inúa wía ìwallíse, iwàwacutácué pisutáca Dios ícha irípiná. Yásí Dios icáucaídaca yái yeebáidéerica Jesucristo itàacái càmicaalí imàni ibáyawanáwa Dios inuérica wía ìwallíse. Iyaca áiba wabáyawaná íiwitáaná Dios inuéricuéca wía ìwallíse. Càmita nuchùuliácué pisutáca Dios ícha nalípiná namànicaalí càì.

¹⁷ Macáita yái báawéerica wamànírira, yácata wabáyawanáca, quéwa, ìyaca wabáyawaná íiwitáaná càmirica Dios inúa wía ìwallíse.

¹⁸ Wáaliácawa Dios yéenibe càmita namàni nàacawa nabáyawanáwa mamáalàacata, Dios Iiri icùacáiná nía, íná báawéeri Satanás càmita yáalimá íbàaca nía.

¹⁹ Wáaliácawa Dios yéenibeca wía. Wáalía nacáíwa Satanás ichùuliaca macáita èeri mìnáná íiwitáise, càmíiyéica yeebáida Jesucristo itàacái.

²⁰ Wáalía nacáíwa Dios Iiri idéca yàanàaca aléi èeri iriculé. Yá imàacaca cáaliácáica wía, wáaliácáténá Dios ìwali, yái báisísíwéeri Diosca. Wàyaca yáapicha yái báisísíwéerica, yáapicha nacái yái Iirica, yái Jesúsca, Dios ibànuèricaté. Yácata abéerita báisísíwéeri Dios, yèerica wacáuca càmiri imáalàawa.

²¹ Píacué nuiquéyéica càiyéide iyúwa nuénibewa, picácué pì cuwáiná icàaluíná.

2 SAN JUAN

La verdad y el amor

1 Núa Juan, ancianoca núa, nubànùacué piri cuyàluta. Nuwàwalicué pía manuísíwata, píacué iwacáidáyaquéeyéicawa aléera, Dios yeedéeyéica yàasu wenàiwicapináwa. Nuwàwalicué nacái níái píapichéeyéicuéca. Cáininácué nuicáca pía báisíiri iyú. Macáita nacái yáaliyéyica báisíiri tàacáisi, cáininácuéca naicáca pía.

2 Cáininácué nuicáca pía weebáidacáiná báisíiri tàacáisi, yái tàacáisi iyéerica walí càiripináta èeri càníiri imáalàawa.

3 Wáaniri Dios, Jesucristo nacái, yái Wáaniri Iirica, namànipinácué piri cayábéeriwa, naicápinácué píawa catúulécanéeri iyú nacái, namàacapinácué matuíbanáica píiwitáise nacái, peebáidacáinácué mamáalàacata báisíiri tàacáisi, cáininácuéca nacái piicáyacacawa.

4 Casímáica nuwàwa manuísíwata nùanàacáiná abénaméeyéi péenácué píapichéeyéi iyéeyéica machacàníiri iyú càide iyúwa báisíiri tàacáisi ímáaná, càide iyúwa Wáaniri Dios ichùulianá wáyaca.

5 Siúcade, píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nusutácué píicha wawási manuísíwata, cáininácué waicáyacacawa. Yái tàacáisi nutànèericuéca piri càníirita wàlisài ichùullacanási. Yácata idàbáanéeri tàacáisica Jesucristo ichùulièricaté weebáidáanápiná: Iwàwacutá cáinináca waicáyacacawa.

6 Cáininácaalí waicáca Dios, yásí wamàni càide iyúwa ichùulianá wía. Bàaluité piwènuadacaalítécué píiwitáisewa Jesucristo irípiná, yáté péemiácatécué Dios ichùulíaca cáinináanápinácué piicáyacacawa.

Los engaños

7 Nàyacáiná manùbéeyéi iwàwéeyéica ichìwáidaca wía cháí èeri írìcu. Càmita nacáida Jesús iináwaná ìwali Mesíascani, yái Wacuèrinásàiri Dios ibànuèricaté aléi iyúwa asíali. Cawínácaalí icálidéeri càì ichìwawa, yácata ichìwáidéerica wía, Cristo yùuwidecani nacái.

8 Cayábacué, ipíchanácué piúcaca píibaidacaléwa, yái pimàníirica Dios irípiná. Píibaidacué cayába Dios irípiná, píimáalàidacué nacái pimànica yái pimàníirica Dios irípiná yéewanápinácué peedáca píriwa macáita píasu cawèníriwa Dios iwàwéericuéca yàaca piri ìwaliná, yái píibaidáanácuéca irípiná.

9 Aibacaalí yeebáidéeri áibanái yàasu tàacáisi méetàuculéeri Jesús itàacái ícha, yácata càníirica yáaliáwa Dios ìwali. Quéwa,

cawinácaalí yeebáidéerica mamáalàacata Jesús itàacái, yácata yáaliériwa Wáaniri Dios ìwali, ìwali nacái yái Dios Iirica.

¹⁰⁻¹¹ Nàanàacaalícué pìatalé áibanái yéewáidéeyéipínacué pía cachìwéeri tàacáisi iyú Jesús itàacái ícha, picácué pimàaca nawàlùacawa picapèe irìculé. Picácué pitàida nía. Pitàidacaalícué nía, yásícué piacawéeyéináca pimànica níawa, níara imàníyéica ibáyawanáwa meedá.

Palabras finales

¹² Nuwàwacué nucàlidaca pirí manùba tàacáisi mamáalàacata, quéwa càmita nuwàwa nutànàaca cuyàluta irìcuni. Nucua àta núalimácatalépináta nùacawa nupáchiacuéca píawa, yéewanápiná casímáica wawàwa manuísíwata.

¹³ Níái piacawéeyéináca ìwacáidáyaquéeyéicawa chábài, Dios yeedéeyéica nacái yàasu wenàiwicapináwa, nawàwalícuéca pía.

3 SAN JUAN

Alabanzas a Gayo

1 Núa Juan, ancianoca núa, nubànù pirí cuyàluta, pía Gayo nùacawéerináca, cáininéerica nuicáca báisíiri iyú.

2 Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, nusutáca Dios ícha imàníinápiná pirí cayábéeri ìwalíise, yái macáita pimàníirica. Nusutáca Dios ícha nacái imàacacaténá máuláicaca pía. Núlíacawa cachàinica píiwitáise Dios ìwali.

3 Casímáica nuwàwa manuísíwata nàanàacáiná nùatalé táquicha tàacáwa abénaméeyéi yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, yá nacàlidaca nulí piináwaná peebáidaca mamáalàacata báisíiri tàacáisi.

4 Canácata áiba tàacáisi càiri isíimáidéeri núa càide iyúwa casímáiná nuwàwa nuémìacaalí nuéwáidacalénái iináwanáwa neebáidaca báisíiri tàacáisi machacàníiri iyú.

5 Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, cayábéericani yái píibaidacaléca pimàníirica Dios irípiná, yái cayábéerica pimàníirica áibanái irí yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, éwita déecuíséeyéicáníta nía, càmmíyécáwaca píalía piicáca.

6 Táquicha tàacáwa wàwacáidáyacacaalíwa chábàì, wamànicaténá culto, yá nacàlidacaté walí piináwaná ìwali, náimaca cáinináca piicáca nía. Siùcade, pimàni nulí cayábéeri, piyúudàa nía nàasu àyapu ìwalipiná, càide iyúwa casímáinápiná Dios iicáca wamànica.

7 Nadéca nadàbaca nèepunícawa náibaidacaténá Jesucristo irípiná, càmita nacái needá nalíwa wawàsi áibanái ícha càmmíyéica yeebáida Jesús itàacái.

8 Iná iwàwacutá wía yeebáidéeyéica Jesús itàacái weedáca wàataléwa nía, wàacawéeridacaténá nía, níai icàlidéeyéica yèepunícawa báisíiri tàacáisi.

La mala conducta de Diótrfes y el buen ejemplo de Demetrio

9 Nudéca nutànàaca nalí abéeri cuyàluta, níara ìwacáidáyaqueeyéicawa aléera. Quéwa, Diótrfes càmita iwàwa yeebáidaca nutàacái, máinicáiná iwàwa ichùuliaca nía macáita.

10 Yá nùacaalípináwa néré, yásí nutàanica yáapichawa ìwali yái càmináca iwàwa yeebáidaca nutàacái, icháawàacáiná yèepunícawa wía máiwitáiséeri iyú, báawéeri iyú nacái. Néese, iwàwaca imànica áiba wawàsi mamáalàacata, ínà càmita yeedá yàataléwa wenàiwica wabànuéyéica néré yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái. Néese, áibanáicaalí péenácué nawàwacaalí natáidaca nía, Diótrfes càmita ibatàa needáca nàataléwa

nía, yúuca nacái nía pèewíise, píacué ìwacáidáyaquéeyéicawa néenibàa.

¹¹ Pía nuénásàiri cáininéerica nuicáca, pimàni cayábéeri càide iyúwa cayábéeyéi íiwitáise imànlíná. Picá pimàni pibáyawanáwa iyúwa báawéeyéi íiwitáise imànlíná. Cawinácaalí imàníríca cayábéeri, yácata Dios isùmàireca. Quéwa, cawinácaalí imàníríca ibáyawanáwa, càmita yáalía Dios ìwali.

¹² Macáita wenàiwica, báisíiri tàacáisi nacái, nacàlidaca nàyaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Wía nacái wacàlidaca cayábéeri iyú Demetrio ìwali. Píalía nacáiwa nutàaníca báisíiri iyú.

Palabras finales

¹³⁻¹⁴ Nudènià bàwina madécaná tàacáisi nucàlidéeripiná píri, càmita quéwa nuwàwa nutànàaca cuyàluta írìcuni, nuwàwacáiná nuicáca pía aquialéta, nutàanícaténá píapichawa.

¹⁵ Nusutáca Dios íicha imàacáanápíná matuíbanáica pía. Níái wàacawéeyéináca iyéeyéica cháí nawàwalica pía. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nalíni nuwàwalica nía macáita iyéeyéica néenibàa, níara wàacawéeyéináca.

SAN JUDAS

Saludo

¹ Núa Judas, Jesucristo yàasu wenàiwica íbaidéerica írípíná, Santiago yéenasàirica nacái núa, nubànùacué pirí cuyàluta píacué cáininéeyéica Wáaniri Dios iicáca, Dios imáidéeyéica yàasunáipínáwa, píatacué nacái Jesucristo icuèyéica.

² Nusutácué Wáaniri Dios ícha pirípínácué iicáanápínácué pipualé manuísíwata, yéewanápinácué nacái matuíbanáica píá, yéewanápinácué nacái cáinináca piicáyacacawa macái piwàwalícuísewa.

Los que enseñan mentiras

³ Píacué nuénánái cáininéeyéica nuicáca, nuwàwacatécué máini nutànàaca pirí cuyàluta ìwali yái Jesucristo iwasàanáca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha. Siúcata quéwa iwàwacutácué nutànàaca pirí tàacáisi nusutátaténácué pícha wawàsi manuísíwata. Iwàwacutácué píalàaca nía cachàiníiri iyú, níara cachìwéeyéica, ipíchaná nawènúadaca yái báisíiri tàacáisica Dios imàaquéericaté abé yàawiriaté yàasu wenàiwicanái íríwa.

⁴ Péewáidacué wenàiwica macàaluínináta báisíiri tàacáisi iyú, níacáiná cachìwéeyéi nadéca nawàlùacawa ibàacanéeri iyú pèewiré. Bàaluité Dios itàacái icàlidacaté naináwaná ìwali, níai cachìwéeyéica, càinácaalí iyú Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Báawaca naicáca Dios. Nacàlidaca nachìwawa báawéeri iyú, náimaca cayábacasa waimáca manùbéeyéi yáapícha báawéeri iyú, Dioscáiná imàacaca iwàwawa wabáyawaná ícha, càita nacàlidaca nachìwawa. Náasáidaca càmíta nawàwa Jesucristo Náiwacalipínáwa, yái abéerita Wáiwacalica, Wacuèrinásàiri nacái.

⁵ Ewítacué píalíacáanítawa yái tàacáisi ìwali macáita, càicáaníta nuwàwa nucàlidacuéca pirí àniwani, piwàwalicaténácuéni. Bàaluité Dios imusúada israelitanái Egipto yàasu cáli ícha. Ewítaté Dios itécáaníta macáita nía Egipto yàasu cáli ícha, càicáanítaté imáalàidaca macáita néená càmíiyéicaté yeebáida itàacái.

⁶ Nía nacái ángelnái imàaquéeyéicaté íchawa íbaidacaléwa Dios imàaquéericaté nalí, níara imàaquéeyéicaté iyacatáíwa chènuniré, yá níaqueí Dios idacùacaté, presoíyéica imànica nía, catéeri írìculé càiripínátawa, àta áibaalípíná Dios icàlidacatalépináta nabáyawaná iináwaná ìwali, yùuwichàidacaténá níawa.

⁷ Càide iyúwaté ángelnái iyáaná, càita nacái nàyacaté yàcalé minanáimi, pucháiba yàcalémi, Sodoma, Gomorra nacái, áiba nacái yàcalémi iyéeyéicaté mawiénita nalí, máini

naimácaté manùbéeyéi yáapicha mamáalàacata càmiyéica nàacawéeyéi. Nía nacái aslanái naimácaté nanacáiri yáapichawa namànicaténá yái càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica. Inaté Dios yùuwichàidaca nía quichái iyú, yái quichái càmirica ichacàwa, càiripinérita ìyaca. Càita Dios imàacaca wáalíacawa yùuwichàidáanápíná macáita imàniyéica ibáyawanáwa.

⁸ Càita nacái níara yéewáidéeyéica wenàiwica chìwái iyú, éwita náalíacáanítawa Dios yàasu yùuwichàacáisi ìwali, càicáaníta namànica nacái báawéeri. Néewáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú néemièricasa náamacani írìcuísewa, namànicaténá nainá iyúwa yái càmirica Dios ibatàa wenàiwica imànica; càmita nacái neebáida Wáiwacali itàacái; natàaní nacái báawéeri iyú àngelnái ìwali.

⁹ Quéwa àngelnái íiwacali íipidenéerica Miguel càmitaté itàaní báawéeri iyú àngelnái ìwali. Miguel itàanicaté chàinisíiri iyú Satanás yáapicha càirínácaalí náicha yeedéripinácaté Moisés ichéecami, yaté Miguel yáalíacawa canácaté yéewaná icuísaca íichawa Satanás báawéeri iyú. Inaté Miguel íimacáita Satanás írì: “¡Nusutáca Wáiwacali íicha yàalàanápíná pía cachàiníiri iyú!” íimaca yái Miguelca.

¹⁰ Níata quéwa cachìwéeyéica aslanái natàaníca báawéeri iyú àngelnái ìwali, éwita càmicáaníta náalíawa cayába àngelnái íináwaná ìwali. Namànica meedá macáita càirínácaalí nawàwa namànica càide iyúwa cuwèesinái imàníná. Iná namáalàidaca nacáucawa Dios íicha.

¹¹ ¡Dios yùuwichàidapíná níawa!, nàyacáiná báawéeri iyú càide iyúwaté Caín iyáaná. Nawènúadaca náiwitáisewa néewáidacaténá wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú, needácaténá nalíwa plata, càide iyúwaté Balaam imàníná. Namànica nacái ùwicái nacuèrinánái íipunitawa càide iyúwaté Coré imàníná. Iná néetápiná nacáwa méetàuculé Dios íicha càiripináta nabáyawaná ichùullacawa.

¹² Níái cachìwéeyéica nàyaca càide iyúwa casaquèeri wawàsi, níacáiná mabáiníiri iyú namànica nabáyawanáwa pèewi píwacáidáyacacaalícuéwa piyáacaténácué piyáacaléwa Santa Cena ipíchawáise. Casíimáiri iyúta nayáaca nayáacaléwa manuíri, nàiraca nacái macàaluínináta. Iiwacanánái báawéeyéica meedá níara, camùnica nía nacái iyéeyéica írìwa meedá yàacàsi cadénama. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa acalèe canéerica írì unía yèepuníricawa cáuli iyú. Canéeyéica iwèni níara càide iyúwa àicu màyacanéerica yàasu èeri yàanàacaalí, íná wenàiwica iwatàaca àicu cáli yèewíise, yásí àicu yéetácawa báisíiri iyú.

¹³ Níái cachìwéeyéica imàniyéica máiní yáaséeri nabáyawanáwa áibanái wenàiwica yàacuésemi, nàyaca càide iyúwa manuíri màladàca. Cachàiníiri cáuli ipùacaalí

manuíri úni, yásí màladàca namichàidaca báawéeri úni icàli càina ínatalépiná. Níái cachìwéeyéica naméeràidaca áibanái, nàyacáiná càide iyúwa dùlupùta iméerèyeyéicawa, càmiyéica icàna cayába wáapunálicubàa. Iná Dios ichùulìapíná nàyáanápíná càiripínáta catéeri irìcu máinicataléca cúulica catá.

14 Bàaluité Enoc iyaca, yái sietéená Adán itaquérinámi waléerica iináwaná ìwali. Enoc icàlidacaté tàacáisi Dios inùmalicuíse cachìwéeyéi ìwali càinácaalí iyú Dios yùuwichàidáanápíná níawa. Enoc ímacaté: “Péemlàcué cayába, nudéca nuicáca Wáiwacali yàanèripínáwa náapicha níái yàasu manùbéeyéi mil namanùbaca ángelnáica mabáyawanéyeyéica.

15 Yàanàpiná yéemlàcaténá naináwaná ìwali canánama, yásáidacaténá nacái cabáyawanáca macáita báawéeyéica íiwitáise, ìwallíse macáita báawéerica namànírica, ìwallíse nacái yái báawéeri tàacáisi náiméerica Dios ìwali, níái báawéeyéica íiwitáise imàníyeyéica íbáyawanáwa”, ímacaté yái Enoc.

16 Níái cachìwéeyéica natàaníca íbàacanéeri iyú nacuèrinánái ìwaliwa. Báawaca naicáca macái wenàiwica. Máini nawàwa namànica càinácaalí báawéeri ísíimáidéeri níawawa. Máiniyeyéi canumaséeca nía, cachàiníyeyéica íicáca yáawawa. Natàaníca cayábéeri iyú áibanái irí, needácaténá náicha wawàsi meedá.

Amonestaciones a los creyentes

17 Quéwa píacué nuénánái cáininéyeyéica nuicáca, píwàwalicué yái tàacáisi Wáiwacali Jesucristo yàasu apóstolnái icàlidéericatécué pirí, íméerica càinácaalí ichàbáanápínáwa wapíchalécáwa.

18 Náimacatécué pirí: “Aibaalípiná maléená èeri ipíchawáise èeri imáalàacawa, yásí abénaméeyéi wenàiwica naicáanípínácué piquíniná peebáidacáinácué Jesucristo itàacái. Namànipíná nabáyawanáwa càide iyúwa nawàwáaná”, náimacatécué pirí níái apóstolca.

19 Quéwa níara cachìwéeyéica, nawènúadaca áibanái íiwitáise báawáanápíná naicáyacacawa. Náináidacáita meedá irìcu èeriquéi. Canáca nalí Espíritu Santo.

20 Quéwacué pía nuénánái cáininéyeyéica nuicáca, peebáidacué tàí íméeri iyú Dios itàacái mabáyawanéerica, yéewanápínácué cachàiníca píiwitáise. Pimàacacué Espíritu Santo yéewáidaca pía, písutáanápínácué píawawa Dios ícha.

21 Picácué píwènúada píiwitáisewa méetàuculé Dios ícha, yái cáininéerica íicáca wía. Néese manuícué píináidaca píwàwawa picúacaténá Wáiwacali Jesucristo yàaca wacáuca càmliri imáalàawa, íicácáiná wapualé.

22 Píicácué natúulécaná píalàanápínácué níawa, cawinácaalí iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios ícha.

²³ Níái iwàwéeyéica iwènúadaca íiwitáisewa méetàuculé Dios íicha, càica níade iyúwa wenàiwica yúuwàacaalí yàacawa quicháí irìculé, nawàwacáiná nacaláacawa Dios íicha namànicaténá nabáyawanáwa. Pìalàacué nía, peedacué nía ráunamáita Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha, càide iyúwa weedácaalí wenàiwica quicháí íicha. Aibanái wenàiwica namànica nàacawa nabáyawanáwa manuísíwata. Báawacué piicá yái báawéerica namànírica, quéwa piicacué natúulécana níái wenàiwicaca. Pìalàacué nía cachàiníri iyú, namàacáanápíná náichawa yái báawéerica namànírica, quéwa piicacué píchawa cayába, ipíchanacué cayábaca piicáca yái báawéerica namànírica nainá iyúwa. Picacué pimàni náapicha pibáyawanáwa.

Alabanza final

²⁴⁻²⁵ Yái abéerita Diosca, iwasèerica wía yàasu yùuwichàacáisi íichawa, yáta yáalimacué icùaca pía ipíchanacué pimànica pibáyawanáwa. Dios yáalimacué nacái itéca píawa chènuniré ibàlùadacaténacué pía íipunitawa mabáyawanéeyéica, máinicuéca nacái casímáica piwàwawa, Dios iyacàle chènuníséeri irìcu, icànéerica mèlumèluwaca Dios icamaláná iyú. Wàacué Dios irí cayábéeri ìwalíise yái cayábéerica Wáiwacali Jesucristo imànírica walípiná, máinicáiná cachàinírica Dios íiwitáise, máini cáimiétacanéeri Wacuèriná nacáicani, icuèrica nacái macáita, cachàinírica náicha canánama, bàaluitésíwa èeri ipíchawáiseté, siùca nacáide, càiripináta nacáíwa, èeri càníri imáalàawa. Báisíta, amén.

EL APOCALIPSIS

La revelación de Jesucristo

¹ Yái cuyàlutaca icàlidaca walí tàacáisi ìwali Dios imàaquéericaté Jesucristo yáallacawa ìwali ibàacanéeri iyú áibanái íicha, yéewanápiná Jesucristo yáasáidacani Dios yàasu wenàiwicanái irí náallacaténáwa càinácaalí iwàwacutáanápíná ichàbacawa caquialéta. Jesucristo ibànùcaté yàasu ángelwa yáasáidacaténá yái tàacáisica Juan irí, yái Juan, Jesucristo yàasu wenàiwicaca.

² Juan itànàacaté báisíiri iyúni cuyàluta irìcu macáita yái Dios itàacái Juan yéemièrica, yá nacái Jesucristo yàasu báisíiri tàacáisica, idécanáamité Juan iicáca macáita tàacáisi yéenáiwanási nacáiri irìcuíse.

³ Casímáica iwàwa cawinácaalí iléerica nalíni, yái cuyàlutaca, culto irìcu, yái tàacáisi icàlidéerica walí càinácaalí ichàbáanápínáwa. Casímáica nacái nawàwa cawinácaalí yeebéeyéica yái tàacáisica Juan itànèerica cháí cuyàluta irìcu, mesúnamáipínácáináta iwàwacutá ichàbacawa.

Juan escribe a las siete iglesias

⁴ Núa Juan nutànàacuéca pirí cuyàluta, píacué yeebáidéeyéica Jesucristo itàacái, píacué iyéeyéica siete namanúbaca yàcalé Asia yàasu cáli íinata. Nusutácué Dios íicha pirípinácué, Espíritu Santo nacái, Jesucristo nacái, namàníinápínácué pirí cayábéeri, namàcáanápíná nacái matuúbanáicuéca píá. Dios ìyacaté bàalutité, siùca nacáide, iyéeripíná càiripínáta, càníiri imáalàawa. Yái Espíritu Santoca máiníiri cayábaca ìyaca Dios yàasu yàalubáisi íipunita.

⁵ Jesucristo itànáica báisíiri iyú, imànica macáita machacàníiri iyú càide iyúwa íimáaná, icàlidacaté báisíiri tàacáisi éwitaté nanúacáanítani. Yái Jesucristo, yácata idàbáanéerica wenàiwica imichèericatéwa yéetáními yéewíise, idènièri iináwa càníiri imáalàawa. Jesucristo ichùulíaca macái cáli icuèrinánái. Cáinináca Jesucristo iicáca wía. Jesucristo íiraná imusúacatéwa icháuná irìcuíse cruz ìwali àta yéetácatalétawa wáichawalíná. Jesucristo yéetácáinatéwa wáichawalíná, íná Dios idéca imàacaca iwàwawa wabáyawaná íicha.

⁶ Jesucristo idéca imàacaca yàasu wenàiwicaca wía. Imàacaca nacái wáibaidaca irípiná iyúwa sacerdotenái, wasutácaténá Dios íicha wenàiwicanái irípiná, yái Dios Jesucristo Yáanirica. Máiní nuwàwaca macái wenàiwica yàaca cayábéeri Jesucristo irí, nuwàwa nacái Jesucristo icùaca wenàiwicanái canánama càiripínáta èeri càníiri imáalàawa. Báisíta, amén.

7 ¡Jesucristo yàapináwa néese acalèe yèewísewa! Macáita wenàiwica naiquéeripináni, nía nacái inuáyéicaténi, naiquéeripináwa. Macáita èeri mìnánái càmíiyéica yeebáida itàacái náicháanípiná nacalùniwa naicápinácaalí yàanàca, cáalucáiná naicácani. Báisita, amén.

8 Wacuèriná Dios cachàiníri náicha canánama, iyacaté bàaluité, siùca nacáide, iyapiná càiripináta, càmíiri imáalàawa. Wacuèriná Dios ímaca walí: “Núacata yái idàbéericaté macáita, núacata nacái yái imáalàidéeripináca macáita. Iná núacata càiride iyúwa las letras alfa y omega”, càì ímaca walí yái Wacuèriná Diosca.

Una visión del Cristo glorioso

9 Núa Juan, péenásàiricué, nùuwichàacawa píapichacué Jesús iripiná weebáidacáiná itàacái. Weebáidaca itàacái, iná wacùapiná macáita Jesús yáapichawa. Abédanamata nacái wáiwitáise Jesús yáapicha wàidenìacaténá wàuwichàanáwa matuñbanáiri iyú. Yáté presocaté núa Patmos yàasu iwàwata íinata nucàlidacáinaté Dios itàacái áibanái irí, nucàlidacáinaté nacái Jesús iináwaná iwali.

10 Néeseté áiba domingomi, Espíritu Santo icùacaté nuíwitáise. Yá nuémìacaté tàacáisi nuínatawáise, yái cachàiníri tàacáisi càiride iyúwa wéemianá trompeta isàna.

11 Yá ímaca nulí: “Pitànàa cuyàluta, picàlidacaténá nalíni cànínacaalí piicáaná. Néese pibànùu nalíni níara yeebáidéeyéica nutàacái iyéeyéica siete namanùbaca yàcalé Asia yàasu cáli íinata. Níái yàcaléca náipidená: Efeso iyacàlená, Esmirna iyacàlená nacái, Pérgamo iyacàlená nacái, Tiatira iyacàlená nacái, Sardis iyacàlená nacái, Filadelfia iyacàlená nacái, Laodicea iyacàlená nacái”, ímaca nulí.

12 Yá nuwènúa nuicáidaca nuínataléwa nuicácaténá yái itàaníríca nulí. Yá nuicáca siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyí.

13 Néese nuicá nèewibàa níái siete namanùbaca lámparaca càì iicácanáwade iyúwa asiali. Idènìaca ináawaniwa cáaléeri àta yàabàli ipùata néré. Idènìa nacái cáucuíri iwaalíbapi oroíri yùucutalìcubàawa.

14 Cabalèeri íiwita ibáiná càide iyúwa waicáaná cabalèeri lana, nieve nacáiri áiba. Ituí nacái nàya càide iyúwa waicáaná quichái ipèrùu.

15 Yá mèlumèluíyéi yàabàli càide iyúwa waicáaná naquéesièrica bronce nacáirica nawasèrica ùulèeri iyú quéechacáwa manuíri quichái irícu ipíchawáise naquéesiacani. Cachàinica itàacái càide iyúwa wéemianá manuíri inanába isàna yúuwèericawa íba yèewibàa.

16 Idènià siete namanùbaca dùlupùta icáapi irìcuwa yéewápuwáiseeriwa. Itàcái ìyaca càide iyúwa espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserùnica. Inàni nacái icànaca iyúwa èeri icànáná mèlumèluiri iyú cachàiniwaca machacànicaalí èeri.

17 Nuicácanacáitani, yá núuwàa nulìacawa nunùmáawawa nucalùniwa yàabàli idaní càide iyúwa yéetéerimiwa. Quéwa imàacaca icáapiwa yéewápuwáiseewa nùwali. Yá ìimaca nulí: “Picá cáalu pía nuícha. Núacata yái idàbéericaté macáita. Núacata nacái yái imáaláidéeripináca macáita.

18 Núacata yái Cáurica. Nuétácatéwa quéwa, péemìa cayába, siùcáisede nùyaca càiripináta. Núacata imàaquéerica wenàiwica yéetácawa néenáiwaná yàanàacatáita néetácatáipinátawa; nucùa nacái infierno, yáara báawéeyéimi ìiwitáise yùuwichàacatalécawa ìipidenácataléca infierno.

19 Iná pitànàa macáita yái núasáidéeripináca piicá. Pitànàa nacái yái ichàbéericawa siùcade, yá nacái ichàbéeripinácawa áiba èeriwa wapíchalécáwa.

20 Siùcade nucàlida piríni càinácaalí ìimáaná níái siete namanùbaca dùlupùta piíquéeyéica nucáapi irìcu. Nucàlida nacái pirí càinácaalí ìimáaná níái siete namanùbaca cáaléeyéica lámpara oroíyéica. Níái siete namanùbaca dùlupùta, ìimáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái siete namanùbaca yàcalé mìnánái. Níái siete namanùbaca lámpara cáaléeyéica, ìimáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca náapichéeyéi ìwacáidáyaquéeyéicawa yáapichawáaca yeebáidéeyéica nutàacái”, ìimaca nulí yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

2

Mensajes a las siete iglesias

El mensaje a Efeso

1 Néese Wáiwacali ìimaca nulí àniwa: “Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Efeso ìyacàlená irìcu: ‘Cài núumacuéca pirí, núa idènièrica siete namanùbaca dùlupùta nucáapi irìcuwa nuéwápuwáiseewa, núa yèepuníiricawa nèewibàa níái siete namanùbaca cáaléeyéi lámpara oroíyéica:

2 Núalíacawa macáitacué píwali yái pimàníiricuéca; núalíacawa píbaidacuéca nulípiná cachàiníiri iyú; núalíacawa píideníacuéca píuwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú; núalíacawa báawacuéca piicáca náiwitáise níara báawéeyéica wenàiwicaca. Núalíaca nacáywa píalimáidacuéca piicáwa nàasu tàacáisi níara icálidéeyéica iináwaná iwaliwa apóstolcasa nía, quéwa nachíwa meedá. Pidécuéca píasáidaca cachíwéeyéica meedá nía.

³ Nùaliácawa piùwichàacué piùwichàanáwa mamáalàacata. Nùaliáca nacáíwa piùwichàacuécawa nulípiná manuísíwata nuípidená ìwali peebáidacáinácué nutàacái. Càmitacué nacái chamàle píiwitáise píibaidáanápínácué nulí.

⁴ Quéwa nuicácué piwali abéeri wawàsi báawéeri. Càmitacué cáininá piicáca áibanái càide iyúwaté cáinináaná piicáca nía quéechatécáwa.

⁵ Iná píináidacuéwa ìwali yái quéechéeri píiwitáise cayábéerica piúquéericatécué píichawa. Piwènúadacué píiwitáisewa machacàníiri iyú, pimànicaténácué cayábéeri áibanái irí càide iyúwacué pimànináté quéechatécáwa. Càmicaalícué càì pimànica, yásí nùacawa caquialéta pìatalécué, yá nuedácué píicha pìasu lámpara ìyatatái íchawa, càmicaalícué piwènúada píiwitáisewa.

⁶ Quéwa ìyacué pirí yái cayábéerica. Báawacuéca piicáca yái báawéerica nicolaítaná imànírira càide iyúwa nacái báawáaná nuicáca yái namànírira.

⁷ Néese, càuwíyéicaalícué pía, péemlacué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, ìyéeyéica yàcalé imanùbaca. Macáita cawinácaalí imawènladéeyéica báawéeri, numàacapíná nayáaca nayáacaléwa àicu ìyacanáca yèerica nacáuca cà míiri imáalàawa, yái àicu ìyéerica paraíso néeni, Dios ìyacàle irícu', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacalí Jesucristoca.

El mensaje a Esmirna

⁸ Néese Wáiwacalí ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Esmirna ìyacàlená irícu: 'Càì nùumacuéca pirí, núa idàbéericaté macáita, núa imáalàidéeripínáca macáita nacái, núa yéetéericatéwa, néeseté yèepùaca núcáucàacawa:

⁹ Nùaliácawa piùwichàacuécawa piyaca. Nùaliácawa catúulécanácuéca pía, quéwacué nuicáca pía càiyéide iyúwa càasuíyéi. Nùaliá nacáíwa càinácaalí iyú nacháawàanácué piináwaná ìwali báawéeri iyú, níara icàlidéeyéica iináwanáwa judíocasa nía, quéwa cà míiyéi judío nía nawàwalícuísewa, càmicáiná neebáida nutàacái. Báawéeri Satanás yéewáidacaléca meedá nía.

¹⁰ Picácué cáalu piicáca yái piùwichàanápinácuécawa. Péemlacué cayába, mesúnamáita Satanás yúuca abénaméeyéi péenácué presoíyéi ibànaliculé yáalimáidacaténácué iicáwa pía macáita, piwènúadáanápíná píiwitáisewa nuícha. Yá piùwichàapínácuéwa diez èeri. Quéwa cachàinicué píiwitáise mamáalàacata, éwitacué nanúacaalí pía, yásí nùacué piríwa picáuca cà míiri imáalàawa càide iyúwa nàacaalí corona wenàiwicanái irí imawènladéeyéica áibanái.

11 Càuwíyéicaalícué pía, péemlacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, ìyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawènìadéeyéica báawéeri, canácatáita yéewanáwa pucháiba yàawiriéri yéetácáisi ìibàaca níawa, canásíwa', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ìimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Pérgamo

12 Néese Wáiwacali ìimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Pérgamo ìyacàlená irìcu: 'Cài nuchùuliacuéca pía, núa idènièrica espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserùnica:

13 Nùaliácawa macáita ìwali yái pimàniiricuéca. Nùalía nacáiwa pìyacuéca aléera yàcalé Satanás icùacataléca. Nùaliácawa peebáidacuéca nutàacái mamáalàacata tàì ìiméeri iyú. Càmitacué piméeyáa peebáidaca nutàacái éwitaté nanúacáaníta Antipas, yái nanuéricaté yeebáidacáiná nutàacái pèewi, píacué ìyéeyéica yàcalé Satanás icùacataléca.

14 Quéwa nuicácué pìwali máisibáwanáita báawéeri wawàsi, yái càmirica cayába nuicáca: Pidèniacué píapichawa abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica càide iyúwaté Balaam yéewáidáaná wenàiwica. Bàaluté Balaam yàalàacaté Balac yáalimáidáanápíná israelitanái namànicaténá nabáyawanáwa. Ichùuliacaté nayáanápíná iinási nanuèrimica iyúwa sacrificio nàacaténá ídolo icàaluíniná, cuwáiná yéenáiwanáca. Ichùuliaté naimáca áibanái inanái yáapicha càmiyéica náinusíwa.

15 Càita nacái, ìyacué pèewibàa abénaméeyéi yeebáidéeyéica nicolaítanái yàasu cachìwéeri tàacáisi.

16 Iná piwènùadacué píiwitáisewa báawéeri íicha. Càmicaalícué càì pimànica, yásí nùacuéwa platalé caquialéta. Yá numànipíná úwi náipunitawa nutàacái iyúwa, càide iyúwa wenàiwica namànicaalí úwi espada machete nacáiri iyú.

17 Càuwíyéicaalícué pía, péemlacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, ìyéeyéica yàcalé imanùbaca. Cawinácaalí imawènìadéerica báawéeri, nùaca iyáapíná maná, yái pan nacáirica ìbàacanáta áibanái wenàiwica íicha. Nùa nacái irí cabalèeri íba natànèrica ìwali wàlisài ìpidenápiná. Abéerita yái idènièrica yàasu íbawa, yáalía ìwali yái ìpidenápináca wàlisài, canáca áibanái yáliériwa ìwali', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ìimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Tiatira

18 Néese Wáiwacali ìimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Tiatira ìyacàlená irìcu: 'Cài núumacuéca pirí, núa

Dios Iirica, núa idènièrica ituíwa càide iyúwa quichái ipèrùà ìyáaná, núa idènièrica nacái yàabàliwa càide iyúwa naquéesièrica bronze nacáirica iicácanáwa.

19 Núalíacawa ìwali yái pimàníricuéca. Núalíacawa cáininácuéca piicáca áibanái, núalíacawa peebáidacuéca nutàacái. Núalía nacáiwa piyúudàacuéca áibanái, pìidenìacuéca piùwichàanáwa nacái matuíbanáiri iyú. Núalíacawa pimànicuéca cayábéeri cachàiníwanái ícha yái pimàníricatécué quéecha, pidàbacaalítécué peebáidaca nutàacái.

20 Quéwa nuicácué piwali áiba wawàsi quiríta. Pidécuéca pimàacaca ùyaca matuíbanáita pèewibàa, úái inanáica Jezabelca. Nacàlidaca uináwaná utàanícasa Dios inùmalicúise, quéwa uéwáidaca wenàiwica cachìwéeri tàacáisi iyú meedá uchìwáidacaténá nùasu wenàiwica naimáanápíná áiba yáapicha cà míchúaca náinusíwa, cà mírica nacái nanìrisíwa, nayáanápíná nayáacaléwa nacái iinási nanuérica ídolo irí nàacaténá cuwáinái yéenáíwaná icàaluíná.

21 Nudéca nùalàaca úa cachàiníiri iyú uwènúadàanápíná uíwitáisewa ubáyawaná íchawa, quéwa càmita uebá uwènúadàanápíná uíwitáisewa ícha, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha.

22 Siùcade, péemiacué cayába, nùuwichàidapíná úa uláicái iyúwa, macáita nacái iiméeyéica úapicha, núucapíná níawa manuíri yùuwichàacáisi iriculéwa, cà micaalí nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íchawa, yái báawéerica namànírica úapicha.

23 Nunúapíná nacái uénibe yéetácáisi iyú. Néese macáita yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca, néemìapínácaalí uináwaná ìwali, yásí náalíacawa núacata yái iiquéerica náiwitáise, nawàwa nacái. Yásí numànicuéca pirí cayábéeriwa, nùuwichàidapíná nacáiwa píalimáwanama càide iyúwa imanúicanamacué pimànica cayábéeri, báawéeri áibata.

24 Néese píacué Tiatira ìyacàlená mìnánái cà míiyéica yeebáida Jezabel itàacái, cà míiyéi nacái yéewáidawa tàacáisi ìwali yáara náiméerica ìwali Satanás yàasu íiwitáise ibàacanéeriwa. Núumacué pirí, ìyaca quiríta abéeri wawàsi iwàwacutéeri nuchùullapínácué pimànica.

25 Peebáidacué mamáalàacata nutàacái càide iyúwacué peebáidáaná siùca àta nùanàacatalépináta.

26 Cawinácaalí imawènìadéeyéica báawéeri, imàníiyéi nacái mamáalàacata càide iyúwa nuwàwáaná àta néetácatalétawa, numàacaca nacùaca núapicha macái èeri mìnánái.

27 Càide iyúwa Núaniri Dios imàacáaná nucùaca èeri mìnánái Dios íiwitáise iyúwa, càita nacái nùasu wenàiwica nacùapíná èeri mìnánái cachàiníiri iyú, nàuwichàidapíná nacái macáita

wenàiwica càmíiyéica yeebáida nutàacái, càide iyúwa hierro ibaquiadacaalí catùa achúmáanamata yéemáanáami.

²⁸ Numàaca nacái nàyaca nucamaláná irícu, yái nuca-maláná icànéerica càide iyúwa dùlupùta icànáná waiquerica mapisáisiwata.

²⁹ Càuwíiyéicaalícué pía, péemiàcué cayába yái tàacáisica Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái, iyéeyéica yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", íimaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

3

El mensaje a Sardis

¹ Néese Wáiwacali íimaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Sardis iyacàlená irícu: 'Cài númacuécá pirí, núa iyéerica yáapicha yái Espíritu Santoca máiníri cayábaca, núa idènièrica nacái siete namanùbaca dùlupùta: Núaliacawa ìwali macáita píibaidacalécuéca. Nuémiàcué piináwaná ìwali cáucasacué pía, quéwa nuicácuéca pía càiyéide iyúwa yéetéeyéimiwa.

² Pimichàidacué píiwitáisewa, pichàiniadacué píiwitáise cayábéeriwa iyéericuécá pirí quiríta, iwàwéerica ichàbacawa píicha, nuicácáiná yái pimàníricuécá càmírica cayába Nucuèriná Dios iicáca.

³ Iná piináidacuéwa ìwali yái tàacáisi péemièricatécué, peebáidéericatécué nacái quéechacáwa. Pimànicué mamáalàcata cayábéeri càide iyúwa yái tàacáisi íimáaná. Piwènúadacué píiwitáisewa píibáyawaná íichawa. Càmicaalícué pimichàida píiwitáisewa, yásí nùanàacué pìatalé càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmícatáita wenàiwica icùa nùanàaca, càmítacué nacái píalíawa chácaalínácaalí nuénáiwaná yàanà nùanàacatáipinácué pìatalé.

⁴ Quéwa abénaméeyéicué péená Sardis iyacàlená mìnáná càmíta nàya cabáyawanéeri iyú. Càide iyúwa wenàiwica icùacaalí masacàata ibàlewa, càita nacái abénaméeyéi péenácué nacùaca níawawa masaquèeri iyú, báawéeri íicha. Yá áiba èeripiná nèepunícawa núapichawa nabàle cabalèeri yáapichawa namànicáiná cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná cháí èeri irícu.

⁵ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, nadèniàpiná nabàlewa cabalèeri. Càmita nacái nutunúa náipidená cuyàluta irícuise yái cuyàlutaca idènièrica náipidená macáita cáuyéica càmíiyéica imáalàawa. Yá nucàlidapiná naináwaná ìwaliwa nùasunáica nía Núaniri Dios iríwa, yàasu àngelnái irí nacái.

⁶ Càuwíyéicalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Filadelfia

⁷ Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: "Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Filadelfia iyacàlená irícu: 'Cài núumacuéca pírí, núa Mabáyawanéerica, núa yái Báisíríca, núa rey David itaquéerinámica, imàaquéerica nacái wenàiwica iwàlùacawa Dios iyacàle irículé, Dios icuàcataléca macáita. Nùacùacaalí nalíni, yá canáta yáaliméeri ibàliaca náichani. Néese nubàliacaalí náichani, canácata nacái yáaliméeri yàacùaca nalíni. Péemiacué:

⁸ Cayábaca nuicáca yái pimàníricuéca. Péemiacué cayába, numàacacué picàlidaca nuináwaná iwali áibanái irí, càmítacué nacái yéewa nasàiwicaca pírí wawàsi, peebáidacáinacué nutàacái, càmítacué nacái piwènúada píiwitáisewa nuícha, éwitacué càmícáaníta máini cachàinica pía.

⁹ Péemiacué cayába. Nàyaca pìyacàle néeni abénaméeyéi judío icàlidéeyéica iináwaná iwaliwa judíosiwacasa nía, quéwa nachíwa meedá, càmícáiná neebáida nutàacái báisírí iyú. Satanás yéewáidacaléca nía meedá. Mesúnamáita numàacapiná nabàlùacawa nàulù ipùata iyúwa píipunitacuéwa nàacaténacué picàaluíniná. Yásí nàaliacawa cáininácuéca nuicáca pía.

¹⁰ Pidécuéca peebáidaca nutàacái pìidenìacaténacué piùwichàanáwa matuíbanáiri iyú, íná nucuàpinacué píawa áibaalpiná yùuwichàacáisi yàanàapínacaalí macái cáli iwali, yùuwichàidacaténá èeri mìnanaí.

¹¹ Nùacawa néese caquialéta. Peebáidacué tàì íiméeri iyú yái peebáidéericuéca; picácué pimàaca áibanái iwènúadacuéca nuícha píiwitáise ipíchanacué piúcaca píichawa pìasu cawèníri coronawa Dios iwàwéericuéca yàaca pírí áiba èeriwa.

¹² Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapiná nàyaca Nucuèriná Dios yáapicha càiripináta, càide iyúwa àicu íricusi ibàlùeriwa càiripináta Dios yàasu templo irícuíríca. Canácatáita nàawa Dios íicha. Nutànàapiná nacái Nucuèriná Dios íipidenáwa nàwali yái Nucuèriná Dios iyacàle íipidenáwa nacái, yái yàcalé íipidenéerica Wàlisài Jerusalén, irícuèripínacawa chènuníse Nucuèriná Dios yàatanáise. Nutànàapiná nacái nuípidená wàlisàiwà nàwali.

¹³ Càuwíyéicalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

El mensaje a Laodicea

14 Néese Wáiwacali ímaca nulí àniwa: “Pitànàa yái tàacáisica irí yáara nacuèrinásàiri icuèrica wenàiwicanái yeebáidéeyéica nutàacái Laodicea ìyacàlená irìcu: ‘Cài núumacuéca pírí, núa ípidenéerica Báisíiri, càmirica ichìwáida wenàiwica, núa icàlidéerica báisíiri iyúni, núa idàbéericaté macáita Dios irípiná cháí èeri irìcu:

15 Nualíacawa ìwali yái macáita pimàníricuécá. Nualíacawa càmitacué máini píwènúadaca nuícha píiwitáisewa, càmitacué nacái máini pimichàida píiwitáisewa peebáidacaténá cayába nutàacái. Iwàwacutacué píináidacawa càinácaalí pimàníinápiná. ¿Píwènúadapínásicué nuícha píiwitáisewa? ¿Néeni, pimichàidapínásicué píiwitáisewa? ¿Càinásicué pimànipiná?

16 Néese, càmicáinacué peebáida cayába nutàacái macái píwàwallícuisewa, íná núucapínacué nuíchawa pía.

17 Picàlidacáinacué càì píwaliwa: “Càasuíyéica wía, máini nacái cayábaca wía. Wadéca weedáca walíwa manùba wàasupináwa. Càmita wawàwacutá Dios iyúudàaca wía”, càicué píimaca píwaliwa. ¿Cánacué càmita píalílawá cáuláicaca píiwitáise píbáyawaná iyúwa? Dios iicácuéca pía càiyéide iyúwa catúulécanéyéi, màasuíyéi nacái. Matuíyéicué nacái píiwitáise, báica nacáicué pía píbáyawaná ìwaliwa iyúwa mabàléeri wenàiwica.

18 Iná nùalàacué pía pimàacáanápínacué numànica píri cayábéeri manuíswata càide iyúwa wenàiwica iwéndacaalí áiba wenàiwica irí cayábéeri oro masaquèericaté namànica quichái irìcu. Néese idécanáami numànicuécá píri cayábéeri, yásí báisícata càasuíyéicuéca pía chènuníseeri cawèníiri iyú. Peedácué nacái nuícha píiwitáisepiná mabáyawanéeri càide iyúwacué píbàlepiná cabalèeri, ipíchanacué báica pía píbáyawaná ìwaliwa. Pimàacacué nuchùnìaca píiwitáise matuírica càide iyúwa natuí idàbená ichùnìacaalí wenàiwica ituí, catuícaténacué píiwitáise, píalícaténacuéwa nùwali.

19 Nùalàaca nùasunái cachàiníiri iyú, macáita wenàiwica cáininéeyéica nuicáca. Nùuwichàidaca nía nacái. Iná pimichàidacué píiwitáisewa càiripináta, píwènúadacué nacái píiwitáisewa píbáyawaná íchawa.

20 Péemíacué cayába, mesúnamáita nùacawa néese, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa caplí ípunita imáidacaténá wenàiwica ìyéeyéica capíirìcu. Cawinácaalí yéemièyéica nutàacái, nawàwacaalí neebáidaca nutàacái, yá càica níade iyúwa wenàiwica yàacùacaalí icapèe inùmawa áiba irí, yeedácaténá yàataléwani. Néese cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, yásí nùyaca náapicha, nàyaca nacái núapicha, càide iyúwa

wenàiwica iwàlùacaalíwa capìrìculé iyáacaténá iyáacaléwa yéénánái yáapichawa.

²¹ Cawinácaalí imawèniadéeyéica báawéeri, numàacapíná náawinacawa núapicha nùalubái ínatalé, nacùacaténá macáita núapicha, càitatéde iyúwa numawèniadánáté báawéeri, néese núawinacatéwa Núaniri Dios yáapichawa, yàalubái ínatalé nucùacaténá macáita yáapicha.

²² Càuwíyéicaalícué pía, péemiacué cayába yái tàacáisi Espíritu Santo icàlidéerica wenàiwicanái irí yeebáidéeyéica nutàacái yàcalé imanùbaca', càì pitànàaca nalí cuyàluta", ímaca yái Cáurica, yái Wáiwacali Jesucristoca.

4

La adoración en el cielo

¹ Néeseté idécanáami Wáiwacali càì ímaca nulí, yáté nuicáidaca chènuniré, yá péemiacué cayába, nuicáca abéeri capì inùma yàacùacanéerica. Néese idàbáanéeri tàacáisi nuémièricaté itàaníca nulí iyúwa cachàiníri trompeta isàna, yácata tàacáisi ímaca nulí àniwa: "Pimichàawa sísaara. Yá núasáidaca pirí càinácaalí ichàbáanápinácawa áibaalípiná", ímaca nulí.

² Aquialénamata Espíritu Santo icùaca núiwitáise manuísíwata, péemiacué cayába, Espíritu Santo imàacaca nuicáca cayábéeri yàalubáisi ibàluèricawa chènunibàa. Nuicáca abéeri yáawinéericawa yàalubáisi ínata icùacaténá macáita.

³ Yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata càiride iyúwa waicáaná cuniéri íba cabalèeri ípidenéeri jaspe, iyúwa nacái waicáaná íba ípidenéeri cornalina quíiréeri, cuniéri nacái. Yá mèlumèluwaca àrawàli icànaca yàalubáisi itéese càide iyúwa waicáaná cuniéri íba esmeralda ipuléeri.

⁴ Nàyaca yàalubáisi itéesebàa áiba veinticuatro namanùbaca yàalubáisi. Náawinacawa yàalubáisi ínata veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái. Idènièyèi cabalèeri ibàlewa. Nadènia nacái nàasu coronawa yáawami orota náiwita ìwaliwa.

⁵ Yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata icànaca mamáalàacata iyúwa énu icánáaná, itàaníca nacái càide iyúwa wéemianá cachàiníri énu isàna tiríricaalí. Nàyaca yàalubáisi ípunita siete namanùbaca lámpara nacáiyéi idènièyéica icamaláwa, quichái ipèrùna nacáiri. Yái quicháica, yácata máiníri cayábaca Espíritu Santoca.

⁶ Iyaca nacái calìsa nacáiri yàalubáisi ípunita, abéeri calìsa càiride iyúwa vidrio máiníri cuniáca. Yàalubáisi itéesebàa nàyacaté báinúaca cáuyéi ángel madécanéyèi ituí naicácaténá napíchaléwa, naicácaténá nacái náinataléwa.

⁷ Yái idàbáanéeri ángel cáurica càiride iyúwa león iicácanáwa. Pucháibáaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa toro iicácanáwa.

Máisibáaná cáuri ángel àniwa càiri inànde iyúwa asìali. Báinúacáaná cáuri ángel àniwa càiride iyúwa áwa iicácanáwa idècunitàacá yáalanícawa.

⁸ Níái báinúaca ángel cáuyéica nadènìaca seis namanùbaca nàanabáíwa náalimáwanama. Macái cáuyéi ipuniyéíwa natuí iyúwa náinatabàawa, nalicuísewa nacái. Yá càì nàimaca èerìapinama, táiyápinama mamáalàacata:

“¡Mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, mabáyawanéericani, yái Wacuèriná Dios cachàinírìca náicha canánama, yái iyéericaté, iyéerica nacái siùcade, iyéeripiná nacái càiripináta, càimíri imáalàawa!” càì nàimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese idècunitàacá cáuyéi ángel nàaca icàaluíniná, nàaca nacái iyéininá, nàaca nacái irí cayábéeri, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, iyéerica càiripináta èeri càimíri imáalàawa, yá veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái náuwàa naliacawa nanùmáawawa irí, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, nàacaténá icàaluíniná, yái iyéerica càiripináta èeri càimíri imáalàawa. Yá naliadaca nàasu coronawa yàalubáisi yàabàli idaní náasáidacaténá Dios yàasu wenàiwicaca nía. Yá nàimaca irí:

¹¹ “Máiní cayábéeri píiwitáise, pía Wacuèriná Wáiwacali Dios, íná wàaca picàaluíniná, wàaca nacái píimiétacaná, wáalíaca nacáíwa máiní cachàinírìca pía, pidàbacáináté macáita, yá nàyacaté píiwitáise iyú, pidàbacáináté nía”, càì nàimaca nacántàaca.

5

El rollo escrito y el Cordero

¹ Néeseté nuicáca cuyàluta iwawanèeriwa icáapirìcu yéewápuwáise, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata. Yái cuyàluta iwawanéericawa idènìaca tàacáisi irìculéwa, ínatawáise nacáíwa. Yái cuyàluta nadacuèrica cayába siete namanùbaca nadacuèrica iyúni.

² Néese nuicáca áiba ángel cachàinírì. Yá isutáca yéemìawa nía macáita. Íimaca cachàinírì iyú: “¿Cawínásica wenàiwica Dios ibatèeripiná iwasàaca yái nadacùnánani, yàacùacaténá yái cuyàlutaca?” Íimaca yái ángelca.

³ Quéwa canáca náicha níái chènuníiséeyéica, nía nacái iyéeyéica cháì èeri irìcu, nía nacái yéetéeyéimicawa, canácata yáaliméeri yàacùaca cuyàluta, iléecaténátani.

⁴ Yá nuícháaníca manuísíwata canácáiná nàanèeri wenàiwica Dios ibatèeripiná yàacùaca cuyàluta, iléecaténani.

⁵ Néese abéeri néená níái nacuèrinánáica íimaça nulí: “Picá píicháani quirinama. Piicáida irí cayába, yái israelita icuèrinásàiri, rey David itaquérinámica, idéca imawèniadaca

báawéeri, yéewacaténá iwasàaca siete namanùbaca nadacùanáca, yàacuèripiná nacái cuyàluta”, ímaca nulí.

6 Néese nuicáca Cordero ibàluèricawa nèewi yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Yái Cordero idèniaca icháunáwa bàaluitécáiná nanúacani iyúwa sacrificio. Idèniaca nacái siete namanùbaca ichàlewa, siete namanùbaca nacái ituíwa. Níai siete ituí ímáanáca càicanide iyúwa máiniiri cayába Espíritu Santo Dios ibànuèrica macái cáli ínatale.

7 Néese Cordero yàaca yeedáca cuyàluta icáapi yéewápuwáise ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata.

8 Néese Cordero idécanáami yeedáca cuyàluta, yá báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica náuwàa naliacawa nanùmáawawa Cordero irí nàacaténá icàaluíniná. Nacuèrinánái náalimáwanama nadèniaca arpa, nadèniaca nacái bacàa níawami orota ipuniyéyiwa pumèníiri isàni iyú. Yái pumèníiri isàni ímáanáca càicanide iyúwa nasutáaná Dios ícha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca.

9 Yá nacántàaca wàlisài canción Cordero irí. Náima nacántàaca càì:

“Dios imàacaca peedáca yái cuyàlutaca, piwasàanápíná nadacùanácani, pimàacacáinaté nanúaca pía iyúwa sacrificio, yá piwèniacaté wenàiwicanái píiranámi iyúwa Dios iripíná nèewíse macái yàawiría, macái itàaniyéica áiba tàacáisi iyú nacái, macái wenàiwica nacái, macái cáli néeséeyéi nacái.

10 Pidéca pimàacaca Dios yàasu wenàiwicaca nía, icuèyéipíná macáita píapicha, isutéeyéipíná nacái Dios ícha wenàiwicanái iripíná, yá nacùapíná macái cáli”, náimaca nacántàaca.

11 Yáté nuicáidaca néré, yá nuémíaca madécaná ángel isàna ibàluèyéicawa natéesebàa yái yàalubáisica, nía nacái báinúaca ángel cáuyéica, nía nacái nacuèrinánáica. Nuicáca madécaná millones namanùbaca ángel, càmiyéi wenàiwica yáalimá iputàaca nía, càisimalénácaalí nía.

12 Yá náimaca cachàiniiri iyú: “¡Wàacué Cordero icàaluíniná, yái Corderoca imàaquéericaté nanúacani iyúwa sacrificio, yácaíná Dios idéca imàacaca Cordero icùanápiná canánama, idéca imàacaca càasuíricani, yái Corderoca! ¡Máini cáalíacáiricani yái Corderoca, cachàiniiri nacái íiwitáise! ¡Cayábaca waicácani, wàacué nacái icàaluíniná, wàacué nacái irí cayábéeri!” càì náimaca níai ángelca.

13 Nuémíaca nacái macáita Dios idàbéeyéica náimaca irí, macái iyéeyéica chènuniré, cáli ínatéeyéica nacái, nía nacái yéetéeyéimicawa, úni iricuíyéica nacái, macáisiwa canánama náimaca Dios irí. Càì náimaca:

“¡Wàaca cayábèeri irí yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata, irí nacái yái Corderoca! ¡Cáimiétaquèeri iyú waicáca nía, wàaca nacái nacàaluíniná! ¡Máiní cachàinica náiwitáise càiripináta, èeri càníiri imáalàawa!” náimaca.

¹⁴ Néese báinúaca ángel cáuyéica náimaca: “¡Báisíta, amén, càita nacái wáimaca!” càì náimaca. Níái veinticuatro namanùbaca nacuèerinánái nabàlùacawa nàulù iyúwa nàacaténá icàaluíniná, yái iyéerica càiripináta, càníirica imáalàawa.

6

Los siete sellos

¹ Néeseté nuicáca Cordero iwasàaca idàbáanéeri néená níái siete namanùbaca nadacùanáca cuyàluta iwawanèericawa. Yá nuémìaca abèeri néená níái ángel cáuyéica íimaca cachàiníiri iyú càide iyúwa tirírìcaalí: “¡Aqualé, pìa piicáca!” càì íimaca.

² Néeseté nuicáidaca néré. Yá, péemiacué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái asíali yáawinéericawa caballo íinata idèniaca demápu imàníiripiná iyú ùwicái. Yá náawináidaca corona íiwita íwali. Néese imawèniadaca yàacawa imawèniadacaténá mamáalàacata áibanái.

³ Néese Cordero iwasàaca pucháibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca pucháibáaná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pìa piicáca!” càì íimaca.

⁴ Yá áiba caballo imusúacawa, máiní quíiréeri quéwa, càide iyúwa waicáaná irái. Nuicáca wenàiwica yáawinéericawa caballo íinata. Yá namàacaca imàníinápiná ùwicái cháí èeri irícu, ipíchaná wenàiwicanái nàyaca matuìbanáiri iyú, imàcáanápiná nacái wenàiwicanái inúayacacawa. Yá nàaca irí cáalèeri espada machete nacáiri báipunitácanaméeri caserúnica.

⁵ Néese Cordero iwasàaca máisibáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca máisibáaná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pìa piicáca!” càì íimaca. Yáté nuicáidaca néré. Yá, péemiacué cayába, nuicáca cúulíiri caballo. Yái yáawinéericawa caballo íinata idèniaca abèeri wapésáidáaná imiéri.

⁶ Néese nuémìaca tàacáisi nacáiri cáuyéi ángel yèewibàa, yá íimaca: “Abèeri kilo trigo ituíná iwèníiri abèeri denario, yái abé èeri iwènicatáica. Máisiba kilo nacái cebada ituíná iwèníiri abèeri denario, picá quéwa pimàni báawéeri olivo inálimaná irí, uva ibànacalená irí nacái”, càì íimaca.

⁷ Néese Cordero iwasàaca báinúacáaná nadacùanáca cuyàluta, yá nuémìaca báinúacáaná cáuri ángel íimaca: “¡Aqualé, pìa piicáca!” càì íimaca.

⁸ Néese nuicáidaca néré, yá péemiacué cayába, nuicáca áiba caballo éwéeri nacáiri. Yái yáawinéericawa caballo íinata íipidená Yéetácáisi. Áiba íipidenéerica Infierno yàacawa Yéetácáisi yáapicha. Namàacaca Yéetácáisi, Infierno nacái nanúanápiná

madécaná èeri mìnánái. Macái néená níái báinúaquéeyéica wenàiwicaca, abéeri néená yéetácawa. Yá nanúaca wenàiwicanái ùwicái iyú, máapicái iyú nacái, uláicái iyú nacái. Nachùulia nacái caluéyéi cuwèesi nanúanápíná wenàiwica.

⁹ Néese Cordero iwasàaca cinconá imanùbaca nadacùaná cuyàluta, yáté nuicáca nacáucami altar yáapiré, níái Dios yàasu wenàiwicaca nanuéyéicaté neebáidacáinaté Dios itàacái, ìwalise nacái yái tàacáisi báisíríca nacàlidéericaté wenàiwicanái irí.

¹⁰ Néese náimaca cachàinírí iyú: “Wacuèriná Dios mabayawanéeri, wáalíacawa pimànica macáita càide iyúwa píimáaná machìwéeri iyú. ¿Chácaalínápinácaalí piùwichàidapíná èeri mìnánái ìwalise yái nanúanáca wía?” càì náimaca.

¹¹ Néese yàaca nalí cáaléeri nanáawanipíná cabalèeri. Yá ichùullaca nacùanápíná achúmáanata èeri quiríta àta nanacáiyéi yéetacatalétawa íbaidéeyéica Náiwacali írípíná, nía nacái néenánáica iwàwacutéeyéica yéetácawa càide iyúwaté nétáanáwa.

¹² Néese Cordero iwasàaca seisná imanùbaca nadacùaná cuyàluta, yáté nuicáidaca néré, péemiacué cayába, nuicáca cáli icusúacawa cachàinírí iyú, yá catáca èeri càide iyúwa waicáaná cúulírí wáluma. Yá nacái macàpucuícaalí quéerica, quíiraca úa càide iyúwa waicáaná irái.

¹³ Dùlupùta nacái nacaláacawa cáli ínatalé càide iyúwa higuera yéetaná imàacacaalí icaláacawa ìyacanáca éemíríca cachàinicáiná cáuli ipùaca ìwali.

¹⁴ Yá capíraléeri cáli icacanácawa chènuniise càide iyúwa wáluma icacanácaalíwa. Néese iwawanàacawa abéemàalé, abéemàa néese nacái càide iyúwa cuyàluta íbáiná iwawanàacaalíwa. Yá canáca capíraléeri cálimica. Yá macái dúli manuínaméeyéi, macáita nacái iwàwata nachacàacawa nàyacatái íchawa.

¹⁵ Néese macáita èeri mìnánái nabàacawa íba yéecalìcubàa, íba isabàlicubàa nacái. Macáita nabàacawa, níái èeri mìnánái icuèrinánáica, nía nacái wenàiwica íiwacanánáica, nía nacái úwi íiwacanánáica, nía nacái càasuíyéica, nía nacái cachàiníiyéica úwica, macáita èeri mìnánái canánama, nía nacái íbaidéeyéica mawènírí iyú áibanái irí, nía nacái yèepuníiyéica máiwacalináwaca.

¹⁶⁻¹⁷ Yá náimaca manuínaméeyéi dúli irí, manuínaméeyéi íba irí nacái: “¡Picaláacuéwa wáinatàbàa, píbàacué wía ituí ícha, yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata, ícha nacái Cordero yàasu yùuwichàacáisi íbànùèripínáca wàwali! Idéca yàanáca wéenáíwaná nàuwichàidacatáipínáta wía, yá canácata wéená yáaliméeri ìdeníaca nàasu yùuwichàacásica”, càì náimaca.

Los señalados de las tribus de Israel

¹ Idécanáamité nuicáca còi, yá nuicácaté áiba yéenáiwánási nacáiri, yá nuicáca báinúaca ángel ibàluèyécawa chènuniré, iwicáubàa yái èeriquéi macáirica. Yá nábàaca macái cáuli ipíchaná cáuli ipùaca cáli ìwali, manuírì úni ìwali nacái, àicunái ìwali nacái canánama.

² Néeseté nuicáca áiba ángel imichàacawa cáli ínatáise èeri imusúacatáiseacawa. Yá ángel idèniàca cáuri Dios yàasu néenáiwánápiná. Angel icàlidaca nalíni cachàiníri iyú, níái báinúaca ángel Dios yèyèicaté ichàinipiná nàuwichàidacaténá cáli, manuírì úni nacái. Yá íimaca nalí:

³ “¡Picácué piùwichàida cáli, manuírì úni nacái, àicunái nacái càmicaalíca wachanàida Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu, níái Wacuèriná Dios yàasu wenàiwica íbaidéyécica írípiná!” còi íimaca yái ángelca.

⁴ Néese nuémìaca càisimalénácaalí níai idènièyécica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu. Namanùbaca nàyaca ciento cuarenta y cuatro mil namanùbaca israelitanái, nèewíse macáita israelita yàawiríanáica.

⁵ Doce mil namanùbaca Judá itaquénáinámi idènièyécica Dios yàasu néenáiwánápiná napùdàlicu. Càita nacái doce mil namanùbaca Rubén itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Gad itaquénáinámi.

⁶ Càita nacái doce mil namanùbaca Aser itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Neftalí itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Manasés itaquénáinámi.

⁷ Càita nacái doce mil namanùbaca Simeón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Leví itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Isacar itaquénáinámi.

⁸ Càita nacái doce mil namanùbaca Zabulón itaquénáinámi. Càita nacái doce mil José itaquénáinámi. Càita nacái doce mil namanùbaca Benjamín itaquénáinámi.

La multitud vestida de blanco

⁹ Idécanáamité nuicáca còi, yá nuicáca áiba yéenáiwánási nacáiri, péemiacué cayába, yá nuicáca chinamáí wenàiwica canáca yáaliméeri iputàaca níai, macái íiwitáaná cáli néeséeyéi yéenáca, macái yàawiría yéená nacái, macái wenàiwica íiwitáaná yéená nacái, macái itàaniyécica áiba tàacáisi iyú íiwitáaná yéená nacái. Yá nabàlùacawa yàalubáisi íipunita, Cordero íipunita nacái. Nadèniaca cáaléeri nanáawani cabalèeriwa. Nadèni wisìri nacáiri íbáiná nacáapi írìcuwa.

¹⁰ Macáita náimaca cachàiníri iyú:

“¡Wacuèriná Dios, yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata, Cordero nacái, nadéca nawasàaca wía Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha!” còi náimaca.

11 Néese macáita ángel ibàluèyéicawa yàalubáisi itéese, nacuèrinánái itéese nacái, báinúaca cáuyéi ángel itéese nacái, náuwàa nallacawa nanùmáawawa yàalubáisi ípunita nàacaténá Dios icàaluíniná.

12 Yá náimaca:

“¡Báisíta, amén! ¡Wacàlidacué Wacuèriná Dios iináwaná ìwaliwa cayábéericani, wàacué nacái icàaluíniná! ¡Máini cáalíacáica Wacuèriná Dios, wàacué irí cayábéeri, cáimiétaquéri iyúcué waicácani, máiníri cachàinica íiwitáise càiripináta èeri càmlíri imáalàawa! ¡Báisíta, amén!” càì náimaca.

13 Néeseté abéeri néená níai nacuèrinánáica isutáca yéemíawa núa. Yá íimaca nulí: “¿Píalíasica cawinácaalí níai idènièyéica cáaléeri nanáawani cabalèeriwa, síisáanácaalí nacái nàanàa?” càì íimaca nulí.

14 Néese núumaca irí: “Càmita núalíawa. Pimàni nulí cayábéeri, picàlida nulíni”, núumaca irí. Néese íimaca nulí: “Nadéca namusúacawa manuíri yùuwichàacáisi íicha. Dios idéca imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha, neebáidacáiná Cordero itàacái, yái Cordero yéetéericatéwa nabáyawaná ìwalíise.

15 “Iná yéewa nàyaca Dios yàasu yàalubáisi ípunita. Náibaida irípiná táiyápinama, èeríapinama nacái yàasu templo chènuníiséeri irícu. Yái yáawinéericawa yàalubáisi íinata ìyaca náapícha icùacaténá nía.

16 Càmita quirínama máapica nía, càmita quirínama macàla nawàwa nacái. Càmita èeri yeemá níawa. Uuléeri nacáiwa càmita lísa nía quirínama.

17 Yái Cordero ìyéerica yàalubáisi ípunita icùapiná níawa càide iyúwa pastor icùacaalí ipìranái ovejawa cáininéeri iyú. Yá Cordero imàacaca nàiraca úni yèerica nacáuca càmlíri imáalàawa. Dios nacái itunúapiná náicha natuíyáa”, càì íimaca nulí.

8

El séptimo sello y el incensario de oro

1 Néese nuicácaté Cordero iwasàaca cuyàluta íichani, yái sietená namanùbaca nadacùanácani, yá masànaca macáita chènuniré cawàwanáta media hora.

2 Néese nuicáca siete namanùbaca ángel ibàluèyéicawa Dios ípunita. Yàaca nalí siete namanùbaca trompeta.

3 Néese áiba ángel yàanàaca. Idèniaca quichái yàalu oro yáawamírica. Yá ángel ibàlùacawa altar ípunita. Nàaca irí manùba pumèníri isàni. Yèewíladaca pumèníri isàni nèewi níai nasutáanáca Dios íicha, macáita Dios yàasu wenàiwicaca. Néese ángel yeemáca pumèníri isàni altar íinata, yái altar oro yáawamírica ibàluèericawa yàalubáisi ípunita.

4 Càita pumèníri ísalená imichàacawa ángel icáapi ícha chènuniré Dios ípunita, yáapicha yái nasutáanáca Dios ícha, níai Dios yàasu wenàiwicaca.

5 Néese ángel yeedáca quichái yàaluca, yá ipuniádaca yàalu quichái iyú altar ínatáiséeri quicháica. Néese ángel yúucaca quichái yàalu chènuníise cáli ínatalépiná. Yá nuémíaca madécaná énu isàna, madécaná tàacáisi nacái. Nuicáca madécaná énu icànaca mèlumèluwaca. Cáli nacái icusúacawa.

Las trompetas

6 Néese níai siete namanùbaca ángel idènièyéica siete namanùbaca trompeta nabàlùacawa napùliacaténá nàasu trompetawa.

7 Yái idàbáanéerica ángel ipùliaca yàasu trompetawa. Yá granizo íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé quichái yáapicha yèwièricawa irái iyú. Yá yeemáca madécaná cáli. Macái néená níai máisibéeyéica cálica, abéeri néená yeemácawa. Yeemáca nacái manùbéeyéi àicu. Macái néená níai máisibéeyéica àicuca, abéeri néená yeemácawa. Yeemáca nacáywa macáita masicái iyéerica cáli ínata.

8 Néese pucháibáaná ángel ipùliaca yàasu trompetawa. Yá áiba wawàsi yúuwàacawa manuíri úni yáaculé, yái wawàsi manuírca dúli nacáiri iicacánáwa, yeeméericawa quichái iyú.

9 Néese madécaná manuíri úni nachacamàacawa irái iyú. Macái néená níai máisibéeyéica manuíri única, abéeri néená ichacamàacawa irái iyú. Manùbéeyéi néetácawa iyéeyéica manuíri úni yáaculé. Ata alénacaalí manuíri úni ichacamàacawa irái iyú, yá macáita néetácawa iyéeyéica úni yáaculé, càita nacái manùbéeyéi nave imáalàacawa, lancha nacáiyéica yèeyéicawa úni yáacubàa. Macái néená níai máisibéeyéica naveca, abéeri néená imáalàacawa náicha.

10 Néese máisibáaná ángel ipùliaca yàasu trompetawa. Yá manuíri dùlupùta nacáiri yúuwàacawa chènuníise yeeméericawa cachàiníiri quichái iyú. Yá dùlupùta nacáiri yúuwàacawa madécaná inanába yáaculé, únibàa nacái, úni imusúacatáiseacawa cáli irìcuíse nacái.

11 Yái dùlupùta ípidenéeri Ipisíiri. Yá macái néená níai máisibéeyéica única, abéeri néená ichacamàacawa ipisíiri iyú. Yá madécaná wenàiwica néetácawa úni iyú, ipisíiricáináni.

12 Néese báinúacáaná ángel ipùliaca yàasu trompetawa. Yá imáalàacawa máisibáaná néená èeri icamalánáca, máisibáaná yéená nacái quéeri icamalánáca, máisibáaná néená nacái níai dùlupùta nacamalánáca. Càita catáca máisibáaná néená nacamalánáca. Càmita nacái nacàna máisibáaná néená èeríapi, táiyápi nacái.

13 Néeseté nuicáidaca néré, yá nuémíaca áiba ángel áwa nacáiri imáidaca cachàiníiri iyú idècunitàacá yáalaníacawa cáli iwicáubàa

machacànita. Yá ímaca: “¡Máinicué piùwichàapináca, píacué èeri mìnánáica báawéyéica íiwitáise, casànapinácaalí áiba trompeta mamáalàacata, áiba máisiba ángel ipùlièyéipináca mesúnamáita!” càì ímaca.

9

¹ Néeseté nuémíaca cinconá imanùbaca ángel ipùliaca yàasu trompetawa. Yá nuicáca áiba ángel dùlupùta nacáiri íicácanáwa iricuèricatéwa chènuníise cáli ínatalépiná. Nàaca irí llave yàacùacaténá utàwi inùma yáí máiníríca depuúwaca.

² Néese ángel yàacùaca utàwi inùma máiníríca depuúwaca. Yá ísa imichàacawa utàwi inùma iricuúise càide iyúwa yùucanási íisalená. Yáí ísa utàwi iricuúséerica catáca imànica èeri icamaláná, macáí cáuli nacái.

³ Néese wiríichu nacáiyéi namusúacawa ísa yèewíise, yá nàacawa cáli ínatabàa. Níái wiríichu nacáiyéica nadèniaca náíwiwa náucacaténá wenàiwica càide iyúwa chália yúucáaná wía.

⁴ Iwàwacutápiná càmíta nàuwichàida masicái idàwinèericawa cáli ínata, macáí bànacalé nacái, macáí àicu nacái canánama. Abéta iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica canéyéica irí Dios ípidená napùdàlicu.

⁵ Iwàwacutápiná nàuwichàidaca wenàiwica cinco imanùbaca quéeripiná, càmíta quéwa íbatàa wiríichu inúaca wenàiwica. Yáí icáicha cáiwica wenàiwica iríni càide iyúwa chália yúucáaná wía.

⁶ Néenialípiná wenàiwica nacutáca néetácaténáwa quéwa càmíta náalimápiná néetácawa. Máiní nawàwapiná néetácawa, quéwa yéetácáisi càmírípiná íbàa nía.

⁷ Níái wiríichu càica níade iyúwa caballonái úwinái ichùnìyèyéica namànicaténá ùwicái. Nadèniaca corona oro yáawamíri náiwita ìwaliwa. Wiríichunái càiyéi inànde iyúwa wenàiwica inàni.

⁸ Nadèniaca nacái náiwita íbáináwa càide iyúwa inanái íiwita íbáiná. Nadèniaca nacái nayéiwa càide iyúwa león cháwi nacáiri iyéi.

⁹ Nadèniaca náimamiwa càide iyúwa hierro nàucutalícuwa, ipíchaná áibanái isutàaca nía. Casànaca nàanabái idècunitàacá náalanícawa càide iyúwa wéemianá manùbéyéi caballo yàabàli isàna ipíacawa itéyéica madécaná carro ùwicái nérépiná.

¹⁰ Nadèniaca nacái nasìpiwa càide iyúwa chália íwi. Náiwí idènièrica icáichawa yùuwichàidacaténá wenàiwica cinco quéeripiná.

¹¹ Níái wiríichu nadèniaca náiwacaliwa, yáí ángel icuèrica utàwi máiníríca depuúwaca. Ángel ípidená Abadón hebreo itàacái iyú, Apolión griego itàacái iyú, ímáanáca “Imáalàidèeri wía”.

12 Yácata idàbáanéeri yùuwichàacáisi manuíríca yàanèripináca èeri mìnanaí iwali. Péemlàcué cayába, nàyaca pucháiba yùuwichàacáisi mamáalàacata yàanèyèipiná mesúnamáita.

13 Néese seisná ángel ipùllaca yàasu trompetawa. Yá nuèmiacaté tàacáisi imusuéricawa nèewíse níai altar iculuwí báinúaca, yái altar oro yáawamíríca, iyéerica Dios ípunita.

14 Yái tàacáisi ímaca seisná ángel irí ipùlièrica yàasu trompetawa: “Piwasàa báinúaca ángel idacuèyèicawa manuírí inanába néenibàa ípidenéeri Eufrates”, càì ímaca.

15 Yá iwasàaca báinúaca ángel nanúacatená madécaná èeri mìnanaí. Macái néená níai máisibèeyéica wenàiwicaca abéeri néená yéetápinácawa náicha. Níai báinúaca ángelca Dios idacùacaté nía iwasàacatená nía áiba èeripiná. Abéerita Dios yáaliéricawa càinácaalí horapiná, èeripiná nacái, quéeripiná nacái.

16 Nuémíaca càisimalénácaalí úwináí níai yèeyèipinácawa caballo ínata. Nàacawa doscientos millones namanúbaca úwináica.

17 Nuicáca càì níai caballoca yéenáíwanási nacáiri irìcuíse. Níai yèeyèicawa caballo ínata nadèniaca nabàle dàaléeriwa nàucutabàawa, yái dàaléeri bàlesica quíiréeri, capíraléeri nacái, éewéeri nacái. Caballonái nadèniaca náiwitawa càide iyúwa león cháwi nacáiri íiwita. Imusúacawa caballonái inùmaliçuíse: quichái, ísa nacái, azufre nacái, yái éewéeri íba yeeméericawa máini úuléeri iyú.

18 Yásí madécaná èeri mìnanaí néetápináwa, iyú yái imusuéricawa caballonái inùmaliçuíse, yái quichái, ísa nacái, azufre nacái.

19 Níai caballoca nadèniaca nachàiniwa nanùma irìcuísewa, nasipi néeni nacáiwa. Nasipi ipùata càiri iicácanáwade iyúwa àapi íiwita. Nasipi iyúwa nanúapiná wenàiwica.

20 Quéwa níai wenàiwicaca iyéeyèicáwaca mamáalàacata, camíyèicáwaca caballonái inúaca, càmita nawènúadapiná náiwitáisewa ícha yái báawéerica namànírica. Càmita nayamáida nàaca demonio icàaluíniná, ídolo icàaluíniná nacái, yái cuwáináí yéenáíwaná oroíríca, platéeri nacái, broncéeri nacái, íbéeri nacái, àicuírí nacái. Níara ídoloca càmita náalimá naicáca, càmita nacái néemí, càmita nacái nèepuníwa.

21 Càmita èeri mìnanaí iwènúada íiwitáisewa ícha yái nanúanáca wenàiwica, namànínáca nacái namàliyèidewa, nayéedúaná nacái, naimáaná nacái áiba yáapícha camíchúaca náinusíwa, camíirica nacái nanírísíwa.

10

El ángel con el rollito escrito

1 Néeseté nuicáca áiba cachàiníri ángel iricuèricawa chènuníise. Yá yépuèriwa acalèe iyú, idèniaca àrawàli íiwita itéesebàawa. Inàni icànaca càide iyúwa èeri icànáná. Càiri icàwade iyúwa waicáaná quichái.

2 Idèniaca cuyàluta icáapi iricuwa, abéeri cuyàluta achúméerína yàacùacanéerica. Yá ángel ibàlùadaca yàabàli yéewápuwáisewa manuíri úni yáaculé. Yá ibàlùadaca abéemàa yàabàli apáuwáisewa chuitaliré.

3 Néese imáidaca cachàiníri iyú càide iyúwa león cháwi nacáiri íchacaalí. Idécanáami imáidaca, yá siete namanùbaca énu natàaníca nasàna iyúwa.

4 Idécanáami casànaca énunái, yá nuínáidacawa nutànàanápínáté énunái itàacái, quéwa nuémíaca tàacáisi chènuníiséeri. Yá íimaca nulí: “Pibàa tàacáisi áibanái íicha, yái tàacáisi siete namanùbaca énu náiméerica ìwali. Picá pitànàa yái náiméerica ìwali”, càì íimaca nulí.

5 Néese yái ángel nuiquéerica ibàluèricawa manuíri úni yáaculé, chuitaliré nacái, yá imichàidaca icáapi yéewápuwáisewa chènuniré.

6 Yá icàlidaca Dios yàasu tàacáisi cáimiétacanéeri iyú, yái Dios iyéerica càiripínáta èeri càimíri imáalàawa, yái idàbéericaté capíraléeri cáli, nía nacái chènuníiséeyéi cáli, nía nacái ìyéeyéica cháí èeri irícu, manuíri úni nacái, nía nacái ìyéeyéica úni yáaculé. Yá íimaca: “Càmita quirínama Dios idècunìawa.

7 Yá yàanàapínácaalí sietená ángel yéenáiwana idàbacatáipínáta ipùllaca yàasu trompetawa, yásí Dios imáalàidapíná imànicani, yái ibèericaté wenàiwicanái íicha, càide iyúwa icàlidàanáté yàasu wenàiwicanái iríwa, níai profetaca”, càì íimaca.

8 Néeseté nuémíaca àniwani yái tàacáisi chènuníiséerica. Itàaníca núapícha àniwa, íimaca nulí: “Pìa peedáca cuyàluta yàacùacanéerica icáapirícu yái ángel ibàluèricawa manuíri úni yáaculé, chuitaliré nacái”, càì íimaca nulí.

9 Néese nùacawa ángel yàatalé, yá nusutáca íichani yái cuyàluta achúméerínaca. Yá yàaca nulíni. Íimaca nulí: “Peedáni, piyáani. Idècunitàacá piyáacani, yá puchìchacani pinùma irícu càide iyúwa mába ituní, quéwa piyapicúa irícu, yásí ipisícani”, íimaca nulí.

10 Néese nuedáca achúméerína cuyàluta ángel icáapi irícuíse. Yá nuyáacani. Puchìchacani nunùma irícu, quéwa idécanáami nuwetúacani, yá ipisícani nudèrìcuíse.

11 Néese náimaca nulí: “Iwàwacutá picàlidaca tàacáisi àniwa Dios inùmalícuíse manùbéeyéi wenàiwica ìwali, manùbéeyéi cáli néeséeyéi ìwali nacái, nàwali nacái itàaníyéica áiba tàacáisi iyú, nacuèrinánái ìwali nacái”, náimaca nulí.

11

Los dos testigos

¹ Néeseté nàaca nulí cáaléeri metro sitùà nacáiri. Yá nuémíacaté tàacáisi ímérica nulí: “Aquialé, píalimáida Dios yàasu templo, nasutàcàalu Dios ícha; píalimáida altar nacái, càisimaléná metrocaalí nadèniaca. Piputàa nacái càisimalénàcaalí wenàiwica yèeyéica Dios icàaluíniná néenibàa.

² Picá quéwa píalimáida templo ibàacháwalená, néese pimàacani. Nadéca nàaca templo ibàacháwalená càmiyéi judío irí. Yá nabawàidapínáni nàabàli yáapiréwa yái yàcalé mabáyawanéerica Jerusalén iyacàlená, idècunitàacá nacùapínacani cuarenta y dos quéeriwa.

³ Yá nubànùapíná pucháiba nùasu wenàiwicawa nacàlidacaténá nutàacái nunùmaliçuise mil doscientos sesenta èeri. Nadèniapíná nabàlewa cùulíiri wáluma cáucuíri, iyúwa nabàle iyáaná níái ícháaniyéica yéetéeyéimiwa ìwali”, ímaca nulí.

⁴ Níái pucháiba icàlidéeyéipínaca tàacáisi Dios inùmaliçuise, níacata pucháiba olivo yéetaná, níacata nacái pucháiba lámpara ibàluèyéicawa Dios ípunita, yái icuèrica canánama.

⁵ Aibacaalí iwàwa imànica nalí báawéeri níái pucháibaca, yásí quichái imusúacawa nanùmaliçuise, níái pucháibaca, yá neemápináca macáita nàuwidenáiwa. Càita iwàwacutá yéetácawa cawínácaalí iwàwéerica imànica nalí báawéeri.

⁶ Níái pucháiba nadèniapíná nachàiniwa nabàllacaténá capíraléeri cáli ipíchaná unía yúuwàacawa néenialípiná idècunitàacá nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise. Nadènià nachàiniwa nacái nawènúadacaténá úni irái iyú. Yá náalimá nabànùaca macái íiwitáaná yùuwichàacáisica cáli ìwali iyúwata nawàwáaná.

⁷ Néese idécanáami namáalàidaca nacàlidaca tàacáisi Dios inùmaliçuise, yásí caluéri cuwèesi imusuéripínacawa utàwi depuúwéeri iríçuise imànipíná ùwicái náipunita. Imawèniadapíná níawa, yásí inúaca nía.

⁸ Yá nachéecami iríapínáwa carretera irícubàa manuúri yàcalé irícu, Jerusalén iyacàlená, áibanáimi itàtàacatalécaté Náiwacali cruz ìwali. Espíritu Santo imàacaca wáalíacawa Jerusalén iyacàlená mìnanáí nàyaca càide iyúwaté Sodoma iyacàlená mìnanáimi iyáanáaté, iyúwa nacái Egipto yàasu cáli néeséeyéi iyáaná.

⁹ Néese máisiba èeri y mediopíná manùbéeyéi wenàiwica macái cáli néeséeyéi naicáidapíná nachéecami irí, níái icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmaliçuise. Càmita nabatàapíná áibanáí ibàllaca nía.

¹⁰ Casíimáipínáca èeri mìnanáí iwàwa néetácanáamiwa níái icàlidéeyéimica. Casíimáica èeri mìnanáí iwàwa íná

nàapiná nalíwáaca cawèníiri, níacáiná pucháiba profetamica yùuwichàidaca èeri mìnanaí.

11 Quéwa máisiba èeri y medio idénami, yásí Dios icáucaidapiná nía àniwa, yásí namichàapiná nabàlùacawa, yá máiní cáalupináca èeri mìnanaí iicáca níái pucháibaca.

12 Néese néemiapiná cachàiníiri tàacáisi chènuníséerica. Yá ímapiná pucháiba irí: “¡Pimichàacuéwa sísaara!” càipiná ímaca nalí. Yásí namichàapináca chènuniré acalèe yèewiré nàuwidená yèewísewa.

13 Yáta cáli icusúapináwa máiní cachàiníiri iyú Jerusalén ìyacàlená néenibàa, yá manùbéeyéi capli náuwàapináwa. Macái néená níái diéyéica caplica, abéeri néená yúuwàapináwa. Yá siete mil namanùbaca Jerusalén ìyacàlená mìnanaí néetápináwa cáli icusúacái iyú. Yá máiní cáalupináca wenàiwica ìyéeyéica mamáalàacata. Yá nàapiná Dios icàaluíniná yái ìyéerica chènuniré.

14 Yácata pucháibáaná yùuwichàacáisi manuíri yàanèeripináca èeri mìnanaí ìwali, quéwa yàanàapiná caquialéta yáara máisibáaná yùuwichàacáisica.

La séptima trompeta

15 Néese sietená ángel ipùllaca yàasu trompetawa, yaté nuémìaca cachàiníiri tàacáisi chènuniré. Yá náimaca:

“Wáiwacali Dios icùapiná macái èeri mìnanaí Cristo yáapichawa, yái Cristo Dios imàaquéerica icùaca canánama. Yá icùaca macáita càiripináta, èeri camíiri imáalàawa”, càì náimaca.

16 Néese veinticuatro namanùbaca nacuèrinánái yáawinéeyéicawa yàalubái íinatawa Dios íipunita náuwàa naliacawa nanùmáawawa Dios irí nàacaténá icàaluíniná.

17 Yá náimaca:

“Wàaca pirí cayábéeri, pía Wáiwacali Dios cachàinírira náicha canánama, pía ìyéericaté bàaluité, ìyéerica nacái siùcade, ìyéeripiná càiripináta. Wàaca pirí cayábéeri cachàinicáiná píiwitáise. Pidéca pidàbaca picùaca macáita.

18 Calúaca píapicha níái èeri mìnanaíca, quéwa báawaca píicáca yái namàinírira. Idéca yàanàaca néenáiwana píuwichàidacatáipináta yéetéeyéimiwa báawéeyéi íiwitáise, píacaténá nacái cawèníiri nalí, níái íibaidéeyéica píripiná, nía nacái profeta icàlidéeyéica tàacáisi pinùmalìcuíse, nía nacái píasu wenàiwicaca, nía nacái yèeyéica picàaluíniná, sùmanái nacái, béeyéi nacái. Idéca yàanàaca néenáiwana pímalàidacatáipináta macáita cawinácaalí báawéeyéica imànica èeri mìnanaí íiwitáise”, càì náimaca.

19 Néeseté nuicáca Dios yàasu templo chènuníséeri yàacùacawa, yá naicáca Dios yàasu yàalusi nacáiri templo írìcuírira, yái yàalusica imàaquéerica nawàwalica Dios imànicaté wawàsi israelita yàawirináimi yáapicha icùanápinaté nía. Néese

manùba énu icànaca, néemiaca manùba tàacáisi, énu isàna manùba nacái, cáli icusúa nacáiwa, granizo manuínaméyeyéi íba nacáiyéi yúuwàacawa cáli ínatalé nacái.

12

La mujer y el dragón

¹ Néeseté nuicáca manuíri yéenáiwánási nacáiri chènuniré, abéechúa inanái yéepuèchúawa èeri icamaláná iyú. Udènìaca quéeri ùabàli yáapíise. Udènìaca nacái corona úiwita ìwaliwa, abéeri corona doce namanùbaca dùlupùta iyaca ìwali.

² Idéerìcuíchúacáwa úái inanáica. Yá uícháaníca cáiwicáiná ulíni umusúadacaténá iicá èeri.

³ Néese nuicáca áiba wawási chènuniré, péemiacué cayába, nuicáca manuíri màanu quíiréeri quéwa. Idènìaca siete namanùbaca íiwitawa, diez ichàle imanùbaca nacái. Idènìaca corona íiwita ìwaliwa yáalimáwanama.

⁴ Yái màanu íbàaca manùbéeyéi dùlupùta isipi iyúwa. Yúucaca nía cáli ínatalépiná. Macái néená níai máisibéeyéica dùlupùtaca, abéeri néená icaláacawa cáli ínatalé, Yái màanuca ibàlùacawa inanái ípunita. Màanu icùaca iyáacaténá uìri idécanacáita imusúacawa.

⁵ Úái inanái umusúadaca iicá èeri yái asìali icuèripináca macái èeri mìnánái cachàiníiri iyú. Néeseta quéwa Dios yeedáca uìri chènuniré, íimáanáca Wáiwacali, yá Dios itéca yàataléwani yàalubái ínataléwa.

⁶ Úái inanái upìacawa manacúali yùuculé, chuìri cáli nérépiná, canácatalé wenàiwica. Aléera iyaca ulí ùyacatalépiná, Dios ichùnìericaté ulípiná. Néré nàapiná uyáapináwa mil doscientos sesenta èeripiná.

⁷⁻⁸ Néese nuicáca namànica ùwicái chènuniré. Yái ángel íiwacaliná ípidenéeri Miguel, yàasu ángelnái nacái namànica ùwicái màanu ípunita. Yái màanuca, nía nacái yàasu ángelnáica, namànica ùwicái Miguelnái ípunita, quéwa Miguelnái imawèniadaca nía, íná màanunái càmìta quirínama náalimá nàyaca chènuniré.

⁹ Càita náucacani chènuníise yái manuíri màanuca, yái bàaluitéeri àpica ípidenéeri Diabla, íimáanáca “Icháawàidéeri waináwaná ìwali”, ípidenéeri nacái Satanás, íimáanáca “Wàuwidesàiri”, yái ichìwáidéerica macái èeri mìnánái. Yácata náuquéeri chènuníise cáli ínatalépiná, yàasu ángelnái nacái náucacawa yáapicha chènuníise.

¹⁰ Néese nuémìaca cachàiníiri tàacáisi chènuníise. Yá íimaca: “Wacuèriná Dios idéca iwasàaca wía. Dios idéca yáasáidaca íiwítáise cachàiníiriwa icùacaténá macáita. Dios imàacapiná Cristo icùaca yáapicha macáita, yái Cristo Dios ibànuèricaté. Idéca Wàuwidesàiri yúucacawa

chènuníse, yáí icháawàidéerica wéénánái iináwaná ìwali, icháawàidéerica naináwaná ìwali Wacuèriná Dios irí èeríapinama, táiyápinama nacái, icháawàaca naináwaná ìwali.

11 Wéénánái nadéca namawèniadaca Wàuwidesàiri neebáidacáiná Cordero itàacái, yáí Cordero yéetéericatéwa wáichawalíná, nacàlidacáiná nacái naináwaná ìwaliwa Jesucristo yàasunáica nía, càmicáiná nacái nawènúadaca náiwitáisewa Jesucristo ícha éwita áibanái inúacáaníta nía.

12 ¡Casíimáicué piwáwawa, piacué iyéeyéica chènuniré! ¡Quéwa piacué èeri mìnánáica, máinicué piùwichàapínacawa, yácáiná Diablo icháawàidéerica waináwaná ìwali, idéca iricùacawa chènuníse platalécué máiníiri calúaca íiwitáise, yáalíacáináwa iyaca irí maléena èeri!” càí náimaca.

13 Néese yáí màanuca yáalíacáináwa náucacaténi chènuníse cáli íinatalé, yá ipìacawa úami úái inanái imusúadéechúaca iicá èeri.

14 Quéwa nàaca ulí pucháiba ùanabáipiná manuínaméeyéi úái inanáica, càide iyúwa áwa yàanabái, yéewanápiná úalacawa màanu ícha chuiri cáli nérépiná, canácatalé wenàiwica alé ùyacatalépiná, nàacatalépiná uyáapiná máisiba camuí y medio piná.

15 Yá màanu imusúadaca úni inùmalícuísewa inanái yáamiwáisepiná, càide iyúwa inanába, isicùmáidacaténá úa yéesacái iyú, úái inanáica.

16 Cálita quéwa iyúudàaca úa, yá yàacùacawa inùmasi nacáiri cáli yèewiré iwetúacaténá inanába màanu imusúadéerica inùmalícuísewa.

17 Néese máini calúaca yáí màanuca inanái yáapicha. Yá yàacawa imànicaténá úwi náipunita níái uénibeca áibanái, yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùulianá nía, icàlidéeyéica nacái naináwaná ìwaliwa Jesús yàasunáica nía.

13

Los dos monstruos

¹ Néeseté nuicáca màanu ibàlùacawa manuiri úni icàinalená íinata, yá nuicáca cachàiníiri cuwèesi caluéri nacái imusúacawa manuiri úniácuíse. Yáí cuwèesi idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle. Idèniaca corona ichàle ìwaliwa yáalimáwanama. Macái íiwita imanùbaca idèniaca ípidenáwa itàaníyéica casaquèeri iyú Dios ìwali, icàlidéeyéica Dioscasa yáí cuwèesica.

² Yáí cuwèesi càiride iyúwa cháwi iicacánáwa. Idèniaca yàabàliwa càide iyúwa sálu yàabàli. Idèniaca nacái inùmawa càide iyúwa león cháwi quíiréeri nacáiri. Néese màanu imàacaca

íiwitáise cachàiníriwa cuwèesi írí, yéewacaténá caluéri cuwèesi ichùuliaca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníri iyú.

³ Abéeri néená níai caluéri cuwèesi íiwitaca idèniaca icháuná báawéeriwa imàaquéricaté íiwita yéetácawa, quéwa cháunási ichùnìacawa, yá íiwita icáucàacawa àniwa. Yá macáita èeri mìnánái máiní náináidacawa naicáidaca caluéri cuwèesi írí, neebáida nacái càide iyúwa ichùullaná nía.

⁴ Yá wenàiwica nàaca màanu icàaluíniná yácáiná màanu imàacaca caluéri cuwèesi icùaca èeri mìnánái. Nàaca nacái cuwèesi icàaluíniná. Námaca: “Máiní cachàiníri náicha canánama yái caluéri cuwèesica. ¡Canácata yáaliméerica ipéliacani!” càì námaca.

⁵ Màanu imàaca nacái canùmaséecani, yái caluéri cuwèesica, itàanícaténá casaquèeri iyú Dios ìwali. Yá imàacaca cuwèesi ichùuliaca èeri mìnánái cachàiníri iyú cuarenta y dos quéeri.

⁶ Cuwèesi itàaníca casaquèeri iyú Dios ìwali, itàaníca nacái báawéeri iyú Dios ípidená ìwali, itàaníca nacái báawéeri iyú Dios iyacàle ìwali, nàwali nacái níai iyéeyéica chènuniré.

⁷ Màanu imàaca nacái caluéri cuwèesi imànica úwi Dios yàasu wenàiwicanái íipunita. Yá cuwèesi imawèniadaca nía. Màanu imàacaca cuwèesi ichùuliaca macái èeri mìnánái.

⁸ Macái èeri mìnánái nàapíná caluéri cuwèesi icàaluíniná, cawinácaalí cà míiyéica idèni ípidená ichanèericawa Cordero yàasu cuyàluta írìcu èeri ipíchawáiseté, yái cuyàluta idènièrica náipidená macái wenàiwicaca Cordero yèeyéica icáuca cà míiri imáalàawa, yái Cordero nanuéricaté.

⁹ Càuwíiyéicalícué pía, péemìacué cayába yái tàacáisi núméesripínácuéca pirí:

¹⁰ “Iwàwacutácaalícué náibàaca pía, yásí náibàacué píawa; iwàwacutácaalícué nanúaca pía espada machete nacáiri iyú, yásí nanúacué pía espada iyúwa”, càicué núumaca pirí.

Iná iwàwacutácué pìidenìaca piùwichàanáwa matuìbanáiri iyú, peebáidacué mamáalàacata, píacué Dios yàasu wenàiwicaca.

¹¹ Néese nuicáca áiba caluéri cuwèesi imusúacawa cáli írìcuíse. Idèniaca pucháiba ichàlewa càide iyúwa oveja ichàle, quéwa itàanírica càide iyúwa màanu itàaníná.

¹² Idèniaca íiwitáise cachàiníriwa imànicaténá macáita càide iyúwa idàbàanéeri cuwèesi imàníná idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha. Yá ichùuliaca macáita èeri mìnánái nàaca idàbàanéeri cuwèesi icàaluíniná, yái imichèericawa yéetácáisi íicha.

¹³ Imàni yàacawa nacái madécaná yái cà míirica áiba idé imànica, ichùuliaca nacái quichái yúuwàacawa chènuníse wenàiwicanái iicápiná.

14 Yáí idàbáanéeri caluéri cuwèesi imàacaca pucháibáaná cuwèesi imànica yáapicha yáí càmírica wenàiwica idé imànica, ichùwáidacaténá èeri mìnaná. Yá pucháibáaná cuwèesi ichùullaca namànica caluéri cuwèesi yéenáíwaná yáí idàbáanéerica cuwèesica idènièrica icháunáwa espada machete nacáiri yáami quéwa iyaca quiríta, cáucani.

15 Namàacaca pucháibáaná cuwèesi yàaca idàbáanéeri cuwèesi yéenáíwaná icáucapiná. Yá ichàiniadaca yéenáíwanási yéewanápiná itàanica, ichùullacaténá nacái nanúaca macái wenàiwica càmíiyéica yàa icàaluíniná, yáí idàbáanéerica cuwèesi yéenáíwanáca.

16 Ichùullaca nacái natànàanápiná cuwèesi yéenáíwaná macái wenàiwica icáapi yéewápuwáise iwali, càmicaalí nacáapi, néese napùdàlicu áibata, macái sùmanái, béeyéi nacái, càasuíyéi nacái, catúulécaneéyéi nacái, nía nacái yèepuníiyéicawa máiwacalináwaca, nía nacái íibaidéeyéica mawèníri iyú áibanái irí.

17 Iná canáca yáaliméeri iwènlaca, iwéndáanápiná nacái canácaalí irí yáí cuwèesi yéenáíwanáca, yáí cuwèesi íipidenáca, càmicaalí íipidená, néese íipidená yàasu número áibata.

18 Iná iwàwacutá cáaliacáica wía. Péemiacaalícué cainácaalí íimáaná, yá iwàwacutácué pialíacawa cuwèesi yàasu número iwali, wenàiwica yàasu númerocáináni. Yácata yáí númeroca, seiscientos sesenta y seis namanúbaca.

14

El canto de los 144,000

1 Néeseté, péemiacué cayába, nuicáca Cordero ibàlùacawa Sión yàasu dúli íinata. Nàyaca yáapicha ciento cuarenta y cuatro mil namanúbaca wenàiwica catànèyeyéi ipùdàlicu Cordero íipidená iyú, Yáaniri Dios íipidená iyú nacái.

2 Néese nuémíaca manuíri tàacáisi chènuníiséeri càide iyúwa wéemianá madécaná inanába isàna, càì nacáide iyúwa wéemianá cachàiníri énu isàna tiríricalí, càì nacáide iyúwa wéemianá madécaná inuéyéica yàasu arpawa namànicaténá música.

3 Yá nacántàaca wàlisài canción yàalubáisi néenibàa, nàacuésemi nacái níái báinúaca cáuyéi ángel, nacuèrinánái yàacuésemi nacái. Canáca áibanái yáaliméeri yéewáidacawa nacántàanápináquéi canciónca, níawamita ciento cuarenta y cuatro mil namanúbaca èeri mìnaná, Dios iwasèeyéica cháì èeri irícuíse.

4 Níacata càmíiyéica iimá inanái yáapicha. Nàacawa Cordero yáapicha àta alénácaalí yàawa. Níacata Dios iwasèeyéica irípináwa càide iyúwa idàbáanéeri ofrenda èeri mìnaná yéewíise, Cordero irípiná nacái.

⁵ Càmiíyéita cachìwa masacàacáiná náiwitáise.

Los mensajes de los tres ángeles

⁶ Néese nuicáca áiba ángel yáalanícawa cáli iwicáubàa machacànita, idènièri cayábéeri tàacáisi càmiíri imáalàawa icàlidacaténáni èeri mìnánáí irí, macáí cáli néeséeyéi irí nacáí, macáí yàawiría irí nacáí, macáí wenàiwica itàaníiyéica áiba tàacáisi iyú, macáí wenàiwica íiwitáaná irí nacáí.

⁷ Yá íimaca cachàiníiri iyú: “Peebáidacué Dios itàacáí. Pìacué nacáí irí cayábéeri, máinicáinácué mawiénica péenáiwaná Dios icàlidacatáipináta èeri mìnánáí iináwaná ìwali, yùuwichàidacaténá nía nabáyawaná ìwalísewa. Iná pìacué Dios icàaluíniná, yáí idàbéericaté capìraléeri cáli, yáí cálica nacáí, puíwéeri úni nacáí, úni càmiíri puíwa nacáí”, càì íimaca.

⁸ Néese áiba ángel yàacawa idàbáanéeri ángel yáamiwáise. Yá íimaca: “Idéca imáalàacawa yáí manuíri yàcaléca, Babilonia ìyacàlená, idéca imáalàacawa. Babilonia ìyacàlená mìnánáimi náalimáidacaté macáí cáli néeséeyéi namàníinápiná náapicha nabáyawanáwa máini báawéeri”, càì íimaca.

⁹⁻¹⁰ Néese áiba ángel yàacawa náamiwáise. Yá íimaca cachàiníiri iyú: “Aibacaalí yàaca caluéri cuwèesi icàaluíniná, yéenáiwanási icàaluíniná nacáí, áibanáicaalí imàaca natànàaca caluéri cuwèesi ípidená napùdàlicu, nacáapi ìwali áibata, yá Dios yùuwichàidapiná níawa báawanama máini báawéeri yùuwichàacáisi iyú. Dios yùuwichàidapiná níawa quichái ùuléeri béecaná iyú, ípidenéeri azufre, Dios yàasu ángelnáí yàacuésemi, Cordero iicápiná nacáíwa.

¹¹ Yáí quichái íisalená imichàacawa càiripináta èeri càmiíri imáalàawa, yáí quichái yùuwichàidéerica nía. Canácatáita nayamáidawa nàuwichàacáí íichawa, èeriápi, táiyápi nacáí, cawinácaalí yèeyéica caluéri cuwèesi icàaluíniná, yéenáiwanási icàaluíniná nacáí, nía nacáí imàaquéeyéica natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená”, càì íimaca.

¹² Iná iwàwacutácué cachàinica píiwitáise, píacué Dios yàasu wenàiwicaca, píidenlacaténácué piùwichàanáwa matuñbanáiri iyú, píacué yeebáidéeyéica càide iyúwa Dios ichùullaná, yeebáidéeyéica nacáí Jesús itàacáí.

¹³ Néese nuémìaca áiba tàacáisi chènuníiséeri. Yá íimaca nulí: “Pitànàa yáí tàacáisica: ‘Casíimáica cawinácaalí yéetéeyéipinácawa siùcáisede yeebáidéeyéica mamáalàacata Wáiwacalí itàacáí’, càì pitànàaca”, íimaca yáí tàacáisica. Néese Espíritu Santo íimaca: “¡Báisícata, casíimáica nía, nayamáidapináwa nàuwichàacáí íichawa, yácáiná yáí cayábéerica namàníiricaté áibanáí irí yàapinácawa náapicha!” càì íimaca yáí Espíritu Santoca.

La cosecha de la tierra

¹⁴ Néeseté, péemiacué cayába, nuicácaté cabalèeri acalèe. Yá nuicáca abéeri yáawinéericawa acalèe íinata càiride iyúwa asiali iicácanáwa. Idèniaca oroíri corona íiwita ìwaliwa. Idènià nacái macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁵ Yá áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo chènuníiséeri íicha, yá imáidaca cachàiníiri iyú irí yái yáawinéericawa acalèe íinata. Íimaca irí: “Pisíaca píasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedácaténá ituíná ìyacaná. Idéca yàanàaca yàasu èeri weedácaténáni, mísicáináni, yái ituínásica ìyéerica cáli íinata”, càì íimaca.

¹⁶ Néese yái yáawinéericawa acalèe íinata isíaca yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa cáli ìwalibàa, yá yeedáca ituínási cáli íicha.

¹⁷ Néese áiba ángel imusúacawa Dios yàasu templo irìcuíse chènuníiséeri, idènièrica nacái macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri.

¹⁸ Yá áiba ángel yàacawa altar íicha, yái ángel icuèrica quichái. Yá imáidaca cachàiníiri iyú irí yái ángel idènièrica macàpucuíri wisuanási yéecuacanéeri. Yá íimaca irí: “Piwichùa nía píasu wisuanási macàpucuíri iyúwa, peedá uva ìyacaná abéyéeri uva yéetaná íicha ìyéerica cáli íinata, quíiracáiná níái ìyacanáca uvaca”, càì íimaca.

¹⁹ Néese ángel iwichùaca nía yàasu macàpucuíri wisuanási iyúwa, yá yeedáca uva ìyacaná cáli íicha. Yá yúucaca uva ìyacaná manuíri yàalusi irìculé napisùacatalépiná uva ituní. Yái yàalusi íimáanáca càicanide iyúwa Dios yàasu yùuwichàacáisi, yùuwichàidacatalépináta báawéyéi wenàiwica.

²⁰ Yá napisùaca uva ìyacaná méetàuculé yàcalé íicha. Yá madécaná irái imusúacawa yàalusi íicha. Yái irái yéesáidaca àta caballo yàasu freno néenibàa idepuíwaca. Trescientos namanùbaca kilómetros idècuni imusúacawa yàalusi íichawa yái iráica.

15

Los ángeles con las siete últimas calamidades

¹ Néeseté nuicáca chènuniré áiba manuíri yéenáiwanási nacáiri icalùadéerica nuicáca: siete namanùbaca ángelnái idèniyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuíri. Níacata namáalàidáanáca macáita. Idécanáami siete namanùbaca yùuwichàacáisi yàanàaca èeri mìnánái ìwali, yásí imáalàacawa Dios yàasu yùuwichàacáisi cháì èeri irìcuírca.

² Nuicá nacái càiride iicácanáwa iyúwa manuíri úni asáiri yáaculé càide iyúwa waicáaná vidrio yèewìadéeriwa quichái yèewi. Nuicáca wenàiwica imawèniadéeyéica caluéri cuwèesi, càmicáiná nàa icàaluíniná, yàasu yéenáiwanási nacái. Càmita

nacái namàaca natànàaca nàwali caluéri cuwèesi ípidená yàasu número. Yá nabàlùacawa idùlepi yái manuíri úni asáirica yáaculé, nadèniaca arpa Dios yèerica nalí.

³ Yá nacántàaca Moisés yàasu canción, yái Dios yàasu wenàiwica íbaidéericaté Dios irípiná. Nacántàa nacái Cordero yàasu canción. Yái canción ímèerica càì:

“¡Máiníri cayábaca macáita yái pimànírira càmírira wadé wamànica, pía Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama! Píacata icuèri macáita machacàníri iyú, báisíri iyú nacái, pía icuèrica macái cáli néeséeyéi.

⁴ Macáita nàapiná pímiétacanáwa, cáalucáiná naicáca pía. Macáita nacái nàapiná pirí cayábéeriwa, pía Wáiwacalica. Píacáiná abéerita mabáyawanéeri. Macái cáli néeséeyéi nàanàapiná pìataléwa, yá nàapináca picàaluínináwa naicácáiná picùaca macáita machacàníri iyú”, càì náimaca.

⁵ Néeseté nuicáca yàacùacawa yái templo ìyéerica chènuniré, yái templo mabáyawanéeri Dios ìyéerica irìcu.

⁶ Yá siete namanùbaca ángel namusúacawa templo irìcuíse idènièyéica siete namanùbaca yùuwichàacáisi manuíri. Lino yáawamica nabàle masaquèeri mèlumèluíri nacái. Nadèni naçái nàwallabàawa cáucuíri cìnturón oroíri nàucutalìcubàawa.

⁷ Néese abéeri néená níái báinúaca cáuyéi ángel yàaca nàalimáwanama abéechúa bacàa yáawami oroíchúata, níái siete ángelca. Níái bacàa ipuniyéyiwa Dios yàasu yùuwichàacáisi iyú, yái Dios ìyéerica càiripináta, èeri càmíri imáalàawa.

⁸ Yái templo chènuníséerica ipuníacawa ísa iyú, imusuéricawa Dios yàatanáise, yái Dios ìyéerica icamaláná mèlumèluíri irìcuwa, yái Dios máiníri cachàinica íiwitáise. Yá canáca yáaliméeripiná iwàlùacawa templo irìculé àta namáalàacatalétawa níái siete namanùbaca yùuwichàacáisica siete namanùbaca ángel idènièyéica.

16

Las copas del castigo

¹ Néese nuémìlaca cachàiníri tàacáisi templo irìcuíséeri, yái templo ìyéerica chènuniré. Yá íimaca nalí níái siete namanùbaca ángelca: “Píacuéwa, picasáaca yùuwichàacáisi cáli ínatale, yái Dios yàasu yùuwichàacáisi ìyéerica siete namanùbaca bacàa irìcu”, càì íimaca nalí.

² Iná idàbáanéeri ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa ísawa cáli iwéré. Yá cacháunáca èeri mìnánái idènièyéica caluéri cuwèesi yéenáiwaná napùdàlicu, macái wenàiwica yèeyéica cuwèesi yàasu yéenáiwánási icàaluíniná. Báawéeri cháunási imusúacawa nàwalíise, yáasaca imànica nasàni.

³ Néese pucháibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa manuíri úni yáaculé. Yá macái manuíri úni ichacamàacawa yéetáními íiranámi iyú. Yá macáita néetácawa ìyéeyéica manuíri úni yáaculé.

⁴ Néese máisibáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa macái inanába yáaculé, macái úni yáaculé nacái, úni imusúcatáiseacawa cáli irícuíse. Yá nachacamàacawa iráí iyú.

⁵ Néese nuémìaca ángel yái icuèrica úni, íimaca Dios irí:
 “Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú, pía Dios mabáyawanéerica, ìyéerica siùcade, ìyéerica nacái bàaluité. Cayábacata piùwichàidaca nía.

⁶ Nadéca nanúaca pìasu wenàiwica, pìasu profetanái nacái. Siùca pidéca pìaca nàirapíná iráí. Cayábacata piùwichàidaca nía càì, néetácáténáwa, nanúacáináté pìasu wenàiwica”, íimaca.

⁷ Néese nuémìaca nacái áiba tàacáisi altar irícuíséeri, yá íimaca: “¡Báisícata, Wacuèriná Dios, cachàiníri náicha canánama! ¡Pidéca pimànica càide iyúwaté píimáaná! ¡Yácata nabáyawaná iwèni! ¡Pidéca piùwichàidaca nía machacàníri iyú!” càì íimaca.

⁸ Néese báinúacáaná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa èeri ìwali. Yá yèepùacawa máiní ùuléerica yái èeri icamalánáca. Yá èeri icamalánáca yeemáca wenàiwica càide iyúwa quichái yeemáaná wía.

⁹ Yá wenàiwicanái yeemácawa ùuléeri iyú báawanama, yá nacúisa náichawa Dios báawéeri iyú, yái Dios ibànuèrica nàwali yùuwichàacáisi, càmita nacái nawènúada náiwitáisewa neebáidáanápíná càide iyúwa Dios ichùullaná nía.

¹⁰ Néese cinconá ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa caluéri cuwèesi yàalubái ínatalé. Yá catáca èeri, caluéri cuwèesi yàasu cáli icùacataléca wenàiwica. Néese yàasu wenàiwica naamíadaca nanènewa yùuwichàacáisi iyú.

¹¹ Nacuísaca Dios báawéeri iyú, yái Dios chènuníiséerica yùuwichàidacáiná nía cáiwíri iyú, cháunási iyú nacái. Càmita nacái nawènúada náiwitáisewa nabáyawaná íichawa.

¹² Néese seisná ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa manuíri inanába yáaculé íipidenéeri Eufrates. Yá chuìca yái inanába yéewacáténá nachàbacawa chuìri cáli ínatabàa, níara icuèyéica cáli ìyéerica èeri imusúcatáisewa.

¹³ Néeseté nuicáca máisiba demonio casaquèeyéi íiwitáise. Abéeri demonio imusúacawa màanu inùmalícuíse, áiba demonio imusúacawa caluéri cuwèesi inùmalícuíse, áiba demonio nacái imusúacawa cachíwéeri iwicùlidéeri inùmalícuíse. Níai demonio casaquèeyéi íiwitáise càiyéide iyúwa balùta íicacánáwa.

¹⁴ Demoniocáiná nía yáaliméeyéica imànica yái càmirica wenàiwica yáalimá imànica. Néese demonionái nàacawa macái

èeri mìnánái icuèrinánái yàatalé, nàwacáidacaténá nacuèrinánái namànínapíná ùwicái Dios ípunita áibaalípiná Dios yàasu èeripíná máiníri caiyéinináca, yái Dios cachàiníríca náicha canánama.

¹⁵ Wáiwacali íimaca walí: “Péemiacué cayába, nùapínácawa néese àniwa isicúasíwata càide iyúwa cayéedéeri yàanàacaalí càmicatáipínáta wenàiwicanái icùa nùanàaca. Casímáica iwàwa cawínácaalí icuèrica nùanàanápíná, íbaidéeri nacái nulípiná àta nùanàacataléta, ipíchaná íbáiniacawa nuwéré íbáyawaná ìwalísewa”, càì íimaca Wáiwacali.

¹⁶ Néese demonio casaquèeyéica íiwitáise nàwacáidaca macái èeri mìnánái icuèrinánái alé ípidenácataléca Armagedón hebreo itàacái iyú.

¹⁷ Néese sietená ángel yàaca icasáaca yàasu bacàa íisawa cáuli irìcubàa. Yá nuémíaca cachàinírí tàacáisi imusúacawa chènuníiséeri templo irìcuíse yàalubáisi yèewíise. Yá íimaca: “¡Yácata imanùbaca!” càì íimaca.

¹⁸ Néese énu icànaca mèlumèluíri iyú, nuémíaca nacái manùba tàacáisi, casànaca nacái énu madécaná. Yá cáli icusúaca nacáiwa máiní cachàinírí iyú, máiní cachàinírí náicha macái cáli icusúacái waiquéerica cháì èeri irìcu.

¹⁹ Néese manuírí yàcalé iseríaca yèewiwa máisibawaca, cálicáiná yàacùacawa cáli icusúacái iyú. Yá namáalàacawa níái yàcaléca macái cáli ínatéeyéica ìyaca. Néese Dios iwàwalica manuírí yàcalé Babilonia, yùuwichàidacaténáni manuísíwata.

²⁰ Macái iwàwata nasawíacawa manuírí úni yáaculé. Manuínaméeyéi dúli nacái namáalàacawa canánama.

²¹ Granizo yúuwàa nacáiwa chènuníise wenàiwica ìwali, yái granizo manuínaméeyéi íba nacáiyéi cuarenta namanùbaca kilonaméeri cawàwaná ímíaca, àta wenàiwicanái icuísacataléta íchawa Dios báawéeri iyú, ìwalíise yái yùuwichàacáisica granizo yúuwèericawa nàwali, máinícáiná báawacani.

17

Condenación de la gran prostituta

¹ Néeseté nuicáca abéeri néená níái siete namanùbaca ángel idènièyéica siete namanùbaca bacàa. Yá íimaca nulí: “Aquialé, núasáidaca piicá yùuwichàacáisi yàanèeripínáca ùwali úái iiméechúaca manùbéeyéi asianái yáapicha plata ìwalínápiná yáawinéechúacawa manùbéeyéi úni inànìacubàa.

² Macái cáli icuèrinánái cháì èeri irìcuíyéica nadéca naimáca úapicha nàacawéeyéi íchawa. Nía nacái èeri mìnánái nadéca nacámaca ùasu ìracalési ipuírí iyú, umàaquéerica nalí naimátaténá úapicha”, íimaca nulí.

³ Néese yái ángel itéca núa manacúali yùuculé, càináwàiri, canácatalé wenàiwica. Yá nuicáca inanái yáawinéechúawa

quíréeri cuwèesi ínata. Cuwèesi ípidená madécaná ichanàacawa cuwèesi ìwalíse, yái ípidená ímérica “Dioscata núa”. Idèniaca siete namanùbaca íiwitawa, diez nacái namanùbaca ichàle.

⁴ Uái inanáica udèniaca ubàlewa capìralesíwéeri iicácanáwa, quíréeri nacái. Udèniaca nacái madécaná tùliquìchi, oroíri, cawènichúa íba nacái, cawènichúa perla nacái. Udèniaca nacái bacàa ucápirìcuwa, abéechúa bacàa oro yáawamíchúa ipuniéchúawa iyú ubáyawaná umànirica manuíswata Dios íiquérica máini báawéeri iyú, yái uimáanáca manùbéeyéi yáapicha casaquèeri iyú ùacaténá cuwáiná yéenáiwáná icàaluíná, níai ídoloca.

⁵ Udèniaca uípidenáwa ibàacanáta upùdàlicuwa: “Manuíri Babilonia ìyacàlená, uái náatúaca macái inanái íiméeyéica aslanái yáapicha plata ìwalínápiná, náatúa nacái macái èeri mìnánáica imàníyéica íbáyawanáwa nàacaténá cuwáiná icàaluíná, níai ídoloca”, càì íimáanáca yái uípidenáca.

⁶ Yáté nuicáca ucàmaca uái inanáica uìracáiná náiranámi, níai Dios yàasu wenàiwicamica, náiranámi nacái níai nanuényéica neebáidacáiná Jesús itàcái. Nudécanáami nuicáca úa, yá máini nuínáidacawa manuíswata nuicáidaca ulí, càmicáinaté núalíawa càinácaalí íimáanáca yái yéenáiwánási nacáirica.

⁷ Néese ángel íimaca nulí: “¿Cáná yéewa máini cáulenáca píchani? Yáca numàacapiná píalíacawéera càinácaalí íimáanáca, uái inanáica, càinácaalí íimáanáca nacái yái caluéri cuwèesi itéerica úa, idèniérica siete namanùbaca íiwitawa, diez namanùbaca nacái ichàle.

⁸ Yái caluéri cuwèesi píiquérica ìyacaté, quéwa càmlíri ìya siùca. Néese imusúapináwa depuúwéeri utàwi irìcuíse, néesecáwa imáalàapináwa. Eeri mìnánái yáapináca caluéri cuwèesi icàaluínáwa, macáita canéeyéica ípidená ichanàacawa cuyàluta irìcu èeri ipíchawáiseté, yái cuyàluta idèniérica náipidená macái wenàiwicaca Dios yèeyéica icáuca càmlíri imáalàawa. Quéwa èeri mìnánái máiníripináca cayábaca naicáca yái caluéri cuwèesi ìyérica bàaluté, néese yéetácatéwa, quéwa yèepuèripináwa cáuca àniwa.

⁹ “Siùcade péemíacué cayába, píacué cáalíacáiyéica, píalíacaténácuéwa càinácaalí íimáanáca: Níai siete namanùbaca íiwitaca íimáanáca càicanide iyúwa siete namanùbaca dúli, inanái yáawinéechúacawa ínata.

¹⁰ Ímáanáca càicanide iyúwa nacái siete namanùbaca nacuèrinánái icuèyéica wenàiwica néenibàa. Cinco namanùbaca nacuèrinánái nadéca nacaláacawa, yá nadéca néetáca. Abéeri néenáca icùaca wenàiwica siùca. Aíba yàanàapináwa icùacaténáca wenàiwica. Quéwa yàanàapinácaalí, yá icùapináca wenàiwica maléenáca èeri.

11 Yái caluéri cuwèesica iyaca bàaluité, néese yéetácátéwa, yácata ochonáca nacuèrinásàiri, quéwa abéeri néenácani, níai siete namanùbacaca, yá nacái imáalàapináwa.

12 “Níai diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica ímáanáca càicanide iyúwa diez namanùbaca nacuèrinánái camíiyéicáwa idàba icùaca wenàiwica. Quéwa nacùapiná níawa maléená èriwa yáapicha yái caluéri cuwèesica.

13 Yá abédanamata náiwitáise níai diez namanùbaca nacuèrinánái náibaidáanápíná caluéri cuwèesi irí, namànicaténá càide iyúwa iwàwáaná, namàacáanápíná nacái caluéri cuwèesi icùaca nàasu cáli néeséeyéi.

14 Yá namànipiná ùwicái Cordero ípunitawa quéwa Cordero imawèniadapíná níawa, cachàiníricáináni náicha canánama èri mìnánái icuèrinánáica. Níacáiná nacái Cordero yáapichéeyéica, Cordero idéca imáidaca nía, idéca nacái yeedáca nía yàasu wenàiwicapínáwa, nadéca nacái neebáidaca itàacái éwita nàuwichàacáanítawa”, càì ímaca nulí yái ángelca.

15 Yái ángel ímaca nulí àniwa: “Pidéca piicáca úái iiméechúaca manùbéeyéi aslanái yáapicha plata ìwalínápíná, yáawinéechúawa manuínaméeyéi úni inàniacubàa. Níai manuínaméeyéi úni ímáanáca càicanide iyúwa macái íiwitáaná wenàiwica namanùbaca, macái cáli néeséeyéi nacái, macái wenàiwica itàaníyéica áiba tàacáisi iyú nacái cháì èri irìcuíyéica.

16 Níai diez namanùbaca ichàle piiquéeyéica, ímáanáca càicanide iyúwa nacuèrinánái iyéeyéica caluéri cuwèesi yáapicha. Máini báawaca naicápiná úái iiméechúaca aslanái yáapicha plata ìwalínápíná. Yá náucaca úa abéechúata, mabàleta. Néese nayáapíná uinámi, yá neemápiná uchéecami quichái iyú.

17 Dioscáiná idéca imàacaca náináidacawa namànínapíná càide iyúwa iwàwáaná namànica, íná níai diez namanùbaca icuèyéica cáliquéi, abédanamapínáta náiwitáise náapichawáaca neebáidáanápíná caluéri cuwèesi itàacái, namàacáanápíná nacái icùaca nàasu cáli néeséeyéi, àta ichàbacatalétawa macáita càide iyúwa Dios icàlidáanáté.

18 Uái inanái piiquéechúaca, yácata manuiri yàcaléca ichùulìerica macái cáli icuèrinánái”, càì ímaca nulí yái ángelca.

18

La caída de Babilonia

1 Néeseté àniwa nuicáca áiba ángel iricùacawa chènuniise. Yá cachàinírìca íiwitáise. Cáli icànaca iyú yái ángel icamaláná cayábéerica.

2 Yá ímaca máini cachàinírì iyú:

“¡Idéca imáalàacawa yái manuiri yàcalémica Babilonia
iyacàlená, idéca imáalàacawa! ¡Yá demonionái iyaca

néenibàa! ¡Macái íiwitáaná báawéeyéi demonio icùacani yái yàcalémica! ¡Macái íiwitáaná báawéeyéi màsibèe, casaquèeyéi cuipìra nacái nadéca namànica nabànawa néenibàa, namùlubè nacáiwá!

³ Níacáiná macái èeri mìnánái nadéca nacámaca ùasu ìracalési ipuúri iyú, imàaquéechúaca yáawawa nalí naimácaténá úapicha. Níái icuèyéica cáli canánama cháí èeri ìrìcuíyéica nadéca naimáca úapicha, úái càmicúaca náinusíwa. Nía nacái cacharreroca cháí èeri ìrìcuíyéica nadéca càasuca nía úapicha, ùyacáiná máiní càasuúri iyú umànicaténá ubáyawanáwa máaléqueeri iyú”, càí íimaca.

⁴ Néese nuémíaca áiba tàacáisi chènuníseeri. Yá íimaca: “Pimusúacuéwa yàcalé íicha, píacué cáininéeyéica nuicáca, ipíchanácué pimànica pibáyawanáwa úapicha, ipíchanácué nacái nùuwichàidaca pía úapicha.

⁵ Máinícáiná manuúrica ubáyawaná, íná iwàwacutá Dios yùuwichàidaca úa. Dios yáalíacawa ìwali, yái ubáyawanáca.

⁶ Piùwichàida úa ìwalíise yái báawéerica umàníríca áibanái irí, yá piùwichàida úa cachàiníri iyú pucháiba yàawiriéricatái yáwanái íicha yái báawéerica umàníríca áibanái irí.

⁷ Càide iyúwa cachàiníná uicáca úawawa, uedáaná nacái ulíwa macái cawèníri, càita nacái piùwichàida úa, pimàaca uícháanica. Uumacáiná uwàwalícuísewa: ‘Núacata icuèchúaca macái wenàiwica. Canácatáita nuícháaníwa càide iyúwa maníríchúami íicháaníná’, úumaca uínáidacawa ulíwa.

⁸ Iná yéewa abé èeri ìrìcu yàanàpiná ùwali yái ùuwichàanàpinácawa, yásí uícháanícawa umáapicawa, yá uetápiná nacáiwá. Néese uemápinácawa quichái iyú macáita, cachàinícáiná Wacuèeríná Dios íiwitáise, yái yùuwichàidéeripínaca úa”, íimaca.

⁹ Néese níái icuèyéica cáliquéi, iiméeyéica úapicha càmicúaca náinusíwa, níái ìyèeyéicaté càasuúri iyú úapicha, yá náicháanípiná cáiwíri iyú ùwali, naicácáiná uemámicawa.

¹⁰ Yá nabàlùapínacawa déeculé uícha, cáalucáiná naicáca ùuwichàanácawa. Yá náimaca nalíwáaca:

“¡Catúulécánaca waicáca pía, pía yàcalé manuúrica Babilonia, yái yàcaléca cachàinírímica! Aquialénamata abé hora ìrìcu, Dios idéca yùuwichàidaca pía”, càipíná náimaca.

¹¹ Nía nacái cacharreroca cháí èeri ìrìcuíyéica, náicháanípiná nacái ùwali. Yá máiní achúmaca nawáwa nacái càmicáiná quirínama wenàiwica iwènìna náicha nàasu natéerica.

¹² Natécaté néré oro, quírameníri plata nacái, cawèníyeyéi íba nacái, perla nacái, cayábéeri wáluma lino nacái, wáluma capíralesíwéeri íicácanáwa nacái, wáluma seda nacái, quíréeri nacái, macái íiwitáaná àicu pumèníri isàni nacái, macái wawàsi

nacái namànírica marfil imànicaná, macái wawàsi nacái namànírica cawèníri àicu imànicaná, bronce imànicaná nacái, hierro imànicaná nacái, cawèníri íba mármol imànicaná nacái.

¹³ Natécaté nacái canela, casàníri nacái, incienso pumèníri isàni nacái, pumèníri mirra nacái, perfume nacái, uva ituní ipuíri nacái, séenási nacái, cayábéeri harina nacái, trigo ituíná nacái. Natécaté nawéndacaténá nacái napìranáíwa pacá, oveja nacái, caballo nacái, carro nacái, wenàiwicanái nacái nawéndacaténá nía yàcalé mìnanáí irí.

¹⁴ Cacharrerónái náimapiná yàcalé irí:

“¡Canáca pírí iyacanási cawènírica, caséericaté piyáaca! ¡Idéca yúucacawa pícha càiripináta pìasu cawèníri yàcàsica, macái pìasu cayábéeri wáluma nacái! ¡Canácatáita pianà nía àniwa!” náimaca.

¹⁵ Níái iwéndéeyéicaté càiri wawàsi yàcalé mìnanáí irí, yeedéeyéicaté nacái nalíwa plata yàcalé mìnanáí ícha, nabàlùapináwa déeculé yàcalémi ícha, cáalucáiná naicáca yàcalémi yùuwichàanáwa. Yá náicháanípíná cachàiníri iyú, máiní achúmaca nawàwa.

¹⁶ Yá náimapiná nalíwáaca:

“¡Catúulécánáca waicáca yái manuíri yàcalémica! Yàcalé mìnanáimi nadèniacaté nabàlewa cayábéeri lino, wáluma capìralesíwéeri iicácanáwa nacái, quíréeri nacái. Cachìlanáca nía nacái oro iyú, cawèníri íba iyú nacái, perla iyú nacái.

¹⁷ ¡Yá abéerìcuíseta, abéeri minuto irìcu, idéca imáalàacawa macáita nàasumi cawènírica!” náimaca.

Macáita idènièyéica nave lancha nacáiri, nía nacái cacharrocawà yèeyéicawa nave irìcu, nía nacái íbaidéeyéica nave irìcu, yèeyéicawa manuíri úni yáacubàa, nabàlùapináwa déeculé yàcalémi ícha.

¹⁸ Naicápiná yàcalémi ísalená imichàacawa yàcalémi ícha, yásí náimaca náicháaníca cachàiníri iyú: “¡Canácata áiba manuíri yàcalé càide iyúwa yái yàcalé cayábéeriquéi!” náimaca.

¹⁹ Yá namutúapiná cáli ichùmalé náiwita ínatabàawa, càide iyúwa náiwitáise iyáaná máinicáiná achúmaca nawàwa. Yá náicháanípínáca cachàiníri nasàna iyúwa. Yá náima:

“¡Catúulécánáca waicáca yái yàcalé manuírìmica! Yàcalé yàasu cawènírimi iyú nadéca càasuca namànica níawawa, níái idènièyéica yàasu navewa lancha nacáiri manuíri úni yáacubàa. Aquialénamata abéeri hora irìcu idéca imáalàacawa macái yái yàcalémica”, náimaca.

²⁰ Quéwa casímáicué piwàwa yàcalémi ìwali, píacué iyéeyéica chènuniré, píacué nacái Dios yàasu wenàiwicaca, píacué nacái apóstolca, píacué nacái profetaca, icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicúise. Casímáicué piwàwa Dioscáiná

idéca yùuwichàidaca yái yàcalémica ìwalíise macáita yái báawéerica umàníricatécué piri.

²¹ Néese nuicáca áiba cachàníri ángel imichàidaca manuíri íba macàpucuíri. Yá manuíca yái íbaca càide iyúwa manuíri íba nàulùanápíná iyú trigo ituíná. Néese ángel yúucaca yái manuíri íbaca manuíri úni yáaculé. Yá íimaca:

“Càita nacái piúcapinácawa, pimáalàacawa ráunamáita, pía yàcalé manuírca Babilonia ìyacàlená. Yá canáca náalimáaná nèepùa nàanàaca pía àniwa.

²² Càmita nacái néemìpiná nasàna pìasu calle irìcubàa, níai inuéyéica sànasi arpa iyú, nía nacái icántèeyéica, nía nacái ipùlièyéica íwa, trompeta nacái. Canáca nacái íbaidéeyéi néenibàa canácáiná náibaidéeripiná. Càmita nacái nàulùapíná ituínási.

²³ Càmita napucúadapíná lámpara néenibàawa. Càmita nacái namànipíná matrimonio, máinicáináaté cachàiníri naicáca níawawa níai yàcalémi yàasu cacharreroca, nía nacái yàcalé mìnanáimi naméeràidacaté canánama èeri mìnanáí Dios ícha nàasu màlìacáisi iyúwa.

²⁴ Nanúacaté Dios yàasunái profetamica icàlidéeyéicaté tàacáisi Dios inùmalìcuíse, nía nacái Dios yàasu wenàiwicamica, nía nacái canánama nanuéyéicaté neebáidacáiná Dios itàacái, cháí èeri irìcu”, íimaca yái ángelca.

19

¹ Néeseté àniwa nuémìaca cachàiníri tàacáisi nacáiri, càide iyúwa wéemianá manùbéeyéi wenàiwica itàacái ìyéeyéica chènuniré. Yá náimaca cachàiníri iyú:

“¡Aleluya! Wàacué Wacuèriná Dios iríwa cayábéeri Dioscáiná idéca íwasàaca wía yàasu yùuwichàacáisi íchawa, wàacué icàaluíniná, máiní cachàiníri íiwitáise Wacuèriná Diosca.

² Yácáiná Dios yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica machacàníri iyú. Idéca yùuwichàidaca úái inanái iiméechúacaté asíanái yáapicha plata ìwalínápíná, úái iwènúadéechúacaté macái èeri mìnanáí íiwitáise namànicaténá báawéeri naimácáináaté úapicha cà míchúaca náinusíwa. Dios idéca imáalàidaca úa unúacáináaté wenàiwica íbaidéeyéica Dios irípiná”, náimaca.

³ Néese náimaca àniwa:

“¡Aleluya! Wàacué Dios irí cayábéeri. Yái uísalená imichàacawa càiripináta, èeri cà míri imáalàawa”, náimaca.

⁴ Néese níai veinticuatro namanùbaca nacuèrinánáica, nía nacái báinúaca cáuyéi ángel náuwàa naliacawa nanùmáawawa Dios ípunita nàacaténá icàaluíniná, yái yáawinéericawa yàalubái

íinatawa. Yá náimaca: “¡Báísíta, amén! ¡Aleluya, wàacué Dios irí cayábéeri!” náimaca.

⁵ Néese nuémíaca cachàiníri tàacáisi yàalubáisi néeséeri. Yá íimaca:

“¡Píacué irí cayábéeri, yái Wacuèriná Diosca, macáitacué pía íibaidéeyéica irípiná, píacué nacái yèeyéica Dios icàaluíniná, píacué sùmanái, béeyéi nacái canánama!” còi íimaca.

La fiesta de las bodas del Cordero

⁶ Néese nuémíaca nacái áiba tàacáisi nacáiri càide iyúwa wéemianá madécaná wenàiwica imáidáaná, càide iyúwa nacái wéemianá manùbéeri màladàca isàna, càide iyúwa nacái wéemianá casànéeyéi énu manuíyéi tirírícaalí. Yá náimaca:

“¡Aleluya, wàacué cayábéeri Wacuèriná Dios cachàiníri iríwa, yái cachàiníríca náicha canánama, idàbacáiná icùaca macáita!

⁷ Yá casímáicué wía, wayanídacuéwa manuísíwata. Wàacué Dios irí cayábéeri. Idéca Cordero yéenáiwana yàanàaca yeedácatáipináta iríwa yàacawéetúapínáwa. Uái yàacawéetúapíná udéca uchùnìaca úawawa.

⁸ Idéca imàacaca ùwalica ubàlewa cayábéeri lino, masaquèeri nacái, mèlumèluíri nacái. Yái cayábéeri wáluma lino íimáanáca càicanide iyúwa yái cayábéerica Dios yàasu wenàiwicanái imàníríca”, còi náimaca.

⁹ Néese ángel íimaca nulí: “Pitànàani: ‘Casímáica níai wenàiwicaca Dios imáidéeyéica Cordero yàasu matrimonio nérépiná, yeedápinácaalí iríwa yàacawéetúapínáwa’, còi pitànàacani”, íimaca nulí. Néese íimaca nulí àniwa: “Yái tàacáisi nucàlidéerica pirí, báisíiri tàacáisicani Dios inùmàlicuíséerica”, íimaca nulí.

¹⁰ Yá nubàlùacawa nùulù ipùata iyúwa ángel irí nùacaténá icàaluíniná, quéwa ángel íimaca nulí: “Picá pimàni còi. Nùacata íibaidéeri Dios irípiná càide iyúwa pía, nía nacái péenánái icàlidéeyéica mamáalàacata naináwaná ìwaliwa Jesús yàasunáica nía. Pía Dios icàaluíniná”, íimaca nulí. Yácáiná Espíritu Santo imàaquéericaté profetanái icàlidaca tàacáisi Dios inùmàlicuise, yácata Espíritu imàaquéerica Jesús yàasu wenàiwica icàlidaca íináwaná ìwali.

El jinete del caballo blanco

¹¹ Néeseté nuicáca capíraléeri cáli yàacùacanéerica chènuníise, Dios ìyacàle nacái, yá péemíacué cayába, nuicáca cabalèeri caballo. Yái wenàiwica yáawinéericawa caballo íinata, yácata Wáiwacali, íipidenéeri Cayábéeri íiwitáise, Machìwéeri nacái. Machacàníri iyú yùuwichàidaca báawéeyéi wenàiwica, imànica nacái náipunita ùwicái.

12 Yá mèlumèluíri ituí càide iyúwa waicáaná quichái ipèrù. Idènìaca madécaná corona íiwita ìwaliwa. Idènìaca ípidenáwa ìwaliwa, quéwa abéerita Wáiwacali yáalíawa càinácaalí ímáaná yái ípidenáca.

13 Wáiwacali ináawani idéca yáapúacawa irái yáaculé, yá idènìaca ípidenáwa, Dios itàacái.

14 Chènuníseeyéi úwi nàacawa yáamiwáise. Nadènìaca nabàlewa cayábéeri wáluma lino cabalèeri, masaquèeri nacái. Nàacawa náalimáwanama cabalèeri caballo ínata.

15 Wáiwacali yùuwichàidapiná èeri mìnánái itàacái cachàiníri iyúwa, macái cáli néeseeyéi càmlíyéica yeebáida itàacái. Yùuwichàidapiná níawa cachàiníri iyú. Yá imáalàidapiná wenàiwica imàníyéica ibáyawanáwa máiníri báawaca Dios iicáca, yái Dios cachàiníríca náicha canánama. Imáalàidapiná níawa càide iyúwa wenàiwica ibawàidacaalí uva iyacaná ípisúacaténá uva ituní.

16 Idènìaca ípidenáwa ináawani ìwaliwa, icuuchuí ìwaliwa nacái: “Nacuèrinàsàiri, níai macái cáli icuèrinánáica. Náiwacali nacái níai macái èeri mìnánái íiwacanánáica”.

17-18 Néese nuicáca áiba ángel ibàluèricawa èeri ituí irìcu. Yá ímaca cachàiníri iyú wáchulinái irí yáalaníyécawa chènunibàa: “Caquialécué, pìwacáidáyacacuéwa piyáacaténácué piyáacaléwa cadénama yái yàcàsi Dios ichùnièripinácué pirí. Piyáacaténácué piyáacaléwa nainámi níai ichùulièyécate wenàiwica, nía nacái úwi íiwacanánáimica, nía nacái wenàiwicanáimi cachàiníyéica, nía nacái caballomica, nía nacái yèeyéimicawa caballomi ínata, nía nacái macái wenàiwicamica, nía nacái íibaidéeyéimica mawèníri iyú áibanái irí, nía nacái yèepuníyémicawa máiwacalíyémica, nía nacái sùmanáimica, béeyéimica nacái”, càí ímaca yái ángelca wáchulinái irí.

19 Néese nuicáca yái caluéri cuwèesi, nía nacái ichùulièyéica èeri mìnánái. Nuicá nacái náapicha nàasu úwinái ìwacáidáyaquéeyécawa namànicaténá ùwicái Wáiwacali ípunita yái yáawinéericawa cabalèeri caballo ínata, náipunita nacái yàasu úwinái yèeyécawa yáapicha chènuníse.

20 Yá náibàaca caluéri cuwèesi. Náibàaca nacái cachìwéeri iwicùlidéerica, imànírica yái càmlírica wenàiwica idé imànica idècunitàacá iyaca caluéri cuwèesi yáapicha, ichìwáidacaténá wenàiwica imàaquéeyéica nachanàidaca caluéri cuwèesi ípidená nàwali, nía nacái yèeyéica cuwèesi yéenáiwaná icàaluíná. Yá náucaca caluéri cuwèesi quichái irìculé icáuca yáapichatawa, yàasu cachìwéeri iwicùlidéeri yáapichawa manuírí quichái irìculé, yáara manuírí yàawa nacáirica ípucuéricawa mamáalàacata cachàiníri azufre iyú, càiripinéerita iyaca.

²¹ Néese yái Wáiwacali yáawinéericawa caballo ínata inúaca cuwèesi yàasu úwináimi macáita. Inúaca nía itàacái iyúwa imusuéricawa inùmallicúise. Yá macáita wáchuli nayáaca nayáacaléwa cadénama úwinái ichéecami yéetéeyéimicawa àta cadécataléta níái wáchulica.

20

Los mil años

¹ Néeseté nuicáca ángel iricùacawa chènuníise. Idènìaca llave icáapi irìcuwa yàacuèripiná iyú depuúwéeri utàwi inùma. Idènìaca nacái manuúri cadena icáapi irìcuwa.

² Néese ángel íbàaca màanu, yái bàaluitéeri àpica, idènìerica ípidenáwa cà: Diablo, ímáanáca “Icháwàidéeri waináwaná ìwali”, Satanás nacái, ímáanáca “Wàuwidesàiri”. Angel idacùaca màanu cadena iyú mil camuú piná.

³ Néese ángel yúucaca màanu depuúwéeri utàwi irìculé. Yá ángel ibàliaca utàwi inùma. Ibàliaca utàwi inùma cachàiníiri iyú màanu iwicáu àta imáalàacatalétawa yái mil camuúca, ipíchaná màanu ichìwáidaca èeri mìnaná. Néese mil camuú idénáami, yá iwàwacutápiná nawasàaca màanu àniwa malééná èeripináta.

⁴ Néese nuicáca madécaná yàalubáisi. Níái yáawinéeyéicawa yàalubáisi ínata nacùapiná wenàiwica nàuwichàidacaténá cawinácaalí imàníyéica íbáyawanáwa. Nuicá nacái wenàiwica yéetéeyéimicawa nawichuèyéicaté ícha íwita nacàlidacáinaté Jesús iináwaná ìwali, nacàlidaca nacái Dios itàacái áibanái irí. Càmitéyéicaté yàa caluéri cuwèesi icàaluíniná, yàasu yéenáiwanási nacái. Càmitaté namàaca áibanái nachanàidaca caluéri cuwèesi ípidená napùdàlicu, nacáapi ìwali áiba. Yá nèepùapináwa cáuca àniwa, yá nacùapiná wenàiwicanái Cristo yáapicha mil camuúpiná.

⁵⁻⁶ Yácata idàbáanéeri namichàanáca. Casímáica nía, mabáyawanéeyéica nía nacái, níái imichèeyéipináca yéetácáisi ícha idàbáanéerica namichàanáca. Yá machàinica náicha yáara pucháibáaná yéetácáisca. Sacerdotepináca níawa íbaidéeyéica Dios irípiná, Cristo irí nacái. Yá nacùapiná wenàiwicanái Cristo yáapicha mil camuúpiná. Quéwa áibanái yéetéeyéimicawa càmitàacá namichàapináwa yéetácáisi ícha àta imáalàacatalétawa yái mil camuúca.

Derrota del diablo

⁷ Néese mil camuú idénáami, yásí ángelnái namusúadapiná Satanás irìcuúise yái nadacùacatalécani.

⁸ Yá imusúapináwa ichìwáidacaténá macái èeri mìnaná, nía nacái ípidenéeyéica Gog, Magog nacái. Yá iwacáidapiná nía namànicaténá úwicái. Chínamáipináca níái úwica càide iyúwa càina ituíná.

⁹ Yá nàapináwa namanùbaca iyúwa chínamáinama níái úwica, Israel yàasu cáli ínatalé, yá nabàlùapináwa itéesebàa yái Dios yàasu wenàiwica ìyacàleca, yái yàcalé cáininéerica Dios iicáca. Néseta quéwa Dios ibànùapiná quichái chènuníse, yásí yeemáca macáita níái úwinámica.

¹⁰ Néese Diablob, yái Satanás icháwàidéerica waináwaná ìwali, yái ichìwáidéerica wenàiwica, Dios yúucapináni quichái iriculé, yáara manuúri yàawa nacáirica ipucuéricawa ìyaca mamáalàacata cachàiníri azufre iyú, alé ìyacatalépináca yái caluéri cuwéesica, yá nacái yàasu cachìwéeri iwicùlidéerica. Yá nàuwichàapináwa càiripináta èeríapinama, táiyápinama nacái, èeri càníri imáalàawa.

El juicio ante el gran trono blanco

¹¹ Néseté nuicáca manuúri yàalubáisi cabalèeri. Nuicá nacái yái yáawinéericawa yàalubáisi ínata. Yá cáliquéi, yá nacái capíraléeri cáli chènuníseerica nachalíacawa, yá canáca nía quírínama, Dios imáalàidacáiná nía, yái Dios yáawinéericawa yàalubáisi ínata.

¹² Néese nuicá níái yéetéeyéimicawa canánama, níái manuúnaméeyéica, nía nacái púbéeyéica. Yá nabàlùacawa yàalubáisi ípunita. Néese cuyàluta nàacùacawa. Yàacùacawa nacái áiba cuyàluta idènièrica wenàiwicanái ípidená idènièyéica icáucawa càníri imáalàawa. Néese icàlidaca naináwaná ìwali níái yéetéeyéimicawa, càide iyúwa naléená cuyàluta iricúise naináwaná, càinácaalíté namàníná idècunitàacá cáuca nía.

¹³ Macái wenàiwica yéetéeyéicatéwa manuúri úni yáaculé namusúacawa úni yáacúise, yá nabàlùacawa Dios ípunita. Macáita nacái yéetéeyéimiwa nàanàaca yéetácáisi ícha, càlicullí ícha nacái, síisáanácaalíté néetácawa. Yá icàlidapiná naináwaná ìwali canánama càinácaalíté namàníná idècunitàacá cáuca nía.

¹⁴ Néese yúucaca yéetácáisi quichái iriculé; yúucaca infierno quichái iriculé nacái, yái infierno báawéeyéimi íwitáise yúuwichàacatalécawa. Yúucaca nía quichái iriculé, yái manuúri yàawa nacáirica ipucuéricawa ìyaca mamáalàacata quichái iyú. Yácata pucháibáaná yéetácáisica, yái manuúri yàawa nacáirica ipucuéricawa quichái iyú càiripinéerita ìyaca.

¹⁵ Yá macáita wenàiwica canéeyéica ípidená ichanàacawa cuyàluta iricu, yásí yúucaca nía quichái iriculé, yái manuúri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata quichái iyú, canácáiná náipidená cuyàluta iricu, yái cuyàluta idènièrica wenàiwicanái ípidená idènièyéica icáucawa càníri imáalàawa.

21

El cielo nuevo y la tierra nueva

1 Néeseté, núa Juan, nuicáca wàlisài capìraléeri cáli, nuicá nacái wàlisài cháí cáli, imáalàapinácáináwa yáara idàbáanéerimica capìraléeri cálica, cháí idàbáanéerimica cálica nacái. Canácata quéwa manuíri úni.

2 Néese nuicáca mabáyawanéeri yàcalé, yái wàlisài Jerusalénca. Iricùacawa chènuníse Dios yàatanáise. Cayábéerica yái yàcaléca Dios ichùnièrica cayába. Cayábéeri iicácanáwa càiride iyúwa inanái iicácanáwa udécanáami ùwalica ubàle cawèníriwa ùacawéeri irípináwa, ipíchawáise umànica matrimonio yáapicha.

3-4 Néeseté nuémìaca cachàiníri tàacáisi Dios yàalubái irìcuíséeri, yái yàalubáisi Dios yáawinacatáicawa, icùacaténá canánama. Yá càì íimaca: “Péemìaca cayábani, siúcáisede Dios ìyaca èeri mìnánái yáapicha. Yèepunípináwa náapicha, icùapiná nacái níawa. Dioscata yàacawéeridapiná nía, Nacuèrinápiná nacáicani. Dios itunúapiná náicha natuíyáa macáita. Canáca yéetácáisi néré. Càmiyéipiná íicháaní néenibàa. Càmita achúma nawàwa. Canáca cáiwíiri yácáiná idéca imáalàacawa càiripináta canánama yáara quéechéerimicaté ìyaca”, íimaca nulí.

5 Néese Dios, yái yáawinéericawa manuíri yàalubáisi íinata, icùacaténá canánama, íimaca: “Péemìaca cayába, numànica nùyaca macáita wàlisàita àniwa”, íimaca. Néese íima nulí àniwa: “Pitànàacani, càide iyúwa núumáaná pirí, báisíiricáiná nutàacáica íná píalimá peebáidacani”, íimaca nulí yái Diosca.

6 Yá íimaca nulí nutànàacaténá tàacáisi: “Nudéca numáalàidaca numànicani. Núacata yái iyéericaté èeri ipíchawáiseté, núacata nacái yái namáalàidáaná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Cawinácaalí macaléerica iwàwa, nùaca ìirawa úni yèeri icáuca càmiíri imáalàawa, mawèníri iyú quéwa nùaca ìirani”, íimaca nulí nutànàacaténáni.

7 Yá íimaca nulí àniwa yái Diosca: “Cawinácaalí imawènladéeyéica báawéeri, nùaca nalí macáita yái cawènírica mawèníri iyú, níái nuénibeca. Núacata nacuèrinápináwa. Níacata nuénibepiná nacáíwa”, íimaca nulí nutànàacaténáni.

8 Néese íimaca nulí àniwa yái Diosca: “Quéwa cawinácaalí níái càmiyéyéica yeebáida nutàacái cáalucáiná nàuwichàacawa nulípiná, nía nacái iwènúadéeyéica nuícha íiwitáise, nía nacái càmiyéyéica yeebáida nutàacái, nía nacái casaquèeyéica íiwitáise, nía nacái inuéyéica wenàiwica meedá, nía nacái íiméeyéica áiba yáapicha càmiíchúaca náinusíwa, càmiírica nacái nanìrisíwa, nía nacái camàliquéeyéica, nía nacái yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáíwaná icàaluíniná, nía nacái macáita cachìwéeyéica, iwàwacutápiná nàacawa manuíri quichái irìculé yái manuíri yàawa nacáirica ipucuéricawa mamáalàacata azufre iyú, máiníri ùuleca, càiripinéerita ìyaca. Yái quichái íipidenéeri

'Pucháiba yàawiriéri yéetácáisica' ", ímaca nulí yái Diosca.

La nueva Jerusalén

⁹ Néeseté áiba ángel yàanàaca nùatalé, abéeri néená níái siete namanùbaca ángelca idènièyéicaté siete namanùbaca bacàa ipuniyéicawa iyú yái siete namanùbaca yùuwichàacáisi Dios ibànùèripináca namáalàidáaná canánama yùuwichàacáisica cháí èeri iricúrica. Yái ángel ímaca nulí: "Aqualé, núasáidacaténá piicá úara Cordero yàacawéetúapináca", ímaca nulí yái ángelca.

¹⁰ Néese Espíritu Santo imàacaca nuicáca ángel itéca núa, yéenáiwánási nacáiri iyúta quéwa, alé chènuníiri dúli ínatalé. Néese ángel yáasáida nuicáca Cordero yàacawéetúa, yái cayábéeri yàcalé mabáyawanéerica, ípidenéeri Jerusalén, iricuèricawa chènuníise Dios yàatanáise.

¹¹ Yái yàcaléca mèlumèluírìcani Dios icamaláná iyú. Mèlumèluírì càide iyúwa cawèníiri íba cabalèeri ípidenéeri jaspe, cuniéri quéwa iyúwa cayábéeri vidrio.

¹² Yái yàcalé idèniaca itéesewa iwáináwa chènunírìca, manuírì nacái. Yái iwáiná idèniaca doce namanùbaca inùmawa. Macái inùmata abéeri ángel ibàlùaca icùacani. Macái inùmata náipidená ichanàacawa doce namanùbaca yàawiría Israel itaquénáinámica.

¹³ Nuicáca máisiba inùma iwáiná ìwali este iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca norte iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca sur iwéré, máisiba nacái inùma nàyaca oeste iwérécata.

¹⁴ Yái yàcalé iwáiná doce namanùbaca íba yáapíiséeyéi náalimáwanama náipidená ichanàacawa níái doce namanùbaca apóstol yèepuníiyéicatéwa Cordero yáapicha.

¹⁵ Yái ángel itàanírìca núapicha idèniaca oroíri metro yáalimáidacaténá yàcalé, ibàlài néeséeri iwáiná nacái, inùma nacái.

¹⁶ Yái yàcaléca abédanaméerita ibàlài icáalaca. Néese ángel yáalimáidaca metro iyúni yái yàcaléca. Dos mil doscientos namanùbaca kilómetros icáalaca, càita nacái icáalaca ichènunica, càita nacái icàcumàa icáalaca. Abédanamata icáalaca yái yàcaléca.

¹⁷ Néese ángel yáalimáidaca iwáiná yàcalé itéeséerica. Sesenta y cinco namanùbaca metros ichènunica càide iyúwa èeri mìnánái yáalimáidáaná wawàsi.

¹⁸ Yái iwáináca yáawami cabalèeri íba cawèníiri ípidenéerica jaspe. Yái yàcaléca yáawami orota càide iyúwa masaquèeri vidrio.

¹⁹⁻²⁰ Doce namanùbaca manuínaméeyéi íba iwáiná yáapíise. Iba imanùbaca ichanèerica ìwali abéeri íiwitáaná cawèníiri íba: jaspe, cabalèeri íba; zafiro, capíraléeri, cuniéri íba; ágata, capíraléeri erúamàwaca, samànéeri íba; esmeralda, ípuléerisiwa, cuniéri íba; ónice, éwéeri, samànéeri íba; cornalina, quíiréeri, cuniéri íba; crisólito, éwéeri, cuniéri íba; berilo, ípuléeri,

cuniéri íba; topacio, éewéeri, cuniéri íba; crisoprassa, éewaca nacáiri, samànéeri íba; jacinto, chubénaméeri, cuniéri íba; amata, capìralesíwéeri, cuniéri íba;

²¹ Níái yàcalé inùmaca doce namanùbaca yáawami perlata, cabalèeri íba cawènírica. Inùma imanùbaca imàníiri abéeri perla ícha, iwáiná inùmapiná. Yái yàcalé yàasu manuíri carretera yáawami orota, cuniéri vidrio nacáiri.

²² Canácata templo yàcalé irìcu nasutácàalupináca Dios ícha. Yàcalé imanuícata nàaca Dios icàaluíniná, yái cachàinírica náicha canánama, nàaca Cordero icàaluíniná nacái.

²³ Càmita iwàwacutá èeri icànaca yàcalé ìwali, quéeri nacái, icànacáiná ìwali yái Dios, Cordero nacái nacamalánáca.

²⁴ Macái cáli néeséeyéi yèepunícawa yàcalé icamála irìcu. Wenàiwica íiwacanánái natéca nàasu cawèníriwa yàcalé irìculé.

²⁵ Yàcalé inùmaca canánama canácatáita ibàllawa èeríapi. Canáca catá néré.

²⁶ Natéeripiná nàasu cawèníriwa néré yàcalèrìculé, níái macái èeri mìnánái càasuíyéica.

²⁷ Quéwa báawéeyéi íiwitáise canácatáita yéewaná nawàlùacawa néré. Cawinácaalí iiméeyéica áiba yáapicha cànírica nanìrisíwa, càníchúaca nacái náinusíwa, nía nacái cachìwéeyéica, canácata yéewanápiná nawàlùacawa néré. Níawamita idènièyéica ípidenáwa ichanàacawa Cordero yàasu cuyàluta irìcu, yái cuyàlutaca idènièrica náipidená canánama níái Dios yèeyéica icáuca càníri imáalàawa.

22

¹ Néeseté ángel yáasáida nuicáca masaquèeri inanába, yèeri wacáuca càníri imáalàawa. Asáiri yáaculé manuísíwata càide iyúwa waicáaná vidrio. Yái inanába imusúacawa Dios yàalubái yèewíise, yái yáawinacatáicawa Cordero yáapicha, nacúacaténa canánama.

² Yái inanába iwatácawa bamuchúamibàa yàcalé yàasu manuíri carretera yèewibàa. Aicu nabàlùacawa carretera idùlepibàa, càita nacái abéemàawáise nabàlùata nacáiwa néenibàa. Yái àicuca, yácata yèerica wacáuca càníri imáalàawa. Idènìaca ìyacanáwa, doce yàawiría yàaca ìyacanáwa macái camuíta. Quéeri imanùbacata càyacanácani. Yái àicu ibáináca cayábèeri dabéca ichùnìerica macái èeri mìnánái.

³ Yàcalé irìcu, canácatáita ìya wawàsi Dios iiquéerica iyúwa báawéeri. Dios, Cordero yáapicha, ípidenéerica Jesucristo, nacúapiná èeri mìnánái néenibàa. Nàasu wenàiwicanái yàaca nacàaluíniná.

⁴ Naicáwa Dios inàni néréwa. Nadènìapiná Dios ípidená napùdàlicuwa.

⁵ Canáca néré catéeriwa. Níái iyéeyéipináca néenibàawa càmita iwàwacutá napucúadaca lámpara, càmita nacái iwàwacutá èri icànaca nàwali. Wáiwacali Diosta icànapiná nàwali. Nacùapiná macáita Dios yáapicha càiripináta, èri càníri imáalàawa.

La venida de Jesucristo está cerca

⁶ Néeseté ángel íimaca nulí: “Báisiíricata yái tàacáisica, íná yéewa píalimá peebáidacani macái piwàwalicuísewa. Yá nacái Wáiwacali Dios, yái imàaquéerica profetanái icàlidaca tàacáisi inùmalicuíse, idéca ibànùaca yàasu ángelwa yáasáidacatená yàasu wenàiwicanái irí cainácaalí ichàbáanápínáwa mesúnamáita”, íimaca nulí yái ángelca.

⁷ Wáiwacali íimaca walí: “¡Péemíacué cayábani, nùanàapiná mesúnamáita! ¡Casíimáica nawàwa cawinácaalí yeebáidéeyéica yái tàacáisica Juan itànèrica cuyàluta irícu, yái icàlidéerica cainácaalí ichàbáanápínáwa!” càì íimaca yái Wáiwacalica.

⁸ Núa Juan, núacata yái yéemièrica, iiquéerica nacái macáita yái tàacáisica. Idécanáami nuémíacani, nuicácani nacái yái wawàsica, yá nubàlùacawa nùlulù ipùata iyúwa ángel irí nùacatená icàaluíniná, yái yáasáidéerica nulí yái tàacáisica.

⁹ Quéwa ángel íimaca nulí: “Picá pimàni càì. Núacata píacawéeriná íibaidéerica Dios irípiná píapicha, péenánái yáapicha nacái níái profetaca icàlidéeyéica tàacáisi Dios inùmalicuíse, náapicha nacái níái yeebáidéeyéica tàacáisi pitànèrica cháì cuyàluta irícu. Píaca abéerita Dios icàaluíniná”, íimaca nulí.

¹⁰ Néese íimaca nulí àniwa: “Picá pibàani áibanái íicha yái tàacáisi pitànèrica cháì cuyàluta irícu, icàlidéerica cainácaalí ichàbáanápínáwa, mawiénicáiná yái èerica”, íimaca.

¹¹ Cawinácaalí imàníiyéica ibáyawanáwa, nía nacái casaquèeyéica íiwitáise, iwàwacutá nawènúadaca náiwitáisewa nabáyawaná íichawa caquialéta. Cawinácaalí nacái cayábéeyéica íiwitáise iwàwacutá namànica cayábéeri mamáalàacata, nía nacái masaquèeyéica íiwitáise iwàwacutá nèepunícawa mamáalàacata mabáyawanéeri iyú”, íimaca.

¹²⁻¹³ Wáiwacali íimaca walí: “¡Péemíacué cayábani, nùanàapiná mesúnamáita! Yásí nutéca cawèníri, yá nacái yùuwichàacáisica numàaquéeripináca macáita wenàiwica irí náalimáwanama càide iyúwa imanuícanama nadéca namànica cayábéeri, báawéeri áibata. Núacata yái iyéericaté èri ipíchawáiseté; núacata nacái yái namáalàidáná canánama càide iyúwa las letras alfa y omega. Núacata yái idàbéericaté macáita, imáalàidéeripiná nacáíwa macáita”, íimaca.

¹⁴ Casíimáica cawinácaalí masaquèeyéica imànica íiwitáisewa báawéeri íicha yéewacatená nayáaca nayáacaléwa yái àicu iyacaná yèerica nacáuca càníri imáalàawa, yéewanápíná nacái

nawàlùacawa iwáiná inùma irìcubàa wàlisàì Jerusalén ìyacàlená irìculé.

¹⁵ Déeculé yàcalé ícha nàyaca níara casaquèeyéica íiwitáise, nía nacái camàliquèeyéica, nía nacái iiméeyéica áiba yáapicha camíichúaca náinusíwa, camíirica nacái nanìrisíwa, nía nacái inuéyéica wenàiwica meedá, nía nacái yèeyéica ídolo cuwáiná yéenáiwaná icàaluíniná, macáita nía nacái casímáiyéica ichìwáidaca áibanái wenàiwica.

¹⁶ “Núa, Jesús, nudéca nubànùaca nùasu ángelwa icàlidacaténacué pirí yái tàacáisica, nalípiná macáita yeebáidèeyéica nutàacái, ìwacáidáyaquèeyéicawa yàcalé imanùbaca. Núacata yái rey David itaquérinámica. Núacata nacái idàbéeripináca Dios yàasu èeri máini cayábéeri càiride iyúwa mèlumèlúiri dùlupùta ichanèericawa mèlumèluwaca mapisáisíwata èeri imanùbaca”, íimaca yái Jesúsca.

¹⁷ Yái Espíritu Santo, úa nacái Cordero yàacawéetúapiná náimaca Jesús irí: “¡Aqualé!” càì náimaca Jesús irí. Macáitacué pía yéemièyéica yái tàacáisica, “¡Aqualé!” càì píimacué Jesús irí. Macáitacué pía nacái iwàwéeyéica icáucawa camíiri imáalàawa, aquialécué, peedacué piríwani mawèníiri iyú, càide iyúwa macaléeyéi iwàwa iwàwáaná ìiraca úni.

¹⁸ Yá nùalàacué pía cachàiníiri iyú macáitacué pía yéemièyéica yái tàacáisi Juan itànèerica cháì cuyàluta irìcu, icàlidéerica càinácaalí ichàbáanápínáwa. Aibacaalí itùcullada néeni áiba tàacáisi àniwa, Dios yùuwichàidapiná yái wenàiwica yùuwichàacáisi iyú, yái yùuwichàacáisi Juan itànèerica ìwali cháì cuyàluta irìcu.

¹⁹ Aibacaalí yúucaca tàacáisi cuyàluta irìcuíseta yái icàlidéerica càinácaalí ichàbáanápínáwa, càmita Dios imàaca iyáaca iyáacaléwa àicu ìyacaná yèeri wacáuca camíiri imáalàawa, càmita nacái Dios imàaca ìyaca mabáyawanéeri yàcalé irìcu, yái àicuca, yái yàcaléca nacái waléeyéica ìwali cháì cuyàlutaca irìcu.

²⁰ Yái Wáiwacali Jesús icàlidéerica walíni yái tàacáisica íimaca: “Báisíta, nùanàapiná mesúnamáita”, càì íimaca yái Wáiwacalica.

Néeseté núumaca: “Báisíta, amén. ¡Aqualé, Wáiwacali Jesús!” càì núumaca.

²¹ Nusutacué Wáiwacali Jesús ícha pirípinacué imànínapínacué pirí cayábéeri.